A
7-389

12v. A-2

Sala A
Estante 15
Tabla
Numero 255

BIBLIOTECA HOSPITAL REAL
GRANADA
Sala: A
Estante: 7
Numero: 389

N° 1
VI 255

R— 6.001

IACOBI GALLI
NEAPOLITANI
NOSTRA TEMPESTATE
IVRECONSVLTORVM PRINCIPIS,
COMITIS PALATINI, ET EQVITIS,
IN NEAPOLITANO GYMNASIO,
Messanensi, & Patauino Principe loco olim clarissimi Professoris,

Consilia, siuè Iuris Responsa.

IN QVIBVS OPTIME ENVCLEANTVR MATERIAE Alienationum, Alimentorum, Assensuum, Beneficiorum, Clausularum, Consuetudinum, Contractuum, Delictorum, Dignitatum, Dispensationum, Dispositionum, Donationum, Dotium, Ecclesiarum, Episcoporum, Emphyteusis, Exceptionum, Feudorum, Fideicommissorum, Hæreditatum, Institutionum, Iurisdictionum, Legatorum, Legitimarum, Nobilitatum, Principum, Priuilegiorum, Proregum, & eorum potestatum, Renunciationum, Sententiarum, Statutorum, Substitutionum, Successionum, Testamentorum, Testium, Vicariorum, &c.

OPVS SANÈ INSIGNE, DIV EXPETITVM, Magistrali, & solida doctrina, atque eruditione refertum.

OMNIBVS TVM IN SCHOLIS, TVM IN FORO, nedum in Neapolitano Regno, Siculo, & Italia: verum etiam in vniuersa Europa versantibus apprime vtile, ac necessarium.

DVPLICI INDICE ARGVMENTORVM, & rerum memorabilium exornatum.

Del Collegio Cathalino en la letra I

DE LA LIBRERIA
DEL REAL COLEGIO MAYOR
Reunido a Santa Cruz, y
Santa Catalina.
Æ. 3º C. 66 N. 19.

Biblioteca Universitaria GRANADA

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI, Ex Typographia Dominici de Ferdinando Maccarani. MDCXXII.
EXPENSIS IO. DOMINICI BOVE.

i 11848893

IACOBI GALLI
NEAPOLITANI
NOSTRA IMPERSTATE
IVRICONSVLTORVM PRINCIPIS,
COMITIS PALATINI, ET EQVITIS,
IN NEAPOLITANO GYMNASIO,
Methodum Fraxino Principe loco olim clarissimi Professoris,
Consilia, sive Iuris Responsa,
IN PRIORES TRES PARTES DISTRIBVTA,
OPVS SANE INSIGNE, DIVISIETVM,
Magistratibus, & Iudicibus dubiis, atque controversis referendis,
OMNIBVS PVM IN SCHOLIS, TVM IN FO-
ro, multum in re Neapolitana Regni, Siculo, & Italico communi usum ac vim
apud Europæ virorum doctissimos, & prudentissimos
OBTINERE INDICE ARGVMENTORVM,
& rerum memorabilium exornatum.

CVM PRIVILEGIO, ET SVPERIORVM PERMISSV.

NEAPOLI, Ex Typographia Dominici de Bonis Neapolitani. MDCXXII.
EXPENSIS IO. DOMINICI DONI.

ILL.mo ET REV.mo DOMINO D. HIPPOLYTO ALDOBRANDINO S.R.E. CARD. AMPLISSIMO.

ALEXANDER GALLVS I.C.

FELICITATEM.

IACOBVS Gallus parens meus Illustrissimæ Prosapiæ vestræ (Magnanime Princeps) viuens fuerat, en post fata rediuiuum Amplissimo tui nominis clypeo protegendum, superstes ego patriam æmulatus clientelam libens, volensq. sisto, nec nouum id, tota enim gens nostra Aldobrandino nomini tantum debet, quantum nemini: nam à CLEMENTE VIII. Pontifice Optimo Maximo, & à Petro meritissimo Cardinali plurimis obstrictus amoris pignoribus, & ipse Genitor fuit, & patruus Fabritius Nolæ Præsul, qui suam Synodum Clementi tuo, quo nihil Roma vidit augustiùs dedicauit; Romæ præterea eodem coram Pontifice maiori ex parte hæc elucubrata consilia eandem Vrbem, vt natale solum repetunt, & Aldobrandini Principis ad sinũ sponte conuolant sui etiam parentis iussu, qui vel extremo spiritu me iam volentem vestræ addixit Amplitudini. Quare ego (quoniam in legalibus sumus), & promptus redditor, & patriæ pius voluntatis exequutor tibi Galli tui laborum flosculos hosce sacro, dicoque, cui viuenti, & primam

mam iuris Cathedram Patauij regenti non es dedignatus, dùm illic ingenij cultum caperes, per luſtrum aures præbere attentas, & ab eo illa Iuriſprudentiæ laurea merito exornari, quæ numquam amiſſura erit viriditatem, Panegyrim autem Aldobrandinæ Familiæ, non hic locus, relinquo Hiſtorijs, Famæ, Aeternitati. Accipe igitur Patris labores, ac Filij teſtimonium amoris non vulgare, meque ſumma, & beneuolentia, & beneficentia proſequeris, ſi in auguſtiſſima pectoris tui arce tantum mihi des loci, quantum Patri tribuiſti, quod ſi patiaris, non dubito quin ſolita tua humanitate, ac benignitate me vnicum iſtius tibi deuotæ domus germen ſemper amplexeris, ac toto ex animo foueas. Interim felicitas, vt Aldobrandino in Cœlo ſuis cum ſyderibus perpetua ſit precor, ſperoque. Vale.

IO. DOMINICVS BOVE CANDIDO LECTORI SALVTEM.

EN tandem aliquando clarissimi viri, & sine controuersia nostræ tempestatis Iurisconsultorum facilè Principis IACOBI GALLI Consilia prodeunt in lucem, sed non omnia, sed quæ è naufragio quasi supersunt hæc nunc damus. Dùm enim ille Patauij, vbi Principe loco tot annos ius ciuile est professus moritur procul à patria, procul à suis, vnus ex famulis multa surripuit, nec scriptis quidem pepẽrcit, è quibus in ius ciuile Commentaria tantum, & hæc Consilia sunt restituta, sed non abijt impunis, Venetis triremibus Patauinus Prætor, addixit; quot, & quanta amisimus? Sed erit fortasse dies, cum detentor, iniquusq. possessor Religione motus restituet cætera. Interim dùm prædictorum Commentariorum editionem paramus, his fruere, & ex vngue Leonem agnoscas, de his te admonitum volui. Vale.

AD

AD

EMINENTISSIMVM, ATQ. CLARISSIMVM I.C. IACOBVM GALLVM NEAPOLITANVM EX COLLEGIO NEAPOLITANO SOCIETATIS IESV.

QVALIS ad herbosi Florentia prata Cayſtri
Cantibus argutis æthera mulcet olor.
Prouida dum nobis magnorum iura Quiritum
Exprimis, & rauci iurgia magna fori.
Grandiloquis imples volucres concentibus auras,
Facundoq. omnes allicis ore viros,
Aurata, vt quondam GALLVS traxiſſe cathena,
Dicitur humanos, montiuagasq. feras.
Et ſi quid veri mens augurat, omne per ævum,
Clarior hic Phœbi lumine cantus erit.

DE

DE EODEM CELEBERRIMO GALLO NEAPOLITANO.

LABITVR tortis resupinus vndis
Indiam fuluis resecans arenis
Indus, & tollit tumidos inanis
Gloria fluctus.
Quod suis Phœnix auis orta ripis
Vltrò supremos Arabis olentes
Congerat nidos sibi currat, atque
Obuia morti.
Seque congestis hylaris cremandam
Conijcit flammis, & ab igne vires
Surripit, longam capiens ab atro
Funere vitam.
Gaudet, & Padus medio, quod amne
Nutriat multos tremulis canoros
Fluctibus Cignos, repleantque multi
Flumina cantus.
At supra cunctas spetiosus vndas
Proferat lætum caput, atque tollat
Ritè Sebethus vitreos ad alta
Sydera fluctus.
Namque fœcundis rigat arua gyris
In quibus noster superat canendo
Cantibus doctis, numerisque sacris
GALLVS Olores.
Et sibi doctis monumenta chartis
Instruit, serus subiturus axes
Cœlitum, longamque sibi parat post
Funera vitam.

PRO-

PROSPERI ANTONII ZIZZAE

SACERDOTIS, ET ACADEMICI OCIOSI

Hieroglyphica Interpretatio,

AD GENTILITIA

IACOBI GALLI STEMMATA

DIALOGISMVS.

INTERLOCVTORES

POETA, ET LECTOR.

L. *QVID sibi cæruleus color hinc, argenteus inde?*
Cæruleo Gallus, Candiduloq. Rosæ?
P. *E cælo quæsita tui Sapientia Galli est,*
Candida nec Fucis illita tota micat.
L. *Quid Gallus? Rosa quid? P. Gallus Cyllenius ales*
Eloquium signat; Ver, veneresq. Rosæ.
L. *Doctrina, Eloquium, Candor, Venus aurea, rident*
Stemmate in hoc: ridet Gratia, ridet Honor.

Epigramma

NICOLAI ANTONII DENTICIS I. C.

PATRITII NEAPOLITANI.

INTER Aues primas meruit eristata volucris,
Et cessit florum gloria prima Rosæ.
Sic tibi virtutum sunt primæ insignia gentis
Id referunt GALLVS, purpureæque Rosæ.

VITA IACOBI GALLI

A FRANCISCO ANTONIO PVRPVRA I. C. NEAPOLITANO

Illius olim Auditore scripta.

IAcobi Galli nostra ætate Iureconsultorum sine controuersia principis vitam memoriæ prodituru, operæ prætium duxi, illius genus, ac maiores paulò altius repetere, vt omnes intelligant tanto viro vetusti generis claritatē, ac nobiles natales minimè defuisse. Gallorum Familia è Picentinorum celebri, ac nobilissima Vrbe Amalphiæ Beatissimi Apostoli Andreæ sacri corporis cultu illustri, ac Neapolitanæ, ne dicam Regni vniuersi ferè nobilitatis seminario initium ducit: licet, si primam illius originem spectes, Romanam vrbem parentem agnoscat. Etenim constat inter omnes Amalphitanam Rempublicam olim clarissimis viris, opibus, varijsque commercijs cum remotissimis, ac longè dissitis nationibus, & gentibus imprimis nobilem, classeque florentem, eodem ferè tempore cum præclarissima Veneta Republica, non ijsdem tamen post vrbem à Barbaris captam, parentibus natam, & rerum felicitate, ac successu disparem. Etenim illa non amplis circumscripta finibus proximorum Principum armis vexata nequijt Imperium latius proferre, & intestinis demum acta discordijs de potentia, qua plurimum antea pollebat, non parum deiecta est, & vbi è suis sibi legebat moderatores, & Duces exteros pati post annum millesimum, & septuagesimū quintum coacta est. Sed hæc optimis vsa institutis, & legibus, omni procul dissidio, concordibus animis, ac studijs res domi, & belli strenuè, prudenterq. administrans, finitimorum eludens insidias, in tantam potentiam excreuit, vt qua mari, qua terræ latè dominetur, & in dies magis, ac magis se se efferat, & floreſcat, & antiquæ Italicæ libertatis specimen, & vestigia summa cum dignitate seruet vna, & retineat. Amalphitana ergo vrbs ex ijs Romanis nobilibus coaluit, qui Gothorum, & Vandalorum experti barbariem, & rapinas post quadringentesimum annum iterum barbararum gentium timentes excursiones in illam regionem ipsa loci natura munitissimam,

ac ab huiusmodi inuasionibus tutam, cœli præterea clementia, & salubritate, & perennium, gelidarumq. aquarum saluberrima scaturigine amœnam se contulere. Et in Romanorum historijs passim offendes, multas Romanorum gentes Galli cognomine notatas. Et in Aquilia quidem, anno ab vrbe condita 624. M. Aquilium Gallum cum C. Sempronio Consulem fuisse reperies, & anno 652. floruisse alterum M. Aquilium Gallum Consulem cum C. Mario, & anno 697. C. Aquilium Gallum Prætorem, quos omnes enumerat Riccardus Streinnius de gentibus, & familijs Romanorum in gente Aquilia. In Sulpitia etiam gente Galli se offerunt: nam, vt ex Consulum fastis patet, anno ab V. C. 510. cum C. Fundanio Fundulo C. Sulpicius Gallus gessit Consulatum, & anno 587. alter C. Sulpicius Gallus cum M. Claudio Marcello Consul fuit, & ex Anicia gente anno 593. L. Anicius Gallus cum M. Cornelio Cethego gessit Consulatum, & Fuluius Vrsinus de familijs Romanorum in Caninia gente etiam Gallos profert ex antiquis denarijs, & quidem anno 716. reperitur Consul M. Vipsanius Agrippa cum L. Caninio Gallo, nec in Asinia gente Galli cognomen desideratum est. Legimus enim in eisdem fastis anno 745. cum C. Martio Censorino C. Asinium Gallum Consulem, & anno 814. qui cadit in annum nostræ fundatæ salutis 63. cum P. Mario Celso Consul fuit L. Asinius Gallus, & anno 787. C. Cæstius Gallus cum M. Seruilio Ruffo Noniano fuit Consul, & anno 801. & Christi L. Consulem cum Q. Verannio C. Pompeium Gallum legimus, & sub Traiano anno nostræ salutis 100. App. Annius Trebonius Gallus cum M. Attilio Metilio Bradua Consulatum gesit, & anno 175. reperies alterum App. Annium Tribonianum Gallum cum Flacco gessisse Consulatum, & sub Septimio Seuero anno 199. habemus cum T. Saturnino C. Gallum Consulem. Anno verò 293. C. Vibius Trebonianus Gallus cum Volusiano filio Romanum arripuit Imperium, & duobus annis tantum imperauit, & anno 1050. Christi 298. cum Anicio Fausto Consulatum gesit Gallus. Costantius Gallus Cæsar, qui tertio Consul fuit floruit anno 352. vel 54. fuerunt ergo ex Gallorum familia Cōsulares quatuordecim, Prætorius vnus, Imperatores duo, Cæsar vnus. Quare cum Galli vigerent Romæ circa ea tempora nulli mirum videri debet, si cum alijs Romanorum familijs, quæ post annum quadringentesimum Amalphiam commigrarunt Gallorum familia fuit. Primus verò ex hac familia, qui ex Amalphitana vrbe Neapolim se contulit Andreas Gallus fertur rei maritimæ pro eius gentis more egregiè callens. Hinc factum est, vt duabus triremibus Præfectus Carolum Neapolitanorum Regem ad repetendam rebellantem Siciliam profectum sit sequutus, in quo bello Andreas egregiam sanè Regi operam nauauit. Mansit postea Neapoli Carolo Carus, cui Verdella Augustaricia item nobilissima Amalphitana fœmina Michaelem, & Andreillum posthumum peperit. Michael Eques Hierosolymitanus efficitur, & Ioannis Achaiæ Principis, & Petri Grauinensium Comitis Caroli Secundi filiorum, & Roberti Regis Germanorum, fratrum Magnus Equitij Præfectus (quem eo tempore Magistrum Marascallorum, & Aratiarum appellabant) creatus est. Andreillus verò militaribus studijs æquè clarus pœnè adolescens à Carolo Secundo Caroli Primi filio virtutis ergo Equestri dignitate donatur. Duo ex Andreillo superfuere filij, Antonius, & Iacobus. Antonius Capuam se contulit, vbi nobilissima ducta vxore Gallorum familiam propagauit, in qua inter cæteros floruit Antonius Secundus ex Andrea, Primi Antonij nepos, cuius extat in clausstro maioris Capuanæ Basilicæ huiusmodi monumentum à Iacobo filio excitatum.

Hic

IACOBI GALLI.

Hic iacet occultus, mundum, qui liquit adultus
Nobilis, & fultus, pius, Antoniusq. ſepultus,
Qui Iacobum genuit, cuius cognomen adiuit
Gallus., ſic tenuit, & gens in ſæcula ſeruat,
Vt templo ſancto doctus ſi velis adeſſe,
At verò campo Gallus vult aureus eſſe,
Sit tibi Chriſte datus lapis hic, bene namq. dotatus
Verè diuus latus terra, numinisq. locatus,
Ex quo miſſa clero dici, ſemelq. tenetnr,
Stephane Sancte verò Cappella, tuaq. dicetur
In die nam Sabbathi pactus ſum quolibet iſto
Iacobus Altari, fauenteq. proſpere Chriſto
Mille quater centum fiet annus, cumq. redemptus
Deſcendit Ieſus, & inditio nona peremptum
Menſis Nouembris cæptum, quintaq. Decembris
Dena completum fuit hoc opus illico membris.

Iacobus hic Antonij filius Alexandrum, & Ioannem Antonium progenuit. Alexander ex filia Ioannis Pauli Carrafæ Neapolitani Equitis vnicam ſuſcepit filiam, quæ perillſſimo Iureconſulto è Capuana item nobilitate Ioanni Marcheſio nupſit. Ioannes Antonius verò ex Archidiacono Capuano Caluenſis Epiſcopus anno 1520. creatur, & in hoc Capuæ Gallorum familia deſijt. Iacobus verò alter Andreilli filius Alexandrum progenuit, qui amplas ædes Neapoli contra Diui Auguſtini, & domum Petri de Vineis Federici Secundi Imperatoris Cancellarij, vbi nunc regia monetaria officina eſt comparauit (quæ vſque ad noſtram ætatem ad eius poſteros tranſijt) hic ex Stephanella de Maio nobiliſsima vxore Sedilis Montaneæ, & Andream, & Aloyſium procreauit. Andreas cœlebs decedit, & in Diui Ioannis ad Carbonariam conditur, vbi ſepultura à Iacobo Gallo Aloyſij filio cum Epigrāmate extructa adhuc viſitur. Aloyſius duxit vxorem Iuliam de la Bella ex illuſtri Florentinorum genere Epiſcopi Grauinenſium ſororem, ex qua Iacobus, cui anno 1494. nupſit Sarra Brancata, Gabrielis filia Franciſci Brancati Amalphiæ nobili loco nati, & Ladiſlai Neapolitanorum Regis cum Petrillo patre familiaris, nepotis, huius Gabrielis neptes ex Iacobo filio, & Violante Abbatia è Meſſana nobilitate collocatæ ſunt patricijs viris, nimirum. Adriana Petro Antonio Mele è ſeſsione portus, & Vincentia Hieronymo Albertino nobiliſsimo Nolano Iureconſulto clariſsimo, vni ex Regijs tunc patrimonij curatoribus, & poſtea inter Supremi Conſilij à latere Conſiliarios allecto, quos Regentes appellant. Ioannes Philippus verò Gabrielis filius duxit Prudentiam Strambonam è ſeſsione portus. Iacobus Gallus hic Aloyſij filius proxima etiam cognatione attingebat illuſtrem illum virum Bartholomæum Camerarium inſignem Iureconſultum, & Regio patrimonio (quem vulgo Regiæ Cameræ Summariæ Locumtenentem appellamus) Prefectum, cuius familia in Iſabella vnica illius filia Caroli Brancatij Caſtilionis Comitis matre defecit: Fuit Iacobus inſignis ſanè vir, & cordatus publicis honoribus functus, & arctiſſima cum Ferdinando Franciſco Dauolo Marchione Piſcariæ pro Carolo Quinto in Inſubribus exercitus Duce familiaritate copulatus, à quo magno in hono-

re est habitus, testãtur id literæ Mediolano ad Iacobum anno 1525. scriptæ, reliquit manuscripta diaria quadraginta ferè annorum ab anno 1494. vsque ad annum 1536. ad Neapolitanam illorum temporum historiam non parum conferentia. Amisit Aloysium patrem anno 1497. ex Sarra de qua superius suscepit Antonium Franciscum, & Nicolaum Antonium, Antonius Franciscus sacris initiatur, & à Leone X. & Clemente VII. Summis Pontificibus multis, eisq. amplis sacerdotijs, & præsertim Abbatia Sancti Barbati de Politro, cum Pontificijs insignibus, & duabus Præposituris Sanctæ Mariæ de Gypso, & Sancti Nicolai in Comitatu Montis Odorisij honestatur, quibus tamen non diù fruitur. Adolescentem summæ spei, & familiæ singulare futurum ornamentum, & decus annum agentem 27. in ipso honorum cursu mors immatura præripuit. Etenim anno 1527. in Villa Auita in Sancto Petro ad Paternum haud procul Neapoli, ad quam ob pestem, qua Neapoli laborabatur, Iacobus cum vniuersa familia secesserat, febre decessit. Nicolaus Antonius, qui anno 1502. nascitur anno 1541. vxorem ducit Prudentiam Vicanam, quam ex Auxilia Petri de Stephano Oppidorum Accadiæ, Mongerani, Lancusi, & Casellæ Domini filia susceperat Fabritius Vicanus Federici Neapolitanorum Regis à Secretis, quem etiam in Galliam est sequutus, multisq. ob insignia præstita obsequia ab eo, bonis est donatus, quæ à Ferdinandi Cattholici Regis Ministris in Fiscum translata, ob viri fidem, ac constantiam fuerunt, postea summo cum honore restituta. Curauit præterea Federicus Rex, vt Hieronymo Vicano Fabritij germano ab Alexandro VI. Pontifice Maximo amplum sacerdotium Sancti Philippi ab Argira apud Locrenses redditus annuorum aureorum 1000. (quam Abbatiam vocant) cum Pontificijs insignibus conferretur, quæ diù consequentium Pontificum gratia in Vicana domo mansit. Demùm à Nicolao Ioanne Fabritij filio Pio IV. Summo Pontifice annuente anno 1567. Fabritio Gallo 22. annum tunc agenti ex sorore nepoti, & Nicolai Antonij filio resignatur. Nicolaus Antonius ex Prudentia, Iacobum, & Fabritium, de quo loquuti sumus procreauit. Hic ex Abbate Sancti Philippi ab Argira resignante Illustrissimo Philippo Spinula è purpuratorum Patrum cætu à Sixto V. Pontifice Maximo, cui hominis virtus multos antea annos Roma perspecta, & cognita erat anno 1585. ad Nolanam Ecclesiam euehitur, cui honorificentissimè præfuit ferè annis triginta, & qua erat eximia in Deum Optimum Maximum pietate optimis legibus, ac constitutionibus editis, sæpius coacta Synodo ecclesiasticam disciplinam restituit. In maioris Basilicæ, quam collapsam repererat, ampliorem, ac magnificentiorem structuram, ornamenta, & cultum, in Pontificias ædes, & alias substructiones è suo ære plusquam triginta aureorum millia erogauit, A Paulo V. Pontifice Maximo anno 1607. inter familiares assistentes Episcopos lectus, à quo etiam ob viri insignem probitatem, perspectam fidem, ac religionem anno 1610. grauissima Prouincia demandata est, vt in Beati Iacobi Piceni (eo enim tempore, vt ille in Diuorum numerum referreretur Neapolitana Ciuitas, quæ eiusdem corpus integrum adhuc honorificentissimo cultu colit, & seruat, enixius curabat) vitam, res gestas, & miracula inquireret, corpus inspiceret, & referret, quod ipsum egregiè Fabritius exequutus est. Demùm multis pietatis, ac munificentiæ relictis monumentis sanctè, egregièq. Ecclesia administrata, auctis etiam redditibus, anno 1614. Nolæ decedens omnium ordinum lacrymis, tanquam patriæ parens, magno omnibus sui relicto desiderio, magnificentissimo funere effertur, laudatus publicè latina oratione ab Agnello Rogerio è Societate Iesu, Ioannis Laurentij Salernitani Patricij vespertini iuris ciuilis principe loco in Neapolitano Gymnasio professoris filio. Tantusq. fuit Fabritius, vt li-

cet

cet viuenti, vt par erat, plurimum sit delatum, mortui tamen memoria in dies magis floreat, ac vigeat, & passim in omnium ore, ac oculis illius nomen, & res præclarè gestæ, ita versentur, vt certo conijci possit, partam tam bonis artibus ab illo gloriam nullo vnquam tempore intermorituram, & Nolanæ vrbis multis nominibus nobilis, & inter Regni clarissimas vrbes vetustate, rebus gestis, & insignium virorum copia spectabilis Fabritium Gallum dignissimum Præsulem, & amantissimum parentem æquasse gloriam consequutura sæcula esse prædicatura. Inchoatum ab eo Sacellum multis Sanctorum reliquijs locupletatum, in quo postea conditus est. Alexander Iureconsultus ex Iacobo fratre nepos suo ære perfecit, & Diuo etiam Stephano Gentiles suos imitatus dicauit, & intanti patrui memoriam huiusmodi addidit marmori inciſum Epigramma.

D. O. M.
Fabritio Gallo Neapolitano Nolanorum Episcopo
Pauli V. Pont. Max. familiari assistenti
Ecclesiasticæ libertatis acerrimo defensori
Templo repentino olim casu subuerso in splendidiorem formam restituto
Sarcophago Diui Felicis instaurato
Aedificijs, ac redditibus auctis
Ecclesiæ Senatu ipso curante Pontificijs insignibus decorato
Vrbe inundatione aquæ bis afflicta ab extremo vindicata interitu
cunctis parentem lugentibus
Alexander Gallus I.C. Iacobi filius
Sacellum SS. reliquijs ornatum à patruo pientissimo cæptum
Consumauit posuit dedicauitq. Ann. CIↃ IↃ C XV.
Vixit Ann. LXIX. M.III. D.XXI. H.XIX.
Sedit Ann. XXIX. M.IV. D.IV.

His igitur maioribus, & parentibus in lucem editur, Iacobus anno à Christo nato 1544. pridie Kalend. Aprilis tertia noctis hora Neapoli in auitis ædibus, magna cura, ac studio educatur, tùm ob parentum charitatem, tùm quod masculæ stirpis maximus, & in tantilla ætate multa præclaræ indolis argumenta præseferret; erat illi egregia corporis forma, & constitutio, magnum, ac acre ingenium, memoria singularis, tanta festiuitate, ac comitate præditus, vt ad amorem suauitatis eximiæ, & ad excellentis admirationem indolis, in quos incidisset mirificè impelleret vniuersos, & felicissimi prænaturitas ingenij, singularis indolis expectationem longè superaret: prima illius ætas Cæsari Benenato, non vulgari tunc latinarum literarum professori, in paterna domo literis formanda traditur; nec labor frustra susceptus: tanti enim facti progressus, vt nondum decimotertio peracto anno ad iuris prudentiam discendam (ad quam ipsa natura ferri videbatur) omnium sententia instructissimus sit iudicatus. quarè anno 1567. Kal. Octobris à Roberto Melphio publico in Neapolitano Gymnasio institutionum interprete, institutiones priuatim tamen audiuit. postero anno eundem publicè tamen dicentem audiuit, audiuit, & Bartholomæum Baldinum Nucerinum (Caroli Baldini Surrentini Archiepiscopi Sacrorum Canonum meo tempore interpretis germanum) textus Glosas, & Bartholum interpretantem. Anno verò 1569. Mense Octobris ad ordinarias lectiones se transtulit

doctissimo viro Marcello Beringutio principe loco vesperi profitente, qui tamen magno studiosorum dolore, & præcipuè Iacobi, vt ipse in suis aduersarijs adnotauit, eodem anno decessit, audiuit, & Innocentium Vitalem Cauensem doctum sanè virum mane profitentem. quo anno Iacobus annum agens 15. in vacationibus Natalitijs priuatim quidem, sed præsentibus quamplurimis clarissimis Iureconsultis, & scholaribus repetijt auth. sacramenta puberum C. si aduers. vendit. tanta felicitate, memoria, venustate, & quantum ferebat illa ætas doctrina, vt auditores omnes in sui admirationem rapuerit, ab omnibus commendatus, eamq. vniuersi tulerint sententiam fore, vt si pergeret, magnum virum euasurum, quod iudicium currenti adolescenti ad gloriam eos stimulos addidit, vt Iacobus totus in eo esset, vt conceptæ de se expectationi quàm cumulatissime responderet. Anno sequenti cum Leonar. Columbinus Senensis (Mariani Soccini Iunioris ex sorore nepos Bononiensis tunc Rotæ Auditor, & qui Senis, & Romæ antea erat professus) in locum Marcelli esset substitutus eundem audiuit, cæpitq. etiam de feudis disputantem insignem illum virum, & causarum Patronum disertissimum Marcum Antonium Floccarum Neapolitanum, & Ioannem Baptistam de Bonocorde Canones profitentem audire: hoc anno in vacationibus pascatis Iacobus, vt suæ eruditionis, & progressus specimen publicè exhiberet facta potestate à Præfectis Gymnasij præsentibus Columbino, & alijs Gymnasijs professoribus, & quampluribus eximijs Iureconsultis, & magna scholarium frequentia repetijt §. Cato l. 4. ff. de verbor. obligat. ex qua repetitione ampliſsimas laudes, & gloriam non vulgarem retulit. postero anno adhuc scholaris in æstiuis vacationibus facta itidem potestate à Gymnasij Præfectis sine honorario tamen publicè interpretatus est institutiones, & titulum ff. de verbor. & rer. signific. tanta auditorum admiratione, vt non tyronem, sed veteranum profiteri prædicarent, magni fiebat ab omnibus Iacobus, inter scholasticos principem locum obtinebat, ab omnibus obseruabatur in disputationibus clarissimus. Demum cum ageret annum vndeuigesimum peracto tàm honorificè studiorum curriculo, doctoratus laurea cum omnium ordinum admiratione, & plausu 5. Kal. Octobris 1563. est insignitus, quo tempore ob egregiam adolescentis peritiam, cum iam clarissimè pateret professoris personam in ea ætate Iacobum optimè sustinere posse, publico honorario constituto publicè institutiones, & glosas doceret mandatur; in quo munere tanta venustate, eruditione, memoria, eloquentia, & ingenio se gessit, vt ad eum audiendum tanquam ad ostentum aliquod tota pènè Ciuitas confluueret: videres, (vt sancte mihi affirmare solebat doctus ille vir Quintius Bonioannes eo tempore medicinæ studiosus, sed ætate Iacobo maior, qui postea principe loco practicari medicinam in Neapolitano Gymnasio est professus) adolescentem oris dignitate conspicuum, suaui, & clara voce, & actionis venustate præcellentem tanta animi alacritate, modestia, & grauitate, doctrina, & eloquentia profitentem, vt omnes, & philosophiæ, & medicinæ studiosi ad illum audiendum se conferrent, itaq. afficiebantur, vt toti in optimi, & eruditi adolescentis laudes se effunderent, & ipsa natura ad docendum effictum, & formatum esse prædicarent. Hinc factum est, vt cum Innocentius Vitalis, qui principe loco mane profitebatur magistratus imperio à lectionibus cessasset anno 1566. omnium votis, cæteris antiquis professoribus Prælatus à studiorum Præfectis, ac Prorege Iacobus in Vitalis locum substituitur annum agens 22. quo tempore vesperi principe etiam loco profitebatur Ioannes Beringutius Marcelli filius tanto parente non inferior; quem locum Iacobus ita sustinuit, vt maiorem laudis, ac gloriæ segetem nactus, expectationem superauerit, & eruditionis fama longè, lateq. funderetur. quare anno 1571. à Sereniſsimo Duce

Hetru-

Hetruriæ ad Pisanam Academiam honestis conditionibus, & magnis præmijs euocatur, sed cum eodem ferè tempore, Ioannes Beringutius ex humanis excessisset, & ab Amplissimo Cardinali Granuellano Neapolis Prorege Iacobus in illius locum esset substitutus, oblatas à Serenissimo Duce cõditiones respuit, cum agens annum 27. in patria principe loco vesperi profiteretur, illudq. ad maiorem Iacobi gloriam contigisset, vt cum diù esset obseruatum, vt insigni alicui extero professori hic locus daretur præteritis alijs eiusdem Gymnasij professoribus, tamen ne Iacobi virtuti, ac eruditioni iniuria inferri videretur, Prorex omninò voluit Iacobi meritis debita præmia conferrentur. Erat enim Cardinalis Granueilanus ingeniorum eximius æstimator, & Iacobi virtutem etiam ante fama suspexerat, præsentemq. cognitum vnice tunc amabat, quæ familia etiam post Cardinalis mortem cum Iacobo amicitiam continuauit, officiaq. renouauit. Audiebatur Iacobus ingenti concursu, ac plausu, cum quotidie seipso maior fieret, confluebant è remotissimis etiam Europæ Regionibus Scholastici, qui viri eruditionem, eloquentiam, ac interpretandi rationem, & cum summa perspicuitate venustatem, ad suos reuersi miris laudibus efferentes effecerũt, vt anno 1579. Polonorum Rex per suum apud S.P. Romæ Oratorem amplissimis præmijs, ac conditionibus ad Cracouiensem Academiam, tanquam illius clarissimum lumen, ac ornamentum futurum accersiuerit, in hanc rem sedulò etiam incubuit Neapolitanus eiusdem Regis Internuntius, sed Iacobus non esse è re sua censuit, Italiam cum Polonia, Neapolitanam vrbem, & patriam cum Cracouia commutare; sed scriptis ad Regium Oratorem literis, egit de hac re gratias non vulgares, aitq. ægreferre se non mediocriter, quod tanto Regi in re præsertim tàm honorifica, vt par esse videbatur, non posset obtemperare. Nec paulò post aliæ defuere conditiones: cum enim anno 1583. Ioannes Angelus Papius Salernitanus vir apprime doctus, & de iuris prudentia optimè meritus, & diù in profitendo cum laude versatus Bononia discessisset, vbi principe loco vesperi erat professus, Cardinalis Ioannes Hieronymus Albanus literarum, & iuris vtriusque gloria illustrissimus, cui Iacobus erat notissimus, eiusq. virtutem admirabatur, eum locum Iacobo obtulit; sed vicit patriæ, & parentum charitas. Quarè Angelus Spannochius Senensis, qui Salerni profitebatur aduocatur, isq. conditionem accepit; quasi verò deceret, vt Salernitano Ciui Salernitanus professor succederet. Anno 1588. à Philippo II. Comes Palatinus declaratur: crescebat in dies Iacobi gloria, magni ad eum audiendum fiebant concursus, & licet mane insignis sanè Iureconsultus Pyrrhus Alphanus Salernitanus etiam scriptorum editione notus profiteretur, tamen vesperi profitente Iacobo dimidio maior esset auditorum numerus, vt ferè mille, & ducenti numerarentur, ideoq. fiebat, vt qui post inchoatam lectionem venirent aula auditoribus referta excluderentur, cogerenturq. in atrio audire, summo silentio, ac quiete à dicentis ore pendentes, hominis virtutem, eruditionem, eloquentiam, grauitatem, ac venustatem dicendi admirati. Tota vrbe Gallus laudabatur, celebrabatur, & quicunque illustres viri se Neapolim conferebant illud imprimis curabant, vt Gallum fama illustrem, profitentem audirent, qui tamen rem ipsam, famam superare testabantur: memoria teneo cum meo tempore duo insignes Iureconsulti Senenses Alcibiades Lucarinus, & Horatius Sergardus tunc à moderatoribus Salernitani Gymnasij pro primis iuris ciuilis cathedris magno honorario conducti, nondum profiteri cæpissent, quadam die incogniti discipulorum turbæ immixti attentissimè Iacobum audirent in medio dicendi cursu Horatius Alcibiadem intuitus mirabundus, ac attonito similis, ita collegam compellauit res ipsa longè famam superat, vterque ingenuo pudore perfusus, pęnè animum de-

spondisse videbantur. Intanto tamen gloriæ cursu anno 1591. substitit Iacobus, dum orta inter Fabritium fratrem Nolanum Episcopum cum Comite Mirādæ Neapolis Prorege insigni cōtrouersia de Ecclesia S. Mariæ ab Arcu Nolanæ Diœcesis, quisque sua iura tueri conabatur. Fabritius Ecclesiā illam Sixto V. Pontifici Maximo confert, bullasq. quas vocant Romam transmisit, Pontifex habuit ratum: huius consilij authorem nonnulli Iacobum prædicabant, quarè Prorex Iacobo infensus videbatur. Hinc vt tempori seruiret, euocatus ab Amplissimo Cardinali Antonio Maria Gallo gentili suo, à quo maximè obseruabatur, & amabatur, vt Romam se conferret omnium bonarum artium emporium, ac terrarum orbis vniuersi nobilissimum theatrum, cum paulò ante patrem amisisset, non inuitus Romam concessit, ac domicilium transtulit, successit Iacobo Alexander Taurominus Senensis eruditus sanè vir, qui vbi Neapolim aduenit non tàm Gymnasij frequentia, & dignitate permotus, quàm Iacobi ingenti gloria, & illustri fama perterritus in morbum incidit, vt mihi sæpè affirmare est solitus, qui tunc Alexandro medicinam faciebat Marius Zuccarus Neapolitanus veteranus medicinæ professor, & Comes Palatinus, quem Iubilatum Hispani appellant, librorū editione notissimus, & nunc principe loco, præcedente concursu practicæ professor: cui ēt illud contigit ad eius decus eximiū, vt inter medicinam facientes, & profitentes principem locum obtineat; qui vtinā, cætera, quæ iam absoluit summi ingenij, & eximiæ doctrinæ monumenta in lucē proferat, qua occasione oblata iterum Serenissimus Magnus Dux Hetruriæ literis egit cum Camillo de Medicis insigni viro, & causarum Patrono, illustri, & eloquentissimo, vt pro ea familiaritate, qua cum Iacobo erat iunctus, illum ad Pisanam Academiam suo nomine quibusuis conditionibus euocaret, illustraturus tanto viro illam Academiam; Iacobus, vt Cardinali Gallo morem gereret conditiones repudiauit: non enim Cardinalis Gallus facilè patiebatur, vt Iacobus Roma discederet, sperabat enim illic viri virtute cognita non defuturum honestissimum locum. Affulsit paulò post spes aliqua cum Innocentius IX. ad Summum Pontificatum est euectus olim in Regno Neapolitano Neocastrensis Episcopus, cui Iacobus multo antea notus erat, Iacobum accersitum, satis amanter accepit, & magno se gaudio perfusum prædicauit, quod eo tempore Pontificatum auspicaretur, quo Iacobus Romæ esset, & illius opera vti posset, cogitasse enim cum eius virtutem, ac doctrinam optimè nosset, vt Cardinalem Antonium Facchinettum suum pronepotem inter purpuratos patres allectum adolescentem optimè indolis, & spei summo ingenio præditum instituerit, quare pararet se, & quamprimum in aulam se transferret recepturus breui ab amante, doctorum virorum æstimatore Pontifice debita virtuti præmia: actis gratijs dum se comparat Gallus Innocentius cessit satis; creatoq. Clemente Octauo, viro omnibus numeris absoluto, natalibus, doctrina, eruditione, & vitæ sanctitate clarissimo, rerum gestarum gloria, & præcipuè Episcoporum examinis institutione illustri, dum D. Petrus Medices Magni Hetruriæ Ducis Germanus, qui diù in aula Philippi Hispaniarum Regis erat versatus Romam concesserat, vt paternæ successionis iura obtineret, Dux Sueſſæ apud S. P. eiusdem Orator, cui Rex prædictus D. Petri negotium mandarat, iusseratq. vt insignem aliquem Iureconsultum è sua ditione legeret, qui (nisi amice cum M. D. res transigi posset) D. Petri iura apud S. P. arbitrum tueretur. Dux Iacobum delegit, qui etiam Clementis voluntate accedente, Florentiam se contulit, & honorificè à Magno Duce acceptus est, quid de D. Petri viribus dexterrime egit, reiecta res est ad Pisanum Archiepiscopum, cum quo tamen nihil transactum est. Reuersus Romam Iacobus, & D.S. & S. P. quæcunque gesta erant retulit: quare arbitrario in iudicio

Patro-

Patrono causæ Iacobo pro D.Petro multum est disceptatum, Clementi Iacobi virtus, & eruditio mirificè est probata, summo in honore habitus, ab eo est, multaq. obtulit, quæ tamen omnia Iacobus actis gratijs repudiauit, multum laboratum à Duce Sueſſæ, ac nonnullis Cardinalibus, vt aliquis locus in Rota Romana Iacobo daretur, annitentibus etiam Seraphino Oliuario, Pamphilio, & Blanchetto, tribus eiusdem Rotæ tunc luminibus, & postea ob virtutem inter purpuratos patres allectis, nec displicebat Clementi, sed Neapolitanis in illa Rota non esse locum, nec passuros eos, quibus locus tolleretur, aiebat tamen initurum rationem aliquam, vt tanto viro aliqua ex parte fieret satis, interim grauissimæ causæ ad Iacobum deferebantur tuendæ, inter quas insignis, & antiqua controuersia Catanensium contra Messanenses de publico Gymnasio Messanæ non instituendo, pendebatq. causa in Rota ab anno 1548. à qua Iacobi industria, & doctrina ferè trium annorum spatio tribus sententijs, vt aiunt conformibus pro Messana vrbe est iudicatum. De quare Annibal Buffalus Messanæ vrbis à Secretis hoc Hecastico lusit.

Pro Studijs Meßana tuis facundia Galli
Trina perorata, præmia, lite tulit
Quid reddes pro tot meritis ò Patria? merces,
Quæ sat erit, dignum, vel quod amoris opus?
Ne desis de te meritis, Gallus Athenas
Nobiliore satis, te dedit, esse nota.

Messanæ verò Ciuitatis Moderatores, & Præfecti nedum ingenti pecunia Iacobum donarunt, & Messanam Ciuitatem absenti dederunt, literasq. publicas honorificentissimis verbis refertas Romam transmiserunt, verùm etiam curarunt, vt quemadmodum victoriæ contra Catanam Vrbem magna pars Iacobus fuisset, ita etiam dum Messanæ Gymnasium publicum instauraretur, ipse principe loco vesperi ius ciuile profiteretur; primum etiam in Collegio locum obtineret, reliquos professores omnes cuiuscumque facultatis Iacobus conquireret, stipendiaq. statueret; præterea in Edicto, quod publicatum est de studij inchoatione vnus Iacobus nominatur, vt illius nomine audito frequentissimi, vndiq. Scholastici confluerent. Edicti verò verba sunt.

Quod felix, faustumq. sit S.P.Q. Meßanensi ad Dei Optimi Maximi gloriam, ad vrbis specimen, & publicum tùm Ciuium, tùm externorum emolumentum.

Vrbs Messana, nobilis insignis, Siciliæ caput, ac Magnæ Græciæ Prothometropolis, cum publicum Gymnasium ab antiquis sibi Regibus, ac Imperatoribus concessum, tùm superioribus annis à Catholica Philippi II. Hispaniarum, Siciliæ, & Indiarum Regis Maiestate, & Sanctissimi D. N. Clementis VIII. Summi Pontificis authoritate confirmatum, & hoc ipso anno sub Illustrissimo, & Excellentissimo D. Ioanne è Comitibus Viginti millijs Marchione Hieracensium, Castelli Boni, Principe Siciliæ Præside, ac Generali eiusdem Regni Duce institutum, demùm die 15. Decembris 1596. sub perpetuò Beatissimæ Virginis patrocinio, & Sanctissimi Martyr. Placidi, & Sociorumq. tutela, publica omnium gratulatione, ac desiderio aperiat, vniuersis bonorum artium studiosos ad ingenuas disciplinas, siuè quæ ad Humanitatis, & Rhetoricæ studia, siuè quæ ad Philosophiam, Medicinam, & Theologiam vniuersam, siuè quæ ad Ius ciuile, atque Canonicum spectant capessendas: hoc publico edicto perhumaniter inuitat, & qua potest grati animi significatione conuo-

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA DE GRANADA

conuocat. Futurum enim sperat, vt cum perillustrem Iacobum Gallum I.C. aliosq. audiant Præceptores de Republica literaria optimè meritos, qui dignos se pariant auditores, eos fore nimirum, qui postea ad Doctoratus lauream, reliquaq. insignia, quæ cæteris Academijs publicis conferri solent, iure optimo promoueantur. Datum Messanæ.

Quarè anno 1596. Iacobus Messanam se contulit, vbi à Magistratibus honorificentissimè est exceptus, cuius rei extat Cento Antonini Colossi, qui etiam de Rhegio incenso poema edidit. Tantusq. fuit exhibitus honor, vt Iacobus in oratione, quam habuit in Messanensi Gymnasio dum lectiones auspicaretur, ita legamus. Debentur vobis, etiam hoc nomine innumeræ à me gratiæ, quod me tanta pompa, ac apparatu tanquam alterum Platonem, Dionysij factum renouantes, excepistis. Iacobi opera Clerici Regulares Infirmorum Ministri Messanam sunt introducti, & Patrem Franciscum Antonium Niglium, qui postea Generalis Præfectus vniuersum Ordinem moderatus est, cum nonnullis alijs, dum locus assignatur, & ornatur domi suæ Iacobus aluit. Mansit Messanæ Iacobus vsque ad annum 1602. florente Gymnasio, vniuersa vrbe, & Insula gestientibus, ac exultantibus, auctum est etiam interim honorarium, sed cum hoc anno orta esset non vulgaris controuersia inter Messanam, & Archiepiscopum Iacobus Romam legatur, vt Ciuitatis iura tueretur; confecta res est ex animi sententia, factaq. est Ciuitas ea in re voti compos, sed Iacobum amisit. Cum enim Sfortia Oddo, (qui in Patauino Gymnasio successerat Guido Pancirolo, qui principe loco vesperi ius ciuile ibi erat professus) vix anno peracto esset dimissus, omnium ordinum acclamatione, omnibusq. ferè professoribus: & præcipuè Marco Antonio Peregrino annitentibus à Republica Veneta, & à Sereniss imo Marino Grimano in Panciroli locum Iacobus substituitur, & euocatur. Gestiebat Patauinum Gymnasium, Scholastici Iacobum fama celeberrimum, ac illustrissimum summo desiderio expectabant; ea erat omnium sententia aduentu Iacobi Patauinum Gymnasium magnum incrementum facturum, quod re ipsa postea cumulatissimè est comprobatum. Reipublicæ ad Summum Pontificem Orator, Venetæ Reipublicæ Senatusconsultum honorificentissimum detulit, Iacobus, ne tantorum virorum iudicio refragaretur libens conditiones accepit; quarè datis ad Messanam Vrbem literis purgauit se, quod non rediret, ægerrimè Messana tulit debitum honorarium, & bona retinuit, quæ postea Ducis Sueſſæ opera sunt restituta; dùm Iacobus ad iter se parat sexcentis literis commune desiderium significatur, instareq. omnes, vt quamprimum Patauinum se conferret, auidissimè ab omnibus expectari, crediq. à præsentia longè famam superatum iri. Hinc factum est, vt cum Patauium aduenisset honorificentissimè sit exceptus, tantoq. desiderio, ac expectatione auditus, quanto antea nemo alius; & tamen ita omnibus factum est satis, vt Iacobus in omnium ore esset, ac ad illum audiendum maximo plausu vniuersa pœnè vrbs confluueret, hominisq. dicendi rationem, eloquentiam, & venustatem admirarentur vniuersi. Hinc Scholasticorum numerus quotidiè augebatur, & tanti Gymnasij dignitati Iacobi amplitudinem optimè respondere prædicabant omnes. Complures Germani Principes hoc tantum nomine Patauium se conferebant, nonnullosq. dies ibi morabantur, vt Iacobum fama celeberrimum præsentem audirent; nec frustabantur opinione, sed illum summis laudidus efferentes admirabundi patriam repetebant. Anno 1607. ad Ferrarienſem Academiam, quibus vellet conditionibus euocatur, sed à Sereniss imo Duce Leonardo Donato aucto honorario conductio renouatur, ad quem à studiosorum vniuersitate missus Iacobus, vt de delata dignitate illi gratularetur equestri dignitate,

& in-

& insigni smeraldo donatur: quo etiam anno orta est inter Iacobum, & Marcum Antonium Peregrinum de titulis controuersia, sed factum est S. C. pro Iacobo. Anno verò 1616. à Sereniſſimo Duce Ioanne Bembo renouata conductione honorarium augetur, vetitumq. cæteris profeſſoribus, ne quas legiſſet, vel legeret Iacobus lectiones legerent. Bis est per hæc tempora Neapolim euocatus à Comite Beneuenti primum, deinde à D. Petro Ferdinando Castrio Lemensium Comite Neapolitani Regni Proregibus, amplissimis, & honorificentissimis conditionibus; quas omnes Iacobus repudiauit, Patauinum Gymnasium Neapolitano præferens, licet tunc esset vnus ex Neapolitano Collegio, quo nomine præsens ad mille aureos esset lucraturus, at Veneto nomini addictus facilè Patauium cum Neapoli, & patria commutauit; præterea cum tanti haberetur Iacobus apud Patauinos, & Venetam Rempublicam, & omnibus carus, & admirandus esset, putabat ingrati animi vitij nota inustum iri si discederet: celebrabatur, commendabatur ab omnibus Iacobus in graui ætate semper nouus, nulla satietate capiebantur Auditores, sed noua semper illum audiendi cupiditate æstuabant. Demum anno 1618. die Virginis Sanctissimæ Annuntiatæ Sacro, cuius erat addictissimus febri laborans ingenti literariæ Reipublicæ iactura omnium ordinum, ac studiosorum dolore cessit Iacobus fatis annum agens 74. & ex communi mærore facilè agnosceres clarissimum Patauini Gymnasij, ne dicam orbis terrarum vniuersi extinctum lumen, extincto Gallo, cuius parem consequutura sæcula non essent datura. Christianæ demissionis memor testamento cauerat Iacobus sine pompa apparari funus, & iusta persolui, verùm Magistratus, & Præsides nefas censentes tanto viro non apparatissimè parentari, vt insigni pompa funus curaretur iusserunt: quarè septingenti aurei in ea re sunt expensi, celebratumq. funus omnium ordinum frequentia incredibili in Sancti Antonij publica oratione, (quæ extat) laudatus à Sigismundo Boldonio eruditissimo viro Mediolanensi Patricio. Cadauer verò ex testamento ad Patres Theatinos translatum. Mirum est quantum Patauina Ciuitas Iacobi morte sit commota, illud certum est Patauinum Gymnasium tantam iacturam fecisse, vt biennio locus vacarit, & licet postea doctissimo, & eruditissimo viro Iulio Pacio fuerit delatus, tamen vix anno peracto, & ipse discessit. Hinc etiam Veneta Respublica Iacobo successorem pro dignitate, eruditione, & eloquentia quærit, & in dies tanti viri iacturam sentit magis, reuirescente semper Iacobi fama, & gloria nullo vnquam tempore intermorituris. Illud etiam mirandum, Iacobum etiam in decrepita ætate, ac si nouus, & adolescens esset professor mirificè placuisse, nec eam ætatem, quæ omne robur ferè, & venustatem adimit, quicquam de Iacobi fama, & gloria detraxisse. Multa in Iacobi obitu ab vno ex famulis surrepta, præcipuè verò scripta, sed maiorem partem Marcus Antonius Ottelius insignis Patauini Gymnasij Professor testamenti exequutor recuperauit, furemq. ne tantum facinus inultum remaneret publicis triremibus addici curauit. Hinc factum est, vt Alexander Gallus, & ipse Iureconsultus tanti viri filius, & qui multos in Regno Neapolitano summa integritate gesit magistratus, & ferè triennio Fabritij Galli patrui Nolani Episcopi Vicarius optimè Nolanam Diœcesim administrauit, nonnulla tantum Consilia, siuè Responsa patris ediderit, editurus Commentarios ad ius ciuile eiusdem absolutissimos, speratq. futurum aliquando diem, cum reliqua scripta restituentur. Fuit Iacobus corpore procerus, elegans, venustus, ac oris dignitate conspicuus, excellenti memoria, & ingenio pollens, optima totius corporis conformatione, ac constitutione, voce optima, eaq. suaui, vir authoritate, & grauitate summa, ac optimis moribus præditus ipsius naturæ, ac Dei Optimi Maximi benignitate ad

omnia

omnia optimè, ac venustè agenda formatus, nedum iurisprudentia, verùm etiam varia eruditione conspicuus, ac ita insignis, vt in Doctorum virorum congressibus, ac cætu etiam hoc nomine clarissimus prædicaretur, Græcam linguam Romæ didicit, Hispanicè, Gallicè, & Polonicè optimè loquebatur, & scribebat, Princepsq. fuit sępissimè nobilis, ac insignis Academiæ Recuperatorũ Patauij, Comędias, Elegias, & Epigrammata multa conscripsit, sed in ea direptione amisimus: omnibus quibus cum agebat gratissimus, blandissimus, & admirandus. In interpretandi verò munere tanta actionis venustate, ordine, perspicuitate, facilitate, eloquentia, memoria, & ingenio se gerebat, vt seipsum superaret, & Auditores attentione summa defixos, quandiù volebat ab eius vnius ore pendentes detineret: diceres eos diuinum aliquem è cœlo delapsum virum verba facientem attonitis similes audire. Honores, ac dignitates contempsit, quas facilè si voluisset, assequi potuisset; quamplurimis enim Regni Neapolitani Proregibus, & præsertim Marchioni de Mondegiar percarus fuit, & magno in honore habitus ob insignem doctrinam, eruditionem, vitæ integritatem, & in rebus agendis peritiam, & dexteritatem. Semper magnificentissimè se gessit. Fuit etiam ab Allobrogum Duce inter insignes illos Italiæ Iureconsultos lectus, qui de nonnullis maximi momenti negotijs consultarent, quod postea consequuta bella prohibuerunt. Ex eius disciplina, tanquam ex equo Troiano illustrissimi viri prodierunt ad summos Magistratus, & honores, & Cardinalatus etiam euecti. Aedes amplas vbilibet semper, & præsertim Patauij incoluit omni ornamentorum genere, & vasorum argenteorum suppellectili instructissimas, octo alebat famulos, curru, & equis non caruit, & hoc magnificentiæ nomine à Senatu Veneto commendatus. Hęc breuiter, & strictim sine fuco, ac orationis lenocinio paucorum dierum angustijs circumscriptus, de Iacobo meo olim Præceptore delineaui. Fortasse cum ad ius ciuile Commentarij prodibunt maiorem nacti otium Spartam hanc exornabimus, cum multa possint amici, & tempus, quæ fortè præteriuimus suggerere.

FINIS.

SE

SIGISMVNDI BOLDONII
PATRITII MEDIOLANENSIS
IN FVNERE
COMITIS IACOBI GALLI
NEAPOLITANI,
Equitis, & Iureconsulti longè clarissimi in Patauina Academia Ius in Principi sede profitentis,
ORATIO.

Habita Patauij sexto idus Aprilis 1618. in Aede Diui Antonij.

ECce autem vobis quotquot estis mæsta dolentium turba, orbatum alterum huius Academiæ lumen, ablatum huius Gymnasij solem, turbatum huius celeberrimę Vrbis splendorem obliteratam omnis famæ, gloriæ, ac claritatis imaginem. Et tu quidem inclytum huius æui decus Galle iaces, quem fatigatá ipsis plaudentium clamoribus fama vltra omnes naturæ terminos prouexerat, & quos antea tuam magnitudinem propagantes audiebas: nunc interitum lamentantes non sentis? Feceras tu tibi vnus apud omnes gentes attentionem, vt non modo felices præsentium aures audirent, sed & absentium mentes haurirent nos omnes apud te non possumus assiduis vocibus obtinere, vt gemitus, vt lamentationes, vt eiulatus nostros exaudias. Et proh Deum fidem cessauit illa vox, in cuius laudem nulla vox cessare poterat, aruit ille fons quem nullus Oceanus augere poterat, extinctum illud lumen est, quod à nullo sole lucem mutuatum, nec maius fieri augendo, nec opprimi maioris luminis accessione poterat. Et quod magis dolendum nobis est, tu nobis interijsti, non tibi, tu lucem tuam nobis abstuliisti, non tibi extinxisti, inuidisti te nobis, non tibi, denique tu à nobis euolasti, quia abesse à nobis debebas, nos te quærimur, nos de te quærimur, quia sine te esse non possumus. Et nostras quidem lachrymas Cœlum ipsum assiduis imbribus, & pluuijs męrorem maligna obscuritate, atque aeris tenebris gemitus, ac suspiria raucis tonitribus, ac nubium collisione prædixit, cum totum in tempestatem effusum menstruo imbre terram in flumina, flumina ipsa in maria conuerterit. Tybris pater cum alueo turbidus se efferret, ac per Vrbem tumidus redundaret; solebat Romanis rebus ruinas, aut pericula præsagire, tuæ morti, ac funeri flumina vniuersa Tyberis tota terræ facies Vrbs fuit. Et si magnorum Principum mortem nascentia cœlo sydera minantur,

nantur, casum certè tuum extincta iam integro mense toto cœlo sydera, & clausa ipsa cœli lumina testata sunt. Non sustinuit cœlum videre tantum nefas, tantam lucem luce orbari, seque arctissimis nubibus velauit, terra ipsa etiam perhorruit, & quasi submergi vndis concupiuit, nec alia inde de causa reddita syderibus sua lux, serenitas cœlo est, quam quod ex tua morte te ipso locupletatum sollicitam mortalium ambitionem erisit. Excessisti à nobis, vt in cœlum incederes, respuisti has sedes, vt digniores alias tibi caperes, exuisti hanc animam, vt debitum mortalitati solueres, & qui per omnia immortalis eras aliquod mortalitatis dares signum. Dubitauerat humanum genus, an in homine tanta, ac tàm mirabilia colligi possent, & cum te cognouisset, penè hominem esse negauit. Sensit iactura sua quis esses, & penè maluit supra homines natus esses, vt haberent cæteri aliquod perfugium, quo infirmitatem excusarent mortalitate. Sed tu hominibus omnia licere demonstrasti. Nec tamen nos hominibus licere arbitramur, vel sat dignis laudibus virtutes tuas, vel eruditis lachrymis interitum lamentari, sed magis lamentandum nobis est, quod te lamentari non possumus, ne luctu, ne fletibus inuidere tuæ fœlicitati videamur, nostram quidem calamitatem silere, nec possumus, nec debemus, quos tanto Duce nudatos tu in cœlum elatus reliquisti. Non iam hæc vir cœlestissime ea sedes est, quæ te viuente fuerat, mutauit faciem, & te excedente alia prorsus facta est, ac antea fuerat nunc desiderium nobis auxisti cœlum videndi, cum tu ipse in cœlo sis. Cumulauit huius tanti viri funus suo etiam funere maximus huius imperij Princeps, & Arbiter, & Dux. Tunc enim Principes in Republica intereunt, cùm Legislatores extinguuntur, nec magis Principi quærendum est in quos dominetur, quam quomodo dominetur, sic Solonem Athenæ, sic Lycurgum Lacædemon legum, vel potius Rerumpublicarũ auctores non tantum luxit quantum coluit, imputauitq. Dijs immortalibus illud ingenij, illud virtutis, ac sapientiæ specimen, ad quod nec imperitum vulgus, nec cæteri sapientes aspirare poterant. Nos tibi iniurij videri possemus si virtutem tuam alteri tribueremus, quam tibi, aut si cœlum illius virtutum auctorem faceremus, qui & ipse in cœlo sit. Generis nobilitas, multitudo imaginum, & antiquorum gesta in ijs laudentur, qui suarum virtutum inopes sint, & cum externa ope indigeant se ipsos alienis spolijs, vt Gracculus alienis radijs, vt luna vestiunt. Qui verò suo fulgore suis rebus gestis nitent remoueatur ab ijs fastosa maiorum enumeratio, & à se ipsis tantum suas laudes auspicentur. Non morabimur, qui fuerint huius viri maiores: nam quamuis, & nobiles, & præclarissimi, ipse tamen sua virtute ad tantum fastigium iter strauit, ita vt illorum claritatem sua magnitudine obscurauerit, Neapolis, Messana, & omnium artium domicilium Patauium clarè per se Vrbes, ac celebres huius viri voce clariores, ac celebriores sunt factæ. Non existimabimus quamlibet, vel maximam familiam ab illo splendorem accipere, qui clarissimis Vrbibus tribuerit? Iam quæ illius grauitas in differendo, quæ vis in persuadendo, quæ doctrina in docendo, quis impetus in mouendo fuit, vt nihil docuerit, quod non probauerit, nihil probauerit, quod non persuaserit, nihil denique alicui persuaserit, ad quod non concitauerit, sed ista non laudatio est, neque enim tantum virum quisquam satis laudare potest, sed funebris est luctus, & lachrymatio. Non irritabimus tàm inani incepto virtutem tuam, vt tuas laudes tentemus: nam nec à me id fieri potest, nec debet. Cur enim testamento iussisti, quam simplicissimo funere tanti corporis reliquijs parentari, & omnem, vel efferentis turbæ, vel apparatus fastum spreuisti, scilicet ne putaret aliquis posse nostris honoribus æquari honores tuos, aut ne auderet aliquis aggredi laudationem tuam, quam detrahere tuis laudibus quamplurimum non dubitabas? Coegisti Præsides ipsos viros Illustrissimos, vt aliqua ex parte violarent iussionem tuam, laudabiliusq. eis visum est efferri communi luctu tàm insigne funus, quam sepeliri eum quotidianis sordibus, quem tot honores viuentes euexerant. Audebo liberè pronuntiare, quod sentio. Speciosissimę dignitatis

locum

locum tuum in Academia Principem, non tàm extuliſti voce tua dum viueres, quàm modo interitu depreſſeris, non enim loci famam reſpiciunt homines, ſed perſonæ, & ſi ſucceſſor tuus, vt neceſſe eſt tuam magnitudinem non æquauerit, non videbitur perſonæ dignitas, ſed loci magnitudo imminuta, erubeſcetq. aliquamdiù poſteritas in ea ſede alium ſedere, in qua quondam maximus Gallus admirationem hominum excitauerit. Solent hominibus, quæ noua in dies ſurgunt arridere, ſeneſcere quodammodo, & ſordeſcere antiqua, tu quamuis ad prouectam ſenectutem duraueris ſemper, tamen nouus viſus es, nec minori ſtudio, & admiratione te poſtremum legentem exaudiuere, quam cum primum fama, & expectatione plenus illud ſacrarium tuæ voci domicilium intraſti. Virtutis magnitudo, vel allicere ſplendore tuo, vel deterrere nimia magnitudine cupidos ſolet, ea in te, & miram hominum copiam ad ſuum cultum perduxit, & eos tamen omnes à ſpe temeraria deterruit tui aſſequendi. Sed fortaſſis idcircò ſimplici funere tibi parentandum iuſſiſti, quod de te ipſo, quam modeſtiſſimè ſentires, peruenerasq. ad ſocraticum illud faſtigium cognoſcendi, hoc vnum te ſcire, quod nihil ſcires: vnde iure merito quaſi vnus tu mortalium, qui ſe nihil ſcire cognouerit publico honore honeſtatus es, decreuitq. hominum concilium te omnia ſcire, qui nihil ſcire exiſtimares. Hoc ipſum enim, quod pauci de ſe ipſis ſentiunt, nulli in ſe cognoſcunt, ſcire magnum eſt ſe nihil ſcire. Errauit fortaſſis bonorum ſententia, cum aduerſus voluntatem tuam tibi funus decreuit, quis enim te melius iudicaret? ſed non errauit in ſtudio ſuo, voluitq. hoc tantum cognoſceres te à nobis cognoſci; verùm iam intelligere mihi videor cur pompam omnem remoueri volueris cur tibi parentari, cur funus parari prohibueris. Funera, & funerum pompæ ijs parantur, qui ſunt extincti, ſcilicet, vt ſupremum temporis monumentum quo apud nos futuri ſunt ijs honoribus ornetur, quibus maximè poteſt nimirum nullo amplius honore nulla dignatione honeſtandis. Tu turpe putaſti extremum honorem tuum in funere collocare, qui vltra funus coli merereris, extremum diem in funere ponere, qui vltra funus viuere poſſes, extremum denique nomen in extremo die ſacrare, qui per hominum ora per omnes ætates vigenti ſemper gloria, ac integro ſplendore verſari deberes. Salue igitur vnicum noſtri ævi miraculum, Galle ſalue, & ex eo loco ex quo noſtros hoſce ſionores, & honoribus mixtos gemitus exaudis hos dignos tanto dolore ſingultus, ac inconſolabilem angorem reſpice, & quando iam hæc tua vox non amplius ſonabit licet memoriæ tuæ virtutis perenni monumento clauum tempori fixerit æternum Vale. Dixi.

IN FVNERE

EXCELL.^MI D. IACOBI GALLI IVRECONSVLTI.

ANGELI VENERII V. I. D.

OCcidit en Gallus quis? Gallus Aquilius alter
Legibus ambiguum maior, an eloquio.

IN OBITV

IACOBI GALLI NEAPOLITANI

In antiqua, & celeberrima Patauij Academia Ius Ciuile primarium profitentis.

HELIAE PALAGANI ACADEMICI OTIOSI NEAPOLITANI

Elegidium.

DIua Themis quæritur, ferali cincta cupresso,
Et gemitus imo pectore quæsta trahit.
Fas est hic legum, fas est accire cohortem,
Fas est ter geminat, mæstaq. sic loquitur.
Sacra Iouis soboles, sacrato compta decore,
Legum surge simul intemerata cohors.
Surge, age, iura voca tecum sub funere mœsto,
Cingat, et atratus tristia membra color.
Iustitium indicat Dice, Sanctusq. Senatus
Pomposas celebret funeris exequias.
Et vates Cæus, mulier non Præfica vulgi,
Tàm dignum digno defleat ore virum.
Dixerat. Interea cantatur Nænia tristis,
Et clarus Galli concelebratur honos.
Dignus erat tanto vita defunctus honore:
Indeploratum non decet esse virum.
Patauí fleuit meritò schola tota peremptum,
Et linguæ fructus seruat, et ossa sinu.
Aeternos imò lapidi sacrauit honores
Sarcophago, et sculpsit talia verba super.
Interpres cœli Gallus, sic Iuris hic alter,
Nuncius hic Phœbi, Nuncius hic Themidis.
Parthenope genuit, sed nunc Antenoris vrbis
Terra tegit Tumulo: cætera Fama refert.

SI-

NICOLAVS ANTONINVS COLOSSVS D. IACOBO GALLO NEAPOLITANO PATRITIO I. C. FACILE PRINCIPI,

Messanensis Academiæ Professori Primario. S.

CEntonem, Excellentissime Galle, ex Virgiliana purpura consarseram, quo tuum ad nos aduentum digno carmine celebrarem: sed cum multæ supereſſent lacunę, nostrate illas sparteo sufferſi. Cumq. adhuc in tuam familiaritatem non essem insinuatus, plattas illo, & tineas operueram. At nunc cognito quanta cum animi benignitate Colossi tui etiam nugas suspicias: mitto tibi non Memphiticum centonem, aut Assyrium; sed confertum Sicula, rudiq. lana, nullo Tyrio succo, nec murice infectum stragulum: si friget, da Veneris marito; vt incalescat. Vale, & Colossum tuum non ex ingenio, sed in te studio metire.

CENTO.

PAndite nunc Helicona Deæ, cantusq. mouete
Vos ò Calliope, precor, aſpirate canenti:
Pauca meo Gallo, qui noſtra ad limina tendit
Carmina ſunt dicenda, neget quis carmina Gallo
Fatidicæ Mantus; primus qui legibus vrbem
Fundabit vos hæc facietis maxima Gallo
Pierides: doceas iter, et ſacra oſtia pandas
Tu Dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori
Pallas, et ipſe pedem ſervatum ductor Apollo;
Nàm tua ſacra colit Gallus titanius ales;
Te veniente diem cantu prænunciat almum.
Vix rate fœlici fauces, et clauſtra pelori
Præter vectus erat Gallus; cum ſenſit ab imo
Nereidum, Phorciq. chorus, Panopæaq. virgo
Gurgite, et ipſe pater Nereus, placidusq. Palemon,
Cymothoe ſimul, et Triton; placataq. ventis
Dant maria; ipſa ſuos cohibet ſummerſa cauernis
Scylla canes; petit ima furens prius antra Charybdis:
Sæuaq. in abruptum ceſſerunt monſtra profundum,
Ipſa ſuam rabiem, propriosq. oblita furores.
Tanta viri cura eſt cœlo, terræq. mariq:
Nec non, et placidas aſpirans Aeolus auras
Proſequitur, luduntq. choris delphines in auras
Erecti, monſtrantq. vias; cum gurgite prono
Interea noſtri Gallus ſubit oſtia portus,
Admirans vrbis portas, æquataq. cœlo
Mœnia, et incurui penitus miracula portus:
Quem Cœlo delapſa Ienis curuauit in arcum
Falx olim in cautes Siculo durata profundo
Falciferi, (vt memorant:) ſolio cum pulſus auito
Saturnus latijs poſuit cognomina terris.
Dum nautæ ad lictus puppes, et ad æquora proras
Obuertunt, ille Auſtriacam cognomina portam
Contemplabatur ſumma de puppe; trophæaq.
Appenſa, et ſpolijs valuas Orientis onuſtas;
Aplуſtra Odryſijs, ereptaq. roſtra carinis:
Captiuos currus, arcus curuasq. ſecures:
Multaq. ſcuta virum, et portarum ingentia clauſtra.
Cum ſubito totam bacchatur fama per vrbem
Adueniſſe virum; properant longo ordine Patres,
Pars bi iugo curru, pars Comptis vecta quadrigis:
Primorum manus ad portas, iuuenumq. ſenumq.
Vndique viſendi ſtudio zanchæa iuuentus
Circumfuſa ruit; ſubitisq. obducitur omne
Lictus equis: totum latuit ſub puppibus æquor.
Circunſtant, hæret pede pes, denſusq. viro vir.
Tum ſtudio effuſæ matres, et vulgus inermum,
Inualidiq. ſenes, turres, et tecta domorum

Obſedere; alij portis ſublimibus aſtant.
Hi digito oſtentant, ille alter fauſta precatur
Huius in aduentu Patriæ, populoq. ſuisq.
Frons hominem præfert: nobis hic aurea condet
Sæcula ait nato genitor: vir maximus ille eſt,
Quem tibi iampridem promitti ſæpius audis.
Interea, Patrum fuerat cui iure potestas,
Ante alios Gallum lætis amplectitur vlnis:
Atque virum excipiens vltro, citroq. ſalutę
Præmiſſa, inuitat terræ ſe credere amicæ.
Ille hilaris vultu, dulciq. affabilis orę
Paruit, atque ducis ſequitur veſtigia lætus.
Vt tetigit molem, tum verò lictore ab omni
Inſequitur clamorq. virum; clangorq. tubarum.
Circunſtant omnes dextra, læuaq. frequentes,
Nec vidiſſe ſemel ſatis eſt; contingere dextram,
Compellare virum cupiunt; atque ora tueri
Ardent: egregio tantum decus enitet orę.
Vtq. illum biiugo curra, medioq. locatum
Accepere Patres, dexter ſic homine dextro
Incipit affari curru labente per vrbem.
Attulit in nobis aliquando optantibus ætas
Auxilium, aduentumq. tuum ter maxime Gallę,
Expectate ſolo zanclæo, aruisq. ſicanis;
Omnibus, et fatis huc te poſcentibus affers.
Non capit ipſa ſuam zancle lætiſſima vultu,
Aſpectuq. tuo, ac optatæ frontis honorę
Lætitiam, hinc læto fundit ſua gaudia plauſu,
Pectore, et ore fauens. ſtudium, propenſaq. cordą,
Incenſosq. animos in te cognoſcere ab ipſo
Ore potes; viden vt pendent, vtq. agmine denſo
Circunſtant, ducuntq. virum, nec lumina quisq.
A te alio vertit; quamuis longeq. remotus
Voce tamen fauſta te, et nutu quiſque ſalutat.
Aſpice conſpecto lætentur, vt omnia vultu
Non ne vides ipſos vrbis gaudere penates,
Atque ipſum exultare ſolum fora, compita circum
Ecce loci Nymphas lætas ductare choreas,
Ipſi te fontes, ipſa hæc fora cuncta vocabant.
Hæc pubes, quæ læta tuas circumſonat aures
Plauſibus, hæc omnis circumſtudioſa iuuentus,
Quæ ſequitur, tibi creſcit, habent ſua vota, fruuntur
Optato: Deus, expoſcunt, vt cæpta ſecundet.
Tum Gallus ridens hilari ſic voce profatur.
Obſequijs te zancla, meis meruiſſe putabam,
Et quod multa meis à te mihi gratia factis
Retribuenda foret: ſed nunc obnoxius ecce
Rurſus ago meritis, quæ tu largiſſima confers
In me, dum tanto perſoluis fœnore grates.
Infreta dum fluuij current, dum montibus vmbræ
Luſtrabunt, conuexa polus dum ſidera paſcet:

Dum

Dum memor ipse mei; dum spiritus hos reget artus;
Nunc, olim, quocunque dabunt se tempore vires;
Enitar tibi posse pares persoluere grates.
Non ego miror opes, nec me tua zancla vetustas
Hæc generosa capit; tua terris dedita virtus;
Et quod sis diuum domus, et placidissima portu,
Terra antiqua, potens armis, atque vbere glebæ.
Non ego suspicio has arces, celeberrima bello
Mœnia, et è Pario surgentes marmore fontes;
Atque alias dotes, quæ te super æthera tollunt,
Ne dum te Ausoniæ primoribus vrbibus æquant:
Sed tua me capiunt communia gaudia nostro
Magnanimum heroum, ac iuuenum, vulgiq. per ora
Aduentu testata; animi certissima magni
Signa tui, tua me zancle propensa voluntas.
Hac vice sermonum, media se campus in vrbe
Ostendit, Dominæq. ædes celeberrima nostræ
Conspicitur, medio surgens pulcherrima campo
Stat moles, opere insignis, tùm numine Diuæ.
Descendunt curru Patres, medioq. locatum
Deducunt templi media in penetralia Gallum.
Ille introgressus media testudine templi
Procumbens genibus, tum toto pectore pronus,
Ore pio his precibus numen cœleste precatur.
O pater, ò hominum, diuumq. æterna potestas,
Da precor auxilium, atque animis illabere nostris;
Te sine nil altum mens cæptat, da pater ori
Verba meo, verbum (quo mundus conditus) illud
Quæ docuit, da iura tuus, quæ legifer ille
Sanxit, et instituit, recludere. Tu quoque nobis
Alma parens zancleæa Dei pede Diua secundo
Adsis, ò Placidiq. chorus, Romanaq. virgo,
Flauia, vosq. omnes, quorum sub numine zancla est,
Haud mora continuo perfectis ordine votis,
Mamertina suos accepit Curia Patres.
Posq. introgressi, et Gallo data copia fandi,
Conticuere omnes positis ex ordine sellis
Aulai in medio proceres, ducesq. Senatus
Considunt portis bipatentibus, incipit ipse.
Gens bello præclara, Deum certissima proles,
Terra antiqua, potens, Diuum domus, inclyta bello
Mœnia, Mauortis genus insuperabile, zancla,
Nobilis, ò vna ante alias ditata triumphis
Odrysijs, Diues spolijs orientis, et armis,
Turcarum terror, nostræ decus addita genti;
Munimen fidei, tuto celeberrima portu,
Trinacriæ, caput, Hesperiæ Messana, vtriusque
Ornamentum ingens, bellorum vberrima nutrix,
Iam satis ante tibi fuerat quæsita per arma
Gloria, queis belli fama super æthera nota es:
Tu tamen, vt tantis Colophonem dotibus addes,

Vt nulli inuideas vrbi, (quæ gloria ſumma eſt)
Palladis armiſonæ ſtudium, doctæq. Mineruæ,
Quæ facit vna viros, quæ regna, vrbesq. miniſtrat,
Quæſiſti, magno tandemq. es parta labore.
Hinc pretio immenſo longinqui è finibus orbis,
Quos reddit claros Acadæmia, quoſuè lycæum,
Quos Areopagus, quos ſacra oracula Patrum,
Quoſuè Machaoniæ, docti vel Apollinis artes
Accerſti, tantoq. viros dignaris honore,
Adſumus ecce tibi pelagi tot zancla periclis
Perfuncti, terræq. tuas intrauimus arces.
Conſilio hanc vrbem, ſtudijsq. animisq. parati,
(Non equidem ſine mente reor ſine numine Dùuum)
Aduecti, optatis hic ſedibus, Hercule dextro,
Siſtimus. hic amor, hæc patria eſt, nec cura videndi
Eſt nobis patriam antiquam, carosq. penates;
Tu modo promiſſis maneas: ſi ſuſcipis, atque
Vrbe, domo ſocias non auerſata volentes:
Non erimus regno indecores: ſi cœpta ſecundent
Numina: ſi votis Deus annuet. optima quando
Non hæc humanis opibus, non arte magiſtra
Confieri poſſunt: cœlo terrena reguntur.
Multi nos populi, et voluere adiungere gentes;
At nos te ſolam præ cunctis duximus vnam,
Cuius in auſpicijs tuti valeamus, et armis
Ducere militiam, tandemq. referre trophęa.
Certè ego non pretio inductus, non munere tractus
Scyllæosq. canes, et formidanda Charybdis
Guttura neglexi, et caput obiectare periclis
Conſtitui: ſed ſponte quidem tua tuſſa ſecutus,
En adſum victor zancle, terræq. marisq.
Gallus vbiq. tuus; quodſi me zancla tuorum
Rectorem iuuenum, et legum das eſſe magiſtrum,
Non metus officio, nec te certaſſe priorem
Pœniteat faxo; quoniam nunc omnibus vnus,
(Quidquid in arte mea poſſum promittere curæ)
Ipſe ſubibo humeris, nec me labor iſte grauabit.
Nunc ſi cui virtus, animusq. in pectore præſens,
Cuncti adſint, meritæq. expectent præmia palmæ.
Quod ſi pauca meis nunc præbent nomina Caſtris
Exigui numero: ſed bello viuida virtus:
Fama tamen frugum, rerumq. immenſa tuarum
Copia, et hoſpitium placidum, cœliq. ſalubris
Temperies: tum ſi qua eſt Galli diffuſa per orbem
Gloria, finitimos nedum, populosq. Sicanos
Migrantes cernes; omniq. ex vrbe ruentes.
Aſt huc ingentem numerum affluxiſſe nouorum
Vndiq. conuenient Itali: miſtiq. Sicani:
Tum manus Heſperiæ veniet, gentesq. remotæ
Alpibus aerijs huc, nubiferaq. Pyrene,
Tu Dea, tu præſens noſtro ſuccurre labori.

Hæc vbi dicta dedit, plausu, studioq. fauentum
Fit strepitus tectis, vocemq. per ampla volutant
Atria: perstrepitant oras, et limina circum.
Circunstant fremitu denso, stipantq. frequentes,
Tantus amor laudum. vario fremit aula tumultu.
Ore fauent omnes. hic est immurmurat ille
Parthenope studijs florentem, Vrbisq. Patronum,
Quem legere ducem, diuina Palladis arte
Instructus, natusq. sacrata resoluere iura
Si qua tegunt. alij memorant quas rexerit Vrbes
Consilio. ò quantis se attollet gloria rebus
Alter ait zanclea: viro si vita superstit,
Quis nouus hic nostris successit sedibus hospes?
Quem se se ore ferens? vnus Tritonia Pallas,
Quem docuit, multaq. insignem reddidit arte.
Degeneres animos timor arguit. hic modo Athenas
Hic vrbem Pataui statuet, quæ læta tulerunt
Sæcula? qui talem tanti genuere parentes?
Tu propria virtute nites, fulgesq. vetusto
Stemmate, priscorum per Te quin crescit Auorum
Nobilitas, nam Galle nouos superaddis honores
Iura dabit, leges viris. hunc vndiq. visum
Cernemus populos concursu accedere magno
Ad freta Sicaniæ, Italiam, Latiumq. petamus
Non opus. agnosco veteris vestigia linguæ.
Multa viri virtus animo, qui spiritus illi?
Qui vultus? vocisq. sonus? sic ore vicissim
Dum tollunt studijs Gallum Messenia pubes.
Tum pietate grauis, meritisq. è Patribus vnus
Surgit; et erectis tenuere silentia cuncti
Auribus: ille virum multo compellat honore.
Galle, prius Regi superum referamus honores,
Qui pius incolumem te nostra ad limina duxit:
Inde suæ par est grates persoluere matri,
Cuius in vrbe sumus, quæ nostris vnica rebus
Spesq. salusq. aura, et portus, tutela, parensq. est.
Mox tibi, qui tanto cumulas nos munere laudum:
Eloquioq. animoq. studes obstringere tantis
Pectora nostra tuis meritis; quæ maxima porrò
Enumerare vales. nunquam Messana, nec armis
Victa, nec officijs. mitte hanc de pectore curam.
Quæ iam per cunctas tua terras dilata fama est,
Atque tuum latè Latio increbrescere nomen
Quod solet, ad nostras iam dudum venerat aures,
Hinc tibi nostrarum rerum committere habenas
Duximus; et nostræ tibi primum iura tueri
Tradidimus caussæ: vincendos fortibus hostes
Auspicijs, armisq. tuis commisimus. vnus
Perfora cuncta tuo vicisti Marte rebelles.
Muneris esse tui hoc tantas componere lites
Quis dubitat? positis mox tanto ex hoste trophæis,

Misi-

Miſimus acciri huc te omnes, populusq. Patresq.
Vt duce te, vigili cuſtode, et præſide Galle,
Quæ nunc prima fores Academia noſtra recludit,
Plena tuo cantu ſemoto è veſpere ad ortum
Perſonet, eque Noto gelidas ſimul intonet Arctos.
Inſuper optamus tua cernere facta, iuuentus
Aſſueſcat, primis, et te miretur ab annis;
Dum faciles animi iuuenum, dum mobilis ætas.
Hic ego namq. tuas leges, arcanaq. iura
Dicta meæ genti ponam, lectosq. ſacrabo
Zancla viros, doceas iter, et ſacra hoſtia paudas.
Tu quos ad ſtudium, atque vſum formabis, et artes
Sole recens orto: fœcundum concute pectus;
Ipſe gubernaclo rector, ſubeasq. magiſter,
Non obtuſa adeò geſtamus corda Sicani;
In quaſcumque voces artes, haud tarda ſequentur.
Accingent ſe omnes operi, ludisq. relictis
Nunc verò incumbent: adiget præſentia Galli,
Sic omnes amor vnus habet. mox Marte peracto
Omnibus hic erit vnus honor. tum præmia cuncti
Accipient, flauaq. caput nectentur oliua.
Iam pridem nobis Catanæ te Galle cathedra
Inuidet; æternum ſeruans ſub pectore vulnus,
Multa gemens ignominiam: mox fixa dolore,
Ac quaſſans caput, hæc effudit pectore dicta.
Heù fatis incerta feror, nil linquere inauſum,
Quæ potui infœlix, quæ memet in omnia verti,
Vincor, et incæpto me ne deſiſtere victam?
At trahere, atque moras tantis licet addere rebus.
Sæuit inops animi antiquum haud ſaturata dolorem.
Labitur infœlix ſtudiorum, atque immemor, artes
Ipſa ſuas neſcit, nec quo ſe vertat, et ad quos
Appellet, cedit quoniam ſpoliata magiſtro eſt.
Demiſit criſtas criſtati ad nomina Galli.
Inconſulti abeunt, ſedemq. odere relictam.
Sed tu noſter eris, nullas ego vincere lites
Iudice te metuam. mihi curæ cætera ſunto.
Spondeo digna tuis ingentibus omnia cæptis.
Hic locus vrbis erit, requies ea certa laborum.
Hic amor, hoc ſtudium, noſtros hæc cura nepotes;
Et bene apud memores veteris ſtat gratia facti.
Si quando Italiam, vicinaq. Tybridis arua
Reppetere eſt animus, carosq. videre penates,
Auxilio tutos dimittam, opibusq. iuuabo.
Dixit, et actutum deſcendit ab arce Senatus,
Et ſolito excepit curru, multisq. quadrigis,
Debinc media Gallum ſecum per mænia ducit,
Zancleasq. oſtentat opes, ædesq. paratas.

P. HORATII IANNINII
E SOCIETATE IESV THEOLOGI

Gallus Anſere Capitolino dignior.

TArpeias noctu brachatus miles ad arces
Serpere dum turpi proditione parat:
Seruauit quondam Capitolia garrulus anſer,
Et fera ſopitas ciuit ad arma manus.
Qui mihi, clangenti ſimilis, ſimilisq. canenti
Gallus in inſigni ſtemmatis orbe micat,
Is ſeptemgeminos colles, is iura Quiritum
Tutari ſtrepitu nobiliore poteſt.

Eiuſdem,

IN GENTILITIVM IACOBI GALLI STEMMA LVSVS.

Gallus, & Roſæ.
Dies, & Ver.

STemmate ſignat in hoc volucris Titania lucem:
Signant purpureæ tempora verna Roſæ.
Nam præit excubitor lucem; Roſa purpureum Ver:
Ille ſacer Phœbo, veris alumna Roſa eſt.
His ego crediderim lætari hominesq. Deosq.
Veris honore homines, lucis honore Deos.
Delitiæ Iacobe hominum, Iacobe Deorum es.
Hoc gentilitiæ nos docuere notæ.

INDEX ARGVMENTORVM.

Consil. I.

AN infrascripta verba prolata in vltimo testamento à filia maritata, quæ adhuc præsumitur existere sub patria potestate, in beneficium sui viri de quodam Casali, quod erat in lite, grauando patrem ad eius æstimationem in casu talis litis succumbentiæ, habeant vim contractus, siuè donationis inter viuos, ex eo, quod filia prædicta inter alia vsa fuerit his verbis, videlicet: Vi dò, & voglio sia vostro, &c. *An autem habeant vim dispositionis causa mortis, cum dicta verba in testamento sint scripta. Et ex pluribus defenditur esse dispositionem causa mortis; & proinde tamquam factam à filia, quæ erat in potestate patris non valere, & sententiam Sacri Consilij taliter decidentis esse confirmandam. Secundò, explicatur materia donationis inter virum, & vxorem, & quomodo, & quando vxor censeatur esse de patria sui viri, & proindè optimè declaratur circa hoc Cõsuetudo Ciuitatis Neapolis.*

Consil. ij.

An stante concessione in amplissima forma facta per Summum Pontificem de Consilio Illustrissimorum Dominorum Cardinalium in Sereniſſimos Duces Farnesios de Statibus Parmæ, & Placentiæ, &c. cum clausulis etiam amplissimis, vt intùs, possint nihilominus eorum vasalli in ijs, quæ notoriè sunt iniusta, si non per viam appellationis ordinariæ, saltem per viam extraordinariæ querelæ, & recursus, recurrere ad Summum Pontificem vti supremum Dominum directum in locis illis, pro earum reuocatione, præsertim in causis grauissimis, & de personis insignibus. Vndè hac occasione, varia, & notatu insignia circa hæc explicantur. Secundò, amplè explanatur materia notoriæ iniustitiæ, in qua varij articuli discutiuntur, necnon de suprema Principis auctoritate agitur, & multa item de confiscatione bonorum pertractantur.

Consil. iij.

An donatio ob alimenta facta filio à Principe non recognoscente Superiorem, à successore in Principatu debeatur. Et quotuplex possit esse Principis patrimonium, & ad priuatum Principis patrimonium, quæ bona spectent.

Consil. iv.

An frater in successione fratris ab intestato defuncti excludatur à defuncti filio legitimato limitatè, & an Statutum Florentinum, quo filiæ extantibus patruis excluduntur, Principis filias etiam comprehendat, & an ad bona extra territorium sita extendatur.

Consil. v.

Respondetur ad multa alia obiecta in eadem causa.

Consil. vj.

An donatio rerum particularium collata tempore mortis impediat postea, ne alius declaretur hæres donantis defuncti, & dicatur contractus, & non vltima voluntas.

Con-

INDEX

Consil. vij.

An Iudicium vniuersale per particulare impediatur.

Consil. viij.

An scriptura in eadem causa producta per Serenissimum magnum Ducem sit testamentum, vel donationis contractus.

Consil. ix.

Respondetur nonnullis obiectis in eadem causa.

Consil. x.

Respondetur etiam nonnullis alijs obiectionibus in eadem causa.

Consil. xj.

An defunctis matre, & patre, superstitibus liberis, superstite etiam Auo adhuc omnium bonorum vsusfructus pertineat, & hoc casu an teneatur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri.

Consil. xij.

Ex quibus arguatur onus à testatore esse impositum certis bonis, & successiuè illorum possessoribus.

Consil. xiij.

An diuersimodè instituti ex reciproca substitutione, censeantur substituti in viriles.

Consil. xiv.

An nepotes cum patruis instituti, censeantur etiam cum illis substituti.

Consil. xv.

Institutis duobus in rebus certis, & tertio in vniuerso, & inter se substitutis, decedente altero ex haeredibus particularibus, quomodo inter superstites fiat diuisio.

Consil. xvj.

Quando nepotes concurrant cum patruo in substitutione, seu fideicommisso.

Consil. xvij.

An in praestatione alimẽtorum inter Principes viros veniant prætiosa suppellectilia, & vestes, & cibaria lautissima, & an debeant in legitimam huiusmodi filio computari.

Consil. xviij.

Agitur de nonnullis pactis, quæ censualem contractum efficiunt contra formam Extrauag. Pij V. de censibus.

Consil. xix.

Sunt responsiones ad obiecta in eadem causa.

Consil. xx.

Testator haeredes instituit tres filios, vt secundus primo, tertius secundo succederet, & in defectum eorum, & masculorum ab ijs descendentium voluit dicta bona redire ad filiam maiorem natu de primogenito, & cum hac prærogatiua deindè ad alias, aliorum haeredum filias: vltimo morienti supersunt filia foemina ex tertiogenito, ac etiã masculus ex dicta filia primogeniti, cui ergo nunc est deferenda haereditas? &c.

Consil. xxj.

Concessis functionibus fiscalibus, & iuribus foculariorum in feudum, si focolariorum numerus augeatur, ad quem spectet augumentum, ad concessionarium nè, an ad Fiscum.

Consil. xxij.

Si pendente conditione substitutus decedat, an illius filij ad fideicommissum admittantur, vel haeredes instituti?

Consil. xxiij.

Sunt responsiones ad obiecta in eadem causa.

Consil. xxiv.

Tractatur hic vberiùs, & clariùs de eadem materia, de qua in duobus præcedentibus.

Consil. xxv.

An pactum de renunciando, & refutando haereditatem, & bona Titij, si postea deuenerunt ad Caium, & ex Caio ad Sempronium ea comprehendat, ita vt adhuc Titij bona possint appellari.

Consil. xxvj.

Quando locator ad remissionem mercedis teneatur.

Consil. xxvij.

Vasallus alienans feudum tanquam propriam rem scienter, inscio Domino, vel negans rem esse feudalem, an sit priuatus ipso iure, vel requiratur Iudicis sententia.

Consil. xxviij.

An collatio beneficij facta à Vicario extra Dioecesim commorante sit de iure valida: quid si Vicarius conferat beneficium extra Dioecesim, & Episcopus idem alteri conferat, quæ collatio valida censeri debeat?

Consil. xxix.

An Officialis, seù Magistratus effectus postea Marchio debeat prælationis prærogatiua potiri contra alios eadem dignitate non decoratos, licet tempore priores.

Consil. xxx.

Orto filio ex duobus affinibus in gradibus prohibitis, defuncto q. relictis filijs, quæritur, an prædicti filij nati ante obtentam dispensationem cum legitimatione prolis susceptæ, & suscipiendæ, &c. excludant à maioratus successione eorum patruum natum post eos, & post dispensationem prædictam. Indè ad veritatem inuestigandam, satis eruditè disputatur,

tatur, & declaratur materia legitimationis, & dispensationis, necnon maioratus, & primogenituræ successionis, & hoc est consilium in calce tertij voluminis Consiliorum Marci Antonij Peregrini, in vita Authoris impressum.

Consil. xxxj.

An priuilegium Comitatus concessum Domino Carolo Cicadæ Messanensi ab Imperatore, debeat per Proregem Siciliæ confirmari.

Consil. xxxij.

An res in dubio præsumatur allodialis, & ex quibus præsumatur, & dicatur feudalis.

Consil. xxxiij.

Tractatur de eadem materia, de qua in præcedenti.

Consil. xxxiv.

Fructus Commendæ Ordinis Equitum Hierosolymitanorum vacantis, ad quem spectent.

Consil. xxxv.

An possit dari Curator ad lites absenti in certo loco extra iurisdictionem Iudicis dantis, & an renunciatio fori, & domicilij facta à muliere nupta, effecta vidua ei obsit, & an Constitutio Regni, statuimus, habeat locum in vidua diuite.

Consil. xxxvj.

Authent. res quæ C. commun. de legat. nùm procedat in restitutione, & constitutione dotis, & an mulieri sit imputandum, quia nupsit viro, qui non poterat sua bona alienare.

Consil. xxxvij.

Mandatum exequutiuum vigore sententiæ Iudicis laici contra Religiosum latæ, nùm sit concedendum, & an exequutio facta sit reuocanda, & possit exequi contra tertium possessorem.

Consil. xxxviij.

An feudo duobus fratribus, & eorum descendentibus, cum prælatione masculorum concesso, cum vnius lineæ non adsit hæres masculus, foemina superstes præferatur masculis descendentibus ex linea alterius fratris; & est contra cons. 24. Peregrini in 2. lib. impressum.

Consil. xxxix.

Explanatur materia prohibitionis diuisionis, necnon validitatis donationis priuata scriptura factæ, ac etiam de iuramenti super ea interpositi viribus agitur, ac quid operetur confirmatio Principis post actum obtenta, & quid clausula, renunciationis omnis legum auxilij, & demum multa omni eruditione referta habentur.

Consil. xl.

An substitutio facta à patre in beneficium consanguineorum, filijs absque liberis decedentibus, comprehendat etiam natos ex filijs prædictis, ita vt substituti excludant Monasterium, in quo dicti substituentis nepotes facti sunt Religiosi. Et ex indè ex adductis pro vtraque parte, subtiliter, clarè, & distinctè explanatur huius substitutionis materia, ac testatoris voluntas interpretatur, necnon habetur, an filij in conditione positi, censeantur etiam vocati, & quomodo Monasterium intelligatur haberi loco filij, & denique per quæ verba intelligatur in dubio contemplata familia, vt bona in ea remaneant, satisquè doctè habentur multa circa facultatem alienandi in casu citato à testatore concessam, & circa eiusdem intellectum.

Consil. xlj.

Donans omnia bona sua, cum oneribus, & honoribus, reseruato sibi integro vsufructu, an hoc casu donatarius teneatur ad debita antea contracta, & quid si sciens incepit soluere donatarius?

Consil. xlij.

Mater transiens ad secunda vota, quæ bona teneatur reseruare filijs ex primo matrimonio.

Consil. xliij.

Donatio facta vxori, contemplatione matrimonij, & viri, pro qua parte quaratur vxoris hæredibus, illa defuncta.

Consil. xliv.

Distinctè, atque eruditissimè differitur, ad hoc, vt in testamento dicatur hæres institutus, quæ verba requirantur, nè ex eo caducetur testamentum, & ex indè si caducatur, quid de legatis, & substitutione in eo factis, necnon per quæ verba substitutio inducta censeatur, in quo variæ coniecturæ explicantur, & demum ad quid teneatur grauatus præstare in eius vita fideicommissario, & de multis alijs habetur.

Consil. xlv.

Ex præcedenti consilio, subsequenter subtiliter agitur de materia fideicommissi, videlicèt, an transmittatur ad hæredes fideicommissarij, & præmoriente ante hæredem institutum, cuius occasione, sub eodem themate habetur de prohibitione alienationis bonorum, prædefuncto eo, cuius gratia facta est, inde eruditissimè ex pluribus agitur de interpretanda tacita voluntate testatoris, necnon de transmissione, & vocationè, & de alijs disputatur.

INDEX

Consil. xlvj.

An per pactum, sine Iudicis authoritate possit induci emancipatio.

Consil. xlvij.

An Archiepiscopus Beneuentanus habeat iurisdictionem in Casalibus Ciuitatis Beneuenti priuatiuè, vel cumulatiuè, cum Gubernatore.

Consil. xlviij.

Ex quibus sententiæ exequutio impediatur.

Consil. xlix.

Ex quibus arguatur, Ecclesiam esse Parochialem, & quæ probationes sufficiant, & an ex possessione vnius speciei decimarum, censeatur acquisita possessio in omnibus.

Consil. l.

Episcopus vti Iudex delegatus, an propter affinitatem sit remouendus vt suspectus à iudicando, etiam quod sit summæ integritatis, & religionis, & an Vicarius, cui etiam in rescripto est commissa causa, sit etiam suspectus.

Consil. lj.

An donatio facta imminente aliquo periculo, illo cessante irritetur, & fructus numquid restituendi sint.

Consil. lij.

An probabiliter, & iustè ignorans se esse excommunicatum, celebrando contrahat irregularitatem, & ante notitiam fructus ex beneficio perceptos suos faciat.

Consil. liij.

An prohibitus alienare, pignorando, incidat in casum prohibitionis.

Consil. liv.

An sententia lata in contumaciam, absque citatione sit nulla.

Consil. lv.

An sit pactum vsurarium, si in sponsaliorum contractu sit conuentum, quod casu, quo matrimonium causa sponsæ non sequatur, retineatur certa quantitas, & soluta restituatur cum lucro.

Consil. lvj.

An fideicommissum familiæ fauorem respiciens, censeatur repetitum in personam filiæ substitutæ, & an pecunia redacta ex feudo, dicatur feudalis.

Consil. lvij.

An contractus simulatus excludat vicinum à iure retractus, & quando dicatur simulatus.

Consil. lviij.

An facultas creandi quatuor Cancellarios in Regia Cancellaria tributa Domino Secretario de Soto per Regem, cum facultate etiam, officium Secretarij alteri resignandi, transierit ad Dominum Bastidam, cui facta est dicta resignatio per dictum Dominum de Soto.

Consil. lix.

An in præiudicium habentium officium Magistri Actorum in Regia Camera Summariæ possit Fiscus prætextu augmenti litium, & causarum creare, & addere alios Magistros Actorum.

Consil. lx.

An titul. de his, qui sibi in testam. adscripser. habeat locum in familiari scribente testamentum Cardinalis, cui à Summo Pontifice est facta amplissima potestas liberè disponendi, licet in eo testamento adsit legatum in beneficium Scribentis, & an cons. Aret. 83. nu. 3. hic obsit.

Consil. lxj.

Clarè, & distinctè habetur, quomodo incessionarium dicantur transferri iura cedentis, & an bona Episcopi defuncti gaudeant priuilegio Ecclesiæ, & quomodo. Item agitur satis eruditè de intellectu Statuti Principis disponentis, ne fœminæ dotatæ vlli ab intestato succedant, & an tale Statutum porrigatur ad bona extra iurisdictionem statuentis sita, vel quæ erant pœnes personas sibi non subditas, & ex his multa etiam dilucidantur, ab omnibus notanda.

Consil. lxij.

An Vicarius Generalis Nolanus debeat præcedere dignitates, cæterosq. omnes de Capitulo.

Consil. lxiij.

Ingredi volens Religionem, an possit testari, & à quo sumat vires testamentum, & fructus medij temporis, an spectent ad vsufructuarium, & an testator possit remittere reddditionem administrationis vsufructuario, pœna hæredi imposita, priuationis hæreditatis.

Consil. lxiv.

Decedente fratre, superstitibus duabus sororibus tantum, prima dotata à communi patre ætate maiore, altera in capillo, quænam istarum ad successionem feudi paterni, in quo viuitur iure Francorum admittatur in Regno, & an habeat locum remedium, leg. finalis, C. de edict. Diu. Adrian. tollend.

Consil. lxv.

Materia fideicommissaria plenè, & distinctè habetur, in qua varij articuli ad eam pertinentes explicantur, & præsertim, an appellatione filiorum veniant nepotes, & si veniant, an tantum masculi, & an nati ex filia, indè an masculinum concipiat foemininum, & etiam de alijs agitur.

Consil. lxvj.

An professio illius, qui eam ante decimumsextum annum emisit, licet diù habitum detulerit, sæpè tamen sit protestatus nolle inualidam professionem ratificare, sit nulla declaranda.

Consil. lxvij.

Successor in Commenda Sancti Ioannis Hierosolymitani, an teneatur ad præstationem pensionis impositæ à Cõmendatario prædecessore, nulla præcedente authoritate Magni Magistri, vel Magni Concilij.

Consil. lxviij.

An mulier, quæ venditioni dotalis prædij factæ per virum consensit, sibi præiudicauit, si remansit indotata.

Consil. lxix.

An mater tutrix, & vsufructuaria pro medietate promittens filijs præstare alimenta ex dicta medietate, expresso potu, cibo, seruitio, & eruditione, teneatur etiam ad vestes non expressas.

Consil. lxx.

Indultum concessum delinquentibus, dummodò militiæ deseruiant, an prosit ei, qui in carceribus fuit ad mortem condemnatus, vel in triremibus, & aufugit, & post fugam indultum est, & an etiam comprehendat crimen falsi.

Consil. lxxj.

An sola promissio de vendendo obliget ad vendendum, & an negotiorum gestor possit rem Domini absque eius mandato validè vendere.

Consil. lxxij.

Legatum relictum per sororem sorori existenti in patris potestate, & exactum à patre, an compensetur postea cum dote à patre dictæ filiæ constituta, nulla facta legati prædicti mentione.

Consil. lxxiij.

Testamentum carens numero septem testium, an sit nullum, & an debeatur ex eo legatum, saltem in foro conscientiæ, & an ex eo competat actio hæredi scripto, & quid si adsit in eo clausula codicillaris, & denique an primum solemne per secundum sine sufficienti numero testium, censeatur reuocatum.

Consil. lxxiv.

Quantum debeat esse damnum locatoris, vt propter sterilitatem sit illi mercedis remissio facienda.

Consil. lxxv.

An Iudex in atrocibus, & concesso sibi libero arbitrio in procedendo, possit reum absque indicijs sufficientibus torturæ subijcere.

Consil. lxxvj.

Ad hoc, vt ius patronatus validè per donationem transferatur, quo tempore debeat Episcopi consensus interuenire.

Consil. lxxvij.

An possit in sequestro semper appellari, & an possit mercator cogi ad exhibitionem, siuè editionem librorum memorialium, & quam fidem faciant contra Scribentem.

Consil. lxxviij.

Præuaricator quis dicatur, & qua poena puniatur, & quid in Aduocato, qui interfuit vtriusque partis Collegio.

Consil. lxxix.

An rixans cadens in terram, si reperiatur postea vulneratus præsumatur vulnus illatum ab eo, cum quo rixabatur, & quando homicidium sit impunibile.

Consil. lxxx.

Animus deliberatus ad occidendum, ex quibus probetur.

Consil. lxxxj.

Officiales hodie de quibus syndicentur, maximè in Statu Ecclesiastico, & quæ delicta in ijs præsumantur.

Consil. lxxxij.

Præcone banniente aliquem, nomine Magistratus, si aliquis, respondendo, dicat: Chi vuol dire questo ne mente per la gola, *an sit iniuria atrox, & qua poena puniri debeat.*

Consil. lxxxiij.

Quæ requirantur ad constituendum licitum censum, iuxta bullam felic. recordat. Pij Papæ V. de censibus.

Consil. lxxxiv.

An valeat transactio facta per patrem, tanquam legitimum Administratorem bonorum filij.

Consil. lxxxv.

An bannitus, cui indultum est concessum ob partis remissionem, sub conditione, ne Ciuitatem ingrediatur, in Ciuitate postea inuentus impunè occidi possit.

Consil. lxxxvj.

Testes singulares quomodo probent.

INDEX

Consil. lxxxvij.

An renunciatio beneficij non sponte facta, & in manibus Ordinarij, qui non habebat ius illud conferendi, & contra casum Bullæ Pij V. valeat.

Consil. lxxxviij.

An emphyteusis concessa ab Ecclesia alicui, & successoribus masculis descendentibus, licet in concessione nomen hæredis appareat, possit alienari.

Consil. lxxxix.

An nobilis Imperatoris priuilegio, vbi adsunt clausulæ, ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis, sit immunis à sordidis muneribus, & an Dominus Ripæ possit super aquam publicam parietem construere.

Consil. xc.

Fideiussor, qui cum principali se obligauit pro administratione facienda pro duobus annis, & de duobus in duobus annis; reddita tamen ratione, cum insolidum obligatione, an finito primo biennio, vlterius teneatur, principali continuante administrationem, non reddita ratione.

Consil. xcj.

An Campsores, seù Bancherij, qui acceptauerunt apocham banchalem factam à Seio ad beneficium Titij, possint illam restituere Seio in præiudicium Titij, & cuius erit periculum, & an liceat ab emptione, & venditione aliquando discedere.

Consil. xcij.

An delinquat is, qui testi pecuniam dat, vt veritatem dicat, quam alias probare non posset.

Consil. xciij.

Quomodo sit facienda perticatio, seù mensuratio, ob æmulationem, & concurrentiam vitandam circa impedimentum, & præiudicium mercaturæ, ob vicinitatem Apothecarum.

Consil. xciv.

An Argentarij, seù Bancherij latitantes statim amittant dominium bonorum, & an assensus super feudalibus possit impetrari post latitationem, & traditur intellectus Pragmaticæ Caroli Quinti de Bancherijs decoctoribus.

Consil. xcv.

An testatoris fratres, posthumis, & eorum substitutis, si sine prole propria decesserint, substituti præferantur patri impuberis vltimo morientis, & an trebellianica, & legitima possit à testatore prohiberi.

Consil. xcvj.

An legato feudo, æstimatio debeatur.

Consil. xcvij.

Testes, quando dicantur esse singulares, & quam probationem faciant, & quando iuramentum suppletorium sit deferendum.

Consil. xcviij.

Priuilegium exemptionis, & immunitatis concessum à Principe alicui pro se, & filijs hæredibus, & successoribus suis vtriusque sexus, deficientibus masculis ex linea masculina, num comprehendat nepotem ex filia hæredem aui.

Consil. xcix.

Ad probandam testium subornationem, quæ probatio requiratur.

Consil. c.

An testis asserens se fuisse corruptum, conuincere possit, vel facere indicium ad torquendum, & quid si sunt plures testes, socij tamen criminis, & acta facta in causa ciuili, num probent in criminali.

Consil. cj.

An Capitula cum additionibus, & limitationibus inita inter Ciuitatem Patauinam, & Admodum Reuerendos Patres Sanctæ Iustinæ de Padua, & Sanctæ Mariæ de Pratalea debeant obseruari, ob sequutam dictæ Ciuitatis complacentiam, &c.

Consil. cij.

An Abbas alienans bona Monasterij, non seruatis solemnitatibus, incidat in poenas Extrauagant. ambitiosæ, & alienatio sit nulla.

Consil. ciij.

An concessio in emphyteusim rei Ecclesiasticæ facta, non seruatis seruandis, sit nulla.

Consil. civ.

An stantibus amplissimis priuilegijs concessis à Regibus Ciuitati Messanensi, creatio Stratigoti eiusdem Vrbis spectet tantum ad Regem, & non ad Proregem.

Consil. cv.

An inter pares familia, dignitate, & personæ qualitate, sed dispares tantum ætate, is debeat prærogatiua prælationis potiri, qui maior sit ætate.

Consil. cvj.

Explicatur materia contractus emphyteotici, necnon pacti super eo adiecti, & quomodo sit illud intelligendum, in quibus varia ad ea pertinentia erudite dilucidantur.

Consil. cvij.

Quæritur, an possidens feudum nomine alieno, si conueniatur ab alio, & respon-

de at

deat vti possessorem, tacendo Dominum in iudicio, si sequatur sententia Sacri Regij Cõsilij contra eum super dicto feudo, an noceat ipsi Domino non nominato, neque etiam citato, & an præsumendum sit pro sententia in exequendo ex diuturnitate longi temporis, etiam in causa foriudicationis.

Consil. cviij.

An Notarius possit pro infante, & absente stipulari, ita vt quæratur illi actio personalis, & hypothecaria sine cessione, & ratihabitione, & an promittens pendente acceptatione possit illi præiudicare, & nùm ei interim possessio, & dominium quæratur.

Consil. cix.

Fatalia currunt in Sacro Regio Consilio in causa reclamationis, adeò quod non admittuntur causæ excusationum, & multa in materia assensus præstiti per Proregem super venditione necessaria, vt sit validus super terra, titulo decorata.

Consil. cx.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ declaratur, quæ disponit, vt vir lucretur dotem, natiuitate filiorum, siuè existant, siuè non, tempore soluti matrimonij, siuè præcedat vir, siuè vxor, & in ea succedunt creditores viri, & hæredes viri, etiam si extranei, quod secus est respectu donatiui ornamentorum, iocalium, &c.

Consil. cxj.

An ius exequutiuum transeat ad hæredem, & ad legatarium, & nùm etiam quoque ad cessionarium.

Consil. cxij.

Materia circa alienationem rei Ecclesiasticæ peramplè discutitur, & quæ requisita ad illam perficiendam requirantur, & nùm ex diuturnitate temporis præsumantur omnia ritè per priùs præcessisse.

Consil. cxiij.

Agitur de articulis impertinentibus, illorumq. reiectione, necnon de appellatione circa reiectionem interposita, in quibus etiam explanantur varij articuli.

Consil. cxiv.

Stante fideicommisso paterno, quod quolibet ex filijs absque liberis quandocumque decedente, &c. alter alteri succederet, ac ex eis duobus remanentibus, si vnus ab alio interficiatur. Quæritur an filij occisoris, virtute fideicommissi, vel Fiscus succedere debeat, ex cuius resolutione tota hæc materia, cum multis ex ea dependentibus perdilucidè, atque valdè eruditè explanantur.

Consil. cxv.

Tortura ex processu informatiuo tunc inferenda quando indicia sunt talia, quod non aliter factum haberi possit, & quibus medijs mandatum probetur.

Consil. cxvj.

Simulatus contractus, quibus modis probetur, & qualiter differat à contractu in fraudem celebrato.

Consil. cxvij.

An sit rescindenda transactio inter Curatorem, & Adultum, & quibus medijs.

Consil. cxviij.

An decima cannamelium sit soluenda in zucchero, vel in cannamellis, & an sint deducendæ expensæ, quæ fiunt in conficiendo zucchero prædicto.

Consil. cxix.

An aduersus instrumentum liquidum, quod iudicio summario producitur, possit fieri reconuentio, quæ indiget iudicio ordinario, & plenario, ita vt simultaneo processu procedatur.

Consil. cxx.

Pro melioratiõnibus datur actio, & exceptio, tàm super rebus allodialibus, quàm etiam super feudo, & quibus modis quis dicatur meliorationes fecisse, vtputa liberando rem ab aliquo onere, vel eam eximendo ab aliqua alia seruitute.

Consil. cxxj.

An pactum de vendendo feudum obliget promittentem ad interesse, & nùm statim veniat hoc interesse iure actionis, vel ex mora.

Consil. cxxij.

An mulier, quæ primo loco nupsit, secundum Consuetudinem Sedilium Capuani, & Nidi, poterit secundo nubendo, nubere secundum morem Magnatum, in præiudicium filiorum primi viri.

Consil. cxxiij.

An dos promissa, & nondum soluta, mereatur antefatum, & quid si fuerit dos euicta.

Consil. cxxiv.

An Dominus Prorex possit concedere officium Bidelli, in præiudicium Magni Cancellarij, vt nec dicatur per hoc dismembrare officium.

Consil. cxxv.

Quæritur de iurisdictione iurisdictionis, quam habet Dominus Casalis Iuliani in exteros ibi delinquentes, etiam inspecto iure communi, & de clausula abdicatiua, priuatiua, & annullatiua, à Sacro Regio Consilio, Magna Curia Vicariæ, & Regia Camera Sum-

INDEX ARGVMENTORVM.

Summariæ, ac Magnorum Rationalium residentium in Archiuio, & à quocumque alio Iudice, atque Officiali, & signanter à Capitaneo Ciuitatis Auersæ, & insuper, an primum priuilegium sit per secundum sublatum, annullatum, atque derogatum.

Consil. cxxvj.

Quæritur, nùm si vnico pretio facta sit venditio plurium rerum feudalium, an sint plures contractus, ita vt separatim possit agi pro vno feudo, vel rescindatur venditio in totum, & tunc vtile per inutile vitietur.

Consil. cxxvij.

Plura dubia discutiuntur. Primum, an exceptio discussionis inuentarij possit opponi post sententiam assistentiæ. Secundum, an redimens feudum alterius de propria pecunia, dicatur feudum redimentis, & an creditores cum hypotheca Domini feudi præferantur redimenti feudum de sua propria pecunia, & efficiatur creditor in actione personali. Tertium dubium est, an feudum acquisitum sua vita durante, possit alienari in præiudicium successorum.

Consil. cxxviij.

An Proreges huius Regni possint præstare assensum super feudo titulato, seu Terra titulo decorata, & hac occasione sumpta deuenitur ad intellectum Capitulorum Regni, & nonnullarum Pragmaticarum, quarum materia latissimè discutitur.

Consil. cxxix.

Tractatur, an in Insula Siciliæ mulieres iuuari possint exceptione Senatusconsulti Velleiani, dum intercedunt, & Pragmatica eiusdem Regni de obligationibus mulierum scholijs illustratur.

Consil. cxxx.

An Catana Vrbs possit prohibere, virtute priuilegiorum suorum, Ciuitatem Messanam, nè generale studium ad instar aliarum Vniuersitatum studiorum cum solitis facultatibus erigat.

FINIS.

IACOBI GALLI
I. C. NEAPOLITANI
COMITIS PALATINI,
ET EQVITIS.
CONSILIA, SIVE IVRIS RESPONSA.

SVMMARIVM.

1 *Verbum lego, vel relinquo vltimam uoluntatem propriè denotat.*
2 *Verbum Codicillare ultimam quoque uoluntatem demonstrat.*
3 *Quælibet ultima uoluntas per quinque testes etiam non rogatos probatur.*
4 *Probatio concludens esse debet.*
5 *Testator alicui præsenti, & acceptanti donans aliquid nunquid donatio, uel legatum nuncupari debeat.*
6 *Actus agentis non operatur ultra illius intentionem.*
7 *Legatum est donatio quædam.*
8 *Verbum disponere ad vltimam voluntatem refertur, non autem ad contractum inter viuos.*
9 *Dispositio facta à filio familias num ualeat, si pater ei consentit.*
10 *Filia familias licet sit nupta tamen remanet sub patria potestate.*
11 *Qui non potest testari, non potest codicillare, neq; legare, nec fideicommittere.*
12 *Donatio causa mortis facta à filio familias de bonis de quibus patri ususfructus non quæritur sine expresso patris consensu non ualet.*
13 *Requiritur expressus patris consensus ad aliquem actum filii familias sollemnizzandum.*
14 *Consensus præsumptus patris, uel genericus non sufficit ad conualidandam donationem factam à filiofamilias.*
15 *Vbi conceditur alicui quod possit donare non venit donatio causa mortis nisi specifice exprimatur.*
16 *Donatio inter viuos prohibita est inter coniuges pro vt etiam causa mortis.*
17 *Donatio causa mortis quomodo, & quando confirmatur*
18 *Iura, & actiones non possunt tradi, sed quasi tradi dicuntur; domino iurium patiente vti iuribus.*
19 *Donatio ex defectu insinuationis non valet.*
20 *Consensus paternus si superueniat post donationem factam à filio familias, an valeat dicta donatio.*
21 *Consuetudo Ciuitat. Neapol. de filiis famil. explicatur.*
22 *In contractibus, loci consuetudo semper est attendenda.*
23 *Consuetud. Neapolit. dicuntur conuentiones quædam, & pacta Ciuium.*

24 *Neapolit. Consuetudo non data qualitate ciuilitatis exteros non comprehendit.*
25 *Filia familias dum nubit de iure communi remanet sub potestate patris, & in tribus tantum eximitur.*
26 *Quando statutum loquitur circa personam, vel rem tunc non extenditur quo ad bona extra territorium sita.*
27 *Consuetudo Neapol. ad hoc vt locum habeat duo requirit.*
28 *In legato facto inter virum Neapolit. & vxorem exteram attendi debet Consuetudo Neapolit. in bonis sitis in Ciuitate.*
29 *Cõsuetudo vnius loci ad bona extra territorium sita quando extenditur.*
30 *Inclusio vnius quo ad expressa excludit cætera.*
31 *Filia maritata existente patre in medio non testatur more Magnatum.*
32 *Quando est attendendum quod inter partes est conuentum.*
33 *L. exigere ff. de iudicijs declaratur in quibus casibus locum habeat.*
34 *Non est censendum aliquid esse limitatum cum expresse non reperiatur immutatum.*
35 *Dos habet quædam priuilegia, & inter alia priuilegium in eius repetitione.*
36 *Quando domicilium viri, & non originis inspici debeat*
37 *In claris non egemus coniecturis.*
38 *Actio quæ competit contra certum debitorem est satis diuersa ab ea quæ competit ad rem circa actionem personalem.*
39 *Actio personalis quæ creditoris ossibus inhæret loco non circumscribitur, quia semper eum sequitur.*
40 *Actio reputatur de loco in quo illa res sita est.*
41 *Decisio Pedemont. 123. Thesaur. declaratur quo modo intelligi debeat.*

Pro Sereniſſimo D. Vrbini Duce, cum Illuſtriſſimo Duce Grauinæ.

ARGVMENTVM.

An infrascripta verba prolata in vltimo testamento à filia maritata, quæ adhuc præsumitur existere sub patria potestate, in beneficium sui viri de quodam Casali, quod erat in lite, grauando patrem ad eius estimationem in casu talis litis succumbentiæ; habeant vim contractus, siuè donationis inter viuos, ex eo quod filia prædicta inter alia vsa fuerit his verbis, videlicet (vi do, & voglio sia vostro, &c.) *An autem habeant vim dispositionis causa mortis, cum dicta verba in testamento sint scripta. Et ex pluribus defenditur esse dispositionem causa mortis, & proindè tanquam factam à filia, quæ erat in potestate patris non valere, & sententiam Sacri Consilij taliter decidentis esse confirmandam. Secundo explicatur materia donationis inter virum, & vxorem, & quomodo, & quando vxor censeatur esse de patria sui viri, & proinde optimè declaratur circa hoc Consuetudo Ciuitatis Neapolis.*

CONSILIVM I.

NVlla, & inualida fuit dispositio facta ab Illustrissima, & Eccellentissima Domina D. Virginia de Rouere in beneficium Illustrisimi quondam Ducis Grauinæ Viri prędictę, de Casali, quod Romæ erat in lite cum Dominis de Nepe, grauando Sereniſsimum Vrbini Ducem patrem in casu succumbentiæ ad æstimationem, & perinde sententia lata in prima instantia in Sacro Consilio pro Sereniſsimo Duce debet etiam in hac reclamationis confirmari, & aduersario perpetuum imponi silentium, multis ex causis.

Primo quia plures testes deducuntur, qui deponunt D. Virginiam prædictam feciſse dispositionem supradictam per hæc verba (*vi lascio*) & addunt ex ijs testibus nonnulli aliud verbum (*per codicillos*)

Secundo videatur prima supplicatio Ducis Grauinæ suæ reconuentionis contra Ducem Vrbini in prima Rubrica vbi habetur (*che detta Donna Virginia dispose, &c.*)

Tertio deducitur comparitio præsentata in Magna Curia Vicariæ nomine Ducis Grauinæ pro informatione capienda ad futuram rei memoriam super dicta dispositione, & alijs prætensionibus, in qua comparitione asseritur dictam D. Virginiam disposuisse per viam legati. Et ita etiam dicitur in Commisſione expedita in personam Commissarij pro receptione testium ad futuram rei memoriam, & in articulis coram dicto Commissario præsentatis dicitur etiam (*che voleua disponere*) quos articulos Dux prædictus Grauinæ præsentauit; Alia præterea supplicatio Moderni Ducis asserit dispositionem prædictam per legatum fuisse.

1 Et meritò quidem pro dispositione habenda est, nam verbum (*vi lascio*) quod latinè lego, vel relinquo dicimus à Donna Virginia prolatum vltimam voluntatem propriè denotat. De verbo, relinquo, habemus textum

in

in l. prima §. final. in fine ff. de tab. exhib. l. prima Cod. de Sacrosſ. Eccleſ. Guido Papa notat in ſingul. 457. & de verbo legare habetur in l. prima, & ſecunda, & toto titulo ff.
2 & Cod. de legat. & idem de codicillis, qui vltimam quoque voluntatem demonſtrant l. ſi quis cum teſtamentum l. ab inteſtato ff. de
3 iure codicill. & quælibet vltima voluntas, & eius tenor per quinque teſtes mares, ſiue fœminas, etiam non rogatos probatur l. final. & ibi notatur per Gloſ. atque Scribentes Cod. de codicill. Præterea dicta Donna Virginia quo tempore diſpoſuit, in mortis articulo erat conſtituta, quare tamen, & ſi alijs verbis vſa fuiſſet, de vltima voluntate tamen ſecundum ſubiectam materiam intelligenda fuiſſent l. ſi vno anno ff. locat. Neque partis intentionem ex aduerſo producti teſtes concludunt, qui loquuntur per verba (*vi do, & voglio che ſia voſtro*) cum poſſint verba illa ad vltimam voluntatem optimè
4 adaptari l. 2. C. commun. de legat. & probatio concludens eſſe debet cap. in præſentia de probat. Et licet teſtator teſtamentum con-
5 dens fundum alicui præſenti & acceptanti donet, tenent Faber in §. primo inſtitut. de legat. & ibid. nu. 6. Nicaſius eſſe legatum non autem donationem inter viuos, quicquid Aretinus dicat, Teſtes tamen ex aduerſo ſimpliciter nequaquam loquuntur, nimirum, quod dicta D. Virginia vſa fuerit tantum verbo (*vi do*) ſed alijs etiam (*do & voglio che ſia voſtro*) quæ de verborum proprietate vltimam voluntatem demonſtrant dicta l. 2. C. commun. de legat. cum alijs de quibus per Bolognett. in Rubr. de legat. primo num. 132. & 133. vbi etiam contra Aretin. opinionem. Neque quidquam facit acceptatio facta per Ducem Grauinæ vltimæ voluntatis, licet enim fuerit præſens, & acceptauerit, non ideo ſequitur vltimæ voluntatis diſpoſitionem contractum effici, cum agen
6 tis actus vltra illius intentionem non operetur vulgata l. non omnis ff. ſi cert. petatur, quod corroboratur etiam ex notatis per Boer. in deciſion. 204. numer. 19. Accedit præterea quod grauauit eius patrem ad æſtimationem ſi cauſa cecidiſſet, & legatum dicitur donatio, vt patet ex ipſa definitione l. legatum eſt
7 quædam donatio ff. de legat. 2. Præterea etiam dicta Donna Virginia pluries velle diſponere dixit, quod verbum ad vltimam
8 voluntatem refertur, non autem ad contractum inter viuos Afflict. in deciſ. 370. num. 12. eſt text. etiam in §. diſponat Authent. de Nuptijs in §. cum ergo Inſtit. quib. ex cauſ. manumitt. non lic.

Quarto ſtare debemus aſſertioni factæ in prima ſupplicatione Ducis Grauinæ, & in comparitione, & productione articulorum in Magna Curia Vicariæ per eundem Ducem Grauinæ, & per Modernum in alia ſupplicatione, vbi aſſeritur diſpoſitionem fuiſſe per viam legati, & patet etiam clariſſimè ex proceſſu, l. cum precum C. de liber. cauſa.

9 Quæ tamen diſpoſitio non valet per viam legati facta, cum ſimus in filiafamilias, & ſub patria poteſtate conſtituta, & hoc etiam ſi pater eius aſſenſiſſet, & diſpoſuiſſet de bonis in quibus patri vſusfructus non quæreretur l. qui in poteſtate iuncta gloſ. verſ. nihilomagis ff. de teſtament. l. tam is §. primo, & gloſ. verſ. patris ff. de donat. cauſ. mort. & eſt magis communis concluſio, vt not. Couarru. in tractat. de teſtament. in tertia Rubr. 3. parte. numer. 9. & Iul. Clar. in eodem tractat.
10 quæſtion. 18. verſ. vera igitur, & licet filiafamil. ſit nupta adhuc ſub patria poteſtate remanet l. ſi vxorem C. de cond. inſer. l. quoties ff. ſol. matrim. §. primo vbi gloſ. verſ. parentis inſtitut. ad Tertull. Gramm. in conſil. ciuili 63. numer. 16. & in conſil. 87. numer. 4.
11 Et qui non poteſt teſtari non poteſt codicillari, neque legare, nec fideicommittere l. Diui §. codicillus l. conficiuntur §. codicilli ff. de Iure codicill. dicta lege 2. C. commun. de legat. l. 1. & 2. & ibi not. ff. de leg. primo neque poteſt controuerti diſpoſitionis tempore dictam Donnam Virginiam ſub patria poteſtate non fuiſſe conſtitutam, nàm deponunt plures teſtes, & faſſus eſt etiam idem Dux Grauinæ, vt principalis examinatus, hincque liquet dictam diſpoſitionem nullam fuiſſe.

Quæ diſpoſitio etiam vti cauſa mortis do-
12 natio non valet, quia donationem cauſa mortis à filiofamil. factam etiam de bonis in quibus patri vſusfructus non quæritur ſinè expreſſo patris conſenſu iure cautum eſt non valere l. tam is §. filiusfamilias ff. de donat. cauſ. mort. & eſt communis opinio, & ratio eſt, quia patris conſenſus ad reintegrandam
13 filij perſonam, & ad actum ſollemnizandum expreſſus requiritur Soccin. in l. prima §. fuit quæſitum ff. ad Trebell. & in conſil. 112. lib.
14 primo Couarru. vbi ſupra numer. 6. Borgn. in deciſion. Fiuiz. 43. numer. 36. Nec ſufficit conſenſus præſumptus, ſiue genericus ad faciendam dictam donationem validè, vt tradit notabiliter Bartol. in dict. l. tam is Guid. Papa deciſion. 223. numer. 5. & prædicta deciſion. Fiuiz. eodem numer. 36. & Bald. in l. filiusfamil. ff. de donat. per iſtum text. dicit, &
15 non eſſe alibi, quod vbi alicui conceditur, quod expreſsè poſſit donare, non venit donatio cauſa mortis, niſi ſpecificè, & nominatim atque expreſsè exprimatur.

Quod ſi pars contenderet eſſe donationem inter viuos adhuc non obſtaret, ex quo nulla
16 nam præterquam quod inter coniuges prohibita eſt prout etiam donatio cauſa mortis gloſ. in l. 2. in princip. in verb. legatum ff. de dote prælegat. l. 3. §. ſciendum, & toto titul.

17 de donat. inter Vir. & Vxor. neque morte, confirmatur nisi tradita sit donatæ rei possessio l. papinianus, vbi Gloss. ff. de donat. inter
18 Vir. & Vxor. & licet iura, & actiones prout sunt prætensa per partem non possint tradi, sed quasi tradi dicuntur, domino iurium patiente vti iuribus, ita dicit notabiliter Azo in materia emptionis, & venditionis Iurium in summa de Action. empt. & vendit. numer. 9. vers. in quibusdam autem, quæ patientia loco traditionis in casu nostro non fuit, cum
19 præterea esset nulla ex defectu insinuationis, si valor esset vltra legitimam summam l. donationes quas parentes Cod. de donat. int. Vir. & Vxor. l. fin. Cod. de donat. Requirebatur insuper paternus consensus, cum esset sub patria potestate constituta l. final. §. filijs autem
20 Cod. de bonis quæ liber. & ibi notant Scribentes, qui consensus in ipso actu requirebatur non postea l. obligari §. tutori ff. de auth. præst. Alexand. in l. si quis mihi §. Iussum in fin. ff. de acquir. hæred. Bald. in l. si Vxorem num. 2. C. de condit. insertis, deficit etiam præterea Iuramentum.

Quare Dux prædictus Grauinæ circa dictam dispositionem, & circa Ducissæ voluntatem nil aliud ponderare potest nisi dispositi
21 ta per Consuetud. huius Ciuitatis Neapol. sub titulo de filiafamil. per quam mulier, & si emancipata non fuerit, eo ipso quod nubit fit sui iuris; quo fit vt non obstante, quod habeat patrem, & per prius esset in eius potestate poterit testari, & disponere, pro vt in præcedenti Consuetud. aliqui dixerunt, & licet Ducissa tempore contractus matrimonij non fuerit Ciuis Neapolitana, tamen quia contraxit cum Neapolit. erit attendenda Consuetudo prædicta, vtpote statutum loci Mariti, non obstante, quod regulariter esset
22 seruanda Consuetudo loci contractus per tex. in l. exigere dotem ff. de iudicijs.

Quæ consideratio frustra deducitur quandoquidem Consuetudines Neapol. non comprehendunt nisi Ciues dictæ Ciuitatis, cum
23 de Ciuium expresso consensu sint factæ, hinc dicuntur conuentiones quædam, & pacta Ciuium secundum Napod. in Consuetud. si aliquis habens curtim sub titul. de apertur. non faciendis num. 21. in verb. dum tamen
24 vers. item istæ; propterea hac qualitate ciuilitatis non data exteros nequaquam comprehendit, Decius in consil. 776. circa finem vbi facit mentionem de statuto Neapol. in specie & Doctor. in l. fin. ff. de iurisd. omnium iudic. l. cunctos populos C. de Sum. Trinit. Corneus consil. 64. numer. 208. volum. 3. Bursat. consil. 225. numer. 172. volum. 2. Cæphal. consil. 240. numer. 67. & 68. volum. 2. Borgn. decis. 3. numer. 19. Immo disponendo etiam expresse non valere notat Cæphal. dicto consil. numer. 12. Gallia latissimè in Consuetud. Alexandriæ in octaua prefat. numero 7. quod multo magis procedit in statutis correctorijs, & quo ad bona extra districtum, & territorium statuentium sita, notat Brunus in tractat. statut. Fœmin. exclud. numer. 8. q. 25.

Quæ conclusio maximè procedit in materia ponderatæ Consuetud. per Ducem per quam filiafamilia sub potestate in consequentiam ad condendum testamentum est habilitata, quo in casu licet quando statutum, vel Consuetudo disponeret circa ipsum actum, & modum testandi comprehenderet exteros, & forenses, est tamen secus, cum dispositio respiceret personas testantium habilitando, vel inhabilitando personas, vt puta quod filius familias, vt in casu nostro possit testari, tunc non comprehendit forenses tradit Bartol. in l. cunctos populos Cod. de Summ. Trinit. numer. 26. Bald. ibidem numer. 58. quo loci sequitur Ias. in prima lectur. numer. 41. & in secunda numer. 86. Abb. in consil. 52. numer. 2. volum. 2. Alberic. in suo repertorio in verbo habiles vers. statutum relatus à Scipione Bucino in sua addition. Incipiente statutum in Consuetud. filiusfamil. & filiafamil. sub titul. de filijsfamil. Tiraquell. de leg. connub. glos. 8. numer. 225. & communiter per Scribentes, & prædictam conclusionem Doctores intelligunt in locis prædictis, quando forensis testaretur in loco in quo vigeret talis consuetudo, hoc quanto magis non habebit locum in casu, de quo agitur, vbi Ducissa non in Ciuitate Neapol. & eius districtu disposuit, sed in Ciuitate Grauinæ, in qua ius commune seruatur, quo dispo-
25 nitur, quod filiafamilias remanet dum nubit sub patria potestate, secundum Doctor. in l. si Vxorem Cod. de condit. inser. & in tribus tantum nupta eximitur à patria potestate. Primo in residentia cum viro. Secundo in operis, cum operari debeat viro. Tertio quo ad iurisdictionem, quia efficitur de foro Viri, tamen remanet in potestate patris, Vnde testari non potest vt per Doctor. in d. l. si vxorem C. de condit. inser.

Procedit conclusio hæc à fortiori dum dispositio non concernit rem sitam intus Ciuitatem, & eius districtum, sed in pertinentijs Romæ, quo in casu, quando essemus in dispositione facta vigore Consuetud. oporteret ad validitatem dispositionis, quod res esset in Ciuitate, vel districtu, vt expresse dicit Napod. in Consuetud. si moriatur primo titulo vers. sed de quibus numer. 83. & in Consuetud. si quis, vel si qua eodem titulo numer. 174. vbi subdit quod in bonis positis extra districtum seruabitur ius commune tam quo ad exteros, quam quo ad Ciues, vt latius in Consuetud. pupillus in vers. bona numer. 8. sub titul. de integr. restitut. & in prohem. in fine in verb. districtu, & ibi Addentes, & Albert. Brunus in tractat. statut. fœmin. exclud. artic. 8. quæstion. 25. num. 122. notabiliter dicit quod siue statutum loqua-
26 tur in personam, siue in rem non extenditur quo ad bona extra territorium sita, & hanc esse communem opinionem ibidem omnes testantur.

27 Ex quibus dici posset ad finem sit locus

Con-

consuetudini requiri duo, Primum quod sit Ciuis, Secundum quod res sit sita in Ciuitate & districtu, faciunt ea quæ notat Capyc. in decision. 159. numer. 1. & 2. & Anton. de Alexand. in consuetud. prohem. in nouis folio 55. & in nouissimis folio 44. in addit. incipien-
28 te nota ex hac glos. & ibi dicit, quod in legato facto inter Virum Neapolit. & Vxorem exteram attendatur Consuetudo Neapolit. in bonis tantum sitis in Ciuitatem, & sic deciditur ca-
29 sus noster, Et loquendo propriè in Consuetud. quod vnius loci Consuetudo ad bona extra territorium sita non extendatur tradidit latè per multa media Aymon consil. 30. vbi de communi opinione, Gozadin. consil. 49. numer. 8.

Hinc si inspicitur qualitas ciuilitatis, & bonorum, respectu vtriusq. deficit Dominus Dux Grauinæ, & ponderata partium conuentione ad huc à dispositis per Consuetudinem est expresse per conuentionem recessum, dum partes quo ad quædam tantum se conuenerunt expresse scilicet quo ad restitutionem, & lucrum dotis constitutæ obseruari Constitut. iura, & Magnatum mores huius Regni, & sic quo ad alia
30 obseruari debet Ius commune, & non dubium quia inclusio vnius quo ad expressa excludit cætera l. cum prætor ff. de Iudicijs, & more
31 Magnatum filia maritata existente patre in medio non testatur, vt in Addit. ad Consuetud. Neapolit. si quis vel si qua in Rubric. quæ incipit Consuetudo, Vsusque Procerum in nouissimis Impressis fol. 143. quare si ex tali conuentione habetur, quod partes expresse voluerint contrahere aliter, quam Consuetudo loci
32 Mariti disponit, absq; dubio allegata lex exigere dotem non procederet, & attendendum esset quod inter partes fuit conuentum, pro vt notat singulariter Roland. à Valle in tractat. de lucr. dot. in quæst. 19. nu. 8. vbi asserit esse com-
33 munem opinionem. Et ex his non obstat obstaculum d. l. exigere, quoniam procedit in concernentibus restitutionem dotis; in cæteris verò extra dotem, vt in casu de quo agitur vbi dotes conuentæ, & traditæ consistebant in scutis sexaginta millibus, nec non etiam in alijs certis Iocalibus, & de Casali verbum nullum, locum non habet, cumque d. l. exigere limitat regulam, qua affirmatur, quod attendatur locus contractus per text. in l. si fundus ff. de euict. sequitur strictè interpretandam esse, & tamquam iuris communis correctoriam non extendendam ad alios casus extra regulam, quæ in non exceptuatis remanebit firma vulgatis
34 Iuribus. Nec censendum cætera esse limitata, cum non fuerint expresse mutata ad text. in l. præcipimus in fin. Cod. de appellat.
35 & in l. sancimus Cod. de testament. Et hinc dixit Bald. quod dos habet quædam priuilegia, & inter alia priuilegium in eius repetitione per dictam l. exigere dotem, & extra dicta priuilegia nullus alius contractus inter Virum, & vxorem extra dotis causam, & ipsius repetitionem habet talia priuilegia, vt ibi per eum numer. 3. latè per Afflict. in decisione 226. colum. 2. vers. tertio pro hac parte, vbi quod excepta dotis restitutione in qua dicta l. exigere attenditur, in alijs matrimonium contractum intelligitur secundum consuetu-
36 dinem loci contractus, & quod speciale est in restitutione dotis attendi Viri domicilium:

Vltimo pro Serenissimo Domino Duce Vrbini dicitur, quod quando fuisset edoctum Ducem Grauinæ fuisse ortum, vel oriundum Ciuitatis nostræ Neapol. & in hac Ciuitate habuisse domicilium, cum actor edocuerit tempore tractati, & deinde contracti matrimonij prædicti domicilium habuisse in Ciuitate Grauinæ, & ad dictam Ciuitatem Ducissam asportasse, ibique donec matrimonium non fuit dissolutum per mortem dictæ Dominæ Ducissæ moram traxisse; Sequitur ergo dum disputatur, quod ex dispositione dictæ l. exigere est attendendum statutum loci domicilij Mariti, & non Vxoris, in hoc casu debere attendi domicilium Grauinæ, & non Originis, & sic Ciuitatis Neapol. ita in specie tenet Alexand. in consil. 100. ex inspectione num. 9. cum sequent. volum. 3. quem sequuntur alij relati à Rolando à Valle in dicto tractat. de lucro dotis quæstion. 25. vers. quod in terminis, vbi dicit hanc esse communem opinionem, idem Addentes ad consil. 19. Decij primo volum. quo loco domicilij attento Consuetud. Neapol. non seruantur, & sic ius commune remanet incorreptum, & procedunt alias allegata, præcipuè cum Dux Grauinæ semper habuerit vnicum domicilium, tam tempore contractus, quam tempore mortis Ducissæ, nec illud vnquam mutauerit, Quare etiam quod allegata in decision. Pedemont. Thesaur. 123. in nouis procederent, adhuc si esset Ducissa effecta Ciuis ratione domicilij Mariti non haberet locum Consuetudo Neapol. tum attento domicilio habitationis Grauinæ, tum attento loco rei dispositæ sitæ extra Ciuitatem, & districtum, Nec etiam est disputandum si effectus dispositionis concernat ne corpus rei, an
37 actionem ad rem, ex quo in claris non egemus coniecturis, quandoquidem verba legati expresse dicunt (*io lascio il mio Casale di Roma che litigo con li Nepi*) ergò verum iuxta dictam dispositionem quod disposuit de re nempe existente extra territorium, & qua-
38 tenus aliter voluisset, idem dicendum esset, ex quo actio competens super dicto Casali reputatur de loco in quo Casale est situm latè Brunus in tractat. de statut. artic. 8. quæstion. 26. vbi refert Alexandrum in consilio 16. & 31. volum. primo, & alios, Sed vt tollatur omnis difficultas, aduertendum est esse satis diuersum, an actio competat contra certum debitorem, an ad rem citra actionem personalem, de quo primo loco aliqui dixerunt, quod cum sit actio personalis, & creditoris ossibus affixa loco non circumscribitur

sed computanda est sicut bona loci, in quo creditor habitat, secus est quando super re tantum absque actione personali competit, vt in casu nostro, cum Casale per tertium possideatur cum quo Domina Ducissa non contraxit, quo
40 casu actio est, & reputatur esse in loco vbi res & Casale est situm, prout per Doctor. præcitatos, & hinc esse, & existere extra districtum Ciuitatis Neapolit. & proinde Neapol. consuetud. locum nequaquam habere dignoscitur, & ita alias iudicauit Sacr. Consil. teste circumspecto de Franch. decis. 93. in fine.

41 Et reuertendo ad prædictam Decisionem Pedemont. vbi dicitur mulierem aduenam in omnibus sortiri forum viri, respondetur quod præterquam quod habet decis. Bartol. in contrarium in l. final. §. item rescripserunt nu. 3. & 4. ad municipalem, quæ Bart. doctrina est communis, vt in eadem decis. nu. 1. & 2. & vltra Doctor. ibi allegatos sequitur Rip. in tract. respõs. lib. 2. de rescript. cap. 3. nu. 3. & illam communem testatur etiam Decius consil. 223. colum. 2. versic. 3. Nõ obstat tñ quod in ea decisione dicitur, quod licet vxor efficiatur de viri domicilio, tamen statutum existens in domicilio viri non habebit locum etiam quo ad vxorem eius, nisi in bonis sitis in territorio statuentium vt ibi in vers. quinto & vltimo, & in fine etiam dictæ decision. & ponderando decisionem supradictam patet, Senatum prædictum causam decidisse, quia mulier habitauerat per triginta annos in domicilio viri, & attento alio statuto loci, quo quis efficiebatur Ciuis per habitationem decem annorum, vt in vers. tertio in terminis, & similiter respexisse bona, de quibus prædicta mulier testata fuit, quæ erant in territorio statuentium, quę in casu nostro cessant, & difficultatem habere possunt in materia statuti, & in consuetudine non est dubium, quod non extendatur ad forenses, & extra locum consuetudinis, Bald. in l. si non speciali num. 2. & 3. C. de testam, & Decius etiam latè in cons. paulo superius allegato.

Hæc mihi in hac Illustri Controuersia pro Sereniſſimi Ducis notoria iustitia afferenda esse visa sunt, Cætera Doctissimos, & Eruditissimos Sereniſſimi Ducis Aduocatos suppleturos confido, &c.

Sententia prima fuit per S. C. confirmata iuxta hoc consilium, & impositum perpetuum silentium Duci Grauinæ in Bancha Galterii.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Concessio seu inuestitura facta per Paulum Tertium Duci Parmæ, & Placentiæ quas facultates contineat.*

2 *Narratur iudicium institutum per D. Ioannem Mariam de Malnepotibus coram Consilio Placentiæ contra Comitem Albertum Scottum.*

3 *Fit mentio de generali edicto Sereniſſimi Ducis Rainutii publicati sub die 15. Iulii 1602.*

4 *Comes Albertus intuitu Clementis VIII. fuit à Sereniſſimo Duce Parmæ gratiosè restitutus.*

5 *Concesso feudo alicui pro se, & omnibus hæredibus, aut quibuscumque suis hæredibus veniunt fœminæ, & extranei hæredes.*

6 *Expressio generalis, & vniuersalis includit omnes, & singulos absentes, ac si nominatim fuissent expressi.*

7 *Comes Albertus procurat dispensationem à Sereniſſimo Duce aduersus prædictum edictum.*

8 *Forma dispensationis prædictæ factæ per dictum Ducem.*

9 *Scriptura priuata cum publica legalitate extracta ex publica Cancellaria quam fidem faciat.*

10 *Nobiliſſimorum Virorum dictis, & eloquiis est standum.*

11 *Principi asserenti se aliquid feciſſe ex causa an credatur.*

12 *Principem non decet labium mendax.*

13 *Stilus, & statutum Ciuitatis Placentiæ citandi ad domum solitæ habitationis, & ad petram Arengheriæ.*

14 *Comes Albertus non proposuit factum iuxta veritatem Collegio Patauino, super quo facto non vero emanauit consilium nomine dicti Collegii compositum à D. Marco Antonio Peregrino.*

15 *Reprehensibile est, Consulentem pro vna parte retentis eisdem terminis pro alia respondere.*

16 *Doctores nonnulli in eodem iuris articulo responderunt contraria, & dissidentia, & afferuntur nonnulla loca.*

17 *Comperta veritate facti, licet in conscientia Consultori pro alia parte respondere.*

18 *Rescripta obtenta per obreptionem, vel subreptionem viribus debent carere.*

19 *Cap. super litteris de rescriptis habet etiam locum in responso Doctoris.*

20 *Ex mutatione facti totum ius mutatur, & secundum diuersitatem factorum diuersum redditur consilium.*

21 *Præsumitur pro sententia, & pro facto Officialium, & Magistratuum.*

22 *An subditi Ducum Parmæ, & Placentiæ aduersus sententias notoriè iniustas, si non per viam ordinariæ appellationis possint saltem per viam querelæ, & recursus adire Summum Pontificem supremum, & directum dominum.*

23 *Directum dominium Parmæ, & Placentiæ est pœnes Ecclesiam.*

24 *Annua præstatio, quæ soluitur à feudatariis Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, illi prodest pro illius defensione.*

25 *An*

25 An Papa cum Consilio Dominorum Cardinalium possit concedere in feudum oppida, ciuitates, & status Ecclesiæ, & quando.
26 Superioritas retenta per Summum Pontificem in feudis concessis quam vim habeat, & an illius virtute possit apponere manus in causis occurrentibus, siue per appellationis, siue per quærelæ, & recursus viam, & quando.
27 Alleganti notoriam iniustitiam, onus probandi incumbit.
28 Edictum generale de habitando sub pœna, an comprehendat bannitum banno capitali.
29 Desiderium viuendi est naturale, & defensio pro tuitione vitæ permittitur.
30 Bannitus capitaliter citatus ad locum à quo exulat non tenetur comparere.
31 Posteriora cum consilio, & ex proposito deliberato derogant prioribus, & in quibus habeat locum ista regula.
32 Præsumitur Princeps cogitare semper, quæ iusta sunt & nu. 34.
33 Cor Regis in manu Dei.
35 An credendum sit Principi asserenti de culpis vassallorum.
36 Probationes faciendæ sunt per modos legales, per testes idoneos, & iuratos in figura iudicii, & per plures.
37 Vnius testis depositio etiam Cardinalis, non sufficit ad condemnandum.
38 Cardinali non creditur in præiudicium alterius.
39 Testibus non iuratis non creditur etiam in causis summariis.
40 Iudex vigore generalis arbitrii non potest adhibere fidem testibus non iuratis.
41 Papa an possit dispensare, vt testi non iurato credatur.
42 Scripturæ priuatæ, & testimonia domestica non iudicialiter recepta quam fidem faciant.
43 Probationes sunt Iudicum arbitrariæ.
44 Excusatur qui bonis viris credit.
45 Constitutiones Ducales Parmæ sub tit. de dittatura, & signatura declarantur.
46 Stilo, & vsui forensi est standum.
47 Officiali publico in his quæ ad eius officium spectant est credendum.
48 Ex scripturis non productis in iudicio citata parte, etiam extraiudicialiter datis Iudici sententia ferri nequit, & lata nulla est, & hoc declaratur num. sequenti.
50 Sententia tunc nulla est, cum error in ea oculis corporeis legi potest.
51 Sicut licet reo ex nouis deductis in causa appellationis impugnare sententiã, ita licet actori illam tueri, & confirmari facere etiam ex nouis.
52 Actoris, & rei par esse debet ius, & conditio.
53 Citationis defectus reddit sententiam nullam.
54 Citatio an propter nimiam temporis coarctationem afficiat domi citatum absentem.
55 Sufficit seruare legem quamuis dura videatur.
56 Citatus ad locum non tutum, an teneatur comparere saltim per procuratorem.
57 Subditi an debeant audiri super perhorrescentia sui Principis ad eundendum illius iudicium tam in ciuilibus, quam criminalibus, siue sint rei, siue actores.
58 Princeps an possit vti suspectus recusari.
59 Subditorum non est Principum gesta corrigere.
60 Superiori non obedire graue peccatum est, & tenentur subditi obedire etiam si præcepta grauia esse videantur, modo contra Deum non sint.
61 Obedientiæ bonum tunc sentitur, cum discolis dominis flexis genibus obeditur.
62 Principis persona subditis videri debet sancta, & honesta.
63 Princeps in terris Dei vices sustinet.
64 Princeps mouetur nutu Dei, & non motu proprio, & per os Dei loquitur.
65 Principes boni in causis in quibus agitur de eorum interesse committere solent bonis viris, & ab omni suspitione alienis.
66 Iudex suspectus in iudicando, & cognoscendo, non est suspectus in delegando.
67 Libertatis ius an infringatur si quis coarctetur habitare in certa Ciuitate aliqua.
68 Domicilium, & incolatum mutare vnicuique licet.
69 Libertas est naturalis facultas eius, quod cuique facere libet.
70 Libertas arbitrii, quæ in totum tolli non potest, nequit etiam arctari, & quomodo procedat numer. 88.
71 Adstringere hominem ad habitandum in certo loco in pœnam delicti inuentum est, & nu. 89.
72 Subditis facultatem peregrinandi interdicere inhumanum videtur.
73 Dispensationes, & licentiæ Principum aduersus eorum leges inter difficilia, & impossibilia numerantur.
74 Regibus ac Ducibus infeudatis à sede Apostolica an liceat prohibere sub pœna ne Romæ habitent.
75 Dominis etiam inferioribus licet non obedientes mandatis mulctare extraordinariè.
76 Confiscatio omnium bonorum grauissima est, & prohibita est etiam maioribus Magistratibus.
77 Inferioribus Dominis à supremo non licet facere statuta contra ius commune, & explicatur num. 94.
78 Inferior à Principe quæ possit in Angariis, & parangariis.
79 Ciuitates, & Principes an possint statuere contra iura communia.
80 Ciuitas potest statuere ne ciues eant ad aliquem locum in pœnã loci illius, & commodum ipsius Ciuitatis.
81 Duces Parmenses virtute eorum inuestituræ ab Ecclesia Romana possunt in eorum statibus statuere secũdum ius, præter ius, & contra ius, vt possunt facere Imperatores, & Reges in Imperio, & Regnis suis.
82 Duces Parmenses possunt cõfiscare bona subditorum, & de confiscandis bonis leges condere.
83 Lex Titio centum §. 2. ff. de cond. & demõstrat. declaratur, & nu. 85.
84 Pactum, quod nõ liceat debitori cedere bonis, & carceri se subiicere an valeat, vel cedendo bonis se liberare à carceribus.

86 *Lex penultima C. de oper. libert. explicatur.*
87 *Ad tertium argumentum responsio, & explicatur lex libertas ff. de statu hominum.*
90 *Patria nobis dulcissima est.*
91 *Patriæ plus, quam parentibus debemus.*
92 *Dux Farnesius quæ habeat in statibus Parmæ, & Placentiæ iura.*
93 *Differētia quæ sit in mulctando inter Principes perpetuos de regalibus infeudatos, & alios inferiores, & Iudices.*
95 *Io. Galeatius Dux Mediolani, & Carolus V. prohibuerunt per edicta ne subditi extra habitarent sub pœna confiscationis bonorum.*
96 *Prohibitus specialiter, an postea in generali edicto censeatur comprehensus, & nu. 98.*
97 *Dolo cessante de pœna agi non potest.*
99 *Appellari, & recurri potest ad superiorem à lege lata, in odium, & damnum, vt illius corrigat iniquitatem.*
100 *Ad simulationem probandam arguimus à priori, & à posteriori.*
101 *Noua facti species ius alterat, & reformat.*
102 *Asseueratio dicentis rem in facto sic se habere an probet.*
103 *Diuersitas facti, iuris diuersitatem producit.*

Pro Sereniſſimo Duce Parmæ, & Placentiæ Nomine Collegij Patauini.

ARGVMENTVM.

An ſtante conceſſione in ampliſſima forma facta per Summum Pontificem de conſilio Illuſtriſſimorum DD. Cardinalium in Sereniſſimos Duces Farneſios de ſtatibus Parmæ, & Placentiæ, &c. cum clauſulis etiam ampliſſimis vt intus; poſſint nihilominus eorum Vaſſalli, in ijs, quæ notoriè ſunt iniuſta, ſi non per viam appellationis ordinariæ, ſaltem per viā extraordinariæ querelæ, & recurſus, recurrere ad Summum Pontificem vti ſupremum Dominum directum in locis illis, pro earum reuocatione, præſertim in cauſis grauiſſimis, & de perſonis inſignibus. Vnde hac occaſione varia, & notatu inſignia circa hæc explicantur. Secundo amplè explanatur materia notoriæ iniuſtitiæ, in qua varij articuli diſcutiuntur; nec non de ſuprema Principis auctoritate agitur, & multa item de confiſcatione bonorum pertractantur.

CONSILIVM II.

1 ANte omnia præſupponendum eſt, quod Sereniſſimus Raynutius Dux Parmæ, & Placentiæ vigore, & ex cauſa conceſsionis feudalis aliàs per Summum Pōtificem Paulum Tertium de conſilio Illuſtriſsimorum DD. Cardinalium factæ in Sereniſsimos Duces Farneſios habet in dictis Ciuitatibus, & earum Comitatibus, Territorijs, Oppidis, Terris, & locis contra, & ſupra quoſcunq; illarum, & illorum Ciues Comitatiuos, Incolas, & Feudatarios cuiuſcunq; dignitatis, & conditionis exiſtant, Merum, & mixtum Imperium, gladij poteſtatem, Altamq; & Baſſam, ac omnimodam in temporalibus Iuriſdictionem, & eam ſuperioritatem, quam in eiſdem temporalibus ante conceſsionem Sedes Apoſtolica habebat, & habuerat, exercebat, & exercere potuerat cum ampliſsima facultate, & auctoritate cognoſcendi, & iudicandi per ſe, & Magiſtratus ſuos cauſas omnes ciuiles, criminales, & mixtas occurrentes in dictis ſtatibus inter quaſcunq; perſonas cuiuſcunq; ſtatus, & dignitatis, pro quibuſcunque bonis temporalibus, Allodialibus, aut Feudalibus, ſublata de eis facultate iudicandi per alios Iudices etiam in Vrbe Roma, quamuis etiam introductæ eſſent, ſed non diffinitiuè reſolutæ, cum derogatione omnium commiſsionum, priuilegiorum, ac omnium obſtantium etiam derogatoriorum, ſicut cauſæ ipſæ, pendentes non deciſæ remittantur ad Magiſtratus Ducales, & coram eis agantur ſub indignationis Pontificiæ, & excommunicationis latæ ſententiæ, pœna eo ipſo inflicta collitigantibus aliter facientibus, cum Decreto expreſſo annullationis, & irritationis quarumcunq; commiſsionis, & aduocationum, etiam ad Cur. Rom. ac etiam manu ipſius S.P. ſubſcriptarum in quaſcunq; perſonas quacunq; dignitate Mundana, aut Eccleſiaſtica fulgentes de cauſis ipſis Iudicialibus extra dictos Ducatus cognoſcendis, & iudicandis, etiam factarum ex quacunque vrgentiſsima, & neceſſaria cauſa etiam cum expreſſa, & ſpecifica derogatione huius priuilegij cum illius inſertione, ita vt dictæ commiſſiones ſint nullius roboris, & momenti, nullamq; iuriſdictionem tribuant Commiſſario, ſeu Commiſſarijs de eiuſmodi cauſis extra dictos ſtatus cognoſcendis, & iudicandis, non obſtantibus quibuſuis Apoſtolicis, ac in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs, edictis, Cōſtitutionibus, & ordinationibus ſpecialibus, vel generalibus etiam per felic. record. Eugen. 4. Leon. X. & alios prædeceſſores Sum. Pontifices in fauorem Curialium Romanæ Curiæ editis, nec non quibuſcunq; legibus Imperialibus, ac Ciuitatū, Oppidorum, & quorumcunq; locorum, etiam cum iuramento, & Apoſtolica authoritate, vel aliter roboratis, & firmatis etiā pluribus, & iteratis vicibus. Quibus omnibus quo-

quorum tenores pro expressis indiuidualitèr haberi voluit,ac si de verbo,ad verbum expressa fuissent,specialitèr,& expresse derogauit,vti formaliter legitur in dicto priuilegio vt supra in forma probante à me viso,& lecto expedito 4.idus Augusti 1546.

2 Secundò præsupponendum est, quod cùm ad instantiam D. Ioannis Mariæ de Malnepotibus institutum fuisset Iudicium coram excelso Consilio Placentiæ aduersus Illust. Com. Albertum Scottum, & Com.Sulpitiàm Landam Iugales Nobiles Placentinos, eisdem citatis ad domum solitæ eorum habitationis in Ciuitate Placentiæ iuxta stylum, & statutum illius Ciuitatis lib. 10. sub Rubr.Qualit. debeat. Memorati autem Iugales tunc Romæ habitantes impetrarunt ab Illustriss. & Reuerendissimo D.Auditore Cameræ Apostolicæ inhibitionem ad dictum Consilium ne procederet in dicta causa, idem autem de Malnepotibus,sub die 14. Ianuarij 1602. citari fecit Iugales ipsos coram eodem D.Auditore pro remissione causæ in partibus ad idem Consilium, contra autem opponentibus ambobus Iugalibus de Eugeniana,quod essent Curiales,& Romę habitatores, ac etiam excipientibus de non tuto accessu ad status illos Placentiæ, & Parmæ, ac etiam iurantibus suspectos habere Magistratus omnes Ducales sub statu Serenissimi Raynutij Ducis.

Contra autem replicante Malnepote de Priuilegio Pontificio, de quo supra derogante ad Eugenianam,ad quæ duplicatibus eisdem Illustr. Iugalibus, post processum super inde formatum: Reuerendissimus D.Lapius Locum tenens Illustrissimi, & Reuerendissimi D.Auditoris 1602. 8. Februarij, expediendo articulum, moderatus est quamcunque inhibitionem, & causam remisit ad partes ad suos Iudices,qua quidem intimata dictis Iugalibus die 11. appellarunt, & præsentarunt libellum appelationis sub eadem die,cui D.Lapius refutatorios dedit Obtinuerunt autem DD. Iugales supersessoriam vsque ad primam signaturam in Quadragesima,quæ quidem postea sub die 22 Februar.prorogata fuit ad secuudam signaturam.

Tandem sub die 22.Maij Illustriss. & Excellentissimus Ludouicus Masserius Auditor Illustrissimi Cardinalis Sancti Georgij de speciali ordine sibi oretenus dato ab Illustrissimo Cardinali, mandauit tradi fides, & instrumentum publicum remissionis causæ, & moderationis inhibitionis, alias per Reuerendissimum Lapium Locumtenentem Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Auditoris Cameræ non obstante supersessoria, in cuius pronunciati executione, per Illustrissimum, & Reuerendissimum D. Auditorem Cameræ sub die 11. Ianuarij 1602.exhibitum fuit instrumentum publicum moderationis dictæ inhibitionis,& remissionis causæ ad partes, pro vt hæc constare mihi apparuit per scripturas in forma probante exhibitas: Ex quibus planè constat decisum fuisse memoratos DD. Iugales declaratos fuisse subiectos,& subditos Magistratibus Ducalibus, nec potuisse sub prætextu Eugenianę, aut perhorrescentiæ allegatæ, ac suspitionum etiam cum proprio iuramento euadere remissionem causæ ad partes Ducalium Magistratuum, in causa tunc acta cum illo Malnepote.

His sic positis,proponitur in facto eundem 3 Serenissimum Ducem Raynutium per generale edictum publicatum 1602. 15. Iulij pro communi subditorum vtilitate, ac inhærendo alijs decretis Antecessorũ suorum Principum in statibus illis v:. Ducis Mediolani 1391. & Caroli V.Imperatoris 1547. prohibuisse subditos suos habitare extra statum suum vltra quadrimestre sub quauis causa etiam notoria cuilibet, & ipsi quoque legislatori sinè expressa ipsius D. Ducis licentia, & præterea iussit, eos, qui tunc à statu aberant, intra bimestre redire ad habitandum in eo, indicta aduersus eos non obsequentes pœna confiscationis bonorum omnium,generis cuiuscunque,quę ipso iure, & facto habeatur pro executa, & bona ipsa, & Iura incorporata in Camera Ducali, & vt latius in ipso decreto.

Cumq; de eo tempore Illustrissimus Com. Albertus Scottus, Sulpitia Landa Iugales, & Margarita communis filia Nobiles Placentiæ cum Aloysia socru ab eisdem statibus Placentiæ, & Parmæ abessent; Nempe quia idem Com. Albertus Anno 1591. die 2. Decembris fuerat ab Auditore causarum criminalium Placentiæ bannitus contumacitèr in amputatione capitis, & confiscatione omnium bonorum,ob homicidium animo deliberato, insidiosè, & proditoriè commissum in personam Bernardini Vulpini, & ob fugam de Castro Placentiæ cum fractione carceris, in quo custodiebatur; 4 Et de anno 1593. 27.Martij idem Com.Albertus intuitu Clementis VIII.Sum.Pont. per eundem Serenissimum Raynutium Ducem gratiosè fuerat restitutus aduersus bannum capitale, & confiscationem bonorum cum eorum restitutione etiam cum fructibus,ac in gratiam ipsius Serenissimi Ducis reuocatus, & receptus. Interim autèm ex causis animum D. Ducis mouentibus, donec aliud à Celsitudine sua foret ordinatum, prohibitus fuerat Com. Albertus,licèt vt supra restitutus,pedes ponere in statibus, & territorijs Parmæ, & Placentiæ, sic vt gratia facta etiam intelligatur quo ad plenariam restitutionem bonorum, & illorum relaxationem; & quo ad personam suam in gratiam vt supra receptam, vt à nemine directè,vel indirectè occasione condemnationis, & banni prædictorum impunè possit offendi, aut ei de dictis sententia, & banno obijci,abolendo, & aboleri mandando processus aduersus eum pro dictis delictis formatos.

Quod quidem gratiosum rescriptum præsentatum per Sp. D. Orlandum de Leonibus procur. memorati Illustrissimi Com. Alberti, Coram Illustrissimo D. Auditore causarum Criminalium Placentiæ 1593. 30. Aprilis fuit iussu eiusdem D. Auditoris ad vniuersorum

in-

intelligentiam publicatum, & executum, pro vt hæc ex publicis constare mihi apparuit per tempora anteriora à me non visis.

Itaque tempore publicationis edicti Com. Albertus cum vxore, filia & socru aberant vigore prohibitionis factæ ipsi Com. Alberto in gratia iam dicta restitutoria; quia tamen ex causa illius edicti generalis fuerat habilitatus ad repatriandum, nam nec poterat impunè offendi à particularibus, stante eius restitutione aduersus Bannum notoriè vt supra publicata; Nec de eius reuersione potuisset Princeps Raynutius iustè conqueri, stante eius edicto generali complexiuo omnium personarum subditarum ad regulam in c. si Romanorum 19. distinct. & in l. Iulianus, ff. de legat. 3. & concesso feudo alicui pro se, & omnibus illius heredibus, aut quibuscunq; suis hæredibus, veniunt feminę veniũt extranei heredes, ob illa verba vniuersalia, qui aliàs non venirent, Bal. vbique probatus in Rubr. de rer. diuis. quæst. 34. & in c. Imperialem in princ. in tit. de prohibit. feud. alienat. per Feder. ideoque posterior hæc ordinatio reuocabat Com. Albertum ad habitandum, ac si specialis de eo mentio facta fuisset; quia generalis, & vniuersalis expressio includit omnes, & singulos absentes, ac si nominatim fuissent expressi, per text. ad regulam in l. si duo, ff. de administr. tutor. & in l. omnes, C. de præscript. 30. ann. Roland. vltra alios consil. 2. numer. 9. lib. 4.

Ideoque Com. Albertus præuidens teneri generali edicto, cupiens impunè extra patriam habitare medio Summi Pontif. Clemẽtis VIII. de mense Septembris eiusdem anni 1603. exhibito memoriali nomine suo, vxoris, filiæ, & socrus procurauit obtinere à Sereniſſimo Duce Raynutio gratiam dispensatiuam aduersus edictum, sic vt possent impunè habitare extra illos status Parmæ, & Placentiæ. Quod quidem memoriale fuit per Summum Pontificem traditum D. Ludouico Angiolatto Magistro domus suæ deferendum, & consignandum Reuerendiſſimo D. Papirio Picedo agenti in Vrbe pro Sereniſſimo Duce, sicuti constat ex literis D. Angiolatti ad Picedum diei 14. Septembris 1603. Quo die legitur Epistola Illustriſſimi D. Cardinalis Farnesij transmissa ad d. D. Ducem cum memoriali ipso, in qua scriptum est, quod etsi memoriale ipsum dicat etiam de persona Com. Alberti, Papam tamen premere de personis mulierum, sua tamen celsitudo resoluat quod sibi magis videatur, recepto memoriali Sereniſs. Dux sub die 14. Februarij 1603. subscripsit illud, & in hanc formam rescripsit.

Concedimus Oratoribus, vt per totum mensem Aprilis proximi adhuc abesse possint, ac etiam dicto Com. Alberto, vt ad patriam redire queat, prohibitione aliàs eidem facta, & mora hucusque incursa non obstantibus. Datum Parmæ die 14. Februarij 1603. subsciptio Raynutius Dux.

Hoc autem memoriale, & rescriptum per litteras Sereniſs. Ducis transmissum fuit ad D. Picedum agentem suum in Vrbe sub eadem die 14. Qui quidem per suam Epistolam 21. eiusdem mensis Februarij rescripsit de receptione, & quia in die sequenti equitaturus erat in partibus Aprutij, significauit D. Duci, quod consignauit memoriale ipsum subscriptũ in manibus Illustriſsimi Cardinalis Farnesij consignandum ab eo in manibus Illustriſsimi Cardinalis Aldobrãdini, de ordine Summ. Pontificis. Idem Illustriſsimus Farnesius per suas literas diei 28. eiusdem mensis Februarij certiorem fecit Sereniſsimum Ducem.

Hæ autem scripturæ, quia pro sui natura priuatæ sunt, nempè de huiusmodi non solent rogari Instrumenta publica, nec in actis publicis redigi, cum tamen reperiantur in publica Cancellaria Sereniſsimi Ducis, & indè cum publica legalitate transumpta, fidem facere apud bonos viros haud dubitandum est; nam nobiliſsimorum virorum dictis, & eloquijs credendum esse edocet Nicol. Sum. Pontifex in cap. nobiliſsimus 97. distinct. per quem text. Cardinalis verbo credendum esse admonuit Bald. in l. exemplo in fin. C. de prob. & in Principe asserente se aliquid feciſse ex causa, vt credatur, tradit Alexand. consil. 216. Nec arguendi col. 5. lib. 2. sequitur Ruin. consil. 21. num. 7. lib. 5. nimirum nam non decet Principem labium mendax Prouerb. cap. 16. Cassan. de glor. mundi par. 5. consid. 4. Quare Principi Raynutio hæc vera esse asserenti, cum quibus concordant assertio, & Epistolæ duæ Illustriſsimi Cardinalis Farnesij Principis nobiliſsimi, & Illustriſsimi; & præterea duæ illæ litteræ Angioletti, & Picedi Virorum spectatiſsimorum in Curia Romana; credendum est; consequenter Com. Albertum supplicasse ad formam memorialis supra relati tenendum. Hæ autem scripturæ in forma probante eductæ ex Cancellaria Sereniſsimi Ducis per me oculis corporeis visæ fuerunt, & lectæ.

Quia autem Com. Albertus, & Vxor intra terminum prorogatum per totum mensem Aprilis 1603. nec postea curarunt parere edicto, nec venerunt ad habitandum, ideo præmiſsa sub die 14. & 15. Augusti 1603. iuxta stylum, & statutum Ciuitatis Placentiæ citatione ad domum solitæ habitationis præfatorum Iugalium, & ad petram Arengheriæ processum fuit per Illustriſsimum Gubernatorem Placentiæ ad has causas in ipso edicto delegatum ad declarationem confiscationis omnium bonorũ Com. Alberti, & Com. Sulpitiæ, quorum possesio per Camerales, fisci nomine fuit apprehensa, & subindè sub die 12. eiusdem mensis processum fuit ad publicum proclama, iuxta ordinem Constitutionum, si quis prætenderet iura aliqua habere super bonis confiscatis, & apprehensis, si præsens sit intra tres menses, si absens intra sex comparere deberet coram eodem Magistratu, & Præside Cameræ, & Iura sua deducere, & in omnibus iuxta formam Cõstitutionum, & vt in actis publicis, de quibus omnibus authenticæ apparent scripturæ, intra autem dictum tempus, nec extra non comparuerunt

uerunt dicti Iugales,nec aliquis pro eis,vt constat ex fide in forma probante sub data Nobilis Cæsaris Ripa Notarij, & Cancellarij Cameræ fiscalis Placentiæ, ita vt bona libere remanserint confiscata.

14 Nunc autem stante facto in veritate vt supra exposito longè diuerso à terminis facti propositis per eundem Com. Albertum Clarisi. & Excell.Priori,& Doctoribus Sacr. Collegij Patauini,pro quo secundum ea,quæ ab eo proposita fuerunt, Doctores Collegiales responderunt pro nullitate dictæ confiscationis, inter quos vnus fuit Eccellentiss. D. Marcus Antonius Peregrinus Relator electus,& illius consilij compositor. Quæritur nunc stante aliter facti veritate, vt suprà narratum fuit, an dicta confiscatio facta ex causa supra relata de iure sustineri possit, vt legitimè, & iuridicè facta.

15 Quamuis autem reprehensibile sit, Consultorem pro vna parte retentis eisdem terminis de iure respondere pro alia parte,nec moribus nostris receptum sit, quamuis in quæstionibus Iuris super eodem puncto, variare opinionem, & sententiam in diuersis causis non sit nouum,

16 sed apud Doctores nostros passim receptum, nempè leguntur plurima responsa Doctorum consulentium in eodē Iuris puncto in ipsomet Consulente contraria, & dissidentia,vti notum est, & in Vlpiano Iuris consultorum Coriphæo exemplum legitur in l.diui fratres, ff. de Iur. patr. cæterum mutata facti specie; quia alia res est, vt inquit text. in l. interpositas C. de transact. & l. denunciasse §. quid tamen,ff.de adulter.vbi plenè Bart.& ex facto ipso ius oritur vulgata l. si ex plagis §.in cliuo,ff. ad l. Aquil.& Iurisconsult. secundum ea,quæ proponuntur, & proposita fuere, respondent, & respondere consueuerunt, vti apud Scæuolam, & alios Iureconsultos factitatum in corpore Iuris legitur quam sæpissimè, vti notissimum est apud Iuris Professores.

17 Nimirum mutata in veritate specie facti; quia alia ratio ius reformat inquit text. in d.l. interpositas,vt liceat in conscientia Consultori respondere pro alia parte,nihil obuiat: quando quidem per narrationem falsi, aut subreptionem veri,Consultori consilium, & responsum sit ab eo extortum, non ita responsurus, aut consulturus, si rei veritas fuisset sibi exposita. Quamobrem Innoc. III. Sum. Pontifex in fa-

18 moso decretali super literis, de rescript. constituit, rescripta obtenta per suppressionem veri,aut narrationem,seu obreptionem falsi,siuè per malitiam, siuè per ignorantiam viribus carere, & indubitanter vbi narrata veritate, & puritate facti Princeps ipse non rescripsisset,vt ibi latiùs prosequuntur glos. & Doct. omnes.

19 Quare text. ille per eandem rationem probat idem in Doctore consulente. Nā sicut Princeps rescribens de iure non intendit rescripsisse, si sibi in facto subreptum,aut obreptum fuerit, sic quoque de Doctore dicendum est, ex mu-

20 tatione namque facti, totum ius mutatur inquit Alberic. in d. §. in cliuo, Nimirum Bald. consil. 12. Quidam nomine Angelutius lib. 2. dicebat, quod secundum diuersitatem factorum, diuersum redditur consilium. Quare retentis terminis facti propositi, non tamen discedendo à conclusionibus, & propositionibus in Iure firmatis in consilio collegialiter composito,videndum an aliqua obstent ad nullitatem, & inualiditatem confiscationis; satis namq; fundata est intentio fisci; nam pro sen-

21 tentia præsumitur l..Herennius §.Gaio,ff.de euict.nec non pro facto Officialium, & Magistratus ad l.1.C.de off.ciuil. Iud. Nimirum sic præsumendum est, quoniam D. Gubernator, qui processit ad sententiam illam,processit seruato Iuris ordine, nempè citatis ambobus Iugalibus seruato stylo fori Placentini, & statuti illius Ciuitatis. Item exequendo formam in edicto perpetuo præscriptam non prorogatam,nec extra ad repatriandum.

22 Principale autem obstatiuum deductum in consilio Collegij illud, & vnum est consistens in effectu in duabus propositionibus, prima quod à sententijs Serenissimorum Ducum Parmæ,& Placentiæ, quæ notoriè sint iniustæ in grauissimum damnum subditorum,vel in personas, vel in res, & patrimonia sua, si non per viam appellationis ordinariæ, saltèm per viam extraordinariam querelæ, & recursus, possint subditi recurrere ad Sum. Pontificem vti supremum Dominum directarium in statibus illis pro earum reuocatione, præsertim autem in causis grauissimis,& de personis insignibus.

Secunda est,quod confiscationis sententia omnium bonorum Com.Alberti,& Com.Sulpitiæ Iugalium existentium in dictis statibus maximę quantitatis,& æstimationis ex causa non partionis dicti decreti cum suis subsecutis, ex pluribus sit notoriè iniusta, ac idcircò per Sum. Pontificem supremum Dominum corrigenda.

23 Quo ad primum. Equidem non negatur, quod directum dominium in dictis statibus Parmæ, & Placentiæ non sit apud Ecclesiam Romanam; quia cùm concessio facta à Paulo III. Sum. Pontifice cum consilio Illustrissimorum DD. Cardinalium fuerit expedita in titulum feudi, siuè sit reseruatum expressè directum supremum dominium, siuè non, de Iure tamen intelligitur reseruatum; quoniam de natura feudi est, vt in feudatarium Dominus inuestiens transferat Ius vtilis dominij rerum infeudatarum cum perceptione omnium fructum, & vtilitatum indè prouenientium etiam ex exercitio Iurisdictionis (vbi loca infeudata sunt Iurisdictionalia,qualia illa) pœnarum scilicèt;mulctarum,& Iurisdictionalium,& Regalium omnium priuatiuè quoad Dominum concedentem; Attamen supremum Ius directarium in vniuersali non transit in feudatarium: Vndè remanet apud Dominum concedentem.

24 Et prodest pro defensione Sanctæ Romanæ Ecclesiæ pro recognitione reali annua, quæ ex forma inuestiturę præstatur ad text. cum materia in cap. 1. in tit. de feud.cognit.& in cap.1.in tit.quid sit inuestit. In feudum autem

Papam

Papam cum consilio Illustrissimorum DD.Car
25 dinalium,Ciuitates, status, & Oppida Eccles. Rom.concedere posse,fatentur Doctores, Bal. in l.cum multa C.de bon.quę lib.& in suo consilio 324. lib. 1. Aluar.in cap.1.in tit.de his qui feud.& post eum Afflict.sub num.33.reseruata tamen superioritate supremo concedenti in Ciuitatibus, & Oppidis in feudum concessis, quam nec Papa à Sede Apostolica,nec Imperator ab Augusta Imperiali, nec Rex à Maiestate Regia euellere potest, & in inferiorem Dominum transferre communitèr negarunt pluri mis rationibus, quas percurrere non expedit, Scriptores in vtroq; Iure Bald.in l.qui se patris sub num. 7. C. vnde liber. & in cap.1.de feud. March.Paul.Castr.in l.deprecatio, ff.ad l.Rod. de iact. Abb. in cap.cùm non liceat num.16.de præsumpt.Rom.consil.393.per text.in cap.dudum de præbend. in 6. & per alia multa Rol. cons.1.n.135.& cõs.80.lib.1. Cæphal.cons.229. n.7.Menoch.cons.479.n.9.& plenissimè firmauit Peregr. pro Serenissima Rep. Venet. in suo cons.1.lib.1.

26 Cæterùm hæc superioritas retenta non habet eam vim,vt Sum. Pontifex possit apponere manum in causis occurrentibus in statu infeudato,siuè per viam appellationis,siuè per viam recursus ex querela, nisi quando Princeps ipse commisit notorias iniustitias, & grauissimas oppositiones, præsertim autem illatas aduersus personas nobiles, & in prouincia insignes, vt in Rege, & Regnis Vtriusque Siciliæ, plenè Matth. Afflict.in Rubr. quæ sint Regalia sub num.55.& num.60.vbi pro notoria,& manifesta iniustitia magna non magna; quia subditus iniustè damnatus esset ad mortem, aut de maiori parte bonorum appellari possit, & recurri à Rege feudatario ad Papam directarium supremum, & idem Afflict. in Rubr. ad Const. Neapolitan.quæst.21.sub num.11.& vtrobique formalitèr inquit moderando, quod non passim Papa debet recipere, & admittere appellationes, & querelas recursorias subditorum condemnatorum à sententijs Regis,& videt appellantem notoriè opprimi contra iustitiam, & Regem esse in peccato notorio,& est benè informatus de hoc,& de qualitate Regis.

Vndè videndum est, an sententia illa confiscatoria iustè argui possit de notoria iniustitia, & iniquitate,consequenter insistendum est super secunda propositione habente partes Iuris, & facti; circa quam prænotandum est, quod
27 Com. Alberto alleganti iniustitiam notoriam, & sic factum istud,onus probandi,& deducendi incumbit, ad reg.in l.ei,qui, ff. de prob. & in l.actor C.eod.Abb.in cap. exposita num.2.de arbitr. cum alijs à me adductis de Iur.fisc. lib. 1.tit.9.num.62.

Et quidem pro principali iniustitiæ noto-
28 rietate fuit fundamentum in consilio Collegij iuxta proposita à Com. Alberto in facto,quod edictum de habitando sub pœna confiscationis aduersus inobedientes non potuit afficere ipsũ Com.Albertum ex multis,& primo quia tunc erat bannitus banno capitali, ac ideo edictum non potuit eum arctare contra ius naturæ, si
29 quidèm desiderium viuendi naturale sit, & proindè defẽsio Iure naturali pro tuitione vitæ iure permittitur l.vt vim,ff.de iust.& iur.l.1.§.
30 cùm arietes,ff.si quadrup.paup.fec.dic.ac idcir cò bannitus capitaliter citatus ad locũm,à quo exulat,citra noxam contumaciæ,& inobedientiæ non tenetur ad eum locum accedere,& exponere se periculo vitæ, & offensæ, text. in Clem. pastoralis,de re iud.Bar.in l. vlt.num.8. ff.de in integr. restit. Egid. Boss. in tit. de citat.num.35.

Obiectio hæc,quę in facto proposita fuit pro vera per scripturas Serenissimi Ducis publicas, & authenticas demonstatur,à veritate facti deuiare, quandoquidèm constat tempore edicti 1603. de mense Iulij bannum capitale illatum in persona Com.Alberti per tempora anteriora gratiosè fuisse reuocatum, & remissum; vt impunè à quocunq; offendi non posset. Quæ quidèm remissio, & liberatio fuit sollemniter publicata, sic requirente procuratore eiusdem Com. Alberti, adeò vt obreptum fuerit Collegio asserendo tunc Com. Albertum fuisse in banno capitali, & quamuis prohibitus fuisset à D. Duce redire in patriam,donec aliud decerneretur, per edictum illud generale, immo generalissimũ reuocans oẽs absentes ad redeun dũ sub pena confiscationis, contraria voluntati
31 D.Ducis,constat illud fuisse reuocatum, quoniam posteriora cum consilio, & ex proposito deliberato, quale fuit decretum illud de habitando, derogat prioribus l. pacta nouissima C. de pact. vbi Ias. Dec. & alij not. regulam procedere in sententijs reuocabilibus l. iussit ff.de re iud.in rescriptis in cap.cæterum,de rescript. in legibus l. sed & posteriores, ff.de legib.& in statutis,ad l.omnes populi,ff.de iust.& iur.& l. si certarum §.fin.ff.de testam.milit.Et si Com. Albertus fuisset reuersus parens edicto, Princeps non indignatus ob hoc aduersus eum fuisset; quia nec etiam rationabilitèr potuisset; de
32 Principe namq; præsumitur, vt semper cogi-
33 tet,quæ iusta sint, & digna Principe Esaiæ cap. 22.nimirum quia cor Regis in manu Dei est l.
34 1. C. de Sum. Trinit. Proindè iustitiæ plenus præsumitur Bald.cons.295.pro D.Rinaldo col. 1. Crau. cons. 110.nu.2. Boer.de auctorit.magni consilij ante num. 131.consequenter quod non cogitasset intercipere Com. Albertum, & hoc euidenter patet per subscriptionem memorialis.

Secũdo,Obiectio hec postergatur ex scripturis ibidem exhibitis in facto per Serenissimum Ducem,non exhibitis à Com. Alberto,ex quibus plenè constat Com. Albertum, & vxorem post publicatum edictum generale 1603. 15. Iulij in mense Septembris sequente supplicasse per memoriale oblatum dispensari ab edicto ipso; Hæc autem supplicatio operatur plures effectus, primum Com. Albertum, & coniugem sciuisse publicationem illius edicti, secundum cognouisse se teneri edicto illo, tertium vt per ipsam supplicationem submoueatur perhorrescentia de persona Serenissimi

Ducis,

Ducis, dum illum supplicitèr precantur, & gratiam exorent, quæ quidèm ad hãc rem nostram admodum obseruanda sunt.

Circa autem istud memoriale, quod videtur destruere principale in facto fundamentum Com. Alberti, latiùs insistendum est; Nam Com. Albertus in informationibus facti, duo constanter Collegio nostro asseruit, & proposuit. Vnum, quod memoriale illud non fuit ab eo datum, & ad hoc exhibebat allegationes Aduocatorum Romanorum, quæ in his versa-
35 bantur non esse credendum etiam Principibus asserentibus de culpis Vassallorum, & ob eas auferentibus ab eis feuda, & allodia, ea bona incorporando in Cameras suas, sed oportet de culpis ipsis constare per legitimas probationes; nimirum; quia agitur de commodo, & vtilitate Principum, & Officialium suorum, & de grauissimo damno, & exterminio subditorum per ablationem bonorum ab eis omnium, sic enim ex Andr. Isern. in capit. 1. quo temp. mil. pleniùs tradidit Grammat. decision. 105. colum. 2. & num. 63. & 64. & ante eum Alexand. consil. 124. in 1. Dec. consil. 410. colum. 3. & 445. num. 60.
36 & Doctores alibi sæpè. Probationes autem faciendas esse per modos legales, aut per testes idoneos iuratos in figura iudicij non per vnum, sed per plures, duos, aut tres; nam
37 nullo iure aut Diuino, aut Politico vox vnius solius sufficit ad condemnationem quacunque dignitate ille præfulgeat, etiam Cardinalitia, etiam Consulari ad regulam Canonicam in capit. in omni negotio, de test. &
38 de iure Ciuili in l. iurisiurandi, C. eodem & quod non credatur Cardinali in præiudicium alterius, Abb. in capit. sicut numer. 5. de senten. excom. Dec. consil. 463. num. 10.
39 Et testibus non iuratis, quod non credatur d. l. iurisiurandi capit. si Christus, de iureiur. etiam in causis, quæ summariè tractantur, Bart. in extrauag. ad reprimendum in verbo finè figura, Imol. post Ioan. de Lignam. in Clement. sæpè, de verb. sign. Imol. & Roman. in l. si filius, ff. de donat. & vlterius
40 dicunt præfati Auctores, quod Iudex vigore generalis arbitrij sibi commissi, non etiam debet, aut potest fidem adhibere testibus non iuratis, quod etiam voluerunt Bald. in l. præsbiteri, C. de Episcop. & Cleric. idem Bald. & Angel. in l. milites, C. de test. milit. Iason in repetit. l. admonendi numer. 187. ff. de iureiur. Hyppol. de Marsi. consil. 2. nu. 28.
41 Amplius nonnulli dixerunt, Papam non posse dispensare, vt credatur testi non iurato, Fœl. post August. de Ancona in capit. constitutus num. 23. de rescript.
42 Inferentes ex his non esse credendum Duci Raynutio de asserto memoriali, ac nec etiam literis Illustrissimi Cardinalis fratris sui, nec etiam assertis Epistolis Picedi familiaris, & domestici Ducalis, cum sint priuatæ scripturæ extraiudiciales, & testimonia domestica non iudicialitèr recepta, ac ideò in tanto negotio inobedientiæ, & confiscationis omnium bonorum nullius fidei sufficientis ad condemnationem ex scriptis à Phich. cons. 97. nu. 85.

Huic obiecto respondeo, primò, quod ex istis deductis post latam sententiam non infertur ad notoriam sententiæ iniustitiam, quæ fuit optimè fundata super generalitate decreti, & super citatione formitèr facta, vt dictum fuit.

43 Secundo respondeo, quod probationes sunt arbitrariæ Iudicum l. 3. §. tu magis, & §. quæ argumenta, ff. de test. & l. quingenta, ff. de prob. egregiè Paul. Castr. in l. admonendi, ff. de iure iur. num. 43. vbique receptus, prudens autem, & circumspectus Iudex potest, & debet ipse opinari, an veritas illius memorialis sit sibi probata ex serie facti supra relata, & ex conditione, dignitate, nobilitate, & præstantia tot personarum, adeo vt si hæc omnia deducta fuissent coram Gubernatore ante illius sententiam, non posset hinc argui, & deduci notoria iniustitia; quia sit præstita fides supra dictis, & quidem sic quisque prudens arbitraretur, vt hinc notoria iniustitia non deduca-
44 tur, excusatur namque qui bonis viris credidit, Bart. in l. Titio fundus, ff. de cond. & demonstr. ex multis pulchrè, & latè Barbat. cons. 11. num. 37. & consil. 18. num. 36. lib. 2. Hyppol. de Marsil. in repetit. rubric. de prob. in 2. & 3. cart. & in princ. pract. crim. numer. 8. & 19. Rip. in repet. capit. cum Ecclesia, de caus. possess. & propri. numer. 97. & eo magis; quia in Curia, & apud Curiales Serenissimi D. Ducis hæc notoria erant, adeò vt hinc non possit sumi notoria iniustitia sententiæ.

Tertio, aduersus illud memoriale obiectum, respondebant Com. Albertus, & Aduocati Rom. quibus in Consilio collegialiter adhæsimus, quod memoriale illud exhibitum aduersus Com. Albertum non apparebat subscriptum ab eo, ac idcircò nullum, & nullius roboris, & ipso iure reiectum intelligeretur, etiam si ab eo præbitum fuisset non manu sua subscriptum, sic ordinantibus constitutionibus Ducalibus, sub Rubr. de
45 dictatura, & signatura. Obiectio autem hæc facillimè diluitur ex lectione constitutionum mihi realiter exhibitarum, siquidem constitutio expresse loquitur de supplicationibus porrectis in dictatura, non autem porrectis directè in manibus D. Ducis, sicuti distinguendo de vsu forensi fidem fecit perillustris D. Alexand. Rubeus caput signaturæ
46 supplicationum; cui quidem forensi vsui standum est, si quidem Curiarum stylus semper obseruetur Afflict. decision. 135. numer. 3. & si ita de stylo, & vsu est, excusatio Comit. Alberti tollitur: Quare mirum non est, quod Collegium inhærens informationibus Comit. Alberti responderit, vt in facti informatione; nunc autem docto per fidem perillustris hominis publici in negotio hoc Officialis rem aliter in facto se habere diuersum sentire; Oportet: Officiali namque publico in his quæ

pertinent ad suum officium credendum esse, iura constituunt, vulgata l. 2. Cod. de ciuil. Iud.

Tertio si volumus sustinere sentẽtiã cõfiscatoriam ab iniustitia notoria ex causa illius memorialis cũ suis circumstantijs, obstare admodum videtur, quod memoriale illud cum alijs non fuit in iudicio præsentatum coram per Illustr. D. Gubernatore, qui tulit sententiam illam confiscatoriam; quoniam ex scripturis
48 non productis in Iudicio parte citata, etiam extrajudicialitèr datis Iudici, sententia ferri nequit, & lata nullitèr profertur cap. accepimus cap. contingit, de fid. instrum. Fel. ibi & in cap. quoniam contra per illum text. de probat. Hyppol. sing. 16. Ofasc. decis. 142. numer. 5. Didac. variar. lib. 1. cap. 1. num. 5. vbi sic expresse. Ad hoc facilè resp. Nam D. Gubernator ad fundandum suam sententiam satis habuit, edictum Principis, Item Com. Albertum, & vxorem non venisse ad habitandum intra terminum sibi prorogatum, nec aliud
49 sibi quærendum fuit, præterea formalitèr respondendo dicitur obiectionem procedere posse, & procedere, vbi iudex in sua sententia prolata expresse refert Instrumentum aliquod, seu scripturam aliquam in Iudicio nõ productam, sumendo ab ea fundamentum, vt eo casu sententia sit nullitèr dicta, sic enim præcisè sentiũt præallegati Auctores, clare idẽ Didac. d. loco, sub num. 9. sicuti dicimus de sententia lata contra ius constitutionis, vt nulla sit, si retulerit Iudex se expresse ad ius, & errauerit; nam sententia est ipso iure nulla, secus autem si non expresse se retulerit; nam valet ipso iure, licèt sit contra ius litigatoris; remedio autem appellationis rescinditur l. 1. §. item cùm contra, ff. quæ sent. sit appell. resc. & ibi plenè Bart. & Doctores ibi, & in l. 1. C. de error. aduoc. per Alexand. consil. 179. colum. final. lib. 2. Curt. Sen. consil. 66. num. 146. Ias. in l. certi condictio in princ. num. 20. ff. si cert. pet. vbi post Innoc. sententia tunc
50 nulla est, vbi error in ea oculis corporeis legi potest, & non aliàs. In proposito autem ad ferendam condemnatoriam D. Gubernator satis habuit ad fundandam suam intentionem, edicti tenorem, & notoriam absentiam ex capite absentiæ necessariæ ob illius bannum, vel prohibitionem D. Ducis, hæc adduxerit. Poterit fiscus ad fundandam, & tuendam sententiam adducere memoriale illud cum suis
51 appendicijs; quia sicut condemnato ex nouis in causa appellationis, reuisionis, aut querelæ licet impugnare sententiam ad l. per hanc, C. de temp. appellat. ita quoque licet actori ex nouis non deductis coram primo, deductis coram secundo, tueri, & confirmare sententiam l. Emilius, ff. de min. l. Cornelia
52 pia, ff. de iur. patron. Actoris enim, & rei par debet esse ius, & conditio l. final. C. de fruct. & lit. expens. cap. non debet, de reg. iur. in 6. Quare argumentum istud formitèr ex his sublatum extat.

Secunda principalis obiectio Com. Alber-
53 ti aduersus illam sententiam confiscatoriam fundata fuit super defectu citationis, quiquidem reddit sententiam latam nullã, & nullius roboris l. de vnoquoque ff. de re iud. cap. 1. de caus. posi. cap. nos in quemquam 7. quæst. 1. & citatio de persona ipsius Com. Alberti duplici modo arguebatur ab eo defectuosa, & insufficiens; primo quia fuit directa, & transmissa ad domum solitæ habitationis in Ciuitate Placentiæ pro prima die sequenti, & pro altera subsequenti, & in diebus istis fuit reputatus contumax, condemnatus, & confiscatus. Quibus diebus, & quo tempore Com. Albertus cum vxore vti professus fuit aberat in Ciuitate Romæ distanti à Ciuitate Placentiæ per milliaria 270. sic vt per naturam impossibile fuerit eam citationem nõ potuisse innotescere Com. Alberto, multò minus in tam arcto termino potuisse comparere; con-
54 sequenter citatio fuit minùs legitima ob nimiam coarctationem temporis, vt afficere non potuerit Com. Albertum per text. apertum in Clem. 1. de iudic. per Bart. in extrauag. ad reprimend. in glos. per edictum colum. 1. Sebastian. Vant. de defect. cit. sub num. 131. sic vt cum Com. Albertus ignorauerit, & scire nequiuerit citationem transmissam excusandus sit, quare excusatorem non transmiserit ad Dec. in cap. ex parte colum. 1. num. 6. de appell.

Huic obiecto Camerales occurrunt exhibentes statutum Placentiæ, quo cautum est sufficere citare reos ad domum solitæ habita-
55 tionis, pro vt clarè constat ex statuto ipso; Quare sufficit eos seruasse legem, quamuis quo ad absentem dura videatur, ad l. prospexit, ff. qui, & à quibus. Quapropter non potest allegari sententia notoriè iniqua, ex defectu citationis, cum in citatione fuerit obseruata legis constitutio, & hoc satis est ad vitandum notoriam iniustitiam ex defectu isto citationis ad domum pro prima, & altera die, non ergò hinc resultat notoria iniustitia ad regulam in l. Gracchus C. de adult. Cæterùm si Com. Albertus, & vxor prætendebant se à Iudice citante grauatos, poterant vti remedijs iuris, scilicèt adire superiorem magistratum, id est, concilium, aut restitutionem in integrum petere ex iusta ignorantiæ causa illius citationis, & potuissent tale remedium proponere coram eodem perillustri D. Gubernatore, qui illos benignè audiuisset, & restituisset, ad l. final. C. vbi, & apud quem. Illud autem statutum Placentinum in Iudicio Collegij non fuit nec visum, nec præsentatum, nec allegatum; Quare tollitur primus in citatione obiectus defectus.

Secundum defectum in citatione suggerebat Com. Albertus; quia citatus ad locum sibi notoriè non tutum, & ideò citationem illum non arctasse; nec proindè, quia non comparuerit, argui potuisse contumacem ad text. in Clem. Pastoralis, de re iudic. in cap. accedens el secondo vt lite non contest. & in c. exparte, de appell. & hoc casu vbi reus citatur

non

non ad locum tutum, in quo timeat vim fieri, aut personæ suæ, aut causæ suæ, non tenetur comparere in eo loco, & obijcere exceptiones de loco non tuto; sed satis est eum appellare ad superiorem, & coram eo ostendere iniustitiam citationis, respectu loci non tuti, vt apertè deducitur ex d. Clem. pastoralis, & d. cap. ex parte, ibi liberè poteritis appellare, & sic in puncto docuerunt Innoc. Anton. de Butr. Imol. & Abb. tandem ante nu. 9. Dec. nu. 7. Franc. nu. 13. & Cardin. Alexand. sub nu. 9. Quinimmò in tali specie vbi reus citatus ad locum in quo timet fieri iniustitiam suæ causæ, non etiam tenetur comparere per procuratorem cap. quærebam, de procurat. & in d. cap. ex parte, & in d. Clem. pastoralis, glos. communiter recepta in c. intelleximus de Iudic.

Ciuitatem aût Placentiæ ad quam Com. Albertus fuerat citatus non esse sibi locum tutũ, tàm respectu suæ personæ ob bannum notorium, quàm etiam ob notoria odia Principis Farnesij versus personam suam, ob quæ iustè timere poterat de Officialibus Ducalibus iudicaturis causam suam, vt vim causæ faceret; Hæc autem notoria esse proponebant, & non indignè facti probatione, & vt in consilio.

Hæc autem obiectio ex nouè adductis in facto pro parte Serenissimi Ducis demonstrata fuit fallax, & à facti veritate aliena, quandoquidèm apparuerit hannum capitale cum facultate offendendi impunè Com. Albertum in illius persona fuisse sollemniter abolitum, & reuocatum, admisso, & recepto Com. Alberto in gratiam D. Ducis, & præterea apparuit Com. Albertum, & vxorem supplicasse eidem Serenissimo Duci antè illam confiscatoriam cum subscriptione Serenissimi Ducis. Quare cessante banno personali, ac etiam accedentibus gratiosis alijs actionibus, frustra Com. Albertus allegat de perhorrescentia; quandoquidem de iure notissimum sit, & hoc præcipuè attendendum
57 est, subditos non posse audiri de perhorrescentia sui Principis ad euadendum Principis sui iudicium in Criminalibus, vel etiam in Ciuilibus Iudicijs de facultatibus ipsorum subditorum, ad l. & hoc Tiberius, ff. de hær. inst. & in l. proximè, ff. de his, quæ in testam. delent. & in c. Belisarius 24. q. 3. siuè Princeps sit actor, siuè sit reus, vti plenè probauit Franc. Aret. in c. 1. de probat. in 2. not. Dec. ibi sub num. 8. & antè hos Bart. Angel. in l. 1. C. ne quis in sua cauſ. Idem Bart. in l. si alias §. belliſſimè, ff. quod vi, aut clam, Bald. in l. 2. num. 10. & 11. C. de sent. qua sinè cert. quant. Boss. in tit. de for. compet. num. 170. Restaur. de Imperat. q. 91. nu. 24. Menoch. cons. 94. nu. 12.

58 Adeò vt Principes non possint à subditis suis vti suspecti recusari Hostiens. & Abb. in c. querelam, de elect. Fel. in c. in causis col. 2. de re iud. Franc. in cap. cum speciali, num. 32. de appell.

59 Nimirum autem hæc procedunt; quia subditorum non est corrigere gesta Principum suorum, vt Bald. ait cons. 318. ante num. 8. lib. 1. ex sent. Arist. quod nullum inferius participat id quod est superius, quare subditos Dominis seruire oportet; namque scriptum est; qui non obedierit Principi morte moriatur, Regum cap. 3. c. qui resistit 11. quæst. 3. cap. 2. de maior. & obedien. & alibi graue esse peccatum
60 non obedire superiori cap. si qui sunt 81. dist. cap. sciendum 8. q. 1. & tenentur subditi obedire; quamuis præcepta Principum viderentur graua, & intolerabilia cap. in memoriam 19. distinct. cap. contra morem distin. 100. Gemin. cons. 74. col. fin. & quamuis viderentur iniusta, modo non sint contra Deum cap. qui culpat. 23. quæst. 1. Afflict. in cap. 1. num. 78. in titul. si de inuestit. & in Rubr. quæ sint Regalia num.
61 47. & dicebat Bald. consil. 328. quod tunc bonum obedientiæ sentitur, vbi discolis dominis genibus flexis obeditur.

62 Horum autem ratio est, quoniam persona Principis videri debet subditis suis sancta, & honesta, ac ideo illum reuereri, & perhonorare tenentur l. 1. de offic. præf. vigil. & l. potiores C. de offic. Rect. Prouinc. Afflict. in cap. 1. in 2. not. in titul. Hic finit lex Cassane. de glor. mund. par. 1. consid. 7.

63 Nimirum; quia Princeps in terris sui Principatus Vices Dei sungitur, vti à Deo delegatus, Bal. de pace constant. in princip. ideoque dicitur vt supra dicebatur, quod cor Regis est in manu Domini d. Epistola inter claras C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol. & pro-
64 indè quod Princeps mouetur nutu Dei non motu proprio Bald. ibidem, & quòd Princeps loquitur per os Dei, & quidquid facit Deo inspirante facit idem Bald. in cap. 1. de nou. form. fidelit. gloss. in Rubr. in Authen. de hæred. & falc. Barbat. cons. 1. num. 3. lib. 3. quod Princeps facit in terris vti Deus Afflict. d. cap. 1. nu. 10. & in cap. 1. in verb. & bona committentium nu. 149.

65 Solent tamen Principes ad eorum purgationem ab omni siniſtra suspitione, causas, in quibus agitur de pecuniario suo, aut fisci sui interesse cum subditis suis committere bonis Viris ab omni suspitione alienis iudicandas, & prout consueuit facere Serenissimus Dux Raynutius, qui itidem fecisset in causa hac si fuisset requisitus Felyn. in cap. 1. de probat. sub num. 19. glos. celebr. ab omnibus recepta in cap. cùm venissent, de Iud. Alexand. & Ias. in l. est receptum, ff. de Iurisdict. omni. iudic. Alciat. consil. 2. num. 22. lib. 3. Cæphal. consil. 58. num. 66. nimirum autem
66 quia Iudex suspectus in iudicando, & in cognoscendo, non est suspectus in delegando, gloss. in cap. querelam de elect. & in cap. à collatione, de appellatio. in 6. Deci. in l. præter, num. 1. ff. de Iurisdictio. omn. iudic. Rip. in c. 1. num. 45. de Iudic. Menoch. cons. 466. sub num. 31.

Quare potuissent DD. Iugales obtinere à Serenissimo Duce delegationem suarum causarũ ad Iudices alios sibi non suspectos, cessat itaque ex his alius secũdus obiectus defectus notorius in citatione respectu loci non tuti; quæ etiã exceptio proposita à Com. Alberto in cã Romæ

super hoc puncto loci non tuti cum Malnepote, ventilata fuit, reiecta vt supra retuli.

Tertio principaliter opponebat Com. Albertus, & cũ eo Aduocati Romani, edictum illud prohibens subditos vltra quàm semestre continuum habitare extra suos status, & alibi habitantes, redire intra bimestre sub pœna confiscationis omnium bonorum, videri iniustum inhonestum, ac inhumanum, & ideo inualidum ad text. in c. erit autem lex 4. dist. de quo puncto, quamuis in Collegij responso non fuerit disputatum, placuit nunc plenè discutere, videtur itaq; ex multis demonstrari posse de illius nullitate, & inualiditate.

67 Primò, quia ius libertatis hominum subditorum infringitur, quatenus coercentur habitare in Ciuitatibus illis per text. in l. Titio centum §. 2. ff. de cond. & demon. vbi de legato relicto alicui onere adiecto, vt in Ciuitate aliqua moraretur, onus illud reijcitur, ea ratione; quia ius libertatis hominis infringit, vti Papinian.

68 ait; Nimirum quia de iure scripto vnicuique licet proprium mutare domicilium, & incolatum l. non vtique & l. nihil est, ff. ad Municip. Bart. in l. de iure, & in l. assumptio §. viris prudentibus, ff. eod. & quamuis mutari non possit ius, si se cum bonis suis alio transferat, vt per Bart. in d. l. de iure, & in l. domicilium, attamen sinè translatione bonorum retento illo domicilio potest alibi aliud domicilium cumulatiuè sibi constituere Bart. in d. §. viris prudentibus, glos. in l. Ciues C. de incol. lib. 10. Gloss. & Doctores in c. statutum, §. cùm vero, de Rescript. in 6. Abb. in cap. ex parte nu. 8. de for. compet. Alex. cons. 32. lib. 5.

Secundo per text. in l. pen. C. de oper. libert. qui manumittuntur, inquit ibi Diocletianus Imp. liberum habent vbi voluerint commorandi arbitrium.

69 Tertio libertas est naturalis facultas eius, quod cuique facere libet, l. libertas ff. de stat. hom. quare libertas arbitrij, quæ tolli in totum

70 non potest, non etiam potest constringi l. cum duobus, §. idem respond. si fratres ff. pro Soc. & l. hoc modo, ff. de cond. & demon. ac nec etiam pœnis pecuniarijs constringi l. stipulatio hoc modo l. Titia in princ. ff. de verb. obl. & cap. Gemma, de sponsal. ac l. pactum quod dotali C. de pact.

71 Quarto quia constringere hominem ad habitandum certo in loco ad standum, & non recedendum, in pœnam delicti inuentum fuit, vt patet in deportatis, & relegatis in Insulam; iniustum ergò, & inhonestum videtur edictum hoc; quoniam pœnaliter punit homines subditos ingenuos, & innoxios, & eis pro libito suo vbilibet morandi, naturalem tollit libertatem.

72 Quinto, Inhumanum videtur interdicere liberis hominibus subditis facultatem peregrinandi per Orbem tot immensis spacijs diuisum, Nationes, Vrbes, multorumq; mores videre, & cognoscere, suamque experiri fortunam, cohibendo ipsos, vt non possint vltra quatuor menses continuos abesse, est namq; modicum tempus; Item constringit libertatem.

Nec videtur conualidari posse ob illam mo-

73 derationem nisi de licentia Domini Ducis, quoniam dispensationes, & licentiæ Principũ aduersus suas leges constitutas inter difficilia, & impossibilia connumerantur l. apud Iulianum §. constat, ff. de leg. 1. vbi plenè not. & in l. inter stipulantem §. sacram, ff. de verb. obl.

74 Sextò non licere Ducibus, & Regibus infeudatis à Sede Apostolica inhibere subditis suis ne Romæ habitent, & si ibi constituerint domicilium, quod redeant sub pœna confiscationis bonorum suorum, admodum decere videtur, quandoquidem isti sequantur Curiam Domini Papæ patroni directarij, cui Principes isti inuestiti reuerentiam debent, & iurant pro domino quod honestum est, & post Andr. Isern. sic videtur sensisse Paris de Put. de Excess. Baron. capit. 1. numer. 40. vbi quod Barones non possunt impedire homines suos sibi ad personalia seruitia non obligatos, ne vadant ad habitandum in terris demanialibus Regis.

75 Septimo quia quamuis liceat dominis inferioribus à supremis mulctare subditos inobedientes mandatis, & proclamatibus suis tot. tit. ff. si quis ius dicen. toto tit. C. de mod. mulctar. Vnde Bald. cons. 271. queritur vtrum hi, lib. 2. dicebat quod omnes, qui non obediunt mandatis Principis, non incurrunt pœnam læsæ maiestatis; nisi ex tali causa inquiratur, & appareat; subdens, antiquos dixisse, quod contemptor mandati Principis puniatur pœna extraordinaria pro motu Principis, idem Bald. consil. 159. lib. 3. col. penul. sequitur Natta consil.

76 596. col. 1. confiscatio autem omnium bonorum pœna grauissima est; adeo vt de iure communi prohibita sit etiam maioribus Magistratibus habentibus plenum arbitrium fieri absq; speciali Principis commissione ad l. 1. C. ne sinè Iuss. quamuis vigore generalis arbitrij possit delinquentem capitaliter punire, veluti dixit Peregr. in tit. de public. bonor. sub nu. 26. & huiusmodi pœna publicationis bonorum, quod excedat mulctarum modum, est casus in l. Illustres, & in l. eos C. de mod. mulct.

77 Octauo quia istis inferioribus à supremo non licet facere statuta contra ius commune, sicuti dicitur de Præfecto Prætorio in l. 2. C. de off. præf. præt. & de Legato à latere c. cum inferior, de maior. & obed. & cap. 2. de locat. Abb. in c. fin num. 8. de off. leg. Dec. in cap. cùm omnes num. 4. de const. Alex. cons. 90. lib. 7. & de Principibus inferioribus à supremis, vt non possint constituere aduersus ius commune in præiudicium subditorum, pulchrè Socc. cons. 172. col. 3. vers. 4. principaliter post Paul. Castr. cons. 20. colum. fin. lib. 2. & confirmatur ex his, quæ de statutis istorum Marchionum, & Ducum scripserunt, post Bart. Alex. Aret. & Ias. in d. l. 5. in prin. ff. de verb. oblig.

Nono hanc sententiam pro inualiditate huius Decreti ex præmissis, licet non ita deductis,

78 habuerunt solemnes authores Affl. in prælud. feud. n. 103. post Luc. de Penn. in l. 2. C. de colon.

lib.

lib.11. vbi in subditis, qui non sint angarij, aut perangarij,& idem Affl.in cap.1.in tit.quæ sint regal.in verb.Angarie sub num.8. Capic. cum hac distinct.dec.168. Paris de Put.de excess.Baron.d.cap.1.nu.38. & infr.ex professo autem Iacob.Emilian.Ferrarien.conf.159. per totum Angarios, aut perangarios constringi posse admittunt Bal.in prælud.feud.nu.17.Affl. nu.56. & in cap.1.in tit.quæ sint reg.in verb. Angariæ nu.6.Cephal.conf.18.nu.5.

79 Sed contra in Ciuitatibus,& Principibus,qui statuere possunt contra iura communia, decidunt Doctores magis communiter, & præualidioris auctoritatis Bart. in l. fin. ff.de decret.

80 ab ord. facien.vbi per illum text.notat, quod Ciuitas potest facere statutum, ne quis vadat extra Territorium Ciuitatis,idem Bar.in l.3.§. interdicere, ff. de interdict. & releg. vbi quod Ciuitas potest prohibere suis Ciuibus, ne vadant ad aliquem locum in pœnam illius loci hominum,vel etiam ob commodum hominum ipsius Ciuitatis, cuius dicta secutus est præcisè Abb.in c.postulasti sub nu.10.de for.comp.Ad commodum autem hominum dictarum Ciuitatum Parmæ, & Placentiæ edictum videtur factũ,quo magis Ciuitates liberis, & ingenuis hominibus ibidem habitantibus impleantur, & condecorentur,idem firmauit Abb.ipse in cap.venientes de iureiur.sub nu. 3. vbi formaliter,quod Ciuitas,& Princeps potest præcipere subdito,vt non exeat districtum,vel vt non vadat ad certa loca per text. in d. l. final. clarè etiam Rom. per illum text. in singul. 527. Potest ne, & in suo consil. 59. vbi plenius; secutus est Seuerin. in repet. l. omnes populi num. 103. ff. de Iust.& iur.& ex facto Soccin. Iun. consil. 76. num. 34. lib. 3. vbi in casu illo contra Emilianum, & cum his concordauit Surd.consil.200. num. 14. nec contra horum sententiam fuit concluſum in consilio pro Com.Alberto.

81 Fundamentum est; quia Principes infeudati in perpetuum pro se, & descendentibus suis cum mero, & mixto Imperio, ac omnimoda Iurisdictione,& cum Regalibus, quales sunt Sereniſsimi Duces Farnesij,qui habẽt iura omnia Ecclesiæ Rom. possunt in statibus suis statuere secundum ius, præter ius, & contra ius, & possunt facere;quæ possunt Imperatores,& Reges in Imperio, & Regnis suis, vti in terminis Ducum Mediolanensium tradidit Paul. Castr. in suo elegantiſsimo conſ. 34.ſuper primo,col. 2.& 3.lib.2.ſecuti Alex.conſ.1.col.7.verſ.inſuper dico,lib.5.Soc.conſ.66.col.6.lib. 3. Calcan. Curt.Sen.Curt. ſun. Dec. & plures alij relati à Crau.conſ.135.nu.2.Roland.conſ.4.nu.4.lib.3. Iacobin.in verb. Princeps, & in tract. de iur. fiſc. in tit.de his, qui hab. iur. fiſc. numer. 76. vbi de omnibus Principibus Italiæ in perpetuum infeudatis particularitèr , & exactiſſimè ſcripſit Excellentiſsimus Dominus Marcus Antonius Peregrinus I. C. & eques.

82 Item possunt Principes iſti pro delictis Vaſſallorum, & subditorum suorum infiscare in Cameris suis bona eorum,& leges de cõfiſcandis bonis ſubditorum ſuorum præſcribere, vt dixit in dicto loco Idem Peregr. & plenius in tit de publ.bonor.nu.26.Nimirum autem quia iura Principum habent, & vtuntur in ſtatibus ſuis ad inſtar Regum, & Imperatorum,ac ideo iura pro libito pro regimine ſtatuum ſuorum conſtituunt, & conſtituere poſſunt ad l. Princeps,ff.de leg.& l.1.ff.de conſtit.Princ.& §.ſed, & quod Principi Inſt. de iur. natur. Proindè vtuntur plenitudine poteſtatis, pro vt Reges ipſi,ac alij Principes non recognoſcentes ſuperiorem in tẽporalibus, ſicut in Duce Mediolani Pereg.cõſ.457.n.5.lib.5.Ang.conſ.217.Alex. conſ. 11. num. 9. lib.7.Rolan.conſ.vlt.nu.45.& 95. lib. 4. Et in Duce Sabaudiæ,Iaſ. conſ. 227. in 12.arg.lib.4.In Duce Ferrariæ, Alex.conſ.1. num.31.in 5.in Duce Mantuæ,Soc.Iun.conſ.60. nu.7.lib.4.Natt.conſ.402. nu. 19.Syluan. conſ. 50.nu.30.& dixit Peregr.cod.loco nu.79.

83 Ad contraria reſpondeo, & ad primum de l. Titio centum,§.2.ff. de cond. & demonſt.text. illum loqui in hominis diſpoſitione, vt teſtando non poſsit Teſtator priuatus homo infringere ius libertatis alterius liberi hominis, quia hæc ſint odioſa, & triſtis euentus d.l.inter ſtipulantem, §. ſacram, ac ideo per pactum inter debitorem,& creditorem,quod liceat creditori capere ſuum debitorem, Bar. poſt Dyn. per illum text.in l.alia §. elegantèr ff.ſol. matr.nu.

84 10.pro vt nec etiã valet pactum, quod non liceat debitori cedere bonis, & ſe ſubijcere carceri idem Bar. eod. loco nu.18. attamen valent ſtatuta,quod liceat creditori capere ſuum debitorem,& illum carceri conſignare,ad l.ait Prætor §.ſi debitorem,ff.quæ in fraud. cred.idem Bar.in d.l.loco, ſub nu. 11. & valent etiam ſtatuta, quod non liceat debitori cedendo bonis, ſe liberare à carceribus,idem Bar.in d.§.elegantèr,ſub num.15. pro vt etiam valent ſtatuta de carcerandis debitoribus pro debitis priuatis, idem Bart.in d. l. Titia centum §. 2.in hominis autem diſpoſitione hæc non tolerantur, non recipiuntur; quia in huiuſmodi plus poteſt lex quàm homo priuatus, præclarè Bart. in d. §. elegantèr nu.12.plenius aũt Iaſ.in l.non impoſſibile nu.1.ff.de pact.Soc.Iun.cõſ.76.n.37.lib.3.

85 Alio modo ſoluit Bart.in d.§.2.cum quo Raſ. Cum. quod ibi onus habitandi non reſpicit cõmodum alterius,nimirum reijcitur,ſecus ſi alterius commodum reſpiceret, nam valeret, l. qui concubinam §.vxori ff.de leg.3.At hoc edictum reſpicit commodum,& honorem Ciuitatum,vt in Prohęmio edicti.

86 Ad ſecundum de l.pẽn.C.de oper.libert. reſponſio eſt ſatis patens; Nam verum eſt ſeruo manumiſſo libero facto non poſſe onus operarũ,aut aliud iniungi,per quod Ius libertatis minuatur, aut infringatur l.operis,l.cãpanus ff.de oper.liber. quia poſt perfectã libertatẽ onera, & conditiones adiungi nequeunt ad reg. in l. poſt perfectam C. de donation. quæ ſub mo.in manumittendo autem onus operarum iniungi poteſt in continenti interpoſito Iuramento, aut ſtipulatione l.final.ff.de lib. cauſ.& lege,vt cõuentionis ſe aſtrinxerit ad aliquem locũ,aut

ex lege publica, nam quod potest fieri per pactum priuatorum, multo magis per legem publicam d.l. non impossibile.

87 Ad tertium respondeo, libertas est naturalis facultas eius, quod cuiq; facere libet d.l. libertas, nisi tamen vt Florentinus ait vi, aut Iure prohibeatur; At hic concurrit edictalis prohibitio, nempè legis virtus est imperare, vetare, permittere, & punire l. legis virtus; nimirum legis auctoritate prohibitiua, & punitiua liber-
88 tas constringitur; Nec obstet, quod libertas arbitrij non possit pacto, aut pœna costringi d. l. stipulatio hoc modo d.l. cum duobus §. si fratres, d.l. pactum quod dotali. Nã hæc vera sunt per pactum, aut factũ hominis, sic.n. loquuntur; ex legis aũt auctoritate secus. Quare Iure Romano nõ poterat testator testari nisi de dodrante bonorum suorum, Quadrans aũt auctoritate legis falcidiæ seruabatur hæredi falcidio grauato legatis, & per senatus consultum Trebell. dodrans seruabatur hæredi Trebellianico, sicut hæc omnibus notasũt. Item Iure nouissimo paterfam. habens quatuor filios, põt de dorante tãtũ testari, hebẽs quinq; de semisse tantum re siduum filijs iure legitimę portionis relinquere cogitur in Auth. de triente, & semiss. in princ.

89 Ad quartam respondeo, Pœnam esse relegatorum, & deportatorum abesse à patria sua, compelliq; in Insulam extraneam se continere; Amittere namq; patriam grauis reputatur pœna, pro vt patriam seruare, & colere pietatis officium est; Nimirum antiqua Iuris prudentia in particularium affectione post Deum, & parentes patriam statuit l. 2. ff. de Iust. & Iur. ibi veluti erga Deum Religio, vt parentibus,
90 & patriæ pareamus, quare dulcissima nobis est patria l. qui habebat ff. de leg. 3. adeo vt Vlisses prudentissimus inter homines patriam immortalitate sibi à Circe, & Calypso sororibus oblatæ apud eas moraturo, prætulerit spreto
91 immortalitatis munere. Amplius Politici, ac Sacri Auctores profitentur hominem plus patriæ, quã parentibus deberi. Diuus namq; Ambrosius in libr. de officijs inquit, ordinata pietas est in Deũ, secundo in patriam, tertio in parentes, & glos. & Doct. in cap. 1. de conuers. infidelium ponit pro patria, patrem aduersus filium, & filium aduersus patrem, solutis paternis legibus animari debere, & Valer. Max. grauissimus auctor post proposita nonnulla admirabilia exempla de patriæ affectu grauiter sic disseruit; Restat nunc, vt Patriæ pietas exhibeatur, cuius Maiestati etiam illa, quæ Deorum numinibus æquatur, parẽtum auctoritas vires suas subiecit; fraterna quoq; charitas æquo animo, & libenter cedit, & Marcus Cicero Officiorum lib. 4. omnium (inquit) societatum nulla est gratior, nullaque clarior, quam ea, quæ in Repub. est vnicuiq; nostrum, chari sunt parentes, liberi, propinqui, familiares, sed omnes omnium charitates Patria vna complexa est, pro qua quis non dubitat mortem oppetere; Edictum ergo istud, quod seruat patriæ honorem, dignitatem, & amplitudinem, non est redarguendum.

Et per hæc satis patet responsum ad quintũ nam inhumanum non potest videri edictum istud, prouidet namq; patriæ per octo menses in anno concedit libertati, & licentiæ alibi habitandi per quatuor menses, & præterea Dux Munificus reseruauit sibi facultatem concedendi licentias impunè vltra quadrimestre habitandi, pro vt multis petentibus indulsit.

92 Ad sextum respondeo, quod Dux Farnesius in statibus suis Parmæ, & Placentię sibi à Sede Apostolica infeudatis habet Iura, & Regalia omnia Romanæ Ecclesiæ, & plenissimam illarum Ciuitatum, Hominum, & Territoriorum administrationem, nimirum pro bono publico illarum Ciuitatum, quod in eo principaliter consistit, vt liberis hominibus repleantur ad l. 1. ff. solut. matr. potuit sic constituere, vt subditi sui per aliquot menses inseruiant patriæ, per alios autem possint abesse Romæ, aut alibi ad eorum placitum, prima siquidem Charitas incipit à se ipso l. præses C. de seruit.

93 Ad septimum respondeo, verissimum de iure esse Maiores Iudices temporales, Præsides prouinciarum, Legatos de latere, Præfectos prætorio non posse vltra modos legibus publicis prescriptos mulctare subditos inobedientes, de quibus loquitur text. in d.l. Illustres, & in d. l. eos C. de mod. mult. de quibus scripsit Peregr. in suo tractat. de iur. fisc. de his, qui hab. num. 79. secus tamen est in Principibus perpetuis infeudatis cum Regalibus omnibus, ac cũ omni superioritate, quæ competebat infeudanti. Nam hi pro inobedientijs subditorum quas graues putent, possunt eorum bona confiscare, vti supra dictum fuit, & latè posuit d. loco nu. 76. & in tit. de public. bonorum nu. 26.

94 Ad octauum patet responsio, nam procedere possunt, & procedunt allegata, ibi in illis, qui Iurisdictionem omnimodam habent temporalem, non perpetuam pro se, & descendentibus suis cum Regalibus, sic namq; distinguendo dixit Peregr. in loco præallegato, & præclarè Roland. cons. 4. num. 30. & 31. lib. 3. idem est in Baronibus subinfeudatis à Ducibus, & Principibus, nam isti subinfeudati non possunt contra Iura statuere, & in his terminis præcisè loquitur Soccin. d. consil. 272. col. 3. de Illustribus Rangonis infeudatis à Marchionibus, seu Ducibus Estensibus, & latius scripsit in d. loco nu. 79. Eccellentissimus D. Marc. Anton. Peregrinus.

Quare pro validitate huius decreti concludendum est; & eo magis, quia non fuit nouum
95 inuentum excogitatum à Serenissimo Raynutio; Nam habuit duo anteriora exempla Principum ex præcellentioribus, Alterum Ioannis Galeatij Ducis Mediolani, tunc Domini Parmæ, & Placentiæ 1391. Alterum autem Caroli V. Imperatoris 1547. tũc similiter Mediolani Ducis, & Placentiæ Domini. Qui quidem edictis suis generalibus prohibuerunt subditos extra habitare sub pœna confiscationis bonorum, æriscq; sui. Quæ quidem edicta vidi ego, & perlegi; Nec desunt exempla externorum Principum, Nam Moscouitarum Princeps sub

pœnis

pœnis grauissimis inhibet subditis egressum extra prouincias sui Regni,& præterea inhibet externis ingressum, & practicam in suis Prouincijs.

Quarto principaliter pro Com.Alberto considerari potest,vltra disputata in consilio Collegij,quod edictum illud non affecerit personam suam,quia licet restitutus fuisset aduersus ban-
96 num, vt à nullo impunè offendi posset; attamen quia prohibitus specialiter fuerat ponere pedes in statibus Parmę, & Placentiæ, donec aliud sua celsitudo decerneret, propterea state hac speciali prohibitione;& cum ageretur de persona insigni, non videtur in hoc generali edicto comprehensa persona Com. Alberti, quia speciali nota digna ad l.item apud labeonem §.h c edictum ff.de Iniurijs,& l.fin.§.omnem vbi Bart.C.de administr.tut. & in §.si vero expressim in Auth.de hæred.& falcid.& quæ scripsit Alexand. cons. 129.col.2.lib.1. Quare videtur Com. Albertum potuisse iustè credere stante speciali prohibitione, & nulla superueniente speciali permissione, sibi non licere ponere pedes,ac ideo non posse considerari dolum in eo, quare non redierit, nam quælibet causa, etiam iniusta excusat à dolo l. igitur ff. de liberal. causa l. plagij criminis C. ad l. Flauiam de plagiar.Alexand.cons.75.col.3.versic. & non est dubium lib.5.

97 Cessante autem dolo de pœna tractari non potest Bar.in l.1.§.non autem ff.si quis testam. lib.Alex.cons.177.col.2. vers. & per hoc patet lib. 5. Corn. cons. 205. col.2.lib.2.Dec.in cap. cognoscentes col.5.vers.& ad superius dicta,de constit. vnde dicunt Doctores, quod statutum pœnale licet loquatur simpliciter non habet locum cessante dolo,Bald.per glos. ibi in l. fin. ff.quod quisq; Iur.& in statuto imponente magnam pœnam, quale est edictum istud Dec. cons 83.col.3. sequitur Crau. cons.319.nu.15. Rursus non dicitur contumax in non faciendo, nec ob id punitur quando fuit probabilis causa,aut impedimentum probabile non faciendi Bal.cons.315.statuto cauetur in fin.lib.2.Crau. d.cons.nu.20.

98 Huic obiecto duob⁹ modis occurritur,primo quod verba vniuersalia edicti reuocatoria ad repatriandum quoscunq; absentes cuiuscunque conditionis,absq;dubio includebant etiã Com. Albertum per tex.cum glos.in l. Iulianus ff. de leg.3.in cap. si Romanorum 19. distinctione & in cap. solitæ de Maior. & obed. & l.omnes C.sine censu,& adeo est potens significatio vniuersalis nominis,presertim duplicata vt hic, vt comprehendat personas,res & casus,de quibus debuisset fieri specialis mentio, sic ex Bart. communiter recepto in l.1. versus finem, ff.si quis in ius, pulchrè Crau. cons.294.col.4.vers. sed magis subsecuti sunt Cæphal. cons.150.nu. 11.lib.1.Roland.cons.2.nu.10.lib.4.

Secundo Respondeo, quod memoriale præsentatum per Com. Albertum receptum, & subscriptum à Serenissimo Duce, de quo supra dictum fuit, tollit penitus hanc obiectionẽ

Quinto principaliter aduersus edictum illud obiecit Com.Albertus, nimirum ab eo cũ illud intellexit prouocasse,& recursum habuisse ad Sum.Pontificem vti supremum Dominũ, quia factum, & publicatum fuerit in odium, & damnum ipsius Com. Alberti, & vxoris, & ad finem expoliandi Iugales ipsos vniuersis facultatibus suis, quæ m dicæ non sunt;quando quidem ad alium superiorem recurrere non
99 poterant, est siquidem Regula satis certa,à lege constituta, particulariter in odium,& damnum appellari,& recurri posse ad superiorem, vt legis iniquitatem corrigat l. qui se grauatos C.de censi.lib.11.l.1.in fin.ff.de dol.except.l.1. §.solent ff.quando appellare,Bart.ibi Immo, & à lege in apparentia ex verbis generalibus,quæ tamen ex circumstantijs possit videri lata in tertij præiudicium ad obuiandum dolo,& fraudi Legislatoris, vt appellari possit, in terminis docuit Bar.in l.omnes populi ff.de Iust.& Iur. num.53.per dicta Iura,& in l.1.ad fin.ff.de doli exceptione, vbi quod etiam in lege condenda, quandoq; committitur dolus,& proindè aduersus eiusmodi dolum, & damnum succurritur, & eius dicta ad literam sequitur Abb. in Rub. de constit.num.3.& in cap.cum omnes eodem tit.& in cap.consuluit el terzo de appellat. Paris.de Put.de syndicatu in tit.de excessibus Baron. cap. 1. num. 24. Fœlin.d.cap.cum omnes num. 3. vbi de communi; & quod legem dolo factam fuisse in tertij præiudicium ex coniecturis probari potest, ad l.dolum C. de dolo, Rip.in l.quo minus, num.31.ff.de flumin.Ossc. decis. 17. num. 9. Rota in Nouiss. part. 2. decis.50.

Illud autem in fraudem, & damnũ Iugalium emanatũ fuisse Com. Albertus ex his demonstrare studuit, Nam de eo 1602. ante constitutum ed ctum 14.Iunij eiusdem anni,& tempore quo cogitatum fuit edictum illud præscribere litigabatur Romæ cum Malnepote super aduocatione causæ in Curia Romana propositæ per Malnepotem coram Magistratibus Placentinis,quam aduocare intendebat Com. Albertus ex vi Eugenianæ nec non quia, iurauerat suspectos iudices, & Magistratus omnes Ducales ex causis pluribus, & perhorrescentiæ ab eo allegatæ; Item eodem tempore in eisdem statibus promotæ fuerunt lites aduersus eum, & aduersus Comit.Sulpitiam Iugales pro parte Com. Christofori Landi Nob. Placent. & pro parte Marchionis Iulij Cæsaris Scotti,quas etiam declinare studebat,& Romæ aduocare, vt impulsu Serenissimi Ducis promotas, & subortas; Quare proponebat Com. Albertus excogitatum fuisse edictum illud generale de habitando,vt sic cogeretur,vel omittere quæstionem Romæ pendentem de aduocatione causarum,& Placentiam se conferre, & in Iudicijs illis consentire, & litigare coram Iudicibus suspectissimis, aut eo non redeunte incideret cum vxore in pœnam confiscationis,

& amis-

& amissionis omnium suorum bonorum appli candorum ipsi Sereniſſimo Duci, seù Cameræ ſuæ Ducali,& tale proponebat fuiſſe conſilium in conſtituendo, & publicando edictum illud, licet ſub titulo generali, ſpecialiter autem in odium, & damnum ſuum, & vxoris, arguendo
100 à priori,& à poſteriori,ſicut in ſimili ad probandum ſimulationem deduxit Bald.in l. multum intereſt col.2.C.ſi quis alteri,& ita eum Doctores collegialiter præſumpſere .

Hæc ſanè in facto propoſita per Com. Albert. iuſtificant reſponſum Collegij in Iure,
101 ſed cum aliter facti res ſe habeat,noua;& alia facti ſpecies Ius ipſum alterat, & reformat d.l. interpoſitas , & l. 6. reſponſum C. de tranſaction.

Primo namq;apparuit ex ſcripturis publicis, nunc exhibitis , quod cauſa cum Malnepote controuerſa Romæ ſuper illius aduocatione in Curia Romana reſoluta , & expedita fuerat Romæ ſub die 22. Maij 1602.ante conſtitutionem edicti 14. Iunij, & illius publicationem 15.Iulij 1602. vnde proſternitur, quod in facto pendentiæ talis controuerſiæ proponebat Comes Albertus id quod non vidit,nec videre potuit Collegium Paduanum .

Secundo poſt publicatum edictum non apparet ſcriptura Com. Alberti prouocationis ab eo ſtatim ad Sum. Pontif. ſola autem Com.
102 aſſeueratio dicentis, rem in facto ſic ſe habere,quæ non probat gloſ.Rub.ſi quadrup.paupe riem fec.dicatur .

Tertio Nouè nunc apparuit Com.Albertum ſupplicaſſe Sereniſſimum Ducem Raynutium, vt licite non obſtante edicto illo poſſet abeſſe, quæ quidem ſupplicatio demonſtrat,vt dictum fuit Com. Albertum cognouiſſe,& conſenſiſſe edictum illud afficere perſonam ſuam , Item elidit obiecta ſua de notorijs odijs,deniq; probat per edictum illud Com. Albertum inuitatum fuiſſe ad habitandum .

Quarto proponitur in facto edictũ illud exacte fuiſſe ſeruatũ,ita vt qui voluerant,& deſiderant abeſſe ſupplicarent,& à Principe ipſo,pro vt ex cauſis ſibi apparuit,fuerunt vel gratificati,vel repulſi .

Quinto lites illius excitatas per memoratos Com.Chriſtoforum Landum , & Marchionem Iulium Cæſarem non eſſe lites nouas , ſed per tempora anteriora, ſicuti ex fide publica mihi conſtitit . Quamobrem ex his omnibus ceſſat quintum iſtud aliud obiectum de notoria iniuſtitia illius edicti, & ſententiæ confiſcatoriæ ſuper eo edicto fundatæ,quoniam circumſtantiæ in facto diuerſimodè , & aliter ſe habent à
103 propoſitis per Com. Albertum, & diuerſitas facti,diuerſitatem Iuris producit d.§.in cliuo d. l.interpoſitas .

Circa autem tertium principale ; Nunquid cauſæ omnes Ciuiles, & Criminales occurrentes inter Com. Albertum ſuo , aut vxorio nomine cum priuatis ſubditis in ſtatibus illis Ducalibus,vel etiam cum Camera Ducali de iure deberent remitti ad Magiſtratus Ducales , vti Iudices naturales, aut vero aduocandæ eſſent per D. Noſtrum Papam, vti directarium illorum ſtatuum iudicandę per ſuam Sanctitatem, aut committendæ commiſſarijs ſuis . In hac re Doctores Patauini Collegialiter reſpòderũt de Iure aduocandas eſſe,& aduocari debere, vt non teneretur Com. Albertus , nec etiam per procuratorem litigare , & hoc concurrentibus tribus propoſitis per eundem Comit. Primo Banno notorio perſonæ ſuæ , ſecundo notorijs odijs,& inſecutionibus Principis Raynutij in eius perſona, & rebus, tertio quod procurator ſuus agens cauſas ſuas in foro Placentiæ notoriè percuſſus fuit; quare ad ſupremum directarium Papam conuenire cauſa ipſas in Cur. Rom. aduocare .

Hęc re vera præſuppoſitis tribus illis efficaciter vrgent, ſed tamen cum ex propoſitis nouè non vera in facto appareant, deficit ex toto vis argumenti ; primo namque bannum ceſſat ſtante poſteriori reſtitutione aduerſus illud toties decantata,ceſſant notoria odia,quia nulla extrinſeca odij cauſa affertur ; Magiſtratus illi, qui capitaliter pro homicidio Vlpini condemnarunt Com.Albertum proceſſerunt via Iuris, abſente tunc Sereniſſimo Principe Raynutio, reſtitutus fuit Comes Albertus gratioſè à Principe ipſo,cæterum D.Gubernator,qui vltimus proceſſit ad confiſcatoriam,ſeruato Iuris ordine præſcripto ex ſtilo,& ſtatutis Placentiæ proceſſit, cauſa confiſcandi, quæ eum mouit , fuit edictum Ducale publicum,non ergo vim tulit, cum ex legum auctoritate in ordine,& in meritis proceſſerit , ceſſat ergo notoria Iniuſtitia, Immo Iuſtitia fuit fundata in edicto illo generaliſſimo , & in contemptu amborum Iugalium .

Nec etiam eſſe verum proponitur quod aſſerit Com.Albertus,præsbiterum Auguſtinum procuratorem ſuum à Miniſtris Ducis inſultatum,& baculo percuſſum fuiſſe in foro Placentiæ , Nam ex proceſſu publico, quem ego vidi, formato ſuper inſultu illo , non fuit nominata, nec liquidata perſona inſultans .

Porrò cum quæſtio hæc de aduocandis , aut remittendis cauſis fuerit plenè diſcuſſa in Curia Romana,cum Malnepote,reſoluta ſub die 22 Maij 1602.ad fauorem Malnepotis contra Com.Albert. quæ quidem acta publicè patent, & mihi exhibita,non exhibita Collegio Patauino nimirum ex actis illis meritum huius negotij de non aduocandis cauſis in Curia fuit reſolutum contra Comit.Albertum .

Item cum ex priuilegio Idus Auguſti 1546. conceſſo per Paulum III. Sum. Pontificem in pleniſſima forma Sereniſſimis Ducibus Parmę, & Placentiæ ſublatæ ſint aduocationes in Cur. Rom. quarumcumque cauſarum Ciuilium, & Criminalium occurrentium in ſtatibus illis cum derogatione ad omnia obſtantia ; Quod quidem priuilegium ſimiliter non fuit per Com. Albertum oſtenſum Collegio noſtro,nimirum ex his nouè adductis noua nobis, ac diuerſa cantare,& reſpondere licet .

Accedunt his,quoniam in facto nobis propoſitum fuit, quod vita functo Clem. VIII. Sum.

Pontif.

Pontif. & assumpto Paulo V. coram eo tentauit Com. Albertus causarum aduocationem, qui via extraiudiciali mandauit Illustrissimis Cardinalibus, Arrigonio; & Pamphilio, vt negotium ipsum intelligerent, & eorum votum referrent Sanctitati, suæ coram quibus per annum, & vltra tractatum fuit, & tandem Sanctissimus iussit dictos Coniuges, si quid prætenderent ad Tribunalia Ducis ire, vel mittere, & D. Dux fidem dedit Sanctissimo D. de celeri causarum expeditione, & ad tollendam perhorrescentiam de non offendendo, aut offendi faciendo dictos DD. Iugales, aut eorum procuratores.

Denique cum vt supra in resolutione secundi obiecti principalis dictum fuerit, quod Principes non possunt à subditis suis recusare vti suspecti, possintq; Principes ipsi delegando alijs causas cum subditis se subtrahere ab omni sinistra suspitione, frustra agitur de aduocandis causis ad Vrbem Romam; quandoquidem per viam delegationis si petita fuisset, huic eorum desiderio satisfieri potuisset.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Alimenta filiis omni iure debentur, attenta eorum qualitate, & dignitate, etiam ex æquitate Canonica.*
2 *Donatio facta à Principe rata, & firma habenda est à successore in Principatu.*
3 *Princeps alimentorum causa etiam in præiudicium successoris in Principatu, dummodo notabile damnum Principatui non inferat, potest donare.*
4 *Donatio alimentorum causa non est exorbitans in bonis ad Regiam Coronam, & Principatum spectantibus.*
5 *In donatione facta à Principe ob alimenta de rebus patrimonialibus nulla cadit dubitatio.*
6 *Successor in Principatu tenetur præstare alimenta aliis fratribus, & ideo pro eis potest conueniri.*
7 *Alimentorum causa necessaria est.*
8 *Res litigiosa alienari nequit, nisi ob necessitatem.*
9 *Donatio rerum, quæ alioquin donari non possunt ob alimenta valida est habenda.*
10 *Donatio est contractus, & qui donat dicitur contrahere.*
11 *Principis contractus ligat successorem in Principatu, eumque seruare tenetur.*
12 *Successor tenetur habere ratum factum defuncti.*
13 *Donatio facta à Principe est contractus bonæ fidei, hinc magis bona fides debet in eo exuberare.*
14 *Primogenitus ad ea omnia tenetur, ad quæ defunctus tenebatur, illius hæreditatem adeptus.*
15 *Alimenta debita fratribus à Primogenito successore in feudis dicuntur Vita, & Militia.*
16 *Vita, & Militia debita fratribus dicitur onus reale, & cum feudo transit ad quemcumque successorem.*
17 *Donans rem litigiosam scienter an teneatur ad æstimationem.*
18 *Princeps potest de re aliena in alterius fauorem disponere, etiam quod sit non subditi, sed in eius territorio sita.*
19 *Princeps de suo læsis tenetur satisfacere.*
20 *In donatione ex retentione vsusfructus arguitur rei donatæ traditio.*
21 *Quando donatio incipit à traditione cessat euictio, & quid in donante scienter rem alienam, vel litigiosam.*
22 *Defuncto fratre absq; liberis, nec extantibus parentibus, fratres superstites æqualiter succedunt, præterquam in bonis feudalibus, in quibus maior natu succedit.*
23 *Princeps quilibet duplex habet patrimonium, vnum, vt Princeps, quod feudalia continet bona, alterum, vt priuatus, quod allodialia.*
24 *Fructus collecti, & à solo separati, & pecuniæ collectæ à Principe ex Principatu dicuntur priuatum Patrimonium Principis, liberèque de eo disponit.*
25 *Fructus beneficii à solo separati non dicuntur Ecclesiastici, sed temporales.*
26 *Gemmæ, Aurum, Argentum, Picturæ, Statuæ, & alia pretiosa mobilia ex fructibus, & pecuniis Principatus collectis parata, tanquam priuatum Principis patrimonium, etiam ad extraneos hæredes, non ad successorem in Principatu spectant.*
27 *Immobilia ex pecuniis ex feudo perceptis empta à Principe, priuatum Principis sunt Patrimonium.*
28 *Quæ facto hominis feudo adiiciuntur propriam, ac separatam à feudo conditionem retinent, & separatam possessionis apprehensionem, & præscriptionem requirunt.*
29 *Ædificium in feudo à Vassallo constructum, si feudum aperiatur Domino est hæredis Vassalli, non Domini.*
30 *Princeps potest publica efficere priuata.*
31 *Castrum, vel Prouincia propria virtute à Principe acquisita illius libera est, nec Principatui accedit, nisi id expresè faciat.*
32 *An quæ à feudo originem trahunt feudalia censeantur.*
33 *In concessione facta à Principe an veniant accessoria.*
34 *Additio, & Vnio facta à Principè in re feudali, an censeatur facta cum qualitate feudali.*
35 *Fructus proueniētes ex fundis ex pecunia ex feudo collecta emptis sunt hæreditarii.*
36 *Mulctæ, & confiscationes, an censeātur, vt cæteri fructus naturales, & vide etiam nu. 38.*
37 *Ius confiscandi soli Principi competit.*
39 *Mulctæ, & confiscationes, vti fructus Iurisdictionis cum feudo non transeunt, sed vt cæteri fructus inter hæredes diuiduntur.*
40 *Bona immobilia confiscata à Principe, cuius patrimonii censeantur, priuati ne, an Principis?*
41 *Pecuniæ repositæ à Magno Duce in Aerario Reipubl. Florentiæ, & implicitæ negotiationibus*

bus an dicantur priuati Patrimonii Magni Ducis, an feudales.

42 *Princeps non debet esse deterioris conditionis quam subditi.*

43 *Effectus nomini præualet.*

Pro Illustrissimo, & Excellentissimo Domino D. Petro de Medices cum Serenissimo Magno Duce Etruriæ coram Sanctissimo D. N. Clemēte Papa Octauo Arbitro.

ARGVMENTVM.

An donatio ob alimenta facta filio à Principe non recognoscente superiorem, à successore in Principatu debeatur. Et quotuplex possit esse Principis patrimonium, Et ad priuatum Principis patrimonium quæ bona spectent?

CONSILIVM III.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Ad duo potissimum dubia, quidquid inter Serenissimum Magnum Hetruriæ Ducem, & Excellentissimū Dominum Petrum fratrem controuertitur, redigi posse reor.

Primum, an valida fuerit donatio à Serenissimo Magno Duce Cosmo, in Dominum Petrum collata, illaque à Magno Duce Ferdinando rata haberi debeat?

Secundum, an Excellentissimus Dominus Petrus ad Magni Ducis Francisci Serenissimi Fratris ab intestato defuncti cum Magno Duce Ferdinando æqualiter admitti debeat: & quibus in bonis succedere possit? in quibus, & si latius possim insistere, quia tamen apud eum res agitur, qui iura habet omnia in scrinio pectoris, quo breuius fieri poterit, necessaria tantum attingere conabor.

Quoad primum firmiter arbitror donationem prædictam validam fuisse, eamq; ratam à Magno Duce Ferdinando haberi debere, fuit enim facta ex causa alimentorum, vt D. Petrus secundum familiæ dignitatem vitam ducere posset, vt ex donationis clausulis euidenter ap-

1 paret: Constat autem alimenta filijs omni Iure deberi, eorum attenta qualitate, & dignitate l. sed si quid §. sufficienter de vsufr. glos. in l. Nepos Proculo in verb. dignitate de verbor. sign. Alex in l. si maritus nu. 5. solut. matr. etiam ex æquitate Canonica, Couar. de sponsal. part. 2. cap. 8. §. 6. nu. 7. Molina de Primog. Hisp. lib. 2.

2 cap. 15. nu. 25. Ideoq; ab ipsius in Ducatu successore rata omninò, & firma habenda erit cap. Abbate sanè de re Iud. in 6. vbi Doct. cap. 1. de probat. cap. Intellecto de iur. iur. c. 1. & ibi Iser. de feud. succes. cum simil.

3 Nam potest Princeps, causa præsertim alimentorum, in præiudicium quoq; successoris in Principatu, donare, dummodo notabile damnum (quod in casu, de quo agitur, interuenisse negatur) Principatui non inferatur, Oldrad. cons. 94. nu. 23. Alber. in prohem. ff. num. 11. & 16. Isern. in cap. 1. §. præterea Ducatus nu. 44. & 53. & ibi Afflict. num. 17. de prohib. feud. alien. per Feder. cum cumulatis per Natt. cons. 122. nu. 2. lib. 1. & Gab. de iur. quæs. non toll. concl. 5. nu. 48.

4 Nec enim exorbitās est huiusmodi donatio, nam plura exempla referunt Abb. consil. 3. ad fin. Anan. cons. 81. & cæteris prætermissis, Bellug. in spec. Princip. Rubr. 9. nu. 12.

5 Quæ in bonis Regni, & ad Regiam Coronam, aut ad Principatum, & id genus, pertinentibus, affirmant Doct. quia de patrimonialibus nulla dubitatio est, Luc. de Penn. in l. quicumq; col. 2. in princ. C. de omn. agr. deser. lib. 11. & in l. 2. col. 2. vers. quid enim si Comes C. de fund. patr. eod. lib. Bald. & Ias. in l. nec damnosa C. de precib. Imp. off. At donatio, de qua agitur est huiusmodi, meritò, &c.

6 Præterea si Magnus Dux Cosmus alimentorum causa non donasset, profectò ipsius successor in Ducatu, cæteris fratribus alimenta præstare teneretur l. mutus §. 1. de iur. dot. l. cum plures §. fin. l. tutor §. fin. de adm. tut. l. qui filium, vbi pup. educ. deb. Tiraquell. de iure primog. quæst. 4. nu. 33. Suar. in l. quoniam in prioribus super l. fori limit. 2. nu. 10. Molin. de primog. lib. 2. cap. 15. nu. 57.

Quinimò ad ea præstanda conueniri posset, Mart. Laud. de primog. quæst. 25. Cyn. Castr. & alij in l. alimenta C. de neg. gest. Tiraquell. d. quæst. 4. nu. 35. Ergò tùm ex patris, tùm ex propria persona donatio, de qua agitur, valida censeri debet, arg. Auth. de cons. vt vter. fratr. in princ.

7 Rursus causa alimentorū necessaria est, cum omni iure debeātur cap. ius naturale 1. dist. l. 1. §. ius naturale de Iust. & iur. sed quod alienari prohibetur ex necessaria causa permittitur, latè Tiraq. de retr. cons. §. 1. glos. 14. nu. 11. cum seqq. & in specie res litigiosa alienari nequit l.

8 vlt. C. de litig. ob causam verò necessitatis non impeditur l. Diuus in fin. princ. vbi Ang. Fulg. & Castr. de pet. her. Bart. Imol. & alij in l. inter quos §. 1. per illum text. de damn. inf. Alex. in l. si constante §. final. per eundem text. sol. matr. Veron. caut. 191. res litigiosa, Decian. cons. 109.

9 nu. 10. lib. 3. Donatio igitur earum rerum, quæ alioquin donari minime potuissent, ex causa ali-

alimentorum valida,& rata habenda erit.

10 Accedit quod donatio cõtractus est C.de fid. Instr.l.si quis emptionis in princ. C.de præscr. 30. vel 40. ann. & ideò Princeps donando contrahere dicitur,ad l.si donationis C.quod met.
11 caus. At Principis contractus ligat successorem in Principatu, Cyn. in l. digna vox C.de legib. Oldrad. d. cons.94.ad fin.Bald.cons.271. lib. 1. & 159. lib. 3. cum alijs per Natt.d.cons. 122. lib. 1. & 640.num.10.lib.3.illumque seruare tenetur, Bart. in l. prohibere §. planè ff. quod vi, aut clam per text. in d.cap. Abbate
12 Bald. in cap. vltim. ad fin. de re Iud. Nam tenetur habere ratum factum defuncti l.cùm à matre C. de rei uend. in cuius obligationibus actiuè, & passiuè succesſit l.2.§.ex his de verb. oblig.l.pacto successorum C.de pact.

13 Nec solum donatio facta à Principe contractus est, sed bonæ fidei,Bald.in cap.1.§.si qua de pact. const. Ias. in §. actionum col.1.de act. Card.Alex.in cap. 1.de nat.feud.Gozad.cons.1. nu.43.Crem.sing.36.& idcircò tum ab eo,tum ab eius successore, multo magis pro obseruatione contractus, bona fides exuberare debet, ad not. in d. §. actionum Alex. in l.iurisg.§.sed cum nulla ad fin.de pact.

Non obstat, quòd prò familiæ decore, & status conseruatione,bona eius conditionis, cuius donata fuerunt, ad primogenitum indiuisa, & tanquam pro legitima peruenire debent, Bald.in Auth.ex testamento num.39.C.de collat.Doct.in c.licet de vot.Isern.in Constit. Regni Comitibus,cum simil.ideoquè nullo onere grauari l.quoniam nouella,C.de inoff.test.

14 Quoniam non ideò sequitur eundem primogenitum nõ teneri ad omnia, ad quæ tenebatur defunctus, cuius successionem, vt hæres adeptus est,Alber.vbi supra in prohem.ff.& ius ipsum primogenituræ hæreditario iure ingressus est,Oldrad.cons.93. alleg. à Loffr. cons.1.num. 151. & à Cirier.de primog.lib.2.quæst.5. Frez.
15 de subfeud.lib.3.cap.19.sub.num.3. Præsertim ad alimenta fratribus omni iure debita, quæ
16 vita,& militia dicuntur suntq;onus reale,quod cum Ducatu transit, cui annexum dicitur, ad quemcunquè successorem, Pern. consil. 11. Afflict.decis.162.Tiraquell.de iur.primog.q.4. num.35.Petr.Greg.de vita,& milit.q.7. cum supra alleg.

Neque obstat,quod bona donata, ex parentum hæreditate ad Christianissimam Galliæ Reginam pertinebant, atque vti litigiosa alie-
17 nari non poterant l.vltim.C.de litig.Nam cum Magnus Dux Cosmus id non ignorasset, donationem non reddit inualidam, saltèm, quoad extimationem, si res donatæ redimi non possent,sicut de legato rei alienæ decisum est in l. cum alienam C. de legat. in §. non solùm inst. eod.tit.

18 Eoquè magis, quia certum est,posse Principem de re aliena in alterius fauorem disponere, l. item si verberatum §. 1. vbi Bald. & Ang. not.de rei vend.per Scrib.in cap.quę in Eccles. de constit.vbi post alios Dec.num.102.& cons. 269.per tot.Bald.cons. 333. nu.2.lib.1.Ias.cons. 336.nu.13.& in l.vltim.nu.3.C.si contr. ius vel vtil. publ. latè Castald. de Imper. quæst. 98. & 110.cas.16. & 299.etiam quod res donata esset alicuius non subditi, modò sit in Territorio Principis donantis,Dec.in d.cap.quæ in Eccle-
19 siarum nu. 97. licet læsis etiam subditis,de suo satisfacere teneatur, Dec. & Fel.ibidem num. 26.Natt.cons.160.nu.40.

20 Minimè obstat, quod Magnus Dux Cosmus donando retinuit vsumfructum, ex quo traditio rei donatæ arguitur l. quisquis C.de donat.
21 & ideò cessat de euictione obligatio l. Aristo. §.fin.vbi Bart.& Castr.de donat.glos.in l.ad res donatas, vbi Veron. not.de ædil.edic.Curt.Iun. qui de communi testatur cons.178.nu.27.

Quoniam id non procedit in donatore sciente,vt in proposito, qui de euictione tenetur,saltèm actione de dolo glos.in d.l. Aristo §. fin. Rip. lib. 3. resp.cap.18.num.1.& seq.&,vt præsupponitur,Magnus Dux Cosmus, hac de re in suo testamento expresse cauit. Accedit, quod Magnus Dux Franciscus post obitum Sereniſſimi Patris litis onera agnouit, & in se sua sponte suscepit, egitque pluries de transactione ingentem pecuniarum summam pollicendo,& ita Excellentissimi D. Petri iura omnia confirmauit,ad tradita per Bald. cons. 159. num.5. vers.item dictus contractus,lib.3.quamobrem locum sibi vendicat reg. l. vendicantem, l.scia de euict. quæ locum habet,non minus in hærede donatoris, quàm in ipso donatore,Pinel.in l.1.part.3.num.62.C.de bon.mat.

Ex quibus sequitur donationem prædictam fuisse validam,& ratam esse habendam.

Secundum Dubium.

BEatissime Pater. Videndum est modò,nunquid Excellentissimus D.Petrus simul cum Magno Duce Ferdinando admittatur æqualiter ad successionem Magni Ducis Franciſci fratris ab intestato prædefuncti? & in quibus
22 bonis succedere possit. Et nulla certè dubitatio est, admitti æqualiter fratres superstites, non extantibus liberis,vel parentibus, vel alio modo, vt puta per statutum exclusis §. reliquum in Auth. de hær. ab intestato ven.Auth. cessante, vbi Bald. num. 4. C.de legit. hæred. Abb.& alij in d. cap. licet de vot. sed ad bona patrimonialia, non etiam ad feudalia, quæ ad maiorem natu pertinent,vt in d.cap.licet, Bened.in cap.Rainutius in verb.in eod.testamen-
23 to il primo num. 168. de testam. Quæ bonorum distinctio in quolibet Principe consideratur, cuius duplicis generis patrimonium dicitur, Alterum prout Princeps est, & in feudalibus consistit, Alterum vt priuatus quod allodialia continet l. vnica C. de quæst. lib. 12. ibi vtriusque nostri Ærarij vbi glos. Alber. in l.1. num. 19. de off. procur.Cæs.Afflict.in prælud. const.Regn.quæst.17.num.5. quo fit,vt priuata substantia, priuatæ res, & patrimoniales dicantur res Principis extra feudum l. bene à Zenone C.de quadr. præscr. & C.de fund.patr.

& de

& de fund. rei priu.lib.11.Luc. de Penn.in d.l. quicunq; col.2.in prin.vers.in his bonis, Crau. de antiq.temp.par.4.§.absolutis nu.33.& seq.

Sed cum ampliſſimum fuerit Magni Ducis Franciſci patrimonium, multiplicis generis bonis refertum, ſuccedit difficultas,quæ dicantur bona propria, & priuata,quæ verò feudalia, vt ad quorum ſucceſſionem admittendus,à quibus verò excludendus ſit,cognoſcatur.

Et in primis, ſi quæratur de fructibus perceptis,& pecunijs ex ipſo Ducatu collectis,bre
24 uitati ſtudendo,concludẽdum videtur fructus prædictos, vbi à ſolo,ſeparati ſuut, & pecunias collectas, ad Magnum Ducem Franciſcum,iure priuato pertinuiſſe, & de illis potuiſſe eum ad ſuæ libitum voluntatis diſponere, Bald. in cap.1.num.8.de ſucc.feud. & conſ.419.lib.4.& pertinere poſt mortem ad hæredes, etiam extraneos, Iſern. in capit.1.§. ſi verò violator ſub num. 12. de pac.ten.Afflict.in cap.1.§.his conſequenter,hic fin.lex,& deciſ.26. Curt.Iun.de feud.2.memb.3.part.num.47.Frez.de ſub feud. lib.2. §. pluribus autèm modis num.64. Capic. in Inueſt.§. feudorum fructus, & ita reſponderunt Alex.conſ.18.lib.5.Pariſ.conſ.55.num.61. lib.3.Decian.conſ. 51.nu.4.volum.3.

25 Sic in ſimili, fructus beneficij à ſolo ſeparati, non amplius Eccleſiaſtici, ſed temporales exiſtimantur,Inn.in cap.verum de for.compet. Archid. in cap. alienationes 12.quæſt.2.Abb.in cap. vltim. de rer.perm.& cap.fin.de pec.cler. Couar. var.reſ.lib.1.cap.15.num.12.per text.in cap.ſi propter de reſcrip. in 6. in cap. præſenti de offic. ord. eod.lib. Quod in Rege,& quouis Principe non recognoſcente ſuperiorem,tradit Luc. de Penn. in d. l. quicunque colum.2.in princ.

26 Ex prædictis infertur ijſdem rationibus, & auctoritatibus, gemmas, aurum,argentum,picturas,ſtatuas. & alia quęque prætioſa mobilia, ex fructibus, & pecunijs prædictis à Ducatu collectis parata, eo tempore, quo de priuato Principis patrimonio cenſebantur, vt dictum eſt,ad hæredes Principis, etiam extraneos pertinere, non autem ad ſucceſſorem in Ducatu; quoniã feudi naturam non ſequuntur,vt in ſpecie Luc.de Penn.in d.l.quicunque,quem ſequitur Capic.in d.§.feudorum fructus.

27 Rurſus idem iuris cenſeo in immobilibus, pecunia ex feudo percepta emptis, & in alijs iuxtà feudi limites,vel in feudali ſolo conſtructis, per text.in cap. 1. §. ex contrario de Inueſt. de re al.fac.vbi quod feudo adijcitur facto vaſſalli,non efficitur feudale, ſi iuxtà propriam conditionem ſubſiſtere poteſt, & ibi Bald. Aluar. & Afflict. not. Capic. etiam loco
28 prælleg. qui generaliter loquitur. Ratio eſt, quia quæ facto hominis feudo adijciuntur, propriam, ac ſeparatam a feudo conditionem retinent, ſeparatam poſſeſſionis apprehenſionem, & præſcriptionem requirunt l. qui fundum
29 §.primo ff.pro empt. Ad idem text.eſt in cap.1.§. ſi Vaſſallus hic fin.lex, vbi ædificium in feudo factum,ſi feudum Domino aperiatur, hæredis eſt Vaſſalli cui Dominus, vel æſtimationem præſtare, vel permittere illud deſtrui tenetur,& ibi Bal.& Aluar.not. & idem Aluar. in cap.1. §. ſi quis de manſo nu. 5.de contr.Inueſt.Guid. Pap. quæſt.164.Roland.conſ.28.lib.
30 1.pari ratione poteſt Princeps publica priuata efficere, Luc. de Penn. in l. poſſeſſores col.fin. C.de fund.patr.lib.11. Bero.conſ. 140. num.33,
31 lib 3. Quinimò ſi Princeps ſua virtute Caſtrum, vel Prouinciam acquiſierit, efficitur ipſius libera,nec Principatui accedit,niſi expreſſe id fecerit,Guil.de Cun.in l.ſi conuenerit la ſeconda §. ſi nuda vbi Bart. de pign.act.Bon.de Curtil.tract.de nobilit.par.3.nu.82.

32 Nec obſtat, quod hæc immobilia originem trahant à feudo,vndè feudalia cenſenda videntur, arg. l. in ratione la prima §. Imperator ad leg. Falc. l. ſerui eodem tit. & feudi naturam ſequi, quamuis nihil expreſſum ſit l.ſi venditor in fin.cum ſeq.de act.empt.l.vxorem §. legauerat cum ſeqq.de leg.3.l.ſeię §.pen.de fund. Inſtr.

33 Et in conceſſione Principis acceſſorie venirent l.ſi quando C.de bon.vac.lib.10.Quoniam hæc procedunt,vbi ex aliquo actu, vel expreſſione verborum conſtaret de animo diſponentis, vel conſtituentis fundum, quod voluerit antiquiori vnire iure acceſſionis, & pertinentiæ, Comenſ.in l.ſerui electione §. fin.de leg.1. Alex.conſ.169.col.3.vol.5.Soc.in l.1.verſ.1. eſt
34 & verſ.4.& vlt.caſus de reb.dub. Alioquin additio,vel vnio non cenſeretur facta cum qualitate feudali,ſed eiuſdem remaneret,cuius erat, libera, allodialis, non feudalis, cum ſit diſcreta acceſſio,non concreta,Bald.in l.1. quæſt.6. de rer.diuiſ.& in d.l.ſi quando hoc apparet ex illa clauſula (cum integro ſtatu) conceſſioni Principis adiecta, arg. l. maritus C. de procur. cum vulg. & confirmantur prædicta, quia præſumuntur omnia libera non feudalia l. altius l. ſi in ædibas C.de ſeruit. Bart.in l.ſi prius num. 14.de nou. oper. nunc. Cum igitur in caſu de quo agitur, nihil ſit ex quo argui poſſit, Magnum Ducem Franciſcum fuiſſe intentionis,& voluntatis,vt prædicta bona Ducali patrimonio aſcriberentur,illa remanent libera,& tanquam ipſius bona priuata ad hæredes pertinent.

35 Amplio idem iudicandum de fructibus prouenientibus ex fundis, pecunia ex feudo collecta, emptis, nam hæreditarij ſunt, ſicut cæteri fructus,Afflict.deciſ.28.num.5.& veniunt idcircò in petitione hæreditatis,Bald. in l.ſi poſt nu. 3.de pet.hær.

36 Sed dé mulctis,& cõfiſcationibus videtur nõ idem, quod de cæteris fructibus dicendum, quia non vt naturales fructus, ita ciuiles renaſcuntur,Bart.& alij in l.ex diuerſo de rei vend. Canon. in cap. grauis de reſt. ſpol. ſunt enim obuentiones potius ex alia cauſa,quam ex corpore peruenientes l. vſura pecuniæ de verb. ſign. Alex. in l.diuortio in princ. verſ.puto ta-
37 men, ſol. matr. Nec alijs,quam ſoli Principi, confiſcandi ius competit Bart. Luc. de Penn. Plat. & alij in Rubr. C. de iur. fiſc. lib.10.cum cæteris per Molin. de primog. lib. 2. capit.25. num.21.

38 Ve-

38 Verum quia simplici fructuum appellatione cõtinentur, l. si nauis, in princ. de rei vend. l. fructus rei de reg. iur. & naturalibus equiparantur l. prædiorum l. vsuræ vicem de vsur. l. domum C. de rei vend. cum concord. idem de his, quod de alijs fructibus dicendum arbitror, secũdum Bald. & alios communiter in l. vlt. fol. matr. & tex. est in l. 1. §. hoc interdictum, ne quid in loc. publ. vbi res fiscales, propriæ, & priuatæ Principis dicuntur, per quem idem sentit Luc. de Penn. in rubr. C. de fund. patr. lib. 11. Lucan. de fisc. cas. 127.

39 Sunt enim fructus iurisdictionis, qui cum feudo non transeunt, sed sicut cæteri fructus, inter hæredes diuiduntur, Bald. in l. præses nu. 6. & in l. fin. nu. 9. C. de fruct. & lit. exp. latè Molin. in d. cap. 25. nu. 21. & seqq. Quæ confiscationes, cum sint in libris priuatis descriptæ, vel etiam in publicis, vna cum rebus priuati patrimonij, apparet fuisse illas à publica causa exemptas, & inter res priuatas cõputatas, ad not. per Afflict. in d. §. præterea Ducatus in 3. not. nu. 24. & seq. post Luc. de Penn. in d. l. quicumque col. 2. in fin. vers. quod si tempore, & in d. l. 2. col. fin. C. de fund. patrim. lib. 11. ac in l. 3. vers. rerum priuatarum C. de bon. vac. lib. 10.

40 Et eadem erit ratio de bonis immobilibus confiscatis, Bald. in l. 1. nu. 16. C. de fruct. & lit. exp. Bart. Castr. Alexand. qui de communi testantur in l. fin. fol. matr. Molin. d. cap. 25. sub num. 24.

41 Et quoniam, vt præsupponitur, Magnus Dux Franciscus multas habebat pecuniarum quantitates, partim apud Ærarium Reip. Florentinæ reconditas, partim alijs implicitas negotiationibus, de ijs omnibus idem iuris, censendum erit, quod de prædictis, præsupponendo, quod apud prædictũ Ærarium omnes Ciues suas pecunias deponunt, quarum liberam retinent per petuò dispositionem, & ad suos spectant hære-
42 des, quapropter nè Magnus Dux deterioris, quam subditi sit conditionis, contra l. digna vox, cum ibi not. C. de legib. (quod procul dubio esset si pecuniarum illæ quantitates propriæ, & priuatæ ipsius non remanerent) manifestè sequitur, illas non esse feudales, sed de illis liberè posse disponere, & ad hæredes ipsius post mortem pertinere.

43 Nec rectè de Ærarij illius nomine argui potest, iuxta §. est, & aliud Inst. de donat. quod Reip. dicitur Florentinæ: quandoquidem effectus nomini prævalet, Bart. in disput. Publican. Bal. in l. 3. C. commod. Crau. cons. 20. num. 1. & 4.

Ex quibus (omnia subijciendo prudentissimo Sanctissimi Domini Nostri Iudicio, cuius beatissimos pedes millies deosculor) apparet de optimo iure Excellentissimi D. Petri salua semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Frater non excluditur à fratris ab intestato successione propter filium legitimatum defuncti.*
2 *Legitimati facultas succedendi regulatur à legitimatione tamquam à sua causa.*
3 *Dictio, dumtaxat, est dictio taxatiua.*
4 *In taxatiuis extensio non permittitur.*
5 *Legitimatio limitata valida est, & ita seruari debet.*
6 *Legitimatus eatenus succedit, quatenus in eius legitimatione est comprehensum.*
7 *Legitimatus ad certam partem, vltra illam non admittitur.*
8 *Legitimatus, nec legitimam, nec eius supplementum petere potest.*
9 *Legitimatus Trebellianicam retinere non potest.*
10 *Legitimatus ad ea tantum, quæ illi pater assignauerit, à successione intestati excluditur.*
11 *In successione ab intestato ex tacita defuncti, non autem expressa, & explicita succeditur.*
12 *Dictio, dumtaxat, adiecta conditioni explicitæ tacitam excludit.*
13 *Legitimatio limitata, est potius quædã dispõsatio.*
14 *Monstruosum videtur quod quis quo ad quædam reputetur legitimatus, & quo ad reliqua non, idquæ quomodo procedat declaratur.*
15 *Ius succedendi à filiatione est separatum.*
16 *Ex separatis non infertur.*
17 *Legitimatio generaliter concepta ad specificata tantum refertur.*
18 *Legitimari pro parte quis non potest, nisi quo ad partem successionis.*
19 *Qui non disponit intestatus decedere vult.*
20 *Quando possit de iure tertii opponi,*
21 *Speciale est in solo Principe statuto non ligari, & quid in Episcopo.*
22 *Exceptio in non exceptis regulam constituit.*
23 *Princeps statuendo, vel statutum confirmando videtur vsus potestate sua super omnibus non excipiendo filios, & vide etiam num. 25.*
24 *Donatio facta à Rege filiis non expressa Regia authoritate subiicitur inualiditati, si est facta filiis in potestate.*
26 *In successione attendenda est consuetudo, & obseruantia domus, & familiæ circa fœminas.*
27 *Obseruantia statutorũ est interpres, & attẽditur.*
28 *Principes quando statuto ligentur.*
29 *Bona in agnatione per fœminas non conseruãtur.*
30 *Ratio, vt bona in agnatione conseruentur apud Principes est magnæ considerationis, & habetur pro expressa, etiam si non esset expressa.*
31 *Statutum Florentinum quod stantibus Patruis fœminæ non succedant, filias Principis quando comprehendat.*
32 *Decisio Rotæ Romanæ declaratur.*
33 *Statutum ad bona extra territorium sita non extenditur, siue statutum loquatur in rem, siue in personam.*
34 *Extra territorium statuentium existentes, non statuentium, sed proprii loci legibus subiiciuntur.*
35 *Diuersitas locorum, & iurisdictionum diuersa facit patrimonia censeri, & diuerso iure iudicari.*
36 *Certa forma bonis in proprio territorio sitis tradita ad alia non extenditur.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

An frater in successione fratris ab intestato defuncti excludatur à defuncti filio legitimato limitatè, & an statutum Florentinum quo filiæ extantibus Patruis excluduntur, Principis filias etiam comprehendat, & an ad bona extra territorium sita extendatur.

CONSILIVM IV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Tria proposita sunt dubia, quibus controuertitur iudicium Illustrissimi, & Excellentissimi D. Petri petentis se declarari hæredem ab intestato Magni Ducis Francisci pro medietate.

Primum, nunquid Dom. N. dicti Magni Ducis filius legitimatus, veluti primum locum in successione obtinens, excludat D. Petrum in posteriori gradu existentem.

Alterum, an statutum Florentinum, quo filiæ extantibus patruis excluduntur, cõprehendat filias Principis.

Tertium est, an huiusmodi statutum ad bona extra territorium existentia extendatur.

Quo ad Primum.

1 EXcellentissimus D. Petrus nõ est à legitima fratris successione ea ratione excludendus, quia Dom. N. supereſt Magni Ducis filius, cæteris idcirco præferendus, vti legitimatus §. 1. Inst. de hær. ab intestato §. sit igitur licentia §. & quoniam in Auth. quib. mod. nat. eff. leg. Bal. in l. si te parens, per illum text. C. de suis, & leg. cum alijs per Tiraq. in l. si vnquam, in verb. su-
2 sceperit liberos, nu. 85. C. de reuoc. don. quia facultas, quam habet succedẽdi, à sua causa, nimirũ à legitimatione regulatur, ad l. vlt. C. de nat. lib. ipsa autem legitimatio fuit restricta, & limitata ad bona paterna dumtaxat, quæ vltima voluntate, vel aliquo actu inter viuos, quouis modo explicato à Magno D. Francisco dicto Dom. N. relicta, donata, concessa, vel assignata fuerint: ex quibus verbis apparet legitimationem fuisse
3 limitatam, sunt. n. taxatiua, vt est dictio illa, dũ taxat, l. solutum §. si in sortem de pign. act. Bar. in l. cum ita de cond. & dem. atque etiam relatiuum illud, quæ bona, Bart. in l. omnes populi de iust. & iur. & in his extensio nõ permictitur
4 l. 2. C. de patr. qui fil. dist. l. qui in aliena §. liber-
5 tos de neg. gest. cum vulg. Limitata autem legitimatio valida est, Castr. in l. pactum nu. 5. C. de coll. Butr. in cap. per venerabilem nu. 15. in fin. qui fil. sint leg. & limitatum parit effectum l. in agris de acq. rer. dom. Nec aliter seruari debet, Alex. cons. 30. lib. 4. & cons. vlt. in prin. lib. 5. per text. in cap. 1. de fil. nat. ex matr. ad morg. contr. & in c. 1. §. filij nati, si de feud. fuer. contr. int. dom. & agn. Alex. in l. 1. §. hoc autem nu. 9. ad Treb. & in Rubr. de lib. & posth. nu. 3. in fin. Rom. in l. qui superstitis nu. 6. de acq. hær.

6 Eatenus præterea legitimatus succedere põt, quatenus in eius legitimatione comprehensum est, Doct. omnes in l. Gallus §. & quid si tantũ, delib. & posth. Curt. Sen. cõs. 73. nu. 6. & seq. at in legitimatione Dom. N. expressum est, de pater-
7 nis bonis dumtaxat ipsi donandis, merito. &c. Hinc legitimatus ad certã partẽ, vltra illã non admictitur, Dec. cõs. 264. Paris. cons. 7. nu. 10. Im-
8 mò nec legitimã, nec illius supplementũ petere
9 potest, Dec. cons. 257. col. 1. Soc. 246. lib. 2. Rol. 26. in prin. lib. 4. Nec Trebellianicam retinere, Card. Mantic. de coniect. lib. 7. tit. 11. in fin.

10 Ad hoc facit optimè, quod qui legitimatus est, ad ea tantum, quæ sibi pater assignauerit, & sic explicitè reliquerit excluditur à successione
11 intestati, in qua ex tacita defuncti volũtate, nõ aũt expressa, & explicita succeditur Bart. in d. l. Gallus §. & quid si tantum sub nu. 8. de lib. & posth. per l. conficiuntur in princ. de iure codic.
12 Sed dictio illa, dumtaxat, adiecta cõcessioni explicitę, excludit tacitam, Card. in Clem. 1. §. nos igitur in prin. de Sum. Trin. & idem est, ac si dixisset, non ex tacita, Archid. in c. statutũ sub nu. 11. vers. expressus de rescr. in 6. Rot. decis. 15. nu. 2. de off. del. in nou. merito, &c.

13 Accedit, quod huiusmodi limitata legitimatio est potius dispensatio quædam, Ioan. Andr. ad Spec. de succeſſ. §. 1. vers. sed ex facto, Butr. in d. cap. per venerabilem, Anchar. cons. 242. Par. d. cõs. 7. nu. 7. ergo veluti odiosa c. pen. de fil. Præs. Abb. in c. vlt. nu. 5. de simul. vlterius trahi non debet, Ias. & alij in Rubr. de lib. & posth.

14 Nec obstat, quod legitimatio. de qua agitur, fuerit amplissima, & mõstruosũ videatur, quod quis legitimatus reputetur quo ad quædam, & quo ad reliqua secus d. c. per venerabilẽ c. cum inhibitio, vbi not. de cland. desp. Quoniam id verum in legitimatione quo ad personam respectu status, & conditionis legitimati; non etiam in ea, quæ potius dispẽsatio est respectu successionis, vt ista, Alex. d. cons. vlt. nu. 4. & seq. lib. 5.
15 illa enim ad filiationẽ pertinet, hæc ad ius succedendi, quod est à filiatione separatum, vt in terminis per Soc. cons. 246. col. 2. vers. 2. prima legitimatio, vol. 2. latè Dec. in d. l. pactum n. 15.
16 C. de coll. & cons. 258. vers. vlt. non obst. & 264. col. 3. Sed ex separatis non infertur vulg. iurib. merito, &c.

17 Et quamuis generaliter concepta fuerit hæc legitimatio, tamen ad specificata tantũ refertur Paris. cons. 9. num. 42. lib. 2. Caph. 117. in princ.
18 lib. 1. Et licet non possit quis legitimari pro parte, nè monstruosum quid videatur, potest tamen, quo ad successionis partem, latè Paris. d. cons. 7. nu. 7. lib. 2.

Ex quibus, & alijs consultò omissis, cum præ-

ter

19 ter bona Dom.N.donata,Magnus Dux nihil di
spoſuerit, & ita inteſtatus decedere voluerit l.
1.de ſuis,& leg.reliquum erit D.Petrum ab in-
teſtato pro ſua parte declarandum eſſe hæredē.

Ad Secundum Dubium.

20 BEatiſſime Pater. Quamuis de ſtatuto Flo-
rentino opponi,non poteſt,veluti de iure
tertij l.loci corpus §.competit ſi ſer. vend. l. ſi
quis emptionis §.ſin verò nullum C.de præſcr.
30. ann. præſertim non accedente tertij, cuius
intereſt,voluntate,de qua non conſtat Bart.in
l.2.de exc.rei iud. Eoque magis,cum Magnus
Dux Ferdinandus ſtatutum prædictum appro-
baſſe intelligatur,gloſ.in Clem.dudum in verb.
pacta de ſep.Alex.cōſ.125.ſub nu.7.lib.2.Natt.
21 636.nu.82.vol.4.tamē adhuc dicimus filias cō-
præhendere,quoniam ſpeciale eſt in ſolo Prin-
cipe, ne ſtatuto ligetur l. Princeps l.digna vox
de legibus,ſicut de Epiſcopo ſcribit Ioan.Andr.
in c.vt animarum de conſt.in 6.& latius in reg.
cui licet de reg.iur. eod.lib. in Mercur. Scrib.
in l. 1. quod quiſq; iur. ergo in contrarium eſt
22 ius commune l.ius ſingulare de leg. & in non
exceptis exceptio Principis regulā conſtituit,
l.nam,quod liquidè,in fin.de pen.leg.
23 Præterea,quia Princeps ſtatuendo,vel ſtatu-
tum confirmando, videtur vſus poteſtate ſua
ſuper omnibus non excipiendo filios c.per ve-
nerabilem,vbi Abb.nu. 13. qui fil.ſin.leg.& ſic
tanquam Princeps non tanquam pater,Roland.
conſ.86.nu.54.vol.1.
24 Accedit doctrina Bal.in c.1.§.item Sacramen
ta nu.19.de pac.iur. firm.vbi ſecundum eum
donatio facta à Rege filijs, non expreſſa Regia
auctoritate, ſubijcitur inualiditati donationis,
alioquin factæ à patre filio in poteſtate, quem
ſequitur Alex. in l. Centurio nu.26.de vulg.&
25 pup. & conſ. 11.nu.6.vol.7.ſtatuendo gitur fi-
lios non cenſetur excluſiſſe, ita reſpondit Rol.
d.conſ.86.nu.51.cum ſeqq.vol.1.
26 Demonſtratur etiam ex obſeruātia Sereniſ-
ſimæ Domus de Medicis,cuius fœminæ fuerūt
dotate,nec vnquam ſucceſſerunt,quæ obſeruan
27 tia eſt ſtatutorum interprætatiua,& attenditur
Caſtr.conſ.347.nu.4. lib.1. Crau. conſ.201.nu.
12.& 221.nu.8.Iaſ.in l.omnes populi nu.42.de
iuſt.& iur.& conſ.46.in prin.& 102.col. 3.verſ.
fort ficatur lib. 2. Tiraq. de iur. primog. q 16.
28 nu.4.verſ.verum, Pancir.conſ.1.num.100.Sed
quoties volunt Principes conſequi beneficiū à
ſtatuto,eo ligātur,quo alias nō ligarētur Pācir.
d.conſ.1.nu.99.poſt Brun.quem refert,ergo.
29 Denique,quia mens,ſtatuētis fuit,vt bona in
30 agnatione conſeruarētur,quæ per fœminas nō
cōſeruantur;quæ ratio eſt ſemper apud Princi-
pes magnæ cōſiderationis Rom.conſ.485.in 1.
quæſito iuxta l.ſi creditores de priuil.cred.l.pie
tas de ſuſp.tut.Et habetur pro expreſſa,ēt ſi nō
eſſet expreſſa,ad not.in l. quamuis C.de fidei-
com.Brun.de ſtat.eccl.fœm.art.12. nu.221.me
31 rito ſtatutum,de quo agitur,filias Principis cō
præhēdere dicendū eſt;& ita minus lædetur ius
cōmune c.cū dilectus de conſ.l.2. C. de noxal.

Neque obſtat,quod de filiabus Principes ſta
tuentes veriſimiliter non videntur intellexiſſe,
arg.l.obligatione generali de pign.gloſ.in l.tale
pactum in fin.de pact. Nam id procederet, vbi
alia præſumptio,& veriſimilitudo non extaret
in contrarium l.meritò pro ſoc.ſicut in propo-
ſito extat cauſa conſeruandæ agnationis.
32 Nec obſtat, quod alias, vt audio pro filiabus
fuerit deciſum in Rota coram D.Orano in illa
Balneoregien.bonorū,quoniam illius deciſio-
nis ratio eſt à caſu noſtro longe remota;ſi qui-
dem verba ſtatuti,de quo in illa deciſione,ad fi-
lias adaptari non poterant iuxta l.4.§. toties de
damn.inf.cum concord.vt in d.deciſ.clarius ex
plicatur,nec mens diſponentis,aut confirman-
tis cōcurrebat,quæ præcipue attendi debet,Inn.
in c.cum Eccleſiaſticæ de except.Bal.in l.præ-
ſcriptione C. ſi contr. ius vel vtil. publ. Pariſ.
conſ.19.nu. 50.vol.1. ex diuerſis igitur non eſt
inferēdū l.Papinianus de minor.Ex quibus,&c.

Ad Tertium Dubium.

BEatiſſime Pater. Licet ampliſsima ſit quæ-
ſtio apud Doct.in l.1.C.de Sum.Trin.an ſta
33 tutum extendatur ad bona extra territoriū exi
ſtentia,veritas tamen eſt nō extendi,vt ibi Bar.
in 1.q.6.q.prin.in fin.qui cōmuniter damnatur
in eo,quod in ſtatuto odioſo tātū intelligit: nā
ſiuè odioſū ſit,ſiue ſuauorabile,ſiuè miſtū ſēper
cēſentur excluſa bona extra territoriū exiſten
tia,latè Brun.de ſtat.excl.fœm.art. 8.q 25.poſt
Bal.in d.l.1.nu.19. & in l.ſi arrogator,col.ante
pen.in fin.de adopt.Cyn.late in d.l.1.& Signor.
conſ.166.latiſsimè. ſequitur Lap.alleg.91.nu.7.
dū de cōſuetudine Anglicana idem concludit
Alex.conſ.128.lib.1.vbi conſuluit,quod ſtatutū
diminuens legitimam filiabus,non impedit quo
minus in bonis extra territorium exiſtentibus
illius ſupplementum petere poſsint. Idem de
ſtatuto Laudenſi conſuluit conſ.151. col.2.vol.
2.Rota etiam de ſtatuto Parmenſi decidit,vt a-
pud Put.deciſ.351.lib.1. Et in ſumma,ſiue ſta-
tutum loquatur in rem,ſiue in perſonam, quo
caſu effectualiter de perſonis contemplatione
rerum diſponit,Brun.vbi ſupra ſub nu.123.nun
quam extenditur ad bona extra territoriū exi-
ſtentia;& hāc magis communē omnium Doct.
eſſe ſententiam teſtatur, & refert Viuius com.
opin.lib.2.opin.812.nu.58.cum ſeqq.
34 Nec ratione caret,quoniam, qui extra terri-
torium ſtatuentium exiſtunt,non ſubiacent le-
gibus ſtatuentium, ſed proprij loci l.omnes po
35 puli, vbi latè Doctores de iuſt. & iur.diuerſi-
tas autem locorum,& iuriſdictionum diuerſa
facit patrimonia cēſeri, diuerſoque iure iudica
ri l. ſi miles l.ſi certarum de teſt. mil.l.pupillo
de tut.& cur.dat.ab ijs l.an in totū de ædiſ.priu.
36 Et quia certa forma,quę bonis in proprio ter-
ritorio ſitis tradita eſt,ad alia non extenditur l.
certa C.de iur.fiſc.lib.10.l.conſtitutio ad muni-
cip. Ex quibus, &c.

*Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Co-
mes Palatinus, & Eques.*

SVMMARIVM.

1 *In iudicio petitionis hæreditatis actor petens aduersarium condemnari, tenetur probare illum possidere alias non condemnatur.*
2 *Quod non reperitur prohibitum censetur permissum.*
3 *Petitio hæreditatis competit etiam contra eum, qui negat se hæredem.*
4 *Petitionis hæreditatis natura est, vt reus condemnetur ad restitutionem, & actor docens de iure suo declaretur hæres, & nu. 8.*
5 *In petitione hæreditatis partes Iudicis sunt declarare actorem hæredem absque vlla specificatione bonorum.*
6 *Probato eo, quod principale est sententia, debet ferri secundum probata.*
7 *In petitione hæreditatis an etiam si reus non contendat, se esse hæredem, possit condemnari.*
9 *Petitione hæreditatis frustra agit, qui aduersariũ possidere non probat.*
10 *Sententia lata in iudicio petitionis hæreditatis contra non possidentem, si is postea cœperit possidere absq; nouo processu, sententia, exequutioni demandabitur.*
11 *Gomezii Doctrina ad l. Tauri 45. nu. 66. vers. 4. concluſ. discutitur.*
12 *In iudicio petitionis hæreditatis quale sit Iudicis officium.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctiſſimo.

ARGVMENTVM.

Reſpondetur ad multa alia obiecta.

CONSILIVM V.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

BEatiſsime Pater. Quando iudicium vniuerſale petitionis hæreditatis intentatur, petendo ſe declarari hæredem, & aduerſarium cõdemnari ad reſtitutionẽm, tunc neceſſe eſt probare extremũ paſsiuũ, nimirũ aduerſariũ poſſidere, alioquin condẽnari nõ poſſet, Bal. inl. nõ alias in prima lect. ff. de iud. Sal. & alij in l. edita C. de eden. in l. 1. ff. eod. tit. Sed quando petit actor ſe declarari hæredem dumtaxat, licet non petat aduerſarium condemnari, quo caſu iudicium illud bene procedit Caſt. in l. 4. nu. 2. in l. ſi pro tempore, & in l. item videndum §. 1. ff. de pet. hær. & ſufficit, quod libellans concludat eo modo, qui cum non reperiatur prohibitus cẽſetur permiſſus c. 1. de proc. in 6. in l. nec non §. quod eius ff. ex quib. cauſ. maior. Anan. conſ. 100. ſub nu. 1. tunc Iudex pronunciare debet, & declarare actorem hæredem l. ſi à te §. 1. ſecundum lect. tertiam communiter approbatam ff. de exe. rei iud. Bald. in l. licet in prima lect. verſ. ſed quid ſi actor de pet. hær. Caſt. conſ. 138. num. 4. lib. 2. Alex. in l. 1. num. 20. ff. de eden. quoniam petitio hereditatis cõpetit etiam contra eum, qui ſe negat hæredem, quia eius natura non eſt, vt reus condemnetur ad reſtitutionem; ſed vt actor docens de iure ſuo declaretur hæres Iacobin. in d. l. 1. n. 22. ff. de eden. Et ideo partes Iudicis ſunt in hoc iudicio petitionis hæreditatis declarare actorẽ hæredẽ abſque vlla ſpecificatione bonorũ, Mant. cõſ. 338. vol. 1. Ratio eſt, quia actoris intentio fundatur in iure hæreditatis principaliter, ideoque probato eo, quod principale eſt, ferenda eſt ſententia ſecũdũ probata, Bal. in l. cogi ad fin. C. de pet. hær. Nec obſtat, quod ſi reus non contendit ſe hæredem, non poteſt condemnari ad reſtitutionem, Sal. in d. l. edita, quoniã procedit, vbi actor non ſolum petit ſe declarari hæredem, ſed etiã aduerſarium condemnari: at vbi ſe tantum petit declarari hæredem ſecus eſt; quia natura petitionis hæreditatis eſt, vt actor declaretur hæres, non autem, vt reus reſtituere condemnetur, quod poſtea Iudicis officio adimpletur d. l. ſi prõ tẽpore de pet. hær. Iacobin. in d. l. 1. n. 22. Nec obſtat, quod fruſtra huiuſmodi actione experitur, qui aduerſarium poſsidere non probat l. qui petitorio de rei vend. nam hoc procedit quo ad condemnationem, non etiam quo ad dominij declarationem, Bal. in d. l. cogi in fin. C. de pet. hẽr. Et proderit actori talis ſententia, quoties reus cẽperit poſsidere, nam demandabitur exequutioni, abſq; nouo ꝓceſſu, Bar. in d. l. ſi à te §. 1. Alex. Iacobin. & alij in d. l. 1. de eden. Neque obſtat doctrina Gomez. ad l. Taur. 45. nu. 166. verſ. 4. concluſio, quoniam ſuam non probat opinionem, & quæ ab eo allegantur, diuerſis in terminis procedunt, & potius cõtrariũ probãt; & in primis Bal. in l. nõ alias de iud. dũ dicit, quod probato dominio, & nõ probata poſſeſsione ſententia ferri nequeat, nõ agit de iudicio vniuerſali petitionis hæreditatis, ſed de particulari rei vendicationis, quę extremũ illud neceſſariũ requirit ex parte rei l. in rem l. officiũ ff. de rei vend. Sic ẽt idẽ Bal. in d. l. licet de pet. hær. decidit, Iudicis eſſe officiũ in petitione hæreditatis declarare actorem hæredem, nõ aduerſarium condẽnare, niſi vbi de ſubſtantia iudicij eſt, vt reus poſsidere probetur; quod non eſſe, de ſubſtantia petitionis hæreditatis ſupra dictũ eſt. Pariter idem Bal. in l. qui ſe obtulit in ſecunda lect. de rei vend. loquitur in iudicio particulari, & ita Gomez. auctoritas, velut legibꝰ minime probata, nõ erit actẽdẽda. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *In iudicio vniuersali conclusio sumitur respectu iuris agentis, non respectu possessoris conuenti*
2 *Potest quis petere declarari hæres pro parte.*
3 *Agens petitione hæreditatis debet probare se filium, vel fratrem, &c. & mortem eius de cuius successione agit.*
4 *Qui allegat fuisse factum testamentum ille debet probare, non qui negat.*
5 *Donatio facta à defuncto non impedit alium declarari hæredem, licet hæreditatem minuat.*
6 *In iudicio vniuersali admittitur generalis petitio.*
7 *Donatio bonorum particularium institutionem non continet.*
8 *Ius succedendi potest in contractum deduci.*
9 *Donatio cuius exequutio differtur in tempus mortis adhuc dicitur contractus donationis.*
10 *Ex prohœmio disponentis mens colligitur.*
11 *Substitutio facta in donatione titulo donationis non inducit vltimam voluntatem.*
12 *A denominatione sumitur argumentum.*
13 *Reseruatio vsusfructus in rebus donatis, facultas ampliandi, minuendi, cancellandi, & modificandi vltimæ voluntati non conueniunt, sed contractui.*
14 *Hæreditas est nomen iuris complectens vniuersum ius defuncti.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

An Donatio rerum particularium collata tempore mortis impediat postea, ne alius declaretur hæres donantis defuncti, & dicatur contractus, & non vltima voluntas.

CONSILIVM VI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Iudiciũ ex parte Illustrissimi, & Excellentissimi D. Petri intentatum est petitio tertiæ partis hæreditatis fel. record. Serenis. Magni Ducis Cosmi sui Patris, & Serenis. D. Eleonoræ matris, & medietatis Serenissis
1 mi Magni Ducis Francisci sui fratris, quod vniuersale est, & in eo conclusio sumitur respectu
2 Iuris agentis, non respectu possessoris conuenti, & ideo bene procedit petendo se declarari hæredem pro parte l. 1. §. 1. & ibi Castr. nu. 4. ff. si pars hæred. pet.
3 Probato igitur per Excellentissimum D. Actorem se esse filium, & fratrem respectiuè, & morte patris, matris, & fratris ad tradita per Bald. in l. nec nos C. de postl. reuers, debet obtinere, nisi Serenissimus Magnus Dux aduersarius
4 docear de testamento, quia sufficit Actori dicere, quod nullus ipsorum fecit testamentum, & qui vult dicere, quod fecerit probet Ias. in §. item si quis in fraudem nu. 72. Instit. de actio. post Bart. in l. is potest nu. 25. in fine ff. de acquir. hæred.

Ab isto iudicio vniuersali ab intestato sibi competenti non excluditur ex iuribus ex aduerso productis, nec etiam respectu hæreditatis Serenissimi Francisci fratris, cum non contineant ipsius testamentum, sed tantum donationem bonorum particularium factam per Serenissimum Ducem Illustrissimo Dom. N. cuius donationis validitas in liquidatione veniet dis-
5 cutienda, cum non impediat Actorem declarari hæredem, nec adimat hæreditatem licet data illius validitate illam minuat, in hoc enim
6 iudicio vniuersali admittitur generalis petitio, .s. bonorum hæreditatis Fel. in cap. significantibus nu. 11. de lib. oblat. & sic bona, quæ in hæreditate remanserunt, non autem bona donata, si donatio tenet, de quo, vt dixi hodie non est discutiendum, cum tantùm petat Actor se declarari hæredem, sed in liquidatione, dum immissio petetur.

Igitur de hæreditate paterna, & materna nulla cadit dubitatio, cum ab intestato eis succedat, nisi de testamento doceatur, Minus de
7 hæreditate fratris, cum iura producta donationem bonorum particularium, non vniuersalem institutionem contineant, & sic contractum.

Quod patet à denominatione, cum fuerit dictum damus, concedimus, & titulo donationis omni meliori modo legamus, & elargimur ad congesta per Tiraq. de retract. §. 30. glos. 1. nu. 7. bene per Oldrad. cons. 159. num. 4. Dec. cons. 208. nu. 6. Aymon. cons. 20. nu. 5.

8 Nec refragatur, quod contineant substitutiones, quia etiam ius succedendi potest in contractum deduci Oldrad. cons. 139. Aym. consil.
9 19. nu. 8. & seq. nec minus, quod voluerit effectum sortiri post mortem, quia non eo minus est donatio, licet executio differatur in tempus mortis l. 2. C. de donat. quæ sub mod. Oldr. d. cons. 139. Ruin. cons. 182. num. 3. in 1. Et fuit resolutum coram R.P.D. Seraphino in illa Portuen. bonorum de Columna 20. Maij 1575.

Et quod non contineat vltimam voluntatẽ, sed contractum bonorum particulariũ, liquet
10 ex verbis claris, in prohemio enim dicitur expedire partem titulo donationis, vel alterius dispositionis assignare, quã ingraueſcente iam ætate solemni testamento legare, ex ista igitur causa disponendi apertè colligitur, quod partem donare intendebat, non autem testari.

Ex verbis dispositiuis, nempe quia bona tantum per ipsum titulo oneroso acquisita, & ex delinquentium damnatione publicata, non autem iure hæreditatis, & acquisitionis paternæ acquisitæ donauit, & sic inspecto tenore, est donatio bonorum particularium, vt fuit dictum in illa Portuen. de Columna.

11 Substitutiones etiam pariter titulo donationis ûst factę Illustrissimo Dom. N. & eius linea masculina deficiente dicta bona dedit, concessit, & eodé modo, & iure elargitus est Serenissimo Magno Duci aduersario, & in ipsa donatione, & dispositione in vim fideicommissi, & omni meliori modo substituit, atque vocauit, & successiuè omnibus deinde substitutis donauit.

Prohibita etiam alienatione bonorum donatorum concessit donatarijs licentiam alienandi gemmas, & lapides prætiosos ad effectum in-
12 uestiendi pretium in bonis immobilibus, sicque eos donatarios nominando constat donationem fecisse à dicta sæpius repetita denominatione per prælegata.

13 Accedit reseruatio integri vsusfructus bonorum donatorum, & facultas ampliandi, minuendi, cancellandi, declarandi, & modificandi donationem, quæ contractui non vltimæ voluntati conueniunt, cum enim vltima voluntas morte confirmetur, & vsque ad mortem sit ambulatoria, & pœnitentia reuocetur in ea non erat necesse vsumfructum sibi reseruare, nec facultatem mutandi, sed in contractu donationis, in quo exprimi debet lex, quam donans seruari vult, d. l. 2. C. de donat. quæ sub modo.

Tollit præterea omnem scrupulum donatio dimidiæ partis illius quantitatis pecuniæ numeratæ, quæ tempore suæ mortis in eius hæreditate remanserit, si enim voluit pecuniam numeratam donare, ex hæreditate detrahendam, sequitur, quod non donauerit hæredita-
14 tem, & cum hæreditas sit nomen iuris complectens vniuersum ius defuncti l. hereditas de reg. iur. l. nihil aliud de verb. signific. Corn. cons. 18. sub num. 6. in 3. certum est, quod donauit tantum bona particularia, quibus exceptis voluit in reliquis habere hæredem.

Igitur negari non potest, quin debeat actor declarari hæres pro tertia parte patris, & matris; & pro dimidia fratris, cum prętensa bonorum particularium non impediat declarari ipsum hæredem, etiam fratris.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Potest quis petere se declarari proportionabiliter hæredem Patris, Matris, & Fratris.*
2 *Iudicium petitionis hæreditatis est vniuersale.*
3 *Agens iudicio vniuersali ad aliud particulare distrahi non debet.*
4 *Iudicia vniuersalia faciunt silere particularia.*
5 *Prius est determinandum iudicium petitionis hæreditatis cœptum.*
6 *Plura iudicia multiplicari, & simul inuicem se impediri non debent.*
7 *In iudicio vniuersali actor non cogitur de rebus particularibus experiri.*
8 *In iudicio vniuersali de rebus particularibus liquidandis, executionis sententiæ tempore est tractandum.*
9 *Interest defunctorum memoriæ, & existimationis hæredem habere.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

An Iudicium vniuersale per particulare impediatur.

CONSILIVM VII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 BEatissime Pater. Cum ex parte Illustrissimi, & Excellentissimi D. Petri iudicium petitionis hæreditatis fuerit intentatum, & petitum eum hæredem Serenissimorũ Patris, & Matris, ac Magni Ducis Francisci fratris ab intestato proportionabiliter declarari, iuxta doctr. Bal. in l. nec nos C. de postli. reuer. iuxta l. 1. §. 1. ff. si par. hær. pet. non est, quod illi obstare possit, quoniã ex aduerso allegata pertinent ad particulare iudicium rerum per Magnum Ducem Franciscum Illustriss. Dom. N. donatarum, quę postea per eum Serenissimo Magno Duci Ferdinando cessa fuerunt, etenim
2 iudicium petitionis hæreditatis vniuersale est l. 1. ff. de rei vend. l. item videndum §. vlt. & l.
3 seq. de pet. hær. l. nihil aliud de reg. iur. cuius actor ad aliud particulare distrahi non debet l.
4 vlt. vbi Bart. & Bald. C. de pet. hær. quia vniuersalia iudicia silere faciunt particularia, Bart. in l. si quos libertatem nu. 15. in l. si bonæ fidei ff. de pet. hær. in l. si post de except. Aret. & Ias. in §. præiudiciales num. 5. cum seqq. Inst. de action. erit igitur prius determinandum iudi-
5 cium petitionis hæreditatis iam cœptum, glos. in l. 1. in verb. proindè ff. de eden. quam ibi Bart. num. 7. Castr. Alex. Ias. & cæteri sequuntur Butr. & Felin. in cap. 2. ille sub num. 7. iste nu. 11. in 6. conclus. de libell. oblat. Rom. cons. 211. nu. 5. Aret. cons. 110. sub nu. 5. & ita coram D. Pamphilio referunt fuisse decisum in vna Rom. fideicommissi de Gallis die 1. Iunij 1594.

Nec

6 Nec plura iudicia multiplicari, & simul inuicē se impediri debent l.minorib.ff.de minor.l.pro perandum C.de iud. Alex.cons.585.n.42.vol.3.
7 Præsertim ne in iud cio vniuersali cogatur actor de rebus particularibus experiri, quod leges non permittunt vt post glos. & Doctor. in d.l. 1.de eden.per Ias.in §.actionum num.192.Inst. de action.Mant.cons. 338. nu.1.& seq.l.4. l. si. quo tempore l. licet de pet. hær.l.sed & si poss. §.si cum de hæreditate ff.de iureiur.

Nec obstant ex aduerso producta,procedere enim,quādoquè possent,quoties nec vniuersale iudicium esset intentatum, nec Illustrissimus D.Petrus se hæredem declarari petijsset, quo
8 casu cessat alia quæuis controuersia rerum particularium Couar. pract. quæst.cap.12.sub nu. 2.de quibus liquidandis, exequutionis tempore agendum erit, Bart. in l.edita colum. 1.vbi Alex.nu.5.Ias.12.Dec.sub 25.& alij C.de eden. Fel. & Dec. in cap. in præsentia,ambo num.3. de prob.

Et quo magis Serenissimus Magnus Dux Ferdinandus se negat esse hæredem, eo magis Illustrissimus D. Petrus hæres declarandus est, ne Serenissimi Magni Duces sine hærede de-
9 cessisse videantur, quod eorum memoriæ, & existimationis maximè interest l. & quia ff. de interrog. act. §. 1. Inst. quib. ex caus. man. non lic.

Cætera de possessione ex tit. particulari ad rem, de qua agitur,vt ex prædictis patet, non pertinent. Ex quibus,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit.Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Protestatio contraria facto, nihil operatur.*
2 *Protestationem esse facto contrariam non præsumitur.*
3 *Contrahentes in dubio eum contractum celebrare præsumuntur quem nominatim,& expresse nominant.*
4 *Vsusfructus reseruatio, facultas ampliandi, & minuendi, cancellandi, declarandi, & modificandi donationem,contractum arguit, non vltimam voluntatem.*
5 *Testamentum sapè mutari potest.*
6 *Ambulatoria vsque ad mortem est vltima voluntas.*
7 *Donatio inter viuos reuocari non potest.*
8 *Exceptio firmat regulam in contrarium.*
9 *Hæreditas est nomen iuris vniuersum defuncti ius comprehendens.*
10 *Institutio est de essentia testamenti.*
11 *An institutionis defectus in testamento, Principis authoritate possit suppleri.*
12 *Substitutiones fieri possunt in contractu.*
13 *Donationis exequutio potest in tempus mortis differri.*
14 *In iudicio petitionis hæreditatis conclusio sumitur respectu agentis,non conuenti.*
15 *Asserenti adesse testamentum, probandi onus incumbit.*
16 *Donatio particularis non importat alium donantis declarari hæredem.*

Pro Eodem,coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

An scriptura in eadem causa producta per Serenissimum Magnum Ducem sit testamentum,vel donationis contractus.

CONSILIVM VIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Scriptura à Magno Duce producta ex nulla sui parte testamentum reputari potest, nam ex narratiua ipsius in primis apparet, se non habuisse animū testandi, dum asserit prudentissimum Principē, & patremfam. decere media sua ætate, nullis corporeis doloribus perturbatum filijs, & vxori donationis titulo potius patrimonij partē assignare,quam ingrauescente ætate sollemni testamento legare,ne locus postea sit, de testamenti validitate disceptandi &c. Quibus verbis euidenter apparet, se nullo pacto testari voluisse, & ita
1 protestatur,quę protestatio alioquin esset contraria facto,& nihil operaretur cap.cum M.Fer
2 rariensis de constit. cap. sollicitudinem de appell. quod præsumendum non est, vtpotè incontinenti contrarium l. nam ad ea de cond. & demonstr.

Patet præterea ex denominatione propriæ dispositionis,quam semper, & sæpius donationem appellat,dum inquit damus,concedimus, & titulo donationis omni meliori modo lega-
3 mus,& elargimur; nam in dubio præsumuntur contrahentes eum contractum principaliter celebrare voluisse, quem nominatim, & expresse nominant, Bart. in l.cotem §.qui maximus,quæst.5.ff.de publ.& vectig.Oldrad.cons. 159.num.4. Dec. cons.208.num.6.Crau.cons. 80.num. 5. cum alijs per Tiraq. congestis de retr.consang.§.30.glos.1.nu.7.

Ex dispositione etiam,nam donat bona tautū per eum titulo oneroso acquisita,& ex delinquentium damnatione publicata, quæ verba dispositiua donationi conueniunt, & de illa intelligi debet dispositio l. 4. §. toties de damno inf.

Ex

Ex substitutione pariter, quam Dom. N. fecit in personam Magni Ducis Ferdinandi, & successiuè in personam D. Petri, D. Ioannis, & proximioris agnati apparet noluisse testamentum facere, nam dixit, quod deficiente linea masculina ipsius Dom. N. dicta bona dat, concedit, & eodem modo, & iure elargitur, & in ipsa donatione, & dispositione in vim fideicommissi, & omni meliori modo substituit, atque vocauit, &c. & successiuè omnibus substitutis donauit.

Ex alienationis quoque prohititione idem apparet, nam prohibita bonorum donatorum alienatione dixit se concedere donatarijs licentiam alienandi gemmas, & pretium conuertendi in immobilium emptionem; & ita semper pluries reiteratis verbis de donatione probatur.

4 Ex vsusfructus reseruatione, ac facultate ampliandi, minuendi, cancellandi, declarandi, & modificandi donationem, apparet etiam euidentissimè, hæc enim reseruatio contractui,
5 non testamento conuenit, nam hoc sæpe mutari potest, cum ambulatoria vsque ad mortem
6 sit vltima voluntas l. 4. de adim. leg. ideoque reseruatio prædicta erat penitus superflua, donatio autem veluti contractus l. si quis emptio
7 nis C. de præscr. 30. vel 40. ann. reuocari non poterat l. sicut C. de act. & oblig. l. 2. C. de don. quæ sub mod.

Ex illa insuper exceptione bonorum ex paterna hæreditate, & successione acquisitorum, quæ noluit sub donatione comprehendi, probatur noluisse testari, sed ea tantum bona par-
8 ticularia donare, nam exceptio regulam firmat in contrarium l. nam quod liquidè in fin. de pen. leg.

Ex donatione tandem dimidiæ quantitatis pecuniæ numeratæ, quæ mortis suæ tempore in sua hæreditate remanserit, idem dilucidissimè probatur, nam si pecuniam ex hæreditate
9 detraxit, profectò non donauit hæreditatem, sed bona tantum particularia, nam hæreditas est nomen iuris complectens vniuersum ius defuncti l. hæreditas de reg. iur. l. nihil aliud de verb. sign. Corn. cons. 18. sub num. 6. lib. 3. igitur exceptis bonis donatis, in reliquo voluit habere hæredem legitimum.

10 Ex ommissione institutionis, quæ est de essentia testamenti, sine qua nullum est testamen
11 tum, cum sit caput ipsius, qui defectus ex Principis auctoritate suppleri non potest, sicut defectus sollemnitatis.

12 Nec obstat, quod substitutiones fecerit, cum & in contractibus fieri possint l. quoties l. si rerum C. de don. quæ sub mod. Oldr. cons. 139. Crau. cons. 19. nu. 8. & seq. Minus obstat, quod
13 voluerit effectum sortiri post mortem, quoniam donationis exequutio pariter in tempus mortis differri potest l. 2. C. de don. quæ sub mod. Oldr. cons. 139. Ruin. cons. 182. num. 3. lib. 1. Rota in nouiss. diuers. decis. 488. par. 1.

Ex quibus cum pro parte Excellentis. D. Petri fuerit intentatum iudicium petitionis hæreditatis paternæ, maternæ, atque fraternæ,
14 quod quidem vniuersale est, & in eo sumitur conclusio respectu agentis, non respectu conuenti, rectè petit se declarari hæredem pro parte l. 1. §. 1. & ibi Castr. nu. 4. de pet. hær. ergo vbi se filium, & fratrem respectiuè constat, &
de morte illorum certum sit ad tradita per
15 Bald. in l. nec nos C. de capt. & postlim. reu. nisi Magnus Dux doceat de testamento illorum, cui onus probandi illud incumbit Bart. in l. is potest num. 25. in fin. de acquir. hær. Ias. in §. in fraudem nu. 72. Inst. de act. debet declarari hæres pro tertia parte patris, & matris, & pro di-
16 midia fratris, cum prædicta donatio bonorum fratris particularium, non impediat ipsum declarari etiam hæredem. Et ex his, &c. & simil, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Asserenti adesse testamentum incumbit onus probandi.*
2 *Filius legitimatus ad certa bona non excludit proximiorem à iudicio vniuersali.*
3 *Legitimatio limitata dicitur potius dispensatio.*
4 *Statutum Florentinum excludens neptes ab intestato in beneficium patrui licet Principem non liget, filias tamen comprehendit.*
5 *Oppositio iuris tertii licet excluiui non accedente consensu eius cuius interest non releuat.*
6 *An Statutum extendatur ab bona extra territorium.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

Respondetur nonnullis obiectis in eadem causa.

CONSILIVM IX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Petit Excellentissimus D. Petrus declarari hæredem ab intestato Magni Ducis Cosmi Patris, & Magnę Ducisse matris pro tertia parte, atque etiam Magni Ducis fratris pro dimidia, cum eorum
1 nullum ex aduerso testamentum producatur, cuius probandi onus asserenti illud extare incum-

cumbit Bart. in l. is potest num. 25. in fin. de acq. hær. latè Card. Mant. de coniect. lib. 2. tit. 1. sub num. 3. & 4. cum seqq.

2 A quo iudicio vniuersali iuxta l. 1. §. 1. vbi Castr. nu. 4. si pars hæred. pet. non excluditur ex eo, quod Illustrissimus Dom. N. filius Magni Ducis Francisci fuerit legitimatus ad Bal. l. si te parẽs C. de suis, & legit. quia ipsius legitimatio (quo ad successionem pertinens) fuit limitata ad bona paterna dumtaxat, Butr. in cap. per Venerabilem, qui fil. sint legit. Castr. & Dec. num. 15. in l. pactum C. de collat. & verbis quidem dumtaxatiuis, nec ad alia bona extenditur Alexand. cons. vlt. lib. 5. Socc. 246. lib. 2. Dec. 257. & 264. Paris. 7. num. 7. & seq. lib. 2.

3 Est enim dispensatio potius, Butr. ibidem Io. And. ad Spec. de succ. §. 1. vers. sed ex facto, & veluti odiosa non extenditur, Ias. & alij in rubr. de lib. & posth. Neque excluditur à filiabus Magni Ducis Francisci, tunc quia statutum Florentinum, & si non liget Principem, filias tamen compræhendit late Rol. cons. 86. num. 51. cum seqq. vol. 1. Præsertim quoniam respexit conseruationem bonorum in familia, Brunus de stat. exclud. fœm. art. 12. num. 221. Tum etiam

5 quia opponere de prædicto statuto maximè respectu filiarũ est opponere de iure tertij, quod quamuis esset exclusiuum iuris actoris nihil relevat, non accedente consensu tertij, cuius interest, Bart. in l. 2. de excep. rei iud. de cuius consensu non constat, & decisio Rotæ Balneorgien. bonorum diuersam habet rationem, vt in ea explicatur.

6 Minus obstat Excellentissimo D. Petro dubium, an statutum Florentinum ad bona etiam extra territorium extendatur, vel ne, nam licet verius sit non extendi Cyn. Bart. Bal. in l. 1. C. de Sum. Trinit. Brun. vbi supra art. 8. quæst. 25. Put. decis. 351. lib. 1. tamen hoc ad filias ipsas pertinet, nec quicquam ingreditur causam inter Serenissimum Magnum Ducem, & Excellentissimum D. Petrum. Quapropter non est amplius retardanda sententia ad fauorem D. Petri, quæ ipsum declaret hæredem, omnia tamen subijciendo prudentissimo Iudicio Sanctissimi Domini Nostri, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Potest filius naturalis legitimari vt patri in ea portione succedat, quam illi relinquere patri placuerit.*

2 *Pater legitimationi filii naturalis potest legem quam vult imponere, cum patris beneficio legitimationem consequatur.*

3 *Ab intestato ex tacita, non ex expressa voluntate succeditur.*

4 *Dictio, dumtaxat, adiecta explicitæ concessioni tacitam excludit.*

5 *Pares in gradu se inuicem non excludunt in successione.*

6 *Oppositio de iure tertii nisi sit exclusiuum ipso iure iuris agentis non impedit.*

7 *Statutum Florentiæ, & Pisarum quo ab intestato Neptes à patruis excluduntur, licet non liget Dominum, ligat tamen filias Domini.*

8 *In familia Serenissima Medicea est obseruantia, vt fœminæ dotatæ non succedant.*

9 *Obseruantia est Statutorum interpres.*

Pro Eodem, coram Eodem Sanctissimo.

ARGVMENTVM.

Respondetur etiam nonnullis alijs obiectionibus in eadem causa.

CONSILIVM X.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

BEatissime Pater. Illustrissimo, & Excellentissimo D. Petro agenti contra Serenissimum Magnum Ducem fratrem ad medietatem hæreditatis Fel. Mem. Serenissimi Ducis Francisci cõmunis fratris non obstat exceptio, quod dictus Dux Franciscus decesserit relicto Illustrissimo Dom. N. filio legitimato, quia fuit restricta quo ad bona paterna ad effectum dumtaxat consequendi ea, quæ Pater ipse vltima voluntate, vel aliquo actu inter viuos quouis modo per ipsum Patrem explicito illi concessa, vel assignata forent. Et certum est, quem

1 posse legitimari, vt patri suo succedat in ea portione, quam patri placuerit relinquere Butr. in cap. per Venerabilem nu. 15. in fin. vers. sed est dubium, qui fil. sint legit. Castren. in l. pactum nu. 9. & ibi Rom. num. 9. vers. licitum enim fuit Patri C. de collat. idem Castrens. in rubr. C. de iure aure. anul. nu. 5. Alexand. in l. 1. §. hoc autem num. 9. ff. ad Trebell. & in rubr. ff. de liber. & posth. num. 3. in fine Rom. in l. qui superstitis num. 6. de acquir. hæred. vbi, quod cum Patris beneficio legitimationem consequatur po-

2 test ei legem, quam vult, imponere Alex. cons. 30 per totum lib. 4. & latius cons. vlt. lib. 5. cum sexcentis similibus.

Cum igitur fuerit tantum dispensatum ad ea quæ Pater explicitè assignaret, certum est,

3 quod excluditur à successione intestati in qua ex tacita voluntate succedit, non autem ex expressa,

preſſa,& explicita, vt declarat Bart.in l.Gallus §.& quid ſi tantum ſub nu.8.verſ.propterea ille ff.de liber.& poſthum.per tex.in l.conficiun
4 tur in princ. ff. de iure Codicill. Illa enim dictio,dumtaxat,adiecta conceſſioni explicitè excludit tacitam conceſſionem Carè. in Clem.1. §. nos igitur in princ. de Summ. Trinit. & per inde eſt ac ſi dixiſſet non ex tacita, vt bene per Archid.in cap.ſtatutum ſub num. 11.poſt med. verſ. expreſſus ibi vnde notabiliter de reſcript. in 6.Rota dec.15.nu. 2.de offic.delegat.in nou.
5 Præterea cum ius Sereniſſimi Ducis non excludat ius Excellentiſſimi D. Petri cum ſint in pari gradu, & per conſequens contra ipſum Excellentiſſimus D. Petrus habeat intentio-
6 nem fundatam non poteſt Sereniſſimus Dux ipſum excludere ex iure tertij,quia non eſt excluſiuũ ipſo iure iuris agentis vulg. l. loci corpus §.competit ff.ſi ſeru.vendic.Bar.quẽ ceteri ſequuntur in l.2.& ibi latè Soc.n.7.cũ ſeq.ff.de except.rei iudic. Certũ eſt autẽ,quod filius poteſt ſe abſtinere ab hæreditate patris,ergo ſi nõ conſtet de aditione,vt taceat nõ impedit, quin ſequens in gradu proximior agere poſſit.

Hac etiam ratione repelleretur ab excipiendo de iure filiarum, vltra quod ab inteſtato
7 excluduntur filiæ à Patruis vigore ſtatutorum Florentiæ,& Piſarum,quæ licet non ligent Dominum, ligant tamen filias Domini Rolan. conſ.86.nu.51.cum plur.ſeq.in primo,quem ſequuta eſt Rota in illa Balneoregien.bonorum, coram R.P.D. meo Orano 9.maij 1588. quod
8 itidem demonſtratur ex obſeruantia ſubſecuta,cum fœminę iſtius Sereniſſimæ familiæ fue-
9 rint dotatæ,nec vnquam ſucceſſerint, quæ obſeruantia interpretatiua ſtatutorum attenditur Caſtr.conſ.347.nu. 4. in primo Aym.conſ. 201.nu.12.& conſ.211.num.8.ſed hoc ex abundanti, quia nunc non agitur inter filias, & patruum,ſed inter ipſos patruos, ſatis eſt Excellentiſſimo Domino D.Petro fundaſſe intentionem ſuam contra Sereniſſimum Ducem, qui cum ſit in pari gradu, non poteſt excipere de iure filiarum,& ſic tertij,per prælegata,quod ſi filiæ velint adire ita poterunt agere contra Excellentiſsimum D. Petrum, ſicuti contra Sereniſſimum Ducem ſi eas ſtatuta non excludant. Et ideo non poteſt,nec etiam Sereniſsimus Dux excipere, quod Excellentiſsimus D. Petrus petat,id quod eſt reſtituturus, quia reſtitutio quatenus facienda ſit,quod tamen pendet à dictis ſtatutis non ſibi,ſed filiabus facienda erit l.ſi ſocer §.Lucius,& ibi Bar.ff. ſolu. matr. Aret.Inſtit. de except. in prohemio ſub nu.27. verſ.ſexta concluſio Dec.in l. in condemnatione §.dolo nu.1.de reg.iur.Dyn.in cap.dolo.circa princ.eod.tit.in ſexto.

Igitur cum filiæ non ſint in cauſa, nec conſtet de earum aditione non videtur poſſe denegari ſententia ad fauorem Domini D.Petri contra Sereniſsimum Magnum Ducem, qui eſt in pari gradu,nec poteſt ſe tueri ex iure tertij.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vſusfructus omnium bonorum nepotis auo debetur vigore patriæ poteſtatis.*
2 *Auus eſt legitimus adminiſtrator bonorum ſui nepotis,& maior eſt poteſtate tutoris,& omnia gerere poteſt,ac ſi perfectè Dominus eſſet.*
3 *Vſufructuarii tenentur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri,& de reſtituendis bonis finito vſufructu.*
4 *Pater vel auus vſufructuarius bonorum ſui filii, vel nepotis,non tenentur cauere,quia dicuntur legitimi adminiſtratores vigore patriæ poteſtatis.*
5 *Nec tenentur conficere inuentarium.*
6 *Inuentarii confectio ad eos pertinet qui coguntur reddere rationes.*
7 *Pater & auus non coguntur reddere rationes bonorum adminiſtratorum ſui filii,vel nepotis,limita nu.28.*
8 *Statutum Ferrariæ ſub Rubrica quod non fiat translatio bonorum immobilium, vt habeat locum,quæ requirantur.*
9 *Exteri in quibus caſibus vtantur commodo, & in commodo Ciuitatis.*
10 *Auus exterus non poteſt gaudere vſufructu bonorum ſuorum Ferrariæ,ſtante ſtatuto de quo ſupra etiam ſi prætendat ibi habitare velle, & onera ſubire in poſterum,& nu.11.*
12 *Priuilegium Ciuitatis in alterius præiudicium non retrotrahitur.*
13 *Statutorum verba præcisè intelligi debent.*
14 *Qualitates à ſtatuto requiſitæ ſunt de forma.*
15 *Statutum Ciuitatis conditum eſt ad fauorem ſuorum Ciuium, & ſuas exercet vires aduerſus extraneos,& forenſes.*
16 *Vſuumfructũ patri,& Auo poſſe denegari ex cauſis,non eſt abſurdum.*
17 *Qualitas ſine ſubiecto eſſe non poteſt.*
18 *In quibus caſibus pater, vel auus vſufructuarii bonorum filii, vel nepotis teneantur cauere, & inuentarium conficere.*
19 *Luſores dicuntur eſſe in lata culpa.*
20 *Diſſipator dicitur etiam qui ex mille decem conſumit,vel ſi in proprios vſus conuertit.*
21 *Culpa dolo æquiparatur, & dolus etiam præſumptus culpæ latæ.*
22 *Auus vſufructuarius,vel legitimus adminiſtrator ludere ſolens tenetur cauere, & inuentarium conficere.*
23 *Qui teſtatoris præcepto ſunt immunens à reddi-tione computorum, vel cautione præſtanda ad huc pro euitandis damnis tenentur.*
24 *Lis eſſe poteſt inter patrem, & filium in poteſtate ex cauſa aduentitiorum.*
25 *Satisdare tenetur pater vſufructuarius, vel legitimus adminiſtrator,in caſu ſuſpectæ dilapidationis,quod ſi non poteſt fit ſequeſtrum Iudicis officio.*
26 *Non eſt abſolutè verum,patrem, vel auum legitimum adminiſtratorem ad inuentarii confectionem non teneri.*
27 *Qui ad reſtitutionem tenetur,is ad inuentarii cõfectionem cogi poteſt.*
29 *Mater tenetur conficere inuentarium bonorum ſui*

sui filii.

30 *Inter patrem, & matrem, non est multum dissimilis ratio in iis casibus.*

31 *Inuentarium respicit probationem veritatis ne bona occultari possint.*

32 *Honestius est, vt pater conficiat inuentarium.*

Pro Illustrissimo Domino Francisco Cibo, contra Excellentissimũ Albericum Auũ Massæ Principem.

ARGVMENTVM.

An defunctis matre, & patre, superstitibus liberis, superstite etiam auo adhuc omnium bonorum vsusfructus pertineat, & hoc casu an teneatur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri.

CONSILIVM XI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

EActi species, in qua responsum quæritur, est huiusmodi, mortuis patre, & matre quorundam filiorum Ferrariæ, qui multa bona relinquerunt tum mobilia, tum immobilia, sed aduentitia, & materna, superstite adhuc Auo paterno, quæritur primo an eorum bonorum vsusfructus ad Auum omnino pertinere debeat? Secundo si vsusfructus Auo debetur, an ipse satisdare teneatur de vtendo, fruendo arbitrio boni viri, & inuentarium quoque conficere.

Quo ad primum breuiter agẽdo ob nimiam
1 temporis angustiam, secundum iuris communis dispositionem respondendum videtur vsumfructum prædictorũ bonorum ad Auum omnino pertinere, vigore patriæ potestatis, iuxta l.2. & ibi Bald. l.vlt. & per totum C. de bon. mat. l.1. & l.vlt. & per totũ C. de bon. quæ lib. §.1. Inst. per quas pers. nob. acq. quoniam ipsius Aui po-
2 testas, ob quam legitimus administrator constituitur, vt dd.ll. maior est potestate tutoris, Ias. in l. filiusfamil. num. 9. ff. qui satisd. cog. Tiraq. in l. si vnquam in princ. num. 29. C. de reuoc. don. Pinel. latè in l.1. part.2. per tot. C. de bon. mat. cũ omnia gerere possit, ac si perfectè dominus esset l. cũ oportet §. nõ aũt, ibi plenissimam potestatẽ C. de bon. quæ lib. & clarius in l. vlt. §. sin autem in fin. eod. tit. ibi, & alijs omnibus, quæ ab vsufructuarijs extraneis exigi solent, ita vt de tutore, vel vsufructuarijs alijs argui non possit, ad patrem, vel auum legitimum administratorem, vt latè Pinel. in d.l.1. part.2. nu. 16. 67. & seq. C. de bon. mat.

3 Quo ad secundum dubium respondendum videtur ex communibus Doctorum traditionibus, quod & si alij vsufructarij satisdare debeãt de vtẽdo, & fruendo arbitrio boni viri l.1 §. habet ff. vsusfr. quemadmod. cauf. l.1. C. de vsu fr. Cast. in Auth. qui rẽ C. de sacrosc. Eccles. & de restituẽdis rebus finito vsufructu, siuè immobiles, siuè mobiles sint l.1. l. si vsusfructus mihi §. si vestis l.vlt. ff. vsusfr. quemadmod. cauf. l.4. C. de vsufr. etiam respectu earum, quæ vsu consumuntur iuxta tit. de vsufr. earum rer. quæ vsu consu. l. si cui, & l. seq. ff. vsusfr. quemadmod. cauf. §. constituitur, Inst. de vsufr. Doct. in cap.
4 vlt. de pignor. ipse tamen pater, vel auus minimè ad prædicta tenentur, veluti legitimi administratores vigore patriæ potestatis: Pari ra-
5 tione nec ad conficiendum inuentarium de rebus inuẽtis tenẽtur l.1. §. rectè ff. vsusfr. quem admod. cau. Bal. & Corn. in d.l. cum oportet §.
6 non autem, latè Alex. cons. 58. lib.3. quia inuentarij confectio ad eos pertinet, qui rationes reddere coguntur, arg. l. orphanotrophos, & ibi Bal. 7. not. C. de Episc. & cler. ad quas pater, vel
7 auus non tenentur l. hac edictali §. omnibus l. si quis prioris §. vlt. C. de sec. nupt. cum simil. per Boer. decis. 61. nu. 5.

Verum in casu, de quo agitur iuxta ea, quæ in facto mihi proposita fuerunt, res non est adeo expedita, quin contrarium verius videa-
8 tur, quoniam Ferrariæ res agitur, vbi extat statutum sub Rubr. quod non fiat translatio bonorum immobilium in forenses, cuius in hac re verba sic se habent. Declarantes ad tollendas omnes ambiguitates, quod Ciues ex priuilegio, & nati extra Ciuitatem, vel districtum, ex Ciuibus etiam originarijs non sint, nec efficiantur capaces, nisi fecerint se allibrari in æstimo communi Ferrariæ; & in ipsa Ciuitate, vel eius districtu habitauerint tempore acquisitionis, & postea saltèm per quinquennium perseuerauerint habitando, & sũbstinendo onera realia, & personalia, &c. quorum verborum dispositio ex nulla sui parte ad casum, de quo agitur adaptari potest, nec auo, de cuius persona tractatur, sũffragari aliquo modo potest, nam ipse Ciuis Ferrariensis dici non potest, quando quidem nec pro maiori anni parte, nec vnquam
9 Ferrariæ habitauit sicut requiritur, vt Aduena Ciuium priuilegijs gaudere possit l. cum de lanionis §. Sabinus, vbi Alber. & Bart. ff. de fund. instr. Nec Ciuium onera vnquam sũbijt, vt per Bart. & Plat. in l. cùm scimus C. de agr. & cens. lib.11. latè Boer. decis. 272. num. 2. & seqq. nec acquisitionis tempore præsertim, quod in specie à statuto requiritur, ergo ne fiat contra statuti dispositionem, sequitur dicendum non
10 posse auum bonorum, de quibus agitur, vsumfructum obtinere, ad not. per Bart. in l. si maritus §. legis Iuliæ, de adult. Bald. in l. in vrbe, de stat. hom. in l.2. C. de iur. aur. anul. Rom. cõs.

62.num.9. Alex. conſ.32.col. 1.lib.5.Dec.conſ. 84.col.pen.Ruin.200.col.2.Curt.Iun.342.num. 15.Cæphal.451.num.16. vol. 5. His enim caſibus vtuntur Ciues commodis,& incommodis in quauis materia,vel fauorabili, vel odioſa, Boer.poſt alios,quos refert,deciſ.160.num.23. Marſil.conſ.117.nu.1.& ſeqq.Rimin.Iun.conſ. 56.num.49.lib.1.

11 Nec prætendat Auus velle ſe in poſterum habitare, & onera ſubire, vel allibrari facere bona ſua,& alia huiuſmodi, quoniã ſtatutũ hoc requirit habitationem tempore acquiſitionis præcipuè,vt dictum eſt, & perſeuerantiam per
12 quinquennium,quando prius habitaſſet. Nec ciuilitatis priuilegium in alterius præiudicium retrotrahitur, Dec.in l.quod ab initio,in princ. de reg.iur.& conſ.661.num.14.vbi rationem affert,Alciat.reſp.200.num.11.verſ.ſed difficultas,Rip.lib.1.reſp.cap.2.nu.25.Plot. inter conſ. crimin. diuerſorum conſ. 108. num. 29. lib.1.
13 Verba namque ſtatutorum, præcisè intelligi debent,Bald.in l.maximum vitium,col.4.C.de lib. præt.in l. precibus,col.3.verſ.& not.C.de
14 impub. & al. ſubſt.cum vulg.nam qualitates à ſtatuto requiſitæ ſunt de forma, & ſubſtantia, Dec. conſ. 10.num.2. Tiraq.de retr. lign.§.36. gloſ. 2. num.24.& ſeq.Rol.conſ.33.num.9.lib.
15 3.Menoch.541. ſub num.3.cum ſimil. hoc autem ſtatutum conditum eſt ad fauorem ſuorum Ciuium, & ſuas exercet vires aduerſus extraneos,& forenſes,Bart. in l.relegatorum §.interdicere de interd.& releg.Abb.in cap.poſtulaſti, col.3.de for.comp.Corn.conſ.147.col. 2. lib. 2. Socc. Iun.conſ.25.num.11.lib.3.Natt.
16 conſ. 148. & ſeq. Nec omnino abſurdum eſt ex cauſa Auo,vel patri denegari vſumfructum, vt in ſimilibus poſitis in Auth. poſt d. l. cum oportet ſeqq.& alijs per Caball.Milleloq. 551. par.2. Ex quibus tollitur quicquid circa vſum fructum Auo prædicto ſuffragari poſſe prima facie videbatur.

Quo ad ſecundum dubium, inſtantibus prædictis, nihil dicendum eſſet,ſi enim vigore ſtatuti vſusfructus Auo non competit, nihil eſt, quod de cautione, vel de inuentario agendum
17 ſit,qualitas namquè ſine ſubiecto eſſe non poteſt l.1. de vſufr. cum vulgaribus. Sed dato, &
18 non conceſſo,quod vſusfructus deberetur,ſtantibus in facto mihi propoſitis, dicendum arbitror eundem ad cautiones prædictas, & inuentarium quoque teneri, quoniam vbi in perſona patris,vel Aui culpa ſuſpicari poteſt,ad euitandum damnum, quod ex ea euenire poſſet, & cautiones prædictas præſtare,& inuentarium conficere tenetur, Bart. in l.vſufructu, num.3. C.de vſufr.per l.Imperator ff.ad Trebel.Culpa autem interuenire poſſet, quando pater, vel Auus ſuarum rerum curam habere negligeret,
19 vel, aut alio ſimili modo dilapidare ſolitus eſſet, quia luſores dicuntur eſſe in culpa lata, ſecundum Bald. in Auth. ex teſtamento num. 12 C. de collat. & ideo interdici ſolet ipſis rerum ſuarum adminiſtratio,Bald.in l. ea lege, col.vlt.C.de cond.ob cauſ.luſores enim dilapidatores bonorum dicuntur,Bald.in Auth.quod locum in fin.C.de collat. quinimmò diſſipator
20 dicitur etiam qui ex mille decem conſumit, Bald.in l.ſi pro ea C. mand.idcirco quæuis modica dilapidationis ſuſpitio ſatis eſt, Bald. in cap. vlt. de ſeque. poſſ. & fruct. hinc diſſipator etiam dicitur, qui in proprios vſus conuertit, Innoc.in d.cap.vlt.& ibi Bald.& in cap.1.§.San-
21 cimus,quo temp.mil. in vſibus feud. Hæc autem culpa dolo equiparatur, & dolus etiam præſumptus culpæ latæ, vt per Bart. in l.quod Nerua quæſt. 4. & ibi Alex. ff. depoſ.Bald.in l. pignus C.de pign.act. quapropter ſi,vt in facto
22 præſupponunt, Auus ludere ſolet dicendum erit,eum ad cautiones,& inuentarium cogi poſſe; quoniam cum ad euitandum damna hæc remedia inuenta ſint vt ff. vſusfru. quemadmod. cau.per tot.& l.vlt.§.ſubſcriptionem,& §.licentia C. de iur. delib. §. ſancimus,& §. ſi vero ab ſint,in Auth.de hær.& falc.melius erit ab initio occurrere, alioquin ſuſpitio immineret §. hinc
23 nobis, in Auth. de hær. & falc. Hinc eſt,quod qui teſtatoris præcepto ab his cautionibus, & inuentarij confectione immunis efficitur, adhuc pro euitandis damnis ad illarum præſtationem, & inuentarij confectionem cogi poteſt, Abb. conſ. 4. col. vlt. lib.2. Ad id facit optimè
24 doctrina Imol.in l.ſi conſtante,col.4.ſol.matr. qui voluit, quod cum lis eſſe poſſit inter patrem,& filium in poteſtate ex cauſa aduentitiorum l.iubemus,vbi Bart. & alij C. ad Trebell.
25 teneatur ſatiſdare pater in caſu ſuſpectæ dilapidationis,quod ſi non poſſit, tunc ludicis officio fieri ſequeſtrum,iuxta cap.per veſtras, de don. int. vir. & vxor. & filijs alimenta ex illis bonis præſtare,ſi indigeãt iuxta l.ſi quis à liberis, de lib. agn. & ita de vſufructu bonorum maternorum. Vel filijs dimidiam vſusfructus, ſicut in emancipato d. l. cum oportet §. pen.& Imol.ſequitur Iaſ.num.186.& ſeqq.qui & ſi loquantur in dote, ratio tamen militat in caſu noſtro.

26 Præterea non eſſe abſolutè verum, quod pater, vel Auus legitimus adminiſtrator inuentarium conficere non teneatur, ſatis ſuadetur, quia lege aliqua id expreſſe non cauetur, nec ſimpliciter ſinè lege id temerè aſſerẽdum eſt, immo vulgatæ iuris regulæ,quibus in dubio ad hærendum gloſ.in l.omnis definitio,de reg.iur. contrarium innuunt, non enim negari debet, quod vni prodeſt,& alteri non nocet l. 2.§.item varus ff. de aqu. quot. & æſt. l. 2. vbi Bart.& alij,ſol.matr.l.1. Si quis caut. Nec fraudi locus concedi debet l.in fundo,de rei vend. Deinde
27 quia qui ad reſtitutionem tenetur,is ad inuentarij confectionem cogi poteſt Guid.Pap.conſ. 42. & in tract.de for.inuent. Vital.de for.clauſ. §.nihil innouari inuentarij conſ.pend. Ad idem Caſtr.in l.cum tale §. 1.num.2.de cond.& dem. Alber. in l. vlt. num. 1. de bon. auct. Iud. poſſ. Pinel.qui hanc partem ſequitur abſolutè in d.l. 1.part.2.nu.23.C.de bon.mat.
28 Nec obſtat,quod expreſſe eximitur pater legitimꝰ adminiſtrator ab onere cautionis,vel ſatiſdationis,vel rationis reddẽdæ,vt in legibꝰ ſupra citatis,quoniam ex cauſa ét non excuſatur d.l.

Impe-

Imperator ad Treb. & eiusdem opinionis fuerunt Ioann.Pap.lib.15.tit.6.arest. Boer d.decis. 29 61.vbi etiam de matre id asserit,nu.22. & seq. Crau.cons.218.Menoch.de arbitr.Iud.lib.2.cas. 209.Cassan.in cõs.218.Burg.tit.*des enfans* rub. 6.§.7.nu.5.& seq.& ante alios glos.in l.vlt.§.vlt. 30 per illum tex.C.de sent.pass.nec inter patrem, & matrem est multum dissimilis ratio in his casibus. Neque ab immunitate non præstandi cautiones prædictas ad inuentarij cõfectionem inferri debet,veluti ab illis lõge diuersam, arg. 31 l.Papin.de minor. quoniam inuentarium respicit probationem veritatis,ne aliquando bona descripta occultari possint, vt optimè Alex. d. cons.58.Butr.cons.313.nu.6.lib.1.Porcelin.de inuent.c.2.n.14.per l.Iubemus §.1.C.ad Treb. Accedit, quod Specul. etiam in titulo de instr. edit.§.dicto n.14.de contraria opinione dubitauit,& Comen.cons.89.nu.3.vbi tandem conclu 33 dit honestius facturum patrem,si inuentarium conficiat,& Rol.de inuent.q 26.ad fin.addit, cogi posse patrẽ, vt patiatur describi bona,& huius descriptionis confici instrumentum, vt per eum,ne bona dilapidentur secundum Bart.in l. mandatis in prin. per illum textũ de requ. reis in l. 1. §. penul.de ven.in poss.mitt.Salic.in l.1. C.de requ.reis,Boer.d.dec.61.nu.21.in fin. Ex quibus arbitror Auũ nõ cõsecuturũ vsumfructũ bonorũ prædictorũ, & quando aliter Iudici videretur ad cautiones præstandas saltèm,& inuentarij cõfectionem cogendum esse,iuxta ea, quæ in facto existere mihi narrata fuerunt,saluo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio, quæ ex propriis verbis sumitur, cæteris maior est.*
2 *Nemo præsumitur id dixisse, quod prius mente non conceperit.*
3 *Hæres vniuersalis propriè, & verè hæres est.*
4 *Interpretatio sumitur à frequenti vsu loquendi testatoris.*
5 *Qui omnes dicit neminem excludit, & nu. 20.*
6 *Ad quos commodum pertinet ad eosdem ex æquitate onera debent pertinere.*
7 *Interpretatio sumitur à verisimili.*
8 *Interpretatio sumitur à qualitate extrinseca.*
9 *Dictio, omnes, vniuersalis est.*
10 *Dictio, vero, est aduersatiua.*
11 *Institutus in re certa legatarii loco habetur.*
12 *A proprietate verborum non est recedendum.*
13 *Pluralitas potest resolui in plures singularitates cum militat eadem ratio, vel aliquid contra mentem disponentis resultaret, vel absurdum.*
14 *Indefinita quando non æquipollet vniuersali.*
15 *Hæres particularis habetur loco legatarii.*
16 *Indefinita æquipollet vniuersali, qnando negatiuè concipitur.*
17 *Oratio apposita termino communi facit signum vniuersale.*
18 *Clarioris expressionis causa factũ nil operatur.*
19 *Tunc censetur grauatus hæres cum expresse onus imponitur.*
21 *Frustra quæritur de eo quod subiecta materia non patitur.*
22 *Sermonis proprietas in dubio semper seruanda est.*
23 *Debitum dicitur quod ab inuito exigi potest.*
24 *Confessio, & assertio facta in instrumẽto nullo valida est, & nu.43.*
25 *Quod nullo iure cogente fit donatio est.*
26 *Transactio est de re dubia, & litę incerta compositio.*
27 *Transactio nullum certum præsupponit debitum.*
28 *In claris non egemus coniecturis.*
29 *Claritas, & certitudo ex testatoris declaratione apparet.*
30 *Testatoris voluntas à nemine melius quam à se ipso declarari potest.*
31 *Non dicimus quæ maturè prius non cogitamus.*
32 *In claris ad aliam interpretationem confugere non debemus.*
33 *Pecunia dicitur recepta ad vsum loci iusta ipsius vsualem valorem.*
34 *Vbi est celebratus contractus, & designata solutio, ibi debitum esse arguitur.*
35 *In pecuniæ numeratione locus contractus obseruatur.*
36 *Pecunia eo modo censetur recepta, quo est soluta.*
37 *Solutionis subsequentis virtus est præcedentem ambiguam obligationem declarare.*
38 *Debitum in pecunia loco non circumscribitur, nec potius mobilis, quam immobilis reputetur, nisi ex destinatione, vel contractu.*
39 *Creditor Regnicola, & contractus in Regno celebratus absque aliqua subauditione facit censeri creditorem Regni.*
40 *In interpretanda testatoris voluntate subauditio non admittitur.*
41 *In alternatiuis sufficit alterum posse verificari.*
42 *Expressa voluntas cæteris coniecturis præfertur.*
44 *Factum defuncti tenentur hæredes ratum habere.*
45 *Sufficit si fiat transactio ob solum litis timorem.*
46 *Quilibet tenetur probare fundamentum suæ intentionis.*

Pro Illustrissimo Cardinali Ascanio Columna cũ Excellentissimo Magno Regni Comestabulo coram Amplissimis Cardinalibus Seraphino, Arrigonio, & Blanchetto Arbitris amicabiliter electis.

ARGVMENTVM.

Ex quibus arguatur onus à testatore esse impositum certis bonis, & successiuè illorum possessoribus.

CONSILIVM XII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

EX quouis modo, quo testatoris voluntas interpretari potest, si Excellentissimi testatoris, de quo agitur voluntatem interprætemur, euidenter apparebit Illustrissimum D. meum Cardinalem Ascanium non teneri ad onera hæreditaria, de quibus agitur.

1 Nam si ex proprijs verbis sumatur interpræ-
2 tatio, quæ cæteris maior est, cum non præsumatur dixisse, quod prius mente non conceperit l. labeo §. idem Tubero de supp. leg. l. non aliter in princ. de leg. 3. onera hæreditaria ad solum Fabritium, eiusquè descendentes pertinebunt; ipsi enim sunt vniuersaliter hæredes
3 instituti, nec alius propriè, & verè hæres est, nisi vniuersalis l. quoties C. de hær. Inst. l. hæreditas de reg. iur. Iaf. consil. 49. col. 7. volum. 3. Alex. consil. 22. num. 6. lib. 5. Rol. consil. 53. num. 9. lib. 3.

4 Quoniam si sumatur interpretatio ex frequenti vsu loquendi ipsius testatoris, vt in l. si seruus plurium §. vlt. & ibi Bart. Aret. & alij, de leg. 1. Rom. consil. 179. num. 3. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 9. nu. 1. pariter dicendum erit, onera prædicta ad Illustrissimum Cardinalem non pertinere, quoniam quando testator in eodem testamento voluit ad onera Status Ecclesiastici eum pro ipsius rata teneri non dixit per infrascriptos hæredes, sed adiecta vniuersali loquu-
5 tione dixit per omnes infrascriptos hæredes, vt neminem penitus excluderet l. Iulianus, de leg. 3. l. à procuratore C. mand. cap. sollicitè de maior. & obed. cap. Romanorum 19. dist.

6 Si ex æquitate, cui dubium, quod cum commodum Status Regni ad solos pertineat hæredes vniuersales, ad eosdem secundum æquitatem onera pertinere debent l. eum qui, de iure iur. l. secundum naturam de reg. iur. l. si is §. 1. ff. commod.

7 Si ex verisimilitudine, idem dicendum, verisimile est enim, quod si testator interrogatus fuisset, ad quos hæredes vellet onera, de quibus agitur pertinere, ad vniuersales vtique respondisset, actenta ratione æquitatis prædictę l. pen. de iur. cod. l. vlt. de hær. inst. l. Titius §. Iucius de lib. & post. Socc. in l. 1. sub num. 38. de vulg. & pup. Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 19. num. 4.

8 Si denique ex qualitate extrinseca, idem dicendum erit, quoniam si ad onera prædicta Illustrissimus Cardinalis teneri diceretur, vana, & ociosa fuisset testatoris illa distinctio debitorum Status Regni, & Ecclesiastici, dum dixit ad illa teneri hæredes infrascriptos, & de vniuersalibus intelligebat, ad ista teneri etiam hæredes in rebus certis, quod non est admittendũ l. si quando de leg. 1. Bar. in l. generaliter per illum text. de vsufr. leg. Mantic. eod. lib. 3. tit. 6. per totum. Nec dici potest id fitisse factum ad maiorem dilucidationem obscuræ dispositionis Paris. consil. 110. nu. 47. lib. 1. quoniam clarissimè in primo capite loquutus est, & pariter
9 in secundo, vt patet tum ex vniuersali dictione
10 omnes, tum ex illa aduersatiua, debita vero, l. cum filius de donat. glos. in §. venditæ in vers. vero Inst. de rer. diuis. nec maior dilucidatio esse poterat, quam ex indistincta debitorum appellatione, nam indistinctè etiam in omnibus erat accipienda l. de pretio ff. de publ. l. 1. §. 1. de leg. præst. ex quouis igitur capite interprætemur voluntatem testatoris semper Illustris. Cardinalis censendus erit ab ijs oneribus, de quibus agitur, immunis.

Quibus sic consideratis non obstant, quæ in contrarium considerari possent, nam quamuis dixerit testator per infrascriptos hæredes, rela-
11 tio fieri non potest, nisi ad hæredes vniuersales, & ita non ad Illustrissimum Cardinalem, qui in re certa fuerat institutus, & legatarij loco habetur, vt probatum est, non recedendo à
12 proprietate verborum l. non aliter de leg. 3. cum alijs supra allegatis.

Nec obstat, quod pluraliter loquutus est per infrascriptos hæredes meos, quoniam non solum Fabritium heredem vniuersalem instituit, sed eius quoque descendentes, seruata forma
13 l. Gallus in princ. de lib. & post. Nec est nouum, quod pluralitas resoluatur in plures singularitates, in quibus eadem militat ratio Bar. in l. Iubemus §. sin autem C. ad Trebell. Socc. consil. 43. col. 2. vers. 2. resp. lib. 1. Vel quando resultaret absurdum l. pen. C. de imp. cap. vt priuilegia de priuil. Castr. consil. 200. col. 1. lib. 2. Vel aliquid contra mentem disponentis, Bald. Sal. & alij in l. quamuis C. de imp. Socc. d. consil. 43. vers. 3. & vlt. Crau. consil. 384. num. 4. & seqq.

vol.3.quæ omnia in terminis nostris verificari, patet ex supra deductis.

14 Minus obstat, quod omnino indefinita æquipollet vniuersali l.si pluribus de leg.1.ideoque idem videtur, cum dixit infrascriptos hæredes, sicuti infrascriptos omnes hæredes, nam re vera indefinita hominis non æquipollet vniuersali vbi diuersa est ratio Dyn.in Rub.de reg. iur. in 6. num. 8.Bart.in d.l.si pluribus,& in l.omnes populi num. 57. de iust.& iur. sicut hic est diuersissima, quæ inter hæredem vniuersalem,
15 & particularem, qui loco legatarij habetur considerari potest.

16 Rursus æquipollet, quando negatiuè concipitur glos. in l.iurisg. §. sed si fraudandi, quam
17 Fulg.ibi not.de pact.quia oratio apposita termino communi facit signum vniuersale Couar. lib. 1. var.res.c.13.num.7.hic vero affirmatiuè concepta reperitur.

Neque etiam obstat, quod expressit alias solum Fabritium, quando eum solum voluit esse obligatum, vt in debitis Illustrissimi Fabri-
18 tij fratris, quia causa clarioris expressionis id factum censetur, nec ideo quicquam operatur l.non rectè C.de fideiuss. l. 3. ff.de leg.1.Alex. cons.33.nu.12.lib.1. Præterquam ex alio tolli-
19 tur, nam ex hoc patet tunc censeri grauatos hæredes, quando expræssè onus imposuit, quod cum in debitis Regni hæredes simpliciter expresserit, de vniuersalibus secundum proprieta-
20 tem verborum intelligi debet, per supradicta, arguendo ab vsu disponendi à testatore obseruato d.l.si seruus plurium §.fin.de leg.1.

Ex quibus si rectè considerentur, sequitur Illustrissimum Cardinalem Ascanium, ex mente, ex verbis, ex omnibus alijs, quibus voluntas testatoris conijci potest, non esse ad onera Regni penitus obligatum.

Ad Secundum Dubium.

SEquitur, vt quæ circa secundam difficultatẽ objciuntur explicemus, an scilicet summa 100000. aureorũ soluta Principi Sulmon.cõmeretur inter debita Regni, vel status Eccle-
21 siastici? Et in primis illud animaduertendum erit, quod frustra quæritur de hoc, quod subiecta materia non patitur, si quidem summa præ-
22 dicta inter debita connumerari non potest, nam ex proprietate sermonis, quæ in dubio
23 seruanda est l. non aliter de leg.3.debitum dicitur, quod ab inuito exigi potest l.debitor de ver.sign.iure scilicet actionis §.1.inst.de act.Sed nullam Princeps habebat actionem pro ea summa aduersus Illustrissimum testatorẽ, vt idem
24 cũ iuramẽto confessus est, vt patet ex instrumẽto transactionis, cuius confessio, etiam si nullum esset instrumentum valida est, & optimè probat Castr. in l.si ita stipulatus §. Chrisogonus num.4.de verb.oblig.Bart.in l. 1. §. si quis ita,& in l.decem in fin. eod. tit. Ruin.cons. 53 nu. 15.lib.2. ergo nullum erat debitum prædictæ quantitatis.

25 Præterea donatio fit nullo iure cogente l. 1. de don. eam autem pecuniam Illustrissimus Testator donauit, vt ex publico instrumento apparet, igitur nulla erat obligatio, nullumque debitum.

Rursus soluta est quantitas prædicta ex cau-
26 sa transactionis, quæ est de re dubia, & lite incerta compositio l. 1. de transs. ergo nullum
27 certum præsupponit debitum, & frustra quæ-
28 ritur inter quæ debita censenda sit, quoniam sumus in claris, ideoque non egemus coniectu-
29 ris l.continuus §. cum ita de verb.oblig. claritas autem, & certitudo apparet ex declaratio-
30 ne eiusdem testatoris l.hæredes §.1.de testam. cuius voluntas apertius, quam à se ipso declarari nequit, quia non dixit, quod maturè non
31 cogitauit l. labeo §.idem Tubero de supp. leg.
32 Paris.cons.14.num.24.volum.2.quamobrem ad aliam iuris interpretationem confugere non debemus, Bald.in Auth.nisi rogati num.9. C.ad Treb. Paris. cons. 91. num. 27.volum.2. post Bald. in l. pen. num. 8. in fin.C.de imp.& al. subst. Quapropter cum ad tollendas has difficultates, quas præsentijt iam Excellentissimus Testator, an & quę essent debita huius, vel illius status, distinxerit tria capita, quod scilicet debita Regni intelligantur illa, pro quibus recepta est pecunia ad vsum Regni, vel solutio destinata est in Regno, vel fuerunt contracta pro satisfaciendo creditoribus Regni, & ex ijs capitibus appareat prædictam summam etiam connumerandam inter debita Regni, sequitur ad ea non teneri Illustrissimum Cardinalem.

Quod autem id verum, sit percurrantur quæ so prædicta capita distinctionis, & primum sa-
33 tis verificatur, quoniam pecuniam fuisse receptam ad vsum Regni, idest de moneta Regni, iuxta ipsius vsualem valorem Bellam. decis. 2. Oldr.cons.168.num.4.Corn.cons.321.num.12.
34 vers.nam solutio lib.3.arguit debitum esse status Regni, vbi fuit celebratus contractus, & de
35 signata solutio, quia in numeratione pecuniæ obseruatur locus contractus, Bart. Dec. & alij in l. semper in stipulationibus de reg. iur.& in l.Paulus in princ.de sol.Tiraq.de retr. lign.§.1. glos.8.nu.73. Gabr.de cons.concluss.1.num. 18. ex quo qualitas pecuniæ declaratur, Curt.Sen. de monet.q.vlt.nu.31.

Et licet pecunia actualiter non fuerit rece-
36 pta, sed soluta, breui tamen manu eo modo censetur recepta, quo soluta Doct. in l. sing.
37 si cert. pet. quoniam subsequentis solutionis virtus est præcedentem ambiguam declarare obligationem Bal.in l.si certis annis num.9. & ibi per alios C. de pact. & cons. 423. in fin.vol. 2.Viuius commun. opin.op.sib.num.18.

Alterum quoque caput verificatur clarissimè, vt patet ad sensum, quia fuit solutio destinata in Regno, ad l.contraxisse de act.& oblig.
38 l. exigere dotem de iud. & cum debitum in pecunia non circumscribatur loco, nec mobilis potius, quam immobilis reputetur, nisi ex destinatione, vel ex contractu l.Titium,& Mæuium §. tutores de admi. tut. l.contraxisse de act.& oblig. Socc. cons. 101. lib. 1. Tiraquell.

de retr.lign.§.1.glos.7.num.106.sequitur,quod & ratione destinationis, & ratione contractus, inter debita Regni debeat connumerari.

39 Tertium quoque,quia cum Princeps sit Regnicola,& contractus in Regno celebratus,Regni creditor censendus est,absque aliqua subau-
40 ditione quæ in interpretanda testatoris voluntate non admictitur, Crau. cons. 161. num.15. latè Mantic. de coniect. lib. 3. tit. 2. num. 2. & seqq.

41 Et cum tria hæc capita à testatore expressa sint alternatiuè,sufficit alterum posse verificari l.si hæredi plures de cond. inst. cap. in alternatiuis de reg. iur.in 6.quando omnino verificari non possent,sicut omnia,vt dictum est,verificantur euidentissimè.

Actenta igitur tam clara testatoris dispositione, cessat obseruatio causæ immediatæ, ob quam tale debitum fuit contractum, nimirum
42 pro redimendo statu Ecclesiastico, quia expressa eius voluntas cæteris coniecturis præfertur l.ille,aut ille §.cum in verbis de leg.3.l.in conditionibus de cond. & dem. l. 3. C. de lib. præt. Et in transactione Princeps Sulmonis asseruit se in illis bonis nullum vnquam ius ha-
43 buisse,cui assertioni fides est adhibenda, etiam si nulla esset transactio, Bart. in l. 1. §. si quis ita,in l.decem de verb. oblig. Cast.in l. si ita §. Chrisogonus num. 4. eod.tit.Ruin.cons.53.nu-
44 15.lib.2. Sed cum istam confessionem ratam habuerit Excellentissimus testator, non possunt hæredes illam non admictere, quo fit, vt ex sola causa transactionis, & personalis obligationis hoc debitum, non ex alia causa
45 consideretur, & sufficit fieri transactionem ob solum litis timorem l.2.C. de transact.& ad euitandum dispendia, & id genus Alex. in l. transigere num.22. & ibi Ias. num.2. C.eodem Accedit dixisse testatorem ea dici debita Regni pro quibus sunt obligata bona,& feuda existentia in Regno,sed pro hoc debito, de quo agitur sunt specialiter obligata omnia bona burgensatica,& feudalia sub Regio assensu impetrando, quod clausula burgensaticorum bonorum, & assensus Regis, non verificatur nisi in bonis in Regno existentibus,& ad illa restringitur dictio illa vniuersalis,omnia bona, iuxta not.in l.omnes populi ff.iust.& iur.ergo sequitur necessariò debitum, de quo agitur esse debitum Regni,& non Status Ecclesiastici.

46 Præterea onus hoc probandi tale debitum esse Status Ecclesiastici hæredibus competit vniuersalibus,velut fundamentum intentionis suæ l.ab ea parte l. ei qui de prob. quibus non probantibus nihil est, quod Illustrissimo Cardinali imputari possit l. qui accusare C. de eden. Ex quibus,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testatoris voluntas præcipue est attendenda.*
2 *Coniecturæ an idem operentur, quam verba expressa.*
3 *In fideicommissis mens potius quam verba inspicimus.*
4 *Fratres propriis nominibus ad inuicē substituti nulla habita de hæreditariis portionibus consideratione ad viriles debent admicti.*
5 *Instituti propriis nominibus, si in substitutione ad eosdem habeatur relatio etiam nominibus appellatiuis, censentur etiam propriis nominibus substituti.*
6 *Substitutio inter legatarios operatur in dubio succession æqualem.*
7 *Instituti in rebus certis habentur pro legatariis.*
8 *Oneris æqualitas virilem arguit successionem.*
9 *Qualitas expressa in institutione non censetur repetita in substitutione quando eadem ratio non militat.*
10 *Diuersa est ratio inter hæredem vniuersalem, & institutum in re certa, quia hic habetur loco legatarii.*
11 *Partes expressæ in institutione quando censeantur repetitæ in substitutione.*

Pro Eodem Illustrissimo, coram Eisdem Illustrissimis.

ARGVMENTVM.

An diuersimodè instituti ex reciproca substitutione censeantur substituti in viriles.

CONSILIVM XIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 EX voluntate testatoris,quæ præcipuè actēdi debet l.in conditionibus ff. de cond. & dem. apparet Illustrissimum Cardinalem Ascanium ad fratris prædefuncti Federici successionem,ex reciproca substitutione, pro virili portione de
3 bere admitti,nā licèt ex cōiecturis approbatur, idem operatur, ac si fuisset verbis expressa l. cum proponeretur in fin. de leg. 2.l.licet Imp. vbi Bar.de leg.1. præsertim in fideicōmissis, in
3 quibus mens potius, quam verba inspicitur l. cum virum C.de fideicom.cum vulg.per Dec. cons.186.num.4.in facti vero specie, de qua agitur,

agitur, pluribus coniecturis apparet Illustrissimum Cardinalem ad virilem portionem fuisse vocatum.

4 Prima est quia fratres inuicem sunt proprijs nominibus substituti, ideoque non habita de hæreditarijs portionibus consideratione ad viriles partes admicti debent Bart. Bald. Iaſ. Dec. & alij communiter in l. 1. C. de imp. per l. non nunquam ad Treb. Bened. in repet. cap. Rainutius par. 2. nu. 9. in materia reciprocæ substitutionis de Tentacinq. de subst. par. vlt. c. 1. n. 12. & seq.

5 Quod autem proprijs fuerint nominibus substituti, indè euidenter apparet, quod Fabricium, Ascanium, & Federicum filios proprijs nominibus testator instituit, primum vniuersaliter, alios certis in rebus, & ad eos postea relationem fecit, dum inquit, & si vnus, vel plures ex dictis filijs hæredibus institutis, &c. quos prius in specie nominauerat, arguendo à relatione ad relatum l. ait prætor §. 1. ff. de re iud; l. Titio §. fin. de verb. oblig. l. asse toto de hæred. inst.

Quinimmo si appellatiuis nominibus idem fecisset, cum prius propria nomina præcessissent, idem dicendum esset, vt prædicti Doct. locis præalleg. & Bened. præcipuè, qui huius rei plures rationes refert loco præalleg.

6 Secunda est, quia inter legatarios substitutio in dubio operatur æqualem successionem Anachar. cons. 68. Iaſ. in d. l. 1. col. 2. vers. limita tamen,

7 at in rebus certis instituti, vt Illustrissimus Ascanius, & Federicus, pro legatarijs habẽtur, & ad viriles partes admittuntur l. quoties C. de hær. inst. l. ex facto l. 2. l. quoties §. si duo ff. eod. titulo merito, &c.

Tertia Coniectura est oneris æqualiter impositi, quæ cæteris coniecturis præponderat,

8 Dec. in d. l. 1. num. 10. nam æqualitas oneris virilem arguit successionem, glos. in d. l. 1. vbi eam communem Doct. sequuntur l. quoties ad Treb. Socc. in l. vtrum §. quæsitum ff. ad Treb. Coraſ. in d. l. 1. num. 16. Bened. in d. c. Rainutius in Breuil. num. 7. Aret. in §. si ex disparibus Inst. de vulg. At constat ex testamento fratres prædictos, æqualiter fuisse grauatos, igitur.

9 Quarta Quoniam vbi eadem ratio non militat, qualitas expressa in institutione non censetur repetita in substitutione; Bal. in l. in actionibus 3. not. de his qui not. infam. Aret. consil.

10 vlt. sub num. 6. Dec. cons. 490. num. 6. At diuersa ratio est inter hæredem vniuersaliter institutum, & eum, qui in rebus certis institutus pro legatario habetur, vt supra merito, &c.

Ex his nihil obstat reg. vulgaris l. si plures de vulg. l. 1. C. de imp. §. si ex disparibus Inst. de,

11 vulg. §. substitutus Inst. de pup. cum concord. quod partes expressæ in institutione censentur repetitæ in substitutione, quoniam in prædictis omnibus casibus limitatur à prædictis Doct. communiter. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Nepos principaliter institutus non ideo censetur etiam substitutus.*
2 *Qui expressè aliquem instituit si voluisset eundem substituere expresse etiam substituisset.*
3 *Substitutio non præsumitur, nisi expresse de ea constet.*
4 *Substitutio restricta ad filios propriis nominibus nominatos nepotes non comprehendit.*
5 *In substitutionibus, & fideicommissis regulariter filiorum appellatione nepotes non continentur, & num. 10.*
6 *Fideicommissa sunt odiosa.*
7 *Filiorum appellatione in odiosis nepotes non continentur, etiam quod fauor aliquis esset considerabilis.*
8 *Substitutio superstiti, & superstitibus facta filiis testatoris, & cum clausula ordine successiuo nepotes excludit.*
9 *Substitutio ab institutione declaratur, & quomodo id procedat.*
11 *Regula legis primæ C. de impub. quando procedat.*
12 *Quando præcedens clausula non censeatur repetita in sequentibus.*
13 *Instituens filios nomine proprio illis postea substituens per verba, dictis hæredibus institutis, non adiecto (meis) non ideo nepotes comprehenduntur.*
14 *Dictio, dictis, repetit omnes qualitates præcedentes.*

Pro Eodem Illustrissimo, coram Eisdem Illustrissimis.

ARGVMENTVM.

An Nepotes cum Patruis instituti censeantur etiam cum illis substituti.

CONSILIVM XIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 Icèt testator, casu quo vnus ex filijs hæredibus institutis præmoreretur in portionem deficientis nepotes instituerit ex eo nascituros, sicque appareat nepotes cum patruis æquè principaliter institutos: Non ideò tamen sequitur eosdem censeri etiam substitutos, quo

2 niam sicut vbi eos voluit instituere expressè instituit, ita si substituere etiam voluisset, eosdem expressè substituisset ad tex. in l. 1. §. sin autem

autem ad deficientis C. de cad. toll. in cap. ad audientiam de dec. in cap. inter corporalia
3 de translat. Epis. Dec. cons. 567. sub num. 1. Non enim præsumitur substitutio, nisi expresse constet Rol. cons. 56. num. 4. lib. 3. Mantic. de coniect. vlt. volum. lib. 5. tit. 1. num. 18. quapropter cum non fuerint nepotes expresse substituti, sicut fuerunt instituti, censendi non erunt substituti.

4 Præterea, quando substitutio restricta est ad filios proprijs nominibus nominatos, nepotes non comprehenduntur, Bart. in l. Gallus §. instituens de lib. & post. in l. liberorum de verb. sign. Dec. cons. 391. sub nu. 5. sicut contingit in casu de quo agitur, vt patet ex testamento, nepotes igitur non censentur substituti.

5 Præsertim cum simus in substitutionibus, & fideicommissis, in quibus filiorum appellatione regulariter nepotes non comprænduntur. Socc. cons. 104. in princ. volum. 3. qui communem dicit, Dec. cons. 465. num. 9. Alba. cons. 29.
6 num. 13. vol. 1. Eo magis cum odiosa sint fideicommissa l. cohæredi §. cum filio de vulg. & pup. latè Mantic. lib. 7. tit. 1. in quibus appella-
7 tione filiorum nepotes non continentur, Bart. in d. l. liberorum, & ibi Alc. & in l. iusta eod. tit. etiam quod fauor aliquis esset considerabilis, Dec. consil. 95. colum. 3. & 4. Alba. d. consil. 29. num. 12.

8 Accedit substitutionem superstiti, & superstitibus factam fuisse, per quam clausulam nepotes excluduntur Corn. cons. 182. num. 6. vol. 2. Ruin. consil. 181. num. 2. vol. 2. cum alijs per Mantic. lib. 8. tit. 8. num. 8. & adiecta fuit clausula, ordine successiuo, de qua alias diximus, quæ alioquin nihil operaretur, contra l. si quando de leg. 1.

9 Nec obstat substitutionem declarari ab institutione l. 1. C. de impub. & al. subst. cum concord. quia id verum est, quo ad portiones in institutione descriptas, quæ in substitutione repetitæ censentur, nimirum, vt in qua quis parte fuit institutus, in eadem censeatur substitutus si modo cõstat eum substitutũ, vt in d. l. 1. I. C. de impub. Secus in alijs qualitatibus extrinsecis, quæ ex testatoris voluntate adesse possunt, atque abesse l. sub conditione de hær. inst. Decian. d. cons. 1. num. 184. vol. 2. In proposito autem de testatoris voluntate non constat; immo in contrarium præsumitur, tum quia si substi-
10 tuere voluisset, vtique expressisset, quod non fecit, tum quia ex propria significatione non veniunt, maxime in substitutionibus, & fidei-
11 commissis, vt dictum est. Rursus regula d. l. 1. C. de imp. in odiosis minimè procedit, nec vbi testatoris voluntati contrarius sequeretur effectus, Decian. d. cons. 1. sub num. 185. vers.
12 4. & vers. 5. quo casu præcedens qualitas non censetur repetita, Bart. in l. in repetendis ad fin. vers. item aduerte, de leg. 3. & cons. 39. Alexan. consil. 66. num. 1. lib. 3. Decian. vbi supra numer. 151.

13 Neque obstat, quod dixerit, ex dictis filijs hæredibus institutis, nec dixerit, meis, quia non ideo comprænduntur nepotes, quos consultò ommisisse videtur, cum eos nominasset, si comprænendi voluisset, vt supra. Et quamuis non dixerit meis, satuum est de alijs intellexisse,
14 arg. l. nominatim, & l. cum quidam de lib. & posth. & illa dictio, dictis, repetit omnes qualitates præcedentes, vt ex mente Bart. Dec. & Curt. tradit Paris. cons. 21. nu. 15. volum. 2. Socc. cons. 112. num. 13. vol. 4. Rip. in l. filiusfam. §. diui nu. 111. de leg. 1.

Nec obstat, quod in oratione dispositiua filiorum appellatione veniant nepotes Bart. in d. l. liberorum cum simil. procedit; istud namque nisi de contraria testatoris voluntate appareat, arg. l. in conditionibus primum locum de cond. & dem. iuxta supradicta, &c. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Plures vocati ad aliquod commodum censentur in viriles vocati, sed fallit num. 2.*
3 *Glosæ opinionem in l. 1. C. de impub. in verb. ex disparibus omnes sequuntur.*
4 *Hæreditas per Iurisconsultum diuiditur per quotas, & vncias, & non per partes.*
5 *Differentia est respectu emolumenti inter institutos in quotis, & inter institutos in certis rebus.*
6 *Duobus institutis in certis rebus non dato alio hærede vniuersali reliquum hæreditatis pro virili, & non pro valore rerum certarum in quibus fuerint instituti defertur.*
7 *Institutis pluribus in quotis, si aliqua quota ad assis perfectionem remaneat indispositа, illa diuiditur secundum portiones hæreditarias assignatas.*
8 *Lex vnica §. sed vt manifestetur C. de caduc. tollend. declaratur.*
9 *Substitutio facta sub nomine appellatiuo hæredum intelligitur secundum quotas, id tamen non procedit in substitutione facta nomine appellatiuo legatariorum.*
10 *Hæredes in re certa sunt potius legatarii.*
11 *Relatum est in referente cum omnibus qualitatibus suis.*
12 *Substituti nominibus propriis censentur in viriles vocati.*
13 *Instituti in rebus certis, & institutus vniuersalis non possunt sub vna, hæredis vniuersalis, vel hæredum in rebus certis comprehendi.*

Pro Eodem Illustrissimo, coram Eisdem Illustrissimis.

ARGVMENTVM.

Institutis duobus in rebus certis, & tertio in vniuerso, & inter se substitutis, decedente altero ex hæredibus particularibus, quomodo inter superstites fiat diuisio.

CONSILIVM XV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 REgula est, quod vocati ad aliquod commodum censentur vocati in viriles l. reos §. sum in tabulis ff. de duob. re. l. 1. C. quan. plur. vn. sent. §. si plures inst. de hær. inst. l. quoties §. hæredes ff. eod.

2 Hæc regula fallit, quãdo aliquod commodum relinquitur hæredibus institutis in diuersis portionibus sub nomine appellatiuo, quia tunc testator videtur respexisse portiones hæreditarias l. si plures de vulg. §. & si ex disparibus inst. eod. l. 1. C. de impub.

3 Sed puto aduertendum, quod glos. in d. l. 1. in ver. ex disparibus, exemplificat illum text. quando partes inæquales sunt factæ per quotas, & hoc exemplum sequuntur ibi omnes Doctores, & nullus, quem viderim ponit exemplum in institutis in certis inæqualibus rebus.

Et cum ll. omnes quotquot ad propositum adduci possint, quæ multæ sunt, loquantur de institutis in disparibus partibus hæreditatis, & cum hæreditas à I.C. non diuidatur per
4 res particulares, sed per quotas, & vncias §. hæreditas cum seq. instit. de hæred. inst. l. interdum §. 1. l. seruum §. 1. ff. eod. meritò videtur dicendum, quod I.C. & Imp. loquendo de inæqualibus portionibus hæreditatis, intellexerunt de partibus eo modo, quo apud Iurisconsul. & Impp. diuidi solet hæreditas, & sic de quotis.

5 Et quod sit differentia inter institutos in quotis, & in rebus certis respectu emolumenti acquirendi, colligitur expresse ex coniunctione aliquarum ll. videlicet text. in l. quoties §. si duo l. alterius l. ex facto in princ. & §. vnde,
6 & §. cum hæc ita de hær. inst. vbi dum quod institutis duobus hæreditas in rebus certis, si alius non adsit hæres vniuersalis, reliquum hæreditatis applicatur eisdem pro virili, & non iuxta valorem rerum certarum, in quibus fuerant instituti, & ex text. in §. vid amus si pars inst. eod. & in l. interdum §. 1. ff. eodem, & in l. si
7 ita de bon. poss. sec. tab. in quibus dicitur, quod institutis pluribus hæredibus in quotis, si aliqua quota remaneat ad perfectionem assis indisposita, illa diuiditur secundum portiones hæreditarias assignatas; & sic apparet clarè diuersitas respectu diuisionis commodi inter institutos in quotis imparibus, & institutos in rebus certis disparis valoris.

8 Et hanc differentiam videtur considerasse text. in l. vnica §. sed vt manifestetur C. de cad. toll. dum respectu commodi remanentis ex legato facto caduco, dicit hæredes institutos in quota debere participare respectu quotarum in quibus fuerant instituti, legatarios autem, & donatarios, seù particulares fideicommissarios debere participare in viriles.

9 Et ex hoc text. not. omnes Doct. in d. l. 1. C de impub. quod licet substitutio facta sub nomine appellatiuo hæredũ intelligatur secundũ quotas hæreditatis illud tamen non procedit in substitutione facta nomine appellatiuo legatariorum, idem firmant Bened. in cap. Rainutius par. 2. tract. de Breuil. num. 10. vers. & hæc differentia Mod. Aquil. de subst. part. 5. cap. 1. nu. 15.
10 & ideo cum hęredes in re certa sint potius legatarii l. quoties C. de hær. inst. meritò in proposito, in quo sunt substituti hęredes in re certa, facienda est diuisio in viriles, & inter legatarios, quibus assimilantur heredes in re certa respectu diuisionis commodi per supra deducta, non pro portionibus hęreditarijs, vt fit inter hęredes vniuersales.

Addo etiam, quod cum substitutio loquatur de dictis filijs hęredibus institutis, & duo fuerint nominibus proprijs instituti, Ascanius, &
11 Federicus in rebus certis, & Fabricius in vniuersum, cum relatum sit in referente cum omnibus qualitatibus suis l. asse toto de hær. inst. proinde est, ac si testator nominasset in substitutione Federicum, & Ascanium hæredes in certis rebus institutos, & Fabricium hæ-
12 redem vniuersalem, quo casu cum sit facta substitutio nominibus proprijs omnes censentur vocati in viriles Mod. Aquil. d. cap. 1. num. 12.

13 Nam & expressio illius qualitatis (quod duo erant hæredes in re certa, & tertius vniuersalis) facit, quod omnes sub vna appellatione hæredis vniuersalis, vel hæredum in re certa non possint comprahendi, & ideò cum in vocatione inter eos non sit communio, debet omnino inter eos fieri diuisio in viriles, Socc. in l. vtrum §. quæsitum nu. 4. de reb. dub. Mod. Aquil. d. c. 1. nu. 5.

Et cum illi, quibus fuit facta substitutio essent tres tantum, vno decedente, & purificata conditione, non poterant nisi duo remanentes aspirare ad substitutionem, quorum alter de necessitate erat hæres institutus in re certa, & sic cum respectu ipsius non possit verificari præsuppositum, quod habeat portionem hæreditatis, d. l. quoties C. de hær. inst. non potest habere locum dispositum, quod di-

uisio

uisio inter eos fiat secundum portiones hæreditarias l.mancipia,& ibi Fulg.& Sal.not. C. de ser. fug. Socc. cons. 44. numer. 12. lib. 1. Ex quibus,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *In dispositionibus Principũ semper clausula citra præiudicium iuris quæsiti subauditur.*
2 *Derogatio vltra casus limitatos non extenditur.*
3 *Derogatio specialis, & expressa requiritur, alias nil operatur etiam si possit coniici.*
4 *Substituto superstite ex institutis filiis testatoris in mortuorum locum alii non succedunt,nec eorum personam repræsentant.*
5 *Substituto superstite ex institutis idem iudicatur, ac si testator dixisset,salua gradus prærogatiua, quo casu,filius non ingreditur locum patris.*
6 *Clausula ordine successiuo in substitutione idem operatur, vt clausula salua gradus prærogatiua.*
7 *Filius non ingreditur personam patris, quando substitutio est facta cum clausula.salua gradus prærogatiua, vel cum clausula,ordine successiuo.*
8 *Ad fideicommissum factum familiæ qui nominati sunt speciali,& singulari,non generali,& collectiua nominatione admittuntur.*
9 *Qui ex substitutione,venit ex expressa,qui per repræsentationem ex tacita dispositione vocatur.*
10 *Nepos qui patris locum ingreditur illius personam fictè assumit.*
11 *Representatio fit ex quodam iure speciali.*
12 *Ex expressa,& vera dispositione veniens præfertur venienti ex tacita,& ficta.*
13 *Prælatus in prima institutione debet,& in fideicommisso præferri.*
14 *In substitutione quando nepotes cum patruo concurrant.*
15 *In successione ascendentium semper filius patris locum ingreditur,intelligitur ab intestato.*
16 *Cum plures speciali nomine, & alii generaliter sunt instituti,tunc specialis nominatio,proximitas,& affectio attenditur.*
17 *Finalis intentio semper attendi debet.*
18 *Non impeditur fideicommissum esse perpetuum, & in familia conseruari,licet nepotes patris locum non ingrediantur.*
19 *Fideicommissum conditionale non transmittitur.*
20 *Substitutio propriis nominibus expressa impedit transmissionem,& ad successoris personam non respicitur.*
21 *Quando substituitur superstes, quod alioquin erat transmissibile efficitur non transmissibile, & etiam vide num.23.*
22 *Ex testatoris coniecturata voluntate conditionale fideicommissum transmittitur.*
24 *Legitima debetur filio iuxta numerum liberorum absque onere, & in specie fideicommissi, & num.26.*
25 *Legitimam filius consequitur ex legis dispositione,non autem testatoris iudicio.*

Pro Eodem Illustrissimo, coram Eisdem Illustrissimis.

ARGVMENTVM.

Quando nepotes concurrant cum patruo in substitutione,seù fideicommisso.

CONSILIVM XVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

NOn est excludendus Illustrissimus, & Reuerendissimus Cardinalis Ascanius à medietate bonorum, quæ per Mart. V. Fel. rec. sub perpetuo fideicommisso comprehensa fuerunt; cum illi præsertim fideicommisso à Fel. Mem.Pap. V.non fuerit derogatum; sed de eo limitatè actum,quod vim derogationis non habet, quia nihil actum est fideicommisso contrarium, & in dispositionibus Principum semper clausula,citra præiudicium iuris quæsiti, subauditur, Bart. in l. dotalem de mil. test.Bal.in l.1.de const.princ.Brun.cons.12. nu. 136. lib. 1. Et vltra casus limitatos derogatio non extenditur l.si domus de ser.vrb.præd.Aldobrand. cons. 23. num. 5. Immò expressa, & specialis derogatio fuisset necessaria,Oldr.cons. 325.num. 1. alioquin nihil operaretur,etiam si conijci posset, vt extat decisio Rotæ in Nouiss. diuers.358.lib.1.

Sed quatenus fideicommissum prædictum fuisset sublatũ,adhuc tamẽ Illustriss.Cardinalis ad integram portionem Illustrisimo Federico fratri prædefuncto assignatã admittendus erit, exclusis Illustrisimis ex alio fratre premortuo nepotibus, quoniam Illustrisimus, & Excellentissimus pater Cardinalem,& fratres nominatim instituit, & in omnem euentum, quo eorum quispiam decederet, superstitem, & superstites,& eorum descendentes ordine successiuo substituit: Quapropter cum tempore, mortis Illustrisimi patris solus ipse ex fratribus cohæredibus superstes fuerit, licet adsint ex alio fratre præmortuo nepotes, ij tamen, cum eo concurrere non debent, sed ipse solus admitti.

Primo quia testator superstitem substituit, quo casu in locum mortuorum alij non succedunt,nec eorum personam repræsentant,Curt. Iun.

Iun.consi.57.num.9.Parisi.consi.37.num.50. in fin.& seq.vol 2. Mantic. de coniect. vlt.vol.lib.
5 8.tit.9. num. 5. Quinimmò idem iudicatur,ac si dixisset, salua gradus prærogatiua, quo casu non ingreditur filius locum patris, Dec. consi. 299.in fin.Parisi.d.consi.37.nu. 57. & 80. Couar. pract.questiõn.cap.vlt.in 4.conclusione.

6 Secundo quia dixit, ordine successiuo, quæ clausula idem denotat, quod illa, salua gradus prerogatiua Dec. consi. 79. col. 2.Couar.d.cap.
7 vlt.versi.4.est aduert. ergo sicut non ingreditur filius personam patris, vbi facta est substitutio per clausulam,salua gradus prerogatiua, vel simili, Auth. defuncto vbi Castr. num. 3. C. ad Trebell. cum alijs per Gabr. latè de fideicommiss.conclus.3.num.3.& 4.& Mantic.vbi supra num.9. & supra dictum est, ita nec per clausulam,ordine successiuo, presertim per quam ex pluribus vocatis proximior admittitur Socc.in l.si cognatis col.fin.de reb.dub.Crott.inter cõs. Rub.Alex.consi.39.num.6. in terminis nostris.

8 Tertio quoniam ad fideicommissum familiæ relictum, qui nominati sunt admittuntur, l. cum ita §. in fideicommisso de leg. 2. hoc autem non de generali nominatione, & collectiua,sed de speciali,& singulari intelligitur, glos. in d.§.in fideicommisso,Bar.in l.turpia §.vlt.de leg.1.Ias. in l. Titius in princ.num.13.de lib.& post. Menoch.consi.200.nu. 10.lib.2.

At Cardinalis Illustrissimus, & in specie, & nominatim fuit substitutus, nepotes verò sub generali, & collectiuo nomine descendentium vt per Scrib. in l. Gallus §. 1.de lib.& post.per Alexan.consi.14. col.3.versi.2.conclus.volum.4. & consi.219.in fin.vol. 2. & per Socc.consi.113. meritò,&c.

9 Quarto quia, qui venit ex substitutione, ex expressa dispositione vocatur, qui autem per repræsentationem ex tacita, Dec. in l. cum quid nu.4. si cert.pet. in l.semper in stipulationibus n.5.de reg.iur.Curt.Iun.consi.4.n.5. facit
10 l. conficiuntur de iur.codic. Immo nepos,qui patris locũ ingreditur,illius personã fictè assumit, Alex.consi.204.n.7.lib.2 Ruin.cõs 171.nu.
11 11.lib.2.cũ alijs per Menoch.cõs.124.n.96.vol. 2.adeò quod repræsentatio fit ex iure quodam speciali,Bart. in l. post consanguineos §.1. de suis,& legit.Castr. in Auth. post fratres C.de leg.hær.cum alijs per Menoch. d. consi.200.nu.
12 41. lib. 2. Sed veniens ex expressa, & vera dispositione præfertur venientibus ex tacita, & ficta,quia præualet veritas, & expresio l.filio, quem pater,vbi Bart.de lib. & post. Illustrissimus igitur Cardinalis nepotibus præferendus est.

13 Denique qui à testatore in prima substitutione prælati sunt ijdem in fideicommisso præferri debent l.Lucius §. pater l. vlt.ad Trebell. & sicut prædilexit filios in institutione, ita eos prædilexisse censetur in fideicommisso l. Lucius §. Mæuia l. cohæredi §. qui discretas de vulg. & pup. Bart. in d. l. vlt. ad Treb.Ias.in terminis nostris inter consi.Rub. Alexan. consi. 37.in fin.

14 Nec obstat,quod in substitutione simul,& in continenti fuit facta mentio descendentium,& vnico contextu vocati, omnes igitur cum patruo nepotes concurrere debent, Corn. consi. 37.num.3.lib.1. Parisi.consi.38.& 10.Socc. Iun. consi. 2. lib. 3. quoniam id procedit, vbi filij,& descendentes,aut collectiuè,& generaliter d.§. in fideicommisso,vt per Menoch.d. consi. 200. num.67. vt in casu, de quo agitur: alioquin ad vnum superstitem bona nunquam peruenire possent, Curt. Iun. consi.69.num. 2.& seqq. Socc. Iun. consil. 14. numer. 9. lib. 4. cum simil.

15 Nec obstat, quod vbi agitur de successione ascendentium filius patris locum semper ingreditur §. cum filius inst. de hær. quæ ab int. defer.§. 1.in Auth.de hær.ab int.Dec.consi.79.& 217. Quia id verum est in successione ab intestato iuxta §. reliquum eod. Auth. non vbi
16 plures sunt speciali nomine, & alij generaliter instituti,tunc specialis nominatio, proximitas, & affectio attenditur, Bal. in d. §. in fideicommisso, Dec. qui de communi testatur, consil. 478. num. 11.& seq. & in l.si auiæ col. 2. &.3. C. de succes.edic.Alba. consi. 608.num.1.lib.4. quod in casu nostro verificatur ad vnguem.

Neque obstat, quòd finalis intentio testatoris fuit perpetuum fideicommissum pro conseruatione familiæ constituere, quę ita per ne-
17 potes,sicut per filios conseruari potest,illa igitur finalis intentio debet attendi l.& si non sint §.perueniamus de aur. & arg. leg.l.si voluntate
18 C.de resc. vend. cum concord. Nam non impeditur fideicommissum esse perpetuum, & in familiam conseruari; quamuis nepotes patris locum non ingrediantur, cum perpetuari possit seruato succedendi ordine à lege secundum testatoris dispositionem præscripto,vt solus scilicet patruus admittatur, postea cæteri descendentes,Menoch.d.consi.200.nu 77.

Neque dicendum est nepotes prædictos iu-
19 re transmissionis esse admittendos,quoniam cum fuerit conditionale hoc fideicommissum, non transmittitur,glos in l.heredes mei §.cum ita in verb.suscepisset ad Treb. in l.vnica C.de his qui ant.aper.tab.vbi Bart. & alij Soc.in d.§.
20 cum ita nu.9.cum concor.Rursus quia cum fuerit substitutio proprijs nominibus expressa impeditur ttansmissio,Socc.Iun.d.consi.14. nu. 8.lib.4.Curt.Iun.d.consi.69. in fin. & respectus non habetur ad personam successoris l.cum ita in prin.& in fin.de cond.& dem. cap. quoniam Abbas de off. deleg. Menoch. d. consil. 200. num.97.

21 Præterea vbi superstes substituitur non transmissibile efficitur, quod alioquin erat transmissibile, Cassan.consi. 53.nu.17.Menoch. consi.124.sub nu.95.vol.2.

Neque ex propria persona sunt admittendi nepotes, quia cum filij (nimirum Illustrissimus Cardinalis) proprio nomine vocati, censeantur prædilecti, cæteris præferri debent, Ruin. consi. 115. num. 19. vol. 3.Parisi.consi.39. num. 8. & 16. vol. 2.Socc.Iun.consi.20.num.4. lib.3.

22 Minus obstat ex coniecturata voluntate testato-

ſtatoris tranſmitti fideicommiſſum conditionale, Bald. in d. l. vnica C. de his, qui ant. ap. tab. Socc. in d. §. cum ita num. 25. cum ſexcentis à Recent. ibi congeſtis: coniectura autem eſt in propoſito cum deſcendentium memoriam poſt filios fecerit teſtator, vt Socc. conſ. 6. num. 11. lib. 3. Cæphal. conſ. 16. num. 42. vol. 1.

23 Nam reſpondetur ex d. §. cum ita, non fit tranſmiſſio, quia ſuperſtitem ſubſtituit, tam, & ſi deſcendentium mentionem fecerit, Socc. Iun. d. conſ. 14. num. 9. poſt Alc. reſp. 585. nu. 6. vbi ſic latè reſpondet.

Poſtremo, dato, & non conceſſo, quod non extaret fideicommiſſum, & primogenitura

24 ſubſiſteret, Illuſtriſſimo Cardinali non eſt deneganda legitima, iuxta numerum liberorum ex diſpoſitione Auth. nouiſsima C. de inoff. teſt. & illa abſque omni onere, cum ſit pars bonorum l. Papinianus §. quarta de inoff. teſt. Bart. in l. ex facto ſub num. 1. de hær. inſt. & in ſpecie ab onere fideicommiſſi l. cohæredi §. cum filio de vulg. & pupill. ac primogenituræ,

25 Molin. de primog. hiſp. lib. 2. cap. 3. cum non conſequatur eam filius ex iudicio teſtatoris, ſed ex legis diſpoſitione l. ſi arrogator de

26 adopt. Vel ſaltem eius ſupplementum, etiam ſi pater prohibuiſſet, Bald. in l. ſi quando §. & generaliter num. 1. C. de inoff. teſt. & conſ. 61. nu. 3. lib. 1. latè Doct. in d. Auth. nouiſsima C. de inoff. teſt. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Alimentorum nomine victus, veſtes, & habitatio continentur, ſecus in tranſactione.*
2 *In tranſactione ſuper alimentis non venit ſtragula, cuius nomine omne veſtimentum, quod iniicitur continetur, & proprie ſupellectilium nomine continetur.*
3 *Alimenta debentur pro facultate bonorum, & pro dignitate præſtantis, & recipientis.*
4 *Cibaria delicatiora ſunt pro qualitate perſonæ præſtanda, & idem dicendum de veſtibus.*
5 *Lex quos nos in fine ff. de verb. ſignif. declaratur.*
6 *Ad conuiuia alimentorum debitor non tenetur, niſi attenta dignitate perſonæ, & dierum ſollemnitate, quia tunc etiam ad illa lautiſſima tenetur.*
7 *A ſimoniaca labe excuſatur, qui iuxta dignitatem perſonæ equos, & ſimilia donat.*
8 *Pater tenetur non ſolum alimenta filiis, ſed omnia alia onera præſtare.*
9 *Cardinalium in ornatu, & comitatu maxima ſunt onera.*
10 *Stragula etiam ex qualitate perſonæ continetur in præſtatione alimentorum.*
11 *Alimenta debentur ſecundum morem Ciuitatis, & iuxta qualitatem, & dignitatem perſonæ.*
12 *In alimentis, quæ iure ſanguinis deb entur latio fit ſemper interpretatio.*
13 *Veſtium appellatione, quæ ſub alimentis continentur apparatus maximus continetur.*
14 *Alimenta præſtita an computentur in legitimam.*
15 *Data ob cauſam non arguunt donationem.*
16 *Donatio ob cauſam dicitur permutatio.*
17 *Dos, & donatio propter nuptias, & militia imputantur in legitimam.*
18 *Legitimæ renunciari poteſt, pecunia accepta.*
19 *Filius rem à ſe alienatam videtur in cauſam legitimæ elegiſſe.*
20 *Pater ſoluendo debitum contractum à filio pro alimentis, ſuum debitum ſoluere dicitur, & ideo in legitimam non imputatur filio.*
21 *Quæ à patre filio dantur pro eius dignitate, & qualitate ſeruanda in ſtudiis commoranti non imputantur in legitimam.*
22 *Impenſa facta per patrem, vt filius eccleſiaſticum beneficium conſequatur non imputatur in legitimam.*
23 *Exempla non reſtringunt regulam, eam tamen declarant in quibus caſibus procedere poſſit.*
24 *Pactum factum ex neceſſitate, & cum læſione non obſtat.*
25 *Electioni non eſt locus in neceſſitatibus.*
26 *Non dicitur quis elegiſſe, nec valet electio antequam dies cedat.*

Pro Illuſtriſſimo Domino Cardinali Ieſualdo.

ARGVMENTVM.

An in præſtatione alimẽtorum inter Principes viros veniant prætioſa ſupellectilia, & veſtes, & cibaria lautiſſima, & an debeant in legitimam huiuſmodi filio computari.

CONSILIVM XVII.

Ad ſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

IN caſu nobis propoſito ad conſulendum. Primum eſt dubium nũquid Illuſtriſsimus Princeps Venuſij, qui Illuſtriſsimo filio Cardinali Ieſualdo alimenta præſtare tenetur, vt certi iuris eſt, ad ſupellectilia quoque teneatur, & videtur prima

1 facie eum non teneri, nam alimentorum nomine victus, veſtes, & habitatio cõtinentur l. legatis ff. de alim. & cib. leg. l. verbo victus de verſign. licet ſecus ſit in materia ſtrictè interpre-

2 tanda, vt in tranſactione l. cum hi §. qui tranſigit, vbi Bart. ff. de tranſact. & alij vbique; at ſub victu,

victu,qui alimentis exæquatur l.fin.de alim. & cib.leg. stragula,cuius nomine omne vestimentum,quod injicitur continetur,non intelligitur l.in strato de verb.sign.& id propriè est, quod supellectilium nomine continetur l. 3. de sup. leg.ergo,&c.

3 Contrarium verius esse arbitror,quoniam cum debentur alimenta,debentur pro facultate bonorum l.pen.de alim.& cib.leg.& pro dignitate præstantis,ac recipientis l.1.§. mulier de ventr. in poss. mict. at Principis facultas, ac vtriusque dignitas nobilissima exigit supellectilia,meritò,&c. & hinc delicatioria cibaria
4 sunt pro qualitate personæ præstanda cap. non cogantur vbi not.41.dist.Card.& alij in cap.nobis de iur. patr. quod etiam in vestibus obseruandum est l. sed & si quid §. sufficienter de vsufr.

Præterea text. in l. quos nos in fin. de verb.
5 sign.inquit,ea alimentorum appellatione contineri, sine quibus nemo viuere potest, posse autem ex commoditate intelligendum est l. nepos procul eod. tit. præsertim ex dignitate personarum.

Hinc est,quod propter dignitatem personæ,
6 qui præstando alimenta, ad conuiuia non tenetur,actèta dignitate personæ,& dierum sollemnitate ad illa etiam lautissima tenetur, secundum Rebuf. in d. l. verbo victus vers. colligite ex text.

7 Quinimmò à simoniaca labe excusatur, qui iuxta dignitatem personæ equos,& similia donat,cap.& si quæstiones extrà de Simon.

Accedit deindè text. in l. si quis à liberis §.
8 non tantùm de lib.agn. vbi non solum alimenta,sed cætera liberorum onera pater præstare
9 tenetur, onera autem Cardinalium in ornatu, & comitatu sunt quidem maxima, erit ergo text.ille intelligendus, secundum qualitatem personæ l.plenum §.equitij de vsu,& habit.

10 Neque obstat text. in d. l. in strato, nam vt ibi declarat Alc. stragula etiam ex qualitate personæ cõtinetur,& ita limitat illũ tex. cui nemo aduersatur,quæ limitatio satis ex prædictis
11 suadetur.Quinimmò idẽ Alc. in cons.34.tom. 2.lib.5.nu.4.intelligit tex.ind.l.victus iuxta qualitatẽ, & dignitatẽ personæ,ac morẽ Ciuitatis, quæ si in propositoattendantur sequetur,&c.

12 Sumus hic præterea in his alimẽtis,quæ iure sanguinis debẽtur,in quibus latior fit interpretatio,vt per Bart.in d.l.legatis,per l.qui filium, vbi pup.educ.deb.& l.quod de bonis l.1.§. pen. de Carb.ed.

13 Accedit,quod vestium appellatione, quæ sub alimentis continentur dd.ll.maximus profecto vestimentorum apparatus continetur l. vestis de aur. & arg.leg.adeo,vt considerata qualitate Cardinalis,sequeretur,&c.

14 Secundum dubium est, nunquid prædicta imputentur in legitimam? & videtur esse imputanda, quoniam si alimentorum appellatio-
15 ne continentur, videntur data ob causam, & consequenter imputanda, talis enim præstatio propriam donationem non arguit,quæ meram, & gratuitam liberalitatem exigit l.1.& l. Atti-
16 lius de donat.Ideo ob causam donatio permutatio dici solet l. sed & si lege §. consuluit in fin.vbi Bald.not. de pet.hær. Ad hoc text. in
17 l.quoniam nouella, & l.omnimodo §.imputari C. de inoff. test. vbi dos, donatio propter nuptias, & militia imputantur. Sed quod magis
18 vrgere videtur, est pactum inter Illustrissimos patrem, & filium initum, per quod accepta pecuniæ quantitate,legitimæ renunciatum est, quo casu omnis petitio excluditur l. si quando §.& generaliter C.de inoff.test.l. si non mortis ff.eodem. Rursus quia Illustrissimus Cardinalis pro legitima pecuniam illam recepit, & in causam legitimæ, ac per ipsius satisfactionem ei soluta est,ita vt sibi satis præiudicasse
19 videatur,iuxta l.1.de solut. Et sicut filius alienando videtur rem alienatam in suam legitimam elegisse, vt per Cyn. in Auth.res quæ C. com. de leg. Bald. in l. Iubemus C. ad Treb. Cæphal.alios allegans in cons.189.num.19.vol. 2. ita vt eum pœnitere non liceat, arg. l. 1.§.si rem ff. dep. ita in proposito videtur dicendum.

Quibus non obstantibus,contrarium verius arbitror, quoniam Illustrissimus Cardinalis æs alienum contraxerat, vt sibi alimenta,& alia necessaria nõ deficerẽt,ad quę tenebatur pater
20 vt in primo dubio diximus, quapropter pater soluendo suum æs, alienum soluisse videtur, idcircò in legitimam filij non fiet imputatio, quinimmò in rem patris versum dicitur l. 3. §. proinde ff.de in rem vers.

21 Præterea, quæ à patre filio dantur pro eius dignitate,& qualitate seruanda in studijs commoranti non imputantur,vt per Rip.& alios in l.in quartam,& in specie Rol.nu.321.ergo multo magis.

22 Neque imputantur impensæ factæ per patrem,vt filius Ecclesiasticum beneficium consequatur Bart.in l.1.§. nec Castrense per illum text.de coll.bon.cum illud nec vendi,nec transmicti possit, sed iure quasi Castrensis peculij habeatur l. sacrosanctæ C. de Epis. & cler. eas enim præsumitur fecisse propter onera dignitatis,meritò præcipuas habere debet d.l.1.§.nec Castr.Bal.in §.imputari,Rip.in d.l.in quartam vbi alios refert, Bertr. scilicet consil. 201. volum.1.

23 Nõ obstãt,quæ de dote,donatione,& militia, quoniã licet exempla non restringant regulã, eam tamen declarant, in quibus casibus procedere possit,sunt enim illa,& vendibilia,& tranmissibilia.

24 Neque obstat pactum, quoniam necessitate coactus, quamuis læsus, promisit,& renunciauit, quare ei obesse non debet, iuxta cons. Dec.180. Alexand.in cons. 180. & seq. volum. 5. & ita etiam tollitur vltimum, quoniam
25 in necessitatibus non est locus electioni, & non vt legitimam sibi eligeret, sed vt suis necessitatibus consuleret alienasse, vel renunciasse videtur, vt Cuch.de legit. tit. quib. in rebus leg.const.poss.num.60. Vel secundum hoc in l.Marcellus §.res quæ ad Trebell. quod
26 non dicitur elegisse, nec electio valeret, ante-

quam

quam dies veniat l.optione de opt.leg.l. si ita scriptum §.sub conditione de leg. 2.legitima enim nec re,nec spe debita censetur secundum Bar.in l.1. §. si impuberi de coll. bon. glos. & Doct. in l. 3.C.de iur.& fact.ign. Et ex his dicendum est,&c. Cætera suppleant,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Pactum appositum in impositione census super certa re,vt si fructus illius rei non sufficiant censeatur impositus super aliis bonis est illicitum,& ratio affertur.*
2 *Census non potest licitè imponi super omnibus bonis in genere, & si fuerit impositus non tenet.*
3 *Constitutio Pii V. vult quod census non possit imponi,nisi super vna re certa,& certis finibus designata.*
4 *Pactum vt si res super qua fuit impositus census aliquo casu pereat census solui debeat, etiam quod de iure non deberet solui,non valet.*
5 *Pactum quod sit in electione emptoris census illum exigere à venditore, vel ab eius Affictuariis est vsurarium.*
6 *Constitutio Pii V. de censibus intendit tantum constituere actionem realem contra possessorem rei.*
7 *Pactum quod in euentum non solutionis census per tres tertias continuas possit agi ad solutionem sortis principalis est contra extrauagantem Pii V. §. septimo.*
8 *Pactum quod solutio onerum illius rei super qua impositus est census spectet ad venditorem non tenet,& est contra supradictam bullam extrauagantem Pii Papæ V.*
9 *Extrauagans seu Constitutio Pii V. de censibus habet locum etiam in Regnis, & locis non subiectis temporali dominio Ecclesiæ,quia concernit animam.*
10 *Quidquid ex contractu vsurario percipitur debet deduci à sorte principali.*

Pro Illustrissimo Domino Don Lelio Vrsino.

ARGVMENTVM.

Agitur de nonnullis pactis,quæ censualem contractum efficiunt contra formam extrauagant. Pij Sanctæ Memoriæ Papæ V. de censibus.

CONSILIVM XVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

EX pluribus puto,contractum impositionis census, de quo agitur inter Illustrissimum Dom. N. & Don Lelium Vrsinum non valere. Primo quia fuit impositus census super quibusdam vineis, & quodam terreno absque pecunia numerata, sed solum fuerunt habita certa rubra frumenti in solutũ,quę debebat ipse D.Lelius ipsi Illustrissimæ D.Cõstantiæ,& hoc expresse contra extrauag. Pij V. de forma creandi census §.2.& in terminis tradit Nauar.cons.9.nu.1.de empt.& vend.

1 Secundo quia idem census fuit impositus super vineis, & terreno, in euentum,in quem fructus illarum sufficerent, sin minus, super omnibus alijs bonis eiusdem D. Lelij vbique existentibus,tam in Regno, quam extra, quod quidem pactum similiter est illicitum,quia eo videtur, quod emptrix vult esse secura de fructibus pecuniarum, non autem de re empta, ita in specie tradit idem Nauar. consil. 10. de empt.& vend.per tot.& in tract.de vsur. quæst. 48. num. 129. & est decis. Sarn.91.& fuit resolutum in Rota in vna Rom. census coram Illustrissimo Cardinali Lancellotto Mense Maij 1579.

2 Videmus enim non posse licitè imponi censum super omnibus bonis in genere,& si fuerit impositº nõ tenet,vt habetur per Cassan.in cõsuet.Burg.Rub.11.§.6.in tex. ibi (*alcune ciose*) & in Catal. glor. mund. 12. par. fol. mihi 328. vers. aduerte tamen, Foll.in sua praxi censuali fol.mihi 169.num.48.cum alijs relatis per Couar.lib.3.var.resol.cap.7.num. 5. vbi dicit hanc esse communem omnium sententiam, licet ipse teneat contrarium. Vnde si valeret impositio super vna re incapaci,& postea super omnibus alijs bonis in genere, vtique fieret fraus
3 dictæ constitutioni Pij V.quæ vult,quod census non possit imponi, nisi super re certa, & certis designata confinibus,& dicte communi conclusioni, quod census non possit imponi in genere super omnibus bonis.

4 Tertio non valet ista impositio census propter illud pactum, quod in euentum, quo res pereat aliquo casu, vel fortuna, nihilominus
5 census solui debeat, etiam, quod de iure non deberet solui, & quod semper sit in electione ipsius emptricis illum exigere à dicto Illustrissimo D.Lelio,seu ab eius Affictuarijs,quod quidem pactum sapit manifestam vsuram, cum ostendat emptorem voluisse constituere quandam actionem personalem contra venditorem, contra intentionem d. extrauag. Pij V. quæ solum intendit constituere actionem realem

contra

contra possessorem rei, & ita etiam expresse cauetur in eadem Extrauag. Pij V. §. 4. incip. conuentiones directæ, & in Extrauag. Mart. & Calist. inter alias Extrauag. de empt. & vend.

7 Quarto accedit aliud pactũ, quod in euẽtũ nõ solutionis dicti census per tres tertias continuas, quod eo casu D. emptrix possit agere ad solutionem sortis principalis, quod similiter est de directo contra eandem extrauag. Pij V. §. 7. incip. continentia.

Quinto adest aliud pactum similiter contra eandem extrauag. §. 9. incip. sicuti etiam, quod 8 solutio onerum spectet semper ad venditorem, ibi absque diminutione, deductione, impensa, excomputo, seu defalcatione, etiam quod de iure quoquo modo facienda esset.

9 His stantibus solum difficultatem faciebat, quod d. extrauag. Pij V. non haberet locum in locis, & Regnis non subiectis temporali dominio Ecclesiæ, Sed Nauar. in d. tract. de vsur. quæst. 5. num. 108. hanc quæst. diligenter pertractat, & opin. affirmatiuam tenet, quod ista extrauag. tanquam pertractans materiam vsuræ, quæ concernit animam, habet locum non solum in Regnis subiectis temporali dominio Ecclesiæ, sed etiam in omnibus alijs, & cum eo pertranseo, & indubitanter teneo huiusmodi 10 contractum impositionis census non valere, & tanquam sapientem vsuram, omnes fructus solutos esse conuertendos in extinctionem sortis principalis, iuxta tex. in cap. 1. de vsur. cap. quoniam contra de pign. l. 1. & 2. C. de pign. act. Soc. cons. 29. nu. 27. lib. 1. Paris. cons. 54. nu. 29. lib. 1. Rol. à Vall. cons. 40. sub num. 37. vers. quo casu lib. 2. &c. Saluo tamen, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Contractus censualis est validus si concurrant omnia requisita in extrauaganti Pii V. de censibus.*
2 *Census imponi debet super re immobili certis finibus designata.*
3 *Clausula apposita in contractu censuali, vt deficientibus rebus super quibus fuit impositus census intelligatur impositus super aliis bonis reddit contractum nullum, & nu. 5.*
4 *Vtile per inutile in seperabilibus non vitiatur, & num. 7.*
6 *Verba vniuersalia negatiua omnem casum excludunt.*
8 *In dependentibus à voluntate contrahentium, quod non valet vt agitur, nec etiam valet eo modo, quo fieri, & valere alias posset.*
9 *Locatio facta rei Ecclesiasticæ vltra tempus permissum non substinetur pro tempore, quo fieri permittitur.*
10 *Electio Magistratuum ad triennium facta non valet nec pro vno anno quando extat statutum quod non nisi pro vno anno fieri possit.*
11 *Census constitutio si non valet super omnibus bonis generaliter, nec in illis super quibus alioquin valere potuisset valet.*
12 *Constitutio Pii V. de censibus expresse requirit pecuniæ numerationem præsentibus testibus, & Notario.*
13 *Nullum æquipollens admittitur quando sumus in traditis pro forma, & proceditur vlterius annullando actum.*
14 *Pactum vt census solui debeat etiam quod res ipsa pereat, an videatur esse pactum de non petendo deductionem.*
15 *In claris non est opus coniecturis.*
16 *Ex qualitate personæ non præsumitur suspitio vsurarum, sed fallit in muliere.*

Pro Eodem Illustrissimo Domino.

ARGVMENTVM.

Sunt responsiones ad obiecta in eadem causa.

CONSILIVM XIX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 QVod asseritur pro validitate contractus, de quo agitur, concurrere omnia requisita in extrauag. Pij V. & postea nihil eorum cõcurrere in effectu, aliud non arguit, nisi contractus omnimodam inualiditatem: Nam licet illud tantum internenerit fuisse impositum census super re immobili, certis finibus designata, cætera vero perperam interuenisse, non excusat contractum, quin sit omnino inualidus. Et licet pluribus alijs modis id suaderi posset, satis tamen erit, considerationes, quæ pro illius validitate allatæ sunt, inanes ostendere.

3 Dicitur non obstare, quod adsit clausula, & illis deficientibus super alijs bonis, &c. quia si ista clausula apponi potest, sumus in claris 4 non obstare, sin minus vtile per inutile in seperabilibus, non vitiari vulg. iuribus, & ita cum predicta possit seperari non obstat.

5 Quæ consideratio nihil releuat, quoniam dicimus eam clausulam apponi non potuisse, pro validitate contractus, cum sit contra expressam intentionem Sum. Pont. Immò contra verba ipsius, qui non permittit, nisi super certa re censum imponi, per verba vniuersalia negatiua, 6 quæ omnem casum excludunt, l. naturaliter §. nihil commune de acq. poss. l. nihil de capt. & denegant omnem potentiam l. nemo

poteſt cum ibi not. de leg. 1.l.Gallus in princ. de lib.& poſt.cum vulg.

Præterea nihil facit, quod vtile per inutile, non debet in ſeparabilibus vitiari, vt dicitur ex aduerſo, quoniam in caſu de quo agitur vtrum
7 que inutile eſt,per ſupradicta, nam negatiua vniuerſalis,in qualibet parte verificatur,gloſ.in Clem.1.in verbo aut earum de foro comp. Iaſ.
8 Auth.ex cauſa C.de lib.præt. Et ideò in dependentibus à voluntate contrahentium,quod non valet, vt agitur, nec etiam valet eo modo, quo fieri,& valere aliàs poſſet,Bar. quem cæteri ſequuntur in l.1.§.ſi quis ita de verb.oblig.

9 Hinc eſt, quod locatio rei eccleſiaſticæ facta vltra tempus permiſſum, non ſubſtinetur pro tempore,quo fieri permittitur, ſed in totum eſt inualida,Bart Iaſ. & alij in Auth. qui rem C.de ſacroſanct.Eccleſ.Imol.in l. quod dicitur de verb.oblig. Afflict. deciſ. 107. Couar. lib.2. var.reſol.cap.16.ſub num.5.verſ.ſed quod locatio,& infra. Ad quod facit optimè conſ.Rom.
10 66.vbi conſuluit electionem magiſtratuum ad triennium factum,nec pro anno valere,ſtante,
11 ſtatuto,quod non niſi prò anno fieri poſſit, Sic igitur hæc cenſus conſtitutio non valebit in omnibus bonis generaliter, nec in illis in quibus alioquin valere potuiſſet.

Nec obſtat,quod generalis obligatio appoſita eſt in defectum redditus bonorum deſignatorum,quoniam eodem contextu vſque ab initio, in vtriſque concepta eſt contra formam Bullæ Pij V. ideò procedunt prædicta, & idem iudicatur de præparatorijs.

12 Præterea conſtitutio expreſsè requirit,vt pecunia ſit numerata præſentibus teſtibus,& Notario interueniente.Nec de interpretanda men
13 te agi poteſt, quia ſumus in traditis pro forma,& vlterius proceditur annullando actum, ideò nullum æquipollens admittitur l. 1. §. ſi quis ita vbi per omnes de verb. oblig. & in d.l. Gallus in prin.

14 Nec obſtat, quod illud pactum omninò inualidum, nempe vt ſolui debeat cenſus, etiam quod res ipſa pereat,videatur pactum de non petendo defalcationem,& c.per Spec.in §.nunc eſt videndum de locat.& per Riminal.conſ.91. nu.10. & &c. quia iſthæc interpretatio reducit
15 pactum ad caſum, in quo non egemus coniecturis l. continuus §. cum ita de verb. oblig. & res eſſet clara, & indubitabilis. Sed prout inſtrumentum loquitur actenta generali prohibitione, huiuſmodi interpretationem non patitur.

16 Nec obſtat,quod ex qualitate perſonæ non præſumitur ſuſpitio vſurarum, quoniam fallit hæc in mulieribus, in quibus iuris ſcientia non præſumitur l. error de iur. & fact. ign. cum vulg.

Cætera ex adductis in prima informatione reſoluuntur.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Ponitur facti ſpecies in principio.*
2 *Teſtator ſi in vna parte de maſculis meminit, & in altera de filiis ſimpliciter, clauſula maſculinitatis non cenſetur repetita,& nu.28.*
3 *Dicere cum potuiſſet, & non dixerit, conſultò omiſſiſſe videtur.*
4 *Negatiua magis negat; quam ponat affirmatiua.*
5 *Conditio, & qualitas in oratione perfecta non cenſetur repetita in altera pariter perfecta, etiam inter eaſdem perſonas.*
6 *In fideicommiſſo ſi quis fuerit prædilectus etiam eius deſcendentes prædilecti cenſentur.*
7 *Proximior teſtatori cenſetur magis dilectus vide num.31,*
8 *Abſurdum eſt vt præferatur minus dilectus, & ne ſequatur facienda eſt interpretatio.*
9 *Proximitas teſtatoris in fideicommiſſis attenditur quoties de maſculis ad fœminas fit tranſitus, & num.33.*
10 *Prædilectus cenſetur, qui primum à teſtatore vocatur ad ſucceſſionem.*
11 *Nominati ſpecialiter præferuntur vocatis in genere,& qui dicantur nominati in ſpecie,vel in genere ibid,*
12 *Argumentum de feudalibus ad fideicommiſſum valet.*
13 *Nepos ex ſorore in feudis,an excludat amitam.*
14 *Voluntas teſtatoris in fideicommiſſis omnino obſeruanda.*
15 *Mens teſtatoris obſeruari magis debet quam verborum proprietas.*
16 *Coniecturis teſtatoris voluntas indagatur.*
17 *Verbum cum conuenienti diſpoſitio quoque conuenire debet.*
18 *Subſtitutio alicui facta ſi ſine filiis deceſſerit non habet locum ſi nepos ex filia ei adſit.*
19 *In nepote ex filia, ſanguinis fit continuatio, & cenſetur immediatè procedere.*
20 *Maſculinitatis qualitas naturalis,& ciuilis.*
21 *Agnationis ratio an ceſſet ſi fœminæ ad ſucceſſionem fuerint vocatæ,*
22 *Agnationis rationem habuiſſe teſtatorem, facti coniectura affertur.*
23 *Familiæ nomen,& arma aſſumere agnationem teſtatoris conſeruare videtur.*
24 *Clauſula repetitiua exprimit omnes qualitates primo dictas.*
25 *Dictio (vt ſupra) in ſubſtitutionibus quid importet.*
26 *Clauſula (ordine quo ſupra) ad quid valeat.*
27 *Teſtamenti vna pars alteram declarat.*
29 *Qualitas maſculinitatis adiecta in teſtamento reuocato operatur repetitionem in diſpoſitis in ſequenti teſtamento,*
30 *Qualitas contiguæ,& variæ ſignificationis ſicut in vna teſtamenti parte expreſsa eſt,ita quoque in altera accipienda.*
32 *Conditio ſi ſine liberis,&c.an cõtineat naturales.*
34 *Dictio (niſi) ponit contrarium eius quod dictum erat.*

Pro Illustrissimis DD. Perrenotis.

ARGVMENTVM.

Testator hæredes instituit tres filios, vt secundus primo, tertius secundo succederet, & in defectum eorum, & masculorum ab ijs descendentium voluit dicta bona redire ad filiam maiorem natu de primogenito, & cum hac prærogatiua deinde ad alias alterum hæredem filias vltimo morienti supersunt filia fœmina ex tertio genito, etiam masculus ex dicta filia primogeniti, cui deferenda hæreditas? &c.

CONSILIVM XX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

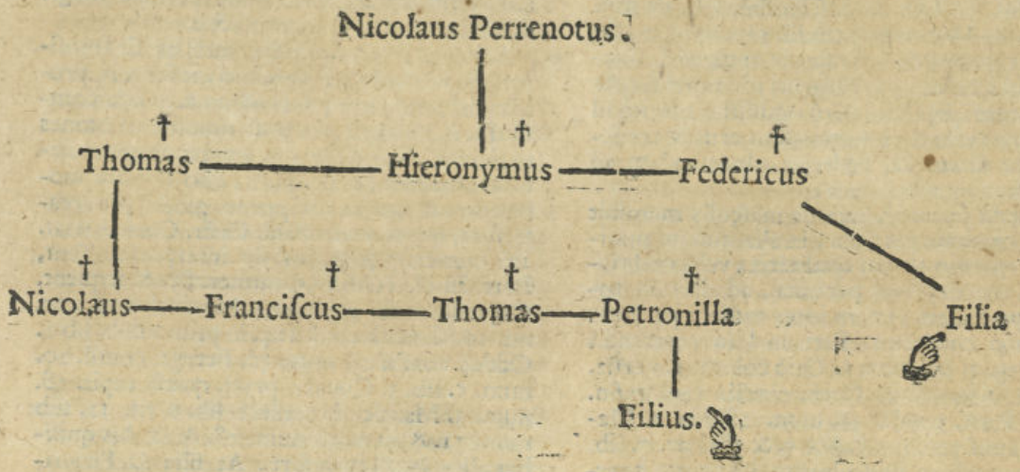

ILlustrissimus D. Nicolaus Perrenotus à Granuela, inter tres filios, quos habebat DDD. Thomam, Hieronymum, & Federicum, bona sua diuisit, ac testaméto diuisionem confirmauit, D. Thomæ verò eius primogenito bona quædam antè diuisionem assignauit, vt illius essent præcipua, tam sibi quàm filijs ipsius masculis ex legitimo matrimonio procreatis, maiorẽ tamen natu cæteris præferendo. Quod si contingeret D. Thomam, & eius filios deficere, ad D. Hieronymum secundogenitum, eiusq; filios legitimos, & naturales: & in eius defectum, & filiorum, ad D. Federicum tertio genitum, eiusq; filios pertinere disposuit. In defectum verò supradictorum trium hæredum, masculorumque ab ijs descendentium, voluit prædicta bona redire ad filiam maiorem natu dicti D. Thomæ primogeniti; & in defectum aliarum ad filias aliorum hæredum vniuersalium, in forma, modo, conditione, & prærogatiua supradicta: & illud inquit, vt dicta bona simul vnita maneant semper apud illos, qui erũt nominis Nicolai Perrenoti prædicti, tamdiù, quamdiù fieri poterit. Mortuo testatore D. Thomas primogenitus superstitibus filijs masculis DD. Nicolao, Francisco, & Thoma, atq; etiam D. Petronilla filia, decessit; qui omnes filij masculi absq; liberis mortui sunt, defuncta quoque est D. Petronilla vnico filio relicto, adeò vt ex linea D. Thomæ primogeniti nullus superstes sit, nisi solus D. Petronillæ filius. Mortuus est etiam D. Hieronymus secundogenitus absque filijs, decessit quoque D. Federicus tertiogenitus testatoris vnica filia relicta; & prædecessit quidem ante D. Franciscum D. Thomæ filium, ita quidem, vt vltimò mortuus sit D. Franciscus, neque ex prædicta Illustrisima familia quisquã superstes fuerit, nisi filius D. Petronillæ, & filia D. Federici, inter quos de successione D. Franciscí agitur, & quæritur in prædictis bonis prædicto fideicommisso subiectis vter eorum præferendus sit.

Hæc est pura, & simplex facti species è Praga Cæsarea Vrbe transmissa, in qua ex multis pro filia D. Federici videbatur respondendum.

2 Primo, quoniam quoties in vna testamenti parte de masculis testator meminit, & in altera de filijs simpliciter, clausula illa masculinitatis repetita non censetur, quandoquidem cum

3 dicere potuisset; nec dixerit, consulto omisisse videtur, ad l. vnicam §. sin autem ad deficientis C. de cad. toll. cap. inter corporalia, de transl. prælat. c. ad audientiam, de decim. vt arguit Ancar. cons. 22. quem secuti sunt Alexan. Socc. Corn. Curt. Sen. Iaſ. Dec. Ruin. Pariſ. Socc. Iun. & alij relati per Ant. Gabr. Roman. concl. lib. 4. titul. de testament. concluſ. 10. num. 6. Menoch. consil. 95. num. 81. consil. 204. num. 43. & 53. lib. 1. & de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 84. num. 5. Lud. Molin. de Maiorat. Hispan. lib. 3. capit. 5. num. 56. Peregr. de fideicomm.
4 art. 25. num. 38. eo magis quoniam negatiua magis negat, quam ponat affirmatiua, iuxta l. hoc genus ff. de cond. & demonstr. & illi idcircò præfertur l. 3. §. liberti ff. de suſp. tut. Bald. Iaſ. & Dec. in l. si Ruffinus C. de mil. test. & ita Dec. arguit consil. 567. num. 2. At verò ex præmiſſa facti specie apparet de masculis in vna parte testamenti memoriâ feciſſe testatorem, in altera verò omiſiſſe, meritò id consultò factum existimandum erit; & consequenter filiam D. Federici admittendam ad succeſſionem prædictam.

5 Accedit secundò, quia de masculis meminit in vna oratione perfecta, in alia autem minimè, repetitio autem qualitatis, vel conditionis in vna oratione perfecta, ad alteram pariter perfectam, etiam inter eaſdem personas fieri non consueuit, Bart. in l. in repetendis ff. de leg. 3. in l. Seiæ §. Caio colum. 1. verſ. 2. casu de fun. instru. Corn. consil. 139. in fin. lib. 2. Pariſ. consil. 38. num. 28. lib. 2. Menoch. conſ. 500. nu. 8. lib. 5. & 585. nu. 7. lib. 6. ergo qualitas masculorum in primo hærede expreſſa, & in alijs omiſſa repetita non intelligetur.

6 Tertiò vbi quis in fideicommiſſo prædilectus est, eius etiam descendentes prædilecti censentur l. cum auus ff. de condit. & demonstr. l. cum acutiſſimi C. de fideicommiſſ. Bart. & alij in l. Gallus §. etiam, de lib. & posth. Socc. consil. 249. num. 21. lib. 2. Ruin. consil. 166. num. 8. in 2. Soccin. Iun. consil. 126. num. 4. lib. 1. at in casu, de quo agitur, testator prædilexit Don Federicum, quem prætulit D. Petronillæ, cum illum prius vocauerit, vt per Dec. consil. 504. num. 9. Bald. in l. cum quidam 3. opp. C. de verb. sign. Iaſ. in l. qui duos, de leg. 1. Crau. consil. 145. num. 2. argum. l. quoties ff. de vſuſr. & l. generaliter §. si quis ergò ff. de fideicommiſſ. lib. meritò filia D. Federici prædilecta videtur, & ideò admittenda.

7 Quartò, ratio ſuadet, vt quiſque proximiores magis diligere videatur, ideoque, qui testatori proximior est, censetur magis prædilectus, & meritò præferendus l. Publius, in fin. ff. de condit. & demonst. quia voluntas testatoris quæ etiam ex coniecturis collecta prædominatur, ad l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebellian. l. quiſquis C. de lib. præt. Curt. Sen. consil. 25. num. 3. hinc dici ſolet legem illam ſectari, vt leporem venator, vt inquit Bald. in l. penul. per illum text. C. de nec. ſer. hæred. inſt. voluntas enim totum facit l. ex facto §. rerum ff. de hæred. inſt. l. pen. ff. de leg. 1. Nec inconuenit à verbis recedere, vt mentem testatoris obſeruemus l. 3. §. conditio ff. de adim. leg. ergò filia D. Federici veluti testatori proximior, ideoque magis dilecta ex ipſius mente præferenda erit.

8 Quintò, quia facienda est interpretatio ne ſequatur abſurdum, vt persona minus dilecta præferatur magis dilectæ, iuxta l. si viua matre C. de bon. mat. immò licitum est improprium ſenſum amplecti, vt eiuſmodi abſurdum euitetur, Bart. in d. l. Gallus §. etiam in l. mater §. 1. poſt gloſ. ibi ff. de vulg. & pup. abſurdum autem eſſet, si nunc persona magis dilecta excluderetur, meritò, &c.

9 Sextò, in fideicommiſſis, quoties fit transitus de maſculis ad fœminas, testatoris proximitas attenditur, l. cum ita §. in fideicommiſſo, ff. de leg. 2. ibi poſt nominatos omnes extinctos, vocantur qui ex eo nomine defuncti fuerunt eo tempore, quo testator moreretur, & qui ex his primo gradu procreati ſunt, quem text. Bald. Caſtr. Com. Alciat. ibi numer. 7. poſt gloſ. ſic interpretati ſunt, Port. Imol. consil. 55. numer. 83. & ſequent. Cæphal. consil. 493. nu. 43. Pancirol. conſ. 170. nu. 16. Menoch. conſ. 124. in primo dub. lib. 2. Oddus consil. 29. num. 30. Peregr. consil. 20. num. 5. lib. 3. Couarr. pract. quæſt. capit. 38. num. 3. Mantic. de coniect. lib. 8. tit. 12. ſub num. 31. & in nouis num. 38. & ex his quilibet alios latiſſimè refert. At filia D. Federici testatori proximior est, veluti neptis ex filio; filius verò D. Petronillæ remotior, tanquam pronepos ex nepte, ergò illa omninò præferenda videtur. Et hæc atque alia huiuſmodi me ancipitem reddebant, vt reſponderem, filiam D. Federici præferendam eſſe filio D. Petronillæ.

Verùm re diligentiùs perpenſa contrariam ſententiam, vtpotè veriorem, & probabiliorem ſequor, nimirum filium D. Petronillæ omninò præferendum eſſe in ſucceſſione, de qua agitur.

10 Primò probatur, nam qui primùm à testatore vocatur ad ſucceſsionem is cenſetur ab eo prædilectus, & meritò præferendus, iuxta conſ. Dec. 504. num. 9. vbi conſuluit vxorem testatoris ab eo cenſeri prædilectam, & filijs præferendam, quia prius quam filij vocabatur. Sed D. Petronilla filia D. Thomæ primogeniti prius vocata eſt in defectum maſculorum, quam filiæ aliorum hæredum, ergò veluti prædilecta, ſi viueret, cæteris preferenda eſſet: ad quod expendi poteſt text. in l. hæredes mei §. peto ff. ad Trebell. in l. qui ſoluendo, ſecunda, vbi Angel. Imol. & alij ff. de hæred. inſt. Bald. in l. cum quidam, opp. 3. C. de verb. ſign. Iaſ. in l. qui duos ff. de leg. 1. Crauett. consil. 147. num. 2. argum. l. quoties ff. de vſuſr. & l. generaliter §. si quis

ergò

ergo ff. de fid. lib. si igitur D. Petronilla, veluti prius vocata prædilecta fuit, ergo eius descendentes succeſſiuè l. cum ita §. in fideicommisso, de leg. 2. & ibi Doct. Bald. in l. cum acutissimi, colum. 1. C. de fideicomm. Castr. consil. 198. colum. 1. lib. 2. Alexand. consil. 204. num. 3. in 2. Socc. consil. 227. num. 10. Dec. consil. 370. num. 4. Decian. multos referens consil. 98. num. 12. Menoch. consil. 95. num. 17. lib. 1. & consil. pro Triuult. num. 230. Couar. practic. quæst. capit. vltim. num. 6. vers. quæ quidem ratio, & num. 11. vers. qui si dixeris.

11 Secundò accedit, quia nominatio D. Petronillæ fuit specialis, immò indiuidualis, quoniam vocando filiam D. Thomæ maiorem natu, indiuidualiter D. Petronillam vocauit, non enim alia erat D. Thomæ filia maior natu, iuxta l. 2. ff. de lib, & post. vocatio verò aliarum filiarum aliorum heredum fuit generalis, vt puta sub nomine collectiuo facta, vt declarat Iaſ. in l. Titius, in prin. num. 13. de lib. & post. post Bart. ibi, & in l. turpia §. vlt. de leg. 1. Ruin. consil. 115. num. 19. lib. 3. Parisc. consil. 39. num. 8. & 16. lib. 2. sed qui nominati sunt specialiter, & indiuidualiter præferuntur vocatis in genere; Ang. consil. 306. ad fin. quem sequuntur Socc. in d. l. Gallus §. etiam num. 10. Ruin. Dec. Curt. Iun. & alij per Menoch. consil. 124. num. 88. cum seqq. in 2. idque transit ad eius descendentes, vt supradictum est, ergo D. Petronillæ filius præferendus.

12 Tertio confirmatur, quoniam validum est de feudalibus ad fideicõmissa argumentum, vt per Dec. consil. 445. nu. 18. post Iser. quem refert per Marzar. consil. 1. col. 9. in fin. Sed in feudo accepto pro se, & descendentibus masculis, & fœminis cum clausula quod extantibus masculis
13 non admittantur fœminæ, nepos ex sorore excludit amitam, vt glos. est ibi communiter approbata per Doct. in c. 1. de eo qui sibi, & hæsu. in vsib. feud. ergo in hoc fideicommisso, in quo vocantur masculi, & fœminæ, cum prærogatiua masculorum, filius D. Petronillæ præferendus erit filiæ D. Federici, licet proximiori, vt in simili per Pereg. consil. 20. nu. 1. lib. 2. Ad quod extat etiam Bal. decisio consil. 167. lib. 2. incip. D. Iordanus, vbi in ijsdem terminis feudalibus decidit masculum ex nepte, filiam, licet proximiorem excludere, quem Curt. Iun. sequitur in tract. feud. 3. part. princ. num. 18. & consil. 140. col. 1. Calder. col. 13. sub tit. de feud. & ita iudicatum testatur Peregr. tract. de fideicomm. art. 27. nu. 5. nihil ergò obstat quo minus idem obseruari debeat in causa, de qua agitur.

Quarto corroboratur, nam voluntas testato-
14 ris omnino in fideicommissis obseruanda est l. ille aut ille §. cum in verbis de leg. 3. etiam secundum impropriam, & latam verborum significationem l. ab omnibus in prin. de leg. 1. l. fideicommissa §. si filio, vbi Bart. de leg. 3. Alexand. probat consil. 139. colum. 2. in 6. Aret. in l. à Titio ad fin. de verb. oblig. quoniam etsi iuxta propriam significationem verba accipi debeant l. 1. §. qui in perpetuum ff. si ager vect. vel emph. pet. cum vulgaribus, nihilominus intentioni seruire debent capit. humanæ, 22. quæst. 5. capit. secundo requiris, de appell. l. 3. C. de lib. præt. vt disponentis mentem exprimant l. Labeo §. idem Tubero de supell. leg. cum simil. &
15 ideò vbi de mente testatoris constat, verborum proprietatem non magis, quam eius mentem obseruare debemus l. cum de lanionis §. pen. ff. de fun. instr. l. non aliter §. 1. de leg. 3. l. inter vestem, ff. de aur. & arg. leg. cum infinitis cumulatis per Peregr. de fideicomm. art. 11. num. 5. 6. & multis sequent. quinimmò ad
16 coniecturas voluntatis recurrere permissum est l. vlt. §. vlt. vbi glos. & Doct. C. de codicil. Quæ omnia in casu nostro obseruare licet, nam Illustrissimus testator filijs gradatim bona prædicta reliquit, & eorum descendentibus masculis, & in eorum defectum filiabus ipsorum, ex quibus cæteris expressè prætulit, & in primis vocauit D. Petronillam D. Thomæ filiam maiorem natu, nunc autem si verborum proprietatem spectemus, secundum veram, & propriam significationem filius D. Petronillæ præferendus erit, is enim propriè
17 masculus est, & de descendentibus à D. Thoma, ideò cum verba ei conueniant propriè dispositio quoque conuenire debet l. 4. §. toties ff. de damn. inf. §. 1. in Auth. de hæred. ab int. ven. & in terminis ita Ruin. consil. 49. colum. 11. & consil. 120. num. 8. lib. 1. Alciat. consil. 15. colum. 1. lib. 8. & consil. 34. colum. 2. & 104. lib. 9. Curt. Iun. consil. 1. num. 24. Socc. Iun. latè consil. 2. lib. 3. post Fulgos. consil. 86. Alba consil. 86. & seq. & alij passim, quod verum esse affirmarunt, etiam si non sint hæredes, Ancharan. consil. 81. ad fin. vers. & fortè Dec. consil. 149. colum. 2. in prin. quamuis essemus in re transitoria ad hæredes, vt per Dec. consil. 239. colum. 3. vers. sed prædictis, post Ruin. & Bald. in l. quamuis ff. sol. matr. Cassan. consil. 53. num. 55. Peregr. consil. 33. nu. 16. lib. 1.

18 Accedit quod in substitutione alicui facta sub conditione si sinè filijs, ex se, vel ex suo corpore, aut ex suo matrimonio natis decesserit, nepos ex filia continetur, Bald. in l. 1. num. 5. & ibi Castr. num. 6. C. de cond. inser.
19 quoniam in nepote ex filia fit sanguinis continuatio, quo fit vt immediatum existimetur quidquid per naturam continuatur l. cum acutissimi C. de fideicomm. quod Bald. probauit in capit. 1. §. filia, de succeſſ. feud. Castr. consil. 410. colum. 3. Alexand. alios referens in l. ex facto §. vltim. num. 5. & ibidem Rip. num. 6. & seq. communem testatur ff. ad Trebell. cum ergo D. Thomæ nepos sit ex filia, dici non poterit sinè filijs masculis decessisse.

20 Quintò arguitur in hũc modũ, aut qualitatẽ illã masculinitatis accipim⁹ naturaliter, aut ciuiliter, si naturaliter habem⁹ intentũ, vt probatũ est.

Si ciuiliter, nimirum pro agnatione, tunc animaduertendum est, quoniam licet testator in fauorem masculorum dispoſuerit, non tamen, quia in aliquo casu fœminas vocauit, cessat ratio agnationis, vt per Corn. conſ. 11. num. 10. lib. 1. Socc. conſ. 81. nu. 12. lib. 4. Socc. Iun. conſ. 23. num. 37. lib. 1. & alios relatos per Gabr. lib. 6. concl. comm. tit. de ſtat. concl. 6. num. 2 quapropter vbi teſtator prætulit deſcendentes maſculos, & in eorum defectum fœminas, & ca-
21 rum deſcendentes vocaſſet, cenſetur agnationis habuiſſe rationem, vt rectè Curt. Iun. conſ. 113. ſub num. 14. & ita Peregr. obſeruauit, de fideicomm. art. 25. nu. 26. at in caſu de quo agitur D. Petronillam nepotem vocauit in defectum maſculorum, in quorum fauorem, & deſcendentium ab eis prius diſpoſuerat, rationem ergo agnationis obſeruare voluit, quæ & ſi in fœminis extinguatur l. pronunciatio §. vlt. l. familiæ, de verb. ſign. tamen reuiuiſcit quodam modo in deſcendente maſculo ex ea, iuxta ſuperius dicta, igitur hac ſaltem ratione D. Petronillæ filius præferendus erit.

22 Sexto ſuffragatur, & pro hac parte alia vrget potiſſima coniectura, habuiſſe nimirum teſtatorem rationem conſeruandæ agnationis, quoniam declarans quam ob cauſam ſic diſpoſuerit, vt in defectum maſculorum deſcendentium femine admitti debeant, dixit id feciſſe, vt bona prædicta vnita maneant ſemper apud illos, qui erunt eius nominis, quouſq; fieri potuerit; intelligendo de nomine ipſius Nicolai Perrenoti, ideſt de ijs, qui vocarentur de eius familia, & conſequenter ſuæ agnationis arma, & inſignia ſumerent, quæ maxima eſt coniectura pro conſeruanda agnatione, idque deducitur, quoniam vocauit in primis filios maſculos, & deſcendentes ex eis maſculos, & in eorum defectum filiam primogeniti maiorem natu, & alias eiuſdem primogeniti filias in defectum primæ, & in defectum illarum aliorum hæredum filias, & deſcendentes ex ipſis, primo maſculos, poſtmodum fœminas, vt inferius euidentiſſimè probabitur: at quia non ignorabat prudentiſſimus teſtator filios fœminarum illarum alterius fore familiæ, iuxta ll. ſupra allegatas, vt in illis quoq; eius familia, & agnatio conſeruaretur, remedium adhibuit, vt ita demum venirent, ſi fuerint nominis Nicolai Perrenoti
23 hoc eſt ſuæ familiæ nomen, & arma aſſumerent, quibus agnatio ipſius conſeruari poſſet; que quidem efficax coniectura exiſtimatur, vt per Calcan. conſ. 48. num. 11. Pariſ. conſ. 18. nu. 42. lib. 2. Marzar. conſ. 4. col. 5. Rimin. Iun. conſ. 21. nu. 27. & 205. nu. 49. lib. 1. Menoch. conſ. 204. nu. 25. & 205. nu. 15. Theſ. dec. 188. nu. 11. Rip. in l. Centurio num. 164. de vulg. & pup. quibus in locis hanc ob cauſam fœminas inferunt non contineri; igitur ſi hoc modo prædicta teſtatoris verba intelligantur, profectò D. Petronillæ filius omninò præferendus erit. Vel intelligimus verba prædicta de proprio nomine Nicolai Perrenoti, iuxta corticem, & ſonum verborum, quæ etiam coniectura maximæ eſt efficaciæ, vt per Gerar. ſing. 75. num. 2. Neuizan. conſ. 34. num. 39. Decian. conſ. 1. num. 116. vol. 3. nec certè niſi maſculis conuenire poteſt, ergo quouis modo mentem Illuſtriſſimi teſtatoris ex verbis illis interpretabimur, ſemper filius D. Petronillæ præferendus erit.

Septimò, euidentiſſimè probatur, quia poſtquam ſubſtituit D. Petronillam, & in eius defectum alias fœminas, adiecit teſtator clauſulam illam, vt ſuccedant in forma, modo, conditione,
24 & prærogatiua ſupradicta; quæ clauſula eſt repetitiua omnium qualitatum præcedentium, ac ſi de verbo ad verbum facta eſſet expreſſio, Aret. cõſ. 155. n. 1. Dec. conſ. 182. n. 3. Pariſ. conſ. 37. nu. 58. lib. 2. Crau. conſ. 208. nu. 6. Menoch. conſ. 269. num. 33. lib. 3. & inſuper clauſula hęc generalis in fine orationis poſita, quæ ex ſui natura ad omnia præcedentia refertur l. taliꝰ ſcriptura, in princ. vbi Iaſ. num. 36. ff. de leg. 1. Dec. conſ. 15. ad fin. Socc. Iun. conſ. 134. num. 5. lib. 1. Menoch. conſ. 201. num. 56. & nu. 59. in 3. ideò Dec. etiam d. conſ. 227. num. 3. infert per dictionem, vt ſupra, factam ſubſtitutionem intelligi
25 ſecundum qualitates, & conditiones adiectas in præcedentibus ſubſtitutionibus, latè Pariſ. conſ. 19. num. 68. & conſ. 48. num. 14. lib. 2. Alc. reſp. 72. num. 9. lib. 9. & nouiſſimè Peregr. de fideicomm. art. 16. ſub num. 23. & conſ. 62. num.
26 12. & ſeq. ſicut de clauſula, ordine quo ſupra ſcribit Men. conſ. 106. num. 293. lib. 2. Sed in principali diſpoſitione Illuſtriſſimus D. teſtator prædicta bona, de quibus agitur, filio primo genito primùm, & ipſius deſcendentibus maſculis, mox in eorum defectum cæteris filijs ſucceſsiuè, & eorum deſcendentibus maſculis reliquit: poſtea verò in eorum omnium defectum D. Petronillæ, & alijs filiabus hæredum ſub forma, modo, conditione, & prærogatiua ſupradicta; ergo illa qualitas maſculina in principali diſpoſitione expreſſa, in alijs ſubſequentibus diſpoſitionibus repetita, & in filia D. Federici non impleta euidentiſsimè demonſtrat filium D. Petronillæ præferendum.

Preſertim quia identitas rationis, deſiderium teſtatoris, ſcilicet conſeruationis familiæ, quatenus fieri poterit, vt dixit; & eiuſdem diſponentis voluntas ex vrgentibus coniecturis ſupra conſideratis repetitionem multo magis ſuadent, vt optimè per Socc. Iun. conſ. 72. in 3. Corn. conſ. 114. lib. 4. Crau. conſ. 208. n. 6. & ſeq. cum alijs per Peregr. d. art. 16. num. 26. Nec nouum eſt vnam teſtamenti partem alias de-
27 clarare l. qui filiabus, in prin. vbi Bart. & plenè Iaſ. l. ſi ſeruus plurium §. vlt. de leg. 1. cum infinitis fere relatis à Gabr. ſuarum concluſ. lib. 4. tit. de teſtam. concl. 10. num. 1. à Menoch. conſ. 95. num. 81. & conſ. 204. num. 43. & 52. & de præſumpt. lib. 4. præſumpt. 84. num. 5. à Ludou. Molin. de Maior. Hiſp. lib. 3. cap. 5. num. 56. ex quibus concludo filium D. Petronillæ in ſucceſsione bonorum, de quibus agitur, omnino præferendum filiæ D. Federici.

Nec obſtant quæ pro filia prædicta conſide-
28 rari potuiſſent vt ſupra retulimus, nam ad primum reſpondetur qualitatem maſculinitatis adiectam in ſuperiori parte teſtamenti, in infe-

riorem

riorem censeri repetitam, quoniam vna pars testamenti aliam declarat l. qui filiabus, in prin.vbi,Bar.& Iaſ.plenè, & l.ſi ſeruus plurium §.vlt.ff.de leg.1.Abb. conſ.36. lib. 1. cuius ſententiæ fuerunt Comen.Barbat.Iaſ. Dec. Ruin. Pariſ. & plures relati à Gabr. d. lib.4.tit.de teſtam. concluſ.10.num.1.& à Menoch.conſ.95. num.81.& lib.præſumpt.4.præſumpt. 84.nu.5. Molin.de Maior.Hiſp.lib.3.cap.5.nu. 56. alios multos cumulat Peregr.de fideicom.art.16.nu.
29 31.& art.25. num.29. Quinimmò in fortioribus terminis qualitas huiuſmodi adiecta in teſtamento reuocato, repetitionem operatur in diſpoſitis in ſequenti teſtamento, Corn. conſ. 275. col. 3. lib.4.Pancir.conſ.91.num.19. & hæc reſponſio verior redditur ex concurrentibus coniecturis, quas ad fauorem filij D. Petronillæ ſupra adduximus.

30 Ad ſecundum reſpondetur, qualitatem prædictam videri repetitam quandoquidem Bart. doctrina in d. l. in repetendis, & in d. l.Sciæ §. Caio,procedit vbi de conditione, vel qualitate extrinſeca agitur,hic verò,quia ambiguæ,& variæ ſignificationis eſt, ſicut in vna teſtamenti parte expreſſa eſt, ita quoque in altera accipienda erit d.l.qui filiabus,vbi id not.Bart.& in d.l.ſi ſeruus plurium §. vlt. Curt.Sen.conſ. 51. col.5.Corn.conſ.202.propè nu.8.lib.3. & Bart. doctr.in l.Centurio,num.27.ff.de vulg. & pup. ſubſt.Socc.conſ.63. ſub num.14.lib.3. ex Bart. doctr.in l.ex facto §.ſi quis rogatus ff.ad Treb. Ruin. conſ. 134. num. 19. & 140.num.6. lib.2. Pariſ.conſ. 18.num. 28. & ſeq. lib.2.Menoch.d. conſ.95.nu.83.Gabr.loco citato nu.13.Mantic. de coniect.lib.6.tit. 13.nu.9.

Ad tertium reſpondetur, conſequentiam illam non eſſe admittendam, niſi conſtet de mente teſtatoris,at vbi de contraria apparere poſſet, vt in caſu noſtro, per ea quæ ſupra deduximus eiuſmodi conſequentia non erit admittenda,immò contrarium potius ſic reſpondet Menoch.d.conſ.124.ſub num.45.in fin.

31 Ad quartum reſpondetur, procedere quando quæſtio eſſet reſpectu proximitatis gradus, at vbi reſpectu alterius qualitatis,tunc ad mentem,& voluntatem teſtatoris recurrendum, vt in argumento dicitur; hinc nunquid in conditione, ſi ſinè liberis, contineantur naturales,ad
32 mentem teſtatoris recurritur d.l. ex facto §. ſi quis rogatus, & ſic an ex filia nepos contineatur,mens teſtatoris obſeruatur, ſic in terminis Socc.conſ.249.ſub num.24.lib.2.& conſ. 6,col. pen.lib.3.& conſ.33.col.2.in 4. & in l.ſi cognatis,ſub num 39.ff.de reb.dub.Decian. conſ. 74. num.33.lib.3.idque ex mente Bar.in d.§.ſi quis rogatus tradidit Alex.conſ.15. in fin.lib.4.Soc. Iun.conſ.168.num. 69. & ſeq. lib.2.In caſu autem,de quo agitur, non reſpectu proximitatis gradus,ſed reſpectu qualitatis maſculinæ, teſtatoris mens ſcrutanda eſt,qui per maſculos voluit ſeruari nomen familiæ; quique D. Petronillam in defectum maſculorum vocauit ipſam,ſub modo, forma,conditione, & prærogatiua maſculorum prædicta, vt eſt probatum, nihil ergo obſtat quin ipſa,& maſculus ex ea prædilecti exiſtimentur. Et ita pariter quinta ratio tollitur.

33 Ad ſextum,& vltimum reſpondetur prætermiſſa diſputatione in hac re, de qua latè per prælegatos Doct. circa text. d. §.in fideicommiſſo, ex eodem in facti ſpecie, de qua agitur, veram ſolutionem colligi,procedere,niſi aliud ex voluntate defuncti appareat, quod ibi expreſsè Modeſt.ait,niſi ſpecialiter defunctus, ad
34 vlteriores voluntatem ſuam extenderit, illa enim dictio, niſi,ponit contrarium eius quod dictum erat in præcedentibus l. ſi feriatis ff.de fer. Bar.in l.ſi eum §. qui iniuriarum ff. ſi quis caut.Alexan.Iaſ.& Dec.in l.actione C.de tranſ. Dyn.& alij in reg.peccatum, de reg. iur. in 6. Pariſ.conſ. 30. num.35. in 2. quamobrem cum ex mente teſtatoris,& ex clauſula illa repetitiua,in forma,modo,&c. voluntas ipſius ſatis clarè expreſſa dici poſſit, vt ſupra deduximus, dicendum erit gradus proximitatem non oſtendi, ſed eos præferendos ex teſtatoris voluntate in quos eius intentio directa eſt,& conſequenter filium D.Petronille,rationibus antè relatis, quas Excellentiſſimi Iudices conſiderabunt. Ex quibus,vt receptui canam, concludimus filium D. Petronillæ omninò præferendum eſſe filiæ D.Federici.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Incrementum feudi poſt primæuam conceſſionem accedens ad feudatarium an ad fiſcum pertineat.*
2 *Veſtium legato quæ tempore teſtamenti aderant, dumtaxat continentur,de ratione vide fol. 36.*
3 *Exceptio lapidicinarum vendito fundo ad poſtea inuentas non porrigitur.*
4 *Diſpoſitio hominis,non extenditur ad futura.*
5 *In æſtimatione rei conceſſæ,tempus conceſſionis attenditur,*
6 *Regalia non continentur in generali Principis conceſſione.*
7 *Functiones fiſcales connumerantur inter regalia.*
8 *Feudo incrementum accedens,non vaſſallo, ſed Domino quæritur,& num.14.*
9 *Incrementum rei venditæ opera venditoris accedens emptori non quæritur.*
10 *Iudicandum pro fiſco iuxta receptam obſeruationem.*
11 *Incrementi feudo accedens induſtria feudatarii cui accreſcat.*
12 *Incrementũ ſi accreſcat feudo ſoluitur æſtimatio.*
13 *Incrementũ naturaliter abſque alicuius induſtria accedens feudo cui acquiratur.*
14 *Dictio,hactenus,eſt taxatiua.*
15 *Limitata cauſa limitatum parit effectum.*
16 *Indefinita æquipollet vniuerſali.*
17 *Præiudicialis diſpoſitio ad futura minimè extenditur,*

ditur, nisi sit indefinita.
18 Omne dicens nihil excludit.
19 Donare videtur qui retinendo potest sibi prouidere, nec facit.
20 Plus iuris habet feudatarius, quam vsufructuarius.
21 Vsufructuarius omnes accessiones rei vsufructuatæ consequitur.
22 Augmentum ex alluuione fundo accedens, creditori cui hypotecæ datus erat quo ad obligationem acquiritur.
23 Iurisdictio semel concessa ad territorium postea auctum porrigitur.
24 Feudi diminutio an per fiscum resarciatur.
25 Augmentum, & diminutio æqualiter iudicãtur.
26 Petere quis non debet cuius contrarium non esset facturus.
27 Verba (exigendis, & assignandis) interpretantur.
28 Ius percipiendi prouentus, decimas, vel collectas quando ad futura porrigatur.
29 Immunitas semel concessa ad bona trahitur postea quæsita.
30 Potentius est quod à natura, vel à iure genitum prouenit quam à Principe.
31 Incrementum eodem iure censetur cum principali.
32 Concessio per nomen collectiuum augmentum, & diminutionem recipit.
33 Clausula, nihil reseruantes, propenditur.
34 Multa sub vniuersitate transeunt, quæ singula non transirent.
35 Feudum est quid vniuersale.
37 Augmentum velut accessorium feudi sequitur feudatarium.
38 In contractibus attenditur tẽpus ipsius cõtractus.
39 Regalia quando ex mente concedentis veniant in generali concessione.
40 Augmentum foculariorum non procedit ex facto Principis propter numerationem ipsorum.
41 Iudicandi consuetudo ex quibus inducatur.

Pro Illustrissimo Domino Duce Andriæ, cum Regio Fisco.

ARGVMENTVM.

Concessis functionibus fiscalibus, & iuribus focularioriorum in feudum, si focularioriorum numerus augeatur, ad quem spectet augmentum, ad concessionarium ne, an ad fiscum.

CONSILIVM XXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 IN causa Illustrissimi Ducis Andriæ cum Regio fisco illud præcipuè in dubium reuocatur, nunquid functiones fiscales post primeuam feudi concessionem accedẽtes, ad Ducem prædictũ, vel potius ad fiscum pertinere dicantur? fuerunt siquidem à Rege iam pridem illius antecessoribus concessa iura focularioriorum, & salis, quæ ex temporis cursu non modicum incrementum acceperunt, vt probabiliter nunc cui illud accedat dubitetur. Et multa sunt quæ fisci fauorem respicere videntur.

2 Primo text. in l. si ita ff. de aur. & arg. leg. vbi sub vestium legato, quæ testamenti dumtaxat tempore aderant, non etiam, quæ postea paratæ sunt, continentur; Et in l. Rutilia Polla, & in l. in lege ff. contr. empt. hic enim exceptio lapidicinarum vendito fundo ad postea inuentas
3 non porrigitur, ibi verò ei qui lacum emit, & circa illum certam terræ partem, non accedit quicquam iuxta lacum postea extensum, sed prior illius forma obseruatur. Accedit text. in l. Iulianus in fin. cum seq. l. Paulo Callimacho §. 1. de leg. 3. in l. vlt. §. 1. de leg. 2. cum simil. in
4 quibus ad futura non extenditur hominis dispositio, sed ea tantum quæ dispositionis erant tempore continet: igitur functionum fiscalium incrementum sub primæua Regis concessione non computatur, ideoque ad fiscum pertinere videtur: Confirmatur, quoniam in rei concessæ extimatione diiudicanda concessionis tem-
5 pus attenditur l. si voluntate C. de resc. vend. cum concord. per Bald. cumulatis cons. 475. lib. 4. & per Socc. cons. 48. col. 2. in 4. Eo autem tempore functiones, quæ postea accesserunt, non aderant, nec profectò Regem concessisse, quod non habebat credendum est l. traditio ff. de acquir. rer. dom. l. obseruare de off. proconsul. l. si vniuersæ vbi not. C. de leg.

6 Secundo, in generali etiam Principis concessione Regalia non continentur cap. 1. vbi latè Scrib. quæ sint regalia cap. quod translationem, vbi glo. & Doct. de off. leg. Hæ autem functiones fiscales inter Regalia connumerantur, quãdoquidem in collectarum vicem subrogatæ sunt glo. in cap. generali in ver. Regalia de elect. in 6. in cap. super quibusdam, in vers. Imperatorum de verb. sign. Petr. Vbal. in tract. collect. col. 1. Rom. in l. 4. col. 5. de re iud. Ann. alleg. 29. nu. 13. & seq. Isern. in d. cap. 1. vers. extraordinaria collatio Cap. in feud. inuest. in ver. collectis sub tit. feud. clausulæ, igitur feudatario non cedunt.

8 Tertio text. videtur expressus in cap. 1. in §. si quis de Manso si de inuest. contr. fuer. vbi in-

cre-

crementum feudo accedens non vassallo, sed Domino quæritur. Et infinita latissimè pro hac parte cumulari possent per Hercul.congesta in 1.quæst.per 10.col. Sed consultò omittimus,cum ad idem tendant.

9 Quarto,quemadmodum rei venditæ incrementum venditoris opera accedens emptori non quæritur,Comen.Alex.Socc. & alij in l.si ex toto de leg. 1. ad idque facit text.in l.si fundus, loc. & in l. cum proponas C. de naut.fen. & per Dec.in consil.4. num. 1.ita augmentum fiscalium functionum, de quo agitur cum ex Regia industria emanauerit (is enim numerationē fieri mandauit,ex qua resultauit augmentum) ipsius fisco non feudatario acquiri debet; & hac potissimum ratione, vt audio, diligentissimus fisci patronus subtiliter mouetur.

Vltimò eundem moueri referunt,quod quāuis inspecta iuris dispositione incrementum de quo agitur ad feudatarium omnimodò pertineret, nihilominus cum in Regia Camera, vt ex libris notamentorum apparet, contra-
10 rium quandoque iudicatum fuerit; obseruantia quædam, vt ait, inducta est, quæ sufficiens videtur, vt pro fisco iudicandi consuetudo in similibus inducta dicatur, iuxta doctrinam Bart.in l.de quibus sub nu. 17.ff.de legibus per Roch.in Rub.de consuet.nu.23.

Verùm licet prædictis rationibus prima fronte pro fisco concludendum videatur, veritas tamen,ni fallor,summaque æquitas est in contrarium, ob quam in fauorem Illustrissimi Ducis Andriæ omninò iudicandum esse arbitror. Et pro ipsius iustissimæ causæ ratione probanda, duos casus distinguendos esse arbitror ex doctrina Doct. omnium, qui húcusque in hac materia sexcentis in locis scripserunt.

11 Primus ergo casus est,quando incrementum facto,& industria feudatarij accedit, etsi incrementum extrinsecum est, ac separabile per se subsistēs, nec feudo accrescit,nec Domino queritur, sed feudatario, eiusque hæredibus sicut quodlibet aliud ipsius proprium acquiritur, & ista communis est sententia, & probatur in cap.1.§.è contrario, vbi omnes Scribentes communiter,de inuest.de re alien.facta in l.qui fundum §.1.ff.pro empt.per Aluar.in d.§.si quis de Manso per Clar.lib.4.sent.§.feudum quæst.88. vers.sed pone, Tiraquell.de retr.lign.§.32. glos. 1.nu.77. & in maioratu eam probat Molina de
12 Hisp primog.cap.26.num.3.cum seq. At si intrinsecum est augmentum, & inseparabile,vt ser uitus, feudo acquiritur, soluta eius extimatione,d.§.è contrario,vbi Bald.num.3. & alij in cap.Domino guerram §. si vassallus hic finitur lex Corr.ac per cæteros supra citatos.

13 Alter casus est,& verè is de quo agitur,quando augmentum non ex alicuius industria concedentis vel feudatarij;sed naturaliter per se accedit;& siuè latens sit, siuè patens augmentum, verior conclusio est spectare ad feudatarium, vt in d.§. si quis de Manso, vbi Bald.nu. 2. & ponderabimus inferius, & sequi videtur Clar.in d.q.88. & Molina ibidem num.17. qui prædictam distinctionem in maioratu probat, & sequitur post Lupum in Rub. de don. int.vir.& vxor.§.62. num. 16. Verum propius accedendo, hic casus subdistinguendus est, aut feudum cum fiscalibus functionibus fuit limitatè concessum,tàm respectu ipsarum functionum, vt alias per Illustri Ioanni Castrioto, & alijs vt constat ex facto,quam respectu temporis, vt in concessione Regis Federici in fauorem Andronicæ cominatæ, & similibus deductis in actis, cum clausula illa (cum functionibus hactenus exactis) est enim loci, vel tem-
14 poris taxatiua illa dictio,hactenus,cap.venerabilis extra de præb. l. hactenus ff.de vsufruct.§. hactenus instit. de grad. & Domino accrescit non vassallo,vt in d.l.Rutilia Polla d.l.in lege de contr.empt.cum alijs supra pro contraria parte citatis, & in ijs terminis procedunt concessiones quibus fisci patronus innititur contra l.in ciuile de leg. his etenim casibus limita-
15 ta causa, limitatum parit effectum l. in agris de acquir.rer. dom. l.cum certus de trit.vin.& ol.leg.cum vulg. & rectè per Bald. in terminis nostris in d.§.si quis de Manso opp. 2.. Aut verò non limitatè, sed simpliciter, & indefinitè concesit, & tunc nihil Domino quæritur, sed omne incrementum feudatario acquiritur,
16 quia indefinita æquipollet vniuersali l.si pluribus de leg.3.l.si quis ita de test.tut.& dum de augmento loquitur, non distinguit,nec nos distinguere debemus l.de pretio ff.de publ.l. 1.ff. de aleat.

Ad hoc benè facit Abb. doctr.in cap.quia circa de priuil.num.5.vbi tradit præiudicialem
17 dispositionem ad futura minimè extendi, nisi esset indefinita,& in terminis nostris expressus est text. in d. §. si quis de Manso, dum dicitur omne incrementum iure feudi fidelis obtine-
18 bit, qui enim omne dicit, nihil excludit, l. Iulianus de leg. 3. l. à procuratore C. mand. & hanc veram distinctionē latius probat Redoan. in tract. de reb. eccl. non alien.quæst.15.igitur quicquid postea auctum est accedit l.cum fundus,vbi Bald.de leg.2.Couar.pract. quæst.lib.1. cap.2.col.1. Nec dicatur indefinitam hanc orationem intelligi debere secundum tempus inuestituræ, quo hæ functiones postea auctæ non erant,ideò nec dedisse Rex intelligitur l. traditio de acquir. rer. dom. cum simil.quia satis est habuisse potestatem dandi saltèm in potentia: l. quod nostrum de vsufr.per Ias.traditur in l.qui in aliena §. interdum num. 22. de acquir. hær.per Decian.in cons.123.nu.83.lib.3. & qui
19 retinendo potest sibi prouidere, nec facit,donare videtur,vt per Andr.in d.§.si quis de Māso. sub nu.14.

Et quamuis hac sola distinctione feudatarij iustitia clarè probetur,ad eius tamen maiorem confirmationem, alijs quoque medijs corroborari potest.

20 Primo quia plus iuris constat habere feudatarium, quam vsufructuarium,istius enim ius morte extinguitur §. finitur instit.de vsufruct. Ille verò vtile quod habet dominium ad suum hæredem transmittit,vt per Iser.& Bald.in d.§. si quis de Māso,per Ias.in d.l.de quibus.Sed vsu

fructua-

21 fructuarius omnes acceſsiones, omniaque commoda cõſequitur l.vſufructu legato l.item ſi fundi ff. de vſufru. Oldrad. conſ. 24. & 240. Alex.in l.diuortio §. ſi fundum colum.pen.fol. matr.Iaſ.in l.vlt.num.45.C. de Iur.Emph.Decian.d.conſ.123.num.54.lib.3.qui licet in Emphiteuta loquatur,idem tum iuris eſt l.1.vbi gl. ſi ager vectig. vel Emph. pet.l.poſſeſſores in fin.C.de fund.patrim. lib.11.ergo augmentum ſunctionum fiſcalium, & aliorum iurium ad feudatarium non etiam ad fiſcum pertinebit.

Corroboratur ex Couar.var.reſolut.lib. 1.c. 8. num. 3.verſ.1.per text.in l.ſi fundus in prin. ff. de pign. & l. ſi conuenerit §.ſi nuda de pign.
22 act. vbi augmentum ex alluuione fundo accedens,creditori,cui hypotecæ datus erat,quo ad obligationem acquiritur, igitur multo magis idem in feudatario dicendum erit, in quo maior ratio militat. Accedat doctr. Bald. in l. cum fundus de leg.2.& Couar.in d.cap.2.quod ſi Caſtrum à Rege exemptum Ciuitas efficiatur ob incrementum, totum erit exemptum,
23 & iuriſdictio ſemel conceſſa, ad territorium poſtea auctum porrigitur Bart. in l. ſi conuenerit §.ſi nuda de pign.act.Suar.alleg.6.nu.8.

Secundò ſi functiones prædictæ diminutionẽ paſſæ fuiſſent ex cauſa peſtis, vel belli,vel alia,
24 profectò fiſcus nihil vltra feudo conceſſiſſet, immò conniuentibus oculis damnum inſpexiſſet, & forſan rationabiliter per l.pignus C. de pign. act. per l.ſi patronum §. vlt.ff.de bon.
25 lib. ſed augmentum, & diminutio æqualiter iudicantur l.eum qui ff.de iur.iur.l.ſecundùm naturam de reg.iur.per Brun.in tract.de augm. concl.16.ergo,&c.quia non debet quis petere,
26 cuius contrarium non eſſet facturus l. vlt. C. de ſolut.

Tertio conſiderandum erit, hanc conceſſionem feudi cum functionibus fiſcalibus, iuribus focalariorum, & ſalis exigendis, & aſſignandis, &c. reſpectu prouentus,& vtilitatis percipiendæ ex futuro dependere euentu;quo fit,vt conceſſum fuerit ius percipiendi futuras functiones,& ſic incertas, vt per Bart.in l.cotem ferro §. qui maximos num. 4. & ſeq.ff.de publ.& ve-
27 ctig. & ſic verba illa, exigendis, & aſſignandis interpretrantur, ideſt quæ exigenda erunt ſecundum gloſ.in clem.1.in verſ.dignitatibus de præb.Bart.in l.Centurio ſub num.25.de vulg.& pup.Alex conſ.119.num.3.lib.1.& 124.num.6.
28 lib.2.ergo ſub hac conceſſione futuræ functiones compræhenduntur l. filiam de aur. & arg. leg.Bar.in d.l.ſi ita,opp.1. eodem tit. Sic etiam futuræ decimæ veniunt cap.quia circa extra de priuil.futuræ collectæ, vt per Dyn. Caſtrenſ.& Imol.in d.l.ſi ex toto de leg.1.future ſeruitutes l.ſeruitutes de ſer.vrb.præd. & alia infinita cumulata per Hercul.d.q.1.col.11.&ſeq.Et in priuilegijs,de quibus agitur, idẽ clarè probatur in c.quia circa extra de priuil.per Brun.de augm. concl. 5. & immunitas ſemel conceſſa ad bona trahitur poſtea quęſita Bart.conſ.59.lib.1.Cac-
29 cheran.de cif.Pedem.136.nu.1.poſt Alex.conſ. 178.nu.17.lib.2.

Quarto, quia potentius eſt aliquid à natura, vel à iure gentium proueniens,quam à Princi-
30 pe l. quidam de pœn. Scrib. in l. Gallus §. & quid ſi tantum de lib. & poſth. Bart. in tract. alluuion.in verb.iure gent.ſed augmentum feudi à Rege proueniens feudatario quæritur, ſecundum Bald. & Angel.in l. vtrùm circa prin. de pet.hær.in cap.imperialem §.præterea num. 7.in fin.de proh.feud.alien.per Feder. quoniam illud incrementum eodem iure cenſetur cum
31 principali l. etiam C. de iur. dot. l.inter ſocerum §.cum inter ff.de pact.dot.ideoque noua non indiget inueſtitura c. ſed & res, vbi Doct. per quos fiat Inueſt. d. §.ſi quis de Manſo per Pariſ.conſ. 23. nu. 18.lib.1. Decian.d.conſ.123. num.71.Ann.in repet.cap. 1. de vaſſal. decrep. ætat. num. 265. & ſeq. tale ſiquidem augmentum priorem formam non immutat l.ſi eum §.1.de exerc.act.l. pen. de ſenat. l.falſa §.1.de cond.& dem. ergo multo magis augmentum de quo agitur tanquam à natura proueniens feudatario debetur.

Accedit quintò, quod in conceſſione de qua agitur conceſſa ſunt iura focalariorum,& ſalis, & ſic per nomen collectiuum, quod augmen-
32 tum,& diminutionem recipit, Bart.conſil.59. lib.1.Loffr.in d.§. ſi quis de Manſo; & futura veniunt, Cyn. Bald. Sal. & alij in l.non modus C.de ſeruit.& aq. Atque iſthæc conceſſio vallata eſt clauſula, nihil reſeruantes, quæ adeo generalis eſt, vt præſentia, & futura omnia conceſſa videantur,nam illa dictio,nihil,eſt vniuer-
33 ſalis negatiua l. ſi is, qui ducenta §.vtrùm de rebus dub.& negatiua potentius negat,quam affirmatiua affirmat l. hoc genus de cond. & dem.l.ſi quid earum §. interemptum de leg.3. & dum dicitur in conceſſione cum iuribus focalariorum,& ſalis,additur, & alijs quibuſcũque, quibus verbis omnia includuntur, d.l. Iulianus de leg. 3. cum ſimil. ſequitur igitur omne augmentum ſpectare ad feudatarium.

Sextò probatur, quia vbi quid vniuerſale conceditur,cenſetur conceſſum omne ius, quo concedens vti poterat; quia multa ſub vniuer-
34 ſitate tranſeunt, quæ ſingula non tranſirent l. in modicis de contrah. empt. l.quædam de acquir.rer.dom.c.cum ſæculum de iur. patr. per Bald.in cap.concedens in fin.vt lit.non conteſt. Fel.in cap.Rodulphus nu. 12. de reſcript.Dec. in l.fin.nu.9.de iurid. om. Iud.ad quod faciunt not.per Boer.deciſ.180.num.45.poſt Alber. in Rub. C. de vſufr. col.2. & in l.ſi verò in princ.
35 col.3.ff.fol.matr. per text. in l.vlt.eod. tit. Sed feudum eſt quid vniuerſale,vt per Iſern. in tit. quid ſit inueſt.ante num.5.verſ.item ſi dicatur, per Loffr. conſ. 11. numer.17. ergo, &c. Ex quibus apparet ſi rectè introſpiciantur, in fauorem feudatarij contra fiſcum eſſe pronunciandum.

Et quanquam ex prædictis argumenta omnia in fauorem fiſci adducta ſoluta facile videri poſſunt,vt tamen nihil ea obſtare clarius demõſtretur,ſingulis reſpondebimus.

Non obſtat igitur primùm, nam ad d. l.ſi ita reſpõdetur procedere,niſi aliud teſtatorem ſen-
36 ſiſſe appareat, cuius voluntas principem lo-

cum

cum obtinet l. in conditionibus, de cond. & dem. §. disponat in Auth. de nupt. & patet in d.l. si ita, ibi si aliud comprehensum non esset, & ita illum text. declarant Doct. ibi & Socc. Iun. consil. 98. num. 26. vol. 1. Bellon. cons. 5. num. 6. Hic verò apparet de voluntate Principis indefinitè concedentis, & nihil sibi reseruantis apparet ex qualite feudi, quod est quid vniuersale; Apparet ex concessione in futurum facta, & ex alijs supra adductis.

37 Præterea, vestes futuræ existentibus testamenti tempore non accedebant, Immò per se subsistebant, & æquè principaliter considerabantur; at augmentum de quo agitur est accessorium, & ex se non subsistit, ideoque sequitur feudatarium, Bart. in d.l. si ita num. 3. Couar. d. cap. 2. pract. qq. num. 6. Ad text. in d.l. in lege re
38 spondetur procedere in contractibus, in quibus attenditur tempus ipsius contractus, at hic non dicimus feudatarium augumentum acquisijsse ex contractu, sed ex natura, ad instar alluuionis de iure gentium l. adeò §. 1. de acquir. rer. dom. vt per Corn. cons. 17. num. 7. lib. 4. Nec text. obstat in d.l. Rutilia, nam loquitur de augmento extrinseco, & separabili, hic verò secus, vt dictum est, Aliæ quoque leges pro Regio fisco allegatæ procedunt in dispositione limitata, nos autem in indefinita, vt prædiximus, loquimur.

Ad Secundum, quod in generali concessione non veniunt regalia respondetur quod cum adsit clausula vniuersalis, nihil nobis reseruantes ve-
39 niunt regalia; Eo magis, quia iam erant concessa regalia, hoc est functiones fiscales subrogatæ in locum collectarum, quo casu addita vniuersali illa clausula, cetera continentur, quia ex mente comprehenduntur, Bald. in cap. 1. §. hoc quod nos num. 12. de pac. const. Isern. in cap. 1. sub num. 8. qui succ. ten. quos refert, & sequitur Camer. in d.c. Imperialem pag. 71. lit. B. per Capic. in inuest. in tit. feud. claus. in vers. transferimus.

Non obstat tertio tex. in d. §. si quis de Manso, nam text. ille hanc probat partem, dùm inquit, quod si Dominus Mansi inuestituram simpliciter, & indefinitè fecerit, nihilo sibi reseruato, omne incrementum, & sic cuiuscunque generis fidelis obtinebit; ex quo text. clara, & vera decisio huius dubietatis habetur, vt supra latius deduximus.

Ad quartum, quod augmentum istud ex facto Principis accessit, dùm mandauit nouam
40 describi numerationē, respondetur, quod vassallorum incrementum à natura prouenit; nec quicquam facit numeratio, nisi incrementi naturaliter cursu temporis accedenti fidem. Præterea dato, non autem concesso, quòd ex facto Principis hoc emanasset incrementum, adhuc ad feudatarium spectare supra probauimus in quarto fundamento. Rursus contrarium procedit, vbi venditoris opera directò, & principaliter in augmentum rei venditæ directa est; Sed si præcipuè publicam commoditatem continet, vt in casu de quo agitur, id tantum consideratur l. si quis nec causam l. rogasti si cert. pet. per Dec. cons. 4. sub nu. 3. vers. 2. non obstat.

Ad vltimùm, quod pluries sic in Regia Camera fuerit obseruatum, respondetur id verum esse in inuestituris limitatè concessis, vt patet ex facto, quod est à Iudicibus diligenter inspi-
41 ciendum, atque obseruandum: Præterquam iudicandi consuetudo absque sententia diffinitiua legitimè lata, nec sæpius ex causa repetita, neque cæteris requisitis interuenientibus non inducitur, glos. in l. nemo alieno §. vlt. de reg. iur. Abb. in cap. vlt. nu. 19. & ibi Butr. nu. 34. de cons. Cætera suppleant Iudicantes, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Substitutio conditionalis, ea pendente, nec etiam ad suos hæredes transmittitur.*
2 *Fideicommissum quod ex sui natura est transmissibile ex voluntate testatoris fieri potest non transmissibile, & è contra.*
3 *Testatorem noluisse fideicommissum esse transmissibile apparet quando de filijs substituti conditionaliter loquutus est, non dispositiuè.*
4 *Quæ sunt in conditione, non sunt in dispositione.*
5 *Quod in oratione dispositiua ommittitur habetur pro ommisso.*
6 *Hæreditas non adita non transmittitur.*
7 *Substitutus conditione pendente adire non potest, & ei morte præuento non dicitur delata hæreditas.*
8 *Spes considerabilis non est in iure quærendo de futuro ex causa de futuro, quod non transmittitur.*
9 *An ex tacita testatoris voluntate possit fieri transmissio.*
10 *Testator dilexisse, & vocasse videtur substituti filios in conditione positos.*
11 *De testatoris certa voluntate constare oportet verbis expressis declarata.*
12 *Testator ponendo filios substituti in conditione, nec ad fideicommissum expressè vocando, credendum non est voluisse eos ex transmissione succedere.*
13 *Lex rebus, & non verbis imponenda est.*
14 *Duo specialia non possunt simul concurrere.*
15 *Relictum conditionale pendente conditione non transmittitur.*
16 *Statutum Vrbis, quo filii in conditione positi censentur grauati, quam interpretationem accipiat.*

Pro Heredibus quondam Illustriss. Dominæ Marchioniſſæ Vallis, coram Illustrissimo D. Cardinali Sanctæ Seuerinæ Arbitro.

ARGVMENTVM.

Si pendente conditione ſubſtitutus decedat an illius filij ad fideicommiſſum admittantur vel hæredes inſtituti?

CONSILIVM XXII.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

HAec facti ſpecies propo nitur. Teſtator vxori ſubſtituit Albertum, eique, ſi ſine filijs decederet, alterum: deceſſit Albertus conditione pendente, quæritur an eius filij ad fideicommiſſum admittantur, vel illud ad hæredes vxoris pertineat?

1 Et certè nullum dubium ſubeſſe videtur, quandoquidem conſtat ſubſtitutionem vxori factam fuiſſe conditionalem, & fideicommiſſariam, iuxta not. in l. Centurio ff. de vulg. in l. precibus C. eod. quæ pendente conditione ex ſui natura, nec etiam ad ſuos tranſmittitur hæredes l. vnica §. ſin autem ſub condition e C. de cad. toll. glo ſ. in l. vnica in verſ. derelictis, & ibi omnes communiter C. de his, qui ant. ap. tab. l. cum ex filio in princ. ff. de vulg. cum concord. infinitis: at conditio viua adhuc muliere inſtituta dependet, meritò, &c.

2 Rurſus, & ſi tale fideicommiſſum ex ſui natura eſſet tranſmiſſibile, potuit tamen ex voluntate teſtatoris fieri non tranſmiſſibile, ſicut è contra l. in conditionibus de cond. & dem. Bal. in l. ſi pater quæſt. 4. C. de inſt. & ſubſt. apparet autem in caſu propoſito noluiſſe teſtatorem
3 illud poſſe tranſmitti, quoniam de filijs ſubſtituti conditionaliter loquutus eſt, non diſpoſitiuè, differendo diſpoſitionem in euentum con-
4 ditionis, ſed quæ ſunt in conditione, non vtique ſunt in diſpoſitione l. ſi quis ſub conditione, ſi quis om. cauſ. teſt. & quod in oratione diſpoſi-
5 tiua ommittitur, habetur pro ommiſſo Bald. in l. cum proponebatur opp. 1. de leg. 2. igitur, &c.

6 Præterea hæreditas non adita non tranſmittitur l. vnica §. in nouiſsimo C. de cad. toll. Bart. in l. ventre de acq. hær. Doct. in l. ſi fratris C. de
7 iur. del. Alex. conſ. 20. lib. 1. Subſtitutus autem morte præuentus, & conditione pendente, adire non potuit: Immò nec ei delata dici poteſt
8 hereditas l. delata de verb. ſign. Neque ſpes eius eſt conſiderabilis, cum ſit ius quærendum de futuro ex cauſa de futuro, quod non traſmittitur, vt per Doct. in l. emancipata C. qui adm. in l. qui ſe patris C. vnd lib. igitur locus non eſt tranſmiſsioni.

9 Nec obſtat ex tacita teſtatoris voluntate poſſe interdum tranſmitti, Iaſ. in l. ſi is qui pro emptore n. 345. de vſucap. vt in propoſita facti
10 ſpecie, in qua teſtator ſubſtituti filios poſuit in conditione, ex quo illos dilexiſſe, & vocaſſe videtur l. Lucius la 11. in fin. de hær. inſt. Bal. in d. l. vnica num. 10. C. de his, qui ant. ap. tab. cum vulg.

11 Quoniam oportet conſtare de certa voluntate teſtatoris, verbis expreſſis declarata, vt per Bald. in d. l. ſi pater quæſt. 4. & text. eſt in l. Gal-
12 lus §. 1. de lib. & poſt. quapropter cum teſtator filios ſubſtituti in conditione tantum poſuerit, nec ad fideicommiſſum expreſsè vocauerit; cre dendum non eſt noluiſſe eos ex traſmiſſione ſuccedere, vt per Natt. conſ. 551. ſub num. 26.
13 alioquin eſſet imponere legem verbis, & non
14 rebus, contra l. ij C. comm. de leg. Reſultarent præterea duo ſpecialia contra l. 1. C. de dot. prom. alterum, quod verba conditionalia diſpo-
15 nerent contra l. ex facto de hær. Inſt. alterum, quod relictum conditionale pendente conditione, tranſmitteretur, contra d. §. ſin autem ſub conditione cum concord. vt per Alc. conſ. 117. nu. 12. lib. 9.

16 Nec Vrbis ſtatutum refragatur, quo filij poſiti in conditione cenſentur vocati, quoniam, vt alij Conſulentes teſtatur, loquitur in caſu quo pater ipſis reſtituere grauatur, tunc enim de expreſſa voluntate teſtatoris apparet. Sicut è contra ſi eos grauaſſet, iuxta l. ab eo C. de fideic. l. ſed, & ſi ſic de leg. 3.

Ex quibus dicimus fideicõmiſſum prædictũ, veluti cadũcum, ad filios ſubſtituti minimè pertinere, ſed benè ad teſtatoris vxoris hæredes, &c. Salua, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Inſtitutus poſt mortem alicuius cum incerta ſit dies dicitur ſub conditione inſtitutus.*
2 *Hæres ſub conditione non poteſt interim adire hæreditatem.*
3 *Subſtitutio nihil aliud eſt, quam conditionalis inſtitutio.*
4 *Inſtitutus poſt mortem primi inſtituti non cenſetur directo inſtitutus, ſed ad fideicommiſſum tra-*

trahitur institutio.

3 *Verbum, instituo, aliquando trahitur ad fideicommissum.*

6 *Coniectura considerabilis esset filios masculos, & legitimos in conditione esse positos, si essent de descendentibus testatoris, nec id simpliciter est satis.*

7 *Coniectura, an sit sufficiens ad declarandam voluntatem testatoris à Iudicis arbitrio, & religione dependet.*

8 *Filius repræsentat personam patris in fideicommissis quando est ab ascendente relictum.*

Pro Eisdem, coram Eodem Illustrissimo Domino.

ARGVMENTVM.

Responsiones sunt ad obiecta in eadem causa.

CONSILIVM XXIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

HAc eadem hora perlegi, quæ ab Informantibus prò parte aduersa diligenter quidem annotata sunt; & si eadem esset facti species, quæ mihi tanquam verior proposita fuit, crederem eos ab opinione, quam vti veriorem probaui, & celebriores Vrbis Iureconsl. confirmarunt, non recessuros: attamen quia diuersam satis speciem facti presupponunt, estò quod sic se res habeat, nō ideò, quæ in medium attulerunt, in eorum me sententiam trahunt.

Asserunt in primis Illustrissimum b. m. Cardinalem Carpensem fuisse post mortem D. Marchionissæ Valle hæredis institutæ purè institutum; quod si ita se res habet, non nisi sub conditione institutus censeri potest, quoniam
1 institutus post mortem alterius, cùm incerta
2 sit dies mortis, sub conditione dicitur institutus, ideoquè hæreditatem interim adire non potest l.1.ff.de cond. & dem. l.sed & si ante ad
3 Trebell. nec aliud est substitutio, quam secunda conditionalis institutio secundum Bald. in Rubr.eod.

Et si, vt asserunt, D. Marchionissa testatoris vxor, fuit in vsufructu hæres instituta (quod re vera non fuit, sed vniuersaliter) non potuit Illustrissimus Cardinalis ea viuente adire hæreditatem l. quibus diebus §. quidam Titio l.
4 hæres meus in princ. de cond. & dem. Et eo casu institutus post mortem primi instituti non censetur directò institutus, sed ipsius ad fideicommissum trahitur institutio, Bald. in l.id quod pauperibus sub nu.27.vers. Sed ego C.de Episc.& cler.

5 Nec est nouum, quod verbum, instituo, trahatur ad fideicommissum, Castrens. cons.5.nu.2. in fin.vol.1. & substitutio inducatur, vt in l.ex facto in princ.in l.Scæuola ad Trebell.in l.filius famil.§.cum quis de leg.1.& latius per D.Mantic.de coniect.vlt.vol.lib.8.tit.1. nu.16. Si igitur conditionalis fuit institutio, & consequenter substitutio optimè procedunt à nobis alias adnotata, & principale ipsorum fundamentum corruit, nec aliquo modo subsistit.

6 Nec quicquam faciunt coniecturæ, quod filios masculos, & legitimos testator in conditione posuerit, sunt enim hæ coniecturæ considerabiles, si essent illi de descendentibus ab ipso testatore, iuxta doctr. Sal. in l. 1.num.5.C.de cond. insert. Soccin. in l. cùm auus de cond.& demonstr.

Neque id simpliciter satis esset, Socc.consil. 116.num.8.vol.3. Rip.in l.Centurio num.159. de vulg.& pup.Alc.in l.Lucius num.41.de her.
7 inst. cum simil. Præsertim cum hæ, ac similes coniecturæ ex Iudicis arbitrio, & religione dependeant, existimantis, quę fuerit testatoris voluntatis quæstio C. de fideic. D. Mantic.lib.11. tit.3.in fin.de coniect.vlt.vol.

8 Nec obstat, quod in fideicommissis filius repreſentet personam patris, vt per Dec. cons.1. nam verum est si fideicommissum esset ab ascendente relictum secundum doctrinam Bar. communiter receptam in l.hęredes mei §.cum ita num.4.ad Trebell.per §.cum filius inst.de hær. quæ ab int. def. §. reliquum in Auth. de hær. ab int. ven.& ita cons. Dec. prælleg.post alios declarat optimè D. Mantic. lib.8.tit.9.nu. 3.quod non verificatur in proposito.

Cū ergo Illustrissimus Cardinalis Carpensis fuerit D. Marchionissæ sub conditione mortis substitutus, & ipsi D.Cardinali substitutus D. Albertus frater, quorum vterquè vnus post alium in vita D.Marchionissæ decesserit, & ad D.Albertum nulla peruenerit hæreditatis portio, minimè dici potest ipsius filios censeri vocatos, rationibus alias adductis. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum conditionale efficitur caducum si substituti pendente conditione decedant viuente hærede, & idem nu.16. vide.*

1 *Fideicommissum conditionale caducum non transmittitur ad suos hæredes.*

3 *Substitutio limitata, & restricta ad aliquam personam, quæ nunquam hæres fuit, ea decedente*

dente expirat,& num.13.

4 Inutilis substitutio aliam reddere vtilem non potest.

5 Absurdum est plus iuris consequi posse substitutum substituti,quam ipse substitutus.

6 Substitutio expirat primo substituto prædecedēte.

7 Substitutio directa concurrens cum obliqua,& directa locum non habet,nec etiam obliqua.

8 Secundo substitutus per fideicommissum non potest ad hæreditatem primo substituto adscriptam venire, nisi primus fuerit hæres, vide etiam num.22.

9 Testator potest facere transmissibile quod non erat transmissibile.

10 Testatoris voluntas apparere videtur ex eo,quod filios posuit in conditione, ideoque dilexisse, & vocasse videtur, quod non sufficit ad transmissionem.

11 Non sufficit constare de præsumpta voluntate testatoris, nisi certa sit, & expressis verbis declarata.

12 Filii ex statuti Vrbis dispositione positi in conditione fideicommissi censentur ad illud vocati.

14 Filii in conditione positi censentur substituti ex coniecturis nonnullis.

15 Coniectura dilectionis est, si est de descendentibus ab ipso testatore.

17 Statutum recipit interpretationem passiuam à iure communi,& eo modo,quo ius commune vocat filios in conditione positos, eodem, & statutum.

18 Filii de iure communi non intelliguntur tacitè vocati, nisi ad successionem patri acquisitam.

19 Substitutus substituti dicitur substitutus hæredi instituto,& quomodo procedat.

20 Hæreditate adita, veluti substitutione expirata excluduntur substituti.

21 Filii positi in cōditione ēsto,quod substituti dici possent non censentur substituti, nisi in eo,quod fuit eorum patris priussubstituti,vel ad exclusionem vltimi substituti,vide etiam nu.23.

24 Institutus sub conditione si Caius Cardinalis creatus non fuerit; Si Caius creatur postea Cardinalis non intelligitur Caius substitutus, sed conditionis defectus,& non Caius excludit substitutum.

25 Verba conditionalia in vltimis voluntatibus an dispeant,& declaratur Gabr.cons. 115. num. 11.lib.1.

26 Plura specialia simul concurrere non debent.

27 Voluntas testatoris non est coarctanda,sed libera esse debet.

28 Filios in conditione positos non esse admittendos nec iure transmissionis,nec iure substitutionis,neque proprio iure.

Pro Eisdem, coram Eodem Illustrissimo Domino.

ARGVMENTVM.

Tractatur hic vberiùs, & clariùs de eadem materia de qua in duobus præcedentibus.

CONSILIVM XXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IVssu,& auctoritate illius,cui nec vellem, nec possem non obedire,onus hoc suscepi libenter, quod alioquin ob temporis bræuitatem, haud suscepissem. Ideoque in causa fideicommissi à D.Camillo Vrsino relicti, ab eadem, quam semel probaui,opinione maiori adhibita consideratione non recedo; nimirum prædictum fideicommissum pertinere ad hæredes D. Marchionissæ dicti D.Camilli Vxoris ab eodem institutæ,non autem ad filios D.Alberti Pij secundo loco substituti, neque ad seniorem domus Vrsinæ vltimò substitutum.

Constat enim substitutionem de Illustrissimo D. Cardinale Carpensi, & huic postea de
1 D. Alberto prædictæ Marchionissæ factam, conditionalem fuisse, & fideicommissariam, & pendente conditione (quia prædicti substituti viuente adhuc hærede ambo decesserunt)
2 fideicommissum veluti caducum,nec etiam ad suos hæredes transmitti l.vnica §.fin autem sub conditione C.de cad.toll.l.intercidit ff.de cond. & dem.glos.in l vnica in verb.derelictis C.de his qui ant.ap.tab.cum concord.

3 Rursus quia substitutio D. Alberti non est specialiter facta Dominæ Marchionissæ, nec etiam generaliter, & indefinitè,ita vt ad eam referatur;sed limitata,& restricta ad personam Illustrissimi Cardinalis, quare cum Cardinalis morte præuentus nunquam hæres extiterit, substitutio ipsi facta expirauit,vt optimè Oldr. cons.177. Ioann. Andr. ad Spec.de test.§.1.in vers.occurrit. Alex. consil. 1.sub num.9.vers. 4.probatur vol.1.Corn.cons.199.num.32.lib.2. Alciat. consil.99.num.20.& seq.qui alios refert Menoch.cons.200.num.95.vol.2.Rot.in diuers. decis.782.sub num. 11. vers. deinde part.1.
4 Sed certi iuris est, quod inutilis substitutio aliam vtilem reddere non potest, arg. l.nullius C.de decur.lib.10.& eorum quę not.in l.si in ven-

venditione de per. & comm. rei vend. meritò, &c.

Præterea absurdum esset plus iuris consequi posse substitutum substituti quam ipse substitutus l. publius §. Titia de cond. & dem. l. si filius de lib. & post. iuncta l. posthumus præ
6 teritus de iniust. rupt. & irr. test. primo autem substituto prædecedente, substitutio expirat, l. lex Cornelia vers. si verò viuo patre de vulg. l. quod filius in prin. de capt. igitur, &c.

7 Accedat quod sicut aliquando cum directa concurrit cum obliqua substitutione, & directa si rectè aduertebatur locum habere nequit, quia adita sit hæreditas l. post aditam C. de imp. & al. subst. nec etiam obliqua locum
8 habere potest; quia secundò substitutus per fideicommissum non potest ad hæreditatem primò substituto adscriptam venire, nisi ille primùm fuerit hæres, cùm alias restituere non possit, vt per Decian. cons. 81. col. pen. vol. 2. per l. apud Iulianum §. idem Iulianus, & l. ita tamen §. qui suspectam ad Trebell. ita cum ergò in personam Illustrissimi Cardinalis vtraque defecta conditione, nulla fuerit substitutio, idem de D. Alberto erit proculdubio dicendum.

Postremò à sufficienti enumeratione, aut dicimus filios D. Alberti esse præferendos iure transmissionis prouenientis ex voluntate testatoris. Aut ex dispositione statuti Vrbis,
9 aut iure proprio, & ex propria persona. Primo casu licet posit testator facere transmissibile, quod non erat transmissibile l. in conditionibus de cond. & dem. Bald. in l. si pater q.
10 4. C. de inst. & subst. Et de testatoris voluntate apparere videatur ex eo, quod filios posuit in conditione, ideoque dilexisse, & vocasse videtur, Vulg. l. Lucius la 2. in fin. de hæred. inst. Bald. in d. l. vnica nu. 10. C. de his qui ant. ap. tab. cum simil. Nihilominus hoc ad transmissionem non sufficit, vt per Natt. cons. 551. & seq. lib. 3. Alc. cons. 117. nu. 11. & seq. lib. 9. Hier. Gabr. consil. 92. sub num. 14. lib. 2. & ita audiui fuisse decisum in quadam Ciuitate bonorum apud D. Manticam anno 1591.

11 Nec sufficit constare de præsumpta voluntate testatoris, nisi certa sit, & expressis verbis declarata, vt per Bald. in d. l. si pater quæst. 4. & text. est in l. Gallus §. 1. de lib. & post. Quapropter cum testator filios D. Alberti in conditione tantùm posuerit, nec ad fideicommissum vocauerit, credendum non est ad eos illud voluisse transmitti, vt per Natt. d. consil. 551. sub num. 26. alioquin esset imponere legem verbis, & non rebus contra l. 2. C. comm. de leg.

12 Secundò casu, si dicimus filios prædictos, ex statuti Vrbis dispositione, positos in conditione fideicommissi, censeri ad illud vocatos, & sic ad eos veluti substitutos, conditionale fideicommissum transmitti d. l. vnica §. sin autem C. de cad. toll. Ruin. cons. 94. nu. 10. lib. 2. cum simil.

13 Neque hoc erit admittendum, quoniam substitutio D. Alberti fuit ad personam Illustrissimi Cardinalis limitatè relata, vt diximus, & ex verbis testatoris euidenter apparet, & cum viua adhuc instituta hærede vita functus sit, defecit substitutio, & velut inutilis aliam validare, non potest, vt diximus ex Oldrad. d. cons. 177. cum alijs supra citatis.

Tertiò casu, quod filij prædicti dicantur ex propria persona, proprioque iure succedere, vt per Caliaul. & Socc. Iun. in rep. l. Centurio, ille nu. 447. iste nu. 297. de vulg. Alc. in l. cohæredi nu. 2. eod. tit. Paris. cons. 73. nu. 37. vol. 3. Menoch. cons. 152. sub nu. 2. vol. 2. Boer. decis. 155. sub nu. 10. & alios. Certè casus iste in proposita facti specie nostra non militat, sed vbi filij in
14 conditione positi censentur substituti: Quod hic expressè negamus, quia nulla penitus militat coniectura ex adnotatis per Socc. in l. cum auus de cond. & dem. per Zanc. in l. hæredes mei §. cum ita par. 7. ad Trebell. per alios in l. vnica C. de his qui ant. ap. tab. per Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 3.

15 Præsertim cùm non sint de descendentibus ab ipso testatore, in quibus potuisset aliqua dilectionis coniectura considerari, vt per Salic. in l. 1. num. 5. C. de cond. inser. quamuis nec omnino sufficiens esset, secundum Socc. cons. 116. num. 8. vers. ex quibus vol. 3. Clar. lib. 3. sent. quæst. 76. vers. 3. coniectura D. Mant. loco præalleg. sub nu. 1.

Ex quibus apparet filios prædictos in conditione positos, hæredibus D. Marchionissæ non esse præferendos, Imò excludendos.

Non obstant modo aliqua accurratè quidem ab alijs considerata in illorum filiorum fauorem. Et præcipuè statutum Vrbis, nam respondetur intelligi, quod censeantur vocati per fideicommissum, scilicet vt pater illis restituere teneatur, & de hoc censeatur rogatus: sed ta-
16 men cùm ipse morte præuentus viua hærede instituta, hæres nunquam extiterit, inutilis est vocatio ad fideicommissum, vt per Gabr. d. cons. 92. num. 25. per rationes supra relatas. Nec filij intelligi possunt patri vulgariter substituti, vt per Socc. cons. 140. col. 1. lib. 1. neque hæredi instituto, qui iam adiuit hæreditatem d. l. post aditam C. de Impub. & al. fibst.

17 Præterea statutum recipit interpretationem passiuam à iure communi, vt eo modo, quò ius commune vocat filios in conditione positos, eadem, & statutum cap. cum dilectus de con-
18 suet. l. 1. §. lex falcidia vbi Bart. & alij ad leg. falcid. de iure autem communi non intelliguntur tacite vocati, nisi ad successionem patri acquisitam, vt dictum est, igitur, &c.

19 Neque obstat, quod substitutus substituti dicatur substitutus hæredi instituto, vt per Gosfr. & Alc. in d. l. cohæredi de vulg. per Castr. in l. quamdiu la 3. de acquir. hæred. & in specie per text. in l. si Titius, & in d. l. cohæredi in princ. de vulg. & pup. atque in §. sed si instituto Inst. eod. & tandem ex doctr. Bart. in d. l. quamdiu nu. 10. de acqu. hær.

Quoniam in illis iuribus erat substitutio directa, cuius conditio sub qua vltimò substitutus vocatus fuerat, fuit purificata, hæreditate
20 non adita, Idcirco vltimò substitutus admitti-

tur, qui alioquin adita hæreditate, veluti substitutione expirata, excluderetur, d. l. post aditam. Nostra verò quæstio est in substitutione fideicommissaria, cuius conditio, sub qua vltimò substitutus vocatus fuit, defecit; & ita expi-
21 rauit substitutio. Et filij positi in conditione, esto, quod substituti dici possent, non censentur substituti, nisi in eo, quod fuit eorũ patris prius substituti, vt per Gabr. d. conf. 92. num. 25. Zanch. in d. l. hæredes §. cum ita nu. 306. & seq. Quare cum ad patrem nunquam peruenerit successio, vtpote prædefunctum, & ita defecta conditione, nec filij ad illam debent admitti vt supra. Et pro hac responsione facit text. in l. qui habebat de vulg. & pup. vbi præmortua erat filia primò substituta, mortuus est postea filius institutus, & tamen vxor vltimò substituta non admittitur, quia erat substituta sub conditione, si filia impubes decessisset, quæ conditio defecerat, quoniam post pubertatem decessit. Neque doctrina Bart. obstat in d. l. quam-
22 diu, nam ea ratione procedit, quia perempto primo gradu substitutionis admittitur sequẽs, in quo substitutus erat superstes, nec conditione purificata excluſus: hic verò sequens substitutus non superuixit, & vltimò substitutus, senior scilicet de domo Vrsina, per filiorum præcedentis substituti existentiam excluſus: & ipsi filij minimè vocati, vt supra probaui.

23 Præterea alia ratione hi filij in conditione positi non debent admitti, quia non possunt dici vocati ad successionem, per prædicta: sed dumtaxat ad exclusionem vltimò substitnti, scilicet senioris de domo Vrsina, qui fuit substitutus sub conditione si D. Albertus sine filijs decessisset, quibus natis, & sic defecta conditione, ille vltimò substitutus excluditur l. filius famil. §. cum quis de leg. 1. Zanch. in reper. d. §. cum ita, secundum vlt. impress. par. 7. nu. 9. Nec
24 ideò vocati censentur, alioquin si quis instituatur, sub conditione, si Caius Cardinalis creatus non fuerit, creatus iste Cardinalis deberet intelligi substitutus, quod falsum est; non enim talis, sed defectus conditionis excludit substitutum, vt per Rip. in l. Centurio num. 159. de vulg. per D. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 2. num. 14.

25 Nec obstat, quod ait Gabr. conf. 115. nu. 11. lib. 1. quod verba conditionalia in vltimis voluntatibus disponunt l. fideicomm. §. cum esset de leg. 3. l. in ratione §. tamet si ad l. falc. Bald. in l. 2. §. videndum col. 2. ad Tert. Idcircò perindè est ac si filios patri expresè substituisset, quos sub conditione posuit: & ideò non solum excludant substitutum, quem poterat testator non vocando excludere, sed ad partem quæ fuisset patris, si superuixisset, admittuntur.

26 Quoniam plura simul concurrerent specialia, primum quod verba conditionalia disponerent contra reg. l. ex facto de vulg. alterum quod positus sub conditione ex coniecturata, & præsumpta voluntate censeretur vocatus, & patri substitutus in eadem portione, quæ non peruenit ad patrem, Immò primo instituto, etiam alijs de medio sublatis, quod vix admittitur in expressa, & vera substitutione, vt per Bart. in d. l. quamdiu la 2. de acquir. hæred. Ias. in l. 1. num. 28. de vulg. quæ simul admitti non possunt l. 1. C. de dot. perm. Socc. ita docet in d. l. cum auus nu. 111. vers. præterea. Nec certe parùm à testatore filijs prouisum fuisse videatur, vt substitutum excludere possint per con-
ditionis defectum, vt D. Mantic. lib. 10. tit. 7. num. 21.

Et licèt potuisset illum non vocando exclu-
27 dere, non tamen est coarctanda testatoris libera voluntas, qui voluit omninò seniorem de domo sua succedere non extantibus filijs D. Alberti, nec probat hoc esse, &c. l. neque natales C. de probat.

28 Ex quibus apparet filios dictos in cõditione positos, nõ esse admittendos nec iure trãsmissionis, nec iure substitutionis, neque proprio iure minus pertinere successionem ad seniorem domus Vrsinæ vltimo substitutum, sed ad hæredes D. Marchionissæ, salua semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Bona peruenta ad aliquem ab hærede testatoris, non dicuntur testatoris amplius, maximè in materia renunciationis.*
2 *Verisimilis mens contrahentium est attendenda.*
3 *Bona donata alicui dicuntur donatarii latè sumpto vocabulo.*
4 *Refutatio, & renunciatio non debet esse inutilis.*
5 *Dispositio generalis si non potest verificari, nisi in vna specie, tunc ibi dicitur specialis.*
6 *Vna dispositio interpretari solet secundum aliam.*
7 *Donatio facta alicui præsumitur facta in præmium refutationis, & legitimæ prohibitionis.*
8 *Donatio habetur pro non facta si præcedat mors illius, ad beneficium cuius fuit facta donatio.*
9 *Bona quæ quandoquè fuerunt alicuius quando etiam post mortem possunt appellari eiusdem bona.*
10 *Renunciatio est facienda ad tenorem, & sonum verborum conuentionis referendo se ad ea in omnibus.*

Pro Excellentissima D. Ducissa ab Altaemps

ARGVMENTVM.

An pactum de renunciando, & refutando hæreditatem, & bona Titij si postea deuenerunt ad Caium, & ex Caio ad Sempronium ea comprehendat, ita vt adhuc Titij bona possint appellari.

CON-

CONSILIVM XXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 LIcet attento sono verborum, & illorum proprietate pactum de refutando hæreditatem, & bona Ducis Alberti ab Altaemps non possit verificari in istis bonis Excellentissimi D. Ioannis Angeli, quæ non possunt amplius dici bona Roberti, post quam per eius mortem redierant ad Cardinalem, & deinde ad ipsum Ioannem Angelum not. in l.1.§.veteres vbi glos.Bart. & post alios Ias.num.20.de acq. poss. præsertim in materia renunciationis Rom.cons.168.in 1.dub.Claud. Seisel.in d.§.veteres nu.3.

2 Nihilominus hic videtur facere difficultatem verisimilis mens contrahentium, nam primo ista bona negari non potest, quin fuerint quandoque Roberti stante donatione eidem per Cardinalem facta, & sic saltim latè sumpto vocabulo possint bona vocari Roberti, ex
3 eo quod quandoque fuerunt sua, iuxta l. Insulam in fine de acq.rer.dom.facit Alex.cons.49. ad fin.lib.3.Bero.consil.52.num.8. lib.1.Franc. Becc.cons.74.nu.26.

Secundo, quia Robertus nullam hæreditatem, neque bona habebat, quibus renunciari
4 debuisset nisi ista, adeo quod huiusmodi refutatio, & renunciatio esset inutilis, si de istis
5 non intelligeretur, & vbi dispositio generalis non potest verificari, nisi in vna specie ibi dicitur specialis l. 2. vbi Bart. & alij de lib. & posthum.

Tertio, quia Cardinalis fecerat testamentum, & deficiente Io: Angelo, & eius linea vocauit lineam Comitis Anibalis absque detractione legitimæ, & Trebellianicæ, adeo quod constat de eius voluntate, quod voluit excludere omnes hæredes, & consequenter Excellentissimam matrem Io: Angeli ab omni successione, ergo etiam eodem modo debet interpretari pactum istud factum, vt mater renun-
6 ciet, cum vna dispositio interpretari soleat secũdum aliam ad l.qui filiabus de leg.1.l.vtrum de pet.hæreditat.

Quarto, Cardinalis vice versa fecit donationem Excellentissimæ D. Ducissæ de scutis 13. mil. quæ verisimiliter non sic donasset, si
7 ex altera parte Ducissa non refutaret, ita vt testamentum ipsius in qua legitimam prohibebat sustineretur.

Vltimo consideratur, quod in euentum, quod Robertus decessisset cum filijs Cardina-
8 lis in donatione non disposuit, quod si tunc ipse decederet ante ipsum Cardinalem donatio haberetur pro non facta, sed reseruauit sibi facultatem disponendi de bonis, de quibus postea licet disposuerit faciendo in testamento hæredem Io: Angelum cum fideicommisso de quo in eo, tamen non ob id remanet, quin bona sic donata fuerint quandoque ipsius Roberti, ex quo non est resoluta donatio, sed virtute facultatis disponendi, de qua in ea fuit dispositum de ipsis bonis, & sic adhuc remanet, quod
9 bona, quæ fuerunt quandoque Roberti possint appellari hodie Roberti d.l.Insulam, Alex.Ber. & Becc.vbi supra.

Non omitto, quod forsan facile erit probare per testes, quod partes quando tractarunt huiusmodi pactum, & conuentiones intellexerunt de tota huiusmodi hæreditate, quæ ex persona Io: Angeli posset peruenire. Ideo negotium huiusmodi non puto transire sine difficultate.

10 Si tamen renunciatio est facienda, nõ erit facienda nisi ad tenorem, & sonum verborum capitulorum matrimonialium, & referendo se ad ea in omnibus, & per omnia iuxta illorum tenorem, ad hoc, vt Excellentissimo nullum aliud de nouo sibi præiudicium faciat, quam quod antea fecerit, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Dominus qui nonnulla bona in certo loco existentia locauit alicui si molendino, quod ibidem est situm, conductorem frui patiatur illud etiam in locatione comprehensum censetur.*
2 *Molendini refectio ad Dominum spectat, & ad remissionem mercedis pro rata temporis tenetur conductori.*
3 *Remissio mercedis pro modico damno non solet concedi.*
4 *Remissio mercedis fit quando damnum emergens fuisset intolerabile, vt vix dimidium soliti sit receptum.*
5 *Petitio non concludens admitti non debet.*
6 *Diuersa ratio est inter interesse damni emergentis, & lucri cessantis, ideo diuersa est dispositio.*
7 *Dominus locans non tenetur de modico damno.*
8 *Contrahentium voluntas dat legem contractui.*
9 *Exceptio contrarium firmat in non exceptuatis.*
10 *Exceptio aliquorum casuum ab obligatione, operatur vt de cæteris quis teneatur.*
11 *Conductores sibi in contractu cauentes particularem casuum enumerationem, cæteris renunciare videntur.*
12 *Sibi imputet, qui potuit sibi prospicere futurum prouidendo euentum.*
13 *Limitatus consensus alios casus non recipit, & limitatum parit effectum, præsertim, si generalis clausula specialem non sequatur.*
14 *Si inter locatorem, & conductorẽ conueniatur, vt damnum denuncietur, & à die denunciationis, mercedis remissio debeatur, si non fiat denunciatio ad illam locator non tenetur, etiam si aliunde sciat nu.16.*

15 *Ignorantia præsumitur in dubio in obligatione conditionali.*
17 *Conditio in forma specifica impleri debet, ita vt non satis sit æquipollens.*
18 *Imputandum est iis, qui conditionem adimplere potuerunt in forma specifica, & eorum intererat, & non adimpleuerunt.*
19 *Locatio, & conductio se habent ad instar emptionis, & venditionis.*
20 *Scientia venditoris absque denunciatione emptoris non facit, vt de euictione emptor experiri possit.*

Pro Illustrissimo D. Michaele Bonello, cum DD. Sacchettis.

ARGVMENTVM.

Quando locator ad remissionem mercedis teneatur.

CONSILIVM XXVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 IN Causa Illustrissimi Don Michaelis Bonelli cũ Dominis Sacchettis, frustra in controuersiã reuocatur, nunquid sub aliarum rerum in Castro plebis existentium locatione, Molendinum compræhendatur, cũ passus sit illarum rerum conductores prædicto Molendino vti, & frui, vt ex Afflict. decis. 319. sub numer. 5. vers. aliam, post Fulg. cons. 130. num. 2. in fin. & alijs D. Arbiter pro constanti admittit. Videndum est tamen an dubitationes ipsius D. Arbitri, quas inde infert de iure subsistant.

2 Et in primis, quod Molendini refectio stante locatione ex tacito consensu ad Illustrissimum locatorem spectet, vt per Bald. in l. licet C. loc. Alexand. cons. 190. lib. 2. & simil. & consequenter ad mercedis pro rata temporis remissionem teneatur.

Hæc dubitatio subtitiliter excogitata procederet, nisi quamplurimæ exceptiones a Doct. communiter receptæ in terminis militarent,
3 quandoquidem pro modico damno remissio concedi non solet l. si merces §. vis maior l. habitatores C. loc. Corn. cons. 128. colum. 4. lib. 2. Scrib. in cap. propter sterilitatem extra de loc. cum simil. per Paris. cons. 38. num. 14. lib. 1. &
4 Hip. Riminal. cons. 92. num. 11. lib. 1. necesse est enim damnum emergens fuisse intolerabile, adeo vt vix dimidiam soliti conductores perceperint Bart. in l. si vno §. vbicunque ff. loc. Abb. & alij in d. cap. propter Grat. cons. 161. nu. 6. lib. 2. Rip. de priuil. contr. pest. num. 25. cum multis cumul. per Paris. num. 22. & Hip. nu. 15. vbi supra.

Cum igitur de eiusmodi damno intolerabili
5 in casu de quo agitur non appareat, vt dicunt constare ex facto, conductorum petitio, veluti non concludens, admitti non debet l. non hoc C. vnd. leg. l. nequè natales C. de probat. cum vulg. Eo magis, quia re vera hic non agitur de
6 interesse damni emergentis, sed lucri cessantis, quorum diuersa ratio est, diuersaque dispositio l. vlt. C. de codicill. l. illud ff. ad leg. Aquil.

7 Præterea esto, quod de immodico damno probaretur, nihilominus, nec ideò Illustrissi-
8 mus locator teneretur. Si quidem contrahentium voluntas dat legem contractui l. 1. §. si conueniat depos. Nec aliam ob causam ad remissionem mercedis voluit teneri locator, quam tempestatis, grandinis, locustarum, & bel li, ergo quæuis alia causa damni censetur exclusa, arg. cap. nonne de præsumpt. l. cum prætor de iud. cum concord. exceptio enim con-
9 trarium firmat in non exceptis, l. nam quod li-
10 quidè in fine de pen. leg. ideoque exceptio aliquorum casuum ab obligatione conductoris operatur, vt de cæteris teneatur, Alex. cons. 3.
11 num. 3. lib. 1. Et cum conductores per particularem censuum prædictorum enumerationem stipulatione sibi cauerint, cæteris renunciasse videntur, vt per Io: Andr. ad Spec. tit. de loc. §. iam dicendum in addit. magn. in fin.
12 Ruin. cons. 87. nu. 4. lib. 1. Grat. cons. 161. num. 19. & sibi ipsis imputandum est l. veteribus de pact. cum futurum potuerint præuidere euentum, & sibi cauere l. si quis damnum §. 1. loc. Bal. cons. 279. in fin. lib. 3. Gozad. cons. 74. nu. 4. Igneus in l. contractus nu. 39. de reg. iur.

13 Constat namque, quod limitatus consensus, alios casus non recipit, sed limitatum parit effectum l. Iubemus C. ad Vell. l. age C. de transact. Ias. in l. si fundum numer. 20. de leg. 1.

Præsertim quia in proposito nulla generalis clausula post specialem prædictorum casuum enumerationem sequuta est, vt per Bart. in l. sed, & si quis §. quæsitum nu. 3. ff. si quis caut.

Rursus quod maximè refert, aliæ dubitationes nõ subsistunt, quoniam expresso pacto con-
14 uentum est, vt de omni damno D. locator certior fieri deberet, vt à die denunciationis ad remissionem teneretur, vt patet ex facto, hic vero nulla interuenit denunciatio, ergo nulla debet admitti remissio l. item quæritur §. exercitu loc.

15 Nec quicquam facit si dicatur Illustrissimum locatorem non ignorasse damnum, nam præterquam in dubio præsumitur ignorantia l.
16 verius de prob. ad huc tamen si de scientia probaretur, idem esset dicendum, fuit enim conditionalis hæc obligatio ad remissionem, nem-
17 pe si denunciatum fuerit, nec nisi in forma speci-

specifica conditio impleri debet, ita, vt non satis sit æquipollens l. qui heredi de cond. & dem.
18 l. qui liberis §. hæc verba de vulg. & pup. & cũ potuerit à conductoribus, quorum intererat, impleri, nec impleuerint, eis imputandum est l. iure ciuili, vbi Bart. & alij de cond. & dem. cum simil.
19 Vlterius agitur hic de locatione, & conductione, quæ se habẽt ad instar emptionis, & venditionis Inst. de loc. in princ. in emptione au-
20 tem scientia venditoris, absque denunciatione emptoris, non facit, vt de euictione emptor experiri possit l. emptor C. de euict. l. 1. C. de per. & comm. rei vend. Bart. in l. denunciasse in prin. de adult. in l. 2. §. voluntatem sol. matr. Dec. consil. 74. colum. 2. Hip. Rim. cons. 40. num. 32. lib. 1.

Quo verò ad damnum intempestatis, & grandinis illatum ex prædictis rationibus omnis tollitur dubitatio. Cætera suppleat diligentissimus D. Arbiter ex sua conscientia, atque solertia, & ex his, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Alienans feudum inscio Domino tamquam proprium, ipso iure est priuatus absque aliqua sententia.*
2 *Argumentum de emphyteusi ad feudum indistinctè admittitur.*
3 *Feudatarius negans scienter rem sibi in feudum fuisse concessam cadit à iure suo.*
4 *Scientia rem esse feudalem ex quibus potest apparere.*
5 *Alienans absque recognitione directi dominii cũ non soluerit laudemium, ad quod ex consuetudine, vel pacto tenebatur cadit à iure sibi concesso.*
6 *Feudorum natura non minus consuetudine, quam pacto obseruatur.*
7 *Vassallus paruifaciens Dominum, & ius, quod habet arguit se in fide suspectum.*
8 *Vassallus fidelis esse debet semper.*
9 *Vassallus qui, quæ in instrumento, & inuestitura promisit, non adimpleuit, priuatur feudo.*
10 *Vassallus veniens contra iuramentum dicitur infidelis, & suo iure priuatur.*

Pro Illustrissimo Domino Abbate Francisco Mauroceno Veneto.

ARGVMENTVM.

Vassallus alienans feudum tanquam propriam rem scienter inscio Domino, vel negans rem esse feudalem, an sit priuatus ipso iure, vel requiratur Iudicis sententia.

CONSILIVM XXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

Consideratis clausulis, quæ in instrumẽto cõcessionis continentur, & in inuestitura in feudum facta per Illustrissimum D. Abbatem Franciscum Maurocenum vniuersitati Canneti de Villa Carzagheti etiam ijs omnibus, quæ in facto præsupponuntur, de quibus in processu, de voto dumtaxat requisitus arbitror, & ita sum voti, vniuersitatem prædictam Canneti ipso iure cecidisse à iure feudi sibi concessi, & censeri priuatam ipso feudo, etiam absque vlla sententia his rationibus.

In primis, quia vniuersitas prædicta nimis
1 ambitiosè bona illius Villæ Carzagheti tanquam propria alienauit sibi ascribẽdo, ac si sua essent, nulla facta mentione concessionis prædictæ in feudum, & inscio prædicto Illustrissimo D. Abbate, quam ob causam ipso iure censetur priuata feudo, cum non possit feudatarius alienare Domino inscio, & si id fecerit, feudũ amittit cap. 1. §. nam, & sæpè cum glos. in ver. retinet, quæ sit prim. cau. ben. amitt. per text. in §. denique eod. tit. & in cap. Imperialem, de prohib. feud. alien. per Feder. cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. Curt. Iun. de feud. par. 4. caus. vlt. Clar. in §. feud. quæst. 31. vbi de communi testatur Cannet. in Extrauag. volentes §. & quatenus num. 1. Idque verùm est ipso iure, nec aliqua sententia exigitur Butr. cons. 22. num. 1. Socc. Iun. cons. 70. num. 14. vol. 3. qui communem asserit. Et Clar. in §. Emphyteusis quæst.
2 13. arguendo de Emphyteusi ad feudum, quod indistinctè admittitur, vt per Eosdem, & latè per Ias. in l. vlt. C. de iure Emphyt. per Euerard. in centur. in loc. ab emph. ad feud. post Bar. in l. pen. in fin. de pact.

3 Et insuper; quia negans feudatarius rem sibi in feudum concessam, vt eius conditionem scienter cadit à iure suo cap. 1. §. vassallus si de
4 feud. fuer. contr. Curt. Iun. cons. 55. nu. 2. & seq. at ex instrumento, & inuestitura in proposito apparet de scientia, & conditione rei feudalis, quæ consultò exprimere communitas prædicta omisisse videtur, meritò, &c.

5 Præterea hoc manifestè apparet, quia communitas prædicta alienauit absque recognitione directi dominij, cum non soluerit laudemium, vt ex consuetudine, & ex pacto tenebatur; ideoque ex hoc etiam cadit à iure sibi con
6 cesso, & feudo priuatur, cum feudorum natura non minus consuutudine, quam pacto obseruetur,

tur, quorum vtrumquè militat in proposito, vt sentit Alex.cons.5.circa princ.vers.vel etiam vol.5.quem refert,& latè comprobat Amed.de Pont.quæst.3.de laudem.

7 Accedit,nam vassallus paruifaciens Dominum, & ius quod habet arguit se in fide suspe-
8 ctum ; quoniam fidelis esse debet in facto, & dicto,& sic in opere, & sermone, Bald. in prælud.feud.num.12.vers.est enim,& in cap.1.nu. 3.de Capit. Corrad. Ias.in prælud.feud.sub nu. 30.Mozz.de feud.in princ.nu.4. Cumia in prælud.cap.si in aliquem,nu.179. ad fin. Sic etiam si litteras, vel nuncium Domini spreuerit Afflict. in cap. 1. §.item si quis feudum num.74. quib. modis feud. am. & decis. 265.num.61.& 99. Mozz. de feud. tit. ex quibus caus. feud. amitt. num. 88.quæ cum vniuersitas prædicta, vt euidenter constat,commiserit sequitur, &c.

9 Denique non solùm vniuersitas Canneti non impleuit,quæ ex pacto in instrumento,& inuestitura promisit,quam ob causam feudo priuatur Ilsern.in cap.1.col.2.de vassall. qui contra constit.Lothar.& in cap.1.§.vlt.de Capit. Corrad.Afflict.in d.cap.1.§. item si quis feudum,n.
10 109.& decis.265. sub nu. 101. sed etiam venit contra iuramentum præstitum, meritò tanquam infidelis suo iure priuatur Afflict. in d. cap. 1. §.item si quis feudum, caus.17.num.34. Clar.in d.§.feudum quæst. 53.& ita iuris esse censeo ,

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius ideo ab Episcopo creatur,vt personis,& Ecclesiis suis deseruiat.*
2 *Concessio facta ab Episcopo Vicario est limitata, quoad locum , & Diœcesis fines non egreditur.*
3 *Collatio facta à Vicario extra Diœcesim commorante est nullius momenti.*
4 *Iurisdictio expirat expleto tempore, quo concessa est illa.*
5 *Iurisdictio extra locum exerceri non potest.*
6 *Argumentum de tempore ad locum valet.*
7 *Vicarius recedens à Diœcesi animo non redeundi,potestas sibi concessa expirat,idem in Legato à latere.*
8 *Animus velut factum non præsumitur, nisi probetur, ex coniecturis tamen, & verbis arguitur.*
9 *Mutatione loci arguitur mutatio voluntatis.*
10 *Qui extra prouinciam reperitur longè abesse dicitur.*
11 *Necessitas residendi excludit liberam voluntatem.*
12 *Delatio bonorum animi mutationem significat.*
13 *Perseuerantia absentis ostendit animum non reuertendi, vt in diuertente à matrimonio, & in desertore militiæ.*
14 *In claris non est opus coniecturis.*
15 *Assertioni Vicarii standum erit se amplius nolle reuerti.*
16 *Talis præsumitur animus, qualem verba prolata significant.*
17 *Officium dimittendi non videtur habuisse animum,qui alium in eo substituit.*
18 *Intentio non attenditur, legis dispositioni non consonans.*
19 *Vicarius alium substituere non potest.*
20 *Collatio beneficii est donatio quædam,& an extra Diœcesim exerceri possit.*
21 *Vicarius quicquid gerit postquam ab Episcopo est reuocatus nullius est momenti.*

Pro Illustrissimo Domino Episcopo Placentino, contra D. Petrum Vicarium.

ARGVMENTVM.

An collatio beneficij facta à Vicario extra Dioecesim commorante sit de iure valida. Quid si Vicarius conferat beneficium extra Dioecesim, & Episcopus idem alteri conferat quæ collatio valida censeri debeat?

CONSILIVM XXVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

Nihil est, quod obstare possit, quin collatio facta ab Ordinario licet posteriùs præferri non debeat collationi ab ipsius factę Vicario absente, & extra Diœcesim, & prouinciam commorante;quoniam ab Episcopo ideo creatur Vi-
1 carius, vt personis, & Ecclesijs suæ Diœcesis deseruiat cap. 2. de off. Vic.& hæc est finalis intentio Episcopi, dum
2 Vicario potestatem concedit cap. 1. & per tot. de off. ord. quæ quidem concessio est limitata quo ad locum,nam Diœcesis fines non egredi-
3 tur l.fin. vbi Doct.de Iurisdict. omnium iudic. quamobrem collatio facta à Vicario extra Diœcesim commorante, nullius est momenti:
4 nam quemadmodum expleto tempore, quo concessa est iurisdictio illa expirat c. de causis
5 de off.deleg.ita extra locum iurisdictionis illa
6 exerceri nequit, arguendo de tempore ad locum l.vinum,vbi Doctores si cert.pet.l.fin. vbi Bart.de tritic.

7 Eo

7 Eo magis, quia Vicarius receſſerat à Diœceſi animo non redeundi, ergo poteſtas ſibi conceſſa expirauit, vt in fortioribus terminis in Legato de latere deciſum eſt, is enim, quamuis etiam inuitus exerceat, nec à ſe poſſit abdicare Imperium, Specul. in §. nunc oſtendendum de off. deleg. Ioan. Andr. & Gem. in cap. præſenti de off. leg. in 6. nihilominus vbi prouinciam animo non redeundi egreditur, expirat ipſius iuriſdictio, & poteſtas cap. nouit. & c. vlt. de off. leg. l. 3. de off. præſ. Villadieg. de legat. q. 16. nu. 7. Gambar. eodem tract. lib. 9. nu. 5. multo magis igitur idem in Vicario dicendum erit.

Quod autem diſceſſerit animo non redeun-
8 di probatur, nam licet animus, velut facti l. bonæ fidei de acq. rer. dom. non præſumatur, niſi probetur l. in bello §. factæ de capt. ex coniecturis tamen, & ex verbis, & facto, eius mutatio arguitur, gloſ. in l. fulcinius §. ſedis qui in verb. animus, quibus ex cauſis in poſſ. eat. Caſtr. in l. etiam §. licet ſol. matr. Ruin. conſ. 116. num. 10. lib. 5. latè Menoch. lib. 5. de præſ. præſ. 7. nu. 9. & lib. 6. præſum. 35.

At non modicæ in caſu de quo agitur, militant coniecturæ, nam diſceſſit, & extra Diœceſim in aliam prouinciam ſe contulit, in qua ad perpetuam reſidentiam tenebatur, & ſecum
9 ſua bona tulit, ex mutatione loci arguitur mutatio voluntatis c. valet 31. diſt. Alc. de præſ. reg. 2. præſ. 16. num. 2. Menoch. d. lib. 6. præſum.
10 35. num. 40. Et qui extra prouinciam reperitur, longe abeſſe dicitur, glo. in l. parui de cond. furt. & l. vlt. C. de præſump. long. temp. Neceſ-
11 ſitas autem reſidendi excludit liberam voluntatem, Abb. in cap. ſuper nu. 15. de reb. Eccleſ. non alien. Alex. in l. contra num. 3. de neg. geſt.
12 Delatio bonorum denique animi mutationem ſignificat Bart. in l. aſſumptio §. vlt. ad munic. in l. prædia §. 1. de ſun. inſtr. Menoch. lib. 6. præſ. 42. num. 14. igitur, &c.

Accedit quod per ſpacium nouem menſium perſeuerauerit abeſſe, ſed perſeuerantia abſen-
13 tis oſtendit animum non reuertendi, vt in diuertente à matrimonio, in deſertore militiæ, & ſimilibus deciſum eſt l. diuortium de diuort. l. 3. §. emanſor, & §. deſertorem de re milit. l. qui cum vno §. edictum eod. tit. §. pauonum Inſt. de rer. diuiſ.

14 Sed vt in claris omittamus coniecturas l. continuus §. cum ita de verb. oblig. ipſe idem Vicarius confeſſus fuit ſe amplius nolle reuerti, vt
15 teſtes deponunt, ipſius igitur aſſertioni ſtan-
16 dum erit, quia talis præſumitur animus, qualem verba prolata ſignificant l. labeo §. idem Tubero de ſuppel. leg. Et in dependentibus ab animo propriæ aſſertioni creditur, gloſ. in §. namque in ver. dicit Inſt. de act. Iaſ. in l. cum quædam nu. 12. de iuriſdictione omnium Iud. Soc. Iun. conſ. 123. num. 19. lib. 2.

17 Nec obſtat, quod habuiſſe non videatur animum dimittendi officium, poſtquam alium Vicarium ſubſtituit, nam ex prædictis contra-
18 rium arguitur, idcirco ipſius intentio, velut legis diſpoſitioni non conſonans non attenditur, ad Corn. cõſ. 256. col. pen. verſ. ſed potius, lib. 1.

19 Neque alius Vicarius ab eo ſubſtitui poterat cap. Clericos vbi Butr. & alij de offic. Vicar. Dec. conſ. 49. num. 50. latè Pariſ. conſ. 80. lib. 4. per to..

20 Nec obſtat, quod quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, vt collatio beneficij, quæ eſt donatio quædam cap. fin. de off. Vic. in 6. extra Diœceſim exerceri poſſint cap. relatum vbi gloſ. de præb. gloſ. in l. fin. vbi Doct. de iuriſd. omn. Iud. quoniam neque hoc eſt ſimpliciter verum, & contrarium defendit Anchar. conſ. 321. per totum, & dato, quod exerceri poſſint, tamen finalis intentio Epiſcopi concedentis iuriſdictionem repugnat, ex cuius voluntate iuriſdictio, vt quid indiuiduum conſideratur, nec pro parte conceſſa intelligitur, & pro parte retenta, vt Card. in Clem. plures col. pen. de iur. patr.

Quapropter cũ per diceſſum à Diœceſi, im-
21 mo à prouincia, ſit officiũ expletũ, & ex legis l. diſpoſitione, & contraria Epiſcopi voluntate reuocatum, quicquid poſtea geſſit, vt Vicarius, nullius erit momenti, & conſequenter collatio ab Ordinario facta erit obſeruanda. Saluo ſemper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Ambitionis notam non meretur qui dignitatis ſuæ locum à Rege benignè conceſſum tueri contendit.*

2 *Diſtributio graduum vnitatem, atque concordiam ſeruat, nec ſtatutum, aut conſuetudo admittitur, vt minor, in dignitate maiori præferatur.*

3 *Prælatio in dignitatibus eſt tanti momenti vt ei veluti publico iuri renunciari nequeat.*

4 *Qui ad aliquam dignitatem priores tempore euecti ſunt hi in honoribus, & priuilegiis eiuſdem dignitatis ſedendo, ſcribendo, & alia ad dignitatem pertinentia faciendo priores eſſe debent.*

5 *Poſterior tempore licet in aliis maior, & dignior non debet prioribus præferri.*

6 *Dignitas ſuperueniens quæ ſeparata eſt ab officio licet ea maior effectus ſit non præfertur eis, qui officium adepti ſunt prius.*

7 *Epiſcopus, vt Canonicus, cum inter Canonicos ſedet non præcedit alios, nec inconuenit aliquem eſſe maiorem, & minorem diuerſis reſpectibus.*

8 *Dignitas ad Collegium non pertinens non inducit loci mutationem.*

9 *Dignitas Marchionatus ſeparata eſt ab officio Magiſtri Rationalis nec cum eo aliquid commune habet.*

10 *Epiſcopalis dignitas, maior eſt Marchionali.*

11 *Princeps per priuilegium Marchionalis dignitatis non cenſetur derogaſſe prioribus obſeruationibus, atque prælationibus in alterius præiudicium.*

12 *Diſpoſitiones, & conſtitutiones Principum ad futura negotia trahi debent, non aũt ad præterita.*

13 *Ius alteri quæsitum non aufertur.*
14 *Illustrissimus Marchio creatus est sub assertione magistri rationalis non autem magister rationalis sub consideratione Marchionis, igitur qualitas magistri rationalis erit attendenda.*
15 *Nobilior, & dignior is dicitur qui maioribus dignitatibus, atque honoribus fulget.*
16 *Cumulatio, & multiplicatio dignitatum tanquam certum argumentum meritorum illustriorem quenuis reddunt, & digniorem cæteris præferendum.*
17 *Magistri rationalis munus est de Regiis rationibus cognoscere ideoque procurator Cæsaris appellatur.*
18 *Magistri rationales dicuntur Comites sacrorum largitionum.*
19 *Magistri rationales post Regni Præsidem sedere debent.*
20 *Marchionalis dignitatis notoria est nobilitas, & sine magna consideratione non conceditur.*
21 *Duplici dignitate gaudens, & vtraque præstanti est cæteris magistratibus præferendus vnica tantum dignitate gaudentibus.*
22 *Præferendi sunt qui ob proprias virtutes, & benemerita priuilegium consequuntur eis qui ex sola Principis benignitate, & liberalitate obtinent.*
23 *Nobilitas quæ ex propriis meritis trahit originem est præclarior.*
24 *Dignitas addita dignitati auget primam.*
25 *Princeps si aliquid concedit, omnia quæ in contrarium obstare viderentur substulisse dicendum est.*
26 *Actus humani omnes ex potestate, & voluntate dependent.*
27 *De potestate Regis non est dubitandum sine sacrilegii crimine.*
28 *Voluntas Regis apparet ex verbis priuilegii.*
29 *Priuilegium dignitatis Marchionalis concessum ex motu proprio erit interpretandum quo fauorabilius ipsi Marchioni esse possit.*
30 *Qualitas duplex consideratur temporis, & dignitatis hæc præfertur qualitati, temporis in præcedendo.*
31 *Comes, & Doctor præfertur antiquiori Comiti.*
32 *Episcopus, & Doctor Episcopum non Doctorem præcedit etiam si ante fuerit promotus, idque obseruari in Collaterali Consilio Neapolitano.*
33 *Episcopus, vt Canonicus sedens inter alios tamen propter dignitatem Episcopalem debet post Præsidem collegii, vel capituli cæteris omnibus præferri.*
34 *Marchio noster primum locum obtinere debet post Excellentissimum Proregem, & cæteris præferri magistratibus.*
35 *Marchionalis dignitas in Regno Siciliæ reperitur in possessionem huius præcedentiæ.*
36 *Vnicus actus sufficit, vt in possessione quis manuteneatur,*
37 *Ex multis actibus consuetudo inducitur à qua recedendum non est.*
38 *Vltimus actus possessionis est quod Duces sint in Regno Siciliæ prælati cæteris magistratibus.*
39 *Leges sunt intelligendæ cæteris paribus, vt procedere possint earum dissositiones.*
40 *Prærogatiua dignitatis, & prærogatiua temporis differunt inter se.*
41 *In dignitate existentes antiquioribus præferuntur eam non habentibus.*
42 *Duplici dignitate decoratus præfertur.*
43 *Præferendus est posterior tempore maiorem dignitatem tamen assequutus præcipue ob merita.*
44 *Doctoratus precedente examine præfertur Doctori ab Imperatore sine examine creato etiam si prior Doctor tempore.*
45 *In æquali dignitate temporis prærogatiua habet locum nisi altera sit magis qualificata, & num.* 48.
46 *Dignitas Marchionalis semel collata à Principe fit inseparabilis à persona, & illi annectit & priorem auget, & persona illustrior efficitur.*
47 *Habens eandem dignitatem qualificatam præfertur habenti non qualificatam licet sit antiquior.*
48 *Doctor legens præfertur Doctori antiquiori, non legenti.*
49 *Iunior excellentis scientiæ præfertur seniori indocto.*
50 *Priuilegium ex motu proprio habet vim clausulæ non obstante.*
51 *Principum constitutiones etiam ad præterita extenduntur quando hoc apparet actum esse.*
52 *Clausulæ ex certa scientia non est necessaria expressio, sed satis est colligi ex qualitate actus.*
53 *Priuilegia interpretantur, vt prosint priuilegiato, & dignitatem ipsius augeant non autem è contra.*

Pro Illustrissimo Domino D. Mariano Migliaccio, & Vigintimillia Panormitano Marchione Mõtis Maioris,

ARGVMENTVM.

An Officialis, seu Magistratus effectus postea Marchio debeat prælationis prærogatiua potiri contra alios eadem dignitate non decoratos, licet tempore priores.

CONSILIVM XXIX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 Vi suę dignitatis locum à Rege benignè concessum tueri contędit, ambitionis notam non meretur, cum sit in dignitatibus ordo seruandus l.honor §. gerendorum ff. de mun. & hon. l. vlt.vbi Luc. de Penn. C.de his qui spon.mun. sub.notatur in Rubr.& l. 1.C.vt dign.ord.seru. quandoquidem graduum distributio vnitatem
2 seruat, atque concordiam cap. ad hæc 89. dist. nec statutum,aut consuetudo admittitur,vt minor in dignitate maiori præferatur, Host. in c. 1.de maior. & obed. Præpos. in cap. Episcopos num. 2. 17.dist.Dec.in Rubr.de appell. num.2.
3 estquè prælatio tanti momenti, vt ei velut publici iuris sicuti magistratus renunciari nequeat l. 1. §. huius studij de iust. & iur. Bart. Luc.de Penn.& Plat.in l.1.C.de dignit. lib.12. arg.l.ius publicum de pact. & l.2. §. sed quia C. de iur. cal. summa igitur est laude dignus Illustrissimus Marchio Montismaioris, qui à Serenissimo Rege nostro ea dignitate,ob sua & maiorum suorum merita decoratus,cæteris magistratibus eandem dignitatem non habentibus præferri contendit. Cuius prætensio multis rationibus probari posset, sed quia instat iam studiorum principium,breuitati studendo, vrgentiores in medium afferemus. Non tamen omittam,quæ aduersus ipsum D.Marchionem afferri possunt, vt clarior ipsius causæ iustitia cunctis appareat.

Ex nonnullis, inquam, D.Marchionem non esse præferendum prima facie probari posse videtur.

Primo ex communi omnium Doct.ratione, qua præcipuè vtitur Loffred. in sua paraphr. feud. in tit. si de feud. mil.def.§. qui Clericus, qui per multas columnas hanc tuetur opinionem.

4 Qui in aliquam dignitatem priores tempore asciti sunt, hi in honoribus, & priuilegijs eiusdem diguitatis,sedendo,scribendo,& alia ad dignitatem pertinentia faciendo, potiores esse debent l. 1. in prin. & l.pen.C.de conf.lib. 12.l.1. & 2. C.de præf.præt.cod.lib.1.nemo C. de off.mag. off. ibi vel prolixior labor fecerit anteire l.vlt.C.de tiro.lib.12.l. honores ff. de decur.l.1.§.quibus ibi.quod ordo temporum C.de nouo cod. fac.cap. 1. de maior. & obed. cum concord.de quibus per Iaf.cons.113.nu.2. vol.2.idquè verum est etiam si posterior tem-
5 pore in alijs maior esset,& dignior,vt per Abb. Butr.Imol.& Fœl.post Innoc.in cap.statuimus de maior. & obed. in cap. clerici de Iud. per Scrib. in l. cum quid ff. si cert. pet. sed in casu de quo agitur constat euidenter multos esse magistratus tempore priores ergo,&c.

6 Secundo,quia quando dignitas superueniens separata est ab officio, de quo agitur, licet eo maior esset propter aliud, nec ad illud quicquam pertinet non præfertur ijs,qui eo officio prius functi sunt,Gemin.& Franch.in cap.à collatione post glos. ibi de appell.in 6.vbi tum ex textu,& glosa, cũ ex prædictis Doctoribus habetur Episcopũ Canonicũ cũ locũ inter Canonicos obtinere quem nisi Episcopalem dignitatem fuisset adeptus,obtinuisset,& ita eum alij Canonici præcedunt, nec inconuenit aliquem esse maiorem,& minorem altero diuersis respectibus cap. quæritur vbi glos. in verbo non æquamus 2. q. 7. vt latius per Loffr. in d. paraphr. feudali post Rom.in l.si verò §.de viro
8 solut. matr. decidentem dignitatem ad Collegium non pertinentem non inducere loci mutationem, vt per Loffred. ibidem post Purpur. in l.1.num.190.cum multis seq.ff.de off.eius,à quo omnia transcripsit, sed Marchionatus di-
9 gnitas separata est ab officio Magistri Ratio-
10 nalis, nec cum eo aliquid commune habet, Rursus Episcopalis dignitas maior est Marchionali cap. Valentinianus 63. distin. cap.in nouo 25. distin. Clem. plerisquè, & ibi notat Card.de elect.latè per Doct.in d.l.1.de officio eius, & in ea quæ dicta sunt obseruantur ergo multo magis in casu nostro.

11 Tertio,quia Princeps per priuilegium Marchionalis dignitatis prioribus obseruationibus, atque prelationibus derogasse nõ censetur,Bar. in l.non tantum ff. de decur. Bald.in cap.cum olim de consuet.in l.obseruare §. antequam de off.proconf.Ang.cons.3. in prin.præsertim in alterius præiudicium Abb.in cap.ex tuarum de Auct. & vsu pall.in cap. dudum de priuileg. & in cap. dilecto de verb. sign. iuxta tradita in l. fin.ff.de const.princ.sed cæteri magistratus patrimonij tempore priore præferri consueuerunt, ergo in eorum præiudicium Regis priuilegium interpretari non debet.

12 Quarto,quoniam dispositiones,& constitutiones Principum ad futura negotia,non autem ad præterita trahi debent,cap.vlt.extra de constit.vbi Imol.col. pen.& fin.quem refert, & sequitur Fœl.in cap.1.sub num.31.de spons. Bal. in l.vlt.de senat.Brun.latè cons.1.num.49. cum
13 multis seq.vol.1.quo fit,vt ius alteri quæsitum non auferatur,& ita si præferendus esset, præferri debeat in honoribus deferendis, non autem in delatis,Abb. in d. cap. statuimus per illum text.de maior.& obed.Dec.in cap. Clerici num. 10. de iud. sed cæteris magistratibus patrimonij est ius temporis prioritate quæsitum ergo,&c.

Quinto,& vltimo non debere præferri Illustrissimum Marchionem probari potest, quo-
14 niam creatus est Marchio sub assertione Magistri Rationalis,non autem Magister Rationalis,sub consideratione Marchionis,igitur qualitas Magistri Rationalis erit attendenda, secundum quam alijs Magistratibus tempore prioribus preferri non debet, ad text. cum ibi not.

per

per Abb.& alios in cap.quoniam Abbas de off. deleg. in l. si communis seruus ita ff. de stip. ser. Quod si non fuisset expressum, actenta tamen qualitate ipsius Marchionis tunc, quando creatus est Marchio verba ad ipsum relata eam habuissent significationem c.solitæ de maior.& obed.cap.cum de beneficio de præb.in 6. l.plenum §.æquitij ff.de vsu.& habit.l. ex militari ff.de milit.test.cum simil.

Quibus tamen minimè obstantibus pro vt verè non obstant,contrarium de iure verius esse arbitror Illustrissimum Marchionem cæteris omnibus magistratibus patrimonij præferendum esse in hoc Regno Siciliæ.

15 Primo, quia nobilior, & dignior is dicitur, qui maioribus dignitatibus, atquè honoribus fulget l.decurionibus in prin. C.de decur. lib. 10.l.1.C.de prim.l.eos C.de excusat. mun. l.3. C.de prox.sacr.scrin.l.3.C.de dign.lib.11.l.nobiliores C.de commer.& merc. Ioan. Andr.& reliqui in capit. de multa de præb. cumulatio 16 enim,& dignitatum multiplicatio, tanquam certum argumentum meritorum,Illustriorem quemuis reddit,& digniorem, & cæteris meritò præferendum Imol. in l. qui soluendo la 2. ff. de solut. Sed eiusmodi est Illustrissimus 17 Marchio Montismaioris; est namquè Magister Rationalis,cuius munus est de Regijs rationibus,& administrationibus cognoscere, ideoque procurator Cæsaris appellatur iuxta l. instar 18 C.de iur.fisc.lib.10.Luc.de Pen.in l.si quando C.de bon.vac.lib. 10. dicuntur etiam Magistri Rationales Comites sacrarum largitionum iuxta l.1.cum ibi not.C.de Apoc.pub.lib.11. de quibus in l.actuarios,& in l.in Prouincijs C.de actuarijs lib.12.Alciat.de Magistr.ciuilibus, & 19 milit.nu.17. Quinimmò hi Magistri Rationales post Regni Præsidem sedere deberent, secundum Bellug.in spec.princ.sub rubr. de for. 20 & ord.stan.vel sed.num. 8. de Marchionali dignitate, cuius nobilitas neminem latet, vt per Bart. in l. 5. in prin. num. 5. de verb.oblig.per Purpur.in l.1.num.232. & cum seq. & nu.642. Et ibi per alios omnes ff.de off. eius per alios Scrib.in rubr.& in cap.1.quis dic.Dux,Comes, vel Marchio in vsib.feud.nihil referam, nam huiusmodi dignitas sine maxima consideratione non conceditur,Bald.cons.275.vol.2.Frecc. de subfeud.sub tit.quis dic.Marc.per totum, 21 & præsertim num. 7.& seqq. lib.2. Cum igitur duplici fulgeat dignitate, & vtraquè præstanti,erit omnino cæteris magistratibus vnica tantum dignitate gaudentibus præferendus.

22 Secundo, qui ob proprias virtutes, & benemerita priuilegium consequuntur præferendi sunt eis, qui ex sola Principis liberalitate obtinent l pronunciatio §.matrem fam.ff.de verb. sign.per quem text.hoc notat Bald.in c.penul. 23 in fin. de prob. est enim præclarior nobilitas quæ ex proprijs meritis trahit originem l.vlt. C.de stat.& imag.hinc in testibus,& alijs id genus prælatio ista obseruatur Fœl.in cap. super eo il 2.colum.3.in fin.de test.&in d.cap.penul. Luc.de Penn.in l. mulieres col.1.& 3.vbi multa C.de dignit.lib.12.Salic.in l.prouidendum C.de postul. Alex.cons. 209. Sed Inuictissimus Rex noster in priuilegio Marchionalis dignitatis in proprijs meritis Illustrissimi Marchionis, ac suorum Antecessorum suam fundat 24 intentionem,quem ex proœmio illius colligitur l.fin.de hæred. inst. cum vulg. meritò hæc dignitas addita dignitati, quam prius habebat illam auget l.per adoptionem, vbi omnes notant de adopt.l.1.de iur.aureor. anul. l. 1.C.de profess.qui in Vrbe Const.DD.in l.Alexandrinis C.de decur.lib.10.Castr.in l.nulla ff.de leg. Alex.cons.32.vol.5.Ias.in l.legata inutiliter nu. 8.de leg.1.meritò,&c.

Tertio estò, quod ex parte aduersa aliquid consideratione dignum afferri posset, quod huic prælationi obstare videretur, id tamen ex Regis voluntate dissoluitur,quoniam vbi Prin- ceps aliquid concedit, omnia, quæ in contra- 25 rium obstare videntur substulisse dicendum est, l. quidam consulebant in fin.ff. de re Iud. latè Ias. in l. barbarius col. 3. & seqq. de off. Præt.Alb.cons.553.num.20.lib.3. omnes enim 26 humani actus ex potestate,& voluntate dependent l.multum interest C. si quis alter.vel.sibi cap. cum super de off. deleg. cap. ex parte vbi 27 glos.de restit. spol.Bart.in l.serui electione de- leg. 1. sed de potestate Regis non est dubitan- 28 dum,sine sacrilegij crimine l.sacrilegij C. de sacr. & de voluntate eiusdem apparet euidenter ex verbis priuilegij vers. decernentes, & 29 verso ita, vt in parlamentis, Immò cum hoc priuilegium dignitatis Marchionalis ex motu proprio ipsius Regis emanauerit, vt apparet ex eius proœmio erit interpretandum, quo fauorabilius ipsi Marchioni esse potest cap.si motu proprio de præb.in 6.Ioan.Andr.& alij in c. cum in cunctis §.cū verò de elect. meritò erit cæteris præferendus.

30 Quarto, quoniam in hac materia duplex qualitas considerari potest secundum Luc. de Penn.in Rubr. C. de dignit. lib.10. nimirum temporis,& dignitatis,qualitas autem dignitatis præfertur qualitati temporis, qui arguit meritorum probationem glos.in cap. ij qui,de præb.in 6.Signor.in tract.de præst. doct.multis 31 in locis per Afflict. in proœmio const. vers.26. dum voluit, quod Comes,& Doctor præfertur Comiti antiquiori, Bald. in l. sed, & si milites de excusat.tut.Fœl.in cap.Clerici vers. item nota de Iud.Dec.& alij multa cumulantes in l.cum quid si cert.pet. Boer.in tract.de ord. & precedentia graduum par.2.vers.quid de Duce 32 num.8.hac ratione Episcopus Doctor Episcopum non Doctorem præcedit, & si antea hic fuerit promotus,latè Fœl.in Rubr.de maior.& obed.num. 3. post Innoc.in cap.1.eodem tit.& Bald.in cap.1.de pace constantiæ in prin. & ita obseruari in supremo Consilio Collaterali Neapolis testatur Frecc. lib. 7. de subfeud. in quæstione præcedentiæ inter Principem Salerni, & Comitem Castri Magnum Cancellarium, & lib. 3. in different. regal. & titulat. num.18. quæ apud nos in Regno Neapolitano sunt notissima,& nouissimè refert D. Ioan. Franc.de Ponte.consil.14.num.38.cum seq.ergo qualitas digni-

dignitatis Marchionalis præferri debet qualitati prioritatis temporis.

Secundo, maxima ratio sumitur ex textu in cap. à collatione vbi glos. de appell. in 6. iunctis
33 ijs, quæ per DD. traduntur, Episcopum scilicet Canonicum, licèt vt Canonicus inter alios sedere debeat, tamen propter Episcopalem dignitatem debet post Præsidem Collegij, vel Capituli cæteris omnibus præferri Abb. in cap. postulasti num. 8. de concess. præben. Fœl. in Rubr. de maior. & obed. nu. 9. Boer. de Auct.
34 magn. cons. num. 65. pari igitur ratione erit dicẽdum Marchionem nostrum primum locum obtinere debere post Excellentissimum Prorege, & cæteris Magistratibus præferri.

35 Sexto, quia dignitas Marchionalis reperitur in hoc Regno in possessione huius præceden-
36 tiæ, quod non solum ex vnico actu apparet, qui sufficeret ad manutenendum in possessione c. cum Ecclesia Sutrina de caus. poss. & propriet. per quem text. ita decidit Isern. in cap. 1. §. si mulier sub num. 4. de cap. Corr. Alexand. cons. 96. nu. 13. vol. 5. Dec. cons. 117. 124. 136. & 271. Ruin. consil. 106. num. 9. volum. 5. Crauett. cons. 124. vol. 1. Rolan. cons. 47. num. 27. lib. 1. cum mille simil. sed etiam, & multo magis, quia pluries id obseruatum est in personam
37 Illustrissimorũ Ducis Terræ nouæ, & Pompei Columnæ Ducis Zagarolij, ex quibus actibus consuetudo inducta est glos. ordinaria in §. ex non scripto in verbo diuturni insti. de iur. naturali l. 3. C. de Epis. Aud. Bald. in rubr. C. quæ sit long. consuet. in l. de quibus ff. de legib. à qua recedendum non est, quoniam prælationes huiusmodi ex consuetudine potissimum dependent Bald. in capit. cum olim de consuet. & in l. obseruare §. antequam ff. de off. procons. glos. & Doct. in capit. legibus 93. di-
38 stint. Bart. in l. non tantum ff. de decur. Ang. cons. 3. in prin. præsertim quia quod Duces prælati fuerint in hoc Regno cæteris magistratibus, est vltimus actus possessionis Oldr. consil. 312. Fed. de Sen. cõs. 234. in 2. dubio Abb. cons. 54. lib. 1. & est text. in l. item mela §. sed si alimenta ff. de alim. & cib. leg. quem citat Iser. in cap. 1. col. 2. de his qui feud. dar. poss.

Vltimo pro hac parte faciunt auctoritates multorum Doctorum, qui consulendo eam approbauerũt, vt Decian. cõs. 7. lib. 2. & cons. 84. lib. 5. Thob. Non. cons. 72. D. de Ponte cons. 14. & multa habentur per Alb. consil. 554. cum duobus seqq.

Non obstant quæ in contrarium considerata fuerunt, nam quamuis solutio ex prædictis
39 appareat, ad primum tamen respondetur, leges prædictas procedere, & intelligi debere cæteris paribus, at in casu de quo agitur, cum at-
40 tendatur prærogatiua dignitatis magis, quam prærogatiua temporis, fumus in disparibus terminis d. l. 1. C. de consul. ibi pares enim in fulis, & rursus ibi, in eodem genere à contrario sensu, & in d. l. 1. de albo scrib. vbi in dignitate
41 existentes antiquioribus sine dignitate præferuntur: at Illustrissimus Marchio duplici digni-
42 tate fulget, & altera quidem maiori, .s. Marchionali, quam non habent cæteri magistratus iuxta l. de decur. in princ. C. de decur. lib. 10. per l. 1. C. de primic. iuxta l. eos C. de excusat. mun. cum alijs supra allegatis, meritò præferendus est ijs, qui vnica dignitate potiuntur, vt per Dec. in cap. Clerici num. 8. de Iud. & alij Doct. in l. cũ quid ff. si cert. pet. Decian. d. cons. 7. sub num. 64. vers. 2. respondetur vol. 3.

43 Secundo respondetur, prædictum contrarium non procedere, quando posterior tempore
maiorem dignitatem esset consequutus l. vnicuiquè C. de prox. sac. scrin. & l. fin. C. de tiron. lib. 12. facit text. in l. sed, & reprobari §. 1. ff. de excusat. tut. cum alijs per Alban. cons. 556. num. 3. lib. 3.

Tertio, respondetur contrarium prædictum non procedere, quando appareret ex priuilegio cum causæ cognitione propter propria, & maiorum suorum merita dignitate illa decoratus, hic enim, & si posterior tempore, cæteris præ-
44 ferendus est, quemadmodum qui præcedente examine à Collegio Doctor creatus est, præfertur Doctori ab Imperatore sine examine creato, etiam si hic gradum prius fuisset consequutus, vt per Barbat. in præmio Clem. per l. nemo C. de Aduoc. diuers. Iud. per Alex. & Ias. in l. 2. §. prius ff. de vulg. & pup. per Decian. d. cons. 7. num. 64. quod autem Illustrissimus Marchio propter propria, & maiorum suorum
merita ea dignitate fuerit decoratus, ex Regis Priuilegio apparet euidentissimè merito præferendus.

45 Vltimo respondetur, contrarium procedere quando de eadẽ dignitate ageretur, præferretur enim prior in tempore, at vbi vna maior est altera, præfertur tempori, prærogatiua dignitatis vt supra dictum est.

Ad secundũ, quod in contrariũ adducebatur, nempè quod dignitas Marchionalis separata
46 sit ab officio de quo agitur, & ad illud non pertinens, respondetur, quod dignitas Marchionalis semel collata à Principe fit inseparabilis à persona, & illi annectitur, quare non ideo ex hoc priorem amittit, Immò ob multiplicationem prior augetur, & persona Illustrior perficitur, vt per Imol. in d. l. qui soluendo la 2. de
solut. & ad id faciunt Dec. limitationes, de qui-
47 bus per eum in d. l. cum quid si cert. pet. dum voluit, quod habens eandem dignitatem qualificatam, præfertur eam habenti non qualificatam, licet sit antiquior, ideoque Doctor legẽs
48 præfertur Doctoribus antiquioribus non legentibus propter illam qualitatem lecturæ, &
49 Iunior excellentis scientiæ præfertur antiquiori indocto, & tamen huiusmodi dignitates ad doctoralem necessario non pertinent, nihilominus præferuntur, vndè apparet, quod maior dignitas temporis prærogatiuæ præfertur, vt per Alb. d. cons. 555. num. 12. Nec obstat illud sumptum ex capitulo à collatione de appellat. in
6. nimirum de Episcopo Canonico, quam nostram potius probat sententiam, vt supra deduximus in quinta ratione.

50 Non obstat tertium, non censeri Principem derogasse, vbi est ius quæsitum, quoniam re-

spondetur, hoc priuilegium Marchionale ex motu proprio Regis proueniſſe, ideoquè habere vim clauſulæ non obſtante Bald.in l. omnes C.de quadr.præſcr.Abb.in cap.fin. num. 4. vt lit.pend. quinimmo ob eam clauſulã præſumitur Princeps vti plenitudine poteſtatis Butr. in cap.conſtitutus col.2.de reſcrip. Nonius d. conſ.72.num.25.& ſeq. vbi addit,quod etiam ſi non ſubeſſet clauſula prædicta, adhuc per ſimplex priuilegium cenſeretur derogatum, iuxta doctr.Abb.in cap.olim verſ.& ex hoc tertio de verb.ſign.

51 Ad quartum, dum dicebatur Principum conſtitutiones ad futura non ad præterita trahi reſpondetur diſpoſitiones, & Principum conſtitutiones non comprehendere negotia præterita, vel ius iam quæſitum, niſi contrarium appareat actum eſſe,vt ex textu in cap.fin.in fin.de conſtit. Alb.conſ.554.num.6.vol.3.ſed in caſu noſtro apparet voluiſſe Principem,& potuiſſe hoc modo diſponere, vt ſuperius deduximus, cuius Principis voluntas, cum ex certa ſcientia id fecerit vt ſupra ponderauimus verba priuilegij non ſunt in dubium reuocanda Dec. latè conſ. 191. col.11. & conſ.262.col. fin.Socc.Iun.conſ.65.num.53.& ſeq.vol.1.Cra-
52 uett.conſ. 182. num. 13.& 18.quinimmò nec neceſſaria eſt expreſſio clauſulæ ex certa ſcientia, ſed ſatis eſt eam colligi ex qualitate actus Fœl.in cap.cum olim'num.8. de re iud. & in cap.cum inter de except.Alexand.in l.quidam conſulebant num. 10. poſt Imol. ibi de re iud. Alb.conſ.555.num.18.vol.3. Præterea doctrina Abb.in d.cap.ſtatuimus procedit,quandò altera dignitas non induceret præeminentiam in cauſa delatis,vt per Dec.in d.cap. Clerici,in caſu autem noſtro, Marchionalis dignitas magnam continet præeminentiam, vt patet ex his,quæ ſuperius dicta ſunt in prima ratione.

Ad quintum, & vltimum, quod dignitas Marchionalis addita fuit Officio Magiſtri Rationalis, non è contra;reſpondetur, quod licèt dignitas Marchionalis addita ſit dignitati Magiſtri Rationalis, quæ minor eſt, nihilominus ſtatim collata dignitas Marchionalis ei ſic annexa eſt,vt effecta ſit ab eius perſona inſeparabilis ad text.in d.l.1.C.de conſul.vt per D.de Ponte d. conſ. 14. num.51.ſatis enim eſt,quod dignitas addita ſit dignitati, quoniam altera per alteram non minuitur, ſed augetur,ſiue dignitas addita ſit maior,ſiue minor priore,vt ex preſsè tradit Bald.in l.per adoptionẽ de adopt.
53 quem ſequuti ſunt Alex. conſ.32.nu.5. & ſeq. vol.5.& Decian.conſ.7.num.55.vol.3.ea ratione moti,quia ſemper priuilegia interpretãtur, vt proſint priuilegiato,& dignitatem ipſius augeant,non autem è contra l.Diuus, vbi Ang.ff. de teſt.milit.

Quibus contrarijs reſolutis, remanet concludendum,Illuſtriſſimum Marchionem Montis Maioris cæteris magiſtratibus omnino præferendum eſſe,& ita ſentio,&c.

Iacobus Gallus V. I.C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Facti ſpecies cum ſuis dubitationibus.*
2 *Prima cauſa in ſucceſſione maioratus quæ ſit.*
3 *Finis maioratus attendi debet, vt familiarum dignitas conſeruetur.*
4 *Familiæ conſeruatio ex liberorum exiſtentia obtinetur.*
5 *Maioratus nominis ſignificatio.*
6 *Primogenitus quis dicatur.*
7 *Legitimatus nihil differt à legitimo,& nu.9.præſertim per ſubſequens matrimonium nu.10. ſed ciuiliter nu.63.*
8 *Conditio,ſi ſine liberis deceſſerit,filii legitimatione expirat.*
11 *Legitimatio per ſubſequens matrimonium cæteris præfertur.*
12 *Legitimatus per reſcriptum ad ſucceſſionem maioratus non admittitur.*
13 *Legitimatio quid ſit.*
14 *Legitimatio quod tempus reſpicit.*
15 *Diſpenſatio S.P.ex certa ſcientia omne tollit iuris impedimentum.*
16 *Clauſula ex certa ſcientia, iuri maioratus præiudicat,etiam non expreſſa,nu.ſeq.declaratur nu. 79.& ſeq.& nu.82.*
18 *Nati ex matrimonio putatiuo ſubſequens excludunt,declaratur nu.84.*
19 *Nati ex matrimonio contracto de facto, licèt diſpenſatione confirmato, in maioratu non ſuccedunt; niſi prolis ſuſceptæ mentio facta ſit, num. ſeq.*
21 *Proles ſuſcepta, atque ſuſcipienda ſimul legitimari poteſt, ſed quando ſufficiat legitimatio num.84.& ſeq.*
22 *Cauſa ab initio impediens, poſtea ſuperueniens, tollit effectum iuris.*
23 *Ius ſuperueniens ex cauſa de præterito, idem operatur,quod ius præteritum validum,declaratur num.88.*
24 *Filius ſi ante immixtionem hæreditarios conueniat debitores, ad eius fauorem poſſunt illi condemnari.*
25 *Diſpoſitio de filiis ex legitimo matrimonio natis verificatur in legitimatis per ſubſequens matrimonium, ſed quando id verum nu. 89.*
26 *In Epiſcopum eligi non poteſt ex legitimo matrimonio non natus, ſufficit tamen ex ſubſequenti matrimonio fuiſſe legitimatum,nu.ſeq.& quando procedat nu.94.*
28 *Matrimonii fauore omnis præcedens macula abſtergitur.*
29 *Maioratus ob prærogatiuam, natus ante illius erectionem, vel acquiſitionem, cæteris poſtea natis omnino præfertur, ſed declaratur num. 98.*
30 *Verba iuxta ſenſum iuris intelligi, quod declaratur nu.99.*
31 *Principalis dubii conſultationis deciſio.*
32 *Duæ qualitates ad idem certo tempore neceſſariæ copulatiuè ſimul adeſſe debent.*
33 *Ad maioratus ſucceſſionem duo copulatiuè ſucceſſionis tempore neceſſaria requiruntur.*
34 *Fictio, quo ad veritatem inducendam, nunquam procedit.*

35 Quod

35 *Quod sic se naturaliter habet, suo inhæret semper subiecto.*
36 *Quod filius secundum naturam consequitur non obtinet secundum legem.*
37 *Ciuiliter quid fieri non sufficit, nisi & naturaliter.*
38 *Ratihabitio non sufficit, vbi iussus requiritur.*
39 *Quod certo tempore requiritur, subsequi non sufficit.*
40 *Qualitas verbo iniuncta, secundum verbi tempus intelligitur.*
41 *Ex duobus ad prioritatem requisitis, alterum prius adeptum non sufficit.*
42 *Extrema à quo, & ad quod, per fictionem non sunt consideranda.*
43 *Legitimatus non est considerabilis, vbi de honore agitur.*
44 *A feudorum, & maioratus successione legitimatus excluditur; nisi ad id specialiter sit legitimatus, nu. seq.*
46 *Argumentum de feudo ad maioratum validum est.*
47 *Maioratus honorem, & dignitatem continet.*
48 *Legitimatus fictè legitimus.*
49 *Fictio in alterius præiudicium nihil operatur, & nu. 76. 77. & seq.*
05 *Ex maioratus constitutione arguitur intentio constituentis.*
51 *Finis in intentione præcedit.*
52 *Legitimatio, & dispensatio differunt, & nu. 77.*
53 *Conditio si sine liberis, in dispensato non verificatur.*
54 *Legitimatio, quando ad radices matrimonij retrotrahatur, & nu. seq.*
56 *Ad Maioratus successionem S.P. dispensatio non habilitat.*
57 *Legitimatio est de reseruatis Principi.*
58 *In reseruatis Principi nõ prorogatur iurisdictio sine Principis licentia.*
59 *Imperator inter non subditos in arrogatione non decernit.*
60 *Argumentum de arrogatione ad legitimationem validum.*
61 *Legitimatio arrogationi similis.*
62 *Maioratum erigentis intentio, & nu. 67.*
64 *Pœna maiori periuro imposita, à verè, & naturaliter maiori exigitur.*
65 *Ex matrimonio, & propter matrimonium esse legitimum differunt.*
66 *Verborum qualis acceptio.*
68 *Verborũ geminationis qualitas, & nu. 69. & seq.*
71 *Pro contraria parte rationes adductæ diluuntur, & num. seqq.*
72 *Primogenitura, & legitimitas, quando simul concurrere debeant.*
73 *Legitimitas secundum naturam requisita non sufficit ciuiliter.*
74 *Legitimitas ex matrimonio putatiuo bona fide in facie Ecclesiæ contracto, ad maioratus pertinet successionem.*
75 *Vnius coniugis saltem bona fides satis est.*
81 *Gratia contrà iuris dispositionem concessa, ob partium importunitatem concessa censetur.*
83 *Matrimonium putatiuum non est inter scientes impedimentum.*
84 *Per subsequens matrimonium non legitimatur quorum parentes ob incestum copulari non poterant tempore conceptionis.*
87 *Diuersa ratio legitimationis prolis susceptæ, & susciendæ in casu de quo agitur.*
90 *Mitius cum lege agitur, quam cum homine.*
91 *Prouisio hominis excludit prouisionem legis.*
92 *Verba prouisionis hominis restringi non debent, etiam si actus redderetur nullus, num. seq.*
95 *Disponentis voluntas legis dispositioni conformis præsumitur.*
96 *Geminatio verborum singularitatem non admittit.*
97 *Verba geminata causam arguunt immediatam.*

Pro Illustrissimo, & Excellentissimo Comite de Fuentes ab Aragonia Optimo, atque Maximo totius Mediolanensis Dominij Gubernatore, &c.

ARGVMENTVM.

Orto filio ex duobus affinibus in gradibus prohibitis, defunctoque relictis filijs, quæritur, an prædicti filij nati ante obtentam dispensationem cum legitimatione prolis susceptæ, & susciendæ, &c. excludant à maioratus successione eorum patruum natum post eos, & post dispensationem prædictam. Inde ad veritatem inuestigandam, satis eruditè disputatur, & declaratur materia legitimationis, & dispensationis, nec non maioratus, & primogenituræ successionis, & hoc est consilium in calce tertij voluminis Consil. Marci Antonij Peregrini in vita Auctoris impressum.

CONSILIVM XXX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

ILlustrissimus Don Ioannes de Hæredia miles Hispanus Ordinis de Calatraua, mortua Illustr. D. Ludouica de Cueuas vxore, quam Virginem, iuxta suæ militiæ ordines duxerat; cum D. Hieronyma de Gadea in primo, &
1 secundo affinitatis gradu sibi attinente sponsalia per verba de futuro clandestinè, & de facto contraxit, eamque carnaliter cognouit, &

Didacum nomine filium ſuſcepit, obtinuit poſtea à Sede Apoſtolica abſolutionem, & diſpenſationem, cum legitimatione prolis ſuſceptæ, atque ſuſcipiendæ, natus eſt poſtea ex eo matrimonio Georgius Ferdinandus ſecundogenitus, nunc ex huiuſmodi facti ſpecie tria dubia oriuntur.

Primum eſt, quoniam Didacus primogenitus ante legitimationem relictis filijs prædefunctus eſt (& agitur de Illuſtr. atque Excell. Comitis de Fuentes de Aragonia maioratus ſucceſſione, vt præſupponitur) nunquid filij ipſius Didaci preferendi ſint Georgio ſecundo genito poſt contractum matrimoniũ ſuſcepto?

Secundum, an ſi quod matrimonium de facto præceſſerit, per ſubſequentem diſpenſationem Didacus effectus ſit capax maioratus ſucceſſionis?

Tertium, nunquid ſi illi prodeſſet diſpenſatio (ſtante maioratus conſtitutione, vt legitimi, & naturales, ac de legitimo matrimonio procreati ad illius ſucceſſionem admittantur) ipſe Didacus, & ipſius filij, eo iam defuncto, ſint admittendi?

2 Quo ad primum videbatur Didacum, vel ipſius filios admittendos, quia in maioratus ſucceſſione prima cauſa eſt liberorum legitimo-
3 rum, & primogenitorum, eo nãmque tendit maioratuum finis, qui præcipuè attendi debet, l. & ſi non ſint §. perueniamus, ff. de aur. & arg. leg. vt familiarum dignitas, & memoria conſeruentur, Socc. conſ. 47. nu. 6. lib. 3. Dec. conſ. 38. in prin. Pariſ. conſ. 72. num. 85. in 4. Tiraq. de
4 iur. primog. quæſt. 61. nu. 2. quod ex liberorum exiſtentia obtinetur, l. nam etſi parentibus, ff. de inoff. teſt. l. ſcripto, vnde lib. l. cum ratio de bon. damn. Molin. de Hiſpan. primog. lib. 1. cap. 11. num. 8. lib. 3. cap. 1. in prin. & num. 6. atque alibi paſſim.

5 Nec enim aliud maioratus nomen ſignificat, quàm primogenituram Bald. in l. cum antiquioribus num. 11. C. de iur. deliber. Præpoſ. in cap. ius naturale 1. diſtinct. Caſtr. conſ. 164. lib. 2. Socc. d. conſ quadrageſimoſeptimo in 3. Tiraq. alios referens, de primog. quæſt. 1. Molin. lib. 1. cap. 1. in prin. ſed hæc omnia in Didaco verificantur, eſt namque de liberis, eſt pri-
6 mogenitus, cum eum nemo præcedat, cap. Ioſeph de verb. ſign. l. proximus, & l. proximi ff. de verb. ſign. Et licèt non ſit legitimus, eſt ta-
7 men legitimatus; ſicquè nihil differt à legitimo, §. ſit igitur licentia, in Auth. quibus modis nat. eff. leg. §. quoniã variè verſ. ſi quis ergò auth. quib. mod. nat. eff. ſui, l. qui prouincia §. Diuus, de rit. nupt. ita vt cũ reliquis ſuccedat §. dubitatũ, Auth. de inceſt. nupt. Auth. item ſi quis, C. de nat. lib. ergo nihil reſiſtit, quo minus ad maioratus, de quo agitur ſucceſſionem admitti debeat. Quod ex fideicommiſſo ſub conditione, ſi ſine liberis deceſſerit, relicto confirmari
8 ſolet, cuius conditio expirat, ſi filius legitimatus ſuperſit, Alex. Iaſ. & alij in l. generaliter, §. cum autem C. de inſt. & ſubſt. Imol. Rip. & cæteri in l. ex facto §. ſi quis rogatus ad Trebell. qui omnes de communi teſtantur, quos refert, & ad maioratus ſucceſſionem inducit Molin. lib. 3. cap. 3. nu. 3. poſt Vaſqu. de ſucceſſ. progr. §. 2. num. 52. & prius Tiraquell. in l. ſi vnquam in verb. ſuſceperit liberos, num. 69. C. de reuoc. donat.

9 Secundo, quoniam non ſolum legitimatus à Principe talis eſt, vt diximus, & perinde habetur, ac ſi nulla fuiſſet illegitimitatis macula aſperſus, l. 2. l. vlt. ff. de natal. reſt. l. Imperialis, C.
10 de nupt. Sed multo magis, qui per ſubſequens matrimonium legitimatus eſt, cap. tanta, cap. per venerabilem, ext. qui fil. ſint leg. quod legi-
11 timationis genus cæteris anteceſſit, Tiraq. de
12 primog. quæſt. 34. num. 54. cum ſeqq. & præcipuè, quoniam, & ſi legitimatus per reſcriptum Principis ad huiuſmodi ſucceſſionem non admittatur, Imol. & Gemin. in cap. grandi, de ſuppl. negl. præl. in 6. Alex. in l. Gallus, §. & quid ſi tantum, num. 25. & Iaſ. in prima lect. num. 92. de lib. & poſt. nihilominus legitimatus per ſub ſequens matrimonium libere ſuccedit, Tiraq. d. q. 34. nu. 2. cum ſeqq. Molin. d. cap. 11. nu. 23.

13 Tertio, quoniam legitimatio eſt natalium reſtitutio, per quam quis priſtinæ naturæ redditur, §. ſi quis ergo, Auth. quib. mod. nat. eff. ſui §.
14 multa, Auth. quib. mod. eff. leg. Hæc autem reſtitutio tempus natiuitatis reſpicit, quo erat quoque primogenitus, vt ſupra Bart. in d. l. Gallus, §. & quid ſi tantum, ibique omnes Scribentes, de lib. & poſthum. Et qualitas legitimationis ſuperueniens alios proximiores excludit §. ſi quis autem defunctus; Authen. quibus mod. nat. eff. ſui.

15 Quarto, nam vbi ex certa ſcientia diſpenſatio Summi Pontificis obtinetur, nullum reſiſtit iuris impedimentum, cap. ad petitionem de accuſat. Oldrad. conſ. 257. ſub num. 12. Fœl. in capit. nonnulli §. ſunt & alij, num. 51. de reſcr.
16 & in cap. cum inter, num. 5. de except. qua clauſula iuri maioratus præiudicatur, Bald. Caſtr. & alij in l. ſi teſtamentum C. de teſtamen. & in
17 d. §. & quid ſi tantum. Et licet eiuſmodi clauſula in reſcripto S.P. non ſit expreſſa, ex ipſius tamen tenore de certa apparet ſcientia, Aret. conſ. 58. col. 3. Brun. conſ. 1. ſub num. 77. poſt Abb. atque Fœlin. in d. cap. cum inter. At in reſcripto, de quo agimus, narrat S.P. facti ſeriem, teſtaturquè cauſas ſibi fuiſſe expoſitas, meritò ex certa ſcientia maioratus iuribus derogaſſe videtur.

Quo ad alterum dubium videtur Didacus per ſubſequens matrimonium huius maioratus efficaciter capax effectus: quandoquidem præceſſit aliquod matrimonium de facto, vt præſupponitur; ſed qui ex putatiuo matrimo-
18 nio naſcuntur, ideo ſubſequentes excludunt, veluti ſubſtitutos, quia lex eos, veluti ex vero matrimonio iudicat procreatos, Dec. conſ. 153. Socc. Iun. conſ. 39. num. 34. cum ſeq. & conſ. 63. num. 21. in 3. Rip. reſp. 217. ergo idem dicendum in caſu iſto ſequuto matrimonio, d. c. tanta, vbi Abb. in 3. not.

19 Secundo, quia & ſi natus ex matrimonio de facto contracto non ſuccedat in maioratu, quamuis ex Summ. Pontif. diſpenſatione matrimo-

trimonium ipsum postea confirmetur, vt per Cyn.& Bald.in l.Paulus prima lect.vers.ex his determinatur quæstio,de stat.hom.post Guliel. & Cyn.in l.etsi contra,C.de incest.nupt.& Archid.in cap.Osius,56.dist.idem Bald.in cap.1.§. naturales nu.12.si de feud.defunct. fuer.contr.
20 & cons. 129. lib.3. cum alijs per Molin.lib.3. cap.2.num. 10. Nihilominus si S.P. in dispensatione prolis susceptæ mentionem fecerit, legitima efficietur, & habilis ad successionem, Alber.in d.l.Paulus,numero secũdo,& ibi Bal. in secunda lect. Boer.decis.264.sub nu.15.Couar.in epit.super 4.cap.8.§.8.nu.15. Molin.vbi supra. At in dispensatione,de qua agitur,susceptæ prolis in specie mentio habetur, erit igitur dicendum,& cætera.

Tertio,si dispensatum non fuisset; non minus incapax successionis maioratus fuisset
21 Georgius ,quam Didacus; Sed Summ. Pontif. eodem tempore prolem susceptam, atq; suscipiendam legitimauit;quia præsupponit matrimonium de facto præcessisse, vtraque proles igitur eodem tempore pariter effecta est legitima, eandem ob causam matrimonij de facto præcedentis: at Didacus tunc erat iam natus, Georgius minimè,ergo huius dispensationis vi gore,relatæ ad temptis natiuitatis Didaci,effe-
22 ctus est ipse veluti primogenitus, & legitimus successionis capax, quoniam causa, quæ impediebat ab initio,postea superueniens tollit effectum eius, quod de iure procedebat, ad l.4. §. qui Plautianum,ff.de lib.agn.l.si pecuniæ §.vlt. vt in poss.leg. l.post finitam, solut.matrimonio cum simil.

23 Quarto, quia idem iudicatur de iure superueniente ex causa de præterito, quod de ipso iure præterito,si fuisset validum, l.si rem alienã §.vlt.de pig.act.l.si mandato tibi,ff. mand.l.
24 Titius,de verb.oblig. Hinc si filius,aduersus, hæreditarios debitores experiri incipiat.& pendente Iudicio se immisceat; possunt illi condemnari,Imol.& Aret.in l.si filius,qui patri,de vulg.& pup.subst. Sed à Summ.Pont. dispensatum est, quia aliquod matrimonium de facto præcessit, vt ex bulla dispensationis apparet, ergo, &c.

Circa tertium dubium dicendum videtur, quod tametsi ad maioratus successionem legitimi,& naturales vocentur,ac de legitimo matrimonio procreati,nihilominus Didacus,& filij admitti debent.

25 Primo, quia dispositio de filijs ex legitimo matrimonio, verificatur in legitimatis per illud subsequens, glos. in cap. innotuit, in verb.
26 coniugata, in fin. ext.de elect. Hinc,& si non possit quispiam eligi in Episcopum, nisi de legitimo matrimonio natus, cap.cum in cunctis
27 ad fin.eod.tit.potest tamen ex subsequenti matrimonio legitimatus,glos.Butr.& Imol.in d.c. innotuit, Ias. in cons. 168. num. 6.lib.4.& in l. generaliter §.cum autem, ad fin.vers.limita C. de instit. & subst. Dec.in d.cap.cum in cunctis num.11.& seq.& cons.624. sub nu.7. vers. non obstat,Rip.qui de communi testatur, in l.si vn-
28 quam,quæst.32. num. 87. C. de reuoc.don.est siquidem tantus matrimonij fauor, vt eius auctoritate omnis præcedens macula abstergatur,d.cap.tanta,vbi glos.qui filij sint leg.& in d. cap. innotuit. Et quia vsque ab initio natiuitatis lex præsumit inter parentes coniugalem extitisse affectionem, vt Alciat. cons.502. per tot. quæ omnia vera existunt in facto de quo agitur meritò, &c.

29 Secundo, quia tanta est primogeniti prærogatiua, vt etiam ante maioratus erectionem, vel acquisitionem natus, cæteris postea natis præferatur omninò, ad l. Senatoris filiũ in fin. de senat.ibi, nec interest,an in dignitate Senatoria eum susceperit, vel ante dignitatem in l.cum aduocati,C.de aduoc.diu.iud.in l.neque Dorotheum,C.de decur.lib.10.per quem tex. Tiraquell.de primog.quæst.31.nu.12. Leicier. eodem tract.lib.1.quæst.12. Molin.lib.3.cap.1. num. 3. qui alios refert,& nu. seqq. ampliant multipliciter, non erit ergo Didacus, vel filij illius primogenituræ intuitu,ab huiusmodi maioratus successione repellendus.

30 Tertio,accedat,esse verba intelligenda iuxta iuris sensum,l.quæro,§.inter locatorem ff.loc. glos.in l.si prior, solut. matr. Bart.in l.hæredes mei §.cum ita,sub num. 3.ad Trebell. Castr.in l.vlt.C.de verb.sign.alij in l.Gallus,§. 1. de lib. & posth.quos probat Alc.d.cons.501.num.4.& prius Dec.cons.155.num.3. Socc. Iun. cons.39. sub num.40.vol.3. sed attento iuris sensu,natus etiam ante matrimonium, & tamen sequuto dicitur ex matrimonio natus, d. cap. tanta,vbi Scrib.meritò,&c.

31 Verũ diligẽter omnibus maturè perpẽsis,atq; cõsideratis cõsiderãdis,certissimi iuris esse arbitror ad fauorem Georgij esse pronunciandum tùm ex iftis, cum ex alijs diffusè in hac eadem causa adductis per Excell. Peregrin. in cons.1. 3.vol. & per me in vlt. cons.dicti voluminis,& sic eum in omnibus propositis dubitationibus esse potiorem, & eandem sententiam multi amplexi sunt,alij in eisdem,alij in similibus terminis, vt Ioan. Andr. in cap.fine culpa,de reg. iur.in 6.Rosell.tract.de legit.tit. de caus. fin.seu eff.leg.n.22.cũ seqq.& n. 43. multis rationibus, Brunel.his idẽ,& alijs de spons. & matr. concl. 2.n.32,cum seqq.& nu.36.&seqq.latè Tiraq.de iur.primog. quæst.34.nu.44.& alij passim: fundatur igitur hæc sententia ex pluribus rationibus,pluribus simul omnibus rectè perspectis, clarissimè illius causæ iustitia demonstrabitur.

32 Primo, quia vbi duæ qualitates ad eundem effectum necessariæ,copulatiuè certo tempore requiruntur,eodem illo tempore, vtramque veram esse oportet, l. textores, de leg. 3.l.si is, qui ducenta §.cum ita,& §. vtrum de reb. dub. l. si hæredi plures, de cond.instit. sed ad maio-
33 ratus successionem duo necessaria cupulatiuè successionis tempore requiruntur,nimirùm,vt sit primogenitus, & legitimus, at Didacus est quidem secundum naturam primogenitus,non tamen primogenitus legitimus, ipse enim primogenitus est naturaliter,nam filius dicitur,d. cap.tanta, non tamen legitimus secundum naturæ veritatem, sed secundum legis dispositio-

nem, lex autem facere nequit, vt factum sit infectum, nec vt infectum fiat factum vulg. l. in bello §. factæ, & §. codicilli de capt. Ideoque nunquam procedit fictio, quo ad veritatem inducendam, Bald. in cap. contingit col. 2. vers. dicunt Doct. de dol. & cont. nec pactum idcirco factum tollere potest, l. verum de reg. iur. §. 1. vers. quæ igitur, in Auth. de æqual. dot. quia
35 quod naturaliter sic se habet, suo semper subiecto inhæret l. ius agnationis de pact. §. sed naturalia instit. de iur. nat. §. vlt. de leg. agn. succes. Tiraq. d. quæst. 34. num. 22. Georgius vero licèt secundum naturam, secundo loco natus sit, primus tamen est, qui vtramque necessariam qualitatem simul, & semel adeptus est, ergò inspecto earum qualitatum concursu, ipse primogenitus censendus est, dicitur enim primus, quem nemo præcedit l. proximus, & l. proximi de verb. sign. & quamuis ille secundum legis dispositionem, alterum requisitum adeptus
36 videatur; nihilominus, quod consequitur filius secundum naturam; non obtinet secundum legis dispositionem, l. si ita §. primo de legat. secundo l. fideicommissum de cond. & demon.
37 quia non sufficit, quid fieri ciuiliter, nisi fiat naturaliter, l. ex ea parte §. in insulam de verb. oblig. l. Statius florus, §. Cornelio Felici de iur. fisc. l. vlt. C. de his, qui ven. æt. impetr. cap. susceptum de rescr. ergo erit Georgius in maioratus successione præferendus.

38 Ad id facit, quoniam vbi mandatum, vel iussus requiritur, ratihabitio non sufficit, l. si quis mihi bona §. iussum de acq. hær. l. obligari, §.
39 tutor de auct. tut. vbi igitur lex aliquid certo tempore adesse requirit, illud postea subsequi haud sufficit; at in maioratus successione requiritur, vt successor sit primogenitus legitimus tempore generationis; non satis erit igitur fieri postea legitimum, quoniam qualitas
40 iuncta verbo, secundum tempus verbi intelligi debet, l. in delictis, §. si extraneus de noxal. l. Titius, de milit. testamento Dec. cons. 37. nu. 8. Paris. cons. 62. nu. 37. lib. 4. cum simil.

41 Pari ratione, vbi pro acquisitione prioritatis duo requiruntur ab initio, minus sufficit altetum prius quem fuisse adeptum l. quotics C. de rei vend. vbi præfertur is, qui postea titulum habuit, & traditionem illi, qui solum titulum prius obtinuit, quas, & alias rationes Ioan. Andr. considerabat in cap. sine culpa 2. quæst. princ. sub nu. 11. de reg. iur. in Mercur. easque probant Fœl. in d. cap. prudentiam, num. 9. de off. deleg. Rosell. de legitimat. tit. de caus. fin. & off. leg. nu. 23. & seq. Brunel. de spons. concl. 2. ampl. 4. nu. 33. & alij passim.

Secundo, quoniam duæ qualitates prædictæ, non solum rei veritate inspecta in personam Didaci minimè verificantur, sed neque per fi-
42 ctionem considerari possunt, cum duo illa extrema habilia fictionis translatiuæ, à quo, & ad quod, secundum Bart. in l. si is qui pro emptore de vsuc. in materia fictionis translatiuæ, in eum non concurrant, sicut deberent concurrere, vt in l. bonorum, rem rat. hab. in l. 2. vbi glos. C. de inoff. don. cum simil. sed estò per subsequentem legitimationem Didacum fuisse verè legitimum, de quo tamen dicitur inferius, impossibile tamen est retrotrahi posse ad tempus natiuitatis, vt primogenitus legitimus dicatur, ergo primogenitus legitimus minimè censendus erit, Rosel. Brunel. & alij sup. citati.

43 Tertio, vbi de honore, & beneficio agitur, legitimatus non est in consideratione, nec legitimi appellatione compræhenditur, Bald. in d. l. generaliter §. cum autem, nu. 2. C. de inst. &
44 subst. vbi eadem ratione asserit excludi legitimatum à successione feudorum, quod ad maioratum extendit Couar. lib. 3. var. resol. cap. 6. nu.
45 7. nisi ad id specialiter legitimatus sit, & de
46 feudo ad maioratum validum est argumentū latè Molin. lib. 1. c. 7. de Hisp. primog. Ad idē, quod supradictum est, adducimus Bal. in c. per tuas, num. 2. de maior. & obed. Alex. in l. ex facto §. si quis rogatus num. 58. ad Trebell. Port. cons. 106. num. 94.

47 Sed nulli dubium est, maioratum, honorem, & dignitatem continere, Bal. in l. cum antiquioribus, n. 11. C. de iur. delib. in l. ex hoc iure, col. 2. ad fin. de iust. & iur. Archid. Gemin. & Prepos. in cap. quam periculosum 7. quæst. 1. Ias. in l. is potest, nu. 38. de acq. hær. cum multis per Molin. lib. 1. cap. 13. meritò, &c.

48 Quarto, quoniam negari non potest, legitimatum nō quidem verè, sed fictè esse legitimum, Auth. quib. mod. nat. eff. sui, & quib. mod. eff. leg. per totum Scrib. omnes in d. l. Gallus §. &
49 quid si tantū, idque patet ad sensum, sed fictio in alterius præiudicium nihil operatur, l. si mumulier diuerterit, sol. matr. Doct. in d. §. & quid si tantum Tiraq. d. quæst. 34. num. 19. ergo non operabitur quidquam in eius præiudicium, qui legitimus, & naturalis genitus est.

50 Quinto, quia ex maioratus constitutione, apparet intentionem constituentis fuisse de legitimè natis, vt finis constituendi illum ostendit,
51 qui primus fuit in intentione constituentis Bart. in l. ambitiosa num. 19. de decr. ab ord. fac. Bal. in Auth. ingressi num. 9. C. de sacros. Eccles. in l. generaliter, C. de Episc. & Cler. in l. 2. num. 2. C. loc. Socc. cons. 89. nu. 20. in 4. Paris. 72. num. 65. in 4. Ergo non compræhenditur legitimatus, quam sequelam deducunt Alexan. in d. l. Gallus §. instituens, sub num. 2. de lib. & posth. Dec. cons. 425. num. 12. Ruin. 92. sub nu. 12. in 3. Natta 368. num. 2. in 1. Burs. cons. 1. nu. 28. & cons. 17. nu. 9. in 1. Durant. de art. test. tit. 5. caut. 15. nu. 5. Doct. omnes in d. l. Gallus, §. si eius; igitur Didacus, eiusque filij excludendi sunt, atque illis Georgius præferendus est.

Pariter circa secundum dubium dicimus dispensationem, de qua agitur, Didacum non redidisse capacem successionis maioratus, idque ex pluribus quoque considerationibus.

Primo, quia cum ex ijs natus sit, inter quos matrimonium cōsistere non poterat, (nam primo, atque secundo affinitatis gradu se inuicem
52 attinebant, vt in ipsa dispensatione asseritur) non diu iditur legitimatus, sed vt vera conclusio est, dispensatus, sicque non fuit propria legitimatio, sed dispensatio Alexand. cons. 87. nu. 6.

lib.

lib.2.Socc.conſ.65. num.8.in 3.Curt.Sen.conſ. 16.num.48.Dec.264.num.10.& 338.num.3. & 579.num.1. Gozad.conſ.85. num.6.Pariſ.conſ. 2.num.21.in 1. Brun.conſ. 15.nu.8.latè Rolan. à Vall.conſ.61.num.17.lib.1.ergo, quidquid ſit de legitimato non erit ad diſpenſatum facienda extenſio,Dec.conſ.393.nu.10. Cephal.conſ.
53 285.num. 38. lib.2. Hinc conditio ſi ſine liberis, eſtò quod in legitimato verificari poſſit, non tamen in diſpenſato,Corn.conſ.9.num.6.& ſeq.lib.4.Alex.conſ.30.num.1.lib.4. Dec.conſ. 52.num.3.Gozad.conſ.6.num.74.& ſeq.Siluan. conſ.45.num.24. & alij Doctores communiter in d.§.& quid ſi tantum.

54 Secundo, quia diſpenſatio iſthæc ad radices matrimonij retrotrahi non poteſt, tum quia eiuſmodi non fuit Summ.Pont.intentio, nam aderat iuris Canonici impedimentum prohibentis,inter affines in primo,& ſecundo gradu affinitatis poſſe contrahi matrimonium; & Sum.Pont.in diſpenſatione permittit, vt in eo, quod ſcientes eſſe nullum de facto contraxerunt, poſſint quo ad vixerint permanere, & ita illud,pro vt ex nunc validum reddidit,non pro vt ex tunc,quo fit,vt non ſit ſuper radices ma-
55 trimonij diſpenſatum, conſequenterque illam diſpenſationem non retrotrahi, vt poſt Ioan. Andr.in d.cap.ſine culpa,per Roſſell.in d.tract. de legitim.nu.18.cum ſeqq.latius traditur.

Tertio ſequitur ex prædictis,Didacum, vel eius filios non eſſe præferendos,agitur enim de
56 temporalium bonorum ſucceſſione,& præſertim maioratus in Hiſpania, nec S.P. per ſuam diſpenſationem poteſt illos ad eiuſmodi ſucceſſionem habiles reddere iuxta gloſ. communiter receptam in cap. per venerabilem, in verb. habeat poteſtatem, ext. qui fil. ſint leg. quam Butr. Abb. & alij ibidem probant Flor. diſp.3.n. 22.cum ſeqq.Ferrat.caut.1.Benedict. in cap.Raimutius,in verb.& vxorem,num.197.
57 extra de teſtam. Couar. in epit. §. 8.num. 18. nam legitimatio eſt de reſeruatis Principi, Butr. & Abb. in d. cap. per venerabilem, Dec. conſ. 150.colum.2.Pariſ.conſ. 2.num.7.lib.2.& conſ.1.num. 51.eodem lib. in quibus non pro-
58 rogatur iuriſdictio abſque ipſius Principis licentia, Butr. in cap. P. & G. col. pen.de off.de leg.Abb.in d.cap.per venerabilem Dec.d.conſ. 150. num. 5. & conſ. 557.num.12.Bald.in cap. Imperialem §.præterea, col.4.verſ.quæro an vaſſalli de prohibit.feud.alien. per Fed.& que-
59 madmodum Imperator inter non ſubditos in arrogatione decernere nequit,ſic neque in legitimatione, Bal.in l.1.C.de iur.aur.anul.Dec.d.
60 conſ.150.ſub num.4.arguentes ad legitimationem de arrogatione iuxta gloſ. in l.1.§.fin.in verb parentibus ff.ad municip.Bart.in l.Gallus §.nunc de leg.Velleia quæſt.pen.de lib.& poſth.
61 Ruin.conſ.71.num. 3.lib.3.legitimatio enim arrogationi æquiparatur, l.Iubemus C. de nat. lib.Bald.in d.l.1.latè Rol. conſ.88.nu. 12. cum ſeqq.& per totum lib. 1. & poſt ipſum Molin. lib.3.cap.2.nu.11.

Quo ad tertium dubium, nec ſi filijs Didaci patris diſpenſatio aliquid prodeſſet ad huiuſmodi maioratus ſucceſſionem dicimus eos poſ-
62 ſe admitti,quoniam in primis,qui maioratum erexit,non ſolum legitimos,& naturales elegit; ſed eos debere ex legitimo matrimonio progenitos eſſe ſtatuit, vt pro conſtanti præſupponitur; & ſic reſpexit originem naſcendi, & naturam, non accidens, Bald. conſil. 367.
63 Aret. in l. Gallus, §. ſi eius col. pen. de lib. & poſth. Sed per ſubſequens matrimonium legitimatus non eſt verè,& naturaliter ex legitimo matrimonio procreatus, ſed ciuiliter ex prouiſione legis, d. cap. tanta,qui fil. ſint leg.l. nuper C. de nat. lib.§.vlt.inſt. de nupt. cum ſimil. Verba autem propriè,& naturaliter ſunt accipienda l.non aliter de leg.3.l.vlt. C. de his, qui ven.æt.imp etr.l.Statius florus, §. Cornelio
64 felici,de iur.fiſc. Dec. conſ.276.num.9. Hinc pœna, quæ maiori venienti contra iuramentum imponitur, de eo, qui verè, & naturaliter maior eſt, intelligitur, non ciuiliter, vt not. Doct. in l. ſi quis maior C.de tranſact. ergo de legitimatis non intellexit,nec nos intelligere debemus,prorogando erigentis maioratum diſpoſitionem l. comparationes, C.de fid. inſtr. Bald. in d. l. Gallus, §.ſi eius de lib.& poſth.& in cap. 1. §. naturales, ſi de feud.defunct.fuer. contr. nam cui verba non conueniunt, nec eorum diſpoſitio conuenit l. 4. §. toties de damn. infect. l. hos accuſare §. omnibus, de accuſat. cum ſimil.

65 Secundo, quia aliud eſt eſſe legitimum ex matrimonio, aliud propter matrimonium, Ioan. Andr. in d. cap. ſine culpa, Roſſell. in d. tract. de legitim. num.29. Brunell.d.tract.de
66 ſponſ.concluſ.2.ampl.4.num.36. Verba autem in potentiori ſignificatu accipi debent, vulg. l. 1.§.1. ſi ager vectig.vel emph.pet.cum ſimil.& quæ ſubiectæ materiæ,de qua agitur,magis conuenit ſignificatio ſumenda eſt,l.ſi vno ff.loc.l.ſi olei C. eod. cum vulg. Didacus vero propter matrimonium legitimatus eſt, non ex matrimonio legitimus,merito,&c.

67 Tertio,quia ex tali maioratus conſtitutione, ſcilicet pro legitimis,& naturalibus,& ex legitimo matrimonio natis enixior arguitur conſtituentis intentio, ne legitimati admittantur
68 Dec.conſ.155.ad fin. Rim. Sen.conſ.543.num. 2.Ruin.92.num. 14. in 3.quia geminatio illa verborum hoc operatur,l.Baliſta, ad Trebell.l.
69 cum ſcimus, vbi Bart.num.7.C.de agr.& cenſ. lib. 11. cum vulg. quæ præciſam voluntatem
70 oſtendit Crauett.conſ. 201. num.42.& veritatem requirit non fictionem, Curt. Sen.conſil. 50. col. 25. verſ.3.comprobatur Ruin.conſ.98. num.13.volum.2.

71 Quibus rationibus ſic ſtantibus nihil obſtat in contrarium in quolibet dubio conſiderata, & præterquam ex prædictis reſponſiones ſingulæ ad ſingula colligantur, pro maiori tamen veritatis elucidatione,cuique particulariter reſpondere non grauabimur.

Non obſtant igitur quæ pro parte Didaci, & filiorum adducebantur, nam ad primum, in quo dicebatur in perſonam Didaci concurriſſe
72 duas illas qualitates, primigenituræ, & legiti-

mitatis

mitatis respondetur eas simul concurrere debuisse tempore natiuitatis ipsius, iuxta l. texto res de leg. 1. cum alijs in primo argumento adductis; at sola primogenituræ qualitas præ-
73 cessit, legitimitatis verò minimè secundum naturam, ideo non sufficit accessisse ciuiliter l. ex ea parte §.in insulam de verb.obl.d.l.Statius florus,§.Cornelio felici de iur.fis. neque refert fuisse legitimatum, quoniam cum ad maioratum legitimi vocentur, legitimati excludantur,latè Molin. lib. 3. cap.3.nu.3. cum seqq.vt supra dictum est.

74 Secundo, respondetur posse admitti,si Didacus legitimatus natus esset ex matrimonio putatiuo à parentibus bona fide contracto,qui impedimentum ignorassent, illudq; fuisset in faciem Ecclesiæ celebratum; vt in cap.ex tenore,& c.peruenit,ext.qui fil. sint leg.& c.cum
75 inhibitio §.1.de cland.despons.pro quo casu ét vnius ex coniugibus bona fides satis fuisset,vt legitimatus postea ad maioratus successionem peruenire potuisset, glos. in d.cap.cum inhibitio in verb.si ambo,& in cap.referente in verb. ignorantiam, qui fil. sint leg. quam Iacob.de Aren.Alber.& Bald.secuti sunt in l.qui contra, C.de incest.nupt.Abb.in cap.2.qui fil. sint leg. & alij,quos latè refert Molin.d.lib.3.cap. 1.nu. 12.cum seqq.At in casu nostro sciebant parentes inter eos subesse impedimentum, vt Sum. Pont.in sua dispensatione, ex partium assertione testatur,meritò,&c.

76 Tertio,respondetur non obstare, quoniam legitimatus est fictè legitimus, nec fictio in alterius præiudicium quidquam operatur Doctor. in d. §. & quid si tantum, vt supra dictum est.

Ad secūdū dùm dicebatur hic agi de legitimato per subsequens matrimonium,cuius generis legitimatio præfertur cæteris, respondetur hunc re vera non esse legitimatum, sed dispensatum,vt supra in prima ratione ad secundum dubium probatum est,ergo quidquid sit de le-
77 gitimato non erit ad eum facienda extensio, Dec.conf.393.nu.20.Cephal.conf.285.num.38. lib.2.cum alijs supra adductis.

78 Ad tertium dicimus restitui natalibus legitimatum, sed non in alterius præiudicium, vt not.in d. §. & quid si tantum, & multo minus, vbi dispensatus non est legitimatus.

79 Ad quartum, de certa scientia, respondetur eam clausulam, & similes non censeri appo-
80 tas,quia à Principe apponi non potest,nisi præuia causæ cognitione, alias nihil operatur, Dec. conf. 410. num. 21. Cranet. conf.241.num.20. Bero.in cap.1.num.37.& 42.de confirm. vt.uel inut. & alij relati per Molin. lib. 1.cap.7.num. 31. Præsertim, quia cum à Sum.Pont.gratia
81 fuerit concessa contra iuris dispositionem, quo casu propter partium importunitatem concessa præsumitur l. 1. C. de bon. pet. sub l. lib.10.cap.ex parte in fine de cap. Monach.Bal. in l. 1. in fin. C. si nupt. ex rescr. princ. pet.
82 Nec si clausula ex certa scientia fuisset expressa, quidquàm operaretur Aret.conf.13. col. 3. Mant.conf. 98. num. 15. in casu autem de quo agitur, nec de causæ cognitione apparet, nec clausula reperitur expressa, & agitur contra iuris dispositionem,meritò sequitur,&c.

83 Nec obstat prima ratio in secundo dubio adducta, quia matrimonium putatiuum non est inter eos, qui sciebant ab initio impedimentum d.cap.ex tenore d. cap.peruenit qui fil.sint leg. cuius contrarium hic obseruatur,vt supra dictum est.

84 Nec per subsequens matrimonium absolutè legitimantur procreati à parentibus, qui illorum conceptionis tempore legitimè copulari non poterant,ob intellectum Bart. in l. in concubinatu de concub. Bald.in l.& si contra C.de incest.nupt.Crot.in d.§.& quid si tantum num. 170.Curt.Sen.conf.73.nu.18.Socc.Iun.conf.31. vol.2.Marsf.sing. 121.

Ad secundum,de legitimatione prolis susce-
85 ptæ,respondetur id non sufficere,nisi super radice matrimonij fuerit dispensatum,quod in præsentiarum minimè contigisse supra proba-
86 tum est, eo namque casu si prolem tantum legitimat,& si legitima efficiatur,ad maioratus tamen successionem non admittitur d. cap.per venerabilem,qui fil.sin. leg. facta præsertim in non subditum legitimatione, glos. ibidem in verb. habeat potestatem,quam Abb. num. 22. Butr. num. 11. & cæteri ibi sequuntur,Gulicl. Benedict.in cap.Rainutius,in verbo,& vxorem. 197.de testam.Couar.in epit.super 4.§.8.n.18.

Ad tertium, de æquiparatione prolis susce-
87 ptæ,& suscipiendæ respondetur, rationem esse diuersam, nam legitimitas in Didaco deficiebat tempore natiuitatis, quam si per dispensationem consequutus est, in alterius præiudicium illa non retrotrahitur, vt diximus; sed in Georgio vtraque qualitas requisita ad successionem maioratus adfuit simul ab initio, vt supra, nec causam dici potest verè superuenisse, quæ tollit impedimentum,sed per fictionem, Immo non successit verius,cum dispensatus dicatur non legitimatus per prædicta.

88 Ad quartum respondetur, non sufficere causam postea superuenientē, quia qualitas legitimitatis ab institutore maioratus expressa fuit ex eius volùntate ad tempus natiuitatis relata, quo tempore interuenire debebat; non igitur sufficit postea interuenisse,quia subst antialis est,l.obligari,§.tutor,de auct.tut.l.interdum §.his verbis,de hæred.inst.l.matrem, C.de probat.Bald.conf.368.Alex.conf.5.num.3.in septimo,per l.quid ergo in princ. de infam.l.in delictis §.si extraneus,de noxal.l.Tribunus,de milit.test.cum vulgaribus.

Circa tertium dubium minus obstant rationes pro contraria sententia adductæ, nam quo
89 ad primam pertinet respondetur,tunc dispositionem de filijs ex legitimo matrimonio natis verificari in legitimatis per illud subsequens,
90 quando agitur de dispositione legis, cum qua mitius agitur,quam cum homine vulg.l.celsus de arb. cum simil. & ideo sub dispositione hominis haud comprehenduntur quæ sub legis dispositione per extensionem comprehenderentur,Bart. in l.1.§.nunciatio, & ibi Ias. nu.5.

& seq.

& seq.de nou.op.nunc.Ruin. cons. 188.num.3. lib.2. Cephal.276.num.23.lib. 2.prouisio enim
91 hominis cessare facit prouisionem legis l. vlt.
92 C. de pact. conu.cum simil.Nec verba dispositionis hominis restringi debent,sed illis,si certa sunt inhærendum l. ille autem ille §.cum in verbis de leg.3.l.continuus §.cum ita de verb. oblig.l. quod constitutum , vbi Bart. de milit. test.Dec.cons.51.ad fin.vers.prædicta tamen,
93 etiam si actus redderetur nullus, Ias.in l.quoties de verb.oblig. Crau.cons.288.col. 2.ad fin. Tiraq.in l.si vnquam in verb.libertatis C. de reuoc. don. Cephal. cons. 199. num. 1. cum seqq. lib.2.
94 Nec obstat, quod de Episcopi electione dicebatur, cum procedat in dispositione legis, absque alterius præiudicio, Rimin. Sen. cons. 543. num. 12. Rol.cons.100.num.46.lib.2.Me-
95 noch.cons.16.num.23.lib.1. Et licet præsumi soleat disponentis voluntas iuris dispositioni conformis, l. hæredes mei §. cum ita, vbi Rip. num. 74. ad Trebell. tamen nunc verba sunt adeo clara, vt nullam admittant interpretationem,vulg.l.continuus §.cum ita de verb.oblig.

Rursus respondetur,ad maioratus successionem vocari legitimos, & naturales ex legiti-
96 mo matrimonio natos, quæ verba sunt geminata, vt dictum est, & singularitatem non admittunt Socc.cons.251. col. 3. versic. aliquando,& tertio,lib.2. Dec.con. 155. in fin Cephal.
97 239.num. 15. lib.2. Significant etiam causam immediatam l.1.§.ex incendio de incend. ruin. & naufr.cum simil. supra adductis, & sunt verè,ac naturaliter accipienda,ad latè tradita per Cephal.d.cons. 276. num. 22. ex communi vsu loquendi non aliter verba prædicta intelligi possunt,arg.l.librorum §. quod tamen Cassius, de leg.3.l.labeo de supel.leg.
98 Ad secundum respondetur,posse procedere, nisi vltra primogenituram legitimitas non requireretur,& illa naturalis secundũ veritatem, non secundum fictionem per supradicta, text. verò in d. l. Senatoris filium in legis dispositione loquitur, quæ admittit extentionem, vt diximus.
99 Ad tertium respondetur,esse quidem verba intelligenda secundum sensum iuris, quando hominis disponentis intentio non repugnat, at si impropriarentur verba disponentis,reducendo illa.ad sensum iuris,non debent intelligi nisi prout prolata fuerunt, nimirum verè,& naturaliter cap.Rainutius,& c.Rainaldus de test. Doct.in l.Gallus §.1.de lib.& posth.Alciat.de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 32. num. 2. nunc verò,& erigentis maioratum verba repugnant, & verba impropriarentur, vt patet ex prædictis, meritò, &c. Et ita iuris esse arbitror, saluo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium ab Imperatore concessum à Prorege debet exequutioni demandari, & gratiosè confirmari.*
2 *Disputare de potestate Cæsaris non conuenit.*
3 *Imperator dicitur Dominus totius Mundi quo ad omnimodam potestatem, & iurisdictionem.*
4 *Principes omnes subsunt Imperatori.*
5 *Imperator, & si nequeat in alienis terris exercere iurisdictionem, non tamen impeditur exercere ea, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis.*
6 *Ea, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, non circumscribuntur loco.*
7 *Imperator potest legitimare in terris non subditis.*
8 *Creare Comites voluntariæ iurisdictionis est.*
9 *Dignitates quæ regales dicuntur, vt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus ab Imperatore solum confirmantur.*
10 *Dignitates regales ab aliis Regibus, vel præscriptione, vel consuetudine, vel concessione Imperatoris conceduntur.*
11 *Rex Hispaniæ inuictissimus, qui imperio non subest, & Regnum à faucibus hostium eripuit proprio iure confert.*
12 *Rex Hispaniæ est Monarcha, & totum continens in suo Regno.*
13 *An Reges priuatiuè, quo ad Imperatorem præscripserint facultatem conferendi regales dignitates.*
14 *Imperator estò, quod in terris sibi non subditis nequeat legitimare, tamen creare Comitem non prohibetur, quoniam, nulli præiudicium infertur, sicut per legitimationem.*
15 *Doctores, & milites extra proprium territorium creare potest Imperator, & non requiritur causæ cognitio.*
16 *Actus merè voluntarius non infert alteri præiudicium.*
17 *Nouum non est in Regnis Regis nostri confirmari priuilegium Comitatus ab Imperatore concessum.*
18 *Refertur exemplum in fratribus de capris Vicentinis, quibus per Maximilianum Imp. concessum erat priuilegium Comitis Palatini, quod in Senatu Mediolanensi fuit confirmatum.*
19 *In priuilegio prædicto Comitis Palatini aderat potestas legitimandi Doctores, & Notarios creandi, qui actus sunt præiudiciales.*
20 *D. Carolo Cicadæ non fuit concessa ab Imperatore potestas legitimandi, sed simplex dignitas Comitatus Imperii.*
21 *Dignitas Comitatus D. Carolo Cicadæ fuit concessa ob seruitia Serenissimo Regi Philippo, & Serenissimæ familiæ Austriacæ.*

Pro Illustrissimo Comite Domino Carolo Cicada Messanensi Equite.

ARGVMENTVM.

An priuilegiũ Comitatus concessum D. Carolo Cicadæ Messanensi ab Imperatore, debeat per Proregem Siciliæ confirmari.

CONSILIVM XXXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 NIl impedit, quo minus Comitatus dignitas, & priuilegium ab Imperatore D. Carolo Cicadæ ob eius benemerita concessum, ab Excellentissimo Prorege Siciliæ gratiosè confirmari debeat: nam si de Cæsaris potestate quæratur, quæ in quouis
2 actu requiritur l. cum te C. de don. ant. nupt. capit. cùm super de off. deleg. de ea disputari non conuenit cap. 1. vbi Iser. de nat. feud. & in
3 capit. 1. qui feud. dar. poss. dicitur enim totius Mundi Dominus l. deprecatio C. ad leg. Rhod. de iact. quo ad omnimodam iurisdictionem, & potestatem Bal. cons. 328. col. 3. lib. 1. Dec. cons.
4 307. nu. 9. cui omnes Principes subsunt. c. Hadrianus il 2. & ibi glos. 63. dist.

5 Præterea, & si nequeat Imperator in terris aliorum exercere iurisdictionem, vt Anchar. cons. 320. Ias. cons. 50. lib. 3. Socc. Iun. cons. 100. num. 10. vol. 2. Paris. cons. 2. num. 13. & seq. lib. 2. & alij passim: Nihilominus non impeditur exercere ea, quæ sunt, volntariæ iurisdictionis,
6 Bar. cõs. 75. in fin. Bal. cons. 388. vol. 5. quoniã illa loco non circumscribitur l. 2. de off. proconsl. apud proconsulem de man. vind. l. emancipari de adopt. Sed per se, & in genere subsistit, Bald. in proem. C. in fin. Ang. cons. 29. Paris. cons. 10.
7 num. 118. lib. 2. Roland. cons. 88. num. 11. lib. 1. Et ideo potest legitimare in terris non subditis Dec. cons. 55. num. 7. vers. 3. non obstat, & cons. 557. numer. 7. Decian. cons. 3. num. 107. lib. 1.

8 At creare Comites, voluntariæ iurisdictionis est; Socc. cons. 47. nu. 31. vol. 4. Crau. 325. in fin. Rolan. d. cons. 88. num. 4. meritò legitima concessio est.

9 Præterea, dignitates quæ regales dicuntur, vt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, ab ipso Imperatore solum conferuntur, Bald. & alij in cap. 1. per illum text. de feud. March. in cap. 1. vbi Bald. & alij, quis dicitur Dux Iser. in cap. 1. qui feud. dar. poss. Castal. tract. de imper. quæst. 68. num. 8. & quæst. 101. nu. 9. Dec. cons. 468. nu. 17. & 498. num. 13. Ioan. Redin. de maiest. prin. cap. 1. num. 52.

10 Et quamuis ab alijs Regibus, vel præscriptione, vel consuetudine, vel concessione Imperatoris concedantur, vel proprio iure, vt Rex est
11 Hispaniæ inuictissimus, qui Imperio non sub est, quoniam Regnum à faucibus hostium infidelium eripuit, nec ab Imperatore obtinuit, glos. in cap. Hadrianus 2. 63. dist. latè Castal.
12 quæst. 53. num. 16. est enim Monarca, & totum continens in suo Regno, Cors. de pot. reg. quæst. 45. non ideo tamen eandem, immò maiorem potestatem sibi non reseruauit c. dudùm vers. nos igitur, vbi Gemin. num. 5. de præb. in 6. Calder. cons. 7. eod. tit. Paris. cons. 83. num. 15.
13 vol. 4. Nec insuper probatur talem potestatem priuatiuè, quo ad Imperatorem fuisse præscriptam Dec. cons. 307. col. pen. vers. nec obstat, Paris. cons. 1. num. 13. lib. 3. patet igitur nihil dubitationis subesse.

14 Præterea, estò, quod in terris sibi non subditis nequeat legitimare, & ita nec voluntariam iurisdictionem exercere, tamen creare Comitem non prohibetur, quoniam nulli præiudicium infertur, sicut per legitimationem infer
15 retur: sic Doctores, & milites extra propriũ territorium creare potest, quia nec causæ cognitio requiritur, Bart. in l. 1. col. ante pen. C. de dign. lib. 12. Dec. in l. vlt. col. 1. de iurisd. omnium Iud. Socc. cons. 47. num. 32. vol. 4. quia al-
16 teri præiudicium non infertur, cum actus sit merè voluntarius, Roland. d. cons. 88. sub num. 36. vers. similiter.

17 Nec nouum est in Regnis Regis nostri, confirmari Comitatus priuilegium ad Imperato-
18 re concessum, vt ex priuilegio Comitatus Palatini Maximiliani Imperatoris fratribus de Capris Vicentinis concesso euidenter appareret, quod in Senatu Mediolani confirmatum est, & exequutioni traditum, vt ex eius exem-
19 plari typis excusso videre licet, quod non modici erat præiudicij, nam illis concessa fuit legitimandi potestas, ac Doctores, & Notarios creandi, qui actus sunt præiudiciales, vt Socc. consil. præcitato, & tamen huiusmodi pote-
20 stas D. Carolo Cicadæ non fuit ab Imperatore concessa, sed simplex dignitas Comitatus Imperij.

Eo magis deniquè confirmari decet, quoniam ob seruitia in priuilegio enumerata con-
21 cessa est dignitas Comitatus, & in specie obseruitia Sereniss. æternæ mem. Philippo Regi nostro huius nominis secundo præstita, ac etiam toti Sereniss. familiæ Austriacæ.

Quapropter, tum ex dignitate Cæsaris, tum ex qualitate dignitatis concessæ, cum etiam ob benemerita D. Cicadæ, ab Excellentissimo Prorege priuilegium prædictum confirmandum esse, & ex eius benignitate

execu-

executioni gratiosè demandandum fore indubitanter mihi persuadeo. Et hæc currenti calamo pro nunc scripsisse sufficiant, Reliqua, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Quælibet res in dubio præsumitur allodialis, & libera, & non feudalis, fallit nu. 22.*
2 *Feudalis res seruitutem quãdam pati intelligitur & in dubio non præsumitur seruitus.*
3 *Relatum dicitur esse in referente cum suis qualitatibus, & nu. 23. & 25.*
4 *Res præsumitur allodialis ex descriptione in æstimo inter res allodiales, & solutione collectarum pro ea.*
5 *Princeps pro bonis propriis priuatis non excusatur à collectis.*
6 *Si res pro vna parte ab vno possidetur, vt allodialis, pro alia etiam præsumitur allodialis possessa ab altero, & nu. 28.*
7 *Inuestitura cuius virtute non succeditur non præiudicat succedenti.*
8 *Inuestitura non arguit feudum, nisi in iurisdictionalibus nu. 30. in cæteris ius tantum.*
9 *Concessio Castri per Summ. Pontificem cum vineis, nemoribus, molendinis, non intelligitur nisi de iuribus concedentis.*
10 *Asserenti incumbit onus probandi rem esse feudalem, etiam si verba inuestituræ amplissimè concepta sint, nisi in specie fuit dictum feudalem & possessam vti feudalem, & sæpe decisum in Camera Apostolica, & nu. 30.*
11 *Princeps potest concedere rem in feudum, & concedendo rem in feudum dicitur, & est feudalis.*
12 *Coniecturis probatur rem esse feudalem, nisi euidenter contrarium appareat.*
13 *Ecclesia semper concedendo rem, in feudum præsumitur concessisse.*
14 *Consensus recipientis rem in feudum, quæ est allodialis facit feudalem æstimari.*
16 *Res possessa vti feudalis, censetur etiam vti feudalis à successoribus possideri.*
17 *Concesso Castro cum pertinentiis, in quo adest molendinum, illud compræhenditur.*
18 *Feudalis dicitur res ratione loci, in quo sita est, puta in flumine publico, quod absque Principis concessione non potest possideri.*
19 *Feudalis dicitur res ex circumstantiis ipsius rei.*
20 *Feudalis præsumitur res ratione minoris partis, quæ cohæret cum maiori feudali.*
21 *Feudalis dicitur res quando fiscus illam cedit alteri, quam vt feudalem possidebat.*
24 *Trincipum concessiones pertinentias continent.*
26 *Testium depositiones super iure non probant, quia in eorum sensum cadere non potest.*
27 *Æstimum, seu catastum de per se non probat, nam vltra allibrationem rei requiritur solutio facta pro illa re allibrata.*
28 *Res eadem diuersis respectibus diuerso iure potest censeri.*
29 *Res feudalis habita ex transactione confirmata à Principe suam non mutat naturam.*
31 *Res concessa vti feudalis sub generali inuestitura comprehensa, si ab alio possidetur tempore inuestituræ in præiudicium tertii possidentis non reputatur feudalis, secus inter Dominum, & vassallum.*
32 *Clausula ex certa scientia à Principe in inuestitura adiecta, facit, vt Princeps videatur derogasse dispositioni iuris communis.*
33 *Clausula generalis in fine posita refertur ad omnia præcedentia, vt omnia enumerata eiusdem iuris censeantur non diuersi.*
34 *Remedium l. fin. C. de edicto Diui Andr. Toll. est fauorabile, vt testamenta quã primum exequantur probatisque requisitis actor reo etiam titulo possidenti præfertur.*
35 *Remedium l. final. prædictæ nõ habet locum in hærede ab intestato succedente.*
36 *Spoliatus à Principe non restituitur quando fuit spoliatus sub prætestu deuolutionis, nisi præcedente causæ cognitione.*
37 *Si generalis concessio in vna re tantum verificari potest, & non ad plura referri, tunc expressa, & specialis illius mentio facta videtur.*

Pro Illustrissima Domina Gineura Saluiata, cum Illustrissima Margharita Santa Croce.

ARGVMENTVM.

An res in dubio præsumatur allodialis, & ex quibus præsumatur, & dicatur feudalis.

Domini de Baglionibus Germani

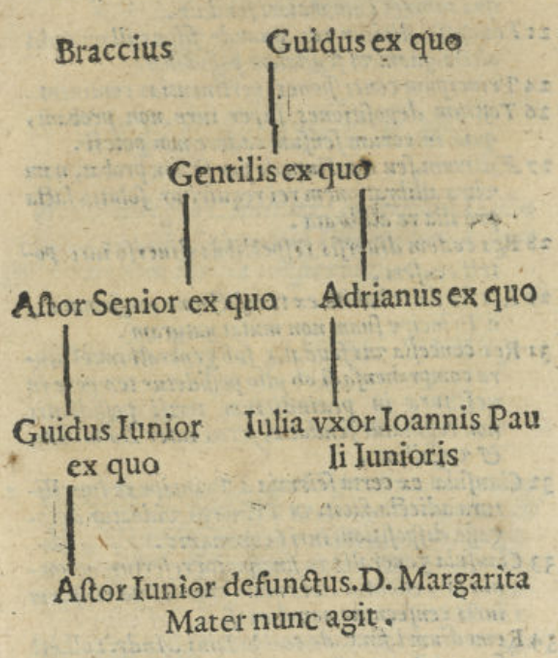

Isti concordauerunt cum Ioanne Paulo, & Rodulpho, prout in literis Pij IV. & eius concordiæ vigore obtinuerunt Castrum Ispelli, & Bastiæ, vt in laudo, & literis Pij IV.

Fratres inuestiti à Sixto IV.

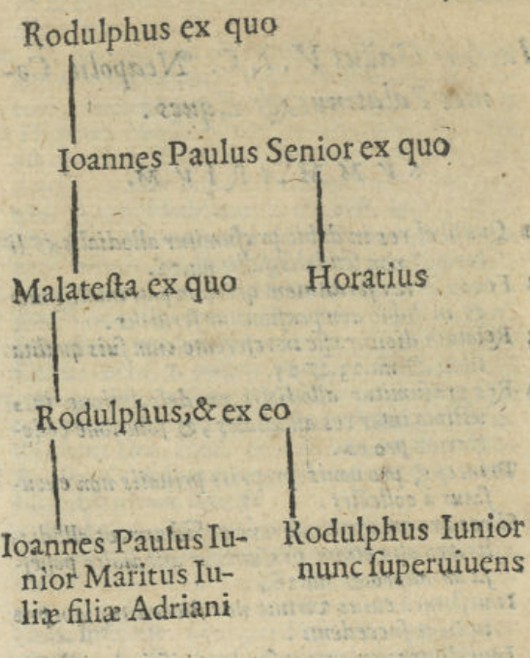

Isti de hac linea obtinuerunt literas Clementis, & Iulij III. & concordauerunt cum Astore, & Adriano, prout in literis Pij IV. & reliqua Castra habuerunt.

CONSILIVM XXXII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

COnsideratis his quæ in facto præsupponuntur in causa inter Illustrissimas Dominas Ginevram Saluiatam, & Margharitam de Sãcta Cruce vertente, viso etiam dubio à Reuerenda Camera Apostolica proposito, nunquid .s. Molendinum, de quo agitur, allodiale sit, vel potius feudale, videtur prima facie illud allodiale iudicandum ad fauorem Illustrissimæ D. Margharitæ.

1 Primo, quia quælibet res in dubio allodialis, & libera præsumitur, non feudalis, vt not. Ioan. Andr. & alij in cap. nimis de iureiur. Alex. cons.
2 129. in princ. vol. 1. quoniam res feudalis seruitutem quandam pati intelligitur glos. in l. si cuius §. vsusfructus in vers. oportet ff. de vsufru. quæ tamen seruitus non præsumitur l. altius C. de seru. & aq. Cur. Sen. cons. 75. col. 2. Isern. in cap. 1. de contr. inter masc. & fem. Bald. in cap. 1. §. 1. si de feud. def. igitur, &c.

3 Secundo, quoniam relatum dicitur esse in referente cum suis qualitatibus l. asse toto ff. de hæred. inst. cum simil. At Clemens VII. Summus Pontifex licèt in sua concessione, de molendinis expresè dixerit, refert se tamen ad concessionem, & inuestituram Sixti IV. qui de molẽdinis nihil expressit ergo eatenus Clementis concessio operatur quatenus Sixti literæ, ab ipso Clemente relatæ, & confirmatæ comprehendunt, vt Paris. cons. 5. nu. 6. lib. 1. per tex. & quæ ibi not. in auth. si quis in aliquo C. de eden. & reg. l. in testamẽto de cond. & demonst.

Tertio, Suadetur idem ex testium examinatorum dictis, qui deponunt à DD. Baglionibus qui inuestiti fuerunt, molẽdinũ de quo agitur, vt allodiale sẽper, nõ vt feudale fuisse possessũ.

Quarto, nam constat molendinum prædictum inter cætera bona allodialia fuisse allibratum, vt in facto supponitur, sed si feudale fuisset, ne pro eo Domini onera subire, & collectas soluere tenerentur non vtique id permisissent glos. in l. honorem. de muner; & hon. Iser. in cap. 1. in verb. & plaustrorum num. 55. in fine, quæ sint reg. Rol. cons. 82. num. 50.
5 lib. 2. Natt. consil. 460. num. 15. cum nec

Prin-

Princeps pro bonis priuatis excusetur l.vlt.C. de exact. trib. lib. 10. Isern. vbi supra num. 56. ex hoc igitur patet illud esse allodiale.

Quinto, quoniam eiusdem molendini pars quædam à DD.de Baldeschis vti allodialis,quod
6 ex facto constat possidetur; Ergo altera pars à Dominis Baglionibus possessa, ne eadem res diuerso iure censeatur communis l. eum qui de vsucap.non erit feudalis.

7 Sexto,quia Dominus Astorrinus, cui Mater Domina Margarita successit ex eorum linea, qui à Clemente fuerunt inuestiti non descendit,sed est de comprehensis in prima Sixti inuestitura, Ergo Clementis inuestitura ei nullo pacto præiudicium afferre potuit secundum communem opinionem à Paris. relatam cons. 17.num. 16. lib. 1. Dec.cons.185. sub num.11. vers.ex quibus.

8 Septimo, & vltimo,quia inuestitura non arguit feudum,nisi in iurisdictionalibus, & ideo.
9 concessio Castri cum vineis,nemoribus; molendinis, &c. non intelligitur nisi de iuribus concedentis, & ita pluries dicunt fuisse decisum in Camera, & sic bulla Clementis non probat feudum, & ad id etiam afferuntur duæ Rotæ decisiones coram Bo.Mem. D. Bubalo
10 in quibus per Reuerendissimos Dominos fuit decisum onus probandi aliquid esse feudale incumbere asserenti illud, etiam si reus sit, & possideat, etiã si verba inuestituræ amplissimè concepta sint explicando vineas, prata,pascua, nemora, & id genus: & nisi res de qua agitur particulariter suis sit finibus designata,vel probatum fuerit,vti feudalem in specie fuisse possessam,non existimabitur feudalis,quarum decisionum termini, & omnibus partibus casui nostro conuenire videntur, adeo vt omnis in hac re controuersia decisa videatur.

Verum his, & similibus minimè refragantibus,arbitror prædictum molendinum esse feudale,ac Illustrissimam D.Gineuram iustiorem, & de iure veriorem causam fouere. Pro cuius comprobatione præcipua tantum afferemus.

Primo arguendo ex potestate, & qualitate concedentis,nulli enim dubium est Principem
11 in feudum posse concedere, & concedendo rem dici, & esse feudalem, vt per Afflict.in cap.1.num. 71. quibus ex caus.feud.amitt.post Oldr.cons.159.num.5. Idque ex ipsius etiam verbis enunciatiuis induci Alex. cons.15.num. 2. lib. 5. per clem. 1.de probat.Ias.in l.si prius num.42.de oper.nou.nunc. & cons. 236. col.2. ad fin.lib.2.cum alijs per Gabr. de feud. concl. 3.num.2.Crauet.de antiq.temp.par.5.in princ. nu.10. Nec refert quod à se Princeps,vel à prædecessore gestum referat Alex.d. cons. 15.post Imol.in d.Clem.& Card.quæst.9. vt per Ruin. cons.108.nu.20.lib.2.

12 Apparet autem à Clemente molendinum de quo agitur in feudum fuisse concessum. Igitur feudale nisi oppositum euidenter ostendatur,vt per Bald.in cap.1.col.1. de vassal. qui contr.consti.Ioth.quem sequitur Ruin.d.cons. 108.num.22.& seq.

13 Accedit ab Ecclesia fuisse concessum,quæ in dubio non nisi in feudum concedere præsumitur Ias. in d. l. si prius post Bald. in cap. ad audientiam num. 5. de præscript. Ruin. cons.22. col.4.lib.1.Curt.Iun.cons.158.col.1.Alciat.de præsump.reg.2.præsumpt.3.in fin.Gabr. d.concluf.3.nu.4.Molendinum igitur de quo agitur esse feudale credendum est.

14 Et huic suffragatur consensus recipientis, Nam qui inuestituræ sibi factæ de re etiam propria, & allodiali consensit, ex hoc feudalis ista existimatur Soccin.Iun.cons.65.num.3.lib. 1.Rol.cons.2.num.109.lib.1. Cephal.cons.168. nu.vlt.post Specul.de feud.§.2.sub num. 5.ver. nec etiam.

16 Secundo, probatur ex modo possidendi, & per prius, & nouissimè, nam vti feudale fuit iam ab anterioribus possessum, & eiusmodi ad successores peruenisse existimandũ est Bald.in l. is cui num.4. de vsufr.in cap. 1.in princ.si de feud. fuer. contr. inter dom. & agn. Barbat. cons.18.num.16.vers.fallit 4. Crauet.de antiq. par.5.num.11.& seq. & vti feudale à Reuerenda Camera vltimo possidebatur, vt in facto notatur, necesse est igitur Illustrissimam Aduersariam si allodiale illud asserit id concludenter probare oportere iuxta l.in exceptionibus, & l.ei qui de prob.cum Concord.

Tertio,Patet ex natura rei. Agitur enim de Molendino,quod concesso Castro cum per-
17 tinentijs comprehenditur Bald.in cap.1.nu. 2. de cap.qui Cur.vend.Isern.in cap.1.§. flumina, quæ sint reg.Ias.in l.quo minus num. 146. de flum.Corn. cons. 321.num. 8.vol.4.Bero.cons. 51.num.4.lib.2.

18 Reperitur præterea in flumine publico constructum, & consequenter absque Principis concessione possideri nequit Bart. in d. l. quo minus num.3. Ang. in l.fluminum num.3.de damn.infec.Dec. cons.244.num. 4. Cepol. de seru.rust.præd.cap.31. nu.5. Ergo præsumitur Principis,sicuti flumen §.flumina Instit.de rer. diuis. cũ in eius territorio reperiatur Panorm. cons.82.lib.1.& ab eo concessum feudale.

19 Quarto, ex circumstantijs ipsius, nam quæ circa Molendinum sunt Castra,& reliqua bona constat esse feudalia, meritò eiusmodi censeri debet ipsum Molendinum Isern.in cap. 1. de contr.inter masc.& fœm.Bald.in cap.1.§. cum autem col.2.de contr.inuest.Ias. cons.235.vers. etiam si dubitatur sub nu.2.lib.2. Natt.d. cons. 460.nu.10.lib.2. Menoch.de præsumpt. lib. 3. præsumpt.91.num.59.

Quinto, ex generali præsumptione,quæ sumitur ex maiori parte bonorum eodẽ in loco sub dominio DD.de Baglionibus existentium, quæ feudalia sunt Molendinum prædictum feudale censendum est d.cap.1. & ibi Afflict.nu.6. de contr.inter masc.& fœm. Ruin.d.cons.108. num. 23. lib. 2. Gabr.de feud.concl. 3.num.5. arg.text.in cap.1.de cons.Eccl.vel.alt.&c.

Sexto,quoniam Reuerenda Camera Molendinum prædictum, quod vti feudale possidebat
21 cessit Illustrissimæ D. Gineuræ ex causa onerosa,vt constat,at Cessionarius super re cessa eodem priuilegio gaudet, quo cedens gaude-

bat,vt per Castr. cons. 222.incip. super 2.puncto vers. super 3. per ea quæ Bart. docuit in l. post dot.ad fin.fol.matr.& in l.1.C.de priuileg. dot.Quinimmo Cessionarius ex titulo oneroso audiri debet ad ius sibi cessum, etiam quod cedens alioqui non audiretur Dyn. in l. si cum dotem §. si patri solut.matr. Bald. in l. qui stipendia col. 1. vers.2. hæc lex C.de procur.in l. per diuers.q.9.C.mand.meritò,&c.

Non obstant modo,quæ pro contraria parte
22 adducta fuerunt, & in primis,quod res quælibet in dubio præsumatur allodialis, quoniam id verum est,& procedit in dubio, & regulariter,sed vbi ex potestate,& qualitate concedentis,vel ex modo possidendi,aut ex natura rei,de qua agitur,vel ex ipsius rei circumstantijs, aut denique ex alijs præsumptionibus, & coniecturis contrarium apparèret,non quidè allodialis, sed feudalis censenda res est,iuxta superius allegata,& nouissimè cumulata per Menoch.de præsumpt.lib.3.præsumpt. 91. num. 30.& seq. Quæ cum in Molendino de quo agitur verificari probatum sit, sequitur illud feudale non allodiale censendum.

23 Non obstat secundum, quod Clemens referat se ad Sixti concessionem,in qua de Molendinis exprimitur. Nam respondetur; illud, quamuis non expressum, sub Castri cum suis pertinentijs concessione vti feudale compre-
24 hensum esse, quia in cõcessionibus Principum pertinentias quoque contineri probat tex in l.si quando la prima C. de bon. vac. lib. 10. & Menoch.de præsumpt.lib. 3 præsumpt. 99. vt per eum latius,quamobrem à Sixto etiam Molendinum concessum censetur,licet expressum non fuit arg.l.si adoptauero de precario,& quæ not.in l.publica de verb.signif.Aluar. post Bal. in d.cap.1.col.2.de cap.qui cur.vend. Capic. in inuest.in ver.Molendinis, & hoc modo ex qua
25 litate concessionis,& potestate concedentis relatum dicitur esse in referente cum suis qualitatibus iuxt.not. per Scrib. in d. l.asse toto per Bart.in l.si quis seruum §.vlt.& l. seq.de leg.2. per Tiraq. de leg. connub.glos.7. num.182.& Nouiss.in tract.reg.prædictæ.

Non obstat tertium, quod testes deponunt Molendinum prædictum fuisse semper vt allo
26 diale possessum. hoc enim à testibus tanquam quid iuris; quod in eorum sensu cadere nequit deponi non potest, & meritò ipsorum dictis in hoc fides adhibenda non est, vt per Bart. in l. quod tamen §. si arbiter de arbit. Ias.in l.1.nu. 17. de re iud. cum alijs per eum citatis, & Corn. cons. 137. sub num. 8. vers. nam deponunt lib.3.

Non obstat quartum, quod fuit in Catastro communitatis allibratum, Nam cum prò hoc
27 Molendino nunquam fuerint solutæ collectæ sicut de reliquis bonis allodialibus, vt ex eodem Catastro apparet,non aliam ob causam id euenisse dicendum est, nisi quia non erat allodiale,vt per Natt.d.cons.460.nu.15. & 22. ver. & vlterius, nec ipsa descriptio Catastri quicquam releuat,quia nihil absque collectarum solutione operatur, vt res allodialis censeatur Fœlin.in cap.cum causam de probat. Crau. de antiq. temp. par.4.§.4.limitatur num. 71. Mascard. de probat. conclus. 274. num.6.qui alios recenset.

Nó obstat quintum,ne diuerso iure eadẽ res censeatur,quoniam maior pars,vt refertur,Molendini, quæ vt feudalis possidetur rationibus supra relatis facit,vt totum feudale censeatur, vt per Natt.d.cons.460.nu.6.Ruin.d. cons.108.
28 num.23.Curt.Iun.de feud.par.2.quæst.6.præter,quam eandem rem diuerso iure diuersis respectibus censeri posse non est nouum secundum Doct.in d.l.eum qui de vsucap.

Non obstat sextum, quod D. Astor ex linea eorum, qui à Clemente fuerunt inuestiti non descendat, nam ex eorum linea progreditur, qui à Sixto inuestiti fuerunt,à quo, & si nihil de Molendino specialiter dictum sit, in inuestitura tamen sub Castrorum cum suis pertinentijs concessione, & molendinum ipsum comprehendisse per sæpius dicta fatẽdum est.

Rursus non obstat, quia ad D.Astorem molendinum ex transactione peruenit inita cum
29 Rodulpho, & alijs ex altera Baglionum linea descendentibus,quæ tranſactio à Pio IV. Summo Pontifice postmodum confirmata,vt in facto dicitur omnem tollit difficultatem,eodem enim iure possediſſe præsumitur, vt per Bald. in d.l. is cui num.4.de vsufr.Alciat. d. reg.2.de præsumpt.vers.fallit 4.Menoch.d.præsump.92. num.46.lib.3.vt supra relatum est.

Non obstat vltimo loco, quod in Camera
30 pluries decisum sit inuestituram feudum non probare, nisi in iurisdictionalibus in cæteris vero ius tantum, quod in illis Camera habebat, quoniam asserendum est sic fuisse pluries decisum iuxta dispositionem iuris communis arg.l. 1.§.lex falcidia ad leg.falcid.Et verum quidem est de iure communi non argui feudum in dubio,sed allodium. vt in princ.dictum est,pluribus tamen in casibus contrarium est de iure communi decisum,& præter supradicta quate-
31 nus ad propositum pertinet, quando res concessa, & sub generali inuestitura comprehensa ab alio possidebatur tempore inuestituræ,tunc in præiudicium tertij possidentis non reputatur feudalis,vt Ruin.d.cons.108. num.22.lib.2. Bart. in l.legata inutiliter de adim. leg. in l. ad probationem C. de probat.sed vbi ab alio præter quam à concedente non possidebatur secus ex mutua quadam Domini, & vassalli confessione,vt per Crauett.cons.pro genero nu. 430. post Ias. cons.235. in fin.lib.2. Ruin.cons.108. num.22.lib.2. Natt.d.cons.460.num.9.lib.2. & sequitur Menoch.de præsumpt.lib.3.præsump. 102.sub nu. 5. sed in casu nostro tempore concessionis huiusmodi præiudicium tertij non erat considerabile,quia ab alio, quam ab ipsa Reuerenda Camera molendinum non possidebatur,& ad eum cui Illustriss. Aduersaria hæres extitit, ex voluntate inuestitorum à Clemente peruenit, nempe ex transactione inter eos inita, & à Pio IV. confirmata: & quæ in contrarium dicuntur,intelligi debent, ne præiudicent tertio possidenti non habenti causam

à re-

à recognoscente,vt per Rip.in l.si aliquam nu. 42.de acquir. poss. At Illustrissima Aduersaria causam habet ab eo,cui hæres extitit,qui attenta transactione prædicta molendinum recognouit in feudum,meritò,&c.iuxt.l.cum à matre C.de rei vend.

Præterea dispositio iuris communis in quo Camera fundatur, intelligitur, quando tertius possidet, non quando ipsi inuestiti, vel habentes causam ab illis,vt Natt.d.cons. 460. nu. 12.præsertim vbi constat,vt mihi in facto præsupponitur, inuestientem possedisse vti feudalia,vt per Rol. cons. 46. in fin.lib.3.Præterea considerandum est in concessione Clementis
32 adesse clausulam ex certa scientia, quæ facit, vt videatur Princeps derogasse dispositioni iuris communis l.Idem Vlpianus,& ibi Bald.not. de excus.tut. cum adductis per Alexand.in l.3. §. si is pro quo ff. quod quisque iur. per Natt. cons.367.num. 10. lib.2. Adest clausula etiam motu proprio,cuius vulgati sunt effectus.Amplius,quia enumeratis omnibus dicit in nobile
33 feudum concedere. Et non ignoramus clausulam generalem in fine positam referri ad omnia præcedentia l.talis scriptura de leg.1.cap.2. requiris de appell. vt omnia enumerata eiusdem non diuersi iuris censeantur iuxta reg. l. iam hoc iure de vulg.& pupill. cap. qui contra 8.dist. l. eam quam C.de fideicom. sicut ergo Castra fuerunt in feudum concessa, ita & Molendinum.

Neque obstant denique decisiones Rotæ, si rectè animaduertatur, & quibus in terminis loquuntur, & quæ sit diuersitatis ratio inter illarum casum,& factum,de quo agitur, etenim
34 Actor ibi intentauerat remedium l.fin. C.de ed. diu. Adr. toll.quod fauorabile est, vt testamenta quamprimum executioni demandentur,vt ibi per Decian.num.39.vers.solus Andr. Cur.Iun.nu.15. & alios relato. per Menoch.de adipis.poss.remed.4.nu.38.cuius remedij fauore permissum est, vt qui omnia in eo requisita probauerit præferatur reo conuento, etiam titulo possidenti, qui alias onus probandi subire non tenetur §.sequens instit. de interd. Bart.in d.l.fin.§.sin autem num.5.vers.est,& alia,quem ibi posterior.sequuntur, & Rip. in rubr. quor. bon.nu.2.vers.3.differentia Menoch. d.remed. 4.num.48. Cuius priuilegij ratio est,quia alias nunquam hæres scriptus in possessionem mitteretur, si possessori suffragaretur inuestitura. Et ideo decisum est nõ sufficere allegare bona esse feudalia,nisi particulariter ille probet bona possessa, esse in inuestitura comprehensa iuxta tex.in cap.1.§.inter filiam, & §. defuncto milite, vbi Doctor. si de feud. fuer. contr.cum cumulatis per Duen.reg. 309.num.8. & Cæphal. cons.387.num.8.& hæc est ratio,in qua decisiones allegatæ præcipuè fundantur.
35 Sed in casu nostro cessat ratio illa. Hic enim sumus in succedente ab intestato, vt in facto supponitur cui remedium d.l.fin.non conceditur, vt per Specul. in tit. de testam. §. sequitur num.30.vers. quid de succedente ab intestato, vbi Ioan.Andr.& Bald.in add.Cyn.in d.l. fin. 3. & 4.quæst. Alberic.num.12.Castr.14. Alexan. Ias. Dec. & alij relati per Menoch. latissimè d. remed.4.quæst.9.num.64. Ergo decisiones illæ non obstant, & consequenter onus probandi particulariter molendinum hoc esse feudale ad Illustrissimã D. Gineuram non pertinet,sed ad Illustrissimã Aduersariam cui decisiones prædictæ ex terminorum, & rationis diuersitate non prosunt,arg.l.Papin.de minor.

Neç dicatur hanc responsionem minimè procedere,tum quia decisiones Rotæ præsumptionem habent,quod cetera prçter iurisdictionalia non de feudo,sed de iuribus,quæ habebat cõcedens intelligantur,tum etiam quia sumus in remedio pariter fauorabili,nempe in spolio. Nam primo ex prædictis est satisfactum,secun
36 dum vero non obstat, quia spoliatus à Principe sub prætextu deuolutionis non restituitur nisi præcedente cognitione; An iustè, vel iniustè spoliatus fuerit,iuxta cons.Bald.345.ad euidentiam col.2.lib. 1.Archidiac.in c.hoc quippe 3.quæst.6.cum alijs per Crauett.cons.5.num.7. & seq. lib. 1. At iustè, vel iniustè sit Illustrissima Aduersaria spoliata ex eo pendet, An feudale, vel allodiale sit molendinum, quod cum prius sit iudicandum, Aduersariæ interim spolium non prodest, ex quo tollitur, quod de vitiosa possessione meminit Belk.cons.10.nu. 14. Et responsio ad Rotæ decisiones superius tradita rectè procedit.

Ad quas non placet, quod cum duo tantum sint molendina in illis dumtaxat generalis con-
37 cessio verificari posse videtur, & generalis non, quoniam id procedere potest, si in vna tantum re verificari posset, non etiam ad plura referri,tunc expressa,& specialis illius mentio facta videretur l.fundus,qui locatus de fundo instru. Bart.cons.196. Crau.cons.142.num. 5.lib.1. verum pluralitas in duobus verificatur §. & quod sæpè vbi glos. in auth. de trien. & sem.quam communiter sequuntur,vt per Alexand.in l.sæpè sub num.4.de re iud.Ias.in l.& si post col.2.si quis caut. & ea consideratione attenta idem facile dici posset de cæteris rebus in generali illa concessione comprehensis. Ratio igitur prædictarum decisionum illa est, quam supra retulimus; Quæ in casu, de quo agitur non militat.

Hæc sunt,quæ breuissimo tempore pro Illustrissima D. Gineura potui in medium afferre, cui vt morem gererem, deesse nec potui,nec volui. Cætera suppleant Reuerendissimi Iudicantes.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit.Comes Palatinus,& Eques

SVMMARIVM.

1 Papa potest concedere molendinum in feudum.
2 Potestas, & voluntas sunt duæ præcipuæ potentiæ humanorum actuum.
3 Clausula feudalis post molendini expressionem adiecta ad omnia præcedentia refertur.
4 Clausulæ ex certa scientia, & motu proprio derogant dispositioni iuris communis, & ita seruat Ecclesia.
5 Castro concesso cum pertinentiis vti feudali, molendinum, & reliqua feudalia comprehenduntur.
6 Cessionarius gaudet priuilegio cedentis.
7 Inuestitura sola non arguit feudum, nisi in iurisdictionalibus, imita quando res cõcessa, & sub generali inuestitura compræhensa ab alio possidebatur tempore inuestituræ.
8 In remedio l. fin. C. de edicto Diui Adri. intentato actor si probauit requisita præfertur reo possidenti cum titulo.
9 Remedium l fin. C. de edicto Diui Adr. non iuuat hæredem succedentem ab intestato.
10 Spoliatus à Principe sub prætextu deuolutionis non restituitur nisi præcedente causæ cognitione.
11 Per inuestituram factam de molẽdino simul cum Castro probatur feudum.
12 Qui de aliqua re facit se inuestire, etiam si esset propria allodialis, facit tamen ex hoc illam feudalem.
13 Concesso Castro cum pertinentiis venit molendinum tanquam sit de feudo concesso, & nu. 21.
14 Onus probandi rem esse allodialem spectat ad actorem.
15 Molendinum ædificatum in flumine publico non potest possideri sine concessione, & titulo habito à Principe.
16 Quod est intra fines feudi dicitur feudale.
17 Molendinum si reperitur accatastatum tanquam allodiale non tamen dicitur allodiale, si de eo non soluitur, sed erit feudale.
18 Testes dicentes aliquem possedisse molendinum, vt allodium non probant rem esse allodialem.
19 Ministri Cameræ si negligunt capere possessionem molendini non præiudicant fisco.
20 Princeps concedens rem in feudum res illa dicitur feudalis.
21 Verba narratiua Principis probant rem esse feudalem.
22 Quando maior pars bonorum concessorum est feudalis, minor etiam feudalis præsumitur.
23 Qualitas personæ concedentis facit præsumi rem esse feudalem puta in Ecclesia.
24 Res præsumitur feudalis pœnes possessorem, quando eius author habuit eam vt feudum.
25 Flumina sunt Principis, sicuti omnia, quæ sunt in illius territorio, & iurisdictione illius esse præsumuntur.
26 Possessione capta Castri censetur capta possessio molendini, quod est annexum, & dependens à Castro.
27 Possessio præsumitur in vim tituli præcedentis.

Pro Eadem Domina.

ARGVMENTVM.

Tractatur de eadem materia, de qua in præcedenti.

CONSILIVM XXXIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

COmmodius mihi fuisset in eadem hac causa scribendo huius Vrbis stylum obseruare, quàm integrum responsum, vt Iurisconsmoris est, & mihi iiunctum reddere, iuxta reg. cui licet, & quidem rationabiliter, agitur enim apud eos, qui omnia præsumuntur iura habere in scrinio pectoris, ideo aliquorum indicio externa die mihi relato satisfaciam.

1 Non est inquam dubitandum, Molendinum de quo agitur esse feudale, siuè Sixti IV. concedentis primam inuestituram declaratam, & confirmatam, ac latius à Clemente VII. iterum concessam, consideremus, poterant enim concedere, & voluerunt, potestas autem, & voluntas sunt præcipuæ potentiæ humanorum actuũ l. multum interest, C. si quis alt. vel fib. de potestate præter alias allegata, frustra dubitaretur. 2 3 De voluntate verò patet ex generali clausula feudali post molendini expressionem adiecta, quæ ad omnia præcedentia refertur l. talis scriptura de leg. 1. ad Bal. in cap. 1. col. 1. de vas. qui con. const. Lorh. per Ruin. cons. 108. num. 22 lib. 2. cum clausulis ex certa scientia, & motu proprio, quibus iuris communis dispositioni etiam derogatur, Natt. post alios cons. 367. nu. 10. lib. 2. Et hæc est obseruatio Ecclesiæ concedentis Iaf. in l. si prius num. 42. de nou. op. nunc. post Bald. in cap. ad audientiam num. 5. de præscr. per Gabr. de feud. concl. 3, num. 4. Siuè rei naturam attendimus, nam molendinum 4 concesso Castro cum pertinentijs, vt feudale comprahenditur, sicut Castrum, & reliqua feudalia sunt; Bald. in capit. 1. num. 2. de Cap. qui cur. vend. Isern. in cap. 1. §. flumina, quæ sint reg. & in cap. 1. de contr. int. masc. & fœm. Menoch. post alios lib. 3. præs. 91. nu. 59. Siuè etiam auctorem à quo Illustrissima D. Gineura causam habet, obseruemus, nam Reuerenda Camera, vt in facto exponitur, vti feudale possidebat, & ab ea titulo oneroso D. Gineura obtinuit, iu- 6 ribus igitur congruit, vt eodem Cessionarius gaudeat priuilegio, vt Castr. cons. 222. incip. super 2. vers. super tertio, per tradita à Bart. in l. post dotem ad fin. solut. matr. & in l. 1. C. de priu. dot. Din. in l. si cum dotem §. si patri sol. mat. cum simil.

7 Nec

7 Nec obstat, quod sola inuestitura non arguit feudum, nisi in iurisdictionalibus, idque à Reuerenda Camera sæpè sit obseruatum. Nam secundum iuris communis dispositionem erit intelligendum id in pluribus casibus non procedere, & inter cæteros, quando res concessa, & sub generali inuestitura cópræhensa ab alio possidebatur tempore inuestituræ, tunc in præiudicium tertij possidentis, non reputatur feudalis, Ruin. d. cons. 108. num. 22. lib. 2. Bart. in l. legata inutiliter de adim. leg. sed vbi ab alio præterquam à concedente non possidebatur, secus ex mutua quadam Domini, & vassalli confessione, vt per Crau. cons. pro genero nu. 430. post Ias. cons. 235. in fin. lib. 2. Natt. cós. 460. n. 9. lib. 2. Men. lib. 3. præs. 102. sub nu. 5. At hic tempore concessionis huiusmodi præiudicium non erat considerabile, quoniã ab alio, quàm à Reuerenda Camera molendinum non possidebatur; & ad eum, cui Illustrissima Aduersaria hæres extitit, ex voluntate inuestitorum à Clemente peruenit, nempè ex transactione inter eos inita, & à Pio IV. confirmata, & quæ in contrarium dicuntur, intelligi debent, ne tertio possidenti præiudicetur non habenti causam à recognoscente, vt per Rip. in l. si aliquam nu. 42. de acqu. poss. Illustrissima autem Aduersaria causam habet ab eo, qui attenta transactione prædicta molendinum recognouit in feudum, meritò, &c. iuxta l. cum à matre C. de rei vend.

8 Neque obstant decisiones Rotæ sub D. Bubalo, quia erat in illis intentatum remedium l. fin. C. de edict. diu. Ad. toll. cuius fauore permissum est, vt qui requisita probauit, præferatur reo conuento etiam titulo possidenti, quod alias probare non teneretur §. sequens inst. de interd. Bart. in d. l. fin. §. sin autem num. 5. vers. est, & alia, Rip. in Rubr. quorum bon. num. 2. vers. 3. differentia Menoch. de adipis. poss. rem. 4. num. 43. alioquin nunquam hæres scriptus in possessionem mitteretur, si possidenti suffragaretur inuestitura, & ideò decisum fuit requiri particularem probationem, nec solam sufficere inuestituram, iuxta cap. 1. §. inter filiam, & §. defuncto milite, vbi Doct. si de feud. fuer. cont. cum cumul. per Duen. reg. 209. num. 8. Cæphal. cons. 387. num. 5. & hæc illarum decisionum ratio est fundamentalis, quæ cessat in casu nostro, in quo agitur de succedente ab intestato 9 cui remedium d. l. fin. non cõceditur, vt ibi per Alexand. Ias. Dec. & alios relatos à Menoch. d. rem 4. quæst. 9. num. 64. non igitur rectè allegantur arg. l. Papinianus de minorib. 1. Nec quicquam facit, quod sumus hic etiam in re- 10 medio fauorabili, nempè in spolio; quoniam spoliatus à Principe sub prætextu deuolutionis non restituitur, nisi præcedente cognitione, an iustè, vel iniustè fuerit spoliatus Bald. cons. 345. ad euidentiam col. 2. lib. 1. cum alijs per Crau. cons. 5. num. 7. & seq. lib. 1. hæc autem cognitio non habetur nisi cognito, an molendinum sit feudale, vel allodiale, quod cum sit prius iudicandum Illustrissimæ Aduersariæ interim spolium non prodest, & ita cessat, quod de vitiosa possessione dicebat Bello. cons. 10. num. 14. &c.

Ad Primum Dubium.

11 PEr inuestituram factam de molendino simul cum Castro, probatur feudum capit. per tuas de donat. Inn. in cap. veritatis de iure 12 iur. Afflict. in cap. 1. num. 285. ex quibus causis feud. am. Nam, & qui de aliqua re facit se inuestiri, etiam si esset propria allodialis, facit tamen ex hoc illam feudalem Spec. de feud. §. 2. sub num. 5. vers. nec etiam Curt. Sen. cons. 140. num. 6. Socc. Iun. cons. 65. num. 3. lib. 1. Rol. cons. 1. num. 109. lib. 1. Cæphal. cons. 168. nu. vlt. Burs. cons. 46. num. 26.

Multo magis vbi non constat fuisse allodialem, neque vti talem vnquam possedisse Castr. in l. 1. in princ. de acq. poss. vbi Socc. Ruin. cons. 26. lib. 1. & 108. numer. 24. lib. 2. Curt. Iun. cons. 184. nu. 8. vers. ex ista declaratione. Natt. cons. 460. nu. 9. & 22. lib. 2. & cons. 506. num. 31. & 520. num. 6. & 522. num. 5. & seq. vol. 3.

13 Et in fortioribus terminis videmus, quod concesso Castro cum pertinentijs venit molendinum tanquam sit de feudo concesso Bald. in cap. 1. num. 2. de cap. qui cur. vend. Iser. in cap. 1. §. flumine quæ sint regalia Corn. cons. 321. nu. 8. vol. 4. Ias. in l. quo minus num. 126. de flum. Bero. cons. 51. nu. 4. vol. 2. Sicut ergo hæc probant contra inuestitos à Clemente, sic etiam contra eorum possessores, à quibus Domina Aduersaria causam habere prætendit, quia eodem iure possedisse præsumitur Bal. in l. is cui num. 4. de vsufr. Alciat. de præsum. reg. 2. præsum. 3. vers. fallit 4. Menoch. de præsum. lib. 3. præs. 92. num. 46.

14 Accedit, quod Camera est in possessione, & ipsa non agit, ideò onus probandi, quod sit allodiale spectat ad d. Aduersariam Dec. cons. 146. sub num. 13. vers. prædictis minimè obstat Bell. cons. 10. num. 8. Mascar. de probat. conclus. 79. num. 18.

Item, quod sumus in molendino ædificato in 15 flumine publico, quod non potest possideri. sine concessione, & titulo habito à Principe, Ang. in l. fluminum nu. 3. de dam. infecto Bart. in d. l. quo minus numer. 3. Cæpol. de ser. rust. præd. cap. 31. num. 5. Dec. cons. 244. nu. 4. Bero. cons. 145. num. 2. vol. 2. Bapt. Aym. de alluuion. 16 lib. 1. cap. 9. §. 2. num. 2. Item constat Castrum, & reliqua bona circumcirca molendinum etiã feudalia, ideò idem de ipso præsumitur, Bald. cap. 1. §. cum autem col. 2. de controuer. inuest. Ias. cons. 235. sub num. 2. vers. etiam si dubitatur lib. 2. Natt. d. cons. 460. num. 10. lib. 2. Menoch. lib. 3. præsum. 91. num. 59. Prout etiam quia maior pars bonorum de Baglionibus in eo loco est feudalis, & idẽ de ista, quæ minima est præsumitur cap. 1. & ibi Afflict. num. 6. de contr. int. masc. & fœm. Ruin. cons. 108. num. 23. volum. 2. Gabr. tit. de feud. conclus. 3. nu. 5.

17 Non obstat, quod sit accatastatum tanquam allodiale, quia hoc retorquetur, nam cùm ex

eodem cataſto appareat,quod nunquam ſoluit, conſtat ex hoc id fuiſſe,quia erat feudale Natt. d.conſ.460.nu.15. & 22.verſ.& vlterius, nam ſola deſcriptio vti allodium non probat eſſe tale, niſi vlterius conſtet ſoluiſſe collectas, vti allodium Fœl. in cap. cum cauſam de probat. Crau.de antiq.par.4.§.4. limitatur nu.71. Maſcard.de prob.concl.274.num.6.

18 Non obſtat, quod teſtes dicant poſſeſſum fuiſſe,vt allodium, nam cum hoc non cadat in ſenſum teſtis, ſed ſit quid iuris, non ſtatur eorum dicto Bart.in l.quod hæredi §.ſi arbiter de arb.Iaſ.in l.1.nu.17.de re iud. Corn. conſ. 137,

19 ſub num.8. verſ. nam deponunt lib. 3. Prout non obſtat,quod miniſtri Cameræ,quandoque ceperint poſſeſſionem aliorum bonorum, & non molendini,quia id fuit ex eorum negligentia,quæ non præiudicat l.non hęc C.vnde legit. l.nequè natales C.de probat.merito,&c.

Ad Secundum Dubium.

20 MOlendinum de quo agitur non eſſe allodiale,ſed feudale, probatur ex pluribus, primo quia in conceſſione Clem. VII. expreſsè legitur, quod conceduntur Caſtra vna cum molendinis in feudum nobile, & cùm reſponſione cēſus, & iurium Camerę ſolui ſolitorum &c. & quando Princeps concedit rem in feudum, dicitur feudalis, Oldr. conſ. 159.num.5. Gabr.de feud.concluſ.3.num.3. Afflict. in cap.

21 1.n.71.ex quibus cauſ.feud.amitt. Quinimmò per ſola verba narratiua Principis probatur feudum, vt Alex.conſ. 15.nu.2.in 5. per Clem. 1.de prob. Crau. de ant.par.5.in prin.num.10. Dum igitur DD.Malateſta, & filij Horatij de Baglionibus fuerint inueſtiti de terris, & Caſtris, cum molendinis, &c. illa præſumuntur feudalia ſicut Caſtra niſi contrarium probetur, Bald. in cap. 1.col. 1.de vaſſ. qui contra conſt. Loth. ſequitur Ruin. conſ.108.num.22.ad fin. & ſeq.in 2.

22 Secundo augetur, quia quando maior pars bonorum conceſſorum eſt feudalis,minor etiā præſumi debet feudalis Iſer.in cap.1.de contr. inter maſc. & fœm. alias diuerſo iure cenſeretur contra l. eum qui de vſuc. & ſi maior pars, ergo minor cap. 1. de conſecr.Eccleſ.vel

23 alt.Accedat tertio qualitas concedentis,nempè Eccleſiæ,quæ dum concedit præſumitur in feudum concedere Bald.in cap. ad audientiam de præſcr.Iaſ.in l.ſi prius num.42. de no.op.nunc. Ruin.conſ.22.col.4.in 1.Alciat.de præſ. reg. 2. præſum.3.in fin.Gabr.de feud.concluſ. 1.num.

74 4. Quarto quia vti feudalia hæc omnia fuerunt poſſeſſa ab ijs, à quibus pars aduerſa cauſam habet Bal.in cap.1.in princ.ſi de feud.fuer. cont.int.dom.& agn. Alex.conſ.15.num.6.in 5.Bald. 351. in bonis feud. nu. 6.in 1.& 310.ad euidentiam num.5.in 3.cum alijs per Crauett. de ant.par.5.num.11.& ſeq. Et ideo vti talia præſumuntur peruenisſe ad hæredes ipſorum Bald.in l.is cui num. 4. de vſufr.Barb.conſ 18. num.16.verſ.fallit 4.Brun.27.col.26.verſ.qui ſi

25 decimam quintàm. Quinto comprobantur prædicta ex eo, quod Camera poſſedit molendinum, vti feudale, ideò ſi agit Aduerſaria ad rem vti allodialem,debet concludenter probare, ad l. ei qui, & l. in exceptionibus de probat.

Nequè ommictendum, quod molendinum eſt fundatum in flumine publico, & conſequēter eſt Principis, ſicut flumen §.flumina,& ibi not.de rer.diuiſ.cùm à priuato ſine licentia Principis fundari non potuiſſet, cum omnia præſumantur Principis quæ ſunt in eius territorio,& iuriſdictione Abb.conſ.82.in 1.

Ex quibus apparet probatum, molendinum eſſe feudale. Non obſtant quæ ex aduerſo dicuntur, & primo quod Camera non cœpit poſ-

26 ſeſſionem molendini, quoniam capta poſſeſſione Caſtrorum cenſetur capta poſſeſſio molendini, quod eſt dependens, & annexum Inn. in cap.ex parte de reſt.ſpol. Nec negligentia miniſtri potuit præiudicare.

27 Et cùm poſſeſſio præſumatur in vim tituli præcedentis l.quædam de rei vend. Bart.in l.2. C.de acq. poſſ. Bald.in l.in poſſeſſione C.de vi publ. ipſi de Baglion. præſumuntur poſſediſſe in vim inueſtiturę,vti feudale. Nec obſtat accataſtatio,vt ſupra,&c. Ex quibus,&c.

Iacobus Gallus V. I.C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Beneficia Sacri Ordinis Hieroſolymitani antiquitus cenſebantur ſimplices adminiſtrationes & ad nutum ſuperioris amouibiles.*

2 *Equites Hieroſolymitani erant incapaces beneficiorum Eccleſiaſticorum.*

3 *Ordo equitum Hieroſolymitanorum obtinuit priuilegium à SS. Clemente VII. vt poſſit alternatiuè beneficium conferre in titulum perpetuum beneficii Eccleſiaſtici Regularis, vel ad nutum amouibilis.*

4 *Beneplacitum dicitur habere naturam perpetui, & morte finitur.*

5 *Beneficia Ordinis Hieroſolymitani ſunt Eccleſiaſtica regularia, & conferuntur perpetuo in titulum beneficii Eccleſiaſtici.*

6 *Beneficia Ordinis equitum Hieroſolymitanorum ſubſunt regulæ de reſignandis, ita Gregorius XIII. declarauit.*

7 *Fructus beneficii Ordinis Hieroſolymitani durante vacantia beneficii ſunt ſucceſſoris, & applicantur ad vtilitatem beneficii.*

8 *Ordo Hieroſolymitanus ſi vacet comenda per obitum nullum aliud ius capit, niſi vacans, & mortuorium, quod ſi vacet per reſignationem duas annatas integras.*

9 *Ordinis Hyeroſolymitani ſtatutum antiquum volebat, vt prouiſus de beneficio quia faciebat fructus ſuos teneretur duas annatas integras ſoluere,vel mortuorium,& vacans.*

10 *Receptor Ordinis nunc abſque alicuius licentia*

pro

pro mortuorio, & vacante comendarum posse-
sionem capit, & exigit.

11 *Quo verò ad vacantiam per resignationem sta-*
tutum est, vt exigantur duæ annatæ, sit in ele-
ctione receptoris, vt exigat à prouiso, vel locet
alteri vt exigat.

12 *Comenda eiusdem ordinis vacante si non inue-*
niatur illius aliquis capax interea fructus
sunt communes ærario.

13 *Argumentum à contrario sensu valet etiam in*
statutis.

14 *Fructus comendæ alicui collatæ, quamuis ab alio*
fuerit occupata debent restitui prouiso, & non
ordini cum expensis, & laboribus prouisi recu-
perentur.

Pro Domino Don Fabio Pappacoda Equite Hierosolymitano.

ARGVMENTVM.

Fructus comendæ ordinis Equitum Hiero
lymitanorum vacantis ad quem spectent.

CONSILIVM XXXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 2 ET si antiquitus beneficia sacri ordinis Hierosolymitani censeban tur simplices administrationes ad nutum superioris amouibiles, quia ratione trium votorum substantialiũ regulæ, religiosi erant incapaces beneficiorũ Ecclesiasticorum, iuxta latè tradita per Rot. decis. Mohed. 10. & 11. tit. de caus. poss. & propr. Put. 392. lib. 1. & 3 Mand. super reg. 19. quæst. 2. Nihilominus ex quo postea ordo obtinuit in priuilegium à S.P. Clem. VII. vt posset alternatiuum beneficium ordinis conferre in titulum perpetui beneficij Ecclesiastici, seù etiam ad nutum amouibilis, & ipse ordo electionem fecerit ea conferendi in titulum beneficij perpetui Ecclesiastici regularis, & ita vsus, & consuetudo obtinuit, & in dies conferat ad 10. annos comendas, & vltra ad beneplacitum conuentus, ex quo dum durat 4 decenniũ fermè, & postea dum durat beneplacitum dicuntur esse, & habere naturam perpetui, iuxta doctr. Bart. & Nic. de Neap. in l. 1. de exc. tut. Spec. in tit. loc. §. nunc verò aliqua, & not. in cap. si gratiosè de reser. in 6. & finitur morte, Ang. cons. 217. Socc. Iun. cons. 89. nu. 36. vol. 1. & Corn. cons. 112. placet, & cons. 235. par. 2. Meritò dixere Rebuff. in prax. benef. tit. de com. & Nauar. in Rubr. extra de præben. & in 5 tract. de redd. eccl. quæst. 3. monit. 27. in fin. quod beneficia huius ordinis sunt Ecclesiastica regularia, & conferuntur perpetuò in titulum 6 beneficij Ecclesiastici. & Rot. decis. 739. & 772. in diuers. vol. 2. quod ideo subsunt regulæ, de resignand. & Crescent. inter dictas decis. Rot. vol. 3. decis. 970. quod S.P. voluit, vt declaretur si validè possunt amoueri à superiore, stante cõ 7 suetudine, quòd non amoueantur sine causa à statutis cognita, & ordinata. Quibus, & alijs stantibus S.P. Greg. XIII. ita declarauit in causa comendæ *dello Masdeo*, quam Reuerendissimus Dominus Epis. Melit. antè promotionem ad Episcopatum habebat in titulum comendæ, quia vacabat per promotionem ad Episcopatum, tanquam beneficium Ecclesiasticum perpetuum iusta vsum, & consuetudinem ordinis. Quare benè intrat Extrauag. Iulij III. vt fructus durante vacantia talis beneficij sint successoris pro supportandis oneribus beneficij, & vt applicentur ad vtilitatem beneficij non autem Episcopi, vel alterius, iuxta latè not. in cap. præsenti de off. ord. in 6. Ancharan. cons. 158. & Prob. ad Io. Mon. in d. c. præsenti, & Hier. Gabr. cons. 190. & 192.

8 Tanto magis, quia ordo, si vacet per obitum capit nullum aliud ius, nec prætendit, nisi vacans, & mortuorium, iuxt. stabilim. 4. de cam. ærar. & si vacet per resignationem, duas anna-
9 tas integras, & antiqua, ex qua extracta est moderna ordinatio volebat, vt prouisus de beneficio, quia faciebat fructus suos teneretur soluere has duas annatas, vel mortuorium, & vacans, vt constat in stabilimento de Ambusson. eod. tit. de Thesaur. stab. 42. 43. 44. licet postea
10 immutatum fuerit, quo ad mortuorium, & vacans, vt receptor absque alicuius licentia pro mortuorio, & vacante comendarum possessionem capiat, & exigat, stabil. 49. tit. de com. ærar.
11 Quo verò ad vacantiam per resignationem, vt exigantur duæ annatæ, sit in electione receptoris, vt exigat à prouiso, vel locet alteri, & exigat, stabil. 5. de cam. ærar. per quæ stabilimen-
12 ta, & per stab. 14. de cam. ærar. quo ordinatum est, vt si vacante comenda non inueniatur aliquis capax ad eam obtinendum, interea fructus
13 sint communes ærario, ergo à contrario sensu, quod argumentum obtinet etiam in statutis, Euer. in loc. à contrario sensu cent. 92. num. 22. 23. & seq. disponitur, vt si sit capax non sint cõmunis ærarij, sed illius, cui confertur comenda, & ita probant multa alia stabilimenta antiqua, & moderna, & vsus obtinet, vt in dies obseruatur. Si fructus enim non sint communis, nisi dum comenda vacat, quia non adest capax, cui conferatur, ergo cum adfuerit capax, & sibi fuerit collata, quamuis ab alio occupata, nulli dubium, quod fructus, quos tenetur restituere intrusus, & occupator iuxt. not. in d. cap. præsenti de præb. in 6. acquiruntur prouiso, & non ordini per prædictas auctoritates, & rationes, quia secundum vsum ordinis conferuntur comendæ occupatæ in lingua ad recuperandum

expen-

expensis,& laboribus recuperantis etiam si esset titularis illius comendæ occupatæ virtute ordinationis capitularis Illustrissimi de Verdala tit.de com.ord.2. iustum est enim,vt qui sentit incommoda,& pericula,debeat sentire commoda cap.qui sentit,de reg.iur.in 6.& ita,etc.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Curator non potest constitui bonis absentis, si absens non fuerit sub iurisdictione dantis Curatorem.*
2 *Curator dari potest absenti per Iudicem competentem ipsius absentis coram quo si absens adesset conuenire posset,& nu.21.*
3 *Sufficit quod ille cui datur Curator sit de foro Iudicis dantis.ratione causæ mouendæ.*
4 *Renunciare potest quis eum iuramento proprio foro,& domicilio, & omnibus legibus iuxta l. si conuenerit de iurisd.omn. iud.*
5 *Pacto posse quem subiici Iudici non suo,& sortiri forum,vel ratione contractus,vel solutionis destinatæ,& num.6.*
7 *Idem est destinari solutionem in aliquo loco quã ibi celebrari contractus.*
8 *Potest quis sortiri forum ratione rei sitæ.*
9 *Potest quis conueniri in loco contractus ratione destinatæ solutionis si proprio foro renunciauit etiam si ibi non reperiatur.*
10 *In contractibus non habet locum remissio si quis renunciauit priuilegio fori, & quando in loco contractus litigare promisit.*
11 *Renuncians suo foro non potest amplius declinare forum.*
12 *Textus in d.l. si conuenerit quo casu non procedit.*
13 *Instrumentum potest exequi in loco destinatæ solutionis, si ibi vigeat statutum dans exequutionem instrumentis etiam si promittens ibi non reperiatur.*
14 *Iurans soluere in aliquo loco destinato tenetur seruare iuramentum etiam si obtinuit absolutionem ab eo, parte non citata, quia solum aperit viam agendi,& excusat à periurio.*
15 *Quomodo possit à priuatis prorogari iurisdictio Iudicis non sui absque superioris consensu.*
16 *Prorogatio Iudicis non sui fit stante destinatione solutionis,& dicitur legalis.*
17 *Qui promittit coram Iudice nõ suo litigare cum pena,potest Iudex cognoscere circa exactionem penæ,quia iuramentum obligat præcisè ad factum.*
18 *Assensus Regius remissus ad ius,& ad iustitiam non annullat assensum, sed tantum commissum videtur Iudicibus, an ab initio fuerit aliquid, quod iuri, & iustitiæ partium deroget.*
19 *Princeps mandans quod fiat iustitia iubet fieri, quod iuris est,vnde non intelligitur partium conuentioni derogatum,vel iuri tertii.*
20 *Quid operetur assensus Regius remissus ad iustitiam his.*
21 *Ad hoc, vt possit dari curator sufficit probare absentiam à Regno etiam si sciatur vbi sit absens, nec est impedimento, vt detur,& num.23.*
22 *Praxis Curiarum Regni Siciliæ in curatore ad lites non exigit,nec requirit cautionem,& inuentarium,nec alias solemnitates.*
24 *Acta facta ante allegationem priuilegii l. vnicæ C. quando Imper. inter vid.& pupillum sunt valida.*
25 *Renunciatio amplissimè, & pactum de non opponendo,an includat priuilegium l. vnicæ maximè quando verè non est persona miserabilis vidua.*
26 *Vidua diues non habet priuilegium l.vnicæ,quia habitu,& non actu dicitur miserabilis.*
27 *Mandatum factum à tutrice non operatur in bonis propriis, quia aliud mandatum requiritur proprio nomine.*
28 *Ex actu impugnato non potest quis se fundare.*
29 *Curator datus ad lites,intelligitur datus ad lites sub illo Iudice tantum, non autem vt ab eo declinare possit,& nu.31.*
30 *Acta quæ fiunt coram Iudice competenti per declinatoriam fori non expirant.*
32 *Constitutio Regni Statuimus non habet locum, quando pacto, vel destinata solutione quis fuerit sortitus forum.*
33 *Constitutio Regni Statuimus non habet locum quando quis vult declinare forum,& trahere reum, vel actorem extra Regnum.*
34 *Forus originis, vel contractus dicitur naturalis, & per consequens immutabilis non sic in fora domicilii.*
35 *An si quis tempore contractus erat vnius foro & tempore quo conuenitur est alterius, possit conueniri in foro ratione contractus.*

Pro Perillustri Domina D. Ioanna de Henriquez de Herrera Hispana.

ARGVMENTVM.

An possit dari curator ad lites absenti in certo loco extra iurisdictionem Iudicis dantis,& an renunciatio fori, & domicilij facta à muliere nupta effecta vida ei obsit,& an constitutio Regni statuimus habeat locum in vidua diuite.

CON-

CONSILIVM XXXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

EXistente creditrice D. Ioanna Henriquez de Herrera, Domini Ludouici, & D. Victoriæ Columnę Comitum Modicæ in Regno Siciliæ, vigore instrumẽti habentis viam exequutiuam iuxta formã noui ritus, qui contractus licet fuerit in Hispania celebratus, tamen tum quia in ditione Regia, tũ ẽt, quia fuit per procuratorem contrahentium hic Panormi ratificatus, cum pactis, & clausulis exequutiuis, iuxta Notariorum Regni stilum, de hoc quidem dubitandum non est, cum fuerit vigore illius contractus hic destinata solutio, & D. Victoria insolidum se obligando cum d. D. Comite se submiserit Magistratibus Regni, renunciaueritque proprijs foro, & domicilio cum iuramento, probata absentia D. Victoriæ à Regno, vt moris est Fortunium Righettum & D. Ferdinandum Matthiensem in Curatores eidem D. Victoriæ M. R. C. decernendos ipsa Henriquez curauit; & absoluta cedula decreti exequutionem exercuit contra dictos Curatores in duc. 200. sed quia ad instantiam DD. Curatorum fuit missum ad effectu, quod dicta cedula declararetur nulla; fuit ex parte nostra ad contrarium effectu missum, quod immò cedula curationis valida pronunciaretur, quod ex infra dicendis probari contendimus.

Ex destructione fundamenti partis aduersæ
1 cedulæ curationis validitas apparebit, nam dicunt ex Bald. cons. 173. lib. 2. Curatorem non posse constitui bonis absentis, si absens non fuerit sub iurisdictione dantis, sed D. Victoria sub iurisdictione M. R. C. non reperitur, quia extera à Regno ergo. Hoc assumptum verissimũ dicimus minorem tum scilicet D. Victoriam sub iurisdictione non esse negamus,
2 nam Curator dari potest absenti per Iudicem competentem ipsius absentis, coram quo, si absens adesset, conueniri posset, D. Victoria sub iurisdictione M. R. C. reperitur, & posset in ea conueniri, ergo cedula valida dici debet, maior probatur à contrario sensu maioris partis aduersæ, & ideo dicebat Rol. cons. 48. lib. 1. nu.
3 17. sufficit, quod ille cui datur Curator, sit de foro Iudicis dantis ratione causæ manendæ, adeo, quod si fuisset præsens cogeretur iudicium suscipere, quod autem D. Victoria subsit Magistratibus Regni, & M. R. C. probatur. Tribunal Regni Siciliæ, & præsertim M. R. C. est Iudex competens in exequutione istius instrumenti inter Dominum Henricum, & D. Victoriam propter pactum quo D. Victoria se subiecit iurisdictioni Magistratuũ Regni, &
4 renunciauit cũ iuramento proprijs foro, & domicilio, omnibus legibus & in specie l. si cõuenerit de iurisd. omn. iud. additâ solutionis destinatione; nã promisit hic Panormi facere solutionem, modo destinata solutio, & submissio cum renunciatione proprij fori operantur, vt
5 D. Victoriam possit, velit, nolit, conueniri in M. R. C. clarum est enim posse, quem pacto subijci Iudici non suo, l. si quis in conscribendo C. de pact. & destinatæ solutionis ratione sortiri quem forum illius loci, in quo destinatur l. contraxisse de act. & obl. l. quæro de sol. Alber. & Doct. in Rub. de eo, quod cer. loc. Socc. in
6 cap. dilecti num. 9. & 47. de foro comp. quibus in locis dicunt Doctor. ratione contractus, vel destinatæ solutionis teneri quem ibi respondere velit, nolit. Nec obstat dicere D. Victoriam non sortiri forum Regni ratione contractus, quia fuit in Hispania celebratus, & hic fuit ratificatus tantum, & item attendi locum con-
7 tractus, non ratificationis. Nam respondetur idem esse si celebretur contractus in loco, vel ibidem solutio destinetur, vtroque enim casu dicitur quis sortiri forum contractus cap. romana §. contrahentes de for. comp. & ibi Doct. & latè Bertazol. in tract. clausul. claus. 41. glos. 4. vtrumque igitur idem est dicere, quo ad acquisitionem fori, cum ergo D. Victoria hic soluere promisisset, &c. Quod procedere dicimus, etiam si hic D. Victoria non reperiatur,
8 nam licet Doct. in hoc differentiam constituãt in foro ratione rei sitæ, & contractus, tamen loquendo in foro contractus, cum renunciatione proprij fori, vt in casu nostro dicunt, destinantem solutionem, vel contrahentem in loco
9 posse conueniri, etiam, si ibi non reperiatur, ita Rom. sing. 285. vbi ait, quod licet regula sit,
10 quod in contractibus non habeat locum remissio, fallit tamen, quando contrahens renunciauit priuilegio fori, & quãdo in loco contractus litigare promisit; in vtraque fallentia nos versamur, D. Victoria renunciauit in amplissima forma proprijs foro, & domicilio; item etiam promisit litigare coram Regni Tribunalibus Rom. opin. communem testatur Couar. pract. quæst. c. 1. vers. 10. si quis in certo loco, licet ipse exigat iuramẽtum, quod nos habemus, & quod stante ista renunciatione fori proprij, & omniũ legum, omninò teneatur contrahens respondere in loco cõtractus, dixit Cæpol. caut. 70. quem sequitur Laur. Finn. in tract. cautel. caut. 93.
11 quia facta huiusmodi renunciatione fori, renuncians non potest amplius declinare forum Carau. Rit. Neapol. 166. num. 75. Marcel. Cala. de mod. artic. glos. 1. §. 1. num. 61. & pulchrè Mandell. in terminis nostris cons. 785. num. 7.

Nec obstare dicimus l. si conuenerit de iu-
12 risd. omn. Iud. quæ pugnare videtur cum l. si quis in conscribendo C. de pact. nam dupliciter respondetur, primo quod ei est expressè renunciatum.

Secundo, quia adest iuramentum, & fori priuilegio est renunciatum, quo casu non procedit d. l. si conuenerit, ita Gallef. ad form. Cam. oblig. 2. par. quæst. 1. in fine, & in terminis nostris dispositione d. l. si conuenerit non obstan-
13 te, quod vigore instrumenti possit exequui

in

in loco destinatæ solutionis, si ibi vigeat statutum dans exequutionem instrumentis, etiam si promittés, ibi non reperiatur, tradit ex Abb. in cap.1.num.12. de iud.qui de communi testatur,& ex alijs Matth.Colerius tract.de process. exequut.par.2.c.1.nu.50.& seq.& nu.54.qui in terminis terminantibus verba facit.

Non obstat dicere hic non posse tractari de viribus iuramenti, quod videtur exigere Couar. vbi supra stante absolutione obtenta per
14 D.Victoriam, nam respondetur, quod cum illa fuerit parte non citata, & causa non cognita, obtenta, non tollit vires,& ea non obstante tenetur iurans seruare iuramentum, tantum enim aperit viam agendi,& excusat à periurio Crau.cons.7.num. 7. Bec. cons.63.num.3.& ex multis comprobat Acchil.Pedroch. cons.35.n. 87. & seq. & ait Crau. quod si absolutio iuramenti parti præiudicaret, parte non citata, non vtique concederetur.

15 Non obstat non posse Iudicis sui iurisdictionem à priuatis prorogari, maximè absquè consensu superioris, nam respondetur dupliciter, primo, quod iam supradictæ decisiones, dum supponunt contrahentem posse conueniri in loco contractus, vel destinatæ solutionis istud obiectum remouent; secundo hic non tractamus de prorogatione hominis, sed legis, quæ dat iurisdictionem Iudicibus loci,& cõtractus, sicut tribuit magistratibus domicilij, & origi-
16 nis, ipsa enim prorogatio, quæ fit stante destinatione solutionis dicitur legalis, ita Ant. de Matth.de prorog. iurisd. immò inquit sub nu.
17 12. quod ille qui promisit coram non suo Iudice litigare cum pœna, circa pœnæ exactionem potest Iudex cognoscere, & stante Iuramento, quod ad factum præcisè obligat, poterit ibi,& coram eo Iudice conueniri, & sic ista decisio à fortiori determinat casum nostrum, cum non solum habeamus tale pactum, quod esset hominis tantum prorogatio, sed etiam habemus solutionis promissionem hic Panormi, quæ prorogatio legalis dicitur, vt supra diximus, Neque in hoc Doct.exigunt consensum superioris, vt in clerico dicunt, sed estò, quod esset requirendus, tamen habemus assensum Regium, qui in omnibus, & per omnia contractum approbauit. Nec parti aduersæ opi-
18 tulatur, quod fuerit alias per Regem remissus assensus in iustitiam: Nam ad hoc dupliciter respondetur, primo, quod ista remissio non operatur assensus annullationem, sed tantum commissum videtur Iudicibus, an ab initio fuerit aliquid, quod iuri,& iustitiæ partium deroget, ita Alc.in l.causas, vel lites num. 20.C.de transf.
19 & dicit ibi Iaf.sub num.6.& seq. quod quando Princeps mandat, quod fiat Iustitia, iubet fieri, quod iuris est, vnde per huiusmodi prouisionem non intelligere partium conuentionem, quia tunc iuri tertij derogaret, quod non intendit;& respondendo ad obiectionem Bald.nempè, quod alias fuisset superfluum rescriptum, dicit, quod potius debemus intelligere superfluum rescriptum, quam quod per illud tollatur ius alterius, sic in casu nostro, postquam ita partes conuenerunt, de iustitia est seruare pacta, & ideo de iustitia assensus Regius seruari debet, quia assensus roborat pacta contrahentium, quæ esse seruanda in vtroque foro iure clamitant; secundo principaliter, dicitur, quod ista remissio in iustitiam nihil operari potest, quo ad partes, quia præiudicium ex assensu infereretur Regi, & eius Officialibus, vt scilicet subditus iurisdictioni Hispaniæ, alibi conueniri posset, vt exemplificant Doct. in Barone, & in Clerico; & in casu isto certum est, quod no-
20 luit istud remittere in iustitiam Rex, ad quod ergo deseruit ista remissio circa decisionem præsentis articuli, operaretur ista remissio, vt suo tempore D. Victoria possit non obstante prædicto assensu dicere de nullitate, vel rescissione obligationis, de qua nunc non tractamus, sumus in præparatorio iudicij, & saluum remanet circa hoc ius parti in oppositionibus, & in tela iudicij exequutiui,& ideò intempestiuè fuit per partem aduersam in allegationibus dictum de nullitate contractus, stante metu,& læsione in personam D Victoriæ, hæc enim,& similia in causa oppositoria si sint admittenda, nec ne DD.Vestræ videbunt.

Non obstat demum dicere, quod Curator dari non poterat, quia scitur, vbi commoratur D. Victoria,& sic debebat citari per Iudicem loci
21 ad literas requisitorias M.R.C. nam respondetur, vt possit dari Curator sufficere probari absentiam à Regno,& alia solemnia adimplere vt in similibus praxis communis iam introdu-
22 xit; ex hoc videmus, quod licet Doct. requirant fideiussionem, & inuentarium,& nonnulla alia in Curatore dato absenti tamen aliter dicendo in Regno,& non adhibitis istis sollemnitatibus passim videmus Curatores dari,& in his stilum Curiarum obseruari tantummodo
23 censuit Neuiz. cons.17.nu.64.& seq.sed quod certitudo, quod absens certo loco reperiatur, impedimentum non præbeat, quin possit ad dationem Curatoris peruenire, ex eo principaliter videri potest, quia Menoch. de arb. Iud.cas. 150.quo loci materiam istam exagitat, tantum abest, vt in suis requisitis id expostulet, vt dicat necesse habere, qui Curatorem dandum petit, probare absentem viuere, cuius probatio perneccesse includere habet certitudinem loci, quo reperiatur,& id supponere debet, quod clarius ex verbis Fulg.cons.113. percipitur, qui in sui facti specie absentem certo loco reperiri præsupponit, reperiebatur absens per spatium 240. miliarium,& nihilominus licèt ibi teneat non esse dandum Curatorem, prout asserit cons.114. sed ad primum, & secundum decretum deueniendum, attamen quia certo loco absens reperiebatur, ideo non esse dandum Curatorem non argumentatur, immò sub num. 2. expresè hoc non obstare, dicit enim ibi alij, vt dicunt, quod non potest dari Curator bonis, nisi dominus de facili non possit adiri, vel nesciatur, vbi ipse sit, not. in d.cap.cæterum; sed vt ibi patet loquitur in alio casu non ita indistinctè loquitur enim, quando procurator erat in causa, sed ad iurandum non habebat mandatum,

tum, nam tunc Curator datur bonis ad certum articulum, & sic Fulg. intelligit nihil obstare, si absentem certò loco esse sciatur, & Neuiz. cons. 70. sub. num. 29. Curatorem fuisse validè datum absenti, qui in casu suo in Curia Imperatoris dicebatur reperiri, defendit, & sic sciebatur, quo loci erat absens, & tamen Curatorem validè fuisse datum, propter hoc non dubitabatur, quod etiam ex communi Causidicorum praxi corroborari videmus in probatione absentiæ, testes reddentes causam scientiæ sem per dicunt vidisse absentem certo loco, illumquè alloquutos fuisse, & similia; quod itaquè communis praxis, & stilus induxit, mutare tutum non esset.

Fundato itaque principali assumpto, nimirum M.R.C. fuisse Iudicem competentem D.
24 Victoriæ, allegare priuilegium l. vnicæ C. quando Imp. int. vid. & pup. nullitatem cedulæ non arguit, quoniam priuilegium d.l. præbens declinatoriam fori, Iudicem competentem ab initio supponit, & ideo acta coram eo, sunt omninò valida, licet locus sit remissioni ad Iudicem suum, quo fit, vt cedula curationis sit declaranda valida, quia M.R.C. Iudex est competens, licet illius forum stante priuilegio d.l. vnicæ, sit declinabile, prout pars aduersa prætendit, & sic ex hoc capite non potest argui nullitas cedulæ, vt de se patet, & alia probatione non eget: sed quia pars aduersa in suo effectu non solum prætendit deduxisse nullitatem cedulæ, sed etiam declinasse forum, & elegisse Tribunalia Hispaniæ, ideo vlterius progrediendum est.

Declinatoria fori ob priuilegium l. vnicæ, quatenus hic deducta prætendi posset, tamen ex pluribus d.D. Victoriæ non competit, primo quia adest in instrumento amplissima renuncia-
25 tio, & pactum de non opponendo, iuxta stilum Notariorum Regni, cuius vigore non solum exceptiones præteritæ, sed etiam futuræ renunciatæ esse dicuntur, vt ex Alex. cons. 27. lib. 1. & cons. 225. ebd. lib. dixit Petr. de Greg. super bulla quæst. 10. num. 11. nihil refragante iuramenti absolutione, vt supra diximus, & licet priuilegio huiusmodi regulariter renunciari etiam stante iuramento non posse dicant aliqui; tamen quia ratio priuilegij d.l. vnicæ, est miserabilitas, vt ibi dicunt glos. & Bald. & omnes cõmuniter, ideo cessante miserabilitate renunciatio cum iuramento dicitur efficax, nam ideo dicunt Doct. iuramentum non esse obligatorium, quia contra pietatem, & bonos mo-
26 res, stante miserabilitate censetur, quod in vidua diuite cessare diximus, quæ licet habitu, non tamen actu miserabilis dicitur, ita Rebuff. tit. de sent' prouision. in fin. art. 3. glos. fin. Fœl. in cap. si diligenti num. 16. de for. comp. & ideo cessante ratione, ait Foller. in const. statuimus num. 78. cessare priuilegium in vidua cessionaria, tanto magis id dicendum est, quia non tractatur de simplici renunciatione fori, sed sumus in casu, in quo stante destinatione solutionis, lex tribuit iurisdictionem Iudici loci, in quo destinatur solutio, & dicitur hæc iurisdictionis prorogatio legalis.

27 Secundo principaliter data validitate cedulæ, quæ ex prædictis negari non potest, hæc declinatoria fori non petitur à persona legitima, quia eam deducunt Fortunius, & Ferdin. prædicti, qui neque hoc, neque aliud habent in mandatis à D. Victoria, quoniam instrumenta mandati, quæ producuntur ab his, sunt facta à D. Victoria vti tutrice, & Balia filiorum omnium, non autem nomine proprio, quo nos agimus.

Nec obstat dicere, quod vti Curatores dati ad litem istam fori declinatoriam proponunt,
28 & deducunt: nam respondetur non posse D. Victoriam se fundare, ex actu impugnato, reg. cap. ex eo de reg. iur. si enim prætendit nullam cedulam curationis, quo pacto curatores possunt repræsentare personam legitimam pro d. D. Victoria, & in hoc oportet fateri p parte aduersam, quod cedula debeat valida declarari, & exindè admitti ad declinatoriam fori: sed quia adhuc nobis consultum non esset, dicimus vlterius simul posse stare validitatem cedulæ, & Curatores non posse forum declinare, nam cõstituti sunt ad litigandum pro D. Victoria absente in M.R.C. si admittimus, quod possint declinare forum, diceremus eos habere potestatem litigãdi coram Tribunalibus Hispaniæ, quod in cedula non dicitur, nec dici potest, quia
29 à Iudice datur Curator ad litigandum coram eo, nõ corã alijs: si ergo cedula valet, & ab initio fuit validè absoluta, per declinatoriam fori non
30 annullatur, quia actus, qui fiunt coram Iudice competenti, per declinatoriam fori non exprimunt, sed durant, & ideo si dicimus Curatores posse opponere declinatoriam fori, quia cedula valida, sequeretur absurdum, quod Cu-
31 ratores dicerentur dati à M.R.C. ad litigandum in partibus Hispaniæ, quod dicendum non est, & in terminis, quod Curator datus, vt Bononiæ litiget, non intelligatur datus ad lites, quæ Ferrariæ agi debent, dixit Menoch. cons. 790. num. 5. & seq. sed auctoritates, & decisiones superfluæ sunt, cum ex lectura cedulæ liquidò pateat Curatores fuisse datos, vt litigent & defensionẽ agẽtis suscipiant coram M.R.C. & non alibi, ideo clarissimè succedit, quod prius dixeram, quod etiam stante validitate cedulæ non possunt hi Curatores declinatoriam fori proponere, & M.R.C. cum cedulam validam declarabit, declinatoriam fori non admittet, quia quatenus proposita videatur, ab illegitima persona adducta videtur. Tertio supposito pro constanti, quod stante pacto,
32 & destinatione solutionis D. Victoria sortita fuerit forum Tribunalium Regni, nullo iure, videre possum, quo medio dispositio constitutionis Regni statuimus, quæ declinatoriam fori præbet, adaptari in præsenti casu valeat, ea enim præbet viduæ, & miserabilibus personis priuilegium declinandi forum Principis, & M.R.C. & ad Iudicem sui domicilij trahere actorem: nam priuilegium, quo ipsa ad forum Principis trahere potest Actorem, vel reum, si vult ei impartitur: sed quia D. Victoria domici-
33 lium in Regno non habet, variatio, & electio,

fori,

fori, de qua in d. const. statuimus in personam D. Victoriæ adaptari non potest, quia termini non sunt habiles, nec constitutio trahi potest, & intelligi de domicilio extra Regnum, vt de se patet.

Quarto dicimus, quod cum D. Victoria tempore contractus extiterit, & fuerit de foro Regni stante pacto, & his quæ dicta sunt, sic. vti vidua nunc; & tempore conuentionis de foro Hispaniæ esse contendit, id ei opitulari non
34 potest, quod sic probare contendimus, forus contractus, sicut forus originis dicitur naturalis, & per consequens immutabilis, Doct. in l. cum quædam puella de iurisdict. omn. iud. Castr. & alij in l. 2. C. eod. Abb. & alij in cap. proposuisti, & in cap. fin. de for. comp. & ideo si tempore conuentionis, quis erat de foro vnius loci ratione contractus, si tempore conuentionis alterius esse reperiatur fori, non obstante tali mutatione conueniri potest ille talis in foro, cuius erat tempore contractus, ita Bart. in l. 2. C. de iurisd. omn. iud. Imol. in cap. fin. de for. comp. Iacobin. in d. l. cum quædam puella in 2. lect. & licet aliqui contra Bart. teneant, dum ipse loquitur de foro domicilij, tamen fatentur verum Bar. dictum in foro contractus ratione specialitatis, quia ille forus tanquam naturalis, est immutabilis, quod non contingit in foro domicilij, qui à Doct. mutabilis censetur: sic in casu nostro, licet D. Victoria reperiatur stante viduitate de foro Hispaniæ, tamen cum tempore conuentionis fuisset de foro Regni, non obstante hac rerum mutatione, potest, & debet in Regno conueniri, cuius Tribunalia, & M.R.C. & ratione destinatæ solutionis, & stante pacto dicuntur competentia D. Victoriæ, vt supra demonstrauimus.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Bona fideicommisso subiecta, & alienari prohibita possunt alienari, tam pro restitutione, quam pro constitutione dotis, & nu. 3.*
2 *Iudicium dandi, & restituendi dotem, non potest dici esse diuersum.*
4 *Mulier non debet remanere indotata propter fideicommissum.*
5 *Ad mulierem, non pertinet viri substantiam perquirere, & illam extimare.*
6 *Culpa mulieri non potest imputari, quod virum duxit obnoxium fideicommisso.*
7 *Nullitates non possunt proponi post lapsum 30. annorum.*
8 *Sententia quæ transiuit in rem iudicatam irreuocabilis est, & facit ius inter litigantes.*

Pro Domina Iacobella Sardella Trepanensi.

ARGVMENTVM.

Authentica res quæ C. communia de legatis num procedat in restitutione, & constitutione dotis, & an mulieri sit imputandum, quia nupsit viro, qui non poterat alienare sua bona.

CONSILIVM. XXXVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

ROgatus ab amico, cui deesse nec vellem, nec possem, vt quid iuris esse sententiam in causa Dominæ Iacobellæ, &c. breuiter explicarem, non video, quid
1 obstare possit, quo minus bona fideicommisso subiecta, & alienari prohibita, pro restitutione dotis alienari possint, sicut pro constitutione, cum dispositio text. in Auth. res, quæ C. comm. de leg. vtrunquè casum decidat, & ibi post glos. omnes Scrib. communiter intellexerunt, & in §. 1. in Auth. de rest. & ea, quæ par. pro vt illum text. multipliciter ponderat Me-
2 noch. cons. 33. nu. 12. lib. 1. Et re vera dici non potest diuersum esse iudicium dandi, vel restituendi dotem, vt per glos. in d. Auth. res quæ, & in l. 1. §. 1. C. de rei vx. act. vt per Bald. Nou. de dot. par. 6. circa fin. num. 9. Sicut igitur post
3 impositum fideicommissi onus dos constitui potest, pari modo restitui, vt per Cæphal. cons. 574. nu. 10. & per tot. etiam si pro dote essent bona alienari prohibita, Castr. consil. 80. lib. 1. Boer. decis. 129. sub num. 5. cum multis per Marzar. in Epit. fideic. par. 2. q. 48.

Nec obstant quæ ab Alc. in l. 1. num. 65. ff. sol. matr. in contrarium considerantur, ijs enim optimè satisfacit Menoch. d. cons. 33. num. 28. & lib. 4. præs. præs. 190. Roland. cons. 85. num. 36. lib. 1. Curt. Iun. cons. 59. sub num. 7. quorum dicta videri possunt, breuitatis causa non refero. Et ad hanc communem sententiam confirmandam multa congerit Petr. Ant. à Petra
4 tract. de fideic. quæst. 8. nu. 349. alioquin remaneret mulier indotata, vt habetur in d. §. 1. in Auth. de rest. & ea quæ par.

Nec culpa aliqua Dominæ Iacobellæ imputari potest, quasi ipsa se necessitati subiecerit, iuxta l. si fideiussor §. si necessaria, qui satisd. cog. cum potuerit præuidere futuram mariti ino-

5 inopiam, & ex alijs bonis satisfieri, quoniam ad mulierem non pertinet viri substantiam perquirere, & æstimare illam, iuxta l.vlt.in
6 nn.ff.qui pet.tut.nulla igitur culpa ei imputari potest, vt per Curt.Iun.cons.59.in fin. Cagnol. in l.qui cum alio nu.18.de reg. iur. post Monferr.in l filius fam.6.Diui num. 170.de leg. 1.& in his iusta dicitur ignorantia, vt ponderat Dec.in d.l.qui cum alio nu.3.de reg.iur.

7 Minus de nullitate quicquàm dici potest, quoniam excessit tempus à iure præfixum, nimirum spatium 30. annorum. Specul. de sent. §.quoniam vers.in summa,post glos.in cap.1.in fin.quæst.9.Bald.in l.scire oportet §.vlt. de excus.tut.Vant.de nullitate tit.quoties,& intra
8 quod tempus sub num. 8. Et quia præcedente sententia latum fuit decretum, quæ irreuocabilis effecta est,tum quia transiuit in rem iudicatam, tum quia instantiæ omnes peremptæ sunt,atque etiam quia inter litigantes ius facit I. 1. §. item cùm contraxeras ff.quand.app.sit. facit tex. & quæ ibi not. in l.qui Romæ §. duo fratres de verb. oblig. in l.1. C. de iur.& fact. ign. Iacobin. in l. cum hi §. si prætor in 2.lect. num.7.de transp post Bald.in l.sunt,& aliæ in 1. lect. §. vlt. ff. de public. cùm latè cumul. per Duen.reg.185.in vlt.fall.& ita iuris esse censeo, Cætera suppleant Aduocati,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Mandatum exequutiuum obtentum vigore sententiæ Iudicis laici contra personas Ecclesiasticas est nullum,quia non vt Iudex, sed vt priuatus censetur.*
2 *Exequutio non debet concedi pro bonis non existentibus in dominio debitoris.*
3 *Exequutio non debet concedi pro bonis non expressis in obligatione.*
4 *Creditor exequi volens pro suo credito super bonis per alium possessis tenetur probare illa esse sui debitoris tanquam fundamentum.*
5 *Exequutio sententiæ concedi non debet nisi facta liquidatione immo prius reuocanda erit.*
6 *Exequutio Cameralis obligationis sicut per solutionem impeditur ita per causam ob quam reus soluere non tenetur.*
7 *Exceptio simulationis contractus impedit exequutionem.*

Pro Illustrissimo Domino Priore Hyberniæ contra DD. Pinellos.

ARGVMENTVM.

Mandatum exequutiuum vigore sententiæ Iudicis laici contra Religiosum latum sit concedendum, & an exequutio facta sit reuocanda; & possit exequi contra tertium possessorem.

CONSILIVM XXXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 LIcet pars aduersa obtinuerit mandatum exequutiuum per contradictas contra Illustrissimum D. Priorem Hyberniæ,illud tamen veluti iniustum reuocandum est,& exequutio deneganda: quoniã fuit obtentum vigore cuiusdam sententiæ à Iudice laico,& sic incompetenti latæ l.consulta diualia C.de testam.not.in cap.si clericus de for.comp. Menoch.cons.74. col.1. & 2.qui idcirco,non vt Iudex,sed vt priuatus, cuius nulla est iurisdictio l. priuatorum C.de iurisd.omn. Iud.pronunciasse videtur l.factum à Iudice,vbi Dec.de reg.iur. Fœl. in cap.cum ordinem de rescr. neque potuit Illustrissimus Prior in hoc sibi præiudicare, cap.si diligenti de for. comp. Gallesi. de oblig. ad form. Cam. part. 2. q.1.4. partic.num.6.

Est etiam nullum prædictum mandatum re-
2 spectu bonorum,ex quibus deductio fieri petitur,quoniam non debet concedi exequutio pro bonis non existentibus in dominio debitoris, vel ab eo nomine comendæ tempore locationis non possessis l.à Diuo Pio §. si super rebus. vbi glos. in verb. controuersia, & ibi Bart.col fin.de re iud. Alba cons.570.nu.6.lib.3.

3 Nec etiã concedi debet pro non expressis in obligatione Rom.in l.certi conditio in princ.si cert.pet.Alexan.in l.iurisg.§.quod ferè de pact. Fœl. in cap. translato de const. Gallesi. d. tract.
4 par. 3. tit.de vi instr.obl.Cam.num.12.idcirco probandum erat ex aduerso, quod bona illa ex quibus petitur deductio, erant Illustrissimi Prioris,siuè ipsius comendæ, velut fundamentum intentionis, quod non fuit probatum, nec in aliquibus actis deductum, ideo hoc non probato non debet concedi exequutio l. actor C. de prob.l.in exceptionibus ff.eod.l.qui accusare C.de eden.veluti proueniens ex sententia lata absque processu, à Iudice incompetenti, glos.fin.in Clem.1.de sequestr.poss. Alexan.ad Bart.in l.1.§.& parui, quod vi aut clam Gallesi. d.tract.part.2.q.1.4.partic.nu.3.

5 Præterea exequutio isthæc concedi non debet, nisi facta liquidatione Bart.in l. proindè §. notãdum in fin.ad l.Aquil.Rom.cons.211.Ror

decis.100.nu.2.part.1.in Nouiss.Gallesd.tract. par.3.tit.de liquidat.num.11.& q.post proc.incid. num. 33. at hic nulla processit liquidatio, cum sententia absque processu lata fuerit, igitur reuocandum erit mandatum.

6 Accedit, quod quemadmodum exequutio Cameralis obligationis per solutionem impeditur Canar. de exequutione instr. quæst. 1. Gallesd.tract.par.3.q.1.4.partic.ita impeditur per causam, ob quam reus soluere non tenetur Socc. cons. 89. col.2.& 3.vol.3.Alba cons.591. nu.2.lib.3.Illustrissimus autem Prior ex causis prædictis soluere non tenetur, præsertim, quia impleuit omnia ex parte sua,ad quæ tenebatur igitur molestari non debet, ad notat.in l.Iulianus §.afferri de act.emp. Natta cons. 133.nu.2. Gallesd.vbi supra nu.7.

Tandem instrumentum de quo agitur præ-
7 supponitur simulatum, quod Illustrissimus Prior probare se offert, exceptio autem simulationis impedit exequutionem. Canar. in d. tract.de exeq.instr.quæst.13.num.27.Gallesd.d. partic 4.quæst.2.num.5. ergo mandatum prædictum reuocari debet. Ex quibus,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Transuersales ex linea alterius descendentes ad feudum nouum non admittendi.*
3 *Inuestituræ tenor in feudis seruandus.*
4 *Clausula pro se suisque hæredibus descendentibus masculis, & fœminis declaratur.*
5 *Prolis nomen tam masculos, quam fœminas respicit, vide, & nu.60.*
6 *Dictio (alterutrius,) & eius vis, & num. 12.*
7 *In feudalibus, & emphyteuticis post rem acquisitam cessat ius accrescendi.*
8 *Feudum non reputatur antiquum, nisi inter eos quorum principium connexum est in vno stipite.*
9 *Stipulatio quæ diuidatur in viriles?*
10 *Successio in vnius persona fundata, donec eius descendentes sunt superstites non tendit ad aliam lineam.*
11 *Stipulari quis censetur pro suis masculis, & fœminis.*
12 *Alter, & Alteruter, de duobus intelligitur.*
13 *Persona extrinsecùs non subintelligitur.*
14 *Feudum duobus fratribus, & eorum descendentibus concessum, altero eorum absque filiis mortuo reuertitur ad Dominum.*
15 *Successio in feudis inter descendentes vsque in infinitum progreditur.*
16 *In allodialibus successio vltra decimum gradum non extenditur.*
17 *Successio feudorum in transuersalibus ad septimum gradum coarctatur, ac nu.70.*
18 *Feudum antiquum dicitur, quod est acquisitum à communi ascendente.*
19 *In feudo antiquo non solum descendentes in infinitum, sed transuersales succedunt.*
20 *In feudo ex pacto, & prouidentia sufficit, eum qui succedat esse de descendentibus primi acquirentis.*
21 *Feudum esse antiquum ex inuestituris spectandum.*
22 *Feudum antiquum ad Dominum deuolutum, si alteri concedatur, pro vt antecessores tenuerunt, antiquum existimatur.*
23 *Clausula (iure antiqui feudi, seù paterni) quid importet.*
24 *Dictio (tanquam) similitudinem denotat, & eius vis.*
25 *In inuestituris dictiones (de qua, & in quæ) quid operantur.*
26 *Inuestituræ plures vbi sunt à primis subsequentes intellectum recipiunt,*
27 *Consuetudo infeudandi inducit præscriptionem, vt quamuis præiudicialis sit tolerandæ.*
28 *Feudum, an antiquum, vel nouum sit, si dubitetur ad coniecturas est recurrendum, & quæ præsumantur.*
29 *Feudi partem si constet antiquam idem de toto iudicandum.*
30 *Feudum in dubio antiquum præsupponitur, & neganti incumbit onus probandi,*
31 *Potestas, & voluntas omnium humanorum actuum sunt causæ.*
32 *Antiquas formas concedendi licet ob benemeritam accipientis immutare.*
33 *Confessio Prælati regulariter Ecclesiæ non præiudicat.*
34 *Confessio Prælati habens iuris præsumptionem vel ex consensu Capituli præiudicat Ecclesiæ.*
35 *Prælatus potest res Ecclesiæ suæ in feudum concedere,*
36 *Res vt dicatur infeudari solita quot infeudationes requirantur.*
37 *Taruisinæ Ecclesiæ priuilegium.*
38 *Summus Pontifex omnium feudorum Ecclesiarum est Dominus.*
39 *Feudum concessum ob insignia seruitia principaliter respicit masculos.*
40 *Fœminæ de iure feudali sunt à feudorum successione exclusæ, & quo casu admittantur, vide, etiam num.67.*
41 *In feudorū successione quando habeat locum ius accrescendi vel non decrescendi cum prælatione masculorum, & nu.69.*
42 *Iurisdictionalia sunt indiuidua.*
43 *Iurisdictionis fœminæ sunt incapaces.*
44 *Ex præsenti præsumendum de præterito, & è contra.*
45 *Verba enunciatiua relata à superiore disponunt.*
46 *Feudum propriè dicitur nobile, quod iurisdictionem habet.*
47 *Ius decimandi in feudo arguit iurisdictionem.*
48 *In feudo ex pacto, & prouidentia succedunt trāsuersales cum prælatione masculorum.*
49 *Feudum ex pacto, & prouidentia quando dicatur, & nu.52.*
50 *Feudum familiare, quod nam sit.*
51 *Feudum ex pacto, & prouidentia non potest fieri hæreditarium.*

52 Præ-

52 *Prærogatiua masculini sexus præfertur etiam primogenituræ in successione feudorum.*
53 *Feudum si concedatur pro se, & hæredibus, hæredum nomine qui veniant.*
55 *Descendentium appellatione nepotes ex fratre non continentur, nec etiam appellatione nepotis.*
56 *Nepos ex fratre ex præsumpta voluntate testatoris non comprehenditur, quando agitur de exclusione fœminarum.*
57 *Dictio (ex) causam significat immediatam.*
58 *Filiorum appellatio est extensiua, & in feudis quæ comprehendat.*
59 *Verba (hoc est) sunt declaratiua ad clausulam præcedentem.*
61 *Dictio (prorsus) idem significat, quod omninò.*
62 *Præcedentia influunt, & declarant sequentia.*
63 *Feudum antiquum non efficitur nouum nisi substantialis qualitas immutetur.*
64 *Feudum antiquum recepium, vt nouum, an præiudicet agnatis.*
65 *Feudum quo ad aliquos nouum, quo ad alios antiquum, an esse possit.*
66 *Principis voluntate primæua feudi natura in præiudicium filiorum non immutatur.*
68 *Stipulatio regulatur à clausulis in ea adiectis.*
71 *In feudo ex pacto, & prouidentia transuersalis transuersali succedit.*

In Causa feudi de Rustica pro Masculis ex Guercio de Vicoargeris Iuniore descendentibus.

ARGVMENTVM.

An feudo duobus Fratribus, & eorum descendentibus, cum prælatione masculorum concesso, eam vnius lineæ non adsit hæres masculus, fœmina superstes præferatur masculis descendentibus ex linea alterius fratris. Et est contra 24. cons. Peregr. in 2. lib. impressum.

CONSILIVM XXXVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

CAusa de qua agitur dependet ab anno Domini 1259. quo tempore factiones illæ Guelphæ, & Gibellinæ vigebant, cuius Gibellinæ in Marcha Taruisina Dux erat impijssimus ille Tyrannus Eccelinus de Romano Imperialis Vicarius, cui multi contra Sanctam Sedem Apostolicam abhærebant, vt apud Historicos legitur, sed quoniam non permittit Deus omnipotens diù regnare eos, qui ab eius sponsa, & ipsius Vicario defecerunt, victus tandem fuit Eccelinus, & tàm is, quàm ab eo dependentes, priuati omnibus feudis, quæ inique possidebant, inter quæ feudum erat ab Ecclesia Taruisina obtentum, Castri
1 de Rustica dictum, quo præcipuè priuati fuerunt Guidolinus quidam, Ioannes, Adelpertus, & alij, qui cum Eccelino aduersus Sanctam Sedem militauerant, illudque D. Guercio de Vicoargeris Patauino, qui Eccelinum, & sectatores eijciendo Vrbem, & Ecclesiam Taruisinam strenuè recuperauit, aliaquè insignia seruitia præstitit, vt in inuestitura, ab Episcopo Taruisino concessum fuit, cum iurisdictione, alijsque possessionibus, & iuribus pro se, & hæredibus suis, & descendentibus vtriusque sexus cum prælatione tamen masculorum, vt ijs extantibus, fœminæ non succederent.

Anno postea 1297. ad eiusdem D. Guercij petitionem, Episcopus alius in eadem Ecclesia successor Guercium, & Vbertum fratres ipsius Guercij Senioris nepotes de eodem feudo cum ijsdem qualitatibus, & alijs infra explicandis inuestiuit, diuiserunt hi fratres ipsum feudum cum eiusdem iuribus, & dependentijs, & vsquè in hodiernam diem vtriusque fratris descendentes masculi feudum prædictum possederunt. Verum quia ex linea prædicti Vberti solus in præsentiarum extat D. Franciscus Trapolinus, (familia enim de Vicoargeris, de Rustica, & Trapolina, eadem est vt in actis probatur) qui cum masculos filios non habeat, sed fœminas; dubitari contingit, nunquid post eius mortem feudum prædictum deuoluatur ad masculos legitimos, & naturales descendentes ex linea dicti Guercij Iunioris, qui partem feudi adhuc possident, vel ad filias prædicti D. Francisci? super hoc eodem feudo multæ prius pro tempore fuerunt controuersiæ, super quibus multi Excell. Doct. responderunt, vt Fulg: cons. 229. Puteus, Paris. Ruin. Dec. Decian. Cæphalus, & alij, sed in dubitatione proposita consuluit nouissimè Illustris, & Excellentissimus I. C. Dominus Peregr. Eques, cui tantum defero, quantum nemini, qui ad fauorem filiarum prædicti D. Francisci Trapolini respondit cõs. 24. lib. 2. sed quia amicus Socrates, amicus Plato, magis tamen, vt dici solet, amica veritas consultus ego, quid de iure verius mihi videretur, renui pluriès, negare tandem non potui, quin post multum temporis meam quoquè sententiam non proferrem; In hac igitur facti specie ad fauorem fœminarum respondendum prima fronte videbatur ex pluribus.

Primo, quoniam prædictis Vberto, & Guercio Iuniori fratribus non videtur feudum præ-
2 dictum, vt antiquum fuisse concessum, consequenterquè transuersales ex linea alterius descendentes ad feudum nouum non erunt admittendi, vt tradit Aluar. in prælud. feud. distinc. 6. quem refert, & sequitur Ias. in prælud. feud. diuis. 3. & Socc. Iunior consil. 65. num. 18. lib. 1. & est ab omnibus communiter

vulgò receptum, sed pro se, & hæredibus suis descendentibus masculis, & fœminis seruata masculorum prærogatiua, vt quisquè ipsorum suæ posset posteritati consulere; alterutrius verò prole prorsus legitima deficiente, totum
3 feudum ad alterum deuoluatur, vt in eorum inuestitura habetur, cuius tenor seruari debet, vt vulgatum est, cap. 1. de duobus fratr. à Cap. inuest. cap. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. Bald. in prælud. feud. ibiquè Ias. num. 98. cum simil. sed clausula illa pro se, suisque hæredibus
4 descendentibus masculis, & fœminis, id propriè significat, vt dèficientibus masculis, & fœminis extantibus, feudi portio non ad descendentes ex fratre masculos, sed ad fœminas nunc extantes perueniret, alioquin non suis, sed ex fratre descendentibus prouidisset, quod concessionis, & stipulationis verba minimè patiuntur, quorum tenorè seruari oportet. Vulg. l. si quis stipulatus, & l. si ita stipulatus §. Chrisogonus ff. de verb. oblig. cap. porrò de priuil. cum simil. Rursus clausula sequenti idem pro-
5 batur (alterutrius scilicet, prole deficiente, totum feudum ad alterum deuoluatur) quæ non minus fœminas, quam masculos comprehendit, cum prolis nomen ad vtrosque referatur, Auth. licet C. de nat. lib. Bald. cons. 321. lib. 1. Dec. 495. num. 6. & alij. Quod confirmatur ex verbis illis, totum feudum ad alterum deuoluatur, nam cum vtraque proles in inuestitura vocetur, donec extabit ex altero proles fœminea, alterius fratris soboles omninò excludetur, illa namquè dictio, alterutrius, est quidem comprehensiua duorum, sed in vno ve-
6 rificatur, l. si ex toto §. 1. de leg. 1. l. cum ancillæ C. de furt. Bart. in l. hoc articulo, in fin. de hær. inst. ergo vnius prole penitus deficiente ad alterum deuenietur, quoniam cum verba sint clara, coniecturis non indigemus, Vulg. l. ille aut ille §. cum in tabulis, de leg. 3. l. continuus §. cum ita, de verb. obl. cum concord.

Secundo pro parte aduersa pro constanti præsupponitur hoc feudum in personam Vberti, & Guercij fratrum fuisse nouum, quoniam Henricus eorum Pater, aut alij ascendentes non fuerunt inuestiti, sed Guercius tantum Senior (quem eorum Patruum fingunt) pro se, & hæredibus suis masculis, & fœminis, vt ex inuestitura ipsius, anno 1259. apparet, ad cuius instantiam cum sobole careret Episcopus Taruisinus dictos fratres inuestiuit; quamobrem cum in eorum inuestitura dictum non fuerit, iure antiqui feudi sicut neque in illa in personam Guercij Senioris eorum Patrui, sequitur feudum omninò fuisse nouum, ideoquè moriente altero sinè descendentibus, ipsius portio ad superstitem non pertinuisset, sed ad Dominum, iuxta cap. 1. §. & quia vers. cum verò, de his qui feud. dar. poss. in cap. vlt. de duob. fratr. per Bart. Alex. & alios in l. si mihi, & Titio, de verb. oblig. Ias. sub num. 179. & Mod. r. in l. re
7 coniuncti, de leg. 3. vbi tradunt in rebus feudalibus, & Emphyteuticis post rem acquisitam cessare ius accrescendi, quo fit vt cum inter hos fratres reseruata sit reciproca succeſſio, deficiente prole alterius, & ad succeſſionem huius feudi vocata sit proles tàm masculina, quam fœminina, subsistente nunc fœminea, ipsa erit admittenda. Nec obstat huiusmodi feudum, quo ad descendentes ex fratribus antiquum reputari, quia quo ad effectum succedendi inter descendentes ab eis reputatur nouum; non enim reputatur feudum esse antiquum, nisi inter eos, quorum principium con-
8 nexum est in vno stipite, Bald. in cap. 1. §. hoc quoque sub num. 2. de succ. feud. idcircò feudum, quo ad aliquos potest esse antiquum, & quo ad alios nouum, vt ibi per eum, per Aluar. Præpos. & Afflict. nu. 2. cum simil.

Tertiò, nam hi duo fratres stipulati sunt pro
9 se, & hæredibus suis masculis, & fœminis, hæc autem stipulatio diuiditur in viriles, ita vt quilibet pro sua propria descendentia stipulatus videatur ad text. in l. cum acutissimi C. de fideic. per glos. & Bart. in l. si tibi §. si pactus, de pact. ideoquè nisi aliud actum esse deficiente vnius prole feudum ad Ecclesiam reuerteretur d. cap. 1. §. cum verò, qui feud. dar. poss. cum alijs allegat. per D. Peregr. d. cons. 24. num. 12. lib. 2. quare tùm ob verborum proprietatem, tùm ob naturalem, atquè ciuilem rationè hoc feudum de quo agitur, sic accipi debet, vt collateralis linea ab altero fratre, nimirum Guercio Iuniore descendens, extantibus descendentibus ex Vberto, siuè masculis, siuè fœminis ad succeſſionem venire nequeat; vt Recent. concludunt, Mozz. de nat. feud. nu. 98. & Germani Doct. Sósb. part. 9. nu. 158. Vvessemb. cap. 2. nu. 23. Schneid. part. 6. num. 46. Vult. cap. 9. sub num. 49.

Quartò, quoniam quoties succeſſio in vnius persona fundata est, & eius descendentes ad il-
10 lam habiles sunt, donec aliquis ex eis superstes est, excluduntur alij alterius lineæ cap. 1. de nat. succ. feud. Socc. in l. si cognatis in fin. de reb. dub. cons. 249. sub num. 21. vers. 6. & 7. Riminald. Curt. Iun. & alij per D. Peregr. d. cons. 24. nu. 13. allegati. At nunc fœminæ ex D. Trapolino habiles sunt vigore inuestituræ, vt dictum est, merito, &c.

11 Quintò, quia vt quisque censeatur stipulatus pro suis masculis, & fœminis, vt supra in primo fundamento dictum est in terminis consuluit Fulg. de hoc ipso feudo d. cons. 229. & aliæ extant decisiones, Rom. cons. 33. Alex. 119. col. 1. in 3. Ruin. Curt. vtriusque, & vtriusque Riminal. Natt. Decian. vt per D. Peregr. nu. 14. quibus hisce auctoritatibus rem de qua agitur, dicit esse absolutam.

Sextò additur, Episcopum Taruisinum in huiusmodi inuestitura explicasse, vt alterutrius
12 prole omninò deficiente, totum feudum ad alterum deuoluatur, quare cum dictiones alter, & alteruter, de duobus intelligantur d. l. cum ancillæ C. de furt. Bar. in d. l. hoc articulo ad finem erit eorum verborum sensus, vt finita prole vnius deuoluatur ad alterum, & ita reciproca inducta sit inter fratres, non etiam inter eorum descendentes, quos non comprehendit inuestitura, nec nos asserere possumus, vt com-

præ-

prehendantur,in præiudicium Ecclesiæ,& aliorum;non enim nostrum est extendere scripturas,vt ait Bald.in l.comparationes C.de fid. in-
13 str. Nec est reciproca inter duos fratres, recte infertur ad reciprocam inter filios ipsorum fratrum,cùm sint diuersæ personæ,& persona extrinsecùs non subintelligatur, Vulg. l.si ita,§.Chrisogonus,de verb.obl.l.antè omnia,de prob.l.si vnus §.antè omnia de pact.cùm Vulg. Ad quod affertur cons. Anchar. in quo magnum constituitur fundamentum cons.256. est tamen cons.245.incip.duo prima dubia sub nu. 4.vbi cùm feudum duobus fratribus esset concessum,& cuiuslibet eorum descendentibus respondit,quod & si descendentes illi fuerint insolidum vocati per vniuersale illud distributiuum,cuiuslibet inter fratres tamen nullam fuisse reciprocam successionem, quoniam ver-
14 ba non patiebãtur, ideoque altero mortuo, ad Dominum reuolui feudum,& Anchar. sequuti sunt Alex.cons.13.num.12.lib.5.Ruin. 47.num. 5.lib.1.& alij per D.Peregr.d.cons.24.num.16. ergo idem secundum eum in casu nostro dicendum erit,&c.

15 Septimò arguitur, quia in feudis ordo successionis communiter approbatus est, vt descendentes à primo acquisitore, vel masculi, vel fœminæ, quando ipsę quoque inclusæ sunt in inuestitura in infinitũ succedant, licet transuersales inter se;quidquid sit de iure ciuili,quo
16 in allodialibus vltra decimum gradum successio non extenditur, Auth. de hær. ab intest. At vbi ab eodem stipite non descendunt,sed à duobus primis acquisitoribus,vt puta fratribus;vel quia ex pacto primi acquisitoris feudum ad Agnatos deriuatur, vt concessum idre paterni,& antiqui feudi,vel quia dictum sit,vt agnati transuersales succedant; his casibus transuersalium
17 successio ad septimum gradum coarctatur, vel vltra decimum, non profertur capit. 1. de nat. succ. feud. cap. 1. §. hoc quoque de success. feud. c. 1. §. si Capitanei de feud. March. vbi Doct.& alibi, vt latè refert D. Peregr. d. cons. 24. num. 17. ergo in casu nostro; multo minus admittenda erit successio ab vna linea transuersali ad alteram, vltra septimum gradum, quapropter cum in casu isto, qui ex parte nostra agunt, sint vltra 20. gradum non erunt admittendi post mortem D. Trapolini extantibus eius filiabus. Ex quibus latius, & elegantius per ipsum explicatis concluditur filias D. Trapolini esse successibiles,exclusis masculis ex alia linea existentibus.

Hæ rationes tanti momenti mihi prima facie videbantur, præsertim præstantissimi I.C. auctoritate fulcitæ,vt proculdubio ad fauorem filiarum D. Francisci Trapolini iudicandum esse censerem; sed re maturius considerata, & inuestituræ forma diligenter perpensa, arbitror feudum, de quo agitur ad masculos ex linea Guercij Iunioris descendentes, exclusis his D. Trapolini filiabus,quãdo eũ absq; masculis decedere contingeret,deuoluendum esse; Præsuppono igitur in primis, quod apud omnes Doct.est vulgatissimum,feudum antiquum seu paternum, vel auitum (quæ in affectu non differunt,sed promiscuè ponuntur, vt infra di-
18 cetur) dici illud, quod acquisitum est ab aliquo ascendente, qui fuit communis parens agnationis,& inter eos,quorum principium est annexum in vno stipite feudali capit. 1. §. hoc quoque,& ibi Bald.not. de success. feud.cap.1. & ibi Bald. & alij de grad. succ. in feud.cap.1. de nat.succ. feud.Bald.in Auth. defuncto C.ad Tertull.in l.1.in prin.vers.4.quæro ff.de re iud. Curt.Iun.de feud.par.1.quæst. 8.nu.60. & omnes quotquot in materia feudorum scripserũt, idem confirmant: Et in hoc feudo antiquo non solum descendentes in infinitum succe-
19 dunt, sed etiam transuersales d.cap. 1. de nat. succ.feud.Ias.in prælud.fend.num. 83. in fine, Clar. in §. feudum quæst. 79. vers. aut verò loquitur. Paris consil. 21. num. 123. lib. 1. Greg. de concess. feud.par.5.q.4.& alij fere in numerabiles.

Præsuppono vlterius in feudo ex pacto, & prouidentia sufficere eum, qui succedit esse de
20 descendentibus primi acquirentis,licet non sit illius hæres, Ias. in l. si post mortem in princ. sub num.3.de leg.1. vbi communem esse testatur,& cons.56. ad fin. lib.3. Clar. in §. feudum quæst.9.num.3.quia in huiusmodi feudo non succeditur testatori, sed primo acquisitori ex prouidentia concedentis;quamuis feudum per mille manus pertransierit,Pern.cons.7.sub nu. 3. Frecc. de subfeud. lib. 1. differ. 2. in fine,& differ.10.ad fin.Clar.quæst.42.ad fin.Thom.de Marin. de gen. & qual. feud. titulo de feud.ex pact.& prou.nu.26.ad fin. Greg. de conc.feud. part.3.quæst.7.num. 22.Isern.in cap.1.§.præterea Ducatus,nu.38.vers.sed si Ducatus de prohib.feud.al.per Fed.

Quibus præsuppositis, quæ certissima sunt, & indubitabilia,si feudum de quo agitur, quod ex parte aduersa nouum esse contenditur;antiquũ, & ex pacto,& prouidentia nõ hæreditariũ probauerimus, res non habebit difficultatem.

Primò igitur hoc feudum esse antiquum ex
21 eius inuestituris probatur,quarum formas omninò obseruari oportet capit.1. de duob.frat.à cap. inuest. cap. 1. de feud.non hab.propr.nat. Bald.& Ias.in prælud.feud.num. 98.Iacobin. in verbo Marchio,in prin.Alc.cons.6.num. 8. lib. 3. Natt.cons.119.nu. 16. sicut generaliter in contractibus,in vltimis voluntatibus,& in priuilegijs obseruatur d.l.si quis stipulatus, & l.si ita stipulatus §. Chrisogonus, de verb. oblig.d. cap.porrò de priuil. sed ex huius feudi inuestituris apparet esse antiquum,& velut tale concessum, nam cum ob rebellionem Ioannis Guidolini de Rustica, & aliorum, qui prius illud obtinebant, qui Eccelini de Romano Tyranni impijssimi,& Catholicæ Ecclesiæ inimici partes sequebantur, ad Ecclesiam, & Episcopum Taruisinum deuolutum fuisset, ab Episcopo tunc Domino Alberto seruatis legitimis omnibus solemnitatibus,ob multa seruitia ac fidem D. Guercij de Vicoargeris Senioris Patauini,eidem pro se,ac suis hæredibus legitimis, vtriusque sexus, cum prælatione tamen

masculorum concessit cum clausula (quemadmodum vtebantur, & tenebant prædicti Ioannes, Guidolinus, & alij, quorum octo nomina referuntur in inuestitura, anno 1259. die
22 11. Maij, ad quam relatio habeatur) modo quoties antiquum feudum ad superiorem ex aliqua causa deuolutum alteri conceditur sub clausula, prout antecessores tenuerunt, feudum remanet antiquum, & eiusmodi existimatur, Bald. in capit. 1. de alien. feud. pat. in cap. 1. de vass. decr. ætat. in l. vnica C. quan. non pet. par. Bart. in l. si mihi, & Titio, ad fin. de verb. oblig. Alex. cons. 29. nu. 22. lib. 5. arg. l. item quæritur §. qui impleto ff. loc. l. pen. §. vxor. sol. matr. nam, vt inquit ibi Bald. huiusmodi cõcessiones factæ censentur ad confirmationem, non ad derogationem, iuxtà auth. si quas ruinas C. de sacrosan. Eccl. Thom. Mar. tit. 2. num. 44. At feudum, de quo agimus fuisse antiquum in personam antecessorum, ex eorum serie expressa patet, cum sit supra quartum gradum ascendentium. Aluar. in prælud. feud. quæst. 6. Ias. in prælud. sub num. 33. Curt. Iun. part. 1. quæst. 8. Thom. Mar. tit. 2. num. 2. quinimo antiquum dicitur quod à quocunque ex superioribus eiusdem agnationis fuit acquisitum capit. 1. §. cum autem quis, si de inuest. feud. fuer. contr. cap. per successionem §. his verò de grad. succ. Leonard. consil. 114. num. 440. inter consil. Brun. lib. 1. sequitur ergo feudum hoc esse antiquum.

Secundò, esto quòd hoc feudum postea prædictis Vberto, & Guercio fratribus, vt nouum
23 concessum fuisset, concessio tamen fuit tanquam de antiquo auito, & paterno; vel iure antiqui feudi, seù paterni, quæ clausulæ idem important Curt. Iun. post Bald. & alios, quos refert part. 1. quæst. 8. num. 7. Sed eo modo feudum concessum existimatur antiquum, & secundum naturam antiqui, seù paterni feudi iudicatur, vt magis communis est opinio, sicut Ias. testatur in præl. feud. n. 88 & 89. Curt. Iun. part. 1. quæst. 8. num. 2. vbi de communi, & ab eo inquit non esse discedendum Clar. in §. feudum quæst. 8. vers. sed hic occurrit. vbi asserit hanc veriorem, & magis communem, & ante eos Bald. in d. cap. 1. §. hoc quoquè num. 11. de succ. feud. Dec. cons. 194. nu. 2. in fin. Brun. cons. 40. sub nu. 1. & cons. 72. nu. 9. cum infinitis cumul. per Tiraq. de retr. lign. §. 12. glos. 1. nu. 41. Gabr. lib. 3. concl. de feud. concl. 1. nu. 1. Afflict. in const. post mortem, num. 8. Thom. Mar. tit. 2. nu. 43. Greg. de conceff. feud par. 5. quæst. 2. in prin. qui omnes hanc communem esse profitentur, quamuis Oldr. cons. 178. aliud visum sit, cuius rationibus satisfacit optimè Cur. Iun. d. q. 8. nu. 9. ergo dubium non erit hoc feudum esse antiquum.

Nec obstat dictio illa, tanquam, quæ similitudinem denotat leg. 1. C. de hær. inst. Bart. in
24 l. omnes populi 6. quæst. princ. de iust. & iure Bald. in l. meminimus C. de leg. hær. Socc. & Ias. in l. si pecuniam ff. si cert. pet. Quoniam est veritatis expressiua, quando exprimitur in materia, in qua disponens verè disponere potest, Bart. in d. l. omnes populi, Bald. Abb. & Fœl. in cap. solitæ, de maior. & obed. Abb. in cap. ex parte, per illum text. de sponf. iuxta Bart. doctr. in l. si is qui pro emptore de vsuc. Foller. de cens. in verb. tanquam res iudicata in prin. quod autem hic verè disponere potuisset infra patebit. Immo talem fuisse concedentis voluntatem, ex alijs inuestituris apparet, in quibus non dictio, tanquam, exprimitur, sed dictio, de, quæ
25 causam significat proximam, & immediatam l. 1. §. nunc videamus, de coniung. cum eman. lib. l. eo tempore, de pecul. l. 1. §. si plures, vbi Bart. de exerc. act. cum simil. scilicèt, de feudo nobili, & antiquo, vt in inuestitura anno 1352. Item dictio, in, quæ intrinsicitatem denotat l. 1. §. in flumine, vbi Bart. de flumin; scilicèt in feudo nobili, gentili, & antiquo, vt ann. 1353. & dictione, ad, quæ propinquitatem arguit l. quidam Hiberus, vbi glos. de ser. vrb. præd. scilicèt, ad rectum, & antiquum, vt in inuestitura 1359. & aliter in alijs semper de antiquo feudo disponentibus.

Tertiò, quoniam vbi de eodem feudo plures
26 extant inuestituræ, ad primas semper recurrendum est, à quibus subsequentes intellectum recipiunt, etiam si diuersæ essent ab illis Bald. cons. 82. lib. 1. & cons. 215. lib. 2. Card. cons. 92. in princ. Castr. cons. 176. lib. 1. & 44. in 2. Dec. cons. 102. num. 1. & 300. col. 3. Ruin. cons. 20. in prin. Aluar. in cap. 1. col. pen. de vass. decr. ætat. Curt. Iun. de feud. laic. par. 2. quæst. 7. num. 42. Afflict. decis. 195. Cæphal. cons. 27. & 152. num. 60. Paris. qui plures refert, cons. 2. num. 24. & cons. 23. num. 65. lib. 1. nisi ex partium conuentione ab illis recessum sit, Castr. cons. 71. lib. 1. & 242. lib. 2. Dec. cons. 165. num. 4. & 185. num. 3. Brun. cons. 1. ad finem Natt. cons. 505. num. 18. Cæphal. 155. num. 10. Burs. 85. num. 7. latè Surd. cons. 5. num. 62. lib. 1. Immo aliter factæ præsumuntur per errorem, nec posteris nocent, Alex. cons. 9. col. pen. lib. 5. Dec. 498. num. 7. Thesau. decis. 227. num. 7. sed in primis inuestituris concessum fuit hoc feudum tanquam antiquum paternum, nobile, rectum, & id genus, immo non solum per spatium centum, sed 400. annorum eiusmodi continuata est forma inuestituræ, & ita inducta consuetudo infeu-
27 dandi, tanti temporis spacio præscripta, adeo vt & si præiudicialis esset Ecclesiæ, & successoribus Episcopis, toleranda tamen sit, vt post Bald. & Præpos. atque alios de communi testatur Curt. Iun. part. 2. quæst. 3. per tot. & præcipuè vers. 6. fuit opinio, & sub num. 7. & 11. & postea q. 4. sub num. 7. ergo dubitari non oportet, quin feudum sit antiquum.

Quarto, vbi res dubia est, an sit antiquum, vel nouum feudum ad indicia, & coniecturas
28 recurritur. Bald. in capit. 1. §. 1. num. 3. de grad. succ. in feud. Afflict. in const. vt de successionibus lib. 3. Rub. 24. num. 60. Mascard. de prob. lib. 1. concl. 771. num. 3. Menoch. lib. 3. præsum. part. 1. præs. 93. num. 9. in proposito autem adsunt indicia, & quidem vrgentia, nimirum possessionis feudi antiquitas apud defunctos vassallos Crau. de ant. tempo. par. 5. in prin. Thom.

Mar.

Mar. tit. 2. nu. 34. qui communem asserit, post Gozad. cons. 25. num. 35. & Paris. cons. 2. vol. 1. & prius Bald. & Præpos. in cap. 1. in princ. si de feud. def. fuer. contr. Immo si constat feudi
29 partem esse antiquam, idem de toto feudo iudicandum est, Afflict. vbi supra Menoch. de arb. iud. lib. 2. cent. 2. cas. 191. num. 5. Rosental. in Synops. feud. cap. 2. concl. 30. ad fin. Sed vbi omninò hoc feudum negaretur esse antiquum, quia tamen non probatur esse nouum, vt infra dicetur, in dubio præsumendum est esse antiquum cap. 1. in princ. si de feud. defunc. vbi Beluis. Nico. de Neap. Isern. num. 1. Bald. num. 1. & Afflict. num. 2. Aluar. nu. 1. Lauden. num. 3. & 5. Dec. cons. 269. num. 5. cum alijs per Curt. Iun. part. 1. quæst. 8. num. 17. Thom. Mar. d. tit. 2. num. 32. latè Rosent. cap. 2. concl. 26. num. 1. & seq. post Alc. de præs. reg. 3. præs. 28. num. 1. vbi hanc dicit benigniorem opinionem, ad suorem agnatorum, qui aliàs excluderentur, Curt. Iun. d. quæst. 8. sub nu. 16. Mozz. de nat. feud. nu. 15. post Dec. cons. 445. vers. & etiam in dubio, qui igitur contrarium asserit, etiam si Domi-
30 nus esset, illi onus probàdi incũbit, arg. ca. 1. in princ. si de feud. defu. vbi Beluis. Nic. de Neap. Isern. Bald. Afflict. Aluar. & alij plurimi, vt per Rosent. d. cap. 2. concl. 26. supra allegatum. Eoque magis cum hoc ipsum feudum per antecessores Guercij Senioris, per suos nepotes, & descendentes continuò fuisse possessum, & hodie etiam possideri clarissimum sit, quæ temporis vetustas feudi probat antiquitatem, vt per Doct. in locis prælleg. & per Ias. in prælud. num. 97. Afflict. in Rubr. de succ. nob. num. 26. & 50. Menoc. præs. 93. num. 13. post Alex. cons. 15. num. 1. & 7. vol. 5.

Quintò, dato non autem concesso, feudum hoc fuisse nouum, iudicandum tamen erit, vt
31 antiquum, quandoquidem duæ sunt potentiæ omnium humanorum actuum, potestas, & voluntas l. multum interest C. si quis alter, vel sib. cum vulg. at habemus nos potestatem, & voluntatem superioris concedentis, meritò hoc feudum dicemus esse antiquum. De potestate probatur, quoniam Episcopus Taruisinus ob insignia seruitia à Guercio Seniore præstita, liberando Ecclesiam Taruisinam ab impia Tyrannide Eccelini, & Alberici fratris, & alia quam plura, vt in primis inuestituris expresse professus est, eidem Guercio pro se, & hæredibus ab eo descendentibus in infinitum feudum concessit de quo agitur: Vbi autem ob seruitia, & benemerita Dominus Ecclesiasticus feudum concedit cum clausula, tanquam antiquum, vel iure antiqui, &c. feudum tunc quamuis nouum antiqui proprietatem conse-
32 quitur, nam illi permissum est ob benemerita accipientis antiquas formas immutare, Ias. in l. 2. num. 172. C. de iur. emph. Aluar. in cap. 1. in princ. num. 17. & ibi Præp. nu. 33. de his, qui feud. dar. poss. Curt. Iun. part. 1. 2. part. prin. q. 6. arg. glos. in l. Iubemus, in prin. & ibi Bart. C. de sacrosan. Eccl. Scrader de feud. part. 2. cap. 3. sub nu. 76. vers. 3. hoc fallit.

33 Rursus de potestate probatur, quoniam, & si confessio Prælati regulariter Ecclesiæ non præiudicet cap. præsentium, vbi glos. in verb. conuentum, ad fin. & ibi Doct. de testib. in 6. Bar. & alij in l. certum §. sed an ipsos num. 4. ff. de confess. Bald. in l. in contractibus §. sed quoniam num. 5. C. de non num. pec. in l. vnica sub num. 66. C. de confess. Abb. in cap. vit. sub num. 10. extra eodem tit. nihilominus vbi confitetur aliquid, quod iuris præsumptionem habet, eius confessio in præiudicium quoque Ecclesiæ sortitur effectum, text. not. quem ibi adhoc not. Abb. in cap. si diligenti, sub num. 4. de præscr. in capit. dilectus, de capell. Monach. glos. in capit. Constantinopolitana in verb. nescio, 22. distin.
34 Bertach. in verb. cõfessio prælati, in princ. Alc. de præs. reg. 3. præs. 28. sub num. 2. Curt. Iun. d. quæst. 8. num. 16. sed clausula prædicta in inuestitura ab Episcopo adiecta habet iuris præsumptionem feudum esse antiquum capit. 1. §. ibi tunc onus probationis de succ. fratr. vel grad. succ. in feud. ergo assertioni prælati standum erit. Et multo magis addit ibi Curt. hoc procedere, quando huiusmodi assertio facta fuisset ex consensu totius Capituli, vt in casu nostro contingit, glos. in cap. dudum, il 1. in verb. veritate de elect. Cyn. in l. 1. quæst. 16. in fin. C. de confess. Castr. cons. 1. circa med. Bertach. loco prælleg.

35 Accedit, quoniam Prælatus potest res Ecclesiæ suæ in feudum concedere cap. 1. in princ. de his qui feud. dar. poss. & ibi Ias. num. 4. Bellapert. de feud. tit. 3. num. 4. Zas. de feud. part. 5. num. 43. Mozz. d. tit. 2. in prin. Ann. in Rubr. de vassal. decr. ætat. nu. 60. & sequ. Sonsb. de feud. part. 6. nu. 1. præsertim res inseudari solitas, Iser. in d. cap. 1. num. 4. de his, qui feud. dar. poss. Imol. in cap. vt super, de rebus Eccles. non alien. Ioan. de Lign. in cap. quæ in Ecclesiarum de constit. nec profecto dici potest rem, de qua agimus, non fuisse solitam infeudari, quoniam siue vnica sufficiat infeudatio, vt aliquibus placuit, Curt. Iun. part. 2. quæst. 4. sub
36 num. 4. siue requirantur duæ infeudationes. Alex. cons. 5. col. 3. vers. fortificantur prædicta lib. 5. Ias. cons. 155. col. pen. vers. non obstat lib. 2. Clar. in §. feudum, quæst. 13. num. 4 nos agimus de re nullies infeudata, vt patet ex tot, tãtisque inuestituris, quæ in promptu afferuntur cum omnibus sollemnitatibus requisitis cum Ecclesiæ vtilitate, vt ex eis apparet, vt per Curt. d. par. 2. q. 4. sub nu. 3.

Suadetur præterea hoc idẽ, quoniã isthæc
37 infeudatio facta ab Episcopo perinde haberi debet, ac si à Summo Pont. facta fuisset, Nam Eugenius 3. Summ. Pontif. precibus Bonifacij Episcopi Taruisini omnia bona tunc existentia, & futura dictæ Ecclesiæ Taruisinæ, addixit, inter quæ feudum erat, de quo agitur idque anno Domini 1152. quinto Non. Maij, Pontificatus ipsius anno 8. vt incontinenti ostenditur, est enim S. P. omnium feudorum Ecclesiarum dominus; eaquè omnia concedere potest, Bald. in d. c. 1. col. 1. de his qui
38 feud. dar. poss. & ibi Ias. sub num. 4. inquit in eo text. de S. P. nihil dictum, quia nullum

erat

erat dubium, nam concurrit cum omni Prælato in potestate, & iurisdictione Bald. etiam in l. cum multa num.3. ad fin. C. de bon. quæ lib. Siliman.de feud.tit.qui poss.dar. feud. in prin.num.10. Abb. in c. cum venissent sub nu. 8.de iud.ergo de potestate Episcopi infeudantis feudum etiam nouum fieri posse antiquum, non est dubitandum.

De voluntate vero, & intentione nec dubitã dũ erit, nam cum concessum sit hoc feudũ ob
39 insignia, & multa seruitia,quæ à fœminis nec præstita fuerunt, nec præstari poterant,credendum est necessario masculos descẽdentes principaliter; fœminas verò secundariò in voluntate, & intentione concedentis fuisse comprehensas, illorum ergo fauor attendendus, arg. l. si quis nec causam, & l. rogasti, si cert. pet. cũ concord. vbi enim ex voluntate concedentis argui potest, non est aliud quærendum, l. ille autem ille §.cum in verbis de leg.3.Isern.in c. 1.§. cæteri, circa princ. quis dic. Dux March. vel Com. Nec equidem aliter credendum est responsurum concedentem, si de hoc interrogatus fuisset ad not. in l. tale pactum §. vlt. de pact. Immò cum censeatur quilibet se conformare cum dispositione iuris cõmunis, ad l.hęredes mei §.cum ita, vbi latè Scrib. ad Treb.& de Iure feudali fœminæ sint
40 à feudorum successione exclusæ c. 1. in fin.de succ.feud.c.1. quemadmod. feud. ad Fil. peru. c.1. de succes.fratr.c.1.§.hoc autem notandum qui feud.dar.poss. latè Soc.Sen. cons.19. lib.1. Curt.Iun. in 1.par. 3.par.prin. sequitur de voluntate, saltem præsumpta concedentis hoc feudum ad fauorem masculorum, & exclusionem fœminarum concessum fuisse, sicut enim fœminæ admittuntur ad feudum, aliquandò contra Regulam negatiuam supra relatam, quando seruitium præstandum eiusmodi est, vt ab ipsis præstari possit, Rom. cons. 167. ad fin. & alij per Curt.d. par.3. num.12. pari ratione, quando concessum est ob seruitia præstita, quorum ipsæ sunt incapaces, excludi debent extantibus masculis à primo inuestito, descendentibus arg.l.vlt.in fin.de leg.3.vt in casu nostro, ergo ex potestate, & voluntate concedentis feudum hoc existimandum erit antiquum.

Sexto à feudo de quo agitur, fœminas prædictas excludi debere probatur, quoniam inter
41 transuersales descendentes ex his fratribus locum habet ius accrescendi, vel potius non decrescendi cum prælatione masculorum, iuxtà inuestituras, Alex.cons.30.num.20.lib.1.Aret. cons.pen.num.3. latè, Curt.Iun.2. par.2. prin. num.71.& seq. præcipuè in feudo antiquo c.1. à contrario sensu, de duob. fratr. de nou. ben. inuest. ibidem num. 74. quem text. sic ponderant, & declarant Bald.in c.1.§. & quia num.5. Aluar.num.3. Afflict.num.5.qui feud.dar.poss. Bald.in c.1.nu.3. de feud. March.Sal.in l.vnic. q. 11. C.quan.non pet. par. & ibi Rom. num. 16. Alex.cons.29.num.3.lib.1.Grat.cons.4.nu. 31. in 1. Paris. cons.16.num.2.in 4. Est præterea feudum hoc iurisdictionale, vt patet ex inuestituris, consequenterquè locum habet ius accrescendi, vel non decrescendi,Alex.d.cons.
42 30.Aret.d.cons.pen.Curt.Sen.cons.50. nu.241 Menoch. cons. 304. num.2. quæ enim iurisdictionalia sunt, indiuidua esse constat,Bart.in l. inter tutores, de adm.tut. Calder. cons.12.tit. de feud.Paris.cons.23. num.126. lib.1.& cons. 16.num.8.lib.4. Crau.965.num.3. Decian. 32.
43 num.12.lib.1.iurisdictionis autem fœminæ incapaces sunt l. cum prætor §. vlt. de iud. l. 2. vbi not.de reg. iur. Soc. in l.Gallus §. nunc de lege, sub.num.5.de lib.& post.Soc.Iun. cons.2. num.11.lib.4.Alex.cons.22.num. 11.Gabr.cõs. 96. num. 13. nisi sub vniuersitate, & in consequentiam, Host.Ioan.Andr.Butr. & Abb.in c. significauit de rescr.Ruin. cons.38. nu.7.lib.1. Tiraq. de iur. primog. q. 10. num.9. quo casu prælatio masculorũ sẽper salua remanet vigore inuestiturę, quæ omnino seruanda est,vt supra dictum est, cum eius forma sit præcisa, Bald.in c.1. §. denique col. 2. quæ fuerunt prim. casus ben. am. ideo eius tenor non restringendus, Curt.Iun. cons. 1. col.2. vers. confirmatur latè Greg.de conc.feud.par.3.q.1.

Nec obstat, quod ex aduerso dicitur per D. Peregr.d.cons.24. num.28.in fin. nullibi appa-
44 rere feudum hoc fuisse iurisdictionale,& cum nec hodie appareat ex præsenti præsumendum esse in præteritum, Bart.post Dyn.in l. si sic §. 1.de leg. 1. cum simil. & text. est in l.si hi qui, & ibi Bald. C.de adult.& in §.1.& ibi glo.in Auth.de rest.& ea quæ par. Quoniam pari ratione ex præterito præsumitur in præsens l. si cui §. ijsdem de accusat. l.non omnes §. à barbaris de re mil. l. vlt. cum glo.de quæst.l. siue possidetis C.de prob.c.cum in iuuentute, de præs.quod autem in præteritum fuerit cum iurisdictione hoc feudum; probatur in primis ex assertione concedentis, qui in inuestitura concedit illud nobile, cum honore, Signoria, & iurisdictione, quæ verba, & si enunciatiua essent,relata à superiore disponunt, Clem. 1. de
45 prob.Bald.in prælud.feud.num.43.vers.non tamen nego, facit. l. optimam C. de contr. vel comm. stip.

Rursus, quia huiusmodi feudum à concedente in inuestituris appellatur nobile, at illud
46 propriè dicitur nobile, quod iurisdictionem habet Iser.in c.1.§.vlt.ad fin.vers.propriè ergo quis dic. Dux March.vel Com. Luc.de pen. in l.mulieres, col.2. vers.quartò ex comitatu C. de dign.lib.12. Bald.cons.129. col.1.lib.2.Affl. decis.365.& in prælud.const.Regn.q.26.Præterea ex priuatione Eccelini Tyranni ann. 1256 ex incorporatione feudi cum Ecclesia Romana 1152. ex supplicatione d. D.Trapolini 1551 ex statuto Patauino, anno 1278.in quo enumerantur nobiles Patauini Vassallos habentes, & inter eos hi de Vicoargeris ob feudum istud de Rustica, ex historijs Veron.Sarainæ, & Cronicis Sansouini, & Scardeonij, quibus fides adhiberi solet, vt not. in l. 1. si cert. pet. quæ omnia mihi in facto præsuppositа sunt, feudum hoc esse iurisdictionale existimãdum est.
47 Quinimmò cum optimum reputetur exem

plum

plum in iure decimandi, secundum D. Peregr. consi.30. sub num.9. lib.1.& hi feudatarij illud obtineant adhuc, vt mihi id quoque præsupponitur, sequitur ergo optimè præsumi iurisdictionem ex præsenti in præteritum, in quo pars aduersa negando iurisdictionem, suam fundabat intentionem.

Nec refert quidquid dictum fuisse in inuestitura, tam in Castro Rusticæ, quam in iurisdictione ipsius Castri, nam hæc responsio nihil noui adfert vltra præcedentem, nec vt distingueret iurisdictionem à Castro sic dictum fuit quoniam inferius in eadem inuestitura dicitur de omni feudo pertinente ad iurisdictionem Castri de Rustica, si enim iurisdictionem non habuisset Castrum, de eius iurisdictione nihil dictum fuisset, arg. l. vn. §. sin autem C. de cad. toll.

48 Septimò denique pro exclusione feminarũ adducitur, quia hoc feudum non est hæreditarium, sed ex pacto, & prouidentia, at in eiusmodi feudo succedunt transuersales descendẽtes à primo acquirente, vt supra præsupposuimus seruata prælatione masculorum, vt dictũ est, & dicetur inferius, ergo fœminæ, de quibus agitur, sunt excludendæ, quia non solum feudum dicitur ex pacto, & prouidentia, quando pro se, & liberis concessum est, sed etiam si pro se, & hæredibus dictum fuerit, concurrentibus legitimis coniecturis, quod de liberis

49 intellectum sit Isern. in c.1.§.& si libellus, nu. 10. vers. quid ergo si dictum sit, de alien. feud. pat. Soc. cons. 72. num. 25. in fin. lib. 1. Dec. cons. 38. vers. Sed his non obstantibus, cons. 185. col. 3. & 395. col. 2. Soc. Iun. cons. 112. num. 9. lib. 2. Crau. cons. 131. nu. 9. vers. probabilius videtur Couar. lib. 2. var. resol. cap. 18. prope num. 4. At ex inuestitura apparent huiusmodi coniecturę tum quia vocati sunt sui, vt in inuestitura ibi (non solum in se ipso, sed in suos quoque;) ideoquè non ex persona morientis, sed concedentis prouidentia accedunt, vt Calcan. cons. 78. num. 14. & 17. quem refert, & sequitur Paris. cons. 65. num. 57. lib. 3. tùm quia vocantur qui sunt de domo de Vicoargeris, sicquè generationi, & familiæ concessum est feudum,

50 Mant. cons. 93. 1. lib. Soc. Iun. cons. 94. nu. 9. lib. 1. cons. 103. num. 32. & seq. in 2. Gabr. concluf. lib. 6. de verb. sign. concluf. 3. num. 21. sic in simili familiaria sepulchra dicimus, quæ sibi & familiæ suæ quis constituit l. familiaria, de relig. & sumpt. fun. l. pen. C. eod. tit. hinc familiare feudum, quod ex pacto, & prouidentia dicitur, sentit Bald. in l. cum virum, ad fin. C. de fideic. transuersales autem veniunt etiam, si de domo nihil dictum esset sub vocatione suorum, vt in simili Bald. per illum text. in l. petitionem C. de adu. diuers. iud. Bertrand. cõs. 130. in princ. lib. 1. Soc. Iun. refert, & sequitur d. cons. 103. num. 23. lib. 2. ex quibus sequitur huius feudi naturam non potuisse per alios immutari, quoniam quæ debentur generi, per patrem, vel agnatos tolli nequeunt l. Diu. §. 1. vbi glo. de iur. patr. l. 2. de interd. & rel. l. cum ratio, de bon. damn. Alex. d. cons. 30. num. 17.

51 lib. 1. Affl. in prælud. feud. num. 92. Nec effici potest hæreditarium feudum, quod est ex pacto, & prouidentia, quia redundaret ne dum contra agnatos, domum, seù familiam, sed cõtra Dominum concedentem, ad quem illud nunquam reuerteretur. Rursus, nam de vocatione transuersalium patet etiam ex clausula illa (alterutrius verò prole prorsus legitima deficiente totum feudum ad alterum deuoluatur) veniunt ergò ex propria persona, & prouidentia concedentis, Bald. in c. 1. num. 4. vers. & distinguo, de vassal. qui contr. const. Loth. igitur si ex propria persona, vnius factum alijs non præiudicat, Alex. cons. 103. ad fin. vers. quinimmo, vol. 1. Dec. cons. 544. num. 32.

Accedit, feudum hoc esse ex pacto, & prouidentia ex eo, quoniam pro se, & hæredibus

52 masculis concessum est, Beluis. in c. 1. de eo qui sibi, & hær. suis masc. & sem. Bal. in l. Gallus §. etiam si parente, vbi Imol. Alex. Aret. Soc. sub num. 7. Ias. num. 22. qui ait sic tenere omnes, de lib. & post. Alex. cons. 105. col. 1. lib. 1. Dec. cons. 305. num. 6. Alex. cons. 110. Gozad. cons. 26. sub nu. 29. qui de communi testantur, sic etiam Curt. Iun. cons. 171. num. 6. Paris. cõs. 10. num. 7. lib. 1. & 65. col. 2. lib. 3. Natt. cons. 127 cum tribus seq. Pinel. in l. 1. par. 3. num. 88. C. de bon. mat. Et perinde habetur, ac si dictum esset, pro se, & liberis masculis, Bal. Aluar. Præp. Laud. in c. 1. an agn. Castr. in l. apud Iulianum §. si quid alicui, de leg. 1. Ias. in l. quod dicitur, num. 33. de verb. obl. Loffred. cons. 52. num. 53. & 55. Paris. cons. 5. col. 2. lib. 1. & 31. nu. 48. lib. 2. Natt. apud Siluan. cons. 52. Socc. Iun. 72 num. 27. lib. 1. Clar. in §. feudum q. 76. hinc prærogatiua sexus masculini præfertur etiam pri-

53 mogenituræ in feudi successione, Iser. in constit. vt de successionibus, col. 3. vers. quod patet melius, vbi optimum exemplum; prærogatiua siquidem masculorum omni ratione capax est successionis de iure communi feudorum c. 1. §. & si Clientulus, de alien. feud. vt latè per Greg. de conces. feud. par. 4. q. 6. Præterea inuestitura concessa est non modo pro hæredibus masculis, sed ex se descendentibus, quæ clausula pariter feudum designat ex pacto, & prouidentia, Bald. in c. 1. num. 6. de eo, qui sib. vel hær. Ias. Afflict. Paris. & Socc. Iun. relati per Rolan. à Vall. cons. 67. num. 31. lib. 1. Greg.

54 de conces. feud. par. 6. quæst. 18. Sed quid plura? vbi feudum alieni conceditur pro se, & hæredibus, hæredum nomine (quod absurdum non videatur) nec feminæ, nec extranei veniunt, sed filij, & descendentes masculi, hæredes tamen c. 1. §. profectò de leg. Corrad. c. 1. §. & si Clientulus, de alien. feud. c. 1. de succ. feud. c. 1. §. hoc quoque qui feud. dar. poss. c. 1. an agn. vel fil. vbi latè not. adiecta igitur masculorum qualitate, ne frustra apposita videatur intelligi debeat, vt masculi liberè vocati censeantur, etiam non hæredes, & ita ratio sexus magis, quam successionis in hæreditate operetur, vt arguit D. Peregr. cons. 11. num. 1. lib. 1. hæredis igitur nomen in materia feudali filium significat, vt in dictis iuribus, de quo latè Resental.

de

de feud.diuiſ.concl.33.vt ſubiectæ materiæ verba accomodentur l.quæro §. inter locatorem, loc.l.ſemper in ſtipulationibus,vbi Dec.Cagn. & alij, de reg.iur præſertim vbi ſalua recti ſermonis ratione contractus natura id commodè patitur Bald.in l.1. num.4. C. commod. per l. damni infecti §. ſed quid fiet de damn. inf. Ad quorum corroborationem licet obſeruare,hoc idem feudum,de quo agimus,in Rota Rom.ex pacto, & prouidentia iudicatum fuiſſe, vt videre eſt apud Mohed.deciſ.55. vbi proponebatur,Bonifacium incidiſſe in Alexandrinam propter vulnera illata in Petrum Trapolinum, & ideo è feudo cecidiſſe, deuolutumquè illud ad agnatos proximiores, qui tamen adhuc viuentis non fuerant hæredes. Idem quoque habetur in deciſ.eiuſdem Rotæ 823.lib.3. diuerſ.& alijs deciſionibus eiuſdem Rotæ,quæ producũtur, quibus apparet ſentijſſe Rotam pro feudo conſequendo minimè neceſſarium eſſe, vt deſcendentes hæredes exiſtant,ergo ex prædictis apparet feudum hoc eſſe ex pacto, & prouidentia, conſequenterquè fœminas excludendas extantibus maſculis, quos non oportet eſſe hæredes, ſed ſatis eſt à primo inueſtito eſſe, continuatâ ſerie, deſcendentes.

Non obſtãt modò, quæ pro fœminis adducebantur: quia ſingulis reſpondemus,& in primis pro clariori reſponſionum explicatione, prænotandum eſt partem aduerſam præſupponere vnum, cuius in facto contrarium eſt verius, nimirum, Vbertum, & Guercium iuniorem fratres Henrici filios,fuiſſe nepotes Guercij ſenioris ex fratre, quaſi Henricus fuerit, Guercij ſenioris frater, cuius rei veritate obſeruata,erat filius,vt probabitur,in primis quia Guercius ſenior proſpexit, & prouidit ſuis deſcendentibus, vt patet ex inueſtitura, deſcendentium autem appellatione nepotes ex fratre
55 non continentur l. Iuriſconſultus §. 2. in gradu ff.de gradibus,vbi nepos deſcendens dicitur filius filij, vel filiæ,& ideò ſecundum Abb.in c. per tuas de prob. & ibi Fel.latè nu.4. poſt Din. conſ.16.num.6. nepos ex fratre non venit appellatione nepotis ex proprietate ſermonis Bal.Caſtr.& alij in l.vlt.C.de ſucc. ed. Idem Bald.in l. 1.C.de cond. inſer. Alex.in l.quæro, de in ff.teſt. & conſ. 36. lib.4. Nec obſtat ex communi vſu loquendi nepotem ex fratre cõtineri, vt per Abb. Fel. & Bal. locis prælleg. quoniam communis declaratio eſt, vt continea tur, quando de fratre ageretur, & nepote in eodem caſu, tunc filius fratris continetur, vt per Abb. & Fel. in d.c.per tuas latè Barbat.in l. cùm acutiſſimi num.38.& 42.C.de fideic. & probat optimè text. in c. 1. §. ſimiliter, quib. mod.feud.amitt.vbi dicitur priuari feudo vaſſallum, ſi Domini fratrem occiderit, vel nepotem ideſt fratris filium, ſi enim Nepotis appellatione, è fratre filius propriè contineretur, non expreſſiſſet ibi tex. quod expreſſit, vt tolleretur dubitatio. quæ ex proprietate verbi poterat euenire; in hac autem noſtra inueſtitura nihil penitus de fratre dicitur, ergo hi nepotes non ſunt fratris filij, qui circumſcripta omni ſignificatione, vel ex proprietate, vel ex caſu loquendi, cum deſcendentes non ſint,ſed tranſuerſales, ſubintelligi non poſſunt, Alex conſ. 26.lib.3.Soc.conſ.18.lib.1. Præterea agitur de excluſione fœminarum extantibus maſculis
56 quo caſu ex præſumpta voluntate diſponentis non compræhenditur nepos ex fratre, quia nõ eſt de deſcendentibus,vt latè Pariſ.conſ.42.nu. 28.lib.2.& id patet euidenter, quoniam ſi voluit Guercius excludi filias proprias propter liberos deſcendentes, multo magis voluit excludi a ſe non deſcendentes fratris filios,veluti extraneos, Ioan.Andr.ad Specul.tit.de teſtam. in verb. occurrit Bald.in l. cuius, ſol. matr. & communis hæc eſt ſententia à quamplurimis recepta, relatis per D. Peregr. de fideico. art. 32. num.45.

Præterea Guercius Senior inueſtiri curauit Vbertum, & Guercium Nepotes iuxtà inueſtituram,quam prius ipſe obtinuerat, in qua feudum accepit pro ſe, & ſuis deſcendentibus maſculis, ex ſe legitimè deſcendentibus,modò ſi Vbertus, & Guercius nepotes, fratris filij fuiſſent, non eſſent vtiquè ex ſe deſcendentes,
57 dictio enim, ex, cauſam ſignificat immediatã l.1. §. ex incendio de incend. ruin. & naufrag. l.ex hoc iure, de iuſt.& iur. l. liberorũ de verb. ſign. ergo ipſi ad ſucceſſionem feudi non fuiſſent vocati, nec profectò deſcendentes ex ipſis, & conſequenter nec filiæ D. Trapolini, de quibus agitur: at cum inueſtiri curauerit filios Henrici, veluti ex ſe deſcendentes, euidens eſt probatio Henricum filiũ fuiſſe Guercij ſenioris, & Vbertum, & Guercium Henrici filios, ſicquè Guercij Senioris nepotis ex filio.

Neque obſtant verba illa in ſecunda inueſtitura prædictorum Vberti, & Guercij fratrum appoſita, videlicet (hoc eſt, vt poſt mortem ſine filijs legitimis prædicti D. Guercij,ijdem Vbertus, & Guercius fratres, prædictum feudum habeant, & teneant) quibus verbis ex aduerſo creditur probari poſſe D. Guercium ſeniorem filios non habuiſſe, & conſequenter Vbertum, & Guercium nepotes fuiſſe ex fra-
58 tre: quoniam reſpondetur, filiorum appellationem ex ſui natura eſſe extenſiuam, & in feudis compræhendere omnes deſcendentes in infinitum ſecundum Bald. in c. quæ in Eccleſiarum, num. 39. de conſt. quem ſequitur Iaſ. in l.2.num.191.C.de iure emph. Alex.etiam conſ.114.col.2.verſ.poſtremò lib.4.& conſ.17. in princ.lib.5. Alex.& Iaſ num.24. in l. Gallus §. inſtituens de lib. & poſt. Curt.Iun. par.3.de feud. laic. ſub num.47.verſ.contrariam opinionem, Iacob.de feud. in verb. præſtantes, & recipientes num.2. & ſeq. D. Peregr. conſ. 14. num.1.conſ.17.num.5.& conſ.25. num.6.lib.1. vbi alios refert,idque etiam ſi nepotes, vel pronepotes concepti fuiſſent poſt mortem aui ſecundum Bald.conſ.470.lib.2. & 326. in princ. eod. lib.quẽ refert, & probat Greg. de conceſ. feud.par.6.q.14.num.17.quo fit,vt inueſtitura de cæteris deſcendentibus in illa clauſula intelligatur ad clariorem concedentis declarationem

tionem intentionis arg. l. non solent ; de reg. iur.

Kursus estò quod de filijs propriè, non etiã de viterioribus intelligatur, dicimus id consul to factum fuisse, vt si forte alios suscepisset filios, præferrentur Vberto, & Guercio nepotibus ex Henrico filio procreatis, non obstante, quod ipsis vigore dictæ inuestituræ fuerit per prius ius quæsitum ; illud tamen semper obseruando, nullam esse inuestituram in qua hi fratres ex fratre nepotes appellentur ; & quod, vt dictum est, vocauit descendentes ex
59 se, non ex fratre. Præterea clausula hæc stat declaratiue ad clausulas præcedentes, vt verba illa (hoc est) denotant l. cum hi §. si prætor de trans. debet igitur ad illas referri, quia qui declarat, nihil noui facit l. hæredes §. si quis post, de testam. glo. in §. vlt. Auth. de fil. an. dot. inst. nat. facit Ias. Bron dubium num. 10. C. de legibus, clausula autem præcedentes aliud significant, vt supra diximus, ergo hæc subsequens secundum illas intelligi debet, velut illarum declaratiua.

Stante igitur hoc præsupposito, facile dissoluuntur rationes, quibus pars aduersa nititur, tam dum primò dicebatur seruandam esse formam inuestituræ, ex qua apparet quemlibet eorum fratrum suæ posteritati voluisse cõsulere, fatemur hoc quidem, & ideo fœminæ excludi debent extantibus masculis, qui nunc extant plures, iuxtà formam inuestituræ. Non obstat, quod prolis appellatio ad vtrunquè sexum referatur, ideoquè vtraquè proles comprehensa est, qua ex vnius linea prorsus deficiente, totum feudum ad alterum deuoluatur, nunc verò prorsus non deficit, cum extent fœminæ sub ea clausula vocatæ. Nam respondetur, prolis appellatione descendentes intelligi,
60 qui familiam constituunt, Curt. Iun. cons. 5. num. 40. D. Peregr. de fideic. art. 22. num. 21. & seq. & insuper clausulam prædictam dicimus sic se habere, (alterutrius verò prole prorsus legitima deficiente, totum feudum ad alterum deuoluatur) & D. Peregr. dum sub num. 6. d. cons. 24 prædictam clausulam ponderat, verba illius peruertit, & legit, (prole legitimâ prorsus deficiente) & sic illam dictionem, prorsus præponit verbo deficiente, & hoc modo benè sequitur argumentum, nunc prorsus non deficit, quia supersunt fœminæ, quæ prolis appellatione continentur d. Auth. licet C. de nat. li. ergo admittendæ sunt : legatur quæso clausula, vt verè in inuestitura habetur, in qua dictio,
61 prorsus, quæ idem significat, quod omnino l. derogatur de verb. sign. præponitur verbo, legitima, at prolis legitimæ appellatione in materia feudali masculi tantum continentur c. 1. §. & si Clientulus, de alien. feud. Iser. in c. 1. §. hoc autem in princ. qui feud. dar. poss. in c. 1. §. similiter, de feud. March. in c. 1. sub num. 2. de eo qui sibi, ergo erit sensus, vt deficientibus omnino masculis, fœminæ admittantur, omninò, ideft, tam ex vnius, quam ex alterius linea. Nam si vtrumque sexum sub prolis appellatione inuestituræ comprahendisset, profectò non subiecta fuisset incõtinenti clausula subsequẽs scilicet, fœminæ succedant, consultò igitur id factum est, quoniam de prole masculina tantum intellexit ob subiectam materiã, vt dictũ est. Et hic præcedens sensus elicitur ex clausu-
62 la præcedenti, nã præcedentia influunt, & declarant sequentia l. Titia §. idem respondit, de verb. obl. cum vulg. dicitur enim in præcedenti clausula (deficientibus verò quandocunquè sine prole legitima masculis, fœminæ succedãt) subdit statim (alterutrius verò prole prorsus legitima deficiente &c.) igitur vt differant hæ clausulæ, nec altera superflua sit, dicendum erit primam intelligi, quando deficerent omnes masculi vtriusque lineæ sine masculis, secundam verò, quando vel vnius, vel alterius linea penitus masculina deficeret, ad alteram feudum deuoluatur ; nunc vero, & si vnius linea masculina prorsus deficiat, non deficit tamen altera, ergo ad illam deuoluetur feudum exclusis D. Trapolini filiabus. Præterea clausula prædicta, alterutrius vero &c. secundum Aluar. super hoc eodem feudo consulentem, cons.
63 63. apud Brun. lib. 1. non addita fuit, vt in aliquo alteraret clausulam præcedentem, in qua extantibus masculis fœminæ penitus excludunt ; Sed ad tollendam dubitationem, ne quãdo feudum nouum reputaretur inter duos illos fratres, & ideò alter alteri non succederet, nisi expressè cautum esset c. 1. de bon. fratr. essent securi feudum in familia debere remanere, vt latius per eum.

Non obstat secundum, in quo dicitur in personam eorum fratrum feudum fuisse nouum, quia eorum pater Henricus non fuerat inuestitus, sed patruus, præsupponendo etiam in eorum inuestitura non fuisse dictum iure antiqui feudi ; ideoquè altero moriente sine descẽdentibus, ad superstitem, vel eius descendentes feudum non pertinuisset, vt supra latius deductum est. Nam respondetur minimè verũ esse Guercium Seniorem sine prole decessisse, immò filium habuit Henricum, & ex eo nepotes Vbertum, & Guercium, vt supra probatũ est. Nec verum est huiusmodi feudum non fuisse antiquum, vt latè etiam probatum est superius, & ex eius inuestitura lippis patet, & tonsoribus, vt dici solet. Nec si in ea dictum esset, de nouo concedimus, desineret esse antiquum, Bald. in l. 1. num. 12. de rer. perm. Gabr. lib. 3. conclus. comm. tit. de feud. concl. 7. num. 6. Thom. Mar. tit. 2. num. 70. Greg. de cõcess. feud. par. 5. quæst. 2. num. 4. quoniam feu-
63 dum antiquum non efficitur nouum, nisi substantialis qualitas immutetur, Oldr. cons. 178. Bald. in c. 1. num 19. an agn. in c. 1. §. insuper, de prob. feud. al. per Fe. l. Marin. tit. 2. num. 37. nec si receptum esset, vt nouum præiudicaret agna-
64 tis, Beluis. Iser. num. 6. Bald. num. 20. Afflict. num. 24. Aluar. num. 3. in d. c. 1. an agn. cum multis alijs per Rosent. cap. 2. cõcl. 17. in princ. Nec obstat nouiter fratribus illis fuisse concessum, quia si pater filium, vel nepotes de feudo suo inuestiri curauit in vita sua, vt in casu nostro, non ideo dicitur nouum iure antiqui con-

cessum,

ceſſum, Cœph.conſ.174.num.6. lib.2. Rimin. Iun.conſ.339.num.103.lib.3.Iaſ.in prælud.feudal. num.88.& 90.Curt.Iun.par.1.q.8. num.8. Clar.in §.feudum q.8.num.2.vbi de communi & veriori opinione teſtantur, quinimmò nec refutatio antiqui feudi in fauorem nepotum facit illud eſſe nouum, iuxtà c.1.de vaſſ. decr. ætat.c.1.de eo, qui fin.fec.agn.& ibi Iſer.Bald. Aluar.Affl.& alij per Roſent. cap.2. concl.20. num.6.& concl.ſeq. E licet feudum quoad ali-
65 quos poſſit eſſe antiquum, quoad alios nouũ, vt ex aduerſo dicebatur, id verum non eſt inter eos, quorum principium in eodem ſtipite annexum eſt, Bald.in d.c.1.§. hoc quoquè, ſub num.2.de ſucceſſ. feud. Immò nec ex Principis voluntate primæua feudi natura poteſt in-
66 præiudicium filiorum immutari, Bald.in l. 1. col.pen.verſ. Sed quid ſi dominus C. quand. non pet.par.& plenè conſ. 15. vol. 2. latè Soci. Sen.conſ.19.in 1.Soc.Iunior conſ.76. num. 33. lib.1.Clar.in d.§.feudum quæſt.8.num.5.

Ad tertium reſpondetur, conſequentiam nõ ſequi, ſtipulati ſunt fratres pro ſe,& hæredibus ſuis vtriuſque ſexus; ſtipulatio hæc diuiditur in viriles, ita vt quilibet pro ſua deſcendentia ſtipulatus videatur, ergo extante vnius prole, ſaltem fœminea, alterius proles, licèt maſculina, excludi debet, quoniam præterquam à feudorum ſucceſſione communi iure feudorũ fœminæ excludantur, Iſern. in prælud. feud. ſub. num.42.& in c.1.de nat. ſucc. feud. Curt. Iun.part.3.in princ.Tiraq. de iur.primog.cap.
67 10.ſub num.8. Cannet.in extrauag.ſi aliquem §.ſed tractandum,num.7. & eſt vulgatiſſimum etiam ſi ex inueſtitura vocati ſunt maſculi, & fœminæ c.1.de eo qui ſib.& hær.etiam ſi feudũ ſit fœmineũ c.1.d.feud.fem.vbi Beluiſ. Aluar. Affl.& alij not. immò in feudo materno filius excludit filiam, & mortuo filio non reintegratur filia ad ſucceſſionem feudi,Soc.Iun. conſil. 109.num.7.& ſeq.in 2.Rol.conſ.67.num.10. li. 2.vbi concord.citat,Thom.Mar. de feud. ſem. num.15. Nihilominus ſi in inueſtitura vocatę ſint, admittuntur proculdubio, ſed ordine ſucceſſiuo, deficientibus ſcilicet maſculis,licèt ſimul vocatæ fuerint,Vincemal.conſ.1.ſub num. 5?.inter conſ. feud. diuerſ. ergo multo minus vbi clauſula, deficientibus maſculis expreſſa eſt in inueſtitura, cuius tenor omninò ſeruandus eſt, vt dictum fuit, extantibus admitti debent.

Ad quartum reſpondemus expreſsè negando habilitatem ſuccedendi in his foeminis,tum quia conceſſum fuit ob ſeruitia militaria, quorum ipſæ incapaces exiſtunt, vt dictum eſt, tũ quia extantibus ex altera linea maſculis in feudo ex pacto, & prouidentia non debent, nec poſſunt admitti.

Nec quinta ratio ſubſiſtit, quia ſtipulatio pro ſuis maſculis, & foeminis regulatur à clau
68 ſulis in ea adiectis l. ſi quis ſtipulatus ſit l.ſi ita ſtipulatus §. Chriſogonus, de verb.obl.clauſulæ autem ſunt clariſſimæ, vt ita demum admittantur foeminæ, ſi maſculi omninò defecerint Nec Fulg.conſ.229.attendi debet,cùm ipſe idẽ falſum habuerit præſuppoſitum in facto, hos nimirum fratres Vbertum, & Guercium nepotes Guercij Senioris fuiſſe ex fratre, non ex filio Henrico, de qua re ſupra ſatis.

Ad ſextum, quòd reciproca ſucceſſio inducta ſit inter fratres, non etiam inter deſcendentes ex eis, quos non compræhendit inueſtitura, idquè auctoritate præcipuè Anchar. d. conſ.245.ſub num.4.reſpondetur agere nos de feudo antiquo, & paterno; in quo iuri accreſcendo locum eſſe ſupra oſtendimus ex c. 1.de
69 duob.fratr. de nou.ben. inueſt.à ſenſu contrario, prout ſic perpendunt, & declarant Bal. in c.1.§.& quia,num.5. Aluar.num.3.Affl.num.5. qui feud.dar.poſſ.Bald.in c.1. num.3. de feud. March. Sal.in l.vnica, q.11.C.quando non pet. par.& ibi Rom.num.16.Alex.conſ.29. num.3. lib.1.Grat.conſ.4.num.31. in 1.Pariſ. conſ.16. num.2.in 4.vt ſupra diximus, Anchar. verò de feudo nouo intelligit, vt per D. Peregr.d.conſ. 24.ſub num.16.& ideò nihil obſtat dictio, alterutrius, quæ ad ipſos fratres refertur, non ad eius deſcendentes, quia non refertur ad perſonam tantum, ſed ad prolem, & familiam fratris, ſiquidem natura relationis eſt repetere qualitates, & circumſtantias relati l. 1. §. item deinde, & §.ex hoc edicto de poſtul.l.itẽ quæritur §.Iulianus ff. loc.Dec.conſ.182. num.?.& 227.num.?.Ruin.conſ.13.num.8.lib.1. latè Pariſ.conſ.3.num.68.& conſ.58. num.14. lib.?.cũ ſimil. idcircò cum inquit feudum ad alterum deuolui, non intelligitur ad perſonam, ſed ad prolem alterius, vt cuiquè rectè intuenti patet, nam quamuis ratio recti ſermonis repugnare videatur, mens tamen, & intentio concedentis alia eſſe non potuit, dum de prole diſpoſuit, vt prole vnius deficiente ad alterum deuoluatur reſpectu prolis ipſius, cum verba intentioni deſeruiant, non intentio verbis l.3. C.de lib. præt.l.ſcire oportet §.aliud ff.de excuſ. tut. cum vulgar.

Non obſtat ſeptimum, nam reſpondemus procedere vbi adhuc feudũ permaneret apud primum acquirentem; vt vbi ab eo tranſitum fecit ad deſcendentes, tunc in infinitum progreditur ad tranſuerſales,nec eorum ſucceſſio poſt ſeptimum gradum extinguitur,vt per Bel
70 uiſ. Nicol.de Neap.Bald.& Alu.in c.1.§.ſi Capitanei, de feud. March. ita Aluar. & Lauden. in c.1.§. & quia vidimus, qui feud. dar. poſſ. Aret.d.conſ.pen.Curt.Iun.par.3. ſub num. 48. verſ.ego igitur, Dec.conſ.85. per glo. & Doct. communiter in l.vlt.C.vnde legit. in Auth. in ſucceſſione C. de ſuis, & leg.hoc enim caſu tranſuerſalium ſucceſſio non eſt limitata, ſed ad inſtar ſucceſſionis deſcendentium in infinitum protrahitur, §.1.Auth. de hær.ab int.immò dicuntur ſui hæredes, cùm facta ſit inueſtitura pro ſuis, & his qui ex domo ſunt,vt ſupra dictum eſt,Soc.Iun. conſ. 103. nu.23. in 2. Nec mirum, ſumus enim in feudo paterno, & antiquo, in feudo ex pacto, & prouidentia, vt probatum eſt, in quibus tranſuerſalis tranſuer
71 ſali ſuccedit, Iacobin. in ſua inueſt. in verb. præſens, col.2.Aret.d.conſ.pen.Aluar.in d.§.&

quia,

quia, num. 5. Rol. cons. 10. num. 21. in 3. Curt. Iun. par. 1. q. 8. sub num. 7. Paris. cons. 21. nu. 123. lib. 1. Soc. Iun. cons. 73. sub num. 21. lib. 1. Greg. de conc. feud. par. 5. q. 4. Clar. in d. §. feudum, q. 79. sub num. 2. Ex quibus concludimus portionem feudi, de qua agitur, à D. Francisco Trapolino possessam, post eius obitum, non ad filias ipsius, sed ad descendentes ex altera linea deuolui, & ita iuris esse arbitramur.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *An creditor instrumentarius excludatur à debitoribus donatariis ex priuata scriptura anteriori.*
2 *Doli suspitio quando cesset in scriptura priuata.*
3 *Clausula (ex certa scientia) quid operatur.*
4 *Geminatio verborum amplissimum recipit sensum*
5 *Insinuatio in donationibus vltra 500. aureos est necessaria, & eius defectus per quæ suppleatur*
6 *Iuramenti vis in donationibus, vide etiam num. 38. & segq.*
7 *Donatio, & si inualida per confirmationem ex certa scientia Principis reconualidatur.*
8 *Authoritas confirmans actum ex interuallo etiã subsequi potest.*
9 *Princeps aduersus rem iudicatam potest admittere supplicationem, & concedere restitutionẽ*
10 *Priuata scriptura non præiudicat hypothecæ ex posteriori publico instrumento.*
11 *Locus in quo agitur si non apponatur in scriptura redditur inualida.*
12 *Scripturæ priuatæ exemplum cuius fides sit, maximè in aliam linguam translatæ.*
13 *Scriptura suspecta nec Iudice authore exemplari potest.*
14 *Notario an credatur asserenti se notam habere manum scribentis.*
15 *Scriptura cum exemplatur debet citari pars.*
16 *Insinuationi in donationibus renunciari non potest.*
17 *Legi imponenti solemnitatem non renunciatur.*
18 *Dolus vbi dat causam contractui ipsum reddit ipso iure nullum.*
19 *Dolus ex facti qualitate cognoscitur.*
20 *Clausula quod valeat actus licet ex dolo, & fraude procedat arguit dolum.*
21 *Læsus enormissimè dicitur, qui pro minori quantitate maiorem saltem ad duplum cessit.*
22 *Ex enormissima læsione dolus ipso iure arguitur*
23 *Dolus etiam in volentem, & scientem committitur.*
24 *Dolosus est, qui iuris solemnitatem non seruat.*
25 *Pœna potest imponi à testatore, priuationis hereditatis, & quo casu.*
26 *Donatio quando censeatur concepta sub tacita conditione, & modo.*
27 *Donatio ob non seruata promissa reuocabilis, nec aliqua necessitate non implentes excusantur.*
28 *Offerens pro alio soluere voluntariè obligatur.*
29 *Mandatum recipiens quis à debitore de soluendo creditoribus, an ipsis propterea teneatur.*
30 *Clausula, vt omnia possit, quæ ipse posset in mandato, quid operetur.*
31 *Mandatum de soluendo creditoribus, an morte mandantis extinguatur*
32 *Donatio magis inter consanguineos, quam inter extraneos suspecta.*
33 *Qua facilitate donatur, eadem, & clausulæ apponuntur.*
34 *Enormissimam læsionem semper ex ignorantia prodire censetur.*
35 *Promissio de non contraueniendo quomodo intelligatur.*
36 *Contractus eo magis redditur suspectus, quo validiores clausulas continet.*
37 *Testes vilis conditionis in causis arduis an admittantur.*
38 *Iuramentum non supplet ignorantiam facti, & ad ignorata non porrigitur.*
39 *Iuramento tacita inest conditio, nisi per dolum & errorem fuerit celebratus contractus*
40 *Noua causa non includitur iuramento*
41 *Cõtractus prohibitus, vel in quo à lege præsumitur fraus iuramento non firmatur, & nu. seq.*
42 *Insinuatio cuius gratia requiratur in donationibus.*
43 *Obligatio nulla oritur ex contractu, in quo solemnitates iuris, vel statuti non fuerint seruatæ*
44 *Principis ex certa scientia confirmatio in alterius præiudicium nihil operatur.*
45 *Priuilegia Principum absque alterius iniuria intelliguntur.*
46 *Principis mens talis esse debet qualis est legum dispositio.*
47 *Princeps quod tollere possit quæ sunt iuris ciuilis, quomodo intelligatur.*
48 *Iusta causa in Principe præsumitur.*
49 *Princeps nec potestate absoluta potest ius alteri quæsitum auferre.*

In Causa Admod. Illust. Domini Aemilij Maluetij Bononiensis, contra Dominos Fuggeros

ARGVMENTVM.

Explanatur materia prohibitionis diuisionis, nec non validitatis donationis, priuata scriptura factæ, ac etiam de iuramenti super ea interpositi viribus agitur, ac quid operetur confirmatio Principis post actum obtenta, & quid clausula, renunciationis omnis legum auxilij, & demum multa omni eruditione referta habentur.

CONSILIVM XXXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

ANtonius Fuggerus Augustanus in suo testamẽto Marcum Ioannem, Hyeronimum, & Iacobum filios æquis partibus hæredes instituit, & sub pœna priuationis hæreditariæ portionis iussit, ne quis eorum diuisionem peteret, quousquè eorum natu minor 20. ætatis annum expleuerit, ac cum demùm ad diuisionem peruenerint, sub eadẽ pena prohibuit, ne plus quarta portione quisquam eorum quidquàm penitus consequeretur, Immò portionem amplius consequẽtis ad eum tunc pertinere voluit, qui quarta parte minus quid percepisset. Postea mortuo testatore Hyeronimus in priuata quadam scriptura anno 1562. quam deinde iuramento firmauit, cessit, & donauit suam hæreditariã portionẽ fratribus, qui 15. millia florenos annuos ad vitam ipsius Hieronymi, dumtaxat illi promiserunt, ex quibus conuenit, vt 9. millia quolibet anno à fratrib⁹ pro ipsi⁹ Hieronymi creditorum satisfactione erogarentur, præterquàm ex cessa eius tunc portione idem fieri voluit, idque onus fratres libenter susceperunt. Deinde anno 1566. ex publico instrumento ipsius Hyeronimi extitit eius creditor D. Aemilius Maluetius Bononiensis, & demũ fratres Hieronymi prædicti ab Imperatore anno 1567. illius priuatæ scripturæ, & contentorum in ea amplam obtinuere confirmationem Quæritur an Aemilius iustè, ac legitimè aduersus Hyeronimi fratres experiatur, sibique satisfaccre illi teneantur.

In causa per Illustr. Aemilij Maluetij Bononiensis cum Illustribus Fuggeris Augustanis, quæ per clarissimos Aduocatos apud doctissimos, & oculatissimos Iudices diligentissimè habetur, quãplurima in mediũ afferre omisisse ne in Phormionis deliriũ incidere viderer, sed ab eo, cui deesse nec vellẽ, nec possem rogatus visis his duntaxat, quæ mihi allata sunt, tria potissimum videntur, quæ Dominum Aemiliũ à sua petitione remouere possent.

1 Primum est, quod Dominus Hieronymus Fuggerus, dùm viueret per priuatam ipsius scripturam fratribus suis Marco Ioanni, & Iacobo cessit, & donauit hæreditariam suam portionem, eamq; propria manu, & sigillo præsentibus duobus ex consanguineis confirmauit. 2 Quorum præsentia tolli videtur doli suspitio, quæ alias opponi posset iuxta not. per Bar. in l. transactionis C de transs. Rursus asseruit Hieronymus se ex certa scientia donare, quæ 3 clausula certum, atque deliberatum donantis arguit animum Bart. in l. si dari de verb. obl. in l. fin. §. idem quæsijt de cond. indeb. arg. l. 1. de conf. & Auth. contra, qui propriam C. de non num. pec. adfuit insuper amplissima cessio, quæ retractum inhibet l. fin. C. de dot. prom. l. quæritur §. si venditor de ædil. edic. Alex. in conf. 42. vol. 1. in 3. vsus etiam fuit non semel 4 reiterata verborum geminatione; quæ amplissimum recipit sensum l. Balista ad Trebell. l. cum scimus C. de agr. & cens. lib. 11. quo fit, vt ignorantia excludatur, iux. not. in l. de fideicõmisso C. de transact. in 1. & in l. si proponas C. de pact. & l. qui Romæ §. duo fratres de verb. obli. in l. qui cum tutoribus, & in l. qui cũ aquiliana ff. de transact. Et quamuis testes aliqui huic scripturæ se non subscripserint, duo tamen in illius confirmatione interuenerunt. Cum igitur Hieronymus scienter per se, & postea coram consanguineis amplissimis clausulis cesserit, & donauerit, & postea duo testes interfuerint, licet sit priuata scriptura, anterior tamen instrumento cum Aemilio postea celebrato, non videtur de ipsius validitate dubitandum. Immò per eam Aemilium à suapetitione excludendum.

Alterum, quod fratribus Hieronymi aduersus Aemilium suffragatur est, nàm cùm ista 5 æc cessio, vel donatio summam 500. aureorũ excederet, iuxta formam l. Sancimus C. de donat. & §. proficiuntur instit. eod. tit. Necessariò quidèm insinuatione opus erat, quæ non interuenit, nihilominus duo interuenerunt, quæ huiusmodi defectum supplere solent. Renunciatio scilicet facta omni legum auxilio, vt per Corn. conf. 54. col. 3. vol. 4. Ruin. in conf. 180. num. 15. vol. 1 Gozad. in conf. 3. nu. 13. vers. præterea, & iuramentum, quod enixiorem voluntatem ostendit cap. rescripto vbi 6 glo. & Bal. de Iur. iur. & actum omni meliori modo validum reddit glo. in l. cum pater §. filius matrem de leg. 2. Bar. & alij in l. 1. §. si quis ita de verb. obli. Bauer. in tract. de virtut. iuram. latissimè, Immò per illud insinuationis etiã defectus omninò tollitur, vt per Io. And. ad Specul. de Instr. edit. §. porrò in vlt. add. & communis reputatur opinio (licèt re vera contraria non minus communiter recepta sit) vt Rip. test. lib. 1. respons. c. 5 Iul. Clar. de donat. q. 18. Gabr. de donat. lib. 1. num. 7. Qui cæteros latissimè referunt. Si igitur insinuatio interuenisset, non vtiquè de huius donationis validitate, velut obseruata forma iuris dubitaretur ergò cum per renunciationem omni legum auxilio factam, & per iuramentum eiusmodi tollatur defectus insinuationis, & suppleatur, sequitur eam validissimam reputari debere.

Tertium est, Quia talis donatio fuit Imperatoris auctoritate ex certa scientia, & de ple- 7 nitudine potestatis confirmata, per quam quæ vis inualida donatio validatur, vt late Abb. in conf. 84. lib. 1. Bar. in l. si constat de appell. cum infinitis cumul. per Port. lib. 1. cõcl. 1. in prin. nec quicquam facit, quod incontinenti non interceſſit

cessit, potest siquidem auctoritas confirmans actum ex interuallo etiam subsequi actũ
8 l.2.C.de iur.fis.lib.10.l.si quos C.de decur. lib. 10. Bald. in l. 1. sub num. 45. C. qui admitti, ad quæ facit tit. de capti. & postli. reuer. vbi Princeps multa aduersus veritatem operatur, fingit, & retrotrahit, ac si nunquam facta fuissent. Hinc videmus permictere Principem supplicationem contra sententiam, à qua ap-
9 pellari non poterat, Quia ius fecerat inter partes, vt in l. res iudicata de reg. iur. in l. ingenuũ de stat. hom. in Auth. quæ supplicatio C. de pre. imperat. offer. in c. cum inter, extra de re iud. & aduersus illam in integrum restitutionem concedit c. cum ex literis c. auditis, & c. ex literis de rest. in int. l. appellat. C. vbi, & apud quos l. 1. à quibus appell. non lic. est etenim Imperator totius Mundi dominus l. bene à Zenone C. de Quad. præscrip. l. deprecatio de Iact. c. in apibus 7. quæst. 1. & c. solita de Maior. & obed. nihil ergo esse videtur; per quod hæc, de qua agitur, donatio inualida censeatur, & consequẽter Dominum Aemilium à sua petitione remouendum.

Verum his, & alijs infra resoluendis minimè obstantibus, arbitror prædictam donationem nullius penitus esse momenti, nec Aemilio creditori quicquàm obesse, quo minus, quæ sibi debentur consequi possit, quod multis efficacibus (ni fallor) rationibus demonstrabimus, omnia simul complectentes, quæ rem ipsam diuersimodè concernere videntur.

Primò, igitur animaduertimus hanc cessionem, seù donationem hæreditariæ portionis à Hieronymo factam probari ex priuata quadã scriptura manu ipsius Hieronymi (vt dicitur) scripta, quæ si inefficax est, & nullius momenti donatio ipsa erit inualidissima, arg. eorum, quæ habentur in c. cum Paulus 1. q. 1. Quod autem ipsa scriptura inualida sit, patet; in primis quia priuata scriptura nihil operatur, quoad hypothecam in præiudicium Aemilij ex publico
10 instrumento licèt postea celebrato creditoris, vt vulgatus est tex. in l. scripturas vbi glo. in verbo suum robur, vers. secus si agat C. qui pot. in pig. hab. glo. 1. in c. 2. vers. reali vero actione vbi Butr. post Host. extra de fid instr. quos sequitur Soc. in cons. 274. col. 1. in fin. vers. nec obstat, Corn. in cons. 138. num. 3. vol. 1 Rursus, quia non fuit in ea locus, in quo agebatur
11 appositus prout requiritur c. 3. de re iud. in 6. per Abb. in c. 1. sub num. 3. vbi Addent. & Dec. num. 33. de fid. instrum. Rota in decis. 439 in antiq. Præterea hæc scriptura theutonica lingua descripta, & demum ab alio quodam Notario exemplata, & in latinam linguam translata, licèt præsumptionem aliquam faciat, vt per
12 Bar. & alios in Auth. si quis in aliquo C. de eden. & in l. admonendi de Iur. iur. cum simil. de quibus per Couar. pract. quæst. c. 21. num. 5. & quandoquè semiplenam fidem, vbi dicitur, & probatur originale deperditum in ijsdem locis, per Docto. tamen si simpliciter producitur, nec semiplenè probat c. 1. de fid. instr. l. 2. vbi Bald. Saly. & alij ff. eodem tit. cum alijs per Couar. vbi supra, etiam si plures exemplationi adessent Notarij, vt Bart. Ias. Dec. & alij in d. Auth. Si quis in aliquo post Specul. de instru. edit. §. ostenso num. 9. nec reperta est apud Notarium, quod saltèm requiritur vt probet, secundum Abb. in c. cùm P. Tabellio in 8. requisito de fid. instr. per Affl. in decis. 6. Quinim
13 mò inuenta est apud ipsos fratres; Quare velut suspecta, nec Iudice Auctore exemplari potuit, vt per Cast. in l. contractus sub nu. 5. vers. breuiter C. de fid. instrum. Paris. in cons. 27. nu. 14. vol. 2. post Anch. in cons. 432. quem refert, & sequitur Corn. in cons. 226. vol. 3. Quinimmo
14 nec Notario asserenti se notam habere manũ scribentis, nec sexcentis testibus credendum est, vt per Scribentes in l. admonendi de Iur. iur. per Aret. cons. 64. diligenter, & maturè discussis per Affl. in decis. 181. vbi Addentes, eo magis, quia citatio partis necessaria erat, nec interuenit, vnde nulla reputatur, secundum
15 Bar. & alios in auth. Si quis in aliquo C. de eden. per Fely. post alios, quos refert, & sequitur, in c. Albericus de test. & in c. fin. num. 6. de fid. instr. Rot. in decis. 1. de fide instrum. in nouis. Nec ius municipale, de quo in constit. regn. Instrumentorũ habet robur extra Reg. sed ius comune modo relatũ obseruatur, vnde cessant tradita per Ias. in d. Auth. in 10. Fallen. nec quicquam ea faciunt, quæ ipsis scripturæ suffragari posse supra retulimus. Quoniam ne bis idem repetamus inferius suo loco respondebitur.

Secundò principaliter ex eo validum ius subsistit Aemilij creditoris, quoniam in donatione ex cedente summã legitimã necessaria est insinuatio d. l. Sancimus, cui nullo pacto renun-
16 ciari potest, quia non in fauorem donantium, sed in odium recipientium clandestinas donationes inuentum est, & ne re sua quis prodigaliter abutatur arg. l. Imperator ad Trebell. per Cast. in cons. 345. num. 8. & seq. lib. 1. per Decium in cons. 432. per Couar. in tract. insinuat. q. 9. num. 18. etiam si fiat donatio coniunctis l. data C. de donat. legi autem imponenti sollemnitatem, renunciari nequit l. nemo potest
17 vbi not. de leg. 1. Bar. in l. si quis pro eo de fideiuss. Bertr. in cons. 30. col. 2. vol. 3. Sed hæc, de qua agitur donatio insinuatione summopere egebat, excedebat siquidẽ summã 200. millia aureorũ. Igitur nec actus quicquam roboris habet, nec eius solemnitati renunciari potuit, Nec obstat renunciatio facta omni legũ auxilio, nec iuramentum, prout inferius nihil facere probabimus.

Tertio dato, & non concesso, quod ex prædictis nullus obstaret scripturæ defectus, redditur tamen nulla, & penitus inefficax hac ratione. Quandoquidem vbi dolus dat causam
18 contractui, illum reddit ipso iure nullum l. 1. in prin. de calumn. l. apud §. si quis de except; dol. l. 2. in princ. de Iur. fis. l. eleganter de dolo l. fin. §. si quis C. Mand. cum simil. Hæc autem donatio est huiusmodi, interuenit enim dolus ex proposito, vel saltem re ipsa, Nam dolus ex facti qualitate cognoscitur c. fin. de renunc. l. 1.

vbi glo.in verſ.ex facto de dol.except. l.dolum C.de reſcind. vend.& ex præſumptionibus arguitur, Bar.in l. quod nerua ſub num .13. depoſ.l.apud celſum in princ.vbi gloſ.& Bart. de except. dol. l.ſi procuratorem §. dolo l. dolus Mand. Præterea arguitur ex clauſula illa adie
20 cta ſcripturæ, quod valeat actus licèt ex dolo, & fraude procedat, Bald. in l.teſtamentum C. de teſtam. not.in l.ſi quis ſub condit. de cond. inſtit.Dec.optimè in conſ.245.num.7. ſed facti qualitas id clariſſimè demonſtrat,quoniam Hieronymus vt ſibi 15.millia floreni ſingulis annis ad vitã ſoluerentur, Quartã hæreditatis partõ valoris ceſſit imcóparabilis, iuxt.not. in Auth. quod locum C.de collat.in l.cum filius §. hæres meus de leg.2.Bald.in l.cum antea num. 4. C. de arbitr. Nam dicitur enormiſſimè læſus qui pro minori quantitate maiorem ſaltem ad duplum ceſſit l. ſi ſuperſtite verſ. ſi læſa es
21 in modica C. de donat.tradit Socc. poſt Butr. in conſ.263.col.3.verſ.ad præmiſſa, & ex enormiſſima læſione dolus ipſo iure, ſaltèm re ipſa
22 probatus cenſetur, vt per Bal.in conſ.213.punctus talis eſt lib.1.etiam dolus ex propoſito,vt per eundem in conſ. 380. præmicto lib. 1. & per Socc.in d.conſ. 263. Et vt omnis tollatur
23 obiectio meminiſſe oportet etiam in volentem, & ſcientem dolum cõmicti l.3. §. ſi quis volentem,verſ.Sed ſi volens de lib.hom.exhib. l.1.§.2.verſ.perſuadere de ſeru. corr.& in propoſito patet in ipſa ſcriptura, dum Hieronymus donator aſſerit, quod nunquam fuit in rerum natura, patet etiam ex literis fratrum in quibus Hieronymum manibus, & pedibus deuinctum habere lætantur, patet ex literis eiuſdem Hieronymi, ſe omnibus modis deuinctũ, & circumuentum à fratribus conquerentem, & ex alijs permultis, quæ in actis meritò nullam eſſe talem donationem pronunciandum eſt : nec quicquam Aemilio creditori obeſſe veluti cui dolus ſolemnitate omiſſa, cauſam præbuit, eſt enim doloſus etiam , qui iuris ſo-
24 lemnitatem non ſeruat, vt per gloſ.in l. 1.in ver.Mala fide C. de fid.inſtrum.lib.10.

Quartò accedit, nullam eſſe huiuſmodi donationem ex alio. Nam Antonius Fugerus pater, dum filios pro æquis partibus inſtitueret, ſub pœna priuationis hæreditatis expreſsè prohibuit, ne illam diuiderent priuſquàm filiorũ natu minor, viginti eſſet annorum; qui, vt in actis producitur, donationis tempore 15. annum non excedebat, vetuit etiam , ne quis ex diuiſione demum facienda, quid plus quarta parte conſequeretur adijciens priuationis hæreditariæ portionis pœnam contrafacienti,que
25 pœna potuit à teſtatore imponi l. vnica C. de his, quæ pœn.nom.§.fin.inſt.de leg. Soc.Iun.in conſ. 115. num.25. vol.1. Fratres igitur dùm Hieronymum ſollicitauerunt , vt donaret ſuã portionẽ, & 15.millia florenos ad vitã annuos reciperet, vt ex ipſorũ literis euidenter appareret, & conſequenter diuiſioni antè tempus à teſtatore præfixum cauſam præbuerunt, recceperuntquè abſque cõparatione amplius quarta cuiuſque portione, expreſſę voluntati teſtatoris, expreſsè contrauenerunt, & contrauentio in eorum maximum commodum ceſſit. Meritò non ſolum nulla declarari debet donatio, ſed omni commodo ipſis ex hæreditate proueniente (in cuius priuationis pœnam eos teſtator prohibuit) priuari debent l.ſi quis ſepulchrum §.prætor ait verſ. niſi aliquid de relig. & ſumpt.fun.l.fin.in fin.C.de fideicom.vbi id expreſsè deciditur , & hinc ſecundum Socc. in l.quibus diebus §.termilius num.10.de cõd. & demonſt. inſtitutus, vt cognomen , & arma teſtatoris aſſumat, & eius eligat ſepulturam in altero etiam deficiens hæreditate priuatur , & eum ſequitur Socc.Nepos in conſ.89. num.21. vol.3.& Bertr.in conſ.179.num.4.& 152.vol.3. Quinimmò ad cohæredem etiam renunciantem, tunc hæreditas pertinet Bar. in auth. hos amplius per illum tex.C.de fideicom.

Quinto eſto, quod talis donatio non fuerit ſimplex, ſed reciproca, & ob cauſam, quia Hieronymo promiſerũt fratres 15.millia florenos annuos ad vitam, ex quo non aliter eũ donaſſe videtur, niſi ea ſumma in locum ſuę portionis ſibi promiſſa fuiſſet iuxta l. 2. §.fin. de donat.l.ædiles §.fin.de ædil.edict.l. Iulianus §. offerri de act. empt.l.ſi ex emptione §. item ſi emptor de contr. empt.l. ſi non fuerit , & ibi gloſ.de Iur.iur.l.qnæro de act.empt.per Ruin. in conſ.170.num.22.vol.1.per Crauet. in conſ. 192. ſub.num.1. verſ. facit ratio lib. 1. Quod
26 inde etiam ſuadetur, quia ſub tacita conditione, & modo concepta eſt, vt ex illis verbis colligitur, facta promiſſione, & pollicitatione, & ex ſequentibus: arg.l.à teſtatore de cond.& demonſt. l.euictis de vſur.l.acceptis ad l. falc. cũ ſimil. At fratres nunquã ſummã 15.millia florenorum prædictam ſoluerunt,Igitur nihil eſt,
27 quod retinere queant l. ſi quis maior C. de tranſact. Immò ad receptorum reſtitutionem tenentur l.cum proponas la 2. C.de pact.Alex. in conſ.76.num.20.vol.5.& hoc procedit etiam ſi quid minimum non obſeruauerint ſecundũ Gram.in conſ.3. num.17.& in conſ. 52. lib. 1. Brun.in conſ.48.num.9.& ſeq. ergo reuocabilis per ſe effecta eſt donatio, ob non ſeruata promiſſa l. fin. vbi glo. in ver. voluerit , & ibi Bal.num.2.C.de reuoc. donatio adeò quidèm. vt nec aliqua neceſſitate non implentes excuſentur, vt per Butr. in c. ſicut lo vlt. nu.10.& ibi Abb.num.6.de Iur.iur.Dec.in d.l.cùm proponas num.4. C.de pact.

Sextò ſtat firmum ius Aemilij creditoris, quoniam dum Hieronymo fratres promiſerũt 15.millia florenos annuos, inter ipſos cõuentũ eſt, vt ex huiuſmodi ſumma nouem millia erogarentur pro ſatisfactione creditorum ipſius Hieronymi quolibet anno, vt patet in actis, & fratres poſtea per proclamata Bononiæ habita obtulerunt ſe creditoribus Hieronymi ſatisfacere,vnde voluntaria ipſorum nata eſt ob-
28 ligatio l.1.§. ſi conueniat dep. l.legem C.de pact. l. contractus de reg.Iur. Soc. ita in conſ. 154. in princ. col.2. poſt Bar. & alios in l. procurator , qui pro euictione in l. ſi pupilli §. 1. de neg. geſt. Quare vtilis actio perſonalis, vel

vtilis

vtilis hypothecaria Aemilio creditori competit in bonis omnibus, & Iuribus ipsius Hieronymi, iuxta tradita per Bar. in l. grecè §. cum pignore de pignor. post glo. ibi in secunda lectura, & in l. nomen, vbi Scrib. C. quæ res pign. obl. poss. ergò prædictis actionibus fratres Hieronymi Aemilius creditor compellere potest, vt per Negus. de pign. in 3. Memb. par. 2. num. 21.

Septimò, & vltimò, quod non obstante prædicta cessione, seù donatione creditoris ius firmissimum sit, ex eo licet arguere, quoniam fuit postea per Hieronymum fratribus factum
29 irreuocabile mandatum, & omnimoda data potestas, vendendi, donandi, soluendi, & satisfaciendi creditoribus suis, ex quo resultat eos fuisse constitutos procuratores in rem propriã & per Aret. in cons. 125. per Alex. & Ias. in l. si se non obtulit num. 8. de re iud. Rursus id patet, quoniam non solum ad exigendum procuratores in rem propriam constituuntur l. si quis rem de procur. Sed etiam ad satisfaciendum creditoribus l. fin. §. Titius, & ibi glo. & Bart. de cond. ind. glo. in l. plautius de procu. in l. planè fam. hærcis. Idquè etiam constat, quia illis vtiles, & directas demandauit actiones l. qui stipendia, vbi Bart. & alij C. de procur. & l. 1. C. de act. & obl. Doct. in l. si actor
30 de procur. idem etiam probat generalis constitutio, vt omnia possint, quæ ipse posset, vt per Bart. & Ang. in l. in prouinciali §. si ergò de oper. no. nunc. per Paris. in cons. 107. num. 34. & seq. vol. 3. not. in l. si quidem C. de act. & obl. in l. qui quadrigenta in princ. ad Trebell. Accedit fortius, quod ita constituti fuerunt procuratores, vt reuocari nequeant, præter rex. in c. fin. de procur. in 6. vt Paris. in cons. 69. num. 145. vol. 3. post Fely. in c. ex parte sub nu. 13. de rescript. igitur cum in se fratres susceperint onus, merito à creditoribus compelli possunt. Nec quicquàm obstat mors Hieronymi, quoniam mandatum prædictum, vt creditoribus satisfacerent morte mandantis non
31 est extinctum, cum cæperint subire onus, & de meritis causæ tractare, & ita effecti sunt domini litis l. nulla vbi Bar. & cæteri C. de procur. & pro eis constituens ipse satisdederit, vt per Socc. in fallent. in vers. Mandatum num. 9. post Bar. in l. si defunctus de procur. Corroboratur hoc etiam, quia cum Hieronymus omni modam potestatem fratribus concesserit, & promiserit, se bona sua illorum nomine possidere, ex hoc constitutum inductum est, & possessio, atq; dominium etiam directum transfertur, vt per Tiraq. post cæteros in tract. constit. par. 2. ampl. 8. & cum in constituto certa quædam verba solemnia non sint necessaria, sed quibuscunquè dummodo efficacibus fieri possit arg. l. qui autem §. fin. & l. eum qui §. Iulianus de const. pec. dixeritque Hier. se bona sua ad fratrum manus tradere, illaque cedere & similia; consideratis his, quæ inter eos agebantur, quæue eius erat intentio, vt scilicet omnibus se oneribus exueret. Quod etiam fratres affectabant, vt ex eorum literis colligitur, arg. l. si seruus plurium §. fin. de leg. 1. attento etiam verbo, ad manus tradere, quod dominij translationem denotare solet, vt not. in l. traditionibus C. de pact. videtur dominiũ in eos esse translatum, atquè possessio, & consequenter, eos teneri, & posse ex prædictis à creditoribus compelli.

Non obstant, quæ aduersus creditores supra retulimus, nam non solum nihil aduersarijs prosunt, sed etiam ex illorum resolutione creditorum iura clarius demonstrantur. Nam in primis, quod duo consanguinei interfuerint ni
32 hil releuat, cum inter eos magis esse soleat, quam inter extraneos suspecta donatio l. data, vbi gl. C. de donat. Bal. in d. cons. 213. sigilli appositio non releuat sine subscriptione, vel simili, vt per Bal. de pac. const. in prin. col. 2. in l. falsus C. de furt. Dec. post Fely. in c. 3. loco col. 1. de probat. nec vltrà quid probat, quam priuata scriptura, quam verificari, vel recognosci necesse est, Alber. Bar. & Cast. in l. si procuratorem de procur. Nec quod ex certa scientia se donare dixerit, hæc enim clausula non excludit probationem in contrarium l. de ætate §. fin. de inter. Act. per quam ita ait Bal. in l. sed & si quis in fin. si quis caut. Alex. in l. si dari de verb. obli. & quidem aliter se rem habere, vt supra probatum est, & ex infrà dicen-
33 dis clarius probabitur. Et qua facilitate donauit eadem, cæteras amplissimas clausulas donationis adiecit iuxta l. dolum §. diuersi de dol. except. Bart. in d. l. fin. §. idem quæsijt, & in his terminis stante enormissima læsione, cum pro 15. millia florenis amplissimã patrimonij por-
34 tionẽ cesserit, èx ignorantia id fecisse cẽsetur vt per Doct. in l. 2. post gl. ibi, & in l. quisquis C. de rescind. vend. per Imol. in d. l. si quis cũ aliter, per Socc. in cons. 159. col. pen. vers. respondetur cum simil. de quibus per Crau. in d. cons. 192. num. 15. & ideò tunc scientia pro opinione accipitur, vt per gl. in l. 1. §. pen. de aq. plu. arc. & in l. si duo §. 1. vti possidetis, per Gerar. in sing. 80. Quod etiam patet, quia Hieronymo persuasum fuit hæreditatem esse ære alieno maximè oneratam: vt ex eius assertione colligitur; quod tamen minimè verum esse neminem latet, hinc sequitur verborum, & clausularum reiterationem illam nihil operari, vbi constat, vt in proposito, quem enormissimè læsum, secundum Socc. in cons. 80. num. 6. Dec. in cons. 60. in fin. præsertim cum fuerit repetitio in eodem actu adhibita, iuxta gl. in l. si conuenerit ff. de pign. Quinimmo in generali promissione de non contraueniendo pars ad-
35 uersa nihil spei habere potest, cum intelligatur nisi iusta sit causa contraueniendi, præsertim lege permictente l. quidam cum filium vbi gl. & Bar. de verb. obli. l. si libertus de oper. lib. cap. Quintauallis de Iur. iur. Amplius, renunciet quis quantum velit exceptioni de dolo, nam & si dolo de presenti, vel de futuro renunciari non possit, vt per Butr. in c. cum contingat de Iur. iur. ipsa nihilominus renunciatio de dolo, modicæ lesionis intelligitur Bart. in d. l. si quis cum aliquem in fin. Alex. in cons. 1.

col.fin.lib.6. Corn. in conſ.189.col.2. lib.1. in præſentiarum verò quam ſit enormiſſima læſio, nemo non videt, meritò nec ſimplices clauſulæ huic donationi adiectæ, nec geminatæ, quicquam operantur, & in ſumma in contractu ſuſpitionem habente, vt præſens eſt, quò validiores clauſulæ adijciuntur, eò maiorem
36 ſuſpitionem augent, arg.l.doli exceptio verſ. diuerſum de nouat.& de leg.quæ not.Doct. in l.2.C.quod met.cau.& per Curt.Iun.poſt alios in conſ.14.num.19.tanto magis quoniam præſumitur falſitas, quoties præter conſuetum ali quid exprimitur c. quam graui de crim. falſ. per Crauet. in d.conſ. 192.num.10.verſ. quinto reſpõdeo, poſt Calcã.in cõſ.25.col.4. Minus etiam obſtant duo illi teſtes, qui in confirmatione interuenerunt, nam qualitas ipſorum, & rei, de qua agitur diligenter eſt attendenda;
37 fuerunt ſiquidem duo teſtes vilis conditionis, Artifices, & pauperes, vt apparet ex actis, qui ſicut in criminalibus non admictuntur, vt per Butr.& Imol. in c. ſi hi, qui in fin. de teſt. per Dec.in conſ.163.num.4.per Socc.in fall.2. reg. 289. vbi de communi teſtatur cum ſimil. ità dicendum eſt etiam in cauſa ciuili ardua, maximique præiudicij, vt præſens eſt, de qua agimus, quæ criminalibus æquiparatur, ſecundũ Bart. in l. admonendi nu.53.de Iur.iur.per Specul. de iuram.delat.num.6.& Ruin.in conſ.158 col.fin.& pauperi lib.5.

Ad id,quod ſecundò loco adducebatur,reſpõdemus generalem illam renunciationem omni legum auxilio factam nihil operari, vbi de dolo, & enormiſſima læſione conſtat. Quoniam eadem facilitate circumuentus cenſetur in omnibus per ſupradicta. Nequè iuramentum
38 hoc caſu obſtabit, non enim ſupplet ignorantiam facti l.fin.C.de non num.pec. & ad ignorata non porrigitur c. breui, vbi notatur de Iur.iur. Bal.in Rub.C.de rer. permut. Dec.in d.conſ.180.in fin.nam vltrà iurantis intentum nõ extenditur l.fin. qui ſatiſd.cog.& hinc iuxta veriſimilem intentionem interpretatur c. quẽadmodum, & ibi glo. de Iur.iur.cap.ex parte de cler. non reſid.Hieronymum vero ad actũ, de quo agitur ignoranter deueniſſe,ſupra oſtẽdimus; Sed melius, vt omnis tollatur obiectio, quamuis negare poſſemus defectum inſinuationis ſuppleri per iuramentum, & hanc eſſe communem, infiniti Doct.teſtantur, quos latè cumulat Socc.Iun.in conſ.69 num.39.vol. 1.& latiſſimè Gabr.de donat.concl.1.ſub num. 72. Retenta tamen contraria opinione, animaduertendum eſt illam procedere. Quando renunciatum eſt ſolemnitati inſinuationis, cui tamen renunciari nequit, vt ſupra probauimus & ſuper tali renunciatione iuramentum fuiſſet appoſitum, itaque iuramentum reſpiceret ipſam renunciationem inſinuationis principaliter, non ipſam donationem,vt hic,alioquin nihil operatur, Alex. in l. ſi conſtante §. quoties num.5.fol.matr.Dec.in l.de alimentis num.12. C.de tranſact.Ripa in l. qui Romæ §. duo fratres num.73.de verb.obl. cum ſimil. de quibus per Gabr.loco præall.num.73. Præterea, eſto, quod ſuppleat defectum inſinuationis,hoc vtique admicti poteſt, modo non vergat in alterius præiudicium iux. c. 2. de pact. in 6. & ibi Doct.alioquin vinculum eſſet iniquitatis, contra c. quanto cum ſim. de Iur.iur. vt in terminis inquit Soc.in conſ. 77.col.8.in princ.quem ſequitur Soc. Iun. in conſ.69.num.40.vol.1.At quantum, & quale præiudicium ex huius iuramenti validitate, Aemilio ex legitima cauſa creditori generetur, ex facto patet ad ſenſum, meritò &c. Addimus quod iuramentum taci-
39 tam conditionem recipit, niſi per dolum, vel errorem celebratus ſit contractus, vt not. in l. cum putarem, famil.herciſ.in l.ſi poſt diuiſionem C.de Iur.& fact.ignor.Oldr. in conſ. 238. per Dec.latè in conſ.408. Et ſi perſuaſioni locus erit; rationibus hæc quoquè opinio ſuade-
40 ri poteſt. In primis quia quoties ex noua cauſa venit quis contrà contractum, illa non includitur iuramento cap. cum inter de renunc. & hinc filia, quæ cum iuramento paternæ renunciauit hæreditati, poterit illam conſequi,ſi eam pater inſtituat, velut ex nouo iure ſuperueniente, Saly.in l. pactum, quod dotali C. de coll.Imol. & Rom. in l. Qui ſuperſtitis de acquir. hær. Sed qui defectum inſinuationis ad donationem inualidandam allegat, non venit contra pactum, ſed arguit negligentiam dùmtaxat donantis, & ita ex noua cauſa donationem impugnat. Sic argumentatur Ang. in conſ.58.in fin. legitur.

41 Rurſus iuramentum appoſitum ſuper contractu in quo à lege fraus præſumitur, illum non validat, Bal. Sal. & Caſtr. in Auth. Sacramenta puberum C. ſi aduerſus vend. vbi id circò aſſerunt contractum minoris contra formam ſtatuti celebratum iuramento non firmari, Bar.in l. omnes populi in 2.q.3.q. princ. de Iuſt.& Iur.& Rom. in conſ. 12. ſed ideò nulla
42 eſt abſque inſinuatione donatio, quia in fraudem fieri præſumitur, ob quam euitandam inſinuatio inuenta eſt d. l. data C. de donat. merito, &c.

Præterea iuramentum non firmat actum à lege in alterius odium prohibitum, iuxta not. per Bar. in l. ſi quis pro eo in 4. memb. de fideicom.

Sed donatio non inſinuata, nulla eſt in odiũ donatarij d.l.Sancimus C.de donat. Oldr. in conſ.173.facit tex.in l.tametſi, vbi glo. ad Maced. hoc igitur iuramentum defectum inſinuationis in præſenti caſu ſupplere nequit, & hãc ſententiam ſequitur quoquè Rebuff.in Conſt. Galliæ par.2.in tit. de donat.in fin. art. 1. glo. 1. num. 39.

Denique moueor ex alio, quandoquidèm ex contractu non ſeruata ſolemnitate legis,
43 vel ſtatuti, nec naturalis, nec ciuilis oritur obligatio, Ita Rom.in d.conſ.12. num.4. per tex. in d. l. Sancimus, ibi pro non ſcripto, vel intellecto C. de donat. Cùm ergò non ſit aliquid confirmabile, nullam confirmationem iuramentum inducere poteſt, nam qualitas eſſe nequit ſinè ſubiecto vulg. l. 2. de vſufr. cum ſimil.

Ad

Ad tertium de Imperatoris confirmatione, respondeo, non esse verisimile voluisse Imperatorem expressam testatoris tollere dispositionem, cum ipse testetur, suam esse intentionem, vt vota testantiũ impleantur, vt in prin. Auth. de Iur. iur. à moriente præst. Socc. Iun.in cons.65.num.2. vol.2. Hæc autẽ confirmatio directò aduersatur dispositioni Antonij Fugeri testatoris, Sed qnia dici potest id posse in dubio locum habere, Id circò dicimus, quod licèt de Principis potestate multa varijs in locis à Scribentibus tradita sint, sicut cuiusque tulit ingenium, vel commoditas forsan persuasit, citra tamen omnem animi affectum: hoc tantum verum credimus, quod confirma-
44 tio Imperatoris etiam ex certa scientia in alterius præiudicium nihil operatur, secundum Abb. in c.tua nobis de confir. vtil. vel inutil. Bal.in prohæm.feud.col.14.vers. hoc idem dicit And.Aret.in cõs.15.Reuer ẽdiss.pater col.5 Dec.in cons.606.in fin.& Socc.Iun.in cons. 60. num.20.vol.4.Nam priuilegia Principum abs-
45 que alterius iniuria intelliguntur l.1.§. si quis ne quid in loc.publ.not.in c.1.§. si quis fecerit quo tempore mil.in vsib.feud.per Oldr.in cõs. 268.num.1.per Alex.in cons.87.col.2.li.6.Dec. in cons.144. col. 1. in fin. Mandel. in cons. 34. num.10. licèt dominus sit totius orbis, non tamen dominus est rerum particularium, vt per Bar.ad reprimend.in vers.totius orbis Doct.in c.si diligenti de for.cõp.Cur.Iun.cõs.184.nu.4 lib.2. Et ideò quamuis possit Princeps confirmare contractum ex defectu iuris communis inualidum, non tamen id potest in alterius præiudicium, cui erat ius quæsitum Castr. in cõs. 178. donatio col.1.vol.1. per tex. in l. adoptio non iure facta de adopt.l.2.in fin.de reb.eorum sequitur Rebuff. in prax.benef.c.1.num.33. neque ex plenitudine potestatis, vel quouis alio medio ius alteri quæsitum tollere, vel infirmare potest, nisi publicè interfit, idque manifestè probetur. Nam illius potestas ad iustitiam exercendam, & subditorum tutelam est quidem amplissima, ad illorum vero iniuriam, nemo
46 potestatem dicet. Quoniam Principis mens talis esse debet, qualis est legum dispositio, & naturalis ratio Bal.in c.1. col. 2. apud quos fiat inuest.in l. ex facto de vulg.& pupill. Præterea cum huiusmodi clausulæ ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, ex consuetudine hodie in scriptis apponi soleant, non est in eis tanta fides adhibenda, iuxta tradita per Bal. in cons. 297. ad euidentiam præmittendum est vol.3. ea enim verè dicitur potestas Principis, quæ legitima est, rationalis, & iusta secundum eundem in cons.453. vers. dicitur autem potestas lib.1.nec obstat quod Princeps tollere pos-
47 sit, quæ sunt iuris ciuilis §.sed naturalia, & §. sed quod Principi placuit inst.de iur.nat.nàm præterquam hic sumus in quæsitis de iure gentium, nempe ex contractu l. ex hoc iure de Iust.& Iur. id nihilominus intelligi debet hoc modo, vt per aliam legem ciuilem generalem, lex ciuilis ex Principis voluntate tolli possit l. 1. de const.prin.d.§. sed quod principi. At non per legem specialem in alterius præiudicium, quoniam ei Deus legem subiecit non contractus, secundum Bald. in rub. de nat. feud. quo fit, vt licet possit Princeps legis contractum tollere, non tamen contractus ipsos ex partiũ
48 voluntate constitutos. Et quamuis in Principe iusta causa presumatur, vt per Cyn. in l. fin.C.si contra Ius, vel vtil.pub.per Felyn.in c. quæ in Ecclesiarum num. 6. de const. cum simil. id tamen citrà alterius damnum intelligitur, Quinimmo tunc peccat dispensando sine causa, vt per Couar.in 4.decr. par. 3. c.6. §.9. num.10.post Abb. Dec.& alios in d. c. Quæ in Ecclesiarum.

Nec distinguatur de potestate ordinaria, vel absoluta, vt per illam non possit ius alteri quæsitum auferre, per istam verò possit, quoniam falsam esse hanc distinctionem docuit Couar.
49 lib.3.var.resol. c.6. num.8. Quem breuitatis causa non refero, cum apud omnes præ manibus esse soleat..

Ex prædictis igitur patet, vt receptui canã, quod cum nullius roboris sit Hieronymi scriptura, & donatio in ea contenta, nec eius multiplices defectus suppleri potuerunt à iuramẽto, neque Imperatoris auctoritate confirmari in Aemilij præiudicium, cui erat per prius ius quæsitum, cùmque dolus dederit causam contractui, & ille aduersus etiam patris testatoris expressam voluntatem celebratus sit. Ac etiã cum Marcus, & fratres minimè impleuerint, quæ ex parte ipsorum Hieronymo inuicem promiserint, susceperintque in se onus satisfaciendi creditoribus, & procuratores constituti fuerint in rem propriam, Aemilij iustissimam petitionem esse cum effectu admictendam, & Marcum, ac fratres condemnandos in illius fauorem iuxtam ipsius Aemilij petitionem. Salua semper prudentiori sententia.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Ingressus Religionem si disponat fauore Monasterii, an monasterium excludat fideicommissariũ.*
2 *In testamentis quæ ex testatoris voluntate dependent sunt verba potissimum obseruanda.*
3 *Verba vbi sunt clara omnis tollitur interpretatio voluntatis.*
4 *Ab expressione verborum non temerè recedendũ*
5 *Fideicommissum filiis impositum expressis, & claris verbis ad nepotes non porrigitur, & num. 8.*
6 *Fideicommissum est onus, & proinde odiosum, nec debet in dubio præsumi*
7 *In dubio ea sumenda interpretatio per quam fideicommissum excludatur.*
8 *Fideicommissum non nisi inter expressè nominatos, & grauatos admictitur.*
9 *Filii aliter, aliter nepotes appellantur.*

10 Fi-

10 *Filii in conditione positi an censeantur vocati, & num. 30.*
11 *In alternatiuis conditionibus sufficit alteram partem esse veram.*
12 *Hæredum appellatione extranei quoque continentur.*
13 *Verbum, instituo, quamlibet dispositionem significat.*
14 *Facultas amplissima disponendi si concedatur, donandi potestas non probibetur, cum liberum arbitrium contineat.*
15 *Fideicommissarius potest disponere, & donare quartam sibi spectantem.*
16 *Conditio si sine filiis decesserit monasterium nō excludit.*
17 *Monasterium habetur loco filii, vide & nu. 63. vsque ad finem.*
18 *Dolosa non dici potest alienatio, quæ Religionis intuitu pro animæ salute perficitur.*
19 *Voluntas testatoris tam quæ ex coniecturis, quā verbis expressa seruari debet.*
20 *Fideicommissum etiam verbis enunciatiuis inducitur si de mente testatoris constat.*
21 *Fideicommissum inducitur si testator iusserit bona sua conseruari in familia.*
22 *Testator vocans fœminas in defectum masculorum videtur voluisse bona conseruari in familia.*
23 *Familia per filios legitimos, & naturales ex legitimo matrimonio procreatos conseruatur.*
24 *Dispositio respiciens conseruationem agnationis fideicommissum inducit.*
25 *Clausula (modis, & formis præmissis) repetit omnes qualitates præcedentes.*
26 *Ratio adhærens principali dispositioni dicitur finalis.*
27 *Fideicommissaria substitutio per nomen collectiuum inducitur.*
28 *Obliqua dispositio vbi de voluntate constat ad directam trahitur.*
29 *Clausula omni meliori modo cuius vis sit.*
31 *Filii in conditione positi, vt censeantur vocati. quæ coniecturae sufficiant.*
32 *Masculinitatis clausula inducit dispositionem circa positos in conditione.*
33 *Testator respiciens ad filios legitimos, & naturales ex legitimo matrimonio natos dispositiuè vocat.*
34 *Digressus per plures gradus substitutionum quid operatur.*
35 *Prohibita alienatione in extraneos, positi in cōditione censentur vocati.*
36 *Singula quæ non prosunt vnita iuuant.*
37 *Verba intentioni deseruiunt, non intentio verbis*
38 *In fideicommissis à voluntate testatoris nec minimè recedendum.*
39 *Fideicommissum quando de persona ad personā extendatur.*
40 *Eadem qualitas pluribus inhærens ampliat dispositionem.*
41 *Conditio si sine filiis æquipollet conditioni si sine liberis.*
42 *Alternatiua inter duas conditiones posita fauore liberorum resoluitur in coniunctiuam.*
43 *Conditio inducit formam indiuiduam.*
44 *Actus redditur nullus forma non obseruata.*
45 *Hæredis nomen in fideicommissis ad liberos dumtaxat accommodatur.*
46 *Conditio habere se debet ad esse, & non esse.*
47 *Feudum pro se, & hæredibus concessum, de filiis intelligitur.*
48 *Verba sic accipi debent, vt semper aliquid operentur.*
49 *Superfluitas ob maiorem declarationem sæpè toleratur.*
50 *Superfluitas tolerari debet, ne quid fiat contra voluntatem testatoris.*
51 *Feudi concessio pro se, & hæredibus quibuscūque, ad habiles tantum restringitur.*
52 *Prohibitio alienandi, ad casus necessarios non applicatur.*
53 *Verba testatoris generalia restringuūtur ex verisimili eius mente.*
54 *Contrarietas euitanda in testamentis.*
55 *Verba testatoris non ita interpretari debent, vt eius dispositio reddatur elusoria.*
56 *In fideicommissis potestas alienandi, ad necessitatem restringitur.*
57 *Auth. contra qui rogatus C. ad Trebell. declaratur.*
58 *Prouisio hominis, facit cessare prouisionem legis.*
59 *Oppositum in oppositō idem operatur, quod propositum in proposito.*
60 *Expressum facit cessare tacitum.*
61 *Nemo inuitus cogitur benefacere.*
62 *Testator est rerum suarū moderator, & arbiter.*
63 *Monasterium ne loco filii habeatur, an testator prohibere possit.*
64 *Monasterii fauor non est tantus, vt libera testatoris voluntas ex eo impediatur.*
65 *Monasterium hæres institutus à grauato non excludit substitutum.*

Pro Admod. Illustri Domina Laura Spinola Ianuensi.

ARGVMENTVM.

An substitutio facta à Patre in beneficium consanguineorum filiÿs absque liberis decedētibus, comprehendat etiam natos ex filiÿs prædictis, ita vt substituti excludant Monasterium, in quo dicti substituentis nepotes facti sunt Religiosi. Et ex inde ex adductis pro vtraque parte, subtiliter, clarè, & distinctè explanatur huius substitutionis materia; ac testatoris voluntas interpretatur; nec non habetur an filiÿ in conditione positi, censeantur etiam vocati, & quomodo Monasterium intelligatur haberi loco filiÿ; & denique pre quæ verba intelligatur in dubio comtempla-

ta fa-

ta familia, vt bona, in ea remaneant, satisque doctè habentur multa circa facultatem alienandi in casu citato à testatore concessam & circa eiusdem intellectum.

CONSILIVM XXXX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

ADmodum Illustriss. Dominus Ambrosius Spinola Genuensis duos habens filios Valerium scilicet,& Siluiũ, eos in suo testamento vniuersales hæredes instituit,& inuicem substituit sub conditione, si alter ipsorum sinè filijs legitimis, & naturalibus de legitimo matrimonio natis decessisset, & ambobus decedentibus sine filijs legitimis, & naturalibus, vel sinè hæredibus ab eis institutis, substituit Victoriam, & Lauram eius filias, quamlibet earum pro dimidia, & illas pariter inuicem substituit sub eadem conditione, si sine filijs &c. ambabus autèm sine filijs legitimis, & naturalibus decedentibus,vniuersalem hæredem instituit Illustrem Dominum Vbertum Spinolam fratrem suum, eiusque filios &c. Declarauit tamen, & voluit, vt prædicti omnes substituti hæredes sint in eo tantum, quod supererit, nulla retenta, vel detracta quarta, siue falcidia, siuè Trebellianica, nec alia quauis re, quæ de iure retineri,vel detrahi posset, adeò quod prædicti Valerius, & Siluius possint semper, tam in vltima voluntate, quam alio quouis modo,tanquam de re propria, de hæreditate ipsius disponere: declarauit etiam testator mentem, & voluntatem suam esse, vt tota hæreditas ipsius in filios, & alios superius nominatos, modis, & formis premissis perueniat, & pro nihilo ad filias moniales, si monachatæ fuerint, nec ad Monasteriũ, & sic prohibuit, omni meliori modo,quo melius fieri, dici, ac esse potest, vt in testamento habetur. Euenit Siluium secundogenitum Religionem ingressum fuisse, suamque portionem Valerio fratri primogenito donasse, qui ab intestato defunctus,duos reliquit filios,duasque filias, quæ Religionis causa Monasterium ingressę, suam & dotem receperunt; Ex masculis verò maior natu Religionem ingressus portionem suam hæreditatis, quæ erat magni momenti Monasterio donauit; alter verò secũdogenitus idem sequutus exemplum,Religiosus effectus ad Monasterij fauorem de sua portione disposuit: quæritur modò num D. Laura filia Domini Ambrosij testatoris superstes, quæ Illustri Domino Octauio Costæ nupta est ad hæreditatem prædictam admitti debeat vel Monasterium, cuius Religionem ingressi sunt nepotes testatoris, dictæ Dominæ Lauræ præferatur.

In hac facti Specie, quo breuius fieri potest agendo, videtur prima facie respondendum fideicommissum prædictum ad D. Lauram nõ pertinere, sed potuisse nepotes testatoris de hæreditate disponere ad libitum in fauorem Monasterij, cuius Religionem ingressi sunt,& consequenter Monasterium Dominæ Lauræ præferendum esse.

2 Primo,quoniam in testamentis,quæ ex libera nostra voluntate dependent l.1.ff.de testam. l.illa institutio, de hæred. insti. l.1. C.de Sacr. san.Eccl. verba sunt potissimum obseruanda l.non aliter ff. de leg. 3. l. si alij de vsufr. leg. quia forma sunt intrinseca, & essentialis cuius vis dispositionis l. si quis cum testamentum ff. de testam. quam ad id not. Aret.in l.qui Romę §. duo fratres sub num.28. de verb.oblig. ideo
3 què vbi verba sunt clara, omnis tollitur interpretatio voluntatis l. iam hoc iure, vers. hoc itaquè, & ibi Bart.de vulg.& pupil. substi.l.ille autem ille §.cum in verbis, de leg. 3. Multa enim testatorem mouere potuerunt, quæ alios
4 latent, idcircò ab expressione verborum, quibus mens declaratur, non est temerè recedendum, Corn.cons. 272.sub num.5.lib.4. Sed ex verbis testatoris eius voluntas arguitur l.labeo §.idem Tubero, de supell.leg. quæ, vt verba sonant debet intelligi, Bart.in l.arrogator, sub num.27. de adopt. in Auth. hoc locum nu. 10. C.si sec.nupt.mul.& voluntas ipsa est quæ totum facit l. ex facto, de her.inst.l.in conditionibus primum locum, de cond.& dem. l.cum quæstio, in fine C.de legat.§.disponat, in Auth.de nupt. quibuscumque sit illa verbis expressa l.3.C.de lib.præt.l.quoniam indignum C. de testam.l.cum virum C.de fideicom.nihil igitur, nisi testatoris voluntas verbis expressa attendi debet,l.quia poterat ff.ad Trebell. Ergò cum fideicommissum de quo agitur, expressis, & clarissimis verbis filijs dumtaxat in-
5 iunctum sit,ad eos dicendum est limitatum, & restrictum fuisse, nec ad nepotes pertinere illius onus, & merito de Aui hæreditate liberè disponere potuisse.

6 Secundò, nam fideicommissum est odiosũ, cum onus sit l. Papinianus §. Si quis impuberi de inoff.test.l.cohæredi §.cum filio de vulg. & pup.& ideo non debet in dubio præsumi,Oldr. cons.21.Dec.cons.63.ad fin.Immò in dubio cõtra illud pronunciandum est Castr. cons. 151. in antiq. Iaf. in l. potest, de vulg. Rip. in d. l. hæredes mei §. cum ita, numer.17. Rot. decis. 864. testator in fin. in antiq. & alibi passim per Doct. ideo onus probandi illud asserenti incumbit, Socc. cons. 62. sub num.4.
7 & cons.63.num.14.& ea potius sumenda est interpretatio, per quam illud excluditur l. apud Iulianum §. Seiam, de leg.1.l. Lucius §.tres hæredes, ad Trebell.Dec.cons.287.num.10.Ruin. cons. 168.nu.10 in 2.Rol.cons.56.num.35.in 3.
8 Vbi autẽ de eo apparet,nõ debet nisi inter nominatos expresè, & grauatos admitti, Ruin. cons.113.nu.4. lib.2.Soc. Iun. cons. 176. n. 20.

in 2.

in 2. Burs. conf. 157. num. 29. lib. 2. Pedroc. conf. 19. num. 48. & eam obtrem de persona ad personam extendi non debet, Dec. conf. 218. num. 9. & 287. sub num. 7. atquè 377. num. 3. Dec. conf. 1. num. 145. & seq. lib. 2. qui de communi testantur, siuè varietur persona substituti, siuè grauati, Rip. in l. 1. num. 29. de vulg. & pup. cum pluribus per Card. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. num. 8. & præsertim filijs iiunctum ad nepotes minimè porrigitur,
9 tum ex proprietate sermonis, quia aliter filij aliter nepotes appellantur l. quod si nepotes ff. de test. tut. vt per Dec. conf. 95. num. 6. tùm ne videantur grauati filij, vt ibidem ille num. 7. Sed fideicommissum, de quo agitur, in personam nepotum non est inductum, ergo ad eos extendi non debet, sed ad personas expressas restrictum.

10 Tertio, quoniam clarum est secundum omnium ferè Doct. sententiam, filios in conditione positos non censeri vocatos, vt per glos. vlt. in l. Lucius, huius initij secunda, ff. de hær. inst. quam infiniti propè amplexi sunt relati p Soc. Iun. conf. 177. num. 8. lib. 2. per Clar. recept. sent. lib. 3. §. testamentum q. 77. Mantic. de coniect. lib. 11. tit. 2. in prin. Trentac. de subst. par. 4. cap. 11. num. 20. D. Peregr. de fideic. art. 28. in princ. & alij.

At testator noster suos hæredes grauauit sub expressa conditione, si sine filijs decesserint, nec eos in conditione positos honorauit, neque grauauit, ergo ex testamento non fuerunt vocati, consequenterque ad eos fideicommissum non extenditur.

Quarto, fideicommissum hoc, de quo agitur sub duplici conditione alternatiuè relictum est, nimirum si sine filijs, vel sine hære-
11 dibus ab eis institutis, constat autèm in alternatiuis conditionibus sufficere alteram partem esse veram l. si hæredi plures ff. de cond. instit. l. si is qui ducenta §. vtrum de rebus dub. l. si quis ita fuerit, de verb. oblig. c. in alternatiuis, de reg. iur. in 6. Sed hæredum appellatione extranei quoquè, & quidem propriè continentur
12 l. in annalibus C. de legat. l. sciendū ff. de verb. sign. Bart. in l. Gallus §. etiam, de lib. & post.
13 & verbum, instituo, generaliter sumptum, quā libet dispositionem significat l. quoties C. de hær. inst. Ergo disponendo ad fauorem Monasterij conditioni satisfactum videtur.

Quinto, alia ratione idem probatur, nam testator ampliſſimam disponendi facultatem concessit, tam per vltimam voluntatem, quam
14 alio quouis modo, qua donandi potestas, vel quolibet modo in extraneos disponendi, non est denegata, vt Paris. conf. 23. num. 42. lib. 1. Gozad. conf. 7. num. 14. & conf. 8. num. 24. cum similib. per Decian. conf. 58. num. 33. lib. 2. quæ ampla facultas liberum arbitrium continet, Paris. conf. 26. num. 28. & seq. lib. 4. Burs. conf. 189. num. 81. in 2.

Rursus, quia iussit testator iure fideicommissi id tantum restitui, quod ex hæreditate supererit, ex quo libera etiam resultat alienandi facultas l. Titius ff. ad Trebell. Soc. conf. 113. col. 1. & 123. col. pen. lib. 3. Verum ex nō
ui iuris dispositione quarta pars fideicommissario reseruatur, Auth. contra, qui rogatus C.
15 ad Trebell. & in corpore vndè sumitur, ergo nihil obstat, quin valida sit donatio, & quæuis alia dispositio in fauorem Monasterij facta, saltem vsque ad dodrantem.

Sextò, quoniam conditio, si sinè filijs decesserit, Monasterium non excludit, si successio-
16 nis capax est, vt hic præsupponitur, quominus admittatur, & excludat substitutum, Bart. conf. 1. & 104. latè Alex. conf. 121. lib. 2. Dec. conf. 259. & 426. Crau. conf. 152. & communè testatur Bald. Nou. de dot. par. 6. priui l. 77. num. 5. Boer. decis. 354. Menoch. conf. 108. num. 22. lib. 2. Dec. in c. in præsentia, sub num. 58. extra de prob. Rip. in l. si vnquā q. 34. C. de reuoc.
17 don. Nam filij loco habetur §. sed & hoc præsenti in Auth. de Sanctiss. Episc. Auth. nisi rogati C. ad Trebell. l. Deo nobis C. de Episc. & Cler. d. c. in præsentia de probat. not. in Auth. si qua mulier, vbi Ias. sub num. 18. C. de Sacrosan. Eccl. ea ratione, quia conditio, si sine liberis, veluti impeditiua vitæ contemplatiuæ, habetur pro non appositā, vt colligitur ex d. §. sed & hoc præsenti. Nec testator minus Religionem, quam liberos hæredis instituti dilexisse videtur, & ideo sicuti liberos prætulit substituto, ita profectò, liberis deficientibus, Religionem, si cogitasset hæredem institutum ea ingressurum fore, prætulisset, vt considerat Paul. Castr. in d. Auth. nisi rogati, num. 2. Alex. quoquè conf. 121. sub num. 12. & seqq. lib. 2. & conf. 35. sub num. 9. lib. 3. Couarr. var. resol. lib. 1. cap. 19. sub num. 11. vers. ex quibus, ergo nihil obstat, quominus Monasterium admitti debeat, & D. Laura excludi. Præsertim, quia
dolus, qui omnino cessare debet l. Lucius ff. de
18 exer. act. l. creditor §. Lucius, mand. in dubio non præsumitur l. meritò ff. pro Soc. Et si adesset, per ingressum Religionis omnis macula abstergitur §. illud, in Auth. de Monach. Nec dolosa dici potest alienatio, quæ Religionis intuitu pro animæ salute perficitur, Corn. conf. 64. nu. 3. lib. 4. Ex quibus, cæteris prætermissis, dicendum videtur D. Lauram ad fideicommissum non debere admitti.

Verum his minimè obstantibus contrariam sententiam veriorem existimamus nimirum D. Lauram omnino ad fideicommissum esse admittendam, & nullam atque inualidam esse omnem dispositionem ad fauorem Monasterij factam. Præsupponendum est in primis mentē, & voluntatem testatoris in testamentis esse præcipuè obseruandam l. pen. de leg. 1. l. fidei-
19 commissa §. item si quis, in fin. de leg. 3. l. in conditionibus, de cond. inst. l. cum quæstio C. de legat. cum mille similibus. Nec minus tacita, quæ ex coniecturis desumitur, quam verbis expressa l. cùm proponebatur l. qui solidum §. 1. l. Titia Seio. §. Seia libertis, de leg. 2. Bart. in l. licèt Imperator, per illum text. de leg. 1. in l. cū Auus, de cond. & dem. cum concord. per Socc. conf. 49. num. 3. lib. 1. Dec. conf. 15. sub num. 2. & conf. 38. sub num. 1. Hinc verbis etiam enū-

ciati-

diatiuis fideicommissum inducitur, vbi ex eis de mente testatoris apparet l.Păphilo, in prin. vbi Bart.& in l. fideicommissa §.hæc verba, de leg.3.latè Scrib.in l.hæredes mei §. cum ita ad Trebell. cum simil. per Paris.cons.52. num.9. lib.2.Decian.cons.31.nu.43.lib.1. & alibi sæpe. Et mens ista verbis præfertur l.3.§.conditio ff. de adim. leg. l. quoniam indignum C. de testam.l.cum virum C. de fideic. quam ob rem si mentem testatoris nostri obseruamus, non erat dubium fideicommissum, non minus nepotibus, quam filijs ab eo fuisse iniunctum.

21 Primò, quoniam iussus testatoris, vt bona cõseruentur in familia fideicommissum inducit l.filius fam.§.Diui, & Doct. omnes, de leg.1.l. cum pater §.cùm inter, de leg.2.late Gabr.qui alios cumulat suarum conclus.lib.4.tit.de fidei com.concl.10. Sed testator iussit bona sua conseruari inter suos descendentes, cuius voluntas ex pluribus quoque clausulis testamenti apparet, & in primis disposuit inter suos descẽdentes seruata gradus, & sexus prærogatiua, primum enim filios, deindè nepotes, & vlteriores gradatim: mox in defectum masculorũ

22 vocauit fœminas, quæ quidem diligens dispositio præceptum inducit conseruandi hæreditatem in familia, vt optimè per Castr.cons.421 col.11.& 111. vers.1. vol.3. Soc. cons. 12. in 1. dub.& cons.63.sub num.15.lib.3.Dec.cons.371 sub num.6.& cons.516.sub num.16.ea ratione, quia per masculos familia conseruatur l. lege 11.tab.C. de legit.hære. §. media Inst. de leg. agn.succ. fœminæ enim sunt caput, & finis familiæ l. pronunciatio, in fin.de verb.sign.

23 Secundò, quoniam non solum vocauit hæredum filios legitimos, & naturales, sed ex legitimo matrimonio natos, quibus solis familia conseruatur, Bart.in l. tutelas, in prin.ff.de cap.dim.in d.l.pronunciatio,& in l.vlt. vbi Baldus, Salic. & alij C. eodem tit. de verb. sign. latè Decian. cons.31. num. 91. & seqq. lib. 1.

24 Tertiò, quia in subsidium filiorum, & filiarum, eorumque descendentium substituit D. Vbertum fratrem, eiusquè descendentes gradatim. & tandem cæteros proximiores, quæ dispositio conseruationem agnationis significat & ad proximiores testatoris fideicommissum refertur, Paris.cons.83.lib.2. Decian. cons.26. num.75.in 2.& cons.21. lib.3. cum multis per D. Peregr. de fideicom. art.20. num.8. & seq. & hæc pars testamenti, ex præcedentibus declaratur, iux.l.qui filiabus, de leg.1.l.si seruus plurium §.vlt.eod.tit.l.vtrum de pet.hæred.& præcipuè in substitutionibus, Bart. in l. vlt. ad Treb. Dec.cons.15. num.3. Soc.Iun. cons.49. num.22.lib.3.Clar. in §. testamentum q.76.in 2. & 3.reg.

Quartò, quia iussit insuper testator totam ipsius hæreditatem ad filios, & alios supra no-

25 minatos peruenire, modis, & formis præmissis, quæ clausula repetit omnes qualitates præcedentes, ac si de verbo ad verbum facta esset earum expressio, Aret. cons.155. num.1. Dec. 382.num.3.Paris.cons.37. num. 58. in 2. Crau. 208.num.6. Menoch.269. num. 33.in 3. Et cũ post perfectam dispositionem adiecta sit, ad omnia præcedentia refertur l.talis scriptura in princ.vbi Ias.num.36.de leg.1. Dec.cons.15. ad fin. Paris.19.num.68.& cons.48. num.14.in 2.cum alijs per D.Peregr.art.16. sub num.23. & cons.62.num. 12.in 1. sicut de clausula, ordine quo supra, scribit Menoch. cons. 106. num.293.lib.2.

26 Quintò, quia ratio expressa est in testamento, dum in eo dicitur (quia mens, & voluntas ipsius est, vt tota hæreditas in filios, & alios supra nominatos perueniat) quæ adhærens principali dispositioui, dicitur finalis,& quæ mouit ad eiusmodi dispositionem ipsum testatorem, Bart.in l.1.C.de falsi.caus.adiect. Soc.Sen.cons. 152.in fin.lib.2.Tiraquell. cess.caus. limit.pri. num.29.& 86.cui rationi omnino standum est

27 nam inter vocatos nomine collectiuo, vt hic, indibilitatam fideicommissariam substitutionẽ inducit, Soc.in l.Gallus §.1.num. 18. & seq. de lib.& post.Burs.cons.170.num.14.sumus igitur in claris, nec indigemus alijs coniecturis,iuxtà l. continuus §. cum ità, de verb. oblig. cum vulg. Neç verba, quæcunque illa fuerint expressæ voluntati prævalent, cùm ideò inuenta sint, vt illam explicent l. labeo §.Idem Tubero, de sup.leg.c.secundò requiris, de app. c. 15. autem 22. q. 2. c. humanæ aures, 22. q.5.

28 Hinc vbi de voluntate constat, etiam obliqua dispositio ad directam trahitur l. tractabatur, vbi Bart.Bald. & Ang.not.de mil.test.

Deniquè adiecit testator clausulam, omni meliori modo, quo melius fieri, dici, ac esse

29 potest, cuius clausulæ vis est (quod ex abundanti diximus) vt significet noluisse testatorẽ ad casus expressos tantùm se restringere, sed generaliter inter filios, nepotes, ac descendentes in infinitum inducere fideicommissum, Crau.cons.vlt.nu.15.lib.2.Rim.Iun. cons.181. num.57. in 2.Burs.202.num.23.in 2.post Bald. in l.virum col.4. si cert.pet. Menoch.lib.4.præsumpt.præs.76.num.82. hic autem melior modus est, via, & causa, quibus validiùs per fideicommissum substitutio fiat, & familiç conseruatio præcipiatur, sequitur ergo ex prædictis omninò constare de voluntate testatoris, quod non modo inter filios, seq inter nepotes quoquè, & cæteros descendentes fideicommissum induxerit, & ita non limitatè ad filios tantum, sed ad nepotes, & reliquos pertinere.

Secundò principaliter facit, quoniam, & si hæredum filij in conditione positi non censẽ-

30 tur dispositiuè vocati, vt pro alia parte deduximus, iuxta glo.in d.l.Lucius, cum alijs supra deductis, nihilominus contrariam opinionem affirmatiuam tenuerunt alij quamplures relati, per Decian.cons.28.lib.2. Menoch.cons.125 nu.13.in 2. & li.4.præs.præs.76.in princ.Rust. tract. si sine lib. Theraur. decis. 96. Pedroc. cons.40. num.7. Burs.cons.202.num. 34. Mantic.d.lib.11.tit.2. D.Peregr. denique d. art. 28. in princ. nec ista minus communis opinio videtur, vt prædicti, & alij testantur: sed quia de veritate amplissimæ illius quæstionis hic

non

non est disputandum, præsupposita priori sententia negatiua, adhuc in casu, de quo agitur, diximus hosce nepotes in conditione positos fuisse dispositiuè vocatos, idquè ex coniecturis
31 pluribus colligi, in quibus præfati Doctores vnanimiter id affirmant, perinde, ac si re vera vocati fuissent, & substituti, Clar.d.§.testamentum q.77. Zanch.in d.l.hæredes mei §.cum ita part.7.num.18.cum seqq.Mantic. d.lib.11. tit. 2.num.19.Crass. de success. §.fideicommissum q.13.num.2.& alij quamplures: immo sufficere asseuerant leues etiam coniecturas, quandoquidem cum dubia sit quæstio principalis, & non certè constet de magis communi, leues etiam sufficere debent coniecturæ Decia. d.cons.28.num.10.in 2. in casu autem nostro multæ sunt, nec profectò leues coniecturæ.
32 Prima, quoniam testator, nepotes posuit sub conditione excludendo filias, & ita masculos præferri voluit; at clausula masculinitatis est in causa, vt dispositiuè vocati censeantur, & tenuerunt multi relati per Mantic.d.lib.11.tit.3 num.3.Roland.cons.6.sub num.29.lib.4. Bero. cons.81.num.7.Menoch.cons.152.num.3.lib.2. Burs.d.cons.202.num.34.Pancirol.cons.99.nu. 15.late Decian.cons.33. sub num.118.
33 Altera est, nam voluit esse debere legitimos, & naturales, ac de legitimo matrimonio natos, quæ clausula ostendit eos fuisse dispositiuè vocatos Soc.Iun.cons.110.num.25. & seqq. lib.3.Decian.d. cons.31. num.124. lib.1.Thob. Non.cons.32.num.11.Burs.d.cons.202.num.17 Mantic.d.tit.3.num.7.& not.omnes in l. generaliter §.cùm autèm C.de Inst. & substit.& in l. Gallus §. & quid si tantum, de lib.& post. Tertia desumitur indè, quia positi sub conditione sunt de descendentibus, Alex.cons.185.sub nu. 17. & 20.lib.2. Paris.cons.50.num.45.lib.3.Decian.cons.9.num.1.in 3. Mantic.d.tit.3.in prin. qui alios referunt. Quarta ex illis colligitur verbis, & ambobus decedẽtibus sine filijs,&c. quoniam ablatiui absoluti eosdem significant dispositiuè vocatos l.fideicommissũ §. cum esset, de leg.3.Corn.in l.1. num. 13. C. de cond. insert.Ruin.& Soc.Iun. quos refert, & probat Zanch.in d.§.cum ita par.7.num.80.Gabr.de fideic.concl.4.num.41. Quinta est coniectura à Doct. obseruari solita, quando digressus est
34 testator ad plures gradus substitutionum; hic enim vocauit primo filios, deinde nepotes, & descendentes ex eis, & si ex eis nemo adsit.filias, earumque descendentes, & his quoque deficientibus, fratrem, eius filios,& vtraque tandem linea deficiente proximiores? Alex. cons. 64.sub num.5. lib.5. Gozad. cons.64. num.10. Alba,cons.87.num.12.lib.1.Decian.d. cons.31. num.128.& cons.103.num.17.lib.2.& cons.44. num.57.in 3.Mantic.d.tit.3. num.13. Accedit sexta, quæ maximè refert, quoniam declarauit suæ dispositionis rationem fuisse, vt tota hæreditas ad filios, & alios prænominatos perueniret, hoc est, vt in familia sua bona hæreditaria conseruarentur, vt supra probauimus, ex qua coniectura positos sub conditione vocatos censeri tenuerunt, post Alex.Aret.& Soc.quos refert Paris. cons.6.num.26.in 3.Ruin. cons.112. sub num.15.Clar.d.§.testamentum q.79.nu.4. Mantic.d.tit.3.num.15.Gabr.d.conclus.4.num. 28.42.& 45. Vltima sit coniectura, quæ pro-
35 uenit ex prohibitione alienandi in extraneos, quæ habetur èxpresè in clausula illa, & sic prohibuit, & prohibet, ne ad moniales filias, nec ad monasterium ex hæreditate sua aliquid perueniat; quæ idem ostendit, nimirum in conditione positos, vocatos censeri ad fideicommissum, Decian.cons.103. num.27. lib.2. & Mantic.d.tit.3.num.14.qui alios latè referunt; cum ergo tot coniecturis id arguatur, quarum quæ libet sufficeret, multo magis simul in eodem testamento vnitæ eundem operari debent effectum, nam quæ non possunt singula, vnita
36 iuuant l. cum scimus C. de agric. & cens. lib. 11.glos.in l.2.§.1.in verb.legitimis ff.de excus. tut.c.cùm causam c. illud de prob. cum simil. Rom.in l. 1. §. hoc rescriptum, ad Syll.

Ex prædictis modo facili negotio tolluntur, quæ pro contraria parte considerabamus, nam ad primum,quatenus verba testatoris obseruãda dicebamus, respondemus id verum, vbi demente, & ratione in contrarium, qua motus est, non appareret, vt in casu isto, in quo ratio à testatore expressa est, vt ipsius nimirum hæreditas ad filios, & alios vocatos perueniat, id-est in familia conseruetur, verba enim inten-
37 tioni deseruiunt, non intentio verbis l.3.C.de lib.præt.c.secundò requiris, de prob. c. intelligentia, de verb.sign.l. cum auus ff. de cond. & dem. nam verbis dominatur voluntas in fideicommissis d.l.hæredes mei §.cum ita ad Treb. l.cum virum C.de fideicom. nec alio diriguntur verba, nisi vt voluntatem declarent d.l. Iabeo §. idem Tubero, cum vulg. quæ sequenda est etiam contra verborum proprietatem l. cũ proponebatur l.vnum ex familia, in fin.de leg. 2.l.non aliter de leg.3.cum congestis per Tiraquell.in l. si vnquam, in verbo libertis nu. 52. cum seqq.C.de reu.don.per Zanch.in d.§.cum ita, par.3.num.46. per Mantic.lib.3.tit.19. per totum, de coniect. vlt.vol Nec ab ea per vn-
38 guẽ latũ recedendũ est §. disponat in Auth.de nupt. lib.1.C.de Sacrosan. Eccle. etiam si minus esset solemnis; Doct.in l. nemo potest, de leg.1.in c.cùm esses, vbi Couarr. nu.5. ad fin. multa cumulat, & communem esse testatur, extra de testam. quamobrem cùm mentem,& expressam testatoris voluntatem, ratione quoque vallatam ex hoc testamento habeamus, vt demonstratum est, de verbis non erit curandum.

Nec secundum obstat, quod fideicommissũ
39 restrictum, & limitatum fuerit ad filios tantũ nec de persona ad personam extendi debeat. Nam respondemus procedere, vbi de alijs personis, nec cogitauit, nec sentijt testator, vt in l.si quis ita §. pen. de test.tut.aliud vero vbi generaliter saltèm cogitasset, & ex coniecturis id colligi posset, quia voluit omnes masculos legitimos, & naturales,ex legitimo matrimonio descendentes admitti in infinitum,Mantic. lib.3.tit.19.sub num.3. de coniecturis autem

satis

satis dictum est supra. Rursus dicimus fieri extensionem, quando persona, ad quam extendi
40 prætenditur ob qualitatem ei inhærétem sub verbis, & mente disponentis aliquo modo cõpræhẽdi potest; quamuis de ea non videatur cogitatum, Aret. in l. Gallus §. & quid si tantùm col. 3. vers. secundò fallit, de lib. & post. sic intelligens tex. in. l. tale pactum §. vlt. de pact. sic etiam Curt. Iun. cons. 121. num. 14. at in nepotibus, & cæteris descendentibus adest qualitas sufficienter inhærens, nempè conseruationis familiæ, vt demonstratum est; merito &c. Præterea fit quoque extensio ad personam, quæ sublata verborum significatione compræhendi potest, Gozad. cons. 39. sub num. 22. Socc. Iun. cons. 129. num. 35. lib. 3. qui alios refert, D. Peregr. de fideic. art. 1. num. 31. at vero filiorũ appellatione nepotes ex lata saltem vocabuli
41 significatione contineri non est dubium l. filium habeo, ad Maced. l. filij appellatione de verb. signif. Bart. in l. liberorum, eodem tit. Quinimmò conditio, si sinè filijs, cum æquipolleat conditioni, si sinè liberis l. Lucius, vbi Bartol. Bald. Ang. & Imol. notarunt, de hære. inst. & liberorum appellatione omnes descendentes cõtineantur d. l. liberorum, sequitur eos filiorum appellatione contineri, sic Rom. concludit cons. 148. etiam si dictum esset, sinè filijs ex suo corpore natis, Bald. in l. 1. num. 3. C. de cond. inser. Ruin. Bertrand. & alij à Gabr. relati conclus. 47. de verb. sign. & à D. Peregr. art. 25. num. 6.

Rursus cæteris ommissis respondetur, non procedere argumentum hoc, vbi de voluntate testatoris apparet, cui omninò standum est etiam contra verborum proprietatem, vt supra probatum est adesse, & ex verbis, & ex mente, & ex ipsius ratione sic etiam Paris. cõs. 52. num. 7. & seqq. lib. 2. nihil igitur huiusmodi argumentatio pro contraria parte suffragatur.

Non obstat tertium, quod positi sub conditione non videantur vocati secundum glo. in d. l. Lucius, & eos, qui eam sectati sunt, quoniã & si contraria sententia verior, & magis comuniter recepta videatur à Doctorib⁹ supraci tatis, ea nihilominus concessa multas recipit ex varijs causis limitationes, quas in casu, de quo agimus verificari singulas demonstrauimus, vt meritò hosce nepotes dispositiuè vocatos censeri possimus asseuerare.

Non obstat quarto conditio illa, vel sine hæredibus ab ipsis institutis, quæ videtur iam in Monasterio verificata; respondemus enim primo alternatiuam illam positam inter duas illas
42 conditiones fauore liberorum resolui in coniunctiuam, ac si dixisset, si sinè filijs hæredibus institutis, vt tex. est in l. generaliter, C. de inst. & substit. sicut vbi ponitur inter plures honoratos, l. cum quidam C. de verb. sign. faciunt not. per Scrib. & in specie per Rip. in d. l. hæredes mei §. cum ita, num. 87. ad Trebell. quo sensu admisso, cum conditio impleta fuerit, tã ex capite filiorum non susceptorum, quam nõ institutorum, filia substituta D. Laura, in quam,
43 admitti debet, nam conditio cùm formam inducat, Bald. in Auth. matri, & auiæ, C. quan. mul. tut. off. fung. Ruin. cons. 199. num. 1. lib. 1. Paris. cons. 97. num. 159. lib. 1. Soc. Iun. cons. 122. num. 19. lib. 1. cum alijs per Tiraq. de retr. conuent. §. 2. glos. 1. num. 3. Et sit indiuidua l. fistulas §. per fundum, de contr. empt. l. cui fundus l. qui duos, de cond. & dem. l. si
44 ita fuerit, in princ. de man. test. vtiquè non obseruata forma, actus redditur nullus, l. 1. de lib. & post. l. is qui quadrigenta §. quædam, ad l. falc. nec profectò, quod diuisionem non recipit, pro parte impleri potest l. 2. §. & harum l. 4. §. Cato l. stipulationes non diuiduntur, de verb. oblig. sequitur igitur pro tali conditione implenda filios susceptos hæredes institui debuisse, vt sic perfectè impleta conditione, filia substituta excluderetur, at cùm id seruatũ non fuerit, nec seruari potuerit locus erit fideicommissariæ substitutioni. Secundo respondetur, quod & si hæredum appellatio lata sit, & ad extraneos quoque referatur, vt per Bart. in l. Gallus §. etiam, de lib. & post. ibiquè Alex.
45 Ias. & alij, in vltimis tamen voluntatibus, & præsertim in fideicommissis, ad liberos dumtaxat acomodatur, quando à testatore profertur, & resoluitur, sine hæredibus, id est sine liberis, tex. in l. ex facto §. si quis rogatus, ad Trebell. vbi fideicõmissũ sub cõditione, si sinè hærede decesserit, de liberis intelligitur, & ibi gl. not. & Doct. Bald. in l. Caius solu. matr. Corn. cons. 159. num. 1. lib. 3. Paris. cons. 55. num. 1. lib. 2. & cons. 48. num. 25. in 4. Crau. cons. 38. nu. 1. lib. 1. Bertr. 182. num. 2. lib. 3. Affl. decis. 14.
46 num. 10. Odd. de comp. subst. par. 6. q. 2. D. Peregr. cons. 55. num. 6. lib. 1. Ratio est, quia conditio habere se debet ad esse, & non esse l. cum ad præsens l. itaque, si cert. pet. l. cùm in secundò, de inoff. test. l. conditio in præteritum de verb. oblig. l. si pupillus §. 1. de nouat. cum simili. Sed si conditio prædicta, de quouis hærede intelligeretur, nunquam profectò deficere posset, quoniam nemo absque hærede moritur, cum cæteris deficientibus, hæres sit fiscus l.
47 1. C. vnd. vir, & vx. Auth. hoc amplius C. de fideic. Idcircò de liberis intelligitur, qui hæredes sunt sanguinis l. 1. C. de annon. ciuil. lib. 10. Hinc feudum pro se, & hæredibus concessum, de filijs intelligitur c. 1. §. si clientulus, vbi Iser. num. 6. & Affl. 7. de alien. feud. cùm ergo D. Ambrosius testator sub conditione, si sine filijs, vel sinè hæredibus substituerit, clausula illa conditionis, sinè hæredibus, ad liberos
48 referenda est. Nec obstat videri tunc orationem esse superfluam, nam verba sic accipi debent, vt semper aliquid operentur l. hæc stipulatio, §. Diuus, vt leg. nom. caus. l. 1. §. dixerit aliquis, de publican. & vectig. & Bal. in Rubr. C. de contr. empt. dicebat, nedùm quodlibet verbum, sed quamlibet syllabam cum aliquo effectu operatiuo accipi debere, sequitur Dec. cons. 414. num. 2. Crau. cons. 135. num. 24. & 297. num. 4. superfluè igitur illa clausula sinè hæredibus intelligeretur. Respondetur adie-
49 ctam fuisse causa dubitationis tollendæ, & pro maiori declaratione, quam ob rem superflui-

tas sæpè toleratur,vt per Ruin.consi.134.in fin. lib. 3. Curt. Iun. consi. 115.num. 17. cum alijs per Zanch. in d. §. cùm ita sub num. 405.vers. secundò respondeo : Et dubitatio esse poterat, quia in prima clausula conditionis prædictæ dixerat de filis,sed testatoris intentio erat perpetuum fideicommissum instituere, vt hæreditas in familia conseruari posset,sicuti probauimus, ideò ad tollendam dubitationem hanc, & pro maiori declaratione, ne pro nepotibus etiam non videretur institutum, qui ex proprietate verborum, filiorum appellatione non continẽtur, l. quod si nepotes, de testam. tut. §. vlt. inst. qui test. tut. dar. poss. Bart. in d.l.liberorum,in princ. latè Dec. d. consi. 95. num. 6.dixit,vel sinè hæredibus, &c. Immò si qua esset superfluitas, tolerari debet,ne quid fiat contra voluntatem testatoris, l. verbis ciuilibus,& ibi
50 not. de vulg. & pup. Crau. consi. 25. num. 30. & consi. 76. sub n.29. Nec tanti momẽti est illa propositio, quod verba debent aliquid operari, immò fragilis est, & infirma satis, secundum Alc. in l. 3. num. 3. de leg. 1. Nec nouum est ex abundanti aliquid aliquando adijci l.quæsitũ §. vlt. de fund. instr.Bald.in l. quoties §.si quis ita, de hær. inst. cum simil. per Mantic. lib. 8. tit. vlt. num. 24. de coniect. vlt.vol.

Non obstat quinto quidquam amplissima illa alienandi facultas per quam liberum arbitrium concessum est donandi, & quouis modo etiam in extraneos disponendi. Respondetur restringi debere ad personas à testatore non prohibitas, sicut concessio feudi facta pro se, &
51 hæredibus quibuscunque, ad habiles restringitur,Bald. in l. cùm uirum, in fin. C. de fideic. Aret. & Soc. in d. l. Gallus §. etiam, faciunt not. per Bart. in l. instrumenta,per illum text. ibi, quibuscunque probationibus C. de fid. instr. & iur. hast. fisc. lib.10. Et ita in simili casu respondit Rub. Alexandrin. consi.110. num. 9. facit text. in l.si mihi Mæuia §. vlt. de leg. 3. vbi legata domo cum omnibus instrumentis nullo excepto restringitur legatum, vt nec pecunia numerata, nec liber rationum comprehendãtur ; pari ratione concessio isthæc facultatis generaliter disponendi,restringi debet, & hanc solutionem probat Menoch. etiam consi. 391. sub num. 33. lib. 4. Burs. quoquè consi. 189. num. 81. lib. 2. Ad idem faciunt not. per Doct. in Auth.res quæ C.comm.de legat.dum
52 generalem alienandi prohibitionem, ad casus necessarios non applicari docuerunt,ergo cùm testator prohibuerit hæreditatem suam ad Monasterium peruenire, dum generaliter hæredibus concedit de ea posse disponere Monasterium excluditur, veluti inhabile,& incapax ex dispositione testatoris,qui proculdubio id facere potuit,ad l. ex facto,de hær. inst.§. disponat Authe. de nupt. vt clarius dicemus inferius. Nec absurdum est, vt quod verbis generalibus concessum fuit recipiat de habilitate restrictionem,iuxta l. vt gradatim §. 1. de mun. & hon. l. 1. vbi not. C. de Sacr. San. Eccles. §. nostra autèm, inst. de legat. §. 1. inst. de verb. oblig.
53 cum similib. Et verba testatoris, quamquàm generalia,restringi debent ex verosimili mente ipsius l. cum vir, vbi Imol. num. 2. Soc. num. 3. de cond.& dem. Sicuti nec nouum est,testatoris voluntatem, ex multiplici causa limitari, & coarctari,vt per Mant. lib. 3. tit. 3. num. 12. & seq.

Præterea respondetur, quod in testamentis euitanda est contrarietas, & pro eius euitatio-
54 ne à proprietate etiam verborum recedendum est l. non ad ea,de cond. & dem. c. inter dilectos §. cæterum,de fid. instr. Dec.consi 38.nu. 4. vers. verba autem,& consi. 39.num. 28. Soc. Iun. consi. 125. num. 16.lib.1. Crau. consi.227. num. 5. vers. decimo,ad not.per Dec.Cagnol. & alios in l. vbi repugnantia, de reg. iur. at nisi ampla hæc alienandi facultas nõ restringeretur,manifesta repugnantia resultaret, vt bona scilicet deberent in familia conseruari,& de illis hæres ad libitum in extraneos disponere posset.

Præterea fideicommissum inane redderetur
55 & elusorium, quia posset hæres grauatus contra expressam testatoris voluntatem de hæreditate in extraneos disponere, qui totam dixit in familia conseruari, quod quidem absurdum esset, cùm sic debeant verba testatoris interpretari, ne ipsius dispositio reddatur elusoria, l. cancellauerat,in fin. de his, quæ in test. del. non enim credendum est elegisse viam, per quam suum iudicium irritetur l. 3.de mil.test. hinc multoties plus dictum, quam scriptum intelligitur l. 1. §. si ex fundo,de hær. inst. l.error C. de testam. hanc ob rem ea sumenda est interpretatio, quæ descendentibus à magis profigua sit l. 3.§.liberis de leg.præst.Dec.consi. 593. num. 6. Marzar. consi. 5. num. 25. & seq.

Nec obstat iussisse testatorem id tantum restitui,quod de hæreditate supererit,& hoc modo etiam videri alieni quouis modo potestatẽ concessam, quoniam qui rogatus est, quod supererit restituere, licet ex dispositione Auth. contra,qui rogatus C.ad Trebell. vsque ad dodrantem excludiue possit alienare, dummodo
56 quarta fideicommissario relinquatur ; hæc tamen potestas ad necessitatem restringitur,non etiam, vt ex voluntate, absque vlla necessaria causa alienandi permittatur, vt Paul. Castr. & Cõmuniter D.D.tradiderũt in d.l.Titi.ad Trebell. At in casu de quo agimus, nulla vrgebat necessitas donandi. Sed quoniam Bart.in l.Imperator §. vlt.de leg. 2. vult posse hæredem ad sui libitum vsque ad dodrantem alienare, eius què sententiam sequitur Alex. consi. 16. lib. 7. post Bald. in d. Auth. contra, qui rogatus sub num. 7. & Soc. consi. 31. in fin. lib.4. qui præ-
57 dictam Castr. opinionem expressè confundit, & re vera Bart. opinio est verissima, & in d. Auth.contra probatur,ideo respondemus Bart. doctrinam nõ procedere, quando voluntas testatoris in contrarium resistit, vt in casu nostro in contrarium obstare probauimus, quoniam licèt,ex dispositione d. Auth. possit hæres alienare vsque ad dodrantem,nihilominus,quãdo testator declarant totam velle hæreditatem ad filios,eorumque descendẽtes peruenire,hæc

testa-

testatoris deliberata voluntas prevalere debet, nam prouisio hominis cessare facit prouisionē
58 legis l. vlt. C.de pact. comm. sicuti hæres, qui rem fideicommisso subiectam alienare nequit, ne illud reddatur inutile, l. 2. §. sin autem sub conditione C. comm. de leg. permittente tamen testatore, licitè potest alienare, nec fideicommissarius eum impedire, Ruin. cons. 109. sub num. 3. & seq. lib. 2. & eueniente casu fideicommissi, alienatio non rescinditur, vt per eundem cons. 114. num. 11. eod. lib. per Decian. cons. 27. num. 10. & seq. lib. 3. ita in casu contrario, vbi potest alienare ex tacita voluntate testatoris collecta ex illa dispositione, vt quod supererit restituat, iuxtà d. l. Titius, alienare non poterit ob expressam testatoris prohibitionem, cum idem operetur oppositum
59 in opposito, quod propositum in proposito, l. & si cōtra tabulas, ff.de vulg.& pupil.l.vlt.§.vlt. de leg. 3.& est ratio, quia expressum facit cessare tacitum l. cùm ex filio §. vlt. de vulg. &
60 pupil. vtriusquè verò casus ratio est, quia voluntas testatoris totum facit l. ex facto, de hær. inst. l. in conditionibus de cond. & dem. l. cùm quæstio C.de legat. cum concord supra allegatis.

Quam ob rem, cum in casu nostro nulla fuerit alienatio, contra expressam voluntatem testatoris facta reuocanda erit, iuxtà dispositionē d. Auth. contra, qui rogatus, vt in l. filius fam. §. Diui, & ibi Doct. latè, in l. peto §. prædium, & §. fratre, de leg. 2. in l. pater filium, in princ. de leg. 3. Ruin. cons. 127. num. 13. lib. 5. Hier. Gabr. cons. 118. in princ. cum simil. & ita ad D. Lauram hæreditatem pertinere.

Vltimo non obstant, quæ ad fauorem Monasterij adduximus, quoniam ea omnia vera esse fatemur, sed procedere nisi de contraria voluntate testatoris appareat, quando quidem nemo
67 inuitus cogitur benefacere c. Iudæis, 45. dist. c. ad fidem, 24. q. 5 potest enim testator, quam velit legem rebus suis imponere l. 1. C de Sacr. San. Eccles. l. quoties, C. de don. quæ sub mod. §. disponat, in Auth. de nupt. cum vulg. cum
62 sit liber rerum suarum moderator, & arbiter l. in re mandata, C. mand. ergo cùm expressè prohibuerit testator, ne ipsius hæreditas ad Monasterium perueniret, omnis cessat difficultas. Immò, & si expressè non prohibuisset, satis superquè sufficiens fuisset ad idē conditio, si sine liberis legitimis, & naturalibus ex legitimo matrimonio procreatis, cum prohibitione simul alienandi in extraneos, nam de testatoris voluntate, veluti de necessario antecedenti constasset, arg. l. 2. de iurisd. omn. Iud. l. ad rem mobilem l. ad legatum ff. de procur. cum vulg. & consuluerunt Dec. cons. 259. num. 2. & 426. num. 2. Alciat. cons. 53. lib. 9. Decian. cons. 41. num. 30. & 33. lib. 2. sic etiam Couar. lib. 1. var. resolut. cap. 9. num. 11. vers. quantum, cum alijs per Marzar. in Epit. fideic. par. 2. q. 31. Mantic. lib. 11. tit. 7. nu. 18. Menoch. de præs. lib. 4. præs. 83. num. 27. D. Peregr. art. 28. num. 76. de fideic.
63 Nec credat quispiam testatorem prohibere non posse, ne monasterium loco filij habeatur, vt credidit Richar. in d. Auth. nisi rogati, ad Trebell. quem Bald. refert in l. si ita quis §. is cui, de leg. 2. & Rol. à Vall. cons. 36. num. 2. quoniam veritas est in contrarium, & communiter recepta passim a Doct. vt per Bald. in d. §. is cui, Castr. in d. Auth. nisi, & in l. Deo nobis, num. 4. C. de Episc. & Cler. Dec. in d. c. in præsentia num. 132. de prob. Rip. in d. l. ex facto §. si quis rogatus, num. 39. Alc. in d. l. Gallus §. & quid si tantum num. 7. & alij. Sic pariter consulendo responderunt Bald. cons. 196. num. 1. lib. 1. Ang. cons. 80. num. 1. Dec. Paris. Crau. & alij supra relati, & per Odd. de comp. substit. par. 6. art. 5. concluf. 13. & 15. Menoch. d. præs. 83. in princ. & D. Peregr. d. art. 28. num. 70. & seqq. & communem esse testatur Cacher. decis. 126 num. 24. & indubitabilem dicit Dec. d. cons. 259. atquè in practica obseruari Bald. in d. §. is cui, & cons. 407. num. 13. lib. 1.

Et ex ratione quoquè constat, quia fauor Monasterij non tanti habetur, vt liberam testa-
64 toris voluntatem impedire possit, id enim, veluti iniquitatem continens ab Ecclesia, quę cultrix est Iustitiæ c. 1. de alien. feud. nullo modo induceretur l. non vsque adeò, ff. si à par. quis fuer. man. l. 1. C. de Sacrosan. Eccl. cum alijs supra alleg. Et quæ dicta sunt vera esse intelligimus siuè grauatus Religionem ingressus fue
65 rit, vt ex præallegatis apparet, siue non ingressus illam hæredem instituerit, quoniam nequè hoc casu excluditur substitutus, vt per Doct. in d. c. in præsentia, vbi Abb. num. 41. Felin. 32. Dec. 195. per Bald. in Auth. si qua mulier, nu. 3. C. de Sacrosan. Eccles. per Cyn. Bald. & Salic. in d. Auth. nisi rogati, per Dec. d. cons. 259. & Crau. 152. num. 1. Et ex his concludimus hæreditatem, vt bona Domini Ambrosij Spinulæ, ad Dominam eius filiam iure fideicommissi omninò pertinere &c.

Ita iuris esse censeo Ego Iacobus Gallus V.I.C. Neapolit. Comes Palatinus, & Equ. Patauij primarius iuris professor, & ex more signaui die 1. Octob. 1608.

Subscripserunt.

Domini
- Marcus Antonius Ottelius primarius matutinus.
- Marcus Antonius Peregrinus primarius Canonum.
- Octauius Salgherius ordinarius matutinus.
- Thadæus Piso Soacia Pandectarum interpres.

SVMMARIVM.

1 *Donatarius omnium bonorum tenetur ad debita donantis contracta ante donationem.*
2 *Ad donatarium pertinet satisfacere creditoribus donantis siue tacitè siuè expressè id actum sit*
3 *Onus rei impositum rem ipsam sequitur quocumque vadat.*
4 *Bonorum appellatio sicut hæreditatis vniuersitatem significat.*
5 *Clausula cum oneribus, & honoribus in instrumento donationis apposita nō debet esse ociosa, & per eam onus æris alieni fuit donatario impositum.*
6 *Donatrix si vsumfructum omnium bonorum sibi reseruauit sequitur vt onus ad ipsam non pertineat multo magis si integrum vsumfructum sibi reseruauit, quia non diceretur integer si ad onera teneretur.*
7 *Trebellianicam non detrahit qui hæreditatem integram iussus est restituere, quia alias integrā non restitueret.*
8 *Donatarius soluens partem æris alieni donantis arguit eum debitorem ex causa donationis.*
9 *Donatarius soluens æs alienum donantis videtur confiteri debitum, & ob scientiam iuri suo renunciasse nec tituli inualiditatem potest allegare.*

Pro Domina Modesta Vitelli Romana.

ARGVMENTVM.

Donans omnia bona sua cum oneribus, & honoribus, reseruato sibi integro vsufructu. An hoc casu donatarius teneatur ad debita antea contracta, & quid si sciens incepit soluere donatarius?

CONSILIVM XXXXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 NON debet D. Modesta donatrix à donatario molestari ob æs alienum super bonis donatis contractum, quoniam donauit omnia bona sua, & eorum sibi vsumfructū reseruauit, & in dubio qui omnia sua donat, debita non excludit l. si quis seruum §. vlt. de leg. 2 glos. in l. princeps, vbi Petr. & Bart. de verb. sign. Alex. in l. si marito col. 2. fol. matr. Boss. tit. de bon. publ. num. 12. quando constat fuisset ante donationem contracta l. de rebus, C. de don. ante nupt. Bart. in l. si prius, C. de iur. fisc. lib. 10. Rom. sing. 159. Corset. sing. 13. post Bal. in d. l. si debitorem, C. de priuil. fisc. Immò ad 2 donatarium pertinet creditoribus satisfacere, siue tacitè id actum sit l. hæreditatem, & ibi Bar. & Alber. de don. Abb. cons. 102. col. 3. in prin. vers. hoc ergo casu lib. 2. siuè expressè l. cū res, C. de don. latè Boer. decis. 304. nu. 43. Alex. cons. 7. num. 4. vol. 6. Bened. in c. Rainutius in 3 vers. cætera bona num. 46. de testam. quoniam onus rei impositum, rem ipsam sequitur, quocunquè vadat, Clem. 1. vbi glos. de cens. l. rescripto §. sciendum de mun. & hon. Crau. cons. 217. num. 5. lib. 2. Nam bonorum appellatio, sicut 4 hæreditatis vniuersitatem significat l. bonorū appellatio de verb. sign. Dec. etiam cons. 387. circa princip.

Præterea expressè sic fuisse actum patet ex instrumento donationis, vbi habetur, donasse omnia bona sua cum oneribus, & honoribus 5 quæ clausula non debet esse ociosa, sed plurimū operari, Bal. in Rubr. C. de contr. empt. q. 9. arg. l. si quando de leg. 1. & per eam onus æris alieni fuit donatario impositum, eumquè pro rebus donatis sequi debet, l. quando de solut. Butr. latè cons. 60.

6 Præterea D. Donatrix vsumfructum eorum omnium bonorum sibi reseruauit, quo fit, vt ad ipsum æris alieni onus non pertineat, late Crau. cons. 187. in princ. vol. 1. Nec solum vsumfructum simpliciter, sed integrum vsum fructum, qui non esset integer si de fructibus 7 creditoribus satisfacere teneretur, sicut in simili, qui hæreditatem integram restituere iussus est trebellianicam non detrahit, quia integram non restitueret, vt per quamplures Doct. cōmuniter traditum est, quos latissimè referunt Gabr. lib. 4. conc. 5. tit. ad Trebell. & Menoch. lib. 4. de præsumpt. præsum. 198. num. 14. & præsum. 14. num. 16. & 22. eod. lib. atque consil. 374. num. 5. cum seqq. & num. 14. vol. 3.

8 Accedit, quod donatarius alias soluit partem prædicti æris alieni, vt præsupponitur, quæ solutio arguit eum debitorem ex causa præcedēti donationis l. cùm ex pluribus de sol. glos. in l. quædam mulier de rei vend. & in l. 2. C. eodem Dec. cons. 618. num. 2. Ruin. cons. 61. nu. 9. vol. 1.

9 Immò ex ea solutione videtur confiteri debitum, Bertaz. cons. ciuil. 47. nu. 52. & cons. 71. num. 43. vol. 1. & cum sciens soluerit, iuri suo, si quod habebat renunciasse videtur, l. 1. C. de his, qui spon. num. publ. sub lib. 10. Rimin. Sen. cons. 89. num. 10. vol. 1. Cæphal. cons. 58. num. 91. & 93. vol. 1. nec ei tituli inualiditatem allegare permictitur, ad ea, quæ habentur in l. si certis annis, C. de pact. in l. 1. vbi latè Scrib. C. de fideic. declarat Crau. de antiq. temp. par. 4. sect. incip. materia ista num. 15. versic. hanc tamen 12. q. Ex quo tollitur

exce-

exceptio compensationis per eum appositæ, vt euidenter apparet. Ex quibus &c.

SVMMARIVM.

1 *Bona auita, transiens mater ad secunda vota, an filiis teneatur quo ad proprietatem reseruare.*
2 *Ab auo quod ad nepotes proficiscitur quando dicatur à patre peruentum.*
3 *Donatio propter nuptias ne dum à viro, sed à quouis alio viri intuitu facta per transitum mulieris ad secunda vota quo ad propietatem admittitur.*
4 *Contemplatione cuius aliquid datur ex ipsius substantia profectum intelligitur.*
5 *Per secundas nuptias filiis ex primo matrimonio infertur iniuria, & num. 16.*
6 *Bona filiis a patre obuenta iniquum est vt per matrem ad filios ex altero coniuge perueniant.*
7 *Bona aui nepotibus magis debẽtur quam paterna filiis.*
8 *Patris, & paternorũ bonorum appellatione auus & auita bona continentur, & quid in odiosis & num. 29.*
9 *Bona patris si cum auitis fuerint confusa omnia reputantur paterna, & quando distinguatur.*
10 *Approbari ea opinio videtur in scribendo quæ vltimo refertur.*
11 *Mortis tempus, conditionem arguit.*
12 *Agi non potest ante conditionis euentum.*
13 *Cautio sub conditione non præstatur.*
14 *Dispositio l. fœminæ C. de secundis nuptiis est odiosa, & non extenditur præterquam ad bona primi coniugis.*
15 *Mariti defuncti memoria secundis nuptiis afficitur, & num. 28.*
16 *Mater ad filiorum successionem quo ad proprietatem, quare non admittatur.*
17 *Volenti, & consentienti non infertur iniuria.*
18 *Mater transiens vd secunda vota de consensu, vel expresso, vel tacito filiorum eis non inferre videtur iniuriam.*
19 *Et filii quando videantur tacitè consentire.*
20 *Pleno iure acquiritur, quando nihil alteri reseruandum est.*
21 *Plenum ius non dicitur si quod adsit onus, quo disponendi facultas diminuatur.*
22 *Dictio, præter, est exceptiua, & in non exceptis firmat regulam.*
23 *Mater non rectè filiorum tutelam administrãs an poterit à proprietate bonorum excludi, quæ per eorum patrem ei obuenerunt.*
24 *Materia priuatiua dicitur pœnalis, & omnis priuatio dicitur pœna.*
25 *In pœnalibus dispositio facta in casu vero, non porrigitur ad fictum.*
26 *Nec fit extensio ad id, quod non reperitur expressum.*
27 *Cessante ratione, cessat dispositio.*
28 *Socero non infertur iniuria, per transitum nurus ad secunda vota.*
29 *Confusio tunc immutat naturam rerum quæ confusæ sunt, quando in pristinam naturam redigi nequeunt.*
30 *Doctoris plures opiniones refertæ, in dubio ea ascribi debet quæ æquior est.*

Pro Illustriss. Dña Margharita Purpurata Comitissa Lucerniæ vxore Eccellentiss. D. Molini Procuratoris Diui Marci.

ARGVMENTVM.

Mater transiens ad secunda vota, quæ bona teneatur reseruare filijs ex primo matrimonio.

CONSILIVM XXXXII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

DVbium est, nunquid Illustrissima D. Margharita Mater; quæ ad secunda
1 vota migrauit, filiæ tenea tur reseruare bona auita, vel aliundè non à Patre obuenta ad filium præmortuum? cui vt iussu ipsius, cui deesse nec possem, nec vellem, satisfaciam breuiter, quę occurrunt, in medium proferam, videbatur prima facie teneri Illustrissimam Matrem bona prædicta reseruare, nec de illis posse disponere idque ex pluribus.

Primò, ex doctr. Bart. in Auth. ex testamento C. de sec. nupt. affertur tex. in l. dotem quam C. de coll. bon. vbi quod ab auo profectum est ad nepotes, dicitur à patre prouentum, nisi ap
2 pareat aui intentionem fuisse, vt ad nepotes perueniret magis, quàm ad filios. Ad idem benè facit tex. in l. de donat. C. de sec. nupt. vbi donatio propter nuptias quo ad proprietatem perditur per transitũ ad secunda vota: Etiam si
3 vxori non vir, sed alius viri intuitu dederit, quasi ex viri facultate profecta videatur, nã quod alterius contemplatione datur, ex eius substãtia, cuius contemplatione datur profectum intelligitur l. sed si plures §. in arrogato de
4 vulg. & pup. l. aditio ad fin. de acquir. hær. l. cum oportet vbi glos. in verb. ex eius substantia C. de bon. quæ lib. hic verò de aui voluntate non constat, merito.

Secundò, quia quæ ratio remouet matrem ab acquisitione bonorum paternorum per secundas nuptias, quoad proprietatem, illa eadem in bonis auitis locum sibi vendicat, erg

eadem esse debet dispositio l.illud ff.ad l.Aqui. l. à Titio de verb. oblig.assumptũ probatur,ea enim ratione denegatur matri bonorum paternorum, quo ad proprietatem acquisitio, eamquè cæteris filijs superstitibus reseruare tenetur l.fœminæ §.illud,& Auth.ex testamento C. de sec.nupt. quia per secundas nuptias filijs ex primo matrimonio infertur iniuria §.prospexi mus, in Auth. de non elig. sec. nub. §. si verò expectat, & §.soluto in Auth.de nupt.ideò iniquum reputatur, vt bona filijs à patre obuenta, ad filios ex altero coniugio procreatos cõtra primi coniugis voluntatem perueniant, iuxta l.scripto ff.vnd.lib.iuncto §.quæ verò nunc sequitur, & ibi glos.in vers.animæ, in Auth.de nupt.sic pariter existimatur iniustum, vt contra Aui desiderium bona ipsius ad extraneos perueniant, ad l. hæredes mei §. cum ita ff. ad Trebell.l.cum acutissimi C.de fideic.l.vnic.C. de his, qui ant.ap.tab. vt per Odd. cons. 37.nu. 33.& seqq. meritò matri bona auita per transitum ad secundas nuptias,quoad proprietatem non acquiruntur.

Tertiò, quoniam bona aui nepotibus magis debentur, quam paterna filijs d.l. vnic. C. de his qui ant.ap.tab.hinc non potest pater filijs in feudo auito, vel emphiteusi præiudicium inferre, Clar.in §.Emphiteusis q.16.iuxta not.in l.si in emptionem ff.de min. ergo quod in bonis paternis decisum est, multo magis in auitis locum habere intelligi debet, eoquè magis, quia patris nomine continetur auus l. iusta interpretatio, de verb. sign. & ideo appellatione paternorum bonorum, auita continentur, Affl.in c.1.num.104.de nat.succ.feud. Odd..d. cons.37.num.27.& seq.

Quartò, quia in casu, de quo agitur, bona aui diù confusa fuerunt cum bonis paternis, nam Illustrissimo primo Coniuge Hieronymo Patre Illustrissimi Caroli Emanuelis filij, de cuius nunc successione agitur, Illustrissimi IoannisAndreæ Patris sui hæreditatem adeunte illa cum alijs ipsius bonis confusa est, & sic bona auita simul, & paterna, ergo paterna existimanda sunt omnia, iuxta l.sed si plures §.filio, vers.iusta enim hæreditas, & ibi not. Doct. ff. de vulg.& pup.l.1.§.præterea;ibi confusis enim bonis, de separ. bon. glos. & Doct. præcipuè Alex. in l.1.§.veteres de acq.poss. cum cumul. à Dec.cons.655.num.34.Siluan.cons.23.nu.10. Decian.cons.38.num.28.in 3.

Secundò, & vltimo auctoritate Bart. in d. Auth.ex testam. qui & si expressè hanc opin. non approbet, quia tamen eam vltimo loco refert, eam approbare intelligitur, vt in not. in l. si idem cum eodem §. vlt. de iurisd. omn. iud. in l.qui filium §. Sabinus vbi glos. fin. ad Treb.& ita Aret. intelligit in l.qui in aliena §. interdum de acq hæred. Gabriel. com. opin. tit.de sec.nupt.conclus.3. num. 16. Odd. d.cõs. 37.num.40.

Sed rem maturius considerando contrariam partem de iure veriorẽ existimo, Illustrissimã nimirum D. Margharitam matrem ad successionem Illust. filij prædefuncti, etiam quo ad proprietatem bonorum auitorum, vel aliundè quæsitorum esse admittendam,nec illa reseruare,aut pro huiusmodi reseruatione aliquo modo conueniri posse ab Illustrissima Margharita filia.

Et in primis,vt hinc sumamus initium, dicimus non debere Illustrissimam Matrem cauere de reseruando proprietatem bonorum auitorum,vel aliunde quæsitorum,quoniam dato, non tamen concesso,quod talis proprietas Illustrissimæ filiæ aliquando acquiri posset, id profectò non nisi præmortua matre contingere posset,cui ipsa superuiueret, alioquin dubium non est, matrem superstitem omnimodò dominam remanere §. quoniam infirmas in Auth.de nupt. & sic sub conditione si præmoriatur mater, tempus enim mortis conditionem arguit, l. hæres meus ff.de cond.& dem.l.cùm hæres, quan. dies leg. ced. l. quocunquè, vbi Ias. in primo not. de verb.oblig. Sed ante conditionis euentum agi non potest, l. hæc venditio in princ. ff. de contr. empt. l. legata, l. qui hæredi, de cond. & dem. l. cedere diem de verb. sign. nec cautio sub conditione præstatur, l. actus legitimi, de reg. iur. quod multis modis probat Crau. cons. 285. col. 2. lib.2. igitur Illustrissima Mater pro eiusmodi reseruatione inquietari non debet.

Secũdò,quoniã dispositio l. fœminæ C.de sec. nupt.qua sancitum est,mulierem ad secũda vota post annum transeuntem, teneri proprietatem bonorum sibi acquisitorũ reseruare,odiosa est,vt testatur Rom. cons. 219.nu. 3.& cons. 405. num.2.Rip. in d. l. fœminæ nu. 34. Ioan. de Garron. in d.Auth.ex testamento num. 29. Boer. decis. 185. num.22. cum relatis per Menoch. cons. 155. num. 6. lib. 2. odium autem mariti defuncti personam respicit, cuius memoria secundis nuptijs afficitur §.soluto §.prospeximus §. quæ verò nunc in Auth. de nupt. ergo vltra bona primi coniugis non extenditur, ad l. cùm quidam,de lib.& post.c. odia,de reg. iur. in 6. cum vulg.

Tertiò,quia ratio, ob quam mater ad filiorum successionem, quo ad proprietatem non admittitur, illa est,quoniam per secundas nuptias filijs quoque ex primo matrimonio infertur iniuria §. Gregoria in Auth. de non elig. sec. nub. vers. & nullam esse licentiam,d. §.soluto Auth.de nupt.cum supra alleg.At quo niam volenti,& consentienti non infertur iniuria l. 1. §. vsque adeò ff. de iniur. l. cùm donationis,C. de donat. c. scienti, de reg. iur. in 6. sequitur filijs consentientibus,quia ratio predicta non militat, non priuari proprietate bonorum Rom. d. cons. 219. num. 2. Matthes. de succes. ab intest.num. 52. Soc.in tract.fall. reg. 272. limit. 7. Ias. in l. filium num.13.in fin. C. fam. ercis. Dec. cons. 206. num. 4.318. num.6. & 604.num. 5. Boer. decis. 185. num. 2. Garron. in Rubr. C. de sec.nupt.num. 116. Soc. Iun. cons. 71.in princ.lib.2.Paris.29.n. 81. in 2. Immò tacitus consensus sufficit, Bald. in d. Auth. ex testamento col. pen. vers. modò quæritur Deci. d. cons. 206. num. 6. Paris. d. cons.

cons. 29. num. 82. lib. 3. Boer. d. decis. 185. nu. 20. cum alijs rationibus, & auctoritatibus cumulatis per Rol. cons. 95. num. 16. cum seqq. lib. 1. & transcriptis per Menoch. d. cons. 155. nu. 16. & seqq. Munsing. obser. 24. Cent. 5. Hic autem tacitus consensus ex cohabitatione filio-
19 rum cum matre, & vitrico, ac mutuo inter eos amore arguitur, Paris. d. cons 29. num. 84. & 91. Rol. cons. 81. num. 18. Grat. cons. 83. nu. 18. lib. 2. Menoch. d. cons. 155. num. 19. Sed in proposito filij Illustrissimæ D. Margaritæ matris, cum ea simul atque Illustrissimo Vitrico, in proprijs huius ædibus summo amore, atque beneuolentia spacio circiter 12. annorum educati sunt, ita vt pubertatis annos excesserint nec vnquàm prius de secundis nuptijs conquesti sunt, iuxtà not. per Paris. Rol. & alios supra citatos, & Menoch. cons. 237. num. 24. & seqq. lib. 3. merito. &c.

Quartò, probatur ex text. d. Auth. ex testamento, ex §. hinc nos, Auth. de nuptijs §. cum igitur cum concord. in Auth. de non elig. sec. nub. in quibus, in casu de quo agitur, habetur matrem præter bona paterna, in reliquis ple-
20 no iure succedere: at pleno iure dicitur quid pertinere, quod est omnino suum, Abb. in c. querelam num. 4. de elect. & secundum Castr. in l. mater C. ad Tert. pleno iure acquiri intelligitur quando nihil alteri reseruandum est, sed tùm in vita, cum in morte ad sui libitum disponere potest, nihil enim aliud est proprietas, quam plenum ius, plenum dominium l. naturaliter §. nihil commune, vbi Ias. & alij ff. de acq. poss. l. permiscri eod. tit. §. non solum, Inst. per quas pers. nob. acq. c. 1. de caus. poss. &
21 propr. nam id dicitur plenum, cui aliud addi, aut detrahi non potest l. Iulianus §. vlt. ff. de reiuend. l. raptores C. de episc. & Cler. per quē text. id not. Bald. in c. licèt in princ. de elect. & cons. 383. post princ. lib. 3. Castr. cons. 347. lib. 1 per l. solum, de her. inst. quia non dicitur plenū ius penes aliquem, si quod onus habet annexū, quod disponendi facultatem diminuat, Alex. cons. 208. in princ. lib. 2. Dec. 468. col. 2. Aldobr. cons. 20. num. 56. Rursus dum præter paterna bona ibi dicitur, quoniam dictio, præter, est
22 exceptiua, & firmat regulam in non exceptis l. nam, quod liquidè §. vlt. de pen. leg. Bald. in Auth. hoc amplius C. de fideic. Curt. Iun. in l. actione num. 7. C. de transs. Soc. Iun. cons. 36. num. 12. lib. 1.

Secundò, quia nihil est, quod ex omissione huic Illustrissimæ Matri imputari possit, quæ præter diligentissimam tutelæ administratio-
23 nem, curauit postea filijs, de sufficientibus curatoribus prouideri, vt indebilitatum ex facto proponitur, neque igitur ex hoc capite poterit à proprietate illorum bonorum excludi, ad not. per Bald. Ang. Flor. & Sal. in l. sciant C. de legit. hær. Alex. cons. 181. ad fin. lib. 6. Et in his terminis, si res dubia esset ad fauorem matris iudicandum esse testantur Soc. cons. 153. ad fin. lib. 1. Cur. Iun. 154. num. 6. Rub. Alex. cons. 81. num. 1. Franch. decis. 18. in fin. Viu. com. op. par. 2. opin. 535. num. 16.

Tandem ad prædictorum confirmationem infinita sunt fere præclarissimorum Doct. decisiones, quæ hanc communem ad fauorem matris sententiam amplectuntur, vt à bonis auitis penitus non excludatur. Nec quod de bonis paternis decisum est ad auita extendatur vt Rom. cons. 407. in fin. Anchar. cons. 73. Soc. cons. 34. sub num. 7. lib. 1. Crau. cons. 37. Aret. in §. si plures num. 5. Inst. de legit. agn. succes. & in tract. de test. in glos. in vers. nolens, num. 9 Mattheſil. de succes. ab int. art. 2. princ. num. 21 & 29. & Bolognin. ibi in addict. Garron. in d. Auth. ex testamento num. 43. Boer. decis. 185. num. 6. 190. num. 3. & 192. num. 5. Franch. d. decis. 18. Viu. d. comm. op. 535. num. 24. quicquid Nouiss. senserint ostentationis potius, quam veritatis causa.

Non obstant modo contraria, Ad primum respondetur, hanc, de qua agitur, materiam esse pœnalē §. si verò expectet, vers. & hæc cōmunis, in Auth. de nupt. & ex eo clarè patet,
24 cum sit priuatiua, omnis enim priuatio dicitur pœna l. 1. C. de his, quæ pœn. nom. Ias. in leg. si insulam de verb. oblig. in leg. venia C. de in ius voc. Sed in pœnalibus dispositio fa-
25 cta in casu vero, non porrigitur ad fictum l. 3. §. hæc verba de neg. gest. l. 1. §. hoc interdictum & ibi Bart. de font. Clem. quod circa de elect. Ioann. Andr. in reg. pro possessore, de reg. iur. in Mercur. Sed quod alicuius contemplatione datur, ab eo per fictionem datum videtur, vt in l. aditio in verb. videtur, de acquir. hær. quod verbum fictionem significat l. in omnibus de cap. dim. l. ossa, de relig. & sumpt. fun. l. 1. §. deiecisse, de vi, & vi arm. Nequè in pœnalibus
26 fit extensio ad id, quod non reperitur expressum §. optimum, vers. nec quælibet est lex aliquid tale dicens, in Auth. de nupt. & ita Rom. declarat in cons. 405. col. 1. vbi num. 3. ad idem optimum text. inducit in §. si verò eod. tit. vt per eum, quem seqnitur Garron. in d. Auth. ex testamento num. 45. Crau. d. cons. 285. sub num. 3. vers. 10.

Ad secundum respondetur, non procedere argumentum, vbi cessat ratio priuationis bo-
27 norum, vt in casu de quo agitur, cessat; cum ad secunda vota mater transierit ex tacito consensu filiorum, vt iam probatum est, cessat igitur, & ipsa priuatio c. cùm cessante, de appell. l. adigere §. quamuis, de iur. patr. Rursus, quia in odiosis, & pœnalibus non fit extensio, vt dictum est.

Ad tertium respondetur, bona auita deberi nepotibus, sicut paterna filijs, sed quia in terminis, de quibus agitur, bona primi viri præmortui denegantur vxori ad secunda vota transeunti, quia illi illata est iniuria, vt dictum est,
28 non etiam socero, Ideò à successione in bonis soceri, & sic à bonis auitis mulier non excluditur, legibus, & rationibus supra adductis. Nec quicquam obstat patris nomine auum comprehendi d. l. iusta interpretatio, quoniam in materia odiosa minimè procedit, Are. in d. §. si plures num. 5. Inst. de leg. agn. succ. Alciat. in d. l iusta interpretatio num. 4. Et eam

ob cau-

ob causam pœnalis dispositio facta intuitu patris ad Auum non refertur, l. lege Iulia, de rit. nupt. Nec etiam permissio facta patri in odiosis, Auo competit, l. patri ff. de adult. at hic in pœnalibus nos esse, atquè odiosis supra probatum est meritò,

Ad quartum respondetur, tunc confusionem immutare earum rerum naturam qua confusæ
§ 0 sunt, quando ad pristinam naturam redigi nequeunt §. si duorum, & §. quod si frumentum, inst. de rer. diuis. Nec ideò vni Dominorum magis, quam alteri adiudicatur: At bona confusa in casu nostro eiusmodi sunt, vt pristinam formam non immutauerint, & facilem separationem contineant; quid ergo ex tali confusione infertur? Sed clarius argumentum dicimus posse procedere, nisi origo bonorum immediata esset attendēda, vt Boer. d. decis. 192. n. 3. cum ergo bona Aui ad nepotes non immediatè ab Auo, sed mediatè per patrem peruenerint, quālibet bonorum obseruando qualitatem, sub dispositione de bonis paternis, auita bona non comprehenduntur: & hanc distinctionem in hisce terminis omnes supra relati Doct. amplectuntur.

Nec tandèm Bart. dubiam doctrinam in d. Auth. ex testamento pro contraria parte suffragari debemus intelligere, sed eam pro nostra opinione communiter esse receptā, vt ex prædictis apparet, iuxta not. per Dec. in c. 1. in prima lect. num. 28. de const. in c. prudentiam in princ. in 3. not. de off. del. & cons. 11. in fin. & 23. vers. non obstat si dicatur, Ias. in l. sciendū §. vlt. qui satisd. cog. in l. 2. de iure iur. Alciat. in proem. lib. 5. parad. ad quod facit l. 1. §. vlt. de vsufr. acc. Quinimmò indubia Doct. decisione, illa attenditur opinio, vel primo, vel posteriori loco relata, quæ æquitatem continet. Alex. cons. 166. in princip. Cagnol. in l. omnibus in princip. de regul. iur. & per quam controuersiæ extinguūtur, non autèm de nouo excitantur, Raud. cons. 40. n. 2. lib. 2. quæ verificātur in casu nostro, tuendo iustissimas partes Illustrissimæ matris.

Ex quibus concludimus eam ad proprietatē bonorum auitum omninò admittendam, nec pro illorum reseruatione quicquam grauari posse, immò de illis ad libitum posse disponere. Saluo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta vxori contemplatione mariti, quæritur ipsi marito nu.* 8.
2 *Donatio videtur esse facta contemplatione mariti cuius personam donans respexisse videtur.*
3 *Quod mei causa factum est, id meum dicitur esse. Hoc casu, dispositio tacita perinde operatur, ac si ess et expressa.*
5 *Propter quod vnumquodque tale, illud tale magis est.*
6 *Ex proœmio dispositionis colligitur finalis intentio disponentis.*
7 *Donata filio arrogato ab amicis arrogatoris censentur donata contemplatione ipsius arrogatoris, & pertinent ad substitutum arrogati, non autem ad hæredes eius.*
9 *Donata Prælato contemplatione Ecclesiæ quæruntur Ecclesiæ non Prælato.*
10 *Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale valet.*
11 *Maritus non tenetur soluto matrimonio de pecu lio serui dotalis, quando contemplatione mariti seruus fuisset hæres institutus.*
12 *Conditio si matrimonium fuerit contractum, non respicit personam viri tantum, sed etiam vxoris.*
13 *Matrimonium est viri, & vxoris coniunctio.*
14 *Conditio, & qualitas adiecta dispositioni, intelligitur secundum tempus illius dispositionis.*
15 *Causa finalis est illa quæ mouet agentem.*
16 *Finis est primus in intentione.*
17 *Causa est magis attendenda, propter quam aliquid fit, quam persona ad quā verba dirigūtur.*
18 *Causa finalis est attendenda, non autem impulsiua.*
19 *Donatio facta vxori contemplatione matrimonii, non marito sed hæredibus vxoris ea defuncta quæritur.*
20 *Donatio iustè, & legitimè facta non potest reuocari nisi ex causis in iure expressis.*
21 *Hæredes vniuersi iuris sunt successores.*
22 *Donatio facta socio occasione societatis cedit donatario non societati.*
23 *Donatum Legatis occasione legationis Legato acquiritur.*
24 *Quod alteri ex coniungibus occasione matrimonii donatur ipsi donatario cedit.*
25 *Quod à fratribus mariti donatur vxori, vxoris est, & ad suos hæredes transit.*
26 *Præsentia cū taciturnitate inducit donationem, quamuis in dubio non induceretur.*
27 *Donatio facta à matre vxoris marito valet, & ad hæredes mariti quæritur.*
28 *Donatio facta personæ subiectæ quæritur ei cui de iure potestatis consueuit quæri.*
29 *Donatio facta Prælato, & Ecclesiæ inter ipsos facienda est diuisio.*
30 *Idem quando est facta viro, & vxori pro dimidia quæritur.*

Pro perIllustri Domino Gimnesio de Cauiedes Hispano.

ARGVMENTVM.

Donatio facta vxori contemplatione matrimonij, & uiri, pro qua parte quæratur vxoris hæredibus, illa defuncta.

CON-

CONSILIVM XXXXIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

AGebatur de cotrahendo matrimonio inter D. Hernandum de Mexsua, & Dominam Catharinam de Cauiedes. Interim Illustrissimus Princeps Asculi desiderans, & summoperè affectans, vt tale matrimonium cum effectu contraheretur, tum etiam propter nonnulla seruitia sibi à prædicto Hernando præstita, ex sua liberalitate prædicto Hernando præsenti, & Notario, nomine prædictæ Dominę Catharinæ absentis stipulanti donauit irreuocabiliter inter viuos aureos quingentos, voluitque, vt ita demum prædicta donatio haberet effectũ, si matrimoniũ ipsum fuerit contractum, vt ex instrumento donationis latius patet. Quæ donatio ab vtraque parte fuit acceptata, vt constat ex actis. Euenit postea prædictam Dominam Catharinam in matrimonio sine liberis decessisse, quæritur modo, vtrum prædicta donatio, quæ pro dimidia fuit sibi à Principe facta, cedat, & acquiratur marito superstiti, vel hæredibus ipsius defunctæ.

1 Et quoniam Doct. omnes post Bart. communiter in l. sed si plures §. in arrogato ff. de vulg. & pup. dicunt donationem factam vxori contemplatione mariti quæri ipsi marito, idcirco videndum est pro veritate ipsius quæstionis de duobus. Primum vtrum talis donatio etiam quoad dimidium facta vxori censeatur facta contemplatione mariti. Secundo, an si contẽplatione mariti facta non sit, pertineat ad hæredes vxoris defunctæ.

2 Circa primum videtur dicendum, hanc donationem esse factam contemplatione ipsius mariti, nam id dicitur factum alterius contemplatione,
3 cuius personam disponens respexisse videtur, quod enim mei causa factum est, id meũ dicitur esse l. prætor ait in princ. ff. de eden.
4 quo casu tacita etiam dispositio perinde operatur, ac si esset expressa l. fideicommissa, §. hæc verba ff. de leg. 3. præsertim quoties in dispositione illius mentio facta est, de cuius contẽplatione dubitatur, vt per Bald. in l. cum aliquis in 2. not. C. de iur. delib. sed ex instrumento donationis de qua agitur constat ipsum Principem donantem, prædicti Hernandi personam respexisse, imò & ipsius, & seruitiorum sibi ab eo præstitorum expressam mentionem fecit; igitur etiam vxori ipsius Hernandi contemplatione donasse videtur, & consequenter ipsi Marito donationem esse quæsitam, nam
5 propter quod vnumquodq; tale, & illud magis est tale Auth. multo magis, C. de Sac. San. Eccl. Accedat quod ex proemio ipsius donationis id clarè cognosci videtur. Nam asserit Princeps se multa recepisse seruitia ab Hernando prædicto, & sic seruitia videntur esse causa finalis
6 ipsius donationis nam ex proemio dispositionis colligitur finalis intẽtio disponẽtis l. fi. ff. de hær. instit. Rursus id patet, quia prædicta ratio seruitiorum videtur finalis ex alio, quia semper militare videtur, etiam si cum alia, quàm cum prædicta Domina Catharina matrimonium esset contractum; nam cessante causa prædicti matrimonij cum Domina Catharina contracti, nõ cessat ratio seruitiorum iux. not. in l. assiduis, C. qui pot. in pign. hab. §. affinitatis instit. de nupt. igitur mariti contemplatione absolutè donasse videtur arg. l. illud ff. ad leg. aquil. Præterea id confirmatur per tex. in l. sed si plures
7 §. in arrogato ff. de vulg. & pup. vbi donata filio arrogato ab amicis arrogatoris censentur donata contemplatione ipsius arrogatoris, & ideo pertinent ad substitutum arrogati, non autem ad eius hæredes, & hinc not. ibi Bar. ex eo tex. quod quæ donantur vxori contempla-
8 tione mariti, ipsi acquiruntur, & est communis opinio, & ibi per Imol. Alex. Ias. & alios, & hanc Bartoli doctrinam sequuti sunt Reuerendissimi de Rota in decis. prima in tit. de donat. inter uir. & vxorem in antiquis. Corroboratur
9 idem ex tex. in c. requisiti extra de testam. vbi quod donatur Prælato contemplatione Eccle-
10 siæ, acquiritur ipsi Ecclesiæ non Prælato; ergo arguendo de matrimonio spirituali ad carnale, vt in c. quoniam frequenter §. porro extra vt lite non contest. & in c. fin. de translat. prælat. cum sim. sequitur quod prædicta donatio facta à Principe Dominæ Catharinæ contemplatione ipsius mariti, ipsi acquiratur, & non hæredibus ipsius defunctæ. Idque tandem
11 suadetur ex tex. in l. hinc quæritur §. potest ff. de pecul. vbi maritus vxori, vel eius hæredi nõ tenetur soluto matrimonio de peculio serui dotalis, quando contemplatione mariti seruus ille fuisset hæres institutus, vel ei aliquid relictum. Ex quibus videtur concludendum, prædictam donationem censeri factam ab Illustrissimo Principe contemplatione mariti superstitis, & consequenter ad hæredes prædictæ Dominæ Catharinæ non pertinere.

His tamen non obstantibus contrarium verius videtur sicuti est verissimum; nempe quod talis donatio non fuerit facta contemplatione mariti, sed magis occasione, & contemplatione ipsius matrimonij, quoniã voluit Princeps, qui donauit, ita demum, & sub tali conditione sortiri effectum hanc donationem, si matrimonium fuerit sequutum, vt patet in ipso instrumento donationis, in quo asserit se desiderasse, & decreuisse, vt hoc matrimonium contrahe-
12 retur, quæ conditio si matrimonium fuerit cõtractum non respicit personam mariti tantum, sed necessariò vtriusque coniugis personam re-
13 quirit, est enim matrimonium, vtriusque coniunctio l. 1. de ritu nupt. ergo matrimonij cõtemplatione donauit. Et hoc cõfirmatur, quoniam conditio, & qualitas adiecta dispositioni intelligitur secundum tempus illius dispositionis, l. in delictis ff. de noxal. Rursus etiam

finalis

15 finalis est illa quæ mouet agentem, vt not. per Bar. in l. ambitiosa ff. de decret. ab ord. faci. &
16 finis primus est in intentione, imò in instrumẽto donationis id exprimitur, dum dicitur Principem in acie mentis suæ decreuisse, vt matrimonium hoc contraheretur, quo fit vt dubitari non possit, quin contemplatione matrimonij donauerit. Neque obstat, quod id dicatur factũ contemplatione alicuius cuius mẽtio facta est,
17 tamen magis attendenda causa, propter quam aliquid fit, quã persona ad quam verba dirigũtur, l. isti quidem §. fin. quod met causa l. seruo legato, §. si testator de leg. 2. Cravet. in cons. 91. num. 6. vol. 1. Quapropter cum causa fina-
18 lis fuerit matrimonium contrahendum ipsum debet attendi, causa enim seruitiorum fuit impulsiua, & non finalis, & hoc patet, quia si fuisset causa finalis non contulisset Princeps effectum donationis ad casum contracti matrimonij, merito cum talis fuerit eius intentio, nec vltra eius mentem donatio aliquid operetur contemplatione matrimonij facta cẽsetur arg. l. non omnis ff. si cert. pet. Et ex prædictis re-
19 soluitur secundum dubium, nam si contemplatione matrimonij facta sit donatio, non ipsi marito, sed hæredibus defunctæ vxoris dicitur acquisita, idque legibus, & rationibus probatur
20 Est enim in primis considerandum, quod donatio quæ iustè, & legitimè fit, reuocari non potest, nisi ex causis in iure expressis, vt in l. fin. C. de reuoc. donat. si rata est in perso-
21 na donatarij transit ad ipsius hæredes, qui vniuersi iuris successores sunt, l. quædam, §. nihil interest de edend. Sed talis donatio est legitimè facta, profecta est namq; ex mera ipsius Principis liberalitate, iuxta l. primam de donat. ipsius etiam causa est iustissima, scilicet, matrimonij contrahendi persona donatarij, est meritissima, in eius etiam persona est valida, cum non sit facta contemplatione mariti, vt supra probatum est, ideo non est dubitandum, quin vt iustè, legitimè, & validè facta transmittatur ad hæredes. Sed maior est ratio, quæ sumitur ex textu in l. Socium, §. fin. ff. pro soc. vbi si do-
22 natur socio, occasione societatis, donatio cedit donatario, non autem societati, per quem tex. Bar. in l. si vero, §. item sol. matr. & in l. qui procuratori, §. Procurator de procur. dicebat,
23 quod donatum Legatis occasione legationis ipsis Legatis acquiritur, vt etiam per Abb. in c. postulasti extra de concess. præben. sed matrimonium societas est c. 2. de sponsa. & c. cum societas 27. q. 2. l. 1. de ritu nupt. ergo quod al-
24 teri ex coniugib⁹ occasione matrimonij donatur ipsi donatario cedit, Sed si diceretur, quamuis non rationabiliter, quod societati acquiritur, & sic matrimonio, quid aliud indè sequeretur nisi diuisio donationis inter sociam, hoc enim propriè est, quod petimus, vt hæc donatio pro dimidia spectet ad hæredes defunctæ, & ita concludit Bart. in cons. 2. quæstio talis est lib. 2. Sed non eundo per mendicata suffragia id probat optimè tex. in l. si mater vestra C. de donat. ante nupt. vbi si mater sponso filiæ suæ donauit, soluto matrimonio, non dissoluitur donatio, sed remanet apud donatarium & eius hæredes. Est etiam tex. ad idem in l. si seruus communis, ff. de donat. int. vir. & vxor.
25 vbi quod à fratribus mariti donatur vxori ipsius est cum effectu, ita vt etiam transeat ad hæredes vxoris vt illum tex. intelligit Angelus in l. vt liberis, C. de collat. & in l. pen. in §. seruis, ff. sol. matr. & Bald. in cons. 215. in 4. vol. quinimmò in eodem tex. habetur nihil interesse vtrum fratres mariti donauerint, vel præsentes ratum habuerint, adeo, vt ex eo Bart. not. ibi, & in l. quæ dotis, sol. matr. quod præsentia
26 cum taciturnitate inducit donationem, quamuis alias in dubio non præsumatur, l. cum de indebito, ff. de probat. Quapropter cum prædictus Hernandus fuerit præsens, cum Princeps donauit prædictæ Dominæ Catharinæ, & ipse Hernandus pro parte sua acceptauerit, & passus fuerit Notarium nomine prædictæ Catharinæ absentis stipulari, nec recusauerit, & postea rursus eo sciente, nec contradicente prædicta Domina Catharina donationem ab Illustrissimo Principe sibi factam acceptauerit, vt constat in actis, cui dubium est ad hæredes ipsius Dñæ Catharinæ pertinere donationem, & ipsi marito imputandum arg. l. veteribus, ff. de pactis. Ad idem est optimus textus in l. si constante, & in l. si ita in uacuam, C. de donat. int. vir. & vxor. vbi clare deciditur, quod si à matre vxoris aliquid marito donetur, talem
27 donationẽ esse validam, & irreuocabilem, ita vt ad mariti hæredes pertineat, vt illas leges intelligit Aretinus in d. l. sed si plures §. in arrogato de vulg. & pup. Ex quibus sequitur hanc donationem factam contemplatione matrimonij ad hæredes vxoris defunctæ pertinere. Neque obstat tex. in d. §. in arrogato, nam secundum Bald. in l. cum tẽ, C. de donat. ante nupt. loquitur, quando donatio processit circa per-
28 sonam subiectam, per quam iure potestatis consueuit acquiri, vt est filius arrogatus, sed vxor, quo ad acquirendum ex alterius liberalitate non est subiecta viro, vt per Doctores in l. si mulier §. si vir vxori de donat. int. vir. & vxor. per Iaſ. & alios in d. §. in arrogato. Neque obstat tex. in d. c. requisisti, quia hic non fuit donatum contemplatione mariti, sed matrimonij, vt supra probatum est, Immò in eo text. proprie videtur decidi hæc quæstio, dum in
verſ. quod si, deciditur, quod si Prælato, & Ec-
29 clesiæ donatur, rei donatæ inter ipsos facienda est diuisio, Igitur cum marito, & vxori in proposito facta sit donatio hoc propriè est, quod petimus, vt diuidatur, & dimidium spectet ad prædictam Dominam Catharinam, & eius hæredes. Nec obstat tex. in l. hinc quærjtur §. potest de pecul. quia procedit, quando constat, quod mariti contemplatione seruus dotalis fuerit hæres institutus, vel ei legatum relictum.

Sed est, quod contemplatione mariti Princeps donauerit adhuc ad hæredes prædictæ Dominæ Catharinæ dimidium donationis debet pertinere, quia prædictus Hernandus in instrumento generalis quietationis inter ipsum, & Dominum Gymnesium patrem prædictæ Catharinæ

tharinæ asserit, & iuramento promittit, constituens se debitorem prædictæ donationis, quo ad dimidium, vt clarius in ipso instrumento
30 continetur. Ex quibus saluo meliori iuditio arbitror ad hæredes prædictæ Dominæ Catharinæ omnino pertinere dimidium donationis prædictæ. Cætera vero suppleant Domini Iudicantes.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *An quis vti substitutus succedere debeat, si is cuius ad successionem vocatur non sit solemniter institutus.*
2 *Institutio hæredis caput, & basis cuiuscunque testamenti est.*
3 *Institutio hæredis expressis verbis nominatim fieri debet.*
4 *Fideicommissum est onus, & præsumi non debet, vbi non est expresse iniunctum.*
5 *In dubio contra fideicommissum pronunciandum.*
6 *Relictum impersonaliter deuoluitur ad causam intestati.*
7 *Hæres is censetur institutus qui post legata ad reliqua omnia bona vocatur.*
8 *Substitutio hæredis interpretatoria adiuuatur velut fauorabilis.*
9 *Institutio tacita, quæ ex verborum consequentia colligitur etiam admittitur.*
10 *Coniectura quæ ex solemnium resultat obseruatione obseruari debet.*
11 *Testatoris intentio ex præfatione testamenti arguitur.*
12 *Hæredis institutio ex coniecturis colligitur.*
13 *In testamentis verba reliquum sit, & esse debeant quid importent, & num. 15. & 20.*
14 *Substitutio dubia ex præcedenti institutione declaratur.*
15 *Reliquum quid significet.*
16 *Permissiua dispositio continet in reliquo prohibitionem.*
17 *Prohibitio alienationis inducit fideicommissum*
18 *Testari non potest, qui post mortem prohibetur disponere.*
19 *Substitutio si immediatè prohibitioni addicitur prohibitio propter illa facta videtur.*
21 *Limitata dispositio limitatum debet sortiri effectum.*
22 *Dictio (solum) omne aliud excludit, præter expressum.*
23 *Limitata potestas non patitur ampliationem.*
24 *Permissa per tempus, prohibita sunt ante illud.*
25 *Grauatus restituere cogi potest ad cautionem præstandam de conseruanda hæreditate.*
26 *Hæres grauatus restituere post mortem ita vt non possit disponere nisi de quarta parte, an detrahet trebellianicam.*
27 *Testatoris voluntas potissimum inspicienda.*
28 *Affectio testatoris in arguendo ipsius voluntatem magnoperè præualet.*
29 *Declarationi fides in dubiis dispositionibus adhibetur.*
30 *Onus cui committitur non est verisimile eidem nihil emolumenti relinquere voluisse.*
31 *Aequalitas inter extraneos seruari etiam præsumitur, ad indignationem euitandam.*
32 *Testatorem sufficit dixisse Titius esto, licet eum hæredem non nominauerit.*
33 *Fideicommissum vniuersale fauorabilius est particulari, & benigna interpretatione substinetur*
34 *Aditione obligatur hæres ad omnia onera hæreditatis.*
35 *Onus impersonaliter relictum censetur ab hærede relictum.*

Pro Illustrissimo Domino Francisco Teopolo Clarissimo Veneto.

ARGVMENTVM.

Distinctè, atque eruditissimè disseritur. adhoc vt in testamento dicatur hæres institutus, quæ verba requirantur, ne ex eo caducetur testamentum; & ex inde si caducatur, quid de legatis, & substitutione in eo factis: nec non per quæ verba substitutio inducta censeatur, in quo variæ coniecturæ explicantur, & demum ad quid teneatur grauatus præstare in eius vita fideicommissario, & de multis alijs habetur.

CONSILIVM XXXXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 EX testamento Clarissimi Domini Ioannis Nigri cõdito die 25. Nouembris, 1600. in quo post multa legata, reliquum hæreditatis dixit fore, & esse debere Domini Ioannotti ipsius ex sorore Nepotis, cum hoc, vt post mortẽ suam de quarta solum parte disponere possit, reliquum verò dixit velle, vt sit Illustrissimi Domini Francisci Teopoli, dubitari contingit, an prædecedente dicto Domino Ioannetto residuum hæreditatis, si de quarta disposuerit, pleno iure ad dictum Illustrissimum Teopolũ debeat pertinere? Et breuiter agendo videtur pronunciandum ex huiusmodi testamento, nullum ius competere Domino Teopolo, neque iure directo, neque obliquo, aduersus Dominum Ioannettum, si eum præmori contingeret.

Primo,

Primò, quoniam licèt ſcriptura, quæ profer
2 tur, teſtamentum nuncupetur, nihilominus cum nulla in eo appareat inſtitutio hæredis, quæ caput, & baſis eſt cuiuſcumquè teſtamenti l. 1. in fin. ff. de vulg. & pupil. ſubſt. l. proximè de his, quæ in teſtam. delentur, §. ante hæredis inſt. de leg. quæ palàm, & expreſſis verbis no-
3 minatim fieri debet l. hæredes palam in princ. ff. de teſtam. l. iubemus, C. eodem, non quidem in perſona Domini Ioannetti, qui huiuſmodi inſtitutionis titulo non fuit honoratus, nec alius quiſpiam, ſequitur nullum ius competere Domino Teopolo vllo vnquam tempore, aduerſus Dominum Ioannettum.

Secundò, quia clarè conſtat, Illuſtriſſimum Teopolum non fuiſſe inſtitutum, neque fideicommiſſo honoratum, ſi quid illud onus eſt, l. ſi arrogator, ff. de adopt. l. cohæredi, §. cum filiæ, de vulg. & pupil. ſubſt. ideòquè præſumi
4 non debet, vbi non eſt expreſsè iniunctum, Oldr. conſ. 21. in fin. Dec. conſ. 63. ad fin. nec aliqua ſuadet neceſſitas, arg. l. Titia, §. Seia libertis de leg. 2. Immò contra illud in dubio pro-
5 nunciandum Crau. conſ. 180. in fin. Alba conſ. 31. num. 22. ergo ei nullo modo debetur.

Tertiò, nam ſtantibus prædictis, videretur
6 hoc onus, velut imperſonaliter relictum, ab ipſa potius hæreditate deberi, Ruin. conſ. 97. ad fin. lib. 2. Hier. Gabr. conſ. 117. num. 34. lib. 1. Menoch. conſ. 85. num. 27. lib. 1. & ſic deuolueretur ad cauſam inteſtati, nihil iuris igitur eſſe poteſt aduerſus Dom. Ioannettum.

Sed his minimè obſtantibus arbitror Illuſtriſſimum Dominum Teopolum poſt mortem Domini Ioannetti fuiſſe vocatum, eoquè præmoriente fore ad ſucceſſionem admittendum, præſupponendo in primis dictum Domi-
7 num Ioannettum fuiſſe hæredem inſtitutum, quia quoties in teſtamento poſt legata ſcriptũ reperitur, reliqua omnia bona ad aliquem debere pertinere, ille cenſetur hæres inſtitutus, Caſtr. in l. errore num. 1. Fulg. num. 2. C. de teſtam. cum ſimil. per Illuſtriſſimum Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 4. tit. 3. num. 5. eſt enim interpretatione adiuuanda hæredis inſtitutio,
8 veluti fauorabilis, l. cùm quidam, l. placet, & ibi Bart. de lib. & poſth. in qua publica etiam verſatur vtilitas, l. vel negare, quemadmod. teſt. aper. l. Gallus, §. quid ſi is, vbi gloſ. in verb. vtilitatem, de lib. & poſt. Hinc tacita inſtitutio quoquè admittitur, quæ ex verborum conſequentia aliquo modo colligitur, l. fin. & ibi Bal. not. C. de hær. inſt. Aret. in d. l. Gal-
9 lus in princ. Ruin. conſ. 56. num. 10. lib. 2. at euidenter conſtat de teſtatoris voluntate, tùm quia cætera teſtamenti ſollemnia obſeruauit,
10 arg. l. non codicillum, C. de teſtam. illa enim coniectura, quæ ex ſollemnium reſultat obſeruatione obſeruari debet, l. quoties de reb. dub. de verb. oblig. & de reg. iur. Doct. in d. l. non codicillum, & ex præfatione teſtamenti argui-
11 tur teſtatoris intentio, l. vlt. ff. de hær. inſt. Dec. conſ. 600. in princ. Zucchard. in l. vlt. nu. 330. C. de edic. Diu. Adr. toll. ergo cum ex verbis, ex præfatione, atquè ex omnibus con-
iecturis, quibus quis teſtari velle præſumitur,
12 de quibus latè Mantic. lib. 2. & 3. de coniect vlt. vol. & Menoch. lib. 4. præſumpt. in princ. appareat de voluntate teſtatoris factam, dicendum eſt, hæredis fuiſſe inſtitutionem, l quoniã indignum, C. de teſtam. Soc. conſ. 33. num. 13. lib. 1. Ruin. conſ. 17. num. 9. Rurſus quia vſus fuit teſtator illis verbis, reliquum ſit, & eſſe
13 debeat Domini Ioannotti ex ſorore nepotis, quæ verba directa ſunt, l. Titia, §. vlt. de leg. 2. Bal. in l. 1. §. hæc autèm in prin. de hær. inſt. vel ſaltem communia, Bart. in l. Centurio, nu. 50. & ibi Galiaul. num. 118. de vulg. & pup. Decian. conſ. 53. num. 15. lib. 4. vt inferius dicetur, meritò Dominum Ioannottum fuiſſe inſtitutum dicere debemus, accedente præſertim aduerſarij confeſſione, Rom. conſ. 391. num. 7. in fin. præſuppoſita igitur prædicta inſtitutione, non dubito, quin pro Illuſtriſſimo D. Teopolo ſit iudicandum ex multis.

Primò, quia eodem modo, quo D. Ioannettus fuit inſtitutus, Illuſtriſſimus Teopolus fuit ſubſtitutus, nam ex præcedenti inſtitutione dubia
14 ſubſtitutio declaratur, l. 1. & ibi Bart. C. de imp. & al. ſubſt. l. ſi pater, l. qui liberis, §. fin. l. ſi plures de vulg. & pup. ſubſt. l. quoties, ad Treb. Corn. conſ. 290. num. 4. in 4. Dec. conſ. 543. num. 6. Curt. Iun. conſ. 22. num. 8. & de communi teſtatur conſ. 9. num. 8. Idquè in fideicommiſſaria ſubſtitutione receptum eſt, Dec. & Curt. Iun. in d. l. 1. C. de imp. & al. ſubſt. per l. Lucius, §. pater in fin. & §. ſequenti, & d. l. quoties ad Treb. quos ſequitur Soc. Iun. conſ. 66. num. 4. & conſ. 75. num. 23. in 3. cum alijs per Mantic. lib. 5. tit. 1. num. 20. Sed teſtator fecit vniuerſalem inſtitutionem dum voluit reliquum hæreditatis præter legata, fore, & eſſe debere dicti Domini Ioannetti: quod indè patet, quia dictio illa, reliquum, idẽ
15 ſignificat, quod reſiduum, ideſt totum l. 2. vbi Bal. & Caſtr. C. de hær. inſt. Bart. in l. Centurio num. 42. de vulg. & pup. Bal. in l. ab Anaſtaſio, ſub num. 5. C. mand. & iiſdem verbis poſt mortem inſtituti, reliquum hæreditatis voluit ad Illuſtriſſimum Teopolum pertinere, apparet igitur eum vniuerſaliter fuiſſe ſubſtitutum.

Secundò, ſi non directã, ſaltèm obliquã appareret in perſonam Illuſtriſſimi Teopoli inductã fuiſſe ſubſtitutionem, quoniam prohibuit teſta
16 tor Dominum Ioannettum poſt mortem ſuam de dodrante poſſe diſponere, nam & ſi ei permiſſum ſit de quarta parte poſſe diſponere, hæc tamen diſpoſitio permiſſiua continet in reliquo prohibitionem, l. cum lex, ff. de leg. Cæph. conſ. 310. num. 5. in 3. Sed prohibitio alienationis inducit fideicommiſſum in eius fauorẽ,
17 cuius gratia facta eſt prohibitio, l. peto, §. fratre, l. Codicillis, §. inſtituto de leg. 2. l. filius fam. §. Diui. & ibi Doct. præſertim Iaſ. in prima lect. num. 17. & in altera num. 20. de leg. 1. l. pater filium, §. filium, & §. ſeq. de leg. 3. Bart. & alij in l. qui Romæ, §. cohæredes de verb. oblig. Cæph. conſ. 296. num. 4. in 2. Decian. conſ. 59. num. 21. in primo Mantic. lib. 8. tit.

8. tit. 4. num. 9. prohibitio autèm de qua agi-
18 tur, respicit fauorem D. Teopoli, quia Ioannettus testari prohibitus, vt sequitur ex prohibitione disponendi post mortem, §. disponat, in Auth. de nupt. §. cùm autèm inst. quibus ex causis man. non lic. glos. in Rubr. ff. sol. matr. vbi Alex. Ias. & reliqui, idem Ias. cons. 189. n. 4. in 2. Decian. cons. 48. num. 18. in 2. videtur grauatus d. Illustrissimo Teopolo restituere, ergo in huius fauorem inductum est fideicommissum.

Tertiò, pro eiusdem confirmatione accedit, nam quoties post prohibitionem immediatè succedit substitutio, illa propter istam facta cē-
19 setur, Dec. post alios, quos refert cons. 636. num. 7. & seq. Cæph. cons. 554. num. 12. in 4. & cons. 10. num. 13. in 2. Ergò ad fauorē D. Teopoli, cuius vocationem præcessit prohibitio.

Quartò, ponderanda sunt verba illa, reliquū sit, &c. quæ vel dicimus esse directa, iuxta l. Ti-
20 tia, §. vlt. de leg. 2. Bal. in l. 1. §. hæc autèm de hær. inst. & cons. 196. num. 3. in 4. & de communi testatur Caccialup. in l. precibus ad fin. C. de imp. & al. subst. vel obliqua, vt probari videtur in l. & eo modo de leg. 1. vel communia, sicut verbum habeat, Bart. in d. l. Centurio num. 42. Decian. cons. 53. num. 15. in 4. aliud non indicant, quam Dominum Teopolum ad proprietatem, & successionem dodrantis hęreditatis fuisse vocatum.

Quintò, considerandum est, Domino Ioannetto hæredi limitatam concessam fuisse potestatem disponendi post mortem suam, nimirū
21 de quarta parte bonorum, limitatus ex ea igitur sequi debet effectus, l. in agris de acq. rer. dom. l. age cum Geminiario, C. de transf. præsertim vbi taxatiuè concessa est limitatio, vt hic
22 sicut patet ex illa distinctione, solum, quæ omne aliud excludit, præter expressum, l. his solis C. de reuoc. don. l. rationes, cum Auth. seq. & ibi glos. C. de prob. l. sed si tantùm l. nisi hoc actum ff. de pact. l. aduersus C. si adu. rem iud. Bal. in l. prima opp. 1. C. de contra tab. Soc. cons. 83. num. 11. in 4. & 198. in princ. lib.
23 2. Dec. cons. 2. sub num. 7. & 479. sub num. 2. Nec limitata potestas patitur ampliationem, Dec. cons. 218. num. 16. Cæph. cons. 510. num. 8. in 4. ergo nullo pacto fieri potest, quin reliquum hæreditatis, excepta quarta parte, ad Illustrissimum Teopolum liberè debeat peruenire.

Quinimò, & sextò non solùm tres hæreditatis partes dicimus post mortem Domini Ioannetti, ad Dominum Teopolum pertinere, nec nisi de quarta illum parte tunc posse disponere, sed nec aliud in uita, nisi vsumfructum cōsequi posse, quandoquidem potestas disponendi fuit illi post mortem permissa, ergo in uita
24 prohibita, permissa enim per tempus, prohibita sunt antè illud l. si ita quis, de vulg. & pupill. l. statu liberum §. Stichum, de leg. 2. Decian. cons. 34. num. 14. lib. 3. Hinc dicimus Dominum Ioannettum cogi posse ad cautionē præstandam de conseruanda, & non dilapidan-
25 da hæreditate, dequè ea integrè restituenda l. inter omnes, vbi glos. Bart. Castr. Alex. Ias. & cæteri ff. qui satisd. cog. l. hæc stipulatio & per tot. tit. vt leg. nom. cau. Illustr. Peregr. de fideic. art. 40. num. 10. Immò si casus restitutio
26 nis contingeret, nec quarta Trebellianica detrahi posset, nam testator permittendo hæredi de quarta posse disponere, videtur illi per prius quartam assignasse, iuxta l. cum quò, §. vlt. ff. ad l. falc. ad not. per Doct. in l. in quartam eod. tit. Ex quibus tū ex verbis constat iuxta l. non aliter de leg. 3. cum ex mente testatoris, iuxta l. cum quæstio C. de legat. Illustriss. Dominū Teopolum fuisse post mortem hæredis instituti ad hæreditatem prædictam vocatum, verba siquidē testatoris, vt prolata sunt, intelligi debent l. filius fam. §. sed enim ff. de donat. l. hoc legatum de leg. 3. Bart. in l. Lucius, §. quæsitum, eod. tit. cum concord. per Monser. cons. 338. num. 3. & 340. num. 18. vol. 3. sic quoquè mens, & voluntas testatoris potissimum inspicienda est l. voluntas l. quoties, C. de fideic.
27 cum cumulatis ad nauseam vsq; per Zanch. in l. hæredes mei, §. cum ita, par. 3. num. 46. ad Treb. Eoque magis, quia res agitur inter subditos Serenissimæ Venetorum Reipub. cuius Magistratus mentem, & voluntatem testatoris perpetuò amplectuntur, vt testatur Socin. Iun. cons. 158. num. 72. vers. prout faciunt, volu. 2. & refert Marzar. in Epit. fideic. q. 20. in fin.

28 Postremò accedat maxima affectio, qua testator Illustrissimum Dominum Teopolum cum patrem suum prosequebatur, quæ in arguenda ipsius voluntate magnoperè prævalet l. si seruus plurium, §. vlt. de leg. 1. l. Aurelius §. Titius, de lib. leg. ita, vt proprietati verborum quoquè præponatur Crau. cons. 927. nu. 1. Menoch. lib. 4. de præsumpt. præs. 16. in princ. illum enim primo loco testamenti exequutorē, de ipsius fide admodum confisus, sicut de exequutoribus traditum est, quorum declarationi
29 fides in dubijs dispositionibus adhibetur, Bald. cons. 259. lib. 4. Alc. cons. 62. nū. 13. lib. 9. Paris. cons. 26. nu. 29. & seq. in 4. cæteris multis ad hoc propositum prætermissis, vt non sit verisi-
30 mile, eidem nihil emolumenti relinquere voluisse, cui graue onus commisit, arg. l. ab eo C. de fideic. præsertim, quia cæteros exequutores particularibus legatis honorauit, & æqualitas inter extraneos etiam eo modo quo potest ser-
31 uari præsumitur ad inuidiam, & indignationē euitandam, arg. l. cum oportet, circa princ. & §. sin autem res C. de bon. quæ lib. cùm latè cumulatis per Crau. cons. 497. num. 14. in 3. Cæph. 431. num. 28. in 3. & 456. nu. 14. in 4. post Soc. Iun. cons. 172. nu. 22. vol. 2. ex quibus pro Illustrissimo D. Teopolo, cum casus contigerit pronunciandum arbitror.

Nec refragantur quæ in contrarium considerabantur, nam quo ad primum, Respondetur quod & si hæredem testator non nominauerit, tamen cum Dominum Ioannettum dixerit velle suorum bonorum esse futurum Dominum, eiquè quicquid reliquum hæreditatis suę

supererit, reliquent, consequens est eum sibi
hæredem instituisse, sufficit enim testatorem
dixisse, Titius esto, licet eum hæredem non no-
82 minauerit, text. expressus in l. 1. §. si ex fundo
de hær. inst. nam & tacita institutio ex verbo-
rum consequentia proueniens, valida est, vt su-
pra diximus l. vlt. C. de hær. inst. vbi Bal. not.
& latè per Mantic. lib. 4. tit. 1. num. 5. & 8. at-
què Menoch. de præs. lib. 4. præs. 19. num. 7.

Ad secundum respondetur, agere nos de fi-
33 deicommisso vniuersali, quod fauorabilius est
particulari l. si quis omissa ff. si quis om. caus.
test. Bal. in Auth. ex causa num. 34. C. de lib.
præt. quòd benigna interpretatione substineri
debet, etiam contra propriam verborum si-
gnificationem, l. cogi, vbi Bart. not. num. 1. &
seq. ad Trebell. l. ex facto §. vlt. eod. tit. etiam
fauore extranei substituti l. Scæuola, & ibi Bar.
eod. tit. ad Treb. latè Mantic. lib. 7. tit. 3. in
princ.

Denique ad vltimum respondetur, quod &
34 si fideicommissi onus non fuerit hæredi perso
naliter iniunctum, ipse tamen virtualiter cen-
setur grauatus, qui per hæreditatis aditionem
postea confirmat, & obligatur ad illud §. 1. inst.
de oblig. ex quas. contr. inspiciendum est enim,
in quem testatoria intentio dirigatur l. cum
pater §. donationis in fin. de leg. 2. & l. si seruus
legatus, §. qui Margaritam, vbi Bal. & Imol. de
leg. 1. l. peto in princ. de leg. 2. quoniam onus
impersonaliter relictum censetur ab hærede
relictum, Alex. in l. fin. §. labeo num. 3. ff. si
certum petatur, & cons. 170. num. 2. in fin. lib.
2. Soc. in l. Paulus la 2. ad fin. de reb. dub. Ruin.
cons. 177. nu. 10. vol. 2. Mantic. lib. 8. tit. 2. in
princ. ex quibus, cæteris prætermissis, satis cō-
stat de optimo iure dicti Domini Illustrissimi
Francisci Teopoli. Sic iuris esse censeo.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommissum, an primo decedente fideicommissario amplietur ad eius hæredes, si hæredi instituto tantum de quarta parte fuerit permissum disponere.*
2 *Fideicommissum conditionale prædecedente fideicommissario, non transmittitur, vide etiam numero 20.*
3 *Prohibitio alienationis præmoriente eo cuius gratia facta est euanescit, nisi aliter constet de voluntate Testatoris, & numero 21.*
4 *Dispositio pro parte permissiua, in reliquo continet prohibitionem.*
5 *Substituto præmoriente habetur ac si non fuisset substitutus.*
6 *Voluntate testatoris, quod non est transmissibile efficitur transmissibile, & è conuerso.*
7 *Idem operatur voluntas tacita quæ ex coniecturis percipitur.*
8 *Ex quibus coniecturis voluntas testatoris colligitur.*
9 *Expressum quoque dicitur, quod expresse subsequitur.*
10 *Prohibitio alienationis hæredi facta ad fauorem fideicommissarii quid operetur.*
11 *Taxatiua dispositio excludit omnia quæ non reperiuntur inclusa.*
12 *Executori in dubiis omnimoda fides adhibetur*
13 *Minus dilectus à testatore, non præfertur magis dilecto.*
14 *Coniectura quæ arguitur ex dilectione testatoris est efficax ad transmissionem admittendam.*
15 *Transmissio facilius inducitur, quam vocatio.*
16 *Facilius extensio permittitur, quam quid nouiter inducatur.*
17 *Onus non præsumitur.*
18 *Transmissio ex voluntate testatoris nō denegatur.*
19 *Vtilior regula iudicandi in vltimis voluntatibus.*

Pro Eodem Illustrissimo Domino.

ARGVMENTVM.

Ex præcedenti consilio subsequenter subtiliter agitur de materia fideicōmissi v3. an trā smittatur ad hæredes fideicommissarij, & præmoriente ante hæredem institutum, cuius occasione, sub eodem themate: habetur de prohibitione alienationis bonorum, prædefuncto eo, cuius gratia facta est, inde eruditissimè ex pluribus agitur de interpetranda tacita voluntate testatoris, nec non de transmissione, & vocatione, & de alijs disputatur.

CONSILIVM XXXXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 DVBITATVR ex eodem testamento Domini Ioannis Nigri, nunquid si prædecederet Illustrissimus Dominus Franciscus Teopolus, fideicommissum dedrantis sibi relictum, post mortem Domini Ioannotti hæredis instituti, transeat ad hæredes ipsius D. Teopoli, vel caducum efficiatur, & ad hæredes ipsius testatoris ab intestato venientes pertineat ea ra-

ea ratione, qua hæredi instituto de quarta dum taxat parte hæreditatis posse disponere à testatore permissum est, vt reliquum ad Dominum Teopolum perueniat, & videtur fideicommissum caducum fore, nec transmissibile ad hæredes Domini Teopoli.

2 Primò, quia fideicommissum conditionale prædecedente fideicommissario non transmittitur, l. vnica, §. sin autem sub conditione, C. de cad. toll. l. intercedit ff. de cond. & dem. l. si post diem in prin. quan. die. leg. ced. cum concord. hoc autem fideicommissum fuit sub conditione mortis hæredis relictum, ergo, &c.

3 Secundò, quãdo prohibitio alienationis, præmoriente eo, cuius gratia facta est, euanescit, & libera remanet prohibita potestas disponendi, l. qui solidum, §. prædium de leg. 2. Gozad. cons. 96. num. 8. Hier. Gabr. cons. 132. num. 69. & 140. num. 42. constat autem ex verbis testamenti, prohibitionem illam fuisse factam in fauorem Illustrissimi Domini Teopoli, ergo extinctum esset eo præmoriente fideicommissum, ex illa disponendi prohibitione inductum l. peto, §. fratre l. Codicillis §. institutio de leg. 3. l. filius fam. §. diui vbi omnes de leg. 1. fuit enim concessa potestas de quarta tantum parte disponendi, dispositio autem pro parte permissiua, in reliquo continet prohibitionem l. cum lex ff. de leg. Cæph. cons. 310. num. 5. in 3. sequitur ad hæredes Domini Teopoli fideicommissum non transmitti.

4

Tertiò, quoniam substituto præmoriente, perindè habetur, ac si nunquam fuisset substitutus l. pecuniam, vbi Dec. in 2. not. si cert. pet. l. 1. de reg. Caton. Paris. cons. 19. num. 51. in 2. & cons. 82. num. 6. cum seq. in 4. Soc. Iun. cons. 81. num. 14. in 3. cum multis similibus cumulatis per Zanch. in repet. l. hæredes mei, §. cum ita, par. 1. num. 15. ad Treb. Sed si Dominus Teopolus non fuisset substitutus, nullo iure ad eum, veluti extraneum, testatoris bona pertinere potuissent, sed ob prohibitionem disponendi hæredi factam, ad testatoris hæredes ab intestato venientes peruenisset, merito non erit transmissioni locus.

5

Verum, re ipsa diligentius considerata, verius existimo fideicommissum, de quo agitur, ad hæredes Domini Teopoli omnino transmitti, præsupponendo in primis, ex voluntate testatoris, quæ veluti Regina dominatur, & altera lex reputatur, ideoquè obseruanda est l. in conditionibus primum locum, vbi Imol. Soc. & alij not. de cond. & dem. l. cum quæstio in fin. C. de legat. quod non est transmissibile, efficitur transmissibile, & è conuerso dd. ll. & Bal. not. in l. Vnica num. 10. C. de his qui ant. ap. tab. Dec. cons. 397. num. 5. & cons. 515. nu. 1. Paris. cons. 77. num. 10. lib. 2. Ceph. cons. 16. num. 39. & seq. lib. 1. & passim omnes Doct. idquè verum est etiam si tacita fuisset testatoris voluntas, quæ ex coniecturis percipi posset, Bal. & Corn. in d. l. Vnica, cum latè congestis per Zanch. in d. §. eum ita par. 4. num. 103. 150. & 183. Paris. qui de communi testatur cons. 5.

6

7

8 num. 14. cum seqq. & cons. 50. num. 16. cum seqq. in 3. cum alijs per Mantic. lib. 11. de coniect. vlt. vol. tit. 20. num. 8. & seq. Siue perueniant coniecturæ ex his quæ in testamento expressa sunt, Bal. in d. l. Vnica num. 10. & in l. si pater num. 19. C. de inst. & subst. Dec. cons. 55. num. 8. vers. & fideicommissum, & 417. in fin. nu. 4. Siue ex his, quę antè, vel post testamentum dixit testator, nã expressum quoque dicitur, quod ex expresso subsequitur Cravet. cons. 130. col. 3. & cons. 257. num. 6. etiam in

9 tertij præiudicium, idem Crau. cons. pro genero sub num. 308. etiam si expressum pro forma requireretur Aret. in l. Gallus in prin. de lib. & post. Ruin. cons. 122. ad fin. lib. 2. latè Zanch. in d. §. cum ita part. 4. num. 210. & Mantic. vbi supra. At sunt pleræque coniecturæ, quibus in casu de quo agitur, arguitur testatoris voluntas volentis ad hæredes Domini Teopoli huiusmodi fideicommissum posse transmitti.

10 Primò, quia ex prohibitione alienationis hæredi facta ad fauorem fideicommissarij arguitur testatoris voluntas, volentis fideicommissum prædecedente fideicommissario ad ipsius hæredes transmitti, vt per glos. & Doct. in leg. cùm pater, §. libertis, de leg. 2. Crott. cons. 48. num. 22. lib. 1. latè Rimin. Iun. cons. 20. sub num. 22. & 38. & cons. 23. num. 224. lib. primo Marzar. in Epit. fideic. Scrib. communiter in l. filius fam. §. Diui de leg. 1. at minimè dubitari contingit in fauorem Domini Teopoli emanasse prohibitionem prædictam, ergo tacita illi inerat testatoris voluntas, volentis fideicommissum prædictum ampliari ad hæredes fideicommissarij.

Secundò accedit, quia testator permittendo hæredi alienationem pro quarta parte, & sic prohibendo illam in residuo hæreditatis, vsus est verbis taxatiuis, scilicet (cum hoc, vt solum, &c.) & subdit, reliquum sit Illustrissimi Do-

11 mini Teopoli, quibus verbis includit ipsum, & successores ab intestato excludit, taxatiuè autèm dispositionis ea est natura, vt excludat omnia, quæ non reperiuntur inclusa, Ruin. cons. 3. num. 26. in 2. Rip. in l. si constante num. 82. fol. matr. Rimin. Iun. cons. 279. num. 259. in 3. Decian. cons. 86. nu. 48. in 3. igitur vt eiusmodi exclusio aliquid operetur, arg. l. si quando de leg. 1. credendum est fideicommissum ex testatoris voluntate esse transmissibile.

Tertio, ex testamento ipso euidenter appareret D. Teopolum maximè dilectum à testatore, siquidem cum elegit testamenti præcipuũ

12 exequutorem de ipsius fide admodum confidens, exequutori enim in dubijs omnimoda fides adhibetur, Bald. cons. 259. num. 4. Alc. cons. 62. nu. 13. lib. 9. Paris. cons. 26. nu. 29. & seq. in 4. eundemquè totius hæreditatis cõmodo, præter quartum, honorauit, ex quibus clarè patet eum fuisse magis dilectum, quàm legitimi hæredes; nunc autem nisi transmissioni locus esset, minus dilectus præferetur magis dilecto arg. l.

13 Publius §. 1. de cond. & dem. per glos. & Bart. in l. si mater §. vlt. de vulg. & pup. subst. & efficax isthæc coniectura ad transmissionem admittendam, vt per Crau. inter cons. Marzar.

14 conſ. 5. num. 27. & conſ. 935. num. 8. verſ. ead. ratione vol. 5. & idem in l. cùm filioſ. par. 2. num. 349. de leg. 1. poſt Iaſ. conſ. 52. ad fin. lib. 3. & alij probant relati per Gabr. tit. de hær. inſt. concluſ. 2. n. 22. verſ. amplia, Decian. conſ. 88. num. 72. lib. 2. Zanch. in d. §. cùm ita part. 4. num. 376. ſequitur ergo ex tacita voluntate teſtatoris admitti tranſmiſſionem.

Quartò, facilius inducitur tranſmiſſio, quam
15 vocatio, ſecundum Ruin. conſ. 156. num. 6. lib. 2. Crau. conſ. 62. num. 16. & 776. nu. 11. lib. 5. Decian. d. conſ. 88. num. 68. lib. 2. cuius eſt ratio, quandoquidem facilius extenſio per-
16 mittitur, quam quid nouiter inducatur, l. 1. & 2. cum ibi not. de iud. l. ſi pater mulieris §. vlt. de iur. dot. l. ſi donatæ §. ſi ſponſus, de don. int. vir. & vx. l. ſed ſi manente de præcar. & in terminis Crau. d. conſ. 776. ſub num. 11. Ergo quæ coniectura ſufficit ad uocationem, multo magis ad tranſmiſſionem: at D. Teopolus ad fideicommiſſum non erat à teſtatore expreſsè vocatus, ſicut neque inſtitutus; nec erat præſumptioni locus, cùm illud velut onus non erat
17 præſumendum l. cohæredi, §. cum filiæ de vulg. & pup. Dec. conſ. 63. ad fin. Nec vlla id ſuadebat neceſſitas, arg. l. Titia, §. Seia libertis de leg. 2. & tamen ex non omninò clara voluntate dicimus ad illud eum fuiſſe vocatum, vt alias probatum eſt, merito, &c.

Quintò, aliud quoque ſuadet, quoniam ſi teſtator de tranſmiſſione interrogatus fuiſſet, eã debere locum habere proculdubio reſpondiſſet, non enim credendum eſt vocaſſe D. Teopolum ad dodrantem hæreditatis poſt mortem hæredis, & hunc de ſola quarta tantùm parte diſponere permiſiſſe, & de reliquo prohibuiſſe quoad D. Teopolũ liberè abſq; vlla exceptione, vel limitatione poteſtatis diſponẽdi voluit pertinere, niſi etiã illius reſidui tranſmiſſionẽ locũ
18 habere voluiſſet. Sed ex hoc capite, trãſmiſſio, vt diximus, non denegatur, quia velut expreſsè admiſſa cenſetur, l. Titi. §. Luci. de lib. & poſt. l. vlt. C. de poſt. hær. inſt. gloſ. in l. tale pactum §. vlt. & ibi per Iaſ. num. 16. ſimilia afferuntur ff. de pact. qui in d. §. Lucius, num. 1. teſtatur
19 in vltimis voluntatibus non eſſe vtiliorem regulam, quem ſequuntur Pariſ. conſ. 22. num. 72. in 3. Soc. Iun. conſ. 141. num. 14. in 2. & alij per Decian. relati conſ. 40. num. 24. lib 1. & in terminis noſtris Gabr. de hær. inſt. conclu. 2. num. 39. Mantic. d. lib. 11. tit. 20. num. 18. Ergo concludendũ eſt locũ eſſe tranſmiſſioni.

Nec quæ in contrarium conſiderabantur, ob
20 ſtant, quoniam ex prædictis ſatis omnibus ſatisfactum videtur, & in ſpecie primum non officit, quia, & ſi fideicommiſſum conditionale, præmoriente fideicommiſſario regulariter nõ tranſmittatur, id tamen locum non habet, vbi de teſtatoris etiam tacita voluntate apparet Bal. in d. l. ſi pater q. 4. C. de inſt. & ſubſt. in l. vnica num. 5. C. vt act ab hær. & contr. hær. in d. l. Vnica num. 10. C. de his qui ant. ap. tab. cum alijs ſupracitatis, quam tacitam defuncti voluntatem ex cõiecturis argui poſſe, latè probatum eſt.

Ad ſecundum reſpondetur euaneſcere pro-
21 hibitionem alienandi, vbi non apparet de contraria teſtatoris voluntate, voelntis nimirum fideicommiſſum poſſe tranſmitti, quoniam voluntati verba deſeruiunt, non è contra l. 3. de lib. præt. l. ſcire oportet §. aliud de excuſat. tut. cum vulg.

Ad tertium dicimus, eo modo habere locum vbi ceſſat ipſa tranſmiſſio, quam in propoſito ex voluntate teſtatoris permittitur, vt probatũ eſt, & illa omnino ſeruanda eſt l. in conditionibus ff. de cond. & dem. cum ſuis concord. & ita dicendum eſt, &c. Reliqua vero, &c. ſuppleant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Allegans emancipationẽ illã plenè probare debet.*
2 *Emancipatio nõ probatur ex matrimonii cõtractu cum pacto relatiuo ad leges, & conſuetudines Portugalliæ.*
3 *In emancipatione debet interuenire Iudicis, & ſuperioris authoritas.*
4 *Ea quæ ſunt iuris publici, non poſſunt factis priuatorum tolli.*
5 *Quæ à contrahentium voluntate dependent in his per eorum pacta poſſunt diſponere:*
6 *Pactum quo mulier ſtet ſub poteſtate viri non requirit authoritatem Iudicis.*
7 *Pacta circa ea, quæ nõ ſubſtantialia, ſed accidentalia matrimonii concernunt, ſunt ſeruanda.*
8 *Pactum circa emancipationẽ ſine Iudicis authoritate, nihil operatur.*
9 *Ratio limitato reddita limitat totam cõuentionem:*
10 *Ratio expreſſa eſt illa quæ regulat totam diſpoſitionem.*
11 *Potius attendimus cauſam facti, quã ipſũ factũ.*
12 *Quò ad lucrum dotis poteſt per pactum fieri, vt leges locum non habeant.*
13 *Quod emancipatio habeatur pro valida, quò ad omnes effectus ſine Iudicis authoritate, eſt tangere ius publicum.*
14 *Habitatio ſeorſum à patre cum geſtione negotiorum infert emancipationem, ſi tamen filius alleget vti emancipatus iſta facere velle.*
15 *Ad effectum præſcriptionis inducendæ, vt filius familias reputetur ſui iuris requiritur lapſus temporis 20. annorum.*

Pro Dom. Benedicto Henriquez, cõtra Dom. Violantem Pimentellam coram Illuſt. Card. Montelparo Arbitro.

ARGVMENTVM.

An per pactum ſine Iudicis authoritate poſſit induci emancipatio.

CON-

CONSILIVM XXXXVI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 PARS aduersa, quæ allegat emancipationem illã, plenè probare debet, l. si filiam de probat. Alex.in l. sed si num. 7. de prob. de communi Marant. in l. is potest num. 220. de acq. hær. Mascar. de probat. concl. 596.nu. 2.

2 Illam autem non probat ex contractu matrimonij cum pacto relatiuo ad leges, & consuetudines Portugalliæ, primo ex defectu po-

3 testatis,quia cùm in emancipatione debeat interuenire Iudicis,& superioris auctoritas, l.vlt. C. de emanc. lib. §. præterea inst. quib. mod.

4 ius patr. pot. sol. non possunt pactis priuatorũ tolli ea, quæ sunt iuris publici l. nec ex prætorio de reg. iur. l. iurisg. §.paciſci,& l. ius publicum de pact. & quod contractus partis nihil operatur,Corn. cons. 259. in princ.lib.3.Greg. Lop. ad ll. Hisp. par. 4. tit. 18. §. 13. glos. 3.

Nec in contrarium faciunt Cassan. consuet. Burg. rub. 4. §. 2. in tex. ibi *se ben la gente ha le consuet.* num. 9. quem refert Fannuc. de

5 lucr. dot. glos. 9. num. 36. quoniam loquitur in his in quibus per eorum pacta possunt expresè disponere, vt ipse dicit, vt est in pacto de lucro dotis, quia à contrahentium voluntate dependet,vt per eum, secùs verò in emancipatione,in qua, vt dixi, solus partium consensus sine Iudicis auctoritate nihil potest operari.

6 Sic non facit Tiraq.de ll.connub. glos.2. nu. 45. quia loquitur in pacto, quo mulier stat sub dominio, & potestate viri secundum ll. illius Regni,in quo nec auctoritas superioris, neque aliquod ius publicum versatur, non mirum si priuatorum pacto id fieri potest.

7 Pro vt non refert, quod pacta circa ea, quæ non substantialia, sed accidentalia matrimonij concernunt, sunt seruanda, Inn. & alij in c. 1. de sponsi. quia hic non agimus de pactis circa

8 matrimonium,sed circa emancipationem, circa quam pactum sine Iudicis auctoritate nihil operatur,vt dictum est.

Præterea dico,quod nec etiam partes voluerunt circa emancipationem referre, se ad dd. ll. & consuetudines, quod apertè probat capitulum conuentionum matrimonialium, quod incipit. *& perche come hò detto.* Nam ibi redditur ratio, quare voluerint contrahere secundum ll. & consuetudines Regni, quia scilicet voluerunt dotem communicari cum reliquo

9 patrimonio mariti, ista ergo ratio sic limitatè reddita, limitat etiam totam ipsam conuentio-

10 nem,Bal.in c.dilectus nu.2.in fi.de rescr. Fran. Becc. cons.62. sub num. 16. quia ratio expressa est illa, quæ regulat totam ipsam dispositionem,Bal. cons. 467. in fi.lib. 2. Corn.cons. 15. nu. 4.lib. 1. & potius attendimus causam facti, quam ipsum factum,Crau. cons. 75.nu.15.

Nec obstat, quod si filius non esset liberatus à patria potestate, mulier non posset lucrari secundum ll. Regni, & quia totum patri

12 acquireretur, quia quantum ad lucrum dotis potest,vt dixi,per pactum fieri,quod ll. illæ locum non habeant in omnibus,ex quo ista concernunt ius,& interesse priuatum, non autem publicum,vt per Cassan. & Phanuc, vbi supra, sed quod emancipatio habeatur quo ad omnes

13 effectus pro valida sine Iudicis auctoritate,hoc est tangere ius publicum circa quod pacta priuatorum nihil omnino facere poterant d. l.ius publicum cum supra citatis.Non obstat obseruantia sequens, quia si allegatur ad effectum interpretandi dd. capitula matrimonialia, illa non potest deseruire, ex quo non est conformis emancipationi, vt enim habitatio seorsum

14 à patre cum gestione negotiorum inferat ad emancipationẽ, opus est vlterius, quod concurrat allegatio facta per filium,quod vti emancipatus ista facere velit, Bal. in l. post mortem ad fin. de adopt. Ias. in l. si certis annis num. 12.C.de pact. Tiraq.& alij per Mascar. de probat. concl. 598. num. 1. vndè cum nunquam constet filium allegasse, neque hoc dixisse, sequitur istam obseruantiam non esse emancipationi conformem.

15 Quod si obseruantia huiusmodi allegatur ad effectum præscriptionis libertatis,seu præsumptionis emancipationis,& tunc vltra, quod deficit prædicta allegatio,quæ vt dixi,est necessaria,deficit etiam sufficiens temporis lapsus,qui est 20. annorum,glos. in l. 1.vers. nam dico C. de pact. Bal. in l. 2. num.5.C.si aduer.rem iud. Masc. de probat.d. concl.598.n.2. merito,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Iurisdictio probatur per creationem Magistratuum,electionem officialium,edicta publica, receptionem homagii,& exequutionem pœnæ capitalis,ac actus iudiciales condemnationis,atque absolutionis.*

2 *Iurisdictio si semel exerceri contingerit, plenè probata intelligitur.*

3 *Verba sententiæ per modum causæ prolata dispositionem, & probationem inducunt.*

4 *Sententia inter alios lata probat,quando agitur de statu Vassallorum.*

5 *Iurisdictio facilius potest pertinere ad Archiepiscopum cum sit persona publica, & cum de iure communi habeat illam.*

6 *Iurisdictio probatur ex concistoriali decreto prouisionis Ecclesiæ.*

7 *Reseruatio præcedentis iurisdictionis arguit concessionem in fauorem illius,cui reseruatur.*

8 *Iurisdictio priuatiuè, & non cumulatiuè competit illi,quando concessa alteri generaliter est,& ipsi specialis.*

9 *Iurisdictio specialis à suo genere eximitur.*
10 *Remissio causæ alteri Magistratui facta confitetur, & confirmat illi iurisdictionem.*
11 *Iurisdictio probatur præscriptione longissimi tẽporis annorum 70.*
12 *Iurisdictio dicitur legitimè præscripta, vbi scientia interuenit, & patientia illius contra quem præscribitur.*
13 *Tempus immemorabile habetur loco tituli legitimè constituti, & habet uim priuilegii, & vicem legis etiam in reseruatis Principi, & pro indubitabili veritate habetur, & de scientia aduersarii non curatur.*
14 *Prælatus iurisdictionem simpliciter aduersus sedem Apostolicam præscribere non potest, sed ab ea vti subalternatam debet recognoscere.*
15 *Iurisdictio sine territorio esse non potest, & illi cohæret.*
16 *Iurisdictio actiuè est in Magistratu, passiuè in subditis, & territorio, ratione personarum in eo degentium.*
17 *Concesso territorio, iurisdictio quoque vt plurimum concessa videtur, non è contra.*
18 *Iurisdictio est quid à territorio extrinsecum, & nihil commune habet cum eo.*
19 *Concesso, vel acquisito vno ex separatis, ad aliud non infertur.*
20 *Iurisdictio se habet ad territorium, sicut Nebula, super Padula à Sole generata.*
21 *Iurisdictio non territorio, sed hominibus in eo degentibus redditur.*
22 *Villæ, & Casalia licet sint diuisa, remanent tamen sub primæua iurisdictione.*
23 *Absurdum neq; nouum est superesse iurisdictionem absq; territorio, quæ ipsor territorio terminatur.*

Pro Illustriss. & Reuerendiss. Domino Archiepiscopo Beneuẽtano cũ Camera Apostolica.

ARGVMENTVM.

An Archiepiscopus Beneuentanus habeat iurisdictionem in Casalibus Ciuitatis Beneuenti priuatiuè, vel cumulatiuè cum Gubernatore.

CONSILIVM XXXXVII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

CONSTAT euidenter de optimo iure Illustrissimi, & Reuerendissimi Archiepiscopi Beneuentani, ita quidem, vt à molestationibus, quibus à Domino Gubernatore Beneuentano super iurisdictione Casalium vexatur, omnino sit absoluendus; nam omnibus modis, quibus iurisdictio, & eius quasi possessio pro-
1 bari, & retineri potest, suam causam tuetur. Si quidem per cationem Magistratuum, & electionem officialium, proclamata, & edicta publicata, receptionem homagij, & aliarum rerũ in signum subiectionis, exequutionem pœnæ capitalis, & alios quoscunque actus iudiciales, condemnationis, & absolutionis, & similes, suã iurisdictionem, & quasi possessionẽ probat, Soc. cons. 187. vol. 2. Brun. cons. 34. in feudal. Card. Alban. cons. 64. Menoch. de ret. poss. rem. 3. num. 579. Hier. de Mont. de fin. reg. c. 78. n. 3. Mascard. de probat. conclus. 946. per tot. qui alios omnes latissimè referunt, & quamuis his singulis, etiam si semel exerceri contigerit iurisdictio plenè probata intelligatur, Abb. cons. 71. Fel. latè in c. auditis num. 19. de præscript. Alex. cons. 74. num. 16. lib. 4. Alba cons. 34. num. 2. lib. 1. cum tamen à Reuerendissimo Archiepiscopo, atque eius officialibus omnia prædicta sæpissimè ad effectũ redacta sint. Multo magis ipsius probatur intentio, c. cum causam de appell. l. 2. de excus. tut.

Præterea de eadem iurisdictione exhibetur sententia Reu. Cameræ Neapolis, quæ constito sibi de bono iure Reuerendissimi Archiepiscopi, dum homines illorum Casalium, de quibus agitur ab omni onere pronunciauit immunes, permisit iurisdictionem super illos ad
3 Metropolitanum Beneuentanum spectare, cuius sententiæ verba, licèt enunciatiua, maximè per modum causæ, & modi probata, dispositionem, & probationem inducunt, l. cum eorum, quam singul. reput. Bald. C. de sent. & interl. omn. Iud. Bart. in l. qui volebat de hær. Card. Alb. ad Bar. in l. 1. §. cum vrbem num. 8. de off. præf. vrb. De cuius sententiæ fide dubitari nõ cõtingit, ad not. per Doct. in l. à Diuo Pio §. sententiam Romæ dictam, de re iud. Nec refert, quod sit inter alios lata, cum agatur de sta-
4 tu Vassallorum, l. ingenuum de his, qui sunt sui, vel al. iur. Abb. in c. super eos in 3. not. tab. & ibi Felin. in princ. de test. Quæ iurisdictio ad D. Archiepiscopum eo potest facilius pertinere, cum sit persona publica, & de iure communi iurisdictionem habeat, Bal. in l. 1. num. 15. vers. facilius tamen C. de emanci. lib.

6 Probatur etiam ex concistoriali decreto prouisionis Ecclesiæ Beneuentanæ in personam Reuerendissimi Archiepiscopi Moderni, quo iurisdictio, de qua agitur Illustrissimo Felic. mem. Cardinali Sabellio fuit reseruata, quæ
7 reseruatio præcedentis iurisdictionis arguit cõcessionem, veluti habitum Dec. consilio 197. versiculo tertio ad prædictum, & intelligi debet in fauorem illius, cui reseruatur, & ita Archiepiscopi successoris, Alba cons. 147. nu. 6. alioquin fuisset superflua, quod non creditur c. si Papa de priuil. in 6. l. si quando de leg. 1. idem Alba cons. 256. num. 20.

8 Accedit, quod Reuerendissimo Archiepiscopo competit hæc iurisdictio priuatiuè, quoniã vbi alicui, vt potè Gubernatori Beneuentano

concessa

concessa est iurisdictio generaliter, & alteri nimirum Reuerendissimo Archiepiscopo, specialis in homines illorum Casalium competit, dicitur hæc priuatiuè, non cumulatiuè competere, Ang. in l. cum prætor de Iud. in l. testamẽta, C. de testam. præsertim per l. consulta diualia eod. tit. Fel. plenè in c. pastoralis, col. 2. limit. 2. & 3. de off. ord. Bald. in l. cũ Clericis, per illum tex. C. de Episc. & Cler. Dec. cons. 550. nu. 3. ea omnes ratione moti, quoniam tunc iurisdictio, veluti specialis, à suo genere eximitur, l. in toto de reg. iur. cum simil.

9

Quod etiam suadetur, quia hanc ob causam quoties Gubernator Beneuentanus in causis Vassallorum prædictorum se intromisit, etiam in contradictorio Iudicio, causa cognita, ad Reuerendissimum Archiepiscopum, eiusque

10 Magistratus, causæ prædictæ remissæ fuerunt: quæ remissio iurisdictionẽ Archiepiscopi confitetur, atque confirmat, Doct. in c. postulasti de for. comp. in c. 1. & vlt. de rapt. Specul. de remiss. Bart. Bald. & alij in l. 1. C. vbi de crim. agi oport. Boss. de for. comp. num. 52. & sequ. Clar. in pract. §. vlt. q. 38. vers. sed quid si Iudex. Nec verisimiliter remissæ fuissent, nisi de veritate

11 iurium D. Archiepiscopi constasset, Aret. cõs. 42. num. 3. vers. cum igitur.

Sed dato, non autem concesso, quod prædicta minimè sufficerent, profectò ex longissimi

12 70. annorum temporis, & vlterius, cuius memoria non extat, præscriptione, Reuerendissimus Archiepiscopus molestari non debet; nam vbi scientia interuenit, & patientia illius contra quem præscribitur, iurisdictio dicitur legitimè præscripta, Bart. cons. 174. in l. 1. §. denique de aqu. plu. arcen. in l. si publicanus, §. vlt. de publi. Bal. in l. 2. C. de ser. & aqu. in l. 1. C. de eman. lib. latè Alber. Bald. Ias. & alij in l. Imperium de Iurisd. omn. Iud. Abb. & Fel. in c. de quarta col. fin. de præscr. & Balb. de præscr. par. 2. q. 3. num. 5. & 8.

13 Quod immemorabile tempus habetur loco tituli legitimè constituti c. 1. de præscr. in 6. l. hoc iure, §. ductus aquæ, vbi glos. de aqu. quot. & æst. Immò vim habet priuilegij c. super quibusdam, §. propterea vbi glos. in verb. non extent, & Host. de verb. sign. Et vicem legis obtinet l. 1. §. vlt. l. in summa in princ. de aqu. plu. arc. latè Gabr. de præscr. concl. 1.

Etiam in reseruatis Principi d. c. super quibusdam §. 1. vbi Abb. & cons. 94. col. 1. vers. sed his Bart. in l. quo minus, q. 2. vers. item habet, de flum. Ias. cons. 208. col. pen. vers. tamen, vol. 2. Et tandem pro indubitabili veritate habetur, latè Gabr. qui omnes refert d. concl. 1. de præscr. Et quod amplius est, de scientia, & patientia aduersarij, tunc non curatur Castr. in d. l. 2. num. 3. C. de ser. & aqu. refert, & sequitur Balb. de præscript. par. 2. 4. par. princ. q. 1. num. 13. Rebuff. de mat. poss. in præfat. num. 147. vers. 6. fallit, & num. sequ.

14 Non obstat modo, vt ex aduerso figuratur D. Archiepiscopum iurisdictionẽ prædictam videri præscribere aduersus Sedem Apostolicã Nam, & si aliter responderi posset, hoc tamen satis sit, quod Archiepiscopus iurisdictionem suam ab ipsa Apostolica Sede recognoscit, vt subalternatam, & ex prædicto concistoriali decreto apparet, vt ex breui Apostolico, ad ipsius fauorem expedito. Nec nisi à Gubernatore Beneuentano non molestari prætendit, & ideo ad Sedem Apostolicam, tanquam ad superiorem in iurisdictione reclamauit, iuxta l. à Proconsulibus l. præcipimus C. de appell. & c. si duobus, §. denique eod. tit. Crau. cons. 209. num. 9. & seq.

Neque obstat, quod ex aduerso prætenditur quod prædicta nullum habeant territorium, si-

15 ne quo iurisdictio, vt dicunt, esse non potest, cum illi cohæreat, l. 2. de off. proconsul. & l. 1. pupillus §. territorium de verb. sign. Hoc enim sic simpliciter non procedit. Sed veritas est,

16 quod iurisdictio actiuè est in Magistratu, passiuè in subditos, & in territorio, quatenus ipso territorio terminatur; non tamen propter se præcise, sed causatiuè, & ratione personarum in eo degentium, Ias. post Bart. Bald. & alios in l. 1. sub num. 15. de iurisd. omn. iud. Claud. Cant. de off. iud. lib. 2. c. 5. nu. 9. & ideo sine territorio esse potest, Bart. in d. l. 1. num. 15. vbi alij omnes Dec. cons. 483. col. vlt. & 528. col. fi.

17 Hinc est, quod concesso territorio, iurisdictio quoque concessa vt plurimum censetur, at nõ è contra Bart. Ias. & alij, vbi Purp. num. 164. in d. l. 1. Felin. in c. licèt causam, primo not. de prob. Boer. decis. 227. num. 8. est enim Iurisdi-

18 ctio quid à territorio extrinsecum, Bal. in l. data opera num. 29. C. de accus. Nec quid cõmune habet cum iurisdictione territoriũ. Socc.

19 in l. 1. num. 27. de acq. poss. & cons. 15. num. 2. ac cons. 95. num. 9. vol. 3. non mirum si concesso, vel acquisito vno ex separatis ad aliud non inferatur, glos. in c. 1. de cap. qui cur. vend.

20 Idcirco Bald. in c. 1. sub num. 7. de allod. dicebat, quod iurisdictio se habet ad territorium sicut nebula super palude à Sole generata, quẽ refert etiam Socc. cons. 74. col. 2. vers. 1. quia vol. 1. & tamẽ potus potest esse sine nebula, l. 1. C. de alluu. & palud. vt Purp. in d. l. 1. num. 156.

21 ius namque ab habentibus iurisdictionẽ, non territorio, & sic glebæ terræ; sed hominibus in territorio degentibus redditur.

22 Postremo, quia in Regno sæpissimè euenit Villæ, & Casalia licèt sint diuisa, remanent tamen sub primeua iurisdictione iuxta l. 1. C. de metr. ber. lib. 11. vbi Ang. multa addit ad Bart. Bar. in l. hostes col. 2. de capt. Castr. cons. 307. lib. 2. Curt. Iun. cons. 10. nu. 12. post Alex. cons. 151. num. 5. lib 2. & ita Neapoli fuisse decisum testatur D. de Franch. decis. 316. Non erit igi-

23 tur absurdum, neque nouum supereſſe iurisdictionem absque territorio, quæ ipso territorio terminatur. Et idem in Hispania obseruari habetur ex Couar. pract. quæst. cap. 37. num. 7. Ita etiam in Dominio Veneto, Lunatũ Oppidum separatã habet iurisdictionem à Ciuitate Brixiæ, & tamen est sub territorio Brixiensi, vt per Menoch. cons. 75. num. 16. 18. & seqq. vol. 1. Sic etiam de Valle Camonica respondit Pedrocc. cons. 7. num. 202. Et in Gallia

testa-

testatur Boer.d.decis.227. num.6.

Quamobrem ex prædictis, & alijs ab Illustrissimis, & Reuerendissimis Dominis benignè supplendis, de optimo iure Reuerendissimi Archiepiscopi satis cõstare videtur, & ideo ad eius fauorem esse pronunciandum, vt in futurum à Domino Gubernatore amplius nõ molestetur, & ita &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Nouatio videtur inducta per transactionem factam interuentu nouæ personæ.*
2 *Nouatio inducta est ob nouam dilationem solutioni adiectam.*
3 *Nouatio ex coniecturis induci potest.*
4 *A sententia quæ transiuit in rem iudicatam non appellatur.*
5 *Exceptiones multæ opponi possunt aduersus exequutionem sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam.*
6 *Exceptio non infringens sententiam post illam opponi potest.*
7 *Compensatio opponi potest post sententiam, & species solutionis æstimatur.*
8 *Exceptio compensationis impedit sententiæ exequutionem.*
9 *Quilibet etiam non possidens potest pro suo interesse sua iura proferre, & sententiæ exequutionem impedire.*
10 *Liquidum per illiquidum in exequutiuis impediri non potest.*
11 *Compensatio generaliter de liquido ad non liquidum, & è contra non admittitur, & idem num. 22.*
12 *Liquida res dicitur quæ apparet ex instrumento, quando ex forma statuti instrumentum habet exequutionem paratam.*
13 *Idem est quando contra instrumentum nihil est quod obtici possit.*
14 *Compensatio debiti liquidandi cum debito liquidato opponi non potest.*
15 *Quod longiorem requirit indaginem in aliud iudicium reseruatur.*
16 *Exceptio aduersus exequutionem non permittitur, quæ altiorem exigit transactionem.*
17 *Permissa ante, vel intra certum tempus post illud prohibita sunt.*
18 *Exceptio aduersus sententiam ex stylo Regni Siciliæ permittitur opponi infra quindecim dierum spatium.*
19 *Aduersus exequutionẽ infra tempus concessum non oppositum, vlterius opponi non potest.*
20 *Exequutio impediri nõ debet contra creditorem ex parte sua adimplentem, & id in sententiarũ exequutionibus locum habet.*
21 *Nouatio non præsumitur nisi fiat verbis expressis, etiam si noua persona interueniat, & dilatio concedatur.*
23 *Dispositio l. Vnicæ C. de plus petit. locum habet in reprincipali petita, secus in petitione censuũ decursorum.*
24 *Argumentum de toto ad partem valet.*
25 *Error excusabilis est in accessoriis, non in re principali.*

Pro Admod. Illustri Domino D. Mario Marchesio Messanensi Equite.

ARGVMENTVM.

Ex quibus sentẽtiæ exequutio impediatur.

CONSILIVM XXXXVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa per Illustris D. Dom Marij Marchesij, licèt sufficienter ab Excell. D. Gimellario, quæ rei veritatem attingunt considerata fuerint, ideoque sola subscriptione fuissem contentus, vt tamen, cui deesse non possum, morem geram, negare non potui, quin quod ipse sentiam, breuiter in medium afferam. Et videbatur prima facie, executionem primi, atque secundi decreti ab eo obtentam potuisse probabiliter impediri; quandoquidem per transactionem à procura-
1 tore ipsius factam, videtur inducta nouatio, tum per interuentum nouæ personæ, §. sed si
2 eadem Inst.quib.mod.toll. oblig. tum ob nouã dilationem solutioni adiectam, Doct.in l. pen. de præt.stipul. cum etiam per transactionem ipsam, Bald. in Rubr. extra de transact. Dec.
3 cons.400.col. pen. Gabriel. de nouat. conclus. 1.num.61. ex coniecturis enim nouationem induci posse, voluit glos.in l.2.de nouat. Aflict. etiam decis.44.num.14. Vinc de Fran.decis.15 in fin.& alij plures, quos ipsi referunt.

4 Præterea quamuis à sententia, quæ transiuit in rem iudicatam non appelletur, l. res iudicata, vbi Scrib.de re iud.l.res iudicata vbi Dec.
5 Cagn. & alij de reg. iur. aduersus tamen illius exequutionem multæ opponi possunt exceptiones, glos.Bart.& cæteri in l.1.C.de iur.& fact.ign.in l.4. §. condemnatum de re iud. per Pract. Papien. in forma exequut. sent. in fin. præsertim si non fuerit ab ea sententia exceptum, Fel.in c. quo ad consultationem nu. 14. de re iud.quoniam omnis exceptio non infrin-
6 gens sententiam post illam opponi potest.glos. in l.cum duobus de except.rei iud.Inn.in c.cũ dile-

dilectus de ord. cogn. Ang. in l. peremptorias, C. sent. rescind. non poss. igitur nō resisti quicquam, quin exequutio facienda per D. Don Marium, multis posiit exceptionibus retardari, & inter cæteras, compensatio opponi potest l. ex causa in fin. C. de compens. l. si cum militi, §. cum intra ff. eod. tit. quæ species solutionis existimatur, l. vel permutauit de lib. caus. l. si peculium, §. 1. de statu. l. amplius non peti, rē rat. hab. l. dedisse de ver. sign. Spec. de appell. §. penult. DD. in l. per hanc, C. de tempor. appell. & alibi passim, quamobrem, cum prædiū de quo agitur, sub censu vnciarum vndecim sit subiugatum, ad quarum solutionem tenetur D. Marius, vtpotè causam habēs ab eo, qui prędio illud onus imposuit, & à pluribus, quibus cessio facta est, prædictus census fuerit solutus, meritò possunt isti illius census multiplicem solutionem pro compensatione opponere, & ita sententiæ exequutionem impedire. Nec refert cùm illis actum non fuisse principaliter, quoniam potest quilibet, etiam non possidens pro suo interesse sua iura proferre l. si suspecta de inoff. test. Bart. in l. si pro lusorio §. 1. de appell. & sententiæ exequutionem impedire, Bart. in l. a Diuo Pio §. si super rebus col. 2. de re iud. Inn. Abb. & Fel. in c. veniens il secundo de testibus. Ex quibus videtur Don Marium plus debito petijsse, & per sententiā obtinuisse, sicque incidisse in casum l. vn. C. de plus petit. & §. plus autem inst. de action.

Sed his minimè refragantibus, contrarium verius esse arbitror, scilicet exequutionem, de qua agitur, ad fauorem D. Marij concessam impediri non posse, nam constat creditum D. Marij esse liquidum, vt ex actis apparet, allegatas autem solutiones minimè; nam & si verum sit onus vndecim vnciarum, de illarum tamen solutione manifestè non constat, nec de omni moda iurium cessione; Sed in exequutiuis liquidum per illiquidum impediri non potest, Socc. conf. 24. num. 36. vol. 1. & generaliter de liquido ad non liquidum, vel è contra, compensatio non admittitur l. fin. C. de compens. Nec dicatur satis esse liquidum debitum prædictarum vnciarum vndecim, cum de earum onere appareat ex instrumentis, quæ rem faciunt esse certam, & liquidam, Bart. in l. 1. in princ. num. 8. & ibi Ias. num. 10. de nou. oper. nunc. Dec. conf. 423. num. 9. & 474. num. 3. latè Tiraquell. de retr. conf. §. 2. glos. 1. num. 20. & seq. Gramm. decis. 45. num. 9. & simil. Nam id quidem verum est, vbi ex forma statuti instrumenta exequutionem haberent paratā, Corset. in tract. fallent. ad reg. spoliatus antè omnia, fall. 35. Durant. de art. test. caus. vlt. num. 8. Sicut etiam vbi contra instrumentum nihil est, quod obijci possit, Bart. in l. si causa cognita num. 4. & Alex. num. 9. C. de transact. Dec. cōs. 351. num. 9. Crau. conf. 299. num. 8. Neuiz. conf. 46. num. 13. et seq. cum simil. per Menoch. de recup. poss. remed. 1. q. 17. num. 223. et seq. At D. Marius, vt dicitur, multa habet, quæ aduersus illud instrumentum, possit obijcere, merito, etc.

Præterea, dato quod prædictæ soluti nes liquidari possent, aliud tamen non arguunt, quā debitum liquidandum; sed compensatio debiti liquidandi contra debitum liquidatum opponi non potest, Alex. conf. 93. num. 1. vol. 4. Rip. tit. de consuet. resp. 1. num. 13. Ias. in l. cum fundus, §. seruum. num. 12. si cert. pet. nam quod longiorem requirit indaginem in aliud iudiciū reseruatur, glos. in d. l. vlt. C. de cōpēs. Tindar. tract. de comp. art. 8. num. 40. Afflict. decis. 381. num. 6. Cæph. conf. 47. num. 47. vol. 1. Sicut nec alia exceptio aduersus exequutionē permittitur, quæ altiorem exigit tractationem Bart. in d. l. 4. §. condemnatum, & in d. l. à diuo Pio §. 1. de re iud. atquè in l. 1. ad fin. nil nou. app. pend. ergo exequutio ad fauorem D. Marij per oppositam exceptionem retardari non debet, cuius creditum liquidatum est ante sententiam d. l. vlt. C. de compens. Accedit, quod permissa ante, vel intra certum tempus, post illud prohibita sunt l. si ita quis l. si pater filium de vulg. & pup. substit. l. pater filium, §. fundum de leg. 3. latè Tiraq. de retract. conuent. §. 1. glos. 2. nu. 48. Sed si quid aduersus hanc exequutionem erat opponēdum intra spacium quindecim dierum opponi poterat, vt ex stilo huius Regni permittitur, intrà quod tempus nihil fuit oppositum aduersus exequutionem iam concessam, igitur vlterius opponi non potest, Capic. decis. 167. nu. 1. post Bart. in l. aufertur, §. qui compensationem de iur. fis. Fel. in c. suborta col. 2. & 3. de re iud. quod à D. Consultore prudenter etiam animaduersum est, meritò non debet exequutio retardari per oppositam compensationem post tempus quindecim dierum pro faciendis oppositionibus concessum, l. si cum militi, §. cùm intra de comp. qui tex. in terminis loquitur. Rursus, quia contra creditorem ex parte sua adimplentem, exequutio impediri non debet, Rol. à Valle conf. 53. num. 27. & seq. lib. 2. Crau. conf. 151. nu. 10. per Vulg. reg. l. Iulianus, §. offerri de act. empt. quam in exequutionibus sententiarum quoquè locū habere tradit Dec. conf. 119. col. 1. & 2. impleuit autem D. Marius ex parte sua, præstando cautionem de seruando indemnem aduersarium pro molestijs fortè in ferendis occasione dicti census vnciarum vndecim, meritò, &c.

Non obstant quæ in contrarium considerata fuerunt, nam ad primum respondetur, quod & si noua persona interueniat, & dilatio concedatur, non ideò tamen præsumitur nouatio, nisi fiat verbis expressis, quibus de expressa voluntate appareat, §. præterea Inst. quibus mod. toll. oblig. l. fin. C. de nouat. cuius legis formalis dispositio, nec per statutum tolli potest, secundū Barbat. conf. 37. col. 9. lib. 1. quod refert, & notatu dignum existimat Menoch. de recup. poss. remed. 9. num. 380. & ita prædictas leges intelligunt Alex. conf. 72. nu. 1. lib. 2. Crau. conf. 167. num. 4. Rub. Alex. conf. 5. nu. 4. Alba conf. 684. num. 5. lib. 4. Doct. alij in l. qui vsumfructum de verb. oblig. etiam si præsumptiones, & coniecturæ concurrerent, Bart. in l. pen. de

de præt.stipul. num. 3. in fin. Bald. in d. l. fin. num.1.vers.in lege & ex clara illorum iurium dispositione confunditur eorum opinio, qui contrarium aliquando asseruerunt, & hanc esse communem testatur Rip.in l.2.§. ex conuentione num.8.de re iud.

22 Neque obstat opposita compensatio, quoniam cùm de illiquido ad liquidum non permittatur d.l.vlt. C.de comp. cum alijs suprà citatis. & illiquidæ censeri debeant solutiones oppositæ aduersus exequutionem, creditum verò D.Marij liquidatum; retardari non debet exequutio per exceptiones intrà terminũ permissum non oppositas, vt per Capic. d.decis.167.post alios, quos allegat. Eoque magis cùm D.Marius ex suo latere impleuerit, cuius idcircò impediri non debet exequutio, arg.l. Iulianus, §. offerri de act.empt. iuxta doctr. Dec.d.cons.119.cum alijs supra adductis.

Ex quibus nec plus debito petijsse D.Mariũ dici potest, tum quia prædictæ exceptiones, vt dictum est, non admittuntur, tum etiam, quia si quid plus debito petitum esset, (quod tamen ex prædictis expresse negatur) non vtique lo-
23 cum haberet dispositio d.l. vnicæ, C. de plus pet.& §.plus autem Inst.de act.quandoquidem illud plus in petitione censuum decursorum, non etiam in re principali contigisset, vt per Fabr.num.4.Plat.& Iaf.in d.§. plus autem in
24 princ. si rectè eorum doctrina consideretur; arguendo etiam de toto ad partem, iuxta l.quæ de tota de rei vend. nam pœnalis est illius l. dispositio, & extensionem non admittit l. interpretatione de pœn. atq; pariter, quia dolus abest, cuius ob causam d.l.vnicæ emanauit dispositio, vt ibi text. decidit, & Bald. atque alij
25 docuerunt; & in accessorijs excusabilior est error, quam in re principali, iuxtà not. in l.error, C.de iur.& fac.ign. Et ita iuris esse censeo, saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I.C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testes deponentes de publica voce, & fama, quod Ecclesia esset antiquitus curata, plenè probant in antiquissimis.*
2 *Testes de auditu plenè probant in antiquissimis cum præsenti statu rei, & longa possessione, & num. 11.*
3 *Testis de auditu auditus plenè probat in antiquissimis.*
4 *Testes de credulitate deponentes, & bonam rationem reddentes Ecclesiam fuisse curatam plenè probant in antiquissimis*
5 *Ecclesia retinens territorium limitatum ex quo percipit decimas est maximum signum fuisse parochialem.*
6 *Eo ipso, quod quis probat habere territorium præsumitur in dubio habere iurisdictionem in eo.*
7 *Iurisdictio parochiarum est circa forum pœnitentiale, & se extendit in Parochianos iuxta territorium designatum.*
8 *Solæ Ecclesiæ Parochiales habent territorium.*
9 *Longissima possessio percipiendi decimas de Noualibus arguit Ecclesiam esse Parochialem etiam si alteri ex priuilegio, vel territorio competant.*
10 *Signum Parochialis Ecclesiæ est si antiquitus habuit populum.*
12 *Leuiores probationes debent sufficere in antiquissimis super incidenter deductis, puta in causa, decimarum Parochialitate incidenter deducta, vel in matrimonio ad effectum successionis.*
13 *Solutio Cathedratici facta ab Ecclesia Episcopo probat illam esse Parochialem.*
14 *In iure decimandi expressione vnius speciei decimarũ est acquisita possessio in omnibus fructibus decimalibus.*
15 *Ecclesia Parochialis habet de iure intentionem fundatam in decimis.*
16 *Ecclesia existens in possessione exigendi decimas de aliquibus fructibus etiam si non habeat fundatam intentionem, illi debentur de omnibus.*

Pro Illustri, & Admod. Reuerẽdo Domino D. Leandro Lana Presbytero.

ARGVMENTVM.

Ex quibus arguatur Ecclesiam esse Parochialem, & quæ probationes sufficiant, & an ex possessione vnius speciei decimarum censeatur acquisita possessio in omnibus.

CONSILIVM XXXXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 MVlta deducuntur, quibus satis, superquè constare videtur, Ecclesias, de quibus agitur fuisse antiquitus Parochiales.

Primò, testes de publica voce, & fama, quod essent antiquitus Parochiales, seù curatæ, qui plenè probant in antiquissimis, Cassad. decis.2. de probat. num.2. & 4.Verall. decis.347 num.4.par.3.

2 Secundò, plures de auditu, qui in his antiquissimis, præsertim concurrente præsenti

statu

statu rei, & longa possessione, de qua infra plenè probant, Gabr. de test. concl. 3. num. 1. Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 151. num. 3. Immò de auditu auditus in his antiquissimis plenè probant, Put. decis. 78. lib. 1.

4 Tertiò, plures testes de credulitate deponentes credere antiquitus fuisse Parochialem, bonam rationem reddentes, qui etiam in antiquiss. plenè probant, Crau. de antiq. tempor. par. 1. c. viso de fama, num. 1. Mascard. de prob. conclus. 176. num. 21.

5 Quartò, quod istę Ecclesiæ retinęt territoriũ limitatum, ex quo percipiunt decimas, quod est maximum, & irrefragabile signum, antiquitus fuisse Parochiales, Host. in c. quia nonnulli sub num. 5. vers. tu vero dicas, de Cleric. non resid. Alex. de Neuo nu. 12. & 13. Eo enim

6 ipso, quod quis probat habere territorium, præsumitur in dubio in eo habere iurisdictionem, Couar. in reg. possessor par. 2. §. 2. nu. 1.

7 circa med. loquor iuxta subiectam materiam de potestate fori pœnitentialis in Parochia-

8 nos. Et quod solæ Parochiales habeant territoriũ Abb. in c. cum contingat de for. comp. sub num. 29. Host. & Alex. de Neuo vbi supra, Selua de benef. par. 3. q. 42. sub nu. 1.

Quintò, quod Rectores harum Ecclesiarũ sunt in longissima possessione percipiendi de-

9 cimas de Noualibus, quarum perceptio non competit nisi Parochiali, etiam si alias ex priuilegio, vel territorio decimæ alteri competant c. cum contingat de dec. & ibi Doct.

Sextò, qũia testes omnes dicunt huiusmodi Ecclesias antiquitus habuisse populum, quod

10 est aliud signum curæ, & Parochialitatis, Bellam. decis. 675. si impetrans.

Septimò, Concursus cum omnibus supradictis longissimę possessionis, & præsentis rei status, attento statu, in quo potest esse Ecclesia populo destituta, cum percipiant decimas de Noualibus, habeant territorium, & pro Parochialibus non solum verbo, sed etiam rei ipsa reputentur, quia licèt alias soleat dubitari

11 an sola fama, vel soli testes de auditu in antiquis plenè probant, tamen quando concurrit præsens diuturna quæstio possessionę plenissimè probant, Acchill. decis. 6. de iurepatr. Masc. vbi supra num. 14. Crau. ibidem num. 3.

Octauò, quod non vertitur lis principaliter super Parochialitate, pro vt esset si lis ageretur cum Ordinario negante esse Parochialem, etiam nolente permittere, quod exercerentur iura Parochialia in istis Ecclesijs, sed lis est super decimis, & Parochialitas incidenter deducitur ad effectum decimarum, vnde leuio-

12 res probationes debent sufficere, maximè in his antiquissimis, vt in simili in matrimonio incidenter deducta ad effectum successionis Rot. decis. 34. num. 17. & seq. par. 2.

13 Nono, quod soluit ista Ecclesia Episcopo Cathedraticum, quod non soluunt, nisi Parochiales, c. 2 §. vbi autę de decim. in 6. Abb. in c. post num. 2. vers. 12. de off. ord. Henr. de Sinod. num. 18. vers. præterea. Quo stante resultat dubij effectus, vt sit soluenda decima de omnibus, & quibuscunque fructibus, & nõ dumtaxat de frumento, & bladis, vt pars ad-

14 uersa prætendit, tum quia in iure decimandi ex possessione vnius speciei decimarum acquisita censetur possessio in omnibus fructibus decimalibus, ad tex. expressum in c. cum in tua de decim, & ibi omnes, & est generale in omnibus causis Rot. decis. 139. num. 12. par. 2. Ma-

15 ximè quia Ecclesia Parochialis habet de iure intentionem in decimis fundatam, Rot.

16 decis. 31. num. 1. par. 2. licet etiam non habenti intentionem fundatam, debeat solui decima de omnibus fructibus, si est in possessione percipiendi de aliquibus ad d. c. cum in tua. Ex quibus.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum auocatorium causæ Iudicis Delegati impetrari non potest absque citatione partis.*
2 *Rescriptum ex obreptione, & falsa narratione extortum debet reformari, & est ipso iure nullum, & num. 4.*
3 *Rescriptum nulliter impetratum nullã tribuit alteri Iudici iurisdictionem, etiam absque partis exceptione.*
5 *Non præsumitur Princeps auocasse causam, quando verus status illius non est narratus.*
6 *Suspitionis causam allegare non sufficit, & nisi plenè probetur causa non potest auocari.*
7 *Iuramentum tantum partis principalis non sufficit, vt possit Iudex ordinarius, seu Delegatus vti suspectus remoueri.*
8 *Iudex etiam affinis partis collitigantis nisi esset magnæ integritatis, & Religionis, non remouetur à iudicando.*
9 *Non qualibet affinitas arguit Iudicem suspectum*
10 *Suspitio allegata in personam Episcopi non militat in eius Vicario, cui etiam causa fuit commissa.*
11 *Præsumptio iuris est pro Episcopo, vt non sit opinandum quod animam suam propter alium perdere velit in iudicando.*
12 *Iudicem alium deputare in locum alterius sine causa, est in maximum præiudicium partis collitigantis propter impensas*
13 *Iudex eligendus est in loco viciniori, & non est trahenda pars ad loca remotiora.*
14 *Non est aperienda via faciendi litem immortalem.*
15 *Quod recta via consequi quis non potest, non est ei concedendum per indirectum.*
16 *Absurdũ est quemex dolo commodũ reportare.*

Pro Domina Portia Ferraiola Neapolitana Vidua, Cum Monasterio Montis Oliueti.

ARGVMENTVM.

Episcopus vti Iudex delegatus, an propter affinitatem sit remouendus vt suspectus à iudicando, etiam quod sit summæ integritatis, & Religionis, & an Vicarius cui etiam in rescripto est commissa causa sit etiam suspectus.

CONSILIVM L.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

ALias vertente causa de qua agitur coram Vicario Reuerendissimi Domini Archiepiscopi Neapolitani inter D. Portiam Viduã principalem nostram, & Abbatem, & Conuentum aduersarios super nonnullis bonis stabilibus, principalis nostra fauorabilem sententiam obtinuit.

Sed ab ea appellato, & causa per rescriptum Sanctissimi commissa ad instantiam dictorum aduersariorum Primicerio dictæ Ecclesiæ eiusdem Ciuitatis, dictus Iudex propter maximam forsan familiaritatem, quam continuo habuit cum dicto Abbate illius Monasterij aduersario, atque illius potentiam de notorio iure meæ principalis nihil audiens per suam prætensam diffinitiuam in eorum fauorem pronunciauit, declarando bene appellatum, & male iudicatum.

Vnde à notoria illius iniustitia, & assertæ sententiæ nullitate pro hac parte appellato per aliud rescriptum Sanctissimi fuit commissa causa Reuerendissimo Episcopo Nolano illarum partium viciniori, coram quo statim fuit ceptum in causa procedi, & ad nonnullos actus iudiciarios fuit deuentum.

Dùm vero ab vtraque parte informatus causam propè ad debitæ expeditionis limen reduxerat, desperantes aduersarij de Iustitia, ac integritate prædicti Reuerendissimi Episcopi, quæ etiam in curia debet esse satis nota, & ad diffugiendum; somniauerunt, illum meæ principalis affinem, & sub eo confecto prætextu tãquam suspectum recusare.

Dato tamen illis competenti termino ad docendum de allegata suspitione, quicquam penitus probarunt, neque probare poterant cum sit tantum figurata in aere.

Quare videntes hac via in partibus causæ huiusmodi expeditionem vlterius protelare non posse, sub eodem figurato prætextu absque
1 aliqua citatione partis, prout fieri debuerat rescriptum auocatorium à dicto Reuerendissimo Episcopo Nolano ad Curiam Archiepiscopi Surrentini eorum in omnibus continuo defensori tentare non erubuerunt, & quod peius est, extorserunt, pro cuius moderatione porrecta alia commissione pro hac parte nuper ad Signaturam recurritur.

2 Rescriptum itaque extortum videtur reformandum, attenta primo illius subreptione, in quo nihil de prædictis fuit expositum, vt appareret ex præinsertis, nec non ex obreptitia, & falsa narratione fictæ affinitatis, quæ in eo legitur Quapropter clarum est illud esse ipso iure nul
3 lum, ita vt nullam tribuerit alteri Iudici Iurisdictionem absque ope exceptionis Cassad. in terminis decis. 1. de rescript. Vestr. in sua praxi lib. 3. cap. 9. num. 3. & Add. num. 14. Cravett. cons. 68 nu. 5. in fin. & seq. post alios R. P. D. meus Marchesan. in tract. Commiss. tit. relax. Iuram. c. 4. num. 44 par. 1.

4 Si enim falso aduersarij prædicti non expressissent, quod dictus Reuerendissimus D. Episcopus esset affinis meæ principalis, atque dolo minime tacuissent, quod eadé causa fuerat in partibus allegata, & addito competenti ter-
5 mino nusquam verificata, vel ad minus hæc pars fuisset in impetratione citata, vtique illud non fuisset concessum, & nunquam præsumendum est Principem causam auocasse quando verus causæ status narratus adfuisset, vt per Adde. ad Vestri. in citat. loco num. 17.

6 Secundò, quia cum dicta suspitionis causa de qua in dicto rescripto fuit allegata in partibus, & nullo penitus modo probata, prout nũquam potest, vt diximus, causa non erit auocanda ex eo quod solum suspitionem allegét, ex quo id plene probari debet, nec sufficit etiã
7 iuramentum secundum communem opinionem omnium Canonistarum, & communem vsum Iudiciorum, vt dicit Mascard. post alios in conclu. 943. num. 8. & ita præcisè obseruari in Regno, tam in Iudice Delegato, quam Ordinario, testatur Marant. de ordin. Iudic. in
8 versan sit Iudic. ord. vel deleg. num. 42. maxime respectu magnæ integritatis, prudentiæ, & religionis prædicti D. Episcopi. Ex quo licet verum esset, prout nunquam adfuit ea affinitas adhuc reijcienda esset penitus suspitio, vt per Menoch. de arbitr. Iud. cas. 152. n. 7.

Neque etiam quælibet affinitas arguit Iudicem suspectum secundum eundem Menoch.
9 ex quo cum etiam allegatio aduersariorum sit in genere facta, friuolam, ac somniatam esse arguitur.

10 Tertiò, quia ad peius data, & nunquam concessa pro vera prætensa suspitione in personã Episcopi, causa potest cognosci per eius Vicarium cui pariter fuit per idem rescriptũ commissa, qui non ideo dici potest suspectus text.

est

est expressus, & ibi not. Bal. in l. vnica C. si quae. præd. potest circa fin. Bald. in Auth. Clericus, C. de Epis. & Cleric. Angel. in l. aduersus in fi. C. si aduers. rem iudicat.

11 Vltimo corroborantur prædicta ex præsumptione iuris, quam pro Episcopo habemus, vt non sit opinandum, quod animam suam propter alium perdere velit l. 2. C. de off. ciuil. Iudic. cap. cum Ioannes de fid. instrument. Alciat. de præsumpt. reg. 3. præsumpt. 9. num. primo adeò, quod attenta illius notoria integritate causa nullo modo est ab eo auocanda.

12 Nec dicatur forsan, quod poterit deputari alius Iudex, nam hoc esset maximum preiudicium pauperrimæ nostræ principalis Viduæ. Primò, quia amitteret tam magnas expensas, quas erogauit in faciendo transportare omnia acta, & processus valde cartosos in huiusmodi causa fabricatos.

13 Secundò, quia non adest aliquis Iudex qui vicinior eligi possit, & si in longioribus locis protraheretur, forsan propter eius paupertatē litem deserere cogeretur.

14 Tertiò, nam ex hoc aperiretur via faciendi hanc litem immortalem, & quando Iudex informatus causam expedire vellet, vtique si eo suspecto allegato alter daretur in infinitum protraheretur ab Aduersarijs, qui habent sententiam pro se, adeo, quod magis forsan ex nūc litem deferere expediret, & remedium iuris ad hunc effectum introductum, vt causa suspitionis debeat verificari, nihil huic Viduæ suffragaretur, & satis durum videtur, vt quod recta via consequi non potuerunt aduersarij hac indirecta consequantur.

Demū cū dolus presumatur in eo, quod Principi subrequirit absurdum satis esset, quod Aduersarij impetrantes ex eorum dolo commodum reportarent, tam diffugiendi, quam etiam hūc Iudicem mutandi, & alium habendi eis fauorabilem, vel alium in locis satis longioribus cum magno incommodo huius partis absque aliquo eorum damno, cum in omni loco, vel saltim prope habeant aliud monasterium eiusdē ordinis satis opulentum, vbi se defendere possunt, vt ad propositum dicit Aym. Crauet. in allegat. cons. 68. nu. 11.

Ideò supplicatur cōmissionem pro hac parte porrectam pro Iustitia fignari, &c.

Si autem aduersarij vellent allegatæ suspitionis causam adhuc probare acquiescimus committi etiam alteri in illis partibus, vt denuo ipsis præfigat breuem terminum ad illam verificandum, quo transacto, & non probata suspitione mandetur eidem Reuerendissimo D. Episcopo, vt ad ulteriora in causa huiusmodi procedat.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta occasione alicuius periculi imminentis annihilatur periculo cessante, & fructus restitui debent.*

2 *Donatio causa mortis facta per eum qui de propria Vita desperauit tacitam conditionem habet si ex illa infirmitate decesserit.*

3 *Donatio causa mortis facta ab infirmo superueniente conualescentia dicitur ipso iure nulla.*

4 *Clausula in donatione apposita omnium bonorum præsentium, & futurorum, cum iuramento, cōprehendit bona patris peruenta ad filium post mortem, ita quod bona patris contineantur sub appellatione bonorum futurorum.*

Pro V. I. D. Dño Francisco Olimpio Nobili Clerico Ciuitatis Capuæ.

ARGVMENTVM.

An donatio facta imminente aliquo periculo, illo cessante irritetur, & fructus nunquid restituendi sint.

CONSILIVM LI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN præsenti causa de tribus videndum est; Primo nunquid valeat donatio de qua agitur. Secundò si valeat, nunquid valeat, quò ad bona patris, & filij donantis. Tertiò, nunquid saltem, quo ad bona ipsius filij donantis, sed quia duo hæc vltima capita ex decisione primi dependent, ideò circa illud veritas, & communis opinio est, quo donatio facta occasione alicuius periculi imminentis annihilatur, & irritatur periculo cessante, vt probatur in princ. inst. de donat. ibi sin autem superuixisset qui donauit reciperet, & ita illum tex. ibi communiter intelligunt omnes Doct. Probatur etiam in l. Senatus §. 1. ff. de donat. caus. mort. ibi, vt cum conualuerit red datur sibi, probatur etiam in l. si is seruus ff. de donat. inter vir. & vxor. vbi donatio causi mortis perimitur, si donator liberetur à suspitione, ob quam donauit. Hoc etiam est ex mente Bart. in l. 3. in fin. ff. de donat. causa mortis, vbi inquit, quod si quis donat timore periculi, cessante periculo donatio censetur reuocata, & cum loquatur Bart. per verba præteriti tēporis intelligit hanc reuocationem lege induci, & consequenter donationem esse ipso iure nullam, secundum glos. in l. qui mortis causa, quam sequuntur ibi Castr. Rom. & Imol. ff. de donat. causa mortis.

Hanc opinionem clarè sequitur N. quod ipso iure reuocatur donatio, & ad non causam reducitur, ita vt fructus etiam à tempore donationis restitui debeant l.cum quis ff. de cond.ob causam, glos.& Bart. in l. si mortis causa, ff.de donat. caus. mort. Aretin in §. 1. colum. penult. Instit. de action. Bald. in consil.294. & Andr.de Isern.in tract.de pact.num. 121.

Et quamuis Dec.in l. non omnis, ff. si cert. pet.sit in opinione, quod hoc procedat si ita actum fuerit, contrarium tamen tenet Bart. post glos.in d.l.3.in fin. & idem sentit Bal. in l.
2 fi.C.de post.hær. vbi inquit, quod donatio causa mortis facta per eũ, qui de propria vita desperauit tacitam conditionem habet si ex illa infirmitate decesserit.

Idem sequitur Gugl.de Benedict.in c.Rainutius in verbo testament.quæst.4 num.41.de testament.& de hoc non est dubitandum, quia ita se habet communis opinio, vt per Doct.
3 in d. l. 2. & in princip. Inst. de donat. dum dicunt, quod donatio causa mortis facta ab infirmo, superueniente conualescentia dicitur ipso iure nulla.

Sed dato, non tamen concesso, quod talis donatio non censeatur reuocata, tunc dicendũ est trahi etiam ad bona patris si iuramento in-
4 terueniente fuit adiecta clausula omnium bonorum præsentium, & futurorum, postquam filius superuixit patri, & ille successit, ita, quod bona patris contineantur sub appellatione bonorum futurorum, iuxta ea, quæ tradunt Doctores in l. stipulatio hoc modo concepta, ff. de verb.oblig. & in l. fin. C. de pact. Ita iuris esse arbitror, &c. Saluo tamen, & reseruato semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Monitus peremptoriè vnica citatione pro trina si tamen iustam causam habebat, vt crederet non esse deueniendum ad excommunicationem verè contumax non debet existimari.*
2 *Vicarii in Regno Poloniæ non habent iurisdictionem excommunicandi.*
3 *Viro probo facilè credi potest.*
4 *Contra factum contumacem non est eo modo procedendum quo contra verum.*
5 *Excommunicatio lata contra ignorantem probabiliter sine legitima monitione non afficit.*
6 *Ignorantia præsumitur propter longam absentiã, & remotam, quod dicitur quando quis est extra Prouinciam.*
7 *Ignorans probabiliter se excommunicatum irregularis non censetur celebrando.*
8 *Ignorantia crassa nimis, & supina non excusat ab irregularitate, in quam absque contemptu non incurritur.*
9 *Clausula, (tequè absoluentes) operatur etiam in verè irregulari, ne collatio beneficii impediatur, nisi per annum is perseuerasset in excommunicatione.*
10 *Perseuerantia per annum in excommunicatione si non fuit ex voluntate sed ex ignorantia non afficit.*
11 *Qui ignorat non consentit.*
12 *Excommunicato occulto beneficium conferri nõ potest, quando scit se esse excommunicatum, & verè perseuerat in contemptum.*
13 *Contumacia simul cum perseuerantia sufficit ad condemnationem, quando continet contemptũ proprium positiuè.*
14 *Contemptor verè dicitur, qui Ecclesiæ præcepta ex professo non sequitur.*
15 *Ignorans potest excommunicari, quo ad vinculum, non quo ad pœnam.*
16 *Excommunicatus excommunicationem iustè ignorans, si celebrauerit non est irregularis.*
17 *Excommunicatus si ante notitiam excommunicationis fructus perceperit facit suos ob bonã fidem, post vero notitiam, & ante dispensationem, tenetur restituere.*

Pro Admod. Illustri Domino Ioanne Luzky Polono Præsbytero.

ARGVMENTVM.

An probabiliter, & iustè ignorans se esse excommunicatum celebrando contrahat irregularitatem, & an ante notitiam fructus ex beneficio perceptos suos faciat?

CONSILIVM LII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

VEris existentibus prænarratis in facto proposito; ob temporis nimiam breuitatem, quid sentiam breuiter explicabo, & concluiuè loquendo arbitror saluo saniori iudicio Ioannẽ Clericum nullam contraxisse irregularitatem, & ideò canonicè beneficium sibi collatum possidere, ad suos fecisse fructus, & per ipsum gesta valida reputari.

1 Nam quamuis fuerit peremptoriè, & vnica pro trina citatione monitus, iustã tamen causã habebat, vt crederet deueniendum non esse ad sententiam excommunicationis, tũ ob Vicarij iurisf-

iurisdictionis defectum, iuxtà illius Regni Poloniæ obseruantiam, tum etiam ob illius Notarij assertionem, cui vtpotè viro probo facile credi potuit, ad notata in c. nisi essent, de præb. ideoque & si intra terminum non comparuit, non ideò tamen verè contumax debuit existimari, quoniam contemptus iurisdictionis Ecclesiasticæ non propriè, sed fictè dicitur interueniſſe, contra autem fictum contumacem non eiusmodi procedendum est, sicut contra eum, qui verè contumax est, Alex. in l. ait prætor, §. hæc verba ad fin. de negot. gest. Angel. consil. 195. latè Gramm. cons. 45. sub num. 27.

Hinc sequitur excomunicationem postea latã contra probabiliter ignorantem sine legitima monitione non afficere ipsum Caium Clericũ tum quia agitur de damno vitando, & declaratio ei non fuerat notificata, l. hæredes, post princ. ff. de testam. Nauar. consil. 13. num. 3. lib. 2. sub tit. de Cler. exc. min. tùm quoque propter longam absentiam, atque remotam, quæ dicitur, vbi quis extra prouinciam reperitur glos. in l. parui, ff. de cond. furt. in l. vlt. C. de præscr. long. temp. iuxta notat. per Isern. ad constit. Regni sub Rubr. de litter. citat. super glos. in verb. allegata, vers. sed quid si non adijcit locum.

Quo fit, vt ignorans probabiliter se excommunicatum irregularis non censeatur celebrãdo, nisi crassa nimis, & supina sit ignorantia, c. illud de Cler. exc. ministr. Nauarr. consil. 2. in princ. sub tit. eodem, saltèm, quia nullũ habuit contemptum, sine quo non incurritur in irregularitatem Domin. in c. 1. de sentẽ. exc. in 6. Nauar. d. consil. 13. num. 4.

Ex quo sequitur huic Clerico, de quo agitur, beneficium quoque potuisse conferri, præsertim cum clausula illa (tequè absoluentes) quæ etiam si verè esset irregularis, collationẽ tñ nõ impediret, Rebuff. in prax. benef. in declaratione nouæ prouis. vers. teq; absoluẽtes n. 15.

Neque obstat per annum, & vltra perseuerasse in excommunicatione, quo casu clausula prædicta nihil operaretur, vt per Boer. decis. 290. nam perseuerantia non fuit ex voluntate, sed ex ignorantia, & qui ignorat non consentit l. si quis per errorem de iurisd. omn. iud. quod indè patet, nam cùm primum ad aures peruenit, petijt absolutionem, eamquè obtinuit, obtulit se satisfacturum, & aduersario mediantibus amicis satisfecit, vt narratur in facto, Nauarr. d. consil. 13. in fin. vers. 6. Nec obstat, quod etiam occulto excommunicato beneficium cõferri non possit, vt per Cassad. decis. 1. sub tit. de præb. quandoquidem illud intelligi debet de excommunicato se excommunicatum sciente licet apud alios occulto, & verè perseuerante in contemptũ iurisdictionis Ecclesiasticæ. Neque obstat contumacia simul cum perseuerãtia sufficere ad condemnationem, quia ex ea vehemens resultat præsumptio, Abb. in c. 1. n. 27. de Iudic. Franch. in c. cum contumacia, de hæret. in 6. quoniam intelligitur de perseuerãtia continente proprium contemptum positiuè, iuxtà Diuum Thom. 2. 2. q. 186. art. pen. ad vlt. Sylues. in verb. contemptus, Couar. in c. alma mater par. 1. §. 7. num. 6. vers. 3. de sentent. exc. contemptor enim verè dicitur, qui Ecclesiæ præcepta ex professo non sequitur, Card. de Turre Crem. in c. nulli, num. 5. distin. 9. & in hoc casu procedit tex. in c. vlt. de pæn. Quinimò, & si ignorans aliquando possit excommunicari, id verum est, quo ad vinculum, non etiam quo ad pænam ante scientiam, glos. in c. quando 2. q. 5. in c. Apostolicæ, de except. in c. illud de Cler. exc. min. Rom. consil. 336. & ideo si excommunicatus excommunicationem iustè ignorans celebrauerit, vel alios actus fecerit, non est irregularis, Anchar. in c. 1. 6. notab. de concess. præb. in 6. Couar. in c. fin. par. 1. §. 10. num. 7. de sentent. exc. in 6. Rebuff. in Concor. Franc. de excom. in princ. quod vt notabile refert Caball. milleloq. 997.

Hinc sequitur vltimò, quod pertinet ad fructuũ perceptionem, ob bonã fidem, quos percepit antè notitiam excommunicationis suos feciſſe, post vero notitiam, & dispensationem multò magis sibi quæsiuisse, eos verò, quos percepit post notitiam, antè dispensationem restituere debere secundum distinct. Nauarr. consil. 97. num. 15. sub tit. de Simon. lib. 2. verum nec huiusmodi fructus eum restituturum arbitror, ob bonam fidem ex ignorantia proueniẽtem, per ea quæ superius relata sunt. Ex quibus, &c. dicendum est, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testator potest hæredem prohibere, vt non vendat feudum concessum iure Longobardorum, honorificum, francum, & liberum.*
2 *Testator prohibens hæredem, vt non vendat feudum an possit illud pignorari.*
3 *Qui prohibetur vendere, & alienare, prohibetur etiam in pignus dare.*
4 *Alienatione prohibita omnis actus cõprehẽditur, p quẽ alienatio sequi potest, & n. 17. declaratur*
5 *Prohibitio alienationis est odiosa, & strictè est interpretanda.*
6 *Prohibitio alienationis facta filiis, non extenditur ad nepotes.*
7 *Prohibitio alienationis, de vera, & propria alienatione est intelligenda*
8 *Alienatio vera, & propria illa est, per quam dominium transfertur.*
9 *Res pignori data pleno iure remanet in bonis debitoris.*
10 *Pignus dicitur impropriissima alienatio.*
11 *Legatum per alienationem ademptum censetur, non tamen per pignorationem.*
12 *Prohibita alienatione extra familiam non censetur prohibitus, qui vltimus est de familia.*
13 *Prohibit' alienare, nõ potest alienare sine causa*
14 *Appellatione alienationis impropriæ compræhenditur pignoratio.*
15 *Alienationis verbo in testameuto, & statutis, vel aliis dispositionibus odiosis prohibitiuis pignoratio non continetur.*

16 *Qui rem emere prohibetur, non prohibetur illã in pignus accipere.*

18 *Ad alienationem necessariò non deuenitur ex pignore, nisi adsit animus non redimendi, vel ob ingens æs alienum non esset spes luitionis.*

Pro Dominis hæredibus quondã Domini Neapolionis Spinulæ Ianuẽsis, Coram Illustrissimo Domino Cardinali Pinello Arbitro.

ARGVMENTVM.

An prohibitus alienare pignorando, incidat in casum prohibitionis.

CONSILIVM. LIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 EX inspectione testamenti D. Neapolionis Spinulæ apparet hæredem ipsius fuisse prohibitum vendere, vel alienare, aut transferre feudum, quod alioquin alienare, & vendere ad libitum potuisset, vt in ipsius inuestitura conceditur iure Longobardorum, honorificum, liberum, francum, &c. vt per Bal. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. in l. 1. col. 2. C. si non à corrupto Iudice, cum pluribus similibus per Alex. relatis cons. 30. ad fin. vers. ad septimum lib. 1. per Dec. cons. 193. col. 2. per Capic. in inuest. feud. tit. feud. alienationes ampl. 7. & tit. feud. gen. vers. francum.

2 Sed quoniam feudum prædictum à D. Raphaele Spinula pronepote, & hærede non venditum, sed pignori datum est, potest probabiliter dubitari an contra testatoris voluntatem id fecisse dici possit, & in prohibitionem præ-
3 dictam incidisse, quandoquidem qui prohibetur vendere, & alienare, prohibetur etiam in pignus dare l. vlt. C. de reb. al. non alien. c. nulli de reb. Eccles. non al. quia sub prohibitio-
4 ne alienationis omnis actus compræhenditur, per quem alienatio sequi potest, Dec. cons. 44. num. 5. & cons. 282. num. 2. cum alijs per Tiraquell. congestis de vtroque retr. par. 1. §. 1. glos. 14. num. 14. arg. l. oratio vbi Bart. de spons. & l. maritus, C de procur. & in specie in materia feudali hoc traditur, vt per Neuiz. alios referentem cons. 12. num. 148. inter cons. feud. Brun. lib. 1. videtur in casu de quo agitur dicendum, D. Raphaelem Spinulam d. D. Neapolionis hæredem, ac pronepotem feudum pignori dare minimè potuisse. Verũ contrarium de iure verius esse arbitror, quo-
5 niam prohibitio isthæc alienationis est odiosa, ideoquè stricte interpretanda, §. nos igitur in Auth. de rest. fideic. cum plenè traditis per Dec. cons. 377. num. 5. post Ang. cons. 7. in fine per Cæph. cons. 730. num. 19. vol. 5. per Doct. in l. filius fam. §. Diui de leg. 1. & in l. qui Romæ, §. cohæredes, & in l. si ita quis, §. ea lege de verb. oblig. Et ideo prohibitio huiusmodi
6 facta filijs non extenditur ad nepotes Bar. in d. §. Diui, ad quos profectò extenderetur, si esset fauorabilis, l. Lucius in fin. de hær. inst. Bar. in l. liberorum de verb. signif.

7 Præterea, quia prohibitio alienationis de ue-
8 ra, & propria alienatione intelligi debet Alex. cons. 41. num. 7. vol. 6. Cæphal. cons. 375. num. 35. vol. 3, vera autem, & propria alienatio est
9 per quam dominium transfertur l. 1. C. de fun. dot. l. alienationis verbo de verb. sign. res verò pignorata, pleno iure remanet in bonis debitoris l. generaliter, ff. qui & à quibus l. itaque
10 fullo, §. 1. de fur. ideoque dicitur pignus improprijssima alienatio, Bal. in c. 1. §. aut si libellario in fin. quibus modis feud. amitt. &
11 hinc est, quod & si legatum per alienationem ademptum censeatur, l. scribit, §. item scribit de aur. & arg. leg. l. rem legatam de adm. leg. per pignorationem tamen non censetur adem ptum Cyn. Fulg. Castr. & Alex. in l. 3. C. de legat. Bart. in d. l. rem legatam num. 9. & alij per Menoch. relati lib. 4. de præs. præs. 167. num. 41 & hanc opin. tenent Soc. cons. 75. col. 2. vers. sed his non obstantibus vol. 1. & Negus. de pign. in 3. Memb. 2. par. num. 73

12 Accedit, quod sicut prohibita alienatione extra familiam non censetur alienare prohibitus, qui vltimus est de familia, quoniam non supereſt persona, quæ secundum mentem testatoris possit reuocare alienationem Castr. cons. 45. Dec. cons. 582. in princ. Ias. cons. 164. col. pen. lib. 4. per l. mutianæ de cond. & dem. ita, & in casu de quo agitur, cum testator pro hibuerit alienationem feudi vsque ad tertium gradum descendentium, in quo reperitur D. Raphael pronepos testatoris, qui feudum pignori dedit, vt in facto traditur, eadem ratione non erit censendum, quod ipse prohibitus
13 fuerit, & certè alia verisimilior causa prohibitionis considerari nequit, vel prohibitionem velut sine causa factam esse nullius momenti, iux. d. l. filius fami. §. Diui, vbi Bar. & alij omnes de leg. 1. & vtroque casu D. Raphael in prohibitionẽ non existimabitur incidisse, & ita prohibitio nihil ei obstare potest.

14 Non obstat d. l. vlt. C. de reb. alien. nõ al. quoniam ibi appellatione alienationis impropriè, & per interpretationem comprehenditur pignoratio, vt ibi per glos. Bal. Cyn. atque Castr. ideoquè in materia odiosa, & strictè interpretanda, vt in testamentis, statutis, vel alijs dispo-
15 sitionibus prohibitiuis, alienationis verbo pignogno-

gnoratio non continetur, vt per Fabian.de empt.& vend.22.q.4.q. princ. nu.10.per Negus de pignor.2.Mebr.2.par.prin.n.31.par. Bar.in l.in
16 quorũ sub n. 1.per illũ tex.de pign.vbi,qui rẽ emere prohibetur,nõ prohibetur illã in pignus accipere, igitur arguendo à correlatiuis, iuxta l. vlt. C. de fruct. & lit. exp. dicendum erit è conuerso.

17 Non obstat, quod prohibita alienatione censetur prohibitus omnis actus, per quem ad illã peruenire potest, vt per Bart.in d.l.in quorum
18 quoniam id procedit in actibus, per quos ad alienationem necessario deuenitur Bald.in l. quamuis, C.de fideic. quem refert, & sequitur Dec.in c.nam concupiscentia in prima lectur.in princ.extra de const. quæ necessitas ex pignoratione non sequitur, nisi verisimiliter non adesset animus redimendi, Corset. sing. 255.Iaſ.in l. manumissiones de Iust.& Iur. Neuiz.d.cons.12.num. 149. Vel vbi ob ingens æs alienum non subesset spes luitionis Bart. in l. rem legatam in fin. de adim.leg.Bal.in d.l.vlt. C.de reb.al.non al.quæ in proposito non præsupponuntur, idcircò ex prædictis arbitror D. Raphaelem feudum alias alienari prohibitum, pignori dare potuisse, nec ideo in casum prohibitionis incidisse, Saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ex defectu citationis, quando est nulla.*
2 *Relatio Cursoris est de substantia citationis.*
3 *Illegitima citatio excludit contumaciam.*
4 *Paria sunt aliquid esse nullum, vel minus legitimum.*
5 *Citatus ad vnum actum, non potest reputari vti contumax pro alio actu.*
6 *Actus quando dicatur non citata parte gestus*
7 *Nulla maior probatio, quam rei ipsius euidentia.*
8 *Error in dubio non præsumitur.*
9 *In his quæ sunt facti sine probatione non creditur.*
10 *Relatum dicitur esse in referente.*
11 *Expressum dicitur per relationem ad aliud.*
12 *Citatio æquiuoca non inducit contumaciam.*
13 *A proprietate verborum non est recedendum, quando aliud ex demonstratione non apparet.*
14 *Natura pronominis, illius, quæ sit, & quid operetur.*
15 *Scientia citationis non sufficit post terminorum obseruationem.*
16 *Cursori non creditur, vbi agitur de graui præiudicio.*
17 *Persona citata si sit integræ fidei, quæ fides ei habenda erit.*
18 *Nuncius, seu Cursor est, (prout semper dicitur) personæ vilis.*

Pro Venerab. Hospitale Sanctissimæ Annunciatæ Neapol. Contra Monasterium, & Monacos Montis Virginis Nullius Diœcesis.

ARGVMENTVM.

An Sententia lata in contumaciam absque citatione sit nulla.

CONSILIVM LIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 CErti iuris est, ex defectu citationis sententiam latam in contumaciam esse nullam, Vant. latè de null. ex defect. Citat. Rot.decis.277. num.3. in nouiss.par.3. Cassad. decis.8. de rescript. num.6. sicut etiam si de exequutione citationis non constat, Felyn. in c. 1. de iud.in c.gratum de off. deleg. post Bald. in l. fin.C.de fer.& per Iason.in §. quadrupli instit. de Action. Nec de illius exequutione constare potest aliter, quam per relationem Nuncij
2 ideoque de substantia citationis dicitur relatio Bartol.in l.hæc autem, §.1.quibus ex causs. in possess. eat. Castrens. cons. 81.lib.2. quamobrem cum non constet Gubernatores Hospitalis fuisse citatos, pronunciandum erit sententiam latam in eorum contumaciam fuisse nullam.

Et quamuis ex aduerso dicatur per Cursorem fuisse citatos, re tamen vera non fuerunt eis notificatæ litteræ inhibitoriales, sed com-
3 pulsoriales, & sic minus legitimè citati, sed illegitima citatio excludit contumaciam, ex sententia Bart.in l.filius de Interrog.action.Rom.
4 cons.224.& 454.meritò sententia est nulla, cũ paria sint esse nullam,& minus legitimã l. 1.§. penult. quod cuiusque Vniuers. nomin. l. eleganter, §.qui reprobos de pignor.act. l. Gallus §.ille casus, de liber.& posthum.

5 Præterea citatus ad vnum actum non potest contumax reputari pro alio actu Bart.in l. statu liber. §. sticchus de statu lib. Alexan. cons. 280. num. 3. lib. 1. Felin. in d. cap. 1. num.22.de iud.& in c. consuluit de off. deleg.
6 Iaſ. in l. ne quicquam, §. vbi decretum de offic. Proconſ. quinimmò dicitur ille actus non citata parte gestus, Bartol. in leg. aut quod aliter, quod vi, aut clam, Soc. cons. 20.

Alb.conſ.38. lib.1. Sed Gubernatoribus non fuerunt notificatæ literæ inhibitoriales, ſed compulſoriales tantum, quod eſt veriſſimum
7 Nulla enim eſt maior probatio quam rei ipſius euidentia Bald.in l.contra negantem in fin. C. ad leg.Aquil.Afflict.deciſ.107. num.6. & Dec. 216.nu. 53. Nec per errorem Curtoris id factum dicatur, qui vtraſq; litteras habebat, & à tergo compulſorialium tantum relationem
8 ſcripſit per errorem, nam error in dubio non præſumitur l. error vbi Doctor. omnes C. de Iur.& fact. ignor.& quod vtraſque litteras ha-
9 buerit pœnes ſe facti eſt, & ſine probatione non creditur, l.in bello, §.factæ de capt.& poſtlim.reuerſ. Et cum Reuerendiſſimo Nuncio Apoſtolico inhibitoriales notificauerit non eſt veriſimile Gubernatoribus compulſoriales per errorem notificaſſe.

Nec obſtat, quod retulerit Curſor ſe inhibuiſſe; quia retulit ſe ad litteras compulſoriales, & ſic error fuit in nomine, non in corpo-
10 re, ideoque illas compulſoriales intimaſſe cenſetur, quia relatum dicitur eſſe in referen-
11 te l. aſſe toto de hæred. inſtit. Et ſatis dicitur aliquid expreſſum per relationem ad aliud l. ait prætor, §. 1.vbi Bart. de re iud. facit l.ſi ita ſcripſero de condit. & demonſtrat. qua propter attenta relatione, & attentis litteris, ad quas relationem habuit,citatio redditur æqui-
12 uoca, & contumaciam non inducit l. eum qui aliter l. fin.& vtrobiq; Bart. quod vi aut clam. Alexand. conſ.137.num.13.lib.2. Vant.de nullitat. ex defect. Citat.num.30.& ſeqq.Et ideo
13 licet dixerit ſe feciſſe inhibitionem, & à verborum proprietate non ſit recedendum l. non aliter, ff.de legat.3. id tamen verum eſt,niſi ex demonſtratione aliud non appareat,iuxta not. per Doctor.in l.4.de legat. 1. dixit enim ſe illam inhibitionem feciſſe, & illius copiam di-
14 miſiſſe, de compulſorialibus intelligendo, vt eſt natura pronominis, Doct.in l.1.in princ.de nou.oper.nunciat.

Nec veriſimile eſt, Gubernatores prædictos in re tanti momenti paſſos fuiſſe abſque defenſione aduerſus Hoſpitale ſententiam ferri,ſi
15 tunc inhibitionis ſcientiam re vera habuiſſent quam poſt terminorum obſeruationem habere non ſufficit Veſtr.lib.4.c.3.ſub. num.8.
16 Nec etiam prædicto Curſori aliud aſſerenti fides adhibenda eſt,cum de graui agatur præiudicio, Bart.in l.Diuus la 2.num.8. de cuſtod. reor. Alexand.conſ.75. col. penult. lib.4. Dec. conſ. 94. num.3. Tiraq. dicto retr. conſ. §. 8.
17 gloſ.9.num.7.& 30.præſertim cum Gubernatores prædicti ſint nobiles, & integræ fidei
18 Curſor vero perſona vilis Angel. in l. perfectius, C. de ann.exc. Dec.in c. cum parati nu-
10.& ſeq.de appellationibus Tiraquell.ibidem nu.8.& 31. Ex quibus, &c. dicendum eſt &c. Cætera vero ſuppleant alij Domini Aduocati.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vſurarium eſt pactum, vt ex pecunia reddatur certa quantitas pro centenario.*
2 *Quicquid ſorti accedit vſura eſt.*
3 *Pecunia non generat pecuniam, etiam ſi detur periculo dantis.*
4 *Pecunia non parit fructus,vel ſimile.*
5 *An dotis fauore poſſit taxari intereſſe lucri ceſſantis ab initio per partes, & deduci in pactum.*
6 *Cenſus non poteſt conſtitui ſuper perſona, ſed ſuper re certa ſtabili,fructuoſa, & perempta re perimitur cenſus.*
7 *Pactum vt pecunia annuam pecuniam reddat eſt vſurarium etiam in contractu ſocietatis; quando capitale eſt ſecurum, ſors principalis eſt tuta.*
8 *Legatum in triennium quod hæres ſingulis annis ſoluat Legatario aliquam pecuniam pro centenario dicitur vſura.*
9 *Pactum initum cum Sponſa, vel Sponſo, quod teneatur reddere arræ cum illorum intereſſe ſi non ſequitur matrimonium dicitur vſurariũ.*
10 *Pactum adiectum in contractu ſponſaliorum cum ſimus in contractu conſpectiuo niſi fuerit ab vtraque parte adimpletum nullum ius nec vtilitatem adimpleti perit.*

Pro Illuſtriſſimo Domino Don Petro de Roccha Meſſanenſi milite Ordin. Hieroſolymitani.

ARGVMENTVM.

An ſit pactum vſurarium ſi in ſponſaliorum contractu ſit conuentum, quod caſu quo matrimonium cauſa ſponſæ non ſequatur retineatur certa quantitas; & ſoluta reſtituatur cum lucro.

CON-

CONSILIVM LV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 VSurarium est pactum, vt ex pecunia reddatur quã
2 titas pro centenario, quia quicquid sorti accedit,
3 quouis colorato titulo, vsura est, pecunia enim nõ generat pecuniam, etiam si detur periculo dantis not. in c. plerique 14. q. 3. Couar. var. resol. lib. 3. c. 1. num. 5. cum seq.
4 c. si nauiganti extra de vsur. non enim pecunia fructus parit, vel simile l. 2. de vsufr. ear. rerum not. in §. constituitur inst. de vsufr. Nec dicatur id subsistineri posse fauore dotis, & quia ta-
5 xari potest interesse lucri cessantis ab initio per partes, & deduci in pactum, quoniam contrarium tradit Bald. Nou. & de dot. par. 7. princip. 3. Camp. p. 2. quæst. 5. & 6. Rol. cons. ff. lib. 2. Nauar. in c. si fœnerauerit de vsur. nu. 64. cum seq. & de magis communi testantur multi, quos sequuntur Rol. & Nauar. reprobata ratione Couar. contrarium tenentis, aliter intelligentes text. in c. salubriter.

6 Minus dicatur tale pactum posse subsistineri constituendo censum super bonis promissoris, iuxta bullam obseruatam in Regno Siciliæ, in quo contrahebatur, quæ communis est cũ Regno Neapolis, vt per Foller. super bulla, nam attenduntur leges locorum, in quibus cõtrahitur iuxta not. in l. cunctos populos, nam adesse ipsius contracti inter alia requisita enumerata, per extrauagantes constitutiones Martini, Calisti 3. & Pij V. requiritur præcipuè ne possit fieri per obligationem personalem, vt hic fuit, sed super aliqua re certa constituatur, quæ reddat tot fructus sufficientes ad solutiones census periculo ipsius emptoris, alias contractus est seneratit ius, & ipso iure nullus, vt reprobato Co. multipliciter concludunt Nauar. ibid. num. 69. ad 98. P. Greg. super bull. Foller. num. 5. & 64. Intrigl. q. 97. & alij, immò inter alia requisita est, vt interueniat pecunia numerata, quando constituitur, & venditur census in præsentia Notarij, & vendens non cogatur redimere Nouar. Foll. & Intrigl. ibidem decis. pedem 154. in 2. p. & Nau. ibidem nu. 97. quorum neutrum interuenit in proposito. Et cum tale
7 pactum, vt pecunia annuam pecuniam reddat, sit vsurarium, etiam in contractu societatis, quando capitale debet esse securum, vt hic,
8 & in legato in triennium, & quod hæres singulis annis soluat legatario aliquã pecuniam pro centenario glos. communiter approbata in l. si fratres §. idem ex facto pro. soc. Ang. & Doct. in §. de illa Inst. de soc. Neuiz. cons. 94. num.
9 2. Conr. de contr. ill. q. 96. & Alc. cons. 8. tom. 1. & Caual. dec. 13. num. 51. p. 2. ita etiam, & amplius in contractu sponsaliorum, in quo facilius datur pœnitẽtia, quã in cõtractu bonæ fidei, ex quo sumitur maior coniectura vsurarum adiectarum in pœnam perficiendi matrimonij cum dicatur in instrumento, *che non succedendo il matrimonio per causa della sposa, se ritengono scudi tre millia, & gli altri se rendano col guadagno.*

10 Accedat insuper, quod dictum pactum est adiectum in contractu sponsaliorum correspectiuo cum iuramento, & dato, quod de iure sub sisteret, habet enim tacitam conditionem, & subintellectam ex mente, & voluntate contrahentium, scilicet si fuerit impletum ex altera parte, quod promittitur, adeo quod quatenus vna pars promisit exigere à debitoribus, & cõputare in diminutionem dotis, & computare etiam vsumfructum pecuniæ exactæ singulis annis, censetur hunc vsumfructum promisisse, ob finalem causam matrimonij contrahendi, & sic sub tacita conditione, si matrimonium sequatur, & si soluatur, integra dos promissa Doct. in l. Iulianus, §. off. de act. empt. Lucan. decis. 20. & 21. & decis. Floren. 143. Rota in diuers. vol. 1. decis. 210. 211. 212. Et ideo cum matrimonium non habuerit effectum culpa mulieris, seu patris, & non sit ideo soluta dos, non solum non debetur talis vsusfructus ex tacitæ conditionis defectu, sed etiam pater mulieris cecidit ab omni emolumento, & actione contractus, & competit etiam actio ad rescindendum, quia frangenti fidem, &c. not. in l. cũ proponas la 2. C. de pact. Rol. cons. 53. vol. 1. & 57. decis. Flor. 143. num. 14. Crauett. cons. 192. num. 22. & 246. num. 2. &c. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Interpretatio sumenda est in vltimis voluntatibus, quæ repetitionem excludit.*
2 *Vinculum fideicommissi iniunctum filio, & hæredi instituto personaliter, atque eius descendentibus dicitur successiuum, & ad alienos non refertur.*
3 *Fideicommissum familiæ fauorem respiciens non censetur repetitum in personam sororis substitutæ, quia militat ratio alienationis prohibitæ ad fauorem familiæ.*
4 *Filia substituta in bonis vinculatis de quibus enunciatiuè meminit testator nulla inducta est fideicommissi repetitio respectu filiæ.*
5 *Fideicommissum in transactione, & in contractibus constitui potest.*
6 *Item per relationem, & approbationem fideicommissi aliàs à prædecessoribus constitutum.*
7 *Relatum dicitur esse in referente, cum omnibus suis qualitatibus.*
8 *Reseruatio iurium in contractu facta in fauore ipsius reseruantis debet interpretari.*

9 Iura-

9 *Iuramentum debet interpretari ad fauorem iurantis.*
10 *Confessio debet interpretari ad fauorem confitentis.*
11 *Natura reseruationis est, vt nihil factum censeatur eueniente casu reseruationis.*
12 *Reseruatio actus conseruatiuum effectum operatur, ac si eodem tempore gestus fuisset, quam uis postea fiat.*
13 *Fideicommissum respectu agnationis, & familiæ bonis perpetuò impositum contemplatione omnium, ad omnes de familia pertinere dicitur.*
14 *Pecunia ex feudo redacta non est feudalis, fallit si venditor protestatur, vt pecunia in locum feudi succedat, vel si fuisset destinata in emptionem feudalium rerum.*
15 *Vita militia, & dos de paragio secundogenitis, atque fœminis debetur ex pecunia destinata ad emptionem rerum feudalium.*
16 *Potestas variandi tam in donatione, quam in aliis dispositionibus posita valet, & tenet.*
17 *Filii ex diuersis matrimoniis in capita, & non in stirpes ad successionem sunt admittendi.*
18 *Pecunia ex retrouenditione feudi redacta censetur feudalis & ex ea vita militia, & dotes de paragio debentur.*

Pro Eodem Dño in causa successionis suæ familiæ.

ARGVMENTVM.

An fideicommissum familiæ fauorem respiciens censeatur repetitum in personam filiæ substitutæ, & an pecunia redacta ex feudo dicatur feudalis.

CONSILIVM LVI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

EX diuersis scripturis testamentorum, donationum, aliorumq; contractuum ad me delatis, quibus successio, & succedendi modus inter Illustrissimos DD. de Rocca decidendus est nonnullæ oriri possunt dubitationes, in quibus quid iuris esse censeam, decisiuè procedendo, vt ab eo, cui deesse nec vellem, nec possem, mihi iniunctũ est, breuiter explicabo, vt cum opus fuerit, latè, iuxta consuetum scribendi stilum, omnia pro, & contra causam, de qua nunc agitur referre possimus. Et quia omnis difficultas dependet ex fideicommisso D. Antonij Riccij, quo vinculauit, & prohibuit alienationem quorundam bonorum filio, eiusque hæredibus, & successoribus ab eo dependentibus, seruata prærogatiua sexus, & primogenituræ ad fauorem familiæ, vt patet, e colligitur ex eius testamẽto anno 1522. condito, ideo præsuppositis totius facti serie, quę ex prædictis scripturis euidenter apparet, dubitandum non est prædictum fideicommissum in personam ipsius D. Francisci filij fuisse extinctum, nec in personam D. Ioannellæ sororis
1 sibi substitutæ censeri repetitum, tum quia illa sumenda est interpretatio, quę repetitionem excludit, glos. in l. si quis à filio in verbo dum taxat ff. de leg. 1. & ita arguit Anan. cons. 8. in fin. Soc. in l. quæ conditio num. 4. de cond. & dem. Rom. cons. 503. sub num. 3. Gozad. 104. num. 4. Decian. 9. nu. 12. lib. 3. & Menoch. cons. 85. num. 84. & cons. 86. num. 39. lib. 1. tum etiam, quia vinculum iniunctum est filio
2 hæredi instituto personaliter, atque eius descendentibus inter quos fideicommissum inductũ est successiuũ, merito ad alios non refertur, Castr. cons. 343. Menoch. cons. 117. num. 18. lib. 2. & 277. num. 5. lib. 3. Eòque magis, quia fa-
3 miliæ fauorem respexit, meritò non censetur in personam sororis substitutæ, repetitum, non solum ratione diuersitatis personarum, sed quia non militat ratio alienationis prohibitæ ad fauorem familiæ, glos. in l. in repetendis, vbi Bart. ff. de leg. 3. Ias. in l. Titia §. idem respondit il primo num. 5. limit. 4. de verb. oblig. cum alijs per Paris. cons. 38. num. 28. lib. 2. & Decian. cons. 17. num. 38. vol. 1. ad quæ optimè Card. Mant. de coniect. vlt. vol. lib. 3. tit. 19. num. 8.

Et quamuis in substitutione de prædictis bonis vinculatis meminerit, dixit enim in prædi-
4 ctis bonis vinculatis filiam substituere, de illis tamen enunciatiuè meminit, ideoquè nulla inducta est fideicommissi repetitio, ad not. in l. ex hac scriptura ff. de donat. & bona vinculata demonstrationis causa repetijt, quo fit, vt ad ea, quo ad fideicommissum, relatio minimè habeatur, sed ad ipsa bona absque onere, in quibus facta est substitutio, sicquè ad principalem dispositionem l. vlt. §. Titia, & ibi Bart. de lib. legat. Ias. in l. talis scriptura sub n. 35. limit. 7. de leg. 1. & in l. 1. limit. 4. C. de lib. præter.

Verum, & si fideicommissum iam peremptũ fuisse dicamus, nihilominus illud nouiter postea inductum fuisse fatemur, super ijsdem bonis cum ijsdem prerogatiuis à D. Philippo Roc
5 ca in transactione cum D. Philippello nepote, & filio inita anno 1580. quoniam dubium non est in contractibus fideicommissum constitui cum alienandi prohibitione, præcipuè per transactionem, approbando maximè fideicommissũ suorum maiorum, iuxta l. quoties, & in l. si rerum C. de donat. quæ sub mod. & l. qui Romæ; §. flauius ff. de verb. oblig. Castr. cons. 384. & 347. lib. 1. Ias. in l. stipulatio hoc modo concepta num. 11. de verb. oblig. Dec. cons. 239. n. 8. Cacheran. decis. 85. num. 6. Decian. cons. 31. nu. 6. lib. 1. & 55. in princ. lib. 3. Sfort. Odd. cons. 39. nu. 13.

Idque

7 Idque amplius per relationem, & approbationem fideicommissi, alias à prædecessoribus constitutum, vt in casu de quo agitur, Paris. cõs. 26. num. 82. lib. 2. post Alex. cons. 29. sub num. 16. lib. 5. & Dec. 63. sub num. 4. relatum enim
7 dicitur esse in referente, cum omnibus suis qualitatibus l. asse toto, & ibi Bart. ff. de hær. instit. l. ait prætor §. 1. de re iud. cum simil.

Nec dubitandum, quin à D. Philippo prædictum fideicommissi onus imponi potuerit, non obstante donatione, quam prius fecerat anno 1568. postquam in ea potestatem sibi reseruauit variandi, vinculandi, & quoduis grauamen
8 imponendi, quæ reseruatio in fauorem ipsius reseruantis debet interpretari, arg. l. si quis in-
9 tentione ambigua ff. de iud. sicut iuramentum in fauorem iurantis, Alex. in l. qui iurasse §. qui
10 autem ad fin. ff. de iure iur. & confessio in fauorem confitentis, Alex. cons. 183. col. 2. lib. 5.
11 Dec. cons. 228. col. pen. vers. non obstat, quod prædicti; estque natura reseruationis, vt nihil factum censeatur, eueniente casu reseruationis, Bart. in l. ille à quo §. si de testamento col. 2. ff. ad Trebell. in l. pen. C. dep. Dec. cons. 42. col. fin. & 309. col. 1.

12 Quinimmo effectum operatur actus conseruatiuum, ac si eodem tempore gestus fuisset, quamuis postea fiat l. item Labeo §. 1. ff. fam. Ercis. per Bald. in l. terminato, C. de fruct. & lit. expens. glos. & Docto. in c. cum contingat extra de for. comp. Deci. cons. 41. num. 15. lib. 3. & licet inter easdem personas, quibus donauit reseruasse videatur, tamen D. Philippellus nepos inter illas connumeratus est, vt ex ipsa donatione apparet.

13 Nec prædictum fideicommissum morte D. Philippelli sinè filijs prædefuncti, expirasse credimus, quandoquidem bonis perpetuo fuit impositum, non modo ipsius D. Philippelli contẽplatione, sed omnium ab eo dependentium; Imò respectu agnationis, & familiæ, vt merito ad omnes prædictos de familia pertinere dicatur l. cum ita §. in fideicommisso ff. de leg. 2. Bar. & Ang. in Auth. de fideic. rest. Soc. cons. 43. col 2. lib. 3. & cons. 51. num. 41. lib 4. Alexand. cons. 56. volum. 1. & cons. 59. num. 4. lib. 3.

Amplius, sub eodem vinculo dicimus comprehendi granum D. Philippello per transactionem concessum, cuius D. Philippus Auus primus extitit acquisitor; erat enim in bonis suis, & sic voluit, & potuisse sub ijsdem comprehendi ad l. multum interest, cum ibi notatis C. si quis alt. vel sib. Eademque ratione sub eodem vinculo intelligo comprehendi domos conuicinas emptas olim à D. Hyeronimo, D. Philippi patre, cum pluries onera per prius imposita repetierit.

Præter supradicta dicimus etiam, quod & si verior multis visa sit illa opinio, pecuniam ni-
14 mirum ex feudi venditione redactam non esse feudalem, vt Bald. Aluar. & Card. Alex. in c. 1. de feud. non hab. propr. nat. feud. vt per Tiraq. de retr. cons. §. 32. glos. vnic. num. 20. Nihilominus, vbi venditor postea emens protestatur rem emptam in locum feudi venditi subroga re, vt pecunia ipsa, & res empta feudalis iudicatur, vt not. in l. Imperator §. vlt. de leg. 2. cum simil. per Tiraq. ibidem num. 23. & seq. præsertim vbi pecunia in emptionem rerum feudalium fuisset destinata, iuxta l. cætera, §. sed & si parauerit, vbi Ias. de leg. 1. Rom. sing. 103. cum alijs per Menoch. lib. 4. præsumpt. præs. 138. num. 3. & cons. 114. num. 32. At in casu de quo agitur pecunia redigenda ex retro venditione feudi Militelli per testatorem fuerat pro rerum feudalium emptione destinata: Et ex publico actu D. Philippus, atq; D. Paulus promiserunt in̄ feudi prædicti retrouenditione pecuniam inde redactam eam ob causam depo nere, vt iuxta testatoris præceptum, ac destinationem, aliud ex ea feudum emeretur; quod si postea non fuerit obseruatum, iam ipsa destinatione, & protestatione pecunia effecta semel
15 erat feudalis, quam ob rem nihil obstat, quo minus ex ea vita militia, atq; dos de paragio secundogenitis, & fœminis debeatur.

16 Insuper, quia D. Philippus diuersas fecit donationes, & alias dispositiones, semper tamen amplissimam sibi reseruauit potestatem variandi, & ad liberam ipsius voluntatem aliter disponẽdi; ea propter testamentum ab eo tandem anno 1582. conditum, in quo donationes prædictas cum suis vinculis, alienandi prohibitionibus, & alijs oneribus ratas habuit, obseruari debere concludimus.

His omnibus sic stantibus, exceptis bonis
17 vinculo subiectis, ad alia filios D. Pauli, ad quos successio delata est, tam ex primo, quam ex altero matrimonio genitos, non in stirpes, sed in capita admittendos dicimus, vt per Bart. in l. Lucius ad fin. ff. de vulg. & pupill. sub. Ang. in l. in testamento col. vlt. C. de mil. test. Anan. cons. 23. in fin. Dec. 631. num. 4. in fi. Decian. cons. 94. num. 13 in 3. & hanc veram esse decisionem, omnes fatentur.

In summa concludimus, fideicommissum à D. Antonio Riccio institutum non censeri repetitum in personam filiæ substitutæ, sed à D. Philippo Rocca nouiter inductum intransactione cum nepote contracta, illudque potuisse inducere: nec postea morte nepotis sine prole fuisse extinctum: quinimmò sub eodem comprehendi granum, atque domos à D. Hieronymo emptas. Præterea pecuniam ex retrouen-
18 ditione feudi Militelli redactam censeri feudalem, & ex ea vitam militiam, ac dotes de paragio deberi. Ad cætera vero bona, filios D. Pauli, tam primi, quam secundi matrimonij in capita successuros. Et huius sum uoti, saluo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

S V-

SVMMARIVM.

1 Statuti verba ad vnguem obseruari debent, quia disponunt quatenus loquuntur.
2 De permutatione ad venditionem, & dationem in solutum non est inferendum, nec facienda extensio.
3 In contractu generaliter non est præsumenda fraus, nec simulatio, sed potius bona fides.
4 Nemini permittitur allegare turpitudinem suam.
5 Pro euitandis incommodis simulationis cautela vti possumus, & declaratur num. 37.
6 Permutatio permissa est ad excludendum retractum.
7 Si non apparet de pretio conuento nulla est venditio.
8 Testes singulares nil probant.
9 Simulatio contractus probanda est testibus omni exceptione maioribus.
10 Contractus in alterius præiudicium simulatus nullius est momenti, & existimatur vt corpus sine anima.
11 Instrumentum simulatum nõ est instrumentum.
12 Simulata traditio non transfert possessionem.
13 Statutum loquens de instrumento, ad simulatum non refertur.
14 Simulationis contractus, coniecturis, & præsuptionibus probatur, & duæ sufficiunt.
15 Simulatus contractus dicitur nullus.
16 Pactum redimendi reddito pretio est coniectura simulationis contractus permutationis.
17 Non informare Notarium de aliquibus, nè à scribendo instrumento retrahatur contractus simulati coniectura est.
18 Tractatus præcedens arguit contractum simulatum.
19 Mensuratio, æstimatio, & certum pretium arguunt contractum emptionis, & venditionis.
20 Contrahens si confitetur pretium esse solutum, & celebratur contractus permutationis dicitur simulatus contractus.
21 In contractu permutationis si res datur æstimata, dicitur simulatus contractus.
22 Ex modico temporis spatio præsumitur contractus simulatus.
23 Ex mixtura contractuum præsumitur simulatus contractus.
24 Confessio contrahentis de simulatione, probat simulationem contractus, & quid si sit extraiudicialis absente parte, & geminata.
25 Contractus non verborum cortex, sed effectus propter quem verba prolata sunt, obseruandus est.
26 In statutis mens præponenda est verbis, & ideo licet statuti verba, vt mentem seruemus offendere.
27 Verba statuti possunt impropriari, vt mentem sequamur,
28 Verba in contractibus non debent obseruari, sed mens præcipuè, & effectus ad quem proferuntur.
27 Verba contractus non debent derogare intentioni contrahentium.
30 Statuentium mens non fuit, vt in alterius præiudicium dolus, atque fraus per simulationem inducerentur.
31 Responsio ad positiones per verbum, credo, non præiudicat respondenti.
32 In dubio contractus non præsumitur simulatus, si in contrarium non adsint coniecturæ.
33 Coniecturæ, & præsumptiones sunt aliquando liquidissimæ probationes.
34 In re sua libera est cuiq; disponendi potestas, dummodo non disponat in casu à lege prohibito, nel in præiudicium alterius.
33 Quo casu possit quis suam fraudem allegare declaratur.
36 Potest quis testificari in facto suo, & eius dicto statur.
38 Veritas non facilè occultari potest.
39 Frauus, & simulatio quando non debent admitti
40 Singularitas testium adminiculatiua dicitur, quãdo testes in eundem rei finem conueniunt.
41 Testes singulares admittũtur ad probandam simulationem.
42 Imperfectæ probationes coniũguntur ad fraudẽ, & simulationem probandam.
43 Testes consanguinei in causis ciuilibus admittũtur, & quid in criminalibus, & quando sunt consanguinei per lineam transuersalem tantum, ascendentem, vel descendentem.

Pro Dominis Morandutijs fratribus.

ARGVMENTVM.

An contractus simulatus excludat vicinũ à iure retractus, & quando dicatur simulatus.

CONSILIVM LVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa vertente inter fratres Morandutios ex vna, & Martinum Busanum ex altera, pro retractu alienationis factæ à Iacobo Magistri Lucæ in dictum Busanum cuiusdam Terræ, & fænilis, de quibus in actis, sub prætextu consanguinitatis, & vicinitatis, præsuppositis statuti valida non minus, quàm clara dispositione, videretur cuipiam prima facie instrumentum alienationis intuenti prædictum Busanum reum conuentum omnino absoluendum fore, multis quidem consi-
1 derationibus, & in primis, quoniam statuti verba ad vnguem obseruari debent, quia eatenus disponunt, quatenus loquuntur, Bald. in l. testamentum non ideò C. de testam in l. furiosi, per illum text. C. de nupt. in l. 1. C. vnd. Vir & vx.

in l.

in l. 3. §. quod prætor. ff. ne quis cum, in c. 1. §. decedenti, ad fin. qui feud. dar. poss. & in c. 1. §.
2 iniuria, col. 5. de pac. iur. firm. & alibi passim quapropter cum statutum Thesini vbi contractus celebratus est, de ditione, & datione in solutum dumtàxat expresse loquatur, nulla ad permutationem fieri debet extensio, Ias. in l. 1. num. 6. de rer. perm. Fabian. de Mon. de empt. & vend. q. 2. num. 7. Pinel. in l. 2. par. 2. cap. 1. num. 11. C. de resc. vend. Sarm. sel. interpr. lib. 3. cap. 2. nu. 13. Late Tiraq. de retr. conv. §. 1. glo. 14. num. 30. sunt etiam verba contractus de permutatione concepta, ergo id tantũ actum esse dicendum est, quod est verbis expressum l. Labeo ff. de supell. leg. l. qui saxum de donat. l. fideiussores, de fideiuss. cum vulg. meritò de permutatione ad venditionem nihil inferendum. Quinimmò hoc ipsum fatentur fratres Morandutij, dum ad primam, & secundam positionem Busani respondent, quorum responsiones illis præiudicant, Butr. & Abb. in c. 1. vt lit. non cont. Bart. in l. certũ §. sed an ipsos, col. 2. de cõfes. res igitur manifesta videtur.

3 Prætera, quia præsumendum non est in contractu, de quo agitur fraudem, vel simulationẽ vllam interuenisse, tũ quia generaliter illa nõ præsumitur l. merito pro Soc. §. Patronus l. quoties §. qui dolo ff. de prob. l. quamuis, vbi Bald. C. si quis alt. vel sib. not. in l. cum precibus C. de prob. Bald. in l. rogasti §. si tibi in fin. si cert. pet. cum simil. tùm quia considerabilis non est in de re sua disponentibus ob liberam eorum de rebus suis potestatem, vulg. l. in re mandata C. mand. l. sed si lege. §. consuluit, de pet. hær. quinimmò bona fides potius præsumenda, vt post alios, quos refert, considerat Menoch. cons. 334. num. 21. & 40. lib. 4. Et multo minus ab vno ex contrahentibus fraus, vel simulatio deduci potest, allegaret e-
4 nim turpitudinem suam, quod non permittitur c. inter dilectos, de prob. l. cùm profitearis C. de reuoc. don. l. filio C. de his quæ in frau. cred. l. si creditoribus C. de ser. pign. dat. man. Bart. in l. per diuersas, quem cæteri probant C. mand. in l. sicut §. superuacuum, quib. mod. pign. vel hyp. sol. in l. post contractum num. 6. ff. de don. Goz. cons. 94. num. 56. nihil ergo releuat quod de simulatione Iacobus Magistri Lucæ in sua dispositione commentatus est.

5 Tertio si aliqua interuenisset simulatio, non ideo obesse debet, quoniam aliqua vti cautela pro incõmodis euitandis licitum est l. at qui natura, §. cùm me absente, de neg. gest. l. seruus dotalis, sol. matr. l. si pupillus de acq. hær. l. cùm Pater §. Titio, de leg. 2. l. 1. §. 1. ff. de dol.
6 etenim permissa est permutatio ad excludendum retractum, Tiraq. post alios, de retr. conv. in præfat. num. 79. & seq. & §. 30. glos. 1. num. 31. in fin. & quamuis partim permutatum, & partim venditum quid fuisse in instrumento dicatur, id profectò nihil referre videtur, cum
7 quid venditum, quidue permutatum sit non appareat; nec de pretio conuento, sine quò nulla est venditio §. pretium, Inst. de empt. & vend. l. pacta conuenta ff. eod. aliquid constet ex instrumento.

8 Deniquè, quoniam deficiunt actores in probationibus, tam quia testes videntur singulares, qui nihil probant c. tam litteris, & ibi gloss. de test. c. cum dilecti de elect. cum vulg. tum quia aliquis consanguineus est actorum c. 2. c. accusatores 3. q. 5. cum cumul. per Gabr. lib. 1. com. concl. tit. de testib. concl. 13. num. 1. at in simulatione contra instrumentum proban-
9 da, testes exiguntur omni exceptione maiores l. optimam C. de contr. stip. & ibi Bald. & in c. tertio loco, de prob. cum alijs per D. Peregr. cons. 75. num. 17. lib. 1. ex quibus pro reo iudicandum videtur.

Sed prædictis minimè refragantibus, pro vt verè non obstant rei veritate diligentius introspecta, sum voti Busanum reum esse condemnã dum, atq; fratres Morandutios actores iuxta petitionem eorum ad retractum admittendos, & pro veritate demonstranda, præsuppono con-
10 tractum in alterius præiudicium simulatum nullius esse momẽti, & existimari, vt corpus sine anima, secundum Bald. in l. 1. C. plus val. quod agit. ideoq; instrumentum simulatum nõ
11 esse instrumentum, vt idem in l. fraus ff. de legib. nec titulum simulatum esse titulum, & ob
12 id simulatam tradictionem non transferre possessionem l. emptor, de aq. plu. arc. l. cum ea C. de trans. hinc statutum de instrumento quid disponens ad simulatum non refert Fel. in c.
13 ex parte il 2. 12. fall. de off. deleg. cum multis cumul. per Tiraq. de retr. conv. §. 1. glos. 2. num. 15. & Decian. cons. 79. num. 15. & seq. lib. 4. Sed quia difficilis sunt probationis simulationes, cùm occultè fieri soleant, & in illis alter de altero clàm confidat, vt inquit Castr. cõs. 327. col. 3. Ideò coniecturis, & præsumptioni-
14 bus probantur l. dolum, C. de dol. l. quoties §. qui dolo ff. de prob. c. 2. de renunc. in 6. Bald. in l. emptione C. plus val. quod ag. Castr. cons. 58. col. 2. cons. 74. col. 2. ad fin. lib. 2. quarum duæ quoq; sufficiunt, glos. in l. instrumenta C. de prob. in c. cùm dilectus, de succ. ab int. Calcan. cons. 8. cum alijs per Crau. cons. 156. nu. 7. & seq. At in casu de quo agitur, multæ concurrunt coniecturæ, quibus simulationem in cõ
15 tractu interuenisse ostenditur, meritò nullus, & inualidus existimandus est.

Prima est coniectura, quoniam inter Iacobũ, & Busanum actum est prius, vt teneretur iste
16 fundum reemere ab illo, & pretium reddere. Sed, & si ab initio facta fuisset permutatio, & statim additum pactum retrouendendi, talis conuentio venditionis censetur, & in fraudem adiectum nomen permutationis, vt Bolognin. consuluit cons. 25. Cassan. cons. 25. Decian. 76. num. 1. in 3. post Tiraq. d. §. 1. glos. 14. num. 39.

17 Altera est coniectura, quoniam conuenerunt vt sic res ageretur, ne Notarius conuentionis inter eos initæ certior fieret, verebantur enim, se nolle simulatum conficere instrumentum, vt ex testium attestationibus liquet; hæc sufficiens est, ad simulationem detegendam, si qui dèm præcedens tractatus illam arguit, Bart.

Bald.

Bald. & alij in l. pacta nouissima, C. de pact. Bald. in l. 1. q 10. C. si ser. ext. cum cæteris per Tiraq. d.§.1.glos.14.num. 24. Boer. decis. 187. num. 16.

19 Tertia coniectura est, quoniam fundus mensuratus, & æstimatus est, iuxta quam æstimationem certum pretium Iacobo à Busano numeratum, quo fit vt vera emptio, & venditio dicenda sit, Specul. de cess. act. §. consequenter num. 2. Bart. in l. 1. §. qui superficiem, de superfic. glos. in l. 1. de rer. perm. in l. sciendum, de ædil. ed. in l. vlt. C. de præd. decur. non aliena. & sic simul permutationis contractus.

20 Quarta coniectura est, quoniam Iacobus cõfessus est sibi pecuniam fuisse solutam, in permutatione verò pretium non interuenit l. 1. de rer. perm. at confessio huiusmodi simulationem patefacit, Alba cons. 112. num.7.lib.1. per l. vlt. C. de non num.pec.

21 Quinta est coniectura, quoniam, & si pro fundo, alius fundus datus sit, tamen datus fuit æstimatus, quod solum venditionis contractũ ostendit l. 1. §. æstimatarum, & §. æstimatas, C. de rei vx. act. l.plerunq; §.si ante ff. de iur. dot. glos. in d l.1.in verb.taxata,vbi Bart.Bald. & Sal.C. de rer. perm. Castr. qui id in statutis de venditione loquentibus admittit, in l. prima col. 2. vers. adhuc oppono ff. eod. tit. de rer. perm. quem sequitur Tiraq. d. §. 1. glos. 14.nu. 19. & seq. plenius.

22 Sexta est coniectura,quæ sumitur ex modico temporis spatio, quo Iacobus Busano fundum restituit in præcedentis conuentionis exequutione pro certo pretio,vt constat ex actis; quo modico temporis spatio simulatio præsumitur, ad latè congesta per Tiraq. d. §. 1.glos. 7.num. 77. & in præfat.num.vlt.

23 Septima est coniectura,ipsa contractuum mistura, dum dicitur in instrumento partim fuisse venditum,& partim permutatum, ex hac enim mistura fraus præsumitur Guil. de Cun. in l. si tibi in prin. ff. de pact. Tiraq. d. §. 1. glos. 18. num. 11. in fin.

24 Octaua,cæteris omissis, est coniectura, quæ ex ipsius Iacobi cõfessione resultat,qui pluries de ea simulatione sua spõte cõfessus est,vt plures testes deponunt,nulla.n. maior est probatio, quàm partis confessio l. generaliter, C.de non num. pec. l. 1. C. de confess. c. per tuas, de prob. c. 1. de conf. nec aliæ tunc sunt partes Iudicis, quam secundum illam confessionem condemnare l. proindè §. vlt. ad leg. Aquil. l.si confessus de cust. reor. l. 1. de confess. l. qui sententiam C. de pen. l.2.C.quor.app. non rec.

Nec quidquàm obstat, illam esse extraiudicialem absente parte factam, ideoq; ex ea probationem non induci l. certum,§.si quis absente de conf. glos. & Ioan. Andr. in c. vlt.de suc. ab int. Marsil.sing.329.& in Rubr. C.de prob. num.89. Quoniam semiplenam saltèm probationem facit,quæ cum cæteris coniecturis iuncta plenam facit in omni iudicio probationem, Bart. in l. capite quinto,de adult.in l.quoniam, de his,qui not. inf. Bald.in l.ictus fustium, eod. tit. Alex. & Ias. in l. magistratibus, de iurisd. omnium iud. tradunt omnes in d.c.vlt.de succ. ab intest.Quinimmò etiam absente parte extra iudicialis confessio probat, quando non principaliter ad obligandum,sed ad contrahentium mentem probandam emanauit,Ang. in §.si verò expressim,col. 4. per illum text. in Auth.de hær. & falc.Fel. in c. si cautio num. 23. de fid. instr. Soc. in reg. 63. num. 17. nam ad declarãdam mentem, partis præsentia non requiritur, Bart. in l. is potest sub num. 17. de acq. hær. in l. vlt. de interrog. act. Bald.in l. vlt. C. de pet. hær. Dec. cons. 35. col. 2. vers. & sic patet ex prædictis. Accedat quod pluries idem confessus est Iacobus, vt ex testium depositionibus colligitur, nec dubium est geminatam confessionem,absente quoq; parte, & extra iudicium probare l. cum scimus, vbi Bart. C. de agr. & cens. lib. 11 Fel. in d. c. si cautio num.29. Soc. in d. reg. 3. fall. & alij alibi passim. Ex tot tãtisq; coniecturis,licèt, vt diximus, duæ solum sufficerent,manifestè apparet contractum, de quo agitur simulatum,nec sine fraude celebratum,erit ergo declarandus inualidus,atque nullus, & actores iuxtà suam petitionem admittendos. Ex quibus licèt sint resoluta, quæ in contrarium considerabantur, nihilominus singulis in specie respondebimus.

Non obstat primum, quod statuti verba ad vnguem obseruari debeant, pariter, & contra-
25 ctus. Nam non verborum cortex,sed effectus, propter quem verba prolata sunt, obseruandus est,l. 3. C.de inst.& subst. l.1.§.hæc autem verba ff. quod quisq. iur. l. filius fam..§.1.ff. quod
26 cum eo. Ideò in statutis mens præponenda est verbis,Bart. in l. contra legem,ff. de legib. vbi vult licere statuti verba offendere,vt mens seruetur: & in l. omnes populi 6. q.prin. sub nu. 58. de iust. & iur. ait posse impropriari verba
27 statuti,vt mentem sequamur, quod latè comprobat Ang. cons. 69. ad fin. Castr. 148. lib. 1. Est præterea fic interpretandum statutum ne reprehendi mereatur l. Saluius Aristo, de leg. præst. Soc. cons. 63. ad fin. lib. 1. Crau. cons.
28 5. nu.14.cũ simil. Eodem modo in contractibus non modò verba obseruari debent,sed mẽs præcipue,& effectus,ad quem proferuntur l.cũ pater §. donationis,de leg.2. c. ad audientiam, vbi Dec. primo not. de appell. cum alijs per Neuiz. d. cons. 92. num. 12. nec verba contra-
29 ctus derogare debent intentioni contrahentium l. Insulam, de præco. verb. l. si olei C. loc. Bart. in l. totem ferro.§.qui maximos, de publ. & vect. Bald. in l. 2. C. commod. & in Rubr. in fi. C.de iur. emph. at statuentium nõ
30 fuit intentio,vt in alterius præiudicium dolus, atquè fraus per simulationem induceretur,meritò resultaret effectus, vt nemini præiudicium fiat,arg.l.2.§. meritò ff.ne quid in flum. publ. verba ergo statuti,vel contractus sanè intellecta nihil obstabunt, iuxta glos. in l. inter omnes in prin. ff. qui satisd. cog. cum Vulg.

Nec fratres Morandutij,dùm ad primam, atque alteram positionem respondentes, videtur permutationem confiteri,sibi præiudicãt, quo-

niam

niam ad instrumentum se referant, in quo, & si de permutatione dicatur, ex coniecturis tamen supra relatis venditio significatur, ob æstimationem finai præsertim, & alia superius considerata. Quinimmò per verbum credo
31 de permutatione deponunt, quod in responsionibus ad positiones respondenti non præiudicat, immò onus probandi transfert in aduersarium, Bald. in l. 2. §. quod obseruari nu. 16. C. de iur. cal. post Ioan. Andr. in c. 1. de conf. in 6. ideoq; reuocari potest responsio etiam post sententiam, Bart. in l. error C. de iur. & fact. ign. in l. post legatum §. his verò de his, qui not. inf.

32 Non obstat secundum non præsumi contractum simulatum, quoniam id verum in dubio, nullis coniecturis in contrarium concurrentibus, at vera conclusio est coniecturis, atq; præsumptionibus probari simulationé, & fraudem, vt supradictum est, in casu autem nostro plures non modo duæ, quæ sufficerent, militant præsumptiones, & coniecturæ supra relatæ, quæ rē adeò claram reddunt, vt omnis dubietas cesset;
33 sunt enim hæ coniecturæ, & præsumptiones, in materia, de qua agitur, liquidissimæ probationes l. licèt Imperator, vbi glos. de leg. 1. cum simil. & ita in terminis nostris Crau. respondet cons. 156. num. 15. Neq; obstat eam non præsumi in disponentibus de re sua, quorum
34 libera est disponendi potestas; nam intelligitur dummodò non disponant in casu à lege prohibito, & reprobato, Paris. cons. 24. num. 76. vol. 2. Menoch. cons. 334. num. 37. lib. 4. idcirco nō permittitur Domino in alterius dānum de re sua disponere, Rip. in l. ex facto, §. si quis rogatus, il 2. num. 39. ff. ad Treb. Calcan. cons. 50. num. 10. prout in hoc casu in præiudicium vicinorum, quibus ex forma statuti ius prothomiseos conceditur. Minus obstat non posse fraudem allegari ab vno ex contrahenti-
35 bus, quia id verum est in præiudicium alterius tantum contrahentis, allegaret enim turpitudinem suam, & ita quod dictum est procedit, at in casu nostro à testibus etiam id refertur, & agitur de præiudicio aliorum, nempè actorum ad retractum.

36 Præter quam cum iste de suo ipsius facto testificetur, eius solius testimonio standum esse videtur, Sal. in l. si quis decurio, opp. 4. per illum tex. cum ibi not. C. de fals. Castr. in l. seruos C. de test. cum alijs per Tiraq. latè d §. 1. glos. 14. num. 47. & seq. Nec absonum est posse allegari simulationem ab eo qui eam fecit, Tiraq. d. §. 1. glos. 2. num. 15. Alba cons. 778. num. 50. lib. 4.

37 Non obstat tertium, quod liceat aliqua vti cautela pro incommodis euitandis; & permutatio ipsa ad excludendum retractum permissa est. Respondetur id verum nisi de animo omnino fraudandi constet, atque calliditate, vt in casu nostro constare ex multis præsumptionibus, & coniecturis probatum est, illa quoquè contractum permutationis, & venditionis mistura, ex ipsis coniecturis declaratur, vt venditio æstimetur, vt per Bal. in prælud. feud. col. 4. vers. pro intellectu horum, per Igneum in l. 3. §. si conditioni numero 77. ad Syllau. per text. in c. ad quæstiones, de rer. perm. vt declarat Tiraq. d. §. 30. glos. 1. num. 14. licèt postea friuolas nonnullas rationes contra recenseat. Nec obstat quod permutationis nomen
38 expressum sit, nam & venditionis quoque non fuit omissum, veritas enim non facilè occultari potest l. nec ignoras C. de donat. Et vbi ex venditione ius aliquod certis personis competit ex lege, vel communi, vel municipali, non debet admitti fraus, vel simulatio præsumendo contractum initura, fuisse permutationis, Boer.
39 decis. 144. Rip. & Alc. in l. 2. si cert. pet. Purpur. Tiraq. & alij per Pinel. in Rubr. C. de resc. vend. par. 2. cap. 2. nu. 3. relati.

Nec tandem vltimum obstat, quod testes videantur singulares, & eorum aliquis consanguineus. Quoniam in primis singulares vere dici non possunt, cum omnes de venditione, de simulatione, de pacto reuendendi, de protestatione, & silentio apud Notarium obseruando
40 deponunt, & si quæ singularitas considerari potest, illa est adminiculatiua, quia in eundem rei finem testes conueniunt l. qui sententiam, vbi Bald C. de pæn. not. in l. diem proferre, §. si plures ff. de arb. Oldr. & Bald. in l. 1. C. si vnus ex plur. idem Bald. in Rubr. de contr. inuest. latè Crau. de ant. temp. 4. par. 4. princ. num. 8. cum seqq. Præterea ad probandam simulationem admittuntur etiam testes singu-
41 lares, sicut in alijs, in quibus præsumptiones sufficiunt, Paris. cons. 57. num. 49. lib. 1. Crau. cons. 73. num. 7. & 36. Rursus imperfectæ etiā
42 probationes coniunguntur, ad fraudem, & simulationem probandam, Butr. in c. veniens il primo ad fin. de testib. Dec. in c. cum causam sub num. 10. vers. & ista conclusio, de probat. Alex. cons. 24. ad fin. lib. 2. Paris. cons. 55. nu. 33. lib. 1. nulla est ergo singularitas, & si qua esset, illa nullius momenti.

43 Nec refragatur, testem aliquem, vel plures esse actoribus consanguinitate coniunctos, quā doquidem in causis ciuilibus consanguinei testes non repelluntur, glos. in c. accedens, il primo in verb. subesse vt lit. non cont. Bald. cons. 5. sub num. 1. lib. 2. Alex. cons. 122. num. 4. vol. 2. Gramm. cons. ciuil. 101. num. 2. Mascard. latè de prob. lib. 1. concl. 68. num. 10. quidquid sit in criminalibus, in quibus admittuntur etiam, cùm veritas aliter haberi nequit, Mascard. lib. 1. concl. 74. nu. 2. qui alios refert. Præterea tunc repelluntur huiusmodi testes, quando coniuncti sunt per lineam ascendentē, vel descendentem, non etiam per transuersalē, vt hic, secundum Ang. cons. 194. num. 1. ad fin. Ias. in rep. l. admonendi num. 180. de iure iur. Marsil. sing. 133. Gramm. decis. 74. num. 20. Paris. cons. 81. num. 25. in 3. Mascard. de prob. lib. 1. concl. 63. num. 2. & lib. 2. concl. 904. num. 15. & in tract. de testib. omnes cōmuniter sequuntur.

Ex his igitur concludimus, fratres Morandutios actores admittendos esse ex causa

consanguinitatis, vel vicinitatis ad retractum.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Quatuor Cancellarios in Regia Cancellaria huius Regni eligere poterant Secretarii.*
2 *Domino de Soto permissum fuit à Serenissimo Rege, vt officium Secretarii cum omnibus prærogatiuis, prout ipse fungebatur, alteri resignare posset.*
3 *Valida est generalis concessio priuilegiorum relata ad priuilegia alteri concessa.*
4 *Relatum dicitur esse in referente.*
5 *Possessor tuendus est in sua quasi possessione.*
6 *Interdictum vti possidetis conceditur ei, qui est in quasi possessione eligendi Magistratum, & à Domino vniuersitatis, vel ab alio ne eligat impeditur.*
7 *Rex dans licentiam alicui, vt de suo iure docere possit nec docuerit, hoc idem eius successori concessum videtur.*
8 *Concesso vno, omnia concessa censentur, sine quibus illud integrè esse non potest.*
9 *Singularis successor admittitur ad suscipiendum iudicium pro eo, à quo causam habet.*
10 *Titulus præsumitur ex continuatione possessionis.*
11 *Sufficit titulus coloratus, & is arguitur ex præcedenti possessione, superioris authoritate habita.*
12 *Patientia superioris sufficit ad colorandum titulum, tam in retinenda, quam in recuperanda possessione.*
13 *Verba Regiæ concessionis licet sonent in priuilegium, illud tamen transit in contractum, quando interuenit pecunia.*
14 *Princeps non potest contrauenire contractui per se, vel per suos Ministros celebrato, nam etiam cum subditis contrahendo efficax oritur actio, & obligatio, etiam si de re aliena conuentum esset.*
15 *Contractus vim legis habet initus cum Principe.*
16 *In Principe læso contractus rescissio indecens reputatur.*
17 *Nihil est quod clariori lumine præfulgeat, quam recta fides, & obseruantia in Principe.*
18 *Deus subiecit omnia Principi, non tamen conuentiones, & pacta.*
19 *Principem in dubio, non est credendum, velleuti plenitudine potestatis.*
20 *Voluntas Principis ea esse debet, quæ legi scriptæ, & naturali congruit rationi, & si absque iusta causa id fieret esset penitus nullum.*
21 *Princeps non potest auferre, quod alteri ex sua dispositione quæsitum est, nec per clausulam ex certa scientia.*
22 *Princeps non propria causa moueri debet, sed publica debet esse vtilitas, dummodo demerita non concurrant.*
23 *Princeps si motu proprio reuocat quod de iure reuocare non poterat, præsumitur circunuētus, adeo vt contrarium probare nequeat:*
24 *Princeps debet esse immobilis, debetq; habere vnam linguam, vnum calamum, nec hodie velle, & cras nolle.*
25 *Princeps dum coarctare intendit creandi Cancellarios potestatem coarctatio ad diminutionem emolumentorum authoritatis, & dignitatis officii Secretarii tendit.*
26 *Rex concessit Domino de Soto amplam potestatem resignandi officia.*

Pro Admodum Illustri Domino Secretario totius Regni Bastida.

ARGVMENTVM.

An facultas creandi quatuor Cancellarios in Regia Cancellaria tributa D. Secretario de Soto per Regem cum facultate, etiam officium Secretarij alteri resignandi, transierit ad D. Bastidam, cui facta est dicta resignatio per dictum D. de Soto.

CONSILIVM LVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 EX his, quæ in facto præsupponuntur, non videtur esse dubitãdum, quin per Illustr. Secretarius Bastida inter cætera, quibus sui prædecessores officij causa potiti sunt, ad eius libitum quatuor possit in Regia Cancellaria, huius Regni eligere Cancellarios, sicut cæteri omnes sui antecessores ex longissimo tempore fecerunt, quamuis ex litteris Serenissimi Regis nostri ad Illustrissimum Proregem, datis anno 1565. octauo die Aprilis, hæc potestas sit Illust. Secretario de Soto eius proximè prædecessori in dubiũ reuocata, & permissum, vt de suis doceat rationibus atquè expresè inhibitum, ne ad Secretarium, quamquàm eiusmodi electio pertineat in futurum, quamprimùm prædictus Dominus de Soto Secretarius esse desierit, sed ad ipsum Regẽ spectare intelligatur. Verum quia veritas verborum non indiget adminiculis, neque id temporis angustia patitur, omnissis ad vtranquè partem rationibus, breuiter quę primum, se obtulerunt, currenti calamo in medium afferemus, vt cætera supplere possint doctissimi Iudicantes.

Præ-

2 Prænotandum est igitur in primis, fuisse à Serenissimo Rege ipsi D. de Soto permissum, vt possit officium Secretarij cum omnibus suis iuribus, & prærogatiuis, prout eo ipse fungebatur, alteri resignare, sicuti cum effectu prædicto D. Bastidæ, vt constat clarissimè resignauit; cuius vigore concessionis, ijsdem omnibus iuribus D. Bastida frui debet, quibus D. de Soto in cuius locum successit, fruebatur, c. is qui in ius, vbi latè Dinus de reg. iur. in 6. l. qui in ius, & l. inuitus §. plerunque ff. eod. tit. Rom. in cons. 190. in fin. & quia valida est generalis
3 priuilegiorum concessio relata ad priuilegia al-
4 teri concessa l. ijsdem C. de adu. diuer. iud. relatum enim dicitur esse in referente l. asse toto cum vulg. ff. de hær. inst. Cum igitur D. de Soto, & alij prædecessores fuerint in cõtinua, nec vnquam interrupta quasi possessione creandi prædictos Cancellarios, non est dubitandum, quin hoc eodem iure D. Bastida successor vti possit, & debeat: Considerari si quidèm hæc quasi possessio creandi Cancellarios debet, vt in iure præsentandi, iux. not. per Barb. in cons. 68. vol. 3. per Dec. in cons. 124. & seq. & 129. & per Rebuff. in constit. Galliæ
5 in tit. de caus. benef. poss. in præfato num. 7. in quasi possessione tuendus est possessor, iuxta communis, & municipalis iuris dispositionem.
6 Et hinc ei, qui in quasi possessione eligendi Magistratum à Domino vniuersitatis, vel ab alio, ne eligat, impeditur, vti possidetis interdictum conceditur, vt Bart. docet in l. 1. §. huius autèm interdicti num. 3. ff. vti possid. quem sequuntur Platea in §. retinendæ col. 2. vers. itèm competit Inst. de interd. Rebuff. vbi supra nu. 5. & nouissimè Menoch. de retin. poss. in 3. remed. nu. 142.

7 Nec obstat Regia in futurum inhibitio, quoniam cùm D. de Soto concessum fuerit, vt de suo iure docere possit, nec docuerit, hoc idem eius successori concessum censeri debet, vt not. Soc. in l. 1. in 2. not. ff. quis, & à quo, per l. proponebatur de iud. & c. quoniam Abb. vbi Doct. de off. deleg. Accedit quòd cum Serenissimus Rex noster D. de Soto licentiam resignandi officium concesserit, eodem modo, prout ipse eo fungebatur, censetur etiam concessisse ius transferendi facultatem, probandi, & docendi de iure suo, quæ sibi prius fuerat
8 impartita; concesso enim vno, omnia concessa censentur, sine quibus illud integrè esse non posset l. 2. ff. de iurisd. omn. iud. vt latè per Marsil. in singul. 175. eodem igitur iure D. Bastida poterit experiri.

9 Rursus, quia singularis successor pro suo interesse admittitur ad suscipiendum iudicium pro eo à quo causam habet, vt per Bart. in l. si actor in 4. memb. ff. de procur. per tex. in l. de illo, & l. electio de noxal. quem ibi Recètiores num. 51. sequuntur.

At Magnum quidèm D. Bastidæ interesse sub esset, nisi eandem creandi Cancellarios potestatem haberet, nec quidèm tanti emisset, si eam sibi in futurum non competere credidisset arg. l. cùm de indebito de prob. meritò, &c.

Nequè obstat, quod de titulo prædictæ quasi possessionis nõ cõstet, in quo regiæ litteræ fundantur; nam ex continuatione possessionis præsumitur, iuxta tradita per Bertr. in cons. 1. col. 10. vol. 1. secundũ antiq. impress. per Cassiod. decis. 2. de caus. poss. & prop. per Tiraq. de
10 præscr. §. 1. glos. 4. vers. sed huic sententiæ, post Ias. in l. si certis annis in 7. limit. C. de pact. & per Crau. de antiq. temp. in 3. part.
11 num. 3. & 5. Et coloratum titulum sufficere, habetur in decis. Rotæ 257. in nouis, is què ex præcedenti possessione Superioris auctoritate habita, arguitur, vt per eandem in decis. 393. in nou. per Franch. in c. fin. col. 2. de rest. spol. in 6. per Rebuff. loco præall. art. 1. glos. 1. nu. 4. ad idquè facit text. in c. cùm nostris de conc. præb. & sequitur Menoch. de recup. poss. in 5.
12 remed. num. 63. Quinimmo sufficit patientia Superioris, vt tradit Innoc. in c. 2. sub num. 4. de rest. in integr. per not. in cap. bonæ de con. præ. Quæ omnia cùm procedant in recuperanda possessione, vt in locis prȩcitatis habetur, multo magis idem dicendum est in retinenda, arg. tex. & eorum quæ ibi not. in §. commodum inst. de interd. cum simili.

Præterea, & hoc magis vrget, D. de Soto officium prædictum ex titulo oneroso obti-
13 nuit, nam persoluit summam 16. millia aureorum, quæ in necessarium Regni vsum conuersa est: quo casu licèt verba Regiæ concessionis sonent in priuilegium, illud tamen transit in contractum, vt per Bald. in l. qui se patris sub num. 9. C. vn. lib. vers. hoc scias, accedunt not. per Bar. in l. 1. §. 1. num. 3. de superficieb. per Affl. in c. 1. num. 4. & seq. de nat. feud.

Hoc idem tradunt Ias. in l. 1. col. 5. C. de iur. Emph. Doct. in c. nouit de iud. Alex. in cons. 101. col. 1. lib. 1. Dec. in cons. 292. num. 7. & Crauet. in cons. 241. num. 10. & pariter ex titulo oneroso ad D. Bastidam peruenisse, ex contractu constat euidentissimè. Cum igitur
14 ita sit, non potest Princeps contrauenire contractui per se, vel per suos Ministros celebrato, nam etiam cum subditis contrahendo efficax oritur actio, & obligatio l. Cæsar de pub. & vestig. c. 1. vbi Bal. de nat. feud. Cyn. in l. digna vox vers. vltimo scias C. de legib. Abbas post alios in c. 1. per illum tex. de priuileg. etiam si de re aliena conuentum esset, vt not. in l. bene à Zenone C. de quadr. præscr. in §. fin. inst. de vsu. per Ant. Gom. var. rer. lib. 2. c. 1. adeò
15 vt huismodi contractus vim legis obtineat, vt tex. in d. l. Cæsar, intelligunt Scrib. in l. Ciuitas si cert. pet. Bart. Bald. & alij in l. pen. C. de don. int. vir. & vx. Dec. in cons. 689. num. 7. & seq. cum simil. ampla igitur prima Regis concessio non erit restringenda per priuationem potestatis prædictæ.

16 Addatur, quod etsi læsus fuisset Rex noster, ita vt in integrum esset restituendus iux. not. in l. respub. C. ex quib. caus. maior. & in l. rem pub. C. de iure reip. lib. 11. atquè per Fabr. in §. rursus col. pen. vers. sed cõsueuit queri Inst. de act. adhuc tamen indecens reputatur contractuum rescissio, vt per Boer. in decis. 265. nu.

2. per Rom. in conſ. 352. in fin. & vt inquit
17 Iaſ. in l. 1. num. 3. de pact. ex mente Scrib. in d. l. digna vox, nihil eſt, quod clariori lumine perfulgeat, quam recta fides, & obſeruantia
18 in Principe, cui Deus ſubiecit omnia, non tamen conuentiones, & pacta, non ergo credendum erit, Catholicum Regem noſtrum contra ſemel placitam venire ſententiam.

Nec obſtat clauſula illa literarum per quam in futurum prohibetur apud Secretarium permanere poteſtatem hanc eligendi Cancellarios, nam eſto, quod ſubditis non teneretur Princeps ſeruare contractum (quod tamen iuri repugnat) id verum ſaltem negare non poſſumus, quin legitima cauſa requiratur, vt per Dec. alijs ſilentio omiſſis, in c. quæ in Eccleſiarum de conſt. Nec in dubio credendum eſt velle vti plenitudine poteſtatis, vt latè
19 cumulat Marſ. in ſing. 84. & traditur in c. canonum ſtatuta de conſt. ſed eam ipſius eſſe voluntatem, quæ legis ſcriptæ, & naturali con-
20 gruit rationi, vt Bal. in l. ex facto per illum tex. de vulg. & pupill. & in c. licèt de off. ordin. Nam ſi abſque iuſta cauſa quid fieret, eſſet penitus nullum, vt in ſimili plura not. Dec. in conſ. 606. num. 8. & ſeq. Cum ergò cauſa non reddatur, nec ob propriam commoditatem poſſit Princeps, quod alteri ex ſua diſpo-
21 ſitione quæſitum eſt auferre, vt per Dec. in d. conſ. 606. nec per clauſulam ex certa ſcientia, ſecundum zaſ. in conſ. 10. num. 7. lib. 2. Cumquè cauſa qua moueri poteſt non propria, ſed publica debeat eſſe vtilitas (dummodo deme-
22 rita non concurrant) vt not. Bar. in l. quicunque in fin. C. de inſtr. fid. lib. 10. Bald. in l. reſcripta col. fin. C. de precib. Imp. off. Alex. in conſ. 94. col. pen. lib. 5. Affil. in d. c. 1. de nat. feud. cum ſimil. Hic vero publica vtilitas conſiderabilis non eſt, cum Cancellariorum electio, & adminiſtratio ad Secretarij, & ipſorum pertineat periculum, & ſatis prouidè, vt experientia docet, eligi ſoleant, ergo, &c.

23 Amplius, vbi Princeps motu proprio, vt hic reuocat, quod de iure reuocare non poterat, vt ſupra in propoſito probatum eſt; præſumitur circumuentus, adeò, vt contrarium probari nequeat, vt cõſuluit Bal. quem ſequitur Dec. in
24 conſ. 292. num. 9. quoniam debet eſſe immobilis, debetquè habere vnam linguam, & vnum calamum, nec hodie velle, & cras nolle, vt per Dec. in conſ. 580. num. 5. per Affil. d. c. 1. de nat. feud.

25 Nec refragatur, ſi præmiſſa procedere dicantur, quando in totum vellet Princeps auferre, nunc verò in prædicta creandi Cancellarios poteſtate officium Secretarij dumtaxàt coarctare intendit. Quandoquidem, vt ex prædictis etiam liquet, iſ hæc coarctatio, ad diminutionem tendit emolumentorum, auctoritatis, & dignitatis officij, & patet ad ſenſum. Qua propter cum Sereniſſimus Rex conceſſerit D. de Soto amplam reſignandi officium poteſtatẽ cum ijſdem omnibus iuribus, quæ ipſe habebat, cum & ipſe, & ſui prædeceſſores fuerint in diutina quaſi poſſeſſione creandi Cancellarios, & officium ad ipſum ex titulo peruenerit oneroſo; quamuis deinde hanc poteſtatem abdicauerit, quia tamen eam de iure cognoſci permiſit, & iuxta formam prædictam in D. Baſtidam fuit reſignatum antequam controuerſia [decideretur. Cumque ſumma Regem niti deceat ratione, non arbitror per equiſſimos Iudices iudicari, niſi quod D. Baſtida poſſit iuribus ſuo prædeceſſori competentibus experiri, & poteſtatem creandi Cancellarios ab eius officio nõ abdicari. Cætera ſuppleant alij Conſulentes, ſalua tamen in omnibus meliori ſententia.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Princeps magis æquitatem, quam iuris rigorem debet reſpicere.*
2 *Æquitas non ſcripta iuris rigori preferri debet.*
3 *Rex læſus habet reſtitutionem in integrum.*
4 *Principem non decet proprios, vel à Miniſtris factos contractus irritare ne oriantur rebelliones, & ne perſonæ retrahantur à contrahendo cum Principe.*
5 *Princeps ſi proprios contractus irritaret priuaretur cõmercio humano, et in graue Rei publicæ præiudicium tenderet.*
6 *Paulus Tertius damnabat Iui fiſci Aduocatum, qui noua contra priuatorum commoda ex cogitabat.*
7 *Solutio pecuniæ arguit titulum oneroſum in officio, licet ſit ſoluta, vt poſſit à ſoluente eligi ſucceſſor in officio.*
8 *Augmentũ cauſarum, & litium ſpectat ad Actuarios, quia ſoluerunt, nec tanti emiſſent ſi emolumenta officii cum aliis perſonis diuidenda fuiſſent.*
9 *Prorogatio durante officio non iudicatur eſſe diuerſum, ſed idem.*
10 *Additio ad ſtatutum dicitur eſſe idem ſtatutum.*
11 *Iuriſdictio prorogata dicitur eadem, vt prima.*
12 *Pecunia ſoluta pro facultate prorogandi officiũ intelligitur ſoluta pro ipſo officio in terminis in quibus reperitur, & dicitur totum oneroſum.*
13 *Priuilegium conceſſum à Principe iudicatur, vt contractus quando pecunia interuenit.*
14 *Rex Hiſpaniarum omninò tenetur ad obſeruantiam eorum, quæ facta ſunt per Carolum patrem cui ſucceſſit.*

15 *Actua-*

15 *Actuarii officium venditum fuit cum facultate eligendi successorem pro vrgentibus necessitatibus suæ Maiestatis, hinc perpetuò alienari potuisset.*
16 *Statur assertioni Principis de eius necessitate in iis, quæ nequeunt fieri sine causa.*
17 *Princeps, & eius successor, obseruare ea quæ promisit etiam cum suis subditis tenetur.*
18 *Principem in dubium non est credendum, velle uti suæ plenitudine potestatis.*
19 *Princeps volens vti plenitudine suæ potestatis tenetur restituere pretium acceptum.*
20 *Fiscus non potest augere numerum Magistrorũ actorum, nam per indirectum tolluntur emolumenta, & diminuitur dignitas, & vtilitas officii*
21 *Derogando priuilegio iniuria infertur.*
22 *Actuariorum numero augendo fiscus sine causa moueretur contra Regis honorem.*
23 *Auaritia est contra Maiestatẽ, & grauitatẽ Principis, quia non debet esse auarus, sed liberalis.*
24 *Fiscus debet esse immobilis, sicut polus in Cœlo, nec reuocare beneficium concessum.*
25 *Principis beneficium latissimè est interpretãdũ.*
26 *Princeps absque iusta causa, non potest auferre à subdito quod suum est, nec debet esse proprium, & particulare interesse, sed publica vtilitas.*
27 *Ampliatio numeri Actuariorum tendit ad diminutionem emolumentorum, & in detractionẽ auctoritatis, & dignitatis officii.*
28 *Vna ecclesia non potest diuidi in plures, sine consensu eorum quorum interest.*
29 *Fiscus eligendo viam iuris, & iustitiæ non sufficit allegare causam, nisi ea sit iusta, alias iniquissime per Ministros Regis decerneretur.*
30 *Factum sine iusta causa nihil penitus valet.*
31 *Assertioni Principis non statur abstulisse alicui bona ob crimen lesæ Maiestatis.*
32 *Princeps in regalibus non potest præiudicare suo successori limita, quando alienatio non est facta in maximam regalium diminutionem, & num. 34.*
33 *Officium Actuariatus non est de regalibus, & potest concedi nu. 35*
36 *Successor in Regno non potest recedere ab eo, quod factum est per antecessorem suum, maximè si interuenit pecunia.*
37 *Contra Fiscum in hac causa decisum.*

Pro Dñis Magistris Actuarijs Regię Cameræ Sũmariæ contra Regium Fiscum.

ARGVMENTVM.

An in præiudicium habentium officium Magistri actorum in Regia Camera Summaria possit Fiscus prætextu augumenti litium, & causarum creare, & addere alios Magistros actorum.

CONSILIVM LVIIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

EX his, quæ proponuntur non videtur esse ambigẽdum, quin certè à petitis per Fiscum, D. Ioannes Paulus Crispus, & Dominus Ioannes Franciscus Coronatus absoluendi veniant. Quandoquidem Fisco, (vt pote actore) nihil quod releuet probante, nec iustificante causas, quas in suo memoriali allegat, paratur in dubio victoria reis, etiam si ad eorum fauorem nihil penitus deductum fuisset: fundat enim fiscus intentionem suam in augmento causarum, litium, & negotiorum. Nec aliquis status litium, causarum, & negotiorum ante huiusmodi assertum augmentum fuit (prout necessarium fuisset) positus. Illincque infertur, necessarios esse plures Actuarios. Quod etiam augmento litium, & causarum concesso, docendum fuisset. Rursus narrat, quod pro seruitio regio, & beneficio populorum. Sed non ostendit in quo consistat, ac tandem quærit, vt sex Actorum Magistri creentur, sed nullibi constat, quare magis sex quam duo, vel tres actorum Magistri cum suis Scribis eligi, & creari debeant.

Quamobrem, esto, quod Rex posset ampliare numerum, ex isto processu non esset (vt dixi) ambigendum, quin rei debeant absolui.

Verũtamen si intentionem probasset, adhuc dicerem ex infrascriptis, quod cõuenti victoria omnino potituri essent: nam cum hoc officiũ ex titulo oneroso habeant, meo quidem iudicio Rex hodie nec debet, nec potest, nec intendit in eorum priuilegio aliquid innouare.

Quod autẽ ex titulo oneroso habeãt, clarè colligitur ex solutione facta per Dominum Ioannem Paulum: quæ nisi absolutè rigorem intueamur, attenta qualitate personę, cui fuerunt solutæ pecuniæ, & in quem vsum fuerint deinde conuersæ, hoc luce clarius probatur, dictum Dominum Ioannem Paulum obtinuisse officium dictum ex titulo oneroso, & non lucratiuo. Omictam enim quanta fuerit authoritas à latere Ministrorum Cæsaris. Quapropter nõ
1 arbitror, vt Princeps etiam hodie, vel qui illum representant, magis iuris rigorem, quam æquitatem præoculis habere uelint: irent enim per ambages, est tex. in c. ad petitionem Gualterij de accu. Iudicare equidem debet tamquam Deus, secundum Bald. in l. Sancimus C.
2 de iudi. & æquitatem etiam non scriptam

præferre iuris rigori, vt per Afflic. in usibus feud. c. 1. num. 76. sub rub. Quæ sunt regalia:
3 Nam si Rex fuisset læsus, ita vt in integrum restituendus esset, iuxta not. in l. Reipub. C. ex quibus caus. maio. & in l. rempub. C. de iure reip. lib. 11. & per Io. Fabr. in §. Rursus col. penul. vers. sed consuevit quæri de fisco inst. de actio. Tamen non decens, nec honestum foret, imò verecundum, vt Princeps suos proprios contractus irritaret, & quod ab eo, vel
4 eius Ministris factum reperitur annullare niteretur, vt bellissime admonet Nico. Boer. in eius decis. 265. num. 2. vbi ait imminere sæpe sæpius ex istis retractionibus rebellionum periculum, & quod nulli, aut pauci inuenirentur, qui cum Principe contrahere auderent. Quæ ratio assignatur etiam à Rom. in cons. 352. in
5 fine, inquiens, quod ita faciendo Princeps priuaretur hominum commercio, quod redundaret in graue Reipub. præiudicium. Et ego
6 alias audiui Paulum iij. Pontificem Maximum summæ sapientiæ virum damnare mirum in modum quendam eius Aduocatum Fiscalem, qui noua cõtra priuatorum vtilitatem in eiusdem Principis commodum inuestigare quotidie conabatur. Dicebat enim, quod ille, vt videretur diligentior non curabat augmentum Cameræ Apostolicæ, seu diminutionem, cum non interesset Ecclesiæ, vt contra priuatorum commoda pro modico lucro, (quod maximum
5 solet esse in priuatis) contractus, vel ab eo initi, vel ab Antecessore suo retractarentur, & in dies fierent nouæ inuestigationes.

7 Rursus, quod habeant dictum officium ex titulo oneroso, patet, quia soluerunt quingentos aureos pro quolibet, vt possint sibi eligere successorem, vt latius in eorum priuilegio continetur, cum ijsdem tamen honoribus, oneribus, & emolumentis, quę solutio facit, vt etiam in personis conuentorum totum priuilegium dicatur oneroſum.

8 Primò, quia isti sunt, qui cum effectu soluerunt, nec tanti emissent, si cogitassent, (vt verisimile est) emolumenta officij fuisse in futurum per Principem in personis eorum diminuenda. Ergo oportet fateri, vt etiam proprij priuilegij contemplatione soluerint.

9 Secundò, quoties fit prorogatio durante officio, officium non iudicatur esse diuersum, sed idem ad not. in l. sed & si manente ff. de præc.
10 quare additio ad stat. esse dicitur idem statutum, vt per Lapum in Clement. statutum super ver. consuetud. de electio. Idem quoquè
11 est in iurisdictione prorogata. Cum igitur data sit facultas prorogandi hoc officiũ, & pecunia soluta sit, necesse est, vt dicam⁹ fuisse simpliciter solutã, p eodẽ officio ergò totũ officiũ, quod hodie pertinet ad istos est ex titulo oneroso.

12 Nec obstat si profiteretur fiscus officium esse idem, sed tamen pecuniam non fuisse solutã pro officio, sed pro facultate prorogandi. Nam respondeo, quod si augeatur numerus Magistrorum officij, saltem repectu emolumentorum, non erit idem. Rursus admitto pecuniam fuisse solutam pro facultate prorogandi dictum officium, sed in terminis, in quibus reperitur. Quandoquidem nunquam ad idem officium fieret electio successoris, si inueniretur alteratum, merito dici potest, quod totum dictum officium debeat censeri in statu, in quo est apud istos reos conuentos ex titulo oneroso. Nec video distinctionem, ex qua inferri possit non esse totum ex titulo oneroso, vtpote factum indiuiduum.

Tertiò, dato quod emolumenta (reorum vita durante) possent per petitam associationem minui: tamen si modo conuenti eligerent successorem, vt possunt, talis ampliatio Magistrorum (vt officium ad successorem sine nouo onere transiret, vt decet stante contractu) statim esset retractanda. Igitur cum ita verisimile sit eos esse facturos, frustra talis electio fieret, & ex consequenti patet, contractum, seu priuilegium huius pecuniæ solutione aspersum fuisse ex titulo oneroso, saltem, vt noua Officialium additio fieri non possit.

Nec dicatur non esse contractum cum Principe, vel quod sit merum priuilegium. Respondeo, ex processu colligi contrahentes habuisse facultatem à Principe, & quod quamuis verba sonent in priuilegium: tamen quando
13 pecunia soluta est, quacunque fuerit summa, priuilegium iudicatur, vt contractus, argumento eorum, quæ no. Bar. in l. 1. §. 1. n. 1. ff. de superficie. & est in terminis doctrina Bald. in l. qui se patris sub num. 9. C. vnde libe. cui accedunt notata per Afflictum in c. 1. num. 24. & 25. de natu. feud.

Quare concluſiuè loquendo dico, quod Rex
14 Hispaniarum omnino tenetur ad obseruantiã eorum, quæ facta sunt per Carolum Patrem, & antecessorem suum: Inquit enim Ias. in l. 1. num. 3. ff. de pact. ex mente etiam Scribentium super l. digna vox de legib. Nihil esse, quod clariori lumine perfulgeat quam recta fides, & obseruantia in Principe, cui Deus subiecit omnia. Sed non conuentiones, & pacta, in tantum vt nedum contractus à se celebratos seruare debeat, sed etiam à predecessore suo, vt post Bar. Bald. Abb. Oldrad. & alios, quos adducit Deci. in c. 1. col. 4. ver. 11. num. 37. de probatio. tenent communiter Scribentes in d. l. digna vox, de legib. vbi dixit Paul. Castren. etiam si successor vellet de plenitudine potestatis antecessoris contractum infringere, & sequitur Dec. in cons. 508. num. 1. in 4. parte, & Rui. in cons. 78. nu. 11. vol. 4. Quod eo verius est, quod
15 venditum fuit cum facultate eligendi successorem pro vrgentibus necessitatibus suæ Maiestatis, vt testantur instrumenta continentia huiusmodi narrationes vrgentium necessitatum, vndè perpetuò alienari potuisset Bald. in l. cum multa col. 2. C. de bonis quæ lib. Io. Andr. in additio. ad Specu. in titulo de instr. edit. §. nunc autem vers. quod si Imperator, Innoc. & alij in c. fi. ne prælat. vic. suas, ergo multo magis, cum non in perpetuum videatur concessum.

16 Nec obstat quod aliundè apparere deberet necessitas, quam per simplicem assertionem con-

ficien-

ficientis actum ad not. per Bar. in l. si forte, ff. de Castr. pec. Dec. in l. si donatione, C. de collat. Curt. Senior in cons. 20. col. 5. num. 22. Quia respondetur contrarium esse verius in his, quæ per Principem nequeunt fieri sine causa, & spectant ad officium suum, vt post alios per eum relatos tradit Alex. cons. primo col. 2. vers. cum ego lib. 2. & in cons. 155. num. 18. vol. 6. & id clarè concludunt omnes in Papa in Clementina literis de probatio. maximè stante clausula per quam supplentur omnes iuris, & facti defectus, ad nota. per Dec. in cons. 341. num. 7. & 10. parte 3. Alex. in cons. 79. col. 5. lib. 1. cum similib. Idcirco non est probanda aliunde, vrgens necessitas, qua Cæsar motus fuit ad alienandum, sed sufficit narratio, de qua in dd. priuilegijs.

Neque officit, si restringerentur prædicta, quando actum esset cum non subditis, vt per Paris. cons. 82. vol. 1. Secus vero, vt cum isto, quando conuentum fuit cum subditis, ad not. per Dec. in c. quæ in Ecclesiarum num. 95. de constitu. Respondeo enim, Principem, & eius successorem teneri, etiam quando contraxit
17 cum subditis per tex. in c. primo, vbi Bald. de natu. feud. Cyn. in d. l. digna vox ver. vlt. scias de legibus, Abbas post alios per illum tex. in c. 1. de probationibus Dec. in d. cons. 508. num. 1. cum concordantibus, quæ innumerab. sunt, & indistinctè loquuntur.

Verum enim vero si non teneretur subditis, saltem id verum negare haud possumus, quin causa legitima requiratur, sicut declaratur per Dec. (vt alios silentio transeam) in d. c. quæ in Ecclesiarum nu. 90. & nu. 103. de constit.

18 Nec credēdū est in dubio velle vti potestatis plenitudine, ad cumul. per Mars. singu. 84. traditur in c. Canonū statuta de constitutio. Quinimmo certum est eum non elegisse hanc viā, quæ indigna fuisset tanto Principe, qui talem semper habuit voluntatem, qualis est legis scriptæ, & naturalis rationis, vt inquit Bald. in l. ex facto per illum tex. ff. de vulga. & in c. licet de officio ordinarij.

19 Cæterum si vti vellet, & posset plenitudine potestatis, (quod non creditur) ex quo hoc officium non est iurisdictionale, & pro eo acceptata est pecunia iam soluta, saltem pretium iam solutum esset restituendum Archid. in c. per principalem 9. q. 3. & est tex. in l. venditor 5. si constat ff. communia prædiorum Dec. in c. quæ in Ecclesiarum nu. 91.

Nec circa præmissa facienda est distinctio inter priuilegium, & contractum, vt clarè colligitur ex traditis per Dec. in d. c. quæ in Ecclesiarum num. 96. & 103. Nam aut concessum est non subditis, & non potest, aut vero subditis, & potest de plenitudine potestatis, aut loquimur de ordinaria, & non potest nisi habeat iustam causam, & ita procedunt allegata per Fely. in d. c. 1. num. 2. de probatio. iunctis traditis per Dec. in d. c. quæ in Ecclesiarum nu. 102. versic. respondendo dici potest de constitut.

Et quamuis de plenitudine posset etiam sine causa auferre priuilegium subdito gratis concessū, & pro quo nō fuisset soluta aliqua pecunia, p ea quæ tradit Alex. in cōs. 155. n. 17. vol. 6. Angel in l. Antiochen. ff. de priuileg. credi. Aymo. Crauet. de antiquitate temp. in 1. p. num. 51. & 56. cum alijs, tamen vt dixi hæc priuilegia non fuerunt gratis concessa: Nam, & si gratis concessa fuissent, non summus in casu, in quo Princeps hoc fecerit, vel facere voluerit de plenitudine potestatis, vel ordinaria:
20 sed in casu in quo fiscus instat, vt ex assertis causis augeatur numerus Magistrorum Actorum, & sic per indirectum tollantur emolumēta, & diminuatur dignitas, & vtilitas officij, quæ facti species est valdè diuersa ab illis, in quibus loquuntur Scribentes, postquam igitur non auxit numerum. Item postquam mouetur causis descriptis in memoriali. Rursus postquam patitur ventilari, an debeat augeri numerus, vel possit. Dicendum est eum elegisse viam iuris, & re integra de iure esse cognoscēdum. An modo ex causis allegatis hoc fieri liceat, & si cessant, quæ contra istos (re iam effectuata) obijci potuisset. Quare præsuppositio quod esset probata motiua descripta in memoriali. Nempe esset deliberandum, an essent iusta vel iniusta, & si essent iniusta, profecto nunquā
21 alteri esset facienda iniuria, derogando eorum priuilegio.

Quocirca autem actendere volumus interesse Populorum; & tunc (procul dubio) si Magistri eligerent, vel substituerent maiorem numerum Actuariorum (prout possunt ex tenore priuilegiorum, ac proprio eorum periculo,) quod suscipere tenentur: Neminem latet, quod prouisum esset publicæ vtilitati, & cōmodo sine detrimento conuentorum. Aut vero consideramus, quod propter augmentum causarum, & negotiorum sit aucta vtilitas istorum Magistrorum (quod non allegatur à fisco, & quod forte impulit eius animum ad molestandum hos reos, contra substantiam priuilegiorū, contra inueteratam consuetudinem, & absq;
22 aliqua legitima causa, contraq; Regis honorē,) & tunc non ob causam mouetur Princeps ad auferendum beneficium ab eodem concessum,
23 sed propter auaritiam, vel auaritia esset in causa contra maiestatem, & grauitatem Principis, qui non debet esse auarus, sed liberalis: Nam sicut si vtilitas fuisset diminuta, (vt credendum est) non molestarentur conuenti. Ita cum sit
24 aucta, pari ratione debet fiscus desistere à molestijs. Nō. n. cōuenit, vt sit mobilis, sed immobilis, sicut Polus est in Cælo, debet habere vnū calamum, & vnam linguam, nec dum hodie velle, & cras nolle; Nec debet eum beneficium per ipsum concessum, tam respectu meritorū simpliciter, quam pro pecunia reuocare, vt in proposito multa dixit, & adduxit Afflic. in d. c. 1. de nat. feud. à num. 6. vsque ad 12. & Dec. in cons. 580. num. 5. Vnde à fisco aliquo pacto molestandi non sunt, qui Principis largitate fruuntur per. text. in leg. 1. C. de quadrien. præscri.

Rursus, postquam priuilegium, & beneficium

cium à Principe concessum non est sublatum, sed de iure cognoscitur, an debeat auferri, vel saltem dominij, & quidem si causa lucri, quod per Principem in futurum fieri potuisset, ampliando illud officium, vellent moueri in dies
25 ad iudicandum, facerent contra illud, quod dicitur, beneficium Principis latissimè esse interpretandum in leg. fin. ff. de constitut. ac etiam priuilegium, in quo insit, & populorum commodum, & vtilitas, & securitas ipsius Principis, ad not. per Dec. cons. 352. Sicut verè cõsiderari potest in hoc officio Magistrorũ Actorum. Quandoquidem si hoc idem officium carius venderetur, vel plures emerent, vel quod isti cogerentur, vt non amitterent officium, quod tanto tempore exercuerunt, augere pretium, fieret contra Populos, & sic publicam vtilitatem, quia quicquid vltra soluerent, exigerent voraciter postea à priuatis personis, quæ coram Regiæ Summariæ officio litigarent (nõ sine clamore) quod omnino hodie cessat, cessante omni penitus voracitate, eiusdemq; voracitatis causa nulla existente.

26 Tertiò, cum non adsit iusta causa, nec propter propriam vtilitatem posset Princeps auferre subdito, quod suum est, vt vltima iam dicta concludit Dec. in cons. 544. num. 15. & 16. & in cons. 606. num. 8. Cùmq; causa, qua moueri potest, non debet esse proprium, & particulare interesse, sed publica vtilitas, (quod nõ concurrunt demerita veluti ingratitudinis, & rebellionis) vt not. Bar. in l. quicunque in fin. C. de iur. fis. lib. 10. & Bald. in d. l. rescripta col. fin. C. de prec. Imperator. offerend. Alex. in cons. 94. col. pen. lib. & Dec. in cons. 271. num. 6. Afflic. in d. c. 1. de nat. feud. num. 2. & 3. Paris de Puteo in tracta. da Sindica, in ver. Baractaria cũ concordantibus. Sed hic, (vt dixi) non potest considerari hæc publica vtilitas: quia commodè, & possunt, ac debent Magistri Actorum subrogare tot Actuarios, qui ab illis cum periculo dependeant, quot sufficiunt pro negotijs peragendis. Neque vltra quicquam adderet, vel operaretur ampliatio Actuariorum facienda per Principem, ergo, &c.

Neque obstat si diceretur præmissa procedere, si Princeps vellet in totum auferre, sed quod solum quærit augere numerum, satis enim ex præmissis reorum fuisse responsum, ex eo quod omnis ampliatio tendit ad diminutio-
27 nem emolumentorũ, vt ad sensum patet, & in detractionem auctoritatis, & dignitatis officij, sed etiam particularius respõdendo dico, quod cum Princeps debeat, ac in dubio præsumatur velle vti Iustitia. Et in concurrenti causa pateat, cum patiatur eam de iure ventilari, non esset iustitia, si ampliatis Actuarijs, diminuerẽtur, (quæ ad ipsos spectant) emolumenta, argumento eorum, quæ in simili tradit Paul. Castren. in l. si eadem num. 4. ff. de Officio Assessõ. Nec de iure potest res communis alteri in alterius præiudicium concedi l. si autem plures ff. de aqu. plu. arce. nec derogat veteri noua Officialium creatio, vt per Iaso. in l. quod in rerum §. si potest num. 5. de lega. 1. & sine consensu eorum, quorum interest, vna Eccle-
28 sia non potest diuidi in plures glos. in c. præcipimus 16. q. 1. faciunt etiam notat. per Iaso. in l. si quis à filio §. si parti nu. 10. ff. de legat. 1. & multa adduci possent, quæ prætermictuntur.

29 Neque etiam obstat, si diceretur satis esse hodie allegare causam absq; eo, quod perpenderetur, an esset iusta, vel iniusta, vel alias iustificaretur; Respondeo enim, quod si hoc fieret, maximè per Ministros Regis, postquam via iustitiæ electa est, iniquissimè decerneretur, & contra voluntatem, & dignitatem Imperatoriæ Maiestatis, quæ & Iustitiæ conformis, & subditorum commodis semper parata esse debet, vt per Afflic. in c. Imperialem n. 8. de prohib. feud. alien. in c. Corradus num. 5. eod. titu. vbi ait non esse Regem illum, qui iniquè bona subditorum subripit, & propterea sine iusta causa
30 factum nihil penitus valeret, argumento eorum, quæ in simili per plura not. Dec. in cons. 544. num. 9. 11. & 14. vbi ait, quod non statur assertioni Principis dicentis abstuliſſe ali-
31 cui bona sua, quia cõmisisset crimen lesæ Maiestatis: Nam debet probari, & alias absurdum esset, vt sola Principis assertione priuarentur homines iure suo.

32 Nec obstat, quod non possit Princeps subregalibus præiudicare successori. Dico enim
33 primo quod hoc officium non est inter regalia. Secundò, quod si esset, illud procederet, si fuisset facta alienatio in maximam regalium diminutionem Bar. in l. prohibere §. planè ff. quod vi, aut clam, Innoc. & alij in c. Intellectu de iureiu. Afflic. in d. c. Imperial. sed hæc concessio est ad vitam duorum tantum, ergo, &c.

35 Cum itaque Imperator potuerit concedere hoc officium, & cum pro hac concessione cum facultatibus, de quibus in vltima confirmatione
36 pecuniam acceperit, proculdubio non potest successor recedere ab eo, quod factum est per antecessorem suum, vt per Iaso. vltra deducta in cons. 66. col. fi. vers. nec prædictis, vol. 1. Quicquid enim accepit satis est, quoad hoc, vt nequeat annullare contractum, seu priuilegium suum, maximè sine causa, qua moueri intendit, & non aliter, quæ (vt diximus) non adest, & si vigeret, deberet ostendi, quod respiceret publicam vtilitatem, idcircò enim fiscus nihil penitus probauerit, quoad dictam causam, cumq; receperit pecuniam, obligeturque successor ad id, quod factum est per antecessorem suum: Cumque causa ex iure ventiletur, resque integra cognoscatur: Non puto, vt per Iustissimos Iudices possit nisi iudicari ad fauorem reorum, salua semper saniori sententia, &c.

37 *Fuit pronunciatum contra Fiscum, referente D. Thoma Salernitano Iurisconſ. Neapolit. Regiæ Cameræ Summariæ Præſidente, ac cauſæ huius Commiſſario, Poſtea Præſide. Sacri Cõſilii, & demum Regiæ Cancellariæ Regente.*

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMA-

SVMMARIVM.

1 *Testamentum conditum in loco exempto non subiicitur statutis iuris ciuilis, sed seruanda sunt statuta loci exempti.*
2 *Obseruata forma priuilegii in testamento ordinando, quæ in sola subscriptione consistit non est quærendum de cæteris a iure requisitis, præsertim si est Cardinalis.*
3 *Legatum factum propter obsequia dicitur pium.*
4 *Principale trahit ad se accedentia.*
5 *De legatis laicis relictis, & ad non pium vsum idem est iudicandum.*
6 *Dispositiones ad pias causas non subiacent legibus humanis, nec alicui legi ciuili, sed iudicandum est secundum Canones, & iura naturalia, atquè diuina.*
7 *Cardinalis si in conscribendo testamento, & legãdo, vti non potuisset opera fidelissimi familiaris, & debitam gratitudinem exercere, esset cõtra naturalem libertatem.*
8 *Tata concedens alicui, quod possit testari etiam de bonis paternis, non est curandum de dispositione iuris ciuilis, sed Canonici.*
9 *Suspitionem falsi, & fraudis habet ius ciuile de ascribente sibi legatum.*
10 *Subscriptio indiuidua est, & diuidi non potest alias inæqualitatem induceret.*
11 *Hospitale non potest amplecti iudicium testatoris iuridicum pro suo commodo, & non legatarii.*
12 *Subscriptio firmat legata, institutionem, & omnia antea subscripta vniformiter, & nu. 25.*
13 *Constare dicitur de veritate scripturæ per testes, qui eam viderant antea, & post subscriptionem.*
14 *Ex minus sollemni testamento nasci naturalem obligationem, quoad legati præstationem, nec solutr dari repetitionem.*
15 *Sola assertione testatoris seruitia familiæ dicuntur sufficienter probata, & numer. 32.*
16 *Ex duplici obligatione naturali datur actio de iure ciuili.*
17 *Legatario, qui propria manu testamenti scriptionem exarauit debetur legatum quando manus adscribentis nullam præbet fidem testamẽto, sed aliunde robur, et authoritatem accipit numer. 19.*
18 *Notario non creditur, qui conscripsit testamentũ in quo erant instituti venientes ab intestato, inter quos ipse Notarius esse profitebatur, & verè non erat, & testes contradicant.*
20 *Senatusconsult. Libonianum non habet locum in familiari ascribente, sed in Notario.*
21 *Quando adscribens probat per testes voluntatem testatoris, tunc non habet locum Senat. consult.*
22 *Hæres si approbauit testamentum, & Scribentis personam respectiu institutionis non potest respectu legati reluctari.*
23 *Legatum factum familiæ censetur factum pro seruitiis, et cessat pœna legis si quis legatum ad l. Cornel. de falsis.*
24 *Notarius conficiendo testamentum potest sibi adscribere legatum pro salario.*
25 *Subscribens scripturam censetur omnia in illa contenta pariformiter approbasse.*
26 *Idem iudicium est de principali, quod de accidentibus.*
27 *Seruitia sola testatoris assertione probantur, & num. 33.*
28 *Obligatio antidoralis ex seruitiis nascitur, & obligat etiam sub pœna peccati.*
29 *Cardinali potest etiam solo verbo à Summo Pontefice fieri potestas testandi, etiam absq; legitima causa.*
30 *Subscriptio testatoris operatur idem, ac si totum scriberet testamentum.*
31 *Voluntas testatoris ex dictis extra testamentum declarari potest.*
32 *Vnico testi legitimo non creditur, etiam si esset Cardinalis, sed magna fides ei adhibetur si conteſtem habeat.*
34 *Prælatus potest remunerare benemerita famulis, etiam de bonis Ecclesiæ, & statur suæ assertioni de benemeritis.*
35 *Testamentum ad pias causas sola subscriptione testatoris subsistinetur, etiam si sine testibus.*
36 *Testamentum subscriptum à testatore valet inter liberos absque testibus, multo magis ad pias causas.*
37 *Heres petens exequutionem testamenti, videtur omnia contenta in eo approbare, ita vt non possit contraueuire.*

Pro Domino Abbate Marco Antonio Maffa Salernitano.

ARGVMENTVM.

An titul. de his qui sibi in testamento adscripserunt habeat locum in familiari scribente testamentum Cardinalis, cui à Summo Pontifice est facta amplissima potestas liberè disponendi, licet in eo testamento adsit legatũ in beneficium scribentis, & an consil. Aretini 83. numer. 3. hic obsit.

CONSILIVM LX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

Ad primum Dubium.

1 Licet D. Abbas Maffa scripserit testamentũ, ita iubente b. m. Cardinale Cusano eius Domino, nõ videtur tamẽ obstare difficultas, q̃ adducitur exl. si quis legatũ l. filiꝰ cũ simil. de falsſ. & tot. tit. C. de his qui in test. sibi adscr. Nam sicut

ſicut teſtamẽtum conditum in loco exempto non ſubijcitur aliquibus ſtatutis iuris ciuilis, ſed debent tantùmodo obſeruari iura loci exẽpti, vt in ſpecie teſtamenti conditi in Ciuitate Mediolani in Monaſterio Sancti Hieronymi conſuluere Rol. à Valle conſ. 33.num. 23.cum ſeq. & num. 33. communem eſſe teſtatur, vol. 3. & Natt. conſ. 643. per tot. vol. 4. & ibi in fin. refert eſſe receptiſſimam ſententiam, ita cum in propoſito fuerit obſeruata forma
2 priuilegij conceſſi,quæ in ſola ſubſcriptione cõſiſtit,non eſt quærendum de cæteris à iure requiſitis, ad l. proculus de damn. inf. & l. 1. §. denique, de aq. plu. arc. Sed id multo magis in ſpecie noſtra procedere debet,ob exuberantiam facultatis conceſſæ, præſertim cum Cardinalis declarauerit nolle vti aliquo iure communi,dum expreſsè dixit velle in illa diſpoſitione,vti conceſſione ſibi à Sereniſſimo facta, quod in caſu facultatis teſtandi Cardinali conceſſæ animaduertit Hier. Gabr. conſ. 158. nu. 9. cum ſeq. vol. 1.

3 Præterea, legatum de quo agitur connumeratur inter pia c. relatum il 2.al fin.de teſtam. Nam obſequia, & ſeruitus præſtita Cardinali dicitur impenſa Eccleſiæ, adeo quod etiam de bonis Eccleſiæ poteſt fieri remuneratio c. per tuas de don. Abb. in d. c. relatum num. 8.

Sed quatenus legatum non eſſet pium, quia tamen Hoſpitale eſt hæres, dicitur inſtitutus locus pius, Clem. quia contingit,de rel. dom. l. omnia,vbi Bar. C. de Ep. & Cler. & eſt cõmunis opinio Dec. conſ. 488. num.4. vol.4. &
4 ita cenſuit Rot. in hac cauſa, & quia principale trahit ad ſe accedentia, ideo idem iudicandũ
5 eſt, quoad legata laicis relicta, & ad non pium vſum, Butr. in c. quod clericis col.16. de for. comp. Alex. conſ. 41.num.5.vol. 1. Sali. Auth. caſſa num.9. C. de Sacroſan. Eccleſ.& eſt magis communis opinio,Couar. c. relatum il primo num. 2. & 3. de teſtam. & magis communem, & ab ea in iudicando non eſſe recedendum,tradit poſt Alb.Crot.Ruin.& alios Mich. Craſſ. de ſucc. ex teſt. vel ab inteſt §. teſtamẽtum q. 18. num. 7.

6 Hinc reſultat propoſitæ difficultatis ſolutio, quæ cum deſcendat de iure ciuili ex S. C. Liboniano ceſſat, quia diſpoſitiones ad pias cauſas non ſubiacent legibus humanis, nec alicui legi ciuili, vel Imperiali, ſed iudicandum eſt ſecundum Canones iura naturalia, & diuina c. cùm eſſes c. relatum de teſta. Bar. in l.cunctos populos q. 5. C. de Summ. Trin. Bal. in l. generaliter C. de Sacroſan. Eccleſ. Anchar. in c. canonum ſtatuta de conſt. verſ. dicit Bal.Alex. conſ. 105. num. 8. 9. cum ſeqq. vol. 4. Couar. c. relatum num. 1. de teſtam. Immò ſi in conſcribẽdo teſtamẽto,& legatis potuiſſet Cardina
7 lis vti opera fideliſſimi familiaris, & in eodem actu debitam gratitudinem exercere,eſſet contra naturalem libertatem,nec eſſet verũ, quod potuiſſet perficere actum ſinè alicuius requiſitione,contradictione,vel impedimento, prout deberet Cardinalis, qui ex facultate Papæ liberè diſponere poterat, tradit Mar. Soc. conſ. 13. præſens conſultatio in fin. lib. 1. Sed magis in ſpecie, quia incongruum videtur, quod cõceſſit, & verbum Papæ, qui eſt ſummus legis lator in terris reguletur ſecundum iura ciuilia,
8 ideo quod concedit alicui,vt poſſit teſtari, etiã de bonis paternis, non eſt curandum de diſpoſitione iuris ciuilis, ſed ius canonicum tantũ modo inſpicitur,ita Bal. in l. ſi quando num.6. verſ. & ex l. iſta habetis C. de inoff. teſt.quem ibi ſequitur Iaſ. circa princ.Sal.num.4.Seb.Sap. in add. ad Abb. in c. cum eſſet litt. N. de teſtam. Imol. in l. ſi ſeruus communis Mæuij in princ.de ſtip. ſer. Mar.Soc.d.cõſ.13. col.5.litt. C. verſ. ſexto decimo,ſed ſuſpitio falſi,& frau-
9 dis, quam habet ius ciuile, de adſcribente ſibi legatum d. tit. de his, qui ſib.adſcr. reicitur de iure canonico, præſertim dum agitur ad pias cauſas, Rom. Auth. ſimiliter num. 91. verſ.ex prædictis C. ad l. falc. quia regulatur ex iure naturali, & diuino,latè ex communi omnium ſententia Card. Mant. de conject. lib. 6. tit. 3. num. 4. cum ſeq. & 14. & 15. ergo ceſſat obiectum.

10 Cæterum ſatis quidem durum videtur,quod locus ille pius velit ſubſcriptionem indiuiduã diuidere, & inæqualitatem inducere c. dilecti de iud. ideo, quod Hoſpitale non poſſit ample-
11 cti iudicium teſtatoris, vt iuridicum pro ſuo commodo, & non reſpectu legatariorum dixit in terminis Corn. conſ. 218.conſuluit Dominus litt. A. præſertim, vt ſubiungit, in ſubſcriptione litt.Y.ibi quatenus petendæ ſunt aduerſus d. Hoſpitale lib. 1.

Animaduerto quoq; quod agitur de q̃ſt.grauiſſima Rotæ iudicio deciſa,nã omnem falſi,& fraudis ſuſpitionem abeſſe declarauit, dum cẽſuit multum tribuendum fidei d. Abb. Maffę: Immò dum decidit conſtare de ſubſcriptione,
12 per conſequens declarat legatum deberi, quia ſubſcriptio firmat tam legata, quam inſtitutionem,& omnia ante ſcripta vniformiter, l. ſi ergo §. dotis de iur. dot. Caſtr. conſ.93. nu.2. lib. 1. Alex. conſ. 147. col.1.in fin. verſ.ad hoc oſtendendum vol.2. de communi Dec. c. quoniã contra col.20. verſ.circa primũ de probat.
13 Rurſus dicit conſtare de ueritate ſcripturę per teſtes,qui eam viderunt ante,& poſt ſubſcriptionem,ergò neceſſariò includitur legatũ d. Abb. & ſufficit hæc veritas,quicquid in cæteris diſponat etiam ius Canonicum,ita in ſpecie Sal. in l. ſi quando num. 4. C. de inoff. teſtamento.

Nequè extra rem erit illatio, ſi ex prædictis non eliditur obiectum, ſcilicet veriſſimam,&
14 communem opinionem eſſe,ex minus ſollemni teſtamento naſci naturalem obligationem, quò ad legati proteſtationem. latiſſimè Ioan. Gutier.in rep. l. nemo poteſt de leg. 1. nu.457. vſque ad 460. & Viu. comm.op.881.Immò nec ſoluti repetitionem dari per tex. l. 2. C. de fideic. quem aureum dicit d. Gut. vbi ſupra idẽ dicendum eſt in hoc legato per d. Abb. conſcripto familię teſtatoris ſub nomine collectiuo, ſaltèm ob ſubſcriptionem, ſi ergo oritur obligatio naturalis, & ex ſeruitijs, quæ ſola aſſertione teſtatoris dicuntur ſufficienter proba-

ta,

ta, latè Menoch. de præs. lib. 3. præs. 29. num. 31. oritur obligatio antidoralis l sed & si lege §. consuluit cum vulg. & manifestissimi iuris est,
16 ex duplici obligatione naturali dari actionem de iure ciuili Alex. in l. 1. col. 2. & Rom. col. 3. secundum intell. Bal. & Ang. de cond. ind. Iaſ. in l. cùm quis num. 7. C. de iur. & fac. ign. in l. si pacto, quo pœnam C. de pact. per l. fin. C. ad l. falc. secundum prædictum intell. ergo portio, & legatum debetur dicto Domino Abbati omni iure.

Ex quibus, &c.

Ad secundum Dubium.

ARbitror, Aret. conſ. 88. nu. 3. non obstare cõtra hæredem quondam Abb. Maffæ, ne admittatur ad portionem sibi tangentem in distributione faciendæ pecuniæ prouentæ ex venditione mobiliũ Illustrissimi D. Cardinalis Cusani seruata forma legati suæ familiæ relicti sub prætextu, quod dictus Abbas propria manu te-
17 stamenti scriptionem exarauit, iuxta l. filius, & l. si quis legatum ff. de falſ. & tot. tit. C. de his, qui in test. sib. adscr. Quia Aret. d. conſ.
18 loquitur in Notario, qui conscripsit testamentum, in quo erant instituti venientes ab intestato, inter quos profitebatur esse Notarius, qui re vera non erat ex eis, & quod peius testes testamentarij deponebant contra testamentum, ac contra Notarium, reducendo causam testati ad causã intestati, & sic nullo modo ad casum nostrum aptari potest.

Primo, quia ille Notarius erat persona publica, cuius auctoritati testamentũ innitebatur. Sed Doct. communiter limitant d. tit. de his
19 qui in test. &c. non habere locum, quando manus adscribentis nullam præbet fidem testamẽto, sed aliundè robur, & auctoritatem acquirit, vt post Spec. Odofr. Cyn. & alios antiquos in d. l. 1. C. de his, qui in test. sibi adscrip. tenent contra d. Goffr. in l. si quis ita de reb. dub. Bart. in l. 1. §. ex illa hora, ad l. Cor. de fal. Bald. in l. 2. C. de his qui sibi adscr. & in l. dictantibus num. 5. C. de test. Alber. in Rub. C. eod. Barb. conſ. 58. col. antep. verſ. & si quispiam dixerit lib. 1. Monsſ. conſ. 68. num. 28. & conſ. 84. num. 30. Bella. conſ. 79. nnm. 8. At testamentum prædicti D. Cardinalis, de quo agitur, non innitebatur scripturę, & auctoritati d. Abb. Maffæ, qui non erat Tabellio, sed tantum familiaris, Sed subscriptioni testatoris, vti testamẽtũ ad pias causas, vt pluries Rota cẽsuit in deciſ. diuerſ. deciſ. 74. & in terminis in hac causa testati 4 Febr. 1600. coram R. D. Iusto, tenuerunt DD.
20 de Rota. Et quod S. C. Libonianum non habeat locum in familiari adscribente, sed in Notario, tenet in terminis Ioannes Sicard. in d. l. dictantibus nu. 4.

Secundò, testes examinati in causa testamenti, vt Illustrissimus Cardinalis Plata, & D. Germanicus Fidelis non solum ponunt ante oculos veritatem testamenti prædicti, sed etiam legatum dicti D. Abbatis, vt ex depositionibus eorum apparet, quod non erat in casu dicti conſ.
21 Aret. & sic quando adscribens probare potest per testes voluntatem testatoris S. C. locum non habet, vt Doct. supra relati, & Ang. de malef. in verb. falsario nu. 32. & ibi Add. nu. 35. Ioan. Durandus de art. test. tit. de leg. caut. prima num. 3. & Card. Mant. de coniect. lib. 1. tit. 6. num. 5.
22 Tertiò, hęres, qui fuit institutus in testamẽto d. Cardinalis nõ obiecit cõtra testamẽtum, & pso nã d. Abb. sed illam approbauit, quo casu nihil apponi potest cur suum legatum, & partem in distributione petere nequeat, ad not. per Farin. in tract. de test. q. 60. illation. 9. nu. 298. qui de magis communi testatur, & latissimè prosequitur Corn. etiam in d. l. dictantibus numero 5, & 10.
23 Præterea, legatum, de quo agitur, censetur factum familiæ pro seruitijs, sed S. C. cessat in
24 adscribente sibi mercedem, etiam quod sit Notarius, Cum. conſ. 79. quem sequitur Simon de Prætis de interpr. vlt. vol. lib. 2. sol. 2. nu. 28. Baiard. in add. ad Clar. lib. 5. pract. crim. §. falsum num. 323.

Quartò, etiam aduertatur, Rotam in hac causa testamenti decreuisse solam subscriptionem
25 sufficere, sed communis est iuris conclusio, quod in subscriptione omnia censentur vniformiter approbata à subscribente, quæ in scriptura continentur l. cùm antiquitùs C. de testam. l. si ergo §. dotis, de iur. dot. Castr. conſ. 93. post num. 2. lib. 1. Fulg. in lege scripturas C. qui pot. in pign. hab. idem Fulg. Bal. & Salic. in l. vice donatricis C. de don. Iodoc. Dam. in suo enchir. parium, in verb. subscribere testatur de communi, ergo censetur etiam appro
26 batum legatum, cum idem iudiciũ sit de principali, quod de accidentibus Couarr. in c. relatum de test. omissis cæteris.

Maior etiam insurgit ratio pro iure d. Abb. quia ob seruitia legatum censetur factum, quæ
27 sola assertione testatoris probantur, ex quibus oritur obligatio antidoralis l. sed, & si lege §.
28 consuluit, de pet. hær. l. si pater §. vlt. de don. cum simil. per Tiraq. in l. si vnquam C. de reuoc. don. q̃ obligatio obligat sub pena peccati DD. in c. in officijs de testam. quia illud quod naturaliter debetur, in foro animę omninò psoluẽdum est, Bar. ad reprim. in verb. denunciationem, Abb. in c. quia plerique de imm. Eccl. Anch. in reg. poſſ. de reg. iur. in 6. Couar. in c. cum esses num. 5. in prin. de test. de communi testatur, & ideò huiusmodi legatum censetur pium c. relatum il 2. ad fin. de test. Idcircò Illustriss. DD. Exequutores piæ voluntatis d. D. Cardinalis in hac parte tenentur exonerare conscientiam defuncti c. in literis de rap. c quia nobis il 2. de sent. exc. Abb. in c. 2. de præscr. num. 8. ad finem, quia loco hæredis habentur l. si quis ad declinandum C. de Epiſc. & Cler. omissis cæteris, Tiraq. de priuil. piæ causæ priuil. 81.

Ex quibus, &c.

Ad ter-

Ad Tertium Dubium.

LEgatum de quo agitur omninò deberi arbitror, siuè ex capite potestatis, siuè voluntatis, siuè sollemnitatis consideretur, non enim dubium est de potestate testandi, amplissima
29 etiam solo verbo Illustrissimo Cardinali F.M. concessa Dec. cons. 512. Couar. in c. cum in officijs num. 7. de testam. etiam absq; legitima causa, glos. magna in Auth, si qua mulier C. de Sacrosanct. Eccle. Bal. in l. vlt. vers. & prædicta faciunt ad q. C. vnde leg. Decian. qui de communi testatur cons. 80. num. 14. vol. 4. Et huiusmodi ampla testandi licentia sollemnitates non requirit Cæph. cons. 451. num. 235. volu. 4.

36 De voluntate constat expressè ex cedula Illustrissimi Cardinalis manu subscripta, cuius subscriptio idem operatur, ac si in totum scripta fuisset Bal. in Auth. contra qui propriam, C. de non num. pecun. Ang. in l. si ita stipulatus §. Chrisogonus de verb. oblig. Cæph. cons. 30. num. 21. lib 4.

31 Rursus, quia voluntas testatoris ex eiusdem dictis extra testamentum declarari potest Bart. in l. 2. num. 40. Rip. num. 52. Soc. Iun. 112. de vulg. & pup. substit. vbi cæteri omnes post Alex. cons. 100. num. 10. in 4. & constat eundem notum fecisse legatum de quo agitur Illustrissimo Cardinali de Plata, cui & si veluti vnico testi non crederetur glos. & Abb. in c. si
32 cut de sent. excom. Ias. multa cumulans in l. cum filius fam. col. pen. de verb. oblig. in repet. l. admonendi num. 189. de iureiur. in l. nec is in prin. vers. 3. facit de acq. hær. Dec. latè in c. causam quæ ad fin. de off. deleg. Decian. post multos cons. 43. num. 25. lib. 2. nihilominus magna ei fides adhibetur, vbi habeat contestem, Bellamer. dècis. 628. Decian. cons. 10. nu. 28. lib. 5. vt contingit in proposito, nam Illustrissimo Cardinali de Placta alter contestis est amboquè delegato scienter deponunt.

Accedunt postea benemerita legatarij, & seruitia Illustrissimo Cardinali defuncto præstita omnibus notissima, & ab eodem Illustrissimo asserta, cuius sola assertione satis sufficien
33 terquè probantur not. in clem. 1. de probat. Dec. cons. 191. Decian. cæteros referens cons. 25. num. 38. lib. 1. Marsi. sing. 610. Tiraq. in l. si unquam in verb. donat. num. 102. C. de reuoc. don. Menoch. latè de præsumpt. lib. 3. præs. 29. nu. 31. ob quæ seruitia, & benemeri-
34 ta etiam de bonis Ecclesiæ Prælatus donare potest Redoan. de reb. eccl. non alien. rub. 8. num. 26. & seq. & rub. 23. cas. 21. num. 23. qui alios refert, de uoluntate igitur Dom. Illustrissimi Cardinalis, & potestate, quibus omnes humani actus regulantur, l. multum interest C. si quis alt. vel sibi, nulla dubitatio est.

Quo verò ad sollemnitatem minus contingit dubitari, quandoquidem ad pias causas sine te-
35 stibus sola testatoris manu scriptum, vel subscriptum testamentum est validissimum Rota decis. 74. num. 12. & seq. lib. 2. in diuers. post Din. in l. Lucius la 2. de mil. test. Couar. in c. relatum num. 12. de test. Clar. §. test. q. 7. nu. 3. quòd & si duo exigat requisita, non tamen sunt necessaria, cum defuncti voluntas duobus testibus probari possit, Ias. in l. vlt. num. 17. & seq. C. de fideic. Dec. cons. 196. col. pen. vers. & vlterius Rip. in l. nemo potest num. 32. de leg. 1. Tiraq. de leg. connub. in verb. contract. glos. 3. num. 95. Viuius in suis comm. opin. in verb. testes duo præsertim, vbi in re principali differentia non versatur, sed circa aliquam quãtitatem, vel qualitatem Bart. in l. cum proponebatur de leg. 2. Ias. in l. errore ad fin. C. de test Alba cons. 529. nu. 20. & ibi latè in Addict. littera K.

36 Et certè si inter liberos ualet eiusmodi testamentum Clar. in §. testam. q. 14. multo magis ad pias causas Rot. d. decis. 74. num. 17. etiam si nuta fieret, Card. Mant. de coniect. ult. uol. lib. 6. titulo 3. num. 15. E quemadmodum priuatæ scripturæ propria manu scriptæ, etiam sine testibus etiam non lectæ inter liberos fides adhibetur Bart. in l. si is num. 4. & ibi Aret. de test. Abb. in c. 1. 3 not. de succ. ab intest. cum alijs per Cæph. cons. 99. num. 3. lib. 1. ita, & amplius ad pias causas, vt dictum est.

37 Accedit denique ad legati, de quo agitur validitatem hæredem petijsse testamenti executionem, consequenterque velle se hæredem esse, quod aliud non implicat, quam factum defuncti approbare Ioann. de Amic. cons. 3. nu. 18. cui contrauenire nequit l. cum à matre C. de rei uend. l. ex qua persona de reg. iur. Immò factum ipsum ratum habere tenetur Ioan. de Amic. d. cons. 3. num. 20. Affll. decis. 281. num. 11. Et ex his, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Facti species.*
2 *Cessio, iura, & actiones quæ erant pœnes cedentem in cessionarium transferuntur.*
3 *In bonis quæsitis Cameræ Apostolicæ non habet locum successio.*
4 *Bona episcopi defuncti gaudent eo priuilegio, quo bona ecclesiarum.*
5 *Bona sequuntur conditionem personæ.*
6 *Statutum ad personas non subditas referri non potest, nec ad earum bona.*
7 *Statuto laicorum an comprehendantur clerici.*
8 *Statutum circa bona disponens ad extra territorium existentia an porrigatur, & nu. 34.*
9 *Decretum pro alienandis bonis pupilli, is Iudex, interponit in cuius territorio bona sunt sita.*
10 *Agnationis conseruatio ad illum refertur de cuius successione agitur.*
11 *Pater an vt legitimus administrator bonorum maternorum ea donando filios obligare possit, & nu. 37.*

12 Fi-

12 *Filia dotata à successione excluſa, à donantis dũtaxat censetur excluſa, vide nu. 40.*
13 *Excluſio restringi debet ad ſuam cauſam.*
14 *Statutum excludens fœminas eſt odioſum earum respectu, & porrigi non debet.*
15 *Argumentum à diſpoſitione teſtatoris ad ſtatuti diſpoſitionem valet.*
16 *Caſus à ſtatuto omiſſus remanet in diſpoſitione iuris communis.*
17 *Maſculorum deſcendentium appellatione maſculi, & fœminae continentur.*
18 *Principes ſupremi generalia ſtatuta etiam iuri communi derogando condere poſſunt.*
19 *Ducum Vrbini decreta citra ſucceſſiones fœminarum, & nu. 24.*
20 *Ex probemio finalis intentio diſponentis declaratur.*
21 *Inducta ad conſeruationem familiarum quamuis præter ius commune lata accipiunt interpretationem.*
22 *Dictionis repetitiuæ vis.*
23 *Statutum excludens fœminas ſtantibus maſculis, intelligitur in eodem gradu exiſtentibus.*
25 *Quæ vltimo decernuntur velut præcedentium correctoria attendenda.*
26 *Proteſtatio non poteſt eſſe contraria facto.*
27 *Familiæ per maſculos conſeruantur, & abſque bonis fordeſcunt.*
28 *Mater maſculos ſi inſtituat eisq. ſubſtituat, conſeruationem familiæ mariti reſpexiſſe intelligitur.*
29 *Pro expreſſo habetur, quod ſtatuentes diſpoſuiſſent ſi cogitaſſent.*
30 *Bona Clericorum iure ſpolii ad Cameram Apoſtolicam, cum ſuis oneribus, & qualitatibus perueniunt.*
31 *Succedens in ius alterius eodem iure vti debet, quod is, cui ſucceſſit habebat.*
32 *Bona ab Epiſcopis ex propria doctrina acquiſita, non pertinet ad Cameram Apoſtolicam.*
33 *Epiſcopus retinet bona patrimonialia, & in illis an reputetur, vt laicus.*
35 *Singularis ad vniuerſale venit in conſequentiam.*
36 *Hæreditas tota ibi eſſe cenſetur, vbi maior ipſius pars reperitur.*
37 *Adminiſtratio facti nullum ius tribuit adminiſtratori.*
38 *Pater etiam ſi Princeps eſſet filiis in iure quæſito, aut in ſpe non præiudicat.*
39 *Hæreditates legibus deferuntur non ex erronea hominum opinione.*
41 *Statutum excludens fœminas, excludit etiam deſcendentes ab eis.*

Pro D. Alexandro de Bonauenturis herede q. Reuerendiſſimi D. Vincentij Fuſcherij Epiſc. Montis Flaſconi.

ARGVMENTVM.

Clarè, & diſtinctè habetur, quomodo inceſſionarium dicantur transferri iura cedentis, & an bona Epiſcopi defuncti gaudeant priuilegio Eccleſiæ, & quomodo. Item agitur ſatis eruditè de intellectu ſtatuti Principis diſponentis, ne fœminæ dotatæ vlli ab inteſtato ſuccedant; & an tale ſtatutum porrigatur ad bona extra iuriſdictionem ſtatuentis ſita, vel quæ erant penes perſonas ſibi non ſubditas: & ex his multa etiam dilucidantur, ab omnibus notanda.

CONSILIVM LXI.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

1 Reuerendiſſimus Vincentius Fuſcherius Vrbinas Epiſcopus Montisflaſconi apud Catholicum Regem Legatus in Hiſpania deceſſit ſuperſtitibus duabus ſororibus, & ex altera ſorore præmortua duobus nepotibus, Alexandro nimirum, & Orinthia de Bonauenturis, ex qua, & D. Camillo de Bonauenturis illius viro, natus eſt Benedictus. Epiſcopus inteſtatus decedens multa bona, tum in patria, cum Romæ, vel alibi reliquit, pro quibus ſorores, & Ioannes Bernardinus, Alexandri, & Orinthiæ pater cum Reuer. Camer. Apoſtolica tranſigerunt, quæ bona prædicta ſpolij nomine occupauerat: poſt Orinthiæ mortem D. Camillus Benedicti filij nomine bonorum prædictorum dimidium petit, nec illi tanquam à matre cauſam habenti, credit obſtare Sereniſſimum Vrbini Ducum decreta, quibus cauetur ne fœminæ dotatę ad aſcendentium, vel deſcendentium, collateraliumuè ſucceſſionem admittantur. Quæritur quid iuris? & ad fauorem Benedicti multa ſunt, quæ ei ſuffragari videntur.

Primo, quoniam ceſſionis natura eſt, vt iura, 2 & actiones, quæ erant penes cedentem, in ceſſionarium transferantur, Bart. latè in l. 1. ff. de act. & oblig. & in l. 1. C. eodem, in l. hæredem mand. Bald. in l. pen. & fin. C. mand. & in l. vlt C. de hæred. vel act. vend. Ber. conſ. 189. nu. 19. lib. 1. & conſ. 43. nu. 22. lib. 3. quoniam in cedentis locum ſuccedit, Bald. in l. emptor C. de hæred. vel act. vend. fitq. huiuſmodi trãſlatio cum ſua cauſa l. nomen debitoris in princ. & §. 1. de legat. 3. Roman. per eadem iura conſ. 38. & 135. præſertim vbi ceſſio ex cauſa oneroſa procedit, Rodulph. de vſur. par. 3. dub. 4. in princ. Pariſ. conſ. 75. nu. 19. & conſ. 64. nu. 6. vol. 4. Afflict. deciſ. 91. in fin. Thob. Non. conſ. 84. num. 1.

3 Sed bona Epiſcopi defuncti, de quibus agitur, ratione ſpolij Reuerendæ Cameræ Apoſtolicę erant acquiſita, nec in illis ſucceſſio amplius locum

cum habere poterat, iuxta latè tradita per Redoan. de spol. eccl.q.1. & ab eadem Camera Apostolica D.Ioanni Berardino filiorum nomine, Alexandri scilicet, & Orinthiæ ex transactione onerosa cessa fuerunt, ergo eodem modo ad ipsos cessionarios pertinent, absque alicuius exclusione, sicut ad Cameram Apostolicam spectabant.

Secundò, in hac causa agitur de succedendo
4 in bonis Episcopi defuncti ab intestato, quæ etsi patrimonialia, vel aduentitia, vel aliter acquisita, eodem gaudent priuilegio, quo bona Ecclesiarum, glos. 2. in fin. & ibi Abb. Felyn. num. 10. Dec. nu. 21. & seq. & alij in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ extra de constit. quandoquidem acquisita per clericos ex bonis Ecclesiæ prodijsse cẽsentur cap. 1. & ibi Abb. de pec. cler. glos. in l. etiam in verb. credidissent C. de donat. inter vir. & vxor. ad instar bonorum per vxorem constante matrimonio acquisitorum, iuxta l. Quintus Mutius ff. de donat. inter vir. & vxor. secundum Zabar. in d. cap. 1. de pec. cler. nisi cõtrarium probetur, Guid. Pap. q. 154. & propterea sequuntur conditionem personæ l. Paulus de acquir. hæred. l. vlt. in fin. de inoffic. testam.
5 Sed Ducum Vrbini decreta quantumuis generalia sicuti statuta, ad personas non subditas nõ
6 possunt, nec ad eorum bona referri, Bald. in l. omnes populi, de iustit. & iur. in l. vlt. §. in computatione C. de iure deliber. d. cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, vbi latissimè Scribent. Dec. præsertim nu. 5. 13. & seq. in cap. quod clericis de for. compet. vbi Imol. simile statutum asserit in hæreditatibus clericorum locum non habere, Brun. de stat. excl. fœmin. art. 8. q. 2. in fin. Immò nec si de clericis specialis mentio fieret ex defectu potestatis compræhenderentur, Bart. in l. vlt. C. de pact. Alex. conf. 139. ad fin. lib. 2. cum
7 simil. per Felyn. nu. 89. & Dec. nu. 52. & 57. in d. cap. Ecclesia sanctæ Mariæ, per Brun. in d. tract. art. 6. in 1. membr. q. 2. & per Paris. conf. 40. nu. 3. cum seq. lib. 3. nec etiam si statutum Ecclesiæ libertatem non læderet, illos compræhenderet, Riminald. Iun. conf. 753. num. 6. lib. 7. ergo sub Ducum Vrbini decretis Episcopi bona, de quibus agitur, minimè continentur.

Tertiò, esto, quod compræhendi possunt, non tamen omnia compræhenderentur, nam quæ extra ipsorum Ducum territorium sita sunt, non vtique venirent; quoniam statutum circa
8 bona aliquid disponens, ad extra territorium existentia non porrigitur, Barr. in l. 1. q. 6. C. de summ. Trin. Bald. in l. si arrogator ff. de adopt. latè Soccin. conf. 292. col. 2. lib. 2. & 288. col. 1. eod. lib. Alex. conf. 128. lib. 1. latissimè Brun. tractat. de statut. art. 8. q. 25. cum alijs per Ias. conf. 163. lib. 3. Dec. 277. vers. & quia statutum, Paris. conf. 84. num. 42. & seq. lib. 1. etiam in personis statuenti non subiectis, Cæphal. conf. 120. nu. 11. lib. 1. & 278. nu. 104. in 2. Peregr. conf. 90. nu. 18. lib. 1. Hinc est, vt ab eo Iudice pro bonis pupil-
9 li alienandis decretum interponi debeat, in cuius territorio bona sita sunt, quamuis ex eo pupillus non trahat originem l. si prædium C. de præd. min. idemq. etiam pupillo tutorem decernat l. vnica C. qui pet. tut. Bart. in l. pupillo de tutor. & curat. Roman. conf. 450. Crauett. 844. nu. 7. lib. 5. Aldobr. conf. 2. nu. 10. At bonorum Episcopi defuncti, de quibus agitur magna pars Romæ, & alibi extra iurisdictionem Ducis Vrbini extat, ergo ad illa saltem, veluti sub Ducum decreta non compræhensa, Orinthia Alexandri soror, siue Benedictus ipsius filius debet admitti.

Quartò, quoniam prædicta decreta Ducum Vrbini emanarunt, vt bona in agnatione conseruarentur, vt ex eis euidenter apparet: agna-
10 tionis autem conseruatio ad illius agnationem refertur, de cuius successione agitur, non eius, qui succedere prætendit, vt not. omnes per illum text. in l. cum acutissimi C. de fideic. Bart. in l. peto §. fratre q. 1. de leg. 2. in l. si cognatis q. 1. vbi Socc. nu. 31. & alij Scrib. de reb. dub. Paris. conf. 1. nu. 59. vol. 3. Cæphal. conf. 17. nu. 29. lib. 1. Sed Alexander, qui sororem, & nepotem ex ea excludere nititur ab Episcopi successione, non est de familia, & agnatione ipsius Episcopi, nempè Fuscheria, sed de familia de Bonauenturis, ergo &c.

Quinto accedit, quia pater legitimus admini-
11 strator bonorum maternorum l. 1. vbi Doctor. C. de bon. mat. potest filios, et donando obligare ad not. per Castr. Ias. num. 10. & alios in l. contra iuris §. 1. de pact. præsertim ex iusta causa; & inter nobiles l. filiusfamil. vers. nonnunquam de donat. l. cum plures §. vlt. vers. pro facultate de admin. tut. cum alijs per Pinell. in d. l. 1. par. 3. nu. 57. C. de bon. mat. sed Io. Berardinus, Alexãdri, & Orinthiæ pater, dotem pro filia predicta constituendo illi concessit, vt de eorum bonorum, de quibus agitur, dimidiã disponere posset, quorum ipse legitimus erat administrator, eratq. causa dotis iustissima, ac inter nobiles agebatur, quæ declarationes patris non parùm suffragantur D. Orinthiæ, & filio, iuxta l. si de interpretatione de leg. ergo pro illorum bonorum dimidia Orinthia, siue eius filius excludi non debet.

Sextò, vbi filia dotata à successione excludi-
12 tur, vt per huiusmodi decreta ab hereditate dotantis dũtaxat censetur exclusa, Bald. post glos. in l. 1. C. de leg. hær. Alex. in l. 1. §. veteres ff. de acquir. possess. Corn. conf. 74. nu. 8. par. 1. Dec. in l. pactum nu. 8. C. de collat. & conf. 379. nu. 7. asserens exclusionem restringi debere ad suam
13 causam, iuxta l. cancellauerat de his, quæ in test. del. Soccin. conf. 30. col. 7. vers. quod autem predicto modo lib. 1. per l. quoniam nouella in fi. ibi si ex substãtia eius profecta est C. de inoffic. testam. Anchar. conf. 80. Alex. conf. 71. nu. 5. Aldobr. d. conf. 2. nu. 115. & 121. cum seq. Orinthia verò non fuit ab Episcopo auunculo, sed à patre dotata, ergo &c.

Septimò, quia prædicta decreta duo habent
14 capita, alterum includiuum, alterum excludiuum, vt in simili statuto distinguunt omnes, quatenus est includiuum, masculorum reputatur fauorabile; odiosum verò quatenus fœminas excludit, latè Brun. d. tract. de stat. ex-

cl.

cl.fœm.art.4.num.5.& art.6.ac 7. post multos, quos recenset, sicut igitur in 1.cap. extendendum,ita in altero restringendum est,saltem, vt ad personas non nominatas non porrigatur, Bald.in l.sed & milites in princ.de excus.tut.in auth. ex testamento ad fin. vers. modo iuxta prædicta quæro C.de sec.nupt.per text. in §.cũ igitur in authent.de non elig.sec.nub.latè Dec. cons.558.nu.2. 511.nu.5. & 569.in fin. ad idem faciunt,quæ idem scripsit cons.13.per tot.quod
15 suaderi etiam potest arguendo de dispositione testatoris ad dispositionem statuti l.seruus hac lege ff.de manumiss.l.si ita fuerit in fine, & ibi Bart.de man.test.l.vlt. vers.quemadmodum C. de verb.sign.Euerard.in loco à lege ad testatorem, sed testatoris dispositio ad personam non nominatam non extenditur l. qui liberis, de vulg.& pup.substit. l.qua conditio de cond.& demon. ergo neque etiam in statuto, arg.eorum, quæ not. in l.si verò §. de viro solut.matr.in l.si vnus §.ante omnia de pact.in l.si decesserit, qui satisd.cog. in l.Neratius de reg.iur. Pari modo arguendo de rescripto ad statutum, vt arguit Calcan.cons.18.in princ.Gabr.lib.6. commun. opin.concl.7.verùm inter personas in prædictis decretis nominatas de auunculo nihil dicitur,
16 casus ergo iste omissus in iuris communis remanet dispositione l.commodissime,vbi not.de lib. & posth. Cæph.cons.140.nu.22.lib.1. igitur Orinthia,siuè eius filius ab Episcopi successione non erit excluſa,immò ad eam,vt iuris communis est, debet pro sua portione admitti.

Postremò, qua ratione contenditur Alexandrum sororem exclu dere, quia masculus, eadem dicẽdum est Benedictum Orinthiæ filium pro parte admittendum : nam masculorum
17 descendentium appellatione, masculi ex fœminis quoque descendentes comprehenduntur, cum sint descendentes,& masculi cap.1. de eo, qui sibi, & fil.mascul.in vsib.feudor. Alber.in l.Neratius de man.test. Castrens.in l.1.num.2. C. de cond insert. Fulgos.cons.86. col.2. Corn. cons.246.nu.9.lib.2.

Verùm maturiùs cuncta introspiciens, arbitror contrariam partem veriorem esse, nimirum,vt Benedictus Orinthiæ filius excludatur, atque Alexander ad omnia, quæ Episcopi bona fuerunt admittatur; & pro hac probanda opinione præmittimus,duo extare decreta ad rem nostram pertinentia, alterum Sereniſſimi Ducis Federici Vrbinatis,alterum Sereniſſimi Ducis Guidi Vbaldi,de quorum validitate non est dubitandum, cum possint eiusmodi Principes
18 generalia statuta,etiam communi iuri derogãdo,condere,Alex.cons.1.col.7. vers.præterea lib.5.Castr.cons.34.lib.2. Crauett.cons.155.nu. 11.vers.ad præmissis. vbi alios connumerat lib. 1.quo decreto Ducis,inquam,Federici cauetur excludendas esse fœminas, & descendentes ex eis per lineam masculinam ex eisdem, & alijs collateralibus masculis, à successione patris, matris, & collateralium masculorum, & eorum filiorum, nec non aliorum descẽdentium, tàm per lineam paternam, quàm maternam, ab intestato defunctorum, dum ipsæ filiæ dotatæ fuerint à quocunque prædictorum, & cæt.
19 Decreto autem Ducis Guidi Vbaldi dispositum est, vt ad successionem Aui Auiæ, Patris, matris, seù fratris, vel alterius ipsorum, & ipsarum, fœmina ab eis,vel vno ex eis dotata, perpetuò censeatur excluſa, quousque superfuerint masculi in infinitum per rectam lineam descendentes, & cæt. Hæc namque decreta sunt omninò fauorabilia, tùm quia in bono publico, & communi vtilitate, atque honestate fundantur, vt ex eorum prohemijs apparet,
20 quibus finalis intentio disponentis declaratur l.vltima ff. de hæred. instit. Roman. cons. 180. num. 6. Dec. cons.379. colum.3. cum vulgaribus, tum quia pro familiarum, & agnationum conseruatione emanarunt,quo fit,vt licet exorbitantia sint à iure communi, latam nihilomi-
21 nus recipiunt interpretationem, Ruin. consil. 48. lib. 3. part. . Imol. cons. 184.num. 12. & 29. Cæphal. cons.309. num. 71. in tertio, post Bartol.in l.2. §. exercitus ff. de his, qui not. infam.in l. si constante 2. quæst. prim.par. princ. ff. solut. matrimon. & in l. 3. §. vtrum ad syllan. quæ ratio cum sit expressa, finalis esse intelligitur, Bartol.in l. 1. ff.ad Macedon. in l.vltim.de hæred.instit. Alex.cons.20.colum.2. lib. 1.Dec.444.nu.8.cum simil.& consequenter extendenda,argum.l.cum pater §.dulcissimis de legat.3.cum concord. atque etiam, quoniam congruam dotem fœminis expresè conseruãt, quamobrem solum fauorabilia dicuntur, Bald. cons.34. lib.3. Imol. in l.Titio centum §. Titio genere de cond.& demonst. Corn.cons.9.col.2. vers.quarto,Decian.cons.53.num.14.lib.5. post Butr.cons.39.col.3.quem Dec. sequitur consil. 106.col.2.vers.octauo lib.1.

Secundò,quia hisce decretis excluduntur fœminæ à successione collateralium,& aliorum descendentium, tàm per lineam paternam, quam maternam; ergo dum collaterales expressit, intellexit pariter ex vtraque linea, vt
22 natura illius dictionis repetitiuæ aliorum, ostendit l.si fugitiui C. de seru.fugit.l.1. C. de furt.l.si quis emptionis C.de præscript.30.ann. §.sed istæ instit.de act.cum vulg.Auunculus autem collateralis est l.Iurisconsultus §. auunculus ff.de grad. hinc nihil obstant, quæ tradidit Thob.Non.cons. 10.quoniam termini sunt longè diuersi,ipse loquitur de filia excludenda per patruum à successione fratris: Nos verò de sorore excludenda per fratrẽ à successione auunculi. Et insuper, quia dum in decreto dicitur de vtraque linea paterna, & materna, intelligitur de excludentibus fœmininas, vt in casu nostro Alexander est excludens sororem in eodem gradu existentem,iuxta interpretationem communem statutorum excludentium fœmi-
23 nas existentibus masculis, in eodem scilicet gradu existentibus, vt per Castrens. cons.175. ad finem vers.cogitaui lib.1. Campeg.qui alios antiquos refert tractat.de dot.par.vltim.quæst. 47. Alexand.in l.si dotali in fine solut.matrim. Ruin.cons.43.num.3.lib.3.Curt.Iun.cons.7.nu. 9.Roland.cons.55. nu.25.lib.1. Cæphal.318.nu. 53.in tertio,& Brun.d.tract.art.12.q.17.nu.259.

cum sequ. ad idem pertinet, quod tradit postea Thob. num. 16. circa decretum Ducis Guidi Vbaldi, quoniam in casu nostro (& hoc sit stabile fundamentum) agitur de excludenda sorore per fratrem in eodem gradu existentem ab auunculi successione, vt diximus.

Tertiò, decretum Ducis Guidi Vbaldi fœ-
24 minas excludit, quousque masculi superfuerint per lineam directam descendentes in infinitum ab hæreditate Aui, Auiæ, patris, matris, & fratris, & ita excluduntur fœminæ omnes descendentes ab eisdem ascendentibus, excluduntur, inquam, à masculis descendentibus ex ijsdem ascendentibus, ergo requirit decretum, vt masculi excludentes descendant per lineam directam, cum agitur de hæreditate, vel ascendentium, vel collateralium, & in eorundem successione, requirit etiam, vt fœminæ, quæ excluduntur, descendant per lineam, vel masculinam, vel fœmininam: modo Alexander, & Orinthia ex eisdem ascendentibus descendunt, igitur in auunculi successione, & sic collateralium excludit Orinthiam Alexandrum. Quod autem hoc decretum de horum collateralium successione intelligatur, patet, tùm quia in altero præcedenti decreto de collateralium successione expresè deciditur, quod Dux Guidus Vbaldus confirmare, & ampliare se voluisse testatur, vt ex ipsius decreti prohemio euidenter apparet, tùm etiam, quia in hoc Guidi Vbaldi decreto de fratris successione deciditur, qui collateralis est d. l. Iurisconsultus §. sunt ex lateribus de grad. Nec dicatur de collateralium successione nihil, nisi fratris dumtaxat fuisse decisum, ergo si de alijs intellexisset, profectò expressisset, ad leg. vnic. §. sin autem ad deficientis C. de caduc. tollend. quamobrem decretum Ducis Federici potius restrinxisse videtur, & ideò vltimum Guidi
25 Vbaldi decretum, veluti præcedentis correctorium esse actendendum, Bartol. Castrens. Fulgos. & Salycet. in l. omnium C. de testament. Abb. in cap. dilecto num. 10. de præbend. cum simil. per Cæphal. cons. 571. num. 12. volum. 4. & tanquam nouissimè emanatum, altero circumscripto seruandum esse, quanquam illi cõtrarium, Bartol. in d. l. omnes populi num. 35. de iustit. & iur. in l. Gallus §. quidàm rectè in fin. de liber. & posthum. Dec. cons. 3. nu. 2. Marsil. qui alios refert in l. 1. §. si serui num. 9. ff. de quæst. Quoniam respondetur, quod cum Dux Guidus Vbaldus expresè protestetur velle se Federici decretum confirmare, atque ampliare, ne protestatio sit facto contraria contra iu-
26 ra vulgat. cap. cum M. Ferrarienſis, extra de constit. cap. sollicitudinem de appella. cap. olim causam de consuetud. Bartol. & alij in l. non solum §. morte ff. de nou. oper. nunciat. & cum agatur de fauore masculorum, quem latè interpretari solent, Decian. cons. 7. num. 80. lib. 5. erit eo modo, vt diximus, decretum istud intelligendum.

Quartò, quia intentio Principis in vtroque decreto circa agnationis, & familiæ conseruationem generalis est, ita vt non solum antiquas agnationes, & familias conseruare, & propagare studuerit; sed nouas, quas in dies erigi contigerit ampliare, & statuere ad fauorem masculorum intellexerit, per quos tantummodo conseruantur §. cæterum, & §. media, instit. de leg. agn. succ. l. 1. §. sed si seruus ff. de vent. insp. sicut per fœminas extinguuntur, per quas in alienas
27 familias, & sæpè in alienas Ciuitates transferuntur, vt considerabat Io. Andr. ad Specul. de successi. ab intest. & habetur in l. pronunciatio §. familiæ de verbor. signif. in l. fin. C. eodem alioquin absque bonis sordescũt, & extinguuntur l. 1. de custod. reor. l. si creditores de priuileg. credit. cum simil. per glos. in cap. constitutus de appell. per Brun. d. tract. art. 3. num. 7. Paris. cons. 22. nu. 54. lib. 2. & Decian. 17. nu. 28. in primo, quas publicè interest conseruari, Bart. in l. 1. §. denunciare de ven. insp. in l. ab omnibus de legat. 1. l. super statu C. de quæst. Quapropter licet per Alexandrum familia Fuscheria non conseruetur; noua tamen in ea consanguinitate inducitur, cuius conseruatio, & ampliatio publicum fauorem respicit, vt diximus; ergo de ea quoque decreta intelligi non erit absurdum, sicut vbi propriæ agnationis conseruandæ ratio in testatore considerari nequit, credendum est motum fuisse pro conseruatione agnationis hæredis instituti, Corn. in l. 1. C. de condit. inser. Hinc si mater masculos
28 instituat, eisq. substituat, conseruationem familiæ mariti respexisse intelligitur, idem Corne. cons. 41. in fine lib. 4. quo fit, vt idem de patre similiter disponente iudicium fiat, Dec. cons. 514. Roland. cons. 82. num. 41. in tertio, Decian. 127. nu. 41. & 25. lib. 3. Gabr. cons. 116. nu. 6. & 9. lib. 2.

Denique, si ipsorum Principum mentem, quæ ex eorum decretis colligi potest, actendimus, profectò in casu, de quo agitur, idem statuissent, quod in casibus expressis decreue-
29 runt; certum est autem pro expresso haberi, quod statuentes disposuissent, si cogitassent, vulgata glos. in l. tale pactum §. vltimo de pact. quam in statutis locum habere testantur Bald. ibi, & Castrens. num. 8. alijquè relati per Tiraquell. in l. si vnquam in principio num. 55. C. de reuoc. donat. præsertim vbi verisimilitudo adeò necessaria est, vt non sine temeritate contrarium dici possit, vt declarat Gabriel. consil. 117. num. 43. lib. 1. & cons. 18. num. 18. lib. 2. verisimile tamen est hinc quoque casum Vrbini Duces decisuros, si contingere posse cogitassent; ergo cum quod venit ex mente, perinde habeatur, ac si veniret, etiam ex verbis l. nominis §. verbum ex legibus de verbor. significat. dici potest hunc casum sub prædictorum decretorum dispositione fuisse comprehensum, præsertim cum omni ex parte res fauorabilis existat, supereſt, vt res clarior reddatur, ad ea, quæ in contrarium fuerunt adducta, respondere.

Ad primum igitur respondetur, bona Cleri-
30 corum iure spolij ad Cameram Apostolicam peruenire, cum suis oneribus, & qualitatibus, latè Redoan. de spol. eccles. quæstion. 20,

quo

quo fit, vt cum Ioanni Bernardino filiorum nomine cesserit, eodem modo cessisse intelligatur, quo Camera possidebat l. si ager in fine, vbi Bartol. de rei vendic. Dyn. in cap. pro possessore de regul. iur. in sexto, idq. etiam ius cõsequuti sunt cessionarij, quod Camera in bonis cessis habebat l. per diuersas l. ab Anastasio, vbi Alberic. Bald. Salyc. & Angel. C. mand. Bart. in l. in causæ §. ex parte ad fin. de procur. qui enim in alterius ius succedit, eodem iure vti debet,
31 quod is, cui successit habebat, Specul. de testam. §. 1. vers. sed pone, & depositum §. 1. vers. & nota, & tit. de feud. vers. 24. & sequ. at bona, quæ ad Cameram peruenerunt, erunt sub Ducum Vrbini decretis comprehensa, vt probatum est, cum ea igitur qualitate ad cessionarios peruenire dicendum est. Præterea isthæc bona, vel patrimonialia erant, vel ex propria doctrina acquisita, quæ ad Cameram Apostolicam
32 non pertinebant cap. relatum 1. secundo §. cæterum de testam. quia ex bonis Ecclesiæ non præsumuntur acquisita, Abb. in cap. cum vnus de pec. cler. in cap. 1. de postul. Redoan. d. tract. de spol. eccl. quæst. 8. §. ad maiorem nu. 46. idcircò per incamerationem, vt dici solet, quia de facto successit, nullum præiudicium bonis prædictis dicitur fuisse illatum, nec eorum qualitas immutata.

Ad secundum respondetur, Episcopum re-
33 tinere bona patrimonialia cap. 1. extra de testam. cap. Episcopi 12. q. 1. Abb. in d. cap. 1. oppos. 1. Bald. in cap. inter dilectos col. 2. de fid. instrum. Iaf. post Bald. quem refert cons. 117. col. 4. vers. ad prædicta accedat lib. 4. Cæphal. qui alios citat cons. 1. nu. 61. & seq. lib. 1. in quibus reputatur vt laicus, cap. cũ dilectus, & ibi not. Abb. de iur. patr. Alber. in l. vlt. C. si contr. ius, vel vtil. publ. facit text. in cap. si clericus laicũ de for. compet. Archid. in cap. quo iure 8. dist. nisi in casibus à iure expressis Abb. Dec. & alij in cap. Ecclesia sanctæ Mariæ de constit. Socc. cons. 230. col. pen. lib. 2. hic verò casus non reperitur inter eos, Paris. cons. 40. num. 24. lib. 3. & propterea statutum Principis decretis simile, concludens fœminas extantibus masculis excludit eas ab hæreditate clerici, Roman. singul. 446. incip. habeo casum, Brun. dicto tract. de stat. exclud. fœminas art. 8. quæst. 2. post alios relatos ab eodem, & per Paris. cons. 40. num. 21. cum sequent. & consequenter descendentes ex fœminis, Bald. in l. maximum vitium C. de lib. præt. in l. illam C. de collat. Bart. in l. liberorum col. pen. de verb. signif. cum multis per Brun. d. tract. art. 6. in 3. memb. & Paris. cons. 94. nu. 34. lib. 3.

Ad tertium respondetur, non poni os in cœ-
34 lum, si dicamus à bonis extra territorium quoque existentibus fœminas excludi vigore, prædictorum decretorum, extat siquidem Calder. cons. 24. sub rubr. de testament. vbi consuluit, statutum Ferrariæ excludens fœminas ab intestato, extantibus masculis excludere eas à bonis quoque extra Ferrariam existentibus, si tales filiæ subiectæ erant statuentibus, cum ergo Alexander, & Orinthia soror, atque filius sint Duci Vrbini subiecti, dicuntur exclusæ ab illis, etiam bonis extra territorium existentibus ad l. 1. & ibi not. C. vbi de hæred. agi oport. Decian. cons. 53. num. 5. lib. 5. & secundum eundem num. 9 ex mente Campeg. de dot. part. vltim. quæst. 69. & Natt. in cap. quamuis num. 189. de pact. in sexto, considerandum est, decretum Ducis Vrbini non excludere à bonis simpliciter, sed à successione, & hæreditate, & sic
35 à iure vniuersali, idcirco singulares res ab eo contentæ non considerantur l. eum qui, de vsuc. quia in consequentiam veniunt l. quædam de acquir. rer. domin. Et denique quoniam decretum istud est fauorabile, omninò, tum fauore agnationis, cum etiam propter dotem fœminis conseruatam, vt diximus. Ergo extra territorium quoque extenditur Bartol. quem communiter sequuntur in dicta l. 1. quæst. 6. prim. memb. C. de summ. Trinit. Alexand. consil. 16. num. 1. vers. licet aliud lib. 1. atque Decian. dicto cons. 53. num. 13. 14. & seq. Curt Iun. d. cons. 9. Rub. Alex. cons. 16. num. 18. & cons. 45. vlum. 1.

Sed strictiùs procedendo dicimus ibi totam
36 esse hæreditatem censeri, vbi maior ipsius pars reperitur, & ille idcirco locus attendi debet l. si fideicommissum, vbi Castrens. ad statuta infert ff. de iudic. & in statuto excludente fœminas, idem formauit Anan. cons. 4. in 3. dub. & Curt. Iun. cons. 9. quos refert Brun. d. tract. art. 8 quæst. 25. ante, & post num. 130. Episcopi verò defuncti, de cuius successione agitur, pro maiori parte, vt audio extabat in territorio Vrbini.

Ad quartum satis supra responsum est, decreta Ducum Vrbini non minus de familia successoris, quam prædecessoris posse intelligi, quoniam pro bono publico decreuerunt aliud si essemus in dispositione testatoris, de qua non agimus.

Ad quintum respondetur, nec legitimum ad-
37 ministratorem, qualis est pater, nec ab homine amplissimè constitutum posse donando præiudicare principalibus, veluti contra l. contra iuris §. vlt. ff. de pact. l. creditor §. Lucius mand. l. filiusfam. in princ. de donat. l. si quis vxori §. si seruus meus de furt. Bald. in l. 1. ff. de mil. test. l. 3. §. plane, quod vi, aut clam, l. 1. §. denique de offic. Procur. Cæs. Bald. in cap. ex litteris nu. 2. de probat. de qua re latè Pinell. in d. l. 1. part. 3. nu. 21. 56. & seq. C. de bon. mat. est enim administratio facti, quæ nullum ius tribuit administratori, iuxta l. si quis instituatur in princ. ff. de hæred. instit. glos. in l. 2. §. si sub conditione, & l. si sub conditione de bon. poss. sec. tab. Bart. in l. is, qui hæres §. vltim. vers. quæro quid in seruo de acquir. hæred. Alex. in l. si filius à patre col. 2. vers. redeundo igitur ad primum de liber. & posth. Iaf. in l. extraneum col. 3. vers. tertio fuit principalis opinio C. de hæred. instit. & hinc pater non potest filijs in eo, quod habent à genere, non ab eo præiudicare cap. 1. §. hoc quoque, & ibi glos. in verb. inuestiri, & Doctor. de success. feud. nec aliqua lege contrarium permittitur, secũdum Bald. cons. 215. in princ. lib. 2.

38 alias secundum aliam impressionem 82. nec patris conuentiones, etiam si Princeps esset, filijs in iure quæsito saltem in spe præiudicant l. quodcumque §. si quis ita de verbor. obligat. l. si vnus §. ante omnia, & l. final. de pact. l. si constante, vbi Bald. C. de donation. ante nupt. cum alijs per Decian. cons. 117. num. 21. lib. 3.

Nec poterat pater filio ex sua accersione præiudicare l. non fatetur de confessis l. si is, qui de inter. act. l. ornamentorum de aur. & argent. legat. l. pactum curatoris C. de pactis, siquidem hæreditates ex legibus deferuntur l. 3. §. de illo ff. pro soc. l. lege obuenire de verbor. signific. §. 1. instit. de hæred. ab intestat. neque ius succedendi ex erronea hominum opi-
39 nione transfertur, nisi sententia intercedat l. cum putarem ad finem ff. famil. erciscund. Dec. cons. 351. 408. in secundo dubio, & 525. colum. 2. Soccin. Iun. cons. 42. num. 43. lib. 1. Menoch. cons. 91. num. 55. & sequen. & cons. 115. sub numero vigesimo secundo, nec facultas illa disponendi de dimidia illorum bonorum filiæ in dotis constitutione concessa quicquam operatur, quia nihil vltra iuris dispositionem inducit, Bartol. Angel. & reliqui in l. si quis legauerit de legat. 1. Soccin. cons. 287. ad finem, Crauett. cons. 15. 29. & 33. Grammat. decis. 103. num. 42.

Ad sextũ respondetur, satis esse, qđ à quouis
40 fuerit dotata, Roland. cons. 24. in tertio, Menoch. cons. 3. lib. 1. & respondetur etiam procedere, nisi decretum vlterius explicaret sufficere à quocumque filia fuerit dotata, Put. decision. 284. lib. 1. Dec. cons. 484. 589. & 634. lib. 2. Thesaur. latè decis. 62. Purpur. cons. 362. num. 3. volum. 1. Roman. 485. Dec. 379. colum. 3. vers. & ad id facit, Corn. 123. lib. 3. vt propriè deciditur in decretis Illustrissimorum Ducum Vrbini, de quibus agimus.

Ad septimum respondetur, posse procedere si hoc decretum esset odiosum, at, cum sit fauorabile, omninò, vt dictum est, recipit extensionem, licet iuris communis sit correctorium, Bartol. in l. qui exceptionem, vbi omnes ff. de condit. indebit. in l. si quis nec causam in fine, ff. si certum petatur, Dec. in l. venia in fine C. de in ius vocand. & cons. 13. num. 7. vers. quarto considerandum, Soccin. Iun. cons. 3. num. 20. lib. 1. Ergo ad personas quoque non nominatas, ex rationis identitate fiet extensio.

Ad vltimum respondetur, Benedictum nullo modo esse admittendum, nam, vel vult ex
41 propria persona, & tanquam Alexandro remotior non potest, vel ex persona matris ingrediendo locum ipsius, quæ cum Alexandro fratre erat in eodem gradu, & quia decretum excludit fœminas dotatas, excludit etiam descendentes ex eis. Bart. in l. 2. §. videndum ff. ad tertull. & cons. 68. lib. 2. Bald. in d. l. maximum vitium C. de liber. præter. in d. l. 1. vbi Salycet. & Corn. C. de hæred. instit. in l. 1. ff. de Senatusc. cum multis per Cæphal. cons. 5. num. 18. lib. 1. Brun. art. 6. 3. memb. & in specie filiam sororis, Campeg. de stat. q. 21. nu. 87. & ita iuris esse censeo.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius tàm in sedendo, quàm in omnibus aliis actibus debet præcedere Decanum, Archidiaconum, cæterosq; de Capitulo.*
2 *Vicarius habet iurisdictionem ordinariam in Decanum, Archidiaconum, & totum Capitulum, & vniuersam Diœcesim.*
3 *Vicarius licet ab Episcopo eligatur, iurisdictio tamen à lege sibi conceditur, & ordinariam iurisdictionem habere dicitur.*
4 *Vicarius tanquam maior debet sedere in altiori, & digniori loco.*
5 *Episcopi, & Vicarii idem est tribunal, & diuerso iure censeri non debet.*
6 *Episcopi, & Vicarii non debet esse dispar professio, vt vnus debeat præferri, & non alter, & consuetudo in contrarium non attenditur.*
7 *Vicarius habet iurisdictionem ordinariam à lege tam Episcopo absente, quàm præsente, nec facienda est distinctio.*
8 *Vicarius dicitur habere vnum, & idem tribunal, & concistorium cum Episcopo præsente, vel absente.*
9 *Episcopus, & Vicarius non sunt duo capita, sed vnum tantum caput, & vnum officium tanquam materia, & forma, & simul iuncti faciunt vnum effectum.*
10 *Christus, & Christi Vicarius, & Petrus, & Petri successor sunt vnum caput, & vterque debet præ cæteris honorari.*
11 *Vicarius corruscat radiis Episcopi sicut Augusta radiis Imperatoris.*
12 *In Ecclesia Bononiensi, & Neapolitana Vicarius procedit omnes de Capitulo.*
13 *Refertur decisio Sacræ Congregationis Rituum.*
14 *Clausula sublata, & decreti irritantis rescriptum ab omni subreptione præseruat.*
15 *An dignitas Decanatus vacet si fuerit non Graduato collata, & post infra annum gradum non susceperit.*
16 *Consilia Menoch. 51. & 257. num. 36. vol. 3. declarantur.*
17 *Quid requiritur in Regno, vt quis dicatur legitimè licentiatus.*
18 *Pro Vicario contra Decanum extat, etiam in Rota decisum, cuius sententiæ affertur exemplum.*

Pro V. I. D. Iulio Cæsare Aulecta Prothonotario Apostolico, & Vicario Generali Nolano.

A R-

ARGVMENTVM.

An Vicarius Generalis Nolanus debeat præcedere Dignitates, ceteroſq; omnes de Capitulo.

CONSILIVM LXII.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

DE iure non eſt dubium, quod Vicarius debet tam in incedendo, quam in alijs omnibus actibus præcedere Decanum, Archidiaconum, & omnes de Capitulo Abb. conſ. 21. par. 1. latè Fel. in rub. de maio. & obed. nu m. 10. in fin. Henr. Boich. in tract. de Sinod. Epiſcop. ſ. 3. num. 20. & capitulo B. num. 39. cum ſeqq. vbi latiſſimè, Io. Fran. Panuin. olim Rotæ Auditor in tract. de öff. & pot. Cap. ſed, Vac. q. 10. par. princ. verſ. an autem Vicarius nu. 17. vbi dicit vidiſſe conſultum in Vicario Epiſcopi Patauini Bero. conſ. 22. num. 20. cum ſeqq. vol. primo, ea potiſſimum ratione, quia Vicarius habet iurisdictionem ordinariam in Archidiaconum, Decanum, & totum Capitulum, ac in vniuerſam Diœceſim, gloſ. & Doct. in cap. Romana de appella. in 6. in cap. licet, de off. Vic. & gloſ. in Clem. 2. de reſcrip. Abb. d. conſ. 21. Bertach. in tract. de Epiſ. in 3. par. 4. lib. in tit. de offic. Vic. & alijs in locis ſupra allegatis. Nam & ſi ab Epiſcopo eligatur, iuriſdictio tamen à lege ſibi conceditur. Ideoque ordinariam iuriſdictionem habere dicitur cap. primo 2. & 3. de off. Vic. in 6. l. & quia ff. de iuriſd. om. Iud. Bero. d. conſ. 22. num. 33. vol. 1. Vnde conueniens eſt, quod tanquam maior debeat ſedere in altiori, & digniori loco. Item quia Epiſcopi, & Vicarij idem eſt Tribunal, idemq; Conſiſtorium c. 2. de cenſ. in 6. d. c. Romana Abb. d. conſ. 21. Ant. de Petr. d. conſ. 6. num. 45. ſ3. auctoritate Epiſcopi, & miniſterio Vicarii, vt dicit Archidiaconus in c. in noua 16. q. 7. Bal. in tit. de pac. Iur. fir. §. ex præmiſſis verſ. item pono, Bero. conſ. 23. num. 29. vol. 1. Igitur diuerſo iure cenſere non debet argumẽto l. Iam hoc iure de vulg. & pupil. Vnde ſtante huiuſmodi vnione inter Epiſcopum, & Vicarium non debet eſſe diſpar profeſſio, vt vnus debeat præferri, & non alter.

Et in tantum iſtud eſt de iure veriſſimum, quod contraria conſuetudo non eſt attendenda, tanquam irrationabilis, & contra ius diuinum, naturale, Canonicum, & ciuile. Imò tanquam peſtis habens originem ab ambitione, & vecordia eſt euitanda, vt latè per Abb. conſ. 21. 2. p. Fel. in rub. de maior. & obed. col. pen. Iaſ. in l. de quibus num. 69. de leg. Rocch. de Cur. in tract. de conſue. ſeù in cap. fin. col. 8. verſ. 4. amplio Card. Iacobat. in tract. de concil. lib. 1. in tit. de ord. ſeden. in conc. Nec eſt facienda diſtinctio an Epiſcopus ſit præſens, vel abſens in loco, quia Vicarius ita habet iuriſdictionem ordinariam à lege præſente Epiſcopo, ſicut abſente, & illam poteſt exercere, & ita dicitur habere vnum, & idem Tribunal. & Conciſtorium cum Epiſcopo, ipſo præſente, ſicut eo abſente, vnde non datur ratio diuerſitatis, & ideo talis diſtinctio non eſt admittenda, vt in terminis tenet, & latè proſequitur Ant. de Pret. in tract. de Clyp. paſt. c. 6. num. 41. cum ſeqq. cap. 7. num. 13. 14. & 15. & per totum, vbi reſpondet, & probat, quod Epiſcopus, & Vicarius non ſunt duo capita, vt aliqui dicunt, ſed vnum tantum caput, & vnum officium tanquam materia, & forma, idem tenet Bero. d. conſ. 22. nu. 22. vbi dicit, quod cenſentur vna, & eadem perſona, & ſimul iuncti faciunt vnum tantum effectum, iuxta extrauagant. vnam Sanctam. Nam ſicut Chriſtus, & Chriſti Vicarius, & Petrus Petriq; ſucceſſor ſunt vnum caput, & ideo vterq; debet præ cæteris honorari; Quapropter præſentia, vel abſentia non diſſoluuntur, ita optimè declarat Ant. de Pret. d. cap. 6. & 7. præſertim num. 13. vſq; ad 16. Henr. Boich. in tract. de Synod. Epiſ. num. 21. Et quia Vicarius coruſcat radijs Epiſcopi, ſicut Auguſta radijs Imperatoris Cum. & alij, in l. quod Principi ff. de leg. Ant. de Pret. d. c. 6. num. 39. Et iſtud multo magis procedit, Epiſcopo præſente, quam eo abſente, ideo non eſt facienda talis differentia, eandem opinionem tenet, & ſequitur Io. Arnon. ſingulari 28. authoritate Abb. d. conſ. 21. & ita fuit deciſum in ſignatura Sanctiſſimi pro Vicario contra Eccleſiæ Placentinæ Capitulum. Et eſt deciſio etiam Rotæ in nouiſſimis diuer. 200. num. 4. p. prima, Adde etiam vltra alios, quos numerare potuiſſem, & conſultò breuitatis cauſa omitto Iac. Sbroz. de Vic. Ep. lib. 2. q. 25. & Ioan. Iac. Melil. de præced. Vic. & Petr. Rauenn. de ſtat. ſect. 2. nu. 42. Sic obſeruatur etiam in Eccleſia Bononien-ſi, Neapolitana, & alijs, quare pronuncian dũ erit, Reuerendum D. Vicarium Nolanum debere præferri Decano, Archid. & alijs omnibus de Capitulo, tam in Choro, quam extra, & primam ſedem obtinere in Choro primam thurificationem, primam Candelam in die Purificationis, primam Palmam, & primo ſe ſubſcribere in cauſis delegatis, primum locum in Proceſſionibus, in celebratione Miſſarum dierum ſollemnium, & demum in alijs omnibus actibus, tam publicis, quam priuatis. Et ita fuit deciſũ etiã in Sacra Congregatione rituũ S.R.E. Cardinalium ſequentibus verbis videlicet.

Die 28. Nouembris 1595.

Congregatio Sacrorum Rituum cenſuit, Vicariũ Generalẽ, tã abſente, quã præſente Epiſcopo, præcedere debere Canonicos, & Dignitates in Eccleſia, & Choro, & extra in Proceſſionibus, ac in aliis omnibus actibus publicis, & priuatis, etiam in Synodo Dioceſana.

Alphonſus Epiſcopus Hoſtien. Cardinalis Ieſualdus.

His

His motus Sanctissimus Dominus noster Clemens Papa Octauus,& vt contentiones, rixas, & scandala euitaret cum consensu Sacræ Congregationis Rituum, sicut alias varijs in Ecclesijs fuerat etiam decisum, idem sua Bulla
14 specialiter confirmauit cum clausula sublata, & decreto irritante, quæ ab omni subreptione præseruant, Butr. cons. 2. Fely. in c. accedentes col. 10. de rescr. Cassad. super reg. decis. 7. num. 2. & seq. & decis. 38. Crau. cons. 126. num. 14.

Nec obstat, quod ex aduerso de litis perdentia dicitur, cum illa fuerit iam deserta, etiam à prædecessoribus Moderni Decani.

Nec obstat, quod de possessione ex aduerso dicitur, quoniam contrarium euidenter apparet, quoniam tempore incensationis, & aliorum actuum Decanus, vel non accedebat ad Chorum, vel statim nulla vrgente causa discedebat deserendo cultum diuinum, non sine populi, & clericorum scandalo, & admiratione, & ideo Dominus noster in Bulla prædicta pœnam tũc temporis ab Ecclesia, vel Choro discedentibus imposuit, ergo nullam habuit vnquam possessionem.

Nec obstat, etiam quod ipsi Decano in adeptione suæ dignitatis prima sedes fuerit assignata id enim uerum est de prima sede respectu aliorum Canonicorum, & Dignitatum inferiorum, non autem respectu ipsius Vicarij illũ præcedentis ad c. ex ore, vbi Abb. de priuil. Sbroz. d. q. 25. nu. 7.

15 Nec denique obstant cons. Menoch. 51. & 257. num. 36. vol. 3. quia procedunt in terminis diuersis, quando scilicet consuetudo extaret contra Vicarium, eiusq; rationes optimè confutant Cucch. in inst. iur. can. tit. 8. de Vic. Ep. num. 29. Corrad. de off. & pot. Vic. nu. 4. Melil. de præced. Vic. c. 1. & 5. & communis opinio est in contrarium Sbrozz. d. q. 25. sub nu. 6. vltra quod pro Vicario, etiam consuetudine non obstante pronunciandum est, vt supra diximus.

Et ex alio, etiam moderno Decano nullum ius competit, quia cum non reperiatur in aliqua facultate graduatus, iuxta Conc. Trid. fuit
15 ipsi concessum anni spatium pro consequenda dignitate doctoratus, & elapso anno eam non assumpsit. Ideo tantum abest, vt ei aliquod ius competat, vt Decanatus dignitas, quæ prima est in Cathedrali Ecclesia Nolana vacare potius videatur, & dato, quod ei prædictum anni tempus fuisset prorogatum, interim verum est non impleuisse conditionem, ideoq; ei vti Decano nullum ius competere aduersus Vicarium.

17 Adde, quod si prætendit se fuisse licentiatum à Collegio Neapolitano, est aduertendum non fuisse legitimè licentiatum, quoniam non probauit se ad minus per quinquennium studuisse, vt extat Regia Pramatica in Regno, quæ in Collegio inuiolabiliter obseruatur, et sic licentia fuit in fraudem obtenta, et ita fuit decisum
18 deinde in fauorem prædicti D. Vicarij Nolani in Rota coram admod. R. P. D. Sacrato, tunc Rotæ Auditore, et postea Reuerendissimo Archiepiscopo Damasceno, atq; deinde S. R. E. Amplissimo, ac meritissimo Cardinali, cuius sententiæ tenor talis est.

Potentissimo, & Serenissimo, ac Catholico Principi Don Philippo ab Austria, diuina fauente clementia Hispaniarum, Aragonum, Portugalliæ, Indiarumq; Regi, Austriæ Archiduci, nec non Mediolani, Luxemburgiq; Duci, Burgundiæ, Flandriæq; Comiti, aliorũq; Regnorũ, & dominiorũ vestrorum fælicis prosperitatis augumentũ, necnon Illustrissimo, & Reuerendissimo Domino, ac RR. PP. DD. Dei, & Apostolicæ Sedis gratia Archiepiscopo Neapolitano, ac Cauensi, & Nolano Episcopis, eorumq; & cuiuslibet in spirtualibus, & temporalibus Vicariis, & officialibus generalibus vniuersisq; & singulis Dominis Abbatibus, Prioribus, Præpositis, Decanis, Archidiaconis, Scolasticis, Cantoribus, Custodibus, Thesaurariis, Sacristis, tam Cathedralium, quam Metropolitanarum, quam Collegiatarum, Canonicis, Parochialiumq; Ecclesiarum Rectoribus, Vicariis, Curatis, ac Monasteriorum, & Ordinum quorumcunq; dominorum, & Conuentuum Fratribus Regularibus, & Conuentualibus, cæterisq; Præsbiteris, Clericis, Notariis, & Tabellionibus publicis quibuscunq; vbilibet constitutis, & eorum cuilibet insolidum, necnon Illustrissimis DD. Principibus, Ducibus, Marchionibus, & Comitibus, ac Baronibus nobilibus, Capitaneis, Potestatibus Curiarum quarumcunq; tam spiritualium, quam temporalium, Ciuitatumq; Oppidorum, Terrarum, Castrorum, & locorum, & vniuersitatum quarumcunq; Maioribus Rectoribus, & Præfectis, cæterisq; personis iurisdictionem spiritualem, temporalem, & ordinariam vbicunq; pro tempore exercentibus, vbicunq; constitutis, & præsertim R. D. Abbati Andreæ Iosepho Decano Ecclesiæ Cathedralis Nolanæ ex aduerso principali, omnibus aliis, quorum interest, intererit, aut interesse poterit, quomodolibet in futurum quibuscunq; nominibus censeantur, & quacunq; præfulgeant dignitate.

Franciscus Sacratus V. I. D. Sanctissimi D. N. PP. Capellanus, & ipsius Sacri Palatii Apostolici causarum Auditor, & in causa, & causis huiusmodi, partibusq; infrascriptis in locum Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Ioannis Garsiæ Millini Archiepiscopi Rhodien. S. R. E. Cardinalis, ante eius ad huiusmodi Cardinalatus, honorem promotionem vnius ex eiusdẽ Sacri Palatii Apostolici causarum habentis ab Vrbe absentis Iudex subrogatus, ab eodem Santissimo D. N. Papa specialiter deputatus, salutem in Domino, & nostris huiusmodi, imnò verius Apostolicis firmiter obedire mandatis; Noueritis, quod alias introducta, ac pendente lite, & causa coram Illustrissimo, & Reuerendissimo D. Archiepiscopo Neapolitano inter R. D. Vicarium Episcopi Nolani ex vna, & R. D. Abbatem Andream Decanum Ecclesiæ Nolanæ, de, & super præcedentia in Choro, rebusq; aliis in actis, causa, & causarum huiusmodi latius deductis, & illarum occasione partibus ex altera; Idẽ Reuerendissimus D. Archiepiscopus suam inscriptis seruatis seruandis ad fauorem dicti D. Vica-

Vicarii, Reuerẽdiſs. D. Epiſcopi Nolani, & contra dict. D. Decanũ tulit, & promulgauit ſententiã diffinitiuam, à qua quidem ſententia dictus D. Decanus appellauit, & cauſa huiuſmodi per breue Fel. recor. Clemẽtis PP. Octaui cõmiſſa fuit Reueren diſs. D. Epiſcopo Caſertano, qui aliã in huiuſmodi cauſa diffinitiuam ſententiam ad fauorem dicti R. D. Decani Eccleſiæ Nolanæ, & contra prædictum R. D. Vicarium Epiſcopi Nolani ſeruatis etiam ſeruandis ſimiliter tulit, & promulgauit; quarum ſententiarum tenores hic breuitatis cauſa inſeri omittuntur. Deinde idem Fel. recordat. Clemens Papa Octauus quamdam commiſſionis, ſiue ſuppli cationis Papirii cedulam pro parte dicti R. D. Iulii Cæſaris Aulectæ Vicarii prædicti Nolani prin cipalis porrectam quamdam copiam literarum Apoſtolicarum in forma breuis, cuiuſdam decreti S. congregationis expeditarum, & ſucceſſiuè aliam commiſſionem commiſſionis executionis ſententiæ dicti R. D. Epiſcopi Caſertani, eidem Epiſcopo Caſertano commiſſæ in ſe prainſertæ habent; quæ quidem litteræ Apoſtolicæ, & commiſſio commiſſionis huiuſmodi hic breuitatis cauſa non inſeruntur, nobis per vnum ex ſuis Curſoribus præſentari fecit huiuſmodi ſub tenore, videlicet Pater Sanctæ ortis dudum inter deuotum S. V. oratorem Vicarium Epiſcopi Nolani in ſpiritua libus generalem ex vna, & Decanũ Eccleſiæ Nolanæ ſuper præcedentia differentiis partibus ex altera, cauſa fuit tũc exiſtenti Archiepiſcopo Nea politano Apoſtolica auctoritate commiſſa, qui ſen tentiam ad fauorem dicti oratoris pronunciauit, à qua dictus Decanus appellauit, & cauſam ap pellationis obtinuit, committi Epiſcopo Caſerta no., qui dictam ſententiam reuocauit, quare fuit pro parte dicti Vicarii appellatum, & cauſa ap pellationis coram deuoto veſtro cauſarum curiæ Cameræ Apoſtolicæ Generali Auditore introdu cta, & poſtmodum ad deuotas Creaturas veſtras S. R. E. Cardinales ſuper Sacris ritibus deputa tas recurſus habitus extitit, qui cauſam ad fauo rem dicti Vicarii terminarunt, & quatuor decre ta fecerunt, eaq; non obſtante quacunq; ſententia, & litis penden. ac appellatione remota obſeruari debere declararunt; quæ quidem decreta S. V. ap probauit, & confirmauit, eaq; inuiolabiliter obſer uari debere præcepit, ac mandauit, ac eidem De cano, & quibuſuis aliis perpetuum deſuper ſilen tium impoſuit, prout in ſuis deſuper in forma breuis confectis litteris primo loco prainſertis plenius continetur, & licet dictus Decanus ac quieſcere debuiſſet, nihilominus oratore non au dito ſecundo loco præinſertam extorſit, per quam ſub prætextu, quòd ſententia per Epiſcopum Caſer tanum lata in rem tranſiuerit iudicatam eidem Epiſcopo Caſertano committi obtinuit, vt ſenten tiam per eum latam, conſtito de re iudicata obſer uari faceret. Cum autem Pater Sancte poſt latam per dictum Epiſcopum Caſertanum, vt præfertur ſententiam diffinitiuam huiuſmodi per dictos Car dinales diſcuſſæ, & deciſæ fuerint, ac pro inde æ quum ſit, vt decreta per eoſdem Cardinales facta, & per S. V. vt prætẽditur cõfirmata, quibuſuis nõ obſtantibus ſuum debitum ſortiantur effectum, ſupplicat propterea humiliter eidem S. V. ora tor prædictus quatenus prauia commiſſione cauſæ, & cauſarum huiuſmodi à dicto Epiſ copo Caſertano, in ſtatu, & terminis in quibus re periuntur auocare eiſdem Iudicibus in primo lo co prainſertis, deputatis, & eorum ciuilibet com mittere, & mandare dignemini, vt omnia, & ſin gula in eiſdem litteris contenta à dicto Decano, & aliis, ad quos ſpectat, inuiolabiliter iuxta ip ſarum litterarum formam obſeruari faciant, & perpetuum ſilentium eidem Decano, & quibuſuis aliis deſuper de nouo quatenus opus ſit imponat contradictores quoſcunq; per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas, aliaq; opportuna iuris, & facti re media appellatione poſtpoſita compeſcendo, inuo cato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachii ſecularis, non obſtante ſecundo loco preinſerta, & illius vigore à dicto Epiſcopo Caſertano for ſan emanata inhibitione, cum inde ſecutis aliiſq; præmiſſis, necnon omnibus illis, quæ eidem S. V. in primo loco prainſertis litteris voluit non obſtare, cæteriſq; contrariis quibuſcunq; ſtante pro expreſ ſis habentes. vel ſi magis placet, committatur vni ex Auditoribus Rotæ, omni, & quacunq; appella tione remota, &c. de mandato D. N. PP. Audiat Magiſter Ioannes Garſias, citet, procedat, vt in ſecunda parte petitur, & iuſtitiam faciat. Placet, vt de ſecunda parte petitur, & Iuſ. fac. cuius qui dem prainſertæ commiſſionis vigore in cauſa, & cauſis huiuſmodi, in, & ad Romanam Curiam co ram nobis introductis, & per nos inter partes in eadem prainſerta commiſſione contentas, ſeù ve rius earum procuratores legitimos ritè, & legiti mè procedentes decreta citatione legitima cum inhibitione inſerta extra Romanam curiam, & ad partes contra, & aduerſus prædictum R. D. Ab batem Andream Ioſephum Decanum dictæ Ec cleſiæ Nolanæ ex aduerſo principalem in prainſer ta commiſſione principaliter nominatum, & in par tibus legitimè executa, & in partibus contra eun dem D. Decanum exequuta, & in actis infraſcripti Notarii reproducta, ſeruatiſq; etiam ſeruandis noſtrã in ſcriptis confirmatoriã, & reuocatoriã re ſpectiuè tulimus, & promulgauimus ſententiã dif finitiuã huiuſmodi ſub tenore vz. Chriſti nomine inuocato pro tribunali ſedentes, & ſolum Deum pra oculis habentes, per hanc noſtram diffinitiuam ſententiam, quam de iuriſperitorum coadiutorũ conſilio pariter, & aſſenſu, in his ſcriptis ferimus in cauſa, & cauſis, quæ in prima Archiepiſcopo Neapolitano, in ſecunda coram Epiſcopo Caſerta no, & coram nobis in tertia, ſeu alia veriori in ſtantia verſa ſunt, & vertuntur vigore ſpecialis commiſſionis Sanctiſſimi D. N. cum clauſula ap pellatione remota inter R. D. Iulium Cæſarem Aulettam Modernum Vicarium Generalem Re uerendiſſimi D. Epiſcopi Nolani actorem ex vna, R. D. Andream Ioſephum Modernum Decanum Cathedralis Eccleſiæ Nolanæ reum conuen tum de, & ſuper præcedentia in Choro, rebuſq; aliis in actis cauſæ, & cauſarum huiuſmodi latius de ductis partibus ex altera. Dicimus, pronũciamus, declaramus, & diffinitiuè ſententiamus, iuſtè, & ritè, ac rectè fuiſſe per Illuſtriſſimum D. Archie piſcopum Neapolitanum ad fauorem dicti Vica rii pronunciatum, ac malè, nulliter, & iniuſtè fuiſſe

per

per dictum Decanum à sententia prædicta appellatum, dictamq. sententiam in omnibus, & per omnia confirmandam fore, & esse, prout confirmamus, & consequenter malè, nulliter, & iniustè fuisse per dictum Reuerendissimum D. Episcopum Casertanum ad fauorem dicti Decani pronunciatum, ac iustè, rite, & rectè à sententia prædicta per præfatum Vicarium appellatum, sententiamq. dicti Episcopi Casertani annullandam fore, & esse, & reuocandam, prout reuocamus, & annullamus, ac sententiam prædicti Illustrissimi, & Reuerendissimi D. Archiepiscopi Neapolitani ad fauorem dicti Vicarij latam in omnibus, & per omnia exequendam fore, & esse, prout exequi mandamus, & pro illius exequutione mandatum quodcumque desuper necessarium, & opportunum decernendum, & relaxandum fore, & esse, prout decernimus, & relaxamus, ac dicto Decano super præmissis perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, ipsumq. Decanum in damnis, expensis, & interesse condemnandum fore, & esse, prout condemnamus, quorum seù quarum taxationem, & liquidationem nobis, vel cui de iure in posterum, &c. reseruamus, & ita dicimus, pronunciamus, declaramus, & diffinitiuè sentẽtiamus, non solum modo præmisso, sed & omni alio meliori modo, &c.

Ita pronunciaui Ego Franciscus Sacratus Rotæ Auditor.

Quarum quidem prænominati Illustrissimi D. Archiepiscopi Neapolitani, & respectiuè præinserti sententiarum vigore prædicto Reuerendo D. Andrea Decano ex aduerso principali ad dicendum, vel excipiendum quicquid verbo, vel in scriptis dicere, vel excipere volebat, & ad videndum decerni, & concedi instrumentum, seù mandatum desuper necessarium, & opportunum, vel dicendum, & causam, si quam haberet rationabilem, quarè præmissa fieri non debeant allegandum per audientiam contradictarum, iuxta stylum Romanæ Curiæ contra contumaces, & absentes, prius legitimè citato in iudicio coram Nobis, ad diem, & horam infrascriptos, quibus aduenientibus comparuit in eodem iudicio legitimè, coram Nobis discretus, & egregius vir D. Alexander Mausonius V.I.D. in Romana Curia causarum, & præfati Reuerendi D. Iulii Cæsaris Auletæ Vicarii Episcopi Nolani principalis Procurator, prout de eius mandato procuræ in actis causæ, & causarum huiusmodi legitimè constat, & procuratorio nomine antedicto prædicti Reuerend. D. Decani ex aduerso principalis, non comparentis contumaciam accusauit, ipsumq. contumacem reputari, & in eius contumaciam eundem Reuerendum D. Iulium Cæsarem Auletam Vicarium generalem Episcopi Nolani in possessione etiam ipso Episcopo præsente præcedentia, & præcedendi in Ecclesia, & choro, processionibus, synodo, & aliis publicis, & priuatis actibus dicto Reuerend. D. Decano manuteneri, mandatumq. de manutenendo desuper necessarium, & opportunum decerni, & concedi per Nos debita cum instantia postulauit. Nos tunc Franciscus Sacratus Auditor, & Iudex subrogatus prædictus attendentes requisitionem huiusmodi fore iustam, & rationi consonam, quodq. iusta petenti non est denegandus assensus, idcircò auctoritate Apostolica Nobis cõmissa, & qua fungimur in hac parte, prædictum Reuerendum D. Vicarium Reuerendissimi D. Episcopi Nolani in possessione dictæ præcedentiæ, & præcedendi dicto Reuerendo D. Decano prædictæ Ecclesiæ Nolanæ in Ecclesia, & choro, & extra, processionibus, synodo, & aliis publicis, & priuatis actibus manutenendũ, & defendendũ duximus, & decreuimus, ac defendi, & manuteneri mandamus, mandatumq. de manutenendo desuper necessarium, & opportunum, ac in prænarrata Illustrissimi, & Reuerẽdissimi Archiepiscopi Neapolitani, & præinserta respectiuè sententiis decretum, & relaxatum, & iuxta eandem sententiarum formam, seriem, & tenorem decernendum, & concedendum duximus, & decreuimus, ac decerni mandamus per præsentes. Quæ omnia, & singula supradicta vobis omnibus, & supradictis singulis, ac vestrum cuilibet insolidum intimamus, & notificamus, ac ad vestram, & cuilibet vestrum notitiã deducimus, & deduci volumus per præsentes. Quapropter Vos potentissimum, & catholicum Principem D. Philippum ex parte sanctissimi D. N. D. Papæ requirimus, & benigniter hortamur in Domino. Vos verò Illustrissimum, & Reuerẽdissimum D. Archiepiscopum Neapolitanum, ac RR. PP. Dominos Cauensem, & Nolanum Episcopos, vestrosq. respectiuè Dominos Vicarios, ac alios supradictos, et vestrũ quemlibet insolidũ, omnesq. alios, & singulos, ad quos spectat, & spectabit, requirimus, & monemus primo, secundo, & tertio, ac peremptoriè, vobisq. nihilominus, & vestrum cuilibet in virtute sanctæ obedientiæ, & sub mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicandum, & pro illis mandati exequutiui, & iuris subsidium, quatenus opus sit excommunicationis, aliisq. Ecclesiasticis sententiis, censuris, & pœnis, quos vos vestrum quemlibet, si ea, quæ vobis in hac parte committimus, & mandamus, neglexeritis contumaciter adimplere canonica monitione præmissa ferimus in his scriptis districtè præcipiendo mandamus, quatenus infra sex dierum spatium post præsentationem, seù notificationem præsentium vobis, seù alteri vestrum fuerit, & postquam pro parte dicti Reuerendi D. Vicarii principalis, vigore præsentium fueritis requisiti, seù alter vestrum fuerit requisitus, immediatè sequentibus, quorum sex dierum duos pro primo, duos pro secundo, & reliquos duos dies pro tertio, vltimo, & peremptorio termino, ac monitione canonica, vobis omnibus, & singulis prædictis, & vestrum cuilibet assignamus, prædictum Reuerendum D. Vicarium principalem in corporali, reali, & actuali possessione præcedendi dicto D. Decano in Ecclesia, choro, & extra, processionibus, synodo, & aliis publicis, & priuatis actibus, iuxta formam dictarum sententiarum sub eisdem sententiis, censuris, & pœnis, manuteneatis, & defendatis, ac tueamini, manuteneri, defendi, & tueri faciatis, & procuretis, prout & nos manutenemus, defendimus, & tuemur, ac manuteneri, defendi, & tueri mandamus amoto, & expulso ex inde dicto D. Decano ex aduerso principale, ac illicito detemptore, quem in quantum possimus

ab

ab huiusmodi precedentia amouemus, & per præsentes denunciamus amotum, in præmissis taliter vos habentes, quod nota contemptus, siuè contumaciæ vobis nullatenus ascribatur. Absolutionem verò omnium, & singulorum præmissorum nobis, vel superiori nostro tantummodo reseruamus. In quorum fidem, & testimonium præmissorũ has præsentes nostras fieri, & per infrascriptum Rotæ Notarium publicum, & coram nobis in causa, & causis huiusmodi Scribam subscribi, sigilliq. nostri, quo in talibus vtimur iussimus, & fecimus appensione muniri. Datum Romæ apud Sanctum Petrum in Palatio causarum Apostolico, vbi iura reddi solent nobis inibi mane hora Audientiæ causarum consueta, ad iura reddendum causas audiendum in loco nostro solito, & consueto pro Tribunali sedente, sub Anno à Natiuitate Domini millesimo sexcentesimosexto indictione quarta, die verò decima mensis Nouembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Pauli diuina prouidentia Papæ V. Anno secundo, præsentibus ibidem discretis viris Dominis Ioanne Luca Remerio, & Hieronymo de Caualleriis eiusdem Rotæ Notariis, & coram nobis scribis testibus ad præmissa vocatis, habitis, atque rogatis.

Ego Astulphus Galloppus de Tarano in Sabinis Sacri Apostolici causarum Notarius publicus de præmissis rogatus præsens Instrumentum mandati de manutenendo subscripsi, & publicaui, requisitus, &c.

Fidẽ facio ego D. Lauretus de Flore Lauritanus ordinarius Actuarius Episcopalis Curiæ Nolanæ, ac publica auctoritate Notarius Romanoq. in Archiuio descriptus retroscriptas Apostolicas literas personaliter intimasse, & notificasse Adm. Reuerend. Abb. Andreæ Iosepho Decano Cathedralis Ecclesiæ Nolanæ, insuperq. testor penes ipsum Reuerendum Decanum relaxasse suprascriptarum litterarum copiam; præsentibus pro testibus Reuerend. D. Ludouico Corbiserio Lauritano, D. Ioanne Angelo Castello Casalis sanctae Anastasiae, D. Francisco de Falco, Subdiacono Stephano Vulturariæ Lauritano, aliisq. quãplurib⁹ in numero copioso, cumq. ita sim requisitus, signum quo vtor ipsa manu apposui consuetum. Datum Nolae die 19. mensis Decembris 1606.

Locus signi.

Extracta est praesens copia ab eius proprio originali in carta pergamena sistenti, mihiq. infrascripto Notario exhibito, & exhibenti restituto, cum quo facta collatione concordat, meliori tamen semper salua, & licet aliena manu sit scripta. In fidem Ego D. Lauretus de Flore supradictũ signum, quo vtor consuetum, mea manu apposui, datum vt supra.

Locus signi.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 Testamentum condere potest, qui Religionem est ingressurus, etiam si nihil Monasterio relinquat, dummodo de religione cogitauerit.
2 Testamentum conditum ab eo, qui est ingressurus religionem, sumit vires à die professionis emanatae.
3 Fructus recollecti antea quam dies legati cedat, vel ante aditam haereditatem dicuntur bona haereditaria.
4 Vsufructuarius poterit vti frui fructibus bonorum illius, qui ingressus est religionem collectis antequam professionem emiserit praestita cautione.
5 Quid importet legatum liberationis ab administratione futura.
6 Testator an possit prohibere haeredi sub pœna priuationis haereditatis, ne vsufructuarium molestet de sua administratione.
7 Haeres potest institui sub conditione, si pecuniam non petierit à debitore.
8 Voluntas testatoris est seruanda, quae claris verbis fuit expressa, etiam aduersus pias causas.
9 Clausula ex nunc, prout ex tunc eius est efficaciae, vt vnum tempus alteri inesse faciat.
10 Clausulae ex nunc, prout ex tunc dicuntur reflexae, quod terminum à quo iungant termino ad quem, et è contra.
11 Impensae factae pro infirmitatibus defuncti sunt ab haerede satisfaciendae.
12 Quando legatum censeatur factum animo compensandi cum debito.

Pro D. Ludouico Leone Patauino.

ARGVMENTVM.

Ingredi volens religionem, an possit testari, & à quo die sumat vires testamentum, & fructus medij temporis, an spectent ad vsufructuarium, & an testator possit remittere redditionem administrationis vsufructuario pœna hæredi imposita priuationis hæreditatis.

CONSILIVM LXIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

Oncluſiuè procedẽdo, & breuitati ſtudendo, cum grauiſſimis ſim occupationibus impeditus, afferam ea dumtaxat, quæ ad tollendas dubitationes aduerſus D. Ludouicum Leonem, ex cauſa teſtamenti D. Aloyſii Brandoliſij exci-

excitantur. Hic enim antequam religionem ingrederetur testamentum condidit, & relicto vsufructu omn um bonorum prædicto Ludouico, & alijs etiam legatis, hæredem instituit patruelem suum, quem sub pœna priuationis hæreditatis prohibuit, ne prædictum Lodouicum pro administratione rerum hæreditariarum molestaret, nec ei litem ex causa prædicta vllo vnquam tempore moueret.

De cuius testamenti validitate in primis nō est dubitandum, potest enim, qui religionem
1 est ingressurus, testamentum condere; quod validum est, etiam si nihil Monasterio relinquat, dummodò de religione ipsa cogitauerit, vt in testamento prædicto euenit, & ex eius inspectione apparet, Bartol. in authent. si qua mulier nu. 8. vbi Iaſ. num. 17. de communi testatur, & Rip. etiam in l. si vnquam q. 35. nu. 94. C. de reuoc. donat. Imol. & Dec. in cap. in præsentia nu. 61. de probat. & cōsſ. 31. nu. 12. Couarr. in cap. 2. num. 5. de testament. Clar. de testam. q. 28. co-
2 lum. 3. Quod quidem testamentum à die emanatæ professionis vires assumit, quo mortuus Mundo reputatur, ac si verè tunc mortuus fuisset l. si alienum §. in extraneis ff. de hæred. instit. cap. cum Marthæ de celebr. miſſ. ad quod tempus aditio hæreditatis postea refertur l. hæres quandocunque de acquir. hæred.

Fructus autem medij temporis, nimirum
3 ante professionem sicut ante mortem percepti, sub legato vsusfructus omnium bonorum continentur, & ad Ludouicum vsufructuarium pertinent: nam quamuis fructus recollecti, antequam dies legati cedat, & ita ante mortem, vel aditam hæreditatem, vt bona hæreditaria, non vt fructus iudicentur l. ita tamen §. 1. in fine ff. ad trebell. l. in fideicommissariam, vbi Imol. not. eod. tit. cum alijs per Franc. Marc.
4 decis. 827. par. 1. nihilominus sicut & alijs, ita & ijs vsufructuarius poterit vti frui, præstita tamen cautione, sicut de ijs, quæ vsu consumuntur præstari solet, Corn. consſ. 187. nu. 3. & ſ qu. Ruyn. consſ. 206. num. 25. vol. 2. Roland. consſ. 92. nu. 22. & seq. lib. 1. Cravet consſ. 500 nu. 5. lib. 2. Afflict. decis. 342. num. 3. Caualc. de vsufr. mul. rel. nu. 92. Card. Mant. de coniect. vlt. volunt. lib. 9. tit. 6. nu. 5.

Nec hæres ab vsufructuario poterit adminiſ-
5 trationis suæ, quæ illi amplissimè concessa est, rationem petere, nisi dolus interueniſſe dicatur, quoniam & si liberatio à futura administratione liberet administratorem ab exactiſſima, & stricta rationum redditione, adhuc tamen rationes reddere tenetur l. quidam decedens, vbi glos. & Doctor. ff. de admin. tut. Bart. in l. Aurelio §. Caius nu. 8. de liber. legat. Soccin. consſ. 201. Couar. lib. 2. var. resol. cap. 14. num. 3.
6 Tamen vbi testator sub pœna priuationis hæreditatis prohibuit hæredem, ne vsufructuarium de administratione molestet, neue illi litem moueat, si contrafecerit hæres non excusatur, quasi lege permittente id fecerit, cuius dispositionem testator impedire non potest l. nemo potest de legat. 1. quandoquidem perin-
7 de est, ac si sub conditione hæredem instituiſſet, vtputà si pecuniam à debitore non petierit, quam legitimè poterat petere l. mulier in princ. ff. de cond. inst. Alba consſ. 166. num. 33. & consſ. seq. nu. 13. atque consſ. 172. nu. vlt. cui non obstat l. si quis sub conditione hæredes eod. tit. & quod per illam respondit Castrenſ. consſ. 230. q. 7. in antiquis: erat enim ibi prohibitio in fraudem legis facta, quod in casu, de quo agi-
8 tur, non contingit. Est enim seruanda testatoris voluntas, quæ claris, & certis verbis fuit expreſſa, etiam aduersus pias causas, Dec. consſ. 273. & 290. Alba consſ. 526. nu. 11. lib. 3. præsertim vbi nihil continet contra leges, vel bonos mores §. disponat, vbi not. in auth. de nupt.

Quinimmò nec de administratione post ingreſſum religionis, ante emanatam professionem gesta, hæres rationes sibi reddi petere potest, ex eo, quod ex professione testamentum vires assumit; quoniam testator volens Ludouico omnimodam concedere potestatem, & eum ab omni molestia ob administrationem quouis tempore gestam liberare, dixit ex nūc,
9 prout ex tunc, &c. quæ clausula eius est efficaciæ, vt vnum tempus alteri ineſſe faciat. Gloſſ. Angel. Iaſ. & alij in l. 1. C. de codic. Imol. Alex. & cæteri in l. huiusmodi ff. de verbor. obligat. vbi Zaſ. has dictiones appellat reflexas, quo-
10 terminum à quo iungant termino ad quem, & è contra, Pariſ. consſ 19. nu. 120. lib. 2. Decian. consſ. 48. num. 23. lib. 2. Tiraquell. de iur. const. par. 3. limit. 2. num. 16. & latius de retract. conu. §. 2. gloſ. 1. nu. 86.

Sed quia aliquas pecuniæ quantitates debe-
11 bat testator Ludouico prædicto, & præcipuè impensas factas pro infirmatibus suis, illis erit ab hærede satisfaciendum, cui hoc onus incumbit l. impensa ff. de relig. & sumpt. fun. Roland. consſ. 80. num. 12. volum. 2. Franc. Marc. deciſ. 332. num. 4. par. 1. Couar. lib. 2. variar. resolut. cap. 2. sub num. 6. Caualc. de vsufr. mul. rel. nu. 218. eo magis cum testator publico testimonio post factum testamentum confeſſus sit se
12 ex illis causis Ludouico debitorem esse; nec de compensandi animo, quicquam erit præsumendum, cum debita fuerint ex voluntarijs causis contracta, vt latè per Cardin. Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 10. tit. 2. & latius per Menoch. de præsumption. lib. 4 præsumpt. 110. qui cæteros recensent. Ex quibus, & similibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Defuncto fratre sine liberis, primogenita etiam maritata excludit sororem in capillo in succeſſione feudi, etiam vigore pragmaticae dictae la* Filengera.

2 *Statutum, vel lex excludens fœminam dotatam à succeſſione, intelligitur quando fuit dotata de*

de bonis illius, de cuius successione agitur.
3 Ius Francorum seruatur Neapoli, & in Ciuitate Auersæ, ita vt primogenitus tantum succedat in feudo.
4 Fœmina primogenita, & dotata à patre succedit in feudo post mortem fratris, & quid si renunciauit.
5 Renunciatio facta à filia contemplatione fratris dicitur personalis, & eo mortuo non excluditur à sorore in capillo renuncians in illius successione.
6 Renuncians renũciatione reali semper est excluſa.
7 Quando renunciatio dicatur personalis, & quando realis remissiuè.
8 Renunciatio realis dicitur quando filia renunciat patri, & hæredibus suis.
9 Afflict. decis. 161. fuit reuocata per Sacrum Consilium pluries.
10 Renunciatio facta contemplatione masculorum dicitur limitata, ideò limitatum producit effectum.
11 Renunciatio, & iuramentum intelligitur rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus.
12 Filia, quæ renunciauit nunquam excluditur, nisi sit persona, quæ ex præsumpta voluntate eam excludat.
13 Non est præsumendum, patrem odio habuisse filiã.
14 Renunciatio filiæ habet in se præsumptionem, vt intelligatur facta contemplatione masculorum, vt bona conseruentur in familia, nisi ex aliquibus coniecturis aliter appareat, & nu. 20.
15 Cessante causa finali, cessat, & dispositio.
16 Renunciatio ampliſsima trahitur ad iura de futuro, quæ possent competere ex causa de præsenti tantum.
17 Clausula, & verba, remittens omne ius, quod habet, vel habere sperat, declaratur.
18 Iuramentum, & renunciatio non extenditur ad non cogitata, & incognita.
19 Casus, & aduersa fortuna non est in consideratione.
21 Renunciatio quantumuis ampla, & ampliſsima licet excludat filiam in burgensaticis, non tamen in feudalibus mortuo patre, & fratre excludit.
22 Verbũ, hæres, in feudo intelligitur de filio masculo.
23 Pactum factum inter Dominum, & vasallum, non tollit ius tertii in feudo.
24 Filius, qui renunciauit feudo in vita patris non præiudicat sibi post mortem patris, & ita decisum.
25 Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. quando non habet locum, declaratur.
26 Filius illegitimus aduersus legitimum non habet remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. etiam si vellet docere esse legitimatum, quia plura possent opponi.
27 Dispositio quælibet testatoris in feudo in aliam personam, quam lex vocat est nulla.
28 Filius in feudo hæreditario tenetur esse hæres, non tamen venit vt hæres, sed iure successorio tanquam à lege vocatus.
29 Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. an habeat locum in feudis, & nu. 30. & 33.
31 Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. est possessorium adipiscendæ summarium.
32 Decis. Afflict. 119. declaratur.
34 In iuris articulo non requiruntur probationes.
35 Res dicitur notoria, & apparere in prõptu quando res venit decidenda ex instrumento.
36 Qui habet instrumentum, & statim ostendit incontinenti probare dicitur.
37 In remedio adipiscendæ, quæ iuris regulæ habeant locum.

Pro D. Laudomia Como, contra D. Lucretiam eius sororem.

ARGVMENTVM.

Decedente fratre, superstitibus duabus sororibus tantum, prima dotata à communi patre ætate maiore altera in capillo, quæ nam istarum ad successionem feudi paterni, in quo viuitur iure Francorum admittatur in Regno, & an habeat locum remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll.

CONSILIVM LXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

RES, de qua in presentiarum agitur paruam, aut nullam in se cõtinet difficultatem, & pro clariori intelligentia præsupponо vnum in iure veriſsimũ assumptum, quod tergiuersari, vel in dubium refricari minimè potest, idque est, quod si pater feudi possessor plures habens filios, & filias, viuatq. iure Francorum, & primogenitam maritauerit, & dotauerit, ipsoq. mortuo existente filio masculo, ad quem omni iure feudi successio defertur, qui post patris mortem, ipse quoque decedat, feudi
1 successio ad filiam primogenitam etiam maritatam, & dotatam defertur, excluſa penitus sorore in capillo, ita Andr. in cap. 1. de nat. succ. feud. idem in constit. in aliquibus col. 7. dùm ponit intellectũ in l. pater filiam in longobard. de succeſſ. Luc. de Pen. in l. fin. C. quãdo, & quibus quar. par. deb. Blaſ. de Morcone in d. l. pater filiam, vbi dicit, ita tenuisse Bartolut. de Capua, Afflict. optimè in cap. 1. Episc. vel Abb. Loffred. in cap. 1. de succ. feud. & ita intellexerunt Constit. Regn. vt de succeſſionib. estq. hæc res hodie sine dubio in Regno, vbi extat Pragmat. Reginę Ioannæ II. quæ incipit sane pro parte magnificæ Catharinæ, vulgariter dicta la *Filingeria*, ac etiam eodem tempore fuit lata sententia in fauorem Comitiſsæ Altimontis, neptis Ludouici Comitis Mileti, de qua testatur etiam Afflict. in loco proximè citato, quod quidem

2 assumptum ratione non caret; quælibet enim lex, vel statutum excludens fœminam dotatam à successione, intelligitur, quando fuit dotata de bonis illius, de cuius successione agitur, vt dicit glos. in constit. vt de successionibus, Glos. in l. 1. C. de legit. hæred. Bald. in l. neque mater C. de iur. dot. in l. quoniam Nouella in fin. C. de inoffic. testam. Bart. in cons. 31. incip. in nomine Domini, Alex. in cons. 29. vol. 1. incip. quoniam abundè, Anchar. in repet. & canonum statuta in vers. pone, quod statuto cauetur, Dec. cons. 346. 683. & 379. ac cæteri omnes, quos sciens consultò omitto, & pro verissimo assumpto duo corollaria inferuntur: alterum, quod cum Domina Laudomia à patre fuerit dotata, & non à fratre ab ipsius successione non excluditur: al-
3 terum, quod cum hic Neapolim viuatur iure Francorum, scilicet quod primogenitus tãtum succedit, nec est hoc necessarium probari nam Neapoli, & Auersæ, ita viuitur, prout Andr. dixit in constitutione puritatem, cum non sit ex-
4 clusa per dotationem à patre factam à successione fratris ipsa tanquam primogenita succedit: feudum enim secundum omnes legitima est primogeniti cap. licet extra de vot. in constit. Regni si quando, & ibi Andr. nec ista conclusio difficultatem aliquam patitur, quando filia non renunciauit: verùm quia (vt audio) per partem aduersam præsupponitur D. Laudomiam dotationis tempore renunciationem fecisse patri pro se, & hæredibus, quo casu asseueranter affirmat, sororem in capillo existentem maritatam, & dotatam excludere, quod quidem est somnium vigilantium, vt ex infrascriptis demonstrabo, & contrarium non solum bis, & ter: verùm etiam centies Sac. Cons. iudicauit, vt infra dicam, atque vt res ab omni difficultate aliena fiat, duos distinguo casus.

Quorum primus erit, quando maritata, & dotata à patre concurrit cum sorore in capillo existente in successione fratris in bonis burgẽsaticis, & hoc casu non ignoro communem, & ab omnibus receptam distinctionem: quod aut
5 soror maritata renunciationem fecit personalem, considerando, & respectum habendo ad fratres tempore dotationis superexistentes, & hoc casu asseueranter communiter omnes affirmant, renunciationem filiæ minimè nocere, quominus non superexistentibus masculis, quorum contemplatione renunciationem fecerit cum sorore in capillo admittatur. Alter ca-
6 sus fuit, quando renunciatio fuit realis, nec aliqua persona considerata, & hoc casu concludunt per renunciationem fuisse, & esse exclusam, quasi quod ipsamet se omninò abdicauerit, prædicta omnia, & exempla, quando di-
7 catur personalis, quando realis renunciatio cumulat Peritissimus Couarru. in repetit. capit. quamuis de pact. lib. 6. cuius verba ne transcriptor videar hic omitto. Illud tamen omninò mihi aduertere in proposito necessarium
8 est, quod si Doctores, ponendo exempla realis renunciationis inter alia connumerent, quando filia patri, & hæredibus suis renunciauit, quo casu voluerunt excludi ab alijs sororibus, etiam si masculi viuo patre decesserint, vt dixit Alexand. in cons. 29. num. 8. lib 3. Soccin. cons. 24. volum. 4. Angel. cons. 52. in fine, Paris. cons. 26. volum. 3. num. 27. & ita decisum fuis-
9 set testatur Afflict. in decis. 161. tamen contra illam decisionem sepius Sacrum Consilium alias iudicauit, & primò in causa Lucretiæ de Scutellarijs, cum Blanca eius sorore, Actuario Sarno, nouissime in causa sororum de Thomasio, & hæc decisio hodie prævalet non sine ratione. Nam cum renunciatio sit facta tempore quo superuiuebant masculi, ipsorum contemplatione facta censetur, dixit Bald. in l. pactum C. de collat. vbi etiam Paul. Castrens. in l. ius agnationis C. de pact. Corn. cons. 350. lib. 1. cons. 85. & cons. 98. lib. 2. cons. 20. lib. 4. Dec. cons. 309. cons. 370. & 333.

Renunciatio enim hoc casu videtur limita-
10 tè facta contemplatione masculorum, ideò limitatum producit effectum l. iubemus C. ad velleianum, tradit Bald. in l. si actionem C. de
11 pactis, considerato insuper, quod renunciatio, & iuramentum super ea appositum, intelligitur rebus in eodem statu permanentibus cap. quemadmodum in principio, de iureiurand. traditur in l. quod seruus de condict. caus. dat. in proprijs terminis Dec. in dicta l. pactum, Roman. & Aretin. in l. qui superstitis de acquiren. hered. Gregor. Natta in sua repetit. d. cap. quamuis colum. 10. in 8. limitat. Dec. consil. 266. motus per text. in l. quæro §. inter locatorem ff. locat. in l. final. ff. qui satisdar. cogant. in consil. 343. vbi allegat Bald. in consil. 372. quædam puella, & affert rationem, quia
12 filia, quæ renunciauit, nunquam excluditur, nisi adsit persona, quæ ex præsumpta voluntate excludat ipsam, & ideò non debet excludi ab alijs sororibus.

Non est enim præsumendum, quod pater
13 odio filiam suam primogenitam prosequutus fuerit, argumento eorum, quæ habentur in l. cum acutissimi C. de fideicommiss. cessare enim videtur, & voluntas renunciantis, & il-
14 lius cui facta fuit renunciatio: nam vterque si interrogatus fuisset, tàm filia renuncians, quàm pater acceptans, vtique respondissent talem renunciationem facere, & acceptare, contemplatione masculorum, cum alia causa considerari non possit, nisi ratione conseruationis familiæ, iuxta optimè tradita per Chassan. in consil. suo 27. ideò pro expressa haberi debet ad text. iuncta gloss. in l. tale pactum in fine de pact. Bald. in l. maximum vitium C. de liber. præter. in l. quamuis C. de fideicommiss. Paul. Castrens. in cons. 251. incipient. visa quadam securitate colum. 1. lib. 1. Bald. consi.
15 434. Domina Ioanna colum. 2. in fine lib. 3. Crauett. cons. 218. & cessando hæc finalis causa, cessare debet dispositio in specie Aymon
16 Crauett. in consil. 41. actento insuper, quod licet verba in renunciatione posita essent amplissima, & trahantur ad iura de futuro, tamen restringi debent ad illa iura futura, quæ possent competere ex causa de præsenti, ad text. in l. quod seruus de condition. ob caus.

cap. 2.

capit. 2. vbi Gloss. & Doctor. de renunciat. quod procedit etiam si fuerit expressè renunciatum iuri de futuro, per pactum de vlterius non petendo, voluit Anton. de Butr. in d. cap. 2.
17 Remittens enim omne ius, quod habet, vel habere sperat, intelligitur ex causa de præsenti, vel de præterito; non autem ex causa noua, vel inopinata, ita Bald. in l. si vxor §. Diuus ff. de adult. in l. qui Romæ §. duo fratres in 6. quæst. vbi latissime Alexand. & Ias. de verbor. obligat. voluit in proprijs terminis Bald. in d. l. pactum, quod dotali, consuluit Dec. in cons. 266. Iura-
18 mentum enim, & renunciatio non extenditur ad non cognita, & incogitata in l. si de certa, & in l. age cum Geminiano in l. sub prætextu C. de transact. cum glos. ibi, tradit optimè Soccin. in l. 1. §. veteres ff. de acquir. possess. Curt. Iun. in cons. 101. nec in proposito considerari poterit, quod non vnus, sed plures filij masculi om-
19 nes sine liberis essent decessuri, quia casus, & aduersa fortuna non est in consideratione l. inter stipulantem § sacram de verbor. obligat. & ita in simili consuluit Curt. in cons. 2. col. 2. versic. prima consideratio.

Nec dicta per Paris. in dicto suo consilio obstabunt: nam tàm Parisius, quàm alij quicunque Doctor. in hac materia loquentes præ-
20 supponunt aliquas adesse coniecturas, per quas apparet, vel verosimiliter considerari potest patrem voluisse renunciationem non solum masculorum contemplatione, sed aliorum quorumcunque recipere, quod in casu præpositæ quæstionis sumi aliquo pacto non potest, & istam opinionem secutus fuit Napodan. in consuetud. 1. de success. ab intestat. in vers. & ipsi successores; & quia articulus iste sæpissimè fuit per Sac. Cons. decisus, idcircò vlterius in eo mihi immorandum esse non puto.

Verùm quicquid in burgensaticis fuit statu-
21 tum, in feudalibus sunt certæ, & apertæ decisiones, quod renunciatio, quantumuis ampla, etiam cum acceptilatione, etiam pro hæredibus mortuo patre, ac deinde fratrem, sororem primogenitam minimè excludit, decisio est pulcherrima Loffred. in cap. 1. de natur. success. feud. qui in indiuiduo hanc quæstionem determinat (rogo videatur) pro qua est text. in cap. vitabilis in cap. vnico de eo, qui fin. fec. agn. consuluit in proprijs terminis Aretin. in cons. 3. Federic. de Senis in cons. 77. incip. quidam Abb. Guid. Ludouic. Roman. in l. vnica in 12. quæst. C. quando non pet. par. Salycet. & Paul. de Castr. in l. si familiæ C. famil. ercisc. Curt. Iun. in cons. 48. vers. ad quintum argumentum, qui ponderat pulcherrimam rationem: videtur enim facta in fauorem tenentis feudum, & suo-
22 rum descêdentium masculorum: nam verbum hæres, in feudo, intelligitur de filio masculo, quibus cessantibus alius in illa refutatione, & pactione se fundare minimè potest, tum ex defectu voluntatis renunciantis, tùm ex defectu potestatis, qui etiam si vellet in totum, & omninò amittere ius feudi, hoc non posset facere nisi renunciando in manibus Domini, prout Bald. ibi dicit, quasi Bald. dicat, quod per pactũ
23 factum cum vasallo non tolleretur, neque posset tolli ius feudi ad fauorem alterius tertij, cui acquirere feudum non possumus, Bart. in l. qui Romæ §. duo fratres de verb. oblig. in 10. quæst. Gloss. Bald. & Aluar. in cap. 1. in tit. Imper. Lo-
24 thar. inde Bald. in cap. 1. an agn. dixit, quod filius, qui renunciauit in vita patris non præiudicat sibi post mortem in feudo, maximè quia in hac renunciatione interuenit assensus, qui fortasse requiritur, & secundum prædicta fuit iudicatum in causa Castri Roccalis Nolę in fauorem D. Loffredi de Gallutio in anno 1511. & est hæc res apud omnes apertissima, atque clarissima.

Posita igitur hac conclusione pro vera, sicut est in se verissima, & contrarium dicere, hæresim in iure saperet, ridiculum est, quod audio per partem prætendi, dum dicit se possessorium summarijssimum adipiscendæ possessionis vigore l. fin. C. de edict. Diu. Adr. toll. intentasse,
25 dictam q. D. Laudomiam ex iure, titulo, & possessione quæsitis post defuncti mortem legitimam contradictricem non esse, ex ijs, quę communiter Doctor. dixerunt in d. l. fin.

Nam respondeo, quod huiusmodi remedium parti competere minimè potest: quando enim visibile, & notorium vitium apparet ex testamento, vel ex persona instituti, vel defuncti testamentum conficientis, tunc cessat remedium d. l. fin. ita Doctor. omnes, quos vidi in d. l. final. firmissimè asseuerant.

Inde fit, quod si testator filium illegitimum,
26 qui de iure ad successionem minimè admittitur instituerit, quod ex testamento appareat, vel notorium sit, non poterit institutus filius remedium istud proponere: nam se ipsum per testamenti productionem excludit, etiam quod vellet probare se legitimum: nam aduersus legitimationem plura opponi possunt, sicut aduersus renunciationem, dato quod pars se fundare posset, sicut ex supradictis apparet nihil nocere, plura possent adduci, ita notabiliter, & in specie Paris. in cons. 9. col. 2. vers. præterea nu. 10. volum. 2. Menoch. omninò videndus in cons. 180. nu. 41. & per totum.

Quod autem ex ipsomet testamento præsẽ-
27 tato vitium appareat, probatur viua ratione, dispositio quælibet testatoris de feudo in aliam personam, quam lex vocat est nulla, ex regula cap. 1. de success. feud. sed vocauit testator non à lege vocatum, qui erat primogenitus; ergo dispositio nulla ex qua nullatenus peti potest immissio, ita omnes in d. l. fin. in similibus terminis tradit Paris. in loco proximè citato, & Afflict. in proprijs terminis in decis. 119. licet in fine decisionis contrarium decidere videatur, quod nihil est, si rectè intelligatur, vt infra di-
28 cam, & ratio prędictorum est, quia licet in feudo hæreditario teneatur esse hæres: non tamen venit vt hæres, sed iure successorio tanquam à lege vocatus, iuxta doctrinã Bald. in cap. 1. in princip. in 2. colum. de success. feud. tradit Capyc. in decis. 97. Ex hoc apparet quàm inu-
29 tiliter hic per partem illa quæstio tractetur, an in feudis locum habeat immissio, vel reme-

dium l.final.de edict.Diu.Adrian. nam & si vera sit conditio, quod haberet locum in feudis, id procedit quando vocaretur persona, quæ de iure ad successionem venit, cæterum si sit persona de qua notoriè constat ipsam à feudi successione alienam esse, fatentur omnes cessare remedium illius per rationes supra proximè citatas, ita Afflict. in loco proximè citato.

Conclusio, quod in feudis locum habeat im-
30 missio sumitur ex text.in cap.1.§.inter filiam, si de feud.defunct.milit.qui text.licet videatur contradicere supradictæ decisioni, in veritate non contradicit: nam licet filia de iure communi non admittatur ad feuda, dubium erat, an illud esset feudum, vel allodium, & dato, quod fuisset feudum, poterat esse fœmineum, vel alterius qualitatis, in quo vtique succedere potuissent, nec agnati habebant probationes in promptu, hac de causa fuit dictum, quod immittatur.

Nam aduersus istud remedium cessat exce-
31 ptio, quæ altiorem requirit indaginem, quia est possessorium adipiscendæ summarium, vt
32 dicunt omnes in d.l.1.& final.& hoc est, quod propriè sensit Afflict.si rectè intueatur in d.decis.119. Dubitabatur ibi cum essent feuda in Prouincia Aprutij, an in eis seruaretur ius Frãcorum, vel ius Longobardorum. Hæc quæstio dirimi minimè poterat, quia habebat tractum successiuum, hac de causa dictum fuit, quod qui habebat testamentum immitteretur, & quod hæc fuerit mens, & Afflicti intentio, vltra quod apertè ex verbis ipsius ostenditur, ita intellexit Afflict. Dec. in cons. 588. in fine, cæterùm si agnati probationes in promptu haberent, quod esset feudum, & quod esset tale feudũ, ad quod
33 fœminæ venire non possent, tunc agenti filiæ remedio d.l.fin. essent legitimè contradictores agnati, etiam quod non possiderent, ita Zuccard.in repetit.d.l.fin. nu.486. ante omnes Andr.in d.§.inter filiam, Campeg.inter cons.Brun. 2.nu.9.Gozad.cons.50. nu.26. decis.Pedemont. 26.nu.3.quæ omninò videnda, cum quæstionem in propriis terminis determinet, & omnia, quæ in contrarium adduci possent reijcit, Roland. cons.2.num.38.lib.3. Bero.cons.67.num.64.Ias. cons.380.lib.4.

Cum igitur in casu nostro non controuertantur bona super quibus remedium prædictum fuit intentatum esse feudalia, non etiam in eis dubitatur succedere primogenitam.

Quod opponitur est de renunciatione, in-
34 qua non requiruntur probationes, sed iuris est punctus. An excludat primogenitam, vel non, meritò primogenita in possessionem, etiam existens tanquam legitimus contradictor audi-
35 ri omninò debet. Res enim dicitur notoria, & in promptu apparet, quando ex instrumento venit decidenda, iuxta tradita in l.1.in princ.de nou.oper.nunc. dixit in proposito Curt.Iun. in cons.21.Bart.in d.l.2.de edict.Diu.Adr. vbi di-
36 cit, quod qui habet instrumentum, & illud statim ostendit, incontinenti probare dicitur, maximè quia ea, quę iuris sunt certa esse dicuntur l.ornamentorũ, & ibi Bart.ff.de aur.& arg.leg.

Fundatur prædicta verissima conclusio: nam
37 cum istud sit remedium adipiscendæ, locum habent in eo duæ regulæ; quarum altera est, quæ dicit, hodie constat, hodié agatur ad text.in l.si is à quo ff.vt in possess.facit text.in cap.literas vers.quod non habeant extra de restit.spol. de qua latè per Roman.cons.244.& decis.Rotæ 5. titul. de lit.contest. altera verò inquit: quod dolo facit petere quis, quod statim restituturus est, in regula dolo de regul.iur.in sexto in l.dolo ff. de dol.except. de qua latè per Nicos. in tract.de pignor.in 5.par.in 2.memb.per Afflic. in constit.circa violentiarum in 9.not. & Aret. in §.1.instit.de action.nu.27.

Ex quibus concludo in proposita quæstione cessare possessorium remedium, & stante, quod renunciatio primogenitæ non obstat, declarari manutenendam esse dictam Dominam Laudomiam in sua, quam pacificè adepta fuit possessione, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vocatus à testatore deficientibus masculis, & fœminis eius hæredum, & descendentium, si vltimo morienti supersint nepotes ex filia, an eos excludat.*
2 *Filiorum appellatio an comprehendat nepotes, & nu.23.& 24.*
3 *A verborum significatione non recedendum est ex præsumpta mente disponentis.*
4 *Inhabilitas medii in extremis, quorum inhabilitatem parit.*
5 *Fructus non producitur ex radice infecta.*
6 *Filiorum masculorum appellatione an contineatur natus ex filia.*
7 *Statutum excludens fœminas natas, etiam ex illis excludit.*
8 *Masculorum appellatione masculi ex masculis intelliguntur.*
9 *Masculinum ex proprietate termini non concipit fœmininum, quando autem concipiat, numer.11.*
10 *Indefinita locutio ex proprietate sermonis vniuersali non æquipollet.*
12 *Masculi præstantiores sunt fœminis, & ad eos naturale hominum votum magis defertur.*
13 *Familia per masculos conseruatur.*
14 *Inter masculos descendentes connumerantur etiam descendentes ex fœminis.*
15 *Emphiteusis concessa pro se, & descendentibus vsque ad tertiam generationem, ad nepotem ex filia pertinebit.*
16 *Agnationis fauor si cessat, masculi etiam ex fœminis censentur vocati.*
17 *Mulier suæ familiæ caput, & finis.*
18 *Substitutio inita filiæ si sine filiis masculis decesserit, non habet locum si decesserit cum nepote ex filia.*
19 *Masculinum concipit fœmininum, si in defectum filiorum*

filiorum, & descendentium ab eis vocetur extraneus.

20 *Neptis ex filia dicitur ex vnione filii instituti.*

21 *Immediatum dicitur, quod per rerum naturam continuatur.*

22 *Filiorum appellatione nepotes continentur.*

23 *Filii, et nepotes eadem paterna affectione extimantur.*

25 *Testatoris intentio interpretari sic debet, vt sit iuri communi, vel municipali conformis.*

26 *Testator censetur iuris ordinem seruasse.*

27 *L. quod si nepotes de testament. tutel. explicatur.*

28 *Verba testatoris vbi capi non possunt propriè, sumuntur impropriè.*

29 *Qualitas in filio requisita si non est in nepote non idem de isto, ac de illo iudicatur.*

30 *Dilectio non praesumitur in eos, quos futuros nobis affines ignoramus.*

31 *Masculinum concipit foemininum in dispositione testamentaria.*

32 *Naturale votum magis ad descendentes masculos ex filia. vel nepte, quàm ad extraneos defertur.*

33 *Masculi, et foeminae si simul supersint, masculinum non concipit foemininum.*

34 *Habilitas vtriusque sexus ad succedendum, si adest, nulla fit extensio, sed comprehensio.*

Pro DD. Leonello, Alexandro, & Hieronymo de Doctoribus.

ARGVMENTVM.

Materia fideicommissaria plenè, & distinctè habetur, in qua varij articuli ad eam pertinentes explicantur, & praesertim an appellatione filiorum veniant nepotes, & si veniant an tantum masculi, & an nati ex filia, inde an masculinum concipiat foemininum, & etiam de alijs agitur.

Versa Pagina extat Arbor huius Consilij.

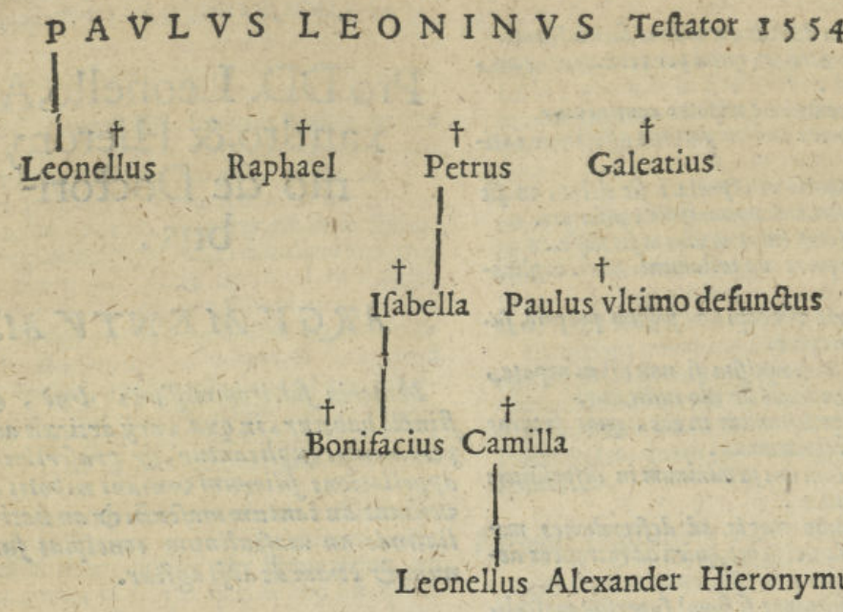

CONSILIVM LXV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN præsenti consultatione necessarium existimo facti speciē referre, vt quid responsurus sim, faciliùs à prudētissimis Iudicibus consideretur.

Paulus Leoninus nobilis Patauinus anno 1554. die 14. Septembris condito testamento quatuor filios suos tunc viuentes, Leonellum, Raphaelem, Petrum, & Galeatium, æquis partibus hæredes instituit, eosq. inuicem substituit, quoties alter sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus decessisset, in stirpes, non in capita, & illis omnibus, & eorum descendentibus deficientibus sine filijs masculis, legitimis, & naturalibus, substituit eo casu filias fœminas prædictorum filiorum suorum, & eorum descendentium, legitimas, & naturales, ex legitimo matrimonio natos in infinitum, quos substituit inuicem vulgariter, pupillariter, & per fideicommissum, iussitq. & declarauit velle hæreditatem transire suam de hæredibus in hæredes, & descendentibus in descendentes in infinitum, ac strictissimo subiacere fideicommisso. Prædictis verò omnibus supra vocatis, & substitutis, vt supra deficientibus, voluit eo casu suam hæreditatem pro dimidia deuenire in D. Rainaldum Pappafabam nepotem, & eius filios legitimos, & naturales, eorumq. descendentes masculos in infinitum; & pro altera dimidia pariter in D. Franciscum de Salla cognatum, vt latius in testamento prædicto legitur.

Mortuo testatore filij hæredes instituti pariter decesserunt sine liberis, præter Petrum, qui decessit relictis Isabella, & Paulo filijs. Paulus licet vltimò sine filijs quoque decessit: Isabella verò nupsit, & relicta filia Camilla, quæ nupsit D. Danieli de Doctoribus Patauino mortua est; ex Camilla verò nati sunt Leonellus, Alexander, & Hieronymus. Vertitur modo controuersia nunquid hi fratres dictæ Isabellæ ex filia, admittendi sint ad hæreditatem prædictam vigore prædicti fideicommissi, an verò casus euenerit, vt D. Rainaldus Pappafaba pro dimidia admittatur, iuxta testatoris dispositionem.

Multa me ad fauorem D. Rainaldi prima facie inclinabant: Primò, quoniam vocauit testator deficientibus filijs sine prole legitima, filias ipsorum, & earum filios masculos: filiorum autem significatio ex proprietate sermonis ad nepotes regulariter non extēditur: aliter enim filij, aliter nepotes appellantur l. quod si nepotes, vbi not. cum simil. ff. de test. tut. l. libertum ff. de excus. tut. l. filium habeo ad Maced. Bart. in l. liberorum nu. 9. de verb. signif. cum infinitis per Tiraquell. de iure primog. q. 40. nu. 49. & 58. Menoch. cons. 215. num. 12. lib. 3. à verborum autem significatione minimè recedendum est l. non aliter in princ. de legat. 3. l. si alij de vsufr. legat. etiam si præsumpta mens disponentis sit in contrarium, Bald. cons. 492. ad fin. lib. 1. Cravet. cons. 161. nu. 13. etiam si actus alioquin redderetur nullus, Soccin. in l. vbi 5. notab. de cond.

cond. & dem. Crau. cons. 188. col. 2. Decian. cons. 47. num. 8. lib. 3. Menoch. cons. 97. nu. 40. in primo, ergò ex his filiabus filij solùm, nõ etiam nepotes vocati sunt, vel neptes.

Secundò, esto quod nepotes vocati videantur de masculis tamen intelligi debet, vt fuit à testatore expressum, ergò cùm neptis dici non possit vocata, quia semina, multò minus nati ex
4 ea, quoniam medij inhabilitas, in extremis quoq; inhabilitatem parit. l. tria prædia, ff. de ser. rust. præd. cum simil. per Fel. cons. 86. col. 2. vers. vnum porrò, Bald. in Auth. si quas ruinas, in fi. C. de Sacros. Eccl. igitur nepotes ex filia, quasi à radice excluſa prouenientes, admitti non debent, per regulam §. reliquum in Auth. de hæred. ab int. uen. & ibi not. Ang. & in l. vlt. C. de nat. lib. Abb. in c. causam quæ, & in c. lator, extra qui fil. sin. leg. Dec. cons. 311. & 484. Brun. de stat. exclud. fœm. art. 6. num. 89. Tiraq. latius de iure primog. quæst. 12. quoniam non debent admitti, quorum repelluntur auctores c. licèt ex quadam, extra de te-
5 stib. ex radice enim infecta fructus non producitur c. vulerato 10. quæst. 1.

Tertiò, nam appellatione filiorum liberorum masculorum, non comprehenditur natus
6 ex filia, Alex. post alios in l. ex facto §. vlt. post princ. est dubium ff. ad Trebell. in l. Gallus §. etiam si parente, col. 2. etiam, quod not. Bald. de lib. & post. Soc. in d. l. Gallus §. nunc de lege, deciditur. Mathesil. sing. 131. nota vnum dictum singulare latè Bertrand. cons. 245. lib. 3. Hinc in feudis nepos ex filia excluditur, sicut mater ipsius c. 1. §. hoc autem, qui feud. dar. poss. Sicut pariter ab emphytheusi accepta pro se, & descendentibus masculis, excluditur, Spec. de loc. §. nunc aliqua, vers. 146. & statutum
7 excludens fœminas, natos etiam ex illis excludit, Castr. & Alex. in l. illam num. 7. C. de col. Castr. cons. 91. lib. 1. Ruin. cons. 18. num. 10. lib. 3. Cæph. cons. 581. num. 34. lib. 4. ergo multo minus nati ex nepte.

Quartò, nam dum de masculis expresè mẽtionem facit, sentit testator de masculis ex ma-
8 sculis, per quos familia, & familiæ dignitas cõseruatur, vt per Ioan. Andr. ad Spec. in Rubr. de testam. ad fin. post Riccard. Malumbr. quẽ refert, & communiter sequuntur Doct. in d. l. Gallus §. nunc de leg. 1. Bald. in l. Caius, sol. matr. Soc. cons. 90. num. 2. lib. 1. & cons. 63. sub num. 14. lib. 3. testator autem noster dum de masculis ex filiabus fœminis loquutus est, videtur fauere voluisse agnationi maritorum illarum tantum, vt in simili considerat Castr. d. cons. 91. lib. 2. ideo ad neptes, & descendentes ex eis extendi non debet.

Quintò, quoniam ex proprietate sermonis masculinum non concipit fœmininum l. seruis
9 legatis, in princ. de leg. 3. & ibi glos. l. inter stuprum, in prin. l. pronunciatio, in prin. l. iusta, de verb. sing. l. cùm in adoptiuis §. quæ in filio C. de adopt. l. iubemus, in fi. C. de prox. sacr. scr. lib. 12. ratio est, quoniam nomen filiorum est indefinitum, indefinita autem locu-
10 tio ex proprietate sermonis vniuersali non æquipollet, Bart. in l. 1. ad fi. ff. de pecul. Aret. cons. 39. nu. 2. & seq. Doct. multi à Tiraq. relati, de retr. consang. §. 1. glos. 9. num. 181. sed à proprietate sermonis recedendum nõ est d. l. non aliter, de leg. 3. d. l. si alij, de vsufr. leg. & dictum est, ergo dùm testator filios filiarum masculos substituit, ad neptes dispositio non porrigitur.

Corroboratur argumentum istud, arguẽdo à statuto ad testatorem iuxtà l. si quis legauerit, vbi Bart. de leg. 1. in dispositione autem statuti, masculinum regulariter, & absolutè non cõcipit fœmininum, Doct. multi quos refert Tiraq. de retr. cons. d. §. 1. glo. 9. num. 182. meritò, &c.

11 Deniquè triplici ratione masculinum fœmininum concipit, vel dignitatis, vel affectionis, vel identitatis rationis, vt post Bald. cons. 433. col. pen. vers. est vltimo considerandum lib. 3. tradit Barbat. inter cons. Alex. cons. 52. n. 8. lib. 4. Tiraq. de retr. cons. d. §. 1. glos. 9. num. 227. Rol. cons. 82. num. 59. lib. 3. at nullo ex his modo in casu de quo agitur, illud obtinere
12 potest, non quidem ratione dignitatis, masculinum enim præstantius est fœminino l. in multis, de stat. hom. l. fœminæ, de Senat. Non af-
13 fectionis, cùm naturale hominum votum ad masculos magis deferatur, quam ad fœminas, Corn. cons. 4. num. 5. lib. 3. Ruin. cons. 154. sub num. 14. lib. 1. Minus ex rationis identita-
te, cùm à masculis familiæ conseruentur, non à fœminis, Bart. in l. pronunciatio §. familiæ, de verb. sign. & alibi passim, vt Menoch. deducit cons. 496. num. 23. lib. 5. ergò dùm nepotes ex filiabus substituit, neptes excluſæ censentur. Accedit etiam, quod quando testator de masculis, & fœminis discretiuè disposuit, inter eos differentiam constituens, tunc masculinum non concipit fœminum Iaſ. in l. si quis id quod num. 13. de iurisd. omn. iud. cum latè congestis per Menoch. cons. 204. num. 45. lib. 2. hic autem testator inter masculos, & fœminas differentiam constituit, nam priori loco filios vocauit, & eorum descendentes masculos, post verò omnibus illis deficientibus, vocauit eorum filias, & earum filios masculos, ergò earum neptes non sunt vocatæ.

Cæterũ re ipsa diligentius examinata, contraria sententia mihi verior, & probabilior uisa est, quod immò neptes ex filia ad fideicommissum admittantur, & earum filij.

Primò quoniam testator noster uocauit masculos, & descendentes, quæ verba in his fratribus, de quibus agitur ad vnguem verificantur, sunt enim masculi, & descendentes, & sic in eis verba testatoris verificata sunt ad l. 4. §. toties ff. de damn. inf. l. hos accusare §. omnibus de accus. benè facit text. in §. 1. in Auth. de hær. ab int. ven. vbi inter masculos descen-
14 dentes connumerantur etiam descendentes ex fœminis, & ita ad eorum fauorem decidit Fulg. cons. 85. sic etiam Alciat. cons. 15. in prin. lib. 8. & cons. 104. lib. 9. Ruin. 49. col. 2. & 120. num. 8. lib. 1. Curt. Iun. cons. 1. nu. 24. Soc. Iun. cons. 2. lib. 3. Alba cons. 86. &

seq.

seq. verborum autem obseruatio in dubio non est prætermittenda, vulg. l. aliter, de leg. 3. l. ille, aut ille, §. cùm in verbis, eod. tit. Bald in l. precibus C. de impub. ad idq; benè pertinet text. in c. 1. de eo qui sibi, & suis hær. in vsib. feud. vbi in materia feudali appellatione descé dentium masculorum, comprehenduntur nepotes ex filia, quamuis in feudalibus, & seminæ, & earum omnis linea excludatur c. 1. §. hoc autem, qui feud. dar. poss. quem text. ponderat Castr. in d. l. Gallus §. nunc de lege num. 6. & ibi Soc. num. 5. Corn. in l. 1. C. de cond. inser. num. 17. est ergò ibi casus legis, meritò cessat omnis dubitatio l. ancillæ C. de furt.

Secundò, vocauit testator filiorum, et descédentium eorum filias, et earum filios masculos in infinitum; dùm descendentium filias vocauit, certum est omnes tam masculos. quàm seminas comprehendi, et eos qui à seminis originem trahunt in infinitum l. cognoscere §. liberorum, de verb. sign. l. vlt. C. de suis, et legit. et in Auth. de hær. ab int. ven. post princ. cum concord. per Alex. cons. 56. in princ. et 160. in prin. lib. 1. Dec. cons. 413. num. 11. et 495. num. 6. Paris. cons. 51. num. 3. et cons. 92. num 62. lib. 2. Marzar. cons. 40. num. 3. Decian. cons. 127. num. 1. in 3. Gozad. cons. 20. num. 8. et cons. 10. nu. 48. et alij alibi passim, et hinc emphytheusim concessam pro se,
15 et descendentibus, vsq; in tertiam generationē ad nepotem ex filia pertinere docuit Castr. in l. 1. C. de cond. inser. Bero. cons. 76. num. 7. lib. 1. ergò nepotes, et filij earum comprehenduntur.

16 Tertiò, certissimum est apud omnes Doct. quod vbi testator ad agnationis fauorem non respexit, tunc masculi ex seminis ad exclusionem extraneorum vocati, admittuntur, vt per Dec. cons. 370. num. 3. vers. sed deuenio, Paris. Grat. Soc. Sen. & Iun. Ruin. Tiraq. & alios relatos à Gabriele conclus. lib. 6. tit. de verb. sign. concl. 6. num. 60. Mantic. de coniect. vlt. vol. lib. 11. tit. 14. nu. 24. Peregr. de fideic. art. 26 num. 17. At in casu nostro apparet euidentissimè testatorem agnationi consulere noluisse, cùm neptes substituerit, per quas non
17 conseruatur agnatio, cùm mulier familiæ suæ sit caput, & finis, vt inquit I. C. in l. pronunciatio, in fi. de verb. sign. neptium enim filij patris, non matris familiam sequuntur l. familiæ §. fœminarum, eod. tit. ita particulariter Alex. Dec. & Crau. à Gabr. relati cons. 132. num. 34. idem Crau. cons. 800. lib. 5. post Ruin. Brun. Paris. & Soc. Iun. quos ipse refert sub num. 5. & Mantic. lib. 6. tit. 15. num. 9. Cæph. cons. 581, num. 3. lib. 4 ergo nepotes filiarum exclusis extraneis admitti debent.

18 Quartò, quoniam si pater filiæ substituit, si sine filijs masculis decesserit, & decesserit illa etiam nepote ex filia, cùm sit ille de liberis, & masculis, excludit substitutum, vt concludit post Ang. & alios Corn. cons. 246. col. vlt. lib. 2. & in d. l. 1. C. de cond. inser. ratio est secundum eos, quoniam in substitutione prædicta dici nequit testatorem de masculis meminisse ratione seruandæ agnationis, cùm nepos ex filia, nec testatori, nec ipsi mulieri sit agnatus; sed considerauit dumtàxat masculinum sexum, atq; descendentes ex filia, quæ duæ qualitates reperiuntur in eo nepote, ergò pari ratione idem dicendum est in casu nostro: & hoc eodem argumento vsus est Alexand. in cons. 22. & Soc. Iun. post. cum cons. 2. num. 11. lib. 3.

19 Quintò, quando testator in defectum filiorum descendentium ab eis vocat extraneum, tunc masculinum concipit fœmininum, ita Alex. cons. 15. nu. 7. lib. 4. Ias. cons. 142. col. 2. vers. 4. moueor lib. 2. post Anchar. in l. tres fratres ff. de pact. Dec. cons. 15. num. 5. vers. sed tamen, Menoch. cons. 496. num. 47. lib. 3. sed in casu modo substituit filios ex fœminis, & in eorum defectum extraneos, ergo licet ex filiabus natæ sint fœminæ, illa qualitas masculina filiorum ex fœminis, filios comprehendit.

20 Eoquè magis, quia neptis ex filia, dicitur ex semine filij instituti nata, propter continuationem sanguinis, vt per Bal. & Castr. ille num. 3. hic num 6. in l. 1. C. de cond. inser. quidquid enim per rerum naturam continuatur, dicitur
21 immediatum l. cùm acutissimè C. de fideic. ad idem Bal. in c. 1. §. filia de succ. feud. Castr. cons. 410. col. 3. Alex. in l. ex facto §. vlt. nu. 5. & ibi Rip. num. 6. & seq. ad Treb. qui de communi testatur, sicut etiam Roland. q. 56. post alios, quos refert.

22 Sextò, quia filiarum appellatione, neptes cōtinentur, vt post Inn. & Bal. quos refert, tenet Gabr. lib. 6. suarum concl. tit. de verb. sign. concluf. 1. num. 43. sicut filiorum appellatione nepotes l. iusta interpretatione, de verb. sign. l. liberorum §. vlt. eod. tit. præsupponendo, quod verbum contineri proprietatem significat. l. cui eorum §. affinitatis ff. de postul. §. affinatis inst. de nupt.

Ad idem facit l. filium habeo ff. ad Maced. l. Senatusconsulto, de rit. nupt. in quibus filiorum nomen continet nepotes, quoniam filij, & nepotes eadem paterna affectione extimantur
23 l. si quis filium C. de inoff. test. Sed hic testator filias filiorum hæredum, & earum filios substituit, ergo neptes, & neptium filios comprehendi dicemus.

24 Septimò, et vltimo accedit, quoniam nepotes filiorum appellatione continentur, vbi constat de mente testatoris l. liberorum, vers. sed, et Papinius, de verb. sign. Soc. cons. 152. sub nu. 4. lib. primo Curt. Iun. cons. 11. num. 5. mens autem ex ratione magis, quam ex verbis constat, Bal. cons. 121. num. 6. in fi. lib. 3. et ratio ipsa ex mente colligitur, Paris. cons. 19. nu. 168. in 2. Rursus in materia nepotibus fauorabili, nepotes filioroum nomine continentur l. Lucius la 2. de hær. inst. d. l. liberorum l. iusta, et l. filij de verb. sign. latè Gabr. innumeros recensens lib. 6. com. concluf. tit. de verborum sign. concluf. 1. num. 5. latius Menoch. cons. 215. nu. 94. lib. 3. at verò agimus in hoc casu de neptium, et earum filiarum fauore, quibus facienda esset restitutio, Ias. cons. 203. col. 4. vers. non obstat 2. lib. 2. Natt. cons. 620.

ad

ad fin. lib. 3. Crott. in l. filius fam. §. Diui sub num. 54. de leg. 1.

Præterea, vbicunq; subiecta materia non minus nepotibus, & neptibus, quàm filijs, & filiabus conuenire potest, dubium non est contineri nepotes appellatione filiorum l. vt si quis §. pleriq; ff. de relig. & sumpt. fun. l. 2. §. quod si pater ff. ad Tertull. vt Rebuff. in d. l. liberorum §. vlt. vers. etiam, quando præsertim vbi eadem est ratio, Paris. cons. 78. num. 11. lib. 2. & in alimentis id obseruatur, & alibi, vt in l. si quis à liberis, vers. præter hæc ff. de lib. agn. Bart. Bal. & Ang. in d. l. filium habeo, ad Maced.

25 Præterea, sic testatoris intentio interpretari debet, vt sit iuri communi, vel municipali conformis l. conficiuntur, de iure codic. latè Alc. de præs. reg. 3. præs. 32. Rip. in l. hæredes mei §. cùm ita, num. 74. & 79. ad Treb. Neuiz. cons. 2. num. 5. Clar. in §. testamentum q. 76. reg. 6. hinc censetur testatorē ordinem iuris seruasse,

26 Bart. in d. §. cùm ita, num. 4. Soc. Iun. qui de communi testatur cons. 104. num. 6. lib. 1. sed, reddendo singula singulis, constat in casu nostro de mente testatoris, quoniam substituendo filias filiorum suorum, & in defectum extraneos, non respexit agnationis conseruationem, vt supra dictum est; sed sanguinis causam, & affectionem: agitur præterea de fauore ipsarum neptium, & earum filiorum: nec minus ipsis neptibus, & suis descendentibus, quàm filijs subiecta materia conuenit; & insuper attēta iuris communis dispositione, vel municipali, neptes, & earum filij veluti directo à testatore descendentes, erant ei alioqui successuri, ergo hoc casu filiarum appellatione, neptes cōtineri dicendum est; eo magis, cùm hoc sit æquiùs, & decentius, quo solo inspecto id asserere debemus in dubio, vt Aret. tradit cons. 145. num. 3. & post eum Curt. Iun. cons. 111. numero 8.

Nec modo obstant, quæ in contrarium facere videbantur, & in primis, quod sumebatur ex

27 l. quod si nepotes de test. tut. cùm concord. Nam præterquàm, quod procedit in re onerosa, vt est tutela §. tria onera, inst. de excus. tut. vt per Doct. in d. l. Gallus §. instituens; ex alio tamen nihil facit, quoniam non procedit vbi de contraria mente testatoris apparet, tunc enim ex legis interpretatione sub filiorum appellatione, & nepotes continentur, d. l. liberorum d. l. iusta d. l. filij appellatione, de verb. sign. vt supra latiùs in vltimo fundamento dictum est, & in specie hac responsione vsus est Soc. Iun. cons. 2. num. 23. in 3. ideò non insistendum.

Non obstat secundum, quòd, & si vocati nepotes, censerentur, de masculis tamen, vt testator expressit, intelligi debet, & medij inhabilitas, inhabilia reddit extrema; quoniam respondetur procedere, quando testator motus esset ratione conseruandæ agnationis, quod non fuit in casu nostro, vt supra probatum est; nec incongruum est admitti filiam ad ea, ad quæ mater erat inhabilis, quando vocatus censetur ex propria persona, vt puta quia ex descendentibus est, & masculus vt supra dictum est, quoniā voluntas testatoris id admittit, l. ex facto la grā de hær. vt ex radice infecta admittantur palmites, iuxta tradita per Fulg. d. cons. 85. & Ale-

28 xand. in d. cons. 22. sub num. 13. & hinc vbi verba capi non possunt propriè, sumuntur impropriè, vt testatoris intentioni deseruiant l. in ambiguo, vbi Bart. de reb. dub. multo igitur magis, vbi nulla fit impropriatio l. si alij, de vsufr. leg. pro vt in casu nostro, in quo descendentium appellatione, & mares, & fœminæ propriè comprehenduntur, & descendentes ex fœminis d. l. vlt. C. de suis, & leg. & Auth. de hær. ab int. post princ. vt supra latius, cùm ergo nepotes ex filia veniant ex proprietate, & ex propria persona, inconueniens non est, vt melioris sint conditionis, quam eorum matres, vt in simili per Soc. cons. 203. col. 6. ad fin. vers. ad

29 quintam rationem; sicut in simili, verbi qualitas requisita in filio non est in nepote, non idem de isto iudicatur, quod de illo, l. vlt. §. puellæ, de rit. nupt. Bart. in d. l. liberorum, vt latius per Alexandrin. d. cons. 22. in fin.

Præterea, quia licèt masculi nepotes ex filiabus vocati sint, pronepotes etiam ex persona matrum non excluduntur, quia sumus in casibus, in quibus masculinum concipit femininū, & in quibus appellatione filiarum neptes quoq; continentur, vt supra probatum est.

Ad tertium, quod appellatione liberorum masculorum, non contineantur nati ex filia, respondetur comprehendi natos ex filia, quoniam de masculis in casu nostro non meminit testator ratione conseruandæ agnationis, vt supra probatū est, sed masculos, & descendentes simpliciter respexit, quæ quidem qualitates verificantur in his pronepotibus, de quibus agitur; et neptes ex filia non sunt exclusæ, cùm descendētium appellatione contineantur, ergo multò minus ipsarum filij masculi, cùm sint masculi, et descendentes, ut dictum est, Alc. d. cons. 15. et d. cons. 104.

Ad quartum respondetur, quod, et si de masculis ex feminis loquutus sit testator, non ideò fauere uoluit agnationi maritorum illarū sed respexit masculinum sexum, ex suo semine descendentem, si enim propriæ agnationis considerationem non habuit uocando filias, ut dictum est, minus ad agnationem alienam respexisse credendum est; eoq; magis, quia tunc téporis filiæ hæredum suorum nuptæ non erant, ut dici nō possit dilexisse illarum maritos, quos

30 futuros ignorabat, ut Soc. Iun. in specie considerat d. cons. 2. sub num. 26. lib. 3. et nu. 28.

Non obstat quintum, quoniam immò ex proprietate sermonis neptes filiarum appellatione ueniunt, sicut appellatione filiorum nepotes, ut per Inn. in c. si uerò il primo, in fin. de sent. excom. Bald. in sua Marg. in uerb. mater, quos refert, et sequitur Gabr. de uerb. sign. concl. 1 num. 43. et uerbum contineri, quo utitur I.C. in d. l. liberorum §. ult. cùm concord. idem probat, l. cùm eorum §. affinitatis, de postul. cum simil.

Præterea, et si uerborum proprietas resisteret,

ret, adhuc idem ex mente testatoris dicendum est d.l. liberorũ, vers. sed & Papiri⁹, & ibi Bart. Soc. d. cons. 152. sub nu. 4. lib. 1. Curt. Iun. cons. 11. num. 5. Sumus etiam in materia neptibus, & earum filijs fauorabili, quo casu comprehenduntur d. l. Lucius la 2. de hær. inst. latè Gabr. d. conclus. prima num. 5. Menoch. d. cons. 215. num. 94. in 3. Nec subiecta materia resistit, vt diximus supra l. at si quis §. pleriq; de rel. & sumpt. fun. l. 2. §. quod si pater, ad Tertull. præsertim cùm eadem sit ratio, Paris. cons. 78. nu. 11. in. 2. Accedit talem interpretationem iuri communi, vel saltèm municipali esse conformẽ Alc. de præs. reg. 3. præs. 32. Neuiz. cons. 2. nu. 5. cum alijs supra citatis in vltima ratione, meritò dispositio facta à testatore de filiabus, ad neptes, & earum filios masculos pertinebit.

31 Ad sextum, & vltimum respondetur, in casu nostro masculinum concipere fœmininum, quoniam sumus in dispositione testamentaria, vt in l. si ita scriptum filiabus de leg. 2. l. si quis ita ff. de testam. tut. in l. qui duos in fin. vbi Bart. & alij, de leg. 3. idem in l. 1. de pecul. in l. 1. de verb. sign. & ita affirmarunt Anchar. cons. 120. vers. vlterius aduertendum, Alex. cons. 55. ad fin. vers. præter illa verba lib. 3. Dec. cons. 568. ad fin. vers. 2. principaliter Soc. Iun. cons. 100. num. 3. lib. 3. Tiraq. de retr. conv. §. 1. glo. 9. num. 212. Anguis. cons. 64. num. 2. lib. 6. Præterea respondetur, quod cùm testator non habuerit considerationem conseruandi familiam, casu quo filij sinè liberis masculis decessissent nulla prædictarum rationum neptes excluſæ censentur, vt supra dictum est, immò cùm ex neptibus nati sint masculi, quos si præuidisset testator, substituisset vtiquè, sicut substituit masculos nascituros ex filiabus suorum hæredum, quoniam eadẽ ratio viget, sunt enim ex suo sanguine neptes, & earum filij, sicut filiorum filiæ, vt per Bart. & Castr. in d. l. 1. C. de cond. inser. cum alijs supra in quin-

32 to pro hac parte fundamento adductis; & ad ipsos profectò masculos naturale votum magis quàm ad extraneos defertur, Corn. cons. 4. nu. 5. lib. 3. Ruin. cons. 124. sub num. 14. lib. 1. Præterea respondetur, quod testator vocauit extraneos in defectum descendentium à filijs suis, ideò tunc dicunt Doct. masculinum concipere fœmininum Anchar. in l. tres fratres ff. de pact. quem refert, & sequitur Iaſ. d. cons. 142. col. 2. vers. 4. moueor lib. 2. Alex. cons. 15. num. 7. in 4. Dec. cons. 15. num. 5. vers. sed tamen, Menoch. d. cons. 496. num. 47. in 5. Denique non obstat videri constitutam differentiam inter masculos, & fœminas, consequenterq; masculinum non concipere fœmininum,

33 nam respondetur procedere, quando masculi, & fœminæ simul supersunt, at quando de fœminis disposuit non existentibus masculis, quia constat de mente disponentis ad fauorem fœminarum, tunc masculinum concipit fœmininum, iuxta tradita per Curt. Sen. cons. 40. & cons. 64. quem refert, & sequitur Menoch. d. cons. 496. num. 48. eoquè magis, quia eadem hoc casu ratio est vtriusquè sexus, cùm vterquè habilis sit ad succedendum, non inspecta ratione conseruandæ agnationis, igitur nulla fiet extensio, sed comprehẽsio, vt tradunt Cyn. in l. vnica C. quæ sit longa cons. Bald. in l. de quibus, de leg. Soc. in l. cùm auus num. 80. vers. quoniam non similis, de cond. & dem. & post alios sic responderunt Soc. Iun. cons. 70. num. 3. in 2. & Crau. 183. quos sequitur Menoch. d. cons. 496. num. 48. lib. 5. Concludimus igitur neptes filiorum, & earum filios masculos, nempè Dominos Leonellum, Alexandrum, & Hieronymum de Doctoribus admittẽdos esse ad hereditatem, & fideicommissum, de quo agitur, & ita censemus, saluo tamen, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Professio tacitè, vel expressè emitti potest.*
2 *Professio tacita ex coniecturis, signis, & præsumptionibus arguitur.*
3 *Inter coniecturas tacitæ professionis est susceptio habitus professorum, & delatio illius per plures annos.*
4 *Coniectura etiam tacitæ professionis est, cum quis gessit actus conuenientes professis.*
5 *Vnicus actus sufficit ad probandam emissam professionem, idq; declaratur.*
6 *Mutuus consensus professi, & professionem recipientis, ex quibus arguatur.*
7 *Professionem expressam emittens, si per multos annos in Religione perseuerauerit, licet inualidam credidisset, an illam tamen approbasse videatur.*
8 *Professionem emittens ante 16. annum dicitur nulla, tam quoad obseruantiam religionis, quã ad alios quoscunque effectus, & num. 24.*
9 *Quod nullum est nullum producit effectum.*
10 *Libera voluntas exigitur in voto religionis.*
11 *Votum à principio inualidum potest in maiori ætate ratum haberi.*
12 *Protestatio facta à religioso, quod nisi legitimè sit professus nullo modo vult id ratum habere conseruat ei ius suum.*
13 *Sepius protestatio reiterata maiorem arguit protestantis deliberationem.*
14 *Actus subsequens præcedentis intentionem declarat.*
15 *Humanarum actuum duæ sunt potentiæ, voluntas, & potestas.*
16 *Actus agentium nihil vltra intentionem operantur.*
17 *Actus expressus facit cessare tacitum.*
18 *Tacita professio per delationem habitus, & similium inducta, non est tantæ potentiæ sicut expressa, quia illa tolli potest per declarationem in contrarium.*
19 *Præsumptio iuris circa professionem inducendam, contraria tamen vehementiori tollitur.*
20 *Tunc de mente clarè constare dicitur, quando*

claris

claris verbis, & protestationibus exprimitur.

21 *Verborum expressio, veritatem, & certitudinem mentis inducit.*

22 *Præsumptio ex facto proueniens, fictionem, & plerunquè falsitatem arguit.*

23 *Nullum certius est mentis nostræ testimonium, quam certa verborum expressio.*

Pro Fratre Ioanne Baptista Archetto.

ARGVMENTVM.

An professio illius, qui eam ante 16. annum emisit, licet diu habitum detulerit sepè tamen sit protestatus nolle inualidam professionem ratificare, sit nulla declaranda.

CONSILIVM LXVI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

PRæsuppositis his, quæ in facto narrantur, nullam omninò rationabilem ob causã affirmari posse existimo Fratrem Ioannem Baptistam Archectum validam in Religione fratrum minorum emisisse professionem; ideoq; rem claram arbitror, & indubitatam: verùm, vt cui deesse nec vellem, nec possem, morem geram, quæ aduersus eundem adferri possent, vt diluam, recensebo.

Posset namq; facilè quispiàm asserere, prætensam, de qua agitur, professionem validam
1 fuisse, quandoquidem professio, vel tacitè, vel expresè emitti potest c. 1. c. constitutionem, de regular. in 6. c. 1. c. ex parte, extra eodem
2 Clem. eos qui, eodem tit. Si tacitam obseruabimus, profectò, cùm illa ex coniecturis, signis, & præsumptionibus arguatur c. statuimus, extra de regul. c. non solùm, cum alijs præalleg. eod. tit. in 6. & ibi Doct. per Calder. cons. 5. col. 2. vers. & satis videtur, de regular. per Nauarr. in c. statuimus, num. 73. & seq. 19. q. 3.
3 Plures nunc militant, quibus professio tacita conijci possit coniecturæ, vt per Menoch. de præs. lib. 6. præs. 83. tùm quia Frater hic habitum susceptit professorum, illumq; detulit per aliquot annos c. ex parte, de regul. c. 1. eod. in 6. gloss. in d. Clem. eos, & ibi Card. Zabar. & Vital. Nauarr. in d. c. statuimus, num. 73. Mandos. ann. cas. num. 61. & seqq. post Lap. alleg.
4 47. Actus aliquos gessit professis conuenientes c. uidua, vbi Butr. & Abb. de regul. Nauarr. in
5 d. c. statuimus num. 73. et cons. 13. num. 3. de regul. lib. 1. immò vnicus quidèm actus sufficit ad emissam professionem probandam, Lap. alleg. 129 nu. 14. in fi. Prier. in summ. in verb. relig. 3. num. 19. Menoch. cons. 396. num. 15. & seq. lib. 4. Nec quidèm ignorans, ut per Inn. in d. c. vidua, tunc enim consensus non adesset l. si quis per errorem, ff. de iurisd. omn. iud. Nauarr. in d. c. statuimus, Nec coactè c. quod interrogasti 27. distinct. Nauarr. ubi supra tùm etiam accedente insuper superioris consensu, qui professionem recipere poterat c. porrectũ
6 c. ad apostolicam, & ibi Abb. num. 4. de regul. ex quibus arguitur professi, & professionem recipientis mutuus consensus c. ult. de regul. & inducitur species quædam contractus, arg. l. in omnibus ff. de act. & oblig. l. sicut C. eod. tit. per Oldr. cons. 97. Lap. alleg. 32.

7 Sed, quoniam in casu, de quo agitur, expressam professionem emisit Frater prędictus, vt ex in facto productis, manifestè apparet; nec is idẽ negat, res omni carere videtur dubitatione, præsertim quia per multos annos in religione perseuerauit, quamobrem, & si credidisset inualidã fuisse professionem, illam approbasse videretur, Nauarr. cons. 9. num. 8. de his quæ ui, met. caus. fiunt lib. 1. post Caiet. super 2. 2. Sanct. Thom. q. 189. art. 5.

Sed prædictis non obstantibus, quæ verè minimè obstant, indubitanter concludendum est prędictum Fratrem Ioannem Baptistam Archectum validam, & legitimam professionem non emisisse, ideoq; nec voto religionis esse obligatum, ex pluribus. Primò quoniam ex decreto Sacrosancti Concilij Tridentini, quod habetur
8 sess. 25. cap. 15. prohibetur antè decimum sextum ætatis annum perfectum emitti posse religionis professionem, cuius verba sunt negatiua, ideoq; omninò negant, & magis quidèm, quã affirmatiua affirment l. hoc genus ff. de cond. & dem. l. si quid earum §. interemptum de leg. 3. cum uulg. Præterea irritant omnem actum professionis antè decimum sextum ætatis annum, emissę, eamq; nullam esse declarant, tàm quoad obseruantia religionis, quàm quoad alios quoscunq; effectus, verborum autèm decreti irritantis effectus est, vt pro infecto habeatur quidquid contra fit, Abb. in c. dilectus, num. 14. de præb. Oldr. cons. 319. ad fin. vers. immò si prælatus Fel. in c. cùm accessissent, col. 4. vers. tertia declaratio, de constit. Cassad. decis. 12. nu. 4. super reg. Cancell. quinimmò facit actum ipso iure nullum c. pen. de præb. in 6. Ruin. cons. 70. col. 3. lib. 5. Brun. de form. tit. quan. aliq. cons. trad. pro fer. quod ergò nul-
9 lum est, nullum producit effectum l. 4. §. condemnatum, vbi Rip. num. 3. cum seqq. ff. de re iud. Dec. cons. 475. numero 11. cum multis simil. at verò ex probatis, & in facto deductis manifestè apparet per biennium ferè ante legitimam, & à Concil. Trident. statutam ætatem emissam fuisse professionem, nullius ergo est momẽti, nullam obligationem ad religionis obseruantiam parit, nec aliquem penitus producit effectum.

Secundò, quoniam in voto religionis libera
10 voluntas exigitur, est siquidem votum conceptio

ptio animi deliberatione firmata, alicuius boni cum deliberatione facta promissio cap. viduis il secondo 27.q.1. tradit Hostiens.in summa de voto in princip. Sed Frater hic Archectus anno 14.ætatis affinium suasionibus habitum assumpsit, quibus ætas illa facilè persuaderi potuit, quo fit, vt nullum sit votum, nullumq. delibe-
11 rationis legitimè fundamentum. Et quamuis votum à principio inualidum posset in maiori ætate ratum haberi cap. significatum cap. sicut de regul.nullam tamen legitimam in casu,de quo agitur,dicimus euenisse ratificationem, vt infra probabitur.

Tertiò, tantum abest, vt professionem verè, & legitimè dicatur ratificasse, vt potius quidquid professionis nomine expresserit, nullum
12 esse dicatur, quandoquidem protestatus est semper, nisi legitimè professus fuisset; nolle eam nullo modo ratam habere,vt in facto præsupponitur; at verò protestatio præcedens animum protestantis in futurum declarat l. at si quis §.plerique ff. de relig.l.qui in aliena §.vlt. ff.de acquir.hæred. Bart. in l.omnes populi nu. 31.ad finem,& ibi Crott.nu.53.de iustit. & iur. & ius conseruat illæsum, ita vt futura patientia nihil obsit, Bart. & alij omnes in l. non solum §.morte ff.de nou.oper.nunciat. Doctor.in cap. cum M. Ferrarien.de constitut. ergò nulli dubium esse debet,emissam professionem nullius esse momenti.

Et est animaduersione dignum, protestatio-
13 nem prædictam sæpè sæpiùs diuersis temporibus fuisse reiteratam,quæ geminatio,seù reiteratio maiorem arguit protestantis deliberationem l.Balista ff.ad trebell.l.si qua mulier C. ad velleian.§.& hoc verò iubemus,vbi glos.in verbo iussio,in auth.vt null.iud. cum latè deductis per Decian.cons.57.nu.41.lib.1.& cons.70.nu.2.
14 lib.3. ex quibus sequitur,quod cum actus subsequens præcedentis intentionem declaret l. sed & Iulianus §. proinde ff. ad Macedon. §.pauonum instit. de rer. diuis. Bart. in l. cætera §. vlt. ff.de legat.1. cum simil. per Dec. cons.490. nu.9. nihil obstabit præcedens actus professionis,cum per subsequentes protestationes fuerit declaratus, & per adsistentiam apud Reuerendiss. Episcop. Ascul. pro Theologo extra Monasterium 24.annorum spatio cemprobatus.

Quartò, quoniam duæ sunt potentiæ om-
15 nium humanorum actuum, voluntas, & potestas l.multum interest C. si quis alteri, vel sibi l.omne verbum, vbi Bald.C.commun.de legat. cap.super inordinata de præbend. Scribent.in cap.super Abbatia de offic.deleg.in casu autem nostro vtraque deest, non enim voluntas ad-
16 fuit, vt ex protestationibus sepè reiteratis apparet,quia actus agentium nihil vltra intentionem operatur l. non omnis ff. si cert. pet. Nec potestas vtique, quoniam Sacrosancti Trident. Concil.decretum prohibebat, vt supra, meritò actus præcedentis professionis nullam,dicèdum est induxisse obligationem.

Nec obstant,quę dubitationis causa considerari posse dicebamus, quoniam dùm de tacita professione arguebatur, quæ per habitus gestationem per multos annos emissa videbatur,re-
17 spondetur tolli à lege consensum, qui ex actu tacitè colligitur, si de voluntate agentis in contrarium appareat: expressum namq. facit cessare tacitum l. si ex pluribus ff. de suis, & legitimis l.cum & filio §.1.ff.de vulgar.& pupil.cum concord. per Dec.cons.416. sub nu.10. & ita in terminis tradunt Innoc. Butr. Abb. & alij in cap.1.de his,quæ vi met caus.sub num.14. dùm
18 dicunt, quod tacita professio per delationem habitus, & similium inducta, non est tantæ potentiæ sicut expressa, cum illa tolli possit per declarationem in contrarium expressam. Nec obstat gessisse actus aliquos professis conuenientes, nam præterquam id verum non sit, cum consultò ab ijs se abstinuerit, vt in facto proponitur; nihilominus & si cont gerit aliquando,non ideò tamen certâ profitentis mentem arguunt, cum ob causam simulare potuerit, & aliam habuisse mentem in contrarium, vt Soccin. arguit cons.270. col.3. in 2. & quan-
19 quam ex his præsumptio iuris circa professionem inducatur; contraria tamen præsumptione vehementiori tolli potest, cap. ex transmissa,qui fil.sint leg. l.Diuus ff. de in integr.restit. ergò multo magis tollitur ex expressis con-
20 trarijs actibus, quos supra deduximus: clarius enim tunc de mente constare dicitur, quando claris verbis, & protestationibus exprimitur l.
21 labeo ff.de suppell.leg.cap.is autem 22.q.2. nã sicut verborum expressio veritatem,& certitu-
22 dinem mentis inducit, ita præsumptio ex facto proueniens fictionem, & plerumque falsitatem arguit,vt inquit Bald.in l.precibus nu.23. C.de
23 impub.& alijs subst.it.nullum enim certius est mentis nostræ testimonium, quàm certa verborum expressio, vt idem Bald.in l.1.nu.19. C. de confess. quemcunque igitur habitum hic Frater Ioan.Baptistæ detulerit, quamuis actum gesserit, cum de contraria mente ex tot reiteratis protestationibus constet,huic veritati stãdum erit, nam vt dicitur in cap.non est 15.q.1. militem voluntarium vult Deus,non coactum, vel præsumptum.

Nec quidquam obstat expressa professio,
24 quam emisit, vt præsupponitur, quia illa tanquam ante tempus à Concil.Tridẽt. statutum emissa,& cui lex resistit, inualida omninò censenda est, cum ratione defectus potestatis, tum ratione defectus voluntatis, quæ ex contrarijs actibus demonstrata est, vt supra deduximus. Cùm igitur nec tacita, nec expressa professio valida sit, & Frater Ioannes Baptista à Summo Pontifice obtinuerit rescriptum, quo aduersus quinquennij lapsum restitutus, in iuribus suis audiri debet,eum omninò à religionis voto absoluendum, iuris esse existimo.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Pensio non constituitur nisi super fructibus, & redditibus beneficii.*
2 *Pensio constituta ex præcedentibus pactionibus inualida est, & præsumitur fraus, & simonia.*
3 *Pensio non potest imponi, nisi ab habente potestatem, alias nullius est momenti.*
4 *Pensiones non possũt imponi nisi à Magno Magistro, vel Generali Capitulo, & nu. 18.*
5 *Pensio personalis constituta sine auctoritate Magni Consilii super commenda successorem non afficit, sed cum persona promictentis extinguitur.*
6 *Beneficia, & commendæ possunt resignari ex causa permutationis accedente superioris auctoritate, vel per viam renunciationis in manibus superioris, vel collationis.*
7 *Quod nullum est confirmari intelligitur ex certa scientia superioris.*
8 *Potestas, & voluntas sunt duæ humanarum omnium actionum potentiæ.*
9 *Authoritas superioris purgat omnẽ suspitionem, & nu. 16.*
10 *Beneficii inæqualis redditus, & valoris invicem permutantis suspitio simoniæ, & fraudis resultat.*
11 *Pensio temporalis, quousque aliam quis congruam consequatur est valida.*
12 *Pensio, & permutatio legitimè imposita soluenda, & præstanda est, & debetur respectu fructuum perceptorum, & à percipiente solui debet.*
13 *Hypotheca inducitur super redditibus commendæ ex concessione pensionis, & datur contra singularem, vel vniuersalem reddituum perceptorem, & dicitur actio in rem, quæ sequitur possessorem.*
14 *Pensio quamuis super fructibus, & redditibus commendæ constituta non sit, tamen cum ex stylo super fructibus imponi soleat, valida iudicanda est ex stylo, & super fructibus semper censetur onus iniunctum.*
15 *Resignare in manibus superioris, & reseruationem pensionis obtinere potest quis, etiam si tractatus præcessisset, & non dicitur nec simonia mentalis.*
17 *Geminata, vel triplicata resignatio facta tollit omnem exceptionem.*
19 *Licentia non potest concedi alii de imponendis pensionibus, quia solo Magno Magistro conceditur.*
20 *Confirmatio ex certa scientia intelligitur eam omninò validasse, etiam si ab initio fuisset nulla.*
21 *Dispositio superioris ex certa scientia facta, etiã si in alterius præiudicium tenderet valet, & non auditur quis veniens contra illam, sed perpetuum silentium imponitur.*
22 *Pensio dicitur onus reale imposita super fructibus commendæ, & ab illius possessore præstari debet.*
23 *Fauorabilis interpretatio est facienda, quando agitur de soluenda pensione iam imposita, secus si de imponenda.*

Pro Admodum Illust. Domino D. Francisco Saccano Messan. milite Ordinis Hierosolymitani.

ARGVMENTVM.

Successor in commenda Santi Ioannis Hierosolymitani an teneatur ad præstationem pensionis impositæ à Commendatario prædecessore, nulla præcedente authoritate Magni Magistri, vel Magni Concilij.

CONSILIVM LXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

DRæcipua dubitatio, quæ ex controuersia inter Admodum Illust. Equites Hyerosolymitanos D. Don Franciscum Saccanum, & Dominum Bernardinum Barbam super pensione 130. aureorum ex causa permutationis olim à D. Carolo Gattinario super commendam Nizzæ de Palea veluti pinguiorem, impositа, quam à D. Saccano accepit pro ea, quam Castrouillari maioris redditus ipse obtinebat, quousque fuerit D. Saccanus meliorem assecutus, ea quidem est, an D. Barba illius hodie possessor, veluti D. Gattinarij successor ad illius præstationem teneatur, in qua breuitati studendo, licèt eleganter, & doctè alij scripserint, ob temporis angustiã, quid iuris verius esse censeam, breuiter absoluam. Et ad pensionem prædictam videtur, D. Barbam non teneri.

1 Primò, quoniam non constituitur pensio, nisi super fructibus, & redditibus benefitij c. ad audientiam il 2. de rescr. c. conquerente de cler. non resid. c. quamuis de præb. in 6. Abb. atq; Felyn. in d. c. ad audientiam sub.num. 2. & in d. c. conquerente cum simil. Caccialup. de pens. q.4. Gig. ibidem q. 1.7. & 8. Hæc autem nulla fructuum, vel reddituum habita memoria simpliciter constituta est, vt ex contractu permutationis euidenter apparet, meritò, & c.

2 Secundò, quia non modo ex præcedentibus pactionibus pensio inualidè constituitur, quinimmò fraus & simonia potius arguitur, c. pactione, c. cum pridem de pact. c. nisi essent de præben. c. cum olim, & c. cum vniuersorum, & ibi Abb. in vlt. not. de rer. perm. c. ex parte il primo, & ibidem glos. in verbo omninò de off. deleg. Felyn. ind. c. ad audientiam sub num. 3. Gig. de pens. q. 5. in princ. Ad pacta, & conuentiones inter Equites prædictos præcessẽrũt, vt ex facto constat, meritò, &c.

Tertiò, quoniam nisi ab habente potestatem imposita sit pensio nullius est momenti d. c. cum pridem ibi, non tamen nobis mediantibus cum simil.

4 Sed ab Illustrissimo Magno Magistro, vel à Generali Capitulo dumtaxàt pensiones imponi possunt, vt in c. 49. & 50. in lib. stabilim. Relig. Hierosol. habetur, vbi id, verbis omnimodam potestatem denegantibus statutum est, arg. eorum, quæ not. in l. Gallus in princ. de lib. & posth. per l. nemo potest de leg. 1. & l. non poterit de furtis, & c. 1. de reg. iur. in 6. cum simil. meritò, &c.

Quartò, quoniam apparet hanc pensionem
5 esse personalem, vt potè à D. Gattinario constitutam sine auctoritate Magni Concilij super commenda, non super fructibus nominatim, ex sua, & D. Saccani particulari conuentione, dicendum est igitur successorem D. Barbam nō afficere, sed cum persona promictentis extinctam fuisse, sicut natura est iurium personaliū. Et de personali debere intelligi, inde etiam
patet, nam alioquin nec à Vener. lingua Italiæ, nec à Magno Magistro confirmata fuisset permutatio veluti contra statuta Sacræ Religionis, & in præiudicium successorum, ideoque, vt minus oneris contineat, sumenda est illa interpretatio, vt personalis censeatur potius, quam
realis, &c.

His tamen minimè obstantibus, diligentius cuncta considerans, arbitror contrarium verius esse ad fauorem D. Saccani, & pro eo tandem
omninò iudicandum esse.

Primò, quoniam nulli dubium est beneficia,
6 & commendas, quæ ad illorum instar existimantur iux. not. in l. priuilegia C. de Sacros. Eccles. resignari posse ex causa permutationis Clem. prima de rerum permut. auctoritate
scilicet superioris accedente, vt ibi per glos. & latè Petr. de Vbal. & Bellam. de perm. benef. in princ. Idemque in commendis Sac. Relig. Hierosol. statutum est in c. 40. stabilim illius. Hanc autem permutationem commendarum Nizzæ, & Castrouillaris, præuia resignatione in manibus Illustrissimi Magni Magistri processisse ex collatione earundem cōmendarum in personam D. Gattinarij, & D. Saccani euidenter apparet, quinimmo satis fuisset si superioris postea accessisset confirmatio iuxta Abb. in c. edoceri ad finem de rescriptis Bal. in l. quæcunque C. de bon quæ lib. Gamb. in c. 1. num. 107. de rerum perm.

Eoque magis vbi ex certa scientia accessit, vt in casu nostro interueniisse reperitur, nam etiam, quod nullum est confirmare intelligitur,
7 nec contra quicquam opponi potest, neque
in dubium reuocari Bart. in l. conficiuntur §. codicilli de Iur. codicillorum, & cons. 196. col. 2. Oldr. cons. 257. latè Gabr. de Clausul. conclus. prima per totam, cum ergo adsit po-
8 testas, & voluntas, quæ sunt duo omnium humanarum actionum potentiæ l. multum interest C. si quis alt. vel sib. de validitate permutationis sequitur non esse dubitandum, si
9 quidem superioris auctoritas purgat omnem
suspitionem c. nisi de præben. l. fur §. qui Iussu de infam. Anchar. cons. 280.

Secundò, quia vbi beneficia inæqualis redditus, & valoris inuicem permutantur, ne ex permutatione fraus, vel aliqua resultet suspitio simoniæ, vt per Ioann. Andr. in capit. primo de rerum permutatione in 6. Abb. in capitu. primo numero 5. de cler. non resid. Felyn. in capit. quia verisimile numer. primo de præsumpt. Fed. de Sen. de benef. permut. quæst. vltima, Bellamer decis. 344. permictitur, vt ex minus pingui, quid magis pinguī suppleatur c. ad quæstiones, vbi Doctor. omnes de rerum permut. Rebuff. de reseru. gener. & spec. numero 24. in prima parte
prax. benef. constat autem id fuisse obseruatum inter hos Equites permutantes, de quibus agitur, nam proæquandis vtriusque commendæ redditibus à D. Gattinario 130. aureos nummos D. Saccano apparet fuisse pensionis nostræ constitutos, igitur, &c.

11 Tertiò, quia pēsio prædicta non est perpetuò soluenda, sed donec Dominus Saccanus competentem fuerit commendam assequutus, id que legitimè fieri posse certum est, quandoquidem huiusmodi pensio, quid temporale continet, quousque congruam adeptus fuerit melioration
m, cuius adeptione pensio prædicta extinguitur, sicut vnius Ecclesiæ obtenta, vacat, quæ prius obtinebatur c. de multa de præb. in cap. cum renunciatur 32. quæst. prima & huius sententiæ fuerunt Vital. in Clemen. prima colum. vltima de reb. Eccles. non alien. & Imol. post alios, atque Gig. de pens. quæstio. 25.

Quartò, stantibus prædictis non solum per-
12 mutationem, & pensionem prædictam legitimè dicimus fuisse impositam, sed eam soluendam, & præstandam esse à Domino Barba moderno possessore asserimus, quoniam
pensio est onus reale, & beneficij possessorem obligat, cap. si quis laicus 16. quæst. 1. cap. 1. de solut. Franc. in c. vltimo de off. ord. in 6. Gig. de pens. quæst. 34. 40. 43. & 47. debetur enim respectu fructuum perceptorum, idcirco à percipiente solui debet l. hactenus de vsufructu l. quæro de vsufr. leg. etiam respectu temporis, facit tex. l. Imper. de public. in l. vlt. & ibi glossa in verb. pensitationes C. sin. cen. vel reliq. Gamb. de auct. leg. lib. 6. numero 430. & seq. Gig. dict. quæst. 43. sub numero 2.

13 Quintò, quia ex pensionis concessione super redditibus commendæ hypotheca inducitur su per illa, iuxta l. codicillis §. instituto de leg. 2. vt per Bart. in l. fundum de annuis leg. Rom. cons. 388. in princip. & præter actionem personalem, actio quoque competit hypothecaria contra singulares, vel vniuersales reddituum perceptores, est namque in remactio, quæ possessores sequitur leg. pignoris de pign. l. pignoris C. eodem tit. Rom. d. cons. 388. numero 8. & seq. Felyn. in dict. capit. ad audientiuus il 2. de rescr. Caccial. de pens. quæst. 9. præsertim, quando frustra contra primū gra-

uatum

uatum ageretur l. libertis §. ab hæredibus cum glos. de alim. & cib. leg. Rom. ibidem num. 6. Castren. cons. 338. Caccial. q. 9. num. 15. vt contingit in casu, de quo agitur ob mortem D. Gattinarij & possessionem D. Barbæ, ergo ipse, qui comendam possidet ad pensionem prædictam remanet obligatus, ab eo quæ soluenda est D. Saccano.

Non obstant modo, quæ ad fauorem D. Barbæ adducebantur, & primo dum dicebatur hãc
14 pensionem non fuisse super fructibus, & redditibus cõmendæ constitutam, quoniam, & si de fructibus, & redditibus expressa memoria habita non, sit nihilominus cum ex stylo, & Rom. Curiæ, & ipsius Religionis Hyerosolymitanæ super fructibus, & redditibus beneficiorum, & cõmendarum imponi soleant pensiones, & stylus innitatur iuri comm. Specul. de app. §. de offi. vers. vt autem, facit, ius c. quam graue c. licet de fals. c. venerabiles de confir. vtil. vel inutil. Imol. in Clement. quia regulares de exc. præl. Paulus Rom. de Eccl. pens. c. 1. nu. 2. quinimmo super fructibus onus pensionis semper censetur iniunctum, Innocentius in c. cum non sit in fine de decim. Card. in c. cum in officijs q. 4. & 5. de testam. Alexand. cons. 116. num. 3. in 7. Calcan. cons. 120. Aldobrand. cons. 38. nu. 8.

Ad secundum respondetur, conuentionem de permutando initam fuisse præuia resignatione in manibus Illustrissimi Magni Magistri, vt ex ipsius collatione in personam D. Gattinarij, & D. Saccani clarissimè apparet, quamobrẽ licet libera, & pura requiratur renunciatio, & absque aliqua conuentione d. c. ex parte cum
15 similibus supra alleg. resignare tamen in manibus superioris, & reseruationem pensionis obtineri, etiam si tractatus præcessisset, nec mentalis simoniæ parit effectum, vt per Fel. in d. c. ad audientiam num. 3. Gig. q. 4. nu. 4. quoniam superioris authoritas omnem purgat sus-
16 pitionem, præsertim si ex certa scientia interuenerit, vt superius dicebamus, & multo magis, si geminata intercesserit confirmatio, vel
17 triplicata, quo casu omnis tollitur exceptio, Bald. in q. scismatis ante Rubr. c. si quis aliq. test. proh. §. in contrarium num. 25. Dec. cons. 583. num. 8. in fine, & 197. num. 1. ad fin. Decian. cons. 18. num. 288. vol. 1. quemadmodum in casu nostro contigisse apparet ex confirmatione Vener. linguæ Italiæ, & ex Auctoritate Magni Magistri, tam in actu confirmationis, quam collationis.

Ad tertium, respondetur, nihil obstare dispositionem c. 49. & 50. in lib. stabilim. quoniam
18 in primo deciditur à Magno Magistro dumtàxat, atque à Magno Concilio pensiones posse
19 imponi, in altero habetur non posse ab alijs id concedi etiam ex Magni Magistri gratia, neque ex eius licentia de imponenda pensione tractari, & ita ex vtroque capitulo habetur posse Magnum Magistrum pensiones imponere, dum cæteris huiusmodi potestas denegatur, & illi tantum per exceptiuam orationem conceditur, quæ regulam statuit in personis non exceptis vulg. l. nam, quod liquidè de pen. leg. At in casu de quo agitur ab ipso Magno Magistro fuit constituta pensio, dum facta in ipsius manibus resignatione ex causa permutationis; vt æqualitas in inæqualibus cõmendis obseruaretur 130. aureorum fuit onus impositum, vt supra dictum est latius. Quinimmo, & si nulla fuisset, & minus legitima pensionis constitutio præsuppositа potestate illam constituen-
20 di Magno Magistro concessa in dicto cap. 49. cum subsequuta sit ipsius confirmatio ex certa scientia, intelligitur eam omninò validasse iuxta not. in c. 1. & c. veniens de transf. Bart. in d. l. priuilegia C. de Sacrosanct. Eccle. Castr. cons. 125. ad fin. vol. 2. Alex. cons. 59. nu. 8. lib. 1. Dec. cons. 516. num. 12. & 656. nu. 19. & seq. Bald. in l. eos C. de appellat. & in c.
21 1. §. si quis autem de pac. Constant. non debere eum audiri, immo repelli, eique perpetuum imponendum silentium, qui aduersus superioris dispositionem ex certa scientia factam quicquam opponeret, etiam si dispositio illa in alterius tenderet præiudicium, Castr. cons. 178. lib. 1. Anan. consilio 81. ad finem Alexand. consilio 215. column. 5. lib. 2. Decius consilio 498 numero 25. in fine, & seq.

22 Ad quartum, respondetur, pensionem esse onus reale, veluti super fructibus commendæ impositam, accedente auctoritate, & voluntate Illustrissimi Magni Magistri, ideoque ab illius possessore præstare debere, dicto capit. primo de sol. Franc. in c. vltimo de off. ord. in 6. Gig. dict. quæst. 39. & 40. cum alijs, vt supra citatis, præsertim propter hypothecariam inde prouenientem Rom. dict. consilio 388. cum superius adductis, quæ breuitatis causa non repetuntur. Ex quibus arbitror ad fauorem Domini Saccani contra Dominam Barbam esse tandem pronunciandum, agitur
23 enim de soluenda pensione iam imposita, in qua fit fauorabilis interpretatio, dum post impositionem de ipsius solutione tractatur Caccial. de pensionib. quæst. 8. Paul. Roman. vltima quæst. numero 22. latè Gigas quæstio. 96. licet ante ipsius impositionem veluti seruitus quædam, & onus reputetur odiosa, vt per eosdem Doct. ibi, & alibi passim, & ita iuris esse censeo, saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 Vbi vir, & vxor simul dotale prædium alienauerunt præsumitur pretium pro dimidia peruenisse ad vnumquemque eorum.
2 Non succurritur mulieri quando pretium ad eam peruenit.
3 Renunciatio generalis trahitur ad omnes casus, & num. 35.
4 Tantum præiudicat rsnunciatio generalis, quantum particularis.
5 Generalia, generaliter sunt intelligenda, & generaliter operantur, etiam in odiosis.
6 Renunciatio generalis etiam per clausulas generales idem operatur, ac si in specie renunciatum esset.
7 Renunciatio generalis, ab omni legum auxilio excludere videtur.
8 Mulieri per velleianum ratione sexus fragilitatis, vel ex causa subueniri, non tamen ratione iuramenti videtur.
9 Iuramentum vbi non vergit in dispendium salutis æternæ omnino seruandum, etiam in minore.
10 Iuramentum transit ad hæredes mulieris.
11 Rescissio non admittitur prætextù iuris iurandi.
12 Mulier non læsa an iuuetur velleiano.
13 Argumentum de minoribus ad mulieres valet.
14 Viro alienante prædium dotale, cum vxoris consensu, si enormiter læsa vxor sit, illi non præiudicat.
15 Læsio in sexta parte sufficit ad rescindendum actum.
16 Læsio ad rescindendum actum quanta esse debeat, remittitur arbitrio Iudicis.
17 Mulier dicitur enormissimè læsa, quando remanet indotata, idque Reipublicæ interest.
18 Mulier si pro viro intercedit nullum præiudicium sibi inferre potest.
19 Mulier enormissimè dicitur læsa, quando pretium prædii dotalis ad eam non peruenit.
20 Nimia reuerentia vxoris erga virum facit præsumere actum ab ea factum esse meticulosum, licet, nec minæ, nec verbera interuenerint.
21 Naturalem instinctum sufficit probare ad fundandam intentionem.
22 Mulieres Nobiles, & honestæ inducuntur ad intercessionem faciendam persuasionibus, blãditiis, & in illis non exigitur ille metus, qui in viris.
23 Dolus re ipsa, & ex proposito æquiperantur.
24 Dolus re ipsa præsumitur ex læsione enormi, vel enormissima, & quoties enormis læsio euidens est, dolus arguitur.
25 Authent. si qua mulier declaratur.
26 Vniuersalis negatiua minimam partem excludit modum, etiam atque tempus.
27 Et æquiparatur clausulæ decreti annullatiuæ tollitque dispensandi facultatem.
28 Mulieris intercessio nullo modo admitti potest, etiam si qualitates aliquæ concurrant.
29 Pactum ne dotale prædium alienetur in celebratione matrimonii ipso iure inducit prohibitionem alienationis.
30 Hoc casu potest quis contra factum proprium venire, & contractum à se factum reuocare.
31 Mulier potest suam intercessionem reuocare, atque obligationem.
32 Vbi nulla diuersitatis ratio considerabilis est, merito idem ius erit.
33 Argumentum de vltimis voluntatibus ad contractum procedit.
34 Pretium rei dotalis venditæ cum consensu vxoris, integrum ad maritum peruenisse præsumitur nisi contrarium probetur, & numero 37.
36 Quando reperiuntur duo rei ad quorum alterũ negotium principaliter spectat, is pricipaliter, & in solidum obligatur.
38 Sub generalibus clausulis renunciationis non comprehenditur enormis, vel enormissima læsio, & quanto magis sunt generales, eo maior læsio præsumitur.
39 Generales clausulæ renunciationis solent de consuetudine apponi, & ideo parum operantur.
40 Mulier expræsse renunciando, authentic. si qua mulier etiam cum iuramento sibi non præiudicat.
41 Iuramentum super renunciatione Auth. si qua mulier interposito potius ex stilo Notarii, quam ex pacto appositum præsumitur.
42 Iuramentum sequitur naturam actus super quo interponitur.
43 Iuramentum semper intelligitur rebus sic stantibus.
44 Intercessio vxoris pro marito est ipso iure nulla, etiam si confiteretur pecuniam in propriam comoditatem conuersam, nisi id probetur verè.
45 Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis.
46 Iuramentum debet in se habere tres Comites, veritatem, iudicium, atque iustitiam.
47 Iuramentum contractum ipso iure nullum non confirmat.
48 Confirmatio requirit subiectum confirmabile.
49 Auth. Sacramenta puberum, quo casu habeat locum.
50 Mulier, qua facilitate inducitur ad se obligandum, & intercedendum pro viro, & renũciandum eadem ad iurandum.
51 Contractus si non obligat, nec iuramentum interpositum obligat.
52 Iuramentum non operatur quando fuit obtenta absolutio.
53 Pretii quantitas ex redditibus colligitur.
54 Rex amplius æstimari non debet, quam vendi potest.

55 *Vxor dicitur enormissimè læsa si tempore exactionis bona mariti non sufficiant, quod tempus inspicitur non autem suæ obligationis.*

Pro Domina Violante de Trimarchis Messanensi Nobili.

ARGVMENTVM.

An mulier, quæ venditioni dotalis prædij factæ per virum consensit sibi præiudicauit si remansit indotata,

CONSILIVM LXVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN casu de quo agitur, nunquid ad fauorem D. Violantis reuocari debeat interlocuutoria aduersus eam lata, qua dotale prædium creditoribus primi viri fuit adiudicatum, sub prætextu alienationis, & obligationis prędicti prædij à prædicto viro factæ, ipsius Dominæ Violantis accedente, consensu, & ratihabitione, non parum dubij versatur: Nam videtur prima facie pro temporis breuitate mihi concessa, dicendum, reuocari non debere, quoniam vbi vir, & vxor
1 simul dotale prædium alienauerunt, præsumitur illius pretium pro dimidia ad mulierem peruenisse, Bart. cons. 124. numero 1. lib. 1. Bal. in l. mater tua numero 11. C. de rei vend. Castren. in l. reos §. cum in tabulis ff. de duobus reis Fabian. de empt. & vend. q. 38. 3. q.
2 princ. Sed obligatur mulier, nec ei succurritur, vbi pretium ad eam peruenit, Auth. si qua mulier C. ad Vell. cum concord. meritò, &c.

3 Præterea, & secundo generalis renunciatio trahitur ad omnes casus l. pluribus ff. de accept. l. emptor §. Lucius, & ibi glos. & Scrib. ff. de pact. in l. age cum Geminiano C. de transact. Bart. Salic. & alij in l. si de certa C. eodem
4 Comens. cons. 7. col. pen. vbi asserit tantum præiudicare generalem, quantum specialem renunciationem, nam generalia sunt generaliter intelligenda, & generaliter operari de-
5 bent l. regula §. fin. ff. de iur. & fac. ign. l. 1. §. cùm vrbem ff. de off. præf. vrb. l. Iulianus de leg. 3. cum alijs per Alexand. cons. 105. col. 1. & 111. numero 5. & 13. lib. 6. & hoc etiam in odiosis locum habet Angel. in l. fin. ad fin. versiculo 3. quæritur ff. de const. princ. Dec. consilio 5. ante finem Bald. in l. pactum, quod dotale q. 17. C. de coll. in l. tres fratres ff. de
6 pact. At Domina Violantes generaliter per clausulas generales renunciauit, quamuis non in specie d. Auth. si qua mulier, ergo perinde est, ac si illi in specie renunciasset, ad not. per per Alexand. cons. 11. sub numero 14. vers. pondero illa verba lib. 2. per Socin. cons. 200. col. pen. vers. 3. certum est lib. 2. per Dec. cons.
7 452. col. pen. meritò videtur ab omni legum auxilio excluſa.

Præterea, & tertiò, esto quod huic mulieri
8 per Velleianum ratione sexus fragilitatis, vel alia ex causa subueniri posset, hoc tamen in proposito non videtur esse admittendum propter iuramentum ab ea præstitum, quod vbi non vergit in dispendium salutis æternæ, om-
9 ninò seruandum est c. quamuis de pact. in 6. c. cum contingat, vbi per omnes, extra de iureiur sicut in minore decisum est in Auth. Sacramenta puberum, vbi ab omnibus traditur C. si aduers. vend. idquè adeò verum existimatur, vt Bald. Nouell. in tract. dot. par. 7. limit. vlt. placuerit huiusmodi iuramentum transire ad hæredes mulieris, vt per Ang.
10 Imol. Roman. & Aretin. in l. qui supestitis de acquiren. hæredit. Paris. consilio 75. numer.
11 3. lib. 3. ergo prætextu iurisiurandi rescissio non admittetur.

12 Demum, & quartò, quia mulier in casu nostro non reperitur in aliquo læsa, quoniam prædium, de quo agitur, vt in facto præsupponitur, excedit valorem 700. vnciarum, quam ob rem facta computatione valoris prædij, & pecuniæ debitæ, mulier non patitur incommodum, cessat ergo omnis legum dispositio inducta, ne mulierum conditio deterior federetur, iuxta leg. nam, & postea §. minor ff. de iure iur. l. non omnia, leg. quod si minor §. 1. ff. de minor. l. in minoribus C. de in int. rest. cum simil. arguendo de minoribus ad mulieres, ut post Corne. consilio 124. lib.
13 3. & Imol. in dict. cap. cum contingat de iure iur. tradit. Soc. Iun. cons. 56. num. 4. vol. 3. ex quibus D. Violantes prædicta in iustam causam facere videtur.

Verum prædictis minimè obstantibus, arbitror veritatem omnino esse in contrarium,
14 primo quia, Domina Violantes viro alienanti prædium dotale consentiens fuit enormiter læsa, quæ autem sit enormis læsio, duæ sunt
15 præcipuæ opiniones, altera, quando quis læditur in sexta parte Bartol. in l. si societatem §. arbitrorum num. 25. ff. pro soc. Com. cons. 50. col. 2. uers. ad id autem Lanfr. tract. de arb. part. vlt. q. 14.

16 Altera opinio est, vt cum non reperiatur iure expressum committatur arbitrio Iudicis arg. l. 1. ff. de iur. delib. qui ex personarum atquè causarū qualitatibus uariè arbitrabitur in simili habetur in c. 1. §. 1. hic fi. lex de iud. in c. cōs. in

vsib. feud. & ita Bald. in l. 1. C. si aduerf. vend. pign. & has opiniones esse præcipuas, & magis probatas testatur Dec. consilio 39. in fin. Ferra. in tractat. caut. cautio. 8. Soc. Iun. consilio 48. numero 22. volum. 1. Ergo cum nihil ex pretio prædij dotalis venditi ad D. Violantem peruenerit, sed ad maritum, & cum nihil aliud ei supersit, quoniam totum prædium
17 fuit creditori adiudicatum remanet ipsa indotata, quod maximè interest Reip. l. 1. fol. matr. & est non solum enormiter, sed enormissimè læsa.

18 Sed vbi mulier pro viro intercedit, nullum præiudicium sibi inferre potest, vt text. est clarissimus in Auth. si qua mulier C. ad Vell. vbi Bart. Bal. & alij omnes, & idem Bald. in l. 1. C. de duobus reis Scrib. in l. si cùm dotem §. transgrediamur ff. sol. matr. Parisi. d. cons. 75. num. 13. & seque. vol. 3. motus ex cons. Corn. 72. col. 2. vers. itaquè prædicta lib. 3. vbi consuluit mulierem non solum enormiter, sed
19 enormissimè intelligi læsam, quando pretium prædij dotalis ad eam non peruenit, & ad idem Afflict. decis. 311. & duabus seqq. in quibus idem testatur latè fuisse decisum, sequitur igitur D. Violanti succurrendum esse, ideòque reuocandam esse interloquutoriam contra eam iam latam.

20 Secundò, idem suadetur, quia ob nimiam reuerentiam, quam D. Violantes viro suo deferebat, consensus viro alienanti præstitus, existimandus est meticulosus, licèt nec minæ, nec verbera, aut similia interuenerint, vt consuluit Castr. cons. 174. quem refert Gramm. decis. 103. num. 50. quo loci testatur in hoc
21 satis esse solum naturalem instinctum ad fundandam intentionem l. scire oportet §. sufficit de excus. tut. nulli enim dubium est honestas,
22 & nobiles mulieres non libera voluntate, sed persuasionibus, calliditatibus, & blanditijs ad huiusmodi intercessionem faciendam inducì l. 33. §. si quis volentem ff. de lib. hom exhib. l. cùm quidam de app. l. vnica in fin. C. de rapt. virg. Soc. cons. 263. lib. 2. Curt. Iun. cons. 141. quos citat Gramm. d. decis. 103. num. 51. quia in illis non exigitur ille metus, qui in uiris exigi solet, sed qualis sufficit, glos. & Butr. in c. cùm locum de spons. ex hoc igitur etiam capite D. Violantes iustam causam fouet.

23 Tertiò, dolus re ipsa, & ex proposito æquiparantur, vt not. in l. si quis cum aliter de verb. oblig. declarat Abb. in c. cum contingat ad fin. de iureiur. & de communi testatur Dec. cons. 180. sub num. 4. ad fin. & num. 7. Soc. Iun. cons. 48. num. 24. vol. 1. Aldobr. cons. 26. num. 110. & vterquè dolus, vel alter eorum annullat actum l. 1. in prin. de calumn. l. apud §. si quis de except. dol. l. 2. in prin. de iur. fisci l. eleganter de dol. cum simil. per Oldr. cons. 37. ad fin. per Soc. cons. 263. ad fin. lib. 2. optima glos. in l. pacisci ff. de pact. Sed ex enormi læsione, & ex enormissima multo magis do
24 lus re ipsa præsumitur, l. sed meis §. recepisse l. sed si in seruum §. si quis Iudex ff. de arb. l. si superstitis in fin. C. de dol. Bart. in l. vlt. ff. de præ. stip. & quoties enormis læsio euidens est, dolus arguitur Butri. cons. 45. Castr. cons. 174. col. 1. lib. 1. Alexand. cons. 42. num. 20. lib. 1. & cons. 118. num. 8. lib. 7. hic autem de enormi, imminò enormissima læsione constat, vt supra dictum est, & ex infra dicendis clarius apparebit, igitur, &c.

25 Quartò, quoniam huiusmodi contractus, in quo mulier pro viro intercessit, dùm res dotales alienauit, est ipso iure nullus, vt patet ex tex. d. Auth. si qua mulier in verb. nullatenus, & ibi glos. ea enim dictio omnimodam nullitatem denotat, ac si dictum esset, nullius esse valoris, & efficaciæ, Roland. cons. 57. numero 51. lib. 3. est namquè viuersa-
26 lis negatiua, quæ minimam quoque partem excludit, modum etiam, atque tempus, glos. in cap. statutum in verb. nullum de reseru. in 6. in cap. nemo potest de reg. iur. eod. lib. Ruin. cons. 30. lib. 5. & cons. 10. numero 11. lib. 2. & æquiparatur clausulæ
27 decreti annullatiuæ, tollitque dispensandi facultatem, glos. in Clemen. 2. in verb. nullo modo de ætat. & qual. Fel. in c. ex parte num. 12. de const. igitur nullo modo Dominæ Violantis intercessio admitti potest l. non
28 dubium C. de legibus, etiam si qualitates aliquæ simul concurrerent, vt infra dicetur.

29 Quintò, accedit, hoc dotale prædium ex pacto in matrimonij celebratione fuisse omninò alienari prohibitum, & ita prohibitioni legis, de qua in tit. de fund. dot. per totum, cum simil. accessit hominis prohibitio, quæ simul omnimodam inducunt, & ipso quidem iure prohibitionem, latè Doct. in l. filius fam. §. Diui de leg. 1. Sed eo casu po-
30 test quilibet contra factum proprium venire, & contractum à se initum reuocare, Bal. in l. quoties numero 10. C. de fideic. Castr. in l. vlt. §. sed quia in prin. C. comm. de leg. Alexand. cons. 93. volum. 2. Affl. decis. 240. num. 8. cum alijs per Tiraquell. congestis de retr. consang. §. 26. glos. 2. numero 6. ergo ni-
31 hil interest, quin D. Violantes suam possit reuocare intercessionem, atque obligationem. Nec refert prædicta in vltimis procedere voluntatibus, & in his terminis loqui Doct. præcitatos, quoniam nulla diuersitatis
32 ratio considerabilis est, merito idem ius erit l. illud ff. ad leg. Aquil. l. à Titio de verb. oblig.
33 & tunc de vltimis voluntatibus ad contractus argumentũ omninò procedit l. vlt. & ibi Doct. C. de legat. & inst. de leg. fus. vbi glos. & Doct. Bart. in l. 1. §. si quis ita de verb. oblig. Ioann. Andr. in reg. quod semel de reg. iur. in Mercurial. & alibi sæpe Doct. Et hanc partem ad fauorem D. Violantis veriorem esse, euidentius ex infra dicendis apparebit.

Et ita sæpè fuisse iudicatum in Sen. Pedem testatur Thes. decis. 223. sub num. 13. licet sub quodam temperamento, quod in casu nostro verificari non posse infra ostendetur.

Non obstant modo, quæ in contrarium consi-

de-

siderabamus, & in primis, dùm pretium ad mulierem peruenisse dicebatur, hoc certè minimè
34 verùm est: immò ad maritum integrum peruenisse præsumitur, nisi contrarium probetur, iuxta not. per Specul. de oblig. & sol. §. ante omnia vers. sed pone, & ita in Sacro Neapol. Cons. iudicatum fuisse, testatur Afflict. decis. 209. de qua re latè Menoch. de præsumption. lib. 3. præ-
35 sumpt. 22. Nec obstant, quæ in hanc rem contra adducebantur: nam procedunt in ijs, qui liberè obligare se possunt, quod in mulieribus minimè admittitur d. auth. si qua mulier, Menoch. dicta præsumpt. 22. nu. 7. vel non procedere dicimus, quando negotium ad alterum ex contrahentibus principaliter spectat, quando-
36 quidem quando reperiuntur duo rei, ad quorum alterum negotium principaliter tantum spectat, is principaliter, & insolidum obligatur: alter verò pro illo intercedendi animo, & ad cautelam partis permittere videtur, Bart. in l. reos ff. de duobus reis per l. vir vxori §. vlt. ff. ad velleian. vbi Castrens. atque Fulgos. cum igitur in casu, de quo agitur, negotium ad maritum principaliter pertinuisset, & animo intercedendi pro eo, D. Violantes vxor permiserit,
37 pro alterius partis securitate, dicèdum est pretium non præsumi ad vxorem, sed ad virum peruenisse, ita respondet Crauet. d. cons. 91. in fine, & confirmat Roncheg. in l. eandem in princ. nu. 59. & seqq. ff. de duobus reis, & sequitur eos Menoch. d. præsumpt. 22. sub nu. 7.

Non obstat secundum de renunciatione suorum iurium ab vxore prædicta clausulis generalibus explicata, quoniam respondetur sub ge-
38 neralibus clausulis renunciationis, non comprehendi enormem, & multo minus enormissimam læsionem, Decian. cons. 39. nu. 8. in secundo: nam quo magis generales sunt, & ampliores clausulæ renunciationis, eo maior læsio præsumitur, vt per Corn. cons. 178. col. 2. in fin. vers. tamen respondetur vol. 3. Crauett. cons.
39 192. nu. 10. Solent enim hæ generales clausulæ ex consuetudine apponi, ideoq. parum operantur, Bart. in l. 1. q. 6. in fine de iure codicill. Dec. cons. 495. nu. 18. in fine, post Cardin. cons. 120. in fine, & alios.

Quinimmò etiam si expressè renunciasset
40 dispositioni d. authent. si qua mulier, neque sibi præiudicasset, & ibi per Bart. Bald. Castrens Salyc. & alios per Cyn. in l. penult. C. de pact. Abb. cons. 44. nu. 1. lib. 1. Thesaur. decis. 223. nu. 3. qui Senatum Pedemont. sic obseruare testatur.

Neque iuramentum quicquam obstat, de quo efficacior ratio tertio loco formabatur, quoniam dispositio d. auth. si qua mulier, procedit etiam iuramento interueniente, Specul. de solut. §. 1. vers. secundo quæritur, Bart. Bald. & cæteri in d. auth. licet ibi Bart. iure ciuili inspecto hoc tantum admittat, non etiam de iure canonico, vt per eundem cons. 124. & per alios, quos refert Thesaur. d. decis. 223. nu. 8. At nos nec iure canonico inspecto huiusmodi iusiu-
41 randum D. Violanti obstare dicimus, in primis quia ex stylo Notariorum potius, quam ex pacto apponi solet, vt in specie inquit Barb. cons.
42 44. col. 6. vers. capio modo vol. 2. Rursus, quia iuramentum sequitur naturam actus super quo adhibetur l. penult. C. de non numer. pecun. cum simil. per Bald. cons. 155. in fin. lib. 1. Soccin. Iun. cons. 145. nu. 62. lib. 1. Rub. Alex. cons. 3.
43 nu. 7. & semper intelligitur rebus sic stantibus l. fin. in princ. ff. ad municip. cap. 2. vbi omnes extra de renunciat. cum simil. per Soccin. cons. 129. in fin. vol. 1. & cons. 215. ad finem vers. præterea, & tertio, Dec. cons. 335. col. 3. vers. præte-
44 rea etiam dato, at intercessio vxoris pro marito eius est naturæ, vt per se simpliciter sit ipso iure nulla d. auth. si qua mulier, vt supra ponderata, etiam si confiteretur vxor pecuniam in propriam commoditatem conuersam fuisse, Bart. in d. authent. Abb. d. cons. 44. nisi quatenus verè in ipsius vtilitatem redundasset, Specul. de obligat. & solut. d. §. ante omnia vers. sed pone, Afflict. decis. 209. Thesaur. d. decis. num. 4. ergo nihil vltra naturam actus iuramentum operatur.

Et insuper propter enormissimam læsionem
45 iuramentum nihil operatur, & ita procedit text. in cap. 2. de pact. in sexto; esset enim vinculum iniquitatis, quod esse non debet cap. inter cætera 22. q. 4. cap. quanto extra de iureiur.
46 Immò debet in se tres habere comites, veritatem, iudicium, atque iustitiam cap. animaduertendum 22. q. 2. quod non esset in casu nostro, Dec. d. cons. 180. sub num. 4. ad finem, post Anchar. in cap. accessorium col. 11. vers. pro declaratione præfatorum de regul. iur. in sexto, & sequitur idem Dec. cons. 554. nu. 2. & 3. Crauett. cons. 221. nu. 16. Paris. cons. 7. num. 7. & cons. 16. nu. 76. lib. 2. cum simil.

Præterea iuramentum contractum ipso iure
47 nullum confirmare non potest l. non dubium C. de legib. quod enim nullum est confirmari nequit: nam confirmatio requirit subiectum
48 confirmabile cap. auditis de elect. cap. prudentiam, vbi Innoc. de offic. deleg. Angel. cons. 160. in 3. dub. Soccin. Iun. cons. 48. nu. 17. vol. 1. post
49 Roman. cons. 12. col. 2. nec refragatur d. auth. sacramenta puberum, cum ibi not. nàm eo dùtaxat casu procedit, vbi causa minoris ætatis allegaretur, tunc per iuramentum tollitur remedium restitutionis in integrum, vt ibi: sed vbi actus ex alio nullus esset, vt in casu nostro, non procederet illatio ex eo text. Bald. in cap. 1. §. item sacramenta nu. 14. de pac. iur. firm. in vsib. feud. in l. vlt. §. filijs autem C. de bonis, quæ liber. in l. 2. q. 9. C. de rescind. vendit. in casu verò de quo tractatur contractus nullus est, rationibus supra relatis, ergo, &c.

Præterea qua facilitate D. Violantes inducta
50 est ad se obligandum, & intercedendum pro viro, & renunciandum, eadem ad iurãdum, ideò
51 sicut non obligat contractus, nec iuramentum argum. l. dolum §. diuersum ff. de nouat. Bart. & alij in l. d. vlt. C. de non numer. pecun. Alexand. cons. 178. col. 2. lib. 2. Dec. cons. 180. num. 8. cum similibus.

Denique iuramentum nihil operatur, quia
52 ab eo D. Violantes obtinuit absolutionem, quo

casu

casu cessat, & limitatur dispositio d.cap.cum contingat cum concord.supra allegat.vt ibi per Butr.& Abb.per Phil.Franc.in cap.licet mulier de iureiur.in sexto,per Abb.cons.91.col.fin.volum.2.Paris.qui alios refert d.cons.75.num.18. vol.3.merito,&c.

Ad vltimum respondetur, quod & si prædiũ dotale, de quo quæstio est, ascendit iam ad valorem 700. vnciarum, nihilominus cum redditus hodie non ascendant ad summam 34.vnciarum,vt mihi relatum est,& ex actis apparet, & 53 pretij quantitas ex redditibus colligatur,Corn. cons.4.lib.1.& cons.224.col.1.& fin. Paris.cons. 54.nu.68.vol.1.& res amplius æstimari non de- 54 beat, quam vendi possit, vt not. in l.pretia rerum ff.ad leg.falcid.in l.2. C.de rescind.vendit. in cap.ad nostram eod. tit. & in cap. illo vos de pign. sequitur nihil superesse D. Violanti dotis nomine, & ita fuisse enormissimè læsam, Abb. 55 cons.8. nu.9. lib.2. Et licet tempore obligationis superfuissent bona mariti, tamen exactionis tempore nihil superfuit, at non obligationis, sed solutionis tempus in similibus obseruandum est,Aflict.decis.312.& seq. meritò sequitur D.Violanti succurrendum esse,& interloquutoriam aduersus eam iam latam, reuocari debere; & ita iuris esse censeo,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

SVMMARIVM.

1 *Transactione facta de alimentis,& vestibus quoque transactum non videtur.*
2 *Alimentorum appellatione vestes non comprehenduntur,*
3 *Clausula generalis præcedens,non extenditur,nisi ad expressa.*
4 *Posteriora specialia derogant prioribus generalibus,quia generi per speciem derogatur.*
5 *Alimentorum significatio generalis est, sed ad ea tantum, quæ postea numerata sunt refertur, & sic non veniunt vestes non enumeratæ.*
6 *Extensio non fit in taxatiuis.*
7 *Exempla declarant, & non restringunt regulam, quomodo intelligatur,& nu.30.*
8 *Vt vitetur onus promittentis generalitas coarctatur.*
9 *Genus in testamento relictum restringitur ad species in codicillis enumeratas.*
10 *Legata villa illæ dumtaxat suppellectiles comprehenduntur, quæ enumeratæ postea fuerunt, aliæ verò non.*
11 *Alimentorum appellatione vestes ex propria significatione comprehenduntur etiam pretiosæ, si conueniant conditioni, & dignitati alimentarii.*
12 *Legatum generale non est diminutum per species enumeratas, quia ex abundanti expressè sunt.*
13 *Legatum vxori relictum omnium bonorum mobilium,& suppellectilium in sua generalitate remanere debet,nec ad vsumfructum suppellectilium restringi.*
14 *Generalis verborum significatio tunc restringitur quando facta est per dictiones declaratiuas videlicet, & scilicet.*
15 *Generalis dispositio non restringitur, ex non necessaria verborum multiplicatione.*
16 *Specie expressa causa demonstrationis, non fit restrictio generis.*
17 *Dictiones istæ,ita vt,ita quod,& similes modum denotant.& declarationem præcedentium.*
18 *Consanguinitatis gratia multa sunt recepta contra iuris regulas.*
19 *Mater ob affectum in filios in delatione tutelæ fauore filiorum renunciat secundis nuptiis velleiano, & omni legum auxilio.*
20 *Alimenta in dubio concessa præsumuntur, charitatis,& affectionis gratia.*
21 *Fauorabilior facienda est interpretatio, vt alimentorum appellatione vestes censeantur comprehensæ.*
22 *Effectus clausulæ codicillaris inducitur ob consanguinitatem,& affectionem.*
23 *Argumentum de transactione ad promissionem alimentorum,non est validum,quia specialem rationem habet.*
24 *Transactio super alimentis quando est præiudicialis alimentatio non comprehendit vestes,& habitationem.*
25 *Dictio alternatiua posita inter genus, & species stat expositiuè.*
26 *Generi per speciem derogatur,quando agitur de diuersis dispositionibus inter diuersas personas,non autem in eadem dispositione, & inter easdem personas.*
27 *Generalis dispositionis virtus est, vt nullus singularis casus sub ea comprehensus excludatur.*
28 *Alimentorum causa maximum fauorem continet.*
29 *Extensio ad similia in fauorabilibus admittitur, etiam in taxatiuis.*
30 *Exempla declarant in quibus terminis regula intelligitur quando adest clausula declaratiua.*
31 *Non consideratur onus in matre ob charitatem, & maternum affectum.*

Pro Dominis Balthassare, & Ioanne Carolo Succijs fratribus.

ARGVMENTVM.

An mater tutrix, & vsufructuaria pro medietate promittens filijs præstare alimenta ex dicta medietate expresso potu, cibo, seruitio, & eruditione, teneatur etiam ad vestes non expressas.

CON-

CONSILIVM LXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

Quæritur an mater tutrix filiorum, & vsufructuaria pro medietate bonorum, quæ Notario suorum filiorum nomine stipulanti promisit illis præstare alimenta condecentia, cibi, potus, seruitutis, & eruditionis ex medietate illa vsusfructus sibi relicta, ita vt altera dimidia filijs libera remaneat, teneatur etiam ad vestimenta filijs præstanda.

Et prima facie eam non teneri dicendum videbatur, quoniam si alimentorum appellatione
1 comprahenderentur vestes, facta vtique de alimentis transactione, de vestibus quoque transactum videretur, at contrarium deciditur in l. cum hi §. qui transigit ff. de transact. quinimmò victus, & vestes, vt diuersa ponuntur in l. vlt. circa princ. C. de his, qui ad eccl. confug. vt patet ex alternatiua, quæ ibi interponitur, iuxta l. hæc verba ff. de verb. signif. igitur appella-
2 tione alimentorum vestes non continentur, quia ex diuersis non infertur l. Papinianus de minorib.

Secundò, esto tamen eas contineri sub genere alimentorum appellatione, tamen quia alimenta generaliter promisit, & enumerauit postea cibum, potum, & alia sub illis contenta; vestes verò omisit, apparet noluisse matrem
3 ad vestes se obligare, quoniam clausula generalis præcedens non extenditur nisi ad expressa l. cum pater §. cui dulcia ff. de trit. vin. & ol. leg. not. in l. doli clausula de verbor. significat.
4 nam posteriora specialia derogant prioribus generalibus, quia generi per speciem derogatur cap. generi de regul. iur. in sexto l. in toto ff. eodem, vbi Dec. cap. veniens de præscript. cap. dudum cap. quamuis tibi de præbend. in sexto, etiam in statutis Bart. in prima constit. Cod. in l. & si certarum §. vlt. ff. de test. mil. & generalitas vocabuli ex his, quę subsequuntur restringitur l. si seruus plurium §. vlt. l. qui filiabus de legat. 1. l. hæredes §. sed si notam de testament.
5 Ergo alimentorum significatio, & si generalis ad ea tantum, quæ postea enumerata sunt, refertur, & ita non continentur vestes in casu, de quo agitur, quæ non fuerunt expressæ inter cętera specialiter enumerata.

Tertiò, aut dicimus species illas cibi, potus, & id genus, fuisse expressas taxatiuè, & generalis alimentorum significatio ad illas tantum refertur, atque restringitur, Bart. in l. cum ita §. in fideicommisso nu. 1. de legat. 2. per l. legata
6 ta suppellectili de suppell. leg. in taxatiuis enim non fit extensio l. 2. C. de patr. qui fil. distr. l. qui aliena §. libertas de negot. gest. l. 3. §. cum
7 Titio de adim. leg. cum simil. Aut intelligimus declaratiuè, neque vestes continebuntur, quoniam etsi exempla declarent, nec restringant regulam l. damni infecti de damn. infect. §. hactenus institut. de grad. declarant tamen in quibus terminis regula ipsa, & generalitas loquitur, Dec. in l. eum qui nu. 2. ff. de iurisdict. omn. iudic. Rip. in l. Centurio nu. 23. in fin. de vulgar. & pupill. Cæphal. cons. 343. nu. 24. cum seqq. lib. 3. ergo cætera specificata continebantur, vestes verò omissæ minimè.

Quartò, quoniam vbi actenta generali signi-
8 ficatione augeretur onus promittentis, ad illud euitandum, quantum fieri potest generalitas coarctatur l. fideicommissa §. si quis decem de legat. 3. cap. cum olim de consuetud. argument. not. in l. 2. §. si quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. at si vestes comprærenderętur augeretur onus matris, quæ alimenta promisit, ergo dicędum eas non contineri, ne sua liberalitate mater amplius grauetur l. ne liberalitate sua de re iudic.

Quintò, nō desunt casus similes pro hac parte, est namq. text. in l. sed si adijciatur ff. pro soc. vbi agebatur de lucro, & quæstu, illud erat genus: hoc verò species, & quia præcedebat mentio lucri, & sic generis, & sequebatur quæstus, lucri significatio ad quæstum restringitur. Ad
9 idem l. Sciæ in princ. ff. de fund. instr. vbi genus in testamento relictum restringitur ad species in codicillis enumeratas; ad idem text. l. cum delanionis §. quidam eod. tit. de fund. instr. vbi
10 sub legato villæ, illæ dumtaxat suppellectiles comprærenduntur, quæ enumeratæ postea fuerunt: aliæ verò minimè, ergo pari ratione sub alimentorum promissione præcedenti, ea dumtaxat, quæ enumerata sunt postea comprærehendentur; vestes autem censeri debent denegatæ.

Sed his minimè refragantibus contrariam partem veriorem esse existimo, & legibus, atque rationibus magis congruam.

Primò, quoniam dubium non est alimento-
11 rum appellatione vestes ex proprietate significari, & comprærehendi l. legatis §. vlt. l. vlt. ff. de alim. & cib. leg. l. verbo victus l. quos nos hostes §. verbum viuere ff. de verb. signif. quibus in locis per Alciat. Cœpol. Rebuff. Brech. & alios, Bart. in tract. de aliment. in princ. Iaf. in d. l. cum hi §. qui transigit nu. 2. de transact. Dec. in l. de alimentis in princ. C. eod. tit. & cons. 9. num. 47. par. 1. Crauett. cons. 199. nu. 3. Roland. 22. nu. 4. in primo, Cordub. in l. si quis à liberis §. non tantum nu. 15. de liber. agn. Menoch. de arbitr. iudic. lib. 2. cas. 170. num. 30. qui alios referunt; quinimmò vestes etiam prætiosæ, Alex. in rubr. ff. solut. matrim. nu. 26. Pont. num. 76. & alij, Clement. tract. de patr. potest. effect. 17. nu. 36. & 38. atque equus quoque, Bald. in l. solent §. vlt. nu. 5. ff. de offic. Proconf. Salyc. in l. quoniam liberi nu. 2. C. de testibus, Marsil. in rubr. C. de probat. nu. 20. argum. l. idemq. §. labeo ff. manda quos sequitur Cordub. in d. §. non tantum nu. 26. si modò conditioni, & dignitati alimentarij conueniant, vt Aldobr. cons. 28. nu. . . Beninc. de paupertate q. 8. nu. 40. Vital. de clausul. vers. sed animi alimentorum nu. 13. & 18. latius concludunt, & in summa comprærenduntur omnia,

fine

sine quibus cum honore quispiam, ac dignitate ali non potest, vt late Peck. de test. coniug. cap.10.nu.1. Rojas in epit.succ.cap.21.num.33. Ergo attenta verborum proprietate, quæ in qualibet dispositione attendi debet l.3. §.is qui nauem ff. de exerc.act. l.non aliter de legat. 3. cum vulg. quis negabit sub alimentis in casu, de quo agitur, vestes fuisse compræhensas.

Secundò,omissis generalibus,facit bene text. in l. quæsitum §. si quis fundum de fund.instr. vbi legauit fundum instructũ testator, & adiecit suppellectilem, & mancipia, quæ sub fundo instructo comprehenduntur,deciditur per spe-
12 cies enumeratas non esse diminutum legatum generale,sed ex abundanti potius fuisse expressas,ergo pari ratione alimentorum significatio, quæ generalis est ad vestes, cibum, potum, & id genus, vt dictum est, per particularia enumerata non debet restringi, sed alias species sub ea comprehensas, licet non expressas significare, & per hunc text. Afflict. decidit, prout
13 Cæphal.num.27.cons.372.decis.106.legatum vxori relictum omnium bonorum mobilium, & suppellectilium in sua generalitate remanere,nec ad vsumfructum suppellectilium restringi.

Tertiò, quoniam restringitur generalis ver-
14 borum significatio,quando specierum, quæ sequitur enumeratio facta est declaratiuè,per dictiones declaratiuas, vt scilicet, videlicet,& similibus, Din.in d.cap.generi vers.secundo casu de regul.iur. in sexto, Alberic. in d.§.si quis fundum, Crauett.cons.227.num.7. quapropter cum in casu nostro inter terminum generalem alimentorum, & species enumeratas nulla intercedat dictio declaratiua,nulla admitti debet restrictio generalis significationis.

Quartò,quia generalis dispositio non restrin-
15 gitur ex non necessaria verborum multiplicatione l.pediculis §.labeo de aur. & arg.legat. Dec. in l.quæ dubitationis de reg. iur. sed cibi, potus,& similium memoria ex ignorantia, vel matris promittentis, vel Notarij stipulantis facta est:nam satis, superq. sub alimentorum nomine comprehendebantur, ergo alimentorum propria significatio per illarum specierum enumerationem, nihil restricta censenda est. Ad idem facit glos.rubr. C.de ser.& aqu. vbi generalitas seruiturum per specialem aquæ expressam non restringitur.

Quintò accedit,quia expressio cibi,potus, &
16 aliorum specierum alimentorum facta est inter easdem personas, quo casu species expressa censetur causa demonstrationis, nec vlla generis fit restrictio, Dec. in l.in toto nu.15. de regul.iur. Crauett.cons.227. nu.9. & in dubio ex abundanti facta censetur,Bart in d.§.si quis fundum nu.4 vers.sed si esset dubium, Corn.cons. 67. Dec.in cap.sedes nu.18. de rescript. Afflict. d.decis.106.num.3. meritò per illam alimentorum significatio non debet restringi.

Sextò, de matris intentione constat ex sub-
sequenti clausula illa,ita vt altera pars vsusfructus dictorum bonorum libera dictis filiis suis remaneat, etenim expressit prius se alimenta præstaturam ex ea medietate vsusfructus, quæ sibi fuerat à marito legata, & adiecit postea clausulam prædictam,vt declararet modum,& onus materna charitate assumptum ad se ip-
17 sam dumtaxat coarctaret: nam dictiones istæ, ita vt,ita quod, & similes modum denotant, & declarationem præcedentium l. venditor §. si constat ff. commun. præd. Ita tamen ad treb. Bart.in l.quibus diebus §. Termilius de condit. & demonstr.Salycet.in l.vbi adhuc per illum text.C.de iur.dot. Soccin.cons.241.lib.2. Paris. cons.22.nu.89. in tertio. Sed quo pacto propria medietas filiorum, salua apud ipsos esse poterat, nisi vestes quoque, sicut cibaria,& alia expressa, atque sub alimentorum significatione comprehensa, donare voluisset? repugnantia alioquin resultaret contra l.vulg.vbi repugnantia,cum ibi not.de reg.iur.meritò ex voluntate matris dicendum erit, vestes fuisse comprehensas,sicut ex significationis proprietate continebantur.

Vltimò,accedat consanguinitatis gratia mul-
18 ta esse recepta contra strictas iuris regulas l.4. §. vlt. l.milites prohibentur in princ. l. milites agrum §.penult.ff.de re milit. l.penult. C. de postul.l.lex Cornelia in princ.C.de iniur. cum multis simil.per Roman.late in l.1. sub nu.9.ff. in ius voc.vt eat.& in l.si verò §.de viro sub nu. 56. solut. matrim. cum ergo à matre filijs alimenta concedantur, cui tutela affectionis gratia conceditur,authent.vt fin.prohib.matr.deb.
19 circa princ. eamq. ob causam cæteris post testamentarios præfertur, Soccin. Iun. cons. 85. sub num.13. in tertio, & secundis nuptijs, velleiano, atque omni alio legum auxilio filiorum fauore renunciat, Bart. Angel. & Salyc.in
20 auth.matri,& auiæ C.quand.mul.tut.off.fung. cumq. alimenta charitatis, & affectionis gratia concessa sint, sicut de iure concessa in dubio præsumuntur l. Nesennius ff. de negot.gest. fa-
21 uorabilior facienda est interpretatio, vt vestes censeantur comprehensæ; sic enim in simili ob
22 consanguinitatem,& affectionem inducitur effectus clausulæ codicillaris,Bald.in l.si iure,per glos.ibi C.de test.mand.Ias.in l.exigendi 3. notab.C.de Procurat.Roman.cons.179.num.7. & latius per Decian.cons.46. num.54. cum seqq. volum.2.

Non obstant, quæ in contrarium adducta
23 sunt. Ad primum enim respondetur,argumentum de transactione ad casum nostrum non debere admitti, quoniam transactio specialem rationem habet,vt ibi per Bart.in d.§.qui transigit, & in tract. aliment. quem Ias. ibidem, & alij sequuntur, igitur aliud extra causam transactionis l.quod verò l.ius singulare ff.de legib.

Ratio est, quia transactio præiudicialis erat alimentaria,quo fit, vt in odiosis, seù alimentario præiudicialibus alimentorum appellatione, nec vestes, neque habitationem venire, vt ibi ab omnibus not. at in fauorabilibus, vt in casu nostro contrarium obseruandum erit, vt post alios,quos refert, tradit Menoch.d.lib.2. de arbitr.iudic.casu 170.nu.28.immò glos.in d.§.qui

tran-

transigit, illum declarat, quando alimenta, & vestes separatim essent relicta, secus si sub alimentis comprehensæ, vt in casu nostro.

Neque obstat l.vltim.C.de his,qui ad eccles. confug. qua probari videbatur alimenta, & ve-
25 stes, vt diuersa intelligi, quoniam alternatiua inter genus, & speciem posita stant expositiuè l.vbi pactum,vbi glos.& Bald.in prima opposit. C.de transact.

Non obstat secundum, quia generi per spe-
26 ciem derogatur, quando agitur de diuersis dispositionibus, & inter diuersas personas, non autem in eadem dispositione,& inter easdem personas, vt in terminis nostris, tunc enim expressio specierum censetur facta demonstrationis causa, Bart.in d.§.si quis fundum sub nu. 15.vers.vlterius habeo,Dec.in d.l.in toto num. 27 15. Crauett.d.cons.227. vers.quinto. Et generalis dispositionis virtus est, vt nullus singularis casus in ea comprehensus excludatur l.si is qui §.vtrum, vbi Bart.de reb.dub.quando aliqui ex abundanti exprimuntur, vt supra diximus, Paris.cons.164.nu.71. præsertim in causa alimen-
28 torum,quæ maximum fauorem continet,Roman.cons.267. Polit.de compend. subst. nu.34. Phanuc.de lucr.dot.glos.10.nu.64. Clement.de patr.potest effect.17. nu.20. Rojas in epit.succ. cap.21.nu.87.

Ad tertium respondetur, etiam in taxatiuis
29 admitti extensionem in fauorabilibus ad similia, Bart.in l.si constante in fin.primæ q.princ. solut.matrim.in l.serui nomine de vsucap. in l. illud C.de sacrosan.eccles. cum simil.per Crauet.de antiq.temp.par.4.nu.120.at hic neque in taxatiuis sumus, præterquam simus in fauo-
30 rabilibus, vt supra. Et quamuis exempla declarent, in quibus terminis regula intelligatur, tamen nulla expressa est clausula declaratiua, sed tantum ex abundanti relata sunt, quo casu nihil operantur d.l.legata suppellectili,vt supra dictum est.

Non obstat quartum, quod augeretur onus
31 promittentis,quoniam in matre,quæ ex charitate,& materna affectione largitur,non est considerabile onus, vt dictum est in vltimo fundamento,argum.l.Nesennius de negot.gest. & ex prædictis cætera facili negotio resoluuntur: nam text.in d.l.sed & si adijciatur, ex abundanti,quæstus mentio habita est,vt ibi glos.animaduertit; & pariter in d.l.Seiæ de fund.instr.appareret illud esse ex expressa voluntate testatoris, confitentis proprium errorem,& se ipsum in codicillis corrigentis, argum.l.si quis per errorem ff. de iurisd.omn.iud. sic etiam in d.l.cum delanionis §.quidam, enumeratio specierum sequebatur ad determinationē verbi, per quod genus specificabatur, cōsequenterq. causa limitationis,vt ibi Bart.declarat. Et ita in proposita facti specie, iuris esse censeo, vt morem ei gererem, cui deesse non possum, licet ordinarijs lectionibus occupatus.

Iacobus Gallus V.I.C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Indultum generaliter concessum non prodest carceratis, præsertim iis, quorum delicta sunt publicata.*
2 *Iudicium non debet esse frustratorium.*
3 *Indultum, seù statutum, si non remittit pœnam delicti in totum, sed differt ad aliquod tempus durante, scilicet bello carceratis non prodest abolitio, licet generalis prodesset, tamen non carceratis.*
4 *Indultum generale etiam carceratis, & condemnatis prodesse solet ex consuetudine.*
5 *Liberatio est fauorabilis, & semper amplianda.*
6 *Beneficium Principis est latè interpretandum.*
7 *In dubio sumenda est interpretatio contra Fiscum.*
8 *Indultum generale non procedit in crimine falsi.*
9 *Causa debent esse expressa in indultu, quæ verisimiliter retrahere possent animum Principis ab huiusmodi gratiæ concessione, & sic fieri debet semper expressa mentio delictorum.*

Pro D. Ioanne Bernardino Mastrillo Siculo.

ARGVMENTVM.

Indultum concessum delinquentibus, dummodo militiæ deseruiant, an prosit ei, qui in carceribus fuit ad mortem condemnatus, vel in triremibus, & aufugit, & post fugam indultum est, & an etiam comprehendat crimen falsi.

CONSILIVM LXX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN casu proposito,nunquid indultum concessum delinquentibus, dummodò militiæ seruiant,prosit ei, qui in carceribus fuit ad mortem condemnatus, vel in triremibus, & aufugit, & post fugam ei indultum est, consideratis diligenter omnibus, sum voti, quod dum esset indultū,& illi prodesse debet, quoniam quāuis
1 indultum generaliter concessum, non prosit carceratis l. Domitianus, vbi Bart.ad Turpill. præsertim his, quorum delicta sunt liquidata l. final. C.de abolit. Bart.in l. Lucius ad Turpill. quæ omnia sunt communiter recepta, vt per Angel. de malefic. in verb. & ad querelam nu. 77.Carrer.in practic. crimin. §.circa num.374.

In

Iul.Clar.lib.5. §.fin.tamē hoc est ea ratione decisum,ne iudicium finiatur, & frustratorium
2 reddatur,quia si relaxarentur,aufugerent;& sic iudicium esset frustratorium,cum rēperiri postea non possint: ita inquit Bart. in d. l. Domitianus per illum textum, quæ ratio cessat in
3 eo,qui ausugit, cum iam in libertatem se receperit, igitur, &c.

Præterea, quando indultum, seù statutum
3 non remittit pœnam delicti in totum, sed differt ad aliquod tempus, vtputa durante bello per eandem rationem supradictam inquit ibi Bartol. quod carceratis non prodest abolitio, quantumuis generalis, prodesset tamen non
4 existentibus in carcere, in proposito ipso casu prodesse debet,quia ad tempus, vt credo, conceditur, & si per præsens concederetur, multo magis idem esset per præterea, secundum Iul. Clar. vbi supra nu.14. De consuetudine autem etiam carceratis, & condemnatis prodesse so-
5 let indultum generale, & ita testatur fuisse obseruatum, & ista opinio amplectenda est libentius: est enim liberatio fauorabilis, & meritò
6 amplianda d. l. Domitianus. Est etiam beneficium Principis, & consequenter latè interpretandum l.fin.de constit.Princip. & in dubio su-
7 menda est illa interpretatio, quæ est contra Fiscum l. non puto de iure fisci, quæ omnia considerat Bald. ad Specul. in rubr. de oblig. & solut.col.4. vers.disputauit.

Aduertendum est tamen, quod prædicta non
8 procedunt in crimine falsi, vt post Angel. de malefic.supra allegato nu.8. communem esse
9 testatur Clar. vbi supra, & insuper in indultu debent esse expressæ causæ, quæ verisimiliter retrahere potuissent animum Principis ab huiusmodi gratiæ concessione, & fieri expressa mentio delictorum, veluti fugæ à carceribus, alioquin non prodesset indultum,vt per prædictos, & præsertim per Clar.nu.9. & ita iuris esse arbitror, salua, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Promissio de vendendo non obligat ad vendendum.*
2 *Si quis dicat nolo vendere nisi tibi, non potest tamen cogi ad vendendum, & etiam vide numer.4.*
3 *Bald.doctrina in cap cum accessissent de constitut. discutitur.*
5 *Argumentum à cessante ratione est validum.*
6 *Ex promissione de vendendo,venditionis contractus non nascitur.*
7 *Statutum, vt de omni contractu soluatur gabella promissionem de vendendo non includit.*
8 *Rationes quatuor, quibus voluntas non potest mutari recensentur.*
9 *Contractus in alterius voluntatem collatus nullam parit obligationem.*
10 *Bart.in l.1.nu.12.de action.empt.declaratur.*
tur.
11 *Negotiorum gestor sine Domini mandato vendere non potest, & nu.13.*
12 *Intellectus ad l.1.de negot.gest. traditur.*
14 *Quando ex præsentia, & patientia Domini præsumatur mandatum in negotiorum gestore.*
15 *Quando actus potest redundare in commodum, & incommodum Domini tunc ipsius requiritur expressum mandatum.*
16 *Contra possessorem rei venditæ per negotiorum gestorem sine mandato, vel ratificatione Domini,tunc Dominus habet rei vendicationem.*
17 *Dominus per ratihabitionem rei venditæ per negotiorum gestorem amittit rei venditæ dominium, sed aget contra negotiorum gestorem.*
18 *Domini nomine in dubio a negotiorum gestore res vendi non præsumitur.*

Pro Excellentissimo Domino Leonardo Colúbino Senensi I. C.

ARGVMENTVM.

An sola promissio de vendendo obliget ad vendendum, & an negotiorum gestor possit rem Domini absque eius mandato valide vendere.

CONSILIVM LXXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN dubijs mihi propositis à viro præsertim,cui quātum scio acceptum refero,hæc mihi, & pro ingenij, & pro temporis angustia scribenda visa sunt, & vt rectius, de quibus disputamus pateat,illa hic subnectam; in primis itaque quæritur: an sola promissio de vendendo obliget ad vendendum; secundò, nunquid negotiorum gestor possit rem aliquam sine mandato Domini vendere.

Circa primum, quia apud oculatissimum
1 virum agitur breuiter agendo dicimus,solam promissionem de vendendo non posse obligare ad vendendum,mouemur ex his,quæ in fortioribus tradunt Doctor. dùm volunt, quod licet
2 quis dicat nolo vendere nisi tibi, nihilominus non possit iste cogi ad vendēdum,ita post Cyn. Bart. in l. si cum §.qui iniuriarum si quis caut. ita post Angel. Imol. in l.qui Romæ §.cohæredes de verbor. obligat. ita Bart.Bald. & reliqui in l.actione C.de transact. quos sequitur Iaf.vbi pleniſſimè in d.§. qui iniuriarum, nec est dubitandum,

tandum, quin hæc sit vera, & communiter ab omnibus recepta conclusio, vt nouissimè testatur Franc. Curt. in d.l.actione num. mihi 6. &
3 quamuis Bald. in cap. cum accessissent de constit. in 5. col. moueatur aduersus hanc conclusionem, dicens, quod si verba illa nisi tibi soli ponerent solam potentiam, & habilitatem, vt dicebant prædicti Doctor. sequeretur, quod ista conuentio esset superflua, cum habilitas omninò inesset l. sicut C. de action. & obligat. sed quia hoc in iure non datur, ergo debet aliquid operari l. si stipulatus de vsur. tamen, Iaſ. post Bart. in d.§. qui iniuriam respondebat non esse verum adsumptum Baldi, quod verba illa sint superflua, hoc patet, inquit ipse: nam si alij venderet, teneretur ad interesse per text. in l. si sterilis §. penult. de act. empt. & sic non frustra stant illa verba in conuentione, ex hac Iaſ. responsione clarè videtur elici, quod in nuda pro-
4 missione, vbi non sint illa verba, tibi soli non modo non possit cogi ad vendendum, verùm etiam liberè possit disponere: nam nihil aliud impedit alienationem in illo casu, quo ad alios nisi interesse, quod causatur ex appositione illorum verborum tibi soli, ergo vbi illa non adsunt cessat ratio interesse, vt per consequens cessante ratione interesse remaneat actus in libera voluntate promissoris, arguendo à cessa-
5 tione rationis, quod validum est in iure, vt per text. in l. quod dictum de pact. tradidit plenissimè Nicolaus Euerardus in sua topic. leg. fol. mihi 120. præterea, quod nuda promissio de vendendo obligaret ad vendendum, hoc nulla ex causa euenire posset, nisi ex eo, quod pro-
6 missio illa generaret contractum venditionis, sed qua hoc est falsũ, vt notab. post Butr. dixit Bald. in l. 1. C. de pact. pignor. inducens illa ad pulcherrimam quæstionem, videlicèt, quod si
7 extaret statutum, quod de quolibet contractu venditionis soluatur gabella, isto in casu non soluereturcum nuda tantum promissio de vendendo non possit perficere ipsum venditio-
8 nis contractum, vt ibi per eum, ergo, &c. Rursus quatuor tantum rationibus voluntas non potest mutari; primò per obligationem factam l. sicut eum de action. & oblig. secundò per ius quæsitum tertio, argum. text. in l. fin. C. de pact. tertiò per consumationem rei, vtputa per litis contestationem: quartò per exequutionem factam, modo in casu nostro non adest obligatio: nam vt cõmunis Doctor. scola testatur ex nudo pacto non oritur obligatio, non est ius tertio quæsitum: nam per simplicem promissionẽ non transfertur dominium, cum opus sit reali traditione, non adest litis contestatio: nam in re aliena, in qua nullam prætendere possumus actionem lis non contestatur, non adest exequutio: nam si non potest lis contestari, non poterit etiam fieri exequutio, quæ est vltimum iudiciorum remedium, ergo &c. Vltimo pro hac parte videtur mihi apertè loqui text. in l. in vendentis, vel ementis C. de contr. empt. rectè eius verba ponderando: nam ibi etiam ven-
9 ditio erat collata in voluntate vnius eorum, & tamen dicit text. quod nulla est obligatio, ratioq. est, inquit ibi Iureconſ. quia non adstringit necessitate contrahentes, obligatio nulla est, & ratio rationis est, quia simplex vnicus cõsensus in huiusmodi contractu absque alia iuris solemnitate non est aptus transferre dominium, quo mediante possit cogi ad vendendum; & ita pertranseo circa primum caput, omissis, quæ
10 Bart. loquitur in l. 1. de act. empt. nu. 12. nam si benè illius verba inspiciantur apparebit clarissimè, quod loquitur in casu, in quo adest obligatio.

Circa secundum verò caput breuius, quam
11 in primo agendo concludimus non posse negotiorum gestorem sine mãdato Domini rem vendere, idq. suaderi videtur ex text. in l. 1. de negot. gest. ibi, aut venditionem patiantur, dùm
12 ibi asserit Iureconsultus hoc edictum fuisse factum, ne absentes rerum suarum pignorationem patiantur, & quod ibi intelligatur de venditione facta sine mandato Domini, clarissimè ostenditur: nam si loqueretur de venditione facta cum cõsensu Domini frustra quæreret præter illum tueri, cum aliis legibus sit expressum Dominum non posse regressum habere aduersus vẽditionem sua voluntate perfectam l. pen. C. comm. l. Lucius ff. mand. l. 1. & ibi Cyn. C. si
13 vend. pign. agatur, & quod non possit vendere sine mandato Domini, colligitur euidentissimè ex verbis Bart. in d.l. 1. de negot. gest. Immò innuit vnum fortius ibi Bart. quod etiam in Do-
14 mino præsente, cuius aliàs præsentia, & patientia præsumebatur consensus, si gestio in eius non redundat emolumentum possit agi act. negot. gestor. cuius dicta approbat Alex. in cons. 79. num. mihi 7. volum. . . sed prædicta fortius alia corroborantur ratione: nam quotiescun-
15 que actus potest redundare in commodum, & incommodum Domini, tunc opus est expresso mandato, ita Alb. in d.l. 1. de negot. gest. & plenius in l. filiusfamilias §. inuitus de Procur. sed in proposito nostro venditio est huiusmodi si plus, vel minus res sit vendita, ergo, &c. His stantibus quemadmodum subueniatur Domino, patet, sed est aduertendum, quod totalis resolutio huius articuli pendet ab hoc, an subsequatur ratihabitio post venditionem. Igitur, vt omnia pateant est dicendum, quod aut post dictam venditionem non est sequuta ratihabitio,
16 aut sic. Primo casu habebit Dominus rei vendicationem contra tertium possidentem. Se-
17 cundo casu, quia per ratihabitionem amisit dominium rei habebit actionem negotiorum gestorum contra ipsum vendentem, si vendidit nomine Domini. Ita probat text. secundum intellectum primum glos. in verb. prohiberis in l. si mater C. de rei vend. & in l. 1. C. de reb. alien.
18 non alienand. sed quoniam nomine Domini vendidisse in dubio non præsumitur l. & magis de solut. secundum Bart. in d.l. si mater, idcircò magna fuit apud Doctor. altercatio, an eo casu
19 haberet locum contra illum actio negot. gest. sed breuiter cæteris omissis, ne institutum transgrediar, vera est opinio Bartol. & Bald. in d.l. si mater dicentium, etiam in illo casu competere actionem negot. gest. ista enim actio suc-

cedit,tunc in subsidium rei præsentis,vt post d. l.si mater probat text. & ita eum sumunt, & intelligit Bart. in l.fin. de negot.gest.disputatio
20 tamen conclusionis ex hoc pendet, an isto in casu pretium succedat loco rei, de quo tamen susius videre est per Bald.in d.l.si mater; & hæc breuiter in vtraque conclusione floscula, cum tempus maiora non patiatur, pro nunc sufficiant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *De legato facto per sororem sorori pro dote nihil ad patrem pertinet, etiam quo ad vsumfructum.*
2 *Legatum dotis non compensatur cum dote eidem ab alio promissa.*
3 *Compensatio non fit cum debito inter alios facto.*
4 *Compensare pater non potest in aduentitiis.*
5 *Quoties auus dotem à patre legatam soluisset neptis contemplatione, non compensatur cum legato patris, secus si contemplatione filii.*
6 *Onus dotandi sororem, non ad sororem, sed ad patrem pertinet.*
7 *Legatum à sorore relictum non erit cum dote à patre constituta compensandum.*
8 *Legatum factum patri pro maritanda filia compensatur cum dote postea constituta.*
9 *Pater expensas factas in recuperatione legati facti filiæ, potest ex eodem legato detrahere.*
10 *Lucrum eatenus dicitur, quatenus supereſt compensatis expensis.*
11 *Pater non compensat fructus perceptos ex legato filiæ facto cum expensis per eum erogatis in lite.*
12 *Quietatio facta per filiam patri de dote non includit legatum eidem factum ab alio.*
13 *Liberatio generalis patri facta à filia, & genero de dote non prodest patri quo ad legatum factum ab alio eidem filiæ à patre exactum.*
14 *Compensatio non fit cum debito alieno.*
15 *Pater, qui filiæ negotia gessit, illam dotans, an de illius bonis dotasse censeatur, & quid in extraneo.*
16 *Pater in dote aduentitia non est legitimus administrator.*
17 *Pater tenetur dotare filiam.*

Pro D. Nicolao Varchio, & Thola filia, Ciuitatis Cathari.

ARGVMENTVM.

Legatum relictum per sororem sorori existenti in patris potestate, & exactum à patre, an compensetur postea cum dote à patre dictæ filiæ constituta, nulla facta legati prædicti mentione.

CONSILIVM LXXII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa, quę Cathari vertitur inter D. Nicolaum Varchium, & Dominam Tholam eius filiam secundogenitã, in qua dubium est, nũquid legatum quartæ partis dotis D. Mariæ eiusdem Nicolai filię primogenitæ ab eadem Maria relictum D. Tholæ eius sorori, tunc puellæ sub patris potestate existenti cedere debeat in lucrum dicti Nicolai patris, vel dictæ Tholæ postea nuptæ, prout in actis latius habetur, sum voti, & ita iuris esse arbitror, illud cedere debere, & pertinere ad prædictam filiam Tholam secundogenitam, nec ei in dotem sibi à patre constitutam computandum, ideoquè ipsi filiæ omninò à patre restituendum. Quoniam aut soror maior natu prædictam quartam partem dotis suæ, sorori minori dotis nomine le-
1 gauit, & certè de hoc legato nihil ad patrem, nec etiam vsusfructus pertinebit, Bartol. in l. contra nurum §. quoties ff. rerum amot. Bald. Nouell. de dot. part.6. priuileg. 33. & 36. Nec
2 compensatio l cum haberet, cum legatum dotis, compensatione dotis ab alio promissæ non perimatur, Berou. cons. 46. num.6. lib. 4.
3 quia non fit compensatio de debito inter alios acto l.in rem ff.de compens. Bart.in l.si duo de duobus reis, Roman. singul.567. aut non dotis nomine, sed amoris gratia legatum reliquit, &
4 tunc, quia in aduentitijs, nec poterit pater compensare, Doctor.communiter in l.cum oportet C.de bon. quæ liber. Alex.cons.138.lib.5. Soccin.cons.91.lib.1.Paris.cons.130.nu.7. in secundo, sequitur legatum prædictum ad filiam, non ad patrem pertinere.

Præterea, quoties auus dotem à patre legatam, neptis contemplatione soluisset, velut aduentitiam, nullam dos cum legato patris compensationem patitur l.auus de iure dot. l.illam C.de collat.Angel.cons.78. Alexan.in l.in quartam col.pen.ad l.falc.veluti si auus ob dilectionem, vel sua sponte impleuisset, Bald.in auth. res quæ C. commun. de legat. Salycet.in l.si filius ad Maced.fieret autem compensatio si filij cõtemplatione pro nepte soluisset l. huiusmodi §.cum pater de legat.1.l.profectitia de iur.dot. l.si cum dotem §. si pater sol.matr. l.Lucius de leg.2.l.filia C.de legat. tunc enim censeretur à patre profecta l.sed si plures §.in arrogato de vulg.& pup.l.fideicõmissa §.interdum de leg.3. l.filiosam.de cond.& demõst.Pari igitur ratione, cum sua sponte, amoris ergo soror sorori legasset, nec etiam dotis mentio habita sit, legatũ,

de

de quo agitur, cum dote à patre constituta compensandum non erit, sed præcipuum filiæ lucrabitur.

Præterea, quia onus dotandi non ad sororem
6 pertinet, sed ad patrem, præsertim diuitem ex dispositione legis l.qui liberos de rit.nupt. l.vltim.C.de dot.prom.Bart.& alij in l.1.solut.ma-
7 trim. Ergo legatum à sorore relictum non erit cum dote à patre constituta computandum, quod profectò compensaretur, si à patre, ad quem onus dotandi spectat, fuisset relictum, Paris. cons.69. lib.2. Ruin.cons. 92. lib.5. quo-
8 niam legatum tunc animo compensandi factum censeretur, vel satisfaciendi obligationi ex dispositione legis prouenienti, Doctor. in auth.præterea C.vnde vir,& vxor, Fulgos.cons. 81.Capr.cons.29. Igitur,&c.

Fatemur tamen, si patri pro expensis in li-
9 tem erogatis satisfactum non sit, posse eas ex legato prædicto detrahere, & retinere, quia lu-
10 crum eatenus dicitur, quatenus supereſt compensatis expensis l. Lucius pro soc. glos. in l.illud in verb.lucrum,vbi Bald.C.de collat.Glos. & Doctor.in l.per diuersas C.mand. Salyc.in l. 2.C.ne lic.pot.quarum retentio fieri debet,donec persoluatur, quod retinenti debetur, Bart. in l. si non sortem §. si centum de cond. indeb.
11 etiam si fructus ex legato percepisset,cum quibus non fit compensatio l.vlt.§.in computatione,vbi Bald.num.3. C.de iur.delib. & cons.255. lib.3.Gratt.cons.9. nu.17.

Non obstat, quod filia, vel eius vir protesta-
12 ta non fuerit prius, quando sibi dos à patre constituebatur eiusdem quantitatis, cuius iam filiæ primogenitæ constituerat,& gener D.Marianus sibi dotis nomine satisfactum confessus fuerit, ac filia dote sibi tradita contentam se dixerit: quoniam cum pater ipse,ad quem pertinebat protestatio non dixerit in dotem datam se computare legatum, nec suo periculo pro eo litem susceptisset, sibi erit imputandum ad l. veteribus ff. de pact. & generalis liberatio, & declaratio facta tàm à filia, quàm à
13 genero patri nihil prodest, quo ad legatum, quod non à patre, sed à sorore peruenerat,
14 ideoquè cessat compensatio, tanquam de debito cum alio contracto d.l. in rem cum alijs supra citatis, sicut nec ipsi filiæ, vel viro ipsius nocet, argument. l. non omnis si certum petatur.

Non obstat legatum ab eo, qui ex l.dispositione tenetur compensari, Paris. d.cons.69. nu. 24. Phanuc.de lucr.dot.glos.8. nu.38. quoniam id verum,si ab eodem patre, qui dotem constituit, legatum relictum fuisset, non etiam si ab alio, & ita procedunt latè post alios tradita per Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.10. tit. 2. non enim de alieno debito fit compensatio d.l.in rem, & l.eius C.de compens. Bart.in d.l. si duo de duobus reis, Ias.in §. bonæ fidei num. 76. de action.

Neque obstat, quod pater filiæ negotia ge-
15 rens de ipsius filiæ bonis dotasse cẽsetur, Bart. in l. Nesennius de negot. gest. in l.alimenta C. eodem, glos.in l.vlt. C.de dot.prom. Ergo in casu,de quo agitur,de bonis filiæ,nimirum quatenus est in legato illi relicto dotasse videtur,
16 & sic cedere lucro patris. Nam hoc verum esset in alio gerente negotia filiæ, non in patre, qui aduentitiæ dotis non est legitimus administrator, Bald.Nouell.de dot par.6.priuil.34. &
17 ex legis dispositione dotare tenetur d.l. qui liberos, ideò cessat prædicta præsumptio. Et ita iuris esse censeo.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum ex defectu solemnitatis respectu testium numeri, est ipso iure nullum regulariter.*
2 *Legatum in testamento facto cum minori numero septem testium, non debetur, etiam in foro conscientiæ.*
3 *Testimentum, cum est nullum, nulla competit ex eo hæredi scripto actio, etiam si hæreditatem possideret.*
4 *Testamentum solemniter factum per secundum non solemne ex defectu numeri testium, etiam inter liberos non tollitur, etiam tempore pestis non sauissimæ.*
5 *Clausula codicillaris si non iuuat vt directa institutio, neque trahitur ad fideicommissarium quando testamentum est nullum ex defectu numeri testium.*
6 *Clausula codicillaris in testamento scribi solet ex stylo, & Notariorum solita consuetudine.*
7 *Testator si expressam fecerit institutionem, etiam si appareat aliundè clausulam codicillarem ex sua voluntate fuisse appositam, nihilominus cessat fideicommissi præsumptio.*
8 *Testamentum hoc casu dumtaxat facere voluisse credendum est, non fideicommissum.*
9 *Clausula codicillaris ex sui natura nisi fuerit expressa non subintelligitur nisi in certis casibus.*

Pro V. I. D. Domino Abbate Lelio Palmerio Clerico Neapolitano.

ARGVMENTVM.

Testamentum carens numero septem testiũ an sit nullum, & an debeatur ex eo legatum saltem in foro conscientiæ; & an ex eo cõpetat actio hæredi scripto, & quid si adsit in eo clausula codicillaris, & denique an primum solemne per secundum sine sufficienti numero testium censeatur reuocatum.

CONSILIVM LXXIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 TEstamentum ex defectu solemnitatis testium, vt puta minori numero quã septem conditum, non inter liberos valet, nec ad pias causas, neque à personis priuilegiatis, sed est ipso iure nullum, text.est in l.1. ff.de iniust.rupt.testat. in l. hac consultissima C. de testam. ita vt
2 neque in foro conscientiæ ex eo legata debeantur, vt per Couar. in cap.cum esses sub num.5.
3 extra de testam. & ex eo testamento nulla hæredi scripto competit actio, neque si hæreditatem possideret, Ias. in l. nemo potest in 1.lect. nu.75.& ibi Rip.nu.202.ff.de leg.1. idem Ias.in l.si post diuisionem num.5. & seq. C.de iur. & fact.ignor.qui de communi testantur Bertrand. cons.212.nu.21.in fin.vol.1.

Quinimmò nec testamentum solemniter
4 factum per secundum non solemne ex defectu testium, etiam inter liberos tollitur, Oldrad. cons.119 in fine, Fulgos.in d.l.hac consultissima §. si quis ita, & ibi Ias. in §. si quis autem limit.3. C. de testament. & cons.68. volum.1. & cons.8.volum.3.etiam tempore pestis, nisi esset sæuissima, vt latè per Gabr.de testamentis concluſ.8. nu.1.

Nec tale testamentum iuuatur clausula co-
5 dicillari in eo apposita, vt trahatur directa institutio ad fideicommissum, vt probat Dec.in l. precibus nu.18.C.de impub.& al.subst. Soccin. Iun.cons.138.nu.8.lib.2. quoniam talis clausula
6 in testamento scribi solet ex stylo, & consuetudine Notariorum, vt per Bart.in l.1. sub nu.10. ff.de iur.codicill. Alex.cons.52. num.27. vol.4. Gramm.decis.62.num.22.cum alijs multis cumulatis per Mantic. lib.1.de coniect.vltim. volunt.tit.10.nu.1.cum enim fideicommissum eo casu, nec ex præsumpta testatoris voluntate proueniat, iuxta l.cum proponebatur de leg.3.
7 ex ea clausula inferri non debet. Eo magis, quia cum testator expressam fecerit institutionem, etiam si appareret aliundè clausulam codicillarem ex sua voluntate fuisse appositam, nihilominus cessat fideicommissi præsumptio, & testamentum dumtaxat facere voluisse credendum est l. non codicillum C. de codicill.

Præterea, quia clausula hæc codicillaris ex
9 sui natura nisi fuerit expressa non subintelligitur l.1.ff.de codicill.l.fin. §.illud C.eod.Ias.in d.l. non codicilli nu.4, cum alijs per Gabr.concluſ.5.nu.1. de testam. lib.4. nisi in casibus specialibus superius relatis. Igitur in contrarium est ius commune l.quod verò, & l.ius singulare ff. de legib. cætera suppleant DD.Aduocati.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Remissio mercedis ob sterilitatem, cum tertia pars fructuum deperdita est, tunc debetur.*
2 *Remissioni mercedis ob sterilitatem locus est, quando conductor damnum patitur vltra dimidiam fructuum, qui communiter percipi consueuerunt, & etiam videas in nu.11.*
3 *Conductor si percipit minus dimidia fructuum, magnum reputatur sentire incommodum, & enormis læsio, sicuti tempore contractus vltra iusti pretii dimidiam decipitur.*
4 *Enormis læsio dicitur, cum quis tempore contractus vltra dimidiam iusti pretii decipitur.*
5 *Intellectus legis si merces §. vis maior ff. locat. & conduct. propter sterilitatem eod.tit.*
6 *Bona fides in eo versatur ne quis vltra dimidiam damnum patiatur.*
7 *Iudicis arbitrio relinquitur, non autem vulgi opinioni, an conductor passus sit damnum vltra dimidiam fructuum, & nu.12.*
8 *Iudicis arbitrium circa remissionẽ mercedis regulari debet ex fide testium, & aliis probationibus, & coniecturis.*
9 *Ecclesiæ fauore fauorabilior semper sumenda est interpretatio.*
10 *Compensatio pensionis fieri debet cum vbertate anni præcedentis, vel sequentis.*

Pro Domino Don Gasparo Barbaro Clarissimo Veneto.

ARGVMENTVM.

Quantum debeat esse damnum locatoris, vt propter sterilitatem sit illi mercedis remissio facienda.

CONSILIVM LXXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

INter cæteras, ac varias quidem Doctor.sententias in ea difficultate, an, & quando succedente sterilitate conductores prædiorum, pensionis remissionem possint à locatoribus obtinere, quas latissimè enumerat Neuiz. cons. 90. & post eum Menoch. de arbitr. Iudic. libr. 2. casu 86. in qua id præcipuè attendendum est, quæ, qualisuè dicatur sufficiens sterilitas, vt remissioni locus sit, duæ potissimum ad præ-

sens

sens opiniones in dubium reuocantur, quarum prima est, tunc sterilitatem remissionem mereri, cum tertia pars fructuum deperdita est, vt per Abbat. in cap. post sterilitatem nu. 23. extra de locat. post Io. Andr. & Hostiens. quos refert, eandem tenet Angel. in verb. locatio §. 16. & Sylvestr. §. 13. & alij.

Altera opinio est, tunc verius locum esse remissioni, quando damnum patitur conductor vltra dimidiam fructuum, qui communiter percipi consueuerunt, & hæc est verior opinio, & communiter approbata, & eam sequendam, ac secundum illam iudicandum esse censeo, tunc quia præcedens opinio lege non probatur, secundum Imol. in l. licet C. locat. & Couarr. lib. practic. quæstion. cap. 30. num. 1. tùm etiam, quia vltima multorum Doctor. auctoritate ratione, & lege probatur, vt per Cynum, & Bartol. in d. l. licet, per Castrens. in l. ex conducto §. si vis ff. locat. per Butr. in d. cap. propter sterilitatem, & ita consulendo responderunt Alexand. cons. 3. lib. 1. Aretin. cons. 52. vbi eam communem esse testatur, Paris. cons. 38. lib. 1. & Gozad. cons. 74. cum alijs relatis à Couarr. vbi supra, post Rip. tract. de pest. par. 2. nu. 35. & Capyc. decis. 88. nu. 1. eandem ijsdem auctoritatibus sequitur nouissimè Menoch. loco præcitato.

Ratione etiam probatur, quoniam quando conductor percipit minus dimidia magno incommodo affici censetur; sic enim magnum reputatur incommodum, atque enormis læsio, cum quis tempore contractus, vltra iusti pretij dimidiam decipitur, iuxta l. 2. C. de rescind. vendit. vt arguit Imol. in d. cap. propter sterilitatem colum. 4. ad finem. Præterea huic opinioni magis suffragatur text. in d. cap. propter sterilitatem, ibi magno incommodo, & text. in l. si merces §. vis maior ff. locat. ibi, si plusquam tolerabile est læsi fuerint fructus; ea siquidem verba vtriusque legis in damno dimidiæ verificantur potius, quam tertiæ partis. Præterea in d. l. licet, hæc remissio iuxta bonam fidem permittitur: in eo autem bona fides versatur, ne quis vltra dimidiam damnum patiatur d. l. 2. C. de rescind. vendit. sequenda est igitur hæc opinio.

Verùm, an vltra dimidiam fructuum damnum passus sit conductor, vel ne, hoc non secundum vulgi opinionem, vt plerique voluerunt, existimandum erit, vt multis rationibus probarunt Salycet in d. l. licet, & Aretin. d. consil. 52. sed ex Iudicis arbitrio, vt per Barb. in d. cap. propter 4. notab. & ita ipse consuluit cons. 21. lib. 2. per Couarr. & Menoch. nu. 3. vbi supra, & alios relatos per Neuiz. d. cons. 90. sub num. 15. Iudex enim ex fide testium, & alijs probationibus, & coniecturis, hoc legitimè arbitrabitur, nec solum vulgi inhærebit assertioni, præsertim in fauorem Ecclesiæ, cuius causa fauorabilior semper sumenda erit interpretatio vulgat. iurib. Sed cum compensatio pensionis fieri debeat cum vbertate anni præcedentis, vel sequentis, secundum Hostiens. Abb. & alios supra citatos, vbi non præterijt annus, frustra ante tempus locatores vexantur. Ex quibus sum voti, sterilitatem pro obtinenda remissione mercedis sufficientem esse, ita demum si vltra dimidiam fructuum, qui percipi consueuerunt conductores damnum passi sunt, idque Iudicis arbitrio iudicandum esse; saluo semper saniori iudicio, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Inditia solemnia non requiruntur in enormissimis delictis, sicut in cæteris criminibus, nam eo casu potest procedi iuris ordine non seruato, & quando, & quomodo procedatur, declaratur num. 11.*

2 *Propter atrocitatem delicti licitum est leges trãsgredi, idq. declaratur nu. 15. & 16.*

3 *Ad torturam deueniri potest ex dicto vnius testis, nec omni exceptione maioris, & nu. 17.*

4 *Procedi potest contra aliquem malæ conditionis, & famæ, non seruatis iuris solemnitatibus.*

5 *Integræ famæ non erat is, qui ex tormentis mortuus est.*

6 *Iudex an possit ad tormenta procedere absque inditiis, quando fuit ei concessum à Principe liberum arbitrium, & nu. 9.*

7 *A tortura non est incipiendum contra inquisitum.*

8 *Iudex punitur quando ex tortura illata absque inditiis sequitur mors.*

10 *Si Iudicibus daretur facultas sine inditiis torquendi, illis delinquendi etiam occasio præberetur.*

11 *Consequentia non valet, talis est inquisitus de crimine enormi, ergo est reus talis criminis.*

12 *Talis non dicitur, donec non fuerit pronunciatus pro tali.*

13 *In crimine læsæ maiestatis absque inditiis procedi non potest.*

14 *Propter enormitatem delicti licitum est iura transgredi, quando constat reum verè deliquisse secus in procedendo.*

16 *Maioribus Magistratibus permissum est iura transgredi, non minoribus.*

17 *Dictum vnius in atrocissimis standum est, quando immediatè de ipso delicto deponit.*

18 *Iudex non potest procedere contra delinquentem malæ conditionis, & famæ, nisi cum inditiis sufficientibus.*

19 *Iudicis arbitrium debet esse iuri, & æquitati conueniens, quia non proprium arbitrium, sed publicum, & iuri consonum sequi debet.*

Contra quemdam Officialem V. I. D. Iudicem delegatum ab Excellẽt. Regni Prorege.

ARGVMENTVM.

An Iudex in atrocibus, & concesso sibi libero arbitrio in procedendo, possit reum absq; inditijs sufficientibus tortura subijcere.

CONSILIVM LXXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

FActum, quod proponitur valdè ambiguum est, quoniam in eo agitur de excessu Iudicis delegati à Principe omnimodam iurisdictionem habentis, crimen, de quo agitur atrox quidem reputatur, præsertim ex persona ipsius, in quem commissum est, idcircò diligentius animaduertendum est.

Et in primis videtur contra Iudicem, qui sine indicijs saltem sufficientibus reum
1 subiecit tormentis non esse procedendum, quoniam indicia solemnia in enormibus delictis nō requiruntur, sicut in cæteris criminibus: nam eo casu potest procedi iuris ordine non seruato contra l. de vnoquoque ff. de re iudic. vt per Archidiacon. in cap. 1. de homicidijs in sexto, de qua re latissimè habetur per Marsil. in practic. crimin. §. si diligenter num. 157. cum multis sequentibus.

Secundò, rursus quia propter atrocitatem
2 delicti licitum est leges transgredi, vt per Bald. in l. quid ergo §. pœna grauior ff. de ijs, qui notant. infam. post Innoc. in cap. cum omnes de constit. vt per Marsil. in l. 1. num. 23. ff. de quæst. sed delictum de cuius punitione agebatur, præsertim respectu personæ atrocissimum erat, merito, &c.

Tertiò, quoniam etiam ex testimonio vnius,
3 quamuis non omni exceptione maioris tortura imponi potest, vt per Alex. cons. 41. col. vlt. lib. 2. quem sequitur Dec. in cons. 363. num. 6. vnus autem testis probationem plenam non facit, videtur igitur ex quibuscunque coniecturis potuisse eum tormentis Iudex subijcere.

Quartò, quia non seruatis iuris solemnitati-
4 bus procedi potest contra aliquem malæ conditionis, & famæ, vt per Marsil. in d. l. 1. nu. 22.
5 de quæstion. Verùm integræ famæ non reputabatur is, qui ex tormentis mortuus est, ex
6 multis enim, quæ de ipso Iudex audierat, eum tormentis subiecit, merito &c.

Quintò, concludamus, quia huic Iudici fuerat concessum liberum arbitrium à Prorege procedendi in causa, quo casu etiam absque inditijs poterat ad tormenta procedere, vt consuluit Ruyn. cons. 147. nu. 1. lib. 5.

Verùm his non obstantibus, arbitror prædictum Iudicem non potuisse procedere aduer-
7 sus illum absque sufficientibus indicijs, quoniam à tortura non est incipiendum, vt per Bart. in l. 1. de quæstion. & latè per Iul. Clar. in pract. crim. q. 64. nu. 9. & 13. & latissimè per Menoch. lib. 1. de arbitr. iudic. q. 84.

Immò quando ex tortura non præcedentibus
8 indicijs illata, sequitur mors, Iudex punitur pœna homicidij, etiam si inditia præcedebant, sed purgata fuerunt, vt in l. 1. in princ. & §. 1. & in l. lege Cornelia in princ. ff. de sicarijs, si modo dolus interuenit, alioquin pro modo culpæ punitur, quæ in dubio præsumitur, vt per Salycet. & alios in l. Gracchus C. de adult. & latè per Boss. in practic. crimin. in tit. de tortur. nu. 28. & seq.

Corroboratur fortius, quoniam nec ex man-
9 dato Regio sine sufficientibus inditijs potest aliquis tormentis subijci, vt per Grammat. voto 32. nu. 9. post Afflict. quem ibi refert, quem sequitur Clar. in loco præallegato nu. 13.

Deinde, quia si hoc Iudicibus permicteretur
10 daretur ipsis occasio delinquendi, cum haberent latiores habenas, quam conueniret, quod per multorum imperitiam permictendum non est, vt per Clar. in loco præallegato numer. 10.

Nec obstat, quod in atrocioribus procedi
11 possit iuris ordine non seruato, quia procedit, quando constat reum commisisse tale delictū, sed in casu nostro imputatur tantum, & inquiritur de delicto, & non sequitur aliquis est ac-
12 cusatus, vel inquisitus de enormi crimine, ergo reus est talis criminis, iuxta text. in l. final. vers. non statim C de accusat. & in l. furti in princ. vers. pendente indicio ff. de his, qui not. infam. & ita hoc declarat Marsil. in d. §. diligen-
13 ter nu. 170. cum seqq. quoniam quis non dicitur talis, donec non est pronunciatus pro tali, secundum Specul. in tit. de instrument. editione §. restat vers. quid sit tabellio, Soccin. in cons. 51. col. 4. vol. 1. per Marsil. vbi supra num. 171. cum seqq.

Immò nec in crimine læsæ maiestatis, quod
14 immediatè committitur contra Principem, & ideò atrocissimum dicitur, absque inditijs procedi potest, vt est text. & ibi glos. Cyn. Bald. & Salycet. in l. si quis alicui C. ad leg. Iul. maiest. cum alijs cumulatis per Marsil. in d. §. diligenter nu. 175.

Nec obstat, quod propter enormitatem de-
15 licti licitum sit iura transgredi, quia procedit in puniendo, quando constat reum verè deliquisse, secus in procedendo, quod satis notandum esse exclamat Marsil. in d. §. diligenter sub
16 nu. 175. Præterea hoc permissum est maioribus Magistratibus, non minoribus, qui limitatam iurisdictionem habent, vt per Bald. in authent. hodie C. de iudicijs, per Grammat. voto 30. vers. quo verò ad secundum, per Ias. in l. 1. C. de precib. Imper. offer. latè per Clar. in l. obseruare curabis num. 182. C. quorum appell. non recip.

Tertiò non obstat, quod de vnius testimonio
17 dictum est, quia procedit quando immediatè de ipso delicto deposuit, vt per Bart. in l. fin. ad fin. ff. de quæst. per Boss. in tit. de indicijs nu. 5.

Nec

Nec obstat quartum, quia etiam si reus so-
18 litus sit delinquere, & malæ conditionis, & famæ, adhuc sine indicijs sufficientibus contra ipsum procedi non potest, vt per Clar. loco præallegato nu.10.

Nec obstat vltimum, quia arbitrium Iudicis
19 debet esse iuri, & æquitati conueniens, vt per Roman.in cons.376.quæstio est col.penult. per glos.in l.eas causas ff.de condit. & demonstrat. nam qui habet potestatem disponendi secundum arbitrium non propriam, sed publicam, & iuribus consonam conscientiam sequi debet, vt in cap. iudicet, vbi glos. 12.q.7. Cyn.in l.quisquis C.ad leg.Iul.maiest. late Marsil.in d.§.diligenter nu.24. & seqq.

Ex quibus videtur mihi non potuisse prædictum Iudicem absque sufficientibus inditijs in causa prædicta ad tormenta procedere, saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Inter modos transferendi iuspatronatus est donatio.*
2 *In donatione iurispatronatus facta Ecclesiæ, vel alio pio loco non requiritur consensus Diœcesani.*
3 *Donatio iurispatronatus facta laico requirit Episcopi consensum.*
4 *Laicus est incapax spiritualitatis.*
5 *Consensus Ordinarii in iurispatronatus donatione quando debet interuenire.*
6 *Iuspatronatus in alium transferri non potest ante Episcopi consensum.*
7 *Si de iurepatronatus fiant duæ donationes, prima sine consensu, & altera cum consensu, præualet secunda, & idem in notabili vndecimo.*
8 *Ad quem finem in donatione iurispatronatus assensus Ordinarii requiratur.*
9 *Si plures initio fuere patroni potest ius ad vnum tantum temporis processu deuenire, qui potest illud cum consensu Episcopi transferre.*
10 *Iuspatronatus cum eisdem conditionibus, cum quibus possidebatur censetur translatum.*
11 *Idem quod habetur supra in notabili septimo probatur.*
12 *Concurrentibus pluribus titulis semper validior est attendendus, non obstante prioritate temporis.*
13 *Literæ Apostolicæ valent etiam, quod non faciat mentionem de primis bullis, si primæ erant nullæ, & inualidæ.*
14 *Consensus Episcopi retrotrahitur ad tempus donationis iurispatronatus, & nu.36.*
15 *Donatarius nullum ius acquirit in iurepatronatus non obtento Episcopi consensu, sed donans interim, etiam est patronus.*
16 *Quando in donatione iurispatronatus non adest præmium, vel pretium, nec spes, nec qui donat est pupillus, aut minor, tunc nulla laesio potest considerari.*
17 *Simoniaca donatio iurispatronatus tunc dicitur quando non est facta simpliciter, & gratis, sed sub spe alicuius rei.*
18 *An Episcopus possit præstare suum assensum super donatione iurispatronatus mortuo donante, & sic in præiudicium hæredis, & nu. 21. affirmatur.*
19 *Homo præsumitur viuere vsque ad centum annos.*
20 *Mors est quid facti, & facta non præsumuntur nisi probentur.*
21 *Idem quod in num.18.*
22 *Hæres qui censetur vna, eademq. persona cum defuncto non potest venire contra factum defuncti.*
23 *Episcopi consensus non est necessarius donationi, sed translationi iurispatronatus.*
24 *Contractus minorum sine decreto, vel rei emphiteoticæ alienatio sine authoritate Domini est prohibitus, & tamen factus tenet.*
25 *Translatio iurispatronatus fit ex permissione Episcopi, apud quem de iure residet non patroni consensu, apud quem de gratia residet.*
26 *Episcopi consensus superuenire potest contractui donationis validæ.*
27 *Dominus non potest venire contra propriam donationem, nec filius hæres contra factum paternum.*
28 *Text.in cap.quamuis, & cap.ex parte de rescript. in sexto declarantur.*
29 *Effectualis translatio iurispatronatus ex donatione tunc dicitur facta, quando superuenit consensus Episcopi.*
30 *Episcopus nolens assentire donationi iurispatronatus sine causa potest compelli ad consentiendum.*
31 *Si Ecclesia vacat ante præstitum assensum Episcopi debet iustitui præsentatus ab hærede testatoris.*
32 *Lambertini rationi, quam ille demonstratiuam appellat responsio.*
33 *Donatio iurispatronatus est conditionalis, & stat in pendenti, donec sequatur Episcopi consensus & nu.37.*
34 *Ex permissione iuris, donec non præstatur assensus superioris, potest alteri donare iuspatronatus patronus non iure suo.*
35 *Ablatiui absoluti resoluuntur in conditionem.*
36 *Episcopi consensus superueniens retrotrahitur ad tempus contractus, & ad diem stipulationis.*
37 *Idem quod habetur supra in notabili 33.*
38 *Legis qui balneum, & legis qui potior ff. qui potior.in pign.habeant.intellectus traditur.*

Pro Admod. Reuer. Domino Mario de Helia, Cãtore Cathedralis Ecclesiæ Nolanæ.

AR

ARGVMENTVM.

Ad hoc, vt ius patronatus validè per donationem transferatur, quo tempore debeat Episcopi consensus interuenire.

CONSILIVM LXXVI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

ADmodũ Reuerendus D. Marius Elia Cãtor Maioris Ecclesiæ Nolanæ fuit præsentatus in simplici Cappellania Sanctæ Margaritæ *delli Subsolani*, nuncupata, constructa in dicta Maiori Ecclesia vacante per obitum Reuerendi Alexandri Marifeuli defuncti de Mense Augu. 1588. per Dominos Antonium, & Felicem Marifeulos filios, & hæredes Domini Ioannis Vincentij Marifeuli donatarij, & patroni prædicti iuris patronatus per donationem sibi factam sub die 5. Februarij 1562. à Ioanne Antonio Subsolano, tãquam hærede quondam Cosimi Subsolani prædictæ Cappellaniæ Patroni, de consensu D. Episcopi Nolani Diœcesani in ampla forma præsti to sub die decimosexto Aprilis 1575. præcedẽte edicto, alijsq; seruatis de iure seruandis, & in termino in edicto præfixo contra interesse prætendentes, in præsenti vacatione in forma, comparuit, sub die 26. prædicti Mensis Augusti, Angelillus Subsolanus Castri Cicciani, ac se opposuit prętendens ad presens ad ipsum, vti filium, & hæredem prædicti Ioannis Antonij Subsolani, & proximiorem prædictæ familiæ ius patronatus, & præsentandi Rectorem in dicta Cappellania spectare, & succeßiuè ad alios eiusdem familiæ proximiores, nulla habita ratione præsentationis factæ per dictos Dominos Marifeulos, nec prædictæ donationis tamquam nullius roboris, & momenti. Fuit dubitatum, num prædictus Reuerendus Cantor, tamquam præsẽtatus à prædict. Dominis Marifeulis sit instituendus, an potius præsentatus à prædict. Angelillo, & quod sit instituendus Reuerendus Cantor adducuntur infrascripta. Primo, quia non est dubium ius patronatus, & præsentandi Rectorem inter alios modos in aliũ transferri donatione c. cum seculum, & c. illud, vbi glos. & Doct. de iure patro. & in c. piæ mentis 16. quæst. 7. vbi, & glos. quæ ponit alios modos, &
1 per Roc. de Cur. in tracta. de iure patro. in verbo pro eo, quod de Diœcesani consensu quæst. 2. & latius per Cesar. Lambertin. art. 17. prima q. princ. 2. parte primo lib. num. 9. in suo tract. de iure Patro. cum similibus, quæ dona-
2 tio si fiat Ecclesiæ vel alij pio loco non est necessarius Diœcesani consensus per text. apertum in c. vnico de iure patro. in 6. & in cap. illud extra eodem, & per Roc. vbi sup. n. quinto, Si vero fiat laico, tunc ex quo laicus est
3 incapax spiritualitatis, & ex alijs rationibus adductis, & consideratis in iure, à Roc. Lamber. & alijs Canonistis, necessarius est Episcopi consensus, vt refert Roc. in eodem num. quinto, & est communis opinio. Nec dicatur, quod cõsensus super dicta donatione fuit præstitus per
4 nonnullos annos post illam factam, & consequenter non uidetur valere: quia replicatur, quod non est necessarium, ante, vel in ipso actu donationis interuenire Diœcesani consensum;
5 sed sufficit ex interuallo, & ex post facto, vt per eundem Roc. in prædicto tracta. in ver. pro eo, quod de Diœcesani consensu q. 4. num. 9. vsq; ad 12. per textum in c. cura de iure patronatus vbi Abb. in vlt. notab. de mente Cardi. Calderi. & aliorum, & in specie prædict. Abb. in cons. 89. Iesu Christi secundo volumine, & prædict. Card. in cons. 6. de iure patro. & omnium aliorum communiter Scribentium, quos ibi refert, & enumerat, & singulariter Dominorũ de Rota in decisione vltima de iure patro. in antiquis, & est communis opinio relata per eundem Roc. in dicto num. 9. & latius per Lamb. art. 16. prima q. princi. secunda parte, primi libri num. 5. & per totum: ante enim præstitum Diœcesani consensum nihil valet donatio, &
6 ius patronatus non potest in alium transferri, vt per Roc. vbi sup. nu. 5. vbi dicit esse communiorem Doct. opinionem, & etiam per Abb.
7 in c. illud num. 5. versic. aut vult concedere, laico de iure patro. immo si fiat donatio iuris patro. vni sine consensu Episcopi: deinde alteri cum eius consensu tenet secunda, vt per Lamber. in prædict. tract. art. 19. prima q. principali secunda parte primi libri num. 1. latius dixerat art. 17. num. 10. vbi etiam dicit ita vidisse millies in facto iudicatum. Nec dicatur, quod ius patronatus non debet transferri in
8 tyrannum, vel in alium primo patrono potentiorem, & ad hunc finem inter alias rationes requiritur Diœcesani consensus in translatione iuris patron. donatione, vel alio titulo particulari, vt per Roc. vbi supra quæst. 3. num. 17. quia replicatur, hoc dubium etiam sublatum, cum Dominus Episcopus ante præstationem assensus viderit instrumentum donationis emanauerit edictum, & seruatis seruandis causa cognita, videns esse expediens patronum mutari, consẽsum præstitit donationi, vt est videre in actis. Nec dicatur, quod per talem donationem, & iuris patron. translationem non potuit præiudicari alijs de familia, qui habebant ius patro. in eadem Ecclesia, quia respondetur, quod est verum, nec inficiamur, sed verum est etiam in casu nostro, nullum alium esse, nec fuisse de fa-
9 milia cui ius competeret in dicta Ecclesia excepto prædicto donatore, & licet ab initio mille fuissent patroni; tamen postea omne ius ad eundem tantum donantem cumulatum, & redactum est, & per eum in donatarium prædictum accedente Diœcesani consensu translatũ est. Nec constat aliquod vinculum in fundatione prædicti iuris patronatus fuisse appositũ, vt non exeat de familia, vel vt in vacatione

præsc-

præferantur consanguinei fundatoris, vel alij magis coniuncti, quo casu etiam per donatarium prædicta vincula in præsentatione essent seruanda, cum eisdem enim conditionibus cum quibus possidebatur censetur translatum, quia nemo plus iuris in alium,&c. l.nemo plus iuris ff. de regul. iur. Nec dicatur, quod prædictus donator alias donauerat,idem ius patronatus Donno Dominico Basilico pro se, suisq; hæredibus,& successorib⁹ sub die 24.Ferbruarij 1558. & sic ante prædictã secundam donationẽ quia respondetur,vt supra,quod secunda do-
21 natio cum consensu Diœcesani tenet,& prima est penitus nulla, & habetur per inde,ac si facta non fuisset,& sic concurrentibus pluribus titu-
22 lis actenditur validior, ideſt ille in quo præstitus est assensus, non obstante prioritate temporis, vt per Lamb. in prædicto art. 19. prima quæst. principali num. 2. per auream doctr. Abb. in c. sub gestum de iure patronatus, vbi
23 infert, quod secundæ litteræ Apostolicæ sunt validæ,licet non faciant mentionem de primis nullis, vel inualidis per glosam in dicto c. sub gestum,& in c. ex tenore de rescri.& in c.cum nunc de conceſſ. præben. & licet non statim in secunda donatione fuerit præstitus assensus,
24 dicimus tamen, quod sequente Episcopi consensu valet donatio, ex tunc, ideſt à tempore prædicti consensus,vt per Lamber. art. 16. prima quæst. principali,secunda parte primi libri num. 6. circa finem, vbi latè,maximè cum interim non occurrerit vacatio prædictæ Cappel laniæ,nec obstat si dicatur, quod prædictus Ioannes Antonius Subsolanus donator post donationem præsentauerit Rectorem in prædicta Cappellania tunc Vacante per mortem D. Dominici Basilici illius vltimi Rectoris,& eius præsentatio habuit effectum reiecta præsentatione facta per D. Marifeulum donatarium,
25 vt in actis,quia respondetur,quod res est integra donec per Diœcesarum non est præstitus assensus super donatione, & donator remanet patronus Ecclesiæ donatæ,nullumq: ius in ea per donatarium est quæsitum, vt latè, & benè per Lamb. in prædicto art. 19. num. 3. per rationes, & iura ab ipso allegata: & consequenter prædictus patronus donator potuit continuare suam possessionem, & vti iure suo. Nec considerari potest aliqua læsio in dicta donatione,
26 cum donator non fuit pupillus,nec minor,nec præmium,vel pretium interuenit, vel sperauit, sed facta fuit simpliciter, & gratis, alias fuisset
27 simoniaca, vt per Roc.vbi supra n.7.& Lamb. art. 3. 4. q. principali, secunda parte primi libri num. 1. & 7. & sic in consequentiam necessariam,vbi non fuit pretium,nec etiam læsio considerari poterat, ex quibus dicendum est absq; dubio prædictũ R. Cantorem esse instituendũ reiecto aduersario, tamquam præsentato à non patrono, nec ius in prædicta Ecclesia habente, sed quid si patronus donans mor-
28 tuus est antequam per Diœcesanum præstitus sit assensus super donatione, nunquid per Episcopum præstari possit assensus in præiudiciũ hæredis, licet hæc qualitas non sit in casu nostro: nec de huiusmodi morte,ante præstitum assensum constet in actis,vt ex eis est videre, & præsumptio iuris est in contrarium, ex quo
29 homo præsumitur viuere vsq; ad centum annos l. hæreditatum ff. ad l. falcid. cum si-
30 milibus, & mors est quid facti: facta autem non præsumuntur nisi probentur l. in bello §. factæ ff. de capt.& postlim. reuer. & onus aduersarij erat id probare, quamuis si probasset nihil releuaret,vt ex infra dicendis patebit, tamen visum est hic huiusmodi dubium resolue-
31 re,Roc. bonus Doctor, & insolitus quidquam intactum in huiusmodi materiat relinquere, punctum non disputat,sed vix tangit,sed Lamber. latè tractat lib. 1. parte 2. art. 17. prima q. principali in principio,& dicit prædictam q. fuisse formatam à Dominis de Rota in decis. 863. quæ est vltima,quidam laicus de iure patronatus in antiquis, & per maiorem partem fuisse conclusum donatarium esse patronum, & sic consensum Diœcesani posse præstari etiã mortuo donatore in præiudicium hæredis,primo, quia per consensum Episcopi superuenientem etiam ex post facto, donatio laico facta ratificatur: vt per eundem Lamber. in citato loco art. 16. & per Innocentium, & alios, quos refert. Nec hæres qui censetur eadem perso-
32 na cum defuncto in auth. de iure iur. à mori. præst.potest cõtra eius factũ venire,vulgatis iu-
33 ribus ab eo citatis,secundo,quia consensus Episcopi nõ est necessarius donationi, sed iuris patronatus translationi, & consequenter donator
34 cum disponit de iure suo facere potest sinè Episcopi consensu, sicut etiam dicimus, quod contractus minorum sine decreto, vel alienatio rei enphitheoticæ sinè auctoritate Domini est prohibitus, & tamen factus tenet, vt habetur in l. alienatum ff. de verborum signi. & in l. 2.C.de iure emphiteotico,translatio enim iuris patronatus fit per cõsensum illius pœnes quem de iure residet, & residere debet, qui
35 est Episcopus potius,quam per consensum patroni laici pœnes quem residet de gratia, & ex quadam permissione, vt habetur in c.3.de
36 iure patronatus, & sic postquam donationis contractus tenuit, potest Episcopi consensus superuenire iuxta notata in c. dudum de reb. eccl. non alien. in 6. & per Innocentium in c. cum consuetudinis,de consuetudine, & si opponitur medio tempore fuisse hæredi ius quæsitũ,
37 respondetur, quod cum sit hæres patris non fuit sibi maius ius quæsitum,quam erat pœnes patrem, qui contra suam donationem venire non poterat, & consequenter, nec etiam filius, & hæres, & si opponatur de textu in c.
38 quamuis, & in c. ex parte de rescriptis in 6. respondetur,quod ibi fuit tertio ius quæsitum ex dispositione illius,qui venire poterat contra primam dispositionem, & ideò existentia conditionis, & sequens dispositio non poterat retrotrahi l. potior ff. qui pot. in pig. hab. secus ex dispositione eius,qui contra primum suum factum venire non poterat,quia nec etiam eius hæres,vt in dubio proposito. Potest etiam dici, quod ex quo superuenit consensus Episcopi

ante-

antequam filius præsentaret, & antequam Ec-
clesia vacaret saltim ex tunc fuit facta effectua
lis translatio iurispatronatus in donatarium
per textum in l. fundi ff. de serui. rusti. prædi.
eandem opinionem Rotæ sequitur Ray. in
repetitione cap. fin. de ele. in 6. dicens vnum
30 plus, quod in dicto casu Episcopus sine causa
nolens consentire potest compelli ad consen-
tiendum, à qua opinione Rotæ, & eius decisio-
ne in iudicando non est recedendū cum sit ma
ximæ auctoritatis, & maioris, quam decis. Do-
mini Affl. in Reg. Neapolitano maximè cum
sit iuribus, & rationibus realibus, & vrgentis-
simis roborata, & licet Abb. & Lamb. tenue-
rint contrariam opinionem, disputationis cau-
sa, tandem concludūt cum Rota, quando consen
sus Episcopi superuenisset antequam vacaret
Ecclesia, de cuius iurepatronatus agitur: pro
vt præsupponitur in dicta decisione Rotæ, sed
31 si vacaret Ecclesia ante præstitum Episcopi
consensum, esset instituendus præsentatus ab
hærede donatoris, & ad rationem demonstrati-
32 uam Lamb. facilis est responsio, & apparebit
esse persuasiuam, & apparentem potius, quam
demonstratiuam, ratio sua erat, quia donans
suum ius patronatus, deinde moriens transmi-
ctit ad hæredes titulo vniuersali iuspatronatus
donatum, quod manserat pænes se ob defectum
assensus superioris non præstiti, & quod remā-
sit pænes se, patet ex eo, quia de nouo donare
potest, quod non esset si illud non haberet, sed
respondetur ius patronatus post donationem
conditionalem pænes donantem amplius
non remanere, & sic corruit eius fundamen-
33 tum, sed est in suspenso, donec conditio in ea
apposita aduenerit, quo casu donatio conditio
nalis efficitur pura per text. apert. in l. qui bal.
neum §. amplius, & in l potior versi. si sub con-
ditione, vbi glos. ff. qui potio. in pig. hab. &
34 quamuis donator possit alteri iterum donare,
id non procedit ex iure, quod habet in iure
patronatus iam donato, cum nihil apud eum
remanserit, sed ex iuris promissione, donec nō
præstetur assensus superioris, & quod donatio
fuerit ab initio conditionalis patet ex ablatiuo
absoluto in ea appositio, ex quo resultat condi-
35 tio l. à testatore ff. de cond. & demon. cum
similibus, dicendo enim dono, reseruato assen-
su Episcopi per inde est, ac si dixerit, si assen-
36 sus Episcopi interuenerit, qui assensus super-
ueniens retrotrahitur ad principium contra-
ctus, per iura superius allegata in dicta l. qui
balneum, & l. potior, modo non solum adfuit
tacita, sed etiam expressa conditio, vt patet
in verbis donationis, vnde donec non est præ-
37 stitus assensus, contractus remanet suspensus,
& eo sequuto purificatur, & consensus Episco-
pi retrotrahitur ad diem stipulationis contra-
38 ctus, vt dixi: & iste est verus intellectus dictæ
l qui balneum, & l. potior per DD. de Rota
allegatarum, vbi conditio semel existens, perin
de habetur, ac si illo tempore, quo stipula-
tio interposita est, sine conditione facta fuisset,
quid igitur clarius, ex quibus patet, quod etiam
si constaret de morte donatoris ante præstitum
Episcopi consensum adhuc R. Cantor esset
instituendus secundum veriorem, & magis cō-
munem Doctorum opinionem, & decisionem
Rotæ, & ita iuris esse censeo, saluo saniori Iu-
dicio.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Appellatio datur ab iniquo sequestro, & cum quotidiè grauet, quotidiè potest appellari.*
2 *Sequestrum dicitur iniquum quando principalis possidet bona stabilia in loco Iudicii, puta, quia tenet domum, & bancum apertum.*
3 *Sequestrum dicitur iniquum, quando conceditur ad instantiam illius, qui non habet mandatum ad iurandum debitorem esse suspectum de fuga.*
4 *Sequestrum dicitur iniquum, quando conceditur non constito prius de credito per publicas scripturas, sed solum per priuatas non recognitas.*
5 *Decretum dicitur iniquum, quando cogit partem edere scripturas priuatas, & libros memorialium.*
6 *Libri memorialium mercatoris, nō probant contra scribentem. nec tenetur illos edere.*
7 *Rationē reddere quis nō tenetur, nisi prius pars aduersa, qua similiter administrauit reddiderit rationem ex parte sua.*
8 *Gesta coram Consulibus post inhibitionem sunt reuocanda tamquam nulla, & actentata.*

Pro Domino Paulo Guidalotto cum Dominis de Fidelibus.

ARGVMENTVM.

An possit in sequestro semper appellari, & an possit mercator cogi ad exhibitionem, siue editionem librorum memorialium, & quam fidem faciant contra scribentem.

CONSILIVM LXXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

DOminus Paulus Guidalottus Mercator Bononiensis habitans in Ciuitate Bononiæ ab anno 1589. vsque ad annum 1591. negotiatus est cum Dominis Ioan. Baptista, & filijs de fidelibus in colis Ciuitatis Venetiarū,

ex

ex varijs causis, tam ratione transmissionis mercium hinc inde sub commissione, quam transmissione aliarum mercium sibi inuicem pro computo particulari insuper causa literarū cambij, ac etiam litterarū nuncupatarū, *littere d'ordine ouero di commissione* per quas mandatur hinc inde alijs Mercatoribus pecunias solui, vel exigi ab alijs Mercatoribus.

Cum D. Paulus cuperet inter eos solidari se pissime anno 1591. rogauit per literas dictos Fideles, vt sibi transmitterent computa debiti, & crediti hinc inde ad effectum solidandi, quod nunquam à dictis Fidelibus cōsequi potuit, sed tantum circa finem Mensis Nouembris 1591. prædictiq; de Fidelibus transmiserunt D. Paulo quandam listam partitarum continentē tantum computum literarum nuncupatarū *littere di ordine* transmissarum sibi inuicem, & varijs creditoribus, quæ re vera non sunt, nec esse possunt literæ cambij, quibus receptis per D. Paulum 10. Decembris 1591. scripsit se recepisse hanc listam computorum, & superesse, vt alia computa transmitterentur ad effectū solidādi, & ponendi omnia in vnum, vt postea concorditer inchoarent nouum computum.

Fideles fugientes computum omnium partitarum neglexerunt alia computa transmittere, & sub prætextu, quod Guidalottus remaneret debitor illorum in scutis 2400. in principio anni 1592. accessit ad Ciuitatem Bononiensem, quidam Hector Magonius habens assertum mandatum procuræ à D. Vinciguerra vno ex filijs D. Io. Baptistæ, tanquam institore rationis, & complementario, & asserens, dictos DD. Io. Baptistam, & filios esse creditores D. Pauli in summa scutorum 2400. & curans eum habere suspectum, & non soluendo in foro Cōsulum Mercatorum dictæ Ciuitatis non aliter citato D. Paulo obtinuit fieri sequestrum de omnibus bonis mobilibus, & supellectilibus domus eiusdem D. Pauli, & de mercibus Apothecarum, quas exercet.

Et pro verificatione prædicti crediti produxit in actis cartā partitarū, & cōputorū, quod est scartafaciū, & nullā fidē facit, cū ignoretur, vnde exēplata sit, & p quē, & nō habeat aliquas sollēnitates, adeo quod in effectu est simplex carta.

Vnde D. Paulus videns hāc malignitatē, & iniustitiam sibi fieri, cū ipse sit mercator habens in annuis redditibus, ex bonis stabilibus vltra scuta 400. & in mercibus, ac in mercatura vltra scutā 40. millia prout notorium est in dicta Ciuitate dedit sequestratarium, de cuius idoneitate cum controuerteretur, coactus fuit etiam dare approbatorem, & nec euitata fuit clausura apothecarum, & domus cum inclusione mercium, & mobilium.

Hinc Magonius pro iustificatione cartæ presentis crediti produxit aliquas literas, vt dicitur scriptas manu D. Pauli, in quibus fit mentio de aliquibus cōmissionibus datis d. Fidelibus de soluendo certas summas pecuniarum aliquibus nominatis in dicta carta, & aliquas in quibus approbat certam partitam solutam pro Fidelibus alicui, insuper produxit literas D. Pauli sub die 10. Decembris 1591. in quibus fatetur habuisse computa, & velle solidari alia computa, prout superius relatum fuit.

Facto sequestro, Procurator D. Pauli comparuit corā Cōsulibus, & citato Magonio petijt reuocari sequestrū, tāquā nulliter, & iniustè factū non verificato prætenso credito, & ad instātiam asserti Procuratoris DD. de Fidelibus de cuius mandato non apparebat nisi ab vno ex eis tantum facto, & contra D. Paulum possessorem bonorum stabilium valoris scut. 10. millia prout de dicta possessione bonorū docuit, & tamen his non obstantibus non potuit obtinere reuocationem sequestri.

Et quia prætēsa carta cōputorū verè nihil probat, ideò institit D. Magonius cōpelli D. Paulū ad edēdum omnes eius libros, & vacchetas memorialium, & rationū ipsius per totum annum 1591. & etiā ad edendū literas, & partitas dictorū de Fidelib⁹ ad ipsū D. Paulū transmissas nec nō registra literarū nūcupatarū *copia di lettere*.

Excepit D. Paulus de mādato nō legitimo ad uersarij, & petijt illius psonā legitimari, & ipsū nō audiri super exhibitione librorū memorialiū ipsius D. Pauli, cū sint scripturæ priuatæ, & factæ pro memoria ipsius D. Pauli, & ante omnia reuocari prætensū sequestrū, aliàs protestatur de nullitate, & tamen ad tollēdū omnē suspitionē portari fecit libros licentiatos, & approbatos in foro Consulum, & negauit ad editionem vachettarum, & memorialium teneri.

His nō obstātibus DD. Consules non minus nulliter, quā iniquè interloquendo mandauerunt D. Paulum teneri ad exhibendum omnes libros, & scripturas petitas.

Ab hoc prætenso decreto, & ab omnibus grauaminibus, & prēsertim à prætēso sequestro inter legitima tēpora D. Paulus appellauit, ac per viā recursus, & quērelæ ad superiorem obtinuit per speciale rescriptū signaturæ cōmitti causā appellationis querelæ, nullitatis, & iniustitiæ Rotæ Bononiens Auditoribus cum clausula, quam, & quas, & cum potestate reuocandi attentata in primis, & ante omnia.

Præsentato breui Apostolico d. Rotæ Auditoribus, & d. Magonio citato obtētū fuit inhiberi.

Vnde Magonius habēs recursū ad Illustris. tūc Legatū, qui illi notoriè fauebatur per viā decreti obtinuit reuocari Breue Apostolicū, & inhibitionē factā per D. Alexandrū Gilochū vnū ex d. Rotæ Auditoribus extractum vigore dicti Breuis, & remitti causam ad forum mercatorum prò illius expeditione.

Hoc decreto D. Legati non obstante iterū vigore Breuis Apostolici præd. D. Gilochus Iudex inhibuit eisdē Cōsulibus, & Iudici fori mercatorum, ac Notario, & omnibus alijs.

Præterea D. Paulus, & à prætenso decreto Legati sup reuocatione Breuis Apostolici, & aliorū ad S. D. N. appellauit de nullitate, ac notoria iniustitia dixit causasq; huiusmodi per aliud Breue Apostolicū cū clausula, quā, & quas, ne cū facultate reuocandi attentata, quæcunque in primis, & ante omnia eisdem Rotæ Auditoribus committi obtinuit. Interim tamen prædicti D.

Consu-

Consules causam huiusmodi expedientes D. Paulum condemnauerunt ad summam petitam per Dominos de Fidelibus, reseruatis iuribus in reliquis. Ab hac prætensa sententia D. Paulus appellauit ad S. D. N. & causam huiusmodi, cum alijs causis grauaminum Rotæ Bononiens. per breue Apostolicum committi obtinuit.

Hoc secundo breui Apostolico eisdem Rotæ Auditoribus præsentato, & per eosdem dictis Consulibus, & Iudici, ac Notario inhibitum petijt D. Paulus, an omnia reuocari quæcumque attentata in contemptum breuium Apostolicorum, & iurisdictionis Iudicum delegatorum, & cum reuocãda essent attentata aduersariorum ad impediendum illorum reuocationẽ formari fecerunt commissionem in proxima Signatura Iustitiæ per R.P.D.Odescalcum proponendam, in quo exposito, quod aduersarij sint creditores dicti D. Pauli in dicta summa scud.2400.vigore prætensarum literarum cambij per D. Paulum, seù de eius mandato ad aduersarios tractarum, & quod illum cõuenerint in foro mercatorum Ciuitatis Bononiensis, in quo iudicio deuentum fuerit, ad quod plures actus, & præsertim ad productionem litterarũ, manu dicti D.Pauli, & quod pro veritate habenda Consules fori pluries decreuerint, & D. Paulo mandauerint, vt eius libros rationum, ac librum registri literarum, ac alias scripturas exhiberet, & ipsum in contumaciam mulctassent, & quia à dicto decreto, tanquam à merè interlocutoria non datur appellatio, præsertim in causa pendente occasione literarum cambij, & etiam quod D. Paulus à dicto decreto inter legitima tempora non appellauerit, & quod causæ ad dictum forum pertinentes ab eo extrahi non possunt, sed in dicto foro cognosci, & terminari debent, vigore statutorum dicti fori à sede Apostolica confirmatorum, & quod causa huiusmodi fuerit ad dictum forum per Illustrissimum D. Legatum remissa petunt præuia auocatione causæ ab Auditoribus Rotæ committi eisdem Consulibus dicti fori, vt præfixo peremptorio termino ad docendum de appellatione, illiusq. legitima prosequutione, quo elapso, & nihil, quod releuet docto, constito de re iudicata, vel quod sententia lata sit exequenda ad exequutionem procedant.

Nec commissio non videtur signanda ex infrascriptis. Primò, quia ex supradictis clarè cõstat, prædictos Consules notoriè grauasse D. Paulum in pluribus, primò dum concesserunt sequestrum ad instantiam dicti Magorij, de eius legitimo mandato non constabat: secundò non constito de prætenso credito nisi per scartafacium, quod nullam penitus fidem facit, & de scutis 500.tantum: tertiò, dum illud concesserunt contra notoriè possidentem stabilia valoris 10.mil. scutorum, & habentem in mercibus valorem scutorum 40.mil.vt per testes desuper examinatos constat, quorum attestationum instrumentum datum fuit in manibus R. P. D. Ponentis contra statutorum, & reformationum dictæ Ciuitatis, & in iuris communis dispositionem, quæ prohibent in talibus casibus sequestra dari, vnde non est causa remittenda ad Iudices, qui grauauerunt.

Secundò, quia constito de supradictis perstiterunt in eodem sequestro, & coegerunt D. Paulum ad dandum fideiussorem, & illius approbatorem, non aliter constito de prætenso credito, nec legitimata persona comparentis, ex quo conijcitur non tanquam Iudices, sed tãquam inimicos processisse in hac causa.

Tertiò, dùm interloquuti fuerunt edendos esse per D.Paulum omnes libros, & scripturas, non solum libros mercantiles, & approbatos, sed etiam libros memoriales ad fundandam eorum intentionem, quod videtur esse contra omnem iuris, & æquitatis rationem, cum è domo rei non sint extrahenda arma ad fundandam intentionem actoris, & nemo cogatur edere libros priuatos confectos pro memoria negotiorum.

Quartò, dum noluerunt compellere ad trãsmittendum omnia computa debiti, & crediti, hinc inde ad effectum solidandi computa inter eosdẽ, quod fieri omninò debebat, ne D.Paulus cogeretur aduersarijs soluere aliquam summã pecuniarum, si quam deberet, & aduersarij retinerẽt in manibus pecuniam D.Pauli, & summam scutorum bis mille, vel circa, in quibus prædictus D. Paulus vere est creditor aduersariorum, vt ex partitis librorum fideliter extractis, & à dictis Consulibus approbatis, quę datæ fuerunt in manibus D. Ponentis in forma probanti apparet.

Quintò, dum processerunt exequutiuè in vim prætensi scartafacij, sub prætextu, quod agatur vigore literarum cambij, cum re vera, literæ prætensæ, de quibus loquitur scartafacium non sint literæ cambij, sed sint tantum literæ ordinis, siuè commissionis, quę non habent exequutionem paratam, sed tantum pro illis agi potest actione mandati, seù negotiorum gestorum.

Sextò, quia quicquid actum fuit coram dictis Consulibus post commissam causam appellationis Rotæ Auditoribus fuit nullum, & attentatum, & in spretum inhibitionis, & propterea an omnia reuocandum, & ideò non videntur aduersarij audiendi, nisi prius reuocatis dictis attentatis, præsertim cum Illustrissimus Legatus non potuerit se intromittere in dicta causa, in qua Summus Pontifex manum apposuerat, & alijs illam cognoscendam commiserat, cum Iudex delegatus in causa sibi commissa sit maior quocunque Ordinario, & etiam Legato.

Septimò, dum condemnarunt D. Paulum ad summam scutorum 2400. cum tamen re vera ex dicto scartafacio appareat tantum de ducatis 583.

Quod autem Magorius non habuerit legitimam personam, patet, quia non habuit mandatum procuræ, nisi à D.Vinciguerra, vno ex prętẽsis filijs D.Io.Baptistæ de Fidelibus, & tamen egit nomine Io.Baptistę, & aliorum, de quorum mandato non constabat, & certũ est, quod vnus non potest facere mandatum procuræ pro alio, nisi habeat hanc potestatem.

Non

Nõ obstat modo, quod ex aduerso dicitur D. Paulum non appellasse in tempore, quia contrarium apparet in actis, ex quo primum decretum per DD. Consules die 5. Iunij per vim factum fuit pro eodem suspensum per totam diem S. eiusdem appellatio interposita fuit die 12. & sic inter tempus siue expectetur primum decretum factum sub die 5. siue decretum suspensiuum, quod durabat per totam diem octauam.

Non omittitur, quod cum dictum prætensũ decretum fuit nullum, & notorie iniustum, cũ factum fuit ad instantiam Magorij de cuius legitimo non constabat, & tamen protestatum fuerat ipsum non audiri alias, &c. & sub prætextu assertarum literarum Cambij, quæ vere non sunt literæ Cambij, sed ordinis, vt dictum fuit non potest transire in iudicatum.

Minus constat, quod ex aduerso dicitur, quia à prætenso decreto, vti merè interlocutoria nõ datur appellatio, quia cum inferat grauamen irreparabile per diffinitiuam sententiam potuit appellari, cum si scripturæ non edendę editæ fuissent impossibile esset hoc reparare per diffinitiuam sententiam cum facta infacta fieri nõ possint.

Non obstat etiam, quia statuta fori, quibus dicitur caueri, quod causæ ad dictum finem pertinentes non possint etiam per viam appellationis extra dictum forum trahi, quia huiusmodi statuta in hoc non fuerunt, nec sunt in vsu, vt doctum fuit per fides plurium causarũ dictum forum per viam appellationis, & etiam alio modo commissarum, & constat etiam ex stilo subscripto à quamplurimis Causidicis, & Notarijs Bononiensibus inter quos est procurator Aduersariorum.

Præterea supradicta statuta nõ videntur sibi locum vendicari in casibus in quibus Consulẽs notorie grauent, prout in casu nostro tũc enim semper permissa est appellatio, etiãsi regulariter censeretur prohibita, cum à notorio grauamine liceat appellare.

Quare supplicatur, vel nihil rescribi, vel saltem si quid rescribere videatur rescribi DD. Auditoribus Rotæ, quibus causæ appellationum pro D. Paulo interpositarum per Apostolica rescripta commissæ fuerunt, & qui neminem grauauerunt, non autem remitterre D. Paulum ad dictos Consules sibi inimicos, & suspectissimos, prout cum iuramento illos, tanquam suspectos recusat.

1 Licuit, & etiam hodie licet D. Paulo appellare ab iniquo sequestro, quia quotidie eum grauat dum persistit, & sic quotidie etiam potest appellare Spec. in titu. de app. §. restat sub num. 5. & seq. Bal. in l. 2. num. 7. C. de Epis. aud. Franc. in c. super eo, il 2. num. 4 de appell. Felin. in c. accedens el 2. num. 15. vers. & postea subdit, vt lit. non constet. Ias. in l. prætor ait §. fin. num. 9. de nou. op. nunc. Rot. decisio. 4. de rest. spol. in nou.

Est enim iniquum sequestrum, cum meus
2 principalis possideret bona stabilia in loco Iudicij, & teneret domum, & bancum apertum glos. & alij in l. si fideiussor §. fin. qui satisd. cog. & in l. sciendum eo. tit. Paris. cons. 49. nu. 22. vol. 1.

Item, quia fuit concessum ad instantiam
3 eius, qui non habebat speciale mandatum ad iurandum debitorem de fuga suspectum Socin. cons. 25. num. 6. lib. 1. Ioseph. Lud. de communi concluf. in concluf. 3. nu. 61.

4 Prout etiam, quia non fuit doctum de credito nisi per scripturas non recognitas, nec aliquam fidem habentes, & tamen non potest aliquis, vti suspectus arrestari, nisi vere constet de credito Ang. in l. si ab arb. ff. qui satisd. cogant. Caccialup. de debit. susp. quæst. 6. num. 11. Natta cons. 403. num. 7. verficu. primo, quia oportet cum seq. & numero 26. vol. 2.

5 Fuit etiam iniquum decretum factum contra D. Paulum, vt cogeretur edere suas scripturas priuatas, & libros memorialium suorum Fely. in c. 1. sub num. 13. in fin. primæ limit. in vers. secus si esset quoddam simplex memoriale de probationibus, & idem Dec. num. 28. post Abb. num. 9. & quæ fides ex illis oriatur uideatur Nicolaus Genua de scriptura priuata lib. 4. de libris rationum num. 129. versic. secus autem, & num. seq. & lib. 5. de scartafaciis num. 2. & 4. & Honded. cons. 39. nu. 52. lib. 2.

Non etiam potest quis cogi etiam de æqui-
6 tate canonica, vt edat nisi prius summariè cognoscatur de scriptura illa Rota decis. 5. de probat. in nou. sed non potest reuelare libros memorialium, quia nec etiam contra scribentem aliquid probant Iason in repet. l. ad mon. sub num. 115. vers. 2. limit. de iur. iur. post Bald. in Rubr. C. de fide instr. sub nu. 33. vers. iure dubitatur.

Pariter de iniustitia constat, quia non poterat incipere Iudex contra D. Paulum cogendo ipsum ad reddendam rationem, nisi prius pars
7 aduersa quæ etiam ex parte sua in hoc negotio se ingesserat, reddidisset rationem ex parte sua Paul. de Castr. cons. 126. sub num. 1. vers. sed hoc fundamento lib. 2. Aymon cons. 159. numero 6.

Præterea omnia fuerunt coram Consulibus gesta post inhibitionem, et sic nulliter, & at-
8 tentatè, c. non solum de appell. in 6. vnde sequitur, quod tantum abest, vt possit illis dari exequutio prætextu rei iud. l. 4. §. condemn. de re iud. vt potius omnia in integrum sint reponenda dicto cap. non solum, et nihil rescribendum, etc.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

T SVM-

SVMMARIVM.

1 Delictorum grauitas ex pœna grauitate cognoscitur.
2 Præuaricatio graue delictum, & legibus valdè exosum.
3 Præuaricator multis pœnis subiicitur, & infamis efficitur.
4 Honor, & vita à pari procedunt.
5 De delicto sæpius quæri non potest; fallit in præuaricatore.
6 Præuaricator is dicitur, qui cum parte aduersa colludit, & secreta causæ suæ partis detegit aduersario.
7 Præuaricator dicitur ab illa varia certatione, quæ ex vtraque parte consistit, immo ex altera tantum.
8 Aduocatus potest dici præuaricator magis improprie qui sibi confidentis causam prodidit.
9 Præuaricator dicitur, qui suam causam aduersario donat, & mitius cum eo agendum.
10 An Aduocatus cui quis suæ causæ secreta reuelauit possit contra eundem, vti Aduocatus interuenire impunè.
11 Si quis malitiosè peteret consilium ab aliquo Aduocato, vt illum parti aduersæ subtraheret an licite ille possit contra petentem consilium patrocinari.
12 Aduocatus qui vtriusque partis secreta percepit, & vtriusq; collegio interfuit an, sit præuaricator, & ideo puniendus.
13 Non cogitur quis arbitrium suscipere, tamen cogitur susceptum explicare ne secreta causæ cognita prodat.
14 Qui alterius secreta reuelat deportatione punitur.
15 Vassallus domini secreta reuelans feudo priuatur.
16 Pœna præuaricatoris est extraordinaria præter infamiæ.
17 Præuaricator causidicus in exilium fuit missus, & publicatione bonorum punitus.
18 Vt præuaricator quis propriè dicatur an interuenire debeat pecunia, vel aliud quid simile.
19 Præuaricatio fieri dicitur ex qualibet re, vel causa.
20 Contra preuaricatorem tribus modis procedi potest, per replicationem scilicet, per accusationē, & per inquisitionem.
12 Sufficit voluntas Principis asserentis de delicto sibi constare contra præuaricatorem, ad hoc vt possit procedi.

Pro V. I. D. Ioanne Dominico Sgambato, cum Regio Fisco, & illi Adherent.

ARGVMENTVM.

Præuaricator quis dicatur, & qua pœnâ puniatur, & quid in Aduocato, qui interfuit vtriusq; partis collegio.

CONSILIVM LXXVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 DElictorum grauitas ex pœnæ grauitate cognoscitur, præuaricatio igitur graue delictum esse præter pro-
2 ditionem, quam continet, quæ adeò exosa est legibus, & diuinis, & humanis, vt latè traditur in l. quisquis C. de fals. indè etiam patet, quod præter alias pœnas, quibus
3 præuaricator subijcitur, de quibus inferius dicam, infamis quoque efficitur l. athletas §. item præuaricator ff. de his, qui not. in fam. l. si is ff.
4 de præuar. constat tamen honorem, & vitam à pari proædere l. isti quidem, quod met. caus. l. iusta de manu. vind. Et adeo graue delictum
5 existimatur, vt quamuis de delicto sæpius quæri non possit in l. si cui §. ijsdem de accus. tamē ob præuaricationem iterum quæri potest, vt ibi dem per glos. & Bart. & per Fel. in c. de his in 8. fall. extra de accus.
6 Præuaricator autem is dicitur, qui cum parte aduersa colludit, & causam suæ partis detegit aduersario, vt in d. l. 1. in d. §. item præuaricator, & in l. 1. §. præuaricator ad. Turpill. Et ab illa varia certatione præuaricator dicitur,
7 quia ex vtraque parte consistit, immò ex altera tantùm, quia alteram prodit d. l. 1. de præuar. & habetur in c. 1. extra de calum. vbi latè Scrib. & in c. 1. & 2. de colluf. deteg. Aduocatus qui
8 idem fecerit, præuaricator est, sed impropriè, vt in d. l. 1. de præuar. & in d. l. Athletas §. item præuaricator, quod multo magis impropriè intelligo in eo qui aduersarij causam sibi cōfidentis prodidit, vt probatur ex tex. in d. l. 1. ibi prodita causa sua, aliter igitur si aduersario causam prodiderit, et quia in l. præuaricatores
9 de verb. sign. præuaricator dicitur, qui suam causam aduersario donat, vnde videtur mitius cum eo agendum.
10 E contra videtur eum non esse præuaricationis pœna puniendum, quia secundum glos. in l. fin. de postul. qui secreta suæ causæ alicui Aduocato reuelauit, potest contra eum hic esse Aduocatus etiam in illa eadem causa, alioquin inquit glos. nemini esset dandum consilium, quod sequitur, et probat Specul. in tit. de Aduoc. §. nunc tractemus, vers. sed nunquid. Prima tamen opinio magis congrua est legibus. Ego tamen in hac re sequerer libenter opinionem Gulielmi superius relatam per

Alber.

Alber. in d. l. fin. de postul. sub num. 5. quòd
[1] si quis malitiosè consilium peteret ab aliquo excellenti Aduocato, vt eum vel gratia, vel præmio aduersæ parti subtraheret, non quia velit cum Aduocatum habere, possit tũc licitè, & honestè Aduocatus ille contra eum in eadem causa patrocinari, est enim improbus litigator, vt l. prouidendum §. 1. C. de postul. quia illius fraudi obuiandum est, vt per Ang in d. l. fin. Si vero hæc fraus non interuenit, non poterit contra eum aduocare, & ita intelligetur tex. d. l. 3. §. tamet si, & si hanc fraudem interuenisse, vel non ex actis constaret, hæc opinio esset verissima.

[2] Quibus sic stantibus, quo ad dubium, nunquid Aduocatus, qui vtriusquè partis secreta percepit, & vtriusque collegio interfuit, præuaricator sit, & præuaricationis pæna puniendus sit, videtur prima inspectione dicendum, quod sic, nam negari non potest, quin præuaricator non sit per supra dicta, secundo per tex.
[3] in l. 3. §. tametsi ff. de arbitr. vbi non cogitur quispiam arbitrium suscipere, tamẽ cogitur susceptum explicare, ne intima, & secreta causæ semel cognita, alteri parti sordibus corruptus manifestet, hoc idem in casu, de quo agitur, euenire facile potest, meritò, &c. Tertio, quia qui
[4] alterius secreta reuelat deportatione punitur l. si quis aliquid §. instrumenta de pœn. l. qui tabulas ad l. Aquil. Quartò, nam & vassallus do
[5] mini secreta reuelans feudo priuatur, vt not. in §. item amictit si credentiam, quibus modis feud. amict. in summa.

In dubio tamen negari nõ potest, quin præuaricatus sit, & consequenter præuaricationis pæ-
[16] na puniendus, quæ extraordinaria est præter infamiam l. 2. & l. pen. de præuar. & Boss. in pract crim. in tit. de præuar. testatur præuari-
[17] catorem causidicum exilio ad tempus, & publicatione bonorum fuisse punitum.

[18] Nunquid autem pecunia interuenire debeat vt præuaricatus propriè quis dicatur, expresse cautum non est, sed tamen, cum hoc genus delicti auaritiæ tribuatur, vt per Anan. in Rubr. extra de caluminat in princ. non dubito, quin qualibet ex re, vel causa præuaricatio fieri dica
[19] tur, sicut in simili de Simonia dicitur, vt extra de Simon. per totum.

An autẽm ex officio procedatur, Bart. in d. l. 1. §. præuaricatorem num. 3. ad Turpill. in-
[20] quit tribus modis procedi in hoc crimine per replicationem, per accusationem, & per inquisitionem, & alij eum sequuntur communiter, & quando ex defectu requisitorum non posset
[21] procedi per inquisitionem sufficit voluntas Principis asserentis de delicto sibi constare, vt per Dec. in cons. 175. n. 3. per Marsil. singul. 14. et ita audiui in casu de quo agitur euenisse, et hæc pro nunc. ob nimiam temporis angustiam saltem summariè per capita tantummodo attigisse sufficiat, cætera suppleant, etc.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Depositio vulnerati non probat vulnus illatum, nec ex ea potest deueniri, nec ad carcerationem, nec ad torturam nedum ad condẽnationẽ*
2 *Vni parti ad discrimen alterius credere non debemus.*
3 *Testis deponens in Curia Iudicis incompetentis inquisiti non probat.*
4 *Testis, qui coram vno Iudice deposuit vnum, & coram alio variat nullam fidem facit.*
5 *Iudex non potest ex prima depositione testis variantis ferre sententiam.*
6 *Testis deponens contra depositionem principalis non potest cum illo concordare.*
7 *Testium concordia non fit in criminalibus, nisi ad fauorem rei.*
8 *Testes deponentes de fama debent esse concordes, & rationem dicti assignare.*
9 *Famam simpliciter non sufficit probare.*
10 *Testes de auditu, & de fama non sufficiunt ad condemnandum.*
11 *Testis, qui de auditu deponit non est verus testis.*
12 *Probationes liquidissimæ, ac clariores luce meridiana debent esse in criminalibus.*
13 *Semiplenæ probationes non coniunguntur in criminalibus.*
14 *Inditia diuersa non coniunguntur in criminalibus.*
15 *Vera probatio fit ex pluribus inditiis in ciuilibus tantum.*
16 *Non sufficit factum, sed facti qualitatem probare.*
17 *Testibus ob numerum, & dignitatem maior fides adhibetur.*
18 *Testis depositio pro inquisito, vti benignor præualere semper debet, & idem vide num. 21.*
19 *Testes domestici, & minus idonei admittuntur ad probandam innocentiam.*
20 *Quilibet admittitur ad probandam innocentiam etiam absentis, & ignorantis.*
22 *In dubiis benignior pars est à Iudice semper amplectenda.*
23 *Maleficium puniri non debet, quando non ad fuit dolus, & culpa.*
24 *Homicidium sine dolo dicitur, quando actus ab initio fuit licitus, & lex permittebat ad propriã defensionem, & consanguineorum.*
25 *Propria defensio licita est, quemadmodum, & consanguineorum.*
26 *Potest quis consanguineum defendere etiam non vocatus.*
27 *Homicidium casu patratum an sit puniendum.*
28 *Principium ad excusationem rei accipere debemus.*

Pro Admodum Illust. Domino Don Fabritio de Morra equite Neapolitano cum Regio Fisco, & illi adherent.

ARGVMENTVM.

An rixans cadens in terram si reperiatur postea vulneratus præsumatur vulnus illatũ ab eo cum quo rixabatur, & quando homicidium sit impunibile.

CONSILIVM LXXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 EX vulnerati depositione, non probari posse dicimus vulnus ei ab iniquisito fuisse illatum, quoniã non solum ad condẽnandum nullum facit inditiũ sed nec eriam ad carcerationem, & torturam, vt per Clar. §. fin. quæst. 21. vers. assertio vulnerati, & copiosius Plot. in rep. l. si quando num. 759. & 762. C. vnd. vi
2 nam vni parti ad discrimen alterius credere, non debemus c. indicans 3. q. 9. & eo fortius in casu isto, cum simus in facto, loco, et tempore, de quibus alij testes deponere potuissent, vt deposuerunt, vt Marsi. in §. diligenter num. 117. et seq. pract. crim.

3 Tum etiam, quia depositio vnius testis non obstat, quia depositi in Curia Regia, et fic apud incompetentem Iudicem respectu inquisiti, qui est præsbiter: et postea in Curia Epi-
4 scopali examinatus cum iuramento variauit, ideoq; nulla ei fides adhibenda, vt glos. fin. in c. cùm causam de test Ruin. conf. 87 col. 2. vol. 1.
5 adeò vt Iudex pro prima depositione nullam possit sententiam ferre, Butr. in c. cum tua de test. Inn. in c. præterea de test cog. Alex. conf. 2. num. 7. & conf. 127. nu. 7. vol. 7. Marsi. d. §. diligenter nu. 75. & sing. 103.

6 Nec suffragantur Fisco depositiones aliorũ, qui deponunt de percussione, nam non deponunt de vulnere, de quo quæstio est, & quamuis de vulnere dicerent non concordant cum depositione vulnerati deponẽtis de vnico ictu, sicut deponit alius testis, sumus enim in criminalibus, in quibus non fit testium concordia,
7 nisi in fauorem rei, Rol. & alij in c. cum tu de test. nu. 9. 16. & per totum Bart. l. 2. §. creditur nu. 8. si cert. pet. Abb. c. cum Ioannes de fid. instr. n. 6. Inn. in c. cùm contingat, num. 2. de off. del.

8 Ad id quod dicitur de fama, respõdetur, quod prædicti testes concorditer de ea non deponũt, nec rationem dicti assignant, Abb. in c. consuluit il. 1. de app. in capitu. cùm causam, de testamen. fuit de mente Inn. in capit. cùm oportet de accus. & in d. c cum causam, & ideo ait Bart. in l. de minore §. si plurium ad fin. de quæst. non sufficere famam simpliciter probare, Bald. in l. proprietatis C. de prob.
9 Doct. in d. c. cum oportet, Alex. conf. 123. nu. 3. lib. 7. & conf. 25. num. 6. lib. 4. Doct. in l. 5. lam cum simil. C. de test.

10 Et si fama esset sufficienter probata, non obstat, cum testes de auditu, & fama non sufficiãt ad condẽndandum, vt not. in c. in literis de test. & plene Archid. in c. hoc videt 22. q. 5. qui enim
11 de auditu deponit, non est verus testis l. 2. §. idem labeo de aqua plu. arc. quam, vt not. citat Butr. in c. quoties in fin. de test. Alex. d. conf. 123. num. 8. lib. 7. & conf. 117. lib. 4. & Cyn. in l. testium quæst. 4. de test.

12 Et cum in criminalibus liquidissimæ, & lucè clariores debeant esse probationes l. vlt. C.
13 de probat. & ad condemnationem semiplenæ probationes non coniungantur, nec diuersa indicia, glos. in c. veniens il primo de test. Ias. in
14 rep. l. admonendi num. 257. vers. item caue, & ibi Doct. de iure iur. Clar. in §. fin. q. 63. vers. tu scis, Marsi. in d. §. diligenter num. 13. qui dicit opin. glos. in l. 2. in ver. legitimus ff. de exc. tut. & aliorum Doct. quod ex pluribus
15 indicijs fiat vera probatio, habere locum in ciuilibus tantum, & communiter tenetur, quia contra salutem hominis strictè, & cautius proceditur l. addictus C. de appell.

De confessione verò inquisiti, & liquida probatione vulneris nequaquã Fiscus potuit se opitulari ad includendum delictum vulneris in personam inquisiti, quia non sufficit factum, sed facti qualitatem probare, vt per Boss. tit. de delict. in prin. per tex. in l. si per alium §. docere ff. ne quis eum, quæ quidem qualitas hic nõ videtur probata, tum quia ex percussione, quã ad sui, & fratris defensionem inquisitus confite
16 tur, nullo modo vulnus includi potest, vt ex verbis ipsius: tum etiam quia bene probatur ex alia causa vulnus proueniisse, vt ex vulnerati apparet depositione, ex quo apparet ante ictũ de quo inquiritur, & prætenditur vulnus processisse, vulneratum cecidisse, eo modo, eoquè loco, quibus facilè vulnerari poterat, vt etiam ex dictis testium cõfirmatur pro inquisito productorum, quibus maior fides adhibenda est,
17 quoniam illis, nec numero, nec dignitate cum istis concurrunt, & isti de innocentia inquisiti
18 deponunt, quorum depositio, vti benignior prevalet, Bald. in c. duobus col. 1. vers. quid si Iudices de re iud. faciunt not. per Fel. in c. aduersario tuo col. 3. de except. Marsi. in l. fin. C. de prob. Ias. in l. fructus col. 3. vers. 3. adde sol. matr. & hæc pars innocentiæ adeò est fauorabilior, quod ad eam probandam admittuntur
19 testes domestici, & minus idonei, secundum Spec. tit. de inquis. §. 1. vers. sed nunquid reus, refert, & sequitur Anan. conf. 58. visa inquisitione Alex. conf. 24. animaduertas col. 13. lib. 2. Ioan. Andr. & Bal. in addict. in d. §. sed nunquid reus, & ideò Castr. conf. 207. super primo col. vlt. vers. super 5. dixit, quod quilibet admittitur ad probandam innocentiam etiam absentis, & ignorantis, & idem Marsi. in l. vnius §. cogniturum col. 11. ff. de quæst.

Quam inquisiti depositionẽ adiuuat depositio Eusebij testis pro fisco, asserentis vulneratũ iam fuisse, quando cecidit, quo stante, & alijs

præ-

prædictis probationibus, & vnico vulnere, sequitur ex percussione inquisiti nullum prouenisse vulnus, tum etiam ex baculi paruitate, & ex alijs, &c.

Et esto, quod conclusiones istæ innocentiæ non procederent omninò, non tamen negabitur
21 adesse indicia, & probationes pro, & contra inquisitum, & ita dubiũ esse, quo casu benignior
22 pars à Iudice amplectenda est per reg. in obscuris de reg.iur. in 6.in l. semper in obscuris, in l. factum cuiquè §. fi.eod.tit.in l.merito pro Doc. in l.Arrianus de act. & obl.

Circa secundum principale consideretur maleficium puniri non debere, dato quod ex ictu
23 inquisiti processisse vulnus probetur, tũ quia vulnerans ita, vt sequatur homicidium, non tenetur l. Cornelia de Sicar.nisi dolũ, & animum occidendi habuerit l.1.§. Diuus, & l. Diuus, & l. fin. ff. eod.refert, & tenet Boss.tit.de homic. num. 20. nec lata culpa, quæ dolo comparatur l. quod Nerua dep. si interueniisset minimè teneretur l. in l. Cornelia eod. tit. Ias. in l. in actionibus de in lit. iur. Marsc.in d.l.in l. Corn. & in l. de minore col. 6.de quæst. vt latius per Boss.d.tit.nu.68.quod autem dolus, animus, vel culpa inquisiti non interuenerit, patet ex facto
24 rectè considerato, & homicidium dicitur sine dolo, & culpa, quando ab initio actus erat licitus, & lex permictebat, nec refert si sequatur mors ad exclusionem totius pœnę Ang.in l.cõtrahit ad l.Iul. Maiest.Dec.cons.9. in fin. & decisio est Bar. optima in l. quæstionis la prima de quæst. Boss. tit. de defens. reorum num.67. 68. & quod quicquid inquisitus ad suam, & fratris defensionem fecerit, permictebatur, & licitè operatus est patet, in primis ad propriam
25 defensionem l.vt vim de iust.& iur. l. scientiã §. qui cum aliter ad l. Aquil. in l. 1. C. vnd. vi & ad defensionem consanguineorum in princ. l. lex Cornelia de iniur.& ibi glo. & Bar. & in d.l.vt vim, & Doct.in d. l.1. C.vnd.vi Sal.in l.1. C. de rapt. uirg. etiam si à consanguineo non
26 esset vocatus l.1.2.& 3.C.de lib.caus.Gramm. Cons. Crim.68.nu.4.Clar. in §. homicidium vers. item locum habet, vbi refert fuisse absolutum, qui eum fratre rixantem interfecerat, & ita in proposito, præsertim, quia casu magis,
27 quã culpa sequutum est, ideoque non puniendum l. absentem in fi.de pœn. c.lator de hom. & ibi Card. & Fel.Bart.in l.recipiendum §.delinquunt de pœn. & licet sequutum sit vulnus, & homicidium ex principio licito, & à lege permisso, non homicidium, sed principium ad ex-
28 cusationem rei, inspicere debemus, vt Alex. cons. 140. col.pen.& vlt. lib. 2. per l. qui cum maior vers. sed si minor de bon. lib. & l. quod ait lex §. quod ait de adult.& ibi Bart.& Bal.in l. si quis non dicam C. de epis. & Cler. col.3. Quibus omnibus consideratis diligenter, dicendum est, &c. Reliqua verò, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Tutela proprii honoris quibuslibet rebus præferri debet.*
2 *Prouocatus dicitur etiam quis ex toruo sepius reiterato aspectu, & ex verbis iniuriosis, & inhonestis.*
3 *Crudelis dicitur qui suum negligit honorem.*
4 *A pœna homicidii excusatur quis, si occisus omnibus armis offensiuis munitus eadem poterat facilitate armis offendere, qua faciebat verbis.*
5 *Excusat à pœna homicidii nedum mortis, sed personalis iniuriæ periculum.*
6 *Metus siue iustus, siue iniustus ab omni culpa excusat.*
7 *Præuenire potest quis percutiendo, quia non debet expectare, quod percutiatur prius, & deinde se defendat, etiam quod potuisset aufugiendo se saluare.*
8 *Moderamen inculpatæ tutelæ tam respectu temporis, quam armorum excusat ab homicidio.*
9 *Homicidium commissum ex causa præcedentis inimicitiæ dicitur dolo commissum.*
10 *Homicidium præcedentibus verbis iniuriosis ex improuiso, & ex mera rixa dicitur factum.*
11 *Ex iniuria illata viti seruo ad vindictam rationabiliter deueniri non debet.*
12 *Animus deliberatus ad occidendum ex armorũ genere præsumitur, quo occisor vsus est.*
13 *Armorum delatio non arguit animum deliberatum ad occidendum ex qualitate personarum, & loci consuetudine, etiam in casu prohibito.*
14 *Consuetudo excusat à culpa, nec dicitur esse in culpa qui consuetum facit.*
15 *Multitudo vulnerum animum occidendi deliberatum arguere solet.*
16 *Sociorum congregatio animum deliberatum occidendi significat, nisi homicidium sit factum in continenti calore iracundiæ non diuertendo ad alios actus.*
17 *Ex coniecturis concludenter, & ex necessitate ad occidendum non præsumitur, cum in dubio deliberatus animus non præsumatur.*
18 *Testes de animo deliberato deponentes recipi non solent.*

Pro Dño Francisco Chrisaphio Siculo, cum Regio Fisco, & illi Adherent.

ARGVMENTVM.

Animus deliberatus ad occidendum, ex quibus probetur.

CONSILIVM LXXX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa D. Franciſci Chriſaphij non negatur homicidium fuiſſe commiſſum, ſed dicimus ex propoſito, vel animo deliberato non cueniſſe, nec dolo, neque conſulto, immò pro defenſione propriæ vitæ, iuxtà l. vt uim ff. de iuſt & iure l. 1. §. vim vi ff. de vi, & vi arm. l. ſcientiam §. qui cum aliter ad l. Aquil. cum ſimil. ac etiã pro tutela proprij honoris, quam humanis quibuslibet rebus quilibet præferre debet l. Iulianus §. 1. ſi quis ommiſſa cauſ. teſt. l. iſti quidem, quod met. cauſ. l. in eadem cauſa, ex quibus cauſis maior. cum vulgarib. Et hoc ex pluribus in facto, de quo agitur, contingentibus probari facilè poteſt.

Primo, ex depoſitione teſtium pro fiſco examinatorum conſtat D. Franciſcum à defuncto prouocatum fuiſſe ex toruo ſæpius reiterato aſpectu, & ex verbis iniurioſis, & inhoneſtis, quæ à teſtibus referuntur, hic vero honeſtatis cauſa omictuntur, quæ abſque maximo honoris præiudicio nemo vnquàm nobilis ferre potuiſſet Alber. Bald. Ang. & alij in d. l. Iulianus §. 1. ſi quis omiſſa cauſ. teſt. l. miles §. Socer de adult. cum ceteris per Ant. Gom. cumul. in tract. de delict. tit. de homicid. nu. 23. crudelis ſi quidem exiſtimatur, qui ſuum negligit honorem cap. ſi quis præsbiteri extra de purg. can. latè Blanc. ad l. vlt. ff. de quæſt. num. 111. & ſeq.

Deinde, quia defunctus erat armis ineuitabilibus, & in promptu ſatis munitus, ita vt de eo probabiliter dubitari poſſet, ne vitam ipſius Domini Frãciſci offẽdere. & merito, qua enim facilitate defunctus ad verba inhoneſta, & iniurioſa prorupit, eadem armis offendere potuiſſet, quod ſ lum ſatis, ſuperquè ſufficiens eſt, vt quis ab homicidio excuſetur, Imol. in c. ſi verò de ſent. exc. Aret. in §. ius autem gentium inſt. de iur. nat. etiam ſi non mortis, ſed perſonalis tantum iniuriæ periculum immineret. Bart. in l. 1. C. vnd. vi Alex. conſ. 109. vol. 1. Gramm. conſ. crim. 18. nu. 6.

Accedit, quod metus, ſiuè iuſtus, ſiue iniuſtus ab omni culpa excuſat. Gloſ. in l. ſed, & ſi, ad l. Aquil. in l. 3. §. armis de vi, & vi arm. Gramm. conſ. 31. in fin. nec expectari debet, quod quis percutiatur prius, deinde ſe defendat, immò poteſt percutiendo præuenire Bald. in l. primo num. 18. C. vnd. vi Gramm. d. conſ. 18. num. 1. Clar. in pract. crim. §. homicidium ſub numero 33. qui alios latè refert. Immò etiam quod potuiſſet, ſe auſugiendo, ſaluare, non tamen auſugere tenebatur, per Alexand. in d. conſilio 9. numero 4. qui de communi teſtatur.

Præterea, in caſu de quo agitur interuenit moderamen inculpatæ tutelæ tum reſpectu temporis, tùm reſpectu armorum, quod ſatis eſt ad excuſandum ab homicidio, vt latè per Clar. in d. §. homicidium nu. 34.

Neque obſtat videri homicidium fuiſſe dolo commiſſum, & ex propoſito, & ex cauſa præcedentis inimicitiæ, iuxt. l. inimicitia de h s quibus, vt indig. & l. 3. §. non ſolum de adim. leg. per Alber. in tract. ſtatut. part. 3. quæſt. 64. & l. & ſi amici de adult. Nam reſpondetur id poſſe admitti, niſi ex actis apparet homicidium ex improuiſo fuiſſe commiſſum, & ex mera rixa præcedentibus verbis iniurioſis, iuxta doctr. Bart. in l. poſt contractum num. 8. de donationibus Bal. in l. 1. in fin. C. de Sicarijſ. Præterea, quia inimicitia non fuerat ex cauſa capitali; nam quod fuerat cauſa ipſius, iuxta depoſitionem teſtium ad perſonam defuncti rationabiliter non pertinebat, cum nec in perſonam ipſius, nec in perſonam alicuius domeſtici ipſius defuncti iniuria illata fuerit, ſed in perſonam vilis ſerui cuiuſdam ipſi defuncto, nec conſanguinitate coniuncti, ob quam ad vindictam peruenire rationabiliter non debebat iuxta tradita per Marſ. in l. 1. §. præterea num. 58. de quæſt. per Blanc. in d. l. fin. num. 94. eod. tit.

Neque obſtat, quod ex armorum genere, quo vſus eſt Dominus Franciſcus animus ad occidendum deliberatus præſumi poſſit, iuxta l. 1. §. Diuus, vbi not. ff. de Sicar. Bal. in c. 1. de præſumpt. Doct. in c. ſignificaſti il 2. de homicidio, quoniam ex qualitate perſonarum, & loci conſuetudine armorum delatio non arguit animum deliberatum, vt per Affll. poſt Iſer. in c. 1. §. ſi quis Ruſticus num. 9. & 26. de pac. tenend. etiam in caſu prohibito, alioquin in caſu licito animus doloſus non præſumeretur.

Nec eſt nouum, quod conſuetudo excuſat è culpa l. pignus C. de pignorat act. l. ſi quis §. apud, de ædilit. edicto l. venditori §. vlt. comm. præd. non enim dicitur in culpa, qui quòd conſuetum eſt facit, l. qui ſoueas l. ſed, & ſi §. quod autem ad l. Aquil.

Neque obſtat vulnerum multitudo, quæ animum occidendi deliberatum arguere ſolet, iuxta gloſ. vlt. in c. ſi quis iratus 3. q. 2. Alber. in dicto tract. ſtatut. par. 3. q. 64. Boſſ. tit. de homicid. nu. 64. ſicut etiam de congregatione ſociorum traditur, vt per Caſon. de malef. tract. 3. c. 7. Blanc. in d. l. fin. num. 225. per text. in l. qui dolo in fin. ff. de vi publ. Nam hæc omnia ex eo tolluntur, quod in continenti contingit homicidium in ipſo calore iracundiæ, non diuertendo ad vllos alios actus, vt per Clar. in d. §. homicidium ſub num. 9. vbi ſic pluries in Senatu fuiſſe deciſum teſtatur Menoc. de arbitr. Iud. lib. 2. caſ. 361. num. 32. & ſeq.

Ex quibus ſequitur, quod quãuis ex præmiſſis coniecturis animus deliberatus ad occidẽdũ præſumi poſſet: non tamen concludenter,

nec

hec ex necessitate, cum in dubio animus deliberatus non præsumatur, vt tradunt Hostiens. & Io. Andr. in cap. inter alia de immun. eccles. & ibi Abb. nu. 20. Blanc. in d. l. fin. num. 54. & ideò
18 testes de animo deliberato deponentes recipi non solent, Bart. in l. qui testamento §. fin. ff. de testament.

Et ex his arbitror D. Franciscum esse absoluendum, vel cum eo mitissimè agendum, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Officialis hodie non syndicatur, maximè in statu Ecclesiastico nisi de dolo, & baractaria, non autem de sententiis, & decretis ab eo iniustè, & nulliter prolatis.*
2 *Officialis non potest hodie vexari quouis pacto nisi de eius dolo euidenter constet.*
3 *Dolum allegans probare tenetur, quia delictum continet.*
4 *Culpa in Officiali non præsumitur, sed error.*
5 *Torquendi sunt inquisiti quando adsunt inditia probabilia, & sufficientia pro furto domestico.*
6 *Inditia præsumpta possunt esse ratione personæ loci, & temporis.*
7 *Suspitio maxima resultat in persona vilissima malæ conuersationis, & vitæ, & soliti delinquere, & furari.*
8 *Maleficium ex pluribus causis præsumitur.*
9 *Quæ non prosunt singula multa iuuant, & maximè in delictis occultis ad condemnationem.*
10 *Ad excusandum Officiales leuiora sufficiunt.*
11 *Tortura repetenda est ei, qui reuocat confessionem à se factam tempore ratificationis.*
12 *In Officiali non præsumitur, quod neglexerit perquirere contra furem.*
13 *Semper præsumitur quilibet diligens esse in suo officio.*
14 *An compositio, & solutio pœnæ facta ab inquisito faciat præsumptionem contra Officialem, & num. 18.*
15 *Testes inimici, & processati non probant.*
16 *Temeritati improuisæ solet ignosci.*
17 *Scandalum an fuerit secutum semper attenditur in pœnalibus.*
19 *Actus tribuitur mandanti, & non exequenti.*
20 *Ab exequutore non appellatur, quia exequenti non imputatur grauamen.*
21 *Assertioni Notarii, seù Actuarii non creditur, si in instrumento dicat de mandato Iudicis inquisitus stipulatus est cum clausula de non petendo recursum, & recurrendo ad superiores, atque fideiussorem dederit.*
22 *Ex facto alieno quis grauari non debet.*
23 *Mandatum non præsumitur ad illicita facienda nisi pluribus concurrentibus.*
24 *Promissio, & fideiussio de non habendo recursũ ad superiores, intelligitur de frustratorio, calumnioso, & illusorio iudicio.*
25 *Interpretatio semper est sumenda, vt euitetur illicitum per quemcumque sensum verba capiantur, etiam fingendo.*
26 *Omnia iura præsumunt pro Officiali, & omni publica persona.*

Pro V. I. D. Domino Alexandro de Vicecomitibus Mediolanensi.

ARGVMENTVM.

Officiales hodie de quibus syndicentur, maximè in statu Ecclesiastico, & quæ delicta in ijs præsumantur.

CONSILIVM LXXXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 PRæsuppositio, quod Officialis hodie de communi obseruantia non syndicetur, maximè in statu Ecclesiastico, nisi de dolo, & baractaria, non autem de sententijs, & decretis iniustè, & nulliter latis, secundum Grammat. cons. 54. nu. 17. Boss. de offic. pec. corr. num. 6. Clar. §. vltim. q. 73. vers. idem iuris, qui per se præsumptione habent l. 2. ibi, quod non arbitramur C. 2 de offic. ciuil. iud. Non põt igitur D. Alexander hodie vexari quouis pacto ex processu fabricato contra Romulum, & illam mulierem, nisi de 2 eius dolo euidenter constet, qui semper debet ab allegante probari, cum delictum contineat, Crau. cons. 240. nu. 3. cõs. 151. nu. 11. Silu. Aldob. cons. 93. nu. 12. vbi loquuntur etiam de culpa, 4 quæ nec in Officiali præsumitur l. 1. C. de suscept. lib. 10. Roman. cons. 471. sub num. 1. Crauett. 319. nu. 13. & in dolo nullam debemus habere difficultatem, cum potius præsumatur error l. quod adhibitus C. de his, qui sibi ascrib. Bald. in l. obseruare §. proficisci nu. 14. ff. de offic. Procons. Ias. in l. vnica num. 11. C. vt omnes iud. Boss. vbi supra nu. 19.

Sed dum, quod aderant inditia probabilia, & 5 sufficientia, & ad torturam non processit: nam furtum erat domesticum, vnde veniebant torquendi à fortiori, secundum Bart. in l. Dominus 6 horreorum, locati, concurrebant pariter inditia ratione personarum, loci, & temporis præsumpta: nam erant vilissime personæ, malæ conuersationis, & vitæ, & soliti delinquere, maximè furari, vnde resultabat maxima suspitio, Bart. in 7 l. si plures §. quamuis de adu. tut. Gramm. cons. 12. nu. 14. Clar. §. fin. q. 64. vers. sed pone, & prout dicebat Bald. in cons. 427. lib. 5. ex pluribus 8 causis præsumitur maleficium, si quæ non prosunt

9 sunt singula, multa iuuant, & maximè in occultis, etiam ad condemnationem, Bart. in l. si quis §. penult. de edend. Alex. cons. 24. num. 69. lib. 2.
10 Grammat. d. cons. 17. & ad excusandum Officiales leuiora sufficiunt, Alex. in specie cons. 65.
lib. 1. quæ verò sint istæ causæ, & inditia, dedu-
11 cuntur in facto. Quod verò repetierit torturam Romulo, non obstat, quia reuocauerat tempore ratificationis confessionem prius à se factam, Clar. q. 71. vers. vlterius quæro, & §. fin. q.
12 64. vers. vbi verò reus. Quod verò neglexerit perquirere contra furem, hoc non præsumitur
13 in Officiali, sed debet euidentissimè probari, vt supra, cum quilibet diligens præsumatur in
14 officio per Crauett. & alios. Quod fuerit sequuta compositio, & solutio ex eo processu, respondetur ex prædictis, quod satis fuit ipsi se posse excusare, quod non interuenerit dolus, maximè cum compositio ab eo non processerit immediatè, sed ab Illustrissimo Præside, qui ideò est adeundus l. 1. in fine de quæstion. cum alijs per Doctor. in l. Iudex postquam de re iu-
15 dic. Quod acclamauerit contra nonnullos milites Hispanos non probatur, nisi per testes inimicos, instigantes, & alios processatos, Bertran. quem sufficit allegare cons. 71. & 178. licet in omnem euentum fuisset temeritas improuisa,
16 cui solet ignosci, etiam in crimine læsæ maiestatis, iuxta l. famosi C. ad l. iul. maiest. Crauett. cons. 46. num. 10. maximè cum nullum scanda-
17 lum fuerit sequutum, quod maximè attenditur in pœnalibus l. aut facta §. Ciuitas de pœn.
18 Quod fuerint sequutæ multæ compositiones ex eius processibus, hoc sibi non imputatur legitimè ad dolum, quia vt dictum est præsumitur pro Officiali, licet fuerint factæ de voto, mandato, & ordine dicti Bruni, vnde actus ordi-
19 nanti, & mandanti, non exequenti tribuendus est, quia ratione videmus ab exequutore non
20 appellari, quia exequenti non imputatur grauamen, Crauett. post alios cons. 122. num. 3. Doctor. in l. vnum ex familia §. final. de leg. 2. cum similibus.

Ex prædictis tollitur præsumptio, quod sti-
21 pulari fecerit fideiussiones, cum clausulis de non petendo recursum ad superiores, neque de recurrendo, quia non constat de mandato, decreto, & ordine ipsius Commissarij, sed de ma-
22 nu Notarij, ideò ex facto alieno grauari non debet, & in dubio non præsumitur mandatum
23 ad illicita facienda, nisi pluribus concurrentibus, de quibus per Bald. & Ias. in l. 1. C. de seru. fugit. & casu, quo constaret, intelligitur de re-
24 cursu frustratorio, & calumnioso, & animo illudendi iudicium, super quo fidei-ssio fuit præstita, secûdum doctrin. Compost. in cap. causam quæ de rescr. quam sequitur Ruin. post alios cons. 94. num. 147. lib. 4. cons. 163. num. 11. lib. 5. Vant. de nullit. quoties, & supra, quod temp. nu.
25 46. semper est interpretatio sumenda, vt euitetur illicitum, per quemcumque sensum verba capiantur, etiam fingendo, Crauett. cons. 6. num. 41. post alios, maximè pro Officiali, pro
26 quo omnia iura præsumunt, vt supra, & pro omni persona publica, Bart. & Bald. in l. quoties de hæred. instit. vbi loquiuntur in Notario, & ex his, &c. Reliqua verò suppleant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Iniuria verbalis fit, si quis dixerit alicui mentiris, etiam si dictum sit, saluo honore tuo, & etiam si fuisset prouocatus.*
2 *Si dum Præco nomine Magistratus aliquem bănierit quis dicat*, chi vuol dire questo se ne mente per la gola, *grauior, & atrox dicitur iniuria, & grauiori pœna puniendus est.*
3 *Iniuria verbalis, etiam absenti fieri potest.*
4 *Absens dici non potest is, cuius nomine bannum per Nuncium, seu Præconem pronunciatur.*
5 *Iniuria omnis præsumitur facta animo iniuriandi nisi contrarium probetur.*
6 *Iniuria imperſonaliter prolata non excusat à pœna.*
7 *Iniuria generalis non dicitur, cum specialiter nomine alicuius fuerit promulgatum bannum, & immediatè contra promulgantem dicat quis*, chi vuole dire questo mente per la gola.
8 *Generalitati per specialem denominationem derogatur, cum ad aliam personam referri non potest.*
9 *Iniuriam atrocem, & inexcusabilem inferens, condemnandus est pœna extraordinaria, saltem Iudicis arbitrio.*

Pro Ioanne Antonio Spinello Ciue Oppidi Pacentri.

ARGVMENTVM.

Præcone banniente aliquem, nomine Magistratus si aliquis respondĕdo, dicat, chi vuol dire questo ne mente per la gola: *an sit iniuria atrox, & qua pœna puniri debeat.*

CONSILIVM LXXXII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

CVm banniretur quidam ex causa homicidij, & aliorum delictorum publicè in loco consueto, nomine magnifici Vicecomitis Pacentri, frater bāniti alta voce prorupit, *chi vuol dire questo ne mente per la gola*. Fuit de hac re capta informatio, & dubitatur, quid iu-

ris?

tis? Et sine dubio dicendum est eum sic indiscretè loquentem esse iniuriarum actione condemnandum.

Nam certum est, verbalem iniuriam fieri si
1 quis dixerit aliquem mentiri, vt per Dyn. & Bart.in l.si quis extraneus de acquir.hæred.per Alex.in l.fin.ff.quod quisque iuris, per Bald. in cons.45.lib.1. per Soccin.Iun.in cons.82.libr.3. etiam si dictum sit, saluo honore tuo, vt per Bart.in d.l. si quis extraneus nu.3. & in l.non solum §.morte nu.47.de nou.oper.nunciat.per Guid.Pap.in decis.445.& per Iul.Clar.in pract. crimin.§.iniuria nu.13. etiam si ille fuisset prouocatus, secundum communem opinionem, vt per Boer.in cons.4. nu.27. per Capyc.in decis.58.per Iul.Clar.ibidem nu.14.quæ moderationes iniuriæ in casu proposito non interuenerunt,igitur multo magis puniendus est.

Eo magis, quia hæc iniuria fuit illata in loco
2 publico,dum per Præconem,seu Nuncium publicè banniebatur, nomine magnifici Vicecomitis,quare tum ratione loci,tum ratione personæ dicti magnifici Vicecomitis aggrauata est iniuria,& atrox effecta est l. Prætor §.atrocem l. apud Iabeonem §. hæc autem vers. quod ait ff.de iniurijs §.atrox instit.eod.ideò grauiori pœna puniri debet.

Nec excusari potest, quod Vicecomes erat
3 absens: nam etiam absenti fit verbalis iniuria l.item apud §.conuicium de iniur. Salycet in l.1.C.si quis Imp.maled. Alex.in l.non solum §.1.de iniur.Rimin.in cons.493. volum.3. Præ-
4 terea absens dici non poterat,cum eius nomine bannum per Nuncium,seu Præconem pronunciabatur.

Nec etiam excusari potest, si dicatur, quod
5 non habuit animum iniuriandi, quoniam omnis iniuria præsumitur facta animo iniuriandi, nisi contrarium probetur, quod in proposito non probatur, vt omnes Doctor. communiter concludunt,vt per Soccin. in cons.146. sub nu. 7.lib.1 per Paris.in cons.149.nu.19.volum.4.& per Clar. in d.§.iniuria nu.12.

Nec obstat,quod iniuria videtur prolata im-
6 personaliter videlicet, *chi vuole dire,&c.* quia hoc non excusat,vt in l.hoc, quod Senatus ff.de iniur. & per Capyc.in decis.58.nu.3.

Neque obstat,quod iniuria videatur generа-
7 lis, quoniam cum specialiter nomine magnifici Vicecomitis fuerit bannum promulgatum, & immediatè ille proruperit,*chi vuol dire questo mente per la gola*, huic generalitati per spe-
8 cialem denominationem Vicecomitis derogatur,ita vt videatur in specie ipsi Vicecomiti dixisse: nam generi per speciem derogatur l. in toto de regul.iur.etiam quod generalia verba subsequantur,non etiam procedant,vt fuit in proposito,vt per Alber.in 4.part.stat. q.56. nu. 2. per Sebast.Medic.de regul.iur.regul.1. num. 44. præsertim cum relatio illorum verborum ad aliam personam referri non possit, quam ad ipsum Vicecomitem,cuius nomine immediatè fuerat bannum publicatum, iuxta notab. in l.si idem cum eodem §. final. ff. de iurisdict. omn. iudic. Ias.in l.1.colum.2. C. de liber.præt. Cæphal.in cons.153.num.58 volum.2.

Cùm ergo constet iniuriam fuisse illatam,
9 atrocem,atque inexcusabilem,sequitur illum esse condemnandum pœna saltem extraordinaria arbitrio Iudicis, vt in l.final. C. de iniur. & l.final. ff.eodem, etiam criminaliter, vt per Crauet.in cons.119.vol.1.& reputari infamem, vt post alios per Iul.Clar. in d.§.iniuria nu. . . . Saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Census constitutus contra formam extrauagant. Pii V.de censibus dicitur fœneratitius.*
2 *Contractus initus contra formam legis dicitur nullus.*
3 *Constitutio prohibitiua semper loquitur, & intelligitur habere clausulam derogatiuam, & annullatiuam actus.*
4 *Census imponendus est super re certa stabili, & fructuosa,non autem super omnibus bonis generaliter ex constit. Pii V. alias dicitur nulla census constitutio.*
5 *Solutio primi semestris anticipata reddit contractum censualem fœneratitium, vide etiam num.9.*
6 *Vectigalia census emptor tenetur soluere.*
7 *Pactum de retrouendendo facit præsumere contractum fœneratitium.*
8 *Contractus vsurarius in dubio non præsumitur nisi ex coniecturis,etiam leuioribus.*
10 *Causa in primis est attendenda.*
11 *Credendum est debitorem soluisse, vt se ab obligatione liberaret.*
12 *Solutio facta contra formam bullæ Pii V. arguit contractum simulatum,& vsurarium.*
13 *Assertio contrahentis non sufficit in prohibitis.*
14 *Relatum non dicitur in referente, quando de eo nihil apparet.*
15 *Fiscus poterit vendicare ab emptore, qui vsurarum nomine ex contractu tenetur.*
16 *Pœna suos habet auctores.*

Pro D. Simone Rao Nobili Siculo.

ARGVMENTVM.

Quæ requirantur ad constituendum licitum censum,iuxta Bullam fel.record. Pij Papæ V. de censibus,

CON-

CONSILIVM LXXXIII.

Ac sit semper Spiritus Sancti Gratia.

On esse legitimè contractum censum, de quo agitur, ex multis probari potuisset, si instrumenti copia exhibita fuisset, contrahentium qualitas, & alia in similibus necessaria expressa fuissent; sed iuxta facti speciem quodammodo relatum, adhuc illum minus legitimè fuisse celebratum, & propterea veluti fœneratitium, 1 declarandum esse nullum arbitror, quandoquidem constat huius census constitutionem sub alia forma, quam in extrauagant. Pij V. contenta fuisse factam, meritò fœneratitium censeri, vt in cap. prudentiam, vbi Fely. 2 & alij de offic. deleg. cum simil. & reputari nullum veluti contra formam legis factum l. non dubium, vbi glos. Bart. Bald. & alij C. de legib. 3 Est enim illa constitutio lex prohibitiua, quæ semper loquitur, & intelligitur habere elausulam derogatiuam, & annullatiuam actus, ita vt necesse non sit, vt lex vlterius annullet, Imol. in l. cum lex col. penult. vers. vndecimo casu, & ibi Ias. nu. 17. de fideiuss. Alex. cons. 24. nu. 3. libr. 1. Dec. cons. 17. nu. 3.

Et hoc ex pluribus euidenter apparet, in 4 primis, quia census, de quo agitur, vt mihi præsupponitur, non fuit super re aliqua immobili certis finibus designata constitutus, sed generaliter super omnibus bonis assertæ venditricis, quod est contra expressam Pij V. constitutionem, & ideò nulla est census constitutio, vt per Chassan. in consuetud. Burgund. rubr. 11. §. 6. & in cathal. glor. mund. par. 12. vers. aduerte tamen, Foller. in prax. census nu. 48. cum alijs per Couarr. lib. 3. variar. resol. cap. 7. num. 5. vbi de communi testatur.

Præterea, quia fuit anticipatio solutio primi 5 semestris, quod in dicta extrauagant. expressè prohibetur, quoniam per anticipatam solutionem minus pretio conuento recipit venditor, iuxta cap. 1. de plus pet. & §. si quis agens instit. de action. ad quod facit l. qui Romæ in princ. de verbor. obligat. l. si tibi decem in princ. de pact. l. eos §. sed & si C. de vsur. ibi interdicta licentia creditoribus ex pecunijs fœnori dandis, aliquid detrahere, &c.

Præterea, quia, vt præsupponitur, venditor in- 6 tegra soluere promisit vectigalia, quæ tamen emptor soluere tenebatur, qui ex contractu acquisiuit l. debet in fin. de ædil. edict. Bald. in l. si prædium C. eod. tit. facit quod not. Bart. in l. cum mulier solut. matrim. Bertach. in tract. de gabell. 7. part. princip. vel saltem ob contractus correlationem erant pro rata soluenda, argum. l. vlt. C. de fruct. & lit. expens. cum simil.

Accedat, quod si in tali instrumento sit ap- 7 positum pactum de retrouendendo, vt communiter opponi solet, res adeò clara est, vt tergiuersari nequeat, Bart. in l. creditor §. vlt. qui pot. in pign. hab. Bald. in l. creditoris in fin. C. de pign. latè Cæpoll. de simul. contract. col. 6. vers. ego Bartholomæus, latissimè Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 122. nu. 10. cum seqq.

Nec obstat non præsumi contractum vsura- 8 rium, Bart. in l. rogasti §. si tibi in fin. si cert. pet. & ibi Dec. num. 6. cum alijs per Menoch. cons. 109. nu. 3. lib. 2. quia in dubio non præsumitur delictum l. meritò pro soc.

Quoniam licet in dubio non præsumatur, tamen vbi ex coniecturis argui potest, præsumitur vsurarius, latè Menoch. d. cons. 109. nu. 7. & 27. & cons. 343. nu. 19. lib. 4. etiam ex leuibus coniecturis, Bart. in l. post contractum de donat. Natt. cons. 198. num. 16. & plenam faciunt probationem Abb. cons. 113. col. 2. lib. 2.

Nec obstat, quod anticipata solutio fuerit 9 sponte facta, quoniam Pius Quintus hunc casum non excludit sub generali suorum verborum prolatione comprehensum, argum. l. Iu- 10 lianus de legat. 3. & cum causa in primis sit attendenda l. verum de furt. cap. occidit 23. q. 8. & ab illa sumatur præsumptio l. in fundo in princip. de rei vendic. l. final. in fin. de act. & oblig. neque hic aliqua causa præsumi possit, argum. l. cum de indebito de probat. credendum est de- 11 bitorem soluisse, vt se ab obligatione liberaret, argum. l. si ex pluribus §. final. & l. vbi fide- 12 iussor de fideiuss. & nihilominus cum solutio isthæc sit contra formam bullæ, arguitur contractus simulatus, & vsurarius per prædicta.

Et insuper, quia quantitas anticipatè soluta, fuit quantitati pro primo semestre debitæ precisè conformis, sicuti etiam quantitas prioris debiti nomine soluta, quantitati pro gabellis persoluendæ conueniebat, ex quo inducitur suspitio, & arguitur causa fœneratitia, Alexand. & Dec. in l. illud C. de collat. Alexand. in l. cum quo §. vltim. ad l. falcid. Mandell. cons. 512. nu. 7. lib. 3.

13 Non obstat assertio ex causa debiti præce- 14 dentis, cum de eo nihil appareat, quo casu relatum non dicitur esse in referente, iuxta not. in l. asse toto de hæred. instit.

Quo verò ad fiscum, qui vigore extrauagant. 15 prædictæ poterit vendicare, vendicabit ab emptore, qui vsurarum nomine ex contractu si- 16 mulato tenetur, ipse enim deliquit, & pœna suos habet auctores l. sancimus C. de pœn. Et ex his apparet, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Pater legitimus administrator filii in bonis aduentitijs, vel maternis, vel auitis, quorum ipse vsumfructum habet, plenissimam administrationem habet.*

2 *Pater non tenetur reddere rationem suæ administra-*

nistrationis bonorum filii, in quibus vsumfructum habet.

3 *Tutor, & alii administratores tenentur reddere rationem suæ administrationis.*

4 *Pater potest immobilia filii in quibus habet vsum fructum alienare sine decreto Iudicis.*

5 *Qui potest alienare multo magis potest transigere, & nu.* 10.

6 *Pater potest transigere in bonis aduentitiis, vel maternis sui filii absque Iudicis decreto.*

7 *Transactio facta à patre administratore est eo magis valida si pater nihil dedit pro filio, sed aliquid accepit, vel euitauit lites, & dispendia, quibus poterat vexari.*

8 *Pater potest obligare bona filii pro annuis redditibus quando prouenit ex obligatione antiqua, & tanquam hæres illam agnoscit.*

9 *Pater potest bona filii aduentitia alienare quando de filii vtilitate tractatur.*

11 *Filius potest non ratificare transactionem initam per patrem, & non inualidatur transactio, etiam si pater promisit filium ratum habiturum.*

Pro D. Andrea de Argumento Siculo.

ARGVMENTVM.

An valeat transactio facta per patrem tanquam legitimum administratorem bonorum filij.

CONSILIVM LXXXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

Transactionem à patre legitimo administratore factã, per quam D. Andreę annuos quosdam redditus constituit in bonis auitis filij sui pupilli pro medietate sortis 200. aureorum, validam esse, nec de iure rescindi posse arbi-
1 tror. Quandoquidem pater legitimus administrator in bonis filij aduentitijs, vel maternis, vel auitis, quorum ipse vsumfructum habet pleniſſimam administrationem habet, adeò vt nec
2 administrationis suæ rationem reddere teneatur l. cum oportet §. sed in hac specie C. de bon. quæ liber. l.vlt. §.sin autem æs alienum eod.tit. per Doctor. in l.tres fratres ff. de pact. in l.si soror C.de collat. Abb.cons. 12. volum. 1.
3 nu. 1. quod non est in tutore l. 1. §. officio, & per tot. tit. de tut. & rat. distr. nec in alijs administratoribus, Ias. & alij in l. præses C. de transact.
4 Immò potest immobilia sine decreto alienare, Ias. in l. filiusfamil. ad finem, qui satisd. cogant. Dec. cons. 209 colum. 1. Afflict. decis. 393. nu. 1. vers. secus quando, vbi Vrsill. nu. 1. ergo multo
5 magis transigere, argum. text. in cap. vbi periculum de elect. in sexto, cum vulg. præsertim in casu, de quo agitur, in quo nullum filio damnum transactio parit, immò non modicam vtilitatem continet, vt dicetur inferius.

Et in specie, quod pater transigere possit in
6 bonis aduentitijs, vel maternis, aut auitis, quæ in hoc parificantur l. 1. C. de bon. quæ liber. l. 1. C. de bon. matern. tradit Alberic. in eadem l. 1. num. 4. C. de bon. matern. per d. l. præses C. de transact. & ibi Pinell. par. 3. nu. 46. etiam absque Iudicis decreto, Bald. in l. de re de transact. Caccialup. in tract. de transact. q. 7. nu. 4. Alex. & alij in d. l. præses.

Præterea, eo magis transactio prædicta, de
7 qua agitur redditur valida, quia transigendo pater, nouiter nihil dedit, immò multa pro filio accepit, & illi acquisiuit: nam D. Andreas omnia iura hæreditaria, quæ sibi ex testamento defunctæ competebant, & possidebat ipsi filio renunciauit, quo casu transactio omninò valida est, Bald. in d. l. 1. num. 2. C. de bon. matern. Ias. in l. nulli ad fin. ff. de transact. in l. fin. nu. 122. C. de iur. emphyt. Alciat. in d. l. præses num. 1. Capyc. decis. 93. nu. 4. præterquam, quod sic transigendo, euitauit lites, atque dispendia, quibus poterat vexari filius, quod non paruam vtilitatem producit l. 4. vers. not. tamen de alien. iud. mut. caus. fact. in ff.

Et quamuis obligauerit bona filij pro annuis
8 illis redditibus, hoc tamen non est aliquid nouiter dare, sed propriam obligationem ex donatione defunctæ auiæ prouenientem, (quæ quantitatem prædictæ sortis 200. aureorum D. Andreæ donauerat) tanquam hæres agno-
9 scere l. cum à matre C. de rei vendic. At vbi de filij vtilitate tractatur, potest pater bona filij aduentitia alienare, quæ alioquin non posset, Gloss. in l. quæcunque in vers. interdicto C. de bon. quæ liber. quam Bald. ibi, & alij not. quos recensет Tiraquell. de legibus connub. in verb.
10 de sen. mary. num. 24. Ergo multo magis transigere authent. multo magis C. de sacrosanct. eccles.

Nec obstat, quod pater promiserit filium ra-
11 tum habiturum, qui ratum nunc habere recusat: nam non ideò inualidatur transactio, cum ipsius filij vtilitatem contineat, Pinell. in d. l. 1. par. 3. nu. 46. in fine C. de bon. matern. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Bannitus impunè occidi potest, nisi obtineat indultum.*

2 *Indultum præsumendum est esse concessum ob partis remissionem.*

3 *Remissio partis limitata certo loco extra illum non*

non habet effectum.

4 *Limitata causa limitatum producit effectum.*

5 *Bannitus, cui concessum est indultum, nondum tamen publicatum impunè potest occidi ab eo, à quo pacem habuit.*

6 *Bannitus inuentus in Ciuitate Bononiæ potest impunè offendi vigore statuti.*

7 *Argumentum de statuto ad pactum valet.*

8 *Bannitus poterit impunè interfici cum fuerit Ciuitatem ingressus, quam per pactum non poterat, & consequenter frui indultu.*

9 *Pacem faciens cum inimico, & eum non offendere promittens, si postea fuerit ille bannitus poterit impunè offendere pace non obstante.*

10 *Bannitus ad Ciuitatem veniens cum superioris securitate impunè occidi non potest ab eo, cui hæc securitas nota est.*

Pro D. Francisco Tramontano Messanensi.

ARGVMENTVM.

An bannitus, cui indultum est concessum ob partis remissionem sub conditione ne Ciuitatem ingrediatur, in Ciuitate postea inuentus impunè occidi possit.

CONSILIVM LXXXV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN facto præsupponitur fuisse concessum indultum cuidam bannito habita remissione partis, sub cõditione, ne Ciuitatem ingrederetur, ingressus est, & ab eo interfectus est, à quo pacem modò prædicto obtinuerat, quæritur an occidens homicidij pœna teneatur.

Breuitati studendo dico, eum homicidij pœ-
1 na non esse puniendum, & moueor, quia nisi bannitus obtinuisset Indultum potuisset impunè offendi, iuxta not. in l omnes populi de iustit. & iur. in cap. quæ in ecclesiarum de con-
2 stitut. cum similibus. Indultum autem fuit ei ob partis remissionem concessum, nec aliter in dubio præsumendum est, vt per Ruin. in consil. 60. volum. 5. & ita seruari in hoc Regno, testatur Grammat. quem refert Iul. Clar. in pract.
3 crim. quæst. 59. Sed remissio partis fuit limitata certo loco, igitur extra illum locum non habebit effectum, & consequenter poterat offendi,
4 quia limitata causa limitatum producit effectum l. in agris de acquir. rer. domin. l. age cum Geminiano C. de transact.

Pro hac ratione est optimum consilium
5 Gozad. in cons. 61. vbi consuluit, quod bannitus, cui concessum erat indultum, nondum tamen publicatum potuit impunè occidi ab eo, à quo pacem habuit, & tamen pax non fuerat limita-
6 te concessa: & ibidem sub nu. 13. concludit, bãnitum inuentum in Ciuitate Bononiæ potuisse impunè offendi, vigore statuti permittentis bannitum posse offendi, si in Ciuitate inueniatur; igitur arguendo de statuto ad pactum,
7 iuxta not. in l. omnes populi ff. de iustit. & iure, cum vulg. videtur in proposito bannitum po-
8 tuisse impunè interfici, cum fuerit Ciuitatem ingressus, quam per pactum non poterat ingredi, & consequenter ratione eiusdem pacti non poterat frui indultu.

Moueor etiam, quia qui cum inimico pa-
9 cem fecit, & eum non offendere promisit, si postea fuerit ille bannitus, non obstante pace, poterit illum impunè offendere, vt est communis opinio, vt latè per Iul. Clar. in §. homicidium num. 60. qui alios refert, igitur multo magis idem dicemus in casu isto, vbi in loco limitato, in quo indultum locum non habebat, neque remissio partis, fuit bannitus interfectus.

Et ad idem, per eandem inductionem, faciunt multæ aliæ quæstiones ibi per Clar. decisæ, post alios, quos ipse latissimè refert, in quibus, vel non erat validum indultum, vel de ipsius validitate dubitabatur.

Verùm si bãnitus in Ciuitatem venisset sub
10 securitate superioris, quod fieri potest l. relegato de pœn. & hoc erat notorium parti, ab homicidio non excusatur, vt per Salycet. in l. nullus C. de iudic. Iaf. in l. si creditoris in 3. limit. C. de fideicommiss. cum alijs, de quibus per Boss. in practic. crimin. in tit. banniti, quid amictant sub num. 3. sed si pars ignorabat securitatem concessam, excusanda esset, iuxta distinctionem Cæpol. in cons. crim. 39. col. pen. quam probat, & sequitur Clar. in d. §. homicidium nu. 62. Saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testes deponentes in eundem rei finem si conueniant non possunt dici singulares.*

2 *Singularitas adminiculatiua dicta testium non annullat.*

3 *Testes singulares admittuntur deponentes de confessione alicuius.*

4 *Testis consanguineus si concurrat cum aliis probat.*

5 *Negatiua ex affirmatiua resultans non indiget probatione.*

6 *Solutionem sibi factam negans, probare non tenetur.*

7 *Causam sui dicti testem non reddidisse, si de ea non*

non fuit interrogatus, nullius considerationis esse debet.

3 *Probationes in suo genere imperfectæ non iungũtur ad faciendam plenam probationem, nisi in re difficilis probationis, & nu.* 10.

9 *Testis de confessione, & de facti veritate deponẽs, si cum cæteris testibus de confessione tantum deponentibus coniungatur, plena probatio inducitur, maximè in mutuo.*

10 *Exceptio non numeratæ pecuniæ semper admittitur ad fauorem Cameræ, nisi in alterius vergat detrimentum.*

Pro Marco Antonio Stauriano Neapolitano.

ARGVMENTVM.

Testes singulares quomodo probent.

CONSILIVM LXXXVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 TEstes deponentes in causa M. Antonij Stauriani, cum in eundem rei finem conueniant, dici nequeũt singulares l. qui sententiam C. de pœn. cum vulgar. quare cessant omnia, quæ de singularibus testibus passim dici solent.

Nec aliqua singularitas opponi potest, quam
2 adminiculatiua, quæ testium dicta minimè annullat, Bald. in l. testium C. de testib. Crauett. de antiquit. tempor. par. 4. nu. 8. fol. 190. cum si-
3 milib. præsertim cum de Episcopi confessione deponant, quo casu esto, quod singulares essent admictuntur, vt per Paris. in cons. 57. col. pen. libr. 1. Crauet. cons. 2. col. 8.

Nec obstat, Nicolaum Staurianum videri ex capite cõsanguinitatis certo modo suspectum;
4 quoniam cessat suspitio huiusmodi, quando testis consanguineus cum alijs concurrit, Roman. in cons. 486. in fine, Ias. in l. si verò colum. 1. C. de iudic. post Bald. in cons. 10. colum. 2. vers. si dicatur volum. 5. & in patruo, vt est in proposito specialiter idem traditur per gloss. Panormitan. & alios in cap. accedens, vt lit. non contestat. Bart. in l. qui testamenti §. per contrarium de testament. Scribent. in l. parentes C. de test. Orian. in cap. quoniam contra tit. de test. dep. num. 58. vbi de communi testatur de probat.

Nec obstat, quod super negatiua deponere
5 videatur, Episcopum scilicet non restituisse, quoniam cum hæc negatiua ex prius asserta affirmatiua resultet, probatione non indiget l. optimam vers. 15. qui dicit C. de contr. stipul. glos. in l. 2. C. de err. Aduocat. Rip. in cap. cum eccles. num. 79. de caus. possess. & propriet. Alexand. cons. 83. in princ. vol. 1. Gramm. decis. 56. num. 4. Crauet. cons. 1. col. pen. lib. 1. præsertim cum adsit confessio partis, Bald. in l. 2. C. de non numer. pecun. Angel. cons. 142. quem refert, &
6 sequitur Barb. ad Bald. in d. l. 2. quinimmò negans sibi factam solutionem probare non tenetur l. 1. C. de probat. l. qui commeat. de re milit.
7 latè Herc. de neg. num. 35. quapropter etiam, quod causam sui dicti non interrogatus non reddiderit, nullius considerationis esse debet, cum nec considerabilis sit talis negatiua, & ita loquitur Ias. in l. cum hi §. vult igitur in 6. fall. de transact.

Nec dicatur, quod probationes in suo gene-
8 re imperfectæ non iunguntur ad faciẽdam plenam probationem, secundum Bald. in l. si quis post princ. de edend. Quoniam in proposito di-
9 ci nequeunt imperfectæ probationes, quia cum prædictus Nicolaus testis, & de confessione, &
9 de facti veritate deponat, si cum cæteris testibus de confessione tantum deponentibus coniungatur plena probatio inducitur, Bald. in l. spadonem §. qui iura de excusat. tutor. Anchar. cons. 276. sub nu. 2. Ruin. cons. 46. num. 14. vol. 4. Doctor. in l. Gallus §. ille casus de liber. & posthum. & in specie hoc in terminis mutui tradit Abb. in cap. cum dilectus nu. 6. de success. ab intestat. idemq. sentit Felyn. in cap. cum causam
10 col. pen. de probat. Et dato, non autem concesso, quod in suo genere imperfectæ probationes viderentur, admictuntur vtique in re difficilis probationis, Butr. in cap. veniens il primo col. fin. de testib. Roman. in cons. 7. col. 2. in princ. inspecto autem statu M. Antonij actoris, considerataq. loci, in quo mutuum interuenisse asseritur distantia, cui dubium rem difficilis reputari probationis.

Neque dicatur, in fauorem Cameræ admicti
11 semper exceptionem non numeratæ pecuniæ secundum Bald. in authent. hoc ius porrectum C. de sacrosanct. eccles. id enim verum arbitratur ibidem Bald. nisi in alterius vergat detrimentum, iuxta not. per Dyn. in cap. locupletari de regul. iur. in sexto, quem ibi citat, argum. l. asse toto de acquir. hæred. nunc verò stantibus prædictis de damno M. Antonij constat euidenter, merito, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij sponte fieri debet alioquin dicitur nulla, & reuocatur.*

2 *Renunciatio ad alterius suggestionem, & molestiam est nulla.*

3 *Renunciatio beneficij facta calore iracundiæ non valet, præsertim cum re integra reuocetur.*

4 *Renunciatio facienda est coram eo, qui habet potestatem conferendi beneficiũ, vel cogendi renunciantem redire ad beneficium, alias est nulla.*

5 *Resignatio conditionalis facta in beneficium tertij in manibus Summi Pontificis non abdicat ius à resignante, nisi sequuta conditione.*
6 *Resignatio facta purè, & liberè in manibus Ordinarij non abdicat ius à resignante nisi fiat in manibus illius, qui habet potestatem conferēdi.*
7 *Renunciationes beneficiorum in manibus Ordinarii non valent, nisi fiant ex causa infirmitatis, vel senectutis ex bulla Pii V.*
8 *Quo casu resignatio beneficii purè, & liberè facta in manibus Ordinarii abdicat omne ius à resignante.*

Pro V.I.D. Domino Theodoro Costa Canonico Messanensi.

ARGVMENTVM.

An renunciatio beneficij non spontè facta, & in manibus Ordinarij, qui non habebat ius illud conferendi, & contra casum bullæ Pij V. valeat.

CONSILIVM LXXXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

APparet ex pluribus in facto præsuppositis, renunciationem Parochiæ Sancti Matthei factam ab admod. Reuer. D. Theodoro Costa Canonico Messanensi nullius esse momenti, nec ab Illustrissimo Archiepiscopo Mes-
1 sanensi potuisse conferri, tùm & primo, quia renunciatio spontè fieri debet, alioquin in irritum reuocatur cap. Abbas, & cap ad audientiã, de his, quæ vi, metusuè causa fiunt, Dominus
2 Costa ad alterius suggestionem, & molestiam renunciauit, erit igitur renunciatio nulla.

Præterea, nec valet renunciatio facta calore
3 iracundiæ, Felyn. in cap. Matthæus de simon. Ias. in l. si filium C. de inoffic. testam. præsertim cum re integra reuocatur, ad tradita per Præpos. Domin. & alios in cap. quam periculosum 7. q. 1. Dec. in cap. 2. de rescript. iuncta regula l. quicquid calore de regul. iur. l. 3. de diuort. l. locatio de public. eam ob rem cum D. Costa pluriès agitatus, & indignatus, ad tollendam vexationem, quam patiebatur dixerit se velle renũciare, & renunciauerit alijs ad renunciationem vrgentibus, & suggerentibus, & priusquam ab Illustrissimo D. Archiepiscopo conferreretur beneficium, declarauit se non habuisse animum renunciandi cum effectu, quoniam eo modo nõ poterat, vt ipse tanquam Doctor non ignorabat, talis renunciatio nihil ei obesse debet, & nullius momenti declarari.

Præterea, quod magis renunciationi predictę
4 obstat, vt valida sit renunciatio, necesse est eam fieri coram eo, qui potestatem habet conferendi beneficium, vel cogendi renunciantem redire ad beneficium cap. admonet, & cap. vlt. de renunc. Rot. decis. 4. in antiq. Rebuff. in prax. benefic. tit. de renunc. expr. nu. 11. huius autem beneficij, de quo agitur collatio ad D. Archiepiscopum minimè spectat, sed ad Capitulum Lateranense Vrbis Romæ, à quo in personam D. Costæ fuit facta institutio, & collatio, ergo ex defectu huius substantialis requisiti in renunciatione, renunciatio prædicta est penitus nulla.

Præterea sicut resignatio conditionalis facta
5 in fauorem tertij in manibus Pontificis non abdicat ius à resignante, nisi sequatur cõditio, idest
6 nisi illi tertio ius quæratur, ita resignatio purè, & liberè facta in manibus Ordinarij non abdicat ius à resignante, nisi seruata forma, scilicet nisi fiat in manibus illius, qui habet potestatem conferendi d. cap. vlt. de renunc. Rot. sic arguit decis. 149. nu. 5. in diuers. vol. 2.

Accedit denique bulla Pij V. quæ gladium
7 ponit ad radicem, qua cauetur non esse passim admittendas renunciationes, nisi fiant ex causa infirmitatis, vel senectutis, at in D. Costa causæ prædictæ cessant omninò, vt constat ad sensum, meritò, &c.

Nec obstat, quod resignatio purè, & liberè fa-
8 cta in manibus Ordinarij abdicat omne ius ab ipso resignante cap. quod admonet cap. vlt. de renunc. Rot. decis. 4. de renunc. in nou. Cassad. decis. 2. nu. 3. eod. tit. quoniam id verum, vbi Ordinarius haberet potestatem conferendi, & cogendi resignantem in eodem beneficio permanere, iuribus supra allegatis. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteusis concessa alicui, & successoribus masculis descendentibus non potest obligari, quia successor venit ex propria persona.*
2 *Vox hæres, in concessione emphyteutica facta ab Ecclesia interpretatur, filiis, & nu. 7.*
3 *Clausula hæres apposita in inuestitura feudali huius Regni facit feudum hæreditarium.*
4 *Differentia est inter feudum, & emphyteusim Ecclesiæ.*
5 *Feudatarius alienans feudum sine Domini consensu incidit in commissum.*
6 *Emphyteusis soluto laudemio etiam sine Domini consensu alienabilis est.*
8 *Contemplatio sexus, est succedentium contemplatio personalis, & non realis.*
9 *Ius hæreditarium dicitur reale, quod cessat, vbi principale ius est contemplatum.*
10 *Absurdum est euitandum semper.*

11 *Potiores essent extranei, quam sui, si emphyteusis esset alienabilis.*
12 *Prouidentia primi acquirentis esset superuacua, si emphyteusis descenderet ad filios masculos, vt hæredes sine existentia filiorum masculorum.*
13 *Clausula hæres, &c. in concessione emphyteutica non est tantæ efficaciæ priuandi filios masculos successione iuris proprij.*
14 *Animus contrahentium inspiciendus est.*
15 *Contractus apparet vsurarius ex dilatione temporis data ad soluendum pretium vini, quod tanti non valebat.*
16 *Pragmatica prohibet vsum partitorum, vt non possit quis vendere vestes data dilatione ad soluendum, & consequi interesse.*
17 *Prohibitum, vt vēdatur, si venditum est, & fides habetur de pretio, donec ipsum pretium effectualiter soluatur venditio naturalis effectuata non est, & donec perficiatur si impedimentum interueniat annullatur actus.*
18 *Creditor non potest super bonis non obligatis, & ad debitorem non spectantibus experiri.*

Pro D. Iosepho Borrello Neapolitano, cum Creditoribus paternis.

ARGVMENTVM.

An emphyteusis concessa ab Ecclesia alicui, & successoribus masculis descendentibus, licet in concessione nomen hæredis appareat possit alienari.

CONSILIVM LXXXVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

DVo principaliter videnda sunt in causa Ioseph Burrelli, cū Creditoribus paternis: Primum est vniuersale contra omnes creditores: Secūdum est particulare cōtra vnumquemque; & ab vniuersali incipiendo, dico, super bonis sitis in loco, vbi dicitur S. Eligij nullum ius cōpetere creditoribus: nā est emphyteusis ecclesiastica concessa Frāciſco seniori sub annuo ca-
1 none duc. 60. Quapropter inobligabilis est, cum sit concessa eidem Francisco, & successoribus masculis descendentibus. Idcircò Nicolaus, & cæteri non potuerunt illam submittere obligationi: quia Ioseph venit ex persona propria, Andr. in cap. 1. 3. colum. de succes. feud. Alexand. in conf. 9. visis, &c. in 2. volum. & in conf. sequent. in princip. & conf. 95. in eodem volum. & in consil. 189. viso, & maturè, & omnes Doctor. in d. cap. 1. Loffred. in conf. 1. num. 7.

Nec obstat si diceretur, quod in concessione
2 fit mentio de hæredibus, quia ibidem illa vox (hæredibus) interpretatur, hoc est filius, quando sumus in emphyteusi ecclesiastica secūdum lectur. Ioannis in l. si quis Titio ff. de vsufruct. accres. Rayner. de Forl. in disput. incip. quidam habebat duos filios, Bald. in l. Caius ff. solut. matr. & in l. Gallus §. & si parente ff. de liber. & posth. Io. Andr. in addit. ad Specul. in rubr. de testam. in fin. relatus ab Alex. in d. §. & si parente, vulg. text. in l. ex facto §. fin. ff. ad trebell. hoc quoque voluerunt Cyn. in l. 1. C. de pact. Bald. in prælud. feud. in §. diximus in l. exequutores C. de exequut. rei iud. in cap. 1. de his, qui feud. dar. poss. & in cap. 1. quib. mod. feud. constit. pot. in l. 1. C. de condit. insert. in l. in persona C. de fideicomm. Bald. in cap. Titius si de feud. milit. fuer. controu. in l. 1. ff. de rer. diuis. & idem Andr. in cap. 1. §. huius autem generis, ex quibus caus. feud. amitt. 2. colum. vers. simile dicimus.

Nec facit vulgata regula Feudistarum in Re-
3 gno, quæ est, apposita est clausula (hæres) ergo obligabilis: quia hoc habet locum in feudis, non
4 autem in emphyteusi ecclesiastica: ratio differentiæ est, quia in alienatione feudi hæreditarij
5 concurrunt duo, feudatarius tenens, & Domini consensus, qui si deficit cadit in commissum:
6 quod non habet locum. in emphyteusi: nam soluto laudemio etiam sine Domini consensu alienabilis est.

Accedit etiam, quod seruata forma conces-
7 sionis illa vox (hæredibus) interpretari debet, filijs, quia succedit masculini sexus descendentibus.

Quamobrem contemplata est succeden-
8 tium persona, & non onus hæreditarium, quia contemplatio sexus est contemplatio personalis, & non realis: ius hæreditarium enim est
9 ius reale, quod cessat, vbi principale ius contemplatum est, Doctor. commun. in cap. beneficium.

Tertiò, quia sequeretur absurdum, si em-
10 phyteusis alienabilis esset, quod potiores essent extranei, quam sui: nam posset donari ex-
11 traneis, cum ea, quæ obligari possunt, possunt etiam donari, non tamen suis, quia talis donatio esset fraudulenta in suis fœminis, videlicet, ad fraudandum Ecclesiam conceditricem, & hoc in iure esset absurdum.

Quartò, quia talis prouidentia esset super-
12 uacanea: nam si talis emphyteusis descenderet tantum ad filios masculos, vt hæredes sine existentia filiorum masculorum, efficeret, quod Ecclesia priuaretur iuribus suis, quibus deficiē-
13 tibus contractus corruerent: non ergo illa clausula est efficaciæ priuandi filios masculos successione iuris proprij.

Et si videamus animum contrahentium, fuit
14 verè, vt talis res emphyteutica esse deberet co-

rum, qui sunt de familia Burrellorum descendentium, cum masculinitas sit contemplata, & non aliorum, & si alienabilis esset, certè contemplatio retorqueretur contra intentum contrahentium: nam existentia masculorum efficeret, vt res esset alienabilis, donec filij masculi extarent, & sic esset contra intentionem concedentium, & sequeretur hoc maximè absurdum.

At videamus iura particularia. Et primo non potest tractari de satisfaciendo illis de
15 Dentice. Primò, quia contractus est vsurarius; apparet enim ex instrumento, quod debitum dependet ex venditione vini, quod tempore venditionis non valebat tanti, quanti postea fuit solutum ex dilatione temporis, idcircò tempus est venditum contra text. in cap. in Ciuitate de vsuris. Idem opponitur aduersus illos de Spina: nam fuerunt vestes non ascendentes ad valorem, & tempus etiam venditum est, vltra quod illis tàm consultum est vt mo-
16 do petitur interesse, & his contractibus obstant Regię Pragmaticæ prohibentes vsum partitorum, quæ licet subsequatur, præcedunt ta-
17 men effectualem satisfactionem: nam donec aliquid est prohibitum, vt vendatur, si venditum est, & fides adhibetur de pretio, donec ipsum pretium effectualiter soluatur venditio naturalis effectuata non est, & donec perficiatur si aliquod impedimentum interueniat annullat actum venditionis.

Iura Laudomiæ Amalfitanæ non possunt ex-
18 tendi super dictis domibus: nam ex suo instrumento ipsa apparet creditrix Roberti Borrelli, qui eidem vendidit ann. duc. 30. super introitibus à Iulio Castaldo dabitis eidem Roberto, idcircò debet sua iura experiri super dictis introitibus.

Nec minus pōt tractari de consulendo Elionoræ de Iurato, quia illa est creditrix in annuis duc. 20. super introitibus q. Marini de Aczia, & ipsamet petijt assistentiam super bonis prędicti Marini, & obtinuit illam super quadam massaria sita in pertinentijs S. Anastasiæ, vbi dicitur à *S. Maria dello Puzzo*; ideò illi consulendum est, vbi emit, &c.

Pariter debet excludi Ioanna Mariana mater q. Marci Burrelli filij q. Io. Angeli, quia cum ipsa venisset ex successione ad filium excluditur per concessionem vocantem tantum filios masculos ad emphyteusim, idcircò modo non succedit.

Et ex his est absoluendus Ioseph, & creditoribus prætensis non potest consuli super domibus concessis, à venerabili Ecclesia S. Eligij, Io. Francisco Seniori.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Nobiles fieri possunt ex priuilegio Principis non recognoscentis superiorem, præsertim Imperatoris, & ij alijs præferuntur.*

2 *Nobiles ad personales operas præstandas minimè tenentur.*

3 *Vxor operas obsequiales marito præstare tenetur, non tamen si esset nobilis.*

4 *Regula, quod qui non habet in bonis luat in corpore fallit in nobili.*

5 *Nobilis ad operas personales præstandas non tenetur, & cum illarum exercitium sit sordidum sua nobilitate priuaretur exercendo.*

6 *Operæ sordidæ, turpes, & à nobilitate penitus alienæ sunt vehiculum ducere, fabula pertractare, furcas erigere, & similia, &c.*

7 *Nobiles à vilibus, ac sordidis quibuscumque ministerijs sunt immunes.*

8 *Priuilegium iuri communi conforme latius interpretandum erit.*

9 *Clausula in priuilegio apposita ex certa scientia operatur in aliorum præiudicium, & tollit ius alteri quæsitum, præsertim vbi de non magno præiudicio agitur.*

10 *Clausula ex certa scientia tollit vitium subreptionis, quo fit, vt dici nequeat non concessisse Principem si sciuisset.*

11 *Clausula motu proprio, idem operatur, quod clausula ex certa scientia.*

12 *Clausula de plenitudine potestatis amplius operatur, quam clausula ex certa scientia, & motu proprio, præsertim cum coniungitur cum istis clausulis.*

13 *Priuilegia Principum in alterius præiudicium non trahuntur: immò restrictionem recipiunt, nisi essent roborata supradictis clausulis.*

14 *Verba Principis in priuilegio enunciatiua, vel narratiua inducunt probationem, & dispositionem.*

15 *Concessio Principis remuneratiua, intelligitur etiam in alterius præiudicium.*

16 *Immunitas concessa à Principe non extēditur ad onera, quæ per Communitates imponuntur in suis necessitatibus, salua prærogatiua nobilitatis.*

17 *Nobiles ad onera, quæ decent exercere, & absque nobilitatis priuatione exerceri possent.*

18 *Non est credendum Principem creare nobiles, eosq. velle sordidis ministerijs subesse; implicaret enim contradictionem.*

19 *Princeps nunquam iurisdictionem tàm latè concedit, quin sibi non maiorem reseruet.*

20 *Res inter alios acta alios non iuuat.*

21 *Proprio fauori quis renunciare potest.*

22 *Nobilis non est exemptus à muneribus realibus pro rebus ab eo possessis, immò ad illa subeunda tenetur.*

23 *Nobilis mercaturam vilium rerum citra præiudicium nobilitatis per alium exercere potest, dummodò non assistat.*

24 *Nobilis si vinum, vel frumētum proprium etiam minutatim venderet, vel agrum suum coleret, non ideò ignobilis redderetur.*

25 *Statutum loquens in personam facientis comprehendit etiam eum, qui per alium facit, nisi lex consideraret actum ipsius personæ exercentis, vt dicatur nobilis, vel vilis.*

26 De-

26 *Demoliendum est, quod super aquam publicam fabricatum est.*
27 *Aqua publica dicitur illa, quæ perpetuò fluit.*
28 *Instrumentis fides adhibenda est aduersus producentem.*
29 *Nemini super aquam publicam, quid construere propria authoritate licet.*
30 *Aqua eius communitatis est, per cuius territorium fluit.*
31 *Aquæ publicæ cursus dicitur impediri, si prospectus super aquam impediatur.*
32 *Aqua publica dicitur, licet ripæ hinc inde sint priuati: nam extrema non coniungit.*
33 *Medium sapit naturam extremorum, non tamen in publicum præiudicium.*
34 *In commodis melius est præuenire, & præcauere.*

Pro D. Gaspare Ghinetto, cum Communitate Scurellarum in Comitatu Tiroli.

ARGVMENTVM.

An nobilis Imperatoris priuilegio, vbi adsunt clausulæ ex certa scientia, motu proprio, & de plenitudine potestatis, sit immunis à sordidis muneribus, & an Dominus Ripæ possit super aquam publicam parietem construere.

CONSILIVM LXXXIX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

INspecto copioso processu causæ vertentis inter homines Cõmunitatis Scurellarum agentes, & nobilem D. Gasparem Ghinettum conuẽtum ex altera, consideratis omnibus, quæ in facto, & in iure pro vnaquaque parte adducuntur, quoniam circa duo versantur. Primum an D. Gaspar prædictus cogi possit ad subeundum onera personalia, quæ ibi plouigia nuncupantur, sicut cæteri illius Communitatis homines tenentur. Alterum, nunquid legitimè potuerit murum erigere super aquam Rostæ illac labentem. Quoad primum idcircò, auctoritate mihi ab Excellentissimis Dominis huius causæ delegatis cõcessa, dico, prædictum D. Gasparem conuentum esse à petitione aduersariorum omninò absoluendum, nec cogi posse ad
1 prædicta onera personalia præstanda. Primò, quoniam nobiles fieri ex priuilegio Principis non recognoscentis superiorem, indubitati iuris est, præsertim Imperatoris, Socc. cons. 275. col. 4. vers. si verò, & tertio lib. 2. Rip. lib. 2. resp. cap. 26. col. 2. vers. primo, cosq. cæteris anteferri, Isern. & alij in cap. 1. §. vlt. quis dicatur Dux, vel Marchio per l. 2. de alb. scrib. l. restituendæ in fin. C. de adu. diu. iud. cum similib. per Tiraq. de nobil. cap. 6. nu. 8. idq. ob Principis omnimodam potestatem, Bart. in l. 1. C. de dign. lib. 11. nu. 62. & seq. Alber. in l. Imperatores in princ. de decur. Bald. in l. sacrilegij C. de diu. rescr. at cõstat D. Gasparem Maximiliani Cæsaris priuilegio amplissimo eius parentibus, eorũq. descendentibus concesso inter nobiles fuisse adscriptum, non ergo est de ipsius nobilitate dubitandum.

Præterea, quia nobiles ad personales operas
2 præstandas minimè tenentur, quod probant Doctores ex ratione, quia vxor operas obsequiales
3 marito præstare tenetur, ad quas præstandas nõ teneretur, si esset nobilis, vt per Cyn. Bald. & Salyc. in l. si vxorem C. de cond. insert. Io. Andr. & Abb. in cap. literas nu. 72. de restit. spol. Felyn. in cap. illud sub num. 2. de præsumpt. Dec. cons. 202. sub nu. 6. Corsett. de potest. reg. q. 30.
4 sub nu. 56. sic in simili, licet qui non habet in bonis corpore luat l. 1. ff. de pœn. sed tamen in nobilibus non procedit, Felyn. in cap. ad liberãdum de iudæ. Gomes in §. item si quis in fraudem
5 nu. 42. instit. de act. quinimmò tantum abest, vt nobilis ad operas personales præstandas teneatur, vt cum illarum exercitiũ sit sordidum sua nobilitate priuetur l. nobiliores, vbi Bald. C. de commerc. & merc. l. ne quis C. de dignit. lib. 12. cum relatis plenè per Tiraqu. de
6 nobil. cap. 27. in princ. & per tot. sed operæ, de quibus agitur, sunt quidem sordidæ, turpes, & à nobilitate penitus alienæ, vt vehiculum ducere, stabula pertractare, furcas erigere, & id genus l. maximarum C. de excusat. lib. 10. ex quo patet priuilegium D. Gasparis esse iuris communis dispositioni cõforme, quo nobiles à vilibus, ac sordidis quibuscunque ministerijs sunt im-
7 8 munes d. l. maximarum, ideò latius interpretãdum erit, est de statuto, quod est iuri communi conforme, traditur per glos. in §. sancimus, & ibi Angel. in authen. de exhib. reis, Alex. cons. 4. 257. in fin. & 158. in fin. vol. 1. Crem. sing. 120.

Præterea ex amplitudine priuilegij huic cau-
9 sæ silentium imponitur, siquidem adest in eo clausula ex certa scientia, quæ operatur in aliorum quoque præiudicium, Alexand. cons. 116. in fine lib. 6. quinimmo tollit iusalteri quæsitum, Alexand. cons. 215. colum. 6. lib. 2. Soccin. consil. 272. colum. penult. Dec. 191. col. 1. & 341. col. 1. Ruyn. 175. nu. 22. & 229. nu. 2. lib. 1. præsertim vbi de non magno præiudicio agitur, vt in casu isto, Afflict. in constit. ut Regn. titul. de iur. suo, Ruin. cons. 12. num. 24. lib. 3. Socc. Iun. 77. num. 126. lib. 1. eoq. magis ob clausulam de plenitudine potestatis, vt dicetur.

Tollit etiam prædicta clausula ex certa scien-
10 tia, vitium subreptionis, glos. in cap. 2. de fil. presb. Mil. in suo repert. in verb. scientia certa, Paris. post alios cõs. 1. col. 10. & cons. 3. col. 9. lib. 4.

cum alijs per Gabr.lib.6.concluſ.comm. tit.de clauſ.concluſ.1.num.26.quo fit,vt dici nequeat non conceſſiſſe Principem, ſi ſciuiſſet, ſicut etiam operatur clauſula, motu proprio, cap. ſi
11 motu proprio de præbend.in ſexto, clem.& ſi Romanus,& ibi gloſ.vlt.& Vital. nu.44.eod.tit. cum infinitis cumulatis per Gabr.d.tit.de clau
12 ſul. concluſ.2.nu.1. Adeſt clauſula de plenitudine poteſtatis,quæ amplius operatur, quam præcedentes Felin.in cap.nonnulli col.20. verſ. tertio contra iſtam 4.fallent. de reſt.Gramma. conſ.ciuil.10.num.24. præſertim, vbi cum alijs clauſulis ſupra relatis coniungitur, ita Pariſ.d. conſ.1.col.9.lib.1.& d.conſ.15.col.10. lib.4. Ex quibus, tùm quia nobilis, tùm quia ad nobiles perſonalia, & præcipuè ſordida miniſteria non pertinent,cum etiam, quia fuit Cæſaris voluntas ex cauſis in priuilegio narratis, quam nobilitatem ſignificant,dicimus D.Gaſparem ab ijs perſonalibus miniſterijs eſſe omninò exemptum, nec amplius pro illis eſſe moleſtandum.

Nec obſtat, quod in priuilegio non videatur fieri immunis,ſed aptus ad immunitatem, quo fit,vt ob id non ſit cum effectu exemptus, quo-
13 niam priuilegia Principum in alterius præiudicium non trahuntur l.2.§.meritò, & §.ſi quis à Principe ff. ne quid in loc. publ. Immò tunc reſtrictionem recipiunt, vulgat. iuribus, quoniam ceſſant he vulgatæ conſiderationes,quando priuilegia Principum ſunt clauſulis prædictis ex certa nimirum ſcientia, motu proprio, & de plenitudine poteſtatis roborata, vt ex
14 prædictis apparet, quibus accedit, quod verba Principis enunciatiua,& narratiua inducũt probationem,& diſpoſitionem, gloſ.in clem.1.de probat.Vital.de clauſ.tit.qu.ver.enun.prof.in priuilegio.

Rurſus, quia Principis conceſſio remunera-
15 tiua, intelligitur etiam cum alterius præiudicio,Bart.in prohem.digeſt.col.3. per l.ſi priuatus ff.qui, & à quibus, & l.venditor §.ſi conſtat comm.præd. cum multis per Decian. conſ.41. nu.9. lib.2. at ex ſeruitiorum præſtitorum remuneratione hoc priuilegium fuiſſe conceſſum in eodem aſſeritur.

Nec obſtat Boſſ.doctrina in tract.de Princip.
16 & priuileg.eius num. 164. quod immunitas à Principe conceſſa, non extendetur ad onera, quæ per Communitates imponuntur in ſuis neceſſitatibus, quoniam intelligi debet,modo,
17 talia ſunt onera, quæ nobiles deceat exercere, & abſque nobilitatis priuatione exerceri poſſent,argum.l.plenum §.equitij, de vſu,& hab.& ita text.debet intelligi in §.audient verſ.conue-
18 nit in authent. de def.ciuit. nec credendum eſt Principem creare nobiles, eosq. velle ſordidis miniſterijs ſubeſſe, implicaret enim contradictionem iuxta not. in l. vltim.de conſtit. Principum.

Neque obſtat videri hoc priuilegium redundare in præiudicium Dominorum Caſtri Ioanni,qui illud conſequuti ſunt ex cauſa oneroſa, cum omnimoda tamen iuriſdictione,nihilo re-
19 ſeruato,& ſimilibus,vt pars aduerſa contendit, quoniam nunquam Princeps iuriſdictionem tàm latè concedit, quin ſibi maiorem reſeruarit, præterquam vt pro D. Gaſpare animaduertit D. Conſultor ipſius conſtat ex facto D. Gaſparé acceſſiſſe ad Villam Scurellanam nobilitate per prius decoratus: minus D. Gaſpari obeſt quicquam fratris, & aliorum conſangui-
20 neorum tranſactio aliquando facta, tùm quia res eſt inter alios acta,tùm quoniam potuerunt
21 illi proprio fauori renunciare l.penult. C.de pact.nec nos exemptum dicimus D. Gaſparem
22 à muneribus realibus pro rebus ab eo poſſeſſis: immò ad illa obeunda teneri, tandem quæ
23 contra D. Gaſparem adducta ſunt, quod mercaturam vilium rerum exerceat, non obſtant, quoniam citra præiudicium nobilitatis per aliũ exercere poteſt, dummodò ipſe non adſiſtat; vt ex teſtibus productis probatur, eum per ſuos famulos aliquando exercere, nec tamen adſiſtere, Alber. in l.humilem C. de inceſt.nupt. Alciat.de præſumpt.regul.1. præſumpt.48. nu. 10.in l.mercis de verbor.ſignif. Tiraquell.de nobil.cap.27.nu.7. nec omnibus paſſim vendere, ſed operarijs ſuis in ſolutum dare cõſueuit:
24 immò ſi quis vinum, vel frumentum propriũ, etiam minutim venderet, non ideò ignobilis redderetur,Crauett.cõſ.163.ſicut nec ſi agrum proprium coleret,Guid.Pap.q.392. Alciat.de
25 præſumpt.regul.1. præſumpt.48. nu.2. Nec eidem obſtat ſtatutum loquens in perſonam facientis,eum comprehendere, qui per alium facit, Bart.in l.3. §.ſi Procurator,quod quiſq.iur. quoniam & ſi ea opinio non ſit abſolutè vera, vt per Scribent.in l. ſi is, qui pro emptore de vſucap.non procedit tamen, vbi lex conſiderat actum ipſius perſonæ exercentis,vt dicatur nobilis,vel vilis,Alciat. d.præſumpt.48. ad finem. Concludimus igitur D. Gaſparem Gynellum cogi non poſſe ad ſubeunda onera perſonalia, pro quibus ſubeundis conuenitur, cum tamen ad onera realia pro bonis ab eo poſſeſſis debere contribuere iuxta neceſſitatem.

Quo verò ad ſecundum dubium, ſum voti
26 præfatum D. Gaſparem eſſe condemnandum ad demoliendum murum per eum, ſuper aquã
27 currentem fabricatum, quoniam aqua prædicta publica cenſeri debet, tùm quia ex teſtium depoſitionibus probatur, tùm etiam, quia perpetuò fluit l.1.§.fluminum ff. de flumin. atque
28 etiam, quia in inſtrumentis per eundem productis publica aſſeritur,quibus fides adhibenda eſt aduerſus eundem producentem, Gabr.de confeſſ.concluſ.4. Menoch.lib.2. de præſumpt. præſumpt.45. vt per D.Conſult. Vniuerſitatis
29 deductum eſt. Nec cuiquam ſuper aquam publicam, quid conſtruere propria auctoritate
30 licet,quia Communitatis eſt, per cuius territorium fluit,Bart.in l.quo minus de flumin.niſi publica auctoritate permittatur l. 2. §.ſi quis à Principe,ne quid in loc.public. l. ſi in public. §.vltim. & l. quod Principis iuſſu de aqu.pluu. arcend.

Nec obſtat, quod aquæ curſus non impedi-
31 tur, quoniam ſatis eſt impediri proſpectum ſuper aquam l. inter ſeruitutes in princip. de ſeru.

ſeru.vrban. præd. Nec ſuffragatur, quod multi extruxerunt molendina propria auctoritate, quoniam hoc, vel ex diutina poſſeſſione toleratur, iuxta not.per Bart.in l.de quibus nu.23. de legibus, argum.l. ſi de interpretatione eod.tit. vel quia per illa molendina, nec aquæ curſus, nec proſpectus ſuper aquam impeditur, præterquam commodum Communitatis contineant, & particularium.

Nec obſtat, quod Ripę hinc inde ſunt D.Gaſparis, quia non ſequitur ergo etiam aqua media, quæ extrema non coniungit l.vlt. in princ. de ſeruit. & quanquam medium ſapit naturam extremorum l. hæredes §. ſi quis ff. de teſtam. tamen in hiſce terminis, de quibus agitur, non procedit propter publicum præiudicium, cum per talem parietem impeditus ſit tranſitus, quia alias liberè patebat. Accedit, quoniam Communitas dum venderet prædicto D. Gaſpari facultatem paſculandi in quodam prato iuxta aquam prædictam, promiſit publico inſtrumento, dùm muro, pratum claudere vellet, ſpacium quoddam pedis liberum relinquere, vt per ripam aquæ Communitatis liberum tranſitum haberet, quod cum non fuerit obſeruatum, meritò murum nunc demoliri tenetur cap. 1. cum vulg. de pact. inſuper, quia multa incommoda euenire poſſent, ex impedimento prædicto, vt euenit aliquando, melius eſt à principio occurrere, & præcauere, vulg. iurib. Quò verò ad expenſas inter partes, dicimus compenſari debere, & ita iuris eſſe cenſeo. Saluo ac reſeruato ſemper ſaniori, ac prudentiori, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Fideiußores, qui pro certo tempore limitato ſe obligauerunt, vltra illud non tenentur, prorogata principalis debitoris obligatione.*
2 *Finito tempore obligationi adiecto ſi debitor perſeueret in eadem cauſa obligationis, fideiuſſores, qui pro eo primum interuenerunt amplius non ſunt obligati.*
3 *Fideiuſſores non tenentur vltra tempus limitatum, quamuis debitor prorogationi creditoris conſenſerit.*
4 *Prorogatio nullum parit effectum, niſi quo ad prorogantes, vel ſi fideiuſſores conſenſerint.*
5 *Contractus ſtricti iuris non trahitur ad caſus non expreſſos.*
6 *Fideiuſſio ſtricti iuris eſt.*
7 *Fideiuſſorum obligatio ad certum tempus limitata, vltra illud non porrigitur.*
8 *Quod permittitur infra certum tempus, vltra illud cenſetur prohibitum.*
9 *Aliud eſt aliquid tali die fieri, aliud alio.*
10 *Tempus inducit diuerſitatem in ſubſtantia.*
11 *Per continuationem adminiſtrationis incipit quædam renouatio obligationis, & continuando nouiter ſe obligaſſe cenſetur.*
12 *Fideiuſſor ſine ſtipulatione non obligatur de nouo.*
13 *Fideiuſſor, qui in inſtrumento adminiſtrationis ſe obligauit pro duobus annis, & de duobus annis in duobus, an vltra biennium ſit obligatus ſi dicat reddita ratione.*
14 *Verba ablatiui abſoluti important conditionem, qua non adimpleta nullus eſt actus.*
15 *Clauſula in inſtrumento adminiſtrationis adiecta, ſi placuerit ambabus partibus facit actum conditionalem, nam importat conditionem.*
16 *Fideiuſſor promittens in ſolidum cum principali cenſetur vt principalis.*

Pro Domino N. Boſchetto, in cauſa fideiuſſionis.

ARGVMENTVM.

Fideiuſſor, qui cum principali ſe obligauit pro adminiſtratione facienda prò duobus annis, & de duobus in duobus annis, reddita tamen ratione, cum inſolidum obligatione; an finito primo biennio vlterius teneatur principali continuante adminiſtrationem, non reddita ratione.

CONSILIVM XC.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

DOtuiſſem ſola ſubſcriptione eſſe contentus, quia diligenter iuxta cõſ. Dec. 93. & Decian. 72. lib. 2. à D. Conſultore omnia perpenduntur; verum ne per tranſennam facti ſpeciem & iuris diſpoſitionem cõſideraſſe videar, & præcipuè, vt viro clariſſimo, cuius voluntati ſatisfacere cupio morem geram, quid mihi in caſu, de quo agitur, de iure occurrat libenter in medium proferam.

Et in primis pro veriſſima concluſione præmicto, fideiuſſores, qui pro certo tempore limitato ſe obligauerunt, vltra illud prorogata, vel innouata principalis debitoris obligatione non teneri; immò omninò eos liberatos cenſeri: habemus enim hac in re legum deciſiones expreſſas, à quibus recedere nefas eſt, vt per Bald. in l. ancillæ 3. notab. C. de furt. in l. Gallus §. ſi eius de liber. & poſth. textus eſt, inquam, in l. ſi cum hermes C. locat. in l. item quæritur §. qui impleto ff eod.tit. in l. non intelligitur §. cum quinquennium ff. de iur. fiſc. in quibus deciditur,

2 ciditur, quod si finito tempore obligationi adtecto, perseueret debitor in eadem causa obligationis, fideiussores, qui pro eo primum interuenerunt, amplius non sunt obligati, nisi consentiant, quas ll. ita intelligunt Doctor. communiter cumulati per Decian. d. cons. 72. nu. 13. & exemplis confirmatur adductis per Dec. d. consil. 93. sub nu. 3. & Tiraquell. de contr. conuent. §. 1. glos. 7. nu. 32. cum seqq.

Vltra quos adduco decis. Rotæ in diuers. de-
3 cis 567. lib. 1. in qua coram D. Robusterio decisum est, non teneri fideiussores, vltra tempus
4 limitatum, quamuis debitor prorogationi creditoris consenserit, quoniam prorogatio nullum parit effectum, nisi quoad prorogantes, secundum Bald. in d. l. si cum hermes, nisi fideiussores prorogationi consenserint, secundum not. in l. vbicunque de fideiuss. & text. in l. labeo §. sed si per fideiussores, & ibi Bart. de arbit. constat autem in casu nostro fideiussores non consensisse, nec in eorum præiudicium, de eorum consensu præsumi posse, ad not. in l. qui patitur mand. latè Tiraquell. de retract. conuent. dicto §. 1. glos. 7. num. 32. cum seqq. post Canon. in cap. constitutus de fideiuss. per Gabr. de fideiuss. concluf. 3.

Nec prædicta concluſio ratione caret, nam
5 certum est, contractus stricti iuris non trahi ad
6 casus nō expressos l. fideiussores magistratuum §. pro Aurelio de fideiuss. fideiussio autem stricti iuris est l. blanditus C. de fideiuss. iuncto §. actionum instit. de action.

Præterea, obligatio fideiussorum, de quibus
7 agitur fuit ad certum tempus limitata, nempè
8 ad duos annos, ergo vltra illud non porrigitur l. si ita quis de vulgar. & pupill. substit. quoniam, quod permittitur intra certum tempus, vltra illud censetur prohibitum l. si vnus §. si
9 cum reo l. epistola §. fin. de pact. & aliud est aliquid, tali die fieri, aliud alio, secundum Bart. in
10 l. is qui reus de publ. iud. nam tempus inducit diuersitatem in substantia l. 1. §. si quis simpliciter de verbor. obligat. Alciat. cons. 5. lib. 8. numer. 8.

Accedit, quod in casu isto re vera non fuit facta prorogatio, quia contigisset tempore statuto duorum annorum nondum elapso, quo casu censeretur vnum, idemq. tempus continuatum, & omnia post se traheret accessoria l. 2. §. sed si Iudex de iudic. Alexand. in l. lecta in 5. notab. si cert. petat. Bart. Angel. & alij in l. sed si manente de præcar. cum concord. per Decian.
11 d. cons. 72. nu. 15. Sed post biennium per continuationem administrationis incepit quædam renouatio obligationis in personam principalis, qui continuando nouiter se obligasse censetur l. qui ad certum l. item quæritur §. qui impleto
12 ff. locat. quod in fideiussoribus considerari non potest, quia sine stipulatione, quæ iterum non interuenit non obligantur l. blanditus C. de fideiuss. l. 5. §. satis acceptio ff. de verbor. obligat. quæ stipulatio cum sit de forma actus, vt per Doctor. in rubr. ff. de verbor. obligat. nullo modo suppleri potest l. 1. §. si quis ita de verb. obligat. ergo fideiussores prædicti vltra tempus biennij iam completi non remanent obligati.

Nec obstat, quod in instrumento susceptæ
13 administrationis dicatur pro duobus annis incipientibus, tali die, & finiendis tali die, & confirmandis de duobus annis in duobus annis, ex quibus verbis videtur tempus obligationi fideiussorum adiectum non fuisse limitatum, nec post duos annos finitum, & consequenter prorogata, vel renouata obligatione principalis, censeri idem de obligatione ipsorum, vt per Bald. Angel. & alios in l. si vnus §. si cum reo de pact. per Alberic. in l. labeo ait de arbit. Quoniam respondetur ex doctrina Decian. d. cons. 72. num. 24. quod instrumentum vlterius
14 procedendo inquit, reddita ratione, quæ verba cum sint ablatiui absoluti important conditionem l. à testatore de condit. & demonstr. l. euictis agris de euict. l. ab emptione de pact. cōditio autem inducit formam, Bald. in auth. matri, & auiæ C. quando mul. tut. off. fung. Alex. in l. 1. in fine de liber. & posthum. qua non impleta nullus est actus l. Mæuius l. qui hæredi de condit. & demonstr. Sed vt in facto præsupponitur, nec post biennium, nec vnquam principalis reddidit rationem suæ administrationis, meritò licet, quoad ipsum ob continuationem administrationis sit continuata, vel potius renouata obligatio, non tamen quoad fideiussores per prædicta.

Rursus, placet illa ponderatio illorum ver-
15 borum, si placuerit ambabus partibus, quæ conditionalia etiam sunt, & eandem interpretationem patiuntur, vt nisi consenserint fideiussores, non remaneant obligati, Castrens. & Alexan. in l. dies cautioni in fin. princ. de damn. infect. latè Tiraquell. qui illos, & alios citat loco prælegato sub nu. 32.

Neque obstat, quod fideiussores promise-
16 runt, vt principales, & se cum principali insolidum obligauerunt, & ita censentur plures rei, qui non debent impares iudicari l. eandem §. final. vbi Bart. & l. 3. ff. de duobus reis; quia id verum est intra tempus limitatum duorum annorum, non vltra, per rationes prædictas. Ex quibus, &c. dicendum est, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Contractus emptionis perficitur eo ipso, quod partes conueniuntur pro certo pretio de aliqua re data dilatione ad soluendum.*

2 *Consensus vtriusque partis requiritur pro dissoluenda emptione.*

3 *Tacens videtur actui consentire, quando vltra taciturnitatem interuenit etiam actus positiuus.*

4 *Apoca retenta per Campsorem habetur pro descripta quoad effectum iuris.*

5 *Duo contractus confecti eadem die, & hora, coram eisdem Iudice, Notario, & testibus habentur*

tur pro vnico actu, & primus contractus dicitur insitus cum secundo, & secundus cum primo.

Pro Domino D. Marcello Cauaniglia, cum Dominis de Composta.

ARGVMENTVM.

An Campsores, seù Bancherij, qui acceptauerunt apocham bancalem factam à Seio ad beneficium Titij possint illam restituere Seio in præiuditium Titij, & cuius erit periculum; & an liceat ab emptione, & venditione aliquando discedere.

CONSILIVM XCI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

CErtè, quod si hic Neapoli obseruaretur stylus aliarum Curiarum, vbi tantummodò Doctores in puncto iuris, seù dubio per Dominos Iudices apposito scribunt vtique proculdubio acquirerent omni cum debita ratione nomen Iuristarum, & non, vt ita dicam Factistarum, sed quia in hoc amplissimo Tribunali pessimus iste inoleuit vsus, (negligentia forsan, & incuria nescio quorum) qui credentes facilius dirimere tàm longas controuersias, & immortales lites, eas magis quotidiè in longum protrahunt, quod secus certè esset si in principio cuiuscumque litis emanaret decretum, vt partes prius concordarent super facto, ideò vt Procurator, non vt Aduocatus facti speciem prius enarrabo ad intelligentium infradicendorum, & postea in casu mihi proposito ad cõsulendum quid iuris esse censeam, quantum magis breuius fieri poterit ob nimiam temporis angustiam mihi concessam recensebo. Fuit itaq. dico motum iudicium, vt hinc exordiar in Sac. Reg. Cons. ad instantiam Domini Don Marcelli Cauaniglię, contra Dominos mercatores de Composta, vt describere deberent in libris eorũ banci partitam, nempè ducatorum 17. mil. stante apocha Domini Reciuitoris Sacræ Religionis Melitensis eisdem de Composta consignata, & ab eisdem iam acceptata, ex quo prædicta pecunia erat iamdiù (vt ipse aiebat) in eorum banco reposita, quam inquam apocham requisiti ab ipso Domino Reciuitore illam eidem restituerunt sub õccasione, vt publicè fatebatur, quod prius registrari eam debebat in libris suæ Religionis pro sua cautela, & deinde illam statim reconsignare promisit ipsis Bancherijs, quod cum differreretur in dies, fuit requisitus pluries supradictus Dominus Reciuitor à prædictis Mercatoribus de Composta pro restitutione apocæ supradictæ, vt eam describere, etiam atque annotare possent in libris eorum banci, qui tandem postremo apertè denegauit illam restituere ex eo, quia ex ordine eiusdem suæ Religionis dixit, quod volebat omni via, & modo, atque conatu à contractu, & partito prius facto discedere, atque ei nullo pacto stare.

Hoc factum (vt mihi ipsi persuadeo) est indubitatum, ex quo resultat decisio iudicij intentati: nam eo ipso, quod Dominus Reciuitor
1 fecit contractum emptionis frumenti pro certo pretio soluendo, statim data temporis dilatione in consignatione frumenti per totum mensem Maij in Ciuitate Manfredoniæ, & pro exequutione supra mentionati contractus iam stipulati, & perfecti fecit supradictam apocham directam prædicto Banco, idcircò dico, quod nõ poterat ab hac emptione, & venditione discedere prænominatus Dominus Reciuitor, nisi cum consensu eiusdem Domini D. Marcelli, & non aliter, nec alio modo, cum clarum sit, quod in hoc vtriusque partis consensus requiratur, secundum vulgatam regulam traditam in text. l. 1. & 2. C. quand. lic. ab empt. disced. & in l. ab emptione ff. de pact. & postquam contractus erat perfectus, & apocha pretij prædicti consig-
2 nata Bancherio, qui ex retentione illius, illam nempè acceptauit ad text. in l. filiusfamilias ff. ad Macedon. vbi eleganter ad hunc propositum Salycet. in clem. 1. de Procurator. ex quo est actus hic non tantum consistens in taciturnitate, sed vltra ex receptione fit actus posi-
3 tiuus, vt traditur per Abbat. in cap. veniens 3. notab. de regularibus, & latissimè per Iason. in l. quæ dotis nu. 90. vers. decimustertius, & vltimus est casus ff. solut. matrim. & est hic casus etiam decisus millies in decoctionibus Bancorum: nam sufficit creditori asportare apochas bancis, quorum omnium consuetudo apertissima est, quod dum non sunt bonę, eas statim asportatoribus restituunt, & non retinent, & è contrario si adsunt pecuniæ, eas apud ipsos retinent, & non incontinenti in ipsorum libris illas transcribunt ob vastissimam aliquando multitudinem negotiorum, at in casu, de quo nunc agimus, satis sufficiebat illam acceptare, quia iam habebat præparatã eandem pecuniæ quantitatem in banco prænominatus Dominus Reciuitor vltra, quod erat sic tractatum, & conuentum, atque concluſum cum eisdem Bancherijs, postquam in partito frumenti (vt mihi expositum fuit) participabant etiam supradicti Bancherij de Composta pro medietate, & ideò fuit concluſum, vt per medium ipsius banci de eadem pecunia, de qua erat creditor supradictus Dominus Reciuitor fieri deberet illis solutio, quam pecuniam ijdem Bancherij ad

hunc

hũc solummodo effectum eidem Domino Reciuitori forsan accommodarunt, idcircò Dominus Ioannes Hieronymus Composta videns apocham sibi, vt debebat, & conueniens erat statim non restitui pluries sollicitauit eundem Dominum Reciuitorem ad finem describendi illam in libris banci, vt non solum clarissimè, atque apertissimè omnibus constat, verùm etiã ex testium depositionibus in agitato processu reproductis dilucidissimè est videre.

Ex hac igitur acceptatione remansit (vt credo) supranominatus Dominus D. Marcellus eiusdem banci creditor pro supradicta debita summa ducatorum scilicet 17.millium, & habetur indubitanter (meo quidem iudicio) partita supradicta pro descripta quoad effectum iuris, immò postquam per Dominum Reciuitorem factum est, quo minus describeretur, quia dolosè (cum reuerentia) se gessit circa restitutionem supradictæ apocæ, sub colore quæsito registrationis habetur in damnum suæ Religionis pro descripta, ex regula textus cum ibi notatis per glos. & Doctores in l. iure ciuili ff.de condit.& demonstr. & in eadem insuper l. iure ciuili de regul.iur. & dico in damnum suę Religionis, quia ex literis in processu præsentatis apertè apparet, quod quidquid fecit supradictus Dominus Reciuitor gessit ex ordine particulari sibi superuento ab ipsa celeberrima Religione Melitensi, quæ ex inditijs nouiter receptis, quod Turcharum classis, seù armata amplius non veniret ad inuadendum, & obsidendum Insulam Melitẽs. rescripsit, & mandauit prædicto Domino Reciuitori, vt à partito forsan facto frumenti quamprimum discederet omni via possibili, atque conatu, quod quãtum sit exemplare, & damnosum eidem Inclytæ Religioni perpendere benè poterunt omnes, nedum ipsi Domini Iudicantes.

Sed redeundo ad rem dico igitur, quod ex receptione apocæ inducta est acceptatio, atque effectus descriptionis, quia D. Marcellus prædictus quantitatis in apocha contentæ remansit creditor, vt ita dicam Bancherius, & habetur in damnum Religionis pro descripta, quia ipsa Religio mediante prædicto Reciuitore fecit quominus describeretur, ergo ex his clarè apparet, quod iudicium factum cum Dominis mercatoribus de Composta, audita iam in omnibus supradicta excelsa Religione est, inquam, iudicium, quod omninò determinari oportet in fauorem supramentionati Domini D.Marcelli Cauaniglię.

Dùm verò persistimus in hac determinatione, perneceſſe erit certè iudicari omni iure deberi pecuniam esse Domini D. Marcelli, seù in eadem quantitate modo superius relata ipsum esse creditorem supradicti banci, stante confectione, receptione, & acceptatione, ex quibus omnibus infertur pariter dicendum, quod depositum factum per eundemmet bancum ad instantiam prædictæ Religionis de eadem pecunia D.Marcelli, vt ipse retrouendat introitus emptos ab ea, quod inquam nullius est roboris, neque momenti, & propterea iustissimã, atque equitati consonam fuisse sententiam Sacri Regij Consilij, declarando benè appellatum, & male fuisse iudicatum per Magnam Curiam Vicariæ, quæ condemnauerat supradictum Dominum D. Marcellum ad retrouendendum supradictos introitus, stante prædicto depositu, vt supra facto.

Dominus D. Marcellus tractauit enim cum Domino Reciuitore ciusdem Religionis: de cidem vendendo currus quingentos frumenti pro pretio ducatorum 17. millium, & in hoc fuerunt iam concordes: verùm quia Reciuitor, seù eius Religio non habebat pecuniam de presenti præ manibus in promptu præparatam, & D.Marcellus nolebat habere illam pro debitrice, fuit propterea perquisitus modus cautelarum ad hoc, vt effectuaretur pro securitate vtriusque partis contractus venditionis frumẽtorum, & sic fuit concluſum, atque deductum ad effectum, vt per ipsam Religionem fieret venditio tot introituum ipsi Domino D. Marcello ascendentium ad prædictam summam, & valorem decem, & septem millium ducatorum huius monetæ Regni nostri Neapolitani, & versa vice per ipsum D.Marcellum fieret solutio prædicti pretij per medium banci de Composta, vinculata, & clausulata, vt conuerteretur in emptionem frumentorum, & non in alium penitus vsum, quam pro effectuatione dicti partiti, ita quod fuit hic vnicus contractus in intentione, vt est superius optimè probatum, & cum sit actus factus eadem die, & hora, coram
4 eodem Iudice, Notario, & testibus, pro vnico actu habetur, & à principio sic actum allegari solet, ad hoc cõmuniter affertur doctrina Bald. in l.ab Anastasio in fin.C.mandat.ex regul.text. in l.si vẽtri in fine, & ibi glos.final. ff.de priuileg.credit.cumulat etiam Dec. in l.certi conditio §.si nummos col.3.ff.si cert.pet. Hinc alibi dicunt Doctores communiter, quod primus contractus dicitur insitus secundo, & secundus primo, & in tantum vnus alteri correspectiuus, quod vnus sine altero stare non possit, vt voluit Bald.notabiliter in l.penult. §.mulier solut.matrim. & in l. petens post nu.49. C. de pact. vbi Dec. Soccin. etiam latissimè in cons.273. vol.5. & magis amplissimè Corn.in suo cons.350.vol. 1.cum mille alijs concordantibus.

Ex quo fit, quod intererat ipsi D. Marcello, vt pretium introituum, seruata forma pacti in emptionem frumentorum conuerteretur ad perficiendum partitum iam concluſum, quod cum exequutum fuerat Reciuitor mediante stipulatione partiti, & apocha directa banco, nõ poterat ab hoc amplius inuito D. Marcello discedere, nec poterat pecuniam conuertere in aliam causam, quia esset contra formam pacti, cuius obseruantia erat certè inuiolabilis ob partitum frumenti primum in intentione factum: immò hic contractus venditionis introituum fuit illius partiti effectuatione celebratus, & vltimo non poterat de illa pecunia amplius disponere, quia ex quo apocha facta, & acceptata erat per Bancherios, quæ postea per ipsum Reciuitorem fuit demum occupata, nõ

erat

erat amplius in sua potestate de illa disponere, sed de ea remanserat creditor ipse D. Marcellus; quatenus verò Domini mercatores de Composta fecerunt depositum ad instantiam eiusdem Reciuitoris, seu Religionis eiusdem quantitatis pecuniæ Domini Reciuitoris, exprimendo esse illam eandem depositatam per D. Marcellum pro emptione facta introituum prædictorum, præsupponendo, quod ex reali descriptione apocæ supradictæ non factæ in banco, quod adhuc sit illius creditor Dominus Reciuitor, replicat iustissimè ad hoc D. Marcellus, quod pecunia est omni iure sua ex prælegatis, & non potest fieri nullo pacto reemptio in beneficium ipsius Religionis, cum sua propria pecunia, nec per medium banci, nec Domini Reciuitoris, nec potest de ea alius, quam ipse vti verus Dominus illius disponere, addendo insuper, quod obstat pactum, per quod expressè cauetur, quod illa conuertatur in emptionem frumenti, vnde si Religio vult reemere, benè poterit, sed cum alia pecunia; hæc inquam tanquam vinculata, & translata in supradictum Dominum D. Marcellum ex venditione iam facta frumentorum non potest conuerti eo inuito in aliam causam, & sic indubitanter affirmo, quod iustissimè per Sacrum Regium Consilium fuit decisum malè iudicatum per eandem Magnam Curiam Vicariæ, à quo scilicet decreto Magnæ Curiæ Vicariæ fuerat appellatum, & in libello appellationis fuerunt hæ causæ expressę, & ex ipsis, & alijs fuit petitum, sententiam supradictam retractari, atque, vt decebat, pro inualida declarari.

Interesse autem est excessiuum, atque valdè maximum supradicti Domini D. Marcelli: nam si non contrahebat cum ipsa Religione, vtique proculdubio cum alijs contraxisset, & frumentum certè vendidisset, qui deinde ex causa prædicti partiti se personaliter contulit ad dictam Ciuitatem Manfredoniæ, vbi frumentum omne præparauit in foueis, accingendo se ad faciendum consignationem promissam tempore debito, ibiq. moram traxit per duos, & amplius menses semper personaliter insudando ad ea, quæ ipsi incumbebant, & tandem elapso prædicto tempore recessit, ex quo cognouerat, quod diù ibi persistere erat superuacaneum, & inutile, videns etiam deinde, quod superuenerat hoc medio tempore noua fructuum omnium recollectio fertilissima, ita vt frumenta vetera erant nullius conditionis, & valoris, eo magis, quia per partitum factum aderat expressè pactum, quod deberent consignari frumenta partim recollectionis anni præteriti, & partim duorum aliorum annorum prius retrotransactorum; ita quod ſtate noua, vt supra dixi, vberrima recollectione, frumenta prædicta non erant amplius vendibilia, & sic in foueis putrefacta fuerunt, & demum vendita (vt minus ipsa Religio læderetur) vilissimo pretio, quæ omnia in termino dato per Sacrum Regium Consilium sunt exactissimè probata, & per amplissimas, & fide dignissimas probationes plenissimè verificata, intantum est dicendum, quod cũ per ipsam Religionem steterit, quo minus frumentum reciperetur, omne damnum, & periculum fuit, & est suum, iuxta ea, quæ habentur in textu l. cum emptor §. fin. ff. de rescind. vendit. & glos. 1. in l. 1. C. quand. lic. ab empt. disced. & de venditione supradicta frumenti, qualitatis prædictæ paratus est ipse Dominus D. Marcellus dare semper computum clarum, & lucidum: immò ad exuberantiam pluries obtulit se velle soluere pretium, quod frumentum totius bonitatis valuit in illa proxima recollectione, ad hoc, vt bonus eius animus, necnon optima eius mens, quam erga prædictam Religionem semper habuit, & ad præsens habet optimè ab omnibus, atque apertissimè cognosceretur.

Ex quibus omnibus (vt iam superius dixi) iustissima, & æquissima fuit absque dubio sententia Sacri Regij Consilij, nec de incompetentia Iudicis, nec de alijs nulliter propositis est hodiè tractandum, siquidem nil in præsentiarum petit Dominus D. Marcellus à dicta Religione: nam iudicium cum dictis Dominis mercatoribus de Composta ritè, & rectè processit, & procedit. Cùm Religione verò est iudicium finitum, quia ipsa fuit actrix in Magna Curia Vicariæ petendo compelli D. Marcellum ad retrouendendum, à qua cum D. Marcellus fuisset grauatus, appellauit ad Sacrum Regium Consilium, in quo legitimè compilato processu obtinuit reuocationem decreti Magnæ Curiæ Vicariæ, & hoc sufficit D. Marcello, quia statim, quod non declaretur obligatus retrouendere remanet firmum instrumentum emptionis, & ex descriptione partitæ in banco consequitur pretium venditionis frumenti, & sic nil aliud petijt, nec petit hodie ab ipsa Religione, & proinde cum sit ab ea conuentus, & tale iudicium per sententiam fuerit terminatum, non opus est nunc tractare de competentia, aut incompetentia Iudicis.

Cumq. Sacrum Regium Consilium non ad instantiam ipsius D. Marcelli, sed ipsius Religionis voluerit vltra procedere dando terminum, vt infra sex dierum spatium partes ipsæ ambæ audiantur in Sacro Regio Consilio, est aduertendum, quod hoc non fuit actum ad instantiam ipsius D. Marcelli, quia ipse opus de huiusmodi termino non habebat, ex quo habebat pro se fundatum intentum suum principale, quia retrouendere non erat obligatus, vt per sententiam Sacri Regij Consilij obtinuerat, sed fuit datus terminus ad instantiam eiusdem Religionis, cuius Domini Aduocati, & Procuratores vociferabant, quod prædictus Dominus D. Marcellus non habuerat, vt ipse asserebat frumentum promptum, & præparatum ad consignationem prædictam faciendam, & insuper, quod maximè lucratus fuerat in supradicto partito, & quod totum, quod tractabat erat lucrum indebitum, propterea ad saturitatem partis per Sacrum Regium Consilium fuit dictũ, quod partes audiantur in eodem Sacro Regio Consilio, & sic in beneficium ipsius Religionis fuit impartitus, in quo termino ipsa comparuit

fecit

fecit nominationem, & fuit in omnibus intimata, atque audita, necnon fuit legitimè processus compilatus, & sic D. Marcellus reus nunc excipit, atque se defendit.

Si ergo est demonstrata veritas negotij, de qua supra, & per dictam Religionem nil vlterius deductum fuit extra illud, quod per D. Marcellum fuerat petitum, remanet ergo omni iure certè dicendum, quod pro exequutione decreti, scù sententiæ Sacri Regij Consilij correspondeatur sibi de introitibus venditis, postquam contractus remansit firmus, & non fuit iudicatum, quod teneatur retrouendere, & sic est verificatum, quam ritè, & rectè omnia à principio processerunt, & damnum ad quod incurreret, quando contractus non adimpletus esset, & hæc instantia ortum habuit in necessariam consequentiam à petitione, & prætensione prædictæ Religionis, in fauorem cuius solummodo, vt superius dixi iam fuit datus terminus, & compilatus processus, & sic ego non video nunc, quomodo possit hodie tergiuersari quominus non pronuncietur, vt partita in libro banci describatur, & quod pro exequutione decreti, atque sententiæ Sacri Regij Consilij explicando meliorem deliberationem reseruatam correspondeatur prædicto D. Marcello de introitibus venditis. Lis autem coram Illustrissimo Domino Regni Nũcio fuit super nuda petitione interesse, & non fuit deinde in illa ad aliquem alium actum processum; hodie verò non tractamus de interesse, non petimus aliquod ab ipsa Religione, sumus cum ea Rei, & est hoc negotium tàm exemplare, ob quod arbitror proculdubio, quod decisio in fauorem supradicti Domini D. Marcelli mei principalis erit potius in fauorem ipsius Inclytæ, atque Illustrissimę Religionis. Hæcq. mea est de præsentis causæ propositis dubitationibus sentẽtia, quam lubenti animo cuiuslibet rectius sentientis censuræ omninò subijcio, &c. Quare, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testis pecunia ductus veritatem testificans in falsi pœnam incidit, maximè si vltro se offert.*
2 *Dans, & recipiens sunt correlatiua, quorum idem iudicium videtur esse.*
3 *Tentans corrumpere Iudicem punitur, ac si corrupisset.*
4 *Eadem ratio, quæ militat in teste, militat in Iudice.*
5 *Promissio facta testi, vt veritatem dicat malum præbet exemplum, & crimen nuncupari posse videtur.*
6 *Nihil imputari potest ei, qui dat operam rei licitæ.*
7 *Licitum censetur, quod lege non prohibetur.*
8 *Pecuniam dare testibus permittitur, vt veritatem dicant, quam alioquin non essent dicturi, nec veritas aliter probari, & pro redimenda vexatione, & non dicitur corruptela, sed cautela, & num. 28.*
9 *Licitum est dare pecuniam alicui, ne quis molestetur in suo beneficio.*
10 *Nullum est delictum, vbi nemini damnum infertur, aut iniuria.*
11 *Delicti substantialia tria sunt, nempè lex prohibens, animus delinquendi, & damnum, vel iniuria patientis.*
12 *Dolus in dubio non præsumitur.*
13 *Qualitas personæ est multum consideranda ad probandum, vel præsumendum actum, & animum agentis, & eius iuramento statur, vt delictum excludatur.*
14 *Quando alicuius actus principium licitum est, licet finis esset illicitus, vel è contra, id solum attenditur, quod licitum est ad excusandum reum.*
15 *Testes ad deponendam veritatem precibus, & pretio induci possunt, quando aliter recusant.*
16 *Delicta detegere laudabile est.*
17 *Diligentia ad vindictam quoque est legitimè permissa.*
18 *Promissio de donando non est donatio.*
19 *Aliud est venditio, aliud promissio de vendendo.*
20 *Statutum loquens de vendente non comprehendit promittentem vendere.*
21 *Conditionalis promissio ante euentum conditionis nihil ponit in esse.*
22 *Deliberatio ad aliquid faciendum pœnam, non meretur, quando si factum esset nemini nocuisset iniustè.*
23 *Ad euitandam pœnam benignior semper sumenda est interpretatio.*
24 *Naturaliter ad antidora tenemur.*
25 *Quod naturaliter præstare debemus, possumus ad ciuilem obligationem transferre.*
26 *Vbi nullum est delictum, nulla succedit pœna.*
27 *Testis pecuniam recipiens, vt verum dicat incidit in pœnam, & rationes afferuntur.*
29 *In corrumpendo Iudice maior est ratio.*
30 *Non delinquit, qui pecuniam Iudici dat, vt iustam ferat sententiam, quam alias non erat iustè laturus.*
31 *Quod non procedit, quando iustè erat laturus.*
32 *Cautela, & iusta defensio est aliquid dare testi, vt veritatem dicat.*

Pro D. Io. Baptista Lamãthia V. I. D. contra Fiscũ, & illi Adhærentes.

ARGVMENTVM.

An delinquat is, qui testi pecuniam dat, vt veritatem dicat, quam alias probare non posset.

CON-

CONSILIVM XCII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

Vamuis non possim, nec debeam alicui ad me venienti deesse, cum hoc proprium sit Iurisconsultorum, quàto magis huic, qui à teneris annis meam domum incoluit, & Reuerendissimi fratris mei D. Fabritij Galli Episcopi Nolani, negotia viriliter semper gesserit, ideò pro meis viribus conabor, (licet hic Romæ aliud agens moram traham) ei satisfacere in tàm iusta, atque difficili causa, & respondere ei in officio antiquæ familiaritatis, atque beneuolentiæ. Pro qua & si multa in medium afferre constituissem, tamen ea decreui, silentio prætermittere, cum res agatur apud eos, quorum summa est religio; & ideò satis erit aliqua dumtaxat ob causæ iustitiam tantummodo recensere, vt locus esse possit tit. C. vt quæ desunt Aduocat. & ille ab aduersariorum calumnijs liberetur.

Et cognita iam facti specie, illud in dubium reuocatur, numquid promittens testi pecuniam, vt veritatem dicat, quam alias non dixisset, nec aliter tunc probare poterat, aliquod delictum commisisse dicatur? Et prima facie videbatur dicendum illum deliquisse, quandoquidem certum est, testem, qui pecunia ductus, veritatem testificatur, in falsi pœnam incidere, glos. in l. 1. in principio, & ibi Bart. ff. de fals. idem Bart. & Imol. in l. Diuus de re iudic. Abb. in cap. 1. de fals. Felyn. in cap. 1. de testib. maximè si vltro se obtulit examini, vt in casu, de quo agitur, l. post legatum §. his verò, vbi glos. de his, quibus vt indign. Ruin. consil. 146. num. 1. volum. 3. Neuizan. conf. 25. num. 17. cum similibus. Sed dans, & recipiens sunt correlatiui, quorum idem est iudicium l. final. C. de fruct. & lit. expens. l. final. de calumn. Ergo non minus dans, quàm accipiens delinquere videtur, ad notat. per Grammat. consil. 35. numer. 13.

Secundò, quia tentans corrumpere Iudicem punitur, ac si corrupisset l. Imperatores de iure fisci, Bald. in auth. sed nouo iure q. 1. C. de pen. iud. qui mal. iud. Foller. fragm. pract. crim. num. 180. Eaq. verò ratio militare videtur in teste, quæ in Iudice, meritò, &c. argum. l. illud ad leg. Aquil.

Tertiò, quoniam hæc promissio malum præbet exemplum, vt Castrens. in l. 2. ff. de condit. ob turp. caus. Ideoq. licet proprio careat nomine stellionatus, tamen crimen videtur posse nuncupari, iuxta l. 3. §. stellionatum, & §. vbicunque ff. de crimin. stellionat. Ex quibus in facti specie, de qua agitur, dicendum videtur, aliquod delictum fuisse commissum.

Sed tñ his non obstantibus contrarium, vti verissimum cfitõendum est, nullum scilicet delictum penitus fuisse commissum, & consequenter nullam pœnam esse irrogandam, sed absolutionem omninò concedendam. Immò aduersarios esse corrigendos, & præsupponendum est, vt constat ex facto, quod agebatur de detegenda falsitate, vt dicebatur, commissa in translatione pensionis, & de probanda multorum translatariorum incapacitate, tum ex causa defectus Clericatus, tùm ex causa confidentiæ, & apostasiæ, neque aliundè id probari poterat, quàm ex prædictorum depositione, quorum aliqui conscientia moti veritatem manifestassent, sed publicationem excommunicationis ad reuelationem desiderabant, vt iustam apud aliquos haberent excusationem. Et verissimum est, nunquam à Reuerendissimo Vicesgerente prædictam excommunicationem potuisse obtineri, adeò quod veritas aliter probari non poterat, neque eam sine tali promissione, de qua agitur, erat testis ille depositurus.

Ex qua facti narratione apparet ex parte
6 promittentis, nullum delictum fuisse commissum: nam ei, qui dat operam rei licitæ nihil imputari potest, cap. dilectus de homicid. l. si putator ad leg. Aquil. l. Gracchus C. de adul-
7 ter. Id autem licitum censetur, quod lege non prohibetur l. nunquam eis, ex quibus caus. maior. l. legitima de pact. cap. ad dissoluendum de desp. impub. sed dare pecuniam testibus, vt
8 veritatem dicant, quam alioquin non essent dicturi, nec veritas ipsa aliter probari poterat, nulla lege prohibetur. Immò pro manifestanda veritate, & pro redimenda vexatione permittitur, & ideò non dicitur corruptela, sed cautela, vt in terminis decidit Bald. in cap. vlt. de appellat. quem sequitur Dec. conf. 189. nu. 12. post Archid. in cap qui rectè 11. q. 3. Cardin. Alba. ad Bart. in l. 1. de fals. Ripa in l. 1. ad finem si cert. petat. Ergo promissor veluti dans operam rei licitæ, nullum delictum commisisse videtur.

Nam licitum est dare etiam pecuniam alicui, ne quis molestetur in suo beneficio, Iacob. Henrichmannus conf. 8. nu. 128. vers. item licitum lib. 1. per text. in cap. dilectus il primo de simon.

Præterea nullum est delictum, vbi nemini
10 damnum infertur, aut iniuria, vt dicit Bald. consil. 14. lib. 3. quem refert, & sequitur Marsil. in l. 1. §. præterea de sicar. Alciat. conf. 6. num. 19. lib. 7. facit glos. in cap. quanto de iureiurand. Et hoc ex delicti definitione probatur: est enim factum, vel dictum, aut scriptum dolo, vel culpa, à lege prohibitum, quod nulla ratione excusari potest, vt per Decian. in tract. crim. lib. 2. cap. 3. & ex delicti substantialibus etiam ostenditur, quæ tria sunt, nempè lex prohibens, animus delinquendi, & damnum, vel iniuria patiẽtis, vt per eundem cap. 4. Ex promissione autem, de qua agitur, nihil eorum succedit, vt ex iam dictis, & infra dicendis apparebit, nullum igitur est delictum.

Rursus, quia dolus in dubio non præsumi-
12 tur l. meritò ff. pro soc. & multo minus in homine Iureconsult. & insigni Doctoratus di-

gnitate insignito, cuius optima fama est notoria, quæ probatione non indiget, Alex. in l. 1. nu. 4. C. vt quæ des. adu. Ripa in l. 4. §. hoc autem iudicium num. 35. de damn. infect. omnem tollit delicti suspitionem, si qua considerari potest, Bald. in l. ea quidem C. de accusat. cum cõcord. per Soccin. Iun. cons. 61. nu. 40. volum. 2. Dec cons. 175. sub nu. 5. & omnis cessare debet
13 inquisitio, Fulgos. cons. 153. colum. 2. Qualitas enim personæ est multum considerãda ad probandum, vel præsumendum actum, & animum agentis, vt per Afflict. decis. 13. num. 19. quem sequitur Cravett. cons. 129. num. 6. & Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 135. num 15. & idcò ipsius iuramento statur, Decian. cons. 276. nu. 9. & actus ab eius confessione interpretatur, vt delictum excludatur, vt per eundem Dec. ibidem inferius, &c.

Accedit, quod quando alicuius actus princi-
14 pium licitum est, licet finis esset illicitus, vel è contra, id solum attenditur, quod licitum est ad excusandum reum, siuè sit principium, siuè finis, Bartol. in l. quod ait lex §. quod ait de adult. Boss. in tit. de fau. defens. num. 7. In casu
15 verò, de quo agitur, vtrumque licitum est, cum non sit prohibitum ad deponendum veritatem testes, & precibus, & pretio induci posse, quando aliter recusant, Abb. cap. 1. per illum text. de test. Archidiac. in cap. qui rectè 11. q. 3.

Præsertim, quando ex eorum depositione,
16 iuxta rei veritatem, multorum multa delicta detecta fuissent, quod laudabile est, argum. l. ita vulneratus ad l. aquil. cap. vt famæ de sentent. excommun. quod facilè euenisset, si testis, de quo agitur, veritatem deposuisset, vt sua sponte
17 pollicitus fuerat, quo casu huiusmodi diligentia ad vindictam quoque est legitimè permissa, vt not. in l. 1. C. de his quib. vt indig. per Dec. cons. 189. sub nu. 16.

Deinde erit considerandum id, quod apponitur, rem fuisse imperfectam, promissio fuit
18 scilicet, non datio; promissio enim de donando non est donatio, Bart. in l. fin. nu. 8. de cond. cau. dat. Castrens. cons. 108. ad finem, sicut aliud est
19 venditio, aliud promissio de vendendo l. in bonæ fidei, vbi Doctor. de eò, quod cert. loc. cum latè cumulatis per Tiraquell. de vtr. retr.
20 tit. 2. in fine nu. 44. & seq. & ideò statutum loquens de vendente, non compræhendit vendere promittentem, Butrigar. in l. 1. C. de pact. pign. argum. l. amplius rem rat. hab. Salycet. in l. si quis argentum §. sed siquidem C. de donat. Eoquè magis cum promissio, de qua agi-
21 tur, fuerit conditionalis, & ante euentum conditio nihil ponit inesse l. cedere diem de verbor. significat. Qui igitur pecuniam dare promisit, non dedit, sed deliberauit; deliberatio
22 autem ad aliquid faciendum pœnam non meretur, quando si factum esset, nemini nocuisset iniustè, Anan. in cap. 1. num. 14. de fals. qui testatur, Aduocatos passim vti hac doctrina, quæ sumitur ex l. domus cum glos. C. de fals. ad quod facit cap. ego N. cum glos. de iureiu-
23 rand. Idcircò ad euitandum pœnam benignior semper sumitur interpretatio l. penultim. de pœn. l. factum §. in pœnalibus de regul. iur. cum similibus, per Dec. in l. semper in obscuris num. 15. eodem titulo, Caphal. consil. 347. num. 38.

Et si persuasioni locus erit, quid mali quæso, per promissorem, de quo agitur, factum est, nisi naturalem obligationem ex causa gratitudinis iure naturæ debitæ, quæ ex sui natura erat inesse producta, ciuiliter confirmare? oblatum fuit ipsi promissori pluries nomine illius boni Presbyteri, cui facta fuit promissio: immò testis per se ipsum sæpè summa importunitate instetit, motus scrupulo, vt dicebat bonæ conscientiæ, se velle veritatem in causa translationis pensionis prædictæ deponere, & translatariorum delicta, & incapacitates detegere, ob quam oblationem, & futuram veritatis depositionem promissor ipse, ex natura
24 actus illi naturaliter ad antidora erat obligatus, iuxta l. si non sortem §. libertus, cum glos. in verb. naturaliter de condit. indeb. l. sed & si §. consuluit de petit. hæredit. cap. cum in officijs de testament. promittendo postea,
25 quod naturaliter præstare tenebatur, transtulit in ciuilem obligationem, & ita, quod tacitè inerat expressit, eo modo, quo inerat, quæ trãslatio rem alioquin prius licitam non reddit illicitam cap. significasti, cum glos. de election. cap. ad audientiam il secondo, vbi glos. & Felyn. de reseruat. l. 3. vb omnes de legat. 1. er-
26 go nullum est delictum, nullaq. succedit pœna.

Non obstãt, quæ in contrarium adducebantur: nam remanet sublata ex prædictis, sed specialiter ad primum de correllatiuis, respondetur non procedere, vbi diuersa: immò contra-
27 ria ratio militat, testis namq. pecuniam recipiens, vt verum dicat, incidit in pœnam, quia nec precibus, nec spe, nec præmio, sed sincerè gratis, & purè, verum deponere debet, quod eius proprium est cap. quoties de test. l. 1. §. 1. & glos. de fals. l. non omnes §. vltim. de re milit. sed in promissione, vel etiam dante pecuniam, vt veritati sit locus, quam alias testis non fuisset dicturus, cessat hæc ratio, cum ad redi-
28 mendam vexationem, & detegendum veritatem cautela sit, non corruptela, vt per Bald. in cap. vltim. de appell. per Decian. in d. cons. 189. cum alijs præallegatis. Et hoc casu nullum est malum exemplum ex parte promittentis, vel dantis, per supradicta, vt concludit Boss. de oppos. contr. test. num. 147. vers. conclusio est, & num. seq.

Non obstat secundum, quod tentans corrum-
29 pere punitur, ac si corrupisset: nam procedit in Iudice, in quo maior est ratio, cum sit persona publica, cuius corruptio maius affert præiudicium, tùm publicè, tùm priuatim, vt per Menoch. de arbitr. Iudic. lib. 2. casu 343. num. 10. & sequent. & tamen data paritate sicut non delinquit, qui pecuniam testi dat, vt veritatem dicat, quam alias non esset dicturus, vt dictum est supra, ita qui Iudici dat, vt iustam
30 ferat sententiam, quam iustè alias non erat laturus,

non erat laturus, vt per Bald. in d. cap. fin. de appell. per Dec. d. cons. 189. & per alios supra ci-
31 tatos. Contrarium verò procedit, quando Iudex iustè alias fuisset iudicaturus, Boss. vbi supra nu. 147.

Non obstat tertium de malo exemplo, quandoquidem non est ex parte dantis, vel promittentis ad eruendam veritatem, & tollendam vexationem, vt per Bald. per Dec. per Boss. &
32 alios supra relatos. Immò cautela, & iusta defensio, vt probatum est: nec stellionatus cri-
33 men obijci potest, cum illud dolo aliquid factum esse requirat dicta l. 3. §. stellionatum, & §. vbicunque; hic verò ex parte promittentis, nec interuenit dolus, nec præsumi potest ex qualitatibus causæ promissionis, atque personæ, vt prædictum est; rursus crimen illud locum habet, cum dissimulata quis obligatione, per calliditatem rem distractam alteri distrahit d. l. 3. §. 1. quod in proposito considerari nequit.

Ex quibus patet, nullum crimen fuisse commissum: cætera suppleat religio D. Iudicantis.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Ratio obseruanda est in præceptis pœnalibus, sicut in statutis, qua verisimiliter moueri potuerunt præcipientes.*

2 *Ratio autem si vnica considerari potest, licet non expressa seruanda est, ac si fuisset expressa.*

3 *Aemulatio, & concurrentia inducitur ob nimiam vicinitatem apothecarum, quando alter alterius mercaturam impediret.*

4 *Aemulatio, vel impedimentum causari non potest, nisi vna apotheca alteri nimis vicina sit: nam si vna est ex parte posteriori, neque portam habeat, neque aditum, sed parietem reclusum non poterit alteri æmulari, & præiudicium inferre.*

5 *Perticatio, seù mensuratio fieri debet à continentibus ædificiis, etiam vbi locus muris circundatus est, etiam per aerem, si aliter fieri nequeat, & quomodo id procedat, declaratur.*

6 *Perticatio non fit nisi per portas loci quando fit ad euitandam æmulationem, & tollendum impedimentum.*

7 *Consilium Peregrini vltimum num. 10. lib. 1. declaratur.*

8 *Fauor praecepti facti in alicuius fauorem debet ostendi in his, quæ damnum afferre possunt.*

9 *Quod alteri prodest, & alteri non noceat permicti debet.*

In Causa Hebræorum Ghetti Venet.

ARGVMENTVM.

Quomodo sit facienda perticatio, seù mensuratio, ob æmulationem, & concurrentiam vitandam circa impedimentum, & præiudicium mercaturæ, ob vicinitatẽ æpothecarum.

CONSILIVM XCIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa Hebræorum iudicandum esse arbitror ad fauorẽ Antonij Romani, nimirum, vt mensuratio, siue, vt aiũt perticatio fieri debeat à porta Ghetti viciniori suæ apothecæ, nõ autem ab ea parte Ghetti, quæ vicinior est: nam
1 in huiusmodi præceptis penalibus, sicut in statutis, obseruanda est ratio, qua verisimiliter moueri potuerunt præcipientes, & Excellentis-
2 simus Senatus dum præceptum cõfirmarit. Ratio autem, si vnica considerari potest, licet non expressa seruanda est, ac si fuisset expressa vulg. iurib. at in proposito non alia ratio mouere po-
3 tuit, quam ne ob nimiam vicinitatem apotheca rum, induceretur æmulatio quædam, seù concurrentia, vt alter in alterius præiudicium, & damnum, alterius mercaturam impediret, quæ
4 quidem æmulatio, vel impedimentum causari non potest, nisi vna apotheca alteri nimis vicina sit: nam si vna ex parte posteriori, neque portam habeat, neque aditum, sed parietem reclusum, non poterit vtique alteri æmulari, & præiudicium inferre, locus aũt Hebræorum, siuè Ghettus nullũ habet aditum, nisi per suas portas: igitur ad aliquam emulationẽ deueniri non potest, nisi per portas, ergo spatium perticarum 15. à porta viciniori erit mensuranda. Quæ ratio est adeò efficax, vt ex ea tollantur omnia pro Hebræis allata per suos Aduocatos.

Et in primis, licet Ghettus considerari possit in qualibet sui parte, nõ tamen in qualibet parte ratio prædicta verificari potest, nisi in ea, perquam ad impedimentum, & emulationem perueniri potest: quid enim damni, & impedimenti apotheca Romani afferre potest apothecis Hebræorum, cum Ghettus sit muris clausus, & ad illius apothecas non nisi per portas perueniri potest? an forsan emptores linceos habent oculos, vt per interpositum parietem alterius apothecam respiciant?

Nec obstat, quod perticatio fieri debet à cõ-
5 tinentibus ædificijs l. 2. l. mille passus de verb. signif. etiam vbi locus muris est circumdatus, Bart. de insul. fig. 36. & sequ. & etiam per ae-

rem si aliter fieri nequeat, Bartol. in l. prima si quis caut. quoniam id verum est, quando vicinitas loci prohibetur ob aliam causam, quam euitandæ æmulationis, & tollendi impedimentum, quod inuicem ex vicinitate locorum resultare posset, at in proposito, ratio,
6 qua fundatur præceptum, non nisi per portas loci verificari potest, vt in hisce terminis considerabat Alex. cons. 23. nu. 2. & seq. lib. 4. si rectè aduertatur; & hinc cessat decis. Boer. 50. in fin. & cetera, quæ per Aduocatos adducta sunt.

Immò cons. Peregrin. vltim. lib. 1. num. 10. ni-
7 hil penitus obstat, quoniam non procedit in his terminis, in quibus ratio statuti casum decidit, sed vbi ab aliqua Ciuitate per certum spatium, banniti, si inuenti fuerint impunè interfici possunt, tunc à qualibet Ciuitatis parte viciniori mensuratio facienda est, quia in quauis parte militat ratio illius statuti, quòd non est in casu, de quo agitur, vt dictum est.

Nec obstat præceptum istud in fauorem
8 Hebræorum fuisse factum, quoniam debet attendi fauor in his, quæ damnum afferre pos-
9 sunt, quod non est in casu isto, ergo quod alteri prodest, & alteri non nocet permitti debet l. 2. §. item varus de aqu. pluu. arcend. Et hinc cessat ratio absurdi euitandi considerata per Aduocatum: immò sequeretur absurdum si secus fieret, vt ex prædictis euidenter appareret. Ex quibus, & similibus, &c. Reliqua suppleant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Patrimonium potest esse multiplicis speciei, & generis.*
2 *Creditores pro vnaquaque patrimonii natura ad ius suum obtinendum admitti debent.*
3 *Creditorum, qui ex argentaria ratione consequi debent nullus ordo spectatur, sed omnes simul admittuntur.*
4 *Creditores, qui priuatam fidem secuti sunt, hypothecas liberi patrimonii accipere possunt.*
5 *Qui prior est tempore potior est iure.*
6 *Feudum accedente assensu Domini nihil differt ab allodiis.*
7 *Qui assensum impetrauit præfertur cæteris anterioribus sine assensu.*
8 *Creditores argentariæ mensæ in subsidium ad reliqua allodialia, & feudalia deuenire possunt.*
9 *Creditoribus ius in feudo nunquam constituetur antea quam consultus Princeps adiudicationi, seù alienationi consentiat.*
10 *Assensus Principis non nocet ei, qui in eodem feudo sibi antea per assensum cauisset.*
11 *Assensus impetratus postquam debitor cessit foro valet in præiudicium creditorum, quia talis actus, nec communi, nec Regni iure dominium ademit, aut administrationem, & idem nu. 31.*
12 *Dominium amisisse dici non potest, qui nunquam habuit.*
13 *Argentarii Depositarii dicuntur, & habent tantum ministerium, cum dominium sit apud deponentes.*
14 *Argentariis decoquentibus, officium illud, ac ministerium clauditur.*
15 *Argentarii officium habet publicam causam.*
16 *Ad publicos Magistratus spectat fidem non falli.*
17 *Fraudator latitans, qui & foro cedere dicitur, neque dominium, neque administrationem perdit rerum suarum.*
18 *Fraudator contrahit, paciscitur, stipulatur, pignori apponit, & vendit, & solum actione prætoris intra annum rescinditur, quod in fraudem creditorum gestum apparet.*
19 *Quod rescindatur contractus, argumentum est illum factum esse ab habente potestatem.*
20 *Fraudatore latitante datur curator bonis eius, iurium seruandorum causa.*
21 *Pœnitentiæ locus est in cessione bonorum expressa.*
22 *Vassalli decoctio, & latitatio in feudis nihil operatur, quoad eius amissionem, cuius certæ sunt causæ.*
23 *Domini conditio deterior fieret si contra eius voluntatem feudum amicteretur, & non sibi, sed aliis acquireretur.*
24 *Nullo facto vasalli potest Domino feudum auferri.*
25 *Dominium vtile in vasallo consideratur, tanquam chimera.*
26 *Feudum non venit in cessione bonorum.*
27 *Refutatio feudi facta à vasallo Domino, vtriusque gratia concessa non valet.*
28 *Ex latitatione non potest perimi vasallo feudum in beneficium extraneorum.*
29 *Vasallo latitante, propter quod Dominus debitum seruitium consequi non posset, eo casu considerari debet, an adsit iusta causa excusationis, vt feudo non priuetur.*
30 *Vasallus feudi dominium non perdit ipso iure, sed ei debet per sententiam auferri.*
32 *Fraus in feudis non potest considerari respectu creditorum anteriorum, qui assensu carent.*
33 *Pragmatica Caroli Quinti declaratur, qua Nummularii conturbantes foriudicantur, quomodo procedat.*

Pro D. Ioãne Andrea Victorio Neapolitano.

ARGVMENTVM.

An Argentarij, seù Bãcherij latitantes statim amittant dominium bonorum, & an assensus super feudalibus possit impetrari post latitationem, & de intellectu pragmaticæ Caroli V. de bancherijs decoctoribus.

CON-

CONSILIVM XCIV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

TRIPLEX Germani patrimonium considerari potest, mensarium, allodiale, feudale. Horum creditores pro vniuscuiusque patrimonij natura ad ius nostrum obtinendum admitti constat: inter eos namq. qui ex argentaria rationibus consequi debent, nullus ordo spectatur; sed omnes simul admittuntur l. si hominem §. quoties foro ff. depos. inter eos, qui priuatam fidem sequuti, hypothecas liberi patrimonij accepere, priuilegijs exceptis, qui prior est tempore, potior est in iure, toto tit. ff. & C. qui pot. in pign. hab. Qui autem feuda obligari sibi voluere, si assensus accesslit directi Domini, inter ipsos eadem temporis prærogatiua seruatur, cum feudum accedente assensu nihil differat ab allodijs, Andr. in cap. 1. col. 5. de nat. succes. feudi, Dec. cons. 395. 2. vol. Alias, qui assensum impetrauit, prefertur cæteris, quamuis anterioribus, Andr. in cap. imperialem in fin. princ. de proh. alien. per Feder. Afflict. decis. 286. & Frecc. 30. quæst. lib. 2. Et quamuis argentariæ creditores in subsidium ad reliqua allodia, & feuda, & allodiorum creditores, etiam ad feuda peruenire, quandoq. possint: nunquam tamen creditoribus ius in feudo constituetur, antequam cõsultus Princeps adiudicationi, seu alienationi consentiat, not. in cap. 1. §. quid ergo de inuest. de re alien. & in constitut. Regni si quis post litem, & passim seruat Sac. Cons. qua in specie, sicut in cæteris, assensus Principis non nocet ei, qui in eodem feudo sibi antea per assensum cauisset l. nec auus C. de emanc. liber. Frecc. 32. quæst. lib. 2. & est regula ordinaria cancellariæ.

His ita constitutis dubitari non potest, quin assensus impetratus prodesse debeat Ioanni Andreæ Victorio in feudis Germani contra quoscunque debitores, qui assensu carent: nec quicquam refert, quod assensus dicatur impetratus postquam Germanus foro cessisset, quia talis actus, nec communi, nec Regni iure, Germano bonorum suorum dominium, aut administrationem ademit; pro quibus explicandis primo loco dispiciemus, quid secum afferat decoctio, seu conturbatio iure communi, deinde, quid de ea re constitutionibus, aut pragmaticis sanctionibus in Regno statutum sit. Primum, seruata patrimoniorum distinctione, quoad mensam attinet, Germanus earum pecuniarum dominium amisisse dici non potest, quia nunquam habuit l. denique, & l. nec vtilem, ex quib. caus. maior. Argentarij enim depositarij dicuntur d. l. si hominem §. quoties foro ff. depos. & habent tantum ministerium l. argentarius ff. de edendo, cum dominium sit apud deponentes l. 2. si cert. petat. Ipsis autem decoquentibus officium illud, ac ministerium claditur l. si aliquid de suscept. & arcar. lib. 10. habet enim illud officium publicam causam, dicta l. argentarius; & ad publicos magistratus spectat fidem non falli l. 1. de constitut. princ. Si igitur de mensæ rationibus ageretur sine controuersia Germanus postquam conturbauit, nihil vt argentarius gessisse videri posset, argum. l. peculium nascitur de pecul. Quod verò ad priuata bona spectat, fraudator latitans, qui & ipse foro cedere dicitur l. vltim. de cur. bon. dando, neque dominium, neque administrationem perdit rerum suarum, cuius rei argumentum est, quod fraudator descriptus à glos. in l Imperatores de cur. bon. dando, contrahit, paciscitur, stipulatur, pignori apponit, & vendit, vt ante l. 1. & l. qui autem §. apud Iabeonem, & toto titulo ff. quæ in fraud. credit. & solum illud actione prætoris intra annum rescinditur, quod in fraudem creditorum gestum apparet, cum cetera firma, ac rata permaneant, quod certè non esset, si ab initio latitationis, suarum rerum ius amisisset d. l. 1. & l. qui autem §. apud Iabeonem, & §. sciendum eodem titulo. Immò illud ipsum, quod rescinditur argumentum est, factum esse ab habente potestatem, alias non oporteret rescindi, quod nunquam valuisset, argum. tit. C. quando prouoc. nõ est nec. neque post annum negaretur actio, vt dicta l. 1. Nec refert, quod fraudatore latitante detur bonis eius curator, quia id iurium seruandorum causa fit l. 2. ff. eodem, cum dominium apud ipsum resideat, argum. eiusdem l. Imperatores, dum dubitat de actione, præsertim antequam bona possideantur d. l. qui autem §. apud Iulianum, cum & in cessione bonorum expressa sit locus pœnitentiæ, Bart. in l. 3. & l. qui cedit de cession. bonor. In feudis autem perspicuum est decoctionem, seu latitationem vasalli nihil operari, quoad feudorum amissionem. Certæ enim sunt causæ, quibus feudum amittitur, de quibus in titul. quib. mod. feud. amitt. & de feud. sine culp. non amitt. & quæ sit prima caus. benefic. amitt. Et tunc aut aperitur Domino, aut defertur ad agnatos ex forma inuestituræ, iuxta distinctionem Doctor. & præcipuè Camerarij in cap. 1. an agnat. vbi igitur neque Domino, neque agnatis acquiritur, ineptè dubitatur an feudum amissum sit, vt in casu nostro, in quo neque in Dominum, neque in tenorem inuestituræ peccatum est, alioquin ipsius Domini conditio deterior fieret, si contra ipsius voluntatem amitteretur feudum, & non sibi, vel ex forma inuestituræ alijs acquireretur d. l. imperialem, & cap. 1. de duob. fratr. Quapropter nullo alio facto ipsius vasalli potest ei auferri feudum contra voluntatem recti Domini, cum ipse sit verus Dominus, & vtile dominium consideretur tanquam chimera, vt sæpè dicit Andr. Itaq. in cessione bonorũ non venit feudum, Bald. in l. 1. C. de cess. bonor. Iaf. in §. vlt. instit. de action. nu. 27. Immò si expressè feudum à vasallo repudiaretur Domino, repudiatio non valeret, si gratia vtriusque concessum esset, vt planè probat Camer. in d. l. imperialem pag. 20. col. 4. lit. V.

Apparet igitur ex tali latitatione non posse
28 perimi vasallo feudum, præsertim in beneficium extraneorum; & si ex ea latitatione di-
29 rectus Dominus detrimento afficeretur, vt quia à vassallo latitante debitum seruitium cõsequi non posset, eo casu tàm iure communi feudorum, quàm iure Regni consideratur, an sit iusta aliqua excusatio, propter quam non sit præstitum seruitium, & si nulla subsit, vasallus feudo priuatur, Andr. in §. sed nec alia iustior, quæ sit prima caus. benef. amitt. à nu. 33. vsque ad 36. in nouis, & in Constit. Regni si vasallus à Domino col. 6.

Si verò Dominus feudum accepisset, accedenti postea feudatario, & causas alleganti restituet, idem Andr. in dicta 6. colum. vers. sed si
30 post acceptam; vnde apparet feudum non haberi tanquam deuolutum, sed esse in pendenti, donec cognoscatur de causa: quia dominium vtile non perditur ipso iure, cum vasallus non seruit, sed ei debet per sententiam auferri, Andr. in cap. 1. de feud. sine culpa non amitt. §. ex quo nu. 4. & in propria specie vasalli decoctoris decidit damnatæ memoriæ, Glos. Paris. §. 18.
nu. 20. Cùm igitur ob eam causam Germanus non sit vocatus à Rege ad præstandum seruitium, neque præcedente causæ cognitione sit disassitus per exguardum, vt in d. constit. si vasallus, neque fiscus in possessionem missus, nul-
31 lo modo dici potest ipsum feudo priuatum esse; & propterea assensus potuit impetrari super his feudis: præsertim cum in feudis non
32 possit considerari fraus anteriorum creditorum, qui assensu carent, cum ipso iure auctore habens assensum præferatur anterioribus, vt dictum est; vnde licet sibi vigilare, argum. d. §. sciendum l. qui autem de his, quæ in fraud. creditor.

Cæterùm si pragmatica Caroli V. opponatur, qua Numularij conturbantes foriudicantur, & adstruatur, foriudicatos haberi, vt mortuos: post mortem autem non posse impetrari assensum. Respondetur eam fortasse locum
33 esse habituram post ipsam interdictionem, vt inquit Bald. de effectibus foriudicationis l. 1. nu. 19. & 20. C. de hæred. instit. quibus addi possunt, quæ in ipsa materia assensus impetrati ante condemnationem, tradit Afflict. decis. 385. quæ eo magis prævalent in casu nostro, cum assensus fuerit impetratus, quo tempore, neque Germanus condemnatus, neque curatores bonis dati, neque duodecim dies elapsi erant præfixi à Regia pragmatica, neque illi ipsi sex dies intra quos Germano reuersio permittebatur, cum nulli adhuc crimini esset obnoxius; & hæc tantummodo attigisse satis sit. Reliqua verò suppleantur, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Conditiones omnes in testamẽto positæ sunt adimplendæ in forma specifica.*
2 *Coniuncti sanguine à testatore prælati censentur, & magis prædilecti.*
3 *Vocatos ex testamento arguitur fuisse prædilectos ex præsumpta mente testatoris.*
4 *Trebellianicæ locus non est, cum à testatore expressè prohibita est.*
5 *Trebellianica liberis primi gradus prohiberi potest, & ita iudicatum.*
6 *Legitima sub fideicommisso vniuersali non includitur.*
7 *Legitima liberis primi gradus potest prohiberi, quando sunt instituti in plus, quam in legitima sub fideicommisso compræhenditur.*
8 *Capitulum Regis Ferdinandi 43. præcipit, vt vltimo morienti possessio continuetur.*
9 *Substituti contra Capitulum Regis Ferdinandi habent remedium l. final. C. de edict. Diu. Adrian. quod datur aduersus titulo possidentem pro hærede, vel possessore.*
10 *Interdictum quorum bonorum competit fideicommissario.*
11 *Fideicommissarius hæredis locum obtinet.*
12 *Fideicommissario hæreditatis petitio conceditur aduersus possessorem, vel hæredem putatiuum.*
13 *Fideicommissarius si adeptus esset possessionem, & ab ea deiectus experiri poterit remedio l. meminerint C. vnde vi.*
14 *Qui se fundat in instrumento protestatione aduersus illud non releuatur.*

Pro Dominis Natalitio, & Barbaro de Fide.

ARGVMENTVM.

An testatoris fratres, posthumis, & eorum substitutis, si sine propria prole decesserint substituti præferantur patri impuberis vltimo morientis; & an trebellianica, & legitima possit à testatore prohiberi.

CONSILIVM XCV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

Circa facti speciem transmissam, vt breuiter, quid iuris esse videatur, respõderetur, ob temporis angustiam concessam conclusiuè procedetur, & sũma erit, Natalitium, & Barbarũ de Fide Frãcisci testatoris fratres posthumis, & eorum substitutis, quandocũque absque propria

propria prole decesserint substitutos admittendos, ac præferendos esse Antonio Celesti vltimi morientis impuberis patri.

In primis, quia conditiones omnes, sub quibus ipsi Natalitius, & Barbarus substituti fuerunt, sunt formiter purificatæ, vt ex facti serie euidenter apparet, meritò, &c. l. Mæuius l. qui hæredi ff. de condit. & demonstr. l. cedere diem de verbor. signif. cum vulg. 1

Rursus, quia cum sint ex consanguineis, & à testatore prælati censentur magis prædilecti, ideoq. patrem substituti vltimo mortui excludunt, Trentacinqu. in suo tractat. de substitut. cap. 6. fol. 26. nu. mihi 12. Bald. Alexand. Soccin. Rip. in l. cum proponas C. de hæred. instit. Imol. in l. si patersamilias ff. eodem per l. 2. C. ad orf. per l. vltim. C. de instit. & substit. & per l. quidam, ita in testamento ff. ad trebell. quod indè apparet, quoniam cum sint ex testamento vocati, arguitur ex præsumpta mente testatoris eos fuisse prædilectos, Castrens. in l. hæredes mei §. cum ita, & ibi Rip. nu. 133. ff. ad trebell. post Bald. cons. 435. & cons. 270. lib. 3. cum similibus, & etiam Menoch. præsumpt. 186. nu. 21. lib. 4. 2 3

Quinimmò, nec trebellianicæ locus erit, cũ eius fuerit à testatore expressa prohibita detractio, iuxta §. si verò expressim in authent. de hæred. & falcid. & in authent. sed cum testator C. ad l. falcid. quæ etiam liberis primi gradus prohiberi potest, secundum magis communem sententiam, si rectè animaduertatur, vt latè ex Gabr. colligitur lib. conclus. ad trebell. concl. 1. n. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 198. num. 4. & cons. 164. nu. 25. lib. 2. Viu. opin. 1005. & ita etiam fuisse iudicatum in Sacro Neapolitano Consilio, & à supremo Collaterali confirmatum, testatur Vincent. de Franch. decis. 11. sub nu. 19. post Rot. Roman. decis. 8. tit. de testament. 4 5

Minus legitimæ, nam quamuis velut filij patrimonium sub fideicommisso vniuersali non includatur Ruin. cons. 52. & 58. lib. 2. Rip. in l. Centurio nu. 49. ff. de vulgar. & pupill. & in l. in quartam num. 114. ff. ad l. falcid. Immò non impeditur, quominus etiam ad extraneos trãsmittatur Dec. cons. 81. col. 1. & 2. nihilominus, vbi filius in plus, quam legitima sit institutus sub fideicommisso comprænditur, licet testator in bonis suis substituat, Ruin. d. cons. 52. sub num. 4. Bald. Angel. & commun. relati per Cæphal. cons. 16. num. 56. vol. 1. Aretin. in l. qui duos col. 2. ff. de vulg. & pupill. Pedroch. cons. 6. nu. 40. & alij per Marzar. in epit. fideicom. q. 50. idq. euenisse in casu, de quo agitur, ex facti narratione euidenter apparet. 6 7

Nec obstat aditio temerè facta ab Antonino tot prætensionibus falerata: nam & si substitutis resistat Capitulum Regis Ferdinãdi. 43. quo vltimi morientis possessio in hæredem continuari præcipitur; possunt tamen substituti aduersus illum experiri remedia l. vltim. C. de edict. Diu. Adrian. tollend. quod contra possidentes titulo pro hærede, vel pro possessore datur, glos. in d. l. vltim. in verb. ex parte, & ibi Doctor. Pers. de adipisc. possess. nu. 185. Menoch. eod. tract. remed. 4. num. 48. 206. 214. cum seqq. & sufficiet testamentum ostendere, Bart. in d. l. vlt. nu. 15. Castrens. & alij. 8 9

Sed in proposito, quia in hoc factum sufficienter non fuit explicatum optimè facit interdictum, quorum bonorum, quod fideicommissario competit post legalem etiam acquisitionem, cum hæredis locum obtineat l. postulante §. sed & in huiusmodi ad trebell. Bart. in d. l. fin. sub nu. 9. etiam contra possidentẽ titulo pro hærede l. 1. ff. quorum bonorum l. 2. C. eodem, Bart. in d. l. 1. & in l. final. C. de edict. Diu. Adrian. tollend. & erit legitimus contradictor aduersus quemlibet, cum de iure suo incontinenti probare possit ex sola testamenti ostensione, Doctor. omnes in d. l. fin. denique fideicommissario hæreditatis petitio non denegatur aduersus possessorem, vel hæredem putatiuum l. fin. §. 1. ff. de fid. hær. pet. Corn. cons. 18. col. 4. in princ. vol. 3. 10 11 12

Quod si possessionem adeptus esset, & ab eo Iudicis auctoritate deiectus experiri poterit remedio l. meminerint C. vnde vi, iuxta not. per Abb. in cap. conquerente de restit. spoliat. Iaf. in l. iustè possidet de acquir. possess. & alibi passim. 13

Postremò, dum se fundat Antonius in instrumento dotali, ipsius protestatio non releuat, nec impedit, quominus instrumento plena fides cõtra eius protestationem præbeatur Dec. in l. vlt. nu. 6. C. de edend. post Bald. in l. 1. vers. vlt. C. vt quæ des. Aduoc. Mascard. de prob. lib. 2. fol. mihi 207. nu. 17. Roman. cons. 433. sub nu. 10. Natt. cons. 365. num. 4. lib. 2. cum similibus, quoniam non est in potestate partis restringere vim instrumenti probatiuam, vt per Dec. loco præallegato, post Innoc. in cap. cum venerabilis de exceptionibus. 14 15

Ex quibus, si rectè considerentur, erit omnibus propositis dubijs breuiter pro temporis angustia satisfactum, quæ latius probari poterunt, si necessitas causæ requiret, saluo semper, & reseruato in omnibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum ab Ecclesia ad feudum valet, immò ex maioritate rationis.*
2 *Legata re ecclesiastica debetur æstimatio.*
3 *Legatum feudi licet inualidum quoad corpus, erit tamen validum quoad æstimationem.*
4 *Argumentum de emphyteosi ad feudum valet, & nu. 25.*
5 *Legata emphyteusi, æstimatio debetur.*
6 *Legati earum rerum, quarum commercium non est prohibitum, sed sub certa dumtaxat conditione alienantur, debetur æstimatio.*
7 *Feudum non est extra commercium, cum de eo permit-*

permittatur dispositio Principis accedente cõsensu nu.19.

8 *Assensus Principis facilè impetrari solet super alienatione feudi.*

9 *Legatæ rei ex verisimili mente testatoris debetur æstimatio, quando res ipsa præstari non potest.*

10 *Tacitum non debet plus operari, quam expressum.*

11 *Feuda præsumuntur esse hæreditaria pro hæredibus, & successoribus concessa, & in dubio ita præsumuntur.*

12 *Testator potest in feudo hæreditario imponere legem, quam vult inter agnatos, & fideicommissum inducere.*

13 *Hæres non potest venire aduersus defuncti dispositionem, & nu.28.*

14 *Legato feudo ex dispositione testatoris debetur æstimatio.*

15 *In feudo ex pacto, & prouidentia nullam esse defuncti voluntatem non in hæreditarijs, & quid in filijs.*

16 *Argumentum de militia ad feudum licitum est.*

17 *Legata militia debetur eius æstimatio.*

18 *Æstimatio eius, quod præstari non potest, non debetur.*

20 *Feudum ad primogenitum pertinet in vim legitimæ.*

21 *Legitimæ onus imponi non potest si nil aliud à testatore perueniat ad filium.*

22 *Feuda dignitatum diuisionem non admittunt.*

23 *Legitima detrahitur de bonis omnibus hæreditarijs.*

24 *Æstimationem non deberi, vbi res legata legantis morte extingueretur, secus si ad hæredem transit ius illud.*

26 *Seruitus feudo non potest imponi, vt successor ad illam teneatur, nisi hæres retineret alia bona vltra legitimam.*

27 *Hæres obligatur ex aditione hæreditatis.*

29 *Deberi æstimationem legato feudo, sæpè iudicatum.*

30 *Testator potest feudorum æstimationem perpetuò subijcere fideicommisso.*

31 *Feudum hæreditarium fideicommisso subijci potest, & sequuta alienatione proximiori agnato vendicatio competit.*

Pro Admodum Illustri Domino D. Ioanne Francisco de Afflictis.

ARGVMENTVM.

An legato feudo, æstimatio debeatur?

CONSILIVM XCVI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa perillustris D. Io. Frãcisci de Afflicto ab eo, cui deesse non possum, rogatus, quid iuris sẽ etiam breuiter explicabo, nullam enim, aut saltem modicam mihi videtur habere difficultatẽ, nimirum, vt pro feudis Nucciani, & Cateniani ipsius Auo legatis, qui patris erat secundogenitus, iustam petere possit æstimationem: sic enim plurimi testantur pluries fuisse iudicatum, & ratio simul, atque æquitas suadent, vt ex aliquibus sine solemni apparatu pluribus prætermissis probabitur.

In primis, arguendo ab Ecclesia ad feudum,
1 ex maioritate rationis, quæ viget in Ecclesia, ad tradita in l. vltim. C. de sacrosanct. eccles. in l. Respublica C. ex quib. caus. maior. in l. in Rempublicam C. de iur. Reipubl. lib. 11.

Sed legata re ipsius Ecclesiæ substinetur le-
2 gatum, vt debeatur æstimatio, Hostiens. & alij in cap. filius de test. Bald. Castrens. & Imol. in l. idem Iulianus §. vltim. de legat. 1. vbi idem probat Alex. arguendo de re dotali ad ecclesiastic. & Aret. de re pupilli, & de rebus fisci, ad res Ecclesiæ, quos sequitur Curt. Iun. cons. 30. lib. 1.
3 meritò si legatum feudi sit inualidum quoad feudum, erit validum, quoad æstimationem.

Rursus arguendo de emphyteusi ad feudum,
4 iuxta l. 1. cum glos. ff. si ager vect. vel emphyt. pet. ad not. in l. possessores C. de fund. patr. lib. 11. in cap. 1. §. rei autem, & §. vlt. de inuest. de re
5 alien. fact. vbi Bald. Aluar. & alij; sed pro legato emphyteusis æstimatio debetur, Specul. de loc. §. nunc aliqua vers. 117. Soccin. Iun. cons. 74. nu. 16. lib. 1. & huiusmodi arguit Fab. in §. non solum in fine, instit. de leg. Bald. in cap. 1. in princ. de success. feud. ergo sic pariter de legato feudorum dicendum est.

Præterea, quia quarum rerum commercium
6 non est prohibitum, sed sub certa dumtaxat conditione alienatio, earum debetur, si legatæ fuerint, æstimatio d. l. idem Iulianus §. fin. d. §. non solum, vbi Fab. de leg. l. cætera in princ. & §. si duobus, & l. Senatus, simul iunctis de leg. 1.
7 at non est feudum extra commercium, cum de eo permittatur dispositio, Principis accedente consensu, Bald. in d. cap. imperialem nu. 16. de prohib. feud. alien. per Feder. Capyc. decis. 115. post Fabr. in d. §. non solum, meritò æstimatio debetur, Isern. in d. cap. 1. §. vltim. de inuestit. de re alien. fact. Camerar. in d. cap. imperialem fol. 27. lit. B. cum seqq. & lit. M. de prohib. feud. alien. per Feder. præsertim cum
8 huiusmodi assensus facilè præstari soleat, Iacobin. de feud. verb. Princeps, vers. 44. Minad. in constit. in aliquibus nu. 33. argum. l. apud Iulianum §. vlt. de leg. 1.

Accedit, quoniam ex verisimili mente testatoris

toris debetur rei legatæ æstimatio, quando res
9 ipsa præstari non posset, iuxta not.in d.§.non solum,& in l.cum alien.am.C.de legat.Soccin. Iun.d.cons.74.nu.18. lib.1. Hic verò in casu,de quo agitur, disponentis voluntas fuit expressis verbis declarata: sic enim expresse præcepit, vt in omnem euentum quo feuda legata non possent præstari, ipsorum iusta debetur æstimatio,
10 non debet igitur plus operari tacitum,quam expressum, iuxta not.in l.cum quid, si cert.pet. cum vulg. ergo æstimatio omninò debetur, glos. in l.si quis inquilinos ff. de legat.1. in d.§. non solum, instit. de leg. Camerar.vbi supra lit.R.

Præsupponitur præterea, hæc feuda esse hæ-
11 reditaria, pro hæredibus, & successoribus concessa, Isern. in cap.1. §. hoc quoque de succes. feud. in cap.1. vers.vbi verò ad finem an agnat. Bart. in l. vt iusiurandi §. si liberi de nou.oper. nunc.Bald.in l.cum virum ad finem C.de fideicomm.in l.1.q.34. ff.de rer.diuis. Dec.cons.78. nu.6. Curt.Iun.cons.1.col.5 & seq. & in dubio hæreditarium intelligeretur Bald.in cap.1.col. 4.an agnat. Alex.cons.26.col.2.in 5. Curt.Iun.
12 cons.3.col.2.Decian.cons.23.num.39.lib.1. potuit igitur testator huiusmodi feudis, quam legem voluit imponere inter agnatos, & fideicómissum quoque inducere, Isern. in cap.1. de succes.feud.pat. Bald.in cap.1.de vasall.decrepit.ætat. Alex.cons.28.in 5. cum alijs per Paris.
13 cons.3.num.18. & seq.lib.1. sed quia aduersus defuncti dispositionem hæres venire non potest l.2.C.si quid in fraud.patr.l.cum à matre C.de rei vendic.l filium ff.de lib.caus.l.1.& vlt. de except. rei iudic. l 1. C.si aduer.vend. pign.
14 cum similib. meritò ex testatoris dispositione feudorum,de quibus agitur, æstimatio præstari debet.

Nec obstat,de feudo generaliter nullam esse
15 defuncti dispositionem cap.1. in princ. de succes.feud.eseq. illud absque Domini licentia inalienabile cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. & in constit. diuæ memoriæ, cum simil. per Fabr. in §.alteri instit. de inutil. stipul. Isern.in prælud. feud. q.4. Alex.cons.30. ad fin.lib.1.

Quoniam agimus de feudis hæreditarijs,non etiam ex pacto, & prouidentia, vt Isern.in cap. 1.nu.10.de alien.feud.pat. Immò etiam si esset ex pacto,& prouidentia, idem dicendum esset in filijs, Isern.in cap.1. an agnat.in cap.1.§.vlt. de succes.feud.in cap.si vassallus de feudo suo, si de feud. defic. mil. Aliud est præterea in feu-
16 do alienari de iure prohibito, aliud in æstimatione ipsius, sic obseruatur in militia, à qua ad feudum licita est argumentatio, Isern.in cap.1. in fin. de benef.fratr. in cap.1. §. si mulier de cap.Conr.in d.cap. imperialem §.præterea Du-
17 catus nu. 39. cuius tamen æstimatio debetur, & si illa legata interdum præstari nequeat l.filiusfamil.§.si quid olim de leg.1.l.fideicommissa §.si seruo de leg.3.

Neque refragatur idcircò non deberi æsti-
18 mationem eius,quod præstari non potest, sicuti feudum est absque assensu Principis, iuxta not.per Bald.in d.cap.imperialem in princ. sub nu. 18.vers.deinde vides ad text.in d.l.idem Iulianus §.vlt. de leg.1.

Quoniam esse feudum in commercio nostro
19 supra probatum est, consequenterq. præstari posse, & licet non absque Domini assensu, non ideò tamen, quid impossibile reputari debet, cum passim assentire soleat,vt per Doctor.in l.continuus §.cum quis de verbor. obligat. Anchar.in regul.semel Deo, de regul.iur.in sexto, Camer.ibidem lit.N. & seq.

Neque obstat ad primogenitum pertinere
20 feudum in vim legitimæ, vt in cap. licet, vbi glos. Innoc.Hostiens. Io.Andr.Butr. Cardin.& alij de vot. & Gemin. & alij in cap. graui de suppl.negl.prælat. in sexto, Abb.cons.12.col.3. lib.1.& cons.3.col.3. lib.2. Doctor. in auth. nouissima C. de inoffic. testam. at legitimæ onus
21 imponi non potest l. quoniam in prioribus C. de inoffic. testam. ergo, &c. Quoniam procederet,vbi ad primogenitum nihil aliud,quam isthæc feuda, de quorum æstimatione agitur, à testatore peruenissent:at præter ista,& alia plura bona feudalia, atque allodialia peruenerunt, quæ legitimam illi debitam longè excedunt, ad not.per Recent.in d.authent.nouissima.qui-
22 nimmo cum non sint isthæc feuda dignitatum, quorum diuisio non admittitur, quando allodialia ad legitimam non sufficerent, nihil obstat, quominus ex istis suppleri posset, & ita
23 text.in d.cap.imperialem §.præterea Ducatus, etenim de bonis omnibus hæreditarijs legitima detrahitur, Bart. in l. suus quoque de hær. inst. Bald. & Castrens. in l.scimus C. de inoffic.test. in l.iubemus C.ad trebell.

Minus obstat,æstimationem non deberi, vbi
24 res legata legantis morte extingueretur, velut emphyteusis, Bart.in l.quod in rerum §.1. per illum text. & ibi alij communiter de legat. 1. Bald. & Aluar. in cap. 1. §.donare, qual.olim feud.alien.pot.Bald.& Salyc.in l.vxor patrui C. de legat.Alex.cons.9. ad finem lib.2. Curt.Iun. d. cons.30. Camerar. in d.cap. imperialem fol. 26.lit.D.cum simil.per eum, pari ratione idem in feudis dicendum videtur. Nam procedunt hæc,nisi ius,quod morte finitur, ad hæredem non transiret, vt feudum hæreditarium, quod ad primogenitum velut ad hæredem defuncti transit,vt per Isern.in cap.1. §.hoc quoque sub nu.8.de succes.feud.Loffred. cons.1.nu.89. Ias. in d.l.quod in rerum §.1.col.2.& 3. Alba cons. 630.nu.10. in quarto. Rursus emphyteusis, vbi transitum est ad hæredes, ex legato ipsius, debetur ius illud vtile, quo fruebatur defunctus,
ad not. in l.si domus §.vltim. de legat.1.& de
25 huiusmodi emphyteusi ad hæredes transitura, ad feudum, quod hæreditarium est, argumentum rectè procedit,vt supra dictum est, Alba d.cons.630. nu.11.

Hinc etiam tollitur, quod à Doctor. dici fo-
26 let, nec seruitutem feudo posse imponi, vt ad illam successor teneatur, vt per Isern.in d.cap. imperialem in princ. in cap.1. §.quid ergo in princ.de inuestit. de re alien.fact. glos.in cap.1. in verb. alienationes de cap. Corr. Bald. & Aluar.

uar.in d.§.donare, Alex.conſ.18.in quinto, neque ergo illum ad æſtimationem obligare:nam
27 cum obligetur hæres ex aditione hæreditatis §.1.inſti.de oblig.quæ ex quaſi contr.Bald.in d. cap.imperialem in princ.Alex.in l.ſi patroni in princ.ſub nu.14. verſ.ſed ad hoc motiuum ff.ad trebell. & ſimus in feudo hæreditario, longeq. amplius retineat, quam iure legitimæ ſibi de-
28 betur, vt ſupra non poterit venire contra defuncti diſpoſitionem l. cum à matre C. de rei vendic.cum concord.ſupra alleg.

Ex quibus ob temporis breuitatem, breuiter, ſic adnotatis, iuris eſſe arbitror feudorum Nucciani, & Cateniani iuſtam æſtimationem D. Ioanni Franciſco de Afflictis omninò deberi, & ita in fortioribus terminis ſæpè alias fuiſ-
29 ſe iudicatum,teſtatur D.de Ponte conſ.88.in princ.poſt Camer.in d.cap.imperialem fol. 26. Frecc.de ſubfeud.lib.3.different.12.Minad.in conſtitut. in aliquibus num. 33. & alios, quos refert.

Quæ multo magis locum ſibi vendicabunt in legato, & aliorum ſtabilium bonorum in villa Miani exiſtentium, in quo eadem, & maior ratio militat, vt minimè opus ſit amplius inſiſtere.

Nec dubitandum eſt,prædictam feudorum
30 æſtimationem potuiſſe fideicommiſſo ſubijci, prout prudens teſtator illam ſubiecit, conſtituendo perpetuum fideicommiſſum in fauorem deſcendentium ordine ſucceſſiuo, iuxta l.vlt.C.de verbor.ſignif. l.peto §.fratre l.cum ita §.in fideicommiſſo de legat.2. latè Scribent, in l.filiusfamil.§.Diui de legat.1. Alex.conſ.56. in primo,Soccin.Iun.conſ.170.nu.48.lib.2. Gabr.lib.4.tit.de fideicomm.concluſ.9.nu.9.& 22.
31 Nam & feudum ipſum hæreditarium fideicõmiſſo ſubijci poteſt, Alex.latè conſ.10. in 3. latiſſimè Curt.Iun.de feud.par.1.princ.q.8. & 4. part.princip.q.penult. atque conſ.1. ſub nu.13. Decian.d.conſ.23.num.41. lib.1. ita vt ſequuta alienatione, vel obligatione proximiori agnato reiuendicatio competat l. cum pater §. liberis. l.peto §.vltim. l.codicillis §.inſtituto, vbi Bart. de legat. 2. qui enim alienauit, vel obligauit omne lucrum amittit l.vltim.C.de fideicomm. Doctor. in d.l.filiusfamil.§.Diui, cum alijs per Peregrin.de fideicomm.art.14.nu.8.Hinc cum feuda, de quorum æſtimatione agitur pro ſatisfaciendis creditoribus aui, atque patris Domini Ioannis Franciſci,alienata fuerint, ipſe veluti proximior,pretium illorum poterit vendicare, iuxta text. cum ibi not. in auth.res quæ C. commun.de legat.& ſic, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes ſingulares non probant.*
2 *Teſtes debent eſſe conteſtes de loco,& tempore, quando locus, & tempus ſunt principaliter de ſubſtantia.*
3 *Si quis dixerit ſe gratis concedere habitationem alicui in aliquo loco, non eſt de ſubſtantia probationis faciendæ locus, & tempus, ſed vtrum dixerit.*
4 *Teſtes ſingulares dicuntur, qui in ſuis depoſitionibus iungi non poſſunt.*
5 *Teſtes non dicuntur ſingulares, ſed conteſtes. quando depoſitiones licet diuerſæ ſimul coniungi poſſunt.*
6 *Teſtes concordes in eiuſdem rei finem,non dicuntur ſingulares.*
7 *Teſtes ſingulares plenè probant, ſi ſunt tales,quibus fides danda eſt à Iudice, & perſonarum qualitas,& cauſæ id exigit.*
8 *Clauſula ſola facti veritate inſpecta, operatur, vt fides danda ſit teſtibus ſingularibus, & non concludentibus.*
9 *Quod non eſt veriſimile, falſitatis habet imaginem.*
10 *Iuramentum ſuppletorium deferendum eſt,quando eſt ſemiplenè probatum, etiam per plures teſtes.*
11 *Iuramentum ſuppletorium non deferri, quando plures teſtes ſunt examinati, declaratur.*
12 *Res inter alios acta aliis non prodeſt.*

Pro Excellentiſſimo Iureconſulto Domino Marcello Beringutio,contra D. Cęſarem de Ambroſijs.

ARGVMENTVM.

Teſtes quando dicantur eſſe ſingulares, & quam probationem faciant, & quando iuramentum ſuppletorium ſit deferendum.

CONSILIVM XCVII.

Adſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

IN caſu nobis propoſito breuitati ſtudẽdo,dicimus,quod fuerunt examinati ſex teſtes, quorum dicta obſecro, vt videantur ad probandum D. Cæſarem de Ambroſijs conceſſiſſe habitationem cuiuſdam domus per eum nouiter fabricatæ gratis, & ſine præmio per quatuor menſes D.Leonardo Columbino,contra quem (vt audio) motiuatur non eſſe conteſtes,& ſic conuentionem non probari, vnde cum ex aduerſo conſtet D. Leonardum habitaſſe, meritò prætenditur, vt teneatur ad ſoluendum penſionem.

Dicitur primò, quod quamuis teſtes ſingulares

lares non probent cap.causam de testib. cum vulg. præsertim si non sint contestes loco, & tempore cap. nihilominus 3. q. 9. Tamen hoc procederet, vbi locus,& tempus essent principaliter de substantia probationis faciendæ in l.1.in fine,cum seq. ff. de incend.ruin. naufr. & est glos.in l.ob carmen §.fin. ff.de testib. Innocent. in cap.qualiter, & quando il secondo de accusat.de quo plura exempla ponit Lanfranc. de Oriano in tractat.de testib.nu.120. sed quod Cæsar de Ambrosijs dixerit in tali loco, vel tali tempore se gratis concedere habitationem per quatuor menses D. Leonardo Columbino non est de substantia probationis faciendæ; sed vtrum dixerit, & an probetur talis conuentio, ergo esto,quod in hoc non essent contestes,non debet talis singularitas obesse.

Rursus, illi dicuntur testes esse singulares, qui in suis depositionibus simul iungi non possunt, & è contrario illi dicuntur non esse singulares, sed contestes,quorum depositiones (licet diuersæ) simul iungi possunt, vt magistraliter declarat Bald.in l.de quibus num.37.ff.de legib. & ideò si testes concurrant, & concordent in eiusdem rei finem non dicuntur singulares l. qui sententiam C. de pœn. per quem text.idem voluerunt Oldrad.& Bald.in l.1. ad finem C.si vnus ex plurib. Sed dicti omnes sex testes examinati tendunt ad eundem finem, omnes quidem probant conuentionem prædictam diuersis temporibus factam, & ratificatam, & confessatam per dictum Cæsarem, ergo non debent dici singulares, sed contestes.

Sed esto, quod singulares essent, si Iudex sciat personas examinatas esse tales, quibus ille possit fidem adhibere, omninò secundum dicta illorum testium iudicare tenetur, vt per Paul. Castrens.in l.admonendi de iureiur. cuius sententiam tanquam singularem refert Hippolyt. de Marsil.singul.114.secundum nouam impressionem, sed informent se Iudices de qualitatibus testium, & quis sit Dominus Franciscus Bottines Abb. habens introitum valoris 600. aureorum, quis etiam sit Dominus Nicolaus Antonius à Marra V. I. D. qui etiam alij sint, qui examinati fuere. Rimenturq. etiam rogo, an Dominus Leonardus Columbinus, cui soluitur pro salario summa 750. aureorum à Rege pro publica lectione vespertina, iniustè negaret soluere pensionem modicissimi valoris, si ad eam teneretur,& an caderet in sensum,vt talis,tantaq. arrogantia esset hominis, vt detractaret in patria aliena,si ad eam soluendam obnoxius esset, & perspectis omnibus,non dubitatur, quin his testibus (quamuis singularibus) omnimoda adhibenda esset fides,quæ animum, cuiusque iusti Iudicis mouere debent,vt docet Specul.in tit.de testib. §.postquam de testibus nu.2. vers.quid si plures.

Quibus accedit, quod quando datur in iudicando clausula sola facti veritate inspecta (vt notum est habere Iudices Magnæ Curiæ Vicariæ ad not. per Grammat.decis.19. à nu 3. Marant.in 2.part.sui specul.nu.9.) possunt credere Iudices etiam solis testibus persuasiuè probantibus,& non concludentibus,vt latè per Ias. in l.certi conditio §. si nummo nu.32. & 33. ff. si cert.petat. sed cum Dominus Leonardus haberet aliam domum conductam per quatuor menses, pro qua soluebat pensionem. Item cum dictus Cæsar nouam cóstruxisset domum, & duo affictaret. Primum à pluribus inspiceretur, quod propter plurium diuersarum personarum concursum eidem facilè eueniebat:secundum, vt propter habitationem alicuius honestæ personæ (prout erat ipse Dominus Leonardus) carius in futurum locaretur: non est verisimile, & idem falsitatis habet imaginem, & duas pensiones soluere noluerit: ergo licèt testes minùs concludentèr probarent, tamen eisdem,& potest,& debet per quemlibet iustissimum Iudicem plena adhiberi fides, vt etiam patebit ex his,quæ inferius deducentur.

His quoque accedit,quod dictus Cæsar locauit etiam infra tempus,quo Dominus Leonardus habitabat, eadem mansiones, quibusdam scholaribus,vt probant testes,excepta vna Camera: ex qua locatione infertur de necessitate, quod Dominus Leonardus non esset conductor, quia non esset passus pro tali locatione alteri solui mercedem, vel vt durante sua locatione alteri sublocaretur, sed coniungant boni Iudices omnia simul, & proinde dictus Cæsar tanquam temerè agens,omninò in expensis veniet condemnandus.

Vltimò, saltem negari non posset, quin sex testium depositiones facerēt semiplenam probationem,cum sint omni exceptione maiores, ergo deferendum esset iuramentum in defectum semiplenæ ad not. per Scribent. in l. admonendi,vbi Ias.nu.92.ff.de iureiur.

Nec obstat,si diceretur non deferri, quando plures sunt examinati, sed est vnicus tantum testis omni exceptione maior,vt per Bald. in d. l.de quibus num.38. vers.sed nunquid,cuius dictum sequitur Lanfranch. in d. tract. de testib. num. 22. Nam illud est verum, quando plures testes essent inuicem contrarij, & vnius dictum debilitaretur ex dicto alterius, tunc ex dicto plurium non est deferendum iuramentum, & supplementum, & ita loquitur Bald. sed in casu isto plures testes expresè idem deponunt, & nemo alteri aduersatur: ergo multo magis est deferendum iuramentum in supplementum.

Confirmantur prædicta, (& ideò diximus, vt legantur depositiones testium, , quia non sunt,vt dicitur) singulares,sed contestes,& optimè probant de loco, & tempore, & conuentione,quæ cum solo consensu perficiatur,debet remouere omnem difficultatem.

Nec obstat apodixa bancharia, seù cedula pensionis producta, per quam fortè apparere potest de sublocatione primæ domus, quam Dominus Leonardus antea conduxerat: nam respondetur primo, non apparere de aliqua sublocatione à Domino Leonardo facta, sed ab alio: est enim res inter alios acta, &c. Secundo respondetur, quod illa domus erat in duas partes diuisa,& non apparet de aliqua sublocatione facta

facta de parte conducta à Domino Leonardo. Tertio respõdetur, quod quamuis fuisset à Domino Leonardo sublocata, tamen non tollitur, quin Cæsar gratis concesserit habitationem domus suæ, vt per testes probatum est. Et ex his instatur pro iustitia, vt dictus Cæsar, tanquam temerè agens in expensis condemnetur, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium immunitatis concessum pro se, & posteris non comprehendit descendentes ex fœminis nu. 3. declaratur nu. 29. & 30.*
2 *Posterorum appellatione tàm ad fœminas, quàm ad eorum descendentes, quàm ad masculos refertur.*
4 *Priuilegium continens onerum remissionem se habet ad instar donationis, quæ cum sit stricti iuris non extenditur ad fœminas, & earum descendentes.*
5 *Priuilegium immunitatis est contra publicam vtilitatem, ideò non est latè interpretandum.*
6 *Priuilegia concessa pro se, & omnibus descendentibus masculis, & fœminis non porrigitur ad descendentes ex fœminis, quæ secundo nupserunt, & declaratur nu. 36.*
7 *Nepos ex filia non est de familia Aui.*
8 *Priuilegia exemptionis sunt ambitiosa, & regulariter non tenent, nisi facta sint ob benemerita, quæ constare debent.*
9 *Priuilegia sunt interpretanda, vt minus lædant ius commune.*
10 *Filiorum appellatione nepotes non continentur, secundum strictam interpretationem nu. 13.*
11 *Cui conueniunt verba dispositionis, conuenit quoque verborum dispositio.*
12 *Verba priuilegii nepoti ex filia conueniunt.*
13 *Idem, quod supra in nu. 11.*
14 *Nepos ex filia dicitur natus ex proprio corpore aui materni.*
15 *Hæredum appellatione omnes hæredes continentur, etiam extranei, & etiam si de hæredibus suis dictum sit, in materia tamen transmissibili ad omnes hæredes.*
16 *Successoris apellatione quilibet successor continetur, siue vniuersalis, siue particularis.*
17 *Clausula vtriusque sexus descendentes, arguit promiscuè, vt primo masculi, deinde fœminæ vocentur nu. 20. & 34.*
18 *Dictio, vtriusque, illius natura est, vt distribuat actum insolidum.*
19 *Feudum concessum pro se, & hæredibus masculis nepos ex fœmina admittitur, quamuis mater à feudo videatur excluſa nu. 28.*
21 *Filia instituta, & sub conditione substituta, si illa sine masculis decesserit, & illa cum nepote ex filia decesserit substitutum excludit.*
22 *Emphyteusis concessa pro se, filiis, & hæredibus, non solum ad masculos, verùm etiam ad fœminas, & eorum descendentes.*
23 *Emphyteusis concessa pro se, & liberis, etiam nepotem ex filia comprehendit.*
24 *Nepos ex filia succedit in feudo accepto ab auo pro se, & filiis masculis, quia ex propria significatione eorum appellatione continentur.*
25 *Clausula in priuilegio adiecta, nec alii hæredes, vel filii ex vtraque linea supersunt, demonstrat, vt nepotes ex fœmina debeant succedere.*
26 *Inuestitura, quæ fit pro se, & filiis, ac hæredibus suis vtriusque sexus in defectum masculorum veniunt nepotes ex fœmina.*
27 *Vocatus ex propria persona secundum tenorem inuestitur. dato, quod eum, qui præcedat inhabilis, non excludatur.*
32 *Nepos ex filia licet non sit de familia aui, est tamen de ipsius genere.*
33 *Assertio concedentis sufficit absque alia probatione in rebus non prohibitis, immò etiam inter prohibitas personas in præiudicium ipsius.*
35 *Verba in concessione generaliter expressa filiorum nomine continentur.*
36 *Beneficia Principum latissimam recipiunt interpretationem, in præiudicium etiam concedentis.*

Pro Hæredibus q. Domini Bartholomæi de Mancinis de S. Germano, cum Cassinẽsibus Monachis.

ARGVMENTVM.

Priuilegium exemptionis, & immunitatis concessum à Principe alicui pro se, & filijs hæredibus, & successoribus suis vtriusque sexus, deficientibus masculis ex linea masculina, num comprehendat nepotem ex filia hæredem aui.

CONSILIVM XCVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

EX confirmatione, & noua concessione priuilegij exemptionis, & immunitatis facta olim per Bonifacium Summum Pontificem, & alios, & postea per Illustrissimum quondam Cardinalem Ioãnem de Medicis Cassinensem olim perpetuum Commendatarium Bartholomæo de Mancinis de S. Germano pro se, & filijs, & hæredibus, ac successoribus suis vtriusque sexus, dubitatur nunquid nepos ex filia eãdem immunitate frui posse vigore eiusdem priui-

priuilegij intelligatur, cum is solus auo materno hæres vniuersalis extiterit. Circa quam dubitationem considerata priuilegij concessione tantum exhibita, breuitati studendo, videtur prima facie ad hunc nepotem ex filia tale priuilegium non extendi. Nam priuilegium immunitatis pro se, & posteris concessum non comprehendit descendentes ex fœminis l.1.§.1. ff. de iur.immun.qui tamen alioquin comprehenduntur l.final.de pollic. sed posterorum appellatio non minus ad fœminas, & earum descendentes, quam ad masculos refertur l. quod his verbis §.final.de legat.3.cap.quibusdam de pœn. Anchar. in cons.339. pro maiori intelligentia nu.3.Butr.in cons.9.viso puncto in 1.dub. Dec. in cons.269.num.2. & in l.2. de reg.iur. Igitur priuilegium, de quo agitur, ad nepotem ex filia non pertinere dicendum videtur.

Secundò, quia hoc priuilegium continet onerum remissionem, & se habet ad instar donationis, quæ cum sit stricti iuris §. actionum instit. de action. non extenditur l. quicquid adstringendæ de verbor. obligat. sed in onerum remissione fit stricta interpretatio, nec fœminæ, vel ex eis descendentes continentur, glos. in l.si ita scriptum sit in verb.vocabulo, & in l.filiabus de legat.1.Dec.in cons.32.sub num.4. Alc. in cons.2. tom.1.lib.4. nu.21. post Alex.in cons.125. lib.2. & quia hoc priuilegium immunitatis est contra publicam vtilitatem, secundum Castrens. in l. maritum solut. matrim. & Alexan.in l.quia personale eod.tit. ideò non est latè interpretandum, vt per Bart.in l.si quis de iur.immunit.cum similib.per Dec. in cons.32. num.4.

Tertiò, quia priuilegia alicui concessa pro se, & omnibus descendentibus masculis, & fœminis, ad descendentes ex fœminis, quæ secundo nupserunt, non porrigitur, secundum Bart.in l.quoties per illum text.nu.2.C.de priuil.schol. lib. 12. quia statum mutasse constat, alienæ familiæ inhærendo, iuxta not.in l. mulieres C. de dignit.lib.10 vt ibi per eum, sed hic constat nepotem ex filia non esse de familia aui §.fin. instit.de patr.potest. l.cum legitimè de stat.hom. §.1.instit.de leg.agn.tut.igitur, &c.

Quartò, quia huiusmodi priuilegia exemptionis, velut ambitiosa regulariter non tenent, Bart.in l.2. de iureiur. in l.vacuatis per illum text.C.de decur. lib.10. nisi facta sint ob benemerita, vt per eundem in l.ambitiosa nu.2. ff. de decr. ab ord. fact. sed de benemeritis eo casu constare debet, vt per Alex.in cons. 30. sub nu.11. vol.5. hic verò benemerita non probantur, igitur, &c.

Accedat denique, quia priuilegia sunt interpretanda, vt minus lædant ius commune l. si quando in princ.C.de inoffic.testam.per Oldr. in cons.268, quæstio est vtrum, per Felyn. latè in cap.causam quæ num.10.& seqq.de rescript. at secundum strictam interpretationem appellatione filiorum nepotes non cõtinẽtur l. quod si nepotes ff.de test.tut. §.fin.instit.qui test.tut. dari poss.cum simil.

Sed his non obstantibus, arbitror ad prædictum nepotem ex filia aui hæredem, & successorem superstitem pertinere prædictum priuilegium exemptionis, & immunitatis, non secus atque ad primum inuestitum pertinebat; & pro huius veræ conclusionis demonstratione ex aliquibus moueor.

Primò, quoniam cui cõueniunt verba dispositionis conuenit verborum quoque dispositio l.4.§.toties, vbi Bart.& alij de neg.gest. l.ille, aut ille §. cum in verbis de leg.3. cum simil. de quibus per Felyn. in cap.nonnulli sub num. 34.vers.vbi verba de rescript. sed verba omnia priuilegij, de quo agitur, nepoti ex filia superstiti conueniunt, ergo, &c. Minor probatur euidentissimè: nam ita se habent priuilegij verba, tibi, filijs, qui, & hæredibus, ac successoribus tuis vtriusque sexus, quæ verba, & omnia simul, & singula de per se eam significationem habent, vt nepotem hunc comprehendant, quoniam appellatione filiorum nepotes continentur l. iusta, & l. filij de verbor. significat. præsertim vbi fit mentio filiorum respectu descendentium illius in quem fit dispositio l. liberorum, ff. eodem titulo, vbi latè Bartol. vt per Alexand.Imol.Aretin. Soccin. & alios in l. Gallus §. instituens de liber. & posthum. per Dec. latè in cons. 391. at nepos ex filia dicitur natus ex proprio corpore aui materni, vt per Cardin.Paris. in cons.83.num.21. lib.2. post Corn. & alios, quos ipse ibi refert, appellatione hæredum omnes hæredes continentur, etiam extranei l. sciendum l.hæredis, vbi Alciat. de verbor.significat.l.in annalibus C.de leg. Bart.in l.Gallus §.etiam si parente de liber. & posthu. quem omnes ibi sequuntur, & alibi, vt per Tiraquell.de retract.conuent.§.1.glos.6. num.26. & per Gabriel.lib.6.concluf.2.in princ.etiam si de hæredibus suis dictum sit, in materia tamen ad omnes hæredes transmissibili, vt per Speculat. de locat. §. nunc aliqua vers. 113. per Bartol.in d. §. etiam si parente, cum similibus, vt per Gabriel.ibidem num.2.& seqq. Hoc autem priuilegium esse transmissibile ad quoscunque hæredes, nihil repugnat, vt ex infradicendis patebit. Appellatione successoris quilibet successor continetur, siue vniuersalis sit l. quædam §. nihil ff. de edendo, siue singularis l. fluminum §. adijcitur de damn.infect. l.1. §.illud ff.quor.leg. l.fin. de except rei iudic. Guid. Pap. in decis.458. Rebuff.in d.l.hæredis de verbor. significat. & multo magis, vbi hæredum, & successorum simul mentio facta est, vt in hac concessione immunitatis d. l. fluminum §.1.de damn.infect.vt geminatio operetur, nec aliquid superfluum videatur, vt per Ias. in d.l. quædam §.1. per Alciat.in d.l.hæredis, præsertim in beneficijs Principum, in quibus successoris appellatione, etiam particularis continetur, argument. l. id tempus de vsucap. l.in conuentionibus de verbor.signif. Alexand.in cons. 103. ex themate lib.2. Ias.in d.l. quædam §. nihil, Alciat.in cons.18.lib.4. nu.3. hic autem nepos hæres est, & successor, cũ sit hæredis hæres, atque successor, iuxta l.3.§.sed & si de petit.hæredit. & l. si quis filium §. final. cum concord.

17 de quibus ibi per glos.de acquir.hæred. Deinde illa clausula vtriusque sexus descendentes arguit promiscuè, & masculos, & fœminas ordine successiuo, vt primo masculi, & his non extantibus fœminæ vocentur, vt per Alex.in cons.9.col.3.vol.5. per Capyc. in inuestit.feud. in verb. & hæredibus vtriusque sexus, per Iacob. de feud. verb. & fœminis, natura enim il-
18 lius relatiui vtriusque est, vt distribuat actum insolidum,vt per Bart. & omnes in l.pen. C.de impub.& in l.hoc articulo ff de hæred.instit.& in terminis est text. in cap. 1. circa fin. ibi, vel vtriusque de benef.fratris, & hoc etiam in specie, & terminis nostris tenet Ias. in d.l.si mihi, & Titio nu.11.& Abbas cons.103. videtur vol. 2.& Curt.cons.49.nu.54. ergo cum omnia verba conueniant, eorum quoque dispositio conuenire debet,&c.

Secundo moueor:nam in fortioribus termi-
19 nis,si feudum concedatur pro se, & hæredibus masculis, nepos ex fœmina admittitur, quamuis mater à feudo videatur excusa, à qua ipse causam habet, quoniam in eo non militant rationes, quæ matrem excludunt, ita consuluit Curt.Iun.in cons.1.sub num.7. vers.nec obstat, sequitur Soccin. Iun. in cons. 2. num.19. lib.3. Ergo multo magis idem dicendum est in casu nostro,cum ab huiusmodi priuilegio immunitatis non sit exclusa filia: immò expresè com-
21 præhensa,per clausulam illam vtriusque sexus, vt per Alex.in d.cons.9.lib.5. &c.

Tertio facit optimè, quia si filiæ institutæ
22 substituit pater si sine masculis decesserit, & illa cum nepote ex filia decesserit, substitutum excludit,vt per Corn.in cons.246. videtur prima facie col.final.lib.2. post Angel. & alios, quos refert, & idem Corn.idem tradit in l. 1. col.4.& 5. C.de cond.insert. sequitur Rub.in cons.22.testator habens col. 2. vers.quartus casus, igitur multo magis in casu nostro nepos ex filia eodem priuilegio fruetur, cum in eo vtriusque sexus mentio habeatur.

Quarto accedat,quod si concedatur emphy-
23 teusis pro se, & filijs, & hæredibus, transit non minus ad fœminas,& earum descendentes, quã ad masculos,cum illius fœminæ etiam capaces sint, vt per Berou.q.18.in princ. per Clar.lib.4. §.emphyteusis q.32. quinimmò si dicat liberis
24 etiam,nepotem ex filia compræhendit, vt expresè tenet Iacob. in l. adoptiuum §. liberos col.1.de in ius vocand. ad quod faciunt not.per Clar.in d.§.emphyteusis q.36.&c.

Quinto confirmatur, quoniam nepos ex fi-
25 lia succedit in feudo accepto ab auo pro se, & filijs masculis, & fœminis ex suo corpore nascituris,secundum Bald.in cap.1.§.fin. in fine de succeff.feud.in l.1.col.1. C.de condit.insert. & in auth.si quas in fine C. de sacrosan. eccles. vbi etiam inquit non decedere sine filijs masculis, qui nepotem ex filia reliquit, vt per Bald.Angel. & Alexand.in l.sed si §.qui liberos de in ius vocand. per Io.Andr. in addit.Specul. in tit. de test. Immò ex propria significatione, eorum appellatione continetur,secundũ Ruyn. in cons.129.num.8.lib.1. dummodò masculi ex linea masculina nõ supersint,vt latius per eum nu.seqq.& sequitur Cæphal.in cons.559.vol.4.

At huiusmodi priuilegium eandem, immò
26 ampliorem, & clariorem clausulam concessionis habet,nec alij hæredes,vel filij ex vtraque linea supersunt,meritò,&c.

Sexto corroboratur, quia vbi inuestitura fit
27 pro se, & filijs, ac hæredibus suis vtriusque sexus, nisi supersint ij, in quibus filiorum nomen verius, & proprius verificari potest, nepos ex filia præcipuè continetur, iuxta Bart.in l.liberorum nu.18. de verbor. signif. Ias.in l.Gallus §.instituens sub nu. 23. vers.secundo dic ff. de liber.& posthum.Ruyn.in cons.35.num.15. lib.1.& 192.nu.6.lib.2.& 132.nu.7 lib.3.Dec.in cons.95. nu.8. & sequitur nouissimè Cæphal.in cons.559.nu.20. lib.4. hæc autem omnia vetificantur in casu nostro,est enim eodem modo facta confessio, nec alij supersunt filij, vel hæredes,sequitur ergo, &c.

Septimò confirmatur, quia quoties quis vo-
28 catur ex propria persona, non vt aliam repræsentans, tunc dato, quod eum præcedat inhabilis,illius inhabilitas,eum non excludit, Bald.in l.si auus in 4.oppositi. C. de liber.præter. est ex mente Bart.in l.1. §.1. de coll.dot. & in l.1. §.si filius de coniung. cum emanc.lib. Socc.Iun. in d. cons.2. nu.22. vol.3. & ideò secundum Bald. post Cyn.in auth.cessante C. de legit. hær. ne-
29 pos ex fœmina succedit in feudo, quando vocatur ex propria persona,licet mater fuisset inhabilis, & sequitur Aret. quando non esset dictum de masculis tantum in l. Gallus §. nunc de lege ante nu.53. vers. sed ista ratio de liber. & posthu. In casu autem nostro nepos iste ex propria persona,vt hæres, & successor vocatur, nec aliqua inhabilitas est in matre, igitur,&c.

Et ex responsionibus ad allegata in contra-
rium verior apparebit hæc opinio, quibus & si ex prædictis responsiones colligantur, particulariter tamen singula diluemus.

Ad primum ergo, dum dicebatur, quod pri-
30 uilegium immunitatis pro se, & posteris concessum non compræhendit descendentes ex fœminis l.1.in fine de iur. immunit. respondetur hoc esse verum in dubio,vt text.ille loquitur, dum de posteris dicit: hic verò sumus in claris, cum fuerit concessum pro successoribus vtriusque sexus, vt indefinitè. argum. l.si pluribus de legat.2.cum similib.vt meritò ad nepotem extendatur, vt clarius infra dicetur. Rursus quoniam text.ille,& si de posteris indistinctè loquatur, tamen secundum intentionem,& conditionem personæ concedentis intelligi poterit,atque eius etiam, cui concessio facta est l. plenum §. æquitij de vsu, & habitatione cap. si de beneficio de præbend. in sexto, & ita Anchar.in cons.339.nu.7.

Ad secundum respondetur,procedere,quan-
do priuilegium immunitatis ab aliqua vniuersitate concederetur, tunc stricta fieret interpretatio, secus si à Principe, ita Alciat. in dipretatio, secus si à Principe, ita Alciat. in dicto cons.7. nu. 17. quoniam in beneficijs Principum lata fit interpretatio, iuxta doctrinam Bart.in l.pater in fin. de ser.leg. vbi si Principis

alicui

alicui iurisdictionem concedat in aliquo Castro, talis concessio fauorabiliter interpretatur, vt transeat ad hæredes, & ita in beneficijs Principum l.final.ff.de constit.Princip.vbi Bartol.& per Specul.in tit.de instrum.edit. §.nunc autem vers.si autem dubium, Imol. & Alex.in l.qui tale solut.matrim. Iaſ.in l.apud Iulianum §.si quis alicui de legat.1. hinc Bald.in cons.98. quæritur lib. 3. infert concessionem immunitatis alicui concessam pro se, & eius filijs per fauorabilem interpretationem ad omnes descendentes extendi. Quinimmò priuilegium immunitatis,ne dum à Principe,sed à quocunque concessum latam recipit extensionem, secundum Paul.Castrens. in cons.134. notandum est, secundum antiquam impressionem, quem sequitur Curt.Iun.in cons.106. num. 15. lib.2. nec dici potest cõtra publicam vtilitatem,cum ex assertione primi,secundi, tertij concedentis hoc non colligatur, nec ex parte aliorum id prætendatur.

Ad tertium respondetur,quod Bart.loquitur
31 de descendentibus ex feminis secundo nubentibus,& intelligit in virginibus,& viduis transire priuilegium; hic verò sumus in ijsdem terminis, non enim secundo nupsit mater istius nepotis, de quo agitur. Præterea,nec vera est simpliciter illa Bart.doctrina:immò eam reprobat Marian.Soccin. Senior in quodam suo consilio Reuerẽdus D.B. asserens tale priuilegium extendi etiam ad nuptas per text. in l. fin. §.ijdem rescripserunt, & ibi Bart. ff.de muner. & honor. quem refert, & sequitur Felyn. in cap.
32 nouit num.2. de iudic. Deinde quamuis nepos ex filia non sit de familia aui, est tamen de ipsius genere secundum Corn.in cons.219. nu.6. lib.2.& natus dicitur ex auo,Paris.in d.cons.88. nu.21.lib.2.

Ad quartum respondetur, quod hæc concessio arguitur facta ob benemerita suorum prædecessorum, & ob ea, quæ in futurum ex eo sperabantur, vt in priuilegio exprimitur. Nec est necesse, quod probentur, quia cum sumus
33 in non prohibitis concedi sufficit assertio concedentis, vt per Bartol.in d. l. ambitiosa col.2. Dec.in cons.191.sub nu.4. Bald.in l.ex his verbis C.de testam.milit.& in rubr.extra de offic. deleg.ad fin.vers.sed ego statim quæro,Alexan. cons.34.nu.4. Bertrand.in cons.42.nu.4.in primo,Gramm.in cons.crim.58.nu.15.& not.omnes in clem.1.de probat.& nouissimè post alios Decian.cons.25.nu.38.in princ. Quinimmò secundum alios standum est simplici assertioni concedentis, etiam inter prohibitas personas, saltem in præiudicium ipsius, & successorum eius,vt per Salyc.in l.filiæ C.famil.ercisc.per l. Aquilius cum glos.ff.de donat.Iaſ.sequitur in l.frater à fratre col.pen.de condit.indeb.& in cons. 154. colum. 5. vers. quarto principaliter lib. 2.

Ad vltimum, responsum est supra in primo fundamento,dum probauimus filiorum appellatione contineri nepotes, præsertim in fauorabilibus beneficijs Principum, iuxta not. in d. l. fin.de constit.Princip. & attentis cæteris qualitatibus in priuilegij concessione contentis,& in huiusmodi nepote verificatis, quod scilicet sit hæres, & successor comprehendatur sub clau-
34 sula vtriusque sexus.Nec obstat d.l.quod si nepotes:nam præterquam de tutela loquatur,quæ onus est §. tria onera instit.de excus.tut.vt per Alex. & alios in d.§.instituens, procedit etiam, quod ibi habetur ex rigorosa interpretatione, vbi de contraria mente disponentis non constaret,alioquin secus,vt constat in casu nostro per
35 tot verba in concessione generaliter expressa, quo casu filiorum nomine nepotes continentur d.l.iusta d.l.filij, & d.l.liberorum de verb.sign. & ita Soccin.Iun.in d.cons.2.nu.23.lib.3. atque ex geminatione illa filiorum, & hæredum, & successorum vtriusque sexus, quæ enixiorem concedentis voluntatem arguit l.balista ad trebell.cum similib.

Accedit, quod huiusmodi beneficia latissimã
36 recipiunt interpretationem in præiudicium concedentis cap.cum dilecti de donat. cap.olim de verbor.signif. Alciat.in d.cons.18.nu.4. præsertim cum verba sint ita clara,& ampla, quod restrictionem non patiantur, vt in priuilegio isto,vt per Iaſ.in d.l.fin. nu.33. de constit.Princip. Ex quibus concludimus nepotem ex filia priuilegio prædicto immunitatis, & exemptionis frui posse,& ad eum illum omninò pertinere,sãlua tamen meliori deliberatione.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testis si ex interuallo, cum potuit alloqui partem contrarium dixit eius, quod alias in eius examine asseuerat dicitur subornatus.*
2 *Inditium inditio tollitur.*
3 *Asserens falsos testes fuisse inductos id liquidè probandum est.*
4 *Testis varius in eius examine suspectus est de falso.*
5 *Testis periurus, & falsus nullum indicium facit ad torturam,neque ad inquirendum.*
6 *Negatiua simplex non coarctata loco, & tempore est improbabilis, & non cadit in hominis sensum.*
7 *Quod verisimile est alijs probationibus præualet, & veritas facti dignoscitur.*
8 *Frustra falsitas inuestigatur, cuius euentus nihil operatur.*
9 *Falsitas tollitur per probationem veritatis in contrarium.*
10 *Scriptura propria aduersarij maiorem obtinet firmitatem,quam testis.*
11 *Testes contradicentes producenti pro eo non probant.*
12 *Testis semel reprobatus, etiam in causa ciuili, amplius approbari non potest.*
13 *Testi magis creditur in primo eius dicto, vti approbato,quam in secundo.*
14 *Testis,qui se vltro obtulit non interrogatus, nec requisitus non probat.*

15 *Testes rei præferuntur testibus actoris.*
16 *Duobus testibus inuicem pugnantibus nulla fides adhibetur.*
17 *Testis, qui in diuersis causis contraria deposuit punitur pœna falsi.*

Pro D. Securantio Piro, contra Fiscum, & illi Adhærentes.

ARGVMENTVM.

Ad probandam testium subornationem, quæ probatio requiratur.

CONSILIVM XCIX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa Domini Securantij Piri ob prætensam subornationem eidem impactam, clarissimum est Curiam non potuisse in eum procedere: nam etsi Leonardus Venetianellus attestetur se inductum fuisse ab eodem Securantio ad falsum dicendum, & nonnullam pecuniarum quantitatem viderit per eum numerari cuidam Presbytero, nihilominus ipse testis
1 nullo modo probat, nempè, quod si ex interuallo, cum potuit alloqui partem, contrarium dixit eius, quod alias in eius examine asseruerit magis subornatus creditur, quam veritatem testificari, cap. præterea, vbi Felyn. de testib.cogen. §.quia verò, authent.eodem titulo, Bartol. in l.eos de fals. & in l.repete in fine de quæst. Tindar. in tractat. de test. par.1. cap. 8. num.7.

Præterea, testis prædictus solo ipsius testimonio iuuatur, ideò dixit Boss. titul. de indic. num.156.in fine, solum ipsum testem nihil aduersus prætensam subornationem operari, sed eo magis dicimus Lazzarum alterum testem,
2 maximè pugnare aduersus eum, vt sicuti dicimus inditium inditio tolli l. Diuus de in integr.restitut. Marsil.conf.109.num.29. & Foller. in verb. dent capitula nu.47. ita depositio prædicti Leonardi in eius depositione periurij tollitur per assertionem prædicti Lazzari non periuri, non varij, sed in dicto eius insistentis,
3 & multo magis id procedit, quoniam si quis asseruerit falsos testes fuisse inductos, id liquido est probandum l.final.C.de probat.tradũt omnes in l.iurisgentium §.quod ferè de pact. Alex. conf.70.col.2.vol.1. Grammat.conf.23.nu.2. & 24.nu.15.

Accedat, quod prædictus Venetianellus va-
4 rius est in eius examine, dum ait Lazzarum prædictum ei dixisse, quod pariter cum eo in prædicta causa falsum dixerat, & nihilominus examinatus Lazzarus nil eidem dixisse asserit vnde suspectus est de falso, Bald. in cap.cum causam nu.17.de test. Gramm.conf.16. nu.20. & conf.31.nu.7. Port.lib.1.commun.opin.con-
5 cl.34. præter quod testis iste periurus, & falsus non modo nullum inditium ad torturam facit, sed nec quoque ad inquirendum, Fulgos.conf. 107. & 173.Dec.conf.189.nu.8. & communem adducit Alciat.in declarat.impress.cum lib.paradox. & disput.pag.5.& 6.

Vlterius, prædictus Venetianellus asserit in eius primo examine prædictum Lazzarum, eidem dixisse, quod pariter mendax fuerat, & in repetitione postmodum ait se tantum credere, quod Lazzarus falsum dixisset, quoniam si ipse non vidit pecunias tradi, nec numerari, vtique similiter non poterat prædictus Lazzarus vidisse, quæ nam igitur sit hæc consequentia quilibet id dijudicet: nam tantus non est huius Venetianelli oculus, vt quod ipse non videt, nec alij videant, nempè, quod potuit adesse, & abesse, citrà aliorum corruptionem, eiusq. absentia non est priuatio præsentiæ aliorum, quo-
6 niam negatiua hæc est improbabilis, eo quod sit simplex, & non coarctata loco, & tempore, & illa non cadit in hominis sensum, Bald. in l.obseruare §.proficisci ff.de offic.Proconf. Bart.in l.hæredes palam in fin.de testam. Angel. in §.si verò absunt in auth.de hæred.& falc. Ant.Butr. in cap. cum Ioannes Aeremita de fid.instrum.

Nec verisimile est, quod prædictus Leonardus tamdiù tacuerit, aut quod falsum, nullo accedente pretio, eius paupertate attenta testificari voluerit, ideò quod verisimile est alijs pro-
7 bationibus præualet, & veritas facti dignoscitur, vt plures congerit Rimin.Iun.conf.30. per totum.

Demum, cum de recepto pecuniarum aduersarij constet, & nihil ad oppositum doceat, fru-
8 stra falsitas inuestigatur, cuius euentus nihil operatur l. aliquando ad velleia. & Boss. in tit.
9 de fals.num.117. omninò enim tollitur falsitas, per probationem veritatis in contrarium, ma-
10 ioremq. obtinet firmitatem propria scriptura aduersarij, quam testium, nempè, quod testes
11 contradicentes parti non probant, Bursat.consil.70. num.36. Roman.conf.391.num.8. Marsil. conf.69.nu.9.& Innoc.in cap.cum contingat de offic.deleg.

Et quomodo pars aduersaria modo vult vti depositione huius Leonardi testis, quam alias improbauit, & in causa ciuili reiecit, semel
12 enim prædictus reprobatus testis approbari non potest, regula, quod semel in sexto, Roland.à Valle conf.11. num.23. volum.4. vnde
13 magis eidem testi vti approbato creditur in eius primo dicto, quam in secundo, Roland.
14 conf.73. num.31. volum.1. & cum idem testis vltro se obtulit non interrogatus, nec requisitus ad eiusmodi subornationem docendam non probat, Marsil.qui alios cumulat cõs.113.nu.16.& maximè si testis sit actoris cõtra alterum testẽ
15 rei, qm̃ testes rei præferuntur testibus actoris

latè

latè Natta cons. 42. & omni casu testibus duo-
16 bus inuicem pugnantibus nulla fides adhibe-
tur, Alexand. cons. 7. volum. 1. Bursat. cons. 215.
Bertaz. cons. 33. num. 11. & latius Io. Mar. Mor-
ticell. tract. de testib. vers. impugnantur, quia
sunt contrarij, propter quod primo dicto ma-
17 gis standum est, Clar. q. 24. vers. sed quid si te-
stis, nec hic Leonardus euadere deberet pœ-
nam falsi, quoniam in diuersis causis prædictus
Leonardus contrariatur, Bart. in l. eos in princ.
de fals. Anton. Butr. in cap. cum in tua de test.
Bald. in l. fin. C. de re iudic. Anch. clem. 2. de
test. Hier. de Mont. q. 12. nu. 2. Calcan. cons. 110.
nu. 1. Quare, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Testis debet esse omni exceptione maior, vt possit conuinci, vel torqueri reus.*
2 *Testi asserenti se pecunia, vel precibus fuisse corruptum ad deponendum falsum, nulla fides adhibenda est contra corrumpentem.*
3 *Testis se corruptum fuisse asserendo se infamem reddit, & socium criminis.*
4 *Testis asserens se fuisse corruptum, nec inditium ad torquendum, nec etiam ad inquirendum facit, nec etiam ad capturam.*
5 *Dictum testis corrupti alijs inditijs non existentibus, non sufficit ad torquendum.*
6 *Testium numerus, non tollit inhabilitatem, nec supplementum inducit.*
7 *Idem indicium, quod resultat ex dicto vnius testis, resultat etiam ex dicto plurium ad instar plurium sociorum criminis.*
8 *An acta facta in causa ciuili faciant probationem, vel inditium in causa criminali ad torquendum, etiam si sufficienter probarent in causa ciuili.*
9 *Testis improbatus in vna causa, non potest amplius approbari.*
10 *In criminalibus requiruntur probationes luce meridiana clariores, & efficaciores, quam in ciuilibus.*

Pro D. Securantio Piro, contra Fiscum, & Adhærentes.

ARGVMENTVM.

An testis asserens se fuisse corruptum conuincere possit, vel facere inditium ad torquendum, & quid si sunt plures testes socij tamen criminis, & acta facta in causa ciuili nùm probent in criminali.

CONSILIVM C.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

On est aliquid in iure subsistens, stantibus, his, quæ in facto præsupponuntur, ex quo contra D. Securantiũ de Piro procedi possit ad eum conuincẽdum, vel saltem torquendum, quoniam his casibus testis esse debet omni exceptione maior l. 1. §. idem Cornelio l. Maritus, & ibi glos. in verb. illicitè in fin. de quæst. glos. in §. item verborum in verb. idoneos, instit. de inut. stipul. Bart. & alij in legib. prælleg. & in terminis per Ruin. cons. 147. nu. 34. lib. 5. per Cæphal. cons. 233. nu. 2. lib. 2. & alibi passim ab omnibus.

Idcircò testi asserenti se pecunia, vel preci-
2 bus, vel alio modo fuisse corruptum ad depo-
nendum falsum, nulla fides adhibenda est con-
tra corrumpentem cap. sicut nobis de test. per
Dec. cons. 189. nu. 6. cum plurib. seqq. vbi nu. 9.
de communi testatur, & cæteris prætermissis,
3 latè per Natt. cons. 298. per totum lib. 2. nam ta-
lis testis se corruptum fuisse asserendo, se infa-
mem reddidit, & socium criminis, ideò eius dic-
tum nullum facit inditium cap. veniens il pri-
mo cap. personas de testib. l. quoniam C. eod.
tit. l. sicuti C. de quæst. cum latissimè cumulatis
per Mascard. de probat. par. 3. concl. 1311. nu. 1.
& ita in terminis arguit Dec. d. cons. 189. nu. 8.
ad fin. Natt. d. cons. 298. nu. 2. lib. 2. Quapropter
ex dicto testis asserentis se à D. Securantio fuis-
se corruptum pro falso deponendo, contra D.
Securantium procedi non debet.

Eò magis, quia talis testis non solum non fa-
4 cit inditium ad torturam, sed nec etiam ad in-
quirendum, Salycet. in l. fin. C. de accusat. Dec.
post multos per eum citatos d. cons. 189. nu. 9.
Ruin. cons. 146. num. 5. lib. 5. cum latissimè cu-
mulatis per Mascard. conclus. præallegat. nu. 9.
nec etiam ad capturam, Alciat. de præsumpt.
regul. 2. præsumpt. 10. nu. 4. Cæphal. cons. 233.
nu. 8. & seq. lib. 2. Bursat. cons. 34. num. 22. lib. 1.
cum multis similibus.

Accedit maximè, quod contra D. Securan-
5 tium alia inditia non cõcurrunt, quo casu mul-
to minus inditium facit ad torturam dictum
testis corrupti, Campeg. de testib. par. 4. nu. 199.
Menoch. de arbitr. iud. lib. 2. & cons. 474. nu. 25.
Mascard. d. concl. nu. 11.

Nec obstat, quod plures sunt testes de cor-
6 ruptela deponentes, quia nec etiam inditium
faciunt ad torturam, quoniam sicut numerus
testium inhabilitatem non tollit, ita supple-
mentum non inducit, ad l. 1. C. qui num. tut.
se exc. Felyn. in cap. testimonium 2. not. de te-
stib. Roland. cons. 16. volum. 1. Natt. d. cons. 298.
num. 10. lib. 1. Boss. de indic. & consid. ant. tort.
7 nu. 156. Idem enim indicium hoc casu resultat

ex dicto vnius, quod ex dicto plurium ad instar plurium sociorum criminis, Roland. cons. 73. nu. 6. vol. 1. Gramm. cons. 35. num. 25. cum alijs relatis per Mascard. d. concluſ. nu. 18. & seq.

Quatenus autem dubitaretur, nunquid acta
8 facta in causa ciuili, probationem faciant in causa criminali, vel saltem indicium ad torturam, res clara est, stantibus, quæ proponuntur in facto, quod nullam probationem inducunt, Bart. in l. 2. §. hoc edicto in fin. col. 4. vers. quæro vtrum ff. vi bon. rapt. Castrens. in l. vltim. C. de probat. Abb. in cap. at si clerici de iudic. vbi Felyn. nu. 12. Dec. num. 29. & alij, etiam quod acta facta in ciuilibus sufficienter probarent, Castrens. cons. 328. circa princ. lib. 2. Bald. in l. 2. & ibi Rip. nu. 40. C. de edend. Clar. in pract. crimin. §. vlt. q. 54. vers. item si latè, Mascard. concl. 34. nu. 2. par. 1.

Eo magis, quia dictum huius testis corrupti,
9 ab aduersario fuit in causa ciuili improbatum, vt præsupponitur, nec amplius approbari potest
10 cap. quod semel de regul. iur. in sexto, præsertim in criminalibus, in quibus requiritur probationes luce meridiana clariores, atque efficaciores, quam in ciuilibus l. vltim. de probat. l. absentem de pœn. l. vbi C. de falsi. cum concord. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitas approbans capitula, etiam inualida conualidat.*
2 *Principi credendum est.*
3 *Factum Principis factum partis.*
4 *Reformatio sicut derogat prioribus, ita cætera confirmat.*
5 *Clausula, quæ omnia, & singula supradicta cum modificationibus partes ipsas, &c. operatur, ac si specialiter omnibus, quæ obstare possent fuisset derogatum.*

Pro Admod. RR. PP. Sanctæ Iustinæ de Padua, & Sanctæ Mariæ de Pratalea.

ARGVMENTVM.

An Capitula cum additionibus, & limitationibus inita inter Ciuitatem Patauinam, & Admod. Reuerendos Patres Sanctæ Iustinæ de Padua, & Sanctæ Mariæ de Pratalea debeant obseruari ob sequutam dictæ Ciuitatis complacentiam, &c.

CONSILIVM CI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

1 NVlla mihi videtur difficultas, quominus capitula inter Magnific. Cõitatem Patauinam, & Admodum Reuerendos Patres Sanctæ Iustinæ, & Sanctę Mariæ de Pratalea, inita cum additis responsionibus, & limitationibus ab ipsis Reuerendis Patribus anno 1453. debeant ad vnguem obseruari, prout etiam Excellentissimis alijs Consultoribus visum est, quoniam ex facti serie, & ex actis deductis euidenter apparet, omnia capitula, simul atque cum declarationibus, seu limitationibus fuisse inter prædictas partes conuenta, & approbata propter complacentiam ipsius Communitatis postea subsequu
1 tam, quæ præcedentem actum alioquin inualidum, conualidat, iuxta Bart. Ias. & aliorum doctrinam in l. 1. §. si quis simpliciter de verbor. obligat. etiam si declarationes prædictæ de re diuersa fuissent: nam nouus contractus videretur inductus, vt ibi per Bart. & alios.

Eo magis, quia conuenit inter partes prędictas, vt capitula prædicta, cum suis declarationibus, & limitationibus à Sede Apostolica, & à Serenissimo Principe confirmarentur, sicut ex partium concordi consensu confirmata fue-
2 runt, argum. not. in l. 1. C. de iudic. idq. Serenissimus Princeps testatur, cui credendum est si-
3 ne dubio clemen. 1. de probat. quoniam factum Principis, factum partis esse censetur, vt probat Crauet. cons. 5. num. 1. lib. 1. ergo contra factum proprium Communitas Patauina venire non potest l. post mortem, cum similibus de adopt.

Rursus, quia Reuerẽdi Patres petierunt prædicta capitula reformari, & à Communitate
4 fuit admissa reformatio, quę sicut derogat prioribus, ita cætera confirmat, Bart. in l. si vt certarum de mil. test. & in 1. constit. C. not. in l. pacta conuenta C. de pact. cum simil. per Paris. cons. 47. nu. 12. lib. 3.

Est præterea efficacissima illa clausula, (quæ
5 omnia, & singula supradicta cum modificationibus supra notatis, partes ipsæ, &c.) quæ idem operatur, ac si specialiter omnibus, quæ obstare possent, fuisset derogatum, Bald. & Angel. in l. omnes C. de præscript. 30. annor. in l. Diuus §. licet de iur. codic. Alber. in l. 1. ad fin. C. quando Imper. Ex quibus, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Bona ecclesiastica præsertim immobilia non possunt alienari nisi iusta causa, & interuenientibus*

tibus solemnitatibus.

2 *Causa iusta alienationis quatruplex considerari potest, vtilitatis, pietatis, incommoditatis, necessitatis, quæ probandæ sunt.*

3 *Non sufficit assertio, vel narratio in scriptura publica causæ alienationis.*

4 *Onus probandi pecuniam versam fuisse ad vtilitatem Ecclesiæ spectat ad emptorem.*

5 *Pœnæ alienantis rem Ecclesiæ sine solemnitatibus.*

6 *Necessitas vrgens, & euidens vtilitas non sufficiunt in alienatione rei ecclesiasticæ, limita num.7.*

7 *Extrauagans ambitiosa nullam personam excipit quoad pœnas.*

8 *Extrauagans ambitiosæ in aliquibus partibus non fuit recepta, sed Neapoli fuit recepta.*

9 *Locatio rei ecclesiasticæ vltra triennium non valet.*

Pro Admod. RR. PP. Monaster. Cassinens.

ARGVMENTVM.

An Abbas alienans bona Monasterij non seruatis solemnitatibus incidat in poenas extrauagant. ambitiosæ, & alienatio sit nulla.

CONSILIVM CII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN præsenti dubitatione alienationis factæ per Abbatem quendam, & suos confœderatos, absque assensu Summi Pontificis, & consensu aliorum Monachorum, prout fieri debet, secundum solitum, & consuetum, res ipsa clara est, & modicam dubitationem habet, quoniam certum est secundum vtriusque iuris dispositionem, quod bona Ecclesiæ, præsertim immobilia alienari non possunt, nisi ex iusta causa, & interuenientibus solemnitatibus requisitis, vt in cap. 1. de reb. eccles. non alienand. in sexto, in clement. 1. eodem titulo, & in extrauagant. ambitiosæ de reb. eccles. non alienand. per glos. in cap. 1. quam Butr. Abb. & alij sequuntur de in integr. restit. & in glos. fin. in cap. quæ in ecclesiarum de constit. & per Abb. ibi in 4. notab. & in cap. nulli liceat eod. tit. de reb. eccl. non alienand. & de iure ciuili in auth. hoc ius porrectum C. de sacrosanct. eccles. cum mille concord. In proposito autem causa iusta alienationis non concurrit, quæ quatruplex est, necessitatis scilicet, vtilitatis, pietatis, & incommoditatis, vt per glos. in summa 12. q. 2. & notatur in cap. vt supra §. 1. de reb. eccles. non alienand. per Abb. in d. cap. nulli, quæ causæ hic non interuenerunt, quoniam de necessitate non constat, nec de vtilitate: immò contrarium patet ex facto, præterea, quia necessitas, & vtilitas probari debent, nec sufficit assertio, vel narratio facta in scriptura publica super hac concessione, quod necessitas Ecclesiæ, vel vtilitas subsit, vt in §. si verò quis in auth. de alien. & emphyt. & ita post Gemin. Innocent. & alios, quos refert, concludit Bonifac. in d. clem. 1. num. 52. de reb. eccles. non alien. Immò oportet probare pecuniam receptam versam fuisse in vtilitatem ecclesiæ, & in eius commodum expensam esse, vt per Innocent. Abb. & Imol. in cap. 1. de depositio, per Innocent. & Abb. in cap. quod quibusdam de fideiuss. per Couar. lib. 2. variar. resolut. nu. 3. Alioquin alienatio est ipso iure nulla, & alienãs incidit in pœnam excommunicationis, & suspensionis incidit etiam in irregularitatẽ, si interim celebrauerit, & prohibetur ab ingressu Ecclesiæ, vt in dicta extrauagant. ambitiosæ de reb. eccles. non alienand. clarissimè habetur.

Præterea necessitas vrgens, & vtilitas euidens non sufficiunt, ad validitatem huius alienationis, & ad euitandam pœnam prædictam excommunicationis, & suspensionis, nisi solemnitas à Summo Pontifice adhibita, nempè ipsius consensus, & Monachorum voluntas libera interueniat, vt per Bart. Bald. Angel. & alios communiter, secundum Ias. ibidem in l. cum hi §. eam transactionem de transact. & latè per Tiraquell. in legib. connub. in glos. 6. nu. 56. cum seqq. per Sarmient. in tract. de reddit. eccles. par. 1. cap. 2. nu. 1. Sicut etiam non sufficeret solemnitatibus, nisi alienatio fieret in aliquo ex casibus à lege permissis, vt per Couarru. in loco præallegato nu. 2. nam vtrumque necessarium est, vt in cap. 2. de reb. eccles. non alien. in sexto, dùm dicit forma, & in casibus à iure expressis, & ibi in specie hoc notant Io. Andr. & alij Doctor. per Abb. in d. cap. nulli, per Felyn. & Dec. in d. cap. quæ in ecclesiarum, de quibus, & alijs multis per Couarru. in loco præallegato, sed in facto, de quo agitur, solemnitates de iure requisitæ non interuenerunt de necessitate, & vtilitate non constat, quia non sufficit earum assertio, ergo nulla est alienatio, & cõsequenter alienans incidit in pœnam prædictam.

Præterea, pœna excommunicationis, de qua in locis præallegatis est vniuersalis quoad personas, secundum Cardinalem Caietanum in eius summa cap. 75. & consequenter nullam qualitatem personæ excludit, & quamuis in aliquibus locis dispositio prædictæ extrauagant. ambitiosæ non sit recepta, vt per eundem Caietan. & per Nauarr. in suo enchirid. cap. 27. nu. 150. Tamen in hoc Regno nostro Neapolis est in obseruantia, & tergiuersari non potest. Ex quibus sequitur alienationem prædictam esse ipso iure nullam, neque valere locationem in plures, quam in tres annos factam. Alienantem videri incidisse in excommunicationem, & suspensionem suæ administrationis, & si po-

si postea celebrauerit effectum esse irregularem. Saluo semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia non potest concedere in emphyteusim sine solemnitatibus requisitis.*
2 *Alienatio rei Ecclesiæ dicitur nulla, quando deficit iusta causa necessitatis, seù vtilitatis.*
3 *Alienatio rei Ecclesiæ dicitur nulla si deficit tractatus Capituli, & debet præcedere cum instrumento separato.*
4 *Alienatio rei Ecclesiæ dicitur nulla si deficit decretum Summi Pontificis, quod de per se supplet omnem defectum aliarum solemnitatum.*
5 *Assensus Summi Pontificis præsumitur ex diuturnitate temporis, quando constat Summum Pontificem habuisse scientiam de dicto contractu, quæ scientia non præsumitur.*
6 *Assensus Sūmi Pontificis tunc præsumitur quando in instrumento cessionis fieret mentio per aliqua verba assertiua.*
7 *Cursus centum annorum facit præsumi assensum Summi Pontificis.*

Pro PP. Monasterij S. Placidi Messanens. Congregat. Cassinens.

ARGVMENTVM.

An concessio in emphyteusim rei ecclesiasticæ non seruatis seruandis sit nulla.

CONSILIVM CIII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

1 IN casu, de quo quæritur, nulli dubium est, quod dicta concessio ad emphyteusim in perpetuum facta per admodum RR. PP. Monasterij S. Placidi Congregationis Cassinensis debet declarari nulla, vna cum dicta ratificatione, rationibus infrascriptis, & alijs, &c.

Et primò, debet declarari nulla, quia deficit
2 causa necessitatis ad validitatem huiusmodi ecclesiasticæ rei alienationis cap. sicut 12. q. 11. vel per talem alienationem afferretur vtilitas cap. tua de ijs, quæ fiunt à prælat. vel magnæ incommoditatis, quia res, quæ est alienanda est magis damnosa, quam vtilis cap. sine exceptione in fin. 12. q. 11. & latè per Ludouic. in decis. 93. in 2. par. nu. 15. cum seq. & Mascard. concl. 277. lib. 1.

Secundò, & deficit tractatus, qui est de forma, cum in alienandis rebus ecclesiasticis, vel
3 concedendis in emphyteusim in perpetuum requiritur tractatus Capituli, & vt supersit legitima causa alienandi, iuxta text. cap. cum Apostolica cap. tua de his, quæ fiūt à prælatis, & 12. quæst. cap. sine exceptione, & cap. 2. de rebus ecclesiæ non alienandis in sexto, cum ibi notatis, Alex. cons. 17. num. 5. vol. 4. Roland. cons. 15. nu. 10. volum. 1. qui tractatus debet præcedere concessiones, & requirit instrumentum separatum à concessione, & non sufficit, quod sit facta mentio in dicto instrumento concessionis prædicti tractatus, tradit Roland. in d. cons. 15. num. 13.

Tertiò, deficit consensus, scilicet decretum
4 Summi Pontificis, ob cuius defectum tàm dictus contractus concessionis, quàm etiam contractus confirmationis exinde factus per admodum RR. PP. Visitatores, corruunt cap. 2. de rebus ecclesiæ non alienandis lib. 6. extrauagant. ambitiosè de reb. eccles. non alienand. quę auctoritas, seù decretum Papæ, si interuenisset in dicta concessione est tantæ efficaciæ, quod suppleret omnes defectus aliarum solemnitatem, secundum Bald. in l. illud C. quando decreto opus non est, Abb. in cons. 41. volum. 1. Roland. dicto cons. 15. nu. 4. in fin. vol. 1.

Non obstat si diceretur, quod ex diuturni-
5 tate temporis præsumatur decretum Summi Pontificis, quia respondetur, quod vt præsumatur tale decretum interuenisse, requiritur, quod constet Papam habuisse scientiam de dicto contractu concessionis, Crauett. de antiqu. tempor. in 3. part. nū. 10. & nu. 29. & seq. Gabr. de præsumpt. conclus. 1. num. 8. nec de iure præsumitur talis scientia nisi probetur, Cæphal. cons. 133. nu. 127. volum. 1. Ruin. cons. 26. num. 10. lib. 1. Felyn. cap. sicut num. 42. vers. tamen contrarium, extra de sentent. & re iudicata.

Et tanto magis dictum decretum, seù licen-
6 tia Papæ non præsumitur, quando in instrumēto concessionis non fieret mentio, saltim per aliqua verba assertiua, quod interuenit talis cōsensus Summi Pontificis, prout est in casu nostro, quod in dicto contractu concessionis nulla est facta mentio de consensu Papæ, & sic nulli dubium est, quod ex temporis antiquitate non præsumitur interuenisse tale decretum, vt tradit Afflict. in decis. 107. num. 11. & seq. Alex. cons. 1. vers. præterea ex inspectione instrumenti vol. 4. & licet aliqui contrarium tenuerint, attamen magis communis opinio Doctor. est in fauorem dicti Monasterij, prout tradit Soccin. Iun. in cons. 56. nu. 22. vol. 2. vbi multos refert, & sic concludendum est, quod postquam non apparet interuenisse decretum Sūmi Pon-
7 tificis, nec adest cursus centum annorum à die contractus concessionis, vsque ad præsens, vt di-

ci

si possit ex tempore immemorabili, præsumatur consensus Papæ, prout sentit Crauett. de antiquit.tempor. in 3.part. num.17. vbi allegat Alex in cons.6.vol.1. & tradit Cæphal.cons.98. num.36.vol.1. dico, quod dicta concessio venit rescindenda, & ita sentio, saluo semper, ac reseruato meliori, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Priuilegia ex benignitate Principis concessa, ac meritorum causa absque concedentis notitia reuocari non possunt, & semper ad idem reperitur obnoxius de nouo adimplendum pro æqualitate.*
2 *Remuneratio est merces præstiti laboris.*
3 *Credibile non est ius suum Principem alicui adimere.*
4 *Ciuitati Messanensi ab antiqua consuetudine fuit ius quæsitum, vt Stratigotus ab alio eligi non possit, quam ab Inuictissimo Rege.*
5 *Priuilegium inducitur ex consuetudine.*
6 *Priuilegium, & consuetudo æquiparantur.*
7 *Prorex non habet potestatem eligendi Stratigotum in Ciuitate Messanensi.*
8 *Rex reseruans sibi electionem alicuius Officialis, talis reseruatio interpretari debet, vt electio alteri non competat.*
9 *Prorex non habet potestatem eligendi Iudices in Ciuitate Messanensi.*
10 *Priuilegio derogatum non est, licet ampla, & generalis potestas à Serenissimo Rege Proregi concessa sit, & quæ speciali mentione sunt digna, sub generali dispositione non comprehenduntur.*
11 *Casus non comprehenditur, per quem concedens de inobseruantia fidei argui posset.*
12 *Regalia non veniunt sub generali concessione, quæ soli Principi reseruantur.*
13 *Sub generali concessione non veniunt ea, quæ sunt prohibita.*
14 *Potestas eligendi Stratigotum est de regalibus, & alteri est prohibita, & soli Regi reseruata.*
15 *Potestas concessa Proregi, etiam ampliſſima interpretanda est secundum loci consuetudinem in dubio.*
16 *Ciuitas Messanẽsis habet priuilegium à Regibus Federico, & Alphonso, vt si quid ex literis Regijs dubij emerserit id totum ad fauorem Messanæ Ciuitatis intelligendum sit.*
17 *Ex diuersis constitutionibus, & priuilegijs, non est facienda illatio.*
18 *Priuilegium, quod conceditur à Principe ex mera liberalitate, sola Principis voluntate potest reuocari.*
19 *Priuilegium ob merita, & seruitia, non dicitur mera gratia, sed transit in vim contractus.*
20 *Priuilegium concessum ob remunerationem, & cum clausula motu proprio, & de plenitudine potestatis tolli non potest.*
21 *Protestatio, & reseruatio iurium adhibita in aliquo actu possessorio, facit, vt ex illo actu non inducatur, nec quasi possessio in contrarium.*
22 *Actus voluntarius non amplius infert, quam ex voluntate requiratur.*
23 *Ciuitas si alicui actui consensisset absque reseruatione, & protestatione iurium, subintelligitur clausula prædicta ad eius fauorem ex priuilegio Regis Alphonsi.*
24 *Priuilegio concesso Ciuitati Messanensi non intelligitur illi derogatum, nisi Rex in specie, & in individuo derogauerit.*
25 *Priuilegium concessum Ciuitati ob benemerita à Principe, habetur, ac si successor contraxisset, & concessisset.*
26 *Princeps potest vni Ciuitati ex priuilegio concedere aliquid nulla sibi penitus reseruata potestate.*
27 *Ciuitas Messana gaudet priuilegio, ne ab Inuictissimo Rege emanent literæ concernentes plenitudinem potestatis in præiudicium suorum priuilegiorum.*

Pro Inclyta, atque Nobilissima Ciuitate Messanensi.

ARGVMENTVM.

An stantibus ampliſſimis priuilegijs concessis à Regibus Ciuitati Messanensi, creatio Stratigoti eiusdem Vrbis spectet tantum ad Regem, & non ad Proregem.

CONSILIVM CIV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

NObilis Messana Ciuitas suorum Regum beneficio, & ob suorum seruitiorum, atque effusi sanguinis remunerationem meritorum, multis est decorata priuilegijs, & inter cætera, tùm longissimi temporis consuetudine, cum speciali Regum concessione, eo priuilegio potitur, ne Stratigotus ipsius Vrbis ab alio quouis, nisi ab ipsa Regia Maiestate eligi possit, quod cum hodie dubitetur, an etiam ab Excellentissimo Prorege huius Regni eligi possit, ex placidissima ipsius Excellentissimi Proregis voluntate suas tueri partes nititur, sibique
1 sua priuilegia conseruari debere desiderat, quandoquidem, quæ ex Principis benignitate, & priuilegijs concessa sunt, maximè ex causa meritorum, absque concedentis nota tolli, aut reuoca-

reuocari nequeunt cap. miramur in fin.61. distinct. semper enim ad idem denuò adimplendum remanet obnoxius, saltem pro æqualitate, Bart.in l.vlt. §.vlt. ff.de pign.act. Bald.in l.nam & si verberatum §.vlt. de rei vend. in l. Lucius
2 de euict. cum remuneratio sit merces præstiti laboris l. metum §. seruitia ff. quod met. caus. cap.quicunque 12.q.2. idq. verum, & si ad beneplacitum concessisset illius intuitu, cui concessit, iuxt.not.ab Alex.cons.213.num.8. vol.6. per Doctor. in cap. quoniam Abbas extra de offic.delegat.in cap.vlt. de reseruat.in sexto, nisi iusta causa concurrat in contrarium cap.2. in fin.de iur.cal.in sexto, per quod ita Bald.in cap. 1. §.inter pares col.penult. de leg. Corr. in vsibus feud. Dec.cons.493.num.18.& seq. & cons. seq.nu.3.cum alijs, post Bart.in l.1.nu.50. C.de
3 sacrosanct.eccles.alioquin credibile non est velle, cuiquam ius suum adimere l.2. §. meritò, & §.si quis à Principe ff.ne quid in loc. publ.l. nec auus C.de emanc.lib. cap.super eo de offic. deleg. & sexcentis simil.vt per Gabr. lib.3. commun.conclus. de iure quæsit. non toll. conclus.
4 1. Ciuirati verò Messan. antiqua consuetudine fuit hoc ius quæsitum, ne possit Stratigotus ab alio eligi, quam ab Inuictissimo suo Rege: immò Reges huius Regni antecessores, hoc præcipuè Ciuitati Messan. ex priuilegio concesse-
5 runt, vt dicetur. Nec quidem dubium est ex cõsuetudine induci priuilegium cap.super quibusdam extra de verbor. signif. cap. in ijs eod. tit. Innocent. in cap. cum in Apostolica de si-
6 mon. Ideoq. consuetudo, & priuilegium æquiparantur cap. nouit de iudic. cap. conquæstus 11.q. 3.

De priuilegio autem satis constat, quoniam
7 Rex Serenissimus sibi reseruauit electionem: nam Proregi Illustrissimo concessit electionem Syndicatoris, cui si talis eius fuisset intentio, etiam Stratigoti electionem concessisset, ad l. vnic.§.fin autem C.de caduc.toll.

Et Ciuitati supplicanti, ne sibi Panormitanum Stratigotum imponeret, respondit se de grato Ciuitati Stratigoto prouisurum, ex quibus verbis referenda verba Regis ad supplicationem, vt Alex.cons.84.col.vlt.lib.1. Roman. cons.80.Felyn.in cap.super literis col.8. de reseru.Dec.cons.137. nu.4. apertè colligitur Regem non concessurum Panormitanum Strati-
8 gotum, sibiq. illius electionem reseruasse. Quæ reseruatio sic interpretari debet, ne sit superflua, nimirum, vt electio alteri non competat, argum. l.si quando ff.de legat.1. cap.si Papa de priuileg.in sexto,& effectum parit, ne quid cõtrafactum censeatur, euenient casu reseruationis, Bartol.in l.ille à quo §.si de testamento col.2.ad trebell.in l.pen. C.depos. Dec.cons.42. ad fin.& cons.309. col.1. De reseruatione verò expressè apparet ex priuilegio Regis Martini num.44.

Et multi Proreges suarum literarum fide
9 comprobarunt, vt ex deductis in elogio manifestè apparet: immò cum nec Iudices eligendi Excellentissimus Prorex potestatem habeat, multo minus poterit Stratigotum eligere; cui enim denegatur, quod minus est, non conceditur, quod est maius l.cui quod plus est, vbi Dec. Cagn.& alij de regul.iur. traditur in l.2. de legat.1.

Sunt tamen multa, quibus huic priuilegio
10 derogatum fuisse videatur, quæ tamen nihil penitus illi obstare demonstrabitur: nam in primis licet ampla satis, ac generalis potestas à Sereniss. Rege, Excellentissimo Proregi in hoc Regno concessa fuerit, id tamen nihil priuilegio resistit, quoniam quæ speciali mentione digna sunt, sub generali dispositione non com-
11 præhenduntur l.item apud Iabeonem §.ait Prętor ff. de iniur. Nec casus compræhenditur, per quem concedens de inobseruantia fidei argui posset, Dec.cons.292.col.2. Alba cons.185.
12 num.36. Nec sub generali concessione veniunt regalia, quæ soli Principi reseruantur cap.1.vbi
13 not. quæ sint regal. Minus ea, quorum prohibita erat dispositio cap. à nobis de sentent.excommunic. Bart.in l.si quis sub conditione de condit.inst. Bald. in l.vltim. §.in computatione C. de iure deliber. Dec.cons.81. num.1. & in cap.
14 cum accessissent nu.30. extra de constitut. At potestas hæc eligendi Stratigotum, cum Regi sit reseruata, sitq. de regalibus, alteri est prohibita, Regis igitur personam non egreditur.

Rursus, quia & si amplissima sit potestas Il-
15 lustrissimo Proregi concessa, in eo tamen, de quo agitur, dubia est, & ambigua, ideoq. dubitatur; ergo consuetudine interpretanda est l. qui Semisses ff. de vsur. l. aduersus C. eodem, Roman.cons.271.nu.3. Aret.cons.164.ad finem, Loffred.cons.36.nu.8. Et amplius, nam præter consuetudinem eligendi Stratigotum prædi-
16 ctum: si quid dubij ex literis Regijs emerserit, id totum in fauorem Messanæ Ciuitatis intelligendum esse clementissimè, Feder.& Alphons. Reges indulserunt.

Nec quicquam facit, quod Messanæ priuilegia reuocabilia videri possint ex constitut. Regni, Feder. incip. priuilegia quibusdam sub rubric. de priuileg. eorum, qui Ciuit. & cæt. vbi nonnulla priuilegia huic Ciuitati concessa reuocantur, quasi eorum natura reuocabilis sit:
17 quoniam non est illa constitutio in consequentiam trahenda: loquitur enim in diuersis terminis, nimirum de priuilegio cuiusdam extractionis, argum.l.Papinianus ff.de minor.

Præterea, procedit constitutio illa in priuile-
18 gijs ex mera liberalitate concessis, quæ meritò ex sola Principis voluntate reuocari facilè possunt, Bald.in l.qui se patris nu.34.C.vnd.lib. quem sequuntur Butr.Abb.Felyn.num.10.in cap. nouit de iudic. & ibi Dec.nu.96. & in cap. quæ in ecclesiarum nu.127.de constit. Afflict.in constitut. cum concessiones in primo notab. & decis.128.Capyc.decis.121.nu.16. & decis.166. nu.1.Grammat.decis.46.nu.5.& vot.28. nu.19.
19 Paris.cons.32.& cons.5.nu.87. vol.4. At priuilegium, de quo agitur, fuit ob remunerationem præstitorum seruitiorum, sanguinis Proregibus effusi, & benemerita Ciuium Messanensium decenti ratione concessum, quod quidem merè gratia non existimatur: immò actus onerosus,

sus, transiens in vim contractus, eapropter reuocari non potest, sed à Rege omninò obseruari, l. sed & si lege §. consulit ff. de petit. hæredit. vbi Bartol. & in prohem. Digest. colum. penult. atque in l. per diuersas C. mand. Glos. Ias. & alij in l. ex hoc iure de iust. & iur. Alex. cons. 43. nu. 78. lib. 4. Duen. regul. 224. limit. 4. cum infinitis, quæ adduci possent.

Quinimmò, priuilegia ob remunerationem
20 concessa, etiam cum clausula motu proprio, & de plenitudine potestatis tolli nequeunt, Grammat. decis. 65. num. 29. Dec. cons. 271. Paris. cons. 101. vbi de communi testatur num. 70. volum. 1.

Neque obstat, euenisse pluries, vt Illustrissimi Proreges, qui varijs temporibus huic Regno præfuerunt, Stratigotum elegerint, & is iurisdictionem exercuerit. Quoniam constat euidenter omnibus illi casibus Messan. Ciuitatem ex sua voluntate Stratigotum ab Illustrissimo Prorege electum recepisse, vel ob qualitatem Electi, vel ratione temporis, vel aliam
21 ob causam Ciuitati bene visam, sed citra præiudicium suorum priuilegiorum, saluis suis iuribus, ex quo sequitur Excellentissimum Prorege non esse in quasi possessione eligendi Stratigotum, Ciuitate contradicente, quia actus
22 voluntarij non amplius inferunt, quam ex voluntate requiratur l. vltim. C. ne vxor pro marit. l. 1. §. quæ interdicto ff. de itin. act. priu. vbi Bartol. & alij, dum loquuntur de iure pedagij pro parte tantum exacti, non intelligi ius illius in totum exigendi acquisitum, per Abb. & cæteros in cap. auditis in fine, extra de præscript. Alexand. Ias. & reliqui in l. naturaliter §. nihil commune in quinta lectur. glos. de acquirend. possess. Ergo quamuis hæc Ciuitas ex causa tunc fortè militante consenserit electioni per Illustrissimum Prorege factæ, sibi tamen in posterum non præiudicauit.

Et multo minus, cum potiatur hæc Ciuitas
23 amplissimo priuilegio Regis Alphonsi, ne per vsum, aut abusum sibi vnquam præiudicium illatum intelligatur.

Apparet enim ex pluribus in Elogio deductis, semper, & quotiescũque, quod à Proregibus, qui pro tẽpore fuerunt, de Stratigoto prouisum fuerit, id factum ex consensu Ciuitatis, sub clausulis, & protestationibus præseruatiuis priuilegiorum ipsius Vrbis, & in specie huius priuilegij, de quo agitur, cum declaratione, vt ex tali Proregis prouisione, nullum præiudicium inferatur, ipsumq. priuilegium illæsum, & illibatum in suo robore, & firmitate remaneat: neque ex ea prouisione in futurum aliquid præiudicij ipsi Vrbi in consequentiam inferatur, ac si nunquam talis prouisio facta fuisset, alijs plenioribus clausulis salutaribus, vt patet ex prouisionibus, quibus clausulis per prouisiones illas nullatenus est præiudicatum, iuxta not. in l. si debitor §. si in venditione, ff. quibus modis pign. vel hypot. fol. in l. item habeo §. purè ff. famil. erciscund. per Angel. cons. 27. & 42. colum. 3. in fine, Dec. cons. 445. num. 61. in fine, & 656. nu. 6. Quinimmò etiam si clausulæ prædictæ appositæ non essent, subintelligerentur, quoniam non est præsumendum iuri ipsius Vrbis voluisse derogare l. 2. §. meritò, & §. si quis ff. ne quid in loc. publ. glos. vltim. & ibi Doctor. in l. vltim. C. si contr. ius, vel vtil. publ. Bald. in l. dotalem ff. de milit. testam. in l. 1. de constitut. Princip. in l. monumenta C. de leg. Brun. cons. 13. Paris. cons. 5. num. 21. lib. 1. ergo multo magis operari debent, vbi expressæ sunt,
24 vt in casu isto. Nec intelligi vnquam posset fuisse derogatum ab ipso Sereniſſimo Rege, nisi in specie, & in individuo reuocasset, vt per Cyn. Castrens. Roman. Dec. & alios relatos per Grammat. decis. 20. nu. 5. qui sic decisum fuisse, testatur, &c.

Neque his obstat, à Sereniſſimis Recentioribus Regibus huiusmodi priuilegium, de quo agitur, non fuisse concessum, quam ob rem prædicta minimè procedere posse videntur, cum de concedente, & ita contrahente intelligantur.
25 Nam respondetur, quod cum prædecessores Reges ob benemerita Messanensium tali priuilegia concedendo contraxerint, vt dictum est, perinde haberi, ac si hodiernus Rex Inuictissimus concessisset, sicq. contraxisset, Bald. in l. cap. in princ. vbi in terminis, de nat. feud. quẽ ibi cæteri sequuntur, & Afflict. præcipuè ibi in 1. notab. cum multis per Neuiz. congestis inter consil. Brun. cons. 12. col. 6. & seq. Paris. cons. 22. nu. 49. & cons. seq. nu. 79. vol. 1.

Minus refragatur, nunquam videri Principem tàm amplum priuilegium concessisse, quin maiorem sibi, & omnimodam potestatem reseruauerit cap. dudum, vers. nos igitur, vbi Gemin. num. 5. de præbend. in sexto, Paris. cons. 83. nu. 15. vol. 4.

Nàm potest vtique Princeps vni Ciuitati ex
26 priuilegio concedere aliquid, nulla sibi penitus reseruata potestate, vt de Ciuitatibus Florentina, & Lucana, scribit Socc. cons. 275. col. 3. lib. 2. Couarr. ad idem in regul. peccatum §. 9. nu. 9. de regul. iur. in sexto. Præterea procedit motiuum in priuilegijs simpliciter ex mera liberalitate concessis, non etiam in his, quæ ex causa meritorum, & sic in vim contractus concessa conspiciuntur, iuxt. not. per Isern. & Afflict. in constit. Regni, ea quæ ad decus, per Bald. in l. qui se patris C. vnde lib. per Roman. cons. 436. col. 4. vers. secunda principalis ratio cum simil. vulgaribus.

Et credendum est, iustissimum Regem nolle vti plenitudine potestatis, vt per Innoc. in cap. innotuit nu. 5. de elect. Bald. in l. testamenta C.
27 de testam. & in prælud. feud. vers. aliqua, preterquã ex priuilegio Regis Alphonsi Ciuitas Messana gaudeat, ne ab Inuictissimo Rege emanẽt literæ plenitudinem potestatis concernentes.

Ex quibus sic breuiter relatis, apparet Stratigotum non debere ab alio, quam à Sereniſſimo Rege eligi, & ita Messan. Ciuitatem in suo priuilegio conseruari. Saluo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Aetate maior, præfertur alijs cæteris paribus.
2 Senior in dignitatibus primo honoratur.
3 Seniores virtutibus, & bonis moribus antecellunt Iunioribus.
4 Seniores sapientiores præsumuntur.
5 In Comitijs Germaniæ exceptis Principibus Electoribus, reliqui pro ordine ætatum præcedunt.
6 Consuetudo in præcedentijs principaliter attenditur.
7 Electores laici Sacri Imperij prærogatiuam, cum præcedentia supra alios Principes seculares retinent.
8 Spes futuræ dignitatis iure probata, an inducat prærogatiuam præcedentiæ.
9 Tractus futuri temporis non spectat ad Iudicem.
10 Creditor in diem non potest petere, vt debitor condemnetur ad sibi soluendum die aduenientem.
11 Filius patre superstite non agit ad declarationem iuris sui in rebus paternis.
12 In conditione quæ sunt, ius purè non tribuunt.
13 Spes, & conditio de futura morte est à iure detestata.
14 Præsens rerum status consideratur, & secundum eum iudicari debet.
15 Futura sunt in incerto apud homines.
16 A certis pro incertis non recedendum.
17 Exceptio dubia in ciuilibus non concedit intentionem actoris iure fundatam.
18 Constitutio Caroli IV. de præcedentijs Electorum interpretatur, & nu. 28.
19 Electoratus successio defertur ad instar successionis regalium.
20 Successio in Regnis, & regalibus aliter defertur, quam in allodijs.
21 Successio pro iure primogenituræ non est inducta legibus Romanorum, & Cæsarum.
22 Primogenitus masculus solus succedit in Regno, & in eius defectu secundogenitus, & deinceps.
23 Consuetudo successionis iure primogenituræ contraria partis ordinatione euerti non potest, & num. 45.
24 Linea primogeniti in infinitum est priuilegiata supra lineam secundogeniti, vt linea secundogeniti ad sequentem.
25 Primogenitum quisquis ex eius linea se dicere potest, cum eius sit sanguis.
26 Nepotes, & Pronepotes dicuntur descendere ex proprio corpore eorum progenitorum.
27 Extare, vt aliquid dicatur, sufficit, vt aliquid quantumcunque modicum ex eo existat.
29 Electoratus successio defertur ad primogenitum, & eius lineam, qua deficiente ad fratrem seniorem laicum pertinebit.
30 Nepos ex fratre præmortuo in Electoratus successione excluditur à patruo, & nu. 36.
31 Verba legis, cui non conueniunt, nec legis conuenit dispositio.
32 Hæredes Principum quomodo sumantur in constit. Caroli IV.
33 Electoratus dignitas, nec scindi, nec diuidi potest.
34 Fatuus, & mente captus non succedit in Electoris dignitate.
35 Legi scriptæ absque alia controuersia deseruiendum.
37 In interpretatiuis legum, & consuetudinum sufficit vnus actus notabilis.
38 Fideicommissum ad fauorem duorum antiquiorum de familia defertur de vno in alium, ætatis habita ratione.
39 Antiquior, & senior eiusdem sunt significationis.
40 Maior natus si ad successionem vocatur ratio maioris ætatis semper habenda.
41 Differentia inter primogenitum, & maiorem natu.
42 Successio, quæ defertur primogenito, ei defertur, qui tempore, quo cedit dies successionis reperitur primogenitus.
43 Emphyteusis concessa primogenito habet relationem ad tempus mortis emphyteutæ.
44 Primogenitus post mortem alicuius vocatus, is est, qui tunc tempore mortis reperitur primo natus.
46 Verba enunciatiua, & ad aliud ordinata non mutant stabilimentum dispositionis.

In causa præcedentiæ inter Sereniſſimos Dominos Principes Analth, & Aldemburg.

ARGVMENTVM.

An inter pares familia dignitate, & personæ qualitate, sed dispares tantum ætate, is debeat prærogatiua prælationis potiri, qui maior sit ætate.

FEDERICVS I. Marchio Misniæ, Dux Saxoniæ, & Primus Elector.

Federicus II. Dux, & Elector.

Ernestus Dux, & Elector. — Albertus Dux.

Ioannes Dux, & Elector. — Henrieus Dux.

Io. Federicus Dux, & Elector. — Mauritius Dux, & Elector. — Augustus Dux, & Elector.

Ioan. Federicus medius Dux. — Io. Gulielmus Dux. — Io. Federicus III. — Christiernus Dux, & Elector.

Cassimirus Dux. — Ioan. Ernestus Dux. — Feder. Gulielmus Dux. — Ioannes Dux. — Christiernus Dux, & Elect. Regnans. — Io. Georgius Dux. — Augustus Dux.

Princeps Aldemburgicus. — Princeps de Analth.

CONSILIVM CV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

QVæstio sacro ordini nostro proposita, super controuersijs de precedentijs in sessionibus, progressibus, votis, & huiusmodi, inter Sereniſſimos Principes ex Ducibus Saxoniæ, nempè inter Principem de Analth natum ex olim Sereniſſimo Duce Ioanne filio secundogenito olim Ioannis Gulielmi Ducis ætate maiorem, & inter Sereniſſimum Principem Aldemburgensem natum ex olim Sereniſſimo Federico Gulielmo filio primogenito memorati Ducis Ioannis Gulielmi ætate minorem, sicq. inter duos Nobiliſſimos, & Illuſtriſſimos Patrueles, super qua clariora lumina Germaniæ, & Italiæ scripserunt.

Et quidem accepta in simplicibus, & puris terminis de præcedentijs, & prærogatiuis, nullo alio extrinseco accedente, facilis quidem foret dissolutionis.

Quandoquidem præsuppositis cæteris paribus dignitate familiarum, & virorum, is præhonorari deberet, qui maior sit ætate l. 1. ff. de alb. scriben. l. semper ff. de immunit. tùm in in sessionibus, vt in l. 1. C. de præpos. sac. cubiculi lib. 12. vbi Luc. de Pen. plenè, tùm in sedendo, & in præcedendo, l. 1. C. de consulibus lib. 12. ibi anteire, tùm etiam in dignitatibus, text. ad hoc in cap. licèt de voto, & inde post Gloss. notarunt Hostiens. Io. Andr. Card. Zabar. Abb. Panormit. & alij.

Nimirum, quoniam in virtutibus, bonisquè moribus pro senioribus præsumitur supra iuniores, glos. commendata in l. si vt in certo §. custodiam ff. commod. text. in cap. nisi cum pridem de renunciat. ibi moralis verò maturitas in senibus esse solet.

Et in sapientia, vt senior sapientior sit, Ec-
4 clesiast. cap.9.Loquere maior natu,decet enim
te, & l. 2. ibi, decernendi, loquendiq. facultas
antiquior C.de Præfect.Prætor.de quibus,& si-
milibus amplissimè apud Tiraquell. de iure
primigenior.in præfation. & quidem proposita
conclusio nullam haberet difficultatem, quia
ex consuetudine vniuersali totius Germaniæ
in Comitijs receptum est inter Principes, &
5 inferiores, exceptis Principibus Electoribus,
vt pro ordine ætatum sedeant,& præcedant, de
qua consuetudine nobis constitit ex scriptis
pro parte Principis de Analth. Consuetudo au-
6 tem in præcedentijs principaliter attenditur,
Bald. in cap. cum olim, de consuetudine, vbi
quod consuetudo designat loca sedendi, nota-
uit plenè Felyn.in cap.statuimus de maiorit.&
obedient. & in his consuetudo per vsum de-
cem annorum tolerata sufficit, Alba cons.510.
num.9. Vegius apud eum cons.556. nu.24. De-
cian.cons.21.nu.7.lib.1.

Verùm, quia Princeps Aldemburgensis mi-
nor ætate non in his simplicibus terminis ius
prætensæ ab eo prærogatiuæ constituit, sed al-
tiora repetens, comminiscitur sibi præceden-
tiam in istis minoribus deberi, quia spem iu-
re probatam habeat in successione supremæ
Electoratus dignitatis, quæ adeò maxima est,
vt in sessionibus, cæterisquè huiusmodi Sere-
7 nissimorum Imperatorum Electores laici pre-
rogatiuam, cum præcedentia supra illos Prin-
cipes seculares qualescumque teneant, sicuti
constitutione Caroli Quarti olim potentissimi
Imperatoris in bulla aurea titul. 6. expressè le-
gitur: quam quidem spem prælatiuam habere
profitetur aduersus Principem de Analth pa-
truelem suum, quamuis ætate maiorem, adeò
vt si Electoratus Saxoniæ fortè nunc vacaret
per mortem Serenissimi Moderni Electoris
ex Ducibus Saxoniæ de familia olim Sereniss-
mi Alberti, Electoratus successio ad illum de-
uolueretur, quamuis ætate minorem, excluso
8 Principe Analth: vnde arguit ratione prælatio-
nis in spe iure probata in Electoratus succes-
sione dignitatis, adeò supremæ, proinde ni-
mirum sibi deberi nunc prærogatiuam in
istis minoribus sessionibus,progressibus, & vo-
tis.

Maxima sanè ex proposita hac obiectione
incipit exordiri controuersiæ species: nempè
disceptari offeretur materia Regalis, & ardua
de potioritate horum Principum in successio-
ne Electoratus Imperij. Existimauimus tamen
quoad definitionem controuersiarum præsen-
tium, quæ quidem in quæstione sunt; impertis-
nens esse, nec necessarium ingredi infaustam,
& intempestiuam quæstionem hanc de succes-
sione Electoratus, superstite adhuc, & incolu-
me Serenissimo Christiano II. Duce,& Electo-
re ex prosapia iam dicti Serenissimi Alberti:
nec putamus super istis controuersijs præsen-
tibus Principem Aldemburgensem deducere
posse assertum ius suum futuræ successionis in
Electoratum fundatum in spe conditionali, si
eo viuo deficiat in totum linea masculina Al-
berti,in qua nunc Electoratus realiter constat,
& residet, pluribus quidem obstantibus iuris
ciuilis rationibus, & regulis.

Primò namquè perspicuum est, quod tra-
9 ctus futuri temporis non spectat ad Iudicem;
hæc namquè est regula certa fundata in l.non
quemadmodum ff. de Iudicib. ex qua decidē-
10 do arguit Alexand. consil. 95. colum. 2. lib.1.
Creditorem in diem non posse petere,vt debi-
tor condemnetur ad sibi soluendum die adue-
niente,& ante eum pulchrè Salycet. in l.1. §.1.
ff.de vsur. cæteros colligit Bertazol.in ciuilibus
11 cons. 107. num.11. proprius autem ad rem no-
stram, vt filius patre superstite non possit age-
re ad declarationem iuris sui in rebus pater-
nis, ex causa alicuius feudi, aut fideicommissi,
aut maioratus ex communi firmauit Arr. Pi-
nell.in repetit. l.1. part.3. num.78. C. de bon.
matern.vbi quod ita fuit decisum, & post eum
Franc.Marz. in suo epitom.fideicommiss.quæ-
stio.61.

Secundò, assertum ius istud est conditiona-
le, sub conditione extinctionis lineæ masculi-
næ possessoris Electoratus, quæ autem sunt in
12 conditione non tribuunt ius purè, & de præ-
senti deducibile in iudicio l. bouem §. si sub
conditione ff. de ædil.edict. l.hæc venditio ff.de
contrahend. emption. cum infinitis propemo-
dum adductis à Tiraquell. de retract. lignag.
§.1.glos.2.nu.22.& infra.

Tertiò, eiusmodi spes, seu conditio de fu-
13 tura morte Principum possessorum sine filijs
masculis non est iustè allegabilis, nec exaudi-
bilis in iudicijs, vti infausta, & tristis euen-
tus, & est spes à iure detestata cap. detestan-
da, cap. ne captandæ, de concession. prebend.
in sexto, nimirum, nam casum, aduersamquè
fortunam liberi hominis spectare, neque ciui-
le, neque naturale est, inquit Vulpian.in l.in-
ter stipulantem §.sacram ff. de verbor.obligat.
& fas non esse eiusmodi casus expectare poli-
ticè, dxit Paul. Iur. Consult. Patauinus noster
in l. si emptione §.liberum ff. de contrah. em-
ption.

Quartò, regula iuris est,vt præsens rerum
14 status consideretur, & secundum statum præ-
sentem, in quo res, & persona inuenitur, iu-
dicetur, text. ad hoc in l.moueor C. si seru.ex-
portet. vbi Bald. & Salycet. & Alexand. l. hæc
venditio §. final. ff. de contrahend. emption.
Crauett. ex multis consil. 325. colum. 2. ver-
sic. hoc ita; & sunt ad præteritum, quod re
vera fuit, non habetur relatio, quia nunc non
est l.quod ita ff.de ædil.edict.cap.Ferdinandum
50.distinct. cap.eam te de rescript. Afflict.in
cap.1.§.sequitur num.88.in tit.de succes.feud.
sic nec de futuro potest, aut debet haberi ra-
tio,cum nihil sit incertius eo,præsertim autem
tempus mortis hominis, ad l.1. ff. de condit. &
demonstrat.Matth.cap.24.& Lucæ cap.12. Vi-
gilate, quia nescitis diem, neque horam: quis
enim affirmare poterit, quod Electores de
linea Ducis Alberti morituri sint sine ma-
sculis, superstite Principe Aldemburgense,
apud homines etenim futura incerta esse no-
tissimum

15 tissimum est, & probatur in leg. & si restituatur 9. final. ff. de Iudic. & in l. cum quid 5. quod dicitur ff. de acquirend. hæredit. Quare aptius, & commodius est negotium hoc controuersum substinere ad tempus præsens, & secundum illud definire, quod quidem certum est, non incertum, prout futurum l. cum ad præsens ff. si certum petatur, imitati quod sapienter suadet text. moral. in cap. si quis autem de pœnitent. distinct. 7. Tene certum, & dimitte incertum: nam pro incertis à certis
16 non est recedendum cap. final. 30. quæst. 5. cap. iudicantem 9. quæst. 3. l. titiæ textores ff. de legat. 1. Bald. in l. terminato C. de fructibus, & lit. expens. & in l. si donatio C. de donation. Inspecto autem præsenti statu absolutum est Principem Analthinum ratione maioris ætatis potiora iura habere, vti dictum fuit in prima consideratione: nec his nostris propositis detrahere potest si forsan obijceretur Principem Aldemburgensem non agere, sed excipere: nam & si vti reus in iudicio excipiret, cum tamen agat, exceptio hæc adhuc incerta, & dubia, respectu extinctionis lineæ Alberti, eo superstite, non illum releuaret, secundum regulam, quod dubia rei exceptio in ciuilibus non
17 collidit intentionem actoris iure fundatam, egregia ad hoc Bartol. doctrina in l. non solum 9. sed vt probati ff. de oper. nou. nunciat. in vers. si verò, per text. in l. matrem C. de probationib. & in cap. auditis, de præscriptionib. sequuntur communiter posteriores, vt illic per Alexand. & Ias. & est text. in cap. per tuas de condit. appos. & inde notauit Alexand. consil. 134. colum. 1. lib. 2. nimirum: nam sicut actio ex parte actoris debet esse certa, apta, & concludens, sic ex parte rei exceptio, alias dubia, & incerta rei exceptio non releuat, Paul. Castrens. cons. 228. colum. vlt. in primo, Crauet. cons. 149. nu. 6.

Secundo principaliter dicimus, nobis non satis videri ex illa spe conditionali etiam iure probata, resultare interim ad fauorem Principis Aldemburgensis ius de præsenti prærogatiuæ præcedentiæ supra alios Principes, qui ratione ætatis, aut alia illum præcedere deberent. Quamuis enim apud alias nationes, qui sunt de Regia stirpe, præcipuos inter Regni nobiles mereantur honores; attamen cum memorata Caroli Quarti constitutio nominatim
18 de præcedentijs Electorum actualium constituerit, & meminerit, de alijs autem fratribus, aut agnatis collateralibus, quibus quæsitum est ius in spe, non statuerit, & hos in albo reliquerit: de horum præcedentijs equidem ad Germaniæ consuetudinem quid retro in Comitijs, & Conuentibus, in quibus sedere solent spectatissimæ personæ istæ obseruatum fuerit, animaduertere oportet, in quibus, vt audiuimus, ex consuetudine pro agnatis collateralibus Sereniss. Electorum non stat prærogatiua in præcedentijs.

Quare ex his iam perspicuum est extemporaneum omninò esse, quærere de potioritate horum duorum Principum in Electoratus successione nondum vacantis, sed pendentis. Verùm ne videamur subterfugisse quæsitum hoc, super quo fundatur vniuersus causæ status Principis Aldemburgensis: profitetur namque si nunc deficeret Serenissimi Alberti familia lineæ masculinæ successio in Electoratu ad illum deuolueretur, quamuis ætate minorem, excluso Principe Analthico, licèt ætate maiore pro discussione itaque huius propositi videnda sunt, quæ deducat Princeps iste, tàm in facto, quàm in iure.

In facto autem proposito arbore consanguinitatis Serenissimæ familiæ Electoralis ex Ducibus Saxoniæ plura proponit: primò, quod Electoratus in Domo Saxona initium habuit in Friderico Primo, & deinde in Friderico Secundo eius filio. Secundò, ex Friderico Secundo duas prodijsse lineas, Ernesti primogeniti, & Alberti secundogeniti. Tertiò. Electoratum mortuo Friderico patre, iure primogenituræ deuolutum fuisse in Ernestum primogenitum, & successiue post Ernestum eodem primogenituræ iure transisse in Ioannem Ernesti filium, & à Ioanne in Ioannem Federicum Ioannis filium, exclusa interim linea Alberti secundogeniti. Quartò, Electoratum, & Electoratus ius quibusdam ex causis sic ex gentibus decreto Caroli Quinti æternæ memoriæ Imperatoris, translatum fuisse à Ioanne Friderico in Serenissimum Mauritium ex Ducibus Saxoniæ primogenitum Henrici, & nepotem Alberti, & à Mauritio, absque masculis defuncto, in Augustum fratrem, & ab Augusto in filios, & descendentes suos masculos, seruato ordine primogenituræ, & nunc extare penes Christernum, seu Christianum primogenitum filijs masculis carentem. Quintò, proponit se natum esse ex Federico Guilelmo filio primogenito Ioannis Gulielmi filij secundogeniti ex Ioanne Federico primo supra nominato; Principem autem Analthinum natum esse ex Ioanne Duce secundogenito Ioannis Gulielmi, ita vt ipse sit in, & de linea primogenia Ioannis Gulielmi. Analthicus autem sit in, & de linea secundogenia eiusdem Ioannis Gulielmi Sexto, & vltimo proponit lineam Ioannis Friderici Secundi nuncupati Medij, filij primogeniti Ioannis Federici Primi, ex quo prædicti Ioannes, Cassimirus, & Ioannes Ernestus Duces, ex decreto Maximiliani Cæsaris ex causis, in Electoratus successione nominatim posthabitam fuisse lineæ Ioannis Guglielmi, & huius lineam quamuis secundogeniam præhabitam, & prælatam fuisse lineæ primogeniti Ioannis Federici, sic vt linea Ioannis Federici ex decreto Cæsaris concurrere nequeat, cum linea Ioannis Gulielmi, nullumquè sibi facere posse obstaculum, vacante Electoratu, in linea Alberti, & hæc in facto vera esse in confesso vtique est.

In iure autem proponit successionem in Ele
19 ctoratum deferri pro iure primogenituræ ad instar successionum Regalium, ad quod trahit pragmaticam eiusdem Caroli IV. Imperatoris, decretum Maximiliani II. de quo proximè. itē

& testamentum Ioannis Gulielmi Ducis.

Secundò proponit, quod in Regnis, & Regalibus dignitatibus successio alio iure defer-
20 tur, quam in allodijs; quamuis enim in legibus Romanis, & in Cæsarum constitutionibus nul-
21 libi legatur de successionibus pro iure primogenituræ, aut pro iure Regni: attamen de iure canonico per Decretales Alexand. III. in cap. licet de voto. & Innocent. IV. in cap. grandi, de suppl. negligent. prælat. lib. 6. constitutum legitur in Regnis iure Regni per ordinem primogenituræ successionem deferri, quam Gloss. Hostiens. Ioann. Andr. Petr. Ancharan. Zabarell. Abb. Panormitan. & alij indifferenter in dicto cap. licet notarunt successionem in Regnis pro iure primogenituræ deferri, sic vt primogenitus excludat secundum, secundus tertium, tertius quartum, & deinceps; quamobrem Bald. eleganter in l. ex hoc iure
22 ff. de iustit. & iur. dicebat: Quod semper fuit, & semper erit, vt vnus solus masculus primogenitus succedat in Regno; & id receptum, vsurpatumquè fuisse iure, & vsu gentium apud ferè nationes omnes, testantur vetera, & noua Historicorum monumenta, nisi aliud lege particulari Regni ordinatum sit, latissimè omnium Tiraquell. de primogenit. in præfation. vbi mores nationum omnium in re hac retulit.

Quoniam itaque successio in Regijs dignitatibus defertur iure primogenituræ dicto cap. licet, propterea maiores nostri communi consensu interpretati sunt, vt si ex Rege regnante extent tres filij masculi primus, secundus, & tertius, singulis istis quæratur ius succedendi subordinatum pro ordine geniturarum iu-
23 re gentium Regni consuetudinario, quod nec etiam contraria partis ordinatione diuerti, aut conuerti possit, Ioann. Andr. & Canonist. in dicto cap. licet, Archidiacon. Geminian. & alij in dicto cap. grandi, concordantes adducit Tiraquell. quæst. 21. & 27. & istud ius quæsitum primo transmittitur in filios, & descendentes suos, cum sua prærogatiua prælationis aduersus secundum, & lineam illius, & sic quoque ius quæsitum secundogenito post primum transit in filios, & descendentes masculos ab
24 eo ad exclusionem tertiogeniti, & lineæ illius, & sic deinceps, Tiraquell. post alios quæst. 40. num. 91. Menoch. consil. 211 num. 97. adeò vt linea primogeniti in infinitum sit priuilegiata supra lineam secundogeniti, & linea secundogeniti in infinitum supra lineam tertiogeniti, & linea tertiogeniti supra quartogeniti, nec aperiatur ius successionis existentibus in linea posteriore, quamuis maioribus natu, aut prioribus in gradu, donec existant aliqui in linea priore Regni capaces: nam linea prior priuilegiata est supra sequentem; sic euincitur de mente Auctorum in antiqua illa concertatione patrui, & nepotis de Regni successione: nam communiter Auctores, ac etiam iudicia ciuilia, & gladiatoria steterunt pro nepote nato ex primogenito præmortuo viuo Rege aduersus patruum, quamuis ætate maiorem, Oldrad. cons. 214. Ioann. Andr. in addition. ad Specul. in rubric. de feud. Bald. cons. 389. libr. 2. vbi omnes hinc, & hinc rationes congerit, cæteros alios vsque ad sua tempora recensuit Tiraquell. dicta quæst. 40. per totam. Principalis ratio, quam præcitati aduerterunt, & pulchrè præ alijs reassumpsit Paul. Castrens. in suo consil. 164. in præsenti sub num. 3. lib. 2. est quia
25 linea primogenita, vel secundogenita nunquam potest videri defecta, donec aliquis de illa linea reperitur in linea. Quoniam iste potest dicere se primogenitum, quamuis sit filius, nepos, pronepos, aut vlterior ex primogenito descendens, quia per naturam est sanguis, caro, & os ex ossibus illius primogenitoris l. cum simus C. de agricol. lib. 11. cap. iam itaque 1. quæst. 4. ideò nepotes, pronepo-
26 tes, & alij inferiores dicuntur descendere ex proprio corpore parentum suorum progenitorum, text. & ibi notatur in l. Lutius ff. de hæredib. instit. & in l. 1. C. de condit. infer. & quamuis corpora illorum progenitorum sint extincta, illa tamen portiuncula, quæ in procreatione filiorum fuit transfusa, non est extincta, sed aucta, & augumentata, vt enim aliquid dicatur extare, sufficit al quid, quantumcumque modicum, vt ex eo superexistat,
27 l. domum; si verò ff. de contrahend. emption. & l. si cui ff. de vsur. hæc Castrens. qui & præterea superaddit naturale exemplum de vite propagata, quam etiam considerationem habuit Abb. cons. 85. num. 3. lib. 1. & cons. 3. numer. 4. lib. 2. Andr. Sicul. cons. 10. num. 5. eodem libro, Felyn. in cap. prudentiam num. 7. de offic. delegat. Soccin. cons. 252. sub numer. 15. vers. ex quibus, Paris. cons. 72. num. 109. libr. 4. plenius autem prosequuti sunt Tiraquel. dicta quæstion. 40. num. 31. & Ludouic. Molin. de Maiorat. Hispan. lib. 3. cap. 5. num. 30. & cap. 7. num. 10. & in successione Regalium Franciæ, Gulielm. Monser. de successione Regis Franciæ num. 7. & posteriores Auctores Galli.

Argumentum autem hoc, super quo vniuersum consistit pondus, quamuis in simplicibus terminis consuetudinarijs iuris Regij, vbi quæstio occurreret inter duos descendentes ex diuersis lineis procedētibus ab eodem Regnatore prima, secunda, tertia, aut quarta, accipi posset pro auctoritate tantorum virorum, in specie tamen subiecta dupliciter declinare posse putamus.

Primo namquè ex pragmatica memorati
28 Caroli Quarti Imperatoris in Bulla Aurea de successione Principum Electorum capite septimo, per eam siquidem certus modus succedendi in Electoratibus laicis, constitutus, & perpetuo valiturus præscriptus fuit: nempè, vt Electoratus ius transeat de Electore mortuo ad filium suum primogenitum laicum legitimum: illo verò non existente ad eiusdem primogeniti primogenitum similiter laicum absque alicuius contradictione deuoluatur. Ex hoc autem primo capitulo decisa est quæstio pro nepote nato ex primogenito, vt in

successione Electoratus absolutè præferatur patruo, constitutio namque simpliciter, & absolutè loquitur; ergo sic accipienda ad l. de pretio, cum glos. ff. de publica. & l. 1. §. & generaliter ff. de legat. præstan. sequitur constitutio prouidens in casu, quo primogenitus, & eius linea masculina deficeret, formaliter subijciens. Si verò primogenitus huiusmodi absque hæredibus masculis legitimis laicis ab hac luce
29 migraret virtute præsentis imperialis Edicti ius, vox, & potestas electionis prædictæ ad seniorem fratrem laicum per veram fraternam lineam descendentem, & deinceps ad illius primogenitum laicum deuoluantur.

Ponderandum est, quod finita linea Ele-
30 ctoris regnantis præcisè vocatur in ius successionis frater senior, excluditur ergo nepos natus ex alio fratre seniore prædefuncto aduersus regularem ordinem de transmissione iuris primogenituræ. Quoniam verba hæc: Senior frater, cum nullo modo conuenire possint nepoti ex alio fratre primogenito interim defuncto, necesse est, vt nepos, qui frater non est, & iunior excludatur à patruo seniore fratre defuncto, ex regula, cui non conueniunt verba legis, non conuenit legis dispositio l. 4.
31 §. toties ff. de damn. infect. cum suis similibus; & quod dicitur de fratre seniore, idem accipi necesse est de agnato seniore: nam eadem est vis, & deducitur ex ipsamet pragmatica in capitulo subiuncto; & talis successio in primogenitis, & hæredibus Principum eorumdem iure, voce, & potestate præmissis, perpetuis temporibus obseruetur, vult enim, quod translato Electoratu in alium Principem per modum, vt supra, huic similiter succedatur, & deinceps perpetuis temporibus. Hæredes
32 enim Principum, accipit Imperator ibi pro agnatis Principum, qui sunt hæredes, & successores Status, & Electoratus, quamuis non essent hæredes bonorum patrimonialium ex testamento, aut ab intestato ob filiarum existentiam.

Confirmatur proposita resolutio ex alia
33 eiusdem Imperatoris constitutione sub titulo, in qua postquam Imperator Edicto perpetuo inhibuit Principatus Electoratum, & quæuis ad eum spectantia scindi, diuidi, seù quauis conditione dismembrari, vt in sua perfecta integritate perpetua maneant, subiungit. Primogenitus filius succedat in eis, sibique soli dominium competat, nisi forsan fatuus, aut mente-
34 captus fuerit. Quo in casu inhibita sibi successione secundogenitum, si fuerit in ea progenie, seù alium seniorem fratrem, vel consanguineum laicum, qui paterno stipiti in descendente recta linea proximior fuerit, volumus successurum.

Hic ergo est locus apertus, quod consanguineus laicus senior vocatur ad successionem, vbi fit digressio ad lineam transuersalem. Quare cum Illustr. de Analth par sit in gradu sanguinis: senior autem sit, & prærogatiuam senioris habeat, vtique, & successionis prærogatiua perfrui, si locus esset, deberet.

Quarè, ad argumentum contrarium prima patet solutio: nam roboris vim haberet, nisi pragmatica Caroli Quarti certum, & determinatum modum, & ordinem successionum in
35 Electoratibus præscripsisset: nam legi scriptæ absque alia controuersia deseruire oportet l. ancillæ C. de furt. l. 2. C. de crimin. sacrileg. Præsertim autem, quia specialiter, & in indiuiduo ordinata fuit ad præscribendum certum ordinem in successione Electoratus. Augetur, nam obseruantia subsequuta sic interpretata fuit, nempè mortuo Ludouico Pacifico Palati-
36 no Rheni, & Elector Imperij nullis relictis filijs, non sibi in Electoratu successit Otho Henrichus nepos natus ex Ruberto secundogenito prædefuncto; sed Federicus Secundus frater tertiogenitus maior ætate, habita ratione maioritatis, sicuti memoriæ proditum est, &
37 in informationibus reportatum. In interpretatiuis autem legum, & consuetudinum, etiam vnicus actus sufficit notabilis, & qui in notorium, & in oculis hominum transeat, sicuti eruditè docuit Cardinal. Zabarella consil. 62. column. penultim. & vltim. & ab eo Decian. cons. 96. num. 8. lib. 3. Menoch. cons. 670. numer. 31.

Corroboratur præmissa resolutio ex deci-
38 sione Petr. Ancharan. consil. 27. non seruato. Vult enim constituto fideicommisso perpetuo ad fauorem duorum antiquorum de familia, ætatis rationem semper habendam, sic, vt ætate antiquiores de vno in alium admittantur ad successionem; idem igitur vocato seniore: nam antiquior, & senior eiusdem sunt signifi-
39 cationis, & Ancharan. nullus improbauit, sed collaudarunt Andr. Barbat. cons. 27. colum. 10. lib. 1. Soccin. in l. Gallus §. quidam rectè, sub num. 9. Decian. cons. 516. colum. 4. Ruin. consil. 110. num. 14. & 153. num. 3. lib. 2. Crauett. cons. 161. num. 9. Riminald. Iun. post alios consil. 23. num. 51. quicquid senserit Cæphal. consil. 656. num. 47. & infra: nam contra eius consil. fuit iudicatum; vti apud Peregrin. consil. 73. lib. 2. & de facto sic Paduæ seruatur in Illustrissima familia de Zabarellis super duobus perpetuis fideicommissis ordinatis ad fauorem antiquioris de domo.

Amplius, generaliter in dispositiuis, ad
40 quæ maior natu perpetuò sit vocatus, vt ratio ætatis maioris semper sit habenda, clarè senserunt pro patruo ætate maiore determinantes, Alexand. consil. 4. lib. 4. secundum cuius consilium fuit iudicatum, sic referente Andr. Barbat. consil. 10. ante num. 33. libr. 2. subsequuti sunt Dec. cons. 443. sub num. 23. Alciat. cons. 8. colum. 1. lib. 9. Alber. dicto cons. 60. num. 3. Cacheran. cons. 72. num. 19. Beret. cons. 134. num. 22. & vltra hos latè Berou. cons.
41 71. nu. 18. vsque ad 24. lib. 1. vbi probat differentiam inter nomen primogenitum, & inter maiorem natu; quam etiam multis alijs relatis probauit Menoch. cons. 442. num. 19. & si ipsemet visus sit dissentire in diuersam sententiam ex multis alijs in suo cons. 981. nu. 1. priorem tamen decidendo probarunt Gamma Lusitan.

decis.385. & Milanen. Sicul. lib.5. decis. 8. per totam.

Verùm de hac differentia an recipienda sit, vel non, in præsentiarum nobis quærere non incumbit: quoniam verba pragmaticæ expressè loquuntur de seniore, vbi Electoratus non successiuè transit in descendẽtes masculos Electoris, sed ad transuersales, prout est casus noster, quare inspici debet, vter senior sit ex concurrentibus transuersalibus.

Secundo principaliter respondemus, quod & si concedamus extincta linea Regnatoris successionem deferri ijs, qui sunt in secunda linea priuilegiata ad exclusionem illorum, qui sunt de tertia linea, quamuis isti sint maiores ætate, aut etiam proximiores in sanguine vltimo Regnatori ex vi iuris quæsiti iure Regni lineæ secundogenitæ ad prælationem lineæ tertiogenitæ; attamen inter illos de priore linea ordo est seruandus, vt scilicet primogenitus inter illos
42 succedat, scilicet, qui tunc reperitur primogenitus tempore, quo cedit dies successionis, & ad hoc extat Bald. decis. in l.2.nu.5. C. de iure emphyt. vbi in emphyteosi concessa alicui, & post eius mortem primogenito, inquit, primogenitum esse, qui tempore mortis emphyteo-
43 tæ antecedit alios in ætate, quia successio, & concessio facta primogenito habet relationem ad tempus mortis emphyteotæ inuestiti, & ideò inspicitur prioritas, quæ tunc in rerum natura versatur ad l. ex facto §. si quis autem ff. ad trebell. sequuti sunt Dec. cons. 443. num. 14. Ruyn. 197. nu. 9. lib. 1. Alciat. in l. proximus ff. de verbor. signific. Tiraquell. quæst. 3. num. 6. Ad hoc etiam sunt complures aliorum Doctorum decisiones, quod vbi primogenitus post mortem
44 alicuius vocatur ex testamento, aut ex fideicommisso, semper inspicitur, & obseruatur tempus mortis illius, qui tunc sit primo natus, Petr. Anchar. cons. 82. sub num. 16. Alba d. cons. 60. ante nu. 12. Beret. 134. num. 22. Roland. cons. 39. num. 50. lib. 4. vbi cum per extinctionem vnius lineæ primogeniæ vocatur primogenitus alterius lineæ, inspicitur, quis tunc sit primogenitus tempore delatæ successionis in illa alia linea: quare etiam, quod pragmatica Caroli IV. non vocaret post mortem Electoris sine filijs masculis nominatim seniorem masculum, sed primogenitum masculum; quia tamen vocatio de primogenito expressè decreta est in tempus mortis Electoris, proinde iuxta illam Bald. decisionem, vt supra receptam obseruandum est tempus mortis Electoris, vt qui tunc in linea priuilegiata est primo natus, is vti primogogenitus succedat consequenter, & ex hoc capite resoluto argumento contraria fundata manet Principis Analthini intentio.
45 Nec in re hac testamentum Ioannis Gulielmi Ducis aliquod negotium facit, vel quia de re hac controuersa non constituit, vel quia constituere non potuisset obstante pragmatica supra relata, & plenissimè docuit Tiraquell. de primogen. q. 21. præcisè autem de Electoratibus, prout nec expectatiua successionis in Electoratu, quandocunque vacaturo in linea Ducis Alberti attributa à Maximiliano II. Cæsare Ioanni Gulielmo Duci supra Ioannem Federicum I I. fratrem eius primogenitum, & illius progeniem, quamuis tributa legatur sub nomine primogenituræ: nam expectatiua illa nihil immutat, nec immutare voluit circa successionem in Electoratu, ex vi pragmaticæ sæpè dictæ; tantummodò posthabita persona Ioannis Federici, & eius progenie, prælata fuit Ioannis Gulielmi stirps in Electoratus iure; & hæc fuit finalis, & principalis intentio, & operatio Maxi-
46 miliani: quare enunciatio illa sub nomine primogenituræ non ad illud principaliter ordinata, sed ad aliud, non mutat stabilimentum pragmaticæ Caroli IV. ad not. in cap. illud de præsumpt. & in l. optimam C. de contr. stipulat, de verbis enunciatiuè prolatis, & solutiones hæ sint vltra alias præclarissimorum illorum Consulentium.

Quamobrem, nos Iurisconsulti Sacri Collegij Patauini reuoluto, & considerato collegialiter, & diligenter negotio ipso communi omnium consensu dicimus, consulimus, & de iure respondemus in omnibus, vt supra, ad gloriam, & laudem Dei omnipotentis Trini, & Vnius, & consilium nostrum, cum subscriptione, & solito Collegij nostri sigillo communiri, per Cancellariam nostram mandauimus, anno à Christo nato 1607. die verò penultimo mensis Augusti.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques, & cæteri de Collegio Patauino.

Locus sigilli.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta non tenetur, quicquam de pretio, quod ab alio offertur diminuere, etiam si excedit iustum pretium.*
2 *Pretia rerum non ex cuiusque affectione constituuntur.*
3 *Domino directo, vel ei, qui illum repræsentat emphyteuta rem reddere non tenetur, nisi restituatur pretium integrum, nec iuuat depositum.*
4 *Emphyteuta non tenetur rem restituere pro minori pretio, neque pacto id potest fieri.*
5 *Quod non potest fieri ex natura contractus, neque per pactum fieri potest.*
6 *Pactum contra substantialia contractus est nullum.*
7 *Ad successorem singularem per clausulam generalem transmittitur ius particulare competens ex pacto, sed requiritur expressa concessio.*
8 *Contractus emphyteuticus propriam naturam non habet, nisi quam ex pacto, vel inuestitura assumit, & nu. 29. & 36.*

9 Pas

9 Pacta in emphyteusi apposita omninò seruari debent.
10 Pactum ab emphyteusis natura extraneum seruandum est, & nu. 31.
11 Domino directo licet pacisci, vt pro minori pretio nimirum decem minus pro centenario, rem emphyteuticam redimere possit.
12 Pactum pars pretij existimandum est.
13 Pactum adiectum contractui interpretari debet semper, vt aliquid operetur etiam vltra ius commune.
14 Pactum, & statutum æquiparantur.
15 Pactum interpretari debet in eius fauorem, gratia cuius fuit adiectum idem in lege.
16 Legi pactum æquiperatur.
17 Sententia interpretatur ad fauorem eius, pro quo fuit lata, idem in verbis testatoris.
18 Verba testatoris interpretantur ad fauorem illius, pro quo disponit.
19 Pactum initum inter Dominum, & emphyteutam, vt teneatur relaxare decem minus pro centenario operari debet ad beneficium cessionarij.
20 Pactum initum cum primo concedente non præsumitur ignorare cessionarius.
21 Relatum est in referente, cum omnibus suis qualitatibus.
22 Emphyteusis transit cum oneribus suis.
23 Recipiens pecuniam non integrè depositatam renunciasse videtur iuri, quod sibi competeret aduersus depositantem.
24 Qui de re sibi legata, & non acceptata disponit illam acceptasse videtur.
25 Creditor recipiendo sortem vsuras remittere censetur, & interesse.
26 Iuri suo nemo renunciasse videtur.
27 Consensus tacitus, qui ex facto colligitur, & præsumitur, sufficit in remissione pignoris.
28 Contractus ex pacto legem accipiunt.
29 Dictum est in numero octauo hoc eod. consil. superius.
30 In contractu emphyteutico tenor inuestituræ, & eius verba sunt perpendenda, sicut in feudis.
31 Pactum extraneum à natura contractus est seruandum.
32 Pactum voluntarium semper debet aliquid operari, licet secundum naturam actus intelligi debeat.
33 Verba conuentionis de habilitate à contrahentibus prolata restitutionem non recipiunt.
34 Pactum, quod inutile esset si interpretaretur, secundum ius commune seruandum est.
35 Statutum ne remaneat superfluum debet interpretari, vt aliquid vltra ius commune operetur.
36 Habetur etiam in nu. 8. supra, &c.
37 Successor particularis iuuari debet iuribus sui auctoris, sicut adstringitur eiusdem vinculis.
38 Onus redimendi decem minus pro centenario est rei annexum, & ad quem res transit ipse tenetur oneri satisfacere.
39 Pactum huiusmodi, quod possit redimere minus decem pro centenario dicitur pars pretij.
40 Conuentio, quod pacta omnia, quæ directo Domino debuissent seruari sub alternis concedentibus seruentur arguit onus rei impositum.
41 Consilium Bald. 280. vers. item 3. vol. 5. declaratur item cons. Alciat. 87.
42 Text. & glos. in l. Stipulatio ista §. sicut declarantur.
43 Qui omnia iura sibi competentia transfert quasi ipsum emptorem constituit Procuratorem in rem propriam.

Pro D. Hectore Bardo Nobili Florentino.

ARGVMENTVM.

Explicatur materai cõtractus emphyteotici, necnon pacti super eo adiecti, & quomodo sit illud intelligendum: in quibus varia ad ea pertinentia eruditè dilucidantur.

CONSILIVM CVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

QVæritur in causa D. Hectoris Bardi, an pars aduersa teneatur eidem minori pretio domum emphyteuticam cedere ex causa adiudicationis, quã ipsa emerit? & breuitati studendo, ob continuum, atque publicum onus, quod incumbit, videtur prima facie contra D. Bardum bene fuisse iudicatum, ad fauorem D. Ioannæ de Gregorio.

Primò, quoniam ex natura contractus em-
1 phyteutici, nõ tenetur emphyteuta quidquam de pretio, quod ab alio ei offertur, diminuere, etiam si illud excedat iustum commune pretium, vt text. est in l. vlt. C. de iure emphyt. ibi tantam quantitatem, quantam re vera ab alio accipere potest, in cap. potuit extra de locat. ibi quantum sibi ab alijs offertur in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestit. ibi pro æquali pretio, & per hæc iura Oldrad. cons. 34. ad finem, Ioan. Andr. ad Specul. de locat. §. nunc aliqua q. 72. Alberic. in l. per fundum col. 2. vers. vltimo facit de seruit. rustic. prædior. cum plenè traditis per Tiraquell. de retract. conf §. 2. glos. 18. nu. 5.
2 quoniam pretia rerum non ex cuiusque affectione constituuntur l. pretia rerum ad l. falcid. l. si seruus ad l. Aquil. glos. magn. in l. 2. q. vltim. C. de rescind. vendit. At in casu, de quo agitur, maiori pretio emit D. Ioanna, & maius inueniret, & ab alijs, ergo pro minori rem reddere non tenetur.

Secundò, quia Domino directo, vel ei, qui il-
3 lum representat, emphyteuta rem reddere non tene-

teneatur, nisi sibi pretium restituatur integrum d.l.vlt. C. de iure emphyt. cum concord. alioquin depositum nihil releuat, glos. in l. 2. C. de vsur. Alex. cons. 75. sub nu. 5. lib. 7. Dec. in cap. de appellationibus nu. 6. de appellat. sed D. Bardus integrum pretium, non deposuit apud Banchū, vt apparet ex actis, meritò, &c.

Tertiò, quia cum pro minori pretio emphyteuta non teneatur rem restituere, idq. ex natura ipsius contractus d.l. final. C. de iure emphyt. sequitur nec per pactum id fieri posse; quoniam tale pactum videtur contra substantiam contractus, consequenterq. nullum l. cum precario ff. de precib. glos. in l. pacta conuenta ff. de contrah. empt. Bald. in l. 2. quæst. 3. C. de iure emphyt. in l. vbi ita donatur ff. de donat. cauſ. mort. Bart. in l. si pater in 2. lectur. ff. de adopt. in cap. 1. §. nulla num. 7. per quos fiat inuestit.

Quartò, quoniam estò, quod tale pactum valeat, illud tamen seruari deberet inter Dominum concedentem, & primum emphyteutam, nec Dominus Bardus concedentis personam repræsentat, qui successor est singularis, in quem per clausulam generalem non transmittitur ius illud particulare pacti prædicti, vt decem minus pro cētenario redimere possit, iuxta text. & glos. in l. stipulatio ista habere licere §. sicut autem, vers. cæterum ff. de verbor. obligat. Bart. in l. Mela in fin. ff. de alim. leg. Immò requirebatur expressa concessio illius iuris, vt per Bald. cons. 280. num. 2. lib. 5. quem sequitur Alciat. cons. 87. nu. 7. tom. 3. lib. 8. sed per generalem clausulam, scilicet se omnia iura sibi cōpetentia cedere, &c. Dominus Bardus illud ius habere contendit, ergò, &c.

Ex quibus videtur, D. Ioannam optimum ius souere, & pro ea bene fuisse iudicatum.

Sed his non refragantibus, contrarium verius esse arbitror ad fauorem D. Bardi, eumq. bene appellasse, his rationibus.

Primò, quia contractus iste emphyteuticus propriam naturam non habet, sed quam ex pacto, vel inuestitura assumit l. 1. & 2. C. de iure emphyt. §. adeò instit. de locat. & vtrobique Doctor. Natt. cons. 49. nu. 18. lib. 1. pacta autem emphyteusi apposita omninò seruanda sunt, Ruin. cons. 110. nu. 1. lib. 1. Berou. cons. 107. nu. 6. lib. 1. Decian. cons. 4. num. 4. in princ. Brun. cons. 41. nu. 3. Quinimmò & si pactum ab emphyteusis natura extraneum esset adiectum, illud tamen seruandum esset, Bald. cons. 306. lib. 1. Salycet. in l. vltim. num. 3. C. de iure emphyt.

Sed in casu nostro expresè conuentum fuit, vt ipsi Domino liceret pro minori pretio, ideſt decem minus pro centenario rem emphyteuticam redimere, nec credendum est, tàm modica summa pecuniæ emphyteusim fuisse concessam, nisi ob pactum prædictum, quod pars pretij existimandum est l. fundi partem ff. de contrah. empt. cum simil. ergò, &c.

Secundò, quia pactum adiectum contractui, sic interpretari debet, vt semper aliquid operetur, Ruin. cons. 81. col. pen. lib. 1. Gozad. cons. 74. nu. 12. in fine, & nu. 15. etiam vltra ius commune, Cæphal. cons. 257. nu. 38. lib. 2. sicut de statuto traditum est, Alex. in l. 3. §. prætor col. 4. ff. de damn. inf. Roman. cons. 199. num. 6. Paris. cons. 46. nu. 75. lib. 1. Curt. Iun. cons. 105. colum. 1. pactum autem, & statutum æquiparantur l. non impossibile ff. de pact. glos. in rubr. C. de decr. decur. lib. 10. Angel. cons. 187. colum. 1. Alex. cons. 120. in fin. lib. 6. Sed pactum prædictum emphyteusi adiectum nihil operaretur, esſetq. superfluè adiectum, nisi omninò seruandum esset, merito, &c.

Tertiò, quia pactum interpretari debet in eius fauorem, cuius gratia fuit adiectum l. in lege in fin. princ. ff. locat. sic etiam lex ad alicuius fauorem facta interpretatur l. nulla, vbi Castrens. etiam ff. de legibus, & legi pactum æquiparatur l. legem C. de pact. conuent. pari ratione in sententia idem dicimus; quæ in alicuius fauorem lata est, vt not in l. si Iudex circumuento ff. de minor. & in interpretandis verbis testatoris, habetur idem in l. in ratione §. quo tempore ff. ad l. falcid. ergo pactum illud emphyteusi appositum in fauorem D. Bardi, qui in locum concedentis successit interpretari debet, & ita relaxari decem minus pro centenario, vt dictum est.

Quartò, quia non est credendum, D. Ioānam pactum prædictum ignorasse à primo concedente adiectum, quandoquidem vltima venditio fuit facta, cum omnibus iuribus, oneribus, & qualitatibus, quæ in prima continebantur, & ad primam venditionem relatio habita est, sed relatum est in referente, cum omnibus suis qualitatibus l. asse toto ff. de hæred. instit. & ibi Bartol. l. ait prætor §. 1. de re iudic. Tiraquell. de leg. connub. glos. 7. nu. 182. merito, &c. Et emphyteusis transit cum oneribus suis, Specul. de feud. §. quoniam q. 9. Brun. tract. de augment. conclus. 10. nu. 52. Crauett. cons. 217. sub nu. 4. vers. secundo modo, Foller. pract. cens. in vers. tanquam res iudic. nu. 27. Redoan. de reb. eccl. non alien. tit. de const. ann. cens. nu. 62. ergo dubium non est, quin D. Ioāna pactum prædictum obseruare teneatur.

Quintò, erit considerandum, eam pecuniæ summam apud Banchum à D. Bardo depositam, vt ex ea integrè satisfaceret, iuxta pactum prædictum, receptam fuisse, licet hoc non expresso per D. Ioannam, & erogatam pro suo vsu, vt apparet ex actis, & ex fide Banchi, ex qua receptione, & erogatione in suos vsus, videtur D. Ioanna remisisse, & renunciasse iuri, quod sibi competere aduersus D. Bardum dicebat, ad quod videtur optimus text. in l. si auia C. de iure delib. in l. si ponas §. 1. ff. de inoffic. testam. & in §. vltim. instit. de hæred. qual. & differ. in quibus, qui de re sibi relicta, & non acceptata disponit illam acceptasse videtur, sicut pariter creditor recipiendo sortem, vsuras remittere censetur, vt per glos. & Bart. in l. vltim. ff. de eo, quod cert. loc. Aretin. cons. 9. col. 2. Soccin. cons. 19. circa princ. lib. 1. Ruin. cons. 198. nu. 2. & 11. lib. 1. Paris. cons. 34. nu. 35. lib. 1. & quemadmodum creditor censetur remittere interesse,

Bald.

Bald. in l. 4. C. depos. atque pœnam quoque, Dec. in l. vinum nu. 5. si cert. pet. in l. creditores
26 C. de pact. Menoch. cons. 355. nu. 13. lib. 4. & licet iuri suo nemo renunciasse videatur l. si domus ff. de seruit. vrban. prædior. l. eleganter §. qui reprobos ff. de pign. act. Tiraquell. in l. si vnquam in præfat. nu. 128. C. de reuoc. donat.
27 cum similib. Tacitus tamen consensus, qui ex facto colligi potest, præsumitur, & sufficit, sicut in pignoris remissione, Negus. de pignor. in 3. membr. 6. part. princip. nu. 17. Bald. eodem tractat. tit. quib. mod. pign. vel hypot. sol. colum. 10. vers. dixi antea, Donell. eodem tract. eod. tit. nu. 9. vers. tamen de voluntate, & hoc eo magis in casu, de quo agitur, quia creditrix non patitur interesse, sicut vbi pignus tacito consensu remissum dicitur, ideò sibi satisfactum esse censendum est: nec quidem ob aliud, quam vt illi satisfieret, pecunia fuerat deposita, cuius effectum, recipiendo, & illam erogando, D. Ioanna impleuisse videtur d. l. si auia C. de iur. deliber. cum simil. supra allegat.

Neque obstant, quæ in contrarium considerata sunt, satis enim ex prædictis apparet responsum, sed particulariter etiam ad illa, & in primis ad primum respondetur procedere nisi aliter conuentum sit: nam ex pacto contractus
28 legem recipiunt l. 1. §. si conueniat ff. depos. & ipse contractus emphyteuticus, & si propriam
29 naturam non habeat, tamen ex conuentione, & tenore inuestituræ propriam assumit l. 1. & 2. C. de iure emphyt. §. adeò instit. loci cap. potuit etiam eodem, & in illis locis per Doctor. Natt. cons. 49. nu. 18. post Bald. cons. 306. lib. 1. & Sa-
30 lycet. in l. vlt. nu. 3. C. de iure emphyt. in contractu enim emphyteutico tenor inuestituræ semper, & eius verba sunt perpendenda sicut in feudis cap. 1. de duobus fratris à Cap. inuest. Corn. cons. 165. lib. 2. Dec. cons. 78. col. 3. Cra-
31 uet. cons. 251. nu. 4. Immò pactum etiam ab illius natura extranea seruandum est, vt in dd. ll. vbi glos. Bald. & Ias. & Brun. cons. 41. num. 3. quamobrem cum expresè conuentum fuerit decem minus pro centenario emphyteusim redimi posse, attenta huiusmodi conuentione, hoc iustum pretium existimabitur.

Non obstat secundum, quia stante prædicta conuentione, integrum pretium dicimus fuisse depositum, & ita conuentioni satisfactum, nec aliud supereſt, quam vt D. Ioanna impleat ex parte sua domum restituendo.

Ad tertium dicimus, pactum voluntarium
32 semper aliquid debere operari, vt declarat Ruin. cons. 81. colum. penult. lib. 1. & quamuis secundum naturam actus intelligi debeat, id verum est dummodo aliquid operetur, Bart. in l. 4. §. quæsitum ff. si quis caut. Soccin. cons. 18. lib. 1. Ias. in l. vlt. ff. quod quisq. iur. latè Dec. in cap. pastoralis in princ. de appell.

Præsertim, quia verba conuentionis à con-
33 trahentibus prolata, de habilitate, restrictionem non recipiunt Bart. & cæteri in l. 1. §. nunciatio ff. de nou. oper. nunciat. quapropter cum
34 in casu, de quo agitur, pactum prædictum inutile foret, si iuxta ius commune interpretare-
35 tur, meritò seruandum erit. Sic etiam non ignoratur statutum, quod secundum ius commune interpretari solet, ne remaneat superfluum, interpretatur, vt aliquid vltra semper operetur, Alex. in l. 3. §. prætor col. 4. de damn. infect. Roman. cons. 199. num. 6. Curt. Iun. cons. 105. col. 1. Paris. cons. 46. nu. 75. & cons. 49. num. 54. vol. 1.

Neque tale pactum dici potest contra substantiam contractus, postquam contractus em-
36 phyteuticus propriam naturam non habet, sed quam ex partium conuentione assumit, iuxta not. per Scribent. in l. pacta conuenta de contrah. empt. in l. vbi ita donatur de donat. caus. mort. cum alijs supra adductis.

Ad vltimum respondetur, & si D. Bardus suc-
37 cessor sit particularis, iuuari tamen debet, sicut adstringitur, ijsdem iuribus, & vinculis, quibus Auctor ipsius l. in omnibus §. 1. l. qui in ius, vbi latè Dec. ff. de regul. iur. Aretin. cons. 36. nu. 3. vers. secundo dico, Soccin. cons. 82. nu. 3. lib. 3. Crauett. de antiquit. tempor. par. 1. nu-
38 mer. 78. vers. quæ autem dicta. Præsertim, quia hoc onus redimendi decem minus pro centenario, est rei annexum, vt ex inuestitura appareat, ideò ad quem res affecta onere transit, ipse tenetur oneri satisfacere l. an vitium, vbi glos. ff. de diuers. & temp. præscript. §. furtiuæ instit. de vsucap. argum. l. vitia C. de acqu. possess. Alciat. d. cons. 87. nu. 4. Berou. in cap. de quarta
39 sub nu. 16. extra de præscript. Reputari enim debet huiusmodi pactum pars pretij d. l. fundi partem ff. de contrah. empt. eo magis, quia ab initio conuentum fuit, vt omnia pacta, quæ directo Domino primo concedenti debuissent obseruari, subalternis etiam concedentibus seruanda essent, vt ita clarè appareat rei onus fuisse iniunctum, nec Bald. d. cons. 280. vers. item tertia vol. 5. loquitur in terminis nostris, sed vbi in futurum tantum singulari successori cõcederetur potestas, quæ in casu nostro, & ad præterita, & ad futura refertur, vt ex instrumento primæ venditionis apparet: immò neque Alciat. qui Bald. auctoritate mouetur d. cons. 87. id deliberatè affirmat, sed dubitando magis, nec text. cum glos. in d. l. stipulatio ista §. sicut, in terminis nostris procedit, nam ibi simpliciter quis stipulatus fuerat, hic verò expresè omnia iura sibi competentia transfert, quasi ipsum emptorem constituerit in rem propriam Procuratorem. iuxta not. in l. qui stipendia C. de Procurat. & in l. 1. C. de action. & obligat.

Ex quibus, Dominum Bardum pronunciandum est bene appellasse, & hæc pro nunc sufficiant, &c. Reliqua, &c. Suppleant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 Sententia Sacri Consilij non potest exequi contra non citatum, seù cum illegitimo Procuratore actum.
2 Vir non potest constituere Procuratorem pro vxore absque eius mandato speciali, nisi promittat de rato.
3 Maritus, qui potest agere vti legitimus administrator vxoris, si agit, vt Procurator iudicium erit nullum.
4 Procurator videtur reuocatus per constitutionem secundi Procuratoris.
5 Feudatarius contumax amittit dominium feudi, si per annum in contumacia persistat.
6 Sententia foriudicationis est nulla ex defectu citationis agnatorum in prolatione sententiæ, & vide etiam nu. 10.
7 Bannitus, seù foriudicatus, si infra annum banni decesserit transmittit bona ad suos hæredes, etiam si sententia foriudicationis sequatur, secus est si post annum, quia tunc fiscus succedit.
8 Dominium feudi amittitur ipso iure propter culpam vasalli, sed requiritur sententia pro auferenda possessione.
9 Separata est causa possessionis à causa proprietatis.
11 Ritus Magnæ Curiæ Viariæ, & omnes fuerunt emanati per modum Constitutionis Regni.
12 Ex antiquitate temporis sententia præsumitur pro lege, nempè quadraginta trium annorum, necnon præsumitur, etiam omnia acta ritè, atque legitimè præcessisse.
13 Sententia postquam transiuit in rem iudicatam pro veritate habetur, & pro ea præsumitur, tam respectu iustitiæ, quàm ordinis, etiam si Iudex fuerit ribaldus.
14 Citatio præsumitur in sententia præcessisse ex diuturnitate temporis, etiam si non fuerit enunciata in sententia, atque etiam si ab ea fuerit appellatum.
15 Appellatione pendente præsumitur pro sententia, & præcessisse citationem.
16 Standum est verbis sententiæ per Iudicem positis, quod omnia necessaria ad foriudicandum essent consummata.
17 Sententiam fuisse latam probatur per quinque testes.
18 Præsumitur pro sententia post biennium lata, quod omnia fuerunt solemniter acta.
19 Sententia foriudicationis præsumitur ritè lata ex diuturnitate temporis, etiam sine actis quòad illius exequutionē, & sic refertur fuisse decisum pluries per Sac. Reg. Cons.
20 Tempus dicendi de nullitate sententiæ præscribitur spatio triginta annorum.
21 Iudex procedendo ad vlteriora tacitè videtur reiecisse exceptionem oppositam, & vide etiam num. 24.
22 Exequutio sententiæ spectat ad Iudicem, qui tulit sententiam, non autem ad Iudicem appellationis confirmantem sententiam.
23 Tortura imponitur delinquenti citra præiuditium sententiæ foriudicationis, & probatorum nec non etiam confessatorum.
25 Iustè possidet, qui authore prætore possidet.
26 Hæreditas non potest adiri post triginta annos.
27 Ius adeundi hæreditatem, an transmittatur per sororem.

Pro Dominis Principe Bisiniani, Duce Seminariæ, ac Duciſſis Seminariæ, & Castrouillarum, cum illis de Laino, &c.

ARGVMENTVM.

Quæritur an possidens feudum nomine alieno, si conueniatur ab alio, & respondeat vti possessorem tacendo Dominum in iudicio, si sequatur sententia Sacri Regij Consilij contra eum super dicto feudo, an noceat ipsi Domino non nominato, neque etiam citato; & an præsumendum sit pro sententia in exequēdo ex diuturnitate longi temporis, etiam in causa foriudicationis.

CONSILIVM CVII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

EXcellentissimus Dominus Princeps Bisiniani condemnatus fuit per sententiam Sacri Regij Consilij ad restituendum, seù relaxandum Margaritę Lainæ, & litis consortibus vti hæredibus quondam Ioānis Mariæ Laini, territorium nuncupatum *la Rocchetta*, situm in Terra Castrouillarum, vna cum fructibus perceptis, & hoc vti prætensus possessor illius territorij, titulo emptionis factæ de Terra Castrouillarum ab Illustrissimo Duce, & Duciſſa Seminariæ, & etiam ad fructus medio tempore perceptos ex prædicto territorio, quod cum peruenisset ad aures Illustrissimi Comitis S. Valētini, & prædictæ Duciſſæ, comparuerunt in Sacro Consilio, videlicèt, Illustrissimus Comes allegando ipsum Dominum esse Terræ prædictæ Castrouillarum, & possessorem illius, non autem Excellentissimum Principem Bisiniani, qui quatenus possederit, nomine ipsius detinuit, & detinet, & proinde non posse procedi ad exequutionem prædictæ sententiæ inaudito ipso Comite Domino, & possessore Terræ Castrouillarum, vt patet ex fidibus emptionis factæ prædictæ Terræ Castrouillarum, & de assensu desuper expedito per Sacram Regiam Cat-

Cattholicam Maiestatem in actis productis; & quod ita procederet ex iuris dispositione, dixit Bart.in l. peregrè §.quibus circa finem ff. de acquir.possess.& in l.2.nu.17.C.vbi in rem act. vbi amplius etiam dixit, quod etiam facta exequutione,& re ad actorem translata non priuabitur Dominus absens sua possessione, quam opinionem sequutus est etiam Alexand. in d.l. peregrè §.quibus nu.7.& communiter Doctor. non ergo debebit exequi sententia inaudito ipso Domino Comite, tanto magis, quod testes producti pro parte prædictæ Margaritæ, & litis consortium,qui sunt tantummodo tres, dum deponunt super prætensa possessione in personam prædicti Excellentissimi Principis se referunt ad instrumentũ emptionis prædictæ Terræ,quam emptionem præsupponunt (licet falso factum per ipsum Principem) similiter dixit Illustrissima Ducissa non posse tractari de
1 exequendo sententiam prædictam contra ipsam, ex quo non fuit audita, & processus fuit compilatus cum prætenso illegitimo Procuratore,videlicèt,cum nobil. Iulio de Laude, qui nunquam fuit,nec est suus Procurator; & quãuis pro parte prædictæ Margaritæ, & litis consortium fuerit producta fides,qualiter fuit substitutus à Domino Pompeio Mazziotta generali Procuratore constituto per Illustrissimum Ducem Seminariæ, virum ipsius Illustrissimæ Ducissæ, etiam respectu aliarum causarum ipsius Illustrissimę Ducissæ.Replicatur,quod hoc nihil obstat: nam nulla lege legitur, quod vir
2 possit constituere Procuratorem pro eius vxore, Procuratorem enim Dominus tantummodo constituit,vt dicit text.in l.1.ff.de Procurat. Immò vir nomine vxoris absque eius mandato experiri non potest, nisi cum cautione de rato, vt habetur in l.maritus, vbi not. Bart. & Bald. num.1. C.de Procurat.& in tantum non potest constituere Procuratorem,vt singulariter dixerit Roman.cons.446. quod si maritus egerit, vt Procurator vxoris absque eius mandato processus erit nullus, & inualidus, dato quod po-
3 tuisset agere, vt maritus, & legitimus administrator; quod tanto magis procedit in casu nostro, cum ipsa Illustrissima Ducissa iam constituit suum Procuratorem generalem in omnibus suis litibus Dominum Ioannem Vincentium Strinam, quem constituit post procurationem,seù substitutionem factam in personam
4 dicti Domini Iulij de Laude; & ex iuris dispositione per constitutionem secundi Procuratoris videtur reuocatus primus, text.est ad literam in l.si quis cum procuratorio §.Iulianus ff. de Procurat.Non ergo poterit procedi ad exequutionem prædictæ sententiæ contra ipsam Illustrissimam Ducissam ipsa inaudita; & tanto magis erunt audiendi ipsi Illustrissimi Comes, & Ducissa, stante notoria iustitia causæ: agunt namq. prædicti Margarita,& litis consortes vti prætensi hæredes prædicti Ioannis Mariæ iudicio reiuendicationis super prædicto territorio, & prætendũt probasse dominium in personam prædicti Ioannis Mariæ, & proinde debere obtinere in prædicto iudicio reiuendicationis; ad quod respondetur, quod & si verum esset dominium prædicti territorij fuisse penes prædictum quondam Ioannem Mariam: illud tamen ammisit ex contumacia contracta per ipsum Ioannem Mariam propter homicidium commissum in personam Lutij Vergara in Terra
5 Castrouillarum,in qua contumacia per annum perstetit à die forbanni, & annotationis bonorum, ac etiam per sententiam foriudicationis postmodum subsequutam contra ipsum Ioannem Mariam ex prædicto homicidio in anno 1538. & quamuis prædicti actores ex aduerso replicent nequaquam esse verum,de iure,quod ex contumacia prædicta amittatur dominium,
6 sententiamq. prædictæ foriudicationis nullam esse ex defectu citationis agnatorum in prolatione prædictæ sententiæ foriudicationis, fuisseq. annullatam per Magnam Curiam Vicarię, quæ replicationes, quod nullo iure subsistant clarissimè inferius demonstrabo, & quod insuper dominium prædicti territorij ex prædicta contumacia amissum fuerit,est text.in d.l.1. ff. de requir.reis,& in l.2. C.eodem, habetur etiã in constit.grandis vtilitas, & in cap.Reg.si quis forbannitus, dixit Isern.in cap.1. §.si verò vers. & dispensetur de pac.tenend.in cap.1. de milit. vasall. qui contumax est num.11. vers. post annum, dicitur enim in locis præallegatis bannitum amittere bona,siuè foriudicetur, siuè non,
7 post annum; hinc est, quod talis forbannitus si infra annum decesserit trasmittit bona ad suos hæredes,post annum verò minimè: nam statim sunt fisci commoditatibus acquisita,vt habetur in d.l.1.ff.de requir.reis,& in l.1. C.eodem,vbi notant Doctor.& habetur in d.constit.grandis, & si ex aduerso diceretur prædicta intelligi debere,dummodo sententia declaratoria foriudicationis subsequatur. Respondeo hoc non esse verum per iura superius allegata, quæ disponũt dominium statim elapso anno amitti, absque alia sententia, & sic intelligendus est Isern.in loco superius allegato, dum dicit, siuè foriudicetur, siuè non, quod etiam dixit glos. notab.in constit.si dubitatio col.fin. vers.istud enim in fisco, dixit enim ibi,quod si res omninò alienæ nouiter ad Fiscum deuoluantur trãsfertur eorum dominium in Fiscum ipso iure sine traditione,allegat text.in l.commissa ff. de public.& vectigal. in l.1. §.an bona ff.de iur.fisc. cum simil.per eum ibi allegatis,& quod dicimus,quãdoq. sententiam requiri, hoc non respectu dominij intelligendum est,sed pro apprehensione possessionis, quæ cum plurimum facti habeat, non sic ipso iure, sicut dominium transit, vulg. text. in l.cum hæredes ff. de acquir. possess. sic intelligit glos. prædicta verò sequente incorporatione d. col. fin. sic etiam dicimus in feudo,
8 quod propter culpã in faciendo amittitur, sententiam, non pro amissione dominij, sed pro auferenda possessione requiri, cum dominium ipso iure amittatur, Isern.in cap.1. §.item si fidelis nu.20. quib.mod.feud. amitt. vbi Afflict. nu.21.& idem Isern.in cap.1.nu.5. de feud.sine culp.non amitt.Bald.etiã dixit in cap.1.quid sit inuestit. quod Fiscus habet proprietatem bonorum

rum confiscatorum, non possessionem ante-
9 quam eam apprehendat, quia valde seperata
est causa possessionis à causa proprietatis, vul-
gatis iuribus, qui Bald. in cap. 1. de feud. fin. culp.
non amitt. nu. 2. etiam dixit, quod vbi talis sen-
tentia declaratoria requireretur, & sine tali sē-
tentia esset facta exequutio, non propter hoc
esset iuri contraria, per ea, quę notat Innocent.
in cap. ex ratione extra de appellat. nu. . . . quod
dictum menti semper tenendum dixit Bald. ibi
si ergo ex predicta contumacia dominium pre-
dicti territorij amissum fuit, nihil prætendere
possunt actores in iudicio reiuendicationis in-
tentato, sed quando non fuisset amissum domi-
nium prædicti territorij ex prædicta contuma-
cia, prout amissum fuit, vt demonstratum est
superius, non poterit negari, quin fuerit amis-
sum ex prædicta foriudicationis sententia, quæ
sententia nec nulla apparet, nec annullata fuit
per ipsam Magnam Curiam Vicariæ, prout ex
aduerso inaniter prætenditur, & dum actores
10 dicunt nullam ex defectu citationis agnato-
rum in prolatione dictæ sententiæ foriudicatio-
nis. Respondetur talem citationem de iure non
requiri, immò nec respectu foriudicandi, vt sin-
gulariter voluit glos. in constitut. pœnam eo-
rum in verb. foriudicari vers. sed alia opinio lin.
38. quam sequitur ibi Isern. col. 5. vers. nunquid
autem lin. 68. & Afflict. in constit. prædicta nu.
. . . licet de æquitate citari fuisse solitum ob-
seruari per ipsam Magnam Curiam Vicariæ di-
cant omnes, & obseruantia fuit committere
Nuntijs, vt ipsum foriudicandum citent in do-
mo, in qua habitabat, adeò vt inn tescat agna-
tis, & vicinis, vt testatur Afflict. in d. constitut.
pœnam eorum num. 45. & habetur per glos. ibi
loco supra citato; hoc fuit etiam obseruatum
in casu nostro, nam adest talis citatio præsenti-
bus agnatis, & vicinis; vt patet fol. vlt. sed si non
adfuisset talis citatio, non propterea posset dici
nulla sententia foriudicationis, cum & si ritus,
& obseruantia Mag. Cur. Vic. liget omnes Cu-
rias Regni, hoc sanè intelligendum est, quo-
tiescunque Ritus, & obseruautiæ Mag. Cur. Vi-
11 car. emanant per modum constitutionis, vt in
ritibus ipsius Mag. Cur. Vicar. obseruatum est
per primum Ritum, per quem mandatur, per
tunc Dominam Reginam Ioannam seruari Ri-
tus prædictos in scriptis redactos, & ita dixit
Felyn. in cap. 2. in verb. stylus nu. 18. vers. & non
est necessarium extra de rescript. Alberic. in
l. 1. ff. de constitut. & in suo dictionario in verb.
Curia Romana, vbi subdit, non esse necesse al-
legare, quod ita seruat Curia Romana, & quod
ita seruandum sit, nam hoc non est permitten-
dum, nisi clarè appareat per modum declara-
tionis, & constitutionis procedere, quod dictum
Alberic. satis magnificando, refert Ias. in l. cun-
ctos populos propè nu. 53. C. de summ. Trinit.
& fide catthol. Grammat. cons. 1. nu. 2. Item
quod dicitur de obseruantia, & ritibus Magnæ
Curię Vicariæ, intelligendum est procedere in
decisionibus causarum, non autem in consue-
to, & ordinario stylo: nam quælibet Curia suos
mores, & vsus habet, vt per Isern. in constitut. si
quis in posterum col. fin. & per Afflict. in con-
stit. nihil veterum vltim. notab. Frecc. de offic.
magist. Iustit. lib. 1. nu. 32. fol. 26. si ergo hæc ob-
seruantia minimè per viam constitutionis, vel
declarationis emanata reperitur: postquam de
ea nihil in ritibus in scriptis redactis habetur,
ergo non tenebatur ad illius obseruantiam
Curia Castrouillarum: & insuper possem etiam
dicere, quod forte ratio prædictæ obseruantiæ
inoleuit in Mag. Cur. Vic. ex quo non obseruat
facere forbannum, vt habetur per glos. in d. cō-
stit. pœnam eorum, at per alias Curias Regni
bene obseruatur, & sic cum non militet eadem
ratio, nec eadem iuris dispositio militabit vul-
gatis iuribus, sed quando requireretur alia ci-
tatio seruata forma (vt ex aduerso nulliter prę-
tenditur) non interuenisse præsumeretur pro
ea, etiam stante antiquitate prædictæ sententiæ
12 latę, & cursu tanti temporis, quod nunc sunt
anni quadraginta tres, præsumit namque lex
pro sententia antiqua, etiam si sine actis repe-
riatur, quod tūc omnia fuerint solemniter acta,
& iura sunt apertissima in cap. bone el primo
extra de elect. in cap. in præsentia de renunc.
in cap. causam quæ de re iudic. in cap. sicut de
sentent. & re iudic. vbi propter authoritatem
iudiciariam præsumuntur omnia legitimè præ-
cessisse ait Summus Pontifex, Speculat. in tit.
de sentent. & re iudic. §. fin. vers. in summa, vbi
de sententia lata contra contumacem, vt in ca-
su nostro, Innocent. in d. cap. bonę nu. 7. Bald. in
l. emancipatione C. de fide instrum. Imol. in l. 4.
§. condemnatum nu. . . . ff. de re iudic. & in l. si
cum nulla in princ. ff. eodem, nec necesse habe-
bit Iudex in sententia acta, quæ sunt de substan-
tia Iudicij recensere, dixit Innocent. in d. cap.
bonę, & Imol. in d. l. si cum nulla, & ita loquun-
tur prædicti Doctores, etiam in sententia lata
contra contumacem, vt in casu nostro; senten-
13 tia enim postquam transiuit in rem iudicatam
pro veritate habetur l. res iudicata ff. de regul.
iur. & facit ius inter partes, etiam si à principio
fuisset iniusta cap. communiter de re iudic. l.
ingenuum ff de stat. homin. d. l. res iudicata
Bart. in l. Iulianum verum debitorem ff. de con-
dit. indeb. nu. 21. & 22. & proinde pro ea præsu-
mitur tàm respectu iustitiæ, quàm ordinis,
adeò vt Bald. in d. cap. sicut de re iudic. nu. . . .
dixerit presumi pro solemnitate omnium acto-
rum, etiam si Iudex, qui tulit sententiam fuerit
14 nequam homo, atque ribaldus; & quoad cita-
tionem, de qua agimus, quod præsumatur præ-
cessisse in sententia, etiam quod in sententia
non sit enunciata, vt præsupponitur in casu no-
stro, tenet Alex. in l. de vnoquoque nu. 4. ff. de
re iudic. Imol. in d. l. 4. §. condemnatum ff. de re
iudic. num. . . . vbi etiam Ias. nu. 8. & hoc com-
muniter tenent Doctor. vt Alex. & Ias. idem
testantur, immò amplius dixit Bart. in l. hi qui
C. de appellationib. nu. 4. quod etiam si à sen-
tentia est appellatum, appellans, qui allegat de-
fectum citationis in sententia habet hoc ne-
fectum citationis in sententia habet hoc ne-
15 cesse probare, & sic vult Bart. quod pendente
etiam appellatione præsumatur pro sententia,
& præcessisse citationem. dicit etiam Innocent.
in

in cap. 1. de confirmat. vtil. vel inutil. num. 3. quod dum quis petit exequutionem sententiæ, & alius opponeret non esse exequendam, quia nulla sibi incumbit probatio, nam omnia præsumuntur ritè facta; & tanto magis præsumendum est in causa nostra, stantibus illis verbis
16 appositis per Iudicem in sententia, videlicet, & omnia necessaria ad foriudicandum esse consummata, &c. Quibus verbis standum est, per ea, quæ dixit Paul. de Castr. in authent. si quis in aliquo documento numer. 7. C. de edend. & ibi per Doctor. communiter. Accedat his insuper, quod prædicti Actores negauerunt prædictam sententiam foriudicationis fuisse latam, idquè per quinque falsos testes probare conauerunt, vt ex actis est videre;
17 vnde singulariter Bald. dixit in cap. 1. circa finem, qui test. sint necess. ad proband. inuestit. quod si ille contra quem allegatur sententia negat sententiam latam, si postea probatur sententiam fuisse latam in pœnam negantis, non solum præsumitur pro sententia, sed pro omni illius qualitate, & solemnitate, concludo igitur non posse dubitari pro sententia foriudicationis antiquissima lata nunc sunt anni quadraginta tres, & præsumi pro ea omnia acta ritè, atque solemniter facta, cum lex ex cursu decennij tantum habeat sententiam pro antiqua, & pro ea præsumat, vt insuper allegatis iuribus habetur; immò Bald. in dicto capit. 1. de milit. vasall. qui contumax est num.
18 vndecimo, ex mente Hostiens. dixit pro sententia post biennium omnia præsumi sollemniter acta. Vltimo, adducitur circa hoc, ita
19 in fortioribus terminis fuisse pluries decisum per Sacrum Regium Consilium, videlicet, fore exequendam sententiam foriudicationis, etiam sine actis, ex quo erant elapsi anni duodecim, & sic eramus in sententia antiqua, pro
20 qua præsumebatur omnia ritè, & rectè sollemniter acta, vt testatur Grammat. decis. 24. & fuit ille foriudicatus decapitatus, at in casu nostro sunt elapsi anni quadraginta tres, per quod tempus etiam est præclusa via dicendi de nullitate, cum infra triginta annos tantum admittatur quis ad dicendum de nullitate, Isern. in constitutione dilationes columna finali, Salycet. in l. si Præses C. quomodi & quand. iudic. Bald. in l. data opera C. qui accusar. non poss. num.... & sic fuisse sepius decisum, testatur Afflict. decis. 178. num. 5. Nec est verum, quod ex aduerso inaniter prætenditur sententiam prædictæ foriudicationis fuisse annullatam per ipsam Magnam Curiam Vicarie. Actores enim dum volunt demonstrare fuisse annullatam prædictam foriudicationis sententiam dicunt, quod patet: nam dum hic Ioannes Maria in anno 1542. peruenit in fortijs ipsius Magnæ Curiæ Vicariæ habita prædicta sententia foriudicationis à Curia Terræ Castrouillarum, per quam fuerat foriudicatus, citauit ipsum Ioannem Mariam ad dicendum causam: quare non debebat exequi prædicta foriudicationis sententia, qui de nullitate dixit, nonnullas etiam proponendo nullitates, & deinde ipsa Magna Curia Vicariæ minimè prouidit exequendam sententiam foriudicationis prædictæ, sed processit ad actum torturæ contra ipsum Ioannem Mariam, ipsum interrogando de prædicto homicidio, de quo fuerat foriudicatus; & postmodum dedit ei terminum ad se defendendum aduersus eius confessionem, & sic procedendo quasi tacitè pronunciauit sententiam prædictam foriudicationis non esse exequendam tanquam nullam, & forsan prætendunt fundare hoc ex his, quæ habentur in l. à procedente C.
21 de dilation. in cap. ex parte extra de appellat. vbi habetur, quod Iudex procedendo ad vlteriora tacitè videtur reiecisse exceptionem oppositam. Ad quod respondetur, nullo modo posse procedere quod Actores dicunt, & prætendunt, essequè quamdam figurationem aeream, & quodsit verum, præsupponendum est esse in facto hoc verisimum; quod hic Ioannes Maria famosissimus exul post commissum prædictum homicidium, de quo fuerat foriudicatus, cum persequeretur per Dominum Viceducem Castrouillarum venit in eum locum associatus nonnullis alijs exulibus, vt occideret ipsum Dominum Viceducem, ac Iudicem, illosq. cum inuenisset in Ecclesia, vbi Sanctissimum Sacramentum missæ audiebant eruenter illos occidit, postmodum se contulit in domum vxorum prædictorum Viceducis, ac Iudicis illinc surripiendo nonnulla alia bona, videlicet, pateras argenteas, anulos aureos ex digitis prædictarum mulierum, pecuniarum nonnullas quantitates, & alia multa bona, postmodum se contulit ad domum Curiæ, & comburi fecit omnia acta ipsius Curiæ, fregit carceres, & aufugere fecit omnes carceratos, postmodum deinde se contulit etiam ad domum cuiusdam ciuis prædictæ Terræ sui inimici, illumq. occidit, & ex speculo domus eum eiecit statim; tandem per plures annos commorauit in campania cum magna comitiua exulum perpatrando innumera, atque enormissima facinora, atque scelera, vt ex eius confessione in tortura patet clarissimè.

His omnibus perpatratis, denique peruenit in fortijs ipsius Mag. Cur. Vic. de anno 42. Mag. Cur. habita sententia foriudicationis prædictæ à Curia Castrouillarū, ac informatione de homicidijs commissis in personam prædictorum Viceducis, & Iudicis à Regia Audientia Calabriæ citauit ipsum ad dicendum causam, quare non debebat exequi sententia prædictæ foriudicationis, sed agnoscens postea, quod exequu-
22 tio prædictæ sententiæ spectabat ad prædictam Curiam Terræ Castrouillarum, per quam fuerat foriudicatus, seruata forma constitutionis Regni penam eorum, & quod habebat ipsum Ioannē Mariam inquisitum de grauioribus delictis, videlicēt, de nece in personam Viceducis, & Iudicis, de quibus delictis ipsa sola Magna Curia erat Iudex competens, & non alius, noluit amplius se intromittere circa exequutionem prædictæ sententiæ foriudicationis, sed processit in prædictis alijs delictis, & de facto absque alio decreto de torquendo, tan-

quam cadauer torsit, prædictum Ioannem Mariam protestatione præmissa, videlicèt, citra præiudicium sententiæ prædictæ foriudicationis probatorum, & confessatorum, sed tantum ad sciendum complices, fautores, & qualitates aggrauantes. Nunc dico, si Magna Curia Vicariæ verbis apertissimis demonstrat noluisse per torturam prædictam inferre aliquod præiudicium sententiæ foriudicationis, quomodo poterit dici tacitè declarasse sententiam foriudicationis nullam; hoc enim absurdissimum intellectum esset, & ab omni iuris dispositione reijciendũ, vt dixit text. in l. nam absurdum ff. de bon. libert. cum similibus; nec obstat interrogatio facta in tortura de prædicto homicidio: nam videtur ad quem finem fit, videlicèt, ad sciendum tantummodo complices, vt supra dictum est. Nec obstat vlterius terminus ei datus, postquam datus fuit ad se defendendum aduersus eius confessionem, & depositionem, qui Ioannes Maria cum nihil contra se confessus fuerit circa homicidium prædictum, sed confessus fuerat homicidia commissa in personam prædictorum Viceducis, ac Iudicis, & nonnulla alia homicidia, & delicta, respectu confessionis prædictorum delictorum, intelligitur datus terminus prædictus, non autem respectu prædicti homicidij, & dico vlterius, quod nullitas, quæ asserebatur ex parte prædicti Ioannis Mariæ non subsistit vllo modo, propter quã ipsa Magna Curia debuisset annullare sententiam supradictæ foriudicationis pluribus ex causis, prout infra per aperta iura demonstrabimus. Nullitates enim, quæ allegabantur in sententia ex facie ipsiusmet non militare facillimè demonstrabuntur, si ergo non videtur prædicta foriudicationis sententia annullata tacitè, neque potest dici expresse ex prædictis, ergo quod prætenditur in hoc ex aduerso non militabit, nec obstabunt in aliquo, quæ habentur in d. l. à præcedente, & in dicto cap. ex parte extra de appellation. siquidem illa iura loquuntur in exceptionibus oppositis ante diffinitiuam sententiam, non quando tractatur de nullitate sententiæ diffinitiuæ, vt in casu nostro item procedunt prædicta iura, dummodo super illa exceptione opposita, quæ tacitè reijcitur non sit cognitum, vt per Paul. de Castro in l. nam, & postea §. si damnetur ff. de iureiurando, & in l. final. ff. si certum petatur, at in casu nostro si ipsius causæ cognitionem attendamus non videtur proposita nullitas, quæ subsistat, vt supra dictum est. Item procedunt illa iura, dummodò ad illum actum tacitum sit pars, de cuius præiudicio agitur citata, Felyn. in cap. suborta extra de re iudicat. at in casu nostro nulla citatio processit, nec respectu Regij Fisci, nec Domini Ducis Castrouillarum, nec tanto magis in præiudicium prædicti Illustrissimi Ducis, cui ex confiscatione erat quæsitum dominium bonorum prædicti Ioannis Mariæ, & sic territorij, de quo agimus, eiquè erat incorporata possessio, qui cum Authore prætore possidebat, pro iusto possessore habendus erat, vulgato textu in l. iustè possidet ff. de acquirenda possessione, & dum quis dicit de nullitate extra ipsum possessorem, debet ipse possessor scire, si eum tangat, vel ne, sic ergo dispositio illorum iurium, in casu nostro adaptari non potest, nec alias ipsum aliquo modo afficit, argument. text. in l. final. C. de author. præstand. l. nam ita ff. de action. Isern. in constitutione dilationes columna quarta circa principium; non enim contra ipsum possessorem nouitas extraordinaria fieri debet, sed per prætendentem nullitatem in sententia dari debet libellus, per quem ideò petat reuocari exequutionem, quia præsupponit sententiam esse nullam, & hoc fit audito ipso tunc possessore, ita habetur per Isern. in prædicta constitutione columna tertia in principio. Vltimo dico, istos actores non esse hæredes prædicti Ioannis Mariæ: nam non constat aditam hæreditatem ipsius fuisse, vsque in præsentiarum, & ex iuris dispositione post triginta annos, nec etiam poterit adiri, per ea, quæ habentur in l. l cet ff. de acquirenda hæreditate; nec sorores prædicti Ioannis Mariæ præmortuæ, ius adeundi transmiserunt ad eorum filios, qui nunc intendunt agere vti hæredes prædicti Ioannis Mariæ, per ea, quæ habentur in l. quoniam C. de iure deliberandi. Ex quibus omnibus clarissimè credo demonstratum, qualiter prædictis actoribus nullum ius competat super prædicto territorio, & quod Illustrissimi conuenti non debent molestari, & ita, &c. saluo, &c.

23 24 25 26 27

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Donatio facta infanti, & absenti, non potest reuocari, etiam anteaquam fuerit acceptata; limita tamen, vt in num. 6. & vide etiam numer. 3.*

2 *Notarius potest stipulari pro infante, & absente, & actio quæritur sine cessione, & ratificatione, etiam quoad hypothecariam de dominio, atque etiam de possessione.*

4 *Actio quæritur nobis ex stipulatione Notarii, illico etiam infanti nisi repudiaret, quia tunc fingitur ius non quæsitum, & interim promittens non potest quicquam facere in præiudicium absentis, cui hypotheca prius quæsita fuit.*

5 *Ratihabitio in præiudicium alterius non retrotrahitur, quando per ratihabitionem ius quæritur, secus si prius fuerat quæsitum.*

7 *Actio personalis, & hypothecaria quæritur absenti, & infanti per Notarium, & vide etiam num. 12.*

8 *Donatio pacto nudo valet, vt quis cogatur adimplere, & rem donatam tradere.*

9 *Dominium rei donatæ non recedit à posse donantis, nisi sequuta traditione.*

10 *Donatarius non potest præferri illi, cui res prius fuit donata, nisi in donatione adsit clausula constituti, & precarij.*

11 *Clau-*

11 *Clausula constituti, & precarii habet vim veræ traditionis, & ex ea transfertur dominium, atque præcarium.*
13 *Vtilis actio pupillo per Notarium quæritur.*
14 *Ipso iure illas actiones acquirimus, quas per nosmetipsos, aut per personas nobis subiectas acquirimus.*
15 *Notarius in locum serui publici successit.*
16 *Notarius non potest nobis acquirere actionem ipso iure directam; vtilis namq. actio à Prætore nobis datur.*
17 *Iuramentum efficit, vt quæratur absenti actio.*
18 *Iuramentum est promissio facta Deo, qui vbique præsens est, & sic perindè Deo acquiritur actio.*
19 *Dotis fauore quæritur mulieri absenti actio, etiam per extraneum absque acceptatione, vtilis tamen.*
20 *Actio directa nobis absentibus quæritur per numerationem sequutam, viputa in causa mutui.*
21 *Pater pro filia potest stipulari.*
22 *Pater tenetur dotare filiam.*
23 *Alteri quis stipulari potest.*
24 *Dos respectu mulieris dicitur donatio, non autem respectu viri.*
25 *Alteri stipulari potest, non solum cum eadem res donata sit, vt alteri donetur, sed etiam quando species datur, vt tertio detur pecunia.*
26 *Quisquis potest dicere legem, quam vult in re sua, & ita æquum fuit, vt lex eam obseruet, & dispositio valeat, etiam præter stricti iuris regulas.*
27 *Notarius potest stipulari pro persona incerta, & pro futuro viro, etiam quod adhuc non sit in rerum natura.*
28 *Ex sola donatarij scientia inducitur ratificatio.*
29 *Scientia ex coniecturis probatur.*
30 *Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti.*
31 *Persona cum sit pubertati proxima est doli capax, & sic perinde acquirere potest.*
32 *Fœmina in anno nono dicitur doli capax.*
33 *Testes domestici probant ea, quæ domi facta sunt.*
34 *Donatio facta infanti, & absenti valet, nec requiritur ratihabitio.*

Pro Illustrissima Domina D. Chrisostoma Carrafa Marchionissa Ansij.

ARGVMENTVM.

An Notarius possit pro infante, & absente stipulari, ita vt quæratur illi actio personalis & hypothecaria sine cessione, & ratihabitione, & an promittens pendente acceptatione possit illi præiudicare, & num ei interim possessio, & dominium quæratur.

CONSILIVM CVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

FActum, ita se habet, Illustrissimi Domini Ioannes Baptista Carrafa Comes Policastri, & Pirrhus Antonius eius filius primogenitus anno 1554. in publico testimonio cõstituti, inter cætera promiserunt insolidum dare Illustrissimæ Dominæ D. Chrisostomæ Carrafæ filiæ dicti D. Comitis, & sororis dicti D. Pirrhi Antonij, tempore eius maritaggij pro eius dotibus duc. 12. mil. Notario (pro ea tunc infante, & absente) stipulante sub hypotheca, & obligatione omnium suorum bonorum burgensaticorum, & feudalium, vt ex tenore publici super his confecti instrumenti Regio assensu vallati colligere clarissimè licet.

Modo reuocatur in dubium, nunquid ex ista stipulatione per publicum Notarium facta ius aliquod ipsi Dominæ D. Chrisostomæ, tunc infanti, & absenti quæsitum censeatur, & breuiter, & decisiuè procedendo, ex pluribus quidem mihi persuadeo dicendum sit, quod sic, &c.

Tùm primo, quia talis donatio infanti, & ab-
1 senti facta, etiam ante ipsius infantis, & absentis acceptationem, quoad donatorem, eiusue hæredem õmninò perfecta fuit, nec vllatenus ab eo reuocari poterit, text. est ad hoc optimus in l. cum maritus §. vltim. ff. de pact. dotal. Bald. in l. cum à socero C. de iur. dotal. Raphael Cuman. & Alexand. num. 9. Aretin. colum. penult. Soccin. num. 18. Ias. num. 16. & in l. qui Romæ §. Flauius ff. de verbor. obligat. cum alijs multis à Tiraquell. in ijsdem terminis adductis in tractat. constitut. 3. part. 30. limitat. num. 49. idemq. probat post alios Authores concordantes citatos, Couarr. asserens etiam hanc opinionem communem esse in suo lib. variar. resolut. lib. 1. cap. 14. num. 11. quam & à contrarijs defendit in rubr. extra de testament. 3. part. col. 6. in fin. vers. illud profectò, & col. seq. vers. quibus minimè, & Io. Cæphal. cons. 33. ex donatione nu. 5. & 6. lib. 1.

Tùm etiam secundo, quia ex hac quam dixi-
2 mus stipulatione per Notarium infantis, & absentis nomine facta ipso iure statim sine concessione, & ratihabitione infanti, & absenti vtilis in personam actio acquiritur text. est expressus in l. non aliter, & ibi glos. & Doctor. ff. de adopt. l. 1. §. exigere ff. de mag. conuen. l. 2. 3. 4. ff. rem pupill. sal. for. l. 2. C. de adopt. §. cum autem instit. eod. tit.

Hæc enim iura clarissimè testantur, quod ad finem, vt vtilis actio infanti quæratur nullam eius ratificationem exigunt, vt eleganter, & subtiliter explicat Carol. Ruyn. conſ. 119. num. 9. conſ. 126. num. 10. conſ. 129. num. 3. conſil. 172. num. 15. lib. 1. conſ. 47. num. 2. cum ſequent. lib. 5. Corn. conſ. 50. num. 13. lib. 1. conſil. 2. num. 3. lib. 4. & hanc eſſe communem opinionem, & obſeruantiam, aſſerunt etiam Alexand. num. 11. & Iaſ. num. 14. in l. ſtipulatio iſta §. ſi ſtipuler ff. de verbor. obligation. Pariſ. conſ. 69. num. 136. & num. 148. cum ſequentibus lib. 3. Soccin. Iun. conſ. 127. num. 8. lib. 3. Anton. Rub. conſ. 73. num. 8. & conſil. 117. num. 4. cum ſequent. Aymon conſ. 252. num. 2. Cagnol. in terminis præfatæ quæſtionis noſtræ in l. id quod noſtrum num. 14. ff. de regul. iur. Roland. à Valle conſ. 19. num. 22. libr. 1. vbi dicit mirandum eſſe, quod Alciat. in cap. cum contingat de iureiurand. dixerit, quod contraria opinio ſit communis, quod quam ſine ratione dictum ſit ipſe inibi apertiſſimè probat; & Ioan. Cæphal. dicto conſ. 33. num. 8. atque etiam horum omnium, latiſſimè Cacheran. deciſ. Senatus Pedemontan. 33. num. 4. & multis alijs ſequentibus, vbi reſpondet ad text. in l. ſi ego §. res de iure dotium. ad quem etiam Couarru. optimè replicatur in d. rubric. extra de teſtament. 3. par. colum. mihi 7. & in d. cap. 14. num. 16. cum alijs multis concordantibus à Tiraquell. collectis in tract. conſtit. 3. par. 30. limit. num. 23. vſque ad num. 28. & rurſus nu. 45. vſque ad num. 50. nec me mouet inanis illa ratio, atque friuola, quod ex ſtipulatione Notarij, nec per conſtitutum, neque per veram traditionem ipſi Notario factam nomine abſentis acquiratur aliqua poſſeſſio ante ratihabitionem, vt probat Tiraquell. dicta limitat. 30. num. 53. cum ſequentibus, quia id contingit ex eo, quia in acquirenda poſſeſſione requiritur animus illius, cui acquiri debet l. 1. §. adipiſcimur l. 3. in principio ff. de acquirenda poſſeſſione, & ob id, nec pariter ante ratihabitionem acquiritur dominium l. traditionibus, cum ſimilibus C. de pact. Ius verò, & actio perſonalis bene acquiritur abſenti ante ratihabitionem d. l. non aliter, cum concordant. ſupra citatis: idem dicendum videtur in hypotheca ſine traditione vera, vel ficta, ſitque à dominio ſeparata l. 1. §. cum prædium ff. de pignor. Angel. in §. item ſeruiana columna vltima, inſtitut. de action. & ita in re noſtra explicat Cacheran. dicta deciſ. 33. columna vltima num. 12. aſſerens Senatum Pedemontanum hanc ſententiam fuiſſe ſequutum, & bene quidem, atque optimè: & inſuper, ac vlterius ratio ſupra allegata, & veriſſimę rationis eſt, quia per acta Notarij ſtipulatione illicò, ac ſtatim, & inconti-
4 nenti oritur actio, quæ non Notario, ſed ipſi abſenti ipſo iure quæritur, vt præter eos, quos allegauimus ſupra, tenet etiam Alexand. conſ. 31. num. 16. conſ. 185. num. 7. lib. 6. conſ. 53. nu. 4. lib. 7. Guid. Pap. deciſ. delphin. 49. Philipp. Decius in l. quò tutela §. nec paciſcendo column. vltim. ff. de reg. iur. & Additionator apud Dec. in l. contract. num. 23. de regul. iur. aſſerens, quod hæc opinio eſt verior, tutior, atque magis communis, & quæritur tantum abſenti actio, nullo alio requiſito accedente, niſi tamen repudiaret, quia tunc fingitur non quæſitum, & ſic ante ratihabitionem reuocabiliter, ratihabitione autem ſubſequuta irreuocabiliter quæſitum: ſi enim acceptat intelligitur illi ius quæſitum ex ipſo die donationis factæ, ſin autem repudiet nunquam ius fuiſſe quæſitum videbitur, & ſimiliter eſt dicendum in legato, vt probat text. in l. ſi ſeruum filij §. 1. l. ſi tibi homo §. cum ſeruus ff. de legat. 1. l. quædam ff. de rebus dubijs, & ita explicat Ruyn. d. conſ. 126. nu. 10. Ant. Rub. d. conſ. 117. nu. 3. cum plurib. ſeqq. Io. Cæphal. d. conſ. 33. nu. 16. Ioſeph Ludou. deciſ. 29. nu. 16. par. 1.

Igitur, vt idem repetam, cum illa, nullo alio requiſito adminiculo perſonalis, & illi accedens hypothecaria actio abſenti quæratur, vtique certè conſequens eſt, vt idem promiſſor, quicquam poſtea facere non poſſit in præiudicium abſentis, cui hypotheca prius quæſita fuerat.

Et ob id non obſtat, quod ratihabitio in præ-
5 iudicium alterius retro non trahitur, l. ſi partem §. vltim. ff. quemadmodum ſeruit. amitt. cum alijs multis à Tiraquell. adductis tractat. retract. lignag. tit. 1. §. 1. gloſ. 10. nu. 66. quia iſte abſens per ratihabitionem non quærit de nouo
6 ius, ſed ius antea reuocabiliter quæſitum acquiritur, vt diximus irreuocabiliter d. l. ſeruũ filij §. 1. cum alijs adductis ſupra, atque copioſiſſimè citatis.

Non obſtat l. vltim. §. Lutius ff. de donation.
7 quam in contrarium explicat Tiraquell. dicta 30. limit. num. 51. quia ibi, ille ſimpliciter donauit, & vllum ius, vel dominij, vel hypothecæ in donatarium tranſtulit, nimirum ſi poſtea ante traditionem eandem rem obligando donatario noceat, & hic ab initio nedum perſonalis actio,
8 ſed etiam hypotheca quæſita fuit, vt latè dicta ſuperius probauimus; nimirum, quod in illius præiudicium, quicquam fieri non poſſit, neque valeat, ſed pro clariori reſponſione ad ea omnia, quæ ex text. illo ab Aduerſarijs adduci poſſent. Aduertant (quæſo) ampliſſimi Domini Senatores, quod d. §. Lutius loquitur in donatione facta pacto nudo, vt ibi declarat gloſ. in verb. donauit, dum dicit, ſcilicèt quoad deſtinationem, quæ donatio de iure Digeſtorum (ſecundum quod loquitur ille text.) non valebat, licet hodie de iure codicillorũ valeat ex l. ſi quis argentum §. ſi autem hoc C. de donat. vnde ſi non valebat donatio, nimirum ſi nec etiam poterat per donantem obligari.

Secundo, eſto, quod loqueretur ſecundum ius
9 codicillorum, adhuc non obſtant quãdoquidem valeat quidem donatio pacto nudo, in eo ſcilicet, quod poſſit cogi donans ad tradendum rem donatam, prout in d. §. ſi autem diſponitur, & in §. aliæ, inſtit. de donat. nunquam tamen recedit
10 dominium à poſſe donantis, niſi ſequuta traditione, ex regula text. in l. traditionibus C. de pact. vnde cum text. in d. §. Lutius loquatur in donatione non ſequuta traditione, ideò vnica,

&

& sola ratio illius dispositionis est, quod ante traditionem dominium rei donatæ semper remanet penes donantem, & proinde ab eo hypothecari possit, prout valdè rectè, atque optimè id declarat glos. in l. 1. C. de iure fisci lib. 10. in verb. perfectam, quam ibi sequitur Bart. nu. 9. & Io. de Plat. num. 30. prout in eademmet ratione
11 fundatur dispositio text. in l. quoties C. de rei vendic. dum ait præferri debere secundum donatarium, cui prius tradita fuit res donata.

Hæ tamen regulæ non procedunt, quando in
12 donatione prima adest constitutum, & precarium, quod habet vim verę traditionis, licet ficta ipsa dicatur, adeò vt ex ea transferatur dominium, & possessio, prout ex regula l. quedam mulier, & l. quod meo ff. de acquir. possess. cum concord. allegat. per Tiraquell. in dicto tractat. de constit. nu. 1. firmant id etiam indubitanter Alberic. Franc. Aret. Ias. ac cæteri omnes in d. l. quoties, Oldrad. cons. 114. ac omnes alij cumulati per Tiraquell. ibidem num. 211. & in specie in constituto appositio in donatione facta Notario stipulante pro absente infante, tenet Bald. in l. si quis in emancipatum num. 2. C. de donation. Apostill. ad decis. Guid. Pap. 49. sub litera A. Alexand. in addition. ad Bartol. in l. 2. ff. rem pupill. sal. for. sub litera B. per text. in l. 1. C. per quas personas nobis acquir. ac denique cæteri cumulati per Tiraquell. in dicta trigesima limitat. num. 13. & 14. & licet Tiraquell. ibidem num. 52. videatur recedere ab hac opinione, dum tractatur de translatione
13 possessionis, quæ sine animo acquiri non potest, tamen in hypotheca non aderit dubium, quin per constitutum, & precarium factum Notario stipulante pro absente censeatur acquisita actio ipsi absenti nedum personalis, sed hypothecaria, quæ sufficit Dominæ D. Chrisostomæ ad excludendum cæteros creditores posteriores.

Nec etiam aduersantes adiuuat text. in dicta l. 4. rem pupilli salu. for. dum in hac verba loquatur ille text. non quasi ipso iure pupillo
14 acquirat, neque enim pupillo acquirit, sed vt vtilis actio ex stipulatu pupillo detur, quasi absque facto hominis, hoc est ratihabitione actio non quæratur, vt perpendit Andr. ab Exea lib. pact. n. 199. & malè cum alius illorum verborum sensus sit.

Nempè, quia actiones ipso iure acquirimus,
15 quas per nosmetipsos, aut per personas nobis subiectas acquirimus, institut. per quas personas nobis acquir. in princip. & in §. 1. cum se-
16 quent. at seruus publicus, seu tabellio in eius locum, secundum omnes hodie subrogatus potestati nostræ subditus non est, & ob id per eum ipso iure acquirere non possumus, sed à Prætore vtilis actio datur: nam, quod per legem, vel similem constitutionem non inducitur, ipso iure non competit, sed dari dicitur §. quos autem. instit. de bonor. possess. §. non autem omnes, instit. de perpet. & tempor. action. & patet in omnibus Prætoris edictis, in quibus Prætor legis condendæ potestatem non habet, vt per Doctor. in rubr. C. qui admitti, sed ait iudicium dabo l. si quis id quod ff. de iurisdict. omn. iudic. l. 1. in princ. ff. de his, qui deiec. vel effud. l. 1. in princ. de lusor. & aleat. cum similibus, quæ ad hunc propositum allegari possent.

Tùm tertio, quia adest iuramentum, quod
17 quidem efficit, vt etiam absenti actio quæratur, prout ante omnes tradit gloss. in cap. quoties 2. quæstion. 7. quam sequitur Imol. post Butr. in cap. cum contingat, extra de iureiurando, Abb. in prohem. Gregor. num. 25. & ibidem Felyn. num. 24. Petr. de Ancharan. in cap. licet extra de iureiurand. in sexto, Anton. de Butr. in dicto prohem. Gregor. colum. 2. Ancharan. in clement. prima de iureiurand. & in clement. prima de vsur. in princip. quam opinionem sequuti sunt omnes Ciuilistæ, inter quos sit antesignandus Bald. in l. pactum, quod dotale C. de collation. num. 7. in authent. sacramenta puberum C. si aduersus venditionem num. 12. in rubric. C. quando res inter alios act. num. 11. Roman. in l. stipulatio ista §. si stipuler ff. de verbor. obligat. Alexand. in §. alteri ex eadem l. stipulatio num. 9. & ibi Ias. num. 4. Alciat. num. 30. Ioann. Fab. in §. si quis alij, instit. de inutilit. stipulat. Alexand. in l. is, qui hæres numer. 8. ff. de acquirend. hæredit. Nec defecerunt Consulentes, qui eandem sententiam receperunt, quales fuerunt, Petr. de Ancharan. cons. 20. incipient. pro solutione dubia, post Bald. in cons. 344. in quart. volum. Gratt. cons. 12. num. 9. volum. 1. vbi dicit hanc esse communem, ac denique Marc. Anton. Bauer. in tractat. de virib. iurament. num. 24. qui est mihi in primo volum. tractat. fol. 187. nec caret prædicta conclusio ratione, siquidem, per iura-
18 mentum enim promittit, quis Deo, qui vbique præsens est, vt dicit Abb. in prohem. Gregor. num. 25. & proinde Deo acquiritur obligatio cap. debitores extra de iureiurand. pulchre Felyn. in cap. si cautio extra eod. tit. nu. 2. cum mille alijs similibus, &c.

Tùm quarto, quod allegata in contrarium,
17 quæ absentis acceptationem requirere videntur, non procedunt in causa dotis, eiusque namque fauore etiam ante ratificationem ius, & actio vtilis est acquisita, vt probatur apertissimè in l. 1. §. accedit de rei vxor. action. & ex l. ex morte de pac. conuent. in quibus iuribus dicitur, quod alio pro muliere dotem promittente ipsa videtur stipulasse in eius beneficium, & hanc opinionem tenuerunt communiter Doctor. quamplurimi, & inter alios ita sentit Bartol. in cons. 122. num. 1. ibi nam in dote est hoc priuilegium, quod quicunque etiam extraneus quærit ius mulieri licet ipsa fuerit absens, idem videtur tenere Paul. de Castr. in l. Caius num. 3. solut. matrimon. dum ponit eandem specialitatem in causa dotis, quæ
20 est in causa pecuniæ numerationis, licet in hoc vltimo casu directo actio acquiratur. In primo verò vtilis, & cum certum sit in mutuo ex numeratione pecuniæ, acquiri etiam ignoranti ex regula l. certi conditio §. si nummos ff. si cert. pet. idem tenet Alex. in cons. 99. nu. 9. in

7.vol.dùm inquit fauore dotis acquiri mulieri, etiam absenti, & secum tacitè intelligitur esse actum, ac si præsens fuisset, eiusdem sententiæ mihi videtur esse Dec. in cons. 35. nu.1. & idem pulchrè tradidit Berou. in cons.37.nu.15. & 33. in 1. vol.

Tùm quinto, quia in casu nostro pater stipu-
21 latus est pro filia, quem stipulari posse non ambigitur, prout habetur in l. quod dicitur ff. de verbor.obligat. stante maximo suo interesse
22 cum pater teneatur dotare filiam, & intererat ipsius, quod filius primogenitus, & donatarius teneretur ad dotem filiæ, & quis alteri stipula-
23 ri potest, quando tractat de proprio interesse, glos. est in l.huiusmodi in princ.ff.de leg. 1.& in instrumento apparet, quod vnusquisque fuit stipulatus pro suo interesse.

Tùm sexto vlterius, quia hic sumus in donatione, & iuxta terminos l. quoties C. de donat.quæ sub mod.est itaque dicendum (ni fal-
24 lor,) quod dos,& si respectu viri ex causa onerosa eam percipientis,donatio non dicatur; respectu tamen mulieris verè donatio dicatur. Series enim facti ita se habuit; Pater donauit omnia primogenito, vt adueniente tempore nubilis ætatis donaret certam dotem filiæ,dicit ibi text.quod secundo donatario vtilis actio datur,& dicit etiam ibi glos. quod est speciale, vt quis alteri stipulari possit, quod non solum habet locum cum eadem res donata sit adueniente tempore alteri donanda, sed etiam quando species datur, vt tertio detur pecunia, & hanc esse communem opinionem refert Clar. in §. donatio num.13 col.1. (vt in casu nostro) magnam enim in se habet æquitatem ille text. in
d.l. quoties, vt quando quis exercet liberalita-
25 tem,sicut potest dicere legem rei suæ, quam vult, ita æquum fuit, vt lex obseruetur, & dispositio valeat, etiam præter stricti iuris regulas, de quo Couarru variar.resolution.lib.1. cap.14.

Tùm septimo, quia Notarius fuit stipulatus
26 pro futuro viro,cui quęsiuit actionem pro persona incerta, etiam quod adhuc non sit in rerum natura,huiusmodi enim stipulatio fieri potest l.si quis operas ff.de oper.liber. ita stipulatio facta sequuto matrimonio, & sic purificata incertitudine dicitur facta ab initio in beneficium Illustrissimi Marchionis mariti, ac si ab initio fuisset nominatus, nec etiam in isto casu potest dici,quod requiratur acceptatio,nulla enim poterat fieri acceptatio ante matrimonium.

Tùm etiam octauo, quia talis donatio ab ipsa Domina D.Chrisostoma ratificata videretur si nullæ adessent probationes: nam ex sola do-
27 natarij scientia inducitur ratificatio, Aret. in l.qui absenti col.2. num.4. ff.de acquir. possess.
28 scientia autem ex coniecturis probatur, Decius in l.eius, qui in Prouintia §. quod si stipulatus nu.9.ff.si cert.pet.Ruyn.cons.42. num.21. lib.1. atquè negari non potest, quin ipsa Domina D. Chrisostoma, cum erat quinque, vel sex annorum,aut saltem,cum infantiam excesserat talis donationis scientiam non habuerit; tùm
29 quia coniunctus præsumitur scire facta coniuncti l.octaui ff.vnde cognat. quam in specie nostra doctissime explicat Io.Cæphal. cons.33. nu. 19. cum seq. tùm etiam, quia talis donatio vtputa à nobilissimis viris facta, sicut alijs nota censetur cap.tuam,& ibi Panormit.1.notab. de ord.coniug.fac.in l.si res obligata nu.42. ff.de legat.1.Tiraquell.tract.nobil.cap.37.nu.9. ita & multo magis ab initio, & ipsi Dominæ D. Chrisostomæ, quæ simul cum ipsis donantibus alebatur nota fuisse censenda est, acceptatio autem facta per Dominam D.Chrisostomam in processu à fol.490.vsque ad fol.502. denique omnem tollit difficultatem; & licet pars aduersa dicat, quod fuit facta in infantili ætate non obstat: nam licet omnes testes deponant idem, quod fuit facta in ipsa infantili ætate tamẽ id intelligi debet continuatis,videlicet temporibus ab anno scilicet sexto suæ ætatis, vsque
30 ad vndecimum; quo tempore cum sit pubertati proxima, & sic doli capax acquirere poterat,vt in l.pupillus ff.de regul.iur.& in §.pupillus instit.de inutil.stipul. vbi glos.communiter
31 recepta dicit, quod fœmina dicitur proxima pubertati in nono anno cum dimidio, nec etiã obstat, quod pars aduersa allegat, quod testes omnes sunt familiares,& domestici, nam vltra, quod sunt aliqui omni exceptione maiores, tamen in casu nostro testes domestici admittun-
32 tur,& probant ea,quæ domi gesta sunt,iuxta text. in l. fœminæ C. de secund. nupt. & l palam ff. de rit. nupt. cum alijs similib. concordant.

Tùm denique nono, atque vltimo, quia Do-
33 ctores, qui tenent in donatione facta absenti ratihabitionem requiri, eam in infante negant esse necessariam, vt firmat Guid.Pap.q.267. & q.105.& cons.12.nu.7.cons.54.num.9.& singul. 523. idemq. tradit Oldrad.cons.95. colum.1.& sentit Paul.cons.347.col.1.lib.1. cons.108.nu.2. lib.2. & expresè idem tradit Stephan. Bertran. cons.27.num.1.cum sequ. par.2. lib.1. cons.70. num.2. & latius cons.302.num.7.cum pluribus sequentibus 1.par.lib.3. Egid.Bellam cons. 17. & sequuti sunt Philipp. Dec. cons.225. num.2. cons.245.nu.3. Aymon cons.19. num.10. Boer. decis.172.num.4. cum sequent. Ant.Rub.cons. 117.num.6. Alb.cons.36. num.3. Ludouic.de Molin. in tractat. de primogenit. lib. 4. cap. 2. num. 75. quod vti indubitabile admittit etiam Tiraquell.in dicta limit.20.num.29.cum sequ. Andr.ab Exea d.lib.pac. sub nu.201. vers.quod si nimium.

Et ita, &c. Saluo tamen grauiori,ac prudentiori iudicio rectius sentientis, cui semper me libenti, atque alacri animo subijcio, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Latitatio, & paupertas reclamantis non impedit cursum fatalium.
2 Mors reclamantis non prodest hæredi circa cursum fatalium.
3 Ignorantia hæredis non excusat à cursu fatalium.
4 Ab appellatione possumus recedere expressè, & tacitè.
5 Dominium apud duos esse non potest.
6 Res iudicata facit de albo nigrum, & qualiscumque fuerit pro veritate habetur.
7 Factum Iudicis, factum partis reputatur.
8 Debitores tenentur de euictione, quorum bona per Iudices venduntur.
9 Quem de euictione tenet actio eundem agentem repellit exceptio.
10 Prorex potest assentire in venditionibus necessarijs, quæ fiunt per Iudices in terris titulo decoratis, quia potest præstare assensum super illis quoad hypothecam, & sic venit pro exequutione iuris hypothecæ, quod secus est in venditionibus voluntarijs, & vide etiam nu. 13.
11 Assensus præstitus super hypotheca, operatur, vt res hypothecaria vendi possit, quod procedit in feudo titulato
12 Contractu declarato nullo, qui obtinet tenetur restituere pecuniam cum vsuris, si vult rem cum fructibus.
14 Iustè possidet, qui authore prætore possidet.
15 Assensus superueniens post reuocationem tacitam reuocationis, est validus, secus si ante, & num. 20.
16 Contractus nullus numquam reuiuiscit.
17 Contractus feudalis à principio inter contrahentes est validus, quia dicitur res, quæ cadit in commertio nostro.
18 Contractus feudalis perficitur ex contrahentium voluntate, licet non potest habere suum effectum, nisi cum consensu Domini.
19 Assensus defectus considerator, vt defectus extrinsecus, non autem, vt intrinsecus.
21 Assensus Regis non desideratur, vt pars contractus, sed tanquam res, quæ remouet obstaculum à contractu.
22 Titulati, qui amiserunt Terras, remanent adhuc eorum vita durante Titulati.
23 Tituli conceduntur personæ, & non rebus.

Pro Domino Marchione Mariliani, contra Dominum Diomedem Carrafam, & alios.

ARGVMENTVM.

Fatalia currunt in Sacro Regio Consilio in causa reclamationis, adeò quod non admittuntur causæ excusationum, & multa in materia assensus præstiti per Proregem super venditione necessaria, vt sit validus super terra titulo decorata.

CONSILIVM CIX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

SEntentiam, de qua agitur, transiuisse in rem iudicatam, ac reclamationem ab ea interpositam fuisse iamdiù desertam euidentissimè demonstrat cursus temporum, cum vel computemus tempus a die 14. Octobris 1572. quo die fuit lata sententia, vel à die 21. eiusdem mensis, & anni, quo reclamauit Vincentius, secundum varias Doctorum opiniones in clem. sicut de appellat. & in cap. ex ratione eod. titul. vsque ad diem 29. mensis Iunij 1576. quo fit instantia pro prosequutione reclamationis, labuntur nedum duo anni, qui passim conceduntur pro primo, & secundo fatali, verùm etiam tres alij anni, & octo menses, & dies; & sic proinde deserta hac reclamatione firma debet dici, qđ remaneat sententia tanquam res iudicata, ex regul. text. in auth. ei qui C. de tempor. appell. & in corpore vnde sumitur, quæ quidem iuris dispositio in Sacro Consilio, optimè obseruatur ex dispositione pragmaticæ, quæ incipit appellationum tempora, & ita passim iudicari obseruauimus.

Nec obstant impedimenta, quæ pars aduersa considerauit in primo anno, ex quibus prætendit illum non computari in calculo fatalium
1 veluti latitationem Vincentij, paupertatem, & mortem; hæc enim omnia quatenus admitterem iusta impedimenta fuisse, non illud admitterem, vt in computatione fatalium non computarentur, sed ex istis iustis impedimentis in primo anno, concederem in secundo, ita dicit text. in d. auth. ei qui C. de tempor. appell. ita communiter Scribentes interpretantur in cap. ex ratione de appellat. & est text. in cap. cum sit Romana eod. tit. vbi etiam Doctor. sed ex latitatione nullam causam considerari posse, existimo ex dictis per Doctor. præcipuè per Franchum in primo impedimento in d. cap. ex ratione; ex quorum dictis apparet illam paupertatem latitationem excusare, quæ omninò priuat appellantem, vt appellationem prosequi possit, ex regul. text. in l. 2. §. quod diximus ff. si quis caution. sed in facto est etiam demonstratum, quod nedum Vincentius tale impedimentum non habuit, sed continuè commorauit in Ciuitate Neapolis ex guidatico ei facto, & alijs eius negotijs vacauit, vt proinde nullum impedimentum prosequendi reclamationem habuerit, quod etiam si habuisset, cum ex culpa sua hoc contingerit, vt puta ob debitum non solu-

tum

tum, hoc ei non iuuare debet, ex regul. text. in d.l.2. in §. fin. vbi est bona glos. & Doctor. ff. si quis caution. & hæc sua culpabilis latitatio, non ei beneficium restitutionis, sed contra, cum aduersarijs concedere debet l. ait Prætor §. deinde ff. ex quib. caus. maior. cum simil. ad hoc ibi, & in l. fin. C. de restit. in integr. allegatis à Doctoribus.

Nec de morte Vincentij, quę post septimum
2 mensem à die reclamationis successit multum insistendum est, cum in hoc clarè habeatur iuris decisio, quæ quatuor tantummodo menses vltra annum ordinatum ad prosequendam reclamationem tribuit l. final. C. si pend. appell. mors, inter. quod tempus quatuor mensium in tanto lapsu temporis non est in aliqua consideratione.

De secundo autem fatali, quod tempore vitæ
§ Hieronymi hæredis cucurrit, nullam video difficultatem, cum nullum habuerit impedimentum, non obstante prætensa qualitate Hieronymi, ignorantiaq. eius iuris, & facti, cum eius qualitas in Iudicio probata sit, tanquam cuiuslibet diligentis patris familias ignorantia iuris non excusat l. 3. C. de iur. & fact. ignor. l. iuris ignorantia C. qui admitt. vbi Doctor. & ignorantiam facti non habuisse dilucidè probatum sit; ex quibus concludo, quod non video causam cur Hieronymus neglexerit prosequi reclamationem, & sic cursus fatalium non cucurrerit.

Quinimmò, quod fortius est, & erit secundum motiuum principale, nam iste Hieronymus recessit à reclamatione, & sic ex hoc etiã capite sententia tranfiuit in rem iudicatam, ad
4 quod fundandum præsuppono, quod ab appellatione possumus recedere, expresè renunciãdo, & tacitè faciendo actum reclamationi incompatibilem, vt est text. in d. cap. sollicitudinem de appellat. & ibi glos. dat iura concordantia, & est text. in l. ad solutionem C. de re iudicat. Modo animaduertatur in facto, quod Vincentius, & Hieronymus reclamando dicũt dominium Mariliani apud Principem Melficti consistere: ergo dum primum dictam Terram, vt propriam instant, & patiuntur per Sacrum Regium Consilium vendi, & ante venditionem dum primum Hieronymus dictam Terram Diomedi filio refutauit, à reclamationẽ recessit, non enim compatibile est, vt eodem tempore dominium sit apud Principem, vt in reclamatione prætenditur, & sit apud Hieronymum refutantem, & apud Hieronymum vendentem, ex regul. text. in l. si vt certo §. si duobus vehiculum ff. commodat, sic ergo faciendo istum secundum actum refutationis, & venditionis, in quorum vtroque se asserit Dominum, recessum est à prima reclamatione interposita d. cap. sollicitudinem de appellat. cum concordantibus, atque similibus.

Nec dicat pars aduersa, quod si necessarius erat assensus in Curia, voluntas contrahentium non potest operari recedendo à reclamatione, quin necessario interuenire non debeat: nam respondeo, quod voluntas contrahentium hoc non operatur, sed tantum operabitur, quod sententia Sacri Consilij transeat in rem iudicatam, quod planè facere potest, vel acceptando tacitè, vel expresè, à reclamatione recedendo d.
6 cap. sollicitudinem; res autem iudicata, est illa, quæ facit de albo nigrum, & qualiscunque fuerit pro veritate habetur, ex regul. iuris in l. res iudicata ff. de regul. iur. cum vulgar. quæ cumulari possent.

Ex hoc quoque facto resultat, & est tertium principale motiuum, cum enim primum ad instantiam Dominorum Vincentij, & Hieronymi, instantibus necnon eorum etiam creditoribus vendita fuit Terra Mariliani subhasta Do-
7 mino Hieronymo Montenigro, hoc factum Iudicis factum partis fuit, ex regul. text. in l. si ob causam C. de euictionibus, vbi Doctor. & proinde est indubitabilis conclusio, quod debi-
9 tores, quorum bona per Iudices venduntur, tenentur de euictione, quia dicit Signorell. in conf. suo 73. quod hæc venditio censetur voluntaria partium, & multa circa hanc propositionem Tiraquell. assignat in §. 1. glo. 14. nu. 13. de retract. lignag. & proinde dum Diomedes agit hodie, vt auocetur possessio dominij à posse Hieronymi Montenigri, obstat exceptio l. vendicantem ff. de euictionibus, vt quem de euic-
9 tione tenet actio, eundem agentem repellat exceptio; nec dicatur, quod Diomedes non agat de recuperanda Terra pro se ipso, sat enim est, quod procuret Terram euinci à Hieronymo Montenigro, & tractet declarari dominium ipsius Terræ ad Principem spectare, & pertinere: nam cum ipse de euictione teneatur à quacumque persona, & quocũque modo Terra à Hieronymo euincatur, & hoc important clausulæ illę generales euictionis, vt Doctores communiter tradiderunt in d.l. vendicantem superius allegata.

Quartum principale motiuum causæ est, quod hæc lis satis frustratoria, & vana redditur, licet enim in decisione principali istius causæ fuerit satis hæsitatum, si in venditione Terra-
10 rum, super quibus erat concessus titulus requirebatur assensus in Curia, nec ne, hoc tamẽ satis intelligendum est, vt intelligatur in venditionibus voluntarijs, non autem in venditionibus necessarijs, quæ fiunt in iure creditoris per Iudicem, & hoc iure vtimur, & passim in Sacro Regio Consilio venduntur Terræ titulatæ subhasta iure creditoris, & Illustrissimus, & Excellentissimus Prorex concedit assensus, ratioq. istius differentiæ est, quod cum Excellẽtissimo Proregi non sit prohibitum concedere assensum super hypothecis istorum feudorum titulatorum, sequitur, quod iste assensus datus super hypotheca operetur super consequutiuis, vt dicit Andr. in cap. 1. qui succeff. feud. dare teneantur, dum allegat text. in l. si quis pro eo §. si nummos ff. de fideiussoribus, glos. in l. sed vtrum, vbi Alex. in addit. ad Bart. ff. de minoribus, Soccin. in l. 1. §. item acquirimus ff. de acquir. possess. vbi latissimè Iason num. 6. sic ergo cum hypotheca consideretur tanquam præambulum in venditione, quæ fuit per Iudicem iu-

re

11 re creditoris, ex regul. text. in l. fin. C. de iure domin. impetr. sequitur, quod assensus datus super hypotheca, operatur, vt res hypothecata etiam vendi possit, & perinde contracta hypotheca super feudo titulato sine scrupulo illud feudum vendi potest iure creditoris, & assentit Illustrissimus, & Excellentissimus Regni Prorex.

Hoc ergo pro constanti præsuppositio animaduerto, quod cum Terra Mariliani fuit vēdita subhasta Domino Montenigro hoc processit iure creditoris, nam creditores Illustrissimi Principis, qui insteterunt in Sacro Consilio, vt Terra venderetur, sub hypotheca iam contracta, & quod vltimo licitatori liberaretur, & sic potuit vendi, & legitimo iure fuit translatum dominium in Dominum Hieronymum Montenigrum, de quo non dubitatur.

His ergo præcognitis, videamus si obtineret Dominus Diomedes, contra Illustrissimum Principem, ad quid teneretur, & proculdubio si super nullitate contractus obtineret, vel super eius rescissione teneretur restituere Terram cum fructibus, & recuperare pecuniam cum vsuris, prout de contractu declarato nullo
12 est text. in l. emptor ff. de rei vendicat. l. si fundus §. si damnum ff. de rebus eorum l. minor vigintiquinque annis ff. de minoribus, cum similibus, & de contractu rescisso est text. in l. quoties ff. de rei vendic. de quo text. multa, & egregiè scripsit Igneus in repetit. l. dudum ff. de contrah. empt. Modo si Diomedes non potest recuperare dominium à Hieronymo, qui iustè
13 possidet authore prætore, & cui legitimè Terra vendita fuit instantibus creditoribus hypothecarijs Illustrissimi Principis, non video, quomodo restituta Terra possit recuperare nunc pecuniam, cum vsuris à Principe, & proinde cum esitus istius causæ sit in casu victoriæ Diomedis, (quod absit, quod sit,) vt restituat Terram, quam restituere non potest, ad quid ergo laboramus; frustra enim id tēpus expectamus, cuius nihil operatur euentus, argum. text. in l. dolo ff. de doli exceptione, sed licet millies declararetur, venditionem factam ab Illustrissimo Principe Vincentio Carrafæ esse nullam ob defectum assensus Regis in Curia non expediti, non tamen ex hoc sequitur, ergo venditio facta Domino Hieronymo Mōtenigro per Sacrum Consilium, nulla quoque est: nam hæc
14 venditio non indiget assensu in Curia expedito, sed legitimo iure fuit facta instantibus creditoribus hypothecarijs, (quin quod fortius est) habet Dominus Hieronymus Monteniger assensum expeditum in Curia, vt proinde ab eius posse hæc Terra auocari non possit, & sic sequitur, quod tanto magis debent Iudices declarare desertam reclamationem, dum cognoscunt pertinaciam istius litis, in exitu nihil operari, & ita in simili casu fuit iudicatum in causa Aielli, cum perillustri Secretario de Soto.

Quinto adhuc contenderem, quod in causa principali adfuit assensus in Curia expeditus, &
15 quod præcedens reuocatio non obstat, per doctrinam notabilem Afflict. in cap. 1. de vasallo, qui contra constitutionem Lotharij num. 9. & seq. vbi disputauit Afflict. si quis reuocauerit contractum feudale, vigore constitutionis constitutionem diuæ memoriæ, & demum ab hac reuocatione recedit, vtputa recipiendo pretium, quod demum si succedit assensus Regis, quod ex hoc reconualidatur primus contractus, non obstante reuocatione, quia adest reuocatio reuocationis, ad quod Afflict. allegauit bona iura per plures rationes, & ad eum me remitto, cui licet videatur contradicere Frecc. in penultima limitatione constitut. constitutionem diuæ memoriæ, tamen non loquitur in isto casu, sed quando post assensum adest reuocatio reuocationis, & applicatur modo hæc doctrina ad casum nostrum: nam Dominus Vincentius Carrafa reuocauit sub die 12. Nouembris 1566. à qua reuocatione recessit sub die 29. eiusdem mensis, dum cessit ius luendi Domino Io. Iacobo Cosso, cui Terram vendidit, cum pacto de retrouendendo, & sic adest tacita reuocatio reuocationis, demum sub die quarto sequentis mensis Decembris fuit expeditus assensus à Rege nostro in Curia: nec dicat, qui vult Afflictum reprehendere, quod post reuocationem contractus feudalis efficitur nullus omninò, vt proinde licet reuocata reuocatio, &
16 superueniat assensus contractus omninò nullus non reuiuiscit, ex regul. text. in l. eius, qui ff. si cert. pet. nam dico, & animaduerto, quod
17 contractus feudalis à principio inter contrahentes est validus, vtputa, quia contractant de re, quæ cadit in commercio, non autem de re sacra, vel de aliqua alia re prohibita alienari, l. apud Iulianum §. constat ff. de legat. 1. sed iste
18 contractus feudalis, qui perficitur ex contrahentium voluntate, non potest habere suum effectum, nisi cum consensu directi Domini,
19 qui quidem defectus assensus non consideratur intrinsecè in ipso contractu, qui validatur ex consensu partium, sed consideratur extrinsecè, tanquam extrinsecum impedimentum, ita dicebat Io. Faber in §. non solum instit. de legat. quem ad hoc frequentissimè allegant nostri Scribentes, & præcipuè Camerar. in repet. l. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder.
20 sic ergo assensus Regis non desideratur, quasi pars contractus, sed tanquam res, quæ remouet obstaculum à contractu, & ideò frequentissima est propositio, quod Rex assentiendo nihil facit, sed tollit obstaculum, prout dicit glos. in dicta constitut. constitutionem diuæ memoriæ, Andr. in d. cap. imperialem de prohib. feud. alienat. per Feder. & dicunt omnes, ex quo, & illud succedit, quod pendente impetratione assensus contractus est in se validus, sed ob impedimentum suspensus stat in suspenso sub spe conualidationis, ita dicebat Andr. in d. cap. 1. de prohib. feud. alien. per Feder. in addit. ibiq. post nu. 11. quoque dixit, quod assentiente Domino valebit ille contractus ex manu partium, ac si fuisset in allodio. Ex his ergo dico, quod iste contractus feudalis quantum ad ipsas partes perfectus fuit, consignata possessione rei venditæ, & numerato pretio l. 1. de periculo, & eo modo

do rei venditæ, cum similibus, vnde si durante impedimento pars recedit à contractu, quod facere potest l.1. C.de liberali causa l.quemadmodum C. de agricol. & censit. remanet contractus imperfectus, vtputa cum cõsensu vnius partis tantum, non autem omninò nullus : nam contractus iam factus non potest reddi non factus l. denique ff.ex quibus causis maiores l.1. §.si vir vxori ff. de acquir. possess. & l.in bello §. factæ ff. de captiu.& postlim. reuers. vnde si
21 in hoc contractu imperfecto iterum supernenit voluntas contrahentium perficitur, quemadmodum perficiuntur omnes contractus facti ab vna tantum partium ex ratificatione alterius partis, quæ cum illis non interuenit,ex regul. text. in l.fin. C.ad Macedon. cum concordantibus, & passim in tota materia de ratihabitione agitur, sic ergo reuocata reuocatione, adest vtriusque assensus in contractu, & sic perfectus quoad partes,vnde succedente assensu Regis remotum est obstaculum illud extrinsecum, & remanet contractus perfectus ex voluntate partium, tanquam si fuisset in re allodiali, & ita optimè defenditur doctrina Afflicti.

Præterea,& sexto,pretendo,quod in hac causa non erat necessaria expeditio assensus in Curia,vtputa, quia non adest venditio Terræ titulatæ, sed tantum Illustrissimus Princeps post venditam Terram, cum pacto tamen de retrouendendo Domino Aloysio Acciapaccia, qui iam obtinuerat assensum in Curia à Rege cessit illud ius luendi, cum introitibus remansis dicto Domino Vincentio Carrafæ,& ego non video, quod in cessione iuris luendi, & in venditione introituum, licet super Terris titulatis non possint Domini Proreges assentire,cum ex pragmaticis in omnibus causis consentiant; præterquam in venditione Terræ titulatæ,de quo etiam fuit dubitatum,prout dubitatur etiã quia semel translato dominio in Dominum Aloysium Acciapacciam Terra non erat amplius titulata, mutatis enim personis mutatur conditio rei l.sed,& si restituatur §.1. ff. de iudicijs l.licitatio §.fin.ff.de publican.& vectigal.
22 cum simil. licet enim titulatus, cui concessa est dignitas tituli amissa Terra remaneat in eius vita titulatus,ex regula text. in l.1. C.de Primicerijs lib.11. vbi Luc.de Pen. & Andr.in d.cap.1.de prohib.feud.alien.per Feder. & in cap.1.de feudo Marchiæ, tamen alienata Terra
23 in personam noui Domini non adest titulus, quia personæ, & non rebus tituli conceduntur, vnde nulla ratione prohibetur, quin Excellentissimus Regni Prorex consentire potuerit cessioni iuris luendi, & venditioni introituum, necnon retrouenditioni Terræ non titulatæ.

Ex quibus concludo, quod & si attingere causam principalem vellemus,iustissimam causam supradictus Dominus Hieronymus habet; circumscripto tamen videlicet pũcto interpretationis ipsius Regiæ Pragmaticæ iam decisa per Sacrum Regium Consilium, propterea nihil hic attingo, cæterum animaduertat summa Religio Dominorum iudicantium, ex facto præcipuè circa dilationem tàm maximam, quam continet ista prætensio in damnum mei principalis de Montenigro, necnon aliorum creditorum, & circa etiam animum quem fortassis habuit dictus Vincentius. Ex quibus, & alijs,&c. licet,&c. quare, &c. vnde,&c. Salua semper saniori sententia, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo Ciuitatis Auersæ duo capita habet circa dotium restitutionem.*
2 *Filij Natiuitas est tantum considerata,vt vir dotem lucretur,& vide etiam in nu.9.*
3 *Filius ex prouidentia consuetudinis non potest venire ad dotes maternas,& nu.12. & 16.*
4 *Ablatiui absoluti arguunt conditionem.*
5 *Consuetudo Ciuitatis Auersæ disponit, quod hæredes viri lucrifaciant dotes, cum sint per patrem lucrata,& transmittit cum qualitate hæreditaria.*
6 *Filius inspecta consuetudine prædicta erit hæres tantum matris in dotario,ornamentis, & iocalibus, secus in dote, & vide etiam nu.19.*
7 *Filius natus si statim decesserit hæredes viri lucrifaciunt dotem in pecunia.*
8 *Casus omissus remanet in dispositione iuris communis.*
10 *Filius si sit natus, & non supersit tempore soluti matrimonij, adhuc etiam pater lucratur dotem.*
11 *Dos lucratur per maritum, & confunditur cum alijs bonis,ita vt non possit fieri amplius distinctio bonorum.*
13 *Dos ex consuetudine generali introductum est, vt ad filios hæredes matris vadat, non ad dotantem.*
14 *Consuetudo Ciuitatis Auersæ fundatur secundum ius authent.& vide etiam nu.21.*
15 *Mulier inspecta supra allegata consuetudine nato filio dote priuata est, & in ea nullam spem reconualidationis habet iure successionis, sed ea mortua ad hæredes viri vadit,& vide etiam nu.17.*
18 *Consuetudo Auersana disponit in omnem casum, siuè matrimonium soluatur morte viri, siuè vxoris, siuè vxor supersit, vel decedat filiis natis existentibus, vel non existant, vir lucratur dotem, & ad hæredes extraneos transmittit.*
20 *Vir si præmoriatur post susceptos, & mortuos filios:dos non reddit ad matrem, sed ad hæredes viri, etiam si sint extranei.*
22 *Vir lucratur dotem inspecta supranominata consuetudine, prædicta ex causa onerosa, non autem ex causa lucratiua.*

Pro

Pro Creditoribus quondam Ioannis Hieronymi de Luca Ciuitatis Auersæ.

ARGVMENTVM.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ declaratur, quæ disponit, vt vir lucretur dotem natiuitate filiorum, siuè existant, siuè non tempore soluti matrimonij, siuè præcedat vir, siue vxor, & in ea succedunt creditores viri, & hæredes viri, etiam si extranei, quod secus est respectu donatiui ornamentorum, & iocalium, &c.

CONSILIVM CX.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN causa graduationis creditorum quõdam Domini Ioannis Hieronymi de Luca ex eorum parte opponitur Dominã Violantem Lucarellam, vxorem supradicti debitoris, vti creditricem pro ducatis duobus mille pro ipsius dotibus, & Octauium de Luca filium ex primo matrimonio procreatum pro alijs ducatis duobus mille pro dotibus suę matris graduari minimè posse, tanquam lucratis per dictum debitorem in beneficium creditorum vigore Consuetudinis Auersanæ Ciuitatis, filijs in medio existentibus non obstantibus, vnde affirmatur creditores restitutionem, dictarũ dotium impedire posse, vt eis pro eorum credito sit consultum, & successiuè filios prædicti debitoris dotes prædictas consequi non posse, nisi vt hæredes patris.

Pro quo affertur in medium consuetudo
1 prædicta, secundum quam dictarum dotium restitutio promissa est, quæ duo capita habet, Primum, si matrimonium vxoris morte soluatur: alterum, si morte viri.

Item, si matrimonio legitimè contracto, dotibus assignatis, dotario constituto, & vxore in domum viri traducta, & matrimonium morte vxoris soluatur filio suscepto ex ea, etiam si filius statim in fata decesserit, dum tamen in suo ortu viuus nascatur maritus omnes dotes sibi assignatas, & traditas lucrifaciat, &c.

Item, si matrimonium morte viri soluatur prole ex vxore suscepta, & si statim natus partus, dum tamen legitimus in fata decesserit viuo tamen nato hæredes viri lucrifaciant dotes in pecunia tantum corredum bonorum, quam etiam alia cætera ornamenta vxori remaneant, & dotarium sibi à viro constitutum, statim integraliter persoluatur.

Ex verbis igitur dictæ constitutionis satis
2 fundatur intentio creditorum, quoniam colligitur, quod natiuitas filij sit tantum considerata,
3 vt vir dotem lucretur; filius verò ex prouidentia constitutionis contrauenire non potest, cum ponatur in conditione lucrandi, prout
4 ablatiui absoluti in conditione positi arguunt l. à testatore ff. de condit. & demonstrat. & consequenter habetur vti non vocatus, nec in dispositione legis positus, secundum omnes communiter in l. Lutius la seconda ff. de hæred. instit. Alexand. in cons. 108. vol. 1. & in cons. 182. 2. vol. in cons. 196. eod. vol. Canon. in cap. Raynutius extra de testament. & Soccin. in l. cum quos ff. de condit. & demonstrat. cum similibus, quos referre esset mihi laboriosum, potiusquã
5 subtile, quæ consuetudo dum disponit, quod hæredes viri lucrifaciant dotes, affirmat dotem per patrem lucratam transmitti cum qualitate hæreditaria, maximè quod taliter pater dum secundum constitutionem contraxit ipsam acquisiuit, scilicet pro filijs, vt hæredibus, secundum Isern. in cap. 1. in verb. & olim nu. 7. de succes. feud. in cap. 1. an agnat. in princ. §. quid ergo de inuestit. de re alien. fact. in cap. 1. de alien. feud. patern. col. 1. Loffred. in cons. 1. Capyc. in sua inuestit. verb. hæreditarium, cum similibus, & denique per Modernum collectorem in d. cap. de succes. feud. enumeratis.

Erit tamen hæres matris in dotario, ornamẽ-
6 tis, & iocalibus, quæ vxor in locum dotis amissæ eadem constitutione prouidenter decreuit, quod recuperet, & sic non potest dici, quod conditio dotis sit effecta deterior, & quod existentia filiorum faciat constitutionem cessare, cum cessat ratio l. 2. ff. de pact. dot. l. 2. C. eod. & l. 1. ff. de dot. præleg. ergo, & eius dispositio, vt per vulgat. l. adigere §. quamuis ff. de iur. patr. cap. cum cessante extra de appellat. cum mille alijs concordantibus, quæ allegari possent.

Et si forsan dicatur, quod constitutio prædi-
7 cta disponit, quando filius natus in fata decesserit hæredes viri lucrifaciant dotes in pecunia, & quod omittit tamen prouidere, quando filius supereſt, & sic inferatur, quod talis casus
8 tanquam omissus sit iuris communis sententia determinandum l. si extraneus ff. de condit. ob caus. l. sicut dotem in princ. ff. solut. matrimon. quo iure prætenditur, quod filius succedat in dote, vti hæres matris, & non patris, secundum aliquos in d. l. sicut dotem, & in l. post dotem eod. tit. in l. dos à patre C. eodem, Bald. in l. vbi adhuc C. de iur. dot. nam tunc respondetur casum prædictum fuisse à consuetudine determinatum, & pro claro habitum, ex quo statim
9 quod filius nascitur vir lucratur dotem, & cum qualitate, de qua supra, cum sit verificata conditio lucri. Quatenus verò constitutio, vltra procedat disponendo, idem esse si filius natus
10 decedat, casum, de quo dubitari poterat soluit, quod ex dictione, & si, in constitutione posita clarè ostenditur l. fin. ff. de reb. eor. l. & si substitutum ff. de acquir. hæredit. l. & si transfera-

tur

tur ff.de adimend. legatis.

Quæri enim posset insuper, an filius in conditione lucrandi positus si sit natus, & non supersit tempore soluti matrimonij adhuc dos viri lucro cederet, & pro ratione dubitandi prima fronte diceretur, quod non postquam filius in conditione positus, quamuis natus sit, tamen si tempore conditionis non supereſſet, haberetur, ac si natus non fuisset, text. est ad hoc singularis in l. ex facto §. si quis autem ff. ad trebell. in l. posthumus ff. de iniust. irr. & rupt. test. qua difficultate non obstante etiam quod filius natus non supersit tempore soluti matrimonij constitutio prædicta contrarium determinauit, ex quo sola filij natiuitate contenta remansit, argument. text. in l. 3. quem rogo, vt omninò videatur, quia ponit gladium ad radices C. de posthum. hæred. instituend. cum igitur maritus dotem lucretur ex eius propria prouidentia, & pacto, existentia filiorum parum releuat, dum se in promissione restituendi dotes
12 totaliter, refert constitutioni prædictæ disponenti l. asse toto ff. de hæred. instit. dos ipsa namq. efficitur proprium patrimonium ipsius lucrantis, & sicut reliquum ipsius patrimonij bona ad filios vti hæredes transmittit, ita late refert, & sequitur Bald. in authent. sed & si quis C. de secund. nupt. in l. fin. C. de bon. matern. in l. quod scitis C. de bon. quæ liber. & in regula quod ob gratiam vers. septimo de regul. iur. in sexto, Cyn. in l. quod fauore C. de leg. idem Bald. in l. sicut dotem in princ. ff. solut. matrim. in l. pro hæreditarijs C. de hæred. action. seq. Aretin. in l. ab hostibus §. 1. ff. solut. matrimon. in verb. pro ista declaratione, & alij post prædictus relati.

Statim igitur, quod per maritum dos lucra-
13 tur eadem confunditur, cum alijs eius bonis, adeò quod ipso mortuo non erit facienda bonorum separatio, sed vnicum lucrantis tantum patrimonium vocabitur l. sed si plures §. filio arrogato ff. de vulgar. & pupill. vnde filius non
14 poterit lucrari, seu consequi tale lucrum, nisi fuerit patris hæres ex testamento, vel ab intestato, & sic creditoribus patris reperitur astrictus l. cum à matre C. de rei vendic. l. quę à patre geruntur C. de test. mil. cum similibus, quæ allegari possent.

Nec simpliciter verum est dicere filium in dote succedere, vt matris hæredes postquam ex iuribus superius adductis constat hoc procedere, quando in dotis restitutione non adest pactum de lucrando dotem, sed tantum promittitur dotem restitui, nulla facta mentione libe-
15 rorum, quibus natis ex constitutione generali introductum est, quod dos ad dotantem minimè redeat, sed propter filios vti matris hæredes retineatur, secundum glos. in d. l. dos à patre, & Doctor. in d. l. post dotem; secus autem si adest pactum de lucrando per existentiam filiorum: nam hoc casu lucratur propter filios, & non pro filijs, probat text. in l. inter socerum §. 1. ff. de pact. dotal. vbi filia hæres matris pro rata in diuisione hæreditatis habet perceptionem dotis à patre lucratæ eius causa, & patri perperam solutæ, quod vtique non procederet, si in dote succederet vti matris hæres superstes.

Et pro prædictis est text. apertus in §. soluto
16 in authent. de nupt. vbi præsupponens textus pactum de lucrando dotem, dixit percipient hæc lucra vir quidem ex dote, mulier autem ex ante nuptiali donatione, & erunt hæc eis propria nihil penè ab alia eorum possessione differentia: vnde donec vixerint omnem licentiam habebunt alienationis super his, sicut in alijs, quæ de suo ab initio habuerunt.

Nec dici potest, quod tali casu, si non succedit, videlicet, vti hæres matris propter pactum de lucrando succedat filius vti filius: nam ex allegatis in princ. & his, quæ per Doctor. habentur in d. l. sicut dotem in principio, & in l. post dotem contrarium affirmatur: maximè stante constitutione, de qua agitur, ex quo si verum esset, quod filius succederet, vti filius tantum nonne mater filio, deinde decedenti esset in dote sibi quæsita, & ab ipsa amissa legitima succeditrix in tota, vel in parte, vt in auth. defuncto C. ad tertull. Tandem videmus ipsam à consti-
17 tutione esse, adeò dote priuatã nato filio, quod in ea nullam deinde spem habet consolidationis, saltim iure successionis, vt patet in consuetudine prædicta, ibi, & si filius in fata decesserit hæredes viri lucrifaciant dotes.

Similiter filius non succedit, vti hæres ma-
18 tris, ex quo interim posset mater de dote disponere, filio tamen relicta legitima l. Publius ff. de pact. dotal. per quam sic firmat Paul. de Castr. in d. l. sicut dotem nu. 10. quod fieri in casu nostro, attentis verbis constitutionis prædictæ minimè permittitur.

Quod corroboratur, dum natiuitate filij vxor
19 dote priuatur, & consequenter desinit esse in eius patrimonio, & sic non habet in dote hæredem, quam penes ipsam tempore mortis non retinet l. hæreditas ff. de regul. iur. Ex quibus sequitur, quod etiam si verum esset, quod casus prædictus sit à constitutione omissus adhuc dos ipsa remanebit penes virum, vel eius hæredes liberos, vel hæredes suos, non autem, vt hæredes matris, verba sunt Alex. sequentis Paul. de Castr. in d. l. sicut dotem nu. 16. vt ibi clarius est videre.

Vlterius supradicta fortius firmantur, dum præsupponitur constitutionem, de qua in d. l. dos à patre non habere locum, quando matrimonium morte viri soluitur superstitibus filijs, & vxore deinde decedente relictis filijs, quo casu dos non retinebitur propter filios, sed reddibit ad dotantem, prout refert, & sequitur Soccin. Iun. in cons. 114. num. 12. Bald. in cons. 7. Petrus maritauit lib. 3. in antiquis, Petr. de Anchar. in cons. 349. de iure communi, & multi alij Consulentes relati per Phanutium de Phanu in tract. de lucr. dot. in glos. 11. nu. 3. qui est vnitus in tract. Bald. de dot. quod quidem euenire non potest in casu, de quo agitur, attẽta Constitutione Auersana, ex quo in omni casu, siuè matrimonium soluatur morte viri, siuè vxoris, siuè vxor supersit, vel decedat filis natis existen-

tibus,

tibus, vel non vir lucratur semper dotem, & ad suos hæredes etiam extraneos transmittit.

Nec obstat si dicatur dotem vigore constitutionis prædictæ lucratam tanquam lucrum nuptiale esse filijs seruandum, etiam si patris hæredes, vel matris non existant, authent. hæres C. de secund. nupt. nam respondetur constitutionem prædictam circa quæstionem propositam, attentis eius verbis, satis, atque satis distare à dispositione, & terminis iuris communis, & dicta authent. lex enim communis tàm Codicis, quàm Authenticorum diuersimodè disposuerat circa lucrum dotis, vt in l. fœminæ, cum tribus, authent. sequentibus C. de secund. nupt. quodcumque tamen lucrum illud fuisset, tenebatur lucrans filijs seruare, quod lex speciali prouisione filiorum fauore induxerat, vt in d. l. fœminæ §. in ijs autem casibus, ibi liberis, seruare præcepta est, & postmodum ne quod fauore liberorum inductum est, quibusdam casibus ad læsionem eorum, inuentum censeatur, vt in authent. vxore mortua, ibi filijs communibus omninò reseruatur, & in alijs locis, authent. à quibus illę authenticæ sunt exceptæ.

Dùm ergo speciali fauore, & prouisione legis id filijs reseruatur, nimirum, si tanquam vocati à lege non vti hæredes capiant, sed vt liberi, ideò Bald. in d. l. fœminæ diuersas illationes facit ex terminis illorum legum ad feudum ex pacto, & prouidentia, & emphyteosi, vt in principio illius §. clarè liquet: immò dicit, quod filij non habent facto lucrantis, sed facto legis; ideò non requiritur aditio hæreditatis, subdens etiam, quod ea, quæ acquiruntur iure separato non requirunt aditionem, vt in emphyteosi, & feudis sub tali forma concessis.

Consuetudo tamen prædicta, nec filios vocat, nec aliquid eis reseruat, sed dat lucrum patri, etiam quoad dominium, filio suscepto, & statim mortuo, ergo non ipsos aliquo fauore prosequitur, sed virum quandoquidem si liberorum fauorem prospexisse aliter statuisset in casu existentium filiorum.

Rursus, quod intuitu mariti tantum hoc inuenerit patet, quoniam è contra, lucratur vxor
20 tantumdem pro dotario, & iocalibus, voluit igitur constitutio non grauare viros, vt & dotarium, & dotem restituerent compensando restitutionem dotarij, & iocalium cum lucro dotis.

Quod etiam satis apertè, atque palam ex secundo capite constitutionis confirmatur, & clarius redditur, dum subiungit, quod si vir præmoriatur post susceptos, & mortuos filios, dos non tamen reddit ad matrem, sed ad hæredes viri, etiam extraneos vocatos ad successionem illius dotis, quam vir per susceptionem prolis lucratus fuerat, & sic fauor filiorum, nequaquam in hoc consideratur.

Contulit ergo consuetudo lucrum dotis, nimirum viro, & hæredibus eius, filij verò nullatenus ad lucrum vocantur, & sic valde longè distat casus iste à dispositione iuris communis, nec potest omissus videri, sed specialiter prouisus contrarijs terminis, quam iure communi statuatur, atque decidatur.

Præterea, dispositio dictæ authent. procedit
21 in lucro nuptiali quæsito per pactum, vel statutum, in quo de lucro, & eius transmissione non sit vltra processum, prout processit consuetudo prędicta disponens dotem lucrari nato filio, & lucrari cum qualitate hæreditaria, vt ibi hæredes viri.

Vel dicamus, quod Doctores, qui forsan conclusionem prædictam firmarunt, quæsiuerunt, an tale lucrum causetur ex causa onerosa, vel ex causa lucratiua. Et primo loco dixerunt, quod non seruetur pro filijs. Secundo verò pro liberis, secundum Decium in auth. si qua mulier nu. 17. C. de secund. nupt. quæ qualitas onerosa non potest negari in terminis constitutio-
22 nis prædictæ, ex quo vltra onera matrimonialia maritus propter dotem vigore dictę constitutionis tenetur ad dotarium, & iocalia, quæ capiunt earumdem summam dotis lucratæ, & sic nil vltra lucratur, cum tantumdem etiam consequatur vxor ex eius patrimonio: immò potius amissum recuperat, vnde verum est dicere (ni fallor) tale lucrum non prouenire ex mera vxoris liberalitate, vel dotantis, cum habeant respectum ad reciprocum lucrum à marito constitutum, & in hoc casu cessat regula prædicta, quod maritus teneatur lucrum filijs reseruare, ita in terminis refert Rip. in d. l. fœminæ nu. 39. per cons. Bertrand. 175. lib. 2. vnde concludo creditores omni iure esse præferendos pro dictis dotibus prænominatis Violante, & Octauio. Saluo tamen meliori iudicio rectius sentientis, cui in omnibus semper me subijcio, & ita, &c. Reliqua verò, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Sententia lata ad fauorem legatarij, erit etiam exequutioni demandanda ad beneficium hæredis legatarij.*

2 *Ius enim exequutiuum transit ad hæredem, & ad legatarium.*

3 *Ius exequutiuum potest cedi.*

4 *Omnia, quæ sunt cessibilia, etiam ad extraneos sunt transmissibilia.*

5 *Hæres mittendus est in possessionem hæreditatis producens testamentum non abrasum, nec vitiatum neque cancellatum, sed omni exceptione ex sui parte absolutum.*

6 *Vltimæ voluntates exequuntur, licet possint in futurum rescindi.*

7 *Testamentum non probat aditionem hæreditatis, sed præambulum Mag. Cur. Vic.*

8 *Hæres potest liquidare instrumenta, & obligationes incusare.*

9 *Pendente discussione validitatis testamenti hæres scriptus non est mittendus in possessionem, quando alius prætendit se esse hæredem,*

secus verò est in debitore defuncti.

30 *Substitutio facta sub duplici conditione, si deficit vna conditio deficit etiam, & substitutio.*

31 *Substitutus debet habere bona à manu hæredis, non autem ea capere ex propria authoritate.*

32 *Hæres non tenetur exhibere totum testamentum, sed tantummodo particulam institutionis.*

33 *Terminus currit ei, qui potuit tollere impedimentum, & non abstulit.*

Pro Venerabili Ecclesia Spiritus Sancti, contra Dominos de Thomacellis.

ARGVMENTVM.

An ius exequutiuum transeat ad hæredem, & ad legatarium, & num etiam quoque ad Cessionarium.

CONSILIVM CXI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

AD hoc, vt magis clarè elucescat iustitia partis actricis mihi visum est, secundum nunc consuetum morem introductum in hac nostra Ciuitate Neapolis, in primis totam facti speciem referre, ex cuius lectura confido, quod Domini Iudices, quamprimum, tàm longam, vt ne dicam immortalem quæstionem, ac litem dirimant, prout iuris, atque decidant, & sic in primis præsupponendum est, quod nobilis quidam Dominus Ioannes Thomacellus in vltimis constitutus, reliquit nonnulla legata Domino Petro, seu Pyrrho Thomacello eius filio naturali postea legitimato, tàm in testaméto, quàm in codicillis, & inter alia ducatos termille, qui per Dominos Oeconomos Diuę Mariæ Annunciatæ huius nostræ Ciuitatis Neapolis debuissent conuerti, & implicari in emptionem tot bonorum stabilium, & introituum in beneficium supradicti Petri, seu Pyrrhi, donec peruenisset ad ætatem annorum decem, & octo, hac tamen lege insuper adiecta, vt de primis introitibus percipiendis solui prius deberent Ioannæ Thomacellæ pro eius maritaggio ducati mille, prout apparet in processu fol. 42.

Per Oeconomos, & Pyrrhum supradictum fuerunt petita legata prædicta, vt in fol. 38. & in alia supplicatione fol. 132. clarissimè apparet; & deinde seruatis seruandis fuit prolata sententia per Sacrum Regium Consilium, & fuerunt cõdemnati dicti Domini aduersarij de Thomacellis ad soluendum prædicto Pyrrho supradictos ducatos termille in codicillis legatos, vna cum interesse liquidando, seruata forma supradictorum codicillorum, vt liquet fol. 237.

Hæc sententia fuit post aliquos annos in partem exequuta pro ducatis mille, nempè pro maritaggio Ioannæ Thomacellæ, atque etiam pro ducatis tercentum pro alimẽtis dicti Pyrrhi, quo verò ad residuum, cum prætenderetur pro parte Dominorum hæredum, non adesse tot bona in hæreditate, necnon cætera remansa fuisse eis donata per prius à Ioanne testatore, & proinde super eis non posse exequi, fuit dictum, quod supersedeatur, donec discutiantur partitæ in comparitione contentæ fol. 201. & postea fuit datus terminus super discussione inuentarij, & partitarum fol. 243. & iam super hoc fuerunt facti plures calculi, & tandem fuit postea prouisum, quod sententia desuper lata mandetur suæ debitæ exequutioni, tàm pro dictis ducatis termille, quàm etiam pro interesse quoque ipsorum, seruata forma ipsius supra mentionatæ sententiæ, ad cuius liquidationem procedi mandatur, salua tamen prouisione facienda respectu aliorum legatorum, prout habetur in fol. 495. & fuit etiam insuper prouisum, quod ducati mille pro maritaggio supradictæ Ioannæ deducantur de summa interesurij, & non de capitali fol. 503.

Et factis calculis de effectibus hæreditatis, ac deductis omnibus deducendis calculantur adesse in supradicta hæreditate ducat. 20728. vt patet apertè ex relatione facta in fol. 644. & fol. 728. cui me remitto: nam ibi clarius est videre, & hoc vltra, quod prætenduntur per partem aduersam donata, quæ per vltimum decretum fuerunt declarata remansisse in hæreditate, & dictam donationem nullam ex defectu assensus, cumq. per annos ferè viginti septem, quibus superuixit Pyrrhus nunquam potuisset obtinere satisfactionem prædictorum legatorum, ob varia, & diuersa subterfugia partis aduersæ morte præuentus suum vltimum condidit testamentum, in quo instituit suum hæredem vniuersalem Venerabilem scilicet Ecclesiam Sanctissimi Spiritus Sancti, vt apparet per testamentum omni sollemnitate vallatum fol. 914. ad quod relatio habeatur, quæ Ecclesia adita hæreditate, ac præsentato præambulo subintrauit in instãtijs factis per quondam Pyrrhum pro exequutione supranominatæ sententiæ fol. 871. &, præsentauit præambulum fol. 872.

Sed cum hodie sint declarata bona etiam donata remansisse in hæreditate supradicti quondam Ioannis, & perinde non licere dictis Dominis de Thomacello illa præcapere vigore donationis, cessant omnes discussiones proculdubio partitarum, & calculorum factorum super effectibus dictæ hæreditatis, quæ apparet sufficiens, atque satis abundans etiã soluendo, & satisfaciendo ipsis legatarijs, & proinde sententia alias lata in fauorem quond. Pyrrhi legatarij

erit

erit omninò exequutioni demandanda in beneficium prædictæ Venerabilis Ecclesie vniuersalis hæredis, cum iura omnia supradicti Pyrrhi sint transmissa in supradictam Reuerēdam Ecclesiam hæredem l. cum hæredes ff. de acquir. possess. l. hæredem ff. de regul. iur. l. hæredes ff. de acquir. hæred. nam nulli dubium est, quod hæres semper representat personam ipsius defuncti, lex enim fingit, quod sit eadem persona §. 1. in authent. de iureiurand. à morient. præstit. Ius enim exequutiuum nedum transmittitur ad hæredem per iura supra allegata, sed etiam ad legatarium, vt est decis. Bald. in l. ex legato nu. 14. in fin. per illum text. C. de legat. vbi voluit, quod tàm ius sententiæ, quàm ius exequutionis paratæ possit cedi, & ad legatarium transmitti, vt etiam habetur in l. 1. C. de contr. iud. tutel. & regulariter verùm est, quod omnia, quæ sunt cessibilia ad extraneos, sunt transmissibilia ad hæredes l. ex pluribus ff. de administr. tut. Concludo igitur, quod sententia. quæ fuit in partem exequuta ad instantiam Pyrrhi debet in totum exequi ad instantiam ipsius Venerabilis Ecclesiæ, ad quam ius hoc transmisit, cum vniuersitate totius suæ hæreditatis.

Nec potest prætendi, quod dicta Ecclesia non possit petere sententiæ prædictæ exequutionem contra prænominatos Dominos Thomacellos hæreditarios debitores, donec Ecclesia supradicta declaratur hæres per sententiam Sacri Regij Consilij, & quod dum pendet instantia super validitate, vel inualiditate testamenti non potest per hæredem ad aliquem actū procedi, quia & in iure, & in facto ex infrascriptis dicendis demonstrabimus, dubium, atque motiuum non procedere, quia dùm producitur testamentum non abolitum, nec cancellatum, sed ex omni ipsius parte absolutum, extra quod prætendatur nullum ex filij præteritione, aut falsum, vel inofficiosum, seu alio vitio subiectū, vel seruus testator esse dicatur scriptus, tamen hæres in possessionem mitti debet, prout sonāt verba formalia ipsius text. in l. 2. C. de edict. Diui Adrian. tollend. & idem videtur concludere text. in l. fin. eod. titul. qui dicit, quod ex sola inspectione testamenti vitio visibili carentis mittendus est statim hæres scriptus in possessionem hæreditatis: nam testamenta habent de iure paratam exequutionem, vt habetur in d. l. fin. C. de edict. Diu. Adr. tollend. & solet allegari etiam text. ad hoc in l. purè ff. de except. doli in princ. ibi (non est submouendus) per quem text. voluit Bald. in cap. canonum statuta nu. 19. extra de constitut. quod vltimæ voluntates exequuntur, licet possint in futurum rescindi, tamen interim debent exequutioni demandari, quia attenditur præsens status, vt etiam voluit Ias. in l. pactum inter hæredem num. 7. ff. de pact. & facit bene regula in l. is damnum §. quid pendet, & ibi Cagnol. num. 4. de regul. iur. vbi dicit, quod licet quid in contrarium possit resolui, tamen interim eius exequutio non debet retardari, & allegat Bartol. in l. Iuliani in fine ff. de condict. indebit. & plura alia, quæ breuitatis causa omitto.

Et licet testamentum possit dici non probare aditionem hæreditatis, sed tantum institutionem: nam aditio probatur per decretum præambuli Magn. Cur. Vicar. quod fit præcedente informatione de morte testatoris, productione testamenti, & comparitione hæredis declarantis se velle adire hæreditatem, per quem probatur deinde aditio ad text. in l. si auia C. de iure deliberand. & tunc probata aditione probat se esse hæredem hæres scriptus, qui potest petere exequutionem sententiæ, & exigere à debitoribus, quemadmodum poterat defunctus per text. in l. hæredem eiusdem ff. de regul. iur. cum ibi adductis per Dec. & Cagn. & adsunt etiam Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ 178. & 181. loquentes de hærede mediante præambulo, quod possit liquidare instrumenta, & exigere à debitoribus, & ita etiam voluerunt Paul. de Castr. & Alex. in l. postulante colum. 4. ff. ad trebellian. cum mille alijs concordantibus, atque similibus.

Hoc comprobatur etiam per decretum Sacri Regij Consilij, in quo viso præambulo, & testamento fuit prouisum, quod audiatur pars aduersa prætendens impugnare præsens testamentum infra quatuor dies, sed tamen interim non impediatur expeditio causæ, vt apparet fol. 906. qu d decretum fuit latum in anno 1581. & fecit trāsitum in rem iudicatam, & post illud fuit processum ad quamplurima alia acta, & decreta, & habita supradicta Reuerenda Ecclesia pro hærede, prout verissimè est: nam id quod dicitur, quod pendente discussione si valet, vel non testamentum sit interim supersedendum, procedit, quando concurrit hæres ab intestato, puta filius, & hæres scriptus, quia tunc si in promptu docetur de nullitate testamenti, auditur hæres ab intestato, & tunc non proceditur ad vlteriora, sed hic casus noster valdè, ac satis longè diuersus est, cum non agatur hic inter hæredem scriptum, & non scriptum, sed inter hæredem, & debitorem hæreditatis, qui ex sola præambuli præsentatione potest exigi, vt supra clarissimè demonstratum est. Et tanto magis hoc procedit, quanto apertè prospicitur partem aduersam, nihil aliud prætendere nisi facere causam hanc diuturnam, atque immortalem, postquam eam semper in dies protrahendo illi vitam præbuit, annorum triginta sex, tanti enim currunt ab anno 1550. quo cæpta fuit, & supradictus quondam Pyrrhus prius vitam cum morte commutauit, quam litem ipsam ad debitum finem perduxit, stantibus tot dilationibus, subterfugijs, atque, vt ita dicam calumnijs contrariæ partis, quæ dum habuit terminum ad impugnandum testamentum, iam quinque sunt elapsi anni à die termini dati, sub die tertia Iunij anni 1581. & nihil hucusque produxit absque aliquo impedimento, nec producere vnquam poterit, nec etiam valebit: nam dum tractatur de testatoris voluntate apparet euidentissimè, ne dum in testamento, sed etiam ex exploratione facta de ordine Sacri Regij Consilij,

& sic eiusdem Pyrrhi semper persistentis in eadem voluntate vsque ad mortem fol. 916. penes quem fuit destinata persona per Sacrum Regium Consilium ad ipsum custodiendum ad finem videndi, si intendebat mutare voluntatem. Si tractatur de sollemnitate iam testamentum apparet plusquam, vt ita dicam sollemnissimum nedum sollemne: si de potestate Pyrrhus erat iam omnibus ipsis Dominis Iudicãtibus optimè notus, quia non erat seruus non filiusfamilias, non furiosus, non prodigus, & sic eius dispositio suum sortiri debet effectum, tanquam facta à viro prudentissimo in beneficium Venerabilis Ecclesiæ Sanctissimi Spiritus Sancti huius nostræ Ciuitatis Neapolis.

Nec etiam opponi poterit, vt inaniter per partem aduersam, etiam prętenditur, quod Pyrrhus non poterat disponere, quia habebat substitutam Dominam Corneliam Thomacellam in casu mortis sine liberis, sed hoc ab intestato, quia conuenti non sunt substituti, & sic eis nullum ius competit. Secundò, substitutio fuit facta sub duplici conditione, videlicèt, si morietur sine liberis, & ab intestato, at cum Pyrrhus nunc fecerit testamentum, & sic deficit vna conditio, dicendum est etiam quod fit irrita, & substitutio, ad text. in l. si hæredes plures ff. de condit. instit. in l. si is, qui ducenta §. vtrum vers. id accidit de reb. dub. Oldrad. in consil. 262. in principio, cum similib. Tertiò etiam, quod haberet locum, prout non habet talis substitutio, adhuc substituta persona, si compareret illam habere deberet à manibus hæredis grauati, & sic ipsius Venerabilis Ecclesiæ, per text. in l. filiam fratribus ff. ad trebell. & non posset propria authoritate illam capere: nam cum supranominati de Thomacello petijssent exhibitionem testamenti fuit exhibita prius particula tantummodo institutionis fol. 906. & postea ad partis saturitatem totum integrum ipsum testamentum, vt fol. 914. apertissimè est videre, cui me remitto.

Fuit insuper dictum etiam (mediante decreto) per Sacrum Regium Consilium, quod audiantur supranominati de Thomacello infra quattuor dies in ijs, quæ prætendebant aduersus testamentum, & nihilominus procedatur ad decisionem contentorum in calculo sub die 3. Iulij 1581. fol. 906. & sic intimatum fuit supradictum decretum fol. eodem, vt ibi clarè patet.

Et licet supradicta Venerabilis Ecclesia non tenebatur ad exhibitionem totius testamenti, sed tantum solius particulæ institutionis, vt habetur per Bart. in l. argentarius §. ædi autem ff. de edend. tamen fuit totum integrum exhibitum, vt superius dictum est, & intimatus sub die decimaquarta Iulij anni 1581. fol. 914. à quo tempore pars per quinque integros annos non curauit aliquid deducere contra testamentum, nec etiam per mille alios annos aliquid poterit deducere, quod ei suffragetur. Nec vlterius obstat, quod dicunt ex aduerso, quod terminus deinde non cucurrerit, aut non sit elapsus per annos quinque, cum per ipsam partem contrariam steterit probtiones, si quas habebat afferre: nam sibi ipsi debetur imputari, & sic fuit in culpa, vt est decisio singularis Bartol. in l. 2. §. non solum ff. ad tertullian. vbi dicit, quod vbi potest imputari culpa ei, cui est data dilatio, semper currit terminus datus, quam opinionem sequitur etiam Aretin. in l. quamdiu la tertia num. 6. de acquiren. hæredit. vbi dicit, quod terminus semper currit, quando facto eius, cui fuit datus non fuit facta probatio, sed melius Paul. de Castr. in l. quibus diebus num. 2. ff. de conditionib. & demonstrationib. quem textum rogo, vt omninò videant Domini Iudicantes, quia ponit penitus gladium, vt ita dicam, ad radices huius controuersiæ: nam ibi apertè dicitur, quod terminus currit ei, qui potuit tollere impedimentum, & non abstulit, & ideò si dato termino citauit testes, qui non comparuerunt, & non procurauit, quod compellerentur ad deponendum, quod terminus ei currat, & sic euidenter deinde excluditur à probatione, vt etiam ante ipsum voluit Andr. de Isern. in constitution. Regni lite legitimè contestata num. duodecim. versiculo dic, quod debet, & adest etiam textus in constitution. in pecuniarijs §. sanè, cum alijs.

Nec etiam pars à principio hoc negauit: immò fassa est ab initio terminum hunc, scilicet esse elapsum, & proinde petijsse primum beneficium ex parte vnius ex conuentis prætendentis se esse minorem, qui cum fuisset ostensus, atque demonstratus, quod esset maior ex eodem processu reuoluto, (vt aiunt) mantello prætendit iterum terminum non fuisse elapsum, qui cum appareat tamdiù longè elapsus, & nihil penitus esse in contrarium adductum pro firmo, ita tenendum est, prout ipsamet veritas docet, atque suadet, quod pro causa nihil prorsus potuit in contrarium probari, & proinde esse procedendum ad exequutionem sententiæ, & decretorum Sacri Regij Consilij in fauorem talis Venerabilis Ecclesiæ, iam Dominis Iudicantibus optimè, atque satis bene notæ; & ita iuris esse censeo, &c. Saluo tamen prudentiori, ac saniori iudicio, cui me in omnibus semper alacriter submitto, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Necessitas, & vtilitas Monasterij requiritur ad alienationem rei Ecclesiasticæ, quæ sunt exprimenda.*

2 *Veritas causæ, & sollemnitatis forma, exigitur ad validitatem alienationis rei Ecclesiasticæ.*

3 *Causa alienationis rei Ecclesiæ duplex esse potest necessitas nempè, & vtilitas.*

4 *Facta non præsumuntur nisi probentur.*
5 *Necessitas, & vtilitas requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ tempore alienationis, & non post factam alienationem.*
6 *Assensus Apostolicus requiritur in alienatione rei Ecclesiasticæ, vel in concessione in emphyteusim, alias dominium non transfertur, & vide etiam nu. 13.*
7 *Assensus Apostolicus non præsumitur interuenisse, etiam ex diuturnitate temporis, & annorum in alienatione rei Ecclesiasticæ, nisi per Ecclesiam allegaretur, quia tunc præsumeretur assensum interuenisse.*
8 *Sollemnitas extrinseca tunc præsumitur interuenisse in alienatione rei Ecclesiasticæ, quando non esset in scriptis exhibenda.*
9 *Decretum Commissariorum in alienatione rei Ecclesiasticæ in scriptis semper interuenire solet.*
10 *Læsio magna in alienatione rei Ecclesiasticæ, facit præsumere, quod non interuenerunt sollemnitates requisitæ, etiam ex diuturnitate longi temporis.*
11 *Copia sententiæ Romæ, vel alibi latæ, & promulgatæ, non per hoc debet mouere Iudices ad sic iudicandum, quia exemplis non est credendum.*
12 *Decretum Iudicis requiritur in alienatione rei Ecclesiasticæ præcedente informatione prius super necessitate, vel rei vtilitate.*
14 *Assensus Reuerendissimi Patris Generalis totius Ordinis non sufficit in alienatione rei suæ Ecclesiæ, sed à Papa requiritur.*
15 *Iudices Delegati per Sedem Apostolicam super alienatione rei Ecclesiasticæ debent adimplere formam, & tenorem eorum commissionis, alias decretum erit nullum, atque inualidum.*
16 *Assensus præfatus super ratificatione contractus alienationis est nullus, quando adest diuersitas inter ratificationem, & alienationem ipsam.*
17 *Ordini Canonicorum Regularium fuit concessum Breue à Sede Apostolica, quod possit vendere tot bona stabilia, quæ ascendant ad summam vsque, & valorem decem millium pro illis conuertendis in redemptionem bonorum alias alienatorum per Monasterium Sanctæ Mariæ in Porta Ciuitatis Rauennæ.*
18 *Læsio consideratur tribus modis, primo ex rei quantitate, seu magnitudine, secundo ex illius rei fertilitate, & redditu, tertio ex tenuissimo, & paruissimo censu.*
19 *Læsio sufficit in sexta parte ad rescindendam alienationem rei Ecclesiasticæ.*
20 *Dolus præsumitur in alienatione rei, quando adest læsio vltra dimidiam iusti pretij.*
21 *In contractu læsionis Ecclesiæ, non solum status præsens de iure inspicitur, sed etiam oculus habetur ad id, quod etiam de facto in futurum verisimiliter possit contingere.*
22 *Monasterij assertioni non statur, quod res sit sterilis, atque parua, & nullius vtilitatis.*

Pro Venerabili Monasterio S. Mariæ Pedis Gryptæ, cum Dominis Fratribus de Capuano.

ARGVMENTVM.

Materia circa alienationem rei Ecclesiasticæ perampliè discutitur, & quæ requisita ad illam perficiendam requirantur, & nùm ex diuturnitate temporis præsumantur omnia ritè per prius præcessisse.

CONSILIVM CXII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

VEnerabile Monasterium Sanctæ Mariæ, (vt communiter dicitur) Pedis Gryptæ huius nostræ Ciuitatis Neapolis ex pluribus, sed ex duobus tantummodo pro nunc rationibus prætendit relaxationem Ruris in actis deducti, vna cum omnibus fructibus tanquam malè perceptis, contra Dominos Fratres de Capuano. Primò ex defectu sollemnitatum, quæ non interuenerunt, vt necesse erat in concessione eiusdem Ruris facta de mense Decembris anni 1539. per Adm. Reuer. Patrem Priorem, & cæteros Canonicos eiusdem Monasterij q. Domino Andreæ Capuano. Secundò, ex quo in eadem concessione fuit Monasterium suprà dictum valde enormissimè læsum longè vltra dimidiam veri, iustiq. valoris.

Et respectu primi fundamenti, vera communis, ac indubitata omnium Doctorum Scribentium conclusio est, quod in alienatione alicuius rei Ecclesiasticæ, & ad hoc, vt illa subsistat, & vigeat duo ad minus de substantia requiruntur. 1 videlicèt necessitas, & vtilitas, cum nonnullis alijs requisitis, prout inferius dicemus. Secundò, quod talis alienatio sit celebrata, cum omnibus illis debitis sollemnitatibus à sacris Legibus, Canonibus, & Constitutionibus Apostolicis requisitis, vt habetur 12. quæst. 2. in summa, & cap. sine excommunicatione, & per totum ead. quæst. & causa, & in cap. 1. de reb. eccl. non alien. lib. 6. cap. nullum, & toto titulo de reb. eccles. non alienand. & sic ad validitatem 2 alienationis exigitur veritas causæ, & sollemnitas formæ 12. quæst. 11. §. his omnibus, vnde sola existentia alterius tantum non sufficeret, vt in dictis iuribus apertè traditur, & latè etiam per Archidiacon. in cap. hoc ius 10. quæstion. 11. & per Doctores in cap. 1. de reb. eccles. non alienand. sed quoniam in presenti,

de qua nunc agimus alienatione neutrum prædictorum apparet interuenisse, cum nec necessitas, neque vtilitas Monasterij interfuerint: immò euidens ipsius damnum, & iactura, vt ex infra dicendis dilucidè patebit; nec requisita, vt par erat sollemnitas interuenerit, ergo prædicta alienatio non valuit, nec vllo vnquam modo subsistere poterit. Pro validitate namq. alienationis in primis, vt dixi exigitur causa, quæ
3 scilicet duplex esse potest, videlicet necessaria, aut vtilis, vnde cum nec necessaria, neque vtilis causa suberat tempore istius alienationis sequitur, quod non debeat certè valere cap. cum Apostolica de his, quæ fiunt à Prælat. & in cap. tua eod. tit. & in prælegat. cap. 1. & 2. de reb. eccles. non alienand. in sexto, & 12. q. 2. cap. sine exceptione, & clement 1. eod. tit. in quibus est expressum, quod requiritur, quod subsit necessitas, vel vtilitas ipsius Monasterij, ad hoc, vt alienatio ritè, atque rectè fieri possit, & valeat.

Quod autem non interuenerint necessitas, neque vtilitas, nec etiam sollemnitates pro cóficiendo contractu dictæ alienationis, dicitur de prædictis ex aduerso, non aliter saltem legitimè fuisse doctum, & cum non appareant non
4 præsumuntur, cum facta non præsumuntur nisi probentur l. in bello §. factæ ff. de capt. & postlim. reuers. & de consecrat. distinct. 1. cap. sollemnitates il primo l. asseueratio C. de non numer. pecun. cap. cum in iure de offic. deleg. cum similibus.

Nec modo obstare videtur, quod fortassis prætenditur per partem aduersam, scilicet concessionem fuisse factam pro soluendo ducatos centum sexaginta, ad quos asseritur idem Monasterium teneri pro eius rata Conuentui, seù Monasterio sanctæ Mariæ in Portu de Rauenna, & sic, quod possit ex hoc fundari prætensa necessitas alienationis: nam multipliciter respondetur; Primo, quod re vera huiusmodi concessio, non ex hac necessitate fuit facta, sed simpliciter, & absolutè, vt rem gratam faceret ipse Prior tunc temporis, & cæteri Canonici Regulares dicto emphyteotæ, maximè cũ de hoc nulla mentio fuerit in eodem instrumento facta, sed tantum asserentes ijdem Admod. Reuerend. Prior, necnon cæteri Canonici habere, & possidere idem rus, proinde illud in emphyteusim perpetuam concesserunt prænominato Andreæ, reseruato quatenus opus sit assensu Sedis Apostolicæ desuper imperrando. Secundo id ex rei ipsius euidentia clarissimè constat, cum adhuc maiorem partem, licet modici census prædicto Monasterio, seu Conuentui dicti Domini de Capuano soluant. Tertio id ex eodem instrumento apertissimè fundatur, dum post absolutam, perfectamq. simplicem emphyteoticam concessionem, idem emphyteota post aliquos paucos menses promiserit ex censu prædicto affrancare, & sic redimere annuos ducatos quinque pro pretio ducatorum centum, illoscuè Monasterio supradicto soluere, prout post nó multos menses à die concessionis soluit, qui prętenduntur soluti in partem dicti asserti debiti, & sic non fuit necessitas in concedendo, sed post peractam concessionem sine causa pars census fuit in assertam
5 necessitatem conuersa, quod de iure ex supradictis non est in consideratione, dum iura necessitatem, seu causam considerant tempore alienationis, & non alias. Quartò, quod concessio non fuerit ex huiusmodi prætensa causa, & necessitate facta dilucidè demonstratur: nam tunc Monasterium habebat plurimos introitus annuos, recipiebat magnas eleemosynas ob frequentissimam Ecclesiæ deuotionem, & possidebat infinita etiam, & quamplurima alia bona, vt notum est omnibus, & hic recensere esset potius superfluum, quam vtile, & necessarium, ex quibus parua ista summa debiti ducatorum nempè centum, & sexaginta facillimè poterat soluere sine tàm magna alienatione bonorum in maximum ipsius, atque euidens Monasterij detrimentum, adeò quod non potest talis prætensa inanis causa, seu figurata necessitas adaptari; respectu verò vtilitatis, quæ in prænominata concessione in beneficium supradicti Monasterij, seu Conuentus adesse debuit, quod non adfuerit: immò euidentissima, atque notoria læsio adfuerit, vt inferius, dùm caput læsionis tractabitur clarissimè, atque apertissimè apparebit.

Quo verò ad sollemnitatem attinet, verum
7 est non fuisse per conuentos doctum, quod assensus Apostolicus interuenerit in concessione prædicta, & tamen rus supra mentionatum, sine speciali sanctæ sedis Apostolicæ licentia in emphyteosim concedi non poterat prælegat. cap. 2. de reb. eccles. non alienand. in sexto, ibi,
6 & Apostolicæ sedis speciali licentia, immò dominium vtile ipsius minimè vnquam translatum dicitur in emphyteutam, sic disponente Canone, atque particulari Bulla fel. record. Pauli huius nominis Papæ II. incipient. ambitiosæ cupiditati in extrauagant. de reb. eccles. non alienand. quo fit, vt hodie redintegrari debet, cum cæteris alijs bonis eiusdem Monasterij, vna cum fructibus, nulla habita ratione ex aduerso allegatorum, ac productorum, respectu istius notabilissimi defectus assensus sanctissimæ Sedis Apostolicæ.

Et primo, dum ex aduerso prætenditur, quod spatio longeui temporis annorum, scilicet vltra triginta præsumatur assensum Sedis Apostolicæ interuenisse, ex regula text. in l. si filiusfamilias C. de petit. hæred. ibi hæreditatem per longum tempus detinuit, & sic ferè Doctores omnes varijs in locis tractauerint, tàm in lecturis, quàm in eorum consilijs, tamen, ni fallor, vera opinio est, quod in assensu Sedis Apostolicæ secus sit: nam specialiter requiritur, & quod numquam præsumatur interuenisse, etiam
7 spatio longissimi temporis, nisi cum effectu realiter appareat interuenisse, vt in terminis nostris consuluit Alex. cons. 9. volum. 2. latè per Felyn. in cap. sicut col. 19. de re iudic. Ruyn. in cons. 35. vol. 1. Si enim defectus istius sollemnitatis extrinsecæ, tàm adeò necessariæ non allegaretur per Ecclesiam tunc fortassis præsume-

retur

retur interfuisse, vt per Io. Andream, & Imol. in cap. cum dilectus de consuetud. & sic contraria procederent, vt tunc præsumeretur, cum de eo non controuertitur, sed cum hodie expresse in supplicatione porrecta per Monasterium allegatur huiusmodi defectus non potest præsumi
8 interuenisse. Rursus aduertatur, quod dum sollemnitas extrinseca præsumi potest ex cursu longeui tẽporis, numquam tamen præsumitur, quando talis sollemnitas in scriptis esset adhibenda, ita Chassan. in consuet. Burgũd. fol. 325. col. 3, quẽ sequitur Felyn. in præallegato cap. sicut col. 17. sed quia tàm breue Apostolicum, quàm decretum Commissariorum in scriptis
9 interuenire debebat, neque aliter semper soleat fieri, hinc sequitur non esse nunc locum assertæ præsumptioni.

Nec prætermittam tunc cessare forsan huiusmodi præsumptionem figurandum esse, si ex ea non causaretur, maxima læsio ei, contra quem præsumitur, vt ait Paul. de Castr. in præ-
10 allegat. l. si filiusfamilias, C. de petit. hæredit. Alex. cons. 25. col. 5. vol. 5. Balb. in tractat. præscript. in 3. part. nu. 47. vbi dicit hanc opinionem veram, & ab ea in iudicando numquam esse recedendum, ex quibus infero, quod est magnopere aduertendum à Dominis Iudicantibus, si præsumi possit, & insuper credere dignum foret, vt Delegati Sedis Apostolicæ confirmassent concessionem modiorum centum propè Ciuitatem Neapolis sub annuo canone ducatorum tantummodo quattuordecim, & quanta læsio Ecclesiæ ex hac præsumptione causaretur, & resultaret, vt latius inferius demonstrabo, & hęc quoad vnam tantum assertam præsumptionem.

Nec modo etiam in aliquo mouere debet circumspectissimos Dominos Iudices assertæ
11 copia prætensa sententiæ, vt prætenditur Romæ latæ, ex qua prætenditur fundari alias ibi fuisse decisum, quod ex cursu annorum triginta præsumatur interuenisse assensũ Sedis Apostolicæ, tùm quia ex exemplis non est iudicandum, sed ex Doctorum authoritatibus, quæ in causa adducuntur, ex quibus bene dignosci potest, si bene, vel ne fuerit decisum, tùm quia factum, quod in ea asseritur fuit longè ante pestem generalem, & bellum, vt ex tot, tantisque calamitatibus, tàm scripturæ, quàm eorum regesta, non est mirum si fuerint de facili deperdita, ideò facilius potuerint illi Iudices sic determinare, at secus est in casu, de quo nunc agitur, cum ab anno 1540. vsque modo (ex summa Dei bonitate, atque clementia,) nec bella, nec pestis adsuere, & insuper Romæ adsunt regestra longè ante dictum annum decenter cõseruata, ex quibus facillimè huius assertæ facultatis concessę exemplum extrahi posset si adesset, sed quia re vera numquam expeditus, nec impetratus fuit talis assensus, ideò pars ineptè recurrit ad assertam vanam, atque in aere figuratam præsumptionem, quæ proculdubio inconuincibili ratione, etiam tollitur omninò: nam si breue apostolicum, vt ipsi prætendunt fuit in anno 1540. expeditum, perneceſſe est, etiam confiteri, quod secundum antiquam, & inueteratam consuetudinem Curię fuisset commissum Apostolicis Delegatis Neapoli degẽtibus, vt caperent informationem si in euiden-
12 tem vtilitatem talis alienatio cessisset Monasterij, seu Conuentus prædicti, qui Delegati assumpto Notario fide digno pro Actuario processissent legitimè, atque in omnibus iuris ordine seruato ad capiendam informationem parte citata, & fuisset lata sententia per eos cõfirmando, vel infirmando concessionem eandem, quæ acta originalia adessent penes eũdem Notarium Neapoli, & non alibi, & esto, quod hodie Notarius de hoc rogatus decessisset, adhuc penes illius hæredes eius scedę, prothocolla, & scripturę certè extarent, vt eis exemplum depromere posset, sed quia, vt superius diximus, numquam huiusmodi sollemnitas interuenit, ideò non extat. Videntes modo supradicti aduersarij huiusmodi necessarias sollemnitates Sedis Apostolicæ nunquam interuenisse, neque (vt par erat) adhibitas etiam fuisse, alijs nouissimis prætendunt vti sollemnitatibus licet diuersis in actibus; primo scilicet ex qua-
13 dam asserta delegatione Reuerendiss. Patris totius eiusdem Ordinis Generalis facta in personam Admodum Reuerendi Patris Abbatis Sancti Petri ad Arã de Neapoli, & Prioris Sanctæ Mariæ à Pariete Ciuitatis Nolæ, quibus prætenditur commissum, vt capta per eos diligenti, nempè informatione si concessio facienda erat eiusdem terræ modiorum octuaginta in circa eidem Andreæ Capuano, & ceteret in euidentem supranominati Monasterij vtilitatem illam confirmassent. Secundò, asserta alia confirmatione, vt prætenditur facta per Capitulum generale eiusdem concessionis in anno scilicet 1540. Ex quibus omnibus prætenditur fundari ex abundanti esse sollemnitatibus à iure requisitis in alienatione rerum ecclesiasticarum satisfactum, figurantes etiam insuper ex quadam asserto priuilegio huic Religioni Canonicorum Regularium, vt asseritur fuisse concessam hanc facultatem, & perinde non opus esse Apostolica licentia, sed tantummodo Reuerendissimi eiusdem Ordinis Patris Generalis assensum satis, superq. abundanter sufficere.

Sed his, & alijs forsan deducendis non obstãtibus, neque refragantibus Sacrum Regium Consilium, vt iuris est assertam concessionem vti nullam, ac viribus non subsistentem iudicabit plurimis rationibus, & primò, quod cum expressa Sedis Apostolicæ licentia in alienationibus rerum ecclesiasticarum omninò requiratur, sine qua illæ ipso iure nullæ redduntur, vt superius optimè diximus, & præsertim ex cap. fin. de reb. eccles. non alienand. in sexto, & ex supra allegata Paulina ambitiosæ cupiditati, sequitur proculdubio dicendum, quod nec ipsi
14 Generales Ordinum, neque Prælati maiores, minoresuè possint huiusmodi alienationes validè facere, vt dictis sacris Canonibus, & legibus cautum est. Nec obstat, quod de asserto priuilegio huic Ordini concesso à sancta Sede Apo-

Rolica

ſtolica prætendatur: nam id ſomniatur per partem aduerſam, dum nunquam huiuſmodi facultas appareat, quod ſit conceſſa, & pars, quæ hoc allegat debet illud exhibere, cum ſuæ non ſtetur aſſertioni l. verius l. cum, qui mutatam voluntatem ff. de probat. l. fideicommiſſa §. ſi rem ff. de legat. 3. ibi, probationem mutatæ voluntatis ab hæredibus exigendam: immò quando huiuſmodi priuilegium adeſſet, prout re vera non adeſt, adhuc ſpecialis Papæ licentia exigeretur, vt voluit ſollemnis gloſ. in præallegato cap. fin. de reb. eccleſ. non alienand. in ſexto in verb. ſpeciali; oportet enim, vt Papa ſciat quare, & de quibus rebus ſit licentia concedenda, argument. text. in l. magis puto §. non tactum ff. de reb. eor. cap. qui ad agendum de Procurat. in ſexto.

Secundo principaliter aduertatur, quod & ſi aſſenſus Reuerendiſſimi Patris Generalis ſufficeret, prout re vera nequaquam ſufficit, nec in aliquo prodeſſe fundatum eſt, adhuc pars obtinere non poſſet, ſiquidem ex lectura aſſertæ cartulæ dictæ prætenſæ licentiæ Generalis, conſtat non ſimpliciter fuiſſe aſſenſum prædictum preſtitum, ſed eatenus quatenus Delegati ab eo per diligentem informationem, per eos prius capiendam, & per eos perſonaliter viſo loco cõſtaret conceſſionem in euidentem ipſius Eccleſiæ vtilitatem ceſſiſſe, & cedere, & tamen non aliter per Delegatos ſeruatis finibus eorum delegationis, & commiſſionis, cum nec de acceſſu ſuper faciem loci, nec de informatione circa vtilitatem, & beneficium prædictæ Eccleſiæ aliquid conſtet reperiatur aſſerta conceſſio facta, quo fit, vt penitus nulla dicatur huiuſmodi conceſſio, ex regula text. in l. cum mandati negotij C. mandat. & l. diligenter ff. eod. titul. nam in facto pluſquam veriſſimum eſt aſſertos Delegatos nõ adimpleuiſſe formam nec obſeruaſſe tenorem eorum commiſſionis: immò nec Priorem, & Canonicos tunc conceſſiſſe rus, virtute dictæ delegationis, ſed in omnibus reſeruato ſemper aſſenſu ſanctę Sedis Apoſtolicæ nuſquam impetrato, nec quidquam etiam obſtabit aſſerta ratificatio, vt prætenditur inaniter facta in generali Capitulo, tùm quia eodem morbo, atque defectu poteſtatis laborat, tùm quia clarè colligitur, quod fuit facta dicta ratificatio ad informationem ſolius Patris Prioris dicti Monaſterij Sanctæ Mariæ Pedis Gryptæ, & eodem Priore inſtante, atque petente, vt ex apertiſſimis verbis in dicta ratificatione expreſſis clarè liquet producta in fol. 94. nempè in illis, cum dicitur eos de alienatione, ac venditione huiuſmodi ad plenum eſſe informatos, & inſtructos ab Admodum Reuerendo Patre Priore prædicti Monaſterij Pedis Gryptæ petentis, & inſtantis per generale Capitulum ratificari, & approbari ſupradictum inſtrumentum; cui enim nunc dubium erit, vt idem Prior, qui tàm nullam, ac damnoſam conceſſionem fecerat, vel per ſordes, vel forſan (quod non credo) propter alium finem (Deus autem ſcit) vt tueretur contractum per ſe geſtum omni conatu, ac falſis etiam perſuaſionibus, ſi opus eſſet, atque informationibus, & procurauerit à dicto Generali Capitulo obtinere aſſertam cõfirmationem, licet inualidam; & ex alio etiam capite nequaquam prænominato Monaſterio obeſſe poterit, ſiquidem in principio dictæ ratificationis dicitur rus prædictum fuiſſe venditũ Andreæ Capuano, & quod pretium fuit conuerſum in beneficium ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, & ſub qualitate, & forma fuit facta ratificatio, & tamen verum eſt in facto rus prædictum non fuiſſe venditum dicto Andreæ, ſed tantummodo vtile ipſius dominium conceſſum in emphyteuſim ſub perpetuo annuo canone ducatorum quattuordecim, nec etiam nullum penitus pretium ipſius fuit verſum in beneficium ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, vt notorium eſt omnibus, ideò cum diuerſus ſit contractus ab Eccleſia factus ab eo, qui prætenditur ratificatus, & ſuper quo prætenditur aſſenſus præſtitus, ſequitur quod huiuſmodi aſſenſus, ſeu ratificatio non operatur quidquam in eorum beneficium, vt ſatis eleganter dixit Andr. in cap. imperialem de pr hib. feud. alien. per Feder. quem ibi ſequitur Camerar. pagin. milli 55. Frecc. in ſecundo libro qu eſt. 11. Loffred. conſ. 9. & Afflict etiam deciſ. 355.

Poſtremo, ſi pars adhuc vellet pro fundanda ſollemnitate non adhibita vti prætenſo breui Apoſtolico, vt prætenditur conceſſo ordini Canonicorum Regulariũ per ſanctam Sedem Apoſtolicam vendendi tot bona ſtabilia, vſque ad valorem ducatorum decem millium pro conuertendis illis in reemptionem bonorum alias alienatorum per venerabile Monaſterium Sanctæ Mariæ in Portu Ciuitatis Rauennæ nequaquam ei proderit; Primo, quia dum fuit conceſſio facta partes, non contraxerunt ſub tali aſſenſu, ſed fuit reſeruatus aſſenſus impetrandus de nouo à Sede Apoſtolica. Secundò, quia & ſi etiam ſub illo aſſenſu contraxiſſent, non fuit ſeruata illius forma: nam non fuit capta diligens informatio ſi cedebat in euidentem vtilitatem Eccleſiæ ſupradictæ, vel in euidens damnum, nec alia requiſita in eo fuerunt ſeruata. Tertiò, quia aſſertum breue Apoſtolicum loquitur de venditione facienda, & ſic de tranſlatione vtilis, & directi dominij pro habenda pecunia, & tamen non talis contractus inter has partes fuit celebratus, ſed alius nimis damnoſus in concedendo ſcilicet res magni redditus, & valoris pro minimo, atque nihilo reddituducatorum, nempè quattuordecim; Vlterius dico, quod pro ſoluendo prætenſo minimo debito, ad quod prætẽdebatur teneri Monaſterium ſupradictum aderant pecuniæ promptæ, & paratæ, nedum ex ordinarijs redditibus, ſed etiam ex quotidianis, & copioſiſſimis eleemoſynis, quæ percipiuntur in dies ex cauſa deuotionis, & debitæ venerationis erga prædictã ſacroſanctam Eccleſiam, & ſic nullo modo expediens erat huiuſmodi ampliſſimum territorium alienare, quod fertile erat, & propè dictam Eccleſiam, ſed ſi forſan, (quod non conceditur,) neceſſitas vrgeret, potuiſſent vtique alienari aliæ res minus damnoſæ, & in longinquis, atque

remo-

remotioribus partibus sitæ, quod cum minimè seruatum fuit redditur actus ipso iure nullus, vt voluit Federic.de Senis in cons.137. & cons. 262. & per Innocent. in cap. vt nostrum, vt eccles.benefic. & quod talis assensus Apostolicus ad hunc contractum,non se extendebat, ex alio etiam demonstratur, dum Andreas procurauit assensum Reuerendissimi Patris Generalis, & deinde confirmationem à toto Capitulo Generali, qui quamuis insimul, nec ei prodesse possunt, vt supra clarissimè fundatum est, & hæc sint scripta quoad defectum sollemnitatis non adhibitæ.

Supereſt modo fundare enormissimam læsionem supradicti Monasterij, & quod euidens damnum ex huiusmodi nulla, & inualida concessione passum fuerit, quæ ex tribus apertissimè demonstrabitur; & primò ex eiusdem Ru-
18 ris quantitate, & magnitudine. Secundò ex illius fertilitate, & redditu. Tertiò ex tam tenuissimo, paruissimoq. censu, quo nulliter fuit concessum.

Primo enim, Rus prædictum centum terræ iugerum capacitatis est: nam id primo fundatur ex publico instrumento locationis eiusdem Ruris celebrato in anno 1534.per quatriénium per supradictos Reuerend.Priorem, & cæteros Canonicos dicti Monasterij, in qua enunciatur illud esse modiorum centum, vt patet fol. 88. Secundo ex ipsamet confessione partis in iudicio facta asserentis esse modiorum nonaginta in circa,vt fol.103. est videre. Tertiò ex breui, seù licentia Patris Generalis ex aduerso exhibita, & propriè fol. 96. in qua enunciatur idem Rus esse modiorum octuaginta in circa. Quartò ex instrumento concessionis eiusdem Ruris per conuentos factæ, cum maximo eorum lucro, vt clarissimè patet in fol. 49. in quo licet asseratur esse modiorum septuaginta quinque in circa, tamen repertum est esse maioris capacitatis, ex quibus omnibus considerandum est, quomodo tàm amplum territorium propè portas eiusdem Ecclesiæ in territorio Neapolitano, tempore pacis, & quo stabilia erant aucta, & in dies etiam spes erat augendi, prout aucta sunt vsque,vt ita dicam ad sydera sit concessum pro tàm vilissimo censu ducatorum quatuordecim.

Secundo principaliter fundatur læsio ex fertilitate,& redditu eiusdem Ruris in actis deducti,attento etiam tempore concessionis prædictæ: lex enim ad dignoscendum rerum valorem,id ex fructibus, & redditibus arbitratur l. si quos C.de rescind.vendit.l.si fundum ff. de reb.eorum,& l.si fundum per fideicommissum ff. de legat. 1. & hoc siquidem etiam patet ex præcalendato instrumento locationis per quinquennium ante factum: nam locatio fuit facta in anno 1534. per annos quatuor, & concessio fuit facta in anno 1539.vbi asseritur massariam esse bene arbustatam, & optimè vitatam arboribus, & vitibus latinis,cum domibus, area, & piscina modiorum centum,quam colonus promisit bene,& diligenter cultiuare, arare, fodere,seminare seminibus cadentibus;secundum temporis qualitatem metere, falciare, putare, propaginare vites,attollere,& calare,& protrahere, seu manare, ac arbores, & vites, vbi fuerint necessariæ plantare, & plantatas bene gubernare, vindemiare, & vuas torquere, & hæc sunt propria verba locationis sub annua correspondone tertiæ partis omnium fructuum inferiorum, & medietatis totius vini percipiendi in palmento eiusdem Ruris consignandi; ex prædictis enim liquidò,itaque constat satis apertè Rus tunc temporis cultum,fertile,ac optimum fuisse;& licet certa, & specifica quãtitas frugum, & vini, non exprimatur,tamen considerari, atque facillimè arbitrari potuisset, quæ nam quantitas percipi solita sit, ex tam amplo Rure,vt si, vel minimam arbitrabuntur maior erit, & fortasse in septuplum excedens paruum canonem impositum, supra relatum, ideoq. læsio,quæ in huiusmodi contractu interuenit,non solum adfuit in sexta parte,quæ de
19 iure sufficeret ad illius rescissionem, iuxta ea, quæ tradidit Bart. in l. si societatem §. arbitrorum ff.pro socio num.25. & Doctor.in l.si quis cum aliter ff. de verbor. obligat. & signanter Imol.colum.final.num. 6. & latissimè idem probat Veron.in tract.de simul.contr.in sexto, casu principali num. 109. cum seq. vers. verum, quia verum etiam si rectè negotium examinabitur adfuit læsio, & vltra dimidium: nam ad minus omnibus computatis,attenta amplitudine, & quantitate Ruris, tàm respectu medietatis vini, quàm tertiæ partis frugum competentium dicto Monasterio vigore dicti contractus locationis,illorum pretium,licet vilissimum esset: excederet tamen ducatos annuos triginta licet tunc temporis ista pars excessisset summam ducatorum quinquaginta respectu solius Monasterij,vltra ratam ipsius coloni, & tamen hic emphyteuta non soluit nisi quattuordecim tantum, & sic longè minus dimidio, quo fit, vt absque vlla difficultate, attentis etiam terminis legis secundæ C. de rescind. vendit. & cap. cum dilecti,& cap.cum causam de empt. & vẽdit. contractus huiusmodi veniat omninò re-
20 scindendus statim,ac legitur,quod talis, atque tanta adfuit læsio, & sic nulli dubium erit, dolum etiam in hoc casu interueniſſe secundum mentem Bart.in l.fin.ff.de prætor.stipulat. in fin.& Bald.in cons.5.volum.3.in fin. quo fit, vt etiam si tanta læsio non interueniſſet contractus rescindi deberet secundum Alex. & cæteros in prælegat. l. si quis cum aliter, & per glos. in suprallegato cap.cum dilecti: nec prætermittam etiam,læsionem non solum adfuisse tempore celebrati contractus,verum etiam respectu temporis postmodum elapsi: erat enim considerandum stabilia in dies maximum incrementum susceptura, prout experientia docuit: ad causandam enim læsionem in contractu Ecclesiæ, non solum status præsens de iure inspicitur,sed etiam oculus habetur ad id quod
21 etiam de facto in futurum verisimiliter contingere posset, vt notabiliter ad hunc propositum dixit Ant. de Butr. in cap.peruenit col.1. nu.7.de arbitr. adeoq. fortius Domini Iudicantes

tes pro Monasterio prædicto hanc notabilissimam læsionem considerare debent.

Et vt maior Ecclesiæ læsio, dolusq. Andreæ primi emphyteutæ Regium Sacrum Cõsilium agnoscat, considerent Domini manifestissimam etiam fraudem, dum enim ipse in eodem nullo contractu inito concessionis fol. 24. præsentato promiserit vltra canonem ducatorum quattuordecim quotannis in perpetuum soluere eidem Ecclesiæ tertiam partem omnium frugum percipiendorum ex eodem rure, & nusquam postea, nec dum ipse vixit, nec demum post illius obitum illius hæredes soluerunt de eo aliquid, & tamen Rus semper fertilissimum fuit, culturæq. aptum, ac in eo semper frumenta, ordea, & aliæ fruges fuerunt seminatæ, atque plusquam vberrimè recollectæ.

Nec prædictis modo obstabunt, quæ ex aduerso inaniter prætenduntur, tàm respectu qualitatis ipsius Ruris, & redditus, quàm etiam illius quantitatis, & signanter dum pars aduersa nititur ponderare verba instrumenti suæ nullæ concessionis, in quo prætenditur, quod sit per Priorem enunciatum dictam terram sine mensura, necnon pro certa parte consistentem sine arboribus, & vitibus, & pro certa alia parte eam partem, ac pro maiori etiam parte sterilem, atque incultam, & quod prætendebatur esse paruę vtilitatis, & sic, quod ex hoc posset fundari Monasterium supra mentionatum non fuisse læsum, cum ex pluribus demonstrabitur rationibus efficacissimis, atque euidentissimis id potius aduersarijs valde nocere, quam prodesse. Primo enim in instrumento prædictæ nullæ, & inualidæ concessionis non fuit facta expressa mentio certæ quantitatis iugerum ipsius Ruris, & in hoc magna fraus, & dolus vtriusque partis deprehenditur, sciebatur enim quantitas ex præcedenti instrumento supradicti affictus, in quo erat expressum dictum Rus esse modiorum centum, nunc verò id tacendo demonstratur fraus ipsorum contrahentium: immò cautela erat ipsius Andreæ, vt sciretur certa ruris quantitas, & quod sibi concedebatur, quod certè dolosum, & consultò fuit prætermissum, ne ab Admod. Reuerendis Patribus Canonicis Regularibus, qui interueniebant prædictæ concessioni sciretur, tàm magna ruris quantitas concedi pro tàm paruo censu, qui potuissent facilè dissentire, & concessiones non facere; item dum partes omiserunt in huiusmodi contractu apponere ea, quæ ex natura contractus sunt communiter à contrahentibus apponi solita in similibus contractibus, scilicet quantitatem ipsius ruris, & fines illius, nonne ex hoc maximus dolus, fraus, & collusio deteguntur, vt notissimi iuris est, nolebat iste Andreas, vt nec fines illius, nec quantitas illius sciretur, quod tamen certè sibi notissimum erat, dum propè idem Rus eiusdem Monasterij ipse sua propria rura possidebat, & hæc sint dicta quoad mensuram occultam.

Respectu verò denique falsæ assertionis, dum fuit assertum Rus tunc fuisse sterile, & arbustatum sine vitibus, id euidentissimè falsum esse etiam patefit ex præcalendato instrumento affictus paucis ante annis celebrato, dum in eo asseratur pura veritas, quod illud erat arbustatum, & vitatum vitibus latinis, & territorium erat aptum semini, & culturæ, in eoq. aderant domus, aderat palmentum, aderat piscina, aderatq. etiam Area pro triturando fruges, hæc omnia profectò denotabant optimam Ruris qualitatem, & fertilitatem, maximè cum statim finito locationis tempore fuit asserta concessio facta, & tamen inter tempus locationis, & concessionis non est probatum, idem Rus fuisse deterioratum, prout nec præsumitur, dum nec bellum, nec pestis, etiam adfuerit, & omnia stabilia semper aucta, & meliorata fuere, & sic ex his redditur talis assertio non solum erronea, verùm etiam, & falsa, atque dolosa, vt meritò illi non sit standum, nec aliquid tribuẽdum, quod etiam rationibus pluribus, atque iuribus corroboratur, non enim standum est

22 Prælati alienantis assertioni asserentis rem esse sterilem, & paruæ, ac nullius vtilitatis, vt in terminis nostris consuluit eleganter Soccin. in cons. 50. vol. 4. per totum, nec ponderatio vlla faciẽda erit de assertis testibus ex aduerso productis, dùm in aliquo non probent, tùm quia contradicunt prædicto instrumento, ex quo veritas negotij clarius apparet, tùm quia non de tempore concessionis deponunt, tùm etiam quia falsi, cum reuerentia, & procurati sunt, vt ex eorum lectura apertè liquet, & in similibus Sacrum Regium Consilium iure optimo consueuit magis fidem adhibere scripturæ, maximè publicæ, quàm mille testibus priuatis.

1 Nec insuper assertæ scripturæ nouissimè ex aduerso exhibitæ post causam introductam, relatam, atque discussam possunt nullatenus parti prodesse, dùm in vna prætenditur, quod in anno 1523. fuerint vendita quindecim iugera terræ in eodem loco arbustata, & vitata pro vncijs quindecim, & sic ad rationem ducatorum sex pro quolibet iugere: nam vltra, quod ex hoc fundatur intentio Monasterij prædicti, dùm tanto magis appareat ipsius læsio, non Rus ipsius, attento iam dicto pretio reperitur concessum minori pretio, quam ducatis tribus pro quolibet iugere, attentis situ, & qualitate ipsius, atque fertilitate; ex alio etiam non obstat, dùm non eodem tempore, quo fuit facta concessio per Monasterium, prætenditur facta talis venditio, sed longè ante per annos ferè sexdecim, dùm assertum instrumentum prætenditur celebratum de anno 1523. concessio autem per Monasterium facta fuit in anno 1539. tempus enim concessionis inspicitur, & eiusdem temporis alienationes attenduntur, vt per Doctores omnes communiter in l. 2. C. de rescind. vendit. & signanter per Bald. & est casus in l. si voluntate C. eod. tit. ibi, quod fuerat tempore venditionis, & in l. 3. §. diui fratres ff. de iur. fisc. cum similib.

Nec vlterius etiam præterea fides aliqua adhibenda erit vllo modo assertæ fidei sine fide, vt prætenditur facta per quemdam Agrimensorem, qui fatetur mensurasse quamdam terram

ram sitam in loco, vbi dicitur *ad Agnano*, ad instantiam cuiusdam Clementis Benincasa, & illam inuenisse modiorum quadraginta septem, & sic ex hoc fortasse aduersarij vellent prætendere hanc fuisse concessam eorum Auo, cum in hoc grauiter, atque nimis valde errent, siquidem non constat ex asserta nulla fide de indemnitate terræ, maxime cum superius sit fundatum Rus per Monasterium concessum fuisse modiorum centum; præterea ignoratur penitus authoritate, cuius asserta mensura prætendatur facta, cum nec Monasterium ipsum, de cuius principali, grauiq. interesse, & præiudicio agebatur fuerit vocatum, nec aliquis pro eo, aduersarij etenim benè scientes magnam ruris capacitatem, licet instetissent pro accessu Domini causæ Commissarij super faciem loci, fuisset q. iuxta eorum petitionem prouisum, quod accedere deberet, nullatenus tamen id vnquam procurauerunt intelligentes benè id eis non solum non profuturum, sed maximum præiudicium esse allaturum ex rei ipsius euidentia, atque ex manifestissima oculorum inspectione, dùm & magna ruris quantitas, & illius incredibilis fertilitas apparuisset euidenter, atque dilucidissimè.

Ex prædictis igitur satis, superq. satis abundè meo quidem iudicio Monasterij intentio fundata est, vt omni iure Rus in actis deductum sit prorsus, quam primum redintegrandum, vna cum fructibus omnibus, tanquam malè perceptis alijs bonis, & iuribus Monasterij prædicti. Salua tamen, ac reseruata semper in omnibus meliori, saniori, ac prudentiori deliberatione, cui libenter, atque alacriter me submitto, &c. & ita, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Articuli porrecti ad finem differendi litem reijci debent, & nu. 6.*
2 *Vbi aduersus rem claram, & liquidam opponitur aliquid dubium, vel illiquidum, quod de proximo liquidari non potest reseruatur in alio iudicio.*
3 *Attentata non reuocantur, quando appellatio est friuola nu. 7. & 10.*
4 *Attentata non reuocantur, vbi lis quis calumniosè instituit, videlicèt, ne mutuum restitueretur, & num. 8.*
5 *Attentata non reuocantur, quando constat de bono iure agentis post tres conformes sententias, & nu. 9.*
11 *Appellatio viua voce facta permittitur.*
12 *An sententia sit reuocanda, etiam si appellatio esset deserta, declaratur.*
13 *Quid si appellatio sit iustificata an sententia reuocanda declaratur.*
14 *Appellatio datur à sententia interloquutoria quando parit præiudicium inreparabile in definitiua, secus in incidenti.*
15 *Pœna temerè litigantium vltra expensarum refectionem hodie non exigitur.*
16 *Ex diuersis non fit illatio, & liquidum, cum illiquido non compensatur.*
17 *Suspectos Iudices eos allegare, quos ipse procurauit quis non potest.*

Pro Domino Fabritio Vicano, contra Emanuelem Constantinum.

ARGVMENTVM.

Agitur de articulis impertinentibus, illorumq. reiectione, necnon de appellatione circa reiectionem interposita, in quibus etiam explanantur varij articuli.

CONSILIVM CXIII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

Ad Primum Dubium.

DOminus Fabritius Vicanus Neapolitanus ex causa mutui 40. scutorum tres sententias cõformes obtinuit contra Emanuelem Constantinum debitorem, qui vt differret restitutionem, nulla habita mentione trium conformium appellauit, & causam appellationis R.P.D. Barberino committi curauit, coram quo reformata commissione aduersarij fuit dictum, quod constito de tribus conformibus procederet ad relaxationem mandati. Verum, quia in tertia instantia coram R. P. D. Martinengo aduersarius in officio Notarij protestatus est in termino ad sententiam, ob non admissionem articulorum impertinenter exhibitorum, & ex diuersa causa ad differendam solutionem, (licet in secunda instantia dicti articuli fuerint admissi, si & inquantum,) & in dicta protestatione dixit, quatenus contra appellat, ideò cum R.P.D. Barberinus dubitat aliquid ex hoc fuisse attentatum, recurrit D. Fabritius Vicanus ad signationem, & supplicat mandari dicto R. P.D. Barberino, vt constito de eius bono iure, reiectis omnibus ex aduerso oppositis procedat ad relaxationem mandati contra D. Emanuelem Constantinum, tàm pro sorte principali, quàm pro expensis iam taxatis.

Ex quibus commissio videtur ex ipso facto
1 signanda, eo magis, quia articuli porrecti ad finem

nem differendi litem reijci debent, Rot. decis.
2 120. & 194. in nouiss. par. 3. præsertim, vbi aduersus rem claram, & liquidam opponitur aliquid dubium, & illiquidum, quod de proximo certificari, & liquidari non potest, quod ideò in alio iudicio reseruatur l. vlt. vbi glos. C. de comp. Tindar. de comp. art 8. nu. 38. & 40. Alexand. cons. 74. Gig. de pens. quæst. 92. nu. 6. Rip. resp. 1. nu. 13. de censib. Cæphal. cons. 47. num. 47. vol. 1.

Quo fit, vt per appellationem à non recep-
3 tione talium articulorum veluti friuolam, non reuocentur, si quæ interuenerint, attentata, Guid. Pap. decis. 213. nu. 6. Paris. cons. 41. nu. 36. & seq. & cons. 108. num. 26. lib. 1. Person. de adipisc. possess. nu. 375.

Sicut nec reuocantur, vbi lis calumniosè in-
4 stituit, vtputa, ne mutuum restitueretur, Lancell. de attent. cap. 30. nu. 181. par. 3.

Atque etiam, quia vbi constat de bono iure
5 agentis, (vt in proposito ex tribus conformibus) etiam verisimiliter non reuocantur, Abb. in cap. lites de restit. spoliat. Cassad. decis. 3. ad finem, & 4. sub num. 4. de restit. spoliat. Lancel. de attent. cap. 24. quæst. 1. num. 12. & 47. Ex quibus, &c.

Ad secundum Dubium.

6 ARticuli porrecti ad finem differendi litem reijciuntur, Rot. decis. 120. & 194. par. 3. in nouiss. præsertim, vbi aduersus mutuum, cuius causa multa specialia permittuntur l. singularia si cert. petat. opponeretur compensatio rei dubiæ, & illiquidæ, & quæ de proximo liquidari non posset, ideoq. in alio iudicio reseruanda l. vlt. vbi glos. C. de comp. Tindar. de comp. art. 8. nu. 38. & 40. Alex. cons. 74. & 93. lib. 4. Gig. de pens. q. 92. num. 6. Rip. resp. 1. nu. 13. de cens. Cæphal. cons. 47. nu. 47. vol. 1.

Hinc sequitur per appellationem à non re-
7 ceptione talium articulorum veluti friuolam, & minus iustam, non reuocari, si quæ interuenerint, attentata, Guid. Pap. decis. 213. nu. 6. Paris. cons. 41. nu. 36. & seq. & cons. 108. num. 26. lib. 1. Person. de adipisc. possess. nu. 375, quia paria sunt non appellare, & minus legitimè appellare, Abbas in cap. cum veniissent nu. 10. de
8 eo, qui mitt. in poss. Doctor. in l. 4. §. condemnatum de re iudic. Sicut nec reuocantur, vbi lis calumniosè fuerit instituta, vtputa, ne restitueretur mutuum, præcipuè attenta qualitate personæ notissima, Lancell. de attent. cap. 30. nu 181. par. 3.

Præterea, vbi constat de bono iure agentis,
9 (vt in proposito ex tribus conformibus) etiã verisimiliter, non reuocantur. Abb. in cap. in lites colum. penult. de restitut. spoliat. Cassad. decis. 3. ad finem, & decis. 4 sub num. 4. de restitut. spoliat. Lancell. de attent. cap. 24. q. 1. nu. 12. & 47.

Eo magis, quia re vera nulla legitima interuenerit appellatio, vt apparet ex actis, si rectè inspiciantur, ideoq. cessant omnia ex aduerso producta, veluti super inani fundamento firmata, argument. cap. cum Paulus quæst. 1. Ex quibus, &c.

Ad Tertium Dubium.

ATtentata per appellationem à non rece-
10 ptione articulorum impertinentium non reuocãtur, Guid. Pap. decis. 213. nu. 6. Paris. consil. 41. nu. 36. cum similibus alias allegatis, præsertim, vbi constat in effectu de bono iure agẽtis, Cassad. decis. 3. ad finem, & decis. 4. sub nu. 4. de restit. spoliat. Lancell. de attent. cap. 24. q. 1. nu. 12. & 47. post Abb. in cap. in lites col. pen. de restit. spol. ideò sententia lata à R. P. D. Martinengo prætextu appellationis prætensæ non est reuocanda: eo magis, quia re vera nulla fuit appellatio, sed protestatio tantum quadam ex calumnia pro differenda mutui restitutione proueniens: nam de illa in processu non constat, nec de decreto, nec de apostolis petitis, aut concessis, quæ omnia necessaria erant, & de substant. a, Rot. decis. 50. de appell. in nou. Cassad. decis. 8. nu. 3. de appell. post Bald. in l. eos §. apostolos C. de appell.

Nec obstat, quod etiam viua voce permitta-
11 tur appellatio l. litigatoribus C. de appell. quia hoc non procedit in appellatione ab interloquutoria, vt in casu, de quo agitur: in ea enim non nisi in scriptis facta admittitur, Guid. Pap. decis. 10. Misinger. cent. 3. obseruat. 35. Bart. & Bald. in d. l. litigatoribus, Corn. cons 95. lib. 4. Ias. in l. quod iussit num. 25. & sequent. de re iudicat.

Nec obstat, quod etiam si deserta esset ap-
12 pellatio adhuc sententia deberet reuocari, quia id verum in appellatione legitimè interpositâ, ita Franc. in cap. consuluit il secondo in fine de appellat. & Egid. decis. 624 & ita intelligi debet doctrina Lancell. de attent. 2. part. cap. 12. ampliat. 17. nu. 12. iuxta doctrinam Bartol. in l. non solum la seconda §. liberationis verba, de liber. legat. argum. l. 4. §. condemnatum de re iudic.

Nec obstat, quod appellatio videatur iustifi-
13 cata, vt ex aduerso dicitur, & ideò sententia reuocanda, vt per Lancell. ibidem nu. 16. quoniam hoc verum esset, si Iudex, à quo appellationi detulisset, Alexand. cons. 89. num. 9. lib. 1. & Lancell. ibidem num. 18. Rursus illud verum vbi appellatio ab interloquutoria negotij substantiam tangit, non aliquid incidens, cum causa principali non conferendum, vtputa illiquidum cum liquido l. fin. C. de comp. ita Doctor. in l. is qui, de verbor. obligat. per l. intra vtile de minor.

Minus obstat, quod agebatur de præiudi-
14 cio irreparabili, quia id verum, in causa principali, non etiam in incidenti, quæ cum principali non erat conferenda, vt in casu nostro, iuxta d. l. final. C. de comp. & ita procedunt allegata per Natt. cons. 172. volum. 1. Ex quibus, &c.

Ad

Ad quartum Dubium.

SI pœna temerè litigantium, vltra expensarum refectionem hodie obseruaretur, profecto Emanuel Constantinus, vsque ab initio liti cessisset, vel ex eo saltem, ne redargueretur ingratus, sed cum recepti mutui propriam scripturam in iudicio denegare non erubuerit, quid mirum si eorum, quæ in actis redacta sunt contrarium tentat? Mouit ille omnem lapidem, nullum dilationis genus omisit, vt post decimumtertium mensem adhuc restitutionem posset differre. Asserit modo coram R. P. Domino Corneo articulos protulisse ad probandum D. Fabritium Vicanum in ipsius domo habitasse, quod nihil commune habet cum mutui restitutione: nam habitasse non denegatur, & de anticipatis mensiruarum pensionum solutionibus euidenter apparet. Nec ob friuolam hanc exceptionem retardari poterat mutui restitutio, quia nec ex diuersis infertur, nec liquidum cum illiquido compensatur.

Dicit postea Reuerendissimos Patres Dominos Lancellottum, & Martinengum sibi fuisse suspectos, atque inimicos, quos tamen ipse habere Iudices procurauit, & notissimum est eos esse omni laude insignes, & fidelium hominum amicissimos, qui visis actis, & seruatis seruandis, nimia etiam cum æquitate tandem dictum Emanuelem ad mutui restitutionem, cum expensarum refectione, vt iuris est condemnauerunt, nec quidquam penitus fuit ab ipsis attentatum, vt ex actis euidenter apparet.

Nec dici potest Dominum Martinengum durantibus ferijs pronunciasse, quia aderat commissio derogatione feriarum, tàm in causa principali, quàm taxationis expensarum. Quare, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Per fideicommissum vltimo morienti non succeditur, sed testatori, qui illud instituit.*
2 *Homicida ad successionem illius, quem interfecit, non admittitur, sed à successione primi testatoris non excluditur.*
3 *In penalibus etiam ex identitate rationis non fit extensio de casu ad casum.*
4 *Homicida non ipso jure, sed lata sententia excluditur ab interfecti successione, & nu. 14.*
5 *Quod ab homicida tanquam indigno aufertur, Fisco debetur.*
6 *Qui à successione alicuius excluditur, ab hæredis eiusdem etiam successione repellitur.*
7 *Qui filium testatoris interfecit, habetur, ac si ipsum testatorem interfecisset, & nu. 41.*
8 *In fideicommisso habet locum coniecturata mens testatoris.*
9 *Ex delicto prædecessoris nemo ex successoribus puniri debet.*
10 *Iniquum est, vt alter pro altero puniatur.*
11 *Refertur statutum Vrbini de bannito ob homicidium.*
12 *Qui naturaliter viuit facit, cessare successionem, idq. declaratur nu. 13.*
15 *Regula est in quauis materia satis esse habilitatem eo tempore subesse, quo contingit casus.*
16 *Mors ciuilis, & naturalis tunc æquiparantur, quando idem ex ipsis resultaret effectus.*
17 *Naturaliter mortuo succedunt venientes ab intestato, bannito autem fiscus.*
18 *Ciuiliter mortuus potest reuiuiscere in gratiam Principis rediens.*
19 *Mortis conditio in naturali, non autem ciuili, & sic in casu vero, non autem ficto verificari debet.*
20 *Bannitus, qui impunè potest occidi, transfugis æquiparatur.*
21 *Bannitus est incapax omnium hereditatum, & successionum, & mortuus reputatur, etiam respectu filiorum quoad iuris effectum.*
22 *S. Cornelio felici declaratur.*
23 *Quis dicatur seruus pœnæ, & quæ amittat, & nu. 24.*
25 *Gratia restitutionis concessa, intelligitur quoad pœnam non quoad bona.*
26 *Restitutio potest concedi post mortem naturalem per viam transactionis.*
27 *Filius succedit in fideicommisso post mortem patri, quando dispositiuè est vocatus, etiam ex coniecturis.*
28 *Ea quæ per contractum in præiudicium hæredum alienari non possunt, per publicationem bonorum non transeunt in fiscum.*
29 *Bona fideicommisso subiecta, vt in familia conseruentur, etiam sine alicuius causæ expressione ex sola fideicommissi institutione colligitur non posse alienari.*
30 *Nepos ab auo in conditione positus, ad fideicommissum est vocatus.*
31 *Coniecturæ referuntur, quando filius positus in conditione censeatur vocatus, & nu. 32. 33. 34. & 35.*
36 *Singularis coniectura sufficit, vt filij in conditione positi censeantur vocati.*
35 *Limitata causa limitatum producit effectum.*
38 *In testamentis perquirenda semper est mens, & intentio testatoris.*
39 *Voluntatem testatoris seruari, & perquirere debemus, etiam si verba aliud importent.*
40 *Intentio testatoris est, vt bona conseruentur in familia, & ex quibus arguatur.*
42 *Ex identitate rationis fit extensio de casu ad casum in pœnalibus, quando ratio est scripta.*
43 *Delicta impunita minimè remanere debent ob publicam vtilitatem.*
44 *Delictum commissum si est manifestum, & notorium, non indigit sententia declaratoria.*
45 *Notorium delictum dicitur, quando reo nulla competit defensio.*
46 *Quando ex proprio delicto aliquis à successione repellitur, nil fisco acquiritur.*
47 *Occidens fratrem nihil consequitur quoad succes-*

ceſſionem, ſed locum facit proximioribus.
48 *Subſtitutus impedit publicationem bonorum delinquentis.*
49 *Cum bona ob fideicommißum non poſſunt tranſire in extraneos, in caſu publicationis non tranſeunt in Fiſcum.*
50 *Si bona tranſirent in Fiſcum, in familia non conſeruarentur.*

Pro Domino Ioanne Bernardino de Albanis Vrbinaten.

ARGVMENTVM.

Stante fideicommiſſo paterno, quod quolibet ex filijs abſque liberis quandocumque decedente, &c. alter alteri ſuccederet, ac ex eis duobus remanentibus, ſi vnus ab alio interficiatur. Quæritur an filij occiſoris virtute fideicommiſſi, vel Fiſcus ſuccedere debeat, ex cuius reſolutione tota hæc materia, cum multis ex ea dependentibus perdilucidè, atque valde eruditè explanantur.

CONSILIVM CXIV.

Ad ſit ſemper Spiritus Sancti Gratia.

EX his, quæ in facto propoſita sũt circa fideicommiſſum à D. Ioanne Bernardino Vrbinate inter filios diſpoſitum, (quod ſi quis eorum ſine filijs legitimis, & naturalibus maſculis, quandocumque deceſſerit ſuperuiuentes, vel præmortuorum liberi in ſtirpem, non in capita ſuccederent) cum euenerit alios ſine filijs deceſſiſſe, & duos, Simonem ſcilicet, ac Sebaſtianum ſuperuixiſſe; & Simon tandem à Sebaſtiano fratre fuerit interfectus, dubitari contingit, an fideicommiſſum prædictum purificata conditione per violentam Simonis mortem ſine filijs, ad Sebaſtianum fratricidam peruenerit, & propter ipſius delictum ad Fiſcum conſequenter pertineat? an verò ad Ioannem Bernardinum ipſius Sebaſtiani filium legitimum, & naturalem, ac teſtatoris nepotem? & videbatur ad Ioannem Bernardinum non pertinere, ſed ad Sebaſtianum peruenisse fideicommiſſum conſequenterq. ad Fiſcum.

Primò, quia per fideicommiſſum vltimo morienti non ſucceditur, ſed teſtatori, qui illud inſtituit l. cohæredi §. cum filiæ ff. de vulg. & pup. Dec. conſ. 79. ſub num. 1. cum vulgar. de quibus latè Menoch. conſ. 124. nu. 22. vol. 2. ergo non agitur de ſucceſſione Simonis interfecti, ſed patris teſtatoris, quo fit, vt licèt certum ſit homicidam ad ſucceſſionem illius, quem interfecit, veluti indignum, non debere admitti l. indignum de his quibus, vt indign. l. fin. §. fin. de bon. damn. l. his conſequenter §. 1. vbi gloſ. in verb. non pertinere ff. famil. ercisc. l. hæreditas, vbi Doctor. l. ſororem C. de indign. nihilominus à ſucceſſione primi teſtatoris non excluditur, quandoquidem prædictarum legum verba de hac ſucceſſione non loquuntur, argum. l. 4. §. toties de damn. infect. l. quod conſtitutum de milit. teſtam. Corn. conſ. 161. nu. 8. lib. 2. Soccin. conſ. 62. nu. 4. lib. 3. Soccin. Iun. conſ. 3. num. 22. volum. 1.

Secundò, quoniam prædictarum legum diſpoſitio pœnalis eſt l. ſi ſequens in princ. ad ſyllan. Bald. in l. fin. ſub nu. 2. C. de bon. lib. Sed in pœnalibus etiam ex identitate rationis, non fit extenſio de caſu ad caſum, Iaſ. qui alios omnes latè refert, & communem teſtatur in l. cum quidam num. 10. cum ſeq. de liber. & poſthum. Dec. conſ. 268. nu. 4. Purpur. conſ. 321. nu. 23. volum. 1. & conſ. 446. nu. 3. in ſecundo: ergo excluſus à ſucceſſione interfecti, non erit à primi teſtatoris ſucceſſione excluſus.

Tertiò, quia homicida non ipſo iure ab interfecti ſucceſſione excluditur, ſed lata demum ſententia aduerſus ipſum, Iaſ. in d. l. ſororem num. 4. C. de indign. in l. hæreditas, vbi Bartol. Salycet. Alexand. & alij eod. tit. Bald. in l. eam quam num. 10. C. de fideicommiſſ. & in auth. ſi captiui nu. 2. C. de epiſcop. & cler. cum cumulatis à Gabr. de maleſ. concluſ. 12. nu. 1. Decian. conſ. 11. nu. 9. lib. 2. Menoch. conſ. 132. num. 18. vol. 2. Burſat. alios referens, qui de communi teſtatur conſ. 14. nu. 18. cum ſeq. vol. 1. ergo ad Sebaſtianum ſtatim fideicommiſsũ peruenit, & lata poſt ſententia indignus habitus eſt.

Quartò, quia lata ſententia declaratoria, & homicida effecto indigno, id quod ab eo aufertur, Fiſco debetur, nec ad agnatos pertinet d. l. his conſequenter §. 1. iniuncta gloſ. cum ſupra adductis, Boſſ. de his, quibus vt indign. num. 16. Clar. in §. homicidium nu. 22. qui de communi teſtantur; & ideò ad alium indignitatis non ſpectat exceptio, ſed ſolus Fiſcus illam opponit, latè Mantic. de coniect. vltim. volunt. lib. 12. tit. 5. num. 20.

Sed re diligentius perpenſa, verius eſſe arbitror, fideicommiſſum prædictum ad Ioannem Bernardinum Sebaſtiani filium pertinere.

Primò, quandoquidem, qui ab alicuius ſucceſſione excluditur, ab hæredis eiuſdem quoque ſucceſſione repellitur l. Lucius de iure fiſci, vbi gloſ. & Bart. Iaſ. in l. ſi is, qui num. 4. de vulgar. Ruyn. conſ. 11. num. 2. volum. 5. ea vulgata ratione moti, quia hæres hæredis, teſtatoris hæres dicitur l. hæredis appellatione de verbor. ſignif. l. vlt. C. de hæred. inſtit. l. ſub diuerſis §. hæredi de condit. & demonſtr. ſed ſi teſtatorem Sebaſtianus interfeciſſet, profectò ab illius ſucceſſione repelleretur d. l. his conſequenter §. 1. cum gloſ. d. l. indignum d. l. hæreditas, & l. ſororem, cum alijs ſupra allegatis: ergo eadem ratione à ſucceſſione hæredis defuncti teſtato-

testatoris censeri debet excluſus.

Secundò, & eo magis: nam non ſolum hæ-
6 dem testatoris, ſed eiuſdem inſimul filium interfecit, quo caſu perinde habetur, ac ſi teſtatorem ipſum interfeciſſet, & pari ratione à ſucceſſione repellitur, Bald. in d. l. hæreditas num.8. Salycet. num.8. & Corn. num.18. C. de indign. per d.l. his conſequenter §.1. etiam ſi teſtatoris filius poſt ipſius patris mortem interfectus ſit, Corn. vbi ſupra, Benedict. in cap. Raynutius in verb. condidit teſtam. il ſecondo nu. 13. extra de teſtam. merito, &c.

Tertiò, dum Sebaſtianus Simonem fratrem
7 interfecerit, & iſte ſine liberis deceſſit, mortis conditionem fecit exiſtere: at vbi hoc ſubſtituti culpa interuenit fideicommiſſo priuatur ſubſtitutus, ita in terminis Bald. conſ. 50. par. 4. ſuper eod. Anchar. in clem. 1. in fin. de pœn. & remiſſ. Barbat. in repetit. cap. Raynaldus col. 13. verſ. & hoc D. Petr. extra de teſtam. Lop. in rubr. extra de donat. inter vir. & vxor. §. 70. nu. 17. cum igitur in facto ſit contigiſſe dicatur, ſequitur à fideicommiſſo Sebaſtianum fuiſſe excluſum.

Quarto accedit, quod ſi teſtator pater de hu-
8 iuſmodi flagitio cogitaſſet veriſimiliter Sebaſtianum non ſubſtituiſſet l. Titius cum gloſ. & Iaſ. 2. notab. de liber. & poſth. Bart. in l. Seio §. Medico de ann. leg. in l. ſed & ſi quis §. quæſitum ſi quis caut. Berou. conſ. 17. nu. 5. lib. 2. Rimin. Iun. conſ. 4. nu. 31. lib. 1. ſed non præſumitur de huiuſmodi caſu cogitatum l. inter ſtipulantem §. ſacram de verb. oblig. Bart. in l. mutianæ num. 6. de condit. & demonſtr. Ruin. in l. Gallus §. & quid ſi tantum num. 10. de liber. & poſth. igitur, &c.

Quinto corroboratur, quoniam ex delicto
9 prædeceſſoris, nemo ex ſucceſſoribus puniri debet l. crimen paternum l. ſi pœna de pœn. l. ſancimus C. eod. tit. l. filium de Senat. l. pen. de nou. oper. nunc. facit l. adoptiuum in fine de in ius
10 voc. Iniquum eſt enim alterum pro altero puniri l. cum te, & per tot. C. ne vxor. pro marit. l. 1. & ibi Ba ld. C. ne fil. pro patr. at nunc ex delicto patris. filius innocens pœnam pateretur, merito, &c

Sextò, extat Vrbini ſtatutum, quod bannitus
11 propter homicidium impunè occidi poſſit, ex quo pro mortuo habetur, ſicuti deportatus, gloſ. in §. relegati, inſtitut. quibus modis ius patr. pot. ſolu. Speculat. & Ioan. Andr. de inſtrum. edit. §. compendiosè verſ. quid de bannito, & de arbitr. §. differt verſ. quid de bannito, gloſ. in cap. Domino guerram hic fin. lex, Corr. in vſib. feud. Ergo filius, qui non deliquit ex illis fideicommiſſi verbis (vel præmortuorum filios) non expectata naturali morte patris ad fideicommiſſum admitti debuit, Alex. conſ. 23. nu. 9. volum. 1.

Nec dicatur, quod tempore mortis Simonis
12 ſuperſtes erat ipſe Sebaſtianus, qui naturaliter viuebat, ideò ceſſat ex eo capite ſucceſſio, quo præmortuorum filij vocati ſunt l. cum pater §. penult. de legat. 2. Bart. in l. 1. nu. 14. de condit. & demonſtr. Iaſ. in l. 2. nu. 2. vbi Corn. in fin. C. de
13 verbor. ſignif. Alex. conſ. 5. nu. 7. in ſexto, & in l. ſæpè nu. 2. eod. Quoniam procederet hoc, niſi Sebaſtianus tempore mortis fratris fuiſſet inhabilis ad ſuccedendum propter ſuum delictũ, cuius cauſa pro mortuo ſtatim habitus eſt, & ipſo iure effectus eſt indignus, & inſucceſſibilis, & conſequenter filius eodem tempore habilis, & ſucceſſibilis l. ſi necem §. ſi deportatus de bon. lib. l. 1. §. fin. de bon. poſſ. cont. tab. Alba conſ. 167. nu. 32. lib. 1.

Nec obſtat, quod ſententia requiritur decla-
14 ratoria, & ſic non ipſo iure efficitur quis indignus, vt ſupra dictum eſt, quia ad hoc inferius reſpondebimus. Cum igitur pater Sebaſtianus dici nequeat ſuperſtes ad effectum, de quo agitur ſuccedendi, factus eſt locus filio ex prædicto capite vocato, quo præmortuorum filij vo-
15 cati ſunt: ſiquidem regulare eſt in quauis materia, ſatis eſſe habilitatem eo tempore ſubeſſe, quo contingit caſus, quicquid ante, vel poſtea euenerit l. in delictis §. ſi damnum de noxal. l. 2. §. in filijs de decur. l. eum, qui poſt de condit. &
16 demonſtr. Dec. conſ. 4. col. 1. in fin. Alba conſ. 382. nu. 69. & ſeq. lib. 2.

Non obſtat, quod mors ciuilis, & naturalis
16 tunc æquiparantur, quando idem ex ipſis reſultat effectus, Doctor. in l. Gallus §. & quid ſi tantum de liber. & poſthum. in l. ex ea §. in inſulam de verbor. obligat. cum ſimilibus, quod
17 non videtur in caſu noſtro, quia naturaliter mortuo ſuccedunt venientes ab inteſtato, bannito autem fiſcus, Gabr. conſ. 123. nu. 12. lib. 1.
18 & quia ciuiliter mortuus poteſt reuiuiſcere in gratiam Principis redeundo cum reſtitutione bonorum, ideoq. mortis conditio in natura-
19 li, non in ciuili, & ſic in caſu vero, non autem ficto verificari debet l. Statius florus §. Cornelio felici de iur. fiſc. l. qui hæredi de condit. & demonſtrat. l. cum pater §. hæreditatem de legat. 2. Bart. in l. ſi cum dotem §. final. ſolut. matrim. cum ſimilib. Ad hoc enim reſpondetur,
20 quod immò in caſu iſto, idem ex vtraque morte reſultat effectus: nam bannitus præſertim, qui impunè occidi poteſt, qui transfugis æquiparatur, Bart. in diſput. Lucanæ Ciuitatis ſub nu. 18. iuxta l. 3. §. transfugas de ſicar. & l. ſi quis
21 aliquid §. transfuga de pœn. Incapax omnium hæreditatum, & ſucceſſionum efficitur, & mortuus reputatur, etiam reſpectu filiorum, qui quoad iuris effectum, ipſius non exiſtimantur Lex facto §. ex facto ad trebell. Alba d. conſ. 167. nu. 17. lib. 1.

Neque obſtat textus in d. §. Cornelio felici,
22 nam ex mente Soccin. in d. §. & quid ſi tantum, procedit in morte ciuili, quia Ciuitas, nõ etiam libertas amittitur; ſecus ſi vtraque amitteretur, quem ſequitur Alba conſ. 550. ſub num. 44.
23 volum. 4. At qui capitali pœna damnatur, & bona ipſius publicantur, atque impunè occidi poteſt, ſeruus pœnæ efficitur, Boer. deciſ. 278. nu. 12. Boſſ. in tit. bannit. quid amitt. num. 12. Clar. lib. 5. practic. crimin. §. vltim. q. 71. verſ. vlterius
24 quæro, & in §. teſtamentum q. 9. verſ. aliquando verò: ſeruus autem pœnæ Ciuitatem amittit, & libertatem §. 1. inſtitut. de cap. dim.

Ergo Sebastiani mors ciuilis naturali æquiparatur,& respectu finis,de quo agitur, eundem parit effectum.

Nec restitutio illi profuit, nam cum non
25 ex iustitia,sed potius ex gratia concessa fuerit, intelligitur quoad pœnam, non quoad bona, Felyn.in cap.inter quatuor col.penult.& fin.de maior.& obedient.in cap.super eo col.2. de offic.deleg.Alba cons.17.nu.22.lib.1.Decian.con-
26 sil.86. nu.45. lib.3. Quinimmò prædicta restitutio post mortem naturalem Sebastiani,& ex causa transactionis contingit, quo tempore,
27 etiam si concessa non fuisset, nihilominus filius successisset, cum fuerit dispositiuè vocatus, saltem ex coniecturis, vt dicetur, Soccin. Iun. cons.174. lib.2. Gabr. cons.123. num. 36. lib. 1.

Septimo, probatur etiam de optimo iure
28 Ioannis Bernardini, quia quæ per contractum in præiudicium hæredum alienari non possunt per publicationem bonorum non transeunt in Fiscum l.Imperator,vbi Bartol. de fid. lib. Ias. Crott. Rip. & alij communiter in l. filiusfamil. §.Diui de legat.1. Alexand. cons. 23. lib.1.& cons.88. in tertio, Dec.cons.442. num. 28. & 32. Natt. cons. 528. num. 19. Pancirol.
29 cons.181. Boss. de pub.bon. num.34. Sed bona fideicommisso, de qua agitur, subiecta alienari sunt prohibita,vt in familia conseruentur,auth. res quæ C.commun.de leg.Roland.cons.81.nu. 21.lib.2.quod sine alicuius causæ expressione ex sola fideicommissi institutione colligitur, glos.in d.§.Diui in verb.non possunt,Corn.in l. vnum ex familia §. sed si fundum de legat.2. Soccin.cons.227.col.4. lib.2. Gabr.cons.23. nu. 11.lib.1.ergo non ad Fiscum, sed ad Ioannem Bernardinum filium pertinuerunt.

Postremò, & efficacius comprobantur præ-
30 dicta, quia Ioannes Bernardinus nepos ab Auo testatore fuit in conditione positus, & consequenter ad fideicommissũ vocatus, vt quicquid voluerit glos. in l. Lucius la seconda de hæred. instit. est communis Doctor. opinio, quos latè referunt Soccin.Iun.cons.110.nu.20.vol.3. Menoch.cons.125.nu.13.cum seq.vol.2. Mantic.de coniect.vltim.volunt.lib.11.tit.2.per totum,& cæteri in l.Centurio de vulg. & pup.substit.

Et vltra generalem conclusionem prædictam, quamplures militant, & simul concurrunt coniecturæ, quibus efficaciter id probatur.

Prima est, quia Ioannes Bernardinus est de
31 descendentibus ipsius testatoris, vtpotè nepos ex filio,quæ efficax est coniectura, vt positus in conditione censeatur à testatore vocatus,Salycet.in l.1.num.5. C.de condit.insert. Alexand. cons.185. num.17. & 20. vol.2. Corn. cons.92. num.3.lib.1.Paris.cons.50.num.45. in tertio, & sic se habet communis Doctor.sententia, quos refert,& sequitur Decian.cons.9.num.1. vol.3. Card.Alb.cons.9. nu.5. Mantic.vbi supra tit.3. nu.1.

Secunda est coniectura, quia positus est sub
32 conditione masculinitatis, quo fit, vt ex testamento omninò vocatus existimetur,Guid.Pap. q. 184. in fine, cuius meminit Dec. cons.270. nu.6.vers.venio ad secundam,& in l.1.nu.16.C. de pact. atque cons.318. nu.1. & seq. Ias.Corn. Ruin. & sexcenti, quos referunt Mantic. loco præallegato num. 3. Menoch. de præsumption. lib.4. præsumpt.76. num.27. Rustic. si sin. lib. lib.2. cap.2. Gabr. de fideicommiss. conclus.4. num. 8.

Tertia est coniectura, quia non solum ex-
33 pressit qualitatem masculinitatis, sed legitimitatis etiam, ex quo ad fideicommissum dicitur vocatus, Soccin.Iun.d.cons.110. nu.25. & seq.& cons.145. nu.39. in tertio, cum alijs latè per Mantic.vbi supra nu.7. & Bursat.cons.202. nu.17. in secundo.

Quarta est coniectura, quod hic nepos est
34 sub conditione positus, eodemq. Ioannis Bernardini nomine gaudet, Rust. vbi supra lib. 5. cap.6.nu.6.Menoch.in d.præsumpt.76. nu.73.

Vltima est, quia testator habuit respectum
35 ad stirpem,non ad capita hæredum,quod optimam præbet coniecturam, vt positi in conditione censeãtur vocati,Rustic.d.cap.6.post Cæphal.quem refert cons.419.nu.15.vol.3.Et quã-
36 uis singulæ ex prædictis coniecturæ, iuxta magis communem Doctor. sententiam,quos præcitauimus de per se satis sint, vt filij in conditione positi, vocati censeantur, consequens est, multo magis idem in casu nostro dicendum, in quo omnes simul concurrunt, Gratt.cons.106. col.fin.vol.2 Gabr.de fideic.concl.4.nu.49.post lib.1. conclus.12. limit.23.argum.l.2. de excus. tutor.cap.cum causam de probation. cum concordant.

Nec obijciatur ex aduerso censeri vocatum, quoad portionem proprij parentis tantum,non etiam aliorum cohæredum, Gabr.cons.93. nu.
37 3.& cons.2.nu.6.& 13. lib.2. quia limitata causa,limitatum parit effectum l.in agris de acqu.
38 rer.domin.Respondeo enim,quod in testamẽtis perquirenda est semper mens, & intentio testatoris l. in conditionibus de condit. & demonstrat.l.ex facto la seconda de hæred. instit. ideoq. Bald.in l.quidam C. de nec.ser.hær.inst.
39 dicebat, quod testatoris voluntatem scrutari, & perquirere debemus sicut venator leporem, & illa omninò ostendi debet, etiam si verborum conceptio aliud importare videatur, quibus mens testatoris præferenda, cui verba ipsa deseruiunt l. scire oportet §. aliud de excusat. tutor.l.3. C. de liber. præter. l.hæredes mei §. cum ita ad trebell.cum vulgar.Quapropter cũ
40 in casu, de quo agitur mens,& intentio testatoris fuerit, vt bona in eius agnatione conseruarentur,quod apparet, tum quoniam ad hunc finem fideicommissum instituitur etiam si alia causa non exprimatur,vt supra diximus, cum etiam, quia masculos tantum ad successionem expresse vocauit: nec equidem in agnatione bona conseruarentur, si ad portionem patris dumtaxat, liberi in conditione positi, vocati censerentur; quoniam aliæ portiones extra familiam facilè transferri possent, quod prudens testator volens auertere, masculos tantum ad fideicommissi successionem vocauit,

uit, Crauett. consil. 130. num. 6. Soccin. Iun. d.consil.110. num.39. lib.1. Zanch. in l.hæredes mei §.cum ita par.7.nu.81.& par.8.num.228.ad trebell.

Non obstant modo, quæ in contrarium primo loco adducta sunt: nam ex prædictis facilè apparet omnibus fuisse responsum; sed singulis adhuc respondetur,& in primis ad primum dicimus, quod & si non agatur de successione Si-
41 monis interfecti, sed de successione testatoris; nihilominus ita excluditur à successione testatoris, qui ipsius filium interfecit, ac si testatorem ipsum interfeciſſet,Bald.Salyc. & Corn.in d.l. hæreditatis C. de indign. per d.l. his consequenter §.1.cum glos.famil.erciſc.cum alijs supra in secundo fundamento adductis,& idcircò ab vtriusque successione excluditur, quia Simò nedum erat filius, sed hæres d.l.Lucius de iur. fisc. Iacobin.in d.l.hæreditas nu. 8. & in l. sororem num.1.vbi Ias.nu.4. cum alijs supra in primo fundamento allegatis.

Non obstat secundum, quia quæ modo dicta sunt, procedunt etiam in pœnalibus, Ias.in l.si quis filium §.fin.de acquir.hæred. Alciat.in d.l. hæredis appellatio num.2.de verb.signif.in quibus licet extensio fieri non soleat,etiam ex idé-
42 titate rationis,Scribent.omnes in d.l.cum quidam de liber. & posth. vbi tamen ratio in legibus scripta reperitur, extensio permittitur l. cum mulier, vbi Alex.nu.3.solut.matrim. cap. si Ciuitas, & ibi Gemin.in 1.notab. de sentent. excomm. in sexto, at huius ratio iam scripta reperitur in l.si ab hostibus §. si vir solut.matr. nimirum,quia iniquum est ex proprio flagitio lucrum consequi,ob cuius scriptæ rationis idétitatem, fit comprehensio alterius casus,non extensio, Dec.post alios in cap. at si Clerici §. de adulterijs sub num.18.de iudic. Rip.in l.1.§. hoc autem nu.1.& 2. ad trebell.

Agitur præterea de puniendo delicto, quod
43 impunitum minimè remanere debet ob publicam vtilitatem l. ita vulneratus ad l. Aquil. quamobrem, & si pœnale sit subiectum, de quo agitur, consequenterq. odiosum videatur d l.cum quidam: attamen tunc fauorabile existimabatur, & ideo extendendum l. famosi §. penult.ad l.Iul.maiest. l.si vxor §.1. de adult. l. 2.§.exercitium de infam. ita Ias.in d.l.cum quidam nu.26.de liber.& posthum.

Neque obstat tertium, quandoquidem cum
44 delictum in fratris personam commissum sit manifestum, & notorium, sententia declaratoria non erat necessaria, Felyn. post alios, quos citat in cap. Rodulphus nu.37.de rescr.latè Gabr.de malef.concl.12.sub nu.2. Luc.de Pen.in l. cum allegatis col.5.de re milit. lib.12. Gramm. decis.105. nu.13. & 58. Decian.qui alios refert consil.18. nu.335. vol.2.

Præsertim,cum tale fuerit notorium,vt nul-
45 la potuerit competere defensio, Abb. in cap. cum olim nu.20.de re iudic.& consil.52.q.8. lib. 3. Dec.in l.fin.nu.15. de iurisd.omn.iudic. & in cap.cum sit §.fin.de appell.Marsil.in repet.l.de vnoquoque nu.9.de re iudic.

Denique ad quartum, quod quando ex pro-
46 prio delicto aliquis à successione alicuius repellitur, fisco nihil acquiritur, Bald & Salyc.in d.l.hæreditas,Alex.& Ias.in d.l.si ab hostibus §. si vir solut. matrim. Boss. de his, quibus vt ind. bon.auf. & ad fisc. non pert.num.5. quia delin-
47 quens nihil consequitur l. hæredem de calumniat.sed proximioribus locum facit,quibus culpa imputari nequit l.si quis incesti,& ibi Bald. nu.7. C.de incest.nupt. l.2. §.videndum ad tertull.l.æquissimum §.1. de sec.tab. Alexan.consil. 136.nu.6. vol.7.

Rursus,& particularius respondetur, quod
48 substitutus impedit publicationem bonorum delinquentis,latè Boer.decis.278.num.3. & seq. nec fideicommissũ ex testamẽto patris competens in casu publicationis trãsit in fiscum, glos. in l. non ad ea de condit. & demonstr. Alex. d. consil.23.lib.1.Roland.consil.29.num.19.Boss.de pub.bon.num.16.& 18.quia testatoris voluntas fuit, vt bona conseruarentur in familia, quod ex fideicommisso instituto vt diximus,manifestè colligitur.

Immò ex hoc solo, quod in extraneos bona
49 transire nequeunt, non possunt transire in Fiscum, gloss.Bart.& Bald.in l.1. de bon.liber. Boss.de publ.bon. num.16. At in familia non conseruarentur, vt prædiximus, si ad Ioannem Bernardinum fideicommissum non pertineret, excluso igitur Fisco, & quibuslibet alijs, concludendum erit fideicommissum, de quo quæstio est ad prædictum Ioannem Bernardinum delinquentis filium, & testatoris ex filio nepotem omninò pertinere, & ita iuris esse censeo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Inimicitia præcedens facit inditium contra inquisitum.*
2 *Allocutio facta cum occiso ante delictum facit præsumi prouocationem.*
3 *Fama publica facit inditium ad præsumendum delictum.*
4 *Scribens literas, vel dans munera pro occultando delicto facit inditium ad præsumendum delictum.*
5 *Inimicitia purgatur per amicitiam renouatam.*
6 *Mandatum tunc præsumitur,quando tria præcedunt, videlicet, inimicitia capitalis, allocutio ante delictum,& quod delictum sit commissum statim post allocutionem.*
7 *Mandatum non præsumitur, quando delinquens erat pariter inimicus.*
8 *Consanguineus meus occidens inimicum meum non possum, nec debeo ego molestari, quia nec mandatum, nec consilium præsumitur.*
9 *Consilium, & persuasio præsumitur, quando constat,quod occidens motus fuit ex isto consilio, & persuasione.*

Pro Domino Mutio de Alois, cum Regio Fisco, & illi Adhærentibus.

ARGVMENTVM.

Tortura ex processu informatiuo tunc inferenda, quando inditia sunt talia, quod non aliter factum habere possit, & quibus medijs mandatum probetur.

CONSILIVM CXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IVrisconsultorum propriũ, & vt ita dicam peculiare est in iure, & in facto, iuxta authoritatem, atque facultatem eis in Doctoratus fascibus tributam respõdere, & querentibus ab eis consilium non solum opem, sed etiam auxilium eis sæpè præstare, quod certè lubenti, atque alacri miruminmodum animo omnibus, sed valdè magis, atque maximè ex toto corde ijs, qui criminaliter sunt vexati impartior, ad hoc, vt eorum innocentia cunctis innotescat, & illi è carceribus, in quibus aliquando iniustè detinentur ob nimiam aduersariorum potentiam, vt iuris liberentur, ideò non potui facere, quin secundum facti veritatem mihi expositam meam quoque sententiam in medium non afferrem nonnulla nempè recensendo ad fauorem huius mei Clientis, nulla (cum debita reuerentia) legitima subsistente ratione carcerati ad hoc, vt ille ab aduersariorum calumnijs liberetur, & partes ipsæ confiteantur, (vt fas est) illud vnum præcipuè vti verissimum, nullum scilicet delictum fuisse cõmissum, & consequenter nullam pœnam ei esse irrogandam, sed absolutionem omninò concedendam, immò eos aduersarios esse summoperè, atque valdè corrigendos, pro cuius veritatis specifica declaratione aliqua prænotandum duxi; & primo dico, quod præsupponendum est, quod dum sumus certi, quod Dominus Mutius de Alois non commiserit delictum homicidij in personam Ioannis Antonij Coppulæ, & insuper, quod Magna Curia Vicariæ habet duos alios tamquam occisores inquisitos, & contumaces, videlicèt, Cæsarem de Alois, & quemdam Paschalem eius socium, sequitur, quod contra Mutium prædictum non possit aliud prætendere, quam mandatum, vel consilium datum fortassis interfectoribus ad occidendum.

Pro quibus præsumẽdis ex his omnibus, quæ colligi potuerunt à Dominis Iudicibus, & ab interrogatorijs factis dicto inquisito, & à testibus examinatis, quatuor tantum inditia adducuntur, vnum videlicèt ante delictum, & alia tria post delictum.

Inditium ante delictum est sola inimicitia, præsupponendo, quod hic occisus associauit Dominum Horatium de Alois, quando proiecit baculum contra dictos Cæsarem, & Mutium, & licet dictus Horatius, qui assumpsit onus huius inquisitionis, vt liquet ex procuratione in eius personam facta per querulantem conatus fuerit probare prius allocutionem ante delictum, sed in rei veritate non potuit, ex quo certè Mutius numquam fuit allocutus ante delictum cum Cæsare, & Paschale interfectoribus, nec eadem pars, neque dictus Horatius ausi sũt hoc allegare, quia re vera Mutius non fuit cum
1 prædictis aliter allocutus, sed tantum conatus fuit probare, quod fuerit allocutus cum Cæsare, & occiso, & in hoc puto etiam aduertendum, quia nullum habet testem, sed tantum credo adesse depositionem matris occisi, quæ in sua depositione, & accusatione immiscuit personam Mutij cum Cæsare, & occiso, sed testes de Mutio non deponunt, quia re vera non interuenit aliquo in loco in dicta præsumpta inaniter allocutione.

Inditia verò post delictum sunt hæc, primò, videlicèt fama publica, secundò, quod dum staret carceratus in Magna Curia Vicariæ in
2 criminalibus misisset quamdam pecuniæ quantitatem carceratis pro hoc negotio, quod vnus testis tantum deponit. Tertiò, quod scripserit aliquas litteras pro occultãdo vno teste ad subterfugiendum eius depositionem; de quibus omnibus supradictis inditijs, nulla certè est habenda ratio, multis de causis, & primo de prætensa fama publica, quia illa habuit ortum ab
3 inimico, & post eius carcerationem, cum pro hac inquisitione facienda fuerit ter destinatus Commissarius diuersis vicibus, & successiuè fuerunt captæ tres informationes, non obstante, quod per Mutium ob suspitionem falsitatis fuerit factum sæpius depositum pro accessu testium, vt venirent ad deponendum coram Regio Fisco, vt ex his omnis dubietas tolleretur omninò, & appareret dilucidior magis veritas totius facti, atque negotij; & similiter nulla est habenda ratio de depositione dicti testis de-
4 ponentis de pecunia missa: nam vltra, quod est leuissimum inditium non est verificatum, nec in facto est verum: immò hic testis est ille, qui tractabat cum Horatio, quod venenaret Mutium, dum insimul in vno, eodemq; criminali adessent carcerati, & hoc fuit detectum ipsi Domino causæ Commissario propter arctissimam familiaritatem: immò vt melius dicam consanguinitatem, qua cum dicto Horatio coniungebatur, quod ita clarissimum omnibus atque patefactum est, vt nullis profecto egeat coniecturis, ne dicam probationibus, atque demonstrationibus; propterea concludo, quod in substantia duo tantum adsunt indicia, quæ habent formam

mam indicij, videlicèt inimicitia ex supradicta causa, & litera scripta post delictum; & quoad primum dico primo in facto, quod Fiscus credo, quod non sit in probatis, quod dictus occisus interuenerit cum Horatio, quando proiecit baculum, quo non apparente nulla adesset causa inimicitiæ inter Mutium, & occisum; dico secundo, quod nec iste occisus fuit reputatus inimicus: nam dictus Cæsar de Alois per plures, & plures dies ante secũ familiarissimè conuersabat, & illi subministrabat plura pro victu, & vestitu, & secum illum semper per Ciuitatem, & quocumque progrediebatur asportabat, quæ profectò indicant, quod pro dicta causa nullum animum vindictæ conceptus fuerit in personam supradicti de Alois.

5

At transeundo nunc ad terminos iuris dico primo, quod ad præsumendum tale mandatum, vel consilium, tria illa indubitanter requiruntur, scilicet inimicitia capitalis, allocutio ante

6

delictum, & quod delictum post allocutionem sit incontinenti sequutum, & quando delinquès erat pariter inimicus non potest præsumi mandatum, sed potius consilium, concurrentibus dictis tribus, iuxta ventilatam doctrinam Bald. in l. 1. C. de seru. fugit. At in casu autem nostro nullum horum trium reperitur contra Mutiũ, cum prætensa causa inimicitiæ non sit vera, nec si esset vera, esset tantæ potentiæ contra hunc prætensum socium, nec cum effectu fuit vnquam inimicus reputatus, sed potius, vt vnicus. Allocutio similiter non interuenit, nec est, (vt credo) verificata, nec etiam delictum quoque incontinenti sequutum; ergo non præ-

7

sumendum est consilium, nec mandatum, cum vltra defectum inditiorum concurrat etiam æqualis causa inimicitiæ in personam Cæsaris prætensi interfectoris, qui dubio procul excludit omne mandatum, sed presumi debet ex causa sui ipsiusmet particulari, ac propria inimicitia deliquisse.

Accedat secundo, quod iste casus in specie, determinatur per Doctores omnes, qui concludunt in sortior casu, quod si fortè consanguineus meus occidat inimicum meum, quod ego

8

non possum molestari, licet contra me vrgeat indicium inimicitiæ capitalis, dato etiam, quod inter occisorem, & inimicum meum occisum, nulla adesset inimicitia, sed debet prius de mandato, vel consilio aliundè constare, vel expresse, vel tacitè, ita singulariter determinat Gomes. in tract. de homicid. tom. 3. cap. 3. nu. 47. & ratio est manifesta, quia potuit consanguineus meus motu proprio moueri ad occidendum, licet ipse non habuerit aliundè inimicitiam cum occiso, modo si in casu prædicto non præsumitur mandatum, nec consilium ex inimicitia capitali, tanto fortius id concludo in casu nostro, vbi Cæsar nedum est consanguineus, sed ex alia forsan causa moueri potuit ad illum occidendum: nam verisimiliter potuisset esse ei, etiam pariter, & inimicus. & sic dicta causa inimicitiæ vti vera, & propriè esset tunc attendenda.

Accedat etiam, & tertio, quod vt ex consilio supradictus Mutius obligetur probandum est, quod persuasio ante, seù consilium præcesserit

9

delictum, vt Bald. voluit in prælegato loco, & Dec. de regul. iur. in regula consilij num. 11. & propterea inferunt Doctores communiter, quod debet constare, quod occidens motus sit ex isto consilio, & persuasione, ad finem procedendi contra consulentem.

Quo verò denique ad dictam literam, est aduertendum, quod inquisitus fatetur literam scripsisse ad instantiam Cæsaris; secundo, quod dicta litera fuit scripta circa viginti dies post commissum delictum; tertiò, quod Cæsar est iam consanguineus Mutij, vt ex processu apparet; quartò, quod testis, cui fortassis litera erat directa dicebat, vt in effectu absentaretur, & ipse iam deposuerat, ac erat, prout nunc est etiam in posse, & fortijs Magnæ Curiæ Vicariæ, nec aliquid contra eumdem Mutium dicere potuit, nec potest, sed potius contra ipsum Cæsarem, & insuper etiam hoc est animaduersione dignum, quod in eius depositione numquam in aliquo mentionem fecit de ipso Mutio, vel Cesare, cuius subductione absentatus prætendebatur, & cuius etiam instigatione fingitur, quod Mutius ipse literas scripsisset, ac si depositio Mutij, & depositio illius fuissent concordes; quinto dico vlterius, quod dicta litera, vt prætenditur missiua, potest ad duo facile referri: alterum, quod faciat nouum delictum, videlicèt, quod Mutius præstiterit opem Cæsari post delictum, vt euaderet pœnam delicti, cum occultatione veritatis habenda, & de hoc non est loquendum in materia torturæ, de qua nunc agimus, quia cum confessus fuerit scripsisse literas, sequitur, quod de hoc non est dubitandum: alterum, quod ex dicta litera inferatur mandatum, vel consilium præsumptum, ope, scilicet præstita post delictum commissum, iuxta l. is, qui opere, & l. furti §. ope ff. de furt. cum theorica Bart. ibidem, & in hoc etiam vera est conclusio, quod dans opem post delictum, vt delinquens euadat pœnam, si fuit incontinẽti præstitum auxilium ad saluandum, tunc potest inferri præsumptio occulti consilij, vel tractatus, vt voluit Dec. in cap. 1. nu. 12. in 5. limitat. vers. & hoc præsumitur de offic. delegat. de mente Bald. in l. non ideò minus C. de accusationib. tunc enim quando est incontinenti facit dictum inditium, vt per Hippolyt. etiam in practic. crimin. in §. constante, quamuis tamen aliter etiam dicat ipsemet in num. 47. & est necesse, vt probetur, quod præcesserit tractatus, atque etiam, vt ita dicam ordo, vt voluit idem Gomes. in eodem loco nu. 48. vers. tertio casu, vbi dicit, quod eo casu procedit regula l. 1. de recept. & vt quis præsumatur tanquam consanguineus opem dedisse, & ad euadendam pœnam, vt mitius puniatur.

Sed si Fiscus prætendit, quod ex noua causa Cæsar fuit motus ad occidendum, tunc nihil certè habet Fiscus contra Mutium, ex quo cessat etiam indicium prætensæ inimicitiæ, cum de noua causa contra prædictum Mutium nil credo, quod in rei veritate apparere possit, ex quibus omnibus consideranda sunt, quanta in-

simul

simul concurrunt in fauorem ipsius inquisiti, & præter supradicta, primum est, quod Horatius est homo diues, & potens, atque inimicus capitalis Mutij, & omni conatu semper laborauit, vt illũ ad carceres reduceret, vt sine aliquo timore potuisset alia pertractare, & proinde maximo cum ardore onus procurationis assũpsit, & procurauit sepius tot Commissarios, cũ infinitissimis sumptibus, atque expensis, vt potuisset contra Mutium aliquid obtinere. Secũdum, quod supradictus Mutius nũquam se absentauit, nec ét accessito Commissario aliquod signum latitationis demonstrauit, & tamen è contra cæteri, qui erant participes delicti se absentauerunt, vt notum est omnibus, & perinde vti citati remanserunt contumaces. Tertium, quod Mutius prædictus est ætatis annorum quinquaginta in circa, vxoratus, cum pluribus filijs, nec vnquam, nec etiam attinctus de aliquo delicto. Quartum, quod è contra Cæsar est iuuenis, & bellicosus, & modo clericus, modo laicus, & solitus sepè arma pertractare cum pluribus amicis, & nihil iniuriæ pati, aut sufferre.

Quibus omnibus insimul concurrentibus nulla persona optimæ mentis, atque si fas est dicere sani capitis poterit credere, quod prænominatus Cæsar voluisset consilium supradicti Mutij requirere, quando delictum voluit patrare, & proinde cum simus in tortura ex processu informatiuo, quo casu cum inditia debeant esse non solum luce meridiana clariora, verùm etiam talia, quod non aliter factum habere poterit, quam sic indiciatum, & tunc esset procedendum ad torturam, vt optime sciunt Domini Iudices; at verò cum è contra hic non adsint vera indicia requisita à iure, nec sunt plena, sed etiam habent magnam suspitionem, stante nimia potentia aduersarij, necnon omnis verisimilitudo insuper, & iuris præsumptio concurrunt, quod dictus Cæsar à semetipso ex causa propria delictum supradictum commiserit, & non ex consilio prædicti Mutij, neque alterius idcircò proculdubio decretum ipsius Magnæ Curiæ Vicariæ debet omnimodò, salua pace dixerim omnium Dominorum Iudicantium, meo quidem iudicio reuocari, quorum summa relegio suppleat iuxta titulum in Codic. de his, quæ desunt Aduoc. & sic cum eo valde certè magis mitius agendum. Reliqua verò cæteri Domini Aduocati Scribentes suppleant, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Simulatio contractus probatur per eosdem testes, qui celebrationi contractus interfuerunt, & vide etiam nu. 5.*
2 *Simulatio contractus probatur coniecturis, puta, quod qui vendidit remansit etiam in possessione rei venditæ, & vide etiam nu. 6.*
3 *Simulatio arguitur quando quis soluit pro executione contractus præcedentis.*
4 *Simulatus contractus dicitur quando contrahentes fingunt venditionem, & nihil esse voluerunt.*
7 *Simulatio contractus non potest probari testibus, quando scriptura est de substantia ipsius contractus.*
8 *Simulatus contractus non firmatur iuramento.*
9 *Contractus simulationis potest opponi, vt quis non incidat in turpitudinem.*
10 *Simulatus contractus differt valdè à contractu in fraudem celebrato.*
11 *Contractus in fraudem celebratus non potest reuocari, quia qui hoc diceret allegaret vtique turpitudinem suam.*
12 *Dominium transfertur per contractum fraudulentum, secus per simulatum.*
13 *Contractum simulatum facere aliquando licitum est.*
14 *Simulatum contractum allegans dicit esse nullum.*

Pro Domino Cæsare de Palma, cum Dominis Fratribus de Pepe.

ARGVMENTVM.

Simulatus contractus, quibus modis probetur, & qualiter differat à contractu in fraudem celebrato.

CONSILIVM CXVI.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

CVm ex facto ius oriatur, vt clarissimum, atque apertissimũ est apud omnes Iureconsultos, ideò ipsam facti speciem prius enarrabo, ad intelligentiam infradicendorum, quod quidem scilicet factum, vt mihi expositum fuit, sic sese habet, Dominus Cæsar de Palma præcedente iuridica nempè graduatione fuit declaratus creditor hæredum quondam Melchioris de Lusorio, & anterior Dominorum Hieronymi, & Marci Antonij Pepe in ducatis termille, & quingentum, mediante sententia Sacri Regij Consilij, excomputatis tamen prius in credito ipsius Domini Cæsaris ducat. 3011. per ipsum receptis in tot bonis, videlicet in frumentis, animalibus, & alijs bonis, vt mediante publico instrumento clarè apparet celebrato sub die 4. mensis Octobris anni 1569.

1569.cui plenius relatio habeatur, &c.

Sed cum tractabatur de exequutione supradictæ sententiæ super depositio ducatorum termille, & quingentum depositatorum per Illustrissimum Dominum Comitem Montiscalui de pretio peruento ex venditione cuiusdam defensæ per dictos hæredes pro satisfaciendis creditoribus; Domini Hieronymus, & Marcus Antonius produxerunt aliud nempè instrumentum celebratum sub die vigesimaoctaua Februarij eiusdemmet anni 1569. in quo supranominatus Dominus Cæsar confitebatur recepisse ducatos duo millia, & quingentum quinquaginta in tot segetibus, & animalibus, quare prætendebant debere deduci à prædicta summa ducatorum 3011. & quamuis ex eodem processu expresse apparuisset de dicto instrumento tanquam simulato nullam esse habendam rationem, tamen quia supradicti Domini Fratres dicebant non fuisse depositum factum per dictum Dominum Illustrissimum Comitem, quod diuideretur.

Sed quia in termino præfixo nihil penitus per dictos Dominos de Pepe aduersarios productum fuit, sententia Sacri Regij Consilij proculdubio meo quidem iudicio exequi debet contra eos, qui restituere debent de pecunia eis liberata, vsque quo dicto Cæsari fuerit integrè, ac plenè satisfactum.

Simulatio enim prædicti contractus clarè patet, quandoquidem probata apertissimè appareat per eosdemmet testes, qui celebrationi
1 contractus interfuerunt, per quos valdè optimè probari potuit, vt ita in proposito nostro loquutus est Bart.in l.fin. nu.7. C.quando plus valet, quod agitur, de supradicta enim simulatione deponunt testes, qui interuenerunt ipso contractui, per quem etiam satis concludenter probari dilucidè potuit, secundum notata per Bart.in prælegat.l.fin.per text. in l.item quia 6.final. ff.de pactis, probata etiam fuit per con-
2 iecturas, quæ ad probandum simulationem sufficiunt Bart. ita tenet in l. post contractum ff. de donat.& ibi doctr. Franc.Mar. in decis.Delphin.48.& 484.circa princip.num.12,Dec.in conf.14. nu.6. nam multi testes dicunt, atque affirmant Melchiorem remansisse in possessione segetum, & animalium, quæ Dominus Cæsar confessus fuerat recepisse, & de eis ad sui
3 libitum, & voluntatem semper disposuisse; hæc enim sola coniectura sufficit ad probandam simulationem l. sicut §. superuacuum ff. quib.mod.pign.vel hypoth. soluat. per quem textum ita dicit notanter Bart.in supra allegata l.post contractum ff.de donat. & ibi doctrin. Franc.Mar.in decis.Delphin.48. & 484. circa principium, vbi multa alia ad eundem propositum allegat Dec. in supra mentionato conf. 14.nu.6.Cœpol.insuper in tract.simul.num.76. vbi latè, prædicta enim simulatio arguitur etiã
4 ex scripturis, ex quibus apertissimè legitur, quod dictus Melchior post confectionem prædicti instrumenti publicè celebrati sub die vigesimaoctaua mensis Februarij anni 1569. nihilominus soluebat tertias supradicto Domino Cæsari pro tota summa absque aliqua penitus defalcatione ducatorum duorum mille contentorum in dicto instrumento. Si enim
5 contractus supradictus non fuisset simulatus vtique prænominatus Melchior pro summa in eo contenta non soluisset tertias, atque integras annatas.

Accedat etiam insuper, quod multi testes deponunt manifestissimè, quod Dominus Cæsar mediante contractu celebrato sub die quinta Octobris proximè sequentis pro ducat.3011.
6 iam excomputatis recepit eadem animalia contenta in prædicto alio contractu simulato, & recepit etiam frumentum, necnon ordeum peruentum ex segetibus in eodem simulato contractu contentis, vt ex eorum apertissimis depositionibus dilucidissimè est videre, ex quibus clarissimè apparet, quod contrahentes fingendo venditionem nihil esse voluerunt,& hæc est vera species simulationis, vt per Paul. de Castr.in l.final.num.4. C.plus valer.quod agit. Bart.in conf.65.nu.3.cum mille alijs similibus, atque concordantibus.

Verum si dicatur simulationem contractus
7 non posse testibus probari per ea,quę dixit Petr.de Ancharan.in conf.227.replicatur,quod ex superius allegatis clarè patet simulationem posse, non solum ex testibus, qui contractui, seu simulationis tractatui interuenerunt probari,verum etiam ex coniecturis & doctrina quamplurimorum Doctorum dicentium simulationem non posse testibus probari, procedit quando est de substantia contractus,ex eo,quia per partes fuit dictum, quod contractus aliter non valeat nisi reddatur in scriptis, sed quando scriptura non est de substantia actus,tunc fit,vt recurratur ad eam pro probanda continentia contractus,prout hodie communiter fit,& tunc absque dubio simulatio potest probari per testes,ita singulariter notat Bart. in l.generaliter nu.10. C.de non numer.pecun. Franc.Mar.in decis.Delph.48.& 438.

Si igitur simulatio est probata,nulla habenda erit ratio de supradicto allegato, atque producto instrumento,quod habetur, ac si non fuisset confectum,cum careat partium consensu l. nuda ff.de contrah.empt.l.imaginaria ff. de regul. iur. l.emptor ff. de aqua pluu. arcend. per quæ iura ita dixit Paul.de Castr.in l.fin num.4.& 6. C. plus valer. quod agit. Franc. Mar. in decis. Delphin.47.nu.1. & decis.484. nu.11. Paul.de
8 Castr.in conf.382.Cœpol.in tract.simul.nu.96. Bart.in l.filios C.quand.in fraud.cred.idē Bart. in conf. 65. & insuper, quod dictus contractus ne iuramento vnquam reconfirmari poterit, patet ex prælegatis locis expresè, & sic quãtitas in dicto instrumento contenta non debet creditum ipsius Domini Cæsaris minuere, atque in nihilum deteriorare.

Nec prohibetur dictam simulationem allegare prætextu turpitudinis,iuxta terminos tex-
9 tus in l.cum profitearis C. de reuoc. donation. l.si creditoribus C.de feru.pignor.dat.manum. cum alijs similibus, quæ allegari ad hũc propositum facilè esset, sed consulto breuitatis causa

omit-

10 omitto: nam contractus factus in fraudem differt valde à contractu simulato, & iura superius allegata non procedunt in contractu facto in fraudem, sed in contractu simulato, & tunc nemo allegare eam prohibetur: nam tunc allegans non se fundat in turpitudine, sed super nullitate actus, vt habetur per Paul. de Castr. in l. final. nu. 2. & 3. C. plus valer. quod agit. Bart. in l. filios C. de his, quæ in fraud. credit. & valdè melius in cons. 65. qui videatur omninò rogo: nam ponit penitus, vt ita dicam gladium ad radices, & Iaſ. in l. iusiurandum ex conuentione §. fin. nu. 31. & 32. ff. de iureiurand. cum mille alijs concordantibus.

Sed in prædicto contractu nullam fraudem contra creditores interuenisse præsumi potest: nam tunc contractus dicitur, quod fit in fraudem creditorum, quando venditio, seù donatio in eo contenta (si vera tamen esset) redundaret in præiudicium ipsorum, vt puta si debitor animo ipsos fraudandi manumisisset seruos, vel eius bona donasset, seù vendidisset, ita etiam si in contractu adessent veri creditores, & excluderentur: si enim seruos postmodum in seruitutem reducere vellet, & donationem, seù véditionem reuocare sub specie fraudis, tunc profecto non deberet audiri tanquam allegans turpitudinem suam, & ita iura supra allegata procedunt, & præsertim text. in l. si ex creditoribus, & l. cum profitearis superius allegati, cum similibus, quia contractus factus in fraudem habet partium consensum, & per ipsum transfertur dominium rei venditæ, seù donatæ in fraudem, quod cessat in contractu simulato, per quem nullum dominium transfertur alteri, per ea, quæ certè superius demonstrauimus, stante quod est ipso iure nullus, ex quo caret omni partium consensu, vt dixit notabiliter Iaſ. in prælallegata l. iusiurandum §. fin. nu. 32. ff. de iureiurand.

Sed denuò ad rem deueniendo, & sic ad casum nobis propositum dico, quod si venditio facta Domino Cæsari fuisset vera, & realis, nihil perindè detrahebatur creditoribus, cum ex actis clarissimè appareat, eum esse cæteris omnibus alijs anteriorem, & quod nemo sicut ipse erat creditor in actione personali, sed omnes habebant expressam hypothecariam vigore suarum cautelarum, ita quod etiam si anteriores erant nullum ei præiudicium esse poterant: nam nisi prædicta venditio simulata facta non fuisset, & prædicti Domini de Pepe exequi fecissent dicta exequutio nihil eis prodesse poterat: nam reijciebantur per Dominum Cæsarem tanquam anteriorem, aut venditio erat vera, & nihil obesse poterat eis: nam si prænominatus Cæsar erat anterior, certè, quod ante omnes satisfieri debebat, & sic nullum præiudicium eis afferre poterat, & sic ex omni capite fraus cessat. Fuit enim mera simulatio facta ex iusta, & honesta causa, & sic ad reparãdum aliquid aliud (vt ita dicam) inconueniens, ne creditores, scilicet exequerentur super bonis per prius hypothecatis ipsi Domino Cæsari, quo casu aliquando licet simulationem facere, & allegare, & in hoc nemo contradicit, omnes enim sequuntur Bart. ad hunc propositum in prælallegato cons. 65. nu. 3. vbi supradicta formalia verba dixit: Nec factum tergiuersari potest, nam Melchior supradictus pluribus debitis inuolutus non habebat præ manibus suam pecuniam promptam, nec paratam, sed vt cum facilitate posset fata eius maxariæ recolligere requisiuit supradictum Dominum Cæsarem, vt ei ducatos quingentum mutuasset, prout cum effectu mutuauit, & sic consentijt dicto simulato instrumento venditionis, non vt fraudaret creditores, in quorum præiudicium (vt supra dictum est) aliqua fraus esse non poterat, sed ad hoc, vt fata facilè, tutè, ac quietè recolligere posset, & sic versa vice ipse Dominus Cæsar securus esset de eius credito, pro quo erat omnibus certè præferendus, ita quod absque dubio fuit simulatio facta ad reparandum damnum forsan futurum, quo casu allegans causam, non videtur posse taxare ex causa turpitudinis, secundum dictum Bartol. ab omnibus approbatum in dicto cons. 6. nu. 3. cum alijs seqq.

Denique Dominus enim Cæsar ex iusta causa fuit motus ad faciendam dictam simulationem: nam tempore recollectionis fructuum dies sui crediti nondum aduenerat, & etiam manualiter in dies mutuabat pecuniam pro recollectione bonorum, ac fructuum ipsius ruris, seù maxariæ, & sic propter metum tot aliorum creditorum difficile, & forsan impossibile erat eius creditum recuperare: nam recollectio cõsumebatur, & ideò simulatio fuit facta pro conseruatione suorum iurium, & non animo fraudandi, merito, &c.

Accedat etiam insuper, quod ducati 3011. quos supradictus Dominus Cæsar recepit in tot frumentis, & animalibus dependent ex contentis in primo asserto simulato instrumento, prout testes deponunt, & sic simulatio prædicta fuit potius vtilis, quam damnosa creditoribus posterioribus.

Et quamuis ex prædictis omnibus sublata sit quælibet nulliter in contrarium adducta obiectio, cum factum, ita vt à nobis superius relatum fuit in rei veritate se habeat, tamen quãdo contractus fuisset, etiam in fraudem creditorum celebratus, quod nullo modo admittimus, adhuc tamen Dominus Cæsar non deberet etiam repelli tanquam allegans suam, vt dicitur, turpitudinem, quandoquidem ipsam nempè allegat excipiendo; Dominus enim Cæsar pro se fundatam habet suam intentionem, & pro sui ipsius credito, vigore sui publici instrumenti cessionis sibi factæ per eosdemmet Dominos de Pepe, qui quando producunt satisfactionem, & consignationem bonorum contentorum in dicto instrumento superius mentionato, tunc Dominus Cæsar in promptu opponit de simulatione, & sic de nullitate actus, quo casu quamuis fuisset in fraudem, tamen profectò non reijceretur prætextu turpitudinis, cum allegando eam, vt superius diximus excipiendo profit alleganti secundum doctrinam Dec. in cons. 14. nu. 7. in 1. vol. & 587. nu.

10.

re. Tiraquell. de retract. §. 1. glos. 2. nu. 15. Bart. in l. iusiurandum §. final. ff. de iureiur. & ibi Ias. nu. 31. & 32. qui etiam dicit, quod licet tunc allegare turpitudinem, quando actus est à iure prohibitus, & ponit exemplum specifice in contractu simulato facto in fraudem creditorum, prout pars aduersa in isto casu summopere prætendit Bald. etiam in l. cum profiteatis C. de reuocand. donation. Præterea in casu prædicto detecta est turpitudo, quo casu etiam allegari possit, & valet, per ea, quæ superius retulimus.

Nec potest prætendi per partem contrariam, quod obstet ei exceptio periurij, & perinde, quod probationes factæ super simulatione allegata sunt impertinentes: nam adest absolutio à iuramento, & etiam mediante sententia Sacri Regij Consilij fuit datus terminus parti ad se defendendum super allegata simulatione, & insuper sufficit, quod testes super dicta simulatione sint recepti, & de hoc late Hippolyt. Riminald. in cons. 60. quod consilium quæso omninò videatur: nam specificè loquitur super tota nostra præsenti causa; & sic ex omni capite, stante simulatione dicti contractus, pecunia in eo contenta non debet excomputari credito præfati Domini Cæsaris, sed ei debet omninò integrè satisfieri seruata forma sententiæ Sacri Regij Consilij, & ita arbitror, saluo tamen, ac reseruato semper, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Transactio inter Curatorem, & Adultum in beneficium Curatoris est nulla.*
2 *Cura finitur per lapsum ætatis, & annorum decem, & octo, nisi pater aliter disponat in testamento.*
3 *Transactio est nulla ob dolum ex proposito cum machinatione, & deceptione.*
4 *Auaritia est radix omnium malorum.*
5 *Testi vnico credendum est, quando est tantæ Religionis, & tàm miræ sanctitatis, vt parum habeat affectionem ad vtramque partem litigantium.*
6 *Singularitas testium non inducitur ex diuersitate loci.*
7 *Testes singulares sufficiunt ad probandum aliquid in genere.*
8 *Soror maritata à patre, eius portio accrescit hæreditatem diuidendam inter reliquos superstites hæredes.*
9 *Transactio dicitur dolosa, quando adfuit læsio vltra dimidiam respectu ad dubium litis euentum.*
10 *Fructus, & fructus fructuum, cum omnibus accessionibus debentur coheredi.*
11 *In dubio contra Curatorem præsumendum est, qui inuentarium non fecit, & perinde dicitur esse in dolo.*

Pro V.I.D. Domino Hotatio Coppula Neapolitano.

ARGVMENTVM.

An sit rescindenda transactio inter Curatorem, & Adultum, & quibus medijs.

CONSILIVM CXVII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

DOspposito, & omisso omni prorsus verborum delectu, atque apparatu, qui magis ad pompam, & ostentationem, quam ad rem ipsam videntur spectare, dico, quod omninò declarandus est hæres Dominus Horatius Coppula pro medietate quondam Hieronymi Coppulæ sui patris, iuxta voluntatem ipsius, postquam vxorem duxit condignam, & gradum Doctoratus iam assumpsit, & hoc non obstante transactione anni 1568. inter eum, & Ioannem Thomam fratrem inita, quæ vti nulla, & inualida est perinde rescindenda ex pluribus capitibus, sed breuitatis causa tria tantummodo pro nunc in medium afferam, ex quibus clarissimè totius negotij veritas apparebit.

Et primo dico, quod nulla fuit transactio
1 tanquam facta inter Curatorem, & Adultum in beneficium Curatoris sine Iudicis decreto l. si curatorem habens C. de in integr. restitut. & licet tempore transactionis supradictus Horatius esset annorum viginti in circa, vt prætenditur, & sic eius cura finita per lapsum ætatis,
2 & annorum decem, & octo in Regno. Tamen aliter in testamento pater disposuerat, nempè, quod cura Ioannis Thomæ erga Horatium non finiretur per supradictum tempus annorum decem, & octo, sed duraret quousque Horatius Doctor euaderet, & verum est, Ioannem Thomam eo petente per Magnam Curiam Vicariæ fuisse declaratum Curatorem Horatij, seruata forma testamenti paterni; cumquè clarum sit in anno 1568. tempore dictæ transactionis Horatium non fuisse Doctorem, sequitur transactionem tunc factam inter Curatorem, & Adultum nullam esse l. pupillus de authorit. tutor. & curat. cum alijs similib.

Secundò, nulla fuit transactio ob dolum ex
3 proposito ex parte supranominati Ioānis Thomæ dantem causam illi contractui, etenim machinatio, & deceptio Ioannis Thomæ in perniciem ipsius Horatij fuit, asserendo, quod pater voluerat si Horatius luderet, & Doctor non fieret hæreditate priuaretur, legitima tantum

conten-

contentus,idq. effectiuè verum non erat,vt bene notum erat ipsi Ioanni Thomæ, quamuis enim in testamento sic fuerat expressum,& dictum,tamen illa fuit potius comminatio paterna, vt sub illo timore Horatius se abstineret à ludo, & Doctoratus gradum assumeret, non autem,quod esset ea perpetuò priuatus, etiam si contrauenisset, etenim optimus ille paterfamilias sepius hanc suam voluntatem sic declarauerat ipsi Ioanni Thomæ, qui testamentum sua propria manu scripserat,adhibêdo ei fidem: verùm deinde dubitans ne auaritia in cor ipsius intraret sepius in testamento eum admonuit, de hoc per illa enim verba: *che non ci facci disegno alcuno, & che non si facci adulterina interpretatione,ne con auaritia*,quæ est semper radix
4 omnium malorum,quæ verba indicant enixam, atque expressam ipsius testatoris voluntatem, quod licet ipse Horatius luderet,non per hoc esset priuatus supradicta hæreditate.

Item,quod hæc fuerit sua propria,& mera voluntas, vltro liquet aperte ex tribus alijs testibus, & primo ex depositione Admod.Reuerend. Patris Abbatis Congregationis Cassinensis D. Hilarionis Coppulæ nepotis defuncti testatoris, qui ab eo vocatus, vt consilium ei præberet, dum testamentum Neapoli scripsit, & deinde perseuerans in eadem infirmitate Puteolis alia addidit, clarissimè, atque apertè sic deponit, & potest dici dicto huius tantum esse plenè credendum tanquam de facto proprio attestanti l.quæro ff.de edil.edict.maximè
5 cum sit omni sanctitate, religioneq. repletus, & parum habeat affectionem ad vtrosque fratres litigantes sibi in pari gradu cõiunctos, quo casu omnis suspitio proculdubio cessare certè debet. Idem deponit etiam Fabius Lanzullus ab vnaquaque ipsarum parte in præsenti lite vti testis citatus,atque examinatus, qui nedum deposuit sic Puteolis condito testamento quõdam Hieronymum patrem pluries declarasse, sed dum Puteolis Neapolim cum supradicto Ioanne Thoma rediret eundem Ioannem Thomam idem dixisse vti conscium huius voluntatis paternæ, cum his accedit etiam depositio Admodum Reuerendi D.Francisci Amendoliæ dicentis, id sepius audiuisse à quondam Domina Iulia Vicedomina matre dictorum conscia in totum eiusdemmet voluntatis.

Et quando ex aduerso opponitur, diuersitatem adesse respectu loci inter supradictum Admodum Reuerendum Patrem D. Hilarionem, & Fabium Lanzullum, quia ille deponit supradictum quondam Hieronymum id declarasse Neapoli,& iste Puteolis, nihil refert: nam vltra, quod diuersitas loci non inducit singula-
6 ritatem., & hæc voluntas in genere pluries potuit declarari, prout cum effectu fuit declarata,sufficit tamen, quod testes in eundem rei finem concordent l.qui sententiam C.de pœnis,
7 quinimmò ad probandum aliquid in genere sufficerent testes, etiam singulares, l.si ob crimen §.fin.& ibi glos. ff.de testibus.

Sed quid egemus testibus,idem Ioãnes Thomas verbis, & facto hæc omnia pluries palam confessus est apertissimis verbis, quia statim sequuta morte patris illico (sic auaritia forsan, quod non credo oculos eius occupauerat) contra fidem dico, & præceptum patris petijt in Sacro Regio Consilio sub die decimoquinto Septembris anni 1563.sub prætextu, quod Horatius studio legum non vacauit, nec Doctor euasit, & voluntati paternæ contraierit, quod paterna hæreditate priuatus declararetur, & deinde sub die trigesima Septembris eiusdem anni, idem Ioannes Thomas coram Regio Cõsiliario Domino Ioanne Felice Scalaleone amborum auunculo albaranum fecit, declarando, quod semper, quod dictus Horatius Doctor euaderet æqualem partem hæreditatis haberet renunciando liti, ac etiam cedendo conditioni appositæ, & prætensioni propter ludum, vt ex lectura ipsiusmet publici albarani testibus obsignati, quamplurimis clarissimè est videre: hoc enim albaranum Ioannis Thomæ statim post mortem patris confectum,quid aliud quæso indicat nisi veram hanc voluntatem patris fuisse, vt supradictus Horatius consequeretur suam partem debitam hæreditatis, & perinde non remaneret absque legitima,subsistente causa exhæredatus.

Et hoc vlterius facto etiam declarauit supranominatus Dominus Ioannes Thomas:nam statim, ac creatus fuit Doctor ipse Horatius eius frater,quod fuit in anno 1576. statim dico illum Ioannes Thomas reputauit sibi coæqualem hæredem pro medietate,consignando ei,vt ipse dixit corporum hæreditariorum medietatem,sed non integram,& de fructibus, atque bonis remansis in hæreditate paterna post mortem eorum communis patris promisit dilucidum,ac clarum computum reddere semper, & quamprimum.De fructibus verò ab anno 1568. tempore transactionis citra voluit,& pepigit,vt sententia sequeretur,ex qua penitus eorum interesse dirimeretur: si ergo factus, & creatus Doctor Horatius illum Ioannes Thomas statim reputat hæredem pro medietate, quis non videt renunciasse illi vanæ, & ridiculosæ prætensioni ludi tanquam non verè,considerata, & attenta voluntate testatoris defuncti: quamobrem ex verbis ipsius testamenti, ex testium depositionibus,ex albarano insuper,atque conuentione inita post Doctoratus insignia suscepta ipsiusmet Horatij sole clarius hanc fuisse, voluntatem patris patet, quod non per hoc si Horatius luderet esset hæreditate paterna priuatus, sed statim, quod Doctor euaderet partem coæqualem hæreditatis haberet, necnon esset illicò consequuturus.

Item euidens dolus adfuit, atque nimium expressus in dicta transactione in liquidatione legitimæ illam tantum, & solummodo liquidando in ducatis 4444. & non aderant nisi duo tantum filij masculi hæredes, cum quibus licet esset vna soror,illa tamẽ erat in matrimonium collocata iampridem in vita patris,vt patermet in suo vltimo testamento clarissimè affirmat,
8 quæ cum non potuisset succedere, eius portio certè augebat hæreditatem diuidendam inter

reli-

reliquos superstites duos fratres haeredes, & dum liquidatur legitima Horatij in duc. 4444. & erat tertia portio portionis, quam habiturus fuisset ab intestato, secundum hanc diuisionem erroneam eius portio fuisset ducator. 13320. & sic hæreditas fuisset ducatorum 26640. & ex his pro nunc considerari possunt integerrimi Domini Iudicantes, quis dolus numquam inueniri potest similis huic, quæ maior machinatio, & deceptio, si hæreditas esset ducatorum octuaginta millium, vt non solum omnibus clarissimè patet, sed vt ipsemet Ioannes Thomas in conuentionibus expressim asserendo eam ascendere ad existimationem ducatorum in circa quinquaginta millium, vt infra etiam dicam, quæ igitur fides ei est nunc adhibenda, iuxta text. in l. si quis affirmauerit ff. de dolo, cum similib. concordantib.

Item insuper adest etiam dolus alius valde maximus: nam ducati duo mille, & tercentum soluti per dictum Ioannem Thomam in creditum supradicti Horatij de fructibus portionis suæ voluit, quòd computarentur in sorte capitali dictæ legitimæ, & etiam, quod fructus huius legitimæ compensarentur in alimentis præstitis Horatio supradicto, tunc minori, quod non poterat ascendere ad summam ducatorum centum quolibet anno, & fructus postea legitimæ in ducatis quatuor centum, dictamq. legitimam vinculauit pro filijs eius. Ergo si in transactione anni 1568. Ioannes Thomas fraudulenter, (quod mihi fas forsan sit dicere) asseruit, quod Horatius lusit, & perinde priuatus sit hæreditate paterna, & nulla fit mentio de albarano antecedente, atque de vera, & propria voluntate paterna, & sub hac machinatione vna, cum alijs supra consideratis Horatius inexpertus sub eius regimine permanens non dicam blandis, sed cauillosis fortè verbis inducitur ad transigendum pro modico, atque nihilo ei nunc suffragari non debet, neque etiam opitulari: nam dans causam huic doloso, atque vt ita dicam fraudulento contractui, ex perspicuis non solum inditijs, sed ex clara probatione lucescit, quod perinde habetur transactio, quasi dolo extorta, & sic pro nulla, atque inualida reputanda erit, vt habetur in l. eleganter ff. de dol. & in l. actione C. de transactionib. cum alijs concordantibus, atque infinitis similibus.

Vltimò, nulla fuit transactio, & omninò est
9 rescindenda propter dolum re ipsa, cum læsio fuerit facta bis vltra dimidiam habito respectu ad dubium litis euentum, cum apertissimi iuris sit in transactione habere locum læsionem, etiam respectu existimationis dubij litis euentus, vt per Bartol. traditur in l. 2. C. de rescindend. vendition. At in hac transactione Horatius habuit ducatos tantummodo octo millia, & quingentum, & debebat recipere ducatos quadraginta millia, iuxta etiam confessionem contrariæ partis faciendo compotum de receptis per Horatium in prima transactione, & in secunda conuentione læsio apparet satis amplè bis vltra dimidiam fuisse: nam in prima percepit Horatius ducatos octo millia, & quingentum: in secunda verò conuentione habuit vltra medietatem Regiæ Dohanæ Neapol. communis pretij ducatorum 7500. medietatem bonorum ducatorum sex mille medietatem syluarum, & maxariæ ducatorum bis mille, quæ videlicet omnes partitæ in vnum faciunt summam ducatorum vigintiquatuor millium, & tamen in anno 1568. pro ducatis vigintiquatuor millibus, habuit tantummodo ducatos octo millia, deceptus itaque dici debet, quod apertè fuit immodice, quare omni iure dici debet, quod transactio erit nulla, vt per Grammat. dec. f. 76. num. 12. & sine scrupulo Horatius pro medietate declarandus sit hæres & versa vice condemnandus erit etiam supradictus Ioannes Thomas ad dandum, tradendum, & consignandum integram medietatem omnium bonorum in hæreditate paterna remanforum, necnon
10 fructus, & fructuum fructus, vna cum omnibus alijs accessionibus, seruata forma l. tutor, qui repertorium §. si post depositionem ff. de administrat. tutor. §. illud de petit. hæredit. l. præterea ff. de rei vendicat. & hoc tanto magis ex quo Horatius est oppressus vxore, & filios habet quamplures masculos, atque fœminas, cum quibus familia propagatur, & Ioannes Thomas diues, & hucusque absque masculis, qui non erubuit in matrimonio eius filiæ promittere, quod illa sibi succedat, vt eius bona contra omne ius in alienam familiam pertransirent.

Postremò certè omnia contra ipsum Ioannem Thomam curatorem supradictum inter-
11 pretanda sunt, quia inuentarium non fecit, & sic in dolo, vt clarè habetur in d. l. tutor, qui repertorium, & insuper quampluribus etiam apertissimis testibus conuictus fuerit patre moriente substuliisse ab arca quamplures pecuniarum quantitates, & statim post mortem ipsius declarasse etiam in quadam lista domos magnas esse suas, cum ducatis, vt dicitur quatuor millibus contra omnem, vt prætenditur facti veritatem nunc patefactam. Ex quibus, & alijs videtur dicendum, &c. Reliqua verò supleant alij Domini Aduocati scribentes: nam sufficit mihi ob nimiam temporis breuitatem, hæc tantummodo breuiter attingisse, cætera &c. & sic, &c. Salua tamen semper prudentiori, ac saniori deliberatione, atque sententia, cui meo, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Decima soluitur in zucchero, & non in palmis, aliàs esset inutilis decima, & nullum afferret commodum Ecclesiæ, & nu. 13.*

2 *Paria enim sunt, quod aliquid non fiat, vel fiat inutiliter.*

3 *Idem est non soluere decimam, vel taliter sol-*

uere, quod nullum afferat commodum, & vtilitatem.

4 *Decimæ solutio non solum debet afferre vtilitatem, & commodum, sed solutio est facienda absque diminutione.*

5 *Decimam non soluit ille, qui minorem partem soluit.*

6 *Quadragesimam non seruat, qui omnes dies quadragesimales non obseruat.*

7 *Solutio in palmis non est admittenda, ex quo nullum, aut paruum affert commodum, & vide etiam nu. 9.*

8 *Cannæ statim, quod sunt extirpatæ à solo asportantur ad tappetum pro conficiendo zuccharo, alias difficcarentur.*

10 *Cannæ zuccheratæ de raro in pecunia venduntur.*

11 *Legatarius debet habere fructus castrorum absque deductione expensarum, quando expensæ redderent legatum parum vtile.*

12 *Zuccherum dicitur fructus, & expensæ, quæ fiunt pro zucchero conficiendo dicuntur expensæ factæ gratia colligendorum fructuum.*

14 *Decima soluitur in vino, & non in vua, in oleo, & non in oliuis, & sic frumentum in frumento, non autem in spicis.*

15 *Decima soluitur in caseo, & non in lacte, & etiam de butiro.*

16 *Decima debetur etiam de cera.*

17 *Decima molendinorum tam ad aquas, quàm vt dici solet ad ventum debetur, licet adsit industria hominis.*

18 *Decima prædialis, & pastoralis soluitur absque vlla deductione expensarum.*

19 *Decima pars datur Deo, & nouem partes remanent Domino, ideò non deduciur expensa.*

20 *Statutum mandans solui quartam partem de omnibus, quæ recolliguntur, non fit deductio expensarum.*

21 *Colonus, seu partitarius, quando dabit partem fructuum Domino tradet eam sine deductione expensarum.*

22 *Fructus dicuntur deductis expensis naturaliter tantum, secus ciuiliter.*

23 *Inter contrahentes si fiat mentio fructuum, debet intelligi non deductis expensis.*

24 *Fauore piæ causæ in dubio iudicandum semper est.*

25 *Decisionis Sacræ Rotæ Romanæ exemplum in terminis affertur.*

Pro Domino Abbate Deodato, cum Domino Principe Bisiniani.

ARGVMENTVM.

An decima cannamelium sit soluenda in zuccbero, vel in cannamellis, & an sint deducendæ expensæ, quæ fiunt in conficiendo zucchero præaicto.

CONSILIVM CXVIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN hac causa Admodum Reuerendi Domini Abbatis Deodati, cum Excellentissimo D. Principe Bisiniani condemnato in anno 1572. mediante sententia Sacri Regij Consilij ad soluendum Ecclesiæ, & sic eius Abbati, atque Rectori decimam fructuum territorij in actis deducti, de cuius decimæ liquidatione hodie tractatur, nullam video adesse subsistentem difficultatem, quamuis ab aduersa parte aliquæ proponantur in vanum, & sic primo dico, quod Dominus Princeps in hac causa fuit conuentus iudicio rei vendicationis ad relaxandum territoria in actis deducta, & per Sacrum Regium Consilium fuit tantum condemnatus ad soluendum decimam omnium fructuum territoriorum, cumq. tractaretur de liquidatione decimæ prædictæ, ex quo in dictis territorijs fit quolibet anno, vt vulgo dicitur, *la impresa delle cannameli, & zuccari*, prætendit Dominus Princeps, & est hæc prima difficultas proposita huius causæ soluere decimam in cannis, seu palmis cannamelium, & non in zuccharis, & quatenus esset soluenda de zuccharis, quod ex illis essent deducendæ expensæ, quæ erogantur pro conficiendis zuccharis, & hæc est secunda difficultas ex parte Domini Principis proposita, & adducta.

Quoad primum, dicitur, punctum esse aliàs decisum, & determinatum, & non est nouum. adest enim in specie particularis decisio Rotæ Romanæ, perquam quotidie deciduntur quæstiones decimarum, in qua legitur fuisse decisum, quod decima soluatur in zuccharo, & non
1 in palmis, seu in liquore, duabus irrefragabilibus rationibus, prima quia si solueretur in cannis, seu palmis, vel in liquore esset vtique dicta decima inutilis, & nullum afferret commodum, & vtilitatem Ecclesiæ, quam rationem ante ipsam Rotam considerauit in hac etiam materia decimarum Oldrad. cons. 236. & etiam Rota
2 Neapol. & alij, quos refert Vinc. de Franch. decis. 114. Paria enim sunt de iure, quod aliquod non fiat, vel fiat, & inutiliter ad text. in l. quoties ff. qui satisdar. cogant. l. 1. in fine ff. quod quisque iuris, cum alijs concordantib. allegat.
3 per Ias. in d. l. quoties num. 3. & idem est non soluere decimam, vel taliter soluere, vt ei, cui fiat solutio nullum afferat commodum, ex regula text. in l. qui sic ff. de solution. & so-
4 lutio decimæ non solum debet afferre vtilitatem, & commodum ei, cui soluitur, sed etiam debet absque diminutione, & integrè solui

Eccle-

Ecclesiæ,seu eius Rectori cap.ex parte extra de decimis, & in cap.12. incipient. non sunt ferendi sess.25. de reformat. in Concil. Trident. alias non diceretur soluta cap. 1. vbi hoc notat
5 Abb.extra de decimis num.1.vbi ait, non enim soluit decimam, qui minorem partem soluit: nam dicimus similiter non seruat quatragesimam, qui omnibus diebus Quatragesimæ non
6 ieiunat cap.Quatragesima de cõsecrat.distinct. 5.& facit text.in l.Iulianus §.offerri ff.de actio. empt. quanto magis igitur non esset admitten-
7 da solutio in palmis, ex quo nullum afferrent commodum, & vtilitatem Ecclesiæ cannæ, seu palmæ,vt prædicta Rota optimè aduertit,& est verissimum, quod de facili corrumpuntur, & proinde est necesse, vt statim, quod cannæ sunt secatæ, seu extirpatæ à solo asportantur ad tappetum pro conficiendo zuccaro, alias dissicarentur, & amplius non deseruirent, nec potest dici, quod Ecclesia, seu Abbas, & Rector
8 de illis possit confici facere zuccarum: nam plus esset expensa quam vtilitas; esset enim opus conficere tappetum, cum alijs instrumentis necessarijs, & habere vasallos, seu homines in numero copioso, sicut Princeps ipsemet ponit, & aduertit in suis articulis, & isto
9 modo Ecclesia pro ducatis centum, quos perciperet ex zuccaro confecto ex decima cannarum expenderet ducatos bis mille, & amplius forsan.

Nec etiam potest prætendi, quod cannæ possent asportari Neapolim, & vendi: nam incideretur in idem, vt scilicet plus expenderetur
10 pro naulo cimbarum, quam valerent cannæ, & maximè, quod cannæ de raro, & in pauca quantitate venderentur, & necesse esset, quod Abbas, seu Ecclesiæ Rector efficeretur negotiator,&sic remanet fundatum,primam rõnem Rotæ esse verissimam ob quam rationem, Ro-
11 man. consil.230. dixit, quod si fuerint donati, vel relicti fructus castrorum alicui ad vitam, & propter expensas dicta donatio, seu legatum reduceretur ad nullam, seu paruam donatarij, seu legatarij commoditatem, tunc ipse vsufructuarius, legatarius, seu donatarius deberet habere fructus castri absque deductione expensarum, cum dictas expensas teneretur facere donans,seu hæres,& non ipse, per text.vbi glos.in l. qui concubinam §. qui ortum ff. de legat. 3. quam sequuti fuere etiam Dynus,& Bart. in leg. his verbis, §. idem testator ff. eodem titulo.

Secunda ratio,quæ allegatur in dicta decisio-
12 ne est, quia zuccarum dicitur fructus, & non cannæ,seu palmæ, & omnes expensæ,quæ fiunt vsque ad ipsum zuccarum conficiendum,vt ibidem legitur dicuntur expensæ factæ ratione colligendorum fructuum, & proinde de zucca-
13 ro est soluenda decima tanquam de fructu, & non de palmis; corroboratur etiam prædicta ratio: nam vt experientia docet, & consuetudo
14 declarat decima soluitur in vino,& oleo,& non in vua agresta, seu oliuis, item soluitur in frumento,& non in spicis, seu segetibus cap.non est, & cap. cum non sit extra de decim. & in 2.Paralipp. cap.13. ibi frumenti,vini,& olei, vt refert etiam Rebuff. in d.tractat.in 8.quæst.nu. 3. & not. Abb.in cap.peruenit extra de decim. & quamuis de lacte etiam debeatur decima;
15 tamen si de illo fiat caseus, tunc decima soluitur de caseo, & non de lacte, quod est magis frequens, vt dicit Petr.Rebuff.in dicto tractat. de decim.q.6. num.33. vers.de lacte, & idem si de lacte fuerit factum butirum, vt de butiro decima quoque debeatur, vt dicit idem Petr. ibidem allegat. Andr.Hisp. q.1. & si de melle
16 fuerit facta cera, etiam de cera debetur decima cap. nuntios extra de decimis. Item consideretur, quod Iurisconsultus in l. in fructu ff. de vsufruct. legat. dum voluit diffinire, quod dicatur esse in fructu, dixit in fructu idem esse, quod ad vsum hominis inductum est, & vtique zuccarum est inductum ad vsum hominis, & non cannæ,tanto magis,quia cannæ de per se nullam afferrent homini vtilitatem, seu commoditatem, sed fuere à natura factæ propter aliud,ideſt propter zuccarum conficiendum, ergo zuccarum est in fructu, & in consideratione, seu solutione decimæ: nam cum quid est,propter aliud consideratur,id propter,quod est, vt dicit notabiliter Bart. per illum textum in l.& si non sunt §.perueniamus in primis verbis ff.de auro,& argent.legat.vt ibi per eum est videre.

Et si prætendatur, quod zuccarum potius venit ex industria Domini Principis, quam aliunde,& in eo præualeat hominis industria, Respondetur, quod quemadmodum in conficiendo oleum, vinum, caseum, butirum, ceram, & similia, industria hominum est etiam necessaria,& præualeat,ita etiam, & in zuccaro in tantum, vt omnes fructus industriales vocentur, vt dicit Bartol. in l. ex diuerso num.1. & 2. ff. de rei vendicat. & tamen de illis soluitur decima dicto cap. non est cap. cum non sit, cum alijs supracitatis, vt etiam inter decimas prædiales, & reales numerentur, & non personales, vt not. Rebuff. vbi supra in octaua quæstione: immò inter reales decimas connumeratur decima, etiam molendinorum, tàm
17 ad aquas,quàm vt dici solet ad ventum,in quibus hominis industria præualet,vt est text.in cap. ex transmissa, & cap. peruenit extra de decimis, & sic remanet firma conclusio, quod zuccarum dicatur fructus, & non cannæ, vt superius clarissimè demonstrauimus.

Stante igitur conclusione pro vera, quod decima debetur de zuccaris tanquam de fructu, & non de palmis, seu cannis, de facili tollitur secunda difficultas, seu inanis prætendentia partis aduersæ nulliter prætendentis,quod quatenus decima esset soluenda in zuccaro, quod esset habenda ratio expensarum pro ipso conficiendo factarum, quia de iure clarissimum
18 est, & ita communiter à Doctor. concluditur, quod decima prædialis soluitur absque vlla deductione expensarum, & sic etiam pastoralis cap.non est cap.tua nobis cap.cũ homines extr. de decim. glos.in d.cap.cum homines, & alia glos. in l.si à patre §. fructus ff. de petition.hæreditat.

reditat. Bartol. in l.fructus ff. solut.matrimon. vbi etiam Paul. de Castr. Afflict. in constitut. Regni quanto num. 19. in 9. quæst. vers. nono quæro, Capyc.decis.20. num.12. Petr.Rebuff. in dicto tractat. de decimis, Tindar.in tractat. de decim. num.44. vers.an autem, & quamuis multæ assignentur à Doctor. rationes: illæ
19 tamen sunt principaliores, quia decima pars datur Deo, & nouem partes remanent Domino soluenti decimam:ideò non deducuntur expensæ, & propterea dicit Paul. de Castr. in d. l. fructus, quod si vigore alicuius statuti de-
20 beret solui quarta pars alicui designato loco de omnibus,quæ recolliguntur,quod tunc certè solui deberet illi integra quarta pars,nulla facta deductione expensarum, sicut in decimis, allegat text.in dicto cap. tua nobis sepius supra
21 allegato, idem dicitur in colono partionario, qui colit fundum, & habet necesse dare Domino dimidiam, vel tertiam partem fructuum: nam eam dabit sine deductione expensarum, vt patet in dicto cap. tua nobis, & notant Bartol.& alij in dicta l.fructus, prout hæc omnia refert clarissimè Afflictus, vbi supra loco citato.

Secunda est ratio, quia quamuis fructus di-
22 cantur deductis expensis, illud tamen est ex quadam interpretatione, sed naturaliter, & propriè intelligendo fructus intelliguntur constare in omni eo, quod peruenit de possessione,molendino,& similibus, licet non detrahantur expensæ, prout dicit Tindar. in dicto tractat.num.44. quod dictum fuit prius Innocent. in dicto cap. pastoralis, vbi dicit, quod hæc est dispositio ciuilis,& non naturalis: nam naturaliter fructus dicuntur, quicquid peruenit de possessione,grege, & alijs, nulla habita consideratione de expensis,& ex hoc infert Abbas in dicto cap. pastoralis num..... quod si inter
23 contrahentes fiat mentio de fructibus, debet intelligi non deductis expensis, quia contrahentes,maximè rustici capiunt verba naturaliter, & ibidem etiam dicit,ita esse interpretandum in solutione decimarum, quos refert Afflict. in dicta constitut. num. 20. & 21. & Capyc. vbi supra num. 10. & ex his credo esse satis, superq. abundè responsum duabus illis pretensionibus partis contrariæ,& Ecclesiam aper-
24 tum ius fouere; pro qua semper in dubio iudicandum esset,tum fauore piæ causæ,ex regula text. in l.sunt personæ ff. de religios. & sumpt.funer. & alijs cumulatis per Moderniores in tractat. de priuileg. piæ causæ, cum etiam, vt conscientia supradicti Domini Principis presentis, atque futuris, ac etiam Dominorum Iudi-
25 cantium ponatur in tuto, & ne incidant in pœnas relatas per Tindar. & Rebuff. in tract. de decimis, & per Afflict.in dicta constitut. atque demum per sacrosanctum Concilium Tridentinum in dicto cap.12.sess.25. de reformatione, & ita iuris esse censeo, saluo semper meliori,ac prudentiori,cui &c.

Copia Decisionis Sacræ Rotæ Romanæ est infrascripta, videlicèt.

POsito, quod in confectione Zuccari manus hominis præcipuè operetur, an ante solutionem decimarum debeant detrahi expensæ.

Fuit dubitatum in vnâ Canarien. decimarum coram bon. memor. Domino Verallo 24. Martij 1541. An incolas, & Capitulum Canariense pendente præsupposito, quod in confectione Zuccari manus hominis præcipuè operetur. An inquam ante solutionem decimarum debeant detrahi expensæ, quæ fiunt in colligendo fructus à solo, & fuit vnanimiter resolutum, quod non debent deduci, quia ita loquitur etiam text. in cap. pastoralis in verb. expensæ, & in cap. ex parte il secondo de decimis, sed expensæ, quæ fiunt in separando fructus à fructu postquam sunt recollecti de iure debent tantummodo deduci, hinc est, quod decimæ non debent solui, prout fructus colligitur, vt granum in spica, vinum in vua, & oleum in oliua, vt per Hostien. in cap. pastoralis colum. 3. verb. prædiales, & per Abbat. in cap. peruenit de decimis, & istud etiam procedit in fructibus, qui non germinant, vt expensæ, quæ fiunt in recolligendo fructus non deducuntur, iuxta text.in cap. pastoralis in secundo notabil. de decimis, aut nos volumus considerare consuetudines, & tunc in terris, in quibus fiebat Zuccarum, vtputa in Regno Valentiæ solutio fiebat deductis expensis, vt erat probatum, aut volebamus considerare consuetudinem in alijs rebus, & locis vicinis, & erat probatum,quod in locis vicinis granum soluebatur in spica, vinum in vua, & oleum in oliua; ergo ita erat dicendum in Zuccaro; tamen his non obstantibus eadem die fuit communiter resolutum contrarium, ex quo decimæ non poterant solui in ramis, cum talis solutio fuisset inutilis, cum de facili corrumperentur, nec in liquore, sed tantum in Zuccaro, quia omnes illæ expensæ, quæ fiebant vsque ad perfectionem illius Zuccari dicebantur expensæ factæ in recolligendo fructus,& sic, ergo de iure non debent deduci. Quare,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Contractus ex conuentione partium legem accipiunt.*
2 *Fidei humanæ conuenit contractum, atque pactum seruare.*
3 *Liquidum dicitur,quod certum est, & nullam patitur controuersiam, neque etiam egeat probatione.*
4 *Reconuentio non admittitur aduersus liquidum, quando*

quando continet aliquid incertum, & illiquidum, & vide etiam nu.6.

3 *Compensatio liquidi ad illiquidum non admittitur, & nu.7.*

8 *Causa conuentionis exequutiua, & summaria non debet admittere processum reconuentionis simultaneum ordinariè, & plenariè.*

9 *Nominatio testium non admittitur in causa, quæ nullam in contrarium probationem admittit.*

Pro Domino D. Petro de Toleto, cum Domino D. Aloysio de Toleto.

ARGVMENTVM.

An aduersus instrumentum liquidum, quod iudicio summario producitur possit fieri reconuentio, quæ indiget iudicio ordinario, & plenario, ita vt simultaneo processu procedatur.

CONSILIVM CXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

VM præsens causa inter Illustrissimos Dominos D. Petrum, & D. Aloysium de Toleto tota quidē pendeat certè ex lectura (vt arbitror) publici instrumenti conuentionis initæ inter eos, non solum quoad iustitiam ipsiusmet causæ, verum etiam quoad modum procedendi, vt deinde deducemus, non eget certe meo quidem iudicio de allegationibus in iure, præsertim cum res agatur coram doctissimis, atque sapiētissimis viris, nisi ad satisfactionem Illustrissimi Clientis, vnde breuissimè agendo cum aliter tempus non patiatur, & concluſiuè quantum magis fieri poterit loquendo, præsuppono principaliter illud, vt certum, ita notum Iurecōsultis omnibus, & promulgatum, quemlibet scilicet contractum ex conuentione partium legem accipere, iuxta text. in l. 1. §. si conueniat ff. depositi l. ex empto ff. de action. empt. Nulla enim maior æquitas naturalis, nec quicquam fidei humanę magis congruum est, quam ea pacta seruare, quæ inter partes statuta fuerunt l. 1. in princ. ff. de pact. at in hoc contractu inter supranominatos Dominos nihil tàm clarè, enixè, & explicitè per plura capitula, vt in mihi porrecta nota facti clarè liquet conuentum est, quam quod teneatur omninò ipse D. Aloysius liberare statum, & bona supradicti D. Petri per totum mensem Februarij proximè præteritum ab omnibus illis debitis, & oneribus ducatorū scilicet 268. millium, non obstante qualibet prætensione ipsius D. Aloysij, vel in obseruantia, aut contrauentione D. Petri, igitur sequitur tàm de iure, quàm de æquitate esse obligatum sine vlla exceptione, aut cauillatione, seù quauis alia asserta forsan vana prętensione D. Aloysium tempore prædicto exequi, & totaliter adimplere prædictam liberationem, & debitorum solutionem, nulla habita ratione correspectiuitatis contractus, vel inobseruantię D. Petri, & sic indubitatè, & liquidè tenetur D. Aloysius ad illius contractus obseruātiam: nam liquidum dicitur illud, quod certum est, ac nullam patitur controuersiam, ita vt ex sui parte 3 nulla extrinseca egeat probatione, vt latè Bald. & alij voluerunt in l. si causam C. de execut. rei iudic. in fin. Nec etiam, vbi apertissima, atque dilucidissima adest conuentio, & partium promissio, est ad legis dispositionem aliam, vel prouisionem recurrēdum l. fin. C. de pact. conuent. d. l. ex empto ff. de actionib. empt. cum sexcentis alijs similibus, vbi enim partes inuicem se declarauerunt non est ad textus, neque etiam ad glossas legum recurrendum, vt ait Bald. in auth. nisi rogati C. ad trebell. nu. 9. l. ille, aut ille ff. de legat. 3. Quamobrem ex supradictis omnibus non solum clarissimè perspicitur, & iustitia, ac æquitas causę mei Illustrissimi Domini principalis actoris contra prædictum D. Aloysium tamdiù bonis, & redditibus ipsius D. Petri gauisum, & tacentem, nunc autem in fine tanti adimplementi ex parte sua, vt ita dicam recalcitrantem, sed etiam colligitur necessario non esse admittendam reconuentionem ipsius, & nominationem, præsertim ad effectum simultanei processus ex partitis illis intricatis & aereis ex maiori parte, cum reuerentia, ad magis negotium dilatandum, & procrastinandum, atque inuoluendum pluribus de causis, sed infrascriptis pro nunc rationibus in medium afferendis.

Primò, nam vbi, quod petitur per conuentionem est liquidum, & certum, at verò è contra 4 reconuentio continet aliquid incertum, & illiquidum, tunc non admittitur certè reconuentio ad prædictum simultaneum processum, secundum mentem Bald. in l. final. C. quib. ad libert. proclam. non lic. nu. 1. nam illiquidi ad liquidum non admittitur compensatio per vulg. text. in l. fin. C. de compēsationib. & idem Bald. 5 tradit etiam iterum in authen. & consequenter C. de sentent. & interloq. omn. iudic. sub nu. 10. cum alijs infinitis ibidem relatis.

Secundò, regula prædicta simultanei processus conuentionis, & reconuentionis declaratur, & limitatur, si conuentio habet facilem, & ex- 6 peditum tractatum: si autem talem non habet reconuentio, tunc. n. causa conuentionis prius terminabitur, secundum Innoc. in cap. cum dilectus de ord. cogn. in verb. vicissim, & Hostiēs. ibidem, præsertim de æquitate, ita voluit etiam Archidiac. in cap. eius in agendo 3. q. 8. & tādem sequitur Marian. Socc. in cap. de prudentia de mut. petit. artic. 10. quæst. 7. vers. sed aduerte, & versic. si verò de vna causa liquebat, quibus in locis omnibus fortius concludit, quod

& si vtraque causa esset tàm conuentionis, quã reconuentionis certa, & clara, atque facilis ex-
7 peditionis, attamen facta liquidatione non admitteretur compensatio inter eas secundum terminos d.l.fin. C.de compensat.nec etiam, quod est plus admitteretur eo casu reconuentio ad simultaneum processum, prout ex prædictis in terminis nostris contingit ex superius firmatis, in quibus liquet, ita conuentionem fuisse initam inter partes prædictas istius liberationis, & despignorationis, vt ita dicamus, quod omninò, & præcisè teneatur liberare statum, & bona prædicta D.Aloysius pro tempore prædicto sine aliqua alia exceptione, vel cõpensatione forsan prætendenda.

Tertiò liceat ex abundanti (non enim erit hoc ponere os in cælum) addere etiam hæc alia pauca verba dicendo nos tractare, præsertim in hoc iudicio ratione secundæ instantiæ summariè, & executiuè, vt clarum est videre, in fol. ... & propterea discessum esse à iudicio ordinario, cui etiam potuit renunciari, cum illud præsertim tacitè fuerit electum, vt latè voluit Negusant.post Bart. & alios in l.consentaneum in fine operis sui de pignoribus, & eo maximè, quia per remedium ordinarium non cessat pinguius extraordinarium, & facilius, vt per Bart.in l.Prouinciali §.1. de nou.oper.nun-
8 ciat.& latissimè Capyc.in decis.96. vnde sequitur causam conuentionis exequutiuam, & summariam non debere admittere processum simultaneum reconuentionis ordinariæ, & plenariæ, vt per Innocent.& Hostiens.in cap.1.de mut.Bart.& alij in d.authent. & consequenter, text.est vbi Bald.idem etiam dicit in l.sed & he §.non solum ff. de Procurat. Abb.in cap.1. de mut.pet.cum similibus.

Quamobrem per omnia supradicta remanet (ni fallor) satis firmatum separatim esse procedendum in causa nostra conuentionis, liberationis, & solutionis debitorum liquida, & expedita, ac summaria, & deinde separatim in causa prætensa reconuentionis D. Aloysij per separatos processus, & terminos, vt iam hucusque factum est: nec enim terminus in causa D.Petri datus sub die 10.mẽsis Decembris potuit comprehendere causam reconuentionis prætensæ per ipsum D. Aloysium, in qua terminum ipse
9 petijt sub die 12.Decẽbris, sequitur ergo, quod ex prædictis tanto minus in causa nostræ conuentionis possit nominationem admitti, cum nulla, vtputa probatio in cõtrarium posset eiusdem despignorationis, & liberationis onus excusare, vt habetur in l. ad probationem in fine, vbi glos.in verb.non conuenit C.de probation. cap.cum contingat il tertio, vbi glos.in verb.nihilominus extra de offic.deleg.cum simil. quos afferre potuissem, sed consulto breuitatis causa omitto. Ex quibus omnibus videtur dicendũ, &c. Reliqua verò suppleant cæteri DD.Aduocati, Scribentes, &c. nam, &c. quare, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Meliorationes facta in re potest quis pro eis rem retinere, & non solum datur actio, sed etiam exceptio.*
2 *Meliorationes non solum dicuntur quando facta sunt in re, sed etiam pro omni debito contracto occasione illius rei.*
3 *Meliorationes, & expensæ non solum debentur in re allodiali, sed etiam in re feudali.*
4 *Meliorare feudum dicitur ille, qui soluit vitam militiam debitam super feudo.*
5 *Soluens viribus prætura dicitur soluisse ex necessitate.*
6 *Meliorationem fecisse in rem dicitur, qui liberat rem ab aliquo onere, vel acquirit seruitutem, ita vt res deinde vti libera, & exempta habeatur.*

Pro Illustrissimo, atque Excellentissimo Principe Hostiliani, &c.

ARGVMENTVM.

Pro meliorationibus datur actio, & exceptio, tàm super rebus allodialibus, quàm etiam super feudo, & quibus modis quis dicatur meliorationes fecisse, vtputa liberando rem ab aliquo onere, vel eam eximendo ab aliqua alia seruitute.

CONSILIVM CXX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

NOn conterendo inaniter, atque nulliter tempus in multiloquio, quod proculdubio prudentissimos viros semper stomachari solet, vt exordiar cum illo celeberrimo, atque clarissimo Iureconsulto Frãcisco Aretino in cons.2. in princ. sed deueniendo ad ea, quæ adesse rei faciunt dico, quod apertissima, atque clarissima iuris regula est, quod pro necessarijs impensis factis in re quis potest licitè sibi retinere rem, & rem vendicans ad illarum solutionem, atque
1 integram satisfactionem tenetur, ita habetur dilucidissimè in l. in fundo, vbi est materia latissimè explicata post glos. & Bart. per Doctores omnes ff. de rei vendic. circa quam legem si quis multa voluerit cumulare, videat etiam Tiraquell.de retract.conuent.§.7.glos.1.vbi allegauit more suo omnes Scribentes, quas expẽsas dicit Bartol. in d. l. in fine columnæ, quem etiam sequuntur cæteri alij Doctores, potest recu-

recuperare tàm per modum actionis, vt habetur in d.l. in fundo, quam per modum, scilicet retentionis, & sic excipiendo l. in rebus §. possunt ff.commodat. l.Paulus ff. de dol.except.l. si in aera ff. de condit.indeb. l.qua ratione §.literæ ff. de acquir.rer.domin. quod in tantum est verum,atque certum,vt non tantum id procedat in melioratione facta in re, sed in omni
2 alio quoque debito contracto illius occasione vtili,licet in eo non cõsideretur, vt voluit Bart. in l.si non sortem §. si centum ff.de condit. indeb. Nicosant.in 4.membr. 5.part.princip. nu. 8. & fortius num. 10. & seqq. vbi citat multos alios Doctores eandem opinionem sequentes, & præsertim Salycet. in l.si non inducta C.in quib.caus.pign.tacit. contrahatur.

Hæc enim iura modo superius allegata non minus procedunt in meliorationibus,& expensis factis in re merè allodiali, quam etiam in
3 rebus feudalibus, & quod hoc sit verum patet apertè, quia in feudis quotidie practicatur cap. si vasallus hic finitur lex,& ibi optimè post magistral.glos.Isern.& ita etiam absque vllo scrupulo hoc pertranseunt Doctores omnes communiter neminem penitus excipiendo.

Modo nunc videamus his veluti præludijs præcognitis, si dum Excellentissimus Dominus Princeps Hostiliani extinxit credita vitæ, & militiæ,Dominorum videlicèt fratrum Ioannis Thomæ Galeotæ,propriam, atque particularem eius pecuniam soluendo pro liberando feudum Casæfrigidæ nuncupatum habeat nunc hanc retentionem contra Dominam Isabellam Galeotam agentem super prædicto feudo pro suis iuribus maternis, quasi quòd melioraverit ipsum feudum, & in hoc non video aliquam difficultatem, idcircò concludendo, vt mihi pro temporis angustia iniunctum est, quid iuris esse censeam breuiter explicabo, vt cum opus fuerit latè, iuxta meum consuetum scribendi stylum,pro & contra causam, de qua nunc agitur, referre possim. Idcircò tria pro nunc indubitanter præsuppono pro absolutè verissimis, quæ sunt omnibus notoria, & aperta, quorum omnium primum nunc sit, quod solutio vitæ,& militiæ est onus impositum feudo,vt habetur per Andr.in cap.1.de inuestit. de re alien. fact. & in constitut. si quis post litem, atque etiam in constitut. Comitibus, & hoc in locis prædictis Doctores omnes communiter tenent. Secundò, quod supradicti Domini fratres de Galeota pro eorum vita, & militia habebant potiora iura ipsius Dominæ Isabellæ, quod cunctis notorium similiter est. Tertiò, quod per Illustrissimum Dominum Principem
5 ex necessitate fuit facta solutio, vtputa quia realiter fuit viribus præturæ compulsus. Ex quibus omnibus sequitur certè dicendum, quod dum Domina Isabella agit nunc super hoc feudo,& inuenit illud melioratum,atque exoneratum onere vitæ,& militiæ, quod contra eam Dominus Princeps, qui sua propria pecunia hanc meliorationem fecit habeat retentionem: nec refert, quod non sit facta melioratio in re: nam dico, quod satis in re esse censetur,cum rem liberet ab onere,& seruitute, & demum, quod satis est ea occasione vti cum eius vtilitate facta fuerit solutio,per ea, quæ notabiliter dixit Bart. in d.l.si non sortem
6 §. si centum ff.de condit.indeb. & Necusant.in loco, vbi supra allegato, & ad hoc multum etiã confert text.feudal. in d.cap.si vasallus, vbi dicitur, quod satis est si fit vtilitas aliqua feudo, vtputa redimendo illud à seruitute, vt in hoc casu feudum melioratum censeatur,quod multo magis fortiùs dicendum erit in casu nostro, in quo Dominus Princeps extinxit,atque penitus abstulit seruitutem liberando, nempè illud ab onere vitæ, & militiæ, vt supra dictum est.

Nec refert, quod non habeat Illustrissimus Princeps cessionem,& super cessione assensum: nam replicatur, quod ipse non vult retinere feudum ex iuribus supradictorum Dominorum Galeotorum,qui fuerunt satisfacti, sed ex iuris dispositione ob meliorationem factam, pro qua melioratione lex feudalis non abhorret, quod is, qui bona fide illas fecit non valeat super re,illas recuperare, vt habetur in d.cap.si vasallus, in quo Doctores omnes post Gloss. & Andr.passim in materia feudi citando dictam legem in fundo ff.de rei vendic. cum alijs similib.concordant.

Hoc idem videtur dicendum etiam procedere in prætensa partita Lauræ Castagnolæ, in qua quatenus pars aduersa inuexerit, quod non dicatur melioratum feudum respectu Beatricis de Angela, quia ipsa Laura se obligauerat pro restitutione dotium supradictæ Beatricis, quapropter prædicta Beatrix, seù eius hæredes tractarunt de recuperando dotes, & tunc, quod deberent præferri dictæ Dominæ Lauræ ex obligatione prædicta,iuxta text.in l.final. C. ad Senatusconsult.Velleian. vnde non dicetur melioratum feudum respectu ipsius Beatricis, si extinguitur creditum illius, quæ ei anteponi,& præferri tantum potuisset: nam ad hoc breuiter respondeo, quod prædicta Laura Castagnola ex ordine scripturarum est anterior ipsius Beatricis, & sic vti prior debebat certè omni iure præferri,ex vulgato text.in l.qui balenum, & in l.potior ff. qui potior. in pignor. habeant. cum similib.vnde licet prædicta Laura,deinde efficiatur posterior ex sua particulari, atque speciali obligatione inita cum dicta Beatrice, nihilominus, quia in hac conuentione non interuenit supradictus Dominus Princeps, nec vnquam de ea notitiam habuit, potuit bona fide cum dicta Laura agente super feudo transigere,& sic quando Beatrix prædicta de Angelo nunc vult contra ipsum Dominum Principem agere poterit ei opponi exceptio transacti negotij, iuxta celebrem, atque singularem textũ, qui posuit hanc irrefragabilem practicam in l. final. ff. de transact. qui certè ad hoc propositum est valdè notabilis, & quidem merito, quia Excellentissimus Dominus Princeps hoc modo se tueri verissimè poterit, tàm ex solutione facta supradictæ Lauræ,quàm etiam cum ipsa Domina Beatrice, quia replicare certissimè

mè poterit, quod etiam respectu ipsius Beatricis dicatur feudum melioratum, & hæc satis pro nunc sufficiant tantummodo attigisse, pro aduertentia Dominorum Iudicantium; cætera verò suppleant alij Domini Aduocati. Vnde, &c. quare, &c. & sic, &c. Salua tamen semper in omnibus meliori deliberatione, &c. cui libenter me, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Vendens, & habens potestatem rei tradendæ tenetur præcisè alias ad interesse.*
2 *Promittens vendere, contra eum datur certi conditio, quod vendat, & sic datur actio ad interesse.*
3 *Pactum de vendendo non dat actionem de per se ad interesse, sed propter moram subsequentem.*
4 *Vendens feudum cum assensu tenetur præcisè ad tradendum feudum.*
5 *Vendens feudum sine assensu emptor amittit pecuniam.*
6 *Pactum de vendendo feudum cum assensu parit actionem, quæ vocatur certi conditio, per quam ex mora tenetur, etiam ad interesse.*
7 *Pactum de vendendo feudum est nullum, & à iure prohibitum, quando caret assensu, & vide etiam nu. 9. atque nu. 12.*
8 *Quoties aliquid prohibetur, intelligitur etiam prohibitum omne illud, per quod peruenitur ad illud, siuè præcisè, siuè causatiuè.*
10 *Caducitatis ius non datur ex venditione, nisi sequuta traditione.*
11 *Prohibita venditione, prohibitum est etiam pactum de vendendo.*
13 *Afflictus in materia feudali sæpè tenuit opiniones singulares.*
14 *Actio ad interesse non datur ex pacto de vendendo feudum sine assensu, & vide etiam num. 18.*
15 *Actio ad interesse ex pacto de vendendo, tunc oritur, quando fuit pactum acceptatum.*
16 *Promissio de vendendo præscribitur spatio triginta annorum.*
17 *Actio non quæritur nobis per Secretarium nostrum, nisi sequuta acceptatione, atque ratificatione.*

Pro Domina Ducissa Atripaldæ, cum Domino Principe Bisiniani.

ARGVMENTVM.

An pactum de vendendo feudum obliget promittentem ad interesse, & num statim veniat hoc interesse iure actionis, vel ex mora.

CONSILIVM CXXI.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

DVm dubitabatur, an pactū de vendēdo feudum obliget promittentem ad interesse, breuis discursus terminorum patefacit talem actionem non dari porrò, tota materia in eo restringitur, ad quid teneatur, scilicet vendens, & ad quid promittens vendere, & dum iste articulus in materia burgensatica disceptatur, ille in vtroque capite verè maximè habetur.

Quando vēdo, aut habeo potestatem rei tradendæ, & tunc cogor precisè l. si quis argentum §. final. C. de donat. l. vbi autem §. fin. de verbor. obligat. cap. 1. §. fin. de nou. form. fidel. cap. 1. §. si facta, si de feud. defunct. milit. cap. 1. de contr. inuest. aut non habeo potestatem rei tradendæ, & tunc teneor ad interesse, secundum doctrinam Bart. & aliorum in l. stipulationes non diuiduntur nu. 4. de verbor. obligat. Isern. in prohem. feudor. in 6. quæst. quando verò promitto vendere datur certi conditio, quod vendam l. certi conditio si cert. petat. quod verò ex hoc contractu de per se detur actio ad interesse, neminem Auctorem inueni, qui hoc dicat, quod verè dicunt Doctores omnes est, quod quantumcumque petatur rem tradi, est tamen in electione debitoris eximere se ab hac obligatione, præstando interesse, sic dicit glos. in l. 1. de action. empt. ibi ab omnibus amplexa, & in d. l. stipulationes non diuiduntur de verbor. obligat. dum verò præter hunc casum voluerunt considerare, an ex mora promittentis vendere detur actio ad interesse, duo articuli veniunt discutiendi: alterum an interesse debeatur, & alterum an illud debeatur iure actionis; an verò Iudicis officio, in altera quaque prædictarum quæstionum non est dubium, quod licet pactum de vendendo non det actionem ad interesse de per se, tamen mora subsequens facit promittentem teneri ad interesse, hæc vt superius dixi est opinio glos. & omnium ibi Scribentium absque nulla contradictione: in altera tamen quæstione fuit magna diuersitas opinionū, & fuerunt glos. sibi inuicem contrariæ in l. certi conditio si cert. petat. in l. si quis ab alio de re iudic. quarum glossarum, quæ verior fit hic non disputo: nā pro eo, quod loquor satis est ostendere hic interesse deberi ex mora subsequenti, & facit illud, quod pro simili adducitur per Isern. quod non Senatusconsult. Velleian. sed secunda pactio excludit mulierem, non alienatio in re, sed mora in non reuocando dat caducitatem, prout ait in cap. 1. in fin. de vasall. qui contra

1 2 3

tra constitut. Lotharij Regis, & hic non pactum de vendendo dat principaliter actionem ad interesse, sed ex mora in pœnam hoc debetur, atque tribuitur.

Isti termini dum applicantur ad naturam
4 feudalem, si vendo cum assensu, procedit illamet distinctio, de qua supra mentionem fecimus; si verò sine assensu vendo, tunc de iure
communi feudorum emptor est in damno: nam cum sciens rem esse feudalem agit de ea sine
assensu priuatur pecunia cap. 1. de prohibit.
5 feud. alienat. per Lothar. cap. imperialem, cum alijs concordant. de iur. Regn. prompto itaque remedio reuocationis est immunis ab hoc dãno, cæterum nullam spem lucri habet, postquã realiter semetipsum decepit. Si verò fieret pa-
6 ctum de vendendo, si assensus adesset tunc datur certi conditio, & in exceptione erit præstatio interesse, vel ex mora dictum interesse debebatur secundum distinctionem Ciuilistarum omnium, sic etiam refert Isern. in superius allegata prohib. feudor. in 6. quæst. & in cap. 1. §. si facta, si de feud. defunct. milit. controu.

Si verò assensus non adest, tunc non solum
7 contractus est nullus, sed appellatur contractus prohibitus, sicuti prohibitus est contractus vẽditionis rei feudalis, nullaquè ex inde oritur actio: nam si loqueris de iure communi omnes Ciuilistæ, illud verum affirmant, prohibita venditione esse, prohibitum quoque similiter etiã, & pactum de vendendo, Bald. in l. fin. nu. 1. C. ad l. falcid. quod dictum Bald. commendat plurimum Iaſ. in l. 2. nu. 25. de iurisdict. omn. iudic. in l. fin. nu. 134. C. de iur. emphyt. Dec. in l. 2. de jurisdict. omn. iudic. per notata per glos. in l. si ita quis §. ea lege in verb. interesse de verbor. obligat. & idem Dec. in constitut. 44. num. 5. ex regula l. codicillis §. matre de legat. 2. & ibi notat. per Bart. & per Alex. in cons. 17. nu. 7. vol. 4. cum alijs adductis latissimè per Tiraquell. de
retract. conuent. ad finem tituli nu. 30. inde habetur regula generalis, quod quoties aliquid
8 prohibetur, intelligitur etiam prohibitum omne illud, per quod peruenitur ad illud, siuè præcisè hoc sit, siuè causatiuè l. oratio de sponsalib. cum his, quæ more suo latius cumulauit Tiraquell. de l. connubiali in glos. 5. nu. 186. Si verò iura communia feudalia intuemus, videlicet text. in cap. 1. de prohib. feud. alienat. per Lotharium, atque etiam cap. 1. de prohib. feud. alien.
9 per Federicum, non solum alienationem feudorum prohibitam esse inuenimus, sed omne id, quod potest excogitari in fraudem dictæ constitutionis: vnde de hoc iure communi feudorum pactum de vendendo feudum est improbatum, Præpositus in allegato cap. imperialem in princ. 2. colum. Afflict. post alios in constitut. Regni diuæ memoriæ nu. 30. Est bene verum, quod licet sit prohibitum pactum de vendendo ad instar venditionis, non tamen dat caducitatem feudi pactum de vendendo, & ratio est, prout aduertit prædictus Prepositus in loco supra allegato, ex his, quæ in pluribus locis sepius notauit Isern. nam & ipsa venditio quousque
10 traditio non sequitur non dat eius caducitatem, ex quo dictum Bald. in l. final. C. ad l. falcid. non est contrarius cum his, quæ dixit in cap. 1. §. aut si libellario, quib. mod. feud. amitt. Cum autem quærimus, an incurrat pœnam promittens vendere, sicut incurrit effectualiter vendens, & verum est non incurrere, aut verò quærimus, an prohibita venditione sit etiam
11 prohibitum pactum de vendendo, & verum est esse prohibitum, inde particulariter hoc est prouisum in iure ne fiat fraus legi de contractu ad contractũ, regula nempè est ciuilis in l. quãuis §. si cum essem ad velleian. regula est feudalis etiam in cap. 1. §. sed & res, per quos fiat inuestitur. & in cap. 1. §. beneficium, si de feud. defunct. milit. & in his proprijs terminis valdè eleganter loquutus est Isern. in cap. 1. de prohib. feud. alien. per Lothar. nu. 9.

Et licet non inutile fuerit iura ciuilia, & feudalia, animaduertere tamẽ in eo, de quo agimus, sat est inspicere legem R. videl cet text. constitut. diuæ memoriæ ibi prohibemus alienationes, & omnes contractus, & iuramenta, & penè sint abolitæ, & sic licet loquamur tàm de iure communi ciuili, quàm de iure communi feudorum, dubium non est, omnes contractus de feudis esse prohibitos, illud tamen per legẽ R. per verba magis expressa innotuit, sic etiam licet de iure cõmuni feudorum noto-
12 riæ essent regulæ, quod contrahentes de feudis scienter sine assensu, non solum actione carebant, sed etiam apertè puniebantur; illud hic pro eo, quod tangebat actionem contrahentium expressius dicitur, quod iuramentum ei penè non auxilietur: vnde si hic vniatur, quod in principio notaui, videlicet, quod in pacto de vendendo ad interesse, non nascitur actio ex ipso contractu de per se, sed dari in penam pro mora, articulus non habet discussionem, postquam cum non habeat assensum pars aduersa, in hac promissione de vendendo deficit, & prepositio actionis per quam interpellet, & constituat promittentem in mora, & vlterius tàm iura communia, & feudalia legis R. nullius roboris dicunt esse penas dependentes ex prælibato contractu, ex quibus iam liquet, quod opinio Frecc. in comment. dictæ legis R. in duodecima limitatione, dum tenuit hanc eandem opinionem, quod est tutissima, atque valde securissima.

Nec opinio Afflicti, dum conatus est contrariam opinionem fundare, potest habere fundamenta iuris, immò (esset monstruosum, vt ita
13 dicam) si vnum non tolleret penitus omnem admirationem, quod sepissime Afflict. in materia feudali tenuit opiniones singulares, & in
specie dum bene intuetur, quæ scripsit, & in
hac constitutione illud est profecto maximè mirandum, quod idem Afflict. tenet etiam nu. 30. prohibitionem de vendendo feudum esse
prohibitam, & dat rationem, quia per eam peruenitur ad venditionem, & cum quid prohibetur, etiam prohibetur omne illud, per quod peruenitur ad illud, vulgatis iuribus, & deinde num 50. affirmat reprobato principali, esse reprobatum, atque nullius roboris accessorium,

&

& quicquid in eius consequentiam venit, & tamen postea nu. 31. firmat dari actionem ad interesse, porrò istud, quod dicitur actio ad interesse habet has duas regulas per ipsum firmatas de directo contradicentes huic suæ opinioni, vera igitur est omninò opinio Frecc.
34 actionem ad interesse ex pacto de vendendo feudum, quod assensu caret nullo modo dari, & cum hac regula inutile, & superuacuũ est agere de alijs duobus articulis propositis in notam facti: illi enim deseruiunt, quando verum esset dari actionem ad interesse, sed quia in huiusmodi casu, vt superius firmauimus, non datur, ergo super his non est inaniter immorandum.

Sed dato, & non concesso (protestatione scilicet in omnibus præmissa:) nam pro hac causa non deseruiunt illud est vlterius verissimũ, quod si ex pacto de vendendo feudum oriretur actio ad interesse illa vtique non iuuaret ad-
35 huc Dominum Principem, infrascriptis pro nunc veris rationibus: nam vera enim sunt in facto duo assumpta alterum, quod istud pactum de vendendo in anno 1495. fuit factum non cum Domino Principe, sed cum quodam Ioanne Vito suo asserto Secretario, & non solum non apparet Dominum Principem ipsum acceptasse, vel ne, immò in anno 1499. apparet de eius in contrarium expressa reuocatione. Alterum verissimum est etiam, quod ista promissio de vendendo fuit facta sub verbo quandocumque Princeps voluerit pro ducatis bis mille, & à die supradictæ promissionis, vsque nunc ad petitionis diem lapsi sunt anni, ni fallor septuaginta nouem.

His nunc veris in facto existentibus rationibus ponitur conclusio, quod quandocumque ex pacto de vendendo oriatur actio ad interesse ista non potuit oriri in beneficium Domini Principis, postquam non apparet hanc promissionem fuisse acceptatam per ipsum Dominum Principem, quod autem, vt ei aliqua actio oriretur erat necessaria acceptatio, & ista est opinio communis omnium Doctorum, vt tradit Bald. in l. nec ei §. satisdatio in titul. de adoptionib. Alex. in l. quod meo ante nu. 5. de adoptionib Isern. in cap. 1. §. donare nu. 12. quare poterat olim feudum alienari, vt dicit Tiraquell. cui me remitto de iur. constitut. possessorij in 30. limitat. cum ergo non appareat acceptatio facta per Dominum Principem, nulli dubium est actionem aliquam ipsi non competere ex hac promissione facta à suo prætenso Secretario: ponitur denique alia conclusio, quod si esset quæsita actio supradicto Domino Principi vigore dictæ promissionis actio erat, perquam Mazzeus vendere promittebat, quandocumque Princeps supradictus solueret ducatos bis mille, & ex hac promissione num erat in potestate Principis post mille annos præstare
16 supradictos ducatos bis mille, & agere vigore pacti de vendendo, sed id sibi permittebatur infra annos triginta tantum, & non vltra, vt ait Innocent. in rubr. de præscript. nu. 15. & Ias. in l. petens C. de pact. nu. 10. & ibi Dec. Gozzadin. Iacob. de S. Georgio, & cæteri omnes, Isern. in cap. 1. in vers. quandocumque de feudo dato in vicem legis commissoriæ consil. vulgat. Angeli 55. & ne aliorum laborum palmam quæram cumulatio est omnium Doctorum apud Tiraquell. de retract. conuent. in §. 1. glos. 2. nu. 7. vnde haberet ius Dominus Princeps ab anno 95. vsque ad annum 1525. Cæterum vltra prædictum tempus intelligitur repositus in primeua sua libertate Mazzeus; frustra ergo proposuisset ex hoc hanc actionem Dominus Princeps in anno 1526. quomodo nunc poterit eum iuuare, dum proponitur in anno 1574. & ex his certè dicendum est, quod nulliter hodie intentatur, & licet quælibet prædictarum conclusionum sit communis; de iure tamen illud verissimum est in præsenti causa, quod dum firmatur non potuisse actionem quæri prædicto Do-
17 mino Principi per Secretarium, nisi sequuta ipsius acceptatione, quæ non adest, & hoc solum sufficit ad obtinendum: nam dum caret actione, frustra, atque perperam agit, vulgatis iuribus.

Dum vlterius etiam firmatur, quod quandocumque sit ei quæsita actio ista expirabat per annos triginta, hoc solum meo quidem iudicio absque dubio sufficit ad etiam obtinendum, dum proposita videtur actio in anno scilicet 1574. & sic valdè longè post statutum, atque determinatum à iure tempus, & denique, postremo dum verissimum est etiam in materia feudali, non dari actionem ad interesse, vt superius clarissimè per apertissima iura demonstrauimus dilucidissimè, hoc etiam de per se facit Illustrissimam Dominam Ducissam proculdubio victricem.

Cæterum, ad maiorem totius negotij declarationem, atque explicationem cumulata sunt omnia, quæ silentium hucusque habitum foueant, & in futurum, & ita iuris esse censeo, salua semper in omnibus prudentiori sententia, cui in omnibus me alacriter subijcio, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Magnatum mos est quædam consuetudo, seu forma viuendi inducta inter Barones Regni.*
2 *Consuetudo viri attenditur in contractu dotis, & non mulieris, etiam si habeat diuersa statuta originis, & domicilij.*
3 *Mos Magnatum efficit, vt mulier possit in articulo mortis disponere, secundum ius commune relicta filijs legitima.*
4 *Magnatum mos multum differt à consuetudine Capuani, & Nidi.*
5 *Mulier, quæ contraxit primo loco matrimonium secundum consuetudinem Sedilium Capuani, & Nidi, potest secundo nubendo contrahere more Magnatum in præiudicium filiorum, & vide etiam numer. 20. atque numer. 24.*

6 *Quod*

6 *Quod non licet directo, quandoq. licet in consequentiam.*
7 *Mulier habens filios potest in sua vltima voluntate eis relinquere de decem partibus vnam tantum, secus vero inter viuos.*
8 *Mulier secundo nubendo potest facere pactum viro de dote lucranda, quia non est factum in vltima voluntate, sed inter viuos, & nu. 12.*
9 *Mulier secundo nubendo potest in præiudicium filij, quam velit conditionem apponere doti.*
10 *Mulier constante matrimonio bona stabilia in dotem data non potest alienare, nisi ex iusta, rationabili, & necessaria causa.*
11 *Mulier donare potest benemerenti, quia sufficit, quod adsit causa iusta, licet non necessaria, atque etiam vide nu. 17.*
13 *Publicè interest mulieres maritari ad sobolem procreandam.*
14 *Mater potest dotem suam totam alienare, non obstante superexistentia filiorum, in ista tamen causa suadente, atque rationabili.*
15 *Mulier carens filijs non potest disponere nisi de medietate in præiudicium agnatorum.*
16 *Mulier in totum potest alienare in vita in præiudicium agnatorum, fraude tamen cessante.*
18 *Filii succedunt matri ad dotem vti hæredes, & ad onera contracta in vitâ, tenentur etiam inspecta Consuetudine Neapolitana.*
19 *Iusta causa alienandi dotem, dicitur etiam quando secundo nubit mulier.*
21 *Textus in l. hac edictali C. de secundis nuptiis, non habet locum quando mulier disponit ad beneficium fratris.*
22 *Lex exorbitans non extenditur vltra casum suum.*
23 *Textus in l. hac edictali C. de secund. nupt. non habet locum quando facta est donatio secundo viro recipienti, atque stipulanti pro filiis nascituris.*

Pro Domino Hieronymo Carrafa, cum Domino Marchione Lauri.

ARGVMENTVM.

An mulier, quæ primo loco nupsit secũdum Consuetudinem Sedilium Capuani, & Nidi poterit secundo nubenào, nubere secundum morem Magnatum in præiudicium filiorum primi viri?

CONSILIVM CXXII.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

HÆc causa (ni fallor) in paucis consistit, quicquid ex aduerso inaniter vociferetur, & arbitror, meo quidem iudicio nullam habere posse probabilẽ, neque subsistentem difficultatem, ex multis, sed præsertim ex infrascriptis breuissime dicendis.

Mos igitur Magnatum dicit Ioannes Thomas Minad. in repet. constit. in aliquibus 4. notab. nu. 4. 1 est quædam consuetudo, siue forma viuendi inducta inter Barones Regni, & appellatur mos Magnatum, Procerum, ac Baronum Regni, adeoq. semper, quod illi, qui contrahunt non debẽt ab hoc recedere, & dum hoc non faciũt recedunt à naturali ipsorum forma ab ordinario vsu, & proprietate, & consequenter impropriè contractãt, ob quod dũ Dominus Marchio Turris se nupsit, cum filia Domini Comitis Montiscalui, & contraxit more Magnatum, non fecit quid extraordinarium, quid inusitatum, non quid inconueniens, & nouum, ex quo fraus aliqua præsumi possit, aut suspitio forsan oriretur, sed contraxit, vt debebat, vt decebat, secundum suum morem, & consuetudinem sic vigentem inter Proceres, Barones, & Magnates huius nostri Regni. & postquam ista est consuetudo viri, necessariò, secundum eam debebant cautelæ dotales stipulari, prout est sollemnis 2 decis. Afflict. 226. nam in contractu dotis attenditur consuetudo viri, Bald. in authent. omnes peregrini num. 4 vers. fallit C. commun. de succes. idem Bald. in l. fin. col. 1. nu. 4. C. si à non compet. Iudic. etiam si diuersa sint statuta, videlicet originis, vel domicilij vxoris, & mariti, quoad lucra dotis attenditur semper statutum viri. Bart. & communiter Doctores in l. exigere dotem ff. de iudic. Dec. cons. 19. & 402. quæ sunt clariora in hac Domina filia Domini Comitis Montiscalui, secundum quem morem Procerum, & Magnatum, non est dubium posse mulierem 3 in vltima voluntate disponere de dotibus, secundum ius commune, legitima tantum filijs relicta, vt refert prædictus D. Minadous vbi supra, & sic dicit passim sepè iudicatũ fuisse, idemq. tradunt Moderniores Addentes ad consuetud. si quis, vel si qua, dum ponunt differen- 4 tias huius moris à cõsuetudine Capuani, & Nidi, & iure merito, quia hic mos continet obseruantiam iuris communis, vt dicit Capyc. in sua decis. 176. vers. sexta difficultas, & Recentiores Addentes ad decis. Afflict. 237. in fine, ex his ergo infertur, quod habet D. Hieronymus legatarius sororis intentionem fundatam, data potestate disponendi in sororem.

Difficultas oritur nunc, an potuerit cõtrahere hæc Domina more Magnatum, si primo loco 5 cum alio viro contraxerat, secundum consuetudinem huius Ciuitatis, quasi quod in præiudicium filij primi matrimonij non potuerit apponere noua pacta, & conditiones, quodq. dos iam suam naturam immutabilem assumpserit in ipsa prima constitutione: nam si potuit secundo nubendo contrahere secundum prædictum morem, non est in dubium refricanda dispositio facta, quia substinetur vigore contractus inter viuos initi, à quo oritur facultas dispositionis, estq. dispositio effectus illius cõtractationis in vita factæ, & ab illa capit vires, illiq. attribuitur, ad text. in l. item eorum §. si decu-

riones

riones ff. quod cuiuſq. vniuerſ. nomin. in l. vnũ ex familia §. ſi de falcidia, vbi Bart. de legat. 1. Dec. in conſ. 543. hinc dicimus, quod quotieſcumque ex actu permiſſo neceſſario infertur
6 ad id, quod eſſet prohibitum, tunc quod non licet directo, licet in conſequentiam, de quo ponitur regula in l. 1. ff. de author. tutor. ibique Dyn. Bart. cæteriq. Scribentes communiter in l. quod dicimus eod. tit. in l. ſi quis duos ff. de libert. legat. nam eſt hic effectus naturalis cõprehenſus in contractu, à quo tanquam ſequela neceſſariò ille producitur; & ideò regulatur talis diſpoſitio ab ipſa prima contractatione inter viuos, vt optimè conſuluit Alex. in conſ. 26. 2. volum. quem ad propoſitum allegat D. Frec. in addit. parua ad conſuetud. & ſi teſtator in verb. diſponere, & in verſ. ergo videtur, & conſuluit etiam in pulcherrima cauſa ſatis ad propoſitum Pariſ. in conſ. 13. num. 73. volum. 1. & Gomeſ. in Regul. Cancellar. de infirm. reſigna. 1. part. quæſt. 12. ſatis eleganter, & ad cauſam, vt omnis fraus remoueatur, & dicatur actus factus à tempore contractus, & hæc vltima diſpoſitio fuerit ſequela, & exequutio illius primæuè, videamus nunc (quæſo in quo ſe fundat Pars,) & demum diſcutiamus, ſi poteſt illud infringere concluſionem factam in beneficium D. Hieronymi Carrafæ ſupranominati.

Pars itaque omnem ſuam prætenſionem fundat in conſuetud. ſi qua moriens in tit. de
7 muliere habente filios, & qualiter ſuam dotem diſponit, quæ ſcilicet conſuetudo dicit, quod mulier filios habens poteſt in ſua vltima voluntate relinquere de decem partibus vnam tantum ſi vult ſuis filijs, & ſic non eſt dubitandum conſuetudinem reſtrictam eſſe ad diſpoſitionem, quæ fit in vltima voluntate, vt ex rubrica & ex verbis expreſſis ipſius conſuetudinis clarè patet, ob quod dixit ibi Napodan. in verb. relinquere num. 6. verſ. poſſet ergo, quod poſſet talis mulier ſecundo nubendo facere pactum
8 ſecundo viro de dote lucranda, quia hoc non fit in vltima voluntate, ſed inter viuos, & ſubdit: Item poſſet facere, quod alijs ſtipularetur dotem, allegando text. in l. 2. C. de donat. cauſa mort. vbi text. notabiliter tradit, quod poteſt
9 mulier ſecundo nubendo in præiudicium filiorum, quam velit conditionem eidem doti adijcere, hinc idem Napodan. in conſuetudin. & ſi mulier in tit. de contract. inter vir. & vxor. loquendo in terminis illarum conſuetudinum, tradidit, quod & ſi per antecedentem conſuetudinem incipient. bona ſtabilia non poterat
10 mulier conſtante matrimonio bona in dotem data alienare, etiam cum conſenſu viri, quando filij primi matrimonij contradixerint, nunc per cõſuetudinem prædictam, & ſi mulier, eſt prouiſum, quod poſſit non obſtante filiorum contradictione, quando tunc fiat alienatio ex iuſta, rationabili, & neceſſaria cauſa, & diſputat ibi articulum. An requiratur concurſus vtriuſque cauſæ, ſcilicet iuſtæ, & neceſſariæ, an vna tantum illarum ſufficiat, & determinat, poſt multa, vnam tantum ſufficere, videlicèt, quod ſit, aut iuſta, aut neceſſaria, & hinc ibi infert nu.
10. & dicit, quod poterit mulier etiam donare
11 benemerenti, quia & ſi non cauſa neceſſaria, erit tamen iuſta, vt ibi per eum poſt num. 11. verſ. item dato, demum in eodem loco, dum tractat cauſas iuſtas, & neceſſarias alienandi, non obſtante filiorum contradictione, inter cæteras illa eſt, vt nupta viuat, idemq. tradit, quod
12 ſi is, cum quo ſecundo nubit non vult bona, ſed pecuniam, vel alia vult pacta, iuſta, & neceſſaria erit cauſa alienandi, & de dotibus diſponendi, ſubdens, quod cauſa matrimonij eſt publi-
13 ca, publicèq. intereſt mulieres maritari ad ſobolem procreandam, idem Napodan. in conſuetudin. & ſi teſtator num. 11. tradit, quod
14 mater poteſt dotem ſuam totam alienare, non obſtante ſuperexiſtentia filiorum, iuſta tamen cauſa ſuadente, allegat text. in d. l. 2. de donat. cauſ. mort. qui text. loquitur, (vt dixi) quando mulier diſpoſuit ſecundo nubendo, idem Napodan. in conſuetud. mulier de dotibus nu. 61. in verſ. de fructibus verſ. ſed certè.

Et ſicut mulier habens filios non poteſt di-
15 ſponere niſi de decima, ita illis carens non poteſt diſponere vltra medietatem in præiudicium agnatorum, ſecundum dictam conſuetudinem, & ſi teſtator, & tamen ſecundum Napodan. non prohibetur in vita alienare, dummodo non fiat in fraudem, quia conſuetudines loquuntur in vltimis voluntatibus, & inter cæteras rationes dicit ibi Napodan. num. 7. & 8. quod ſicut lex communis prouidit liberis, agnatis, & cæteris, vt omni iure habeant in bonis morientium certas portiones, etiam inuitis defunctis, de quibus non poſſunt illi priuari, nec morientes poſſunt in illorum præiudicium diſponere, & ſic eſſet in patrono quoad libertum in cuius bonis deducitur tertia patroni vti æs alienum, tamen vnuſquiſque iſtorum poterit in vita alienare ad libitum, dummodò non in fraudem fiat, in tantum, quod etiam in donatione loquutus fuit Napodan. vt in prædictis locis, &
16 ſic millies decidit in donatione Sacrum Regium Conſilium, quando non in fraudem fuerit facta; ſecus verò ſi in fraudem, vt per Capyc. deciſ. 85. & Afflict. in deciſ. 370. in 3. dub. Minad. in loco præallegato, qui loquitur in matre ante num. 9. & ibi latiſſimè, & optimè fundat, quod donec viuit mulier eſt abſoluta Domina dotium, ac poteſt in vita facere quic-
17 quid vult, intantum, quod filij ſuccedunt in dote vti illius ſucceſſores, & hæredes, hinc ad omnia onera contracta in vita tenentur, iuxta ſupra allegatam conſuetudinem.

Eſt igitur primo fundatum, conſuetudinem, in qua pars ſe fundat non habere locum, niſi in vltimis voluntatibus: eſt etiam ſecundo fundatum poſſe mulierem filios habentem contrahere, diſponere, & alienare inter viuos, & donando, quando non in fraudem, ſed ex iuſta cauſa fuerit actum. Eſt denique tertio fundatum ex deciſionibus Neapol. eſſe iuſtam cauſam
18 matrimonium, dum ſecundo nubit, in tantum, quod poteſt facere pactum de dote lucranda, & etiam dotem alteri ſtipulari.

Ex his ergo oritur neceſſaria, & ineuitabilis conclu-

19 conclusio, quod potuit hæc Domina secundo nubendo contrahere more Magnatum secundum viri conditionem, & morem, qui à suo more recedere non debebat, nec volebat, & est contractus hic inter viuos, non in fraudem, quia secundum consuetudinem viri, & aliter contrahere fuisset contra proprietatem, & solitum Baronum est longè minus pacto de lucranda dote, aut alteri dotem stipulando, quod posse fieri Napodan. tradit, quia hic mos potest esse in damnum, & vtile vtriusque partis, siquidem ex libera potestate penes mulierem residente disponendi ad libitum, potest dispositio fieri, tàm in beneficium filiorum primi matrimonij, quàm secundi, & dare plus vni, quàm alteri, & tàm in beneficium, quàm in
20 damnum secundi viri, ob dispositionem, quam mulier facere potest, tàm in vtilitatem filiorum primi matrimonij, quàm aliorum, vt euenit in casu (de quo agimus) siquidem dispositio facta fuit in beneficium fratris, non autem viri, quo casu non sumus in terminis text. in l. hac ædictali C. de secund. nupt. cum nihil fuerit, nec antea, nec postea, nec inter viuos, nec in vltima voluntate viro secundo donatum, nec personæ illi coniunctę, & contractatio facta secundum morem Magnatum, hoc non importat, scilicet, vt disponat in beneficium secundi viri, aut filiorum ex eo nascitur orum, cumquè
21 prædicta lex sit exorbitans non extenditur vltra casum suum; loquitur enim quando in contractu matrimonij fuit facta donatio marito, vel interpositæ personæ pro eo, lex illam annullat tanquam factam in fraudem filiorum primi matrimonij; quid igitur hoc commune in causa, de qua agimus, in quo nihil donauit hæc Domina contrahendo, & ad nihilum ex hac contractatione obligabatur viro; poterat esse in damnum quoad filios nascituros ex dispositione libera, quam habebat, quod non erat secundum consuetudinem huius Ciuitatis, igitur vanum est tractare de lege hac ædictali, hinc Doctores in terminis illius legis voluerunt, illam non procedere, quando in vltima voluntate reliquit mater filijs secundi matrimonij pluſquam primis, de quo per Alexand. in l. mulier in principio ff. ad trebell. Bertrand. in consil. 233. 3. volum. Immò secundum magis communem; & veram opinionem non proce-
22 dit ille text. quando facta est donatio secundo viro recipienti, & stipulanti pro filijs nascituris, cum illa tantum in odium vitrici, & ad remouendam fraudem sit facta in suo casu, de quo ibi tantum loquitur, vt per Bald. in d. l. nu. 3. Alexand. ibi in addition. ad Bartol. Paul. de Castr. post Odoffred. in authent. vnde si parens C. de inofficios. testament. Dec. cons. 246. Boer. decis. 200.

Si ergo hæc fuit contractatio solita, debita, & omnis alia fuisset extraordinaria impropria,
23 & contra naturalem morem, & consuetudinem, sequitur, quod fuit valida, potuit fieri, & est vndique inuiolabilis, quo casu cum ex ea detur facultas disponendi, & dum illa facta fuit, dicitur capere vires, & habere ortum à predicta valida contractatione inter viuos facta; propterea si consuetudo in scriptis redacta, est sublata, validè per hanc contractationem inter viuos factam esse videtur ex iusta, & approbata causa, estq; illa penitus extincta per consuetudinem moris Magnatum, & infertur, quod dispositio nouissimè in vltima voluntate facta non habet resistentiam consuetudinis huius Ciuitatis, quia est sublata, sed habet concomitantiam consuetudinis more Magnatum, vigore cuius potuit illa fieri, & est valida, & sicut ex morte facta irreuocabilis est, ob quod omni iure fore iudicandum censeo in fauorem supradicti D. Hieronymi. Cætera verò suppleant, &c. Salua tamen semper, ac reseruata prudentiori deliberatione, &c. cui me &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Antefatum non debetur, nisi dos constituatur.*
2 *Promittens constituere antefatum dote recepta: Antefatum non debetur nisi dote ipsa recepta.*
3 *Paria enim sunt, promittere decem tempore, quo nauis ex Asia venerit, vel si nauis ex Asia venerit.*
4 *Clausula, ex nunc pro tunc, importat conditionem, quæ est purificanda, cuius clausulæ virtus est, vt vnus tempus insit alteri.*
5 *In fictionibus introducendis debet concurrere habilitas vtriusque extremi.*
6 *Antefatum constitutum non debetur nisi soluta dote.*
7 *Antefatum debetur, quando fuit data dilatio ad soluendum dotem, quod si dies aduenerit solutionis dotis, & non soluit, tunc non debetur.*
8 *Dos data donationem propter nuptias meretur, non data non meretur, siuè pater, siuè mulier promittat dotem, siuè extraneus, nisi negligentia viri adfuit.*
9 *In contractu matrimonij requiritur exuberantia bonæ fidei, adeò vt dolus ipso iure pacta in contractu adiecta vitiat.*
10 *Mulier, quæ dedit dotem, & à marito lucrata non est, quia fuit euicta non meretur antefatum.*
11 *Dotis consignatio debet fieri cum effectu translationis dominij, & non de facto, vt antefatum debeatur.*

Pro D. Ioanne Hieronymo de le Castelle, cum D. Hippolyta Iesualda.

ARGVMENTVM.

An dos promissa, & non dum soluta mereatur antefatum, & quid si fuerit euicta dos?

CONSILIVM CXXIII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

QVãuis quotidianis lectionibus sim satis valdè occupatus, tamen non potui amico efflagitanti, atque roganti, quid iuris esse censerem, non respondere in causa D. Ioãnis Hieronymi de le Castelle, cũ D. Hippolyta Iesualda, pro cuius litis iustitia dico ex pluribus in præsenti causa supradictæ Dominæ D. Hippolytæ antefatum nullo modo deberi, multis rationi-
1 bus; & primò, quia indubitatum est illud non deberi, nisi prius dos constituatur, glos. in auth. dos data C. de donat. ante nupt. Napod. in consuetud. quantum autem in verb. continuatam, vbi Apostilla, & glos. in princ. & in constit. mulier, quæ dotarium, ibiq. Andr. & idem dicit Afflict. vt infinitos alios omittam in decis. 242. & ex his dico ego, quod prædictæ Dominæ D. Hippolytæ non debetur antefatum, ex quo ei constitutum dici non potest, ad quod fundandum consideranda sunt verba, ex quibus pars aduersa prætendit sibi antefatum deberi, quæ sunt hæc, videlicet: *Item promette detto Signore Gio. Vincenzo al riceuere, che per esso si sarà delle dette doti nelli sopradetti modi à contemplatione di detto matrimonio, & hauendo rispetto alle dette doti, & per altre giuste cause promette constituire, & donare, sin còme* ex nunc, prout ex tunc, & è contra, *dona, da, &c.*

Et ex his verbis pondero, quod promittit
2 constituere antefatum tempore receptionis dotium, sed in facto modò præsupponendum est, quod istas dotes numquam recepit, & spem recipiendi illicò post matrimonium amisit, ex quo reperijt instantibus nonnullis creditoribus soceri castra in dotem promissa sequestrata, & demum vendita, ergo ex his sequitur, quod antefatum constitutum non censetur, cum nondum aduenerit tempus, quo constitui debebat, & illud tempus recipiendarum dotium, resoluitur in conditionem, si dotes receptæ fuerint; paria enim sunt dicere, promitto tibi decem
3 tempore, quo nauis ex Asia venerit, vel si nauis ex Asia venerit: nam illud tempus facit cõditionem, ita est expressus text. in l. cum vir ff. de condit. & demonstr. l. quod pupillo ff. quando dies legati cedat, & l. 1. de condit. & demonstrat. & tempus solutionis intelligitur in ipso actu, vel parum post, glos. & text. in l. 1. de solutionib. si ergo antefatum constitutum est sub conditione, si dos consignata fuerit, non video nunc quomodo debeatur, dote non recepta, hoc namq. importat clausula illa, ex nunc, pro-
4 ut ex tunc, & è contra, *constituisce, ordina, & dà, &c.* cuius clausulæ virtus est, vt vnum tempus insit alteri, sed qualitas temporis futuri denotati per illud verbum, ex tunc, ineat sub conditione temporis præsentis, vt idem sit dicere constituo tibi antefatum, tempore quo recepero dotes, ex nunc, prout ex tunc, & è contra, constituo, quam dicere si recepero dotes, constituo antefatum, & volo, vt ex nunc sit tibi cõstitutum, ita est text. notabilis, licet vulgaris, & expressus in l. huiusmodi ff. de verbor. obligat. quem textum ibi Angel. Imol. Castrens. & Alexand. exemplificant, & ad praxim reducunt, & ad istammet clausulam, ex nunc pro tunc, & è contra, & est glos. etiam in clement. 1. in verb. ex nunc de concess. prebend. ibiq. Imol. vbi dicit, quod dispositio facta cum ista clausula, ex nunc, prout ex tunc, non validatur, nisi sequuta conditione apposita in illo tempore, tunc & eo casu valet ex nunc, prout ex tunc, & non reconualidatur, nisi sequuta conditione apposita in illo tempore, tunc & eo casu valet ex nunc, allegat etiam glos. in l. 1. C. de codicill. & Doctores antiquos in cap. præterea requisiuisti de appellat. & proinde Bald. in l. præposteri C. de testament. dicit, quod constitutio dotis facta à marito ex nunc, si matrimonium fuerit contractum eatenus vires sumit, quatenus matrimonium fuerit contractum, & meritò, cum antefatum constituatur regulariter contemplatione dotis, & vt in casu nostro sic expressè constitutum appareat, dicendum est, quod licet sit constitutum, cum clausula, ex nunc, prout ex tunc, tempore receptionis ipsarum dotium, quod si dotes receptæ non fuerint suspenditur illa constitutio antefati, & non habet effectum, ita Imola in dicta clemẽtina prima, & ibi Cardinal. in prima oppositione, & de hac eadem clausula in locis supra citatis tradiderunt Doctores, quos omnes diffusissimè allegauit Tiraquell. in tractat. de retract. conuent. §. secundò glos. vnica numer. 86. 87. & 88. vbi multa ad hoc congerit, ad quod confirmandum, & illud quoque in considerationem adduco, quod dispositio facta cum ista clausula ex nunc, prout ex tunc, retrotrahitur per fictionem iuris ad tempus ex nunc, adueniente tempore ex tunc, ita Iacob. Butricar. in l. ea lege C. de condit. ob caus. Angel. in cons. suo 42. circa finem, refert, & sequitur Tiraquell. vbi supra numer. 88. modo clarum est in iure, quod in fictionibus introducendis debet concurrere habilitas vtriusque extremi, vt latè per Bart. post nu. 3. in l. si quis pro emptore ff. de vsucapionib. post quem omnes, modo extrema istius fictionis sunt, tempus contracti matrimonij, & tempus receptarum dotium non venit,

nec

nec adesse vlterius potest ; quomodo ergo fingi nunc poterat, quod antefatum, quod constituere promisit post receptionem ipsarum dotium fuisse constitutum, vel constitui promissum tempore contracti matrimonij, cum deficiente vno extremorum, fictiones in iure non considerentur, ad quod magis dilucide confirmandum, pondero vlterius verba prædictorum capitulorum matrimonialium, vbi non est in consideratione tempus consignandarũ dotium, sed solummodo ipsa effectualis, & realis consignatio dotium in illis, nempe specificis verbis, scilicet: *Item promette detto Signore Gio. Vincenzo al riceuere, che per esso si farà delle dette doti nelli modi predetti allhora cautelare, &c.* & sic nota, quod non consideratur tempus, quo dotes consignari debebant, sed ipse actus consignationis dotium, & deinde subiungit: *& di più à detto tempo*, videlicet actus receptionis dotium, *& per contemplatione del detto matrimonio hauendo rispetto à dette doti*, sic ergo intantum voluit promittere constituere antefatum, inquantum dotes recipiebat, & in ipso actu receptionis, vt dicit glos. in l. 1. C. de solutionib. vt meritò dotibus non consignatis antefatum non debeatur.

Dato tamen, & non cõcesso, quod antefatum constitutum sit, adhuc tamen dico, quod antefatum non debeatur, & erit hoc secũdum principale motiuum, ex eo, quod dos promissa, cuius contemplatione antefatum constitutum
6 fuerat soluta non fuit; fundatur enim hoc motiuum ex text. in auth. dos data C. de donat. ante nupt. auth. sed quæ nihil C. de pact. conuent. glos. in §. hoc igitur in verb. virum in auth. de equalitate dotium, & ita in proprijs nostris terminis ex pluribus, quæ non transcribo fuit iudicatum per Sac. Reg. Cons. relatum per Afflict. decis. 242. in causa inter Lisam, vbi ad hoc per formalia verba transcribit glos. Bartholomæi de Capua in cap. dotarium, & in hoc puto, quod sit distinguendum : nam quandoq. maritus cõtentatur recipere promissionem dotium ad tempus, & constituit contemplatione dictarum dotium antefatum, & tũc licet ante diem solutionis dissoluatur matrimonium, tunc licet
7 dos soluta non sit, quia non venit tempus, cum mora considerari non possit ex defectu promittentis, qui non debebat soluere ante diem, promissum antefatum debetur, & ita pluries iudicatum fuit per Sac. Reg. Cons. vt in decis. Afflict. 233. & per Grammat. decis. 97. Guid. Pap. 274. Silu. Nuptial. diuiti non est nubendum nu. 70. & sequ. Ex quibus multa allegari possent, aut vero promissarum dotium est in mora soluendi dotes, vt puta, quia venit tempus, & non soluit, & hoc casu, quia promissio dotis, & constitutio antefati correspectiuè se habent, quia dos soluta non fuit antefatum non debetur, & ad hoc adest text. formalis in d. §. illud in auth. de non eligend. secund. nubend. & ita vidi Dominum Bartholomæum de Capua in dicta sua glossa pronunciasse in conflictu Sapientum, & ita est etiam iudicatum pluries per Sacrum Regium Consilium, vt colligitur ex d. decis. Afflict. 242. superius adducta.

Non obstat etiam huic fundamento opinio Boer. in decis. sua 22. nu. 14. 15. 16. & 17. quam refert Stephan. Ranchin. in addit. ad decis. Guid. Pap. 274. vers. vbi autem non mulier, ex qua videtur indicare regulam text. in d. auth. dos data, & in d. auth. sed quæ nihil, vt videlicet dicta iura procedant in muliere promittente dotem, vt eo casu dote non soluta eis non debeatur antefatum, secus autem in patre promittente dotem, quo casu licet distulerit eius solutionem, adhuc tamen dicunt antefatum vxorem lucrari, atque ei deberi: nam in primis dico, qd hæc opinio est contra text. in §. illud in auth. vt exactione instante dotis prædictæ, à quo textu sumitur auth. dos data C. de donat. ante nupt. vbi text. loquitur nedum in muliere promittẽte dotem, sed etiam in quolibet alio promittente pro ea, ibi ipsa forsan, aut qui pro ea promisit illud, & nihilominus ex illo textu sumi-
8 tur regula, quod dos data donationem propter nuptias meretur, non autem data, donationem propter nuptias non meretur. Præterea contra istam opinionem est textus ineuitabilis, & in proprijs terminis loquens in §. illud quoque dudum in auth. de non eligend. secund. nubent. vbi text. expresè dicit ad litteram, quod siuè mulier siuè pater, siuè quilibet alius extraneus prom serit dotem, & vir contemplatione dotium promiserit ante nuptialem donationem, & sic dos soluta non fuerit, donatio non debetur, & ex illo textu sumitur text. in d. auth. sed quæ.

Sed præterea opinio illa Boerij superius relata, procedit duobus nimirum concurrentibus Primò, quando pater promiserit dotem in diem quo casu maritus habendo fidem de dote, dotem habuisse videtur, & ad hoc allego text. in §. venditæ instit. de rer. diuis. l. fundi partem ff. de contrah. empt. Secundo, quando adueniente die maritus dotem ipsam non requisiuerit, quo casu ex negligentia ipsius in exigenda dote, perinde iudicatur, ac si dos exacta fuisset, ad quod allegatur text. in §. fin. in auth. vt exactione instante, & glos. in auth. de non eligend. secund. nubent. nec enim maritus ex negligentia sua melioris conditionis debet esse non soluendo antefatum, quam quilibet diligens maritus, per text. in l. non solum ff. de noxal. actionib. & retentis eisdem terminis procedit Additio Stephani Ranchini, qui dicit hæc formalia verba, quod vbi autem non mulier, sed pater mulieris, aut alius dotẽ promiserit, tunc poterit mulier augmentum dotis petere, quamuis dos soluta non fuerit, quia tunc nihil mulieri imputari potest, sed marito, cui facta fuit promissio de soluendo, & cui imputandum est, cum non curauerit dotem sibi solui, modo in casu nostro non potest hæc opinio Boerij aliquo modo adaptari: nam in primis respectu Castri Cogliani Dominus Ioannes Vincentius non solum non habuit fidem de dote, (vt par erat,) sed illud tibi consignari voluit, statim post contractũ matrimonium, vt perinde dici non possit, quod dotem habuisse præsumatur, cùm nec de dote

consignanda, etiam fidem non habuerit d.§.vēditæ verò res, superius allegato, vnde cum sequuto matrimonio hoc castrum habere non potuerit, stante manifestissima exequutione, & aperto sequestro facto ordine Sac.Reg.Consil. ad instantiam creditorum soceri nihil ei potest imputari, & sic clarissimè apparet, quod deficiunt hic requisita per Boer.adducta.Respectu verò castri Quagliettæ, dicitur, quod nulla negligentia potest considerari in personam D.Io. Vincentij, vtputa, quia ante diem, quo consignari debebat dictum castrum, illud fuit exequutum,sequestratum, necnon etiam statim venditum ad instantiam creditorum soceri, & ex his remanet firma decisio,quod antefatum non debetur pro dote non data,nec consignata, neque etiam tradita.

Tertiò principaliter in hac causa valdè considerandum est,quod promissores isti (cum reuerentia) fuerunt in dolo,dum Terras Cogliani, & Quagliettæ in dotem promiserint; asseruerunt enim illa tãtum esse certis debitis obnoxia, & demum reperta sunt plura debita, ex quibus totum pretium terrarum fuit absortum, vt proinde satis iniquum reddatur, vt lucrum sentiant ex contractu illo,qui in contractu dolosè versati sunt contra regulam text. in l.1. ff.de doli,& metus excepti. cum similibus, nec Domina D.Hippolyta Iesualda aliquod beneficium habere debet ex persona illorum, qui dolosè versati sunt, cum eorum dolus sibi sit nociuus, & prodesse nequaquam ei debeat, vt per Bart.& Doctores omnes in l.3. §.si Procurator ff.quod quisq.iur.& in l.si dolo, vbi idem Bart.etiam ff.si quis omissa caus.testam.& in l.dolus.& ibi Bart.ff.quand.ex fact.tutor. Bald. in l.polla C. de his, quibus, vt indign. cum similibus, quæ ad hoc facilè coaptari possunt, 9 quæ omnia multo fortius procedunt in contractu matrimonij, in quo requiritur exuberantia bonæ fidei, adeò vt dolus ipso iure pacta in contractu ipso adiecta vitiet l. si cum dotem ff. solut.matrimon. in §.si mulier, & ibi Imol. Bald.in l.cum Archimedorum C. vt in possess. legat.nomin. Alex.in addit.ad Bart.in l.eleganter ff.de dolo,ex quibus omnibus satis clare,atque sufficienter concludi oportere arbitror,habito respectu ad totum factum superius notatum, quod transcribere hic iterum non curo, quod dictæ D. Hippolytæ nullum omninò debeatur antefatum.

Vltèrius in decisione istius causæ considerēt etiam Domini Iudices circumspectissimi,quod Dominus Ioannes Vincentius duxit vxorem sub spe, & credulitate dotium ducatorum decem millium; & demum de omnibus dotibus nihil habuit, nec percepit vnquam, atque demum contemplatione dictarum dotium fecit donatiuum ducatorum mille,& quingẽtorum, impẽdidit nuptijs plusquam alios ducatos quatuor mille, substinuit onera matrimonij annis quatuor sine dore alimentando vxorẽ, ad quod non tenebatur de iure,iuxta glos.in §.final.in auth de non eligend.secund.nub.in verb.onera, & per dicta per Boer.in d.decis.22.in princ. insuper in morte multa legauit vxori,vt proinde quasi ferri non possit, vt mulier decipiens virum,possit hæc omnia lucrari,& habere ab eius hæredibus antefatum, omnia tamen committuntur religioni Dominorum Iudicantium.

His igitur omnibus, quæ in præsenti causa scripta sunt non obstantibus, pars aduersa,in informationibus, & in lectura facta in aula ipsius Sac.Reg.Cons.contendit, (vt mihi relatum est à pluribus,) quod dos consignata fuerit, dum ego totum oppositum præsupponebam, ex quo Dominus Ioannes Vincentius apprehẽdit,atque cepit possessionem Castrorum in dotem promissorum, licet demum instantibus quamplurimis creditoribus soceri fuerunt ab eo euicta,& ordine Sac.Reg.Cons. vendita, sed ad hoc est valdè aduertendum: nam vltra, quod in facto hęc consignatio (si fuerit,vel'ne) maximam recipit discussionem, adhuc tamen dico, quo de ea nulla certè debet haberi ratio per ea,quæ ad hoc dixit singulariter Andr. in constitut.licentiam,vers.cum nullam dedit dotem,vbi dicit notabiliter,quod mulier,quę non dedit dotem non lucratur dotarium, quod am- 10 pliat idem censendum esse in ea,quę dedit dotem ei,& dos à marito lucrata non est; paria enim sunt dicit ipse, dotem non dare, vel datam à marito, vel eius hæredibus non lucrari, & hoc etiam amplius fundatur ex regula communi, quod non dicitur fieri actus,quando non fit,vt perpetuò permaneat.

Præterea considero postremò, quod consi- 11 gnatio debet fieri cum effectu ex translatione dominij,per ea, quæ dicunt Doctores, & patet ex regula text. in l.non videntur data ff. de regul.iur.l.vbi autem §.final.ff.de verbor.obligat. in §.sic itaque institut.de actionib.vbi Iason, & alij, modo ob defectum Regij assensus numquam fuit translatum dominium dictorum castrorum in supradictum Dominum Ioannem Vincentium, & consequenter omnis consignatio si qua fortè facta fuisset, consignatio de facto, & non de iure diceretur, & sic nulla esset, atque inanis. Insuper etiam mortuo Domino Ioanne Francisco dotante non poterat Dominus Ioannes Vincentius capere possessionem prædictorum castrorum,vigore nullæ capitulationis ob defectum Regij assensus, & sic dominium fuit translatum in Dominam Hippolytam succeditricem, quæ statim comparuit in Reg.Cam. Summ. & petijt inuestituram offerendo releuium,& sic nullo modo potest dici consignata ipsi D. Ioan. Vincentio, & hæc sint vltra prædicta nouiter adducta pro satisfactione ambarum partium,& aduertẽtia Diminorũ Iudicantium. Reliqua verò suppleant cæteri Domini Aduocati. Et ita, &c. Salua tamen semper saniori, atque prudentiori deliberatione, & sententia, cui me in omnibus, atque per omnia semper alacriter subijcio,ac submitto, & sic,&c

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit.Comes Palatinus, & Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Verba enunciatiua posita in priuilegio Proregis probant, & nu.5.*
2 *Locumtenens gerens publicè officium sciente superiore, censetur præpositus ad illud officium.*
3 *Falsus Procurator comparente in iudicio sciente Domino præsumitur habere mandatum.*
4 *Scripturæ Regiæ Cancellariæ faciunt plenam fidem.*
6 *Crimen sacrilegij esset non credere Principi.*
7 *Proregem non fuisse deceptum in dubio credendum est.*
8 *Factum à Prorege censetur factum à Rege.*
9 *Officium Bidelli, & eius administratio spectat ad Proregem, & vide etiam nu.10.*
11 *Episcopus potest vnire Ecclesiam alteri Ecclesiæ, etiam non vocato Rectore.*
12 *Beneficij collatio facta vni, tenet si vacet alio modo, quam sit expressum, nisi de intentione mandantis aliter appareat.*
13 *Princeps non decipitur in iure, nec præsumitur in facto deceptus.*
14 *Officium Bidelli non venit in generali alienatione per prius alteri concessum.*
15 *Officia omnia sunt penes Regem, & solum eius administratio conceditur, & ideò non transeunt ad hæredem.*
16 *Officiales in officiis commissis dicuntur Vicarii Regis, & prouidere possunt de eorum Ministris, quando Rex non prouidit, at prouisos amouere non possunt.*
17 *Rex erigendo feudum si aliquem inuestierit, & decedat feudatarius, si postea Rex concedat Baroniam in feudum venit feudum deuolutum.*
18 *Priuilegium concessionis officii Bidelli, tenet etiam si vacaret alio modo, quia solum ad vitam conceduntur.*
19 *Priuilegium concessum per magnum Cancellarium expirat translato officio magni Cancellarii, secus verò est si nomine Regio fuerit concessum.*
20 *Officium Bidelli est pedissequum ad officium magni Cancellarii, quia seruit magno Cancellario.*
21 *Prorex potest concedere officium Bidelli, & non per hoc dicitur dismembrare officium Magni Cancellarii.*
22 *Afflicti decisio 101. commendatur, atque explicatur.*

Pro Cæsare Biscia, cum Domino Magno Regni Cancellario.

ARGVMENTVM.

An Dominus Prorex possit concedere officium Bidelli in præiudicium Magni Cancellarij, vt nec dicatur per hoc dismembrare officium.

CONSILIVM CXXIV.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

CVm omnium habere memoriam, & in nullo errare potius sit diuinitatis, quam humanitatis, exquo nimis valdè certè labilis est hominum memoria, vt ait I. C. varijs in locis, ideò cogitaui ea tantum pro aduertentia Dominorum Iudicantium recensere, quæ solummodo ad rem ipsam spectare videntur, cum res maximè agatur, non solum coram Excellentissimo huius nostri Regni Prorege, verum etiam coram illis circumspectissimis, atque oculatissimis viris eius Collateralibus, qui præsumūtur habere omnia in scrinio pectoris, idcirco dico, quod in hac causa nō poterit dubitari de aliqua obreptione, quę nouissimè imputatur, & allegatur in causa petitorij, postquam verissimum est Notarium Alphonsum Biscium fuisse olim assumptum ad officium Bidelli Almi Studij Neapolitani, vt est apertissimè demonstratum per testes, qui deponunt, quod Notarius Alphonsus exercuit officium Bidelli absque aliqua contradictione eorum, qui fuerunt in officio Magni Cancellarij huius nostri Regni Neapolitani.

Et demum in anno 1553. die vltimo Decembris dictus Notarius Alphonsus renunciauit officium prædictum in posse Regiæ Curiæ, in fauorem tamen, vtilitatem, & beneficium Notarij Cæsaris sui filij, cui Illustrissimus, & Reuerendissimus Dominus Cardinalis Paceccus tūc Locumtenens Generalis huius Regni officium
1 prædictum ad vitam cōcessit, & commendauit, vt in priuilegio desuper expedito clarissimè legitur, in quo fit mentio de dicta renunciatione facta per supradictum Notarium Alphonsum patrem, & hoc sufficit ad demonstrandam veritatem dictæ renunciationis, secundum Alex. in cons. 152. nu. 10 & seq. vol. 2. vbi voluit, quod si Locumtenens, siuè Vicepotestas gerat publi-
2 cè officium sciente suo superiore, ad quem pertinebat continere si non contineatur, censeatur præpositus per eum in officio, & idem dicit de Legato subdelegante causas, & de falso
3 Procuratore comparente in iudicio sciente Domino, & hoc idem firmauit idem Alex. in fortioribus terminis cons. 138. nu. 9. & seq. volum. 1. & hæc decisio procedit in casu nostro: nam Notarius Cæsar post istam renunciationem sic enunciatam exercuit ipse officium Bidelli viuente patre, qui post spolium in personam filij, ratificando renunciationem: immò ipsam magis approbando obtulit memoriale eidem Illustrissimo Domino Cardinali sua propria manu scriptum de spolio in personam filij, fatēdo filium possessorem, sicuti verè erat,

& etiam probatur per fidem intereſſentiæ ipſius Notarij Cæſaris vti Bidelli.

Præterea in dubium hoc reuocari aliquo pacto non poteſt, propter fidem authenticam ſcripturæ procedentis à Regia Cancellaria, quæ non fallitur, neque fallit, & cui ſtari debet de actu renunciæ, quæ fieri potuit tempore datæ priuilegij, vt probatur optimè in clement. 1. de probat. ibi, aut reſignationem beneficij alicuius recepiſſe, qui textus probat, quod literis Principis, etiam de facto alieno credendum eſt, probat idem Felyn. in cap. ex parte de reſcript. nu. 5. ibi, & adde ſi Papa mandat, & iſta ſint dicta quoad caput prætenſæ obreptionis; probatur etiam idem, quod & ſuperius: immò corroboratur ex textu in cap. 1. qui ſucceſſ. teneant. num. 14. vbi loquitur per iſta verba, videlicèt, quando Princeps agit ea, quę ad ipſum ſpectant ſicut creare Magiſtratus, & alia infert tunc notabile verbum, ſcilicet, quod crimen eſſet ſacrilegij non credere ipſi Principi, & melius hoc tractatur in §. ſed nec eſt alia iuſtior, quæ ſit prima cauſ. benef. amitt. poſt nu. 42. pag. mihi 47. col. 1. in princ. ibi, ſed ex quo non teſtificatur de ſuo commodo, & credi debet Excellentiſſimum Dominum Proregem non fuiſſe deceptum propter maximam peritiam perilluſtrium Dominorum Conſiliariorum ei à latere ſemper aſſiſtentium, vt dicit ibi Andreas.

Quo verò ad defectum poteſtatis Illuſtriſſimi, & Reuerendiſſimi Domini Cardinalis Locumtenentis ſatis libenter receſſiſſem à ſcribendo ſuper hoc puncto, tùm propter debitam reuerentiam, cum etiam propter alia duo; Primum, quia poteſtas clara eſt, & demonſtratur ex ampliſſimo eius priuilegio, vbi leguntur iſta verba formalia, videlicèt, quæ noſmetipſi faceremus, & facere poſſemus, & poſtea ſubdit; & vices noſtras; cum libera, & generali adminiſtratione, & quæ ſequuntur, &c. vnde ſuccedit, quod factum à Domino Prorege cenſetur factum ab ipſo Rege propter mandatum ei traditum, cum libera poteſtate, vt Andr. etiam dixit in cap. imperialem ante num. 12. & ſeq. ibi, ſed an Vicarius Regis pag. mihi 88. vbi col. 2. in princ. dicit non deberi in conſtituendo Vicario decipere ſubditos, ex quo ponit eum loco ſui, & hæc quoad primum dubium pro nunc ſcripſiſſe mihi ſatis videtur.

Secundum eſt, quia Excellentiſſimus Dominus Prorex vacante officio Magni Cancellarij contulit officium Bidelli Notario Cæſari Biſciæ, & hoc facere potuit poſtquam officium tunc, & adminiſtratio erat penes Regem, à quo profluunt omnes dignitates, & ad quem ſpectabat prouiſio, iuxta tradita in cap. 1. de ſed. vacant. in ſexto, vbi hoc probatur clariſſimè, probatur idem etiam in clem. 2. de reb. eccleſ. non al enand. vbi dicitur Epiſcopum poſſe vnire Eccleſiam alteri, etiam non vocato Rectore, vel Defenſore, & hoc, quia officium ſuum exercet, & facit, quod debet, vt dicit ibi gloſ. in verb. conſentiente, idem probat Io. Faber in §. licet in fin. de adoptionib. vbi allegat hunc textum, & ex his etiam euacuatur illa vana exceptio, ſeu inanis impugnatio poteſtatis: immò ex hoc cauſatur, quod conceſſio officij prædicti, vel ſtat cauſatiuè, vera exiſtente, ſcilicet renunciatione facta per dictum Alphonſum, quæ veriſſima certè fuit per deciſionem ſupradictæ clementinæ primæ de probationibus, vel ſtat principaliter, & de per ſe ſubſiſtens propter poteſtatem Excellentiſſimi Domini Proregis, qui potuit de nouo dare, & ita voluit, & hoc apertiſſimè demonſtratur ex verbis ipſiuſmet priuilegij, nempè in verbis illis, ſcilicet præſentium tenore, & ex certa noſtra ſcientia, deliberatè, atque conſulto, quæ profecto demonſtrant enixam Principis voluntatem, vt dilucidè apparet ex iuribus vulgaribus, quæ hic breuitatis cauſa omitto.

Nec prodeſt dicere, quod conceſſio iſta officij Bidelli, ſi non demóſtretur talis qualis prætenditur faciat præſumi obreptionem, vel nullitatem, ex regula cap. ſuſceptum de reſcript. in ſexto, vbi habetur, quod beneficij collatio facta vni tenet etiam ſi vacet alio modo, quam ſit in impetratione expreſſum: nam vltra allegata ſuperius reſpondetur ex mente, & verbis eiuſdem text. ibi, niſi de intentione mandãtis aliter appareret expreſsè, & in caſu noſtro expreſſiſſimè conſtat de voluntate concedentis, prout ipſa verba priuilegij apertiſſimè ſonant; vlterius, quia conceſſio huius officij etiam ſi ceſſaret cauſa impulſiua, & expreſſa, non exinde traheretur ad aliũm caſum, & ſic ceſſat diſpoſitio dicti cap. ſuſceptum de reſcript. ſecundum authoritatem Dec. in cap. poſtulaſti num. 10. & ſeq. de reſcript. & ita etiam omninò debet intelligi Andr. in cap. moribus ſi de feud. defunct. milit. in fin. pag. 48. col. 4. ſcilicet, quod aliter eſt, quando Rex errauit concedendo feudum Martini, quem credebat mortuum, ſed quando Princeps non decipitur, nec falli potuit propter Iuriſperitorum aſſiſtentiam, tunc voluntas ſua attendi debet, & hoc iudicio meo non habet dubietatem aliquam, quia in facto non errauit, & in iure non potuit errare.

Vlterius euacuatur etiam exceptio arbitrio meo nulliter quidem propoſita diſmembrationis officij: nam Excellẽtiſſimus Dominus Prorex vltra, quod fecit, quod debuit exercendo iuriſdictionem ſuam, adhuc illud non ipſe certè diſmembrauit, ſed officium, quod gerebat Alphonſus pater dedit Cæſari filio ad renunciam ſupradicti ſui patris, & quemadmodum ſucceſſor in officio Magni Cancellarij debuiſſet acquieſcere, & vti illo Bidello, etiam ſi eſſet pater in adminiſtratione ipſius, ita etiam ſubſtinere debet debitam adminiſtrationem Cæſaris filij in eius locum legitimè ſuffecti, propter vim ſpecialis prouiſionis factæ per Excellentiſſimum Dominum Proregem in perſonam ſupradicti Cęſaris eius filij, quæ vel immutando perſonas confirmauit, vel de nouo conceſſit, & tribuit, quia ſi verum erat, quod tunc officium Magni Regni Cancellarij vacabat per mortem Illuſtriſſimi quondam Domini Alexandri Gattinarij, Rex de ſuo largitus eſt, ſi autem non vacabat per mortem iure ſuperuento

ad

ad Regem certè spectabat concessio,& non pōt contrairi,vt Andr.dicit in cap.1.nu.2.& seqq.de eo,qui fin.sec.agnat. pag.75. nec separationem aliquam induxit, sed iam separatum disposuit officium suum exercendo,argum.l.si quis ędes ff.de seruit.vrban.præd. & hæc quoad caput allegatæ dismembrationis.

Quo verò ad aliud postremò caput alienationis officij, postea sequutæ in personam Illustrissimi D.Innici in anno 1554. die 25. mensis Iunij replicatur, quod Illustrissimus D.Innicus emit officium ab eodem Excellentissimo Domino Prorege, & hoc post priuilegium concessum ipsi Cæsari, propter quod in generali
14 alienatione non venit officium Bidelli prius alteri concessum : nam generalis alienatio restringitur propter concessionem in specie alteri factam, alias reuocaretur priuilegium Principis, & illud inciperet esse damnosum, quod permittendum non est,cum concessa in genere sic concessa videantur ne lædatur alter, & ne specialiter concessa reuocentur l. si peculium ff.de manumiss.testament. probat Luc.de Pen. in l.si diuina de exact.tribut.col.5. pag.31. in princ.colum.ibi si generalis concessio, Andr.in cap.1. de cap. qui cur.vend.Bald.etiam in l.si à Procuratore C. mandat. & alibi passim cum mille, atque innumeris alijs concordantibus.

Sublatis igitur omnibus obstantibus, & impugnationibus tanquam inaniter propositis remanet certè priuilegium supradicti Cæsaris Biscię Bidelli verum,iustum, & irreuocabile, & propterea oritur conclusio, vt nedum ipse Cæsar manutenendus sit in sua possessione, seu quasi,sed quod sibi omninò restitui debeant totaliter fructus præteriti,secundum text. in cap. bonæ extra de appellat. vbi hoc probatur in fine, iuncta sua glos.in verb. in eum statum, qui text.cum glos. est omninò legendus ad decisionem præsentis nostræ causæ : nam nimis valde facit ad rem ipsam, vt ibi est videre.

Præterea insuper ex dubijs mihi porrectis intuitu partis aduersæ considerabam, quod ex ipsius rei veritate officia omnia sunt penes Re-
15 gem, & perinde administratio sola nobis conceditur ; & ideò non transeunt ad hæredes, secundum Andr.in cap.1. quis dicatur Dux, post nu.2.& ibidem post num.4. pag.36. col.2. post princ. & col.3. in princ. vnde fit,quod isti offi-
16 ciales in officijs commissis dicuntur Vicarij Regis, & propterea possunt prouidere de eorum Ministris, quando Rex non prouidit, & prouisos amouere non possunt, secundum veram decisionem traditam in cap. licet de offic. Vicar. in sexto.

Nec obstat si fortè allegaretur per contrariam partem decisio Andr.in cap.1. de controuers.feud.apud pares terminanda pag.38.col.4. post nu.11.ibi,& sic in terra sua existente: nam ista decisio facit pro Notario Cæsare : dicit
17 enim ibi Andr. quod si Rex erigendo feudum aliquem inuestierit, & feudatarius deinde decedat,si postea Rex concedat Baroniam,in qua erat feudum prædictum, feudum deuolutum ad Regem venit in concessionem, & ratio decisionis est, quia tunc feudum non solum erat penes Regem, sed etiam erat ad eum reuersum,sed finge feudatarium viuere, prout in casu nostro viuit adhuc Cæsar, nemo dubitabit feudum prius distractum non venire in concessionem ex præallegatis superius rationibus.

Et in tantum vera,atque firma est conclusio
18 supra firmata in fauorem Notarij Cæsaris Biscię, quod si officium Bidelli alio modo tunc vacasset adhuc priuilegium concessionis suum sortiret effectum,& teneret, vt tradit Io.Faber in §.si plures instit. de hæred.instit. nec obstat, quod Andr. tenuerit contrarium in feudis in cap.moribus in fin.si de feud.defunct.milit.nam in feudis tractatur de maiori præiudicio, & de perpetua alienatione, quod aliter certè est in officijs,& beneficijs,quæ non nisi ad vitam tantum conceduntur ; nec etiam obstat,quod pars aduersa figurat etiam dicendo, quod Excellentissimus Vicerex fecerit priuilegium illud tūc vti magnus Cancellarius, & non vti Prorex, & proinde translato postea supradicto magno officio in personam Illustrissimi D. Innici expirat priuilegium concessum supradicto Notario Biscię : nam Prorex expressit concedere
19 nomine Regio, & concessit ad vitam prædicti Notarij, & proinde si dixit facere nomine Regio, cessat omnis scrupulus secundum Bald. in §.item Sacramenta de pac.iuram.firm. col.penult. vers.sed si Rex vult, quod donatio sua valeat, & ex hoc surgit etiam responsio ad aliud dubium, videlicet, An magnus totius Regni nostri Cancellarius teneatur seruare priuilegium prædictum concessum Notario Cæsari, quia eo tempore quo Illustrissimus D. Innicus emit officium magni Cancellarij,Notarius Cæsar habuerat iam priuilegium nomine Regis penes,quem erat officium prædictum,& sic restringitur secundum priuilegium propter concessionem primi in specie factam alteri,secundum Luc.de Pen. in l.si diuina de exact.tribut. pag.30.col.2.& propterea,qui succedit in dicto officio,vel illud emit tenetur certè seruare priuilegium prius concessum, tanquam factum esset à Rege cap. 1. de concess.præbend.in sexto in princ. Nec obstat, quod Excellentissimus Vicerex dando officium Bidelli dismembrauerit officium magni Cancellarij,vel illud,vt prętenditur debilitauerit, quia officium Bidelli est
20 pedissequum ad officium prædictum, & propterea ministerium potuit concedi homini electo per ipsum Dominum Proregem,qui non dismembrauit,neque separauit,sed concessit in seruitium officij, eligendo tantummodo aliam personam, quod fieri potuit, quia Bidellus seruit magno Domino Cancellario, & sic non est facta separatio, & si iste Bidellus decederet vti-
21 que magnus Cancellarius prouideret de alio, faciunt ad hoc notata per Aretin. in cons. 114. & hoc tanto magis tenendum est, postquam Dominus Prorex dedit ei officium, cui de necessitate magnus Cancellarius, etiam debebat tradere, & non alio ob varias causas ipsi Illustrissimo Domino magno Cancellario bene

notas

notas facit, etiam ad hoc text. in l. si vsusfructus mihi in biennium ff. de vsufruct. legat. facit etiã glos. final. alias allegata in cap. is cui de elect. in sexto, & tanto magis hoc fatendum est in casu nostro, vbi omnes habent causam ab eodem stipite, videlicet, ab Illustrissimo Domino Cardinali Prorege, & ista videtur mihi purissima veritas, cui me subscribo libentissimo, atque alacri, & hilari animo.

Nec denique etiam obstat decis. Afflict. 101. 22 ex quo ille Notarius non obtinuit à Papa concessionem, sed ab Archiepiscopo, & propterea morte illius Reuerendissimi Domini Archiepiscopi fuit finitum officium suum, & ideò rectè iudicauit Sacrum Regium Consilium, prout semper solet, & iudicio meo certè alias iudicasset, si Summus Pontifex ex id ei concessisset æquiparando in hoc casu Regem Pontifici.

Et ista pro nunc scripsisse sufficiant coram doctissimis, ac sapientissimis viris, qui subtiliora addent pro defensione iurium pauperrimi Biscię, cui succurrendum, puto etiam propter facti qualitatem, & scientiam Illustrissimi Domini Cancellarij, cuius ordine fuit spoliatus, & ab ipso officio deiectus: nam ita etiam probat text. in cap. is cui de elect. in sexto, cum similibus, secundum quem text. dico, quod debet intelligi meo quidem iudicio dicta supra allegata decisio Afflicti, & ita iuris esse censeo. Salua tamen semper prudentiori, atque meliori sententia, cui, &c. vnde, &c. quare, &c. nam, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Dominus Casalis Iugliani habet in eo iurisdictionem ciuilem, & criminalem, atque mixtam, tum mero, mixtoq; imperio, ac gladij potestatem, etiam contra exteros ibi delinquentes.*
2 *Iudex originis, vel domicilij vtrum possit punire crimina extra proprium territorium commissa.*
3 *Pręuentioni locus erit, quando iurisdictio est penes omnes Iudices loci originis cumulatiuè.*
4 *Iurisdictio specialis alicui tributa non tollit alteri habenti in eodem loco generalem, & ordinariam iurisdictionem.*
5 *Iurisdictio, quæ conceditur à lege, dicitur ordinaria.*
6 *Iurisdictio specialis alicui concessa per verba taxatiua, non derogat alteri per prius habenti generalem cognitionem.*
7 *Lex posterior, vel statutum derogat priori, quando posterior est primæ directè contraria, aliàs verò non.*
8 *In dubio iudicandum, primum priuilegium, non derogatum per secundum.*
9 *Mens declaratur ex probemio.*
10 *Actus cẽsetur factus vigore potestatis attributæ.*
11 *Vendere quis intelligit ius, quod habet.*
12 *Iurisdictionem habens in Capitaneum, seu in officium reuocabile, valdè differt à iurisdictione, quæ habet in feudum.*
13 *Priuilegij reuocatio in dubio non inducitur, & vide etiam num. 20. 23. 24. 26. & denique etiam 28.*
14 *Vendente Principe, vel Ministro, semper intelligitur exceptum præiudicium tertij.*
15 *Species ostendit genus suum.*
16 *Expressio speciei restringit genus suum.*
17 *Priuilegium nouum acquisitum, non per hoc censetur reuocatum antiquum, nisi de illa fuerit facta specifica mentio.*
18 *Iurisdictionem habens de iure communi in aliquo loco, habet illam, tanquam Iudex in exteros ibi delinquentes.*
19 *Iurisdictio omnis residet apud Regem, nec minima potest exerceri, nisi Principis authoritate, quæ solum competit Imperiali Maiestati.*
21 *Iurisdictio eo ipso, quod est concessa, comprehendit etiam forenses, nedum vasallos, & quo modo vide ibi latissimè, atque perampliè.*
22 *Possessio vniuersalis iurisdictionis acquiritur per vnicum actum, si tamen intentio, & causa vniuersalis vtentis adsit.*
25 *Prorex in mandatis non habet priuilegiorum reuocationem.*
27 *Infeudatio propter obligationes debitas à vasallo Domino, & è contra, dicitur contractus feudalis nominatus, & propterea sine causa non potest dari reuocatio.*

Pro Domino Duce Montisleonis, cum Domino Marchione Turtij.

ARGVMENTVM.

Quæritur de iurisdictione iurisdictionis, quam habet Dominus Casalis Iugliani in exteros ibi delinquentes, etiam inspecto iure communi, & de clausula abdicatiua, priuatiua, & annullatiua, à Sacro Regio Consilio, Magna Curia Vicariæ, & Regia Camera Summariæ, ac Magnorum Rationalium Residentium in Archiuio, & à quocumque alio Iudice, atque Officiali, & signanter à Capitaneo Ciuitatis Auersæ, & insuper, an primum priuilegium sit per secundum sublatum, annullatum, atque derogatum.

CONSILIVM CXXV.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

HÆc causa Illustrissimi Ducis Mõtisleonis, cum Illustrissimo Marchione Turtij rectè facto perpenso in paucis consistit, & arbitror (ni fallor) pro Domino Duce fore indubitanter iudicandum, postquam

postquàm omnis disceptatio oritur ex emptione facta per quondam Cosmum Pinellum in anno 1540. ab Illustrissimo, & Excellentissimo D. Petro de Toleto tunc Regni Prorege, in qua venditione inter cætera adest specifica venditio cognitionis iurisdictionis in exteros in Casali Iuliani delinquentes, & prætendit hoc cum clausula abdicatiua, & priuatiua, quasi ex hoc sit sublata cognitio, quam per prius Dux habebat, non ex speciali priuilegio, sed communi iure, iuxta notata in cap. 1. de rescript. & in cap. 1. de constitut. in sexto, & hæc est tota causa: nam si hic intermedius titulus non adesset non haberemus, de quo disputare, siquidem eo 1 ipso, quod Dux est Dominus Casalis, de quo non dubitatur, habetq. in eo iurisdictionem ciuilem, criminalem, & mixtam, cum mero, mixtoq. imperio, ac gladij potestatem, non erit ambigendum, quin cognitio exterorum ibi delinquentium spectet ad ipsum Ducem, ex regula text. in l. 1. & in auth. qua in Prouinc. C. vbi de crim. agi oport. in cap. 1. vbi glos. & Canonistæ extra de raptorib. Immò adest ma- 2 xima altercatio inter Doctores, si Iudex originis, vel domicilij possit punire crimina extra proprium territorium commissa, quasi quod cognitio priuatiuè spectet ad Iudicem loci, de quo latè per Couarru. practic. quæstion. cap. 11. vers. sexto, & per Vincent. de Franch. decis. 60. nec specialis titulus acquisitus mediante prædicta emptione, quicquam de per se operaretur: nam si Dux per prius habebat hanc cognitionem, non quia eadem particulariter præfato Cosmo sequitur, quod abdicata est à Duce, qui 3 generalem, & ordinariam cognitionem habebat; erit enim penes omnes eadem iurisdictio, sed cumulatiuè, & erit locus præuentioni, text. est ex quo sumitur hæc regula in l. 1. C. de offic. Præfect. Vrb. vbi Bart. & Salycet. notant, 4 quod licet specialis iurisdictio alicui tribuatur non propterea tollitur alteri habenti in eodem loco generalem iurisdictionem, & ordinariam: 5 nam quotiescumque à lege conceditur iurisdictio illa, dicitur ordinaria, ad text. in leg. & quia ff. de iurisdict. omn. iudic. Innocent. & alij, quos latè refert, & cumulat Aretin. in cap. cæterum de iudic. in tantum, quod Doctores voluerunt, 6 vt & si per verba taxatiua sit facta specialis cõcessio iurisdictionis, non per hoc sit in dubio derogatum alteri per prius habenti generalem cognitionem, de quo latè per Dec. in cons. 3. col. 2. nu. 3. qui alios cumulat, & fundatur hæc conclusio ex iuris conclusione indubitata satis propria ad casum, de quo agitur, vt tunc etiam legi priori per posteriorem derogetur, qui est casus fortior quando posterior lex est primæ in totum directo contraria, alias nunquam lex 7 posterior, vel statutum derogat priori, glos. est notabilis in verb. priores, & in verb. noscatur, vbi communiter Canonistæ in d. cap. 1. de constitut. in sexto, multa Dec. in d. cons. 3. & sem- 8 per in dubio iudicari debet, primum priuilegium non derogatum per secundum, vt latè per Aym. in cons. 21.

Tota difficultas oritur, quia prætendit pars habere hanc concessionem iurisdictionis in exteros, cum clausula abdicatiua, & priuatiua, in quo (quæso aduertatur:) nam ex eodem partis titulo iustitia Ducis elucidatur, siquidem in principio venditionis apparet, quod Prorex declarauit non velle vendere alias iurisdictiones, nec alia bona, quam spectantes, & spectantia ad Regiam Curiam, & licet ex probemio 9 mens declaretur, ad text. in l. final. ff. de hæred. instit. tamen hic interpretatione non egemus, cum hoc sit expressum: immò inseritur mandatum Caroli V. inuictissimi Imperatoris æternæ memoriæ, in quo datur facultas alienandi bona propria, ad quæ dicit velle recurrere, & 10 non ad aliena, vnde si vigore potestatis attributæ censetur actus factus, ad text. in l. final. ff. quand. ex fact. tut. & tamen hic sumus in claris, tum ex mandato inserto, tum etiam ex specifica declaratione, quam Prorex fecit, sequitur igitur, quod si Prorex nil aliud alienare voluit, quam quod erat Regiæ Curiæ, quod inquam, dum vult prætendi ex hac alienatione concessa iurisdictio, quæ Duci competebat, & sic inducere reuocationem anterioris priuilegij, & translationem iuris, quod penes Regiam Curiam non residebat, dico ex præfatis nullo iure subsistere posse, & Prorex non fecit, nec facere voluit, & ius semper intelligit, quem vendere, 11 ius, quod habet ad text. in l. qui tabernas ff. de contrahend. emption. per Andr. & cæteros in cap. 1. de cap. qui cur. vend. facit decisio etiam in venditione, seu concessione feudi Afflicti 334.

Hæc indubitata redduntur ex qualitate facti: nam si venditio facta Cosmo non posset adaptari in alio, quàm in iurisdictione Ducis, esset disputandus articulus si potuit hoc fieri, sed postquam idem Cosmus asseruit habere diuersas portiones in Casali Iuliani, in quibus defi- 12 ciebat ipsi iurisdictio: immò quandam partem habebat in Capitaneam, & sic in officium reuocabile, quod secus est, quando in feudum, de quo latè per Andr. & Afflict. in constitut. Reg. ea, quæ ad decus, & voluit acquirere Cosmus, id quod habebat in Capitaneam acquirere, inquam in feudum, & sic pariter iurisdictionem tàm primarum, quàm secundarum causarum, quam non habebat in alijs portionibus ab ipso ex diuersis titulis acquisitis, sequitur propterea, quod dum conceditur specialis iurisdictio in exteros in capitali, seu portione alterius, & sic habet locum clausula exterorum pro portionibus ad Cosmum spectantibus, & 13 sumus sub regula, quod in dubio non inducitur reuocatio priuilegij, & quod cum possit hoc subsistere, & non sit directo contrarium, verumq. substinebitur, maximè ne inducatur tertio præiudicium, quod non solum in Mini- 14 stro vendente, sed in Principe hoc semper intelligitur exceptum, ad text. in l. 2. §. si quis à principio, & §. merito ff. ne quid in loc. public. cum concordantib. consultò breuitatis causa omissis.

Hæc indubitata redduntur ex eodem partis priuilegio: nam dum emit secundas causas, &

voluit

voluit comprehendere etiam cognitionem causarum secundarum in parte Iuliani spectantem ad Ducem hoc specificè fuit dictum, verum quia non fuisset hoc venditum, nec concessum in præiudicium Ducis, fuit expressum, quod hoc erat de voluntate Ducis, cui postea Cosmus cedere debebat iurisdictionem illam secũdarum causarum, ergo manifestatur ex hoc, nec Cosmum voluisse emere, nisi quod erat Regiæ Curiæ in suis portionibus, nec Dominũ Proregem aliud vendidisse: immò ex hoc declaratur noluisse in aliquo Duci præiudicare, ex quo fit, vt de clausula abdicatiua, & priuatiua nulla sit consideratio habenda. si iurisdictio est restricta in portionibus casalis ad Cosmum spectantibus, in quibus habebit eam iurisdictionem, cum clausula abdicatiua.

Sed verè hæc clausula fuit apposita quoad Regios Officiales, & signanter respectu Capitanei Ciuitatis Auersæ: nam dicitur cum iurisdictione abdicatiua, priuatiua, & annullatiua à Sac. Reg. Cons. Mag. Cur. Vicar. & Reg. Cam. Summar. à Curia Magistrorum Rationalium residentium in Archiuio, & à quocumque alio Iudice, & Tribunali, & signanter à Capitaneo, & Officialibus Ciuitatis Auersæ, & post hæc conceditur iurisdictio in exteros, & dicit, quod spectet ad ipsum Cosmum, eiusq. Officiales, & non ad dictum Capitaneum Ciuitatis Auersæ, & alia Tribunalia, vt supra; & sic licet adsit verbum illud, quocumque, tamen subsequitur verbum, alio, & dicitur à quocumque alio Iudice, & Tribunali, vnde voluit declarare, & restringere verbum, quocumque, cum dictione aliud. similiter repetitiua, iuxta glos. vulgarem, vbi Bald. & Doctor. in l. si fugitiui C. de seru. fugit. hinc statim subdit, & signanter à Capitaneo Ciuitatis Auersæ, quæ species ostendit genus suum, quod intellexerit de Officialibus Regijs supra expressis, ad text. in l. fin. ff. de vin. tritic. & oleo legat. nec est nouum, quod expressio speciei declaret, & restringat genus suum, de quo per Oldrad. in cons. 8. vbi notabiliter, maximè quando sunt omnia posita in eadem oratione, vt latè Dec. in cons. 92. col. 2. in quibus tanquam vulgaribus non insisto, sed subsequentia verba priuilegij tollunt omne scrupulum: nam dicit, declarantes per præsentem nullum, & inualidum omne totum, & quicquid sequeretur, & fieret per dicta Tribunalia, & Officiales Regios supradictos; ergo declarando vnam partem priuilegij per aliam, ad text. in l. filiabus de legat. 1. videtur ex prædictis indubitatum reddi clausulam prædictam appositam, respectu Regiorum Officialium.

Sed quando prędicta non haberemus, & disputandus esset articulus, si per nouum titulum, & priuilegium acquisitum à Cosmo est sublatum, & reuocatum priuilegium anterius Ducis, pariter hæc causa habet pro Duce solidissimas iuris conclusiones: nam regula est, quod secundum priuilegium non tollit primum, nisi de illo fuerit specifica mentio facta, & hoc in casu in quo tollere Rex potest de potestate ordinaria, vt infra dicam, qualis non est casus noster, quæ regula limitatur, quando primum priuilegium aliud non continet, nisi id, quod alias permissum erat, & licebat de iure communi, quia cum præsumatur Principem omnia habere in scrinio pectoris, videtur etiam scientiam habere primi priuilegij ius idem continentis, & propterea videtur ex certa scientia reuocare, eo ipso, quod facit primum priuilegium primo contrarium eodem modo, quo per legem secundam contrariam censetur. prima reuocata, & hæc est distinctio communis, de qua in cap. 1. de constit. in sexto, & in cap. 1. de rescript. cum alijs concordantibus.

Dicet pars, quod cognitio exterorum spectat ad Ducem de iure communi, quia tanquam habens iurisdictionem in territorio, habet de iure cognitionem tanquam Iudex loci in exteros ibi delinquentes, ergo continet priuilegium idem, quod ius commune, & consequenter potuit per secundum priuilegium tolli, eo magis, quia videtur, quod non sit ius in re, sed ad rem, quo casu per secundum priuilegium speciale videtur tolli primum priuilegium generale.

Hæc omnia non merentur allegari in casu, de quo agitur: nam allucinatur pars aduersa, si dicit competere hanc iurisdictionem Duci de iure communi, cum omnis iurisdictio resideat penes Regem tanquam in fonte, à quo fluit, & refluit, dicit Bald. in cap. 1. quis dicatur Dux, ita quod, nec minima iurisdictio potest exerceri, nisi Principis authoritate, idem Bald. in cap. 1. §. hæc de allodijs, latè Afflict. in d. cap. 1. quis dicatur Dux in 1. notab. maximè in iurisdictione criminali, meri, & mixti imperij, quam dixit Afflict. in constit. ea, quæ ad decus, quod est iurisdictio suprema, quæ solum competit Imperiali Maiestati, & Regibus, qui habent in eorum Regnis Imperij iura, vnde cum habere, & exercere iurisdictionem per alios, quam per Reges sit prohibitum de iure, & intantum penes alios hoc resideat, inquantum per specificas concessiones hoc est permissum igitur vanum est tractare, quod hic sumus in reuocatione priuilegij competentis, de iure communi ius enim commune interpetratur, quid veniat in iurisdictione concessa inter quæ est cognitio omnium delinquentium in territorio, sed id, quod est concessum, quod est iurisdictio non competebat alias de iure communi, & ob id non habet locum fallentia, sed regula, vt primum priuilegium nunquam tollatur per secundum, nisi illius sit facta specifica mentio, & eo ipso, quod habet Dux iurisdictionem concessam, quæ comprehendit etiam forenses, dicitur à principio ius acquisitum taliter, quod ex exercitio iurisdictionis in vasallos dictur retinuisse, non solum acquisiuisse ius exercendi in exteros, etiam quod nunquam exercuerit, ita quod non est ius ad rem, sed suam iam acquisita quoad retinetur (vt dixi) per exercitium iurisdictionis, in reliquo tanquam comprehensum sub iurisdictione vniuersali, quæ prædicatur de exercitio cognitionis in plures, videlicèt, etiam vasallos, & exteros decisio est satis elegans Floriani in l. si quis ex

diutur-

diuturno ff. si seruit. vendic. vbi tradens, quod effectus præscriptionis causatus ex iure reali porrigitur ad omnes; infert, quod qui perscri-
22 bit iurisdictionem in territorio potest punire, etiam forenses delinquentes ibidem, dato quod quoad eos nunquam vsus fuerat aliqua quasi possessione, quem sequutus fuit Felyn. qui multa pulchra dicit in cap. auditis post nu. 28. vers. sic etiam intellige Bald. extra de rescript. nam magis consideranda est causa actus, quam ipsius actus exercitium, & propterea per vnum
23 actum singularem, si tamen intentio, & causa vniuersalis vtentis adsit acquiritur vniuersalis possessio, ait Bald. in l. 1. C. de emancip. liber. nu. 25. & ita procedit doctrina Bart. in l. arboribus §. de illo ff. de vsufruct. vbi per illum text. tradit, quod per vnum actum singularem retinetur quasi possessio totius iuris in vniuerso, & allegari ad hoc solet sollemnis decisio Innocent. in cap. dilecti col. 1. in fin. de cappell. monach. latè Abb. & Io. Andr. in cap. 1. de relig. domib. & idem Io. Andr. post Innocent. in cap. cum in tua extra de decim. vbi latè Abb. & vis consistit, quod hæc iurisdictio, comprehendatur sub concessione generalis iurisdictionis: nam tunc vnica est iurisdictio, quæ habet suas contiguitates, & annexitates, vt sic possessio, & præscriptio vnius comprehendat omnia, vt singulariter declarat Anton. de Butr. in cap. fin. in antepenult. & penult. colum. de causf. possess. & propriet. per Anchar. in regul. sine possessione de regul. iur. in sexto, & maximè hæc procedunt, quando est ius quæsitum mediante priuilegio, & concessione facta à Superiore, vel mediante contractu, & ita se declarat, & limitat Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdum ff. de itiner. actuq. priuat. in l. 3. post num. 5 ff. de acquir. possess. & ibi Alexand. colum. penult. in princ. vbi Iaf. & cæteri omnes, in tantum, quod dicetur habere Ducem specialem priuilegium in exteros, quia in primo priuilegio generali in vniuerso dicetur quæsitum ius formale in omni eius specie, quod continetur sub genere, Compost. & Io. Andr. in cap. 1. de rescript. col. 1. Aret. cons. 76 col. 2. in princ.

Sed quando essemus in priuilegio continente ius commune habet conclusio illa infrascriptas limitationes, omnes proprias ad casum, de quo agitur.

Prima limitatio fuit, quando priuilegium est in totum conforme iuri communi, secus si pro
24 parte: nam cum non reuocetur id, quod non est de iure communi, nec pariter ex verisimili mente censetur reuocatum priuilegium, pro parte ius commune continente, ita Innocent. in cap. veniens de rescript. Butr. in d. cap. 1. de rescript. 3. col. vers. aduerte hoc dictum, Tinoll. ibidem 2. col. in princ. Dec. ibidem col. 7. vers. & prædicta conclusio: vnde cum Ducis priuilegium etiam secundam partis lecturam plura contineat, non alias de iure communi permissa, sequitur propterea, quod cessat obiectum.

Secunda limitatio est, quando secundum priuilegium generale derogaret in totum, vel ni-
25 mis læderet primum priuilegiatum: nam tunc ex verisimili mente non derogatur primo priuilegio, licet ius commune contineat, Hostiens. in tit. de rescript. in verb quod cui præiudicet post nu. 15. quod sequitur Io. Andr. in d. cap. 1. col. 1. & hoc est, quod dixit Rip. ibidem, vt conclusio ista non procedat, quando verisimiliter Rex non concessisset speciale priuilegium in derogationē primi, de qua decisione meminit D. de Frāch. ad propositum in decis. 125. & hoc fuit latè fundatum ex eodem priuilegio, & etiā in allegata decisione Sac. Reg. Cons. dicitur in fine optimum verbum, quod hæc omnia procedunt in Rege, sed quando sumus in Ministro, qui vti Procurator vult vendere bona Regis, vt in casu, de quo agimus, non est dicendum ex verisimili mente, quod voluerit tollere totam hanc iurisdictionem, quam Dux habebat in exteros, & pro venditione facienda Cosmo Pinello velle derogare, & præiudicare priuilegijs Domini Ducis personæ, tàm benemeritæ, & qualitatis notæ, cum nec priuilegiorum etiam reuocationem habeat Prorex in mandatis.

Tertia, & vltima est, quod si priuilegium
26 primum contineat ius commune, non reuocabitur secundum, quando ex causa onerosa, & transiuit in vim cōtractus, quia siuè sit ius quærēdum, siuè quæsitum, siuè in rem, siuè ad rem, nec etiam reuocabitur per secūdum priuilegiū, vt post alios tradit Felyn. in cap. 1. col. 4. vers. quarto limito de rescript. & ratio viua est, quia cum infeudatio sit contractus feudalis, qui propter obligationes debitas à vasallo Domino, &
27 è contra dicitur ob id contractus nominatus, vt per Andr. in prælud. feudor. q. 5. & per Camer. in cap. imperialem pag. 8. lit. M. & latius per Aflict. in decis. 65. propterea sine causa non potest dari infeudationis, seu contractus feudalis reuocatio, de quo in cap. 1. de feud. sine culp. non amitt. & in cap. 1. quo temp. mil. cum concord. hinc Bald. vbi supra infert, quod si fecerit Dominus secundum priuilegium alteri concesso, quod irritabitur secundum, & remanebit primum priuilegium, allegat text. in d. cap. 1. de constit. in sexto, & hoc est, quod dixit glos. in d. cap. 1. de constit. nu. 6. in vers. reuocare, quæ se remittit ad notata in regul. qui prior de regul. iur. in sexto, vbi glos. in 3. addit. tradēs non procedere reuocationem in his, quæ pendent à voluntate duorum, sed in priuilegijs tantum à voluntate vnius, maximè quando adest causa onerosa, vt hic; siquidem ex scripturis præsentatis apparet Prædecessoris Ducis Casale hoc emisse, de quo per Bald. in l. qui se patris C. vnd. lib. latè Dec. in cons. 270. 580. & 588. & multa ad propositum discurrit Capyc. in sua decis. 166. & 121. nu. 15. Quæ sint ex abundanti dicta pro qualitate Illustrissimi Domini Ducis: nam verè causa his disputationibus non eget, postquam nec Dominus Cosmus voluit hanc iurisdictionem acquirere, nec Excellentissimus Prorex vendere; & sic, &c. quare, &c. vnde, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVM-

SVMMARIVM.

1 Contractus venditionis feudi est nullus, quando ex eo inducitur feudi diuisio.
2 Prorex non potest assentire super venditione feudi, quando ipsius feudi inducitur diuisio.
3 Rex non potest assentire super alienatione feudi, quand. præcedit reuocatio.
4 Actor sine actione experiri non potest.
5 Conuentus absolui debet, actore non probante.
6 Contractus non rescinditur, quando plura corpora sunt vendita, si vnus deficit, & vide etiam num. 23.
7 Error, & ignorantia excludit delictum, & excusat contrahentes, quia consensu, non autem ignorantia obligamur.
8 Clausula posita in venditione feudi, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, operatur, vt veniãt omnia illa, quæ per legem, consuetudinem, aut statutum sunt deputata.
9 Clausula, cum integro statu habet maiorem effectum clausulæ, cum omnibus iuribus.
10 Feudum est veluti homo mutus, & surdus, vtens ministerio feudatarij, apud quem consistit, vt scilicet loco sui tanquam pica, & organum vices gerat, & dismembratas, & recisas partes redintegret, & reuniat.
11 Venditio tunc facta intelligitur dici solet ad corpus, quando contrahentes à corpore conceptum expreßerunt.
12 Vendens rem certis finibus limitatam, vtputa iugerum centum, si tamen sunt iugera centum, & decem, veniunt etiam, & illa decem, nec quicquam de pretio addere tenetur.
13 Error confinium non vitiat, nec minuit contractum, quando constat de corpore.
14 Excipiens partes actoris sibi competit onus probandi.
15 Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse.
16 Via publica dicitur confinis naturalis, & perpetua, & diuidit in dubio.
17 Actrix, quæ suam non probauit intentionem debet reijci, & conuentus absolui ab impetitis.
18 Flumen est confinis naturalis.
19 Riui aquarum, montes, & valles dicuntur proprij, atque veri confines, & naturales.
20 Feudum non potest consistere partim in vna Prouincia, & partim in alia, & in dubio.
21 Instrumentum dicitur vera, atque realis probatio.
22 Coniecturæ, & probationes meliores, & plures sunt præferendæ, vel saltem reddunt rem dubiam taliter, quod succumbere debet ille, ad quem spectat onus probandi.
24 Vtile per inutile in contractibus inseparabilibus non vitiatur.
25 Contractus tot sunt, quot sunt res deductæ.
26 Feudum si conceditur, & allodium sine assensu, licet non valeat respectu feudi, valebit tamen respectu allodii.
27 Vendens sine assensu Apostolico rem Ecclesiæ, cum profana, valebit venditio respectu rei non sacræ.
28 Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non valeat quoad omnia, subsistinebitur tamen quoad præsentia.
29 Venditio plurium rerum vnico pretio facta dicuntur plures venditiones, & de singulis ex empto agi potest.

Pro Domino Augustino Rendone, cum Domino Duce Martinæ.

ARGVMENTVM.

Quæritur, num si vnico pretio facta sit venditio plurium rerum feudalium, an sint plures contractus, ita vt separatim possit agi pro vno feudo, vel rescindatur venditio in totum, & tunc vtile per inutile vitietur.

CONSILIVM CXXVI.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

PArtis actricis in constantia, vt ita dicam, quæ modo huc, modo illuc semper vagatur in iudicijs, & actionibus per ipsam diuersimodè sæpè propositis, arguit profectò, (ni fallor) notoriam ipsius rei conuenti iustitiam. Primò enim iudicium rescissionis propter læsionem, insimulq. annullationis propter dolum contractus initi inter Dominum Ducem, & Dominum Iulium Caracciolum, à quo Dominus Augustinus Baro ipse causam habet proposuit, in quo cum intelligeret ex deductis non posse se firmare, aliud nempè intentauit iudicium, prætendendo scilicet, nullitatem supradicti contractus ex defectu assensus, quæ nullibi in contractu iam dicto interuenisse affirmat.

Non est mihi ergo immorandum in primo iudicio, vt exceptiones pro conuento fundem, & demonstrem: nam mihi fas sit dicere, quod pars aduersa inuitis etiam dentibus fuit coacta præter suam expectationem fateri in tali iudicio nullum penitus ei ius fouere; dum enim læsionem allegat, deficit certè, atque proculdubio in probatis, & dum se vlterius in dolo fundat est demonstratum per testesmet non adfuisse dolum, qui contractui huic causam dedit, vt talis contractus tanquam bonæ fidei annulletur, vt colligitur ex toto titulo instituto de actionib. sed vt ipsamet pars fatetur fuisse forsan tantummodo incidentem dolum circa pretij quantitatem, ex quibus dico; quod & si suam fundasset intentionem, nec propositum iudicium procederet, cum altera scilicet ratione fuisset actor obligatus proponere iudicium, non

non simpliciter pro restitutione rei venditæ, sed vel pro restitutione, vel pro suppletione iusti pretij concedendo in hoc emptori facultatem, num vellet supplere, num diminuere, iuxta terminos text. cum materia in l.2. C. de rescin. vendit.

Hac igitur de causa est videndum quid per secundum iudicium institutum prætendatur, & vt mihi ipsi persuadeo hoc in summa per partem aduersam prætenditur; contractum scilicet venditionis Terræ Baraggiani, cum alijs in eo nominatis defensis, & feudis inhabitatis fuisse, ab initio nullum, illa potissimum de causa, quod vnius tãtummodo feudi in contractu venditionis inclusio, scilicet Platani fuit facta mentio
1 cum diuisione, vt vna tantum eius feudi pars in emptorem transiret, vltra scilicet flumen: altera verò venditori remaneret illa, videlicet, circa flumen, in quo cum assensus non interuenerit, nec potuerit expediri obstante Regia Pra-
2 gmatica inhibente per Excellentissimum Dominum Proregem assensum præstari in hisce diuisionibus, qui nec etiam per Regem expediri posset stante reuocatione iam facta per Do-
3 minum Ducem vigore authoritatis sibi attributæ per constitut. Regni diuæ memoriæ, & ex his fit, vt acerrimè contendat contractum hunc nullum ab initio fuisse, sicque feudorum possessorem obstrictum esse ad illorum restitutionem, sed ex exceptionibus, quæ in promptu per conuentum opponuntur manifestissimè apparebit, quam vana, & inanis sit ipsius contrariæ partis, & actio, & insimul prætendentia, ad cuius patefactionem pro nunc tria solummodo opponit, ex quibus clarissimè liquebit de iustitia suæ causæ.

Et primò apertissimum est omnibus, Actorem de iure prohiberi experiri posse sine actio-
4 ne ex vulgata regula l. videamus ff. de negot. gest. cum mille alijs concordantib. Secundò, qd si actio competeret, quia actoris partes fungitur fundare quis debet non per ambages, neq; tortuosos inutiles circuitus suam intẽtionem; nã alias cõuentus iure, quo possessores vincere
5 solet absolui deberet, ad text. in l.2. ff. de probationibus, ad text. in l. vti frui ff. de vsufruct. petit. in §. commodum institut. de interdict. in l. final. C. de rei vendicat. cum sexcentis alijs similibus. Tertiò dicit, quod si insuper forsan competeret aliqua actio, quę propositam actionem fundaret, non ex hoc perindè sequeretur,
6 quod totus contractus, in quo plura separata corpora fuerunt vendita corrueret, prout ipsa pars aduersa petijt, sed vẽdicationem illius partis corporis tantum, quod præsupponit esse diuisum, & segregatum haberet.

Sigillatim itaque vnamquamque de per se exceptionem propositam modo discutiamus, & pro solido fundamento primæ, & principalis exceptionis illud est in facto animaduertendũ, quod feudum, de quo agitur, & in eo prætenditur diuisio, est feudum nuncupatum Platani, quod quidem ante venditionem factam D. Iulio Caracciolo, quæ fuit (ni fallor) in ann. 1555. fuerat etiam cum pacto de retrouẽdendo prius venditum Domino Bernardo Caracciolo, cum omnibus iuribus, & prætendentijs suis quibuscumque, & hæc fuit causa propter quam à venditione facta Dõmino Iulio, exceptuatum fuit feudum Platani simpliciter, non medietas, neque tertia, vel quarta pars, & sic de mente contrahentium apparet numquam fuisse, nec voluisse diuidere supradictum feudum, & hoc pro causa facti etiam posito negamus expressè actionem aliquam competere posse actori, quia si verum est, quod noluerunt diuidere feudum, vt clarè colligitur ex verbis vtriusque contractus tàm initi cum dicto Domino Bernardo, quàm etiam cum supradicto Domino Iulio Caracciolo in vno totum vendendo, in altero totum excipiendo, posito tamen, quod verum esset, quod in vẽditione facta ipsi D. Iulio aliquid de feudo Platani venisset, quod est merè somnium aereum, vt inferius demõstrabo, id ex errore, & forsan ignorantia processisse: qui quidem error, & ignorantia id operatur,
7 vt minimè deliquisse credantur, nec contra legis prohibitionem feciſſe quidquam contrahẽtes, vt est text. in l. generali, ibi cõsensum enim non ignorantiam volumus obligari, & l. genero ff. de his, qui notant. infam. ibi, ne ignorantia puniantur in l. si ignorans C. locati, per quæ iura plura decidit Andr. in tit. de controu. in tit. masculi. & fœmin. in addit. in tit. quib. mod. feud. amitt. nu. 28. in tit. de statut. contra libertatem in verb. mille marchiarum in tit. de proh. feud. alien. per Feder. n. 77. & denique in tit. de prohib. feud. alien. per Lothar.

Hoc itaq; pro constanti posito, quod contrahẽtes noluerint diuidere, prout ex verbis vtriusque contractus dilucidè apparet, atque manifestissimè, quod nullum ius, & nulla actio circa reuocationem competit venditori, sed si ex errore aliqua pars Platani, in hoc secundo contractu fuisset in emptorem trãslata, posset primus emptor in quem totum feudũ Platani erat iam venditum vendicare, illudq. suo corpori redintegrare, atq; reunire; & est certè, quod celebrata fuit venditio, cum omnibus iuribus, &
8 pertinentijs suis quibuscũque, quæ quidem clausula operatur, vt veniant omnia illa, quæ per legem, consuetudinem, vel statutum sunt deputata, vt accedant alicui contractui, iuxta tradita per Innoc. in cap. cum ad sedẽ in princ. de restit. spol. de qua clausula latius per Alex. in cõs. 45. incip. de celerrima lib. 1. & ante ipsum Bald. in cons. 443. lib. 1. tradit plura etiam Soccin. cons. 47. lib. 1. plenissimè Dec. in cons. 516. cum igitur non solum hoc sit de accessorijs pertinẽtijs, sed secundum ipsam aduersam partem pars nempè fortassis integralis feudi Platani, non est inquã dubium, quod in prima venditione non venit, & fuit vendita, attento insuper, quod adest alia clausula similem, vel maiorem effectum importans, scilicet cum integro statu, de qua
9 latius in l. si quando cum materia C. de bon. vacant. lib. 10. & alia ad habendum, & cætera, de qua per Decium in cons. suo 500. Immò amplio, quod si alia adessent iura spectantia ad istud feudum, omnia fuissent in primum

emptorem translata, ita vt posset illa redin-
10 tegrare. Feudum enim est veluti homo mutus, & surdus vtens ministerio feudatarij apud quem consistit, vt scilicet loco, & vices suas tanquam pica, & organum gerat, & dismembratas,& recisas partes redintegret, & reuniat, iuxta tradita per glos.in constit. Regni consuetudinem,in glos.magna post medium, & traditur per Capyc. decis.1.

Nec dicatur ex aduerso,quod dum fuit facta venditio D. Bernardo fuerint assignati certi confines,videlicet vsque ad flumen,& sic,vt nihil aliud habere possit,nec petere: nam respondetur,quod in hoc pars magnoperè decipitur:
11 si enim verum est, quod venditio ad corpus,vt dici solet, facta fuit, & quia à corpore contrahentes conceptum expresserunt, & quia mensura, & numerus in contractu non aliter fuit expressus, & quia totum Platanum voluerunt, quod sit venditum,succedit communis illa Doctorum omnium conclusio, quod, quidquid est venditum censetur sub eodem illo contractu comprehensum: immò casus est in fortioribus terminis, puta si dixisset, vendo tibi (exempli
12 gratia) rus certis finibus limitatum, quod tantæ capacitatis est, videlicet iugerum centum, & postea repertum fuit, quod erat centum, & decem,certum est, quod veniunt in venditione quoque etiam illa iugera decem: est enim hoc casu adiecta mensura loco falsæ demonstrationis,quæ non vitiat,postquam de corpore euidēter apparet l.si seruus legatus §.qui fuit ff. de legat.1.l.si venditor ff.de act.empt.ita ante omnes Oldrad.in cons.197. incip. in concessione, cuiusdam, quem sequutus fuit Io.Andr. in addit.ad Speculat.in tit.de empt. & vendit. in addit.quæ incipit,hic quæritur si venditor,Bart.in rubr. de contrah.emption. & alios, quos refert Fabian. de Monte in suo tract. de empt.& vendit.in 6.quæst.scilicet versiculo,quid est contra si vendatur fundus paulo post nu.19.Dec.cons. 500. latissimè materiam explicat more suo solito.Couarru.lib.practic.quæst.cap.3. & in casu prædicto omnia cedunt lucro emptoris, nec quicquam pro ea parte,quæ vltra expressum 8
numerum in fundo reperitur tenetur emptor conuento pretio adijcere, vbi pretium feudi vnicum est ad text. in l. si venditor hominis in princ.ff.de actionib.empt.Assignatio enim cō-
13 finium, qui veri non reperiuntur, quando tamen de corpore constat non minuit corpus vēditum,sed integrum corpus debetur,& falsi, & non veri fines loco falsæ demonstrationis pōnuntur,quæ non minuunt, neque alterant,contractum,quod iuribus,rationibus, ac authoritatibus diuersorum Doctorum probatur quamplurimis, & infinitis: est enim primo de hoc meo quidem iudicio particularis mentio in textu l.patronus §.1.cum seq. ff.de legat.3. in l. quibus diebus §.qui dotalem ff.de condit.& demonstrat. & ratio est prompta, quia appositio confinium non est de præcisa necessitate contractus,sed tantum pro demonstratione rei,quę si aliundè appareat, illorū appositione minimè certè indigemus, ad text.in l.cū seruo §.1. ff.de contrah.empt. quicquid.n.vltra demonstrationes necessarias adijcitur, frustra est l.1.§.fin. ff. de dot. prælegat. si enim omissio non vitiaret multo magis nec erronea expressio,per text.in l.vnic. C.de rei vxor.action.

Quod error postea cōfinium non vitiet, nec minuat contractum si de corpore aliundè constet,tenuit glos.in d.l.si cum seruo, & in l.si fortidianum C. de legat. Bart. omninò videndus in l.demonstratio in septima principali quæstione ff.de conditionib. & demonstrationib. Bald. in l.1. in 3.colum. ff. de edend. idem Bald. in l. etiam in penultim.colum. de execut. rei iudic. Felyn.in cap. significasti de rescript. & Doctores omnes communiter in l.si quis in fundi vocabulo ff.de legat.1. Paris. cons.58. volum.3. & ex hoc (ni fallor) credo, quod satis, superque satis abundè prima sit fundata exceptio, nullam scilicet aduersæ parti competere actionem, postquam & totum Platanum à se abdicare voluit, illud in primum emptorem transferendo, & in hac secunda etiam venditione, similiter totum Platanum excipere voluit, vt in illa penitus includeretur, sicque & si per errorem alij forsan sint expressi confines, quia de voluntate contrahentium constat, insuperquè satis dilucidè apparet de corpore vendito totum in primum emptorem fuisse translatum,cui si aliquid à corpore isto deficit, competit actio non Domino Duci, qui vt superius dixi omnia transtulit, nec aliquid sibi penitus reseruauit.

Secūda proposita exceptio non minus quam præcedens nulliter proculdubio fundatur: est enim verum, quod partes actoris in hoc fun-
14 guntur, vt eis competat probandi onus, & est etiam verissimum insuper, quod probationes per testes in hoc non habent locum, sed tantum per enunciationes factas in scripturis antiquis,ex quibus intendit probare feudum Platani, etiam vltra flumen extendi, & in primis reproducendo scripturam factam in ann.1545. in qua tractatur,quod cum enim querelam,exposuisset quidam Paulus de la Magna asserens se fuisse spoliatum à Comite Brientiæ de Terra Labellæ,& de Castris inhabitatis Sanctæ Sophiæ, & Platani, fuit per conuentum petitum, vt declararentur confines prædictorum locorum,& actor illa declarauit, & vt ita dicam cōfinauit iuxta territorium scilicet Muri, iuxta territorium de le Caldane, iuxta territorium Baragiani, iuxta territorium Marmori, & Valuani; prætendit igitur ex hac scriptura,quod si territorium Platani confinat cū territorio Ciuitatis Muri, quod ex hoc manifestissimè detegatur Platanum se quoque extendi vltra flumen cum territorium Muri sit vltra flumē, sed hæc prima scriptura non tantū partis intentionem non probat,sed contrarium fundat:non enim in ea describuntur tantum confines Platani, sed aliorum etiam locorū,videlicet Sanctæ Sophiæ, & Labellæ, & singula singulis referendo secundum ordinem scripturę:nam territorium Muri datur pro confini Terræ Labellæ, sicuti est verum territorium Caldanæ, & Baraggiani

datur

datur pro confini feudi Sanctæ Sophiæ, prout verè nunc etiam cum istis confinat. Territorium verò Marmori,& Valuani datur pro confini feudi Platani, quæ quidem confinia verè, (vt parsmet aperte fatetur) non sunt vltra flumen,sed intra, & sic hæc prima scriptura nihil facit: immò contrarium rectè intuenti videtur probare,vt supra dictum est.

Ponderat rursus pars aduersa aliam scripturam Reginæ Ioannæ,in qua dum loquitur confirmando feudum Sanctæ Sophiæ eum appellat extare iuxta territorium Platani,sic igitur Sancta Sophia est vltra flumen, sed nec hęc secũda scriptura quidquam proficit: nam vltra, quod dicit territorium non est Platani, sed particulare nomen sortitum fuit, videlicet, *l'Isca del Piatano*,& sic non probat confinare cum feudo Platani,dico vlterius, quod dicta scriptura veritatem explicat in hoc,accipiendo,quod flumen est in territorio Platani, cum quo flumine verè feudum Sanctæ Sophiæ confinat, & sic non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse vulgatis iuribus.

Tertia est scriptura alia reproducta,in qua tractatur de confinibus Sanctæ Sophiæ,& inter alia dicitur,iuxta territorium Labellæ, iuxta territorium Sanctæ Sophiæ, & inter alia dicitur iuxta territorium Platani situm in eadem Prouincia Basilicatæ, iuxta territorium Valuani,iuxta territorium Labellæ,iuxta territorium Sanctæ Sophiæ, ex qua inconuincibiliter contraria pars probare asserit, quod Platanum sit vltra flumen, dum ei assignatur pro confini territorium Labellæ, sed hæc scriptura constanter est erronea ex hoc, quod asserit, Platanum esse situm in Prouincia Basilicatæ, cuius contrarium demonstratur per partis scripturam authenticam, vtpotè desumptam ab Archiuio Regiæ Cameræ Summariæ,& propria à cedulario de anno 1504. in qua non ponitur Platanum in illa Prouincia, sed in Prouincia Principatus, prout verè ibi extat,cum flumen diuidat has Prouincias, & Platanum sicque apparet notoria erronea hæc etiam scriptura, & in qua aliquod fundamentum,quod releuet fieri non possit per partem aduersam.

Sed post accessum à Domino causæ Commissario ibi factum duas alias scripturas insuper pars aduersa præsentauit, alteram de anno scilicet 1466. vbi Gregorius de la Magna donando eius filio feudum Sanctæ Sophiæ illud designauit, & confinauit cum confinibus Terrarum Labellæ, Platani, & Muri, sed quia eodem morbo, quo præcedentes laborant, ideò super ea non est penitus immorandum.

Vltima verò scriptura præsentata, quæ est concessio dicti Castri Platani facta per Reginam Ioannam Comiti Pulcini in anno 1423. vbi datur pro confine territorium Labellæ, & Sanctæ Sophiæ, & dicitur situm in Prouincia Basilicatæ,vltra quod habet illudmet defectum quam primæ, quia erronea, & insuper ex eius lectura euidenter apparet diminuta,etiam in substantialibus,& sic nullam fidem facere,& sic ex his omnibus videtur dicendum nullam ex his scripturis reproductis concludere penitus partis intentionem, tanto magis, quod dum præsupponitur in omnibus ferè scripturis feudum Sanctæ Sophiæ cõfinare cum Platano,hoc non tantum est verum,sed notorie demonstratur falsum,quia præcedit prius,nempè alius locus, qui vocatur defensa Macchiæ Pianæ, quæ deberet confinari cum Platano,omittoq. etiam quod dum datur pro cõfini Baraggianum cum Platano, quod nunquam potuit pars aduersa demonstrare,quia non est,quod certè deficit in probatis:recensendo etiam illud,quod super faciem loci demonstratum fuit plurima consideratione dignum, quod illud, quod pars aduersa prætendit, quod sit Platanum vltra flumen vocatur *l'Isca del Piatano*,& est de territorio Muri, vt per testes ibidem receptos euidenter apparet: iudicium enim circumcolentium,maximè in his proficit,iuxta text.in l.1.§.1.ff.de flumin. Vlterius dico, quod in loco vltra flumen, in quo pars prætendit,quod sit Platanum adest via publica,de qua penitus nullibi fit mentio,& 16 de ipsa tanquam de confini naturali, & perpetuo vtique facta fuisset mentio, quæ etiam in dubio diuidit, iuxta tradita per Bald. in cap. cum causam de probationib.ficq. pars vagatur, & nihil certi habet, & ab hoc iudicio tanquam actrix,quæ suam non fundauit intentionem de- 17 bet reijci, & conuentus ab impetitis absolui, vt est text. in cap. ex litteris de probat. in cap. inter dilectos de fid.instrument.notatur in cap. nostro de testibus, & cõuentus non habet onus probandi confines,cum adsit diuisio,& per præsumptiones,& veras probationes, atq; per scripturas authenticas ostendit fines per contrariam partem assignatos non esse veros, nec vnquam aliquam aliam diuisionem prętendi pos- 18 se:nam si consideretur, quod adest flumen, qui est confinis naturalis,vtique credendum est,qđ vsque ad flumen terminetur: flumina enim,rigui aquarum,montes & valles dicuntur propriè 19 veri confines,& naturales, secundum tradita per Goffred.quem refert Io. Andr. in supraallegato cap.cum causam, tradit id etiam Bald.in suo cons. incip. qualiter probentur pertinentiæ vol.4. Petr.de Vbald. in tract.de duob. fratrib. in quæst. 28.

Si verò vlterius consideretur, quod ab alia parte fluminis adest etiam, & alia Prouincia, quæ vocatur Prouincia Basilicatæ,incongruum certè omnibus videri debet,quod istud feudum partim sit in vna situm; partim verò in alia 20 Prouincia, quod in dubio omninò dicendum non est:nam ad hoc adsunt insuper verę probationes,atque etiam publicum instrumentum per partem ipsammet præsẽtatum,in quo dum 21 enarrantur confines Platani per Dominũ Ducem tunc temporis expresè dicitur vsque ad flumen, quæ quidem assertio maximè proficit, vt per Doctores in locis supra citatis, & per Loffred. in cons. 44. num. 14. Coniecturæ enim, & probationes per nos adductæ, vel plures, vel forsan absque dubio meliores sunt, 22 & sic cæteris alijs debent præferri per text. in l.4. §.1. et l. ob carmen §.final. de testibus,

vel saltem illam dubiam reddunt, & eo casu redditur res incerta, & ambigua taliter, quod succumbit ille, ad quem spectat onus probandi, quia est actor per illa eadem iura, modo proximè superius relata, & sic secunda opposita exceptio optimè per conuentum fuit firmata, absque vllo dubio, atque certè diuersis etiam rationibus roborata.

Cæterum ad vberiorem partis saturitatem, 23 si ponamus partem fundasse suam intentionē, quod verè fuerit facta diuisio, quod tamen nullibi probabitur, & adhuc falsa, & absque proposito arbitratur totum contractum initum cum Dominis Duce, & Iulio annullari debere, adhuc dicimus, quod eo tanquam emptore etiam nolente, atque inuito remanebit vtique validus contractus in cæteris corporibus penitus separatis, & pro hoc facit: nam sumus in con- 24 tractibus, in quibus vtile per inutile, in separabilibus non vitiatur, textus nempè valde notabilis cum materia in l.1. §. si mihi ff. de verbor. obligation. nam hi sunt dico corpora penitus, vt superius etiam retuli de per se, & sepa- 25 rata, & sic tot contractus, quot res, ad text. cum materia in l. scire debemus ff. de verbor. obligation. l. Titio §. final. l. pluribus, & l. quod dicitur ff. de verbor. obligation. l. quoties ff. de legat. 2. & ad hoc facit etiam optimè textus, & specialiter in nostro proposito in cap. 1. §. ad 26 hoc de pac. iurament. firm. vbi si conceditur feudum, & allodium, licet non valeat concessio rei feudalis, quia sine assensu; valebit tamen quoad allodium, hinc etiam fit, quod si vendatur res Ecclesiæ sine assensu, & beneplacito Apostolico, cum temporali, licet non teneat 27 contractus quoad rem Ecclesiasticam, substinebitur tamen quoad rem temporalem, ita Io. Andr. post Abbat. in cap. querelam de simon. Iaſ. in cons. 55. lib. 1. Hinc etiam fit, quod donatio omnium bonorum præsentium, & futuro- 28 rum, licet non valeat quoad omnia, quoad præsentia tamen substinebitur, prout tradit Decius post alios in l. final. C. de pact. Hippolyt. singul. 117. & etiam tradit idem Grammat. in cons. 70. volum. 1. plura, & his similia congerit Tiraquell. ad finem de retract. conuent. nu. 144. vbi valde latissimè est videre, quia breuitatis causa ibi me remitto.

Nec forsan insuper dicatur etiam, quod ex eo, quod vnico tantum pretio facta sit venditio omnium rerum, ex hoc non possit argui, quod sint plures contractus, & propterea si in vno nō valet, nec etiam in cæteris: nam replicatur, qđ hoc est contra expressum casum legis, vt habetur in l. si vno ff. de act. empt. vbi in specie dicit Iurisconsultus, quod & si vno pretio plures res 29 emptæ sint de singulis ex empto agi, proculdubio potest, ad idem benè facit etiam text. in l. in commodato §. duab. ff. commodat. vbi duabus rebus commodatis, rectè de altera agi potest si separata sint, & non eundo per mendicata suffragia, allego duo iura, quæ totaliter propositam omninò dirimunt quæstionem, text. nempè in l. ædiles §. si fortè vers. si tamen nondum sint ff. de ædil. edict. celebrata namq. fuerat ibi venditio quatuor mularum, vnico tantum pretio, inter quas vna aderat valde vitiosa, sicq. poterat emptor actionem redhibitoriam proponere, & tamen quæritur numquid pro omnibus, vel pro illa tantum, quæ erat vitiosa agendum erit, & respondetur pro vna tantum dari actionem, & tamen clarum est simpliciter, quod illę quatuor mulæ vnico tantum pretio fuerunt venditæ, & nihilominus vnius tantum mulæ redhibitio datur, & non omnium, ad idem benè, atque valde optimè facit etiam textus magis formalis, atque singularis in l. cum plures ff. de euict. vbi licet plures fundi (vnico tantum instrumento emptionis interposito) fuerint venditi, etiam si vnico pretio, prout glos. ibi animaduertit, non per hoc prohibetur emptori, vt euicto ex eis vno fundo venditorem conuenire non possē, quam si vna cautione emptionis complures fundos mercatus comprehenderit, & sic ex his colligitur apertissimè, quod quāuis plures fundi fuerint in vno instrumento venditi vnico pretio, si vnus tamen euincatur, in reliquis remanere debet ipsius venditoris contractus, prout etiam glos. 3. ibidem magis particulariter ex illo textu animaduertit, & ex hoc etiam clarissimè apparet, tertiam quoque exceptionem propositam sufficienter fuisse fundatam, licet conuentus ea nequaquam indigeat, cum satis constet optimè, quod duæ aliæ primę exceptiones superius fuerint etiam firmatæ, atque varijs rationibus corroboratæ; ex quibus in totū ipsius petitio excludi omninò debet: vnde ex his, & quamplurimis alijs videtur dicendum, &c. quare, &c. nam, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio discussionis inuentarij potest opponi post sententiam in actione personali, secus verò in actione reali, vel hypothecaria.*
2 *Feuda reempta ab alio de illius pecunia quaruntur Domino feudi, & reemens solum habet actionem personalem.*
3 *Creditores Domini feudi cum hypotheca præferuntur illis, qui redimunt feudum de illius pecunia.*
4 *Feudum in esse deductum, ac formatum in eo retinetur qualitas primordialis ipsius ab initio adiecta, nec per venditionem, aut aliquem contractum de ipso feudo factum, cum consensu Domini aliquid detrahitur.*
5 *Qui confirmat dat.*
6 *Aliud est vendere, quam venditioni consentire.*
7 *Confirmationis natura est aliquid non mutare, sed corroborare, & vide etiam nu. 11.*
8 *Qui consentit dat.*
9 *Feuda omnia sunt hæreditaria in Regno Siciliæ.*
10 *Successor in feudo vti hæres tenetur approbare factum defuncti.*
12 *Cessio iuris luendi fit super feudo, vt vita durante sit Dominus feudorum.*

13 *Agna-*

13 *Agnatus non potest præiudicare agnato in feudo ex pacto, & prouidentia, tàm delinquendo, quam alienando, quia restitutioni est quæsitum.*

14 *Reuenium Regiæ Curiæ non soluitur, quando succeditur in feudo ex pacto.*

15 *Reuenium soluitur per filium, quando omnia bona habet ex donatione, vel est alio modo immediatè successurus.*

16 *Emptor feudi, vel donatarius non petit inuestituram à Domino, nec iurabit fidelitatem Domino, cum assentit venditioni, aut donationi.*

17 *Reuenium soluitur, quando quis reemit feuda pro se, & alio.*

18 *Clausula (feudi natura in aliquo non immutata) quid importet.*

19 *Feudum dicitur hæreditarium, dum fit mentio hæredis.*

20 *Feudum non debetur diuerso iure censeri.*

21 *Vocatus per inuestituram feudi, non venit ex propria persona, sed vti hæres, quia subordinatè vocatus est.*

22 *Feudum concessum, & datum per ordinem Petro, & filijs, in eo, vti hæres succeditur, nempè ordine successiuo.*

23 *Pater stipulando pro se, & filijs suis, intelligitur ordine successiuo, & venit filius vti hæres, etiam in casu, quo res transitura esset ad filios, vt filios non vti hæredes.*

24 *Agnatus acquirens feudum pro se, & post mortem eius pro fratre, dicitur hæreditarium.*

25 *Delictum primi acquirentis nocet agnatis, & filijs, etiam in feudo ex pacto, & vide etiam num. 28.*

26 *Agnatus debet esse hæres agnati in feudo nouo ex pacto, & nu. 28.*

27 *Plures donationes censentur factæ in inuestitura feudi.*

29 *Duo simul inuestiti cum pacto, vt vnusquisque succedat, factum vnius non nocet alteri, quia inuestitura est facta in personam amborum.*

30 *Cardinalis non potest habere successorem in feudo ex corpore.*

Pro Domino Mario Farnesio, cum Domino Duce Hadriæ.

ARGVMENTVM.

Plura dubia discutiuntur. Primum, an exceptio discussionis inuentarij possit opponi post sententiam assistentiæ. Secundum, an redimens feudum alterius de propria pecunia dicatur feudum redimentis, & an creditores cum hypotheca Domini feudi præferantur redimenti feudum de sua propria pecunia, & efficiatur creditor in actione personali. Tertium dubium est, an feudum acquisitum sua vita durante possit alienari in præiudicium successorum.

CONSILIVM CXXVII.

Ad sit semper Spiritus Sancti Gratia.

VM Illustrissimus Dominus Cardinalis Aqueuiuus obligauerit omnia bona sua, etiam feudalia pro dotibus Dominæ D. Iuliæ eius neptis quondam Domino Bertoldo Farnesio, fueritquè iudicatum, assistentiam petitam pro parte Illustrissimi Marij de Farnesio esse præstandam super bonis feudalibus in supplicatione deductis, atque in ea contentis, nihil est certè, quod hodie repugnet ipsi Domino Mario, quin pro alijs reliquis partibus vigore eiusdem decretationis procedi possit, & debeat ad exequutionem aliorum bonorum feudalium supradicti Domini Cardinalis, & venditionem ipsorum ducere ad effectum, ad hoc, vt valeat de ipsis, (prout iuris est) satisfieri, quod autem dicta Castra fuerint in dominio, ac possessione prædicti Illustrissimi Domini Cardinalis indubium reuocari non potest, cum in facto sæpius plenè probatum, sit Dominum Ducem Hadriæ, mediante Regio assensu cessisse, & donasse ius luendi, quod prædictus Dux habebat, à quamplurimis emptoribus super Castris prædictis dicto Domino Cardinali, idemq. Dominus Cardinalis pro pretio ducatorum 42. millium emerit dicta Castra, ob quod dominium non solum pro summa 42. millium ducatorum, sed etiam habet ius in illis pro prædicto valore soluto circa omnia reliqua bona Castrorum, idcircò obligationis ius dicta etiam bona omninò comprehendere debet, vt habetur per Cyn. & alios Scribent. in l. cum res C. qui pot. in pign. hab.

Dominus Dux Hadriæ modernus ad impediendam istam exequutionem, ac Castrorum venditionem obijcit ex aduerso tria. Primum nempè est, dum dicit procedendum esse ante omnia ad discussionem inuentarij bonorum paternorum, cum Dominus Dux pater adierit hæreditatem dicti Domini Cardinalis absque beneficio legis, & inuentarij, & ob id, quod effectum sit vnicum tantum patrimonium, et castra transijsse in obligationem creditorum ipsius Domini Cardinalis, et per consequens discuti oportere prius inuentarium bonorum paternorum. Secundum, quod opponitur est, prædictam reemptionem Castrorum fuisse factam non de pecunia supradicti Illustrissimi D. Cardinalis, sed Dominæ D. Margharitæ vxoris Domini moderni Ducis, ideò non venire in obligationem, cum in eis saltem vtilem habeat vxor dicti moderni Ducis actionem. Tertium denique est, prædicta Castra durante vita, solummodo fuisse in dominio supradicti Domini

mini Cardinalis Illustrissimi, cum onere, & qualitate tamen restituendi sequuta morte ipsius Domini Cardinalis Domino Duci ex propria stipulatione ipsius Domini Ducis cedentis ius suendi post mortem Domini Cardinalis pro ipso Domino Duce, & sic nihil potuisse in præiudicium ipsius Domini Ducis innouari, cui debebat fieri restitutio, iuxta text. in l. final. §. sed quia nostra C. commun. de legat. & hæc sunt, quæ obijcit, & obijcere intendit pars aduersa, vt ex informatione cognoscere potui, quæ tamen insimul omnia si rectè perpendantur non video, quo iure fulciri, & iuuari in aliquo valeant.

Et primò non obstat, dum obijcitur de discussione inuentarij Domini Ducis patris: nam quod obijcit discutiendum, tunc veniret in casu, quo ageretur actione personali, non actione reali, & hypothecaria, vt est in casu nostro: nam non potuisset tunc Dominus Dux pater
1 præiudicare creditoribus prædicti D. Cardinalis, per non confectionem inuentarij discutiendi, id tamen fuisset verum, quando tractaretur de actione personali ob separationem bonorum, vt notatur in l. 1. ff. de separat. bonor. Secundum etiam, quod obijcitur non procedit, cum reemptiones factæ sint de pecunia ipsius Domini Cardinalis, vt in ipsis publicis instrumentis clarissimè asseritur, & sic de iure etiam præsumitur, vt notat Bart. per illum text. in l. si patruus num. 4. C. commun. vtriusq. iudic. quem sequitur Dec. in cons. 628. in casu in princip. & in cons. 651. primo quæritur col. 1.
2 Immò fortius dico, quod etiam si essent reempta castra de pecunia dotali. Illustrissimę Dominæ Margaritæ, prout pars aliquando asseruit nequaquam etiam obstaret, quia nihilominus castra essent quęsita D. Cardinali, & eius dominio, vt per Bart. & Dec. vbi supra, & per eundem in l. Titius, aut Mæuius §. altero ff. de administr. tutor. Haberent tamen actionem personalem hæredis Dominæ Margaritæ, contra ipsum Cardinalem, & eius hæredes tantum præfererentur creditoribus habentibus hypothecam formalem, cum assensu in dictis castris
3 effectis supradicti D. Cardinalis, nec reperitur in feudorum iure, quod ob hoc, quod sit emptum feudum de pecunia dotali, res feudalis sit, & exinde per hoc fit quæsita actio hypothecaria mulieri, vt videtur probari in §. donare qual. olim, & in cap. imperialem de prohib. feud. alien. per Feder. per iura ibi copiosissimè allegata. Deuenio nunc igitur ad tertium argumentum, in quo videtur pars magis instare, & pro responsione præmitto primo nos loqui
4 in feudo iam in esse deducto, ac formato, in quo retinetur qualitas primordialis ipsius feudi ab initio adiecta, & cui, nec per venditionem, aut aliquem alium contractum de ipso feudo factum, etiam cum consensu Domini aliquid detrahi potest, & ista fuit clara, & sollemnis decis. Andr. in cap. 1. §. sed nec est alia num. 36. 37. & 38. quæ sit prima caus. benef. amitt. quando disputauit, an per consensum Domini videatur remissum seruitium, & idem tenuit idem Andr. in cap. imperialem in princ. nu. 11. & 15. ibi quid si dedit num. 9. ibi in princip. de prohib. feud. alien. per Feder. & est ratio, vt idem Andr. in dictis locis asserit, quia venditio nulla erat sine consensu Domini, nec transibat in emptorem res, vel dominium vtile feudi, ideò subdit ipse, propterea dici, quod qui confirmat
5 dat l. lege obuenire de verbor. signif. tamen quia sola voluntas Regis non transfert ius, sed feudatarius vendens, consensu tamen Domini accedente perficitur contractus, & tunc obtinet locum alia regula, quod aliud est vendere,
6 quam vendenti consentire l. aliud ff. de regul. iur. & dicitur tunc potius non impedire venditionem, & contractum, quam de nouo concedere, & tunc dicitur, quod transit, seu accedit potestas nudi ministerij transferendo rem, & istud est, quod notabiliter explicauit Bald. in l. more maiorum col. 1. vers. final. ff. de iurisd. omn. Iudic. ex mente Cyn. ibidem, quod comprobat etiam ibi Zas. post alios. De natura enim confirmationis non est aliquid mutare,
7 sed roborare ff. de libet. legat. l. Aurelius §. testamento, idem tenuit idem Bald. in cap. quæ in Ecclesiarum col. 4. extra de constit. pulchre admodum Vital. clausul. 19. quatenus ritè, rectèq. processerint colum. final. Capyc. in liter. A. §. effectus assensus fol. 82. colum. 3. in litera feudorum confirmatio 1. & 2. colum. fol. 137. Camerar. in d. cap. imperialem fol. 90. & licet
8 alias dicatur, quod qui consentit dat d. l. obuenire, vt latè per Andr. qui succeff. teneant. num. 6. 7. & 8. quia ad illud respondet idem Andr. in d. §. sed non est alia nu. 38. ibi, nec est hoc contra illud, quod illud est, quando ineft feudo ex natura ipsius acquisitionis feudi. Item & secun-
9 do respondeo, quod cum in Regno Siciliæ omnia feuda hæreditaria censenda sunt, vt omissis alijs antiquorum allegationibus, tenuit Losfred. consil. 1. numer. 60. & Capyc. in verb. feudorum genera §. hæreditarium vers. prima conclusio circa finem, vbi allegat ad hoc Napodan. in consuetud. & si testator, Frecc. in differentijs inter feuda hæreditaria, & ex pacto; differentiam tantum illam, & nostram videtur confirmasse, seu & melius decidisse, & tanto magis hoc tenere debemus in casu nostro, quia Rex confirmans expresè se retulit ad primeuam naturam feudi, dum dixit feudi natura in aliquo non mutata, cuius intentionis clarè apparuit omninò voluisse præseruare naturam feudi, eiq. in nihilo, præterquam in expresso præiudicare, sed originalē statum rei præseruare, vt dixit Bald. in d. cap. quæ in Ecclesiarum colum. 5. sequitur Capyc. in inuestit. §. natura feudi in aliquo non mutata num. 136. mutatur tamen in vno, quia cum Dominus Cardinalis acquisiuit feudum in sui persona hæredem ex corpore habere non possit, & sic fuit mutata ipsius feudi natura, vt frater succederet; in alijs verò omnibus remanet natura feudi immutabilis, vt in similibus quæstionibus sæpius dixit Andr. in cap. 1. de feud. non hab. propr. natur. feud. in d. cap. 1. qui succeff. teneant. & alibi sæpissimè. Præsuppositio ergo feudum esse hæreditarium,

ditarium, tum ex forma inuestituræ primæuè, tùm etiam ex forma assensus, cum veniant ea,
10 quæ sunt de natura feudi in confirmationem, vt per Andr. in d.§ sed non est alia, & feuda in Regno sint hæreditaria, vt supra dictum est, sequitur, quod D. Cardinalis potuit de eo face-
11 re, & disponere ad eius libitum, cum assensus Domini interuenit, & cum oporteat successorem vti hæredem approbare factum ipsius defuncti l.cum à matre C.de rei vendicat.per Andr.in cap.1. in princ. de succeſſ. feud. in cap.1. col.2.ibi:nam cum debeat ex Angel.in cap.1.in finalibus verbis,qui succeſſ.teneant. per Frecc. in differentijs inter feuda ex pacto, & hæreditaria different.10. fol. 259. & per consequens valuit obligatio bonorum feudalium dicti Illustrissimi Cardinalis pro dotibus supradictę eius neptis: nec obstat motiuum, quod D. Cardinalis Illustrissimus tantummodò Dominus erat vita sua durante dictorum feudorum, quia
12 salua pace nescio, vnde hoc collegerint, non enim cessio iuris luendi fit D.Cardinali, vt sua vita durante sit Dominus feudorum, sed simpliciter, & indistinctè ceditur ius luendi ipsi Domino Cardinali, ergo dominium dictorum feudorum non restringitur, neque limitatur in tempus vitæ D.Cardinalis, iuxta terminos cap. 1.§.& quia vidimus de his, qui feud.dar.poſſ.& cap.1.de feud.mar.nec suspensiuè,argument.ad notat. per Bald. in §. quin etiam Episcopum, vel Abbatem, sed dicit explicitè, quod redimat eius vita durante, & post eius mortem pro ipso D. Duce, itaque illa verba vita durante non referuntur ad ius, scilicet dominium suspensiuè,vel restrictiuè,sed ad factum, videlicet,quod redimat,& teneat durante vita, non autem, vt non transeat dominium indifferenter in ipsum, nec etiam poterat habere hæredem, & tamen habilitatur Dux ad succedendũ, & quod ista fuerit mens Ducis cedentis ius luendi, & Regis assentientis ostendo ex tribus clausulis in assensu appositis. Primò, ex clausula cum declaratione, quod si alias dictus Dominus Ioannes Vincentius deficeret à lege feudi,vel alias; ex causis legitimis,feudum aperiretur Regiæ Curiæ,& quod per assensum non impediatur deuolutio, put iuris erit,& hoc expresse repugnat naturæ feudi ex pacto, & prouidentia: nam in illo feudo agnatus non potest
13 præiudicare agnato,tàm delinquendo, quàm alienando,vt dicitur, & notatur in §.& quia vidimus in glos.& per Andr.de his, qui feud.dar. poſſ. per eundem Andr. in §.denique, quæ fuit prim.cauſ.benef.amitt.per eundem in cap.1. si vasall.feud.priuat. 12.num.2.col.quia tale feudum est suppositum restitutioni, vt dixit Andr.in cap.1. verſ. & olim nu.9. vbi, & sic, quasi restitutioni subiaceat post mortem, & in cap.1. colum.final. circa medium, an agn. in cap.imperialem §. præterea Ducatus in fin. ante add.
14 de prohibit. feud. alien.per Feder. Item quod soluatur releuium Regiæ Curiæ, quod non soluеret, si ex pacto succederet, vt dixit Andr. in cap.1. §. sed & res ibi ad primum, per quos fiat inueſtit. per Affli ct.deciſ.38. colum.penul per D.Mar.in 3.auth. num.15.fol.185. Loffred. conſ.15.& licet Andr.dixerit, quando omnia bona habet ex donatione filius, vel alius immediatè succeſſurus,quod tunc soluet per text. in l.omnes §.Lutius ff.quæ in fraud.credit. vnde pars potest coniecturare, quod non per hoc sit feudum hæreditarium, quia illud obtinet quoties pater, vel agnatus donat omnia bona sua feudalia proximiori agnato, respondeo,qđ hoc est in eius vita, & si Dominus Dux ex pacto debebat ea habere, vtique non fuiſſet apposita ista reseruatio, res quidem esset impropria apponi,quando ex pacto,& ex stipulatione agnatus succederet,& sic,vt dicimus in empto-
16 re,& donatario, qui non petit inueſtituram, nec iurabit fidelitatem Domino, cum assentit Dominus venditioni, aut donationi, vt per Andr.in §. si minori si de feud.defunct.milit. controu. fuer. nam & Rex in hoc casu ab initio assentijt.dum Dominus Cardinalis reemit feuda
17 pro se, & Domino Duce fratre, & per consequens non deberet soluere releuium, & tamen soluit hoc casu nostro, quia post mortem Do-
18 mini Cardinalis debet succedere. Item & tertio adest clausula, feudi natura in aliquo non immutata,& cum feuda hæreditaria sint,tàm ex forma inueſtituræ, quàm ex interpretatione,& consuetudine Regni,vt supra dictum est, meritò Dominus Prorex noluit mutare naturam feudi hæreditarij, quia apposuit illam clausulam, &c. meritò hæreditarium sine dubio censendum est, & per consequens factum
19 ipsius D. Cardinalis Domino Duci nocere debet,d.l.cum à matre C. de rei vendicat. & hoc expreſſius patet,dum vocat hæredes Ducis, vnde ex toto hæreditarium feudum apparet, ne in persona vnius reputaretur ex pacto, & in persona hæredum hæreditarium, & sic diuerso iure censeretur,contra regul.l.eum,qui ædes ff.
20 de vsucap. quod est absurdum, vt considerat, & benè Loffred. in cap.1. colum. . . de succeſſ. feud.in paraf. & tanto magis hæc, quæ supra diximus,procedunt de iure,cum videamus, qđ assensus datur reemptioni faciendæ per Dominum Cardinalem pro ipso Cardinali vita sua durante,& post eius mortem pro Domino Duce, vnde ipsa stipulatio de iure feudi admittitur, vt frater pro fratre stipuletur in feudis, Andr.& post eum Scribent. in cap.1. §.& quia vidimus,de his,qui feud. dar.poſſ. in cap.1. in princ. de duob.fratrib. de nou.benefic.inueſtit. per Doctor. in l.si mihi, & Titio ff. de verbor. obligat. per Curt.in tractat.feud.in .part. in princ.per Loffred.in conſ.38. col.1. Videndum est ergo nunc postquam stipulationis verba in ipsum Dominum Cardinalem diriguntur,quomodo videatur,quod Dominus Cardinalis quęsiuerit feuda pro ipso Domino Duce; an verò pro ipso vti hærede,vel vti veniente ex propria persona, & iure proprio, & quidem Doctores
21 nostri ipsam quæstionem tangunt, & tenent, quod succedit vti hæres; ita dixit Loffred. in suo conſ.1.nu.211.per totum, D.Marin.Frecc. in suo lib.de subſ. nu.21.differ.feud.quat. & de tabul.fol.241. col.2. & 14. & fol. 142. maximè

quia

quia subordinatè vocatur, scilicet, vt vnus post mortem alterius habeat,& succedat,non vt habeant partem cum ipso acquirente, sed ordine successiuo admittentur, vt in l. Gallus §. quidam rectè, vbi omnes Doctores indubitanter idem tenent de liber.& posthum. & per Andr. in §. & si libellum 2. colum. num.9. & 16. ibi, item circa hoc, & nu.19.ibi, vt post mortem de alien. feud. pat. & expressius in cap. 1. in princ. ibi, vel expressum patri, & filijs de succes.feud.vbi dixit,quod quando feudum datur per ordinem, vt in eo ordine successiuo succedatur,puta quando dixit Petro,& eius filijs dedisse videtur primo dari patri post eius mortem filijs, deinde subdit: hi tamen succedent si patri hæredes sint, & in hoc primo casu non reprehenditur Modernorum opinio,de qua ibi per Andr. & istam opinionem, quod quando vocantur aliqui ordine successiuo, vnus post mortem alterius,tunc vti hæres debet admitti, & pater videtur tunc stipulari filijs, vt hæredibus: ita singulariter dixit Alex.in supra allegato §.quidam rectè num.8.vbi ponit hæc formalia verba per prædicta inferendo, quod in
82 tractibus si pater recipit pro se,& filijs suis, an intelligatur ordine successiuo;& communis est conclusio,quod sic, quia in dubio pater videtur stipulari filio,& hæredi,& sic post mortem patris,vt not.glos.in l.si tibi §.si pactus ff.de pact. & ibi hoc idem tenet Angel.num.5. idem dicit
83 Alexand. ibidem etiam in casu, quo res transitura esset ad filios, vt filios, non vt hæredes, quia etiam tunc tenent hanc opinionem, vt videatur accepisse pro filijs,vt hæredibus ex mẽte Imol.in l.quod dicitur ff. de verbor. obligat. & hanc opinionem glos. pariter tenet in dicto cons.29.Alba litera B. dicit æquiorem, & allegat Alexand.hoc tenere in pluribus consilijs,& propriè in cons.26.nu.9.& Corn.& Curt. vt ibi per eum,& ante istos post glos.ita tenuit Bart. in d.§.si pactus num.8.ibi quæro,quod si non apparet, & hoc etiam sequutus fuit Andr. in d.§.& si libellum nu.13.ibi, & hoc si constaret, quod tanquam filio non tanquam hæredi patris voluisset acquiri: nam in dubio præsumitur, quod sicut hæredi d.§. si pactus, & paulo post ante nu.18. vbi dicit sic,nisi constet, quod tanquam ipsi patri, dum viuit filio, cum post eius mortem fuerint eius hæredes, & eo maximè ista conclusio procedit, quando natura rei in qua succedi debet est talis, vt in ea succedat hæres non ex propria persona, sed titulo hæreditario, vt est feudum in Regno, quod est talis naturæ,quod sentit etiam Bart. in d.§.si pactus, dum exemplificat in emphyteusi ecclesiastica, hæc eadem procedere in agnato, seu fratre acquirente feudum pro se, & post eius mortem
84 pro fratre, quia non videtur cadere aliqua differentia probabilis inter casum, & casum, maximè in casu nostro, in quo sumus in primo
85 acquirente, cuius factum nocet agnatis,& filijs, etiam in feudo ex pacto,& prouidentia, vt not. Isern.in cap.1.§.& si libellum extra nu.11.de alien. feud. patern. quæ fuit originalis opinio Iacob.de Aren.in summ.feud. de succes. feud. in §. item quæritur in rubr. 21. numquam repudiando hæreditati,vnde idem Andr.in cap.1. vers.nisi num.5.in fin.si vasall feud.priuat. propriè ibi, quia in nouo nulla est dubitatio, quod non succedunt, idem dixit Andr.in cap.1. col. penult.nu.6.ante vers.item hæc repudiatio ibi, nisi fortè, an agn.vbi tenuit in feudo nouo,etiã
86 in agnato,quod debeat esse hæres primi,quando vult succedere, & hanc opinionem comprobat etiam Franc.de Aret. in l.apud Iulianum §. si quis alicui ff. de legat.1. Afflict.in dicto cap. num.9. Loffred.ibidem col.3. Capyc. in verb. feudum ex pacto §. limita, quod dictum est, Frecc.in auth.29.nu.10. Camerar.in cap.imperialem fol. 95. & nihilominus feudum hoc ex pacto videtur esse datum per concedentem primo acquisitori ad tempus in vita, scilicet primi acquirentis, & post eius mortem reuersum ad Dominum, & breui manu retraditum ipsi proximiori successori, ita vt plures cen-
87 seantur donationes ad tempus factæ, vt dixit Andr.in dicto §. præterea Ducatus colum.1. in fin. & in d.cap.1. an agnat.ibi,quia in vita sua habuit tantum post mortem non à se, sed beneficio concedentis, &c. in d.vers. nisi nu.5. & sic videntur subiacere restitutioni talia feuda, & quasi ad diem data vni post alium, atque habetur in cap.1.nu.9. de succes.feud. ibi dicitur donare,vt post mortem primi veniat ad secundum,in quo post diem mortis erit donatio de per se,& inferius ibi,& quasi subiacentur restitutioni post mortem eius,qui sequutus est in gradu in cap.1.de eo,qui sibi, & hæredibus suis ibi,moriente enim feudatario fingitur nũquam illius fuisse, qui sub vita tenebat, quasi conditionaliter, donec vixit possedisset, & in alijs locis,quos adducit D. Frecc. in 1.different. inter feud. ex pacto, & hæreditarium fol.255. & est
88 ratio,quod agnatus debet esse hæres primi acquirentis in feudo nouo ex pacto,quia feudum censetur datum contemplatione ipsius primi acquirentis,vnde eius factum proderit aliquando,& oberit agnato successori, vt dixit Andr.in d. §. & si libellum; contraria autem, quæ possent obijci huic conclusioni, loquuntur in feudo ex pacto, & prouidentia antiquo; factum enim agnati tunc non noceret alteri, nec possent aliter intelligi, quia deueniretur contra conclusionem supradictam,quæ est communis, & sic non est hic casus noster, in quo Cardinalis, & Dux inuestiti simul fuerunt hoc pacto,
89 vt Dux Cardinali succedat, quia tunc esset propriæ inuestituræ in personam amborum, nec tunc factum vnius noceret alteri,vt in §.& quia vidimus in prima rubrica, licet in alia parte, in qua successurus esset vnus post alterius mortem esset successio propriè d.§. & quia vidimus, & similiter tum in parte noceret factum, & Dominus Cardinalis redemit feuda pro se eius vita durante, & pro D.Io.Antonio fratre suo post eius mortem, & hic sunt duæ personæ, Dux cedens ius luendi, & Dominus Cardinalis cessionarius, qui accepit hanc cessionem: ita vt ipse possideat in vita sua post mortem Dux, necesse nempè erat sibi caueri,

quia

quia aliter fiscus succedebat, cum non habe-
80 bat, nec habere poterat haredem ex suo corpore Dominus Cardinalis, per ea, quæ in simili tradit Bald. in cap. naturales nu. 8. si de feud. defunct. milit. controuers. fuerit, quam sequitur Alex. in l. si quis posthumos circa finem de liber. & posthum. Capyc. in inuestit. in 10. feud. clausula fol. 95. vers. vocat, & ita senserunt etiã partes, dum ipse Dominus Dux petijt inuestituram pro ipsis feudis, & releuium s luerit, & super istis feudis fuerit iudicatum per Sacrum Regium Consilium in fauorem Francisci Pitti creditoris supradicti Domini amplissimi Cardinalis, contra ipsum Dominum Ducem, & castra exequuta omnia, & quæ nunc opponuntur per Illustrissimum Ducem fuerunt, etiam tunc opposita in illo processu, vbi clarius est videre, sed si nunc pars aduersa denuò vult prætendere dicta feuda non esse hæreditaria, neque obnoxia creditoribus dicti Domini Cardinalis Illustrissimi, & contrarium iudicari facere in eadem causa summarijssimè. Reiecta tali sententia authoritati Sac. Reg. Cons. curam relinquamus. Reliqua verò, etc. & ita iuris esse censeo, etc. saniori, ac prudentiori tamen reseruato semper iudicio, cui nedum æquo, verum etiam libentissimo, et plusquam lætissimo animo me submitto, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Verba Capituli Regni de anno 1560. an clarè loquantur, quod Proreges huius nostri Regni possint assentire super feudo titulato, & vide etiam nu. 4. 12. 19. 23. 28. 36. 37. & 46.*
2 *Pragmatica de anno 1579. tollit potestatem Proregibus assentiendi super feudo titulato, non autem derogat præterita.*
3 *Vendito feudo sine titulo assensus, non dicitur præstitus super feudo titulato.*
5 *Secretarii Vargas memoria renouatur, & nu. 51.*
6 *Titulus duplex potest esse, Regalis, & personalis.*
7 *Proreges non possunt venditioni feudi titulati assentire.*
8 *Duæ sunt species prohibitionis, alienationis feudi, & diminutionis.*
9 *Seruitutes census hypothecæ continentur sub specie diminutionis feudi.*
10 *Constitutio Regni comprehendit vtramque speciem distinctam prohibitionis alienationis feudi.*
11 *Contractus venditionis feudi stat sub secunda specie prohibitionis.*
13 *Proreges possunt assentire venditionibus faciendis super feudo titulato, non autem de ipso feudo.*
14 *Verborum impropriatio non potest admitti.*
15 *Venditio feudi cum titulo non potest fieri per Proregem.*
16 *Capitulum Imperialem §. præterea Ducatus, non loquitur de regali dignitate, nec de Regno, sed de Marchia, & Comitatu, & perinde Bartholomæus Camerarius explicatur in eodem loco.*
17 *Proreges non possunt assentire translationi tituli cum hæ dignitates à solo Rege concedi possint, tanquam ossibus eius affixæ.*
18 *Pragmatica anni 1531. prohibuit assensum præstari per Proregem, tam in diminutionem, quàm in commutationem feudorum titulatorum.*
20 *Alteratio non est præsumenda, nisi expressè agatur de ea.*
21 *Pragmatica anni 1531. prohibuit Proregibus præstari assensum super feudis titulatis, & super feudis etiam magni momenti, in quibus translatio tituli potest considerari.*
22 *Causa dispositionis est semper attendenda tanquam anima legis per quam astringitur, & ampliatur.*
24 *Regnum totum Neapolitanum in anno 1560. non supplicauit suæ Regiæ Catholicæ Maiestati, quod Prorex posset assentire venditionibus feudorum titulatis, sed tantummodo contractationibus.*
25 *Dictio, aliqua, verificatur etiam in minimo, & si ponitur super feudo non venit feudum titulatum.*
26 *Dispositio loquens de feudo, feudum titulatum non comprehendit. nam de eo specialis, ac particularis mentio requiritur.*
27 *Generalis loquutio non extenditur ad casum alias prohibitum, nisi expressè de eo loquatur.*
29 *Feuda titulata habent naturam separatam ab aliis feudis, & sic congruunt maioritati, & prærogatiuæ feudorum.*
30 *Rex concedens assensum obligationi, vel alienationi feudalium, non per hoc veniunt feuda titulata, vel Baronalia.*
31 *Priuilegium loquens de Comitatu, non extenditur ad caput Comitatus.*
32 *Regi interest, quod eo inscio sui familiares, & in dignitate constituti, & descendentes non remaneant dignitate priuati seruientes coram eo simpliciter.*
33 *Dignitates à solo Rege conferuntur, atquè pariformiter ab eo solo, & tantummodo tolluntur.*
34 *Regula vulgaris est, quod qui non potest dare, neque etiam potest tollere, & similiter, quod qui non potest condemnare, neque etiam absoluere possit.*
35 *Contractus, & distractus à pari procedunt.*
38 *Vendens feudum, in quo adest titulus personalis per alienationem amittitur.*
39 *Interpretatio Capituli anni 1560. à nullo Tribunali potest fieri, nisi à Sua Regia, atque Catholica Maiestate, quæ condidit, & vide etiam num. 47.*
40 *Rex procedens ad interpretationem legis non vult votum Proregis, licet præcedat sua consultatio cum Collaterali Consilio, & non dicitur sententia, sed lex.*
41 *Declaratio facta per Regem debet habere vim legis*

legis merè declaratiua.
42 *Verba concessionis non debent impropriari.*
43 *Pragmatica de anno 1579. non derogat Capitulum Regni de anno 1560.*
44 *Interesse duplex consideratur, bursale, & interesse voluntatis.*
45 *Lex seruanda est licet dura sit.*
48 *Error facti excusat, non autem error iuris.*
49 *Pragmatica promulgata, & redacta in corpore Pragmaticarum dicitur lex.*
50 *Lex Barbarius ff. de offic. Prætor. latè declaratur.*
52 *Venditio iuris luendi differt à venditione feudi titulati.*

Pro Excellentissimo Domino Marchione Vasti, & Piscariæ.

ARGVMENTVM.

An Proreges huius Regni possint præstare assensum super feudo titulato, seu Terra titulo decorata, & hac occasione sumpta deuenitur ad intellectum Capitularum Regni, & nonnullarum Pragmaticarum, quarum materia latissimè discutitur.

CONSILIVM CXXVIII.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

IN articulo nobis proposito ad consulendum, an scilicet Excellentissimi Domini Proreges huius nostri Regni Neapolitani valeant, & possint præstare assensum super alienationibus faciendis feudorum titulatorum breuitati studendo, præsertim cum res agatur coram Viris oculatissimis, & Iurisconsultissimis, qui ex paucis multa intelligunt, & vt ita dicam inter lepram, & lepram optimè distinguere norunt: idcircò dico, quod circumscripto iure cõi tres habemus dispositiones, quarum omnium prima est in anno 1531. quæ penitus tollit talem potestatem Proregibus. Secunda verò est in anno 1560. quæ tribuit potestatem præstandi assensum venditionibus faciendis super feudis titulatis, ea tantummodo venditione excepta, quando videlicet contingat fortè vendi terram titulo decoratam. Tertia denique est in anno 1579. quæ reuocando omnia concessa in anno 1560. dictam potestatem penitus Dominis Proregibus abrogat, & delet, expressè distinguendo casum assensus præstandi, quando feuda titulata obligantur, & casum assensum præstandi, quando feuda titulata venduntur; quibus dispositionibus non obstantibus tempore contractus huius venditionis Terræ Montis Herculis attento, pars aduersa ex pluribus inanis meò quidem iudicio, & friuolis rationibus summopere prætendit assensum Excellentissimi Domini Proregis tantummodo sufficere.

Primò, quia verba Capituli anni 1560. clarè
1 loquuntur, quod Proreges possint assentire super venditionibus cuiuscumque Ciuitatis, & feudi, etiam titulati, & magni momenti. Secun-
2 do, quia pragmatica edita de anno 1579. tollit in futurum dictam potestatem, ergo in præteritum debet censeri permissum, nec ex ea potest vllo modo tolli ius quæsitum ex contractu prius celebrato, videlicet in anno 1575. Ter-
3 tiò, quia dum venditur feudum sine titulo assensus non dicitur præstitus super feudo titulato, quia eo casu nullum vertitur interesse Serenissimi Regis, sed vtile ex amissione tituli, quæ sequitur per ipsius alienationem, ergo, &c. Nec insuper obstat clausula exceptiua posita in fine dicti capituli, quia debet intelligi quando alienatur feudum cum titulo, secus si sine titulo;
4 qui intellectus etiam ex pluribus suadetur, primo, quia alias dictum capitulum contineret contrarietatem, quod sic incontinenti non est præsumendum. Secundo, quia alias concessio nihil operaretur. Tertiò, quia attentis prædictis dictum capitulum semper fuit sic interpretatum, & præsertim, vt alios casus omittam nouissimè in sententia Terræ Mariliani, & in tot, ac tantis alijs assensibus præstitis super alienationibus feudorum titulatorum, in quibus accessit scientia, & tolerãtia suæ Catholicæ Maiestatis, vt ex litteris expeditis ad instantiam Domini Secretarij de Vargas clarissimè patet.
5 Item & vlterius debet intelligi, quando titulus esset regalis; secus verò quando esset personalis, vt in casu nostro, quia tunc non potest dici, quod Terra fuerit decorata titulo, vt sunt propriè verba dictæ exceptiuæ clausulæ, in qua nec penitus est verbum, conteram: immò ab hoc est intellectus totaliter alienus, nec à collate-
6 rali, nec ab alia aliqua parte receptus, quę in memoriali porrecto præfatæ Catholicæ Maiestati non fuit ausa hunc intellectum exponere, sed tantum dixit se prætendere fuisse exclusam, cuius memorialis in dorso, & sic à tergo fuit simpliciter per hæc solummodo verba rescriptum, videlicet singula cum clausula iustitiæ, & in his consistit totum fundamentum partis aduersæ.

At his, & forsan alijs quibuscumque non ob-
7 stantibus, verissimum est, Dominos Proreges Regni non potuisse huic venditioni assentire, & circumscriptis pro nunc declarationibus Catholicæ Maiestatis, & determinationibus sæpissimè alias sequutis præsupponendum est.
8 quod in materia assensus super feudis habemus duas species prohibitionis: alteram quando cõtractus continet diminutionem feudorum, & sub hac specie continentur seruitutes census, hypothecæ, & his similia inducentia diminu-

tionem

tionem, seu onus super feudis, remanente tamen feudo penes feudatarium: alteram quando contractus continet commutationem feudorum de persona ad personam, per quam feudatarius remanet feudo priuatus, vt sunt venditiones corporis feudi, & similes contractus, & sic vtramque speciem distinctè ponit text.in constitut. constitutionem diuæ memoriæ, ibi super feudis minuendis,vel commutandis.Hoc
10 igitur iacto proculdubio fundamento, cum contractus iste sit venditionis feudi, & sic stet sub secunda specie prohibitionis, necesse est, quod pars aduersa demonstret capitulum anni 1560. concessisse Dominis Proregibus istam facultatem, quam allegat,consentiendi,quando
11 contractus contineat commutationem feudorum titulatorum: certum est autem,quod verba capituli prædicti, (circumscripta pro nunc clausula exceptiua in fine posita) hunc casum non comprehendunt, non enim ibi dicit sua Regia Maiestas, quod Proreges possint assenti-
12 re venditionibus feudorum titulatorum, sed benè dicit,quod possint assentire venditionibus faciendis super feudis titulatis; hæc ergo venditio corporis feudi Montis Herculis, cum sit
13 species longè distincta,& à iure considerata,& vtique prohibita ex vna via, non debet certè comprehendi ex altera, ex vulgata regula text. in l.maritus C.de Procurat.& in l.si verò §.de viro ff. solut. matrimon. sic explicatur etiam per Andr.in cap.imperialem,& per notata in l. quidquid astringendæ, & in l. si stipulatus §. Chrisogonus de verbor.obligat. Pars aduersa nunc verò sentiens hanc difficultatem quodammodo videtur fateri, verba hunc contractum non continere, sed tamen replicat dictionem super, actum comprehendere, & ad hunc quoque actum restringi, quia illa regulariter porrigitur secundum subiectam materiam,cui additur, quod certè non est aliud,nisi impropriare naturam propriam dictorum verborum,quę intelligentia vltra, quod de iure non fundatur, tamen in casu nostro non adest aliqua causa impropriandi: immò possunt, & debent propriæ,atque naturaliter intelligi,ex quo verba sunt propriè semper intelligenda l.final. C. de
14 his, qui veniam ætat. impetr. & in potiori significatu l. 1. §. in perpetuum ff. si ager vectig. vel emphyt. petat. nec à proprietate recedendum, nisi apertissimè, atque clarissimè aliter constet de mente disponentis l. non aliter de legat.3.cum similib. quæ licet sit regula vulgata, tamen quia vtitur eodem supradicto verbo manifestissimè certè dicendum est, quod procedit etiam si nihil operaretur, vt ad hoc propositum valdè satis concinnè dixit Soccin. supra relatus per Aymon.in cons.288.nu.3.col.3. quod summopere certè attendendum est, maximè in feudis,vbi nihil aliud,quam verba semper ponderantur cap.1. de duob.fratrib. cap.1. de feud.non habent.propr.natur.feud. Camer. in cap.imperialem pag.mihi 30.col.1.lit.C.maximè quia sumus in prohibitis,in quibus non licet arguere de maiori ad minus l. si pupillus §.si prætor ff.de reb.eor.cum sexcentis alijs similibus. Quinimmò si pars aduersa vellet impropriare dicta verba,vt continerent illud, qd est grauius, & plusquam est concessum, inspecta ipsamet proprietate verborum, quod nullo iure permittitur, iuxta l. cui pacto ff. de seru. export. l. seruitutem §. stillicidium, ibi ne sit pro stillicidio flumen ff. de seruitutib.vrbanor. prædior. cap.cum regula non debeat de regul. iur.tanto fortius debet attendi,quia hæc gratia venit dispensatiuè,derogando pragmaticæ scilicet promulgatæ in anno 1531.& per consequẽs strictè erit omnia intelligenda, vt habetur in cap.1. & 2. de fil.Presbyt. & per Hostiens.in cap. postulasti de rescript. & denique per Abbat.etiam in cap. at si clerici §.de adulterijs de iudic. sed verè in his non est nequaquam immorandum,postquam vltra,quod verba prædictæ concessionis verè impropriari nequeunt, nec debeant, sua Cattholica Maiestas ad totaliter tollendam omnem penitus difficultatem, statim subnectit, clausulam nempè exceptiuam vt,videlicet non possit assentire, quando contingit vendi Terram titulo decoratam, & sic, &c.

Et ex his certissimè credo,quod omninò cessat instantia de feudis magni momenti, in quibus proculdubio Domini Proreges possunt liberè assentire, & per consequens illa dictio,super,remanet impropriata,cum hoc non proueniat ex verbis dictæ concessionis, nec ex impropriatione illius dictionis, super, sed solummodò prouenit ex potentia, & virtute dictæ clausulæ exceptiuæ, dum enim excipit in feudis titulatis tantum, censetur permisisse in alijs feudis magni momenti ad regulam positam in l. cum prætor de iudic. cum similibus, sicut est enim natura exceptionis ampliare regulam in non exceptis, sic etiam è contrario si alias non venirent, ad text.in cap.1. de Procuratorib.in sexto, deficit ergo parti aduersæ hoc principale fundamentum; ex quo verba concessionis dicti capituli non loquuntur in contractu venditionis feudi titulati, sed tantum de venditionibus faciendis super feudis titulatis, & sic impropriatio verborum non potest, nec debet vllo vnquam pacto admitti,neque etiam prætendi.

Nec ista exceptiua clausula potest aliquo pa-
15 cto limitari,vt pars ex aduerso prætendit,vt intelligatur quando venditio fuerit facta cum titulo; secus verò si fuerit sine titulo facta: nam hoc similiter fundatur super impropriatione verborum: non enim dicit ibi sua Cattholica Maiestas, quod tribuit facultatem Proregibus, excepto quando contingerit vendi titulum, sed dicit, quando contingerit vendi Terram titulo decoratam,& sic verba referuntur ad feudum titulatum, prout etiam sic arguit notabiliter Camer.in cap.imperialem §.præterea Ducatus pag.mihi 101.col.2.lit.K, & ponderat text. in cap.licet de voto, dicendo, quod ibi non loquitur de regali dignitate, nec de Regno,subdens, scilicet,quod quando leges volunt loqui de Regali dignitate, vel de Regno,bene sciunt id ex-
16 plicare:quinimmò infert,quod cum illud §.loquatur

quatur de Marchia, & Comitatu, quod intelligitur de corpore, & sic non intelligi debet de quacumque alia dignitate, quæ certè verba sunt valdè attendenda, quia sunt absque dubio valdè diuersa, dignitas tituli, & feudum titulatum: nam primum potest stare sine feudo; secundum verò minimè, cum ipsi rei in totum cohæreat, & sic idem distinguit ibidem pagin. mihi 98.col.3. lit.O. vnde feudo amisso dicitur æquiuocè titulatus, & proinde dicta exceptiua debet intelligi, vt loquitur, & non impropriari, maximè etiam, quia sic impropriata esset frustratoria: nam certum est, quod circumscripta dicta clausula exceptiua Domini Proreges non
17 poterant assentire translationi tituli, cum hæ dignitates à solo Rege concedi possint tamquam affixæ eius ossibus cap. 1. & ibi notatur de feud. March. cap.1.quis dicatur Dux, & l.1. de Metropolit.Berit lib.10. si ergo intelligeretur tantum de translatione tituli nihil operaretur contra expressam regulam traditam in l. si quando de legat.1. & in cap. si Papa de priuileg. in sexto, cum mille alijs concordantibus.

Accedat insuper, quod cum dicta clausula
18 exceptiua superius relata sit de vno ex casibus comprehensis in pragmatica promulgata in anno 1531. quæ pariformiter prohibuit assensum tàm in diminutionem, quàm in commutationem feudorum titulatorum, debet etiam iste casus exceptuatus remanere in sua ipsius primæua natura, prout per prius continebatur
19 in dicta pragmatica, sed pragmatica non admittebat hanc distinctionem, si alienabatur feudum cum titulo, vel sine titulo, ergo pariformiter debet etiam censeri exceptuatus in capitulo pragmaticæ editæ de anno 1560. quod enim non mutatur cur stare prohibetur, l. præcipimus C. de appellat. & l. sancimus C. de testament. nec alteratio est præsumenda, nisi de
20 ea expressè, atque specificè agatur, vt habetur in cap.1.de feud.non habent.propr.natur.feud. cum cap.1.de vasall.decrep.ætat.& per Camerar.in d.cap.imperialem pag.40.col.2. in fine, tanto magis, quia causa pragmaticæ de anno 1531. facta non fuit translatio tituli, sed tantum maioritas, & prærogatiua feudi, quod patet clarissimè, quia nedum prohibuit præstari
21 assensum per Dominos Proreges super feudis titulatis: verum etiam super feudis magni momenti, in quibus translatio tituli non potest considerari taliter, quod ista distinctio esset expresè contra causam prohibitionis anni 1531.
22 quod non est ferendum, cum causa dispositionis sit semper in omnibus attendenda tanquam anima legis, per quam ipsa lex semper restringitur, vel ampliatur, l.regula §.si quis, cum ibi notatis de iur. & fact. ignorant. l. cum pater §. dulcissimis de legat.3. cum similibus, & eam facit cessare, & carere omni vigore, & robore dispositionis cap. cum cessante de appellation. l.adigere §. quamuis de iurepatronat. quinimmò quando ista exceptiua clausula posset habere dubium debet interpretari, & declarari à le-
23 ge veteri, ad textum in l. sed & posteriores ff. de legibus, & in l.sciendum, vbi notatur ff. qui satisdar.cogant. & propriè dicta exceptiua posita in fine prædicti capituli, non potest pati distinctionem, neque impropriationem verborum, ex quo remanet, & declaratur, prout erat expressum in priori pragmatica anni videlicet 1531.edita, & sic, &c.

Vltimo quoad istud caput, considerandum valdè est istas impropriationes, & subtilissimas inuestigationes, quare frustra inuentantur; si enim verba capituli propriè intellecta, vt iacent continent concessionem omnium petitorum in supplicatione porrecta Suæ Cattholicæ Maiestati in generali parlamento, nomine totius Regni eodem modo, quo Regnum ipsum
24 supplicauit; non enim supplicauit Regnum, quod Prorex possit assentire venditionibus feudorum titulatorum, sed contractationibus faciendis super feudis titulatis; quinimmò exposuit causam Suæ Cattholicæ Maiestati, quæ aliquando non ita statim, vt necesse est in Regno solet correspondere assiduis venditionibus, atque continuis feudorum titulatorum, humiliter supplicando, quod ad tollendum hoc maximum impedimentum, quod sequebatur propter frequentiam contractationum, quæ in hoc Regno quotidie fiunt super feudis titulatis dignaretur de gratia speciali hanc facultatem eius Illustrissimo Proregi tribuere, vt ei si videbitur, quod expediens erit posset huiusmodi contractibus assentire, & suum assensum, consensum, & beneplacitum nomine Regio impartire, quæ frequentia contractationum nullo pacto profecto verificantur in venditione feudorum titulatorum, & siquidem aliquando id certè rarissimè contingit: immò nunquam ferè vidimus (saltem temporibus nostris) aliquem vendere Terram, in qua habet titulum sua voluntate, licet quampluries, atque sæpissimè id videamus Iudice mandante, atque compellente id fieri, vt apertissimè liquet omnibus ex scripturis, etiam ex aduerso præsentatis; quinimmò tantum expressit, quod erat opus aliquando vendi aliquam rem liberam, cuius appellatione feudum titulatum, minimè certè continetur.

Primò, quia dictio, aliqua, non verificatur in
25 minimo, gloss. in clement. vnica in verb. aut earum de for.competent. Secundò, quia etiam si dixisset alicuius feudi non veniret, tamen
26 feudum titulatum ex notat. per Afflict. & per ibi Addentes in decis. 265. ex quo requiritur specialis mentio, cum sit notatu digna l.item apud labeonem §. hoc edictum de iniurijs, & Andr. in cap. 1. Episcop. vel Abbat. Tertiò,
27 quia generalis loquutio non extenditur ad casum alias prohibitum, nisi expresè de eo mentio facta sit, & sic erat prohibitum expresè Dominis Proregibus assentire super contractatione feudorum titulatorum per pragmaticam editam in anno 1531. & per text. in l.doli clausula, & ibi notat. de verbor. obligationib. Supplicatio ergo totius nostri Regni non loquebatur de commutatione feudorum titulatorum, sed tantummodo de contractationibus

frequen-

frequentissimè faciendis super feudis titulatis, quibus stantibus quando Sua Cattholica Maiestas simpliciter respondisset per verbum placet non contineretur vtique casus iste noster,
28 attenta causa supplicationis ad regulam l. defensor §. qui interrogatus de interrogat. actionib. & cap. inter dilectos de fide instrumentor. cum latè scriptis per Andr. in cap. 1. qui succeff. teneant. quanto ergo magis nûc cessare debent isthæc verborum impropriationes, cum Sua Cattholica Maiestas per eadem nempè verba responsa dederit, videlicèt, quod possint assentire venditionibus, permutationibus, & obligationibus faciendis super feudis, & de hoc non contentus subiunxit clausulam exceptiuam, excepta scilicet venditione, quando fortè contingerit vendi Terram titulo decoratam, & sic satisfecit causæ supplicationis nomine totius Regni porrectæ propter necessarias, & frequentes contractationes, debet ergo firma in alijs remanere prohibitio promulgata in ann. 1531. non ratione translationis dignitatis tantum, sed etiam ratione feudorum titulatorum, quia sic congruit maioritati, & prærogatiuæ horum
29 feudorum, quæ habent naturam separatam à cæteris, vt in dicta decis. 265. habetur, & per Frecc. de subfeud. lib. 2. in cap. de differentijs feudorum titulatorum, vbi in specie dicit, quod si Rex concessit assensum obligationi, vel alienationi feudalium, non per hoc veniunt feuda,
30 nec caput Baroniæ per constitutionem Regni si quis Baro, sicuti etiam de iure communi priuilegium loquens de Comitatu, non se
31 extendit ad caput Comitatus, vt per Angel. & Iason. in l. ex pupillari per illum textum ff. de vulgar. & pupillar. substitut. & perinde tàm prohibitio facta in anno 1531. quàm exceptiua clausula posita in capitulo pragmaticæ editæ de anno 1560. tanquam conformes iuri communi, & Constitutioni Regni debent latissimè interpretari, & non restringi, vt ex aduerso inaniter prætenditur, interest enim valdè Suæ
32 Cattholicæ Maiestatis, quod eo inscio, & forsan aliquando inuito sui familiares, atque seruientes in dignitate constituti, & descendentes ex eis non remaneant dignitate priuati, & inseruiant coram ipso Sereniss imo Rege priuati omni, & quacumque dignitate, & prærogatiua,
33 sed ad rem redeundo dico, quod dictum est superius latissimè, quod dignitates, sicut à solo Rege conferuntur, pariformiter ab ipso solo tolluntur, & ex hoc adsunt plures regulæ clarissimæ, vt qui non potest dare, neque etiam possit tollere, & qui non potest condemnare,
34 non possit absoluere, & qui non possit adire, non possit neque etiam repudiare, & quod contractus, & distractus à pari procedunt, meritò igitur, & iuri, & authoritati Regiæ conuenit Dominos Proreges in his non se intromittere ex verbis igitur capituli, seclusis omnibus alijs declarationibus clarissimè, atque apertissimè liquet, quod contractus iste venditionis Montis Herculis ex defectu assensus remanet nullus, atque inualidus.

At si verò attendamus determinationes ipsas, & declarationes alias factas in huiusmodi materia pudet certè, atque tædet me laborasse in omnibus supra consideratis, quia satis sufficiebat dictas declarationes Suę Cattholicę Maiestatis tâtummodò in medium afferre pro secura victoria istius causæ, & ex quibus prædictum capitulum, non solum facillimè declaratur, verum etiam insimul tolluntur ambędictæ nulliter inuentatæ distinctiones, siquidem in
36 negotio Comitatus Belcastri Dominus Prorex tunc fatetur assensum Regis esse necessarium, & suum non sufficere, etiam, quod vēditio fuisset facta sine titulo, & Sua Excellentia clarissimis verbis id declarauit, dum mandauit supradictum eius beneplacitum forsan præstitum cancellari, & assensum Regis debere omninò impetrari ex necessitate pro perfectione ipsius contractus, & suum non sufficere, etiam, quod
37 venditio ipsa fuisset facta sine titulo, & deinde Sua Cattholica Maiestas id insuper etiam similiter deinde apertissimis verbis declarauit, atque explicauit, dum similiter mandauit, & iussit annullari supradictum assensum sui Proregis, subdens ista verba: *Por ſtare reſeruado à nos la conceſsion del, come que ara, que la dicha Ciudad, y Tierras ſtan deccradas de titolo de Contado no embargante, que con la enajenacion ſe haia de perder eſſo*, per quæ verba declarat capitulum impressum in anno 1560. non dare facultatem Dominis Proregibus assentiendi, dato, quod non vendatur titulus. Item dato, quod titulus esset personalis, qui per alienationem amitteretur, quæ declaratio non potest controuerti in hac causa, siquidem titulus Comitatus Belcastri, & titulus Principatus Montis
38 Herculis sunt equidem concessi sub eodem tenore verborum, ad hoc vnum tantum replicat pars aduersa, quod ista determinatio habet vim sententiæ, non autem interpretationis Regiæ Pragmaticæ, quæ debet compensari cum sententia lata in causa Terræ Mariliani, & hodie ex integro punctus debet decidi, nulla habita penitus ratione dictæ Regiæ declarationis, sed re maturius inspecta totum mihi contrarium videtur: nam cum ista sit vera interpretatio habens vim legis generalis, in omnibus certè similibus causis debet extendi: hoc enim in specie fuit expositum per Illustrissimum Ducem Montis Alti, quod interpretatio scilicet capituli anni 1560. à nullo Tribunali pote-
39 rat fieri, nisi à Sua Cattholica Maiestate, quæ condidit dictum capitulum, Rex deinde procedens ad interpretationem, vult votum sui Proregis, & sic fit consultatio, & demum respondet per verba prædicta super dubietate dicti capituli, sicuti interpretari tenebatur per textum in l. 1. C. de legibus, & in l. in Prætorijs ff. de Prætor. stipulat. Roman. in consil. 260. vbi dicit, quod procedit etiam si fiat ad postulationem singularis tantum personæ, per supradicta iura, & per textum in cap. 1. de re iudicat. & voluit procedere ad interpretationem arbitrio boni viri, cum voto tamen sui Illustrissimi Proregis, & ita debet fieri interpretatio, vt per Aymon. in cons. 135. num. 39. Licet

enim præcesserit consultatio Collateralis Con-
40 silij, non per hoc dicitur sententia, sed lex, quia eam Rex videtur facere cap. 1. de renunciat. in sexto, ibi, deliberatione habita cum suis fratribus, tanto magis, quia Rex approbando votum Domini Proregis exprimit causam generalem videlicet: *Por star reseruado à nos*, & tunc sine dubio dicitur lex generalis, & non decisio particularis ad illum casum l. regula §. si quis, vbi Bartol. de iuris, & facti ignorantia, Alexand. in l. si pupillus de verbor. obligation. & Bartol. in l. vt generales, C. de legibus, dicitur enim ibi ius concedere, licet dirigat verba ad casum Consulentis, cap. ex multa de voto, Felyn. in cap. primo num. 17. de constitution. quæ declaratio nulli dubium est, quod retrotrahitur per regulam l. hæredes palam §. sicut de testament. quia Sua Cattholica Maiestas censetur declarare illud, quod in primo actu sub verbis dubijs continebatur, quæ dicitur declaratio expositiua, & nil de nouo facit, sed vt granum ex spicis excutit, & ista tollit ius quæsitum, vt voluit Oldrad. in consil. 167. ante omnia column. final. Ancharan. consil. 64. columna prima, Andr. Sicul. in cap. primo super quæstion. in principio de offic. delegat. & Iason in leg. non dubium sexto notabili C. de legibus, secus verò esset quando Princeps interpretando aliquid vltra suppleret, vt declarat Paul. de Castr. in dicto §. sicut, & multo melius explicat Gomes. in Regul. Cancellar. de non tollend. iur. quæsit. glos. 13. & 9. versic. & ideò pro resolutione, & sic proinde non potest audiri pars aduersa contra hanc generalem legem, & expositiuam declarationem inaniter prætendentem, atque frustratoriè.

Tanto magis, quod in ista declaratione Sua Cattholica Maiestas figendo pedes per modum generalis declarationis, iterum similiter exprimit, dum dicit: *Y aunque por el se conceda, che aquellos bienes titolados se puedan obligar all'empoficion de lo que se vendiere, que non fueran titulado, y por que sta declarado, que para los titulados non puedan nostros Visoreys conceder su assenso, &c.* Loquendo de capitulo anni 1560. taliter, quod fit clarior mens præfatæ Suæ Cattholicæ Maiestatis, quod declaratio fa-
41 cta debeat habere vim legis merè declaratiuę, ex quibus sit in dubium, quod pars de directo venit contra mentem, & legem Suæ Regiæ Maiestatis, & ideò non esset opus ad obiecta respondere, attamen particulariter respondebo, vt omnibus satisfaciam, ad exuberantiam partis aduersæ, & vt ita dicam ad eius saturitatem.

Non itaque obstat primum, quia verba con-
42 cessionis non continent contractum, quo mediante feudum commutatur de persona ad personam, ex quo non debent impropriari, nec possunt etiam, quia exceptiua clausula statim subnectitur. Non obstat secundum, quia licet pragmatica promulgata in anno 1579. id mandet in futurum, tamen illud facit respectu reuocationis factæ per præfatam Suam Cattholi-
43 cam Maiestatem circa ius illius capituli, quando scilicet contractus continebant diminutionem feudorum titulatorum: nam aliter veritas se habet quoad caput alienationis totalis feudi titulati, prout in eisdem litteris clarissimè patet, atque colligitur, quod neque prius ante per capitulum anni 1560. erat concessum; Nec
44 etiam obstat tertium, quia licet cessaret interesse bursale, interfuit tamen interesse voluntatis, per textum in l. final. de vsu, & habitat. & quia lex seruanda est, licet dura, & aspera, &
45 hoc vlterius supra fundaui super interesse Suæ Cattholicæ Maiestatis: nam ipso Rege inuictissimo inscio, & forsan aliquando inuito titulati priuarentur dignitate tituli, nec Dominus Rex haberet scientiam in personam, cuius hæc maiora feuda fuissent translata.

Quo verò ad oppositа pro intellectu clausulæ illius exceptiuæ, vt verba intelligantur de titulo, & non de feudo titulato, similiter non obstant: nam concessio, & clausula exceptiua nullam contrarietatem in se continent, sed in omnibus inter se ipsas confirmantur, & æquiparantur, cum concessio sit respectu contractuum contentorum sub prima specie prohibitionis præstandi assensum; exceptiua verò respectu contractuum contentorum, sub secunda specie prohibitionis, scilicet quando feuda in totum alienarentur, prout etiam sic erat supplicatio nomine totius Regni ei porrecta, & similiter non est verum, quod nihil operaretur concessio, quia continebat ferè omnes contractus, & omnes contractationes, quæ frequenter solent fieri in hac Ciuitate Neapolis, & tantum excludebantur venditiones totales feudi titulati, quæ pro raro, immò nunquam ex voluntate solent fieri, & si sat mihi sit amico in his paucis consuli l. tutori ff. de negot. gest. tanto magis sufficere ei debet hæc ex abundanti corde libenter scripsisse.

Nec obstat denique vltimo allegata obseruãtia præstandi assensum, quoniam quando adfuit contradictio assensus fuit delegatus, vt in assensu super Comitatu Montis Caueoti in anno 1564. vbi fuit dictum, quod consulatur Sua Cattholica Maiestas, quia tractabatur de inter-
47 pretatione dicti capituli: similiter in causa Comitatus Belcastri, & latissimè fuit etiam idem dictum in causa Domini Marchionis de Cerchiara, in qua fuit iudicatum contra Fiscum, & similiter in causa Argentij inter Ducem Magdaloni, & Dominum Ioannem Iacobum Cossam, sed quid inaniter in his immorandum? cum hæc prætensio sit penitus contra omnem iuris dispositionem; quando enim procedit pars secundum terminos legis Barbarius ff. de offic. Præt. illa cessant ex multis, & primò,
48 quia cum ibi interuenit error facti etim excusat, ita glos. ibi dicit in verb. reprobari, hic nãq. interuenit error iuris, quia pragmatica erat
49 iàm promulgata, & redacta in corpore pragmaticarum, & verba capituli clarè exceptuant hunc casum, & proinde, quare debebat Illustrissimus Emptor confidere in dictis verbis, & non sicut cæteri, & innumeri alij fecerunt adire Suam Regiam, atq; Cattholicam Maiestatem.

Secun-

50 Secundò, quia Barbarius iam habuerat concessam iurisdictionem, & defectus erat in materia, quia ipse erat seruus, secus verò quando defectus fuisset in causa efficienti, vel formali, vt per Iason. ibidem in dicta l. Barbarius num. 49. vers. pro ista communi, sicut defectus adest in casu nostro, nempè iurisdictionis, & potestatis expressissimè prohibitæ. Tertiò, quia in Barbario interuenit scientia, & tollerantia Reipublicæ, quæ potuisset dispensare, etiam quod esset seruus, non ergo valdè mirum est, si acta tenent, & in hoc propriè fundatur decisio illius legis in fine, ibi cum Populus Romanus, etiam seruo potuisset decernere hanc potestatem, at in casu nostro nedum non adest scientia, nec tollerantia suæ præfatæ Regiæ Maiestatis, sed essixa contradictio, vt in omnibus litteris, & ordinibus supra ponderatis clarè patet. Quinimmò nulla est excusatione dignus Dominus Emptor, cum simus in materia assensus, qui est gratiosus, & sic non sumus in iurisdictione contentiosa, & adire pro gratia personam non habentem talem potestatem: immò prohibitam expresse per publicam legem esset certè satis crassa, atque supina ignorantia, quod verè sentiens pars aduersa nulliter iterum conatur fundare scientiam, & tollerantiam Suæ Cattholicæ Maiestatis per litteras
51 Secretarij de Vargas, quæ rectè ponderate hoc non possunt, nec etiam afferre. Primò, quia dictæ litteræ fuerunt expeditæ eodem tempore, vna cum concessione, & publicatione dicti Capituli, taliter, quod tunc non poterat innotescere Suæ Cattholicæ Maiestati, quod Domini Proreges præstabant assensum vltra concessa in Capitulo. Secundò, quia in eisdem litteris nihil penitus disponitur, sed ponuntur ista propria verba: *En la forma, y manera*, desuper relata, quæ omnia proculdubio totaliter referuntur ad capitulum supradictum, & eius tenorem, quo casu procedit dilucidissimè regula illa desumpta de textu in l. asse toto, cum similibus supra citatis ff. de hæredit. instituend. maximè, quia Rex non tractabat de nouiter ampliando supradictum capitulum.

Denique, sententia prolata in causa Terræ Mariliani debet absque dubio nocere parti aduersæ miruminmodum: si enim eo tempore, quod nulla adhuc erat emanata Sereniſſimi Regis nostri declaratio in ipsius causæ discussione res fuit redacta iam ad paritatem votorum, nunc verò, quod eius mens enixè, atque diluci-
52 dè liquet certè, quod controuersia votorum debet penitus cessare, tanto magis, quia sumus in clariori causa, siquidem ibi erat venditio iuris luendi, hic propriè feudi titulati, item ibi emptor reuocauerat, hic verò venditor semper restitit. Vlterius ibi liquebat apertè de voluntate Suæ Cattholicæ Maiestatis, ex quo assensus fuerat impetratus, & solummodò opponebatur, quod fuerat obtentus post reuocationem, quorum omnium nihil prorsus nunc concurrunt in casu isto nostro, & proinde sequendo voluntatem Principis, vnanimiter hæc causa debet in fauorem Excellentissimi Domini Marchionis Vasti Actoris, meo quidem iudicio omnimodò determinari. Reliqua verò suppleant cæteri Domini Aduocati Scribentes: nam Ego ita iuris esse censeo, saluo tamen, ac reseruato semper prudentiori, ac saniori iudicio, cui in omnibus æquo animo, ac libenter ne submitto, &c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM.

1 *Mulier si pro filio fideiusserit, & renunciauerit generaliter omni legum auxilio, an iuxta Pragmaticas Regni Siciliæ iuuari possit beneficio velleiani.*
2 *Mulier fideiubens pro filio iuuatur beneficio Senatusconsult. Velleian.*
3 *Mulier si in iudicio sine iuramento fideiusserit, & renunciauerit velleiano non iuuatur.*
4 *Beneficio Velleiani etiam expressè absque iuramento renunciari non potest.*
5 *Beneficium Velleiani cessat, vbi in contractu renunciationis adsit iuramentum.*
6 *Mulier renuncians omni legum auxilio, non per hoc excluditur à beneficio velleiani.*
7 *Mulier an iuuetur velleiano si in contractu non adsit renunciatio, sed contractus sit solummodo iuratus.*
8 *Text. in cap. ex rescripto de iureiurand. inducitur, & eius verus intellectus postea traditur in num. 28.*
9 *Iuramentum seruari semper debet, & quomodo id intelligatur.*
10 *Iurameetum habet vim certiorationis, vide etiam num. 36.*
11 *Iuramentum continet in se clausulam, vt actus valeat omni meliori modo.*
12 *In contractu iurato quis per geminatum actum videtur magis teneri ad illius obseruantiam.*
13 *Minor ob iuramentum, an careat beneficio restitutionis in integrum, & vide etiam numer. 40.*
14 *Iuramentum ligat contrahentes de iure diuino, & eius vis per ius ciuile nequaquam tollitur.*
15 *Aequior est opinio, quæ iuuat mulieri in beneficio velleiani.*
16 *Iuramentum non auget obligationem.*
17 *Iuramentum recipit omnes conditiones, limitationes, & exceptiones contracti.*
18 *Donatio causa mortis, etiam appositio iuramento est reuocabilis.*
19 *Testator cum iuramento aliquem hæredem instituens, adhuc eum reuocare potest.*
20 *Donatio inter viuos habet tacitam conditionem, vt natis liberis reuocetur.*
21 *Exceptio non numeratæ pecuniæ an competat ei, qui iuramento testatus sit mutuum recepisse.*
22 *Feudum, qui sine assensu alienauit iure proprio reuocabit, quamuis iurauerit non reuocare.*

23 Iuramentum non magis extenditur, quam virtus promissionis patiatur.
24 Mulier excusatur ab ignorantia iuris, in casibus à iure expressis.
25 Iuramentum non trahitur ad non cogitata.
26 Quod quis ignorat, non præsumitur renunciasse.
27 Iuramentum quanta facilitate apponatur in contractibus à Notarijs ex stylo ordinario enarratur.
28 Textus habens plures intellectus, non bene allegari potest.
29 Fauore piæ causæ an obstet exceptio Senatusconsulti Velleiani.
30 Mariti scientia supplet ignorantiam vxoris.
31 Curatoris scientia censetur esse scientia ipsius minoris quoad contractus.
32 Iurans aliquid facturum, tenetur ad quantum facere potest, & non vltra.
33 Absolutio iuramenti non solum prodest ad finem agendi, sed etiam ad finem excipiendi.
34 Iuramentum, vt seruari debeat tria concomitantia requirit.
35 Iuramentum non excludit enormissimam læsionem.
37 Contractus iuratus non excludit exceptionem doli, vel metus, vel læsionis.
38 Actus geminatus quomodo dicitur, si ex interuallo aliquid fiat.
39 In continenti, quæ fiunt censentur in esse.
41 Contractus, qui firmatur iuramento, obtenta absolutione, adhuc tamen remanet validus?
42 Tota absolutionis iuramenti materia tribus casibus distinguitur.
43 Mulier fideiubens, si soluerit, nunquid possit deinde repetere, declaratur.
44 Iuramentum quomodo rescindatur ex causa enormissimæ læsionis latissimè traditur.
45 Læsio non potest considerari in donatione, nec in fideiussione, & declaratur quomodo id intelligi debeat.
46 Remedium l. 2. C. de rescind. vendit. quando spectat.
47 Mulier fideiubens in plus, quàm ipsa possideat dicitur enormissimè læsa.

Pro Domina D. Costantia de Ioanne Nobili Messanensi.

ARGVMENTVM.

Tractatur, an in Insula Siciliæ mulieres iuuari possint exceptione Senatusconsulti Velleiani dum intercedunt, & Pragmatica eiusdem Regni de obligationibus mulierum scholijs illustratur.

PHILIPPVS

DEI GRATIA REX, &c.

DON Ioannes della Cerda Dux, etc. Vicerex, etc. In Regno Siciliæ Illustribus, Spectabilibus, et Magnificis Regni eiusdē Officialibus. Poiche non obstante molti beneficij, in integrum restitutioni, et Priuilegij concessi alle fragilità del sesso feminile: a così per leggi, come per constitutione del Regno, et particolari statuti la malitia dell'huomini non cessa tuttauia trouare nuoue inuentioni di farle b obligare, non solamente in beni, doti, et patrimonio loro: ma etiam di persona, intanto è facile, et alla loro fragilità à lasciarsi subducere, delche ne nasce, che ogni giorno si vedono c carcerare nelle publiche carceri, et in diuersi così separati dalli loro mariti, et frati, parenti, et amici, non senza grandissimo scandalo, e vergogna loro, et di tutti loro parenti, hauendo noi consideratione alla fragilità del sesso, vt supra, et volendo prouedere alla propria honestà, et all'inconuenienti, che tuttauia da ciò nascono, et in futurum potriano molto peggio insorgere in disseruitio di Dio, et di Sua Regal Maestà, et danno delli Regni, habitatori di questo fidelissimo Regno, auctoritate Regia, qua in hac parte fungimur con matura deliberatione del Sacro Regio Consiglio, per la presente nostra pragmatica santione perpetua valitura, prouedemo, statuimo, et ordinamo, che da quì innanzi niuna donna di stato, grado, et conditione se sia debbia, et presuma per qual si voglia causa, d debito, lite, et molestia, e priuileggiata, et non priuileggiata, vel espressa, scita, vel ignorata, et priuileggio in corpore iuris clauso, monito, et roborata del Regno, Capitoli, et rito, et contractui f bullæ, et in rati promissione; g alli quali tutti ex certa scientia quoad hæc dispensamus h obligarsi di persona prohibendo à tutti, et singuli Notarij del Regno, che da quì innanzi nelli contratti da farsi, nullo modo debbiano, ne presumano riceuere simili obligationi, ne fare obligare donne, vt supra expressate, et non, che da loro fossero requesti, i non derogando però le obligationi, che nascono per la possessione, et detentione per priuilegio della bolla, la quale vogliamo, che stia in suo robore, et firmitate; et questo sotto pena di priuatione d'officij, et di stare con la mano eleuata in publico per hore due, et di onze cinquanta, applicando la terza parte à chi lo metterà in chiaro, e lo resto allo Regio Fisco irremissibiliter exigendi, contra li quali possa lo Fisco principaliter agere, et oltra di questo tutte obligationi, contratti, et scritture, etiam priuate, che contra la forma, continentia, et tenore della presente nostra Pragmatica facessero, siano, et s'intendano quanto all'obligationi personali di esse donne ipso iure irriti, cassi, et nulli, sin come mai fussero stati fatti, et come noi per la presente hora per tanto nulla, et inualida, declaramo, et non habbiano exceptione alcuna, ne da quelle nasca obligatione, ne le donne siano tenute, et obligate all'osseruantia di quelle, quanto all'obligationi personali stando, quanto all'obligationi di beni, et quanto al resto li contratti, et scritture, vt supra, in suo robbore, et firmitate, et questo etiam che fussero con qual si voglia clausule, patti, cautele, renunciationi, et con renunciatione del beneficio della presente Pragmatica, quale volemo, che per nullo modo si possa renunciare, stante, che è introdotta per lo proprio, et commune beneficio, ancor che si facesse conguiramento, perche declaramo hora per tanto, che si presuma tali casu detto giuramento simulato, doloso, et extorto, et così volemo, et declaramo, che si presumano li detti contratti, quanto all'obligationi personali solamente, vt supra, non obstante, che per le proprie donne si giurasse il contrario, presumendo etiam, che in questo siano gabbate, et do-

lose condutte à giurare, et renunciare, et cosi essequirete, et per cui si spetta farete essequire, iuxta eius seriem, continentiam, et tenorem, senza farne in modo alcuno lo contrario, per quanto la gratia di Sua Maestà tenete cara, et se in la pena de fiorini mille oltre le pene preapposte desiderate non incorrer d'applicarsi irremissibiliter al Regio Fisco. Datum Messanæ 7. Octobris, indictionis vndecimæ, Anni 1558. *Ex libro Pragmaticarum impressarum.*

El Duca D.Giouan della Cerda,&c.

Franciscus Antonius Frisanus Prothonotarius Curiæ Messanæ,&c.

a IN hac prolatione non solum præsens Regia Pragmatica non vult derogare priuilegijs, & beneficijs, ac restitutionibus ipsis mulieribus,tàm de iure communi competentibus, quàm per Regni Constitutiones,& Capitula,sed etiam vult augere.

b In verb.obligare nota,quod si loqueretur de fideiussione diceretur, prout causa sua, aut aliena.

c In verb.carcerare nota,quod intentio statuentis,est prouidere ne mulieres carcerentur.

d In verb.debito,lite,& molestia,nota quod tunc voluit mulieres teneri in bonis,& non de persona quidem se obligant pro debito,lite,& molestia,& debet necessarie intelligi pro causa propria : nam in fideiussione non est debitum,lis, neque molestia.

e Nota in verb.priuilegiata,quod etiã pro dote,quæ est causa priuilegiata,etiam mulieres in eo casu non iuuantur Velleiano,& tenentur in bonis tantum de persona: ergo si pro causa priuilegiata non tenentur, nisi in bonis apparet, quod pro causa non priuilegiata nullo modo debent teneri.

f Nota in verb.& in contractu bullæ: nam hoc statutum prohibet ne mulieres possint obligari de persona,& in contractu bullæ loquitur de causa propria.

g Nota,quod illud verbum dispensamus est corruptè scriptum : nam vult dicere derogamus.

h Nota,quod illa verba, *debbia,ne præsuma,* iunguntur cum istis verbis, *obligarsi de persona.*

i Nota in verb. *non derogando però,* quod in vno casu tantum mulieres tenentur de persona, & in bonis, quando possiderent fundum aliquem subiectum censui, siuè annuo redditui : nam per priuilegium bullæ Papæ Nicolai, & Regiam Pragmaticã Regis Alphonsi Primi tales contractus vsuales habent exequutionem paratam realiter, & personaliter contra possessores bonorum subiectorum censui, & contra debitores obligatos noluit hac Regia Pragmatica derogare priuilegio illius bullæ, ex hoc apparet, quod tota hæc Regia Pragmatica loquitur, quando mulier conuenitur pro causa propria: nam si exceptio loquitur in causa propria ; ergo regula loquitur in ijsdem terminis: nam licet exceptio sit contra regulam,tamen debet esse de regula,& declarat regulam.

CONSILIVM CXXIX.

Adsit semper Spiritus Sancti gratia.

1 DOmina D. Constantia de Ioanne fideiussit pro Domino D. Ioanne Villa de Cane eius filio in beneficium Domini Don Marij Ioppuli pro vncijs duodecimmille monetę Regni Siciliæ non renunciauit specificè beneficio Senatusconsulti Velleiani,sed renunciauit generaliter omni legum auxilio, non tamen iurauit, ideſt non fideiussit cum iuramento, nec in clausulis generalibus instrumenti,supra quibus omnibus obseruandis apparet appositum iuramentum, sed dato, & non concesso, quod promiserit cum iuramento seruare promissa, dubitatur an iuuari possit beneficio velleiano;pro faciliori intelligentia huius quæstionis propono has conclusiones.

Prima igitur sit conclusio,quod mater fide-
2 iubens pro filio iuuatur beneficio Senatusconsult.Velleian.text.est apertissimus in l.si cum ipse C. ad Velleian.

Secunda, mulier si fideiussit, & renunciauit
3 Velleiano in iudicio sine iuramento non iuuatur Senatusconsulto Velleiano, si tamen fuerit prius certificata de beneficio ipsius l.fin.§.pen. ff.ad Velleian.

Tertia, mulier extra iudicium non potest
4 etiam expresè huic beneficio sine iuramento renunciare, etiam si fuerit certiorata, quia eadem facilitate, qua inducitur ad fideiubendum eadem inducitur ad renunciandum l. dolli mali vers.diuersum ff.de nouat. not.Doctor. in l.fin. C. ad Velleian. Abb. Felyn. & cæteri omnes in cap.si diligenti de for. competent. quam distinctionem scilicet, vt renunciatio facta in iudicio valeat, sed extra iudicium non teneat, dixit Imol. in cap.ex rescripto de iureiuran. Couarr.in cap.quamuis in 2.par.§.3.nu.5. de pact. in sexto.

Quarta,si mulier hanc renunciationem, vel contractum iurauerit extra iudicium, ideſt si iuraue-

5 iurauerit contractum, in quo adsit renunciatio non potest amplius iuuari beneficio Velleiano, & est communis opinio, vt per Couarru. loco citato, ideſt in cap. quamuis par. 2. §. 3. nu. 5. cum ſeqq.

Quinta, quando renunciatio non eſt ſpecifica, ſed generalis, puta, quia mulier renunciauit omni legum auxilio, non per hoc excluditur à beneficio Velleiano: nam idem error, qui eſt in principali promiſſione eſt in hac renunciatione, & ſicut mulier contra diſpoſitionem legis fideiuſſit, ita & contra diſpoſitionem iuris renunciauit Bart. pulchrè per illum textum in l. final. §. idem quæſiuit nu. 2. de condit. indebit. nam ſi ſpecialis renunciatio non tenet, vt diximus ſupra in 3. concluſ. multo magis non debet tenere generale: immò dixerunt Addentes ad conſ. Alex. 146. lib. 7. quod hæc generalis renunciatio magis nocet, quam prodeſt ſtipulatori.

Sexta concluſio, & vltima pro nunc, quando 7 in contractu fideiuſſionis non adeſt renunciatio, ſed contractus eſt iuratus, dubitatur an mulier iuuetur Velleiano. Hæc tamen concluſio difficilis eſt, & multum controuerſa à Doctor. Scribentibus: habet enim duas principales Doctorum opiniones, alteram negatiuam, alteram verò affirmatiuam. Sunt enim nonnulli, qui tenent mulierem propter vim iuramenti interpoſiti in contractu non iuuari Velleiano, & huius opinionis fuit gloſſ. penultim. in fine in cap. ex reſcripto de iureiurand. quam gloſſ. ibi ſequitur Anton. de Butr. Abb. num. 9. Bald. Ioan. Imol. num. 7. & Felyn. num. 15. & pro hac opinione negatiua plura adducuntur per Doctores Scribentes in ſuprallegatis locis.

Primo enim adducitur text. in dicto cap. ex 8 reſcripto de iureiuran. vbi videtur caſum decidi in indiuiduo: nam ibi mulier fideiuſſit ſimul cum viro ſuo, nec apparet de aliqua renũciatione Velleiani tamen quia iurauit, tenetur promiſſa adimplere, & dicunt Doctor. illi textui non poſſe dari reſponſum.

Secundò, allegantur illa iura vulgaria iura- 9 mentum eſſe ſeruandum, quando poteſt ſeruari abſque diſpendio ſalutis æternæ, cap. cum contingat de iureiuran. cap. licet mulieres eod. tit. in ſexto, cap. 2. de pact. in ſexto, ſed modo poteſt mulier ſeruare iuramentum abſque diſpendio ſalutis æternæ, ergo ſi iurauit debet teneri ſeruare promiſſa.

Tertiò, Anton. de Butr. in cap. ſi diligenti in 6. colum. de for. competent. dicit, quod ideò mulier intercedens pro alio non iuuatur Velleiano, quia præſumitur ad iuramentum venire deliberatè. Iuramentum enim habet vim cer- 10 tiorationis, vt dictum eſt, ſi ergo mulier, quæ iurat præſumitur certiorata de beneficio ſibi competenti non videtur decepta, quia ſcienti, & conſentienti dolus non infertur l. nemo videtur de reg. iur.

Quartò, iuramentum continet in ſe clauſu- 11 lam, vt actus valeat eo meliori modo, quo poteſt l. cum pater §. filius matrem de legat. 2. ſed modo ſi mulier, quæ iurauit iuuaretur Velleiano, actus corrueret, ſi non iuuatur actus ſortitur ſuum effectum; ergo debet ſumi illa interpretatio, vt actus magis valeat, quam pereat l. quoties de reb. dub. & l. quoties de verbor. obligation.

Quintò, quando mulier fideiubet, & promittit ſoluere adhibet vnum conſenſum, quando 12 iurat, adhibet alium, quia in iuramento adeſt conſenſus cap. ſi verò de iureiurand. cum ergo ſit actus geminatus fortius debet operari l. Baliſta ad trebellian. & in ſpecie in muliere, quæ bis promiſit fideiubendo, quod non iuuetur Velleiano eſt text. in auth. ſiuè à me C. ad Velleian.

Sextò, facit illud, quod habetur in authent. 13 Sacramenta puberum C. ſi aduerſus vendit. & per gloſſ. in l. 2. C. de reſcind. vendit. vbi iuramentum in minore tollit beneficium reſtitutionis in integrum, ergo ſimiliter in muliere debet tollere beneficium Velleiani.

Septimò, iuramenti vinculum eſt, quid ſpirituale, & ligat animam de iure diuino cap. venientes de iureiurand. ergo lex ciuilis, quale 14 eſt Senatuſconſultum Velleianum non poteſt tollere effectum, neque vim, neque etiam efficaciam ipſius iuramenti, quia lex humana, non poteſt eſſe contra legem diuinam cap. propoſuit de conceſſ. præbend. §. ſed naturalia inſtit. de iur. nat. gent. & ciuil. merito, &c.

His tamen, & ſimilibus non obſtantibus verior, iuſtior, & magis æqua certè mihi videtur alia opinio affirmatiua, ſcilicet, quod mulier non obſtante iuramento iuuetur beneficio Senatuſconſult. Velleian. quam opinionem tenuerunt Hoſtienſ. in ſumm. de fideiuſſor. §. 1. verſ. idem eſt, Dyn. in conſ. incip. quidam Goffred. Cyn. in l. 2. in ſexto in fine C. de reſcind. vend. Ioan. Andr. in addit. ad Speculat. in tit. de obligationib. & ſolut. §. 1. in additione, quod ne incipit Vbertus, Federic. de Sen. in conſ. 196. quæritur an Domina Margharita, Vital. in tractat. clauſul. in cap. de renunciat. ſucceſſionis future, Iaſ. in l. repudianda de acquirend. hæred. Imol. & Aretin. in l. ſciendum de verbor. obligat. col. 2. Hippolyt. de Marſil. in rubr. ff. de fideiuſſ. num. 38. & idem Imol. in cap. penult. de empt. & vendit. Iaſ. in dicta authent. Sacramenta ſub num. 56. & hanc opinionem ſequutus eſt etiam & dixit communem Bald. in conſ. 47. lib. 1. & eandem plures alij ſequuntur, quos citat Andr. Tiraquell. in l. ſi vnquam in princ. num. 151. de reuocand. donat. & dixit Couarru. in dicto cap. quamuis part. 2. §. 3. num. 5. in fin. quod & ſi prior opinio communis eſſet, hæc tamen poſterior magis iuri, & æquitati certè conſona eſt: 15 immò Anton. Burg. qui eſt alterius factionis in cap. penult. de empt. & vendit. fatetur hanc ſecundam partem eſſe communem, & Petrus Bellu. in ſpec. princ. tit. de iure char. penult. dicit hanc eſſe communem, & ſecundum iſtam nouiſſimè iudicauit Sacr. Reg. Conſ. in cauſa Ioannæ d'Ebulo, cum Bernardino Falangola junctis aulis. de qua facit mentionem V ncent. de Franch. deciſ. 578. nam ibi Ioanna d'Ebulo

lo pro eximendo filio suo à carceribus vendidit annuos plures introitus,& pretium conuertit in vtilitatem filij, sed postea conuenta, vt solueret, opposuit exceptionem Velleiani,allegando,quod ille fuit quidam color quæsitus, vt ipsa efficeretur principalis debitrix, sed in rei veritate interceſſit pro filio,& fuit absoluta; nec est dubitandum, quod in tali contractu interuenit iuramentum, & si quis dicat illam decisionem præcessisse, quia sumus in hoc Regno, in quo mulieres non possunt renunciare Velleiano, per Regiam Pragmaticam D. Petri de Toleto tunc dignissimi Proregis,respondeo hoc in illa causa non venisse in dubitationem, sed tantum an mulier esset principaliter obligata,vel interceſſisset,vt patet ex lectura illius decisionis insuper ibi fuit productum memoriale ipsius Ioanne cum Regia dispensatione, quod posset se obligare, non obstante Regia Pragmatica.

Sed quod hæc vltima opinio de iure sit verior,probatur per plura,& diuersa media considerata à Doctoribus,qui hanc partem amplexantur, &

Primò,mulier non potest sine iuramento renunciare velleian. nisi tantum in iudicio sit facta renunciatio l.final. §.penult. vbi gloss. ff. ad Velleiano, & est omnium Doctorum cõmunissima opinio, & nos firmauimus in 3. concluſ.
16 ergo nec appositio iuramento renunciare potest,quia iuramẽtum non auget obligationem, sed ei solummodo intra limites suos manenti addit religionis vinculum, argument. l.Titius in fin.ff.ad trebell.& voluit Bald.in l.si Procurator colum.3. vers.& prædicta sunt vera ff. de condit.indebit. Tiraquell.in d.l.si vnquam in princip.num.165. & Couarru. in cap. quamuis par.2.§.3. num. 5. vnde sublata religione iuramenti obtenta absolutione à Iudice Ecclesiastico, prout est in hoc casu nostro, in quo mulier hæc absoluta est, siuè habilitata à vinculo iuramenti,remanet contractus sine iuramento, vt inferius magis accuratè probabimus,& ideò poterit opponi exceptio proculdubio ipsius Senatusconsulti Velleiani.

Secundò, iuramentum in contractu appositum recipit omnes conditiones, subauditiones,
17 limitationes, & exceptiones, quas habet ille contractus cap.quemadmodum,& ibi Abb.in 2. notab. de iureiurand. facit text. in l.sed & si possessori §.item si iurauero,& ibi Ias.notab.9. de iureiurand. Panormit. in sua disputatione stante statuto colum.10. vers.ad partem igitur affirmatiuam,& refert Tiraquell.dicto nu.165.
18 Hinc est, quod sicut donatio causa mortis de sui essentia est reuocabilis l. vbi ita donatur ff. de donat. caus.mort. ita & appositа iuramento remanet reuocabilis, Dec.in l.non omnis ff. si cert.pẽtat. Couarru.in d.cap.quamuis superius mentionato.

Hinc etiam testamentum de sui natura reuocabile, vt habetur in l. 4. de adimend.legat.
19 etiam si in eo testamento testator iuramentum appositum veluti,quia cum iuramento aliquem hæredem instituerit adhuc reuocari poterit, secundum mentem Bart. in l.si quis in princ.text.ff.de legat.3.

Hinc quoque mandatum procuratorium etiam si fiat cum iuramento,poterit tamen reuocari,vt habetur per glos.in cap.final. de Procurat.in sexto, & per Couarru.in d.cap.quamuis supra allegato.

Vlterius, donatio inter viuos habet tacitam
20 conditionem, vt natis liberis reuocetur, vt dicitur in d.l.si vnquam, & eandem habebit conditionem, etiam si medio iuramento firmetur donatio supradicta, teste Tiraquell. ibidem in princ.num.165.& Couarru.in dicto cap.quamuis.

Hinc etiam exceptio non numeratæ pecu-
21 niæ competit, si quis confiteatur se mutuum recepisse,quod & ipsum procedit,etiam si cum iuramento confiteatur : nam iuramentum accedens confessione, omninò sequitur naturam principalis actus, in quo interponitur per text. quem ad hoc omnes allegant in l. vltim. vbi id notat Bartol.Bald.Salycet.Paul. Castrens.& alij C.de non numer.pecun.quam legem ad hoc dicit singularem Bald.in cap.quę in Ecclesiarum col.5. vers. dices tu nonne feudatarius de constitutionib. & not. Panorm.in sua disputatione incipiente stante statuto col.10.vers.ad partem igitur affirmatiuam.

Sic est,quod qui feudum alienauit sine assen-
22 su potest reuocare alienationem iure proprio per constitutionem Regni constitutionem diuæ memoriæ, & quamuis iurauerit non reuocare, tamen in Sacr.Conſ.admittitur ad agendum, etiam non obtenta absolutione à iuramento, prout testatur Vincent. de Franch. sæpius in suis decisionibus, ad quas breuitatis causa me remitto.

Tertiò,hæc pars affirmatiua probatur ex eo,
23 quod dicit Dec. in l.1. colum. penultim. vers. quod dictum est C.de pact.vbi ait iuramentum non magis extendi, quam virtus promissionis patiatur, vt tenet etiam Alexand. in conſ.133. super quæsitis colum.3. vers.& fortius lib.3. & Tiraquell.in loco citato nu.153.sed virtus promissionis in muliere fideiubente non extenditur ad exactionem vsque, quia actio eliditur per exceptionem Velleiani,ergo non debet extendi vltra iuramentum.

Quartò,etiam mulier hæc,quando fideiussit, & iurauit, non cogitauit competere sibi remedium Velleiani, patet, quia non fuit certiorata de tali beneficio, & mulier ratione fragilitatis sexus præsumitur illud beneficium ignorare,
24 vt tradunt Doctores omnes in l.final.ad Velleian.in tom.1.commun.opin.fol.123.nu.9.10. & 13. nam in casibus à iure expressis mulier excusatur ab ignorantia iuris l.regula ff. de iur.& fact.ignor. si ergo mulier non cogitauit de hoc beneficio,iuramentum eam non obligat, siqui-
25 dem iuramentum non trahitur ad non cogitata cap. quintauallis de iureiurand. & voluit glos.in cap. veniens in vers. præsciuisset, & ibi Bald. eod.tit. & rursus glos. in cap. ad nostram il secondo in vers. in mente per illum textum, & in cap.penult. eod.tit. & in cap.2. extra de

renun-

renunciat. Bart. in d. l. si quis pro eo in 8. casu de fideiuss. cum multis alijs congestis per Tiraquell.loco superius citato num. 170. facit vul-
26 gata illa regula iuris, quod quis ignorat non præsumitur renunciasse l. mater decedens de inoffic. testam.

Quintò, denique, & vltimo potest addi, quod qua facilitate mulier inducitur ad fideiubendum, eadem certè induceretur ad iurandum, argument. text. in d.l doli mali vers. diuersum
27 ff. de nouat. tanto magis, quod iuramentum in contractibus à Notarijs, magis ex eorum solito, & consueto more, atque stylo etiam si partes nuncupatæ non iurauerint, ac neque de iurando quidem cogitauerint, vt omnes sciunt, videntq. quotidie solet semper apponi, vt nuncupatim voluit Anton. in d.cap.cum contingat in 4.casu principali, & ibi etiam Panormit. in quo casu, & aduertit Tiraquel.loco supra citato nu. 172. & Capyc. in d.decis. 159. nu. 40. cum alijs similib. concordantib.

His itaque firmatis non obstant modo adducta in contrarium, & primo non obstat text. in cap. ex rescripto, qui solus videtur inducere
28 difficultatem: nam ad illum textum respondeo pluribus modis. Primò, quod non potest allegari, quia habet plures intellectus, iuxta dictum Bartol. in l. in ambiguis de reb. dub. & in l. post dotem ff. solut. matrimon. Secundò, ibi non fuit opposita exceptio Velleiani, nam si mulier opposuisset vtique non fuisset condemnata, vt voluit glos. penult. ibidem in vna sua solutione, quam approbat Alexan. in d.l. sciendum, & Tiraquell. loco citato num. mihi 151. circa finem. Tertiò, ibi est casus specialis, ac spiritualis, quia
29 mulier fideiussit in fauorem Ecclesiæ, & sic in beneficium piæ causæ, quo casu non habet locum exceptio Velleian. l. final. C. ad Velleian. Quartò, mulier ex eo text. fideiussit vna cum marito, & ideò fortè absque certioratione obli-
30 gatur, quia authoritas, & scientia mariti videtur supplere ignorantiam vxoris, & præsumitur, quod sciat damnum in quod incurreret, quia potuit consulere maritum, sicuti in simili dicimus valere contractum, quando minor cõtraxit cum authoritate Curatoris, quia scientia Curatoris censetur esse scientia ipsius mino-
31 ris, vt per Scribentes notatur in l. pupillus de acquir. hæredit. & ideò tunc præiudicat, licet non fuerit certificatus, secus quando contrahit sine curatore. Quintò, respondeo illum textum non meruisse allegari à Doctor. ad ponendam regulam vniuersalem, quia quando mulier fideiubet, & iurat non possit iuuari Velleiano, siquidem ibi est casus specialis, scilicet in promissione facti alieni: nam ibi Abbas Tremensis accepit mutuo à Petro summam octomillium solidorum, & promisit in certum tempus dictam summam Petro restituere, & quosdam ex monachis eidem Petro in obsides dedit, idest vt possint detineri loco pignoris à creditore, & dicti obsides non promiserunt soluere pecuniam, sed solummodo iurauerunt de obseruandis infrascriptas conuentiones, vt si ipsi monachi aliquo casu deficerent, idest aliqui eorum morerentur ante restitutum mutuum, alij monachi loco eorum in obstagio ponerentur, idest alij subiungentur. Insuper si monachi fidem non seruauerint, idest alios loco ipsorum non subrogauerint, quod consistebat in facto, non in datione Abbas dedit eidem Petro Vincentium, & eius vxorem fideiussores, qui similiter fidem præstitisse dicuntur, & sic Vincentius & eius vxor se obligauerunt ad factum, vt facerẽt supradictos monachos obseruare promissa de alijs loco deficientium subrogandis, & sic mandat Papa esse compellendos Vincẽtium, & eius vxorem, vt sicut iurauerunt eandem conuentionem faciant adimplere, & sic mulier ibi ratione iuramenti compellitur adimplere factũ, quia quando aliquis iurat aliquod facturum,
32 videtur promisisse se facturum, & curaturum, quod alius faciat, quo casu probando, quod fecit totum suum posse, excusatur, vt habetur in l. stipulatio ista in princ. de verbor. obligat. & §. si quis alium instit. de iuuat. stipul. & hunc intellectum ponit gloss. final. in d.cap. ex rescripto. Si ergo ille text. loquitur in promissione facti, in quo quis excusatur faciendo posse suum, non debet certè extendi ad dationem, in qua quis tenetur præcisè, & non habet aliquam excusationem l. vbi autem §. final. de verbor. obligat. cum similib. concordantib.

Sexto, & vltimo, respondeo, dato, & non concesso, quod ille text. ratione illius iuramenti obligaret præcisè mulierem ad obseruantiam fideiussionis, tamen ibi non declaratur, quid iuris foret, si mulier obtinuisset absolutionem à iuramento, vt est casus noster, & tunc per absolutionem obtentam mulierem posse excipere, & iuuari Velleiano, vt tenent Ioannes, atque
33 Vincentius, glos. atque Castrens. relati per Archidiac. in cap. quamuis de pact. in sexto. & absolutio obtenta non solum prodest ad finem agendi, sed etiam ad finem excipiendi, ita Couarru. ait lib. 1. variar. resolut. cap. 4. nu. 6. ibi ex his tamen vers. quarto est adnotandum.

Ad secundum, quod iuramentum debet seruari, quando non vergit ad dispendium salutis æternæ d.cap. cum contingat cum similibus, respondeo, quod licet non vergat in dispendium salutis, tamen continet maximam iniquitatem, quia est satis iniquum, vt mulier non certiorata de suis iuribus, & beneficijs remaneat obligata. Immò remaneret decepta, quod profecto esset summè iniquum: nam remaneret enormissimè læsa, amittendo totam substantiam suam, & iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis cap. si verò de iureiurand. tanto ma-
34 gis, quod iuramentum, vt debeat seruari debet habere tres comites, iudicium, iustitiam, & veritatem: alioquin non dicetur iuramentum, sed periurium cap. & si Christus de iureiurand. & in casu nostro deficiunt duo comites, idest iudicium, & iustitia; iudicium, idest discretio: nam mulier non prudenter, & cum discretione se gessit iurando soluere pro alio talem summam vnciarum 12. mil. sed potius fuit decepta, quam quod præsumatur scienter veniisse ad se obligandum. Deficit iustitia vlterius

etiam,

etiam, quia non est iustum, nec equum, vt non solum mulier, quæ certè de facili inducitur ad fideiubendum l. si ego, vbi glos. ff. ad velleianum, sed etiam masculus, & maior enormissimè lædatur in contractibus per eum gestis. Iu-
35 ramentum enim non excludit enormissimam læsionem, quia de illa non est cogitatum, iuxt. not. per glos. & Doctor. in l. 2. C. de rescindend. vendit. & per Afflict. in decis. 32. & 322. & per Capyc. decis. 159. & per Couarru. variar. resolution. & per infinitos alios, quos enumerare hic omitto.

Ad tertium, ideſt ad authoritatem Ant. de Butr. & aliorum, qui dicunt iuramentum habe-
39 re vim certiorationis. Respondeo, multos Doctores, & fortasse maioris numeri tenere contrarium, illa quippe relatione relata supra in quarto argumento huius partis, quam defendimus, scilicet iuramentum non extendi ad incogitata cap. quintauallis de iureiurand. cum alijs relatis per Tiraquell. in d. l. si vnquam in princip. num. 170. vel respondeo, illud procedere quando in instrumento fideiussionis adesset renunciatio specifica, & expressa Senatusc. Velleian. & iuramentum: nam tunc mulier cogitauit in genere de illo beneficio, & iuramentum habet vim certiorationis, vt defendit Thesaur. in d. decis. 222. nu. 10. quæ omnia profectò cessant in casu nostro.

Ad quartum, quod iuramentum facit valere actum eo meliori modo, quo potest: respondeo, quod non per hoc excludit exceptionem, quæ alias ex dispositione iuris competeret: nam
37 contractus iuratus non excludit exceptionem doli, vel metus cap. si verò cap. verum de iureiurand. nec excludit enormissimam læsionem, vt per Doctores omnes in l. 2. C. de rescindend. vendit. & per Couarru. variar. resolut. lib. 2. cap. 4. num. 5. tanto magis, quod solemus semper dicere, iuramentum regulari secundum materiam actus, in quo interponitur, vt traditur in l. fin. C. de non numer. pecun.

Ad quintum tandem de consensu mulieris geminato, quod fortius debet operari: respon-
38 deo, quod illud procederet, si ex interuallo id esset gestum, puta si post biennium mulier se obligaret fideiubendo, vel renunciando iuri hypothecæ, ita loquitur enim text. in d. authent. siuè à me C. ad velleian. secus si in continenti, ideſt in eodem contractu promitteret, & iuraret, quia tũc, qua facilitate inducitur ad se obligandum, eadem forsan induceretur ad iurandum, argument. text. in d. l. doli mali vers. diuersum est de nouat. & tunc non potest dici
39 actus geminatus, sed vnicus: nam quæ in continenti fiunt censentur in esse l. petens C. de pact. l. lecta vers. dicebam ff. si certum petatur.

Ad sextum de text. in authent. Sacramenta puberum, vbi habetur, quod iuramentum in
40 minore excludit beneficium restitutionis in integrum; ergo debet excludere beneficium velleianum. Respondeo, quod illa opinio est multum in iure à Doctor. controuersa: nõnulli enim Doctor. maioris numeri, & authoritatis constanter tenuerunt contrarium, data, scilicet enormissima læsione, vt per Decium in cons. 349. vers. secundo principaliter, cons. 181. num. 23. cons. 203. vers. sed venio, & cons. 216. vers. visa, Ian. Coppolissime in cons. 133. volum. 4. vbi asserit hanc esse communem opinionem. Curt. cons. 53. Panormitan in cap. cum contingat nu. 23. de iureiurand. Dec. in cap. in præsentia nu. 36. de probation. Afflict. decis. 322. nu. 8. vsque in fin. Couarr. variar. resolut. lib. 2. cap. 4. num. 5. Commun. opinion. tom. 1. fol. 639. nu. 46.

Ad septimum, quod iuramentum est vinculum spirituale, & ligat animam de iure diuino, ergo virtus ipsius non potest tolli per legem ciuilem, ideſt per Senatusconsult. Velleian. respondeo, illud esse verum, & procedere, quando iuramentum esset interpositum supra re licita, & honesta, & haberet illos tres comites, de quibus in d. cap. & si Christus de iureiurand. secus verò quando contineret iniquitatem, & non haberet in se iudicium, vt in casu nostro: nam tunc idem ius diuinum dicit, & declarat tale iuramentum non esse obseruandum, dicto cap. & si Christus, cum alijs supra allegatis rationibus.

Sed vt tandem rem ipsam ad pauca perstringamus, duo sunt præcipuè consideranda in fauorem Dominæ D. Constantiæ. Primum, absolutio iuramenti, quam obtinuit. Secundum, enormissima læsio, qnam subsisteret si non iuuaretur beneficio Senatusconsult. Velleian. cir-
41 ca primum non dicat pars aduersa absolutio nihil prodest, quia quando contractus firmatur iuramento obtenta absolutione, adhuc remanet validus contractus per ea, quæ habentur in cap. cum contingat de iureiuran. & in cap. quãuis de pact. in sexto, & in authent. Sacramenta puberum C. si aduers. vendit. nam si attendamus declarationem huius materiæ positam per Soccin. in l. hæc scriptura de condit. & demonstrat. aliter rem se haberi necessario fatendum erit, Soccin. enim in d. l. hæc scriptura constituit tres casus in materia absolutionis iu-
42 ramenti. Primus est, quando quis non tenetur ad obseruantiam contractus, nec ad obseruantiam iuramenti; & ideò potest contrauenire etiam non obtenta solutione, vt in l. non dubium C. de legib. Secundus casus est, quando quis non compellitur ad obseruantiam contractus, sed ad obseruantiam iuramenti, veluti quando debitor, & promisit soluere vsuras, & iurauit, & tunc non tenetur ad obseruantiam contractus sed ad obseruantiam iuramenti, iuxta text. in cap. debitores de iureiurand. & tunc obtenta absolutione à iuramento debitor non tenetur ad obseruantiam contractus, & etiam si soluerit poterit repetere, vt in d. cap. debitores. Tertius casus est, quando contractus non est reprobatus de iure Canonico, sed bene à iure ciuili, & tunc si interueniat iuramentum confirmat contractum d. cap. cum contingat, & d. cap. quamuis, & obtenta absolutione remanet validus contractus, qui semel à iuramento recepit robur, vim, & efficaciam, vt in muliere alienante dotem cum iuramento d. cap. cum

contin-

contingat,& in filio, qui renunciauit cum iuramento hæreditati paternæ dicto cap. quamuis: nam tunc absolutio non conceditur nisi ad finem agendi tantum, vt declarat Abb. & Felyn. in cap.1. de iureiurand.

Sed nunc nos sumus in secundo casu supra proposito: nam mulier si fideiusserit iuuatur velleiano, sed si mulier iurauit excluditur à tali beneficio, non quia tenetur ad obseruantiam contractus,sed ad obseruantiam iuramenti tantum,vt est text.in dicto cap.ex rescripto, ibi,& sicut iurarunt eandem conuentionem faciant adimplere, quæ verba videntur astringere promissores ad obseruantiam iuramenti,& corroboratur, quia si mulier fideiubens solueret potest repetere l.qui exceptione de condit.indeb.
43 ergo sumus in terminis text. in d.cap. debitores, vbi qui soluit vsuras potest repetere, & si iurauit obtenta absolutione non tenetur ad aliquid.

Circa secundum,ista mulier ex capite enormissimæ læsionis habet restitutionem in integrum, & non est dubium, quod sit enormissimè læsa: nam non habens patrimonium,neque dotem nisi ducatorum triginta millium fideiussit pro ducatis triginta duobus mille, & qd
44 ex capite enormissimæ læsionis possit quis venire contra iuramentum, declarauit per multas authoritates Anton. Gabr. lib.3. commun. opinion. tit. de empt. & vendit. concluſ.1. vbi num.83. dicit, quod licet aliqui tenuerint contrarium,tamen illorum opinio non procedit in minore,muliere, & rustico iurantibus, & nu.9. declarat, quod enormissima læsio illa dicitur, quando adest læsio in totum, vt per Ruyn.conſ. 2.volum.4.

Et si quis dicat,quod in fideiussione non potest considerari læsio, sicut nec consideratur in
45 donatione, vt per Anchar.conſ.433. cum alijs allegatis per Crauett.conſ.192.num.1.Respondeo,quod ista mulier noluit donare,immò fideiubendo fuit decepta, quia credebat se nunquam soluturam pecuniam,iuxta text. in leg.si ego ad velleian.quinimmò etiam in donatione simplici, quando fieret magna donatio sine aliqua causa adhuc competit remedium d.l.2. C. de rescind. vendit. quia tunc non dicitur donatio,& liberalitas, sed sonat in vitium prodigali-
46 tatis, immò dicit Corn. in conſ.11. col.14. ad finem,vers.nec obstant ea, quæ dixi, & in conſ. 124. col.2. lib.3. & sequitur Aym.d.conſ.192. quod rogo omninò legendum, quia determinat casum nostrum, & ponit gladium ad radices,vt ita dicam, &c.

Et ex his credo apertissimè esse probatum Dominam D. Constantiam debere absolui ab hac fideiussione, tanto magis, quod Afflict.in d.decis.322. in fin. aperte determinauit casum nostrum, ibi enim maior annorum decem, & octo promisit fideiubere pro fratre suo in ducatis mille pro antefato vxoris sui fratris,& iurauit, & renunciauit omni legum auxilio, po-
47 stea obtinuit absolutionē à iuramento,& allegauit enormissimam læsionem,quia non habebat in bonis nisi quartam partem cuiusdam domus,& promisit fideiubere pro ducatis mille, fuit absolutus stante enormissima læsione, quia fideiussit in plus, quam ipse haberet in bonis, ergo multo magis debet absolui hæc mulier, quæ fideiussit pro duc.32000. vna cum interesse,& non habebat in bonis pro sua dote nisi ducatos decem, & octo millē, vt pars aduersa prætendit; apparet igitur se enormissimè læsam, & taliter, quod si solueret fideiussionem nihil sibi remaneret, vnde viuere posset, & illi decisioni Afflicti nulla,prout credo potest dari vera responsio, neque de iure subsistens,&c. & ita,&c.vnde,&c.nam,&c. Saluo tamen semper prudentiori,&c. cui,&c.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus, & Eques.

SVMMARIVM:

1 *Vt citata dicatur Ciuitas, vel Communitas, onus est,quod constet fuisse requisita capita illius ad conuocandum Concilium, & ibi in loco soluto, & consueto executa sit citatio.*

2 *Scientia, vel patientia Vniuersitatis ad inducendum delictum requiritur,quod illa sit communicato consilio,vel habeat tractum successiuum.*

3 *Clausula sublata,&c. quæ est in Bulla Papali tollit iurisdictionem, & ob id non potest causare attentatum.*

4 *Scientia inhibitionis non sufficit ad inducenda attentata, nisi ipsa inhibitio sit actualiter executa.*

5 *Superior Societatis Iesus licet esset Præpositus Studij Ciuitatis Messanensis, non tamen per hoc sequeretur, quin Studium ipsius Ciuitatis generale non esset.*

6 *Collegium Aduocatorum Concistorialium est Rector Studij generalis, non tamen ideò sequitur, quin Roma non dicatur habere Studium generale.*

7 *Regis prohibitio non obstat, ex quo non fuit intimata,nec executa contra Ciuitatem Messanensem,nec de ea habuisse notitiam constat.*

8 *Citatione non executa nullum contra citatum parit effectum.*

9 *Inhibitio, quæ habet illa verba: Si ita,&c. requirit causæ cognitionem, & in vim citationis resoluitur.*

10 *Prohibitio debet fieri ab eo, qui prætendit esse in quasi possessione prohibendi.*

11 *In iudicio possessorio non habetur ratio de priuilegijs, sed sola detentatio etiam de facto attenditur.*

12 *Titulum esse necessarium in his, quæ non possunt haberi sine concessione Principum, quomodo procedat declaratur.*

13 *Quasi possessio quoad alios actus, qui ex eodem priuilegio descendunt.*

14 *In attentatis non datur remissoria.*

15 *Scientia ad effectum attentatorum non releuat,nisi realiter ipsa citatio, seu inhibitio sit executa.*

16 Instrumenta conductionum, seu locationum factarum per Ciuitatem Messanensem, de quamplurimis Doctoribus in varijs scientijs probat quasi possessionem studij generalis.
17 Quasi possessio in iuribus incorporalibus ex effectuatione constituitur, & per testes probatur.
18 Vnicus testis sufficit in mandato de manutenendo.
19 Factum notorium, & facti permanentis verisimiliter non potest esse alicui absconditum.
20 Ciuitas Catana non habet ius prohibendi, quo minus Ciuitas Messanensis possit studium generale retinere.
21 Ciuitas Messanensis non amisit possessionem conducendi Doctores ad legendum, & retinendum studium, ex eo, quod stetit per aliquos annos, quibus Doctores non conduxit.
22 Catana Vrbs licet sit in quasi possessione retinendi studium, non tamen potest alijs Ciuitatibus id prohibere, nisi probet esse in quasi possessione etiam prohibendi.
23 Ciuitas Messana habet priuilegia Pauli Tertij, Imperatorum, atque Regum retinendi studia generalia, & Doctores creandi.
24 Non sunt reuocata per Pragmaticas Regia priuilegia.
25 Reuocationem allegans probare debet.
26 Ex narratiua priuilegij Pauli III. quod Iesuitæ deberent gubernare studium, non concluditur, quod Ciuitas Messanensis non possit erigere studium gubernandum ab ipsis Patribus Iesuitis.
27 Aliud est administratio Studii, quæ ad Rectorem spectat: aliud verò facultas acquirendi studium.
28 Non valet consequentia, Iesuitæ debent legere ergo studium est ipsorum, quia ipsi, & alii debebant legere.
29 Studium vniuersale non potest applicari solis RR. PP. Iesuitis.
30 Concessio Regis est referenda ad petitionem Vniuersitatis petentis studium generale.
31 Differentia est inter Gubernium, & Rectoratum Studii, & inter facultatem aperiendi, & retinendi studium.
32 Priuilegium in alterius præiudicium, quando stricte est intelligendum.
33 Ob non vsum priuilegij per breue tempus non inducitur status negatiuus, nec præscriptio.
34 Ciuitas Messana habet priuilegium doctorandi, & licet eo vsa non fuerit, non tamen illud amisit, quia est qualitas in qua non cadit præscriptio.
35 Sufficit vsus, & quasi possessio vnius iuris, vt sit acquisita quoad aliud ius, ex quo omnes istæ qualitates prouenient ex eodem priuilegio.
36 Humanorum actuum duæ sunt potentiæ, potestas, & voluntas.
37 Summus Pontifex omnimodam habet potestatem erigendi studium generale, & in omnibus scientiis conferendi facultatem doctoratus.
38 Messanensi Ciuitati fuit concessum priuilegium ad instar omnium studiorum generalium per Paulum Tertium Summum Pontificem, & Reges Siciliæ.
39 Papa maiora priuilegia quam aliis concessit semper concedere potest.
40 Nunquam Princeps tantam alicui concedit potestatem quantam sibi reseruat.
41 Ciuitas Catana non habet priuilegia priuatiua, vel derogatiua ad futura priuilegia.
42 Qui non habet ius prohibendi, prohibere non potest.
43 Priuilegia Messanæ sunt posteriora Ciuitatis Catanæ, & illis tanquam prioribus derogat, & sunt cum clausulis derogatoriorum derogatoriis, & cum clausula decernentes, & etiam cum clausula sublata, atque decreto irritanti, & specialiter, quod de obreptione, & subreptione dici non possit.
44 Priuilegia Messanæ habent vim derogationis omnium priuilegiorum Catanæ Vrbis, quibus expressè Paulus III. derogauit.
45 Priuilegium Pauli III. concessum Messanæ agit de erectione studij generalis ad instar Parisiens. Salmaticens. Patauin. Bononiens. & aliorum, & agitur de stipendijs Doctorum ex publico erogandis, & aliis huiusmodi, & non de Collegio Iesuitarum, quod iam erat per prius antea erectum.
46 Pro iuribus incorporalibus expedit magis intentare iudicium manutentionis, quod est summariissimum, quam aliud.
47 Commissio causæ in Rota an inducat quasi possessionem quoad attentata, quando fuit pars citata.
48 Iudicium manutentionis dicitur facilius, & leuiores in eo sufficiunt probationes, & vnicus etiam testis sufficit.
49 Appellatio non datur in iudicio manutentionis.
50 Ciuitas Messanensis habet ius, & facultatē retinendi, & exercendi studium generale scientiarum omnium, & Doctores creandi ad instar studiorum Parisiens. Bononiens. Patauin. Papiens. non obstante contradictione Ciuitatis Catanæ.
51 Papæ, & Regibus propriæ competit potestas concedendi studia generalia, & Doctores creandi.
52 Ciuitas Catana non habet priuilegia priuatiua cum clausulis derogatoriis.
53 Regula de iure quæsito non tollendo, non procedit in Principe, quando iure suo vtitur concedendo alteri priuilegia.
54 Priuilegia quando per non vsum amittantur.
55 Ciuitas Messana nobilis est in quasi possessione retinendi studium generale, & à Rota habuit mandatum de manutenendo.
56 Priuilegia non sunt discutienda, quando sufficit excludi partem aduersam per non ius suum.
57 Priuilegium Pauli Papæ III. non est restrictum ad Præpositum generalem Societatis Iesus, sed est concessum Ciuitati Messanensi, vt retineat studium generale, quod intelligitur etiam de Iurisprudentia, atque Medicina, quæ non conueniunt Reuerendis Patribus Societatis Iesus.
58 Non valet consequentia, Præpositus Societatis Iesus est Rector Studii, ergo studium non est Ciuitatis.

59 *Aduocati Concistoriales sunt Rectores in Alma Vrbe Romæ, & tamen Studium dicitur, & est Populi Romani.*

60 *Officium Rectoris non est aliud, quam præesse gubernio scholarium*

61 *Ciuitas Catana non habet priuilegia priuatiua, & quatenus haberet intelligerentur quoad inferiores, non autem quoad Papam, & ipsos Reges concedentes.*

62 *Sufficit aliquando derogare priuilegijs tantum, ex quibus ius aliorum priuilegiorum resultat.*

63 *Derogatio priuilegiorum non est necessaria in gratia concessa causa publicæ vtilitatis.*

64 *Priuilegium Papæ non indiget iustificatione quando habet clausulam, quod de subreptione dici non possit, & cum clausula sublata, &c.*

65 *Priuilegia per non vsum in doctorando non sunt ammissa, ex quo sunt facultatiua, maximè si non probatur, quod euenerit casus, & tunc interuenit negligentia, vel impedimentum.*

66 *Prorex Siciliæ non habet potestatem tollendi priuilegia a Summo Pontifice, vel Imperatore concessa.*

67 *Attentatum non incipit in præiudicium alicuius, nisi à die citationis obtentæ, quia ante executionem citationis lis contra citatum, non dicitur inducta.*

68 *Quando res non potest reduci ad pristinum statum, attentata non purgantur.*

69 *Priuilegium Messanæ retinendi Studium est Pauli Papæ III. Imperatoris, & aliorum multorum Regum.*

70 *Refertur sententia, tàm circa prætensa attentata, quàm etiam circa negotium principale, tàm in prima, quàm in secunda, atque etiam in tertia instantia ad fauorem nobil. Ciuitat. Messanens.*

71 *Bullæ Summi Pontificis Pauli huius nominis Papæ III. tàm circa erectionem Studij generalis, quàm Collegii Iesuitarum in Ciuitate Messanensi ad maiorem elucidationem, tàm negotii principalis, super quo per tot annos fuit controuersia in Sacra Rota Romana, quàm ad studiosorum saturitatem affertur exemplum, atque copia authentica.*

In causa manutentionis, seù erectionis Messanensis Studij Generalis, cum Ciuitate Catana in Regno Siciliæ.

ARGVMENTVM.

An Catana Vrbs possit prohibere virtute priuilegiorum suorum Ciuitatem Messanam ne generale Studium ad instar aliarum Vniuersitatum Studiorum, cum solitis facultatibus erigat?

CONSILIVM CXXX.

Adsit semper Spiritus Sancti Gratia.

In prima instantia coram Reuer. Patre Domino Seraphino, postea Cardinali Amplissimo.

1 VT citata dicatur Ciuitas, vel Communitas opus est, quod constet fuisse requisita capita illius ad conuocandum consilium, & ibi postea in loco solito, & consueto exequatur ipsa citatio, Bart. in l. non potest num. 2. de regul. iur gloss in cap. b næ el primo, & ibi Abb. nu. 19. de election. Cardin. in clement. causam in prin ipio in 9. quæst. eodem titulo, Ancharan. in cap. si capitulum prope finem, & ibi Franch. num. 5. de concession. præbend. in sexto, Felyn. in cap. dilectus nu. 5. de simon.

Ista forma hic non reperitur obseruata: nam dum allegatur actus, de quo in summario partis aduersæ nu. 4. ille non est nisi quoddam decretum, quod fecit Regia Curia, vt expediretur exequutoriale, sed quod illud expeditum fuerit, vel exequutum, præsertim sub illa forma, qua debet contra Communitatem nullibi apparet, ergo tale decretum ad faciendum attentata non sufficit, clement. secunda, vt lit. pendent. cum alijs in informat.

Nec est verum probari notitiam Ciuitatis Messanensis, quia illi decreto non fuit præsens ipsa Ciuitas, neque Syndici, neque Procu-
2 ratores, & nihilominus non datur scientia, vel patientia Vniuersitatis, præsertim ad inducendum delictum, nisi vel illa sit communicato Consilio, vel saltem habeat tractum successiuum, qualem ista non habet, Ancharan. cons. 158. sub num. 12. Iason in l. Ciuitas num. 4. si cert. petat. Afflict. decis. 276. num. 2. & 3. Paris. cons. 74. num. 24. lib. 1. Mohedan. decision. 125.

Præterea Bulla Pauli III. est cum clausula
3 sublata, quæ tollit iurisdictionem, ob idque non poterat talis commissio, & inhibitio causare attentatum, Angel. cons. 195. colum. 2. vers. descendo ad secundum, Ferrett. cons. 25. in fine libr. 1. & Anguissol. etiam cons. 49. num. 2. libr. 3.

Vltra, quod nec scientia inhibitionis suffi-
4 cit ad inducenda attentata, nisi ipsa inhibitio actualiter sit exequuta, Ioann. Andr. in dicto cap sub num. 4. vers. & plus dico de appellat. in sexto.

Quo verò ad priuilegium Pauli III. Summi

5 Pontificis illud, quod pro Messana fuit exhibitum est directum Ciuitati, quod ipsi concedit studium generale, & licet illi sit præpositus Superior Societatis Iesus, non tamen sequitur, quin studium non sit generale, sicuti in Alma Vrbe Romæ habetur, quod Collegium Aduo-
6 catorum Concistorialium est Rector Studij generalis, & non tamen ideò sequitur, quin Roma dicatur non habere studium generale. Ex quibus, &c.

7 INhibitio Regis de tempore Excellentissimi Marci Antonij Columnæ Siciliæ olim Proregis non obstat Primò, quia illa non fuit intimata, nec exequuta contra nobilem Ciuitatem Messanensem, nec constat de ea habuisse notiti-
8 am. Ideò dici non potest, quod ipsa studium reliquerit illius prætextu, sicuti dicitur de citatione non exequuta, quæ nullum contra citatum parit effectum, clem. 2. vt lit. pend. authen. litigiosa C. de litig.

Secundò, illa non est inhibitio, sed potius ci-
9 tatio propter illa verba, si ita est Hispanicè prolata, quæ requirunt causæ cognitionem, sicuti etiam dicitur de monitorio cũ clausula, si quis, quia tunc requirit causæ cognitionem, & non habet nisi vim citationis, Bart. in l. 1. C. de exequution. rei iudicat. Alexand. in l. de pupillo §. meminisse de nou. oper. nunciat. Ias. in l. nec quidquàm num. 6. de offic. Proconf. Parif. conf. 116 nu. 23. lib. 1.

Tertiò, non loquitur ibi de studio, sed de insignium doctoralium traditione, & sic est limitata.

Quartò, opus esset constare, quod Ciuitas nobilis Messana de illo tempore abstinuerit à
10 studio propter illam inhibitionem tanquam non emanatam à Rege, sed ab ipsa Ciuitate Catana, quia prohibitio debet fieri ab eo, qui prætendit se esse in quasi possessione prohibendi, vt dicunt Bald. & alij, quos citaui in alia informatione, cui, &c.

De priuilegijs non est habenda ratio in hoc
11 iudicio possessorio, in quo sola detentatio attenditur etiam de facto iuxta conf. Paul. de Castr. 3. sæpius à nobis, & ab alijs canonizatum col. 2. vol. 2.

Et quod dicitur necessarium esse titulum
12 in istis, quæ non possunt haberi sine concessione Principis, procedit, quando agitur contra ipsum Principem, si ipse esset in causa, & negaret studium, & ita loquuntur ex aduerso citati, secus verò inter ipsos priuatos Achil. decis. 5. de restit. spol. Put. decis. 13. de cauf. possess. & proprietat.

Sed & priuilegia multa plura habet Messana Vrbs, tàm Imperatorum, quàm Regum, quàm etiam Summorum Pontificum, quæ sunt vltima, & derogatoria, etiam in specie, & sic prævalent l. pacta nouissima C. de pact.

Circa facultatem doctorandi licet nihil pro-
13 bet Messana respectu quasi possessionis, tamen satis est, quod in priuilegijs hoc sibi concedatur, quia cum sit facultatis potest quandocumque illud exercere l. viam de via publica, cum alijs allegatis.

Præterea quasi possessio quoad alios actus
14 ipsius priuilegij, vtpotè circa studium generale trahitur ad omnes, etiam alios actus, qui ex eodem priuilegio descendunt, Bartol. in l. 1. §. si quis hoc interdicto de itin. act. priuat. Gabr. in tit. de præscript. concluf. 2. num. 18. & etiam fuit decisum in vna Ioletana Annatarum, & alias sæpius.

Quod dicit testis vltimus, iuxta decimum interrogatorium de publica fama, quod Messanenses destiterunt à studio propter discordias inter eos, non facit, quia loquitur de discordijs inter ipsos Messanenses, non autem Catanenses. Ex quibus, &c.

EXpeditio causæ retardanda non est prætextu remissoriæ petitæ ad probandam scientiam Ciuitatis Messanæ de commissione impe-
15 trata per Catanam ad effectum attentatorum, tùm quia in attentatis non datur Remissoria, Cassador. decis. 2. & 3. de dilat. tùm etiam, quia non releuat scientia ad effectum attẽtatorum, nisi realiter ipsa citatio, seu inhibitio sit exequuta, Io. Andr. in cap. non solum sub nu. 4. vers. & plus dico de appellat. in sexto, & ita fuit vltimo loco decisum.

Minus facit quod dicitur contra priuilegium Pauli III. quia iam bis fuit super eo disputatum, & resolutum suffragari, quia verba priuilegij sunt directa ad Ciuitatem Messanensem, & omnes qualitates in ea contentæ respiciunt ipsam Ciuitatem, vt illud de salario, de priuilegijs quibus derogatur, & multa alia, quæ fuerunt per Dominos considerata.

Vnde cum causa sit in prima instantia, supplicatur illam expediri, quia deinde in secunda, atque in tertia poterit pars audiri si voluerit. Et sic, &c. sic, &c. quare, &c. nam, &c.

EX fide Notarij de instrumentis conductionum, quæ per Ciuitatem Messanensem
16 diuersis temporibus factæ fuerunt de quamplurimis Doctoribus in varijs, & ferè omnibus scientijs, & professionibus, constat de quasi possessione habendi Studium Generale, cum ex his illud constituatur, Cardin. in clementina dudum §. ab olim quæst. 15. num. 16. de sepultur.

Constat etiam ex testibus, quod prædicti Doctores non solum fuerunt conducti, sed quod etiam effectualiter legerunt, & per multum tempus, & sic probatur sufficiens quasi possef-
16 sio, quæ in huiusmodi iuribus incorporalibus ex effectuatione constituitur, Calder. conf. 12. & 13. de iurepatron. Abb. in cap. cum olim in 4. notab. de cauf. possess. & propr. Alex. conf. 75. nu. 48. in fine lib. 4. Dec. conf. 117. sub num. 2. & conf. 124. sub num. 1. & conf. 129. num. 3. Ripa in cap. cum Eccleſia sub nu. 93. de cauf. possess. & propriet.

Nec dubitandum est, quin testes sufficienter in dictis ipsorum concludant, quia non solum de visu, & certa scientia deponunt, sed inter alios Dominus Cæsar Valentinus depo-
18 nit de facto proprio, quod ipse fuit cõductus, & quod per plures annos legit, qui solus sufficeret

cum

cum in isto mandato de manutenendo sufficiat regulariter vnus testis, & semiplena probatio, Alexand. consil. 103. num. 3. lib. 3. Dec. consil. 56. colum. 3. Menoch. de retinend. remed. vltim. num. 34. Paleott. decis. 19. cum similibus.

Nec isto casu probanda est scientia Ciuita-
19 tis Catanæ: nam vltra, quod factum fuit, adeò notorium, & facti permanentis, quod verisimiliter non potuit illi esse absconditum, ta-
20 men Vrbs Catana non habet aliquod ius prohibendi, quominus Ciuitas Messanensis possit studium huiusmodi generale retinere, ideò illius scientia non est necessaria, iuxta notata per Bartol. in l. possideri in fine princip. Alexand. num. 22. Ias. num. 34. de acquirend. possession. Ripa in dicto cap. cum Ecclesia sub numer. 64. vers. tertio declara de caus. possess. & proprietat. Alexand. consil. 16. num. 13. libr. quinto.

Prout non refert, quod stetit per aliquos annos Ciuitas nostra Messanensis, quod Do-
21 ctores non conduxit, nec legere fecerit, quia cum id non fecerit ex eo, quod fuisset inhibita, vel prohibita à Ciuitate Catana, non ob id ammisit suam quasi possessionem conducendi alios Doctores, & retinendi huiusmodi studium quando voluerit, vt declarat Ripa in dicto cap. cum Ecclesia in 7. notab. numer. 9. vbi etiam Rebuff. in notabil. 14. de caus. possess. & propr. Put. decis. 419. lib. 2.

Et hæc quasi possessio remansit semper penes ipsam Ciuitatem Messanensem, sicuti possessio iurium Ecclesiæ remanet semper penes ipsam Ecclesiam, Innocent. & alij in cap. cum super, vbi Abb. num. 18. & sequentibus, de caus. possess. & proprietat. Felyn. in cap. constitutus in verb. dominium iurium num. 19. de rescript. Rot. decis. 1. nu. 4. de restitut. spol. in nouis, Paris. cons. 24. num. 5. & sequentibus lib. 1.

Vt propterea nobilis Ciuitas Messanensis possit hodie petere se in ea possessione manuteneri, non obstante contradictione, quam sine causa facit hodie Ciuitas Catana, quia non sufficit, quod ipsa sit pariter in quasi possessione retinendi studium, nisi etiam probet se
22 vlterius esse in quasi possessione prohibendi, & interdicendi Ciuitati Messanensi, ne ipsa quoque, & pariter studium retineat, prout de Furno, Hospitio, Molendino, Exercitio Officij Notarij, & aliorum similium actuum, quæ sunt facultatis dicit Bald. cons. 463. sub num. 5. vers. & notandum est lib. 4 & Doctores communiter in l. quominus, vbi Ripa num. 32. de flumin. Curt. Sen. cons. 23. num. 3. Ruin. cons. 201. num. 2. in fine lib. 1. Aym. de antiquit. tempor. part. 4. sub num. 105. Quod tamen non probat, nec probare posset, merito dandum est mandatum de manutenendo Ciuitati Messanensi. Et sic, &c. nam, &c.

In secunda instantia coram R. P. Domino Mellino, postea Cardinali Amplissimo.

ADsunt priuilegia Summi Pontificis Pauli huius nominis III. necnon Serenissimo-
23 rum Imperatorum, & Regum concessa Ciuitati Messanensi, retinendi studium generale, de quorum potestate non est dubitandum, cum ad istos supremos Principes hæc facultas propriè competat cap. cum de diuersis de priuileg. in sexto, clement. 1. vbi Cardin. nu. 15. & Vital. de magistrat.

Item & facultas Doctores creandi ex eisdem priuilegijs datur, & dari potest, ac debet, clement. 2. vbi Vital. num. 63. Cardin. num. 3. de magistrat. post Hostiens. §. penult. in principio.

Istis priuilegijs non obstant priuilegia Catanæ, quia licet ipsa possit idem facere, non tamen tollitur, quin Princeps alijs idem concedere potuerit, cum non tantum illis dedit quātum sibi circa idem reseruauerit cap. dudum in vers. nos igitur, vbi Gemin. num. 5. de præbend. in sexto, Calder. cons. 7. eod. tit. Paris. cons. 33. num. 15. vol. 4.

Nec probatur, Catanam Vrbem habere priuilegia priuatiua, vt nullus alius posset idem priuilegium habere, nec etiam clausulas derogatorias ad priuilegia sequentia, vt de priuilegio hospitij retinendi, vel molendinum fabricandi, dicunt Doctores omnes in l. quominus, vbi post alios Ripa num. 32. de flumin. Bald. cons. 852. sub num. 5. lib. 4. Curt. Sen. cons. 33. num. 3. Aymon. de antiquit. tempor. par. 4. sub num. 105.

Præterea priuilegia Messanæ Ciuitatis sunt vltima, & derogatoria præcedentium, etiam cum clausulis derogatorijs derogatoriorum, & cum clausula, quorum tenores, &c. quæ propterea præseruant ab omni subreptione, Ant. de Butr. cons. 2. Felyn. in cap. accedentes colum. 10. de rescript. Cassador. super Regul. decis. 7. num. 2. & sequent. & decis. 38. Aym. cons. 126. num. 14.

Et habet vim specialis derogationis aliorum priuilegiorum, si quæ Catana haberet, Felyn. in d. cap. accedentes nu. 10. Couarr. in rubr. de testam. par. 2. sub num. 19. vers. primum quidem, Aymon dicto cons. 126. num. 7. meritò tam ex defectu priuilegiorum Catanæ, quàm ex derogatione, quæ est in istis Messanæ priuilegijs, fundata est intentio ipsius Ciuitatis Messanæ. Et sic, &c. quare, &c.

24 NOn sunt reuocata priuilegia Sereniſſimorum Regum ex pragmaticis, vt ex aduer-
25 so dicitur, & qui allegat reuocationem probare debet, quia non præsumitur iuxta tradita per Feder. de Sen. in cons. 103. in fin.

Priuilegium Summi Pontificis Pauli III. in
26 narratiua continet, quod Iesuitæ deberent gubernare studium, sed hoc non concludit etiam
27 quod Ciuitas Messana non possit erigere studium gubernandum ab ipsis Iesuitis, quia

aliud est administratio studij, quæ ad Rectorem spectat, authent.habita C. ne fil. pro patr. Aliud verò facultas acquirendi studium, quæ ad Ciuitatem, cui est concessa pertinet.

Sicuti non valet consequentia, Iesuitæ debent
28 legere, ergo studium est ipsorum, quia & ipsi, & alij debebant legere, ideò Papa dixit, quod
29 esset studium vniuersale, quod non potest applicari solis Iesuitis, vt dictum fuit superius.

Petitio est facta ab ipsa Vniuersitate, & pe-
30 tit generale studium, sic etiam concessio intelligi debet ad leg. si defensor §. qui interrogatus de interrogat. action. cum concordantibus.

Nec est restricta concessio, vt ex aduerso
31 dicitur, quia æquiuocatur inter Gubernium, & Rectoratum Studij, & etiam inter facultatem aperiendi, & retinendi studium.

De præiudicio alicuius non agitur, quia Catana Vrbs licet habeat ius possidendi studium, non tamen ipsa habet ius prohibendi, ne alij
32 aperiant studium, ex consil. Bald. 463. sub numer. 5. libr. 4. cum alijs citatis. Ideò cessat, quod dicitur, priuilegium strictè in alterius præiudicium semper esse intelligendum.

Obseruantia sequens est contraria, quia Messana habet mandatum de manutenendo, & probauit quasi possessionem, etiam antiquam per testes, & instrumenta, vt in possessione huius causæ de anno 1593. potest videri super hoc dubio manutentionis.

Et licet per aliquod tempus breue post pri-
33 uilegium Pauli Papæ III. non aperuerit studium, non ob id fuit inductus status negatiuus, neque præscriptio, vt Rota dixit coram Reuerend. P. D. meo Decano in hac causa.

Non obstat, quod obseruantia remota attenditur, quia id intelligitur de valdè remota, vt loquitur decisio Rotæ 756. numer. 8. parte prima ex aduerso citata, sed ista interceßit breui tempore propter iusta impedimenta.

Ad id, quod dicitur de doctorandi facultate.
34 Respondetur, quod priuilegia hæc concedunt, & licet Messana Ciuitas non vsa fuerit hoc priuilegio, non tamen illud ammisit, quia vt dixi hæc est qualitas, in qua non cadit præscriptio, vt in dicta decisione coram R.P. D. meo Decano Seraphino.

Vltra, quod sufficit vsus, & quasi possessio
35 vnius iuris, vt sit acquisita, etiam quod aliud ius, ex quo omnes istæ qualitates proueniunt ex eodem priuilegio, Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto de itin. act. priu. Dec. & alij per Gabr. in tit. de præscript. conclus. 2. num. 18. & fuit decisum in vna Toletana Annatarum, & in Conchen. Decimarum. Ex quibus, &c. vnde, &c. & ita, &c.

LAta fuit sententia ad fauorē Ciuitatis Messanensis, contra Catanam, à qua appellauit Ciuitas Catanensis, & ex superabundanti humanitate Reuerendissimorum Dominorum de Rota obtinuit litteras remissoriales, cum termino quattuor mensium, qui satis fuissent in Hispania nèdum in Sicilia, nec interim aliquam adhibuit diligentiam. Postea fuit sibi prorogatus terminus aliorum duorum mensium, nunc verò quamuis adhuc alius mensis prorogationis superßit, petit iterū prorogari ex industria, vt in infinitum solito more differat hoc iudicū nulla alia rationabili causa subsistente, idcircò non debet amplius concedi prorogatio, tùm quia eius negligentia ei excusationem afferre non debet l. arbitrio §. dolo ff. de dol. & ei imputandum, argumen. l. 2. §. quod diximus si quis caut. tùm quia nulla rationabili subsistente causa denegari solet l. 1. in fine C. de dilat. Alex. & alij in l. vlt. ff. de fer. & apparet etiam de calumnia ad causæ procelationem, præsertim instante tempore expeditionis, vt in nouissimis decis. Rotæ 322. & quæ in decis. 625. par. 3.

Præterea Ciuitas Catana nullam adhibuit diligentiam, vt poterat, quod ex litteris Ciuitatis Messanensis R.P.D. meo Millino ostensis manifestè apparet, & eius Procuratores in suis articulis nihil noui produxerunt præter ea, in quibus in prima instantia succubuerunt, & sic cum apertissimè constet vsque ab initio litis Ciuitatem Catanam semper ex industria nouas procurasse causas differendi hoc iudicium, quod tamen properandum est, ne fiat immortale in graue præiudicium Ciuitatis Messanensis, quæ ab annò præterito conduxit Doctores.

Et sic non debet igitur amplius prorogari terminus, sed ad vlteriora procedi, verum si ex Rotæ benignitate aliqua etiam concedenda est prorogatio, consideratis prædictis non concedatur vltra mensem, vt æquitati congruit, quia Reuerendissimi Domini summoperè nituntur, & cum clausula sine retardatione processus in hac præsenti secunda instantia. Ex quibus, &c. & ita, &c. vnde, &c.

NOn est retardanda causæ expeditio in hac secunda instantia sub prætextu Remissoriæ iamdiù concessæ, & termini semel, atque iterum prorogati, ac negligentia partis aduersę inutiliter transacti, cum vltima prorogatio, ex RR.DD Rotæ benignitate cōcessa fuerit absq; retardatione ipsius secundæ instantiæ.

Nec quidquam noui ex aduerso, retardatione dignum productum est, nisi iuxta solitum, ad differendam causæ expeditionem.

Nam, quod de attentatis probare intendunt superuacaneum est, quoniam in attentatis non datur Remissoria, Cassador. decis. 2. & 3. de dilat. & quoniam non releuat scientia, quam probare conantur, nisi realiter ipsa citatio, vel inhibitio sit exequuta Io. Andr. in cap non solum sub nu. 4. vers. & plus dico de appell. in sexto, & ita fuit in prima instantia decisum coram Reuerendiss. Domino meo Seraphino Decano.

Minus etiam, quod de non vsu priuilegij in articulis idem præposuerunt probare, cum id verum non sit absolutè, nec casus euenerit, vt per Ias. in l. falso C. de diuers. rescript. Dec. cōs. 271. nu. 7. Io. Andr. quē refert, & sequitur Abb. in cap. vt priuilegia num. 4. de priuileg. & ita etiam fuit in prima instantia decisum.

Idcir-

Idcircò cum maximè interfit Ciuitati Messinensi supplicatur pro ipsius causæ expeditione, & si quid postea pro Ciuitate Catanensi productum fuerit, poterit in tertia instantia audiri, & eius ratio haberi si voluerit; & ita, &c. quare, &c. vnde, &c.

In tertia instantia coram Reuer. Patre Domino Iusto Rotæ Auditore.

36 CVm duæ sint humanorum actuum potentiæ, Potestas nimirum, & Voluntas, l. multum interest C. si quis alter. vel sib. sequitur Ciuitatem Messanensem suam habere funda-
37 tam intentionem: nam certi iuris est Summum Pontificem Paulum III. omnimodam habuisse potestatem erigendi studium generale cap. cum de diuersis de priuileg. in sexto, clement. 1. vbi Cardinal. sub num. 8. & 15. & ibidem Vitalin. de magistrat. atque doctoratus facultatem in omnibus scientijs conferendi clement. 2. vbi Cardinal. num. 8. Vitalin. num. 63.
38 eodem titulo, cum similibus. Et hoc priuilegium voluisse concedere, vt iam concessit Ciuitati Messanensi ad instar omnium studiorum generalium, vt patet ex ipsius bulla dictæ Ciuitati directa, & etiam ex multorum quoque suorum Regum priuilegijs, ad quos pariter eiusmodi potestas spectat §. hoc autem in prohem. digestorum; cum supra citatis, idem obtinuit, suam igitur fundatam habet intentionem.

Et licet ex aduerso dicatur Ciuitatem Cata-
39 nensem similia habere priuilegia, ex hoc non sequitur, quin Papa maiora etiam alijs concedere minimè potuerit, siquidem nunquam tan-
40 tam Princeps potestatem concedit, quantam sibi reseruat, cap. dudum vers. nos igitur, vbi Gemin. num. 5. de præbend. in sexto, Paris. cons. 83. nu. 15. vol. 4.

Nec habet Catana Vrbs priuilegia priuatiua,
41 vel derogatiua ad futura priuilegia, ex quo solum à Ciuitate Messanensi excluditur, argument. l. qui accusare C. de edend. l. 4. §. penult.
42 si seru. vend. Nam qui non habet ius prohibendi prohibere non potest l. venditor §. 1. commun. præd. l. vltim. de vsucap. Bald. cons. 463. sub nu. 5. lib. 4 Dec. in l. quominus de flum. cum alijs concordant.

Accedit, quod priuilegia Messana sunt po-
43 steriora, & illis tanquam prioribus derogant l. non est nouum de legibus l. pacta nouissima C. de pact. Idque consulto fecit Summus Pontifex cum clausulis derogatorijs derogatoriorum, cum clausula quorum tenorem, &c. cum clausula decernentes, & cum clausula sublata, atquè decreto irritanti, & specialiter, quod de obreptione, & subreptione dici non possit, quæ omnia ab omni subreptione præseruant, Butr. consil. 2. Felyn. in cap. accedentes column. 10. de rescript. Crauett. cons. 126. num. 14. Cassador. super Regul. decis. 7. num. 2. & sequentibus.

Et habent vim specialis derogationis om-
44 nium priuilegiorum, si quæ Catana Vrbs haberet, Felyn. vbi supra nu. 10. Crauett. d. cons. 126. num. 7. Couarr. in rubr. de testam. part. 2. sub num. 19.

Præterquam Summus Pontifex Paulus III. expresè derogauit in specie priuilegijs Catanę, vt patet ex ipsiusmet bullæ lectura.

Agitur præterea in bulla de erectione studij
45 generalis multis in locis ad instar Parisiens. Salmaticens. Bononiens. Patauin. & aliorum.

Non igitur de erigendo Collegio Iesuitarum, quod erat per prius antea erectum, vt ex alterius Bullæ lectura clarissimè apparet.

Agitur etiam de stipendijs Doctorum ex publico erogandis, & alijs huiusmodi, quæ ad Collegium Iesuitarum non pertinent.

Vt hæc, & reliqua ex facti informatione facillimè resoluuntur.

Ex quibus Sententiæ Rotales veluti iustissimę sunt confirmandæ. Et ita, &c. quare, &c. & sic, &c. vnde, &c.

46 EXpedit magis intentare iudicium manutentionis summarijssimũ, quod datur pro istis iuribus incorporalibus, iuxta cap. querelam de election. cap. consultationibus de iurepatronat.

In quo iudicio sunt dandi articuli, quorum copia mihi fuit data, & quia sunt bene concepti, atque concludunt in hoc iudicio, ideò super illis erunt testes examinandi, qui si articulata deponent non dubito, quin à Rota obtinebimus mandatum de manutenendo, in vsu, & quasi possessione retinendi studium generale, Doctores cuiuscumque professionis conducendo, & ibi legendi, vt in articulis continetur.

Nec obstabit, quod Ciuitas Catana obtinuerit de anno 1548. committi causam in Rota, ob idq. quasi possessio post istud tempus quæsita videatur attentata, & non manutenibilis,
47 quia cum præsupponatur in facto, quod citatio vigore huiusmodi commissionis decreta non fuerit exequuta, nisi de anno præterito 1592. contra ipsam Ciuitatem Messanensem, vtique quoad ipsam non fuit interim lis introducta clement. 2. vt lit. pendent. authent. litigiosa C. de litig. sed solum quoad ipsam Ciuitatem Catanam, & in eius præiudicium, Glos. in d. clement. 2. Egid. decis. 380. & decis. 545. Rot. decis. 6. vt lit. pendent. in nouis, Cassador. decis. 6. super Regul.

Pariter non obstabit si fortè Ciuitas Messanensis non posset hodie probare se fuisse in huiusmodi quasi possessione de tempore, quo exequuta fuit citatio prædicta contra ipsam, vel paulo ante, prout videatur esse necessarium ad effectum manutentionis §. retinendæ instit. de interdict.

Siquidem cum ius istud sit facultatiuum, licet steterit per multos annos, quod illo vsa non fuit, non tamen ob id amisit quasi possessionem prius acquisitam, nisi probetur ex aduerso, quod quando voluit facere fuerit impedita, Ripa in cap. cum Ecclesia in septim. notab. numer. 9. vbi Rebuff. in notab. 14. de caus. possess.

& proprietat. Put. decis. 419. lib. 2.

Vnde concludo expedire summoperè hac via
48 manutentionis progredi, tum quia facilior, cum in ea sufficiant leuiores probationes. Immò etiam vnicus testis, vt seruat Rota per Pa-
49 leot. decis. 19. tùm etiam, quia magis breuis cum non detur appellatio, & obtinebit quis statim possessor, cuius commoda sunt plura, postea verò si aliquid voluerit Ciuitas Catana, ipsa prius disputabit de iure suo, quomodo habeat hanc facultatem priuatiuè quoad alios. Et sic, &c. ex quibus, & similibus, &c.

50 QVod Ciuitati Messanensi competat ius, & facultas retinēdi, atque exercendi studium generale omnium scientiarū, & Doctores creādi ad instar studiorum Parisiens. Bononiens. Patauin. Papiens. & aliorum, non obstante contradictione Ciuitatis Catanæ, patet ex priuilegijs Regum Alphonsi, & Ioannis, & ex bulla Summi Pontificis Pauli huius nominis III. de qua principaliter agitur. Atque etiam ex noua concessione Regis Philippi II. ad quos
51 Principes propriè competit potestas concedendi studia generalia cap. cum de diuersis de priuileg. in sexto, clement. 1. vbi Cardinal. sub num. 8. & 15. & Vitalin. de magistrat. sic etiam ex ijsdem priuilegijs concedi potest, & conceditur facultas Doctores creandi clement. 2. vbi Cardin. num. 8. Vitalin. num. 63. de magistr. post Hostiens. §. pen. in princ.

Ex aduerso priuilegia Ciuitatis Catanæ non obstant, quia fatemur, quod idem facere possit; sed ex hoc non tollitur, quin Principes alijs idem concedere potuerint; quoniam non tantam illi dederunt, quantam sibi, circa idem reseruauerunt potestatem cap. dudum vers. nos igitur, vbi Gemin. num. 5. de probat. in sexto, Calder. cons. 7. eod. tit. Paris. cons. 83. num. 15. volum. 4.

Nec probatur Catanam Vrbem habere pri-
52 uilegia priuatiua, vt nulla alia Ciuitas possit idem priuilegium habere; nec etiam clausulas derogatorias ad priuilegia sequentia, vt de priuilegio molendini, & hospitij, dicunt Doctor. in l. quominus, vbi alios affert Ripa nu. 32. de flumin. Bald. cons. 463. sub num. 5. lib. 4. Curt. Sen. cons. 33. nu. 3. Crauett. de antiquit. tempor. par. 4. sub nu. 105.

Præterea Ciuitatis Messanensis priuilegia sunt posteriora, & derogatoria præcedentium, & priuilegium Summi Pontificis Pauli III. de quo agitur, concessum est cum clausulis, & derogatorijs derogatoriorum, cum clausula, quorum tenorem, &c. cum clausula decernentes præsentes litteras, &c. cum clausula sublata, & decreto irritanti, & specialiter, quod de obreptione, & subreptione dici non possit, quæ omnia præseruant ab omni suspitione subreptionis, Anton. de Butr. cons. 2. Felyn. in cap. accedentes colum. 10. de rescript. Cassador. super Regul. decis. 7. num. 2. & sequentibus, & decis. 38. Crauett. cons. 126. num. 14. cum alijs similibus.

Et habent vim specialis derogationis omnium priuilegiorum, si quæ Catana Vrbs haberet, Felyn. in d. cap. accedentes num. 10. Couarru. in rubr. de testament. par. 2. sub num. 19. vers. primum quidem, Crauett. dicto cons. 126. num. 7. vltra quod Paulus Papa III. expressè derogauit in specie ipsi Ciuitati Catanę ipsius iuribus auditis, & de illis certioratus; ex quibus tàm ex defectu priuilegiorum Catanæ, quàm ex derogationibus, quæ sunt in priuilegijs Messanens. fundata est intentio Ciuitatis Messanensis.

Nec vlla penitus clausula priuatiua reperitur in priuilegijs Catanens. & nihilominus, si quæ esset, quod negatur, intelligeretur quoad inferiores, non quoad Papam, & Reges concedentes, quia non tantam concesserunt, quantam sibi ipsi reseruauerunt, vt sæpius dictum est superius.

Nec derogandum erat Regulæ de non tol-
53 lendo, quia vtebatur Summus Pontifex iure suo concedendo alteri priuilegia, quæ poterat, Bald. in l. qui se patris sub num. 10. vers. sed Nicol. C. vnde liber. Roland. cons. 13. num. 3. lib. 3. Sufficit etiam derogare priuilegijs, ex quibus ius istud resultabat, Put. decis. 203. lib. 3. nec in concessione gratiæ futuræ publicæ vtilitatis, erat huiusmodi derogatio necessaria, Sarnens. in regul. ead. quæst. 19. Rebuff. in pract. in addit. ad regul. glos. 6. nu. 29. & sic etiam audio fuisse decisum in quadam causa coram R. P. D. meo Pamphilio anno 1587.

Nec obstant cætera, scilicet quod per non-
54 vsum amittatur priuilegium, & alia huiusmodi, quibus alias satisfecimus, & non refero, quia in decisione, cuius copia affertur repetuntur omnia latius. Ex quibus, &c. vnde, &c.

In reclamatione coram R. P. D. Pamphilio, postea Cardinali Amplissimo.

55 NObilis Ciuitas Messana est in quasi possessione retinendi studium generale, & à Rota habuit mandatum de manutenendo, quo fit, vt sufficeret pro confirmatione sententiarum, quod Ciuitas Catana non ostendit se habere aliquod priuilegium, vel præscriptionem priuatiuam ad Ciuitatem Messanensem, & quod illi inhibere in hoc non possit, quia alias in istis, quæ sunt facultatis non potest vnus alterum impedire, nisi ostendat se ius prohibendi habere, Bald. cons. 463. sub num. 5. vers. & notandum est libr. 4. & notant communiter Doctor. in l. quominus, vbi Ripa num. 32. de flumin. Curt. Sen. cons. 33. num. 3. Ruyn. cons. 201. num. 3. in fin. lib. 1. Aym. de antiq. temp. part. 4. sub nu. 105.

Et ideò non est necesse discutere denuò
56 priuilegia, quæ in hoc habet Ciuitas Messana, quia sufficit sibi excludere Vrbem Catanam, per non ius suum l. loci corpus §. competit, si reseruit. vend. cap. mandatum, vbi Doctor. de rescript. l. qui accusare C. de edend. cum concordantibus.

Sed nihilominus, vt alias sæpissimè visum

fuit

fuit superius priuilegia sunt ampla, atq; quamplura tàm Pontificum,quàm Imperatorum, & Regum,& sic à personis,quæ talem facultatem tribuere possunt cap. cum de diuersis de priuileg.in sexto,clement.1. vbi Cardin.nu.15. & ibi etiam Vitalin. & Clement. 2. de magistrat. cum alijs.

Nec de voluntate Pauli Papæ III. dubitari
57 potest, quia priuilegium suum non est restrictum ad Præpositum generalem Societatis Iesus, sed est concessum Ciuitati, & ipsi concessum,vt retineat studium generale, quod intelligitur etiam in Iurisprudentia, & Medicina, quæ non conueniunt Societati Iesus, sed in studijs generalibus profitentur, Hostiens. in cap.tuæ col.2. vers.sed certè hoc de cler. non resid. Cardin.in clement.dudum §.ab olim nu. 16.q.15.de sepult.

Nec valet consequentia, Præpositus Societa-
58 tis Iesus est Rector, ergo studium non est Ciuitatis: nam & in Alma Vrbe Romæ Aduoca-
59 ti Concistoriales sunt Rectores, & tamen studium est Populi Romani,quia officium Recto-
60 ris non est aliud,quam præesse gubernio scholarium auth.habita,ibi coram Domino,& Magistro suo C.ne fil.pro patr.

Præterea vltra priuilegium recol. memor. Pauli Papæ III. adsunt,& alia Imperatorum,& Regum, quæ sufficiunt §. hoc autem in prohem.digestorum,Vitalin.in clement.1.num.15. vbi etiam Cardin. & alij de magistr. cum alijs sæpius allegatis,meritò Sententiæ Rotales sunt iustæ,& confirmandæ. Et sic,&c. quare,&c.vnde,&c. & ita,&c.

61 PRiuatiua priuilegia non habet Catana,quicquid ex aduerso dicatur, & nihilominus intelligerentur quoad inferiores,non autè quoad Papam,& ipsos Reges concedentes, quia non tantum concesserunt, quantum sibi ipsis reseruarunt cap.dudum de præbend.in sexto, cum alijs citatis.

Sic regulæ de non tollendo non erat derogãdum, quia Papa vtebatur iure suo concedendo alteri priuilegia,quæ poterat, Bald.in l.qui se patris sub nu.10. vers.sed Nicol. C. vnde liber. Roland.cons.13.nu.3. lib.3.

62 Sufficit etiam derogare priuilegijs, ex quibus ius istud resultabat,Put.decis.203.lib.3.

Item in gratia futuræ publicæ vtilitatis cau-
63 sa concessa non erat necessaria huiusmodi derogatio,Sarnens.in ead.regul.q.19. Rebuff.in praxi in addit.Regul.glos.6.nu.29. & fuit decisum in causa illius de Stepa coram R.P.D.meo Pamphilio de anno 1587.

Priuilegium Summi Pontificis Pauli III.non
64 indiget iustificatione, quia habet clausulam, quod de subreptione dici non possit, iuncta cum clausula sublata, & fuit obseruatum ab illo tempore vsque hodie, quicquid ex aduerso dicatur, vt apparet ex summario alias dato, & ex testibus, ex quibus constat Doctores fuisse, semper ab antiquissimo tempore conductos, & sic intrant, quæ dicta fuerunt in Lucana Decanatus coram S.D.N.Clemente Papa VIII.

Priuilegia per non vsum in doctorando non
65 fuerunt amissa,ex quo sunt facultatiua, & non probatur, quod euenerit casus, quod quis voluerit doctorari ab Vniuersitate Messana,& illi neglexerunt,vel fuerunt impediti l.& Attilicinus de seruitut.rustic.prædior. plura etiam exempla cumulat Ias.in l.falso num 2.C.de diuers.rescript. Rebuff.de nominat.c.14.nu.21.

Prohibitio Proregis non adest quoad Stu-
66 dium Messanæ,& nihilominus non erat in posse suo tollere priuilegia concessa à Summis Pontificibus, Imperatoribus, & Regibus, cap. cum inferior de maior. & obedient. Reliqua verò ex facto tollũtur,& sic,&c. quare,&c.

QVando de hoc eodem anno fuit disputatũ dubium super mandato de manutenendo, fuit etiam ex aduerso excitata ista difficultas attentatorum,& quia tunc visum fuit,qd licet Ciuitas Catanæ commiserit causam in Rota de anno 1548. & obtinuerit citationem, & inhibitionem, nihilominus vsque ad annum 1592. illam exequi non fecerit contra Ciuitatem Messanam,& propterea non poterat esse aliquod attentatum nisi in præiudicium ipsius Catanæ,à die quo citationem obtinuit,& com-
67 missionem causæ in Rota præsentauit, Gloss. & alij in clement.2. vt lit.pendent. Egid.decis. 380.& decis.545. Rot.decis.6. vt lit.pendent.in nouis,Cassador.decis.6. super Regul. quia ante exequutionem citationis lis contra citatum non dicitur inducta, auth. litigiosa C. de litig. d.clem 2.vt lit.pend.

Præterea frustra agitur de istis attentatis, quia quando etiam de illis constaret, non tamen purgari possunt: nam si Doctores fuerunt conducti,& illi legerunt, & Scholares doctos effecerunt, non potest hodie fieri, quod illi redeant indocti, & ignorantes, nec minus, quod non verum sit,quod illi legerint, & con-
68 ducti fuerint, & sic non potest res amplius reduci ad pristinum statum, prout fit, quando purgantur attentata, cap. non solum de appellat.in sexto, Dec.cons.103.in princ. Lancellot. de attentat. part.3. cap.29. num.77. Ideò constat hoc solum obijci ad impediendum causæ expeditionem.

Sicut etiam id,quod dicitur de priuilegio fe-
lic. recordat. Pauli Papæ IH. super quo fuit facta resolutio de mense Iulij prædicti non rele-
69 uat: nam dum dicitur,quod illud priuilegium concessum fuit Præposito Societatis Iesus, tollitur ex lectura ipsiusmet priuilegij, in quo apertè dicitur, quod Ciuitas ipsa Messanensis habeat studium generale. Si ergo debet habere generale studium, ergo non in sola Theologia, Philosophia, & similibus alijs scientijs, quas Admod.Reuer. Patres Iesuitæ profitentur, sed etiam in omnibus alijs scientijs,& artibus,Hostiens. in cap. tuæ colum.2. vers. sed certè hoc, de cleric. non resident. Cardinal. in clement. dudum §. ab olim num. 16. quæst. 15. de sepultur.

Præterea Ciuitas Messana non habet hanc facultatem retinendi studium generale à solo Paulo III. bon. memor. sed ab Imperatoribus, & alijs Regni Serenissimis Regibus,qui possunt huiusmo-

huiusmodi priuilegia concedere §.hoc autem in prohem. digestorum, Vitalin.in clement. 1. num.15.vbi etiam Cardin. & alij de magistrat. meritò igitur supplicatur ordinari,vt quamprimum causa expediatur. Et sic, etc. ex quibus omnibus, atque alijs similibus, etc. vnde, etc. quare,etc. et ita,etc.

Iacobus Gallus V. I. C. Neapolit. Comes Palatinus,& Eques.

Coram R. P. D. Seraphino tunc Rotæ Auditoræ,& deinde Cardinali meritissimo.

In causa erectionis Meßanens. studij, seu manutentionis.

Veneris 10. Martij 1593.

Domini dixerunt procedendum esse ad vlteriora non obstantibus nullitatibus allegatis, quæ ex facto tolluntur: nam de mandato Ioannis Baptistæ Lamanthiæ, qui obtinuit sententias pro Ciuitate Messanens. constat ex substitutione in eius personam facta à Domino Iacobo Gallo, qui cum amplissima facultate substituendi fuerat constitutus Procurator à Iuratis Ciuitatis Messanens. qui eliguntur à Consilio Generali, quod in omnibus, & per omnia representat ipsam Ciuitatem, maximè vbi actus gestus est signatus publico sigillo Communitatis.

De obseruatione terminorum substantialium, similiter cõstat ex processu vniuscuiusque instantiæ,citato Petro Balbo Procuratore,vna cum Aurelio Mortellario in solidum substituto à Matthæo Cathalano, vti Procuratore Ciuitatis,& Capituli Cathanens. sub die 22. Decembris 1592.vltra quod adest reiteratio terminorum in citatione ad sententiam, cuius vigore ex innocentiana sanatur defectus mandati,& quilibet alius, qui in illorum obseruatione interuenisset.

De præstatione iuramenti calumniæ in quacumque instantia, similiter constat ex actis, & tanto magis, quod ad excludendum nullitatem sententiæ, sufficit illius præstatio in obseruatione terminorum substantialium, vt sæpius fuit resolutum.

Quod dicitur sententias fundari in iuribus non productis tollitur ex decisionibus in causa factis, ex quibus satis constat sententias optimè iustificari ex ijs, quæ continentur in processu.

Messanens. Studij, Lunæ 5. Iulij 1593.

70 *Fuit dubitatum stantibus priuilegijs,& indultis concessis Ciuitati Messanens. an ei competat ius retinendi studium generale,& Doctores creandi,non obstante contradictione Ciuitatis Catanien.& fuit per Dominos vnanimiter conclusum pro affirmatiua,cum Ciuitas Messanens. ostendat priuilegia sibi concessa cum præfatis facultatibus,& præcipuè priuilegium felicis recordationis Pauli III. in quo specialiter derogatur priuilegijs concessis Catanien. Bononien. & alijs Vniuersitatibus cum amplissimis clausulis,& sic habet fundatam intentionem,cum de potestate Papæ non sit ambigendum, ad not.in clement. 1. & 2. de magistr. neque requiritur derogatio regulæ de iure quæsito non tollend. ratione publicæ vtilitatis, Felyn.in cap.nonnulli num.15.de rescript. & fuit dictum in causa Salamantin. priuilegiorum de anno 1583. 14. Nouembris coram bon.memor. Lauretano, quæ decisio est in proprijs terminis nostris; non obstat, quod Ciuitas Messanens. non fuerit vsa priuilegio doctorandi, & ideò illud per non vsum amiserit l.1.de nundinis,vbi Bart.in specie loquens de priuilegio doctorandi,Felyn.in cap.cum accessissent nu. 25. de constit. quia hoc procedit vbicunque constat casum euenisse, in quo potuerint priuilegium exercere,& non exercuerunt,vt limitando doctrinam Bartol. tradit Ias.in l.falso de diuers. rescript. Dec.cons.271.num.7. Gaspar Velasc.in repet.l.Imperium nu.145. de iurisdict. omn. iudic. & ista fuit sententia Ioan. Andr. quem refert,& sequitur Abb.in cap.vt priuilegia num.4. de priuileg. Præterea posset hoc procedere si in nulla re vsi fuissent Messanenses priuilegio, sed cum respectu legendi vsi fuerint, prout etiam respectu huius actus obtinuerunt mandatum de manutenendo, ex isto actu censentur cæteræ facultates præseruatæ ex sententia Hostien. quem refert ibidem Abb. vnde cum non constet casum euenisse, non potest dici per non vsum amissum priuilegium, neque illud*

illud vltra indiget iustificatione, cum conceptum sit, cum clausula sublata, & decreto irritanti, & quod de obreptione, & subreptione dici non possit. Quare conclusum fuit pro sufficienti facultate retinendi studium, & doctorandi.

Veneris 22. Octobris 1593. Messanens. studij generalis, etc.

FVit resolutum nulla adesse attentata: nam ita demum gesta post inhibitionem sunt reuocanda, iuxta cap. non solum, & cap. Roman. de appellationibus in sexto si fuerit actualiter præsentata, & exequutioni demandata, nec sufficit, quod fuerit decretata, Io. Andr. in addit. ad Specul. in tit. de appellat. § nouissimè in verb. procedit, Guid. Pap. cons. 66. num. 9. & cons. 69. num. 10. Soccin. cons. 45. num. 7. lib. 1. cum alijs allegatis per Modern. de attentat. post inhibitionem declarat. 1. in princip. & nu. 3. qui tradit etiam hoc procedere data notitia decreti, & relaxationis inhibitionis, prout etiam dicitur de citatione, quod ita demum inducit litem, quantum ad citandum, si fuerit exequuta clement. 2. vt lit. pendent. etiam quod citandus notitiam habuerit decreti, Paris. cons. 81. num. 13. libr. 4. & fuit decisum in vna Albaranen. portionis 17. Decembris 1574. coram bon. memor. Lauretano. In casu autem, de quo agitur, non fuit intimata inhibitio, sed tantum producta coram Prorege pro obtinenda facultate illam intimãdi Ciuitati Messanens. quæ facultas fuit obtenta absque eo, quod Ciuitas Messanen. se opposuerit, ideo non est habenda pro inhibita, cum possit dari casus, quod Ciuitas Catanen. nollet ea vti, non obstant allegata ex consil. Roman. 330. colum. 2. Ruyn. cons. 61. num. 6. lib. 5. quæ loquuntur in intimatione facta Iudici delegato de potiori iurisdictione alterius, quæ tacitè habet annexam prohibitionem, vt declarat ibidem Roman. non obstat etiam Bartol. in l. item veniunt §. petitam de petit. hæredit. quia potius facit in contrarium, dicit enim ita demum scientiam idem operari, quod operatur denunciatio, quando denunciatio requiritur ad effectum solius scientiæ, secus quando est inuitatoria ad aliquid faciendum, vel prohibitoria, ne quid fiat: non obstat denique quod de ostensione dicitur ex traditis per eosdem Modern. in dicta 1. declarat. num. 33. quia vltra, quod satis controuersum est, an ea sufficiat, vt patet ex relatis per eosdem, hic tamen non constat de aliqua ostensione ad hunc effectum, sed tantum ad effectum obtinendæ licentiæ de exequendo igitur, &c.

Præterea nullibi constat de scientia Ciuitatis Messanensis, quia cum simus in vniuersitate non sufficit scientia aliquorum, etiam si fuissent citati aliqui Officiales, quia ipsamet Vniuersitas est legitimè citanda, vt fuit dictum in vna Rauennaten. attentatorum, & Tirasonen. decimarum referentibus ijsdem Modernis in 2. part. cap. 4. in præfat. num. 139. & ait Aflict. in sua decis. 376. num. 1. atque Paleot. decis. 530. inter decis. diuersorum, & denique Aym. cons. 296. nu. 2. Quare conclusum pro non attentatis, &c.

Coram R. P. D. Iusto tunc Romanæ Rotæ Auditore dignissimo.

Messanens. Studij, die Veneris 2. Decembris 1594.

COnstat de voluntate Papæ, quia de potestate non ambigitur, quæ duo requiruntur ad alicuius actus perfectionem cap. cum super Abbatia de offic. delegat. glos. 1. in l. si filiæ C. de donat. ante nupt. nam in priuilegijs felic. record. Pauli III. datur ampliss ima facultas Ciuitati Messanens. erigendi studium generale ad instar aliorum studiorum generalium, Parisiens. Salamanticens. & Bononiens. cum expressa deregatione priuilegiorum etiam Ciuitatis Cataniæ: vnde satis videtur clarum studium generale erectum esse in Ciuitate Messanens. ad clement. 1. de magistr. & ibi Cardin. & Doctor. non obstante narratiua, & administratione concessa Collegio Iesuitarum, quæ non restringit amplissimas clausulas concessionis, vt ex lectura apparet, & hoc facilius admiserunt Domini stante quasi possessione Messanens. respectu legendi, quæ facultas, cum oriatur ex eodem priuilegio insimul cum alijs facultatibus, quasi possessio istius facultatis sufficit, vt dicatur acquisita quoad alias, Bart. in l. 1. §. si quis hoc interdicto de itin. actuq. priu. cum alijs per Gabr. allegatis in tit. de præscript. concl. 2. nu. 18.

Quare cum omnibus alijs sit satisfactum ex decis. R. P. D. mei Decani 5. Iulij 1593. concluserunt sententias esse confirmandas.

Co-

Copia, etc. Sententia in prima instantia prolata à R.P.D. Seraphino demum Cardinale Amplissimo.

CHristi nomine inuocato pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam de Dominorum Coauditorum nostrorum consilio in his scriptis ferimus in causa, & causis vertentibus in prima instantia inter Ciuitatem Messanensem ex vna, & Ciuitatem Catanensem Regni Siciliæ vltra Pharum, ac eius Episcopum, & Capitulum partibus ex altera, de, & super erectione, possessione, retentione, & manutentione studij generalis, tàm Sacræ Theologiæ, & Iuris Canonici, atque Ciuilis, quàm Medicinæ, Philosophiæ, & aliarum omnium facultatum, & scientiarum, cum potestate legendi illas, & doctorandi, ac doctoratus gradus insignia, & honores conferendi in prædictis omnibus scientijs, & facultatibns, rebusq. alijs ad generale studium pertinentibus in actis causæ, & causarum huiusmodi latius deductis, & auditis partibus, ac dubijs in Rota propositis, examinatis, & resolutis; dicimus, sententiamus, pronunciamus, & declaramus ad dictam Ciuitatem Messanensem spectare, & pertinere prædictum studium generale, retinere, manutenere, & exercere, & quatenus opus esset, denuò erigere, & instituere, cum potestate legendi, & doctorandi, sicut in alijs studijs generalibus Italiæ, & extra, iuxta priuilegiorum sibi concessorum per Reges Ioannem, Alphonsum, atque Philippum, & in specie etiam Bullæ felic. memor. Pauli III. tenorem, & dispositionem, cum prædicta potestate legendi, & doctorandi; & propterea inhibitiones, molestationes, perturbationes, & impedimenta quæcunque factas, & facta per dictam Ciuitatem Catanensem, eiusque Episcopum, & Capitulum fuisse, & esse iniquas, iniustas, illicitas, & indebitas, iniquaq. iniusta, illicita, & indebita, illasq. & illa facere minimè licuisse, nec in futurum licere; & ideò perpetuum illi silentium imponimus, & dictum Ciuitatem Catanensem in expensis condemnamus, quarum taxationem nobis, & successoribus nostris in posterum reseruamus, & ita dicimus, pronunciamus, sententiamus, & declaramus omni meliori modo, &c.

Sententia in secunda instantia prolata à R.P.D. Millino, deinde Cardinale Illustrissimo.

CHristi nomine inuocato pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam de Dominorum Coauditorum nostrorum consilio in his scriptis ferimus in causa, & causis vertentibus prima in prima instantia coram R.P.D. Seraphino Oliuario Razzalio Coadiutore Decano, & secundo coram nobis inter Ciuitatem Messanensem ex vna, & Ciuitatem Catanensem Regni Siciliæ vltra Pharum, ac eius Episcopum, & Capitulum, de, & super erectione, possessione, retentione, & manutentione studij generalis, tàm Sacræ Theologiæ, & Iuris Canonici, atque Ciuilis, quàm Medicinæ, Philosophiæ, & aliarum omnium facultatum, & scientiarum, cum potestate legendi illas, & doctorandi, ac doctoratus gradus insignia, & honores conferendi in prædictis omnibus scientijs, & facultatibus ad generale studium pertinentibus, rebusq. alijs in actis causæ, & causarum huiusmodi latius deductis in secunda instantia versæ fuerunt, & vertuntur partibus ex altera, & auditis partibus dicimus, sententiamus, diffinimus, pronunciamus, decernimus, & declaramus bene fuisse, & esse sententiatum, promulgatum, & diffinitum per prædictum R.P.D. Seraphinum Oliuarium Decanum in fauorem dictæ Ciuitatis Messanensis, male, & perperàm à dicta eius sententia fuisse, & esse appellatum pro parte prædictorum Ciuitatis Catanensis, Episcopi, & Capituli dictæ Ciuitatis; & propterea dictam sententiam confirmandam fore, & esse, prout confirmamus molestationes, perturbationes, inquietationes, & impedimenta, quæ per dictos Ciuitatem, Episcopum, & Capitulum Catanense, super præmissis, & eorum singulis prædictæ Ciuitati Messanensi præstitas, & illatas, præstita, & illata fuisse, & esse iniustas, & de facto præsumptas, & præsumpta, illasq., & illa eis minimè facere, licere, neque licuisse, ac propterea super illis perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, necnon dictã Ciuitatem Cathanensem in expẽsis coram nobis legitimè factis condemnandam fore, & esse, prout condemnamus; quarum taxationem nobis in posterum reseruamus, isto, & omni alio meliori modo, &c.

Scn-

Sententia in tertia instantia prolata à Reuerend. Patre D. Iusto, tunc etiam Romanę Rotæ Auditore dignissimo.

CHristi nomine inuocato pro Tribunali sedentes, & solum Deum præ oculis habentes per hanc nostram diffinitiuam sententiam, quam de Dominorum Coauditorum nostrorum consilio in his scriptis ferimus in causa, & causis vertentibus primo in prima instantia coram R. P. D. Seraphino Coadiutore Decano, secundo coram R. P. D. Mellino in secunda instantia, ac demum coram nobis inter Ciuitatem Messanensem ex vna, & Ciuitatem Catanensem Regni Siciliæ vltra Pharum, ac eius Episcopum, & Capitulum sede vacante, de, & super studio generali erigendo, retinendo, & manutenendo, rebusq. aliis in actis causæ, & causarum huiusmodi latius deductis in tertia instantia, auditis partibus, dicimus, sententiamus, definimus, pronunciamus, decernimus, & declaramus benè fuisse pronunciatum, & definitum per prædictos R. P. D. Decanum, & R. P. D. Mellinum ad fauorem dictæ Ciuitatis Messanensis, malè verò, & perperam à dictis eorum sententijs fuisse, & esse appellatum pro parte prædictorum Ciuitatis Catanensis, & Capituli sede vacante, & propterea dictas sententias confirmandas fore, & esse, prout confirmamus: molestationes, perturbationes, inquietationes, & impedimenta, quæcumque per dictam Ciuitatem Catanensem, & Capitulum super præmissis, & eorum singulis prædictæ Ciuitatis Messanensis præstitas, & illatas, præstita, & illata fuisse, & esse iniustas, & de facto præsumptas, & præsumpta, illasque, & illa eis minimè facere licere, neque licuisse, ac propterea super illis perpetuum silentium imponendum fore, & esse, prout imponimus, necnon dictam Ciuitatem Catanensem, & eius Capitulum in expensis legitimè factis condemnandam fore, & esse, prout condemnamus, quarum taxationem nobis, & successoribus nostris reseruamus, & ita dicimus, & sententiamus isto, & omni alio meliori modo, &c.

Bulla S. D. N. Pauli Papæ III. erectionis Collegij Iesuitarum in Ciuitate Messanæ.

PAVLVS, &c. Ad perpetuã rei memoriam summi Sacerdotis ministerio post Beatum Petrũ Apostolorum Principem super indispositione Rectoris præfati ad ea per quæ fidelis quicumqae profugatis ignorantiæ tenebris per donum sapientiæ in via mandatorum Domini doctiores effici, & sua doctrina sibi, & alijs prodesse, ac æternæ gloriæ præmium mereri possint nostræ considerationis intuitu dirigimus, atque propterea facta fuisse dignoscuntur, vt perpetua roboris firmitate subsistant Apostolicæ confirmationis munimine roboramus, aliasquè desuper disponimus, prout in Domino conspicimus salubriter expedire sanè pro parte dilectorum filiorum nobilis viri Ioannis de Vega Proregis Regni Siciliæ vltra Pharum, necnon Communitatis Ciuitatis Messanensis nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum ipsi cupientes doctrinæ, ac spiritualibus consolationi, & profectum dilectorum filiorum incolarum, & habitatorum dictæ Ciuitatis, & Oppidorum, ac locorum illis circumuicinorum consulere nonnullos ex dilectis filijs socijs Societatis de Iesu nuncupatos per nos in Alma Vrbe nuper institutæ, quorum doctrina laudabilis, & vitæ, & morum probitas, vbique locorum (Auctore Summo Domino) admodum vigent, & crescunt, ac Christi fidelibus fructuosa exemplaria existunt ex dicta Vrbe ad Ciuitatem prædictam transmitti obtinuerunt, ac ipsis sic ad fructum in agro Domini faciendum transmissis socijs pro eorum vsu, & habitatione, ac suorum studiorum exercitio, ac aliorum piorum operum executione Ecclesiam sine cura Sancti Nicolai Messanensis à dilectis filijs Rectore, & Confratribus Confraternitatis eiusdem Sancti Nicolai in dicta Ecclesia Canonicæ institutæ fundatam, ac per illos ab immemorabili tempore citra, de cuius contrario hominum memoria non existit regi solitam, cum certa domo ad id reparata, & quodam ambitu, & nouo ædificio aucta per eosdem Rectorem, & Confratres sub certis modo, & forma tunc expressis assignari procurarunt, ac ipsis socijs pro eorum commodiori sustentatione annuum

nuum redditum quingentorum ducatorum ex communibus redditibus, & prouentibus eorumdem Communitatis persoluentes assignarunt, prout in instrumentis publicis desuper confectis plenius continetur dicitur, & deinde ipsi Ioannes Prorex, & Communitas experientiæ, quæ rerum magistra existit considerantes non modica ex conuersatione dictorum sociorum, tàm circa disciplinam litterarum, quàm morum honestatem, & Christianæ Religionis cultum incolis, & habitatoribus prædictis, fructum, & profectum peruenire, ac sperantes illa in dies annuente Domino augeri cupiunt, præmissaq. ad finem tàm pium inchoata sunt, vt firmiora persistant nostræ confirmationis munimine roborari, ac pro disciplina litterarum, & piorum operum executione in dicta Ecclesia vnum Collegium scholarium dictæ Societatis, in qua omnes disciplinæ illæ tàm præcipuæ per quas ad pietatem confouendam, & fidem Christi contra illius nominis hostes, & hæreses defendendam, ac populum in fide Christi, & bonis, ac exemplaribus moribus instituendis peruenitur publicè interpretari, & legi possit cum omnibus ad id necessarijs, vt dictæ Societatis scholares commodius studijs operam dare, & ipsa Ciuitas, & vicina loca ab operarijs inibi instruendis melius in posterum excoli, & ex nunc lectionibus, & spiritualibus documentis iuuari continuè possit erigi, & instituì, quare pro parte dictorum Ioannis Proregis, & Communitatis asserentium fructus, redditus, & prouentus dictæ Ecclesiæ, si qui sint eisdem socijs concessos non esse, sed illos, qui ante assignationem Ecclesiæ huiusmodi eos percipiebant percipere nobis fuit humiliter supplicatum, vt eis assignationibus pro illarum subsistentia firmiori robore Apostolicæ confirmationis adjcere, ac in dicta Ecclesia Collegium prædictum, vt præmittitur erigere, ac alias in præmissis opportunè prouidere de benignitate Apostolica dignaremur: nos igitur attendentes, quod ex literarum studio animarum quæritur salus, cultus augetur diuinus, & omnis prorsus exemplaris vitæ specimen peruenit primo dictorum Ioannis Proregis, & Communitatis desiderium in hac parte plurimum in Domino commendantes, ac Ioannem Proregem, & singulares personas Communitatis huiusmodi à quibusuis excommunicationis, &c. censentes huiusmodi supplicationibus inclinati, dummodò ad hoc prædictorum Rectoris, & Confratrum expressus accedat assensus assignationes prædictas, ac prout illas concernunt omnia, & singula in instrumentis prædictis contenta, ac inde sequuta quacumque auctoritate Apostolica tenore præsentium ex certa nostra scientia approbamus, & confirmamus supplentes omnes, & singulos iuris, & facti, ac solemnitatum forsan requisitarum, & ommissarum defectus, si qui interuenerint in eisdem illa, quæ validæ, & perpetuæ firmitatis robur obtinere, & inuiolabiliter obseruari debere, ac ad illorum obseruationem Communitatem prædictos, necnon quoscumque alios, quos præmissa quomodolibet concurrunt perpetuò obligatos existere decernimus, necnon in dicta Ecclesia vnum Collegium scholarium, cum omnibus eidem Collegio ad ipsorum scholarium in eo pro tempore studentium vsum, habitationem, & studiorum huiusmodi exercitium, & eorum corporalem, & honestam recreationem locis, hortis, hortalitijs, viridarijs, alijsq. officinis necessarijs, & opportunis, in quo vnus Rector, & Doctores Magistri, & Ministri alij, qui Officiales per dilectum filium Præpositum Generalem dictæ Societatis, vel alium, quem ipse Præpositus deputauerit nominandi, & ad eiusdem Præpositi liberum nutum tenendi, & amouendi in numero congruenti existant, qui Grammaticam, & liberales artes, ac Philosophiam, ac Theologiam, aliasquè scientias, & disciplinas ad pietatem confouendam, ac communem Christifidelium vsum, & vtilitatem aptas, ac necessarias in ipso Collegio publicè interpretari, & legere possint auctoritate, & tenore prædictis erigimus, & instituimus, necnon eidem Collegio pro illius dote, ac Rectoris Doctorum scholarium, & aliarum personarum in eo pro tempore studentium, & commorantium sustentatione annuum redditum quingentorum ducatorum huiusmodi, ac quæcumque alia bona, & redditus per prædictos Communitatem, & quoscumque alios Christifideles eidem Collegio donanda, leganda, & concedenda, aut donata, legata, & concessa fuerint auctoritate, & tenore præmissis perpetuò applicamus, & appropriamus, necnon ipsi Collegio, ac illius Rectori Doctoribus, Magistris, Licentiatis, Baccalaurijs, Ministris familiaribus rebus, & bonis quibuscumque pro tempore existentibus, quod omnibus, & singulis priuilegijs, concessionibus, fauoribus, facultatibus, exemptionibus, indultis, & gratijs, tàm

tàm spiritualibus, quàm temporalibus, quibus Bononiens. Parisiens. Salamanticens. ac Complutens. & Oppidi Vallisoleti, Toletan. & Palentin. Dioeces. ac aliorum generalium studiorum Vniuersitatum vbilibet consistentium eiusdem Societatis, & alia Scholarium Collegia, illorumque Rectores, Doctores, Magistri, Licentiati, Bacchalaurei, Familiares, & bona quæcumque ex concessionibus Apostolica, Imperiali, vel Regia, & alia quomodolibet in genere illis concessis vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt in futurum Collegium per præsentes erectum, illiusque Rector, Doctores, Magistri, Licentiati, Bacchalaurij, Familiares, & bona huiusmodi in omnibus, & per omnia eque principaliter, & absque vlla penitus differentia, ac si eis concessa fuisset vti, potiri, & gaudere, ac Socijs Societatis huiusmodi in dicto Collegio pro tempore existentibus, vt in Ecclesia ipsius Collegij construenda Missas, & alia Diuina Officia celebrare, ac omnia, & singula ad orthodoxæ fidei cultum, & Religionem spectantia Ordinarij loci, aut cuiusuis alterius licentia minimè requisita, & alius, prout ipse Præpositus generalis desuper disposuerit, & ordinauerit facere, & exercere, necnon eidem Præposito Generali, vt quæcumque Statuta, & Ordinationes felix regimen, & salubrem directionem de erecti Collegij concernentia toties, quoties opus fuerit, & eidem Præposito Generali expedire videbitur facere, illaque facta alterare, mutare, cassare, & alia de nouo facere, quæ postquam facta, alterata, mutata, cassata, & de nouo facta fuerunt eo ipso Apostolica auctoritate prædicta, approbata, & confirmata sint, & esse censeantur libere, & licitè valeant auctoritate Apostolica, & tenore prædictis de speciali gratia concedimus, & indulgemus, & insuper ipsum Collegium erectum in omnibus, & per omnia regimini, & gubernationi præfati Præpositi Generalis, iuxta formam confirmationis, erectionis Societatis huiusmodi eisdem auctoritate, & tenore subijcimus, decernentes præsentes literas ex quauis causa de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seù intentionis nostræ defectu notari, vel impugnari nullatenus posse, sed validas, & efficaces existere, ac suos plenarios effectus sortiri debere, necnon sub quibuscuis silentium, vel dissimilium gratiarum reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, modificationibus, aut alijs quibuscuis concessionibus, etiam per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentes quomodolibet pro tempore factis minimè comprehendi, sed ab illis prorsus exceptas existere, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas esse, & censeri, & sic per quoscumque Iudices, & Commissarios, quauis auctoritate fungentes, ac etiam Palatij Apostolici causarum Auditores sublata eis, & eorum cuilibet, quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & auctoritate iudicari, & interpretari, atque decidi debere, necnon irritum, & inane, si secus super his, &c. attentari, non obstantibus Apostolicis, ac in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis Generalibus, vel specialibus Constitutionibus, & Ordinationibus, priuilegijs quoque, indultis, & literis Apostolicis etiam Cathanien. & alijs Studijs, & Vniuersitatibus prædictis, illarumque Rectoribus, Magistris, & Scholaribus, & quibusuis alijs sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusuis etiam derogatoriarum derogatorijs clausulis, irritantibusque, & alijs decretis etiam pluries concessis, confirmatis, & innouatis, quibus omnibus, etiam si pro illorum sufficienti derogatione de illis, eorumque totis terroribus specialis, specifica, expressa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clausulas generales idem importantes mentio, seu quæuis alia expressio habentes, aut aliqua alia exquisita forma ad hoc seruanda foret, & in illis cauetur expressè, quod illis nullatenus derogari possit tenores huiusmodi, ac si de verbo ad verbum nihil penitus omisso, & forma in illis tradita obseruata inserti forent præsentibus pro sufficienter expressis, & insertis habentes illis alias in suo robore permansuris hac vice dumtaxat literarum serie specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contrarijs quibuscumque. Nullæ ergo nostræ absolutionis, approbationis, confirmationis, &c. si quis, &c. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno millesimo quingentesimo quadragesimo octauo, nono Kalendas Ianuarij, Anno quintodecimo, simili modo Venerabilibus Fratribus Cæsenatens. & Feltrens. Episcopis, ac dilecto filio Vicario venerabili Fratris nostri Archiepiscopi Messanens. in spiritualibus Generali

salutem, &c. hodie à nobis emanarunt literæ tenoris subsequentis. Paulus Episcopus, &c. Datum vt supra, quo circa, &c. mandamus quatenus vos, vel duo, aut vnus vestrum per vos, vel alium, seu alios præinsertas literas, & in eis contenta quæcumque vbi, & quando opus fuerit, ac quoties pro parte Ioannis Proregis, & Communitatis, & Rectoris, & Scholarium Collegij prædicti, vel alicuius eorum desuper fueritis requisiti solemniter publicantes, eisque in præmissis efficacis defensionis præsidio assistentes factatis auctoritate nostra præinsertas literas, ac in eis contenta huiusmodi plenum effectum sortiri, ac ab omnibus inuiolabiliter obseruari, & singulos, quos ipse literæ concernunt illis pacificè frui, & gaudere non permittentes eos desuper per quoscumque quomodolibet indebitè molestari contradictores, &c. Compescendo inuocato etiam ad hoc si opus fuerit auctoritate bracchij sæcularis non obstantibus præmissis, ac felic. recordat. Bonifacij Papæ Octaui prædecessoris nostri, qua cauetur, ne quis extra Ciuitatem suam, vel Dioeces. &c. nisi in certis expressis casibus, & in illis vltra dietam vnam à fine suæ Dioecesis ad iudicium euocetur, seu ne Iudices à dicta Sede deputati extra Ciuitatem, vel Dioecesim, in quibus deputati fuerint contra quoscumque procedere, aut alij, vel alijs vices suas committere præsumant, ac de duabus dietis in Concilio Generali edita, dummodò vltra tres dietas aliquis vigore præsentium ad iudicium non trahatur, & alijs Apostolicis Constitutionibus contrarijs, quibuscumque, seu si aliquibus communiter, vel diuisim, &c. Datum vt supra apud Sanctum Petrum Anno videlicet Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octauo, nono Kalendas Ianuarij, Pontificatus nostri Anno quintodecimo feliciter. Amen.

Bulla S. D. N. Pauli Papæ III. de erectione Studij Generalis Meſſanenſis.

Carolus, & Ioanna.

71 *Dominus Ioannes, &c. Vicerex in Regno Siciliæ Reuerēdiſſimis, Reuerendis, & venerabilibus Regni eiusdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & Prioribus, & ſignanter Reuerēdiſſimo Archiepiſcopo nobil. Ciuitatis Meſſanæ, eiusq. Reuerendo in ſpiritualibus Vicario, cæteris demum perſonis Eccleſiaſticis in quacumque dignitate conſtitutis, & conſtituendis, necnon illuſtribus, ſpectabilibus, magnificis, & nobil. dicti Regni Magiſtro Iuſtitiario, cæterisque in officio Regio, Locumtenenti, Iudicibus Magnæ Regiæ Curiæ, Magiſtris Rationalibus, Theſaurario, & Conſeruatori Regij Patrimonij, Aduocatis quoque, & Procuratoribus Fiſcalibus, omnibusq. alijs Officialibus, & futuris, ac etiam Straticoto, armorumq. Capitaneo eiusdem nobil. Ciuitatis Meſſanæ, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, & omnibus alijs perſonis Regni ipſius, cui, vel quibus præſētes, quomodolibet fuerint præſentatæ, Oratorijs, Conſiliarijs, & fidelibus Regijs dilectis ſalutem; recipimus, quaſdam Apoſtolicas bullas ad inſtantiam Ciuitatis & Vniuerſitatis nobil. Ciuitatis Meſſanæ omni qua debet ſolitæ expeditas cum cordula canapi, bullaq. plumbea impendenti munitas, vna cum earum fulminato proceſſu. Datum Romæ die 12. menſis Februarij ſeptimæ Indictionis 1549. à natiuitate Domini. Quarum quidem Bullarum tenor talis eſt; Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Roſian. & Epiſcopo Salucian. ac dilecto filio Vicario venerab. fratris noſtri Archiepiſcopi Meſſanenſ. in ſpiritualibus generali, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. hodie à nobis emanarūt literas tenoris ſubſequentis. Paulus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei ad perpetuam rei memoriam. Copioſus in miſericordia Dominus, & in cunctis ſuis operibus glorioſus, à quo omnia bona d fluunt ad hoc nobis licet immeritis ſuæ ſponſæ vniuerſalis Eccleſiæ regimen committere, & noſtræ debilitati iugum*

Apoſto-

Apostolicæ seruitutis imponere voluit, vt tanquam de summo vertice huiusmodi ad infima desectentes intuitum quid pro huiusmodi illustrando Ecclesiam ad fidei orthodoxæ propagationem conferat, quid status fidelium quomodolibet conueniat attenti nè prospiciamus, & quibuslibet à fidelibus ipsis profugatis ignorantiæ tenebris illi per donum sapientiæ in via mandatorum Domini conseruentur solertium attendentes eos ad quærenda literarum studia, per quæ militantis Ecclesiæ Respublica geritur diuini nominis acrius, & fidei cultus protenditur, omnisque prosperitatis humanæ conditio augetur nostræ sollicitudinis opt. Apostolicisq. fauoribus propensius excitemus. Sanè pro parte Dilectorum filiorum nobilis viri Ioannis de Vega Proregis Regni Siciliæ vltra Pharum, necnon Communitatis Ciuitatis Messanæ nobis nuper exhibita petitio continebat, quod dudum, postquam ipsi cupientes, incolis, & habitatoribus dictæ Ciuitatis, ac aliorum locorum dicti Regni, tàm circa vitæ, ac morum probitate, quam circa lumen, & claritatem scientiarum pro fide, pietateq. Christiana illustranda, & confouenda, ac eiusdem Ciuitatis ornatu, & decore consulere nonnullos ex dilectis filijs, socijs Societatis de Iesu nuncupatæ per nos dudum in alma vrbe institutæ, & confirmatæ moribus vita, & scientia comprobatos viros ad eandem Ciuitatem transmitti obtinuerunt, prouidè considerantes, pijs dictorum sociorum laboribus maximum in dicta Ciuitate in moribus, ac doctrina tàm Latinæ, ac Hebraicæ linguarum, quàm artium liberalium, ac sacræ Scripturæ, & scholasticæ. Quæ quidem disciplinæ continuis, & fructuosis lectionibus per eosdem Socios in quodam Collegio, dudum ad id per dictum Ioannem Proregem, & Communitatem in dicta Ciuitate constituto, & postea per nos erecto laudabiliter ad Dei gloriam, & honorem interpretantur, & leguntur fructum præuenire, dictamq. Ciuitatem, quæ inter alias dicti Regni Ciuitates præcelebris, & valdè insignis, ac habitationibus, & omnibus ad victum necessarijs abundans reputatur, ita commodè sitam existere, & non solum Siculi, sed etiam Ducatus Calabriæ, & Regni Græciæ, & locorum aliorum maritimorum Incolæ ad inibi operam literis impendendum, & virtuti studendum conuenire facilè, & commodè possent salubrem, & gratam aeris temperiem, omniaque alia ad Vniuersitates Studij Generalis requisita inesse, & propterea existimantes Communitatem ipsam si in dicta Ciuitate studium generale veluti fons quidam omnium scientiarum honestatum constituatur, qui à pijs, & doctis viris dictæ Societatis purè, & sine vlla hæresum, aut aliorum errorum admixtione communicetur, maius profectò decus, & maiorem spiritualem fructum prædictorũ Ciuitatis, & locorum ad fidei, & Religionis defensionem, & propagationem esse consequuturam in dicta Ciuitate Vniuersitatem generalis studij, in qua vnus Rector, qui etiam illius Cancellarius, & Vniuersitatis, ac Collegij prædictorum Rector esse possit, & alij Officiales, ac alia omnia ad Vniuersitatem prædictam regendam, honorandam, & manutenẽdam, & prout in alijs generalium studiorum vniuersitatibus esse solent in congrueti numero existant, & in qua cathedra diuersarum lectionum, & scientiarum ex propryis bonis dictorum Communitatis dotatæ, & omne literarum genus, ac omnium disciplinarum scientiæ interpretari, & publicè legi possent cum arca, & sigillo communibus & alijs ad similem Vniuersitatem necessarijs erigi, & institui summopere cupiant. Quare pro parte dictorum Ioannis Proregis, & Communitatis nobis fuit humiliter supplicatum, ac in dicta Ciuitate generalis studij vniuersitatem huiusmodi, vt præfertur erigere, & instituere, ac alias in præmissis oppositione prouidere de benignitate Apostolica dignaremur. Nos igitur attendentes, quod ex literarum studio animarum saluti consulitur, & alia spiritualia, & temporalia commoda murum opra veniunt, pium desiderium Ioannis Proregis, & Communitatis huiusmodi plurimum in Domino commendantes, ac quemlibet ex Ioanne Prorege, & Communitate prædictis à quibusuis excommunicationis, suspẽsionis, & interdicti, aljsq. Ecclesiasticis sententijs, censuris, & pœnis à iure, vel ab homine quauis occasione, vel causa latis, si quibus quomodolibet innodatis existunt ad effectum præsentium dumtaxat consequenharum serie absoluentes, & absolutos fore censentes huiusmodi supplicationibus inclinati. In Ciuitate prædicta Vniuersitate generalis studij huiusmodi, in qua vnus Rector per Præpositum Generalem dictæ Societatis pro tempore existentem deputandus, qui etiam illius Cancellarius, & Vniuersitatis, ac Collegij prædictorum Rector esse possit, & alij Officiales opportuni, &

prout in qualibet, ex Bononiens. & Parisiens. ac Salamanticens. & alijs Vniuersitatibus generalium studiorum èsse consueuerunt in conuenienti numero existunt, & in qua cathedra stipendijs dictorum Communitatis cõstitui, interpretari, & legi, ac doctoratus magisterij licentiatura bacchalaureatus, & si qui alij sunt gradus morũ, quarumcumque aliarum vniuersitatum generalium studiorum scholaribus, & personis idoneis per examen repertis absque alicuius licentia impendi, & efferri possint cum collegijs, domibus, ædificijs, officinis, vijs, cameris, cortilibus, diuisionibus, & locis ad legendum, & exercendum aptis, & alijs necessarijs authoritate Apostolica tenore præsentium erigimus, & instituimus, ac eidem Vniuersitati sic erectæ, & institutæ pro illius dote, & Doctorum, Magistrorum, & aliorum inibi legentium stipendio, & substentatione omnia, & singula bona, & annuos redditus per dd. Io. Proregem, & Cõitatem, ad id assignanda, & deputanda, & tàm per Episcopos, quàm per quascũque alias personas priuatim, seù communiter donanda, legenda, & relinquenda, postquam assignata, deputata, donata, & relicta fuerint, appropriamus, & applicamus. Necnon Doctoribus, Magistris, & alijs in dicta Ciuitate cuiuslibet disciplinæ Professoribus, & Auditoribus in matricula ipsius Vniuersitatis pro tempore descriptss, & existentibus, etiam si in eadem Vniuèrsitate per vnum annum integrum non legerint, aut studuerint, ac alijs Ministris, rebus, & bonis quibuscumque dictæ Vniuersitatis pro tempore existentibus, quod omnibus, & singulis priuilegijs, concessionibus, fauoribus, facultatibus, exemptionibus, immunitatibus, indultis, & gratijs, tàm spiritualibus, quàm temporalibus, quibus Bononiens. Parisiens. Salamanticens. & aliorum generalium studiorum Vniuersitatum huiusmodi vbilibet consisten. Rectores, Doctores, Magistri, Licentiati, Bacchalaurij, & alij scholastici, ac familiares, & bona quæcũque ex concessionibus Apostolica, & Imperiali, vel alias quomodolibet in genere tantum concessis vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poterunt in futurum, ipsi quoque Rector, Doctores, Magistri, Licentiati, Bacchalaurei, Scholastici, Officiales, Ministri, res, & bona quæcumque dictæ Vniuersitatis, equè principaliter, & absque vlla penitus differentia in omnibus, & per omnia perindè, ac si illa eis specialiter, & specificè concessa fuissent, ac Doctores, Magistri, Licentiati, Bacchalaurei prædicti in Bonon. aut Parisien. seu Salaman. vel alijs Vniuersitatibus prædictis gradus suscepissent, & studuissent, & legissent, vti, potiri, & gaudere, ipsiq. Societas, vel alius Præpositus quæcumque statuta, & ordinationes felix regimen, & salubrem directionem dictæ vniuersitatis concernentia, licita tamen, & honesta, quæ postquam facta, alterata, mutata, aut de nouo condita fuerint eo tempore Apostolica auctoritate prædicta approbata, & cõfirmata sint, & esse censeantur facere, & quoties eis expedire videbitur, alterare, & mutare, liberè, & licitè valeant auctoritate Apostolica, & tenore prædictis de speciali gratia indulgemus, tuamq. Vniuersitatem in Rectoris, & Officialium, ac aliorum præmissorum constitutione, & amotione, necnon Lectionum, & Rectorum numero, & qualitate, ac gratiarum, & cõcessionum communicatione, & restitutione, & demum in omnibus alijs regimini, & administrationi Societatis, vel illius Præpositi huiusmodi, qui per Rectorem ibi constitutum, vel si quem alium ad id miserint prædictam Vniuersitatem administrent, & regãt eisdem auctoritate, & tenore subijcimus, decernentes præsentes literas ex quauis causa de subreptionis, vel obreptionis, aut nullitatis vitio, seù intentionis defectu notari, vel impugnari nullatenus posset, sed validas, & efficaces existere, suosq. plenarios effectus sortiri debere, ac super quibusuis similium, vel dissimilium gratiarum, reuocationibus, suspensionibus, limitationibus, derogationibus, moderationibus, aut alijs quibusuis concessionibus etiam per nos, & Romanum Pontificem pro tempore existentem, quomodolibet pro tempore factis, & concessis minimè comprehendi, sed ab illis prorsus exceptas existere, & quoties illæ emanabunt, toties in pristinum, & validissimum statum restitutas, repositas, & plenariè reintegratas esse, & censeri, & sic per quoscumque Iudices, & Commissarios quauis auctoritate fungentes etiam causarum Palatij Apostolici Auditores sublata eis, & eorum cuilibet quauis aliter iudicandi, & interpretandi facultate debere, irritum quoque, & inane, si secus super ijs à quoque quauis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non obstantibus Apostolicis, ac in Prouincialibus, & Synodalibus Concilijs editis Generalibus. vel spiritualibus Constitutionibus, & Ordinationibus, necnon priuilegijs, indultis, &

& literis Apostolicis etiam Cathanienſ. ac prædictis Bononienſ. Pariſienſ. & Salamanticenſ. & alijs Vniuerſitatibus ſtudiorum generalium per quoſcumque Romanos Pontifices, & Prædeceſſores noſtros, & nos, & ſedem Apoſtolicam ſub quibuſcumque tenoribus, & formis, ac cum quibuſuis etiam derogatoriarum derogatorijs, alijsq. efficacioribus, & inſolitis clauſulis, irritantibusq. & alijs decretis, quomodolibet etiam pluries conceſſis, confirmatis, & innouatis, quibus omnibus etiam ſi pro illorum ſufficienti derogatione de illis, eorumq. totis tenoribus ſpiritualis, ſpecifica, expreſſa, & indiuidua, ac de verbo ad verbum, non autem per clauſulas generales idem importantes mentio, ſeu quæuis alia expreſſio habenda, aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruanda foret, & in eis caueatur expreſſe, illis nullatenus derogari poſſit, tenore huiuſmodi, ac ſi de verbo ad verbum nihil penitus ommiſſo, & forma in illis tradita obſeruata inſerta foret præſentibus pro ſufficienter expreſſis, & inſertis habentes illis alias in ſuo robore permãſuris hac vice dumtaxat harum ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæterisq. contrarijs quibuſcumque. Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, erectionis, inſtitutionis, appropriationis, applicationis, indulti, ſubiectionis, decreti, & derogationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignorum omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouit incurſurum. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1548. ſextodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri anno quintodecimo. Quo circa diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel duo, aut vnus veſtrum per vos, vel alium, ſeu alias præinſertas literas, & in eis contenta quæcumque, vbi, & quando expediens fuerit, ac quoties pro parte Ioannis Proregis, & Cõmunitatis prædictorum, vel alicuius eorum deſuper fueritis requiſiti ſolemniter publicantes, eisq. in præmiſſis efficacis defenſionis præſidio aſſiſtentes, faciatis auctoritate noſtra literas, & in eis contenta huiuſmodi plenum effectum ſortiri, ac ab omnibus inuiolabiliter obſeruari, vt ſingulos, quos ipſæ literæ concernunt, illis ſpecificè fuit, & gaudere non permittentes eos deſuper per quoſcumque, quomodolibet indebitè moleſtari contradictores, quoſlibet, & rebelles per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris opportuna media, appellatione poſtpoſita compeſcendo; inuocato etiam aa hoc, ſi opus fuerit auxilio brachij ſæcularis. Non obſtantibus præmiſſis, ac fælicis recordationis Bonifacij Papæ Octaui Prædeceſſoris noſtri, qua cauetur, ne quis extra ſuam Ciuitatem, vel Dioeceſim, niſi in certis exceptis caſibus, & illis vltra vnam dietam à finibus Dioeceſis ad iudicium euocetur, ſeù ne Iudices à dicta Sede deputati extra Ciuitatem, vel Dioeceſim, in quibus deputati fuerint contra quoſcumque procedere, aut alijs, vel alijs vices ſuas committere præſumant, ac de duobus dietis in Conſilio generali edita, dummodò vltra tres dietas aliquis vigore præſentium ad iudicium non trahatur, ac alijs Apoſtolicis Conſtitutionibus contrarijs, quibuſcumque ſeù ſi aliquibus communiter, vel diuiſim ab eadem ſit Sede indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per literas Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto huiuſmodi mentionem. Datum Romæ apud Sanctum Petrum Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo quingenteſimo quadrageſimo octauo, ſextodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri Anno quintodecimo. Io. Miles pro Referendario, Io. Baptiſta de Bemardis Marcheſanus, B. de Militis. Et volentes nos Apoſtolicis ſcriptis, vt æquum eſt, conformes reddere, cum ex parte Magnificorum Iuratorum, & Syndici Ciuitatis Cathaniæ, fuiſſet nobis porrecta ſupplicatio, quod concedantur exequutoriæ cuiuſdam Apoſtolici reſcripti ad eiuſdem Vniuerſitatis Ciuitatis Cathanæ petitionem obtenti inhibitorij, & quod ſuperſederet in exequutione reſcriptorum ad prædictæ Vniuerſitatis Meſſanæ inſtantiam impetratorum, quæ ſupplicatio fuit per nos commiſſa Sp. Regio Conſiliario PP. Cauſarum Patrimonialium videnda, & referenda, qua relatione ab eo habita fuit per nos prouiſum, quod expediantur exequutoriæ reſcriptorum vtriuſque partis, ſaluis iuribus illorum coram delegatis ſub viſione ipſius Sp. Fiſci Patroni Regij Patrimonij, prout in dorſo dictæ ſupplicationis decretatarum die duodecima menſis Decembris proximi elapſi octauo Idus. Inſtantes appell. Propterea vos Officiales, & perſonas ſpirituales requirimus, & attentè hortamur, vobisq. verò temporalibus dicimus, & mandamus expreſsè, quatenus præinſertas lite-

ras Apostolicas bullas, vna cum præcalendato fulminato processu, non obstante lapsu anni, infra quem debebat exequutoriam iuxta Regni Capitulum, cui pro hac dumtaxat vice tãtum dispensamus, ex quo causa impedimenti efficit supradictum litigium ad vnguem exequamini compleatis, & obseruetis, & exequi, compleri, & inuiolabiliter obseruari, per quos decet, faciatis iuxta earum seriem, continentiam, & tenorem pleniorem, saluis iuribus vtriusque partis coram Delegatis allegandis, & caueatis à secus agendo, aut fieri promittendo ratione aliqua, siuè causa, pro quanto vos speciales gratiam Cæsaream curam habetis, vosq. verò temporales, quibus poena imponi potest sub poena ducatorum mille Fisco Regio applicanda. Datum in Vrbe felici. Panormi die quartodecimo mensis Aprilis millesimo quingentesimo quinquagesimo.

IO. VEGA.

D. Vicerex mandauit mihi Francisco de Aurello Vic. &c. per Thesaurariũ, & Montes à f. p. Registrata, &c. Tugliari. Registrata de Sancta Martha. Iaccormina prò tempore.

Præsententur, & exequantur in forma, &c. saluo semper, &c.

Petrus de Ansalone Vicarius delegatus.

Præsentatur apud acta Curiæ Archiepiscopalis nobilis Ciuitatis Messanæ die 19. Aprilis 1550. de mandato multum Reuerendi Domini D. Petri de Ansalono Abbatis, Locumtenentis, & Vicarij generalis Ciuitatis Messanensis, & Terrarum delegati, qui mandat, quod præsententur, & exequantur, vnde, &c. quia sic, &c.

Io. Iurba Magister Not. &c.

Præsententur, & exequantur, saluis priuilegijs semper. Petrus de Benedictis, Hieronymus Romanus, Bernardus Bizo, Franciscus Merulla, Philippus Mollica, Ioannes Matthæus de Alexio.

Campolus Consultor.

Præsentatur ad officium spectabilium Dominorum Iuratorum nobilis Ciuitatis Messanæ die 21. Aprilis 1550. de mandato omnium spectabilium Dominorum Iuratorum dictæ nobilis Ciuitatis, cum voto Admodum magnifici D. Thomasij Campulo Consultoris fuit apposita præsentatio, saluo semper, vt, &c. vnde, &c. & fuit mandatum, quod exequantur, &c. in forma, &c.

Matthæus Casalarna Secretarius, &c.

INDEX RERVM OMNIVM LOCVPLETISSIMVS.

A

Ablatiui absoluti resoluuntur in conditionem, consil. 76. num. 15. & consil. 110. nu. 4.

Ablatiui absoluti verba, important conditionem, qua non adimpleta nullus est actus, consil. 90. nu. 14.

Abesse longè dicitur, qui extra Prouinciam reperitur, consil. 28. num. 10.

Absentis perseuerantia ostendit animum non reuertendi, vt in diuertente à matrimonio, & in desertore militiæ, ibid. nu. 13.

Absens dici non potest is, cuius nomine bannum per Nuncium, seu Præconem pronunciatur, consil. 82. nu. 4.

Absolutio iuramenti non solum prodest ad finem agendi, sed etiam ad finem excipiendi, consil. 129. num. 33.

Absolutionis iuramenti tota materia tribus casibus distinguitur, ibid. nu. 42.

Absurdum est, vt præferatur minus dilectus, & nè sequatur facienda est interpretatio, consil. 20. numer. 8.

Absurdum est, quem ex dolo commodum reportare, consil. 50. nu. 16.

Absurdum est euitandum semper, consil. 88. nu. 10.

Acceßoria, an veniant in concessione facta à Principe, consil. 3. nu. 33.

Actiones, & iura non possunt tradi, sed quasi tradi dicuntur, Domino iurium patiente vti iuribus, consil. 1. nu. 18.

Actio, quæ competit contra certum debitorem est satis diuersa ab ea, quæ competit ad rem, circa actionem personalem, ibid. nu. 38.

Actio personalis, quæ creditoris ossibus inhæret loco non circumscribitur, quia semper eum sequitur, ibidem num. 39.

Actio reputatur de loco, in quo illa res sita est, ibid. num. 40.

Actio de iure ciuili datur ex duplici obligatione naturali, consil. 60. nu. 16.

Actio quæritur nobis ex stipulatione Notarij, illicò etiam infanti, nisi repudiaret, quia tunc fingitur ius non quæsitum, & interim promittens non potest quicquam facere in præiudicium absentis, cui hypotheca prius quæsita fuit, consil. 108. nu. 4.

Actio personalis & hypothecaria quæritur absenti, & infanti per Notarium, ibid. nu. 7. & 12.

Actio vtilis pupillo, per Notarium quæritur, ibid. num. 13.

Actiones illas ipso iure acquirimus, quas per nosmetipsos, aut per personas nobis subiectas acquirimus, ibid. nu. 14.

Actio vtilis à Prætore nobis datur, Notarius namq. non potest nobis acquirere actionem, ipso iure directam, ibid. nu. 16.

Actio absenti quæritur, per iuramentum, ibidem num. 17.

Actio vtilis mulieri absenti queritur, dotis fauore, etiam per extraneum, absque acceptatione, ibidem num. 19.

Actio directa, nobis absentibus quæritur per numerationem sequutam, vtputa in causa mutui, ibidem num. 20.

Actio, quem de euictione tenet, eundem agentem repellit exceptio, consil. 109. nu. 9.

Actio ad interesse non datur ex pacto de vendendo feudum sine assensu, consil. 121. nu. 14.

Actio ad interesse, ex pacto de vendendo tunc oritur, quando fuit pactum acceptatum, ibid. nu. 15.

Actio non quæritur nobis per Secretarium nostrum, nisi sequuta acceptatione, atque ratificatione, ibid. num. 17.

Actoris, & Rei, par esse debet ius, & conditio, consil. 2. nu. 52.

Actor

Actor petens, aduersarium condemnari, in iudicio petitionis hæreditatis, tenetur probare illum possidere, alias non condemnatur, cons. 5. nu. 1.

Actor non cogitur de rebus particularibus experiri in iudicio vniuersali, cons. 7. nu. 7.

Actor, sine actione experiri non potest, cons. 126. num. 4.

Actore non probante, conuentus absolui debet, ibid. nu. 5. & 17.

Acta facta ante allegationem priuilegij l. vnica C. quando Imper. inter vic. & pupill. sunt valida cons. 35. nu. 24.

Acta, quæ fiunt coram Iudice competenti, per declinatoriam fori non expirant, ibid. nu. 30.

Acta facta in causa ciuili, an faciant probationem, vel indicium in causa criminali ad torquendum, etiam si sufficienter probarent in causa ciuili, cons. 100. nu. 8.

Actus agentis, non operatur vltra illius intentionem, cons. 1. nu. 6. & cons. 66. nu. 16.

Actus humani omnes ex potestate, & voluntate dependent, cons. 29. nu. 26.

Actus vnicus sufficit, vt in possessione quis manuteneatur, ibid. nu. 36.

Actus vltimus possessionis est, quod Duces sint in Regno Siciliæ prælati cæteris Magistratibus, ibid. nu. 38.

Actus meè voluntarius non infert alteri præiudicium, cons. 31. nu. 16.

Actus redditur nullus, forma non obseruata, cons. 40 num. 44.

Actus, quando dicatur, non citata parte gestus, cons. 54. nu. 6.

Actus subsequens, præcedentis intentionem declarat, cons. 66. nu. 14.

Actus expressus facit cessare tacitum, ibid. nu. 17.

Actus voluntarius non amplius infert, quàm ex voluntate requiratur, cons. 104 nu. 22.

Actus vnus notabilis sufficit, in legum, & consuetudinum interpretatiuis, cons. 105. nu. 37.

Actus censetur factus, vigore potestatis attributæ, cons. 125. nu. 10.

Actus geminatus quomodo dicitur, si ex interuallo aliquid fiat, cons. 129. nu. 38.

Actuum humanorum duæ sunt potentiæ, voluntas, & potestas, cons. 66. nu. 15. cons. 67. nu. 8. & cons. 38. nu. 31.

Actus tribuitur mandanti, & non exequenti, cons. 81. nu. 19.

Agens petitione hæreditatis debet probare se filium, vel fratrem, &c. & mortem eius, de cuius successione agit, cons 6. nu. 3.

Agens iudicio vniuersali, ad aliud particulare distrahi non debet, cons. 7. nu. 3.

Agi non potest ante conditionis euentum, cons. 42. num. 12.

Agitur mitius cum lege, quàm cum homine, cons. 30. num. 90.

Acquiritur pleno iure, quando nihil alteri reseruandum est, cons. 42. nu. 20.

Actuariatus officium non est de regalibus, & potest concedi, cons. 59. nu. 32. & 35.

Actuarij officium venditum fuit cum facultate eligendi successorem, pro vrgentibus necessitatibus Suæ Maiestatis, hinc perpetuò alienari potuisset, ibidem num. 15.

Actuariorum numero augendo Fiscus sine causa moueretur contra Regis honorem, ibid. nu. 22.

Actuariorum numeri ampliatio tendit ad diminutionem emolumentorum, & in detractionem authoritatis, & dignitatis officij, ibid. nu. 27.

Actuarij, seu Notarij assertioni non creditur, si in instrumento dicat de mandato Iudicis, inquisitus stipulatus est, cum clausula de non petendo recursum, & recurrendo ad Superiores, atque fideiussorem dederit, cons. 81. nu. 21.

Additio ad Statutum, dicitur esse idem Statutum, cons. 59. nu. 10.

Adipiscendæ in remedio, quæ iuris regulæ habeant locum, cons. 64 nu. 37.

Administratio facti, nullum ius tribuit administratori, cons. 61. nu. 37.

Administratores omnes, & tutor tenentur reddere rationem suæ administrationis, cons. 84. nu. 3.

Administrationis per continuationem incipit quædam obligationis renouatio, & continuando, nouiter se obligasse censetur, cons. 90. nu. 11.

Administratio studij, quæ ad Rectorem spectat aliud est, aliud verò facultas acquirendi studium, cons. 130. nu. 27.

Aduocatus potest dici præuaricator magis impropriè, qui sibi confidentis causam prodidit, cons. 78. nu. 8.

Aduocatus, cui quis suæ causæ secreta reuelauit, an possit contra eundem vti Aduocatus interuenire impunè, ibid. nu. 10.

Aduocatus, qui vtriusque partis secreta percepit, & vtriusque collegio interfuit, an sit præuaricator, & ideò puniendus, ibid. nu. 12.

Aduocati Concistoriales sunt Rectores in alma Vrbe Romæ, & tamen studium aicitur, & est Populi Romani, cons. 130. nu. 59.

Aedificium in feudo a vasallo constructum, si feudum aperiatur Domino, est hæredis vasalli, non Domini, cons. 3. nu. 29.

Aemulatio, & concurrentia inducitur ob nimiam vicinitatem apothecarum, quando alter alterius mercaturam impediret, cons. 93. nu. 3.

Aemulatio, vel impedimentum causari non potest, nisi vna apotheca alteri nimis vicina sit, nam si vna est ex parte posteriori, neque portam habeat, neque aditum, sed parietem reclusum, non poterit alteri æmulari, & præiudicium inferre, ibidem num. 4.

Aequalitas inter extraneos seruari etiam præsumitur, ad indignationem euitandam, cons. 44. nu. 31.

Aequipollens nullum admittitur, quando sumus in traditis pro forma, & proceditur vlterius annullando actum, cons. 19. nu. 13.

Aequitas non scripta, iuris rigori præferri debet, cons. 59. nu. 2.

Aestimatio, mensuratio, & certum pretium arguunt contractum emptionis, & venditionis, cons. 57. num. 19.

Aestimatio debetur, legata re Ecclesiastica, cons. 96 num. 2.

Aestimatio debetur, legata emphyteusi, ibid. nu. 5.

Aestimatio debetur legati earum rerum, quarum commercium non est prohibitum, sed sub certa dumtaxat conditione alienantur, ibid. nu. 6.

Æsti-

Æstimatio debetur rei legatæ ex verisimili mente testatoris, quando res ipsa præstari non potest, ibid.num.9.

Æstimatio debetur, legato feudo ex dispositione testatoris, ibid.nu.14.

Æstimatio debetur, legata militia, ibid.nu.17.

Æstimatio eius, quod præstari non potest, non debetur, ibid.nu.18.

Æstimationem non deberi, vbi res legata, legantis morte extingueretur, secus si ad hæredem transit ius illud, ibid.nu.24.

Æstimationem deberi, legato feudo, sepè iudicatum, ibid.nu.29.

Æstimationem feudorum, testator potest perpetuò subijcere fideicommisso, ibid.nu.30.

Æstimum, seù Catastum de per se non probat, nam vltra allibrationem rei requiritur solutio facta pro illa re allibrata, conf.32.nu.27.

Ætate maior, præfertur alijs cæteris paribus, conf. 105.nu.1.

Ætatis maioris ratio semper habenda, si maior natus ad successionem vocetur, ibid.nu.40.

Afflict. decis.161. fuit pluries reuocata per Sacrum Consilium, conf.64.nu.9.

Afflict. decis.119. declaratur, ibid.nu.32.

Afflictus, in materia feudali sepè tenuit opiniones singulares, conf.121.nu.13.

Afflict. decis.101. commendatur, atque explicatur, conf.124.nu.22.

Agnationis ratio, an cesset, si fœminæ ad successionem fuerint vocatæ, conf.20.nu.21.

Agnationis rationem habuisse testatorem facti coniectura affertur, ibid.nu.22.

Agnationem testatoris conseruare videtur familiæ nomen, & arma assumere, ibid.nu.23.

Agnationis conseruatio, ad illum refertur, de cuius successione agitur, conf.61.nu.10.

Agnationis fauor, si cessat, masculi etiam ex fœminis censentur vocati, conf.65.nu.16.

Agnatus non potest præiudicare agnato in feudo ex pacto, & prouidentia, tàm delinquendo, quàm alienando, quia restitutioni est ius quæsitum, conf. 127.num.13.

Agnatus acquirens feudum pro se, & post mortem eius pro fratre, dicitur feudum hæreditarium, ibid.nu.24.

Agnatus debet esse hæres agnati in feudo nouo, ex pacto, ibid.nu.26. & 28.

Alciati conf.87. declaratur, conf.106. sub nu.39.

Alleganti notoriam iniustitiam, onus probandi incumbit, conf.2.nu.27.

Allegans fuisse factum testamentum, debet probare, non qui negat, conf.6.nu.4. conf.8.nu.15. & conf. 9.num.1.

Allegans emancipationem, illam plenè probare debet, conf.46.nu.1.

Allegare fraudem suam, quo casu quis possit, declaratur conf.57.nu.35.

Alienans feudum, inscio Domino tamquam propriũ, ipso iure est priuatus absque aliqua sententia, conf.27.nu.1.

Alienans absque recognitione directi dominij, cum non soluerit laudemium, ad quod ex consuetudine, vel pacto tenebatur, cadit à iure sibi concesso, ibid.nu.5.

Alienatio non potest dici dolosa, quæ Religionis intuitu pro anima salute perficitur, conf.40.nu.18.

Alienatione in extraneos prohibita, positi in conditione censentur vocati, ibid.nu.35.

Alienandi prohibitio, ad casus necessarios non applicatur, ibid.nu.52.

Alienandi potestas, in fideicommissis, ad necessitates restringitur, ibid.nu.56.

Alienationis prohibitio, inducit fideicommissum, conf.44.nu.17.

Alienationis prohibitio, præmoriente eo, cuius gratia facta est, euanescit, nisi aliter constet de voluntate testatoris, conf.45.nu.2. & 21.

Alienationis prohibitio hæredi facta ad fauorem fideicommissarij, quid operetur, conf.eod.nu.10.

Alienatione prohibita, omnis actus comprehenditur, per quem alienatio sequi potest, conf.53.nu.4. declaratur ibid.nu.17.

Alienationis prohibitio est odiosa, & strictè interpretanda, ibid.nu.5.

Alienationis prohibitio facta filijs, non extenditur ad nepotes, ibid.nu.6.

Alienationis prohibitio, de vera, & propria alienatione est intelligenda, ibid.nu.7.

Alienatio vera, & propria illa est, per quam dominium transfertur, ibid.nu 8.

Alienatione prohibita extra familiam, non censetur prohibitus, qui vltimus est de familia, ibidem num.12.

Alienationis appellatione, impropriè comprehenditur pignoratio, ibid.nu.14.

Alienationis verbo in testamento, & statutis, vel aliis dispositionibus odiosis prohibitiuis, pignoratio non continetur, ibid.nu.15.

Alienari necessario non potest ex pignore, nisi adsit animus non redimendi, vel ob ingens æs alienum non esset spes luitionis, ibid.nu.18.

Alienatio rei emphiteoticæ sine consensu Domini est prohibita, & tamen facta tenet, conf.76.nu.24.

Alienare qui potest, multo magis potest transigere, conf.84.nu.5. & 10.

Alienationis causa iusta quatruplex considerari potest, vtilitatis, pietatis, incommoditatis, & necessitatis, quæ probandæ sunt, conf.102.nu.2.

Alienationis causæ assertio, vel narratio in scriptura publica non sufficit, ibid.nu.3.

Alienantis rem Ecclesiæ sine sollemnitatibus pœnæ, conf.eod. num.5. In alienatione rei Ecclesiasticæ, necessitas vrgens, & euidens vtilitas non sufficiunt, ibid.nu.6. limita ibid. nu.7.

Alienatio rei Ecclesiæ, dicitur nulla, quando deficit iusta causa necessitatis, vel vtilitatis, consil.103. num.2.

Alienatio rei Ecclesiæ, dicitur nulla, si deficit tractatus Capituli, & debet præcedere cum instrumento separato, ibid.nu.3.

Alienatio rei Ecclesiæ, dicitur nulla, si deficit decretum Summi Pontificis, quod de per se supplet omnem defectum aliarum solemnitatum, ibidem num.4.

Alienationis rei ecclesiasticæ causa, duplex esse potest, necessitas nempè, & vtilitas, conf.112.nu.3.

Alimenta filiis omni iure debentur, attenta eorum qualitate, & dignitate, etiam ex æquitate canonica, conf.3.nu.1.

Alimentorum causa necessaria est, ibid. nu. 7.
Alimenta debita fratribus à primogenito successore in feudis, dicuntur vita, & militia, ibid. nu. 15.
Alimentorum nomine victus, vestes, & habitatio continentur, secus in transactione, cons. 17. nu. 1.
Alimentorum in transactione non venit stragula, cuius nomine omne vestimentum, quod injicitur continetur, & propriè suppellectilium nomine continetur, ibid. nu. 2.
Alimenta debentur pro facultate bonorum, & pro dignitate præstantis, & recipientis, ibid. nu. 3.
Alimentorum debitor, ad conuiuia non tenetur, nisi attenta dignitate personæ, & dierum solemnitate, quia tunc etiam ad illa lautissima tenetur, ibidem num. 6.
Alimentorum in præstatione, stragula etiam ex qualitate personæ continetur, ibid. nu. 10.
Alimenta debentur secundum morem Ciuitatis, & iuxta qualitatem, & dignitatem personæ, ibidem num. 11.
Alimentorum, quæ iure sanguinis debentur, semper latior fit interpretatio, ibid. nu. 12.
Alimenta præstita, an computentur in legitimam, ibid. nu. 14.
Alimentorum appellatione, vestes non comprehenduntur, cons. 69. nu. 2.
Alimentorum significatio generalis est, sed ad ea tantum, quæ postea numerata sunt refertur, & sic non veniunt vestes non enumeratæ, ibid. nu. 5.
Alimentorum appellatione, vestes ex propria significatione comprehenduntur, etiam prætiosæ, si conueniant conditioni, & dignitati alimentarij, ibid. num. 11.
Alimenta in dubio concessa, præsumuntur charitatis, & affectionis gratia, ibid. nu. 20.
Alimentorum appellatione, vt vestes censeantur comprehensæ, fauorabilior facienda est interpretatio, ibid. nu. 21.
Alimentorum causa, maximum fauorem continet, ibid. nu. 28.
Aliquid esse nullum, vel minus legitimum, paria sunt, cons. 54. nu. 4.
Aliud est, aliquid tali die fieri, aliud alio, cons. 90. num. 9.
Allocutio facta cum occiso ante delictum, facit præsumi prouocationem, cons. 115. nu. 2.
Alter pro altero puniri, iniquum est, consil. 114. numer. 10.
Alteratio non est præsumenda, nisi expressè agatur de ea, cons. 128. nu. 20.
Alternatiua inter duas conditiones posita fauore liberorum, resoluitur in coniunctiua, cons. 40. numer. 42.
in Alternatiuis, sufficit alterum posse verificari, cons. 12. nu. 41.
Ambitionis notam non meretur, qui dignitatis suæ locum à Rege benignè concessum tueri contendit, cons. 29. nu. 1.
Animus velut factum non præsumitur, nisi probetur, ex coniecturis tamen, & verbis arguitur, cons. 28. nu. 8.
Animus talis præsumitur, qualem verba prolata significant, ibid. nu. 16.
Animus deliberatus ad occidendum, ex armorum genere præsumitur, quo occisor vsus est, consil. 80. numer. 12.
Animus deliberatus, cum in dubio non præsumatur, ex coniecturis concludenter, & ex necessitate ad occidendum non præsumitur, ibid. nu. 17.
Animus contrahentium inspiciendus est, cons. 88. num. 14.
Antefatum non debetur, nisi dos constituatur, cons. 123. num. 1. Item non debetur, nisi dote recepta, ibid. nu. 2. Item constitutum non debetur, nisi dote soluta, ibid. nu. 6.
Antefatum debetur, quando fuit data dilatio ad soluendum dotem, quod si dies solutionis dotis aduenerit, & non soluit, tunc non debetur, ibidem num. 7.
Antefatum, vt debeatur, dotis consignatio debet fieri cum effectu translationis dominij, & non de facto, ibid. nu. 11.
Antiquior, & Senior, eiusdem sunt significationis, cons. 105. nu. 39.
Annua præstatio, quæ soluitur à feudatarijs Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, illi prodest pro illius defensione, cons. 2. nu. 24.
Appellari, & recurri potest ad Superiorem à lege lata in odium, & damnum, vt illius corrigat iniquitatem, cons. 2. nu. 99.
Appellari non potest à sententia, quæ transiuit in rem iudicatam, cons. 48. nu. 4.
Appellatio datur ab iniquo sequestro, & cum quotidiè grauet, quotidie potest appellari, cons. 77. num. 1.
Appellari ab Exequutore non potest, quia exequenti non imputatur grauamen, cons. 81. nu. 20.
Appellatione pendente, præsumitur pro sententia, & præcessisse citationem, cons. 107. nu. 15.
Appellatio quando est friuola, attentata non reuocantur, cons. 113. nu. 3. 7. & 10.
Appellatio viua voce facta, permittitur, ibidem num. 11.
Appellatio si sit deserta, an sententia sit reuocanda, ibid. nu. 12.
Appellatio si sit iustificata, an sententia reuocanda, declaratur ibid. nu. 13.
Appellatio datur à sententia interlocutoria, quando parit præiudicium irreparabile in definitiua, secus in incidenti, ibid. nu. 14.
Appellatio non datur in iudicio manutentionis, cons. 130. nu. 49.
Apoca retenta per Campsorem, habetur pro descripta, quoad effectum iuris, cons. 91. nu. 4.
Apothecarum ob vicinitatem nimiam, quando alter alterius mercatura impediretur, æmulatio inducitur, cons. 93. nu. 3.
Apotheca vna, si alteri sit nimis vicina, æmulatio, vel impedimentum causaretur, sed si vna est ex parte posteriori, neque portam habeat, neque aditum, sed parietem reclusum, non potest alteri æmulari, & præiudicium inferre, ibid. nu. 4.
Aqua publica, dicitur illa, quæ perpetuò fluit, cons. 89. nu. 27.
Aqua, eius Communitatis est, per cuius territorium fluit, ibid. nu. 30.
Aquæ publicæ cursus dicitur impediri, si prospectus super aquam impediatur, ibid. nu. 31.
Aqua publica dicitur, licet Ripæ hinc indè sint priuati, nam extrema non coniungit, ibid. nu. 32.

Arbi-

Arbitrium suscipere, quis non cogitur, tamen cogitur susceptum explicare, ne secreta causæ, cognita prodat, conf. 78. nu. 13.

Argentarij depositarij dicuntur, & habent tantum ministerium, cum dominium sit apud deponentes, conf. 94. nu. 13.

Argentarijs decoquentibus, officium illud, ac ministerium clauditur, ibid. nu. 14.

Argentarij officium habet publicam causam, ibidem num. 15.

Argumentum sumitur à denominatione, conf. 6. numer. 12.

Argumentum de feudalibus ad fideicommissum, valet, conf. 20. nu. 12.

Argumentum de emphyteusi ad feudum, indistinctè admittitur, conf. 17. num. 2. & conf. 96. num. 4. & 25.

Argumentum de tempore ad locum valet, conf. 28. num. 6.

Argumentum de feudo ad maioratum, validum est, conf. 30. nu. 46.

Argumentum de arrogatione ad legitimationem, validum, ibid. nu. 60

Argumentum à contrario sensu valet, etiam in statutis, conf. 34. nu. 13.

Argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, valet, conf. 43. nu. 10.

Argumentum de toto ad partem, valet, conf. 48. numer. 24.

Argumentum à dispositione testatoris, ad statuti dispositionem valet, conf. 61. nu. 15.

Argumentum de minoribus ad mulieres, valet, conf. 68. nu. 13.

Argumentum de vltimis voluntatibus ad contractum, procedit, ibid. nu. 33.

Argumentum de transactione ad promissionem alimentorum non est validum, quia specialem rationem habet, conf. 69. nu. 23.

Argumentum à cessante ratione, est validum, conf. 71. nu. 5.

Argumentum de statuto ad pactum, valet, conf. 85. num. 7.

Argumentum ab Ecclesia ad feudum valet, immò ex maioritate rationis, conf. 96. nu. 1.

Argumentum de militia ad feudum, licitum est, ibidem nu. 16.

Armorum delatio non arguit animum deliberatum ad occidendum, ex qualitate personarum, & loci consuetudine, etiam in casu prohibito, conf. 80. num. 13.

Articuli porrecti, ad finem differendi litem, reijci debent, conf. 113. nu. 1. & 6.

Ascendentes in infinitum non solum in feudo antiquo succedunt, sed etiam transuersales, conf. 38. num. 19.

Assensus regius remissus ad ius, & iustitiam, non annullat assensum, sed tantum commissum videtur Iudicibus, an ab initio fuerit aliquid, quod iuri, & iustitiæ partium deroget, conf. 35. numer. 18.

Assensus regius remissus bis ad iustitiam, quid operetur, ibid. nu. 20.

Assensum, qui impetrauit, præfertur cæteris anterioribus sine assensu, conf. 94. nu. 7.

Assensus Principis non nocet ei, qui in eodem feudo sibi antea per assensum cauisset, ibid. nu. 10.

Assensus impetratus postquam debitor cessit foro, valet in præiudicium creditorum, quia talis actus, nec communi, nec Regni iure dominium adimit, aut administrationem, ibid. nu. 11. & 31.

Assensus Principis facilè impetrari solet super alienatione feudi, conf. 96. nu. 8.

Assensus Summi Pontificis præsumitur ex diuturnitate temporis, quando constat, Summum Pontificem habuisse scientiam de dicto contractu, quæ scientia non præsumitur, conf. 103. nu. 5.

Assensus Summi Pontificis tunc præsumitur, quando in instrumento cessionis fieret mentio per aliqua verba assertiua, ibid. nu. 6.

Assensus Summi Pontificis præsumitur ex cursu centum annorum, ibid. nu. 7.

Assensus præstitus super hypotheca, operatur, vt res hypothecaria vendi possit, quod procedit in feudo titulato, conf. 109. nu. 11.

Assensus superueniens post reuocationem tacitam reuocationis, est validus, secus si ante, ibid. num. 15. & 20.

Assensus defectus, consideratur, vt defectus extrinsecus, non autem, vt intrinsecus, ibid. nu. 19.

Assensus Regis non desideratur, vt pars contractus, sed tanquam res, quæ remouet obstaculum à contractu, ibid. nu. 21.

Assensus Apostolicus requiritur in alienatione rei Ecclesiasticæ, vel in concessione in emphyteusim, alias dominium non transfertur, conf. 112. num. 6. & 13.

Assensus Apostolicus non præsumitur interuenisse, etiam ex diuturnitate temporis, & annorum in alienatione rei ecclesiasticæ, nisi per Ecclesiam allegaretur, quia tunc præsumeretur assensum interuenisse, ibid. nu. 7.

Assensus Reuerendissimi Patris Generalis totius Ordinis non sufficit in alienatione rei suæ Ecclesiæ, sed à Papa requiritur, ibid. nu. 14.

Assensus præstitus super ratificatione contractus alienationis, est nullus, quando adest diuersitas inter ratificationem, & alienationem ipsam, ibid. num. 16.

Assensus non dicitur præstitus super feudo titulato, feudo sine titulo vendito, conf. 128. nu. 3,

Assertio facta in instrumento nullo, valida est, conf. 12. nu. 24. & 43.

Assertioni Vicarij standum erit, se amplius nolle reuerti, conf. 28. nu. 15.

Assertio contrahentis, non sufficit in prohibitis, conf. 83. nu. 13.

Assertio concedentis sufficit, absque alia probatione in rebus non prohibitis, immò etiam inter prohibitas personas, in præiudicium ipsius, conf. 98. num. 33.

Assertioni Monasterij non statur, quod res sit sterilis, atque parua, & nullius vtilitatis, conf. 112. num. 22.

Asseueratio dicentis rem in facto sic se habere, an probet, conf. 2. nu. 102.

Attentata non reuocantur, quando appellatio est friuola, conf. 113. nu. 3. 7. & 10.

Attentata non reuocantur, vbi litem quis calumniosè instituit, videlicèt, ne mutuum restitueretur ibid. nu. 4. & 8.

Atten-

Attentata non reuocantur, quando constat de bono iure agentis post tres conformes sententias, ibid. nu.5. & 9.
Attentata non inducuntur per scientiam inhibitionis, nisi ipsa inhibitio sit actualiter exequuta, cons. 130. nu.4.
Attentatum non incipit in præiudicium alicuius, nisi à die citationis obtentæ, quia ante exequutionem citationis, lis contra citatum non dicitur inducta, ibid.nu.67.
Attentata non purgantur, quando res non potest reduci ad pristinum statum, ibid.nu.68.
Auaritia est contra maiestatem, & grauitatem Principis, quia non debet esse auarus, sed liberalis, cons.59.nu.23.
Auaritia est radix omnium malorum, cons. 117. num.4.
Augmentum ex alluuione fundo accedens, creditori cui hypothecæ datus erat quoad obligationem acquiritur, cons.21.nu.22.
Augmentum, & diminutio æqualiter iudicantur, ibid. nu.25.
Augmentum velut accessorium feudi, sequitur feudatarium, ibid.nu.37.
Augmentum foculariorum non procedit ex facto Principis propter numerationem ipsorum, ibid. num.40.
Augmentum causarum, & litium spectat ad Actuarios, quia soluerunt, nec tanti emissent, si emolumenta officij cum alijs personis diuidenda fuissent, cons.59. nu.8.
Auth. contra qui rogatus C. ad Trebell. declaratur, cons.40.nu.57.
Auth. si qua mulier C. ad Velleian. declaratur, cons. 68.nu.25.
Auth. sacramenta puberum C. si aduers. vendit. quo casu habeat locum, ibid.nu.49.
Authoritas confirmans actum, ex interuallo etiam subsequi potest, cons.39.nu.8.
Authoritas Superioris purgat omnem suspitionem, cons.67.nu.9.& 16.
Auus est legitimus administrator bonorum sui nepotis, & maior est potestate tutoris, & omnia gerere potest, ac si perfectè Dominus esset, cons. 11.nu.2.
Auus, vel pater vsufructuarius bonorum sui filij, vel nepotis non tenentur cauere, quia dicuntur legitimi administratores vigore patriæ potestatis, ibid.nu.4.
Nec tenentur conficere inuentarium, ibidem num.5.
Nec coguntur reddere rationes bonorum administratorum sui filij, vel nepotis, ibid. nu.7. limita nu.28.
Auus exterus non potest gaudere vsufructu bonorum suorum Ferrariæ, stante statuto, de quo supra etiam si pretendat ibi habitare velle, & onera subire in posterum, ibid.nu.10. & 11.
Auus, vel pater vsufructuarij bonorum filij, vel nepotis, in quibus casibus teneantur cauere, & inuentarium conficere, ibid.nu.18.
Auus vsufructuarius, vel legitimus administrator ludere solens, tenetur cauere, & inuentarium conficere, ibid.nu.22.
Auum, vel patrem legitimum administratorem ad inuentarij confectionem non teneri, non est absolutè verum, ibid.nu.26.
Auus, quoties dotem à patre legatario soluisset, reptis contemplatione, non compensatur cum legato patris, secus si contemplatione filij, cons.72. num.5.

B

Baldi doctrina in cap. cum accessissent de consilit. discuti ur, cons.71.nu.3.
Baldi cons. 280. vers. item tertiò, vol.5. declaratur cons.106.sub nu.39.
Bannitus capitaliter, citatus ad locum à quo exulat, non tenetur comparere, cons.2.nu.30.
Bannitus impunè occidi potest, nisi obtineat indultum, cons.85.nu.1.
Bannitus, cui concessum est indultum, nondum tamen publicatum impunè potest occidi ab eo, à quo pacem habuit, ibid.nu.5.
Bannitus inuentus in Ciuitate Bononiæ potest impunè offendi, vigore statuti, ibid.nu.6.
Bannitus potest impunè interfici, cum fuerit Ciuitatem ingressus, quam per pactum non poterat, & consequenter frui indultum, ibid.nu.8.
Bannitus ad Ciuitatem veniens, cum Superioris securitate impunè occidi non potest ab eo, cui hæc securitas nota est, ibid nu.10.
Bannitus, si infra annum banni decesserit, transmittit bona ad suos hæredes, etiam si sententia foriudicationis sequatur, secus est si post annum, quia tunc fiscus succedit, cons.107.nu.7.
Bannito succedit Fiscus, naturaliter autem mortuo succedunt venientes ab intestato, cons. 114. numer.17.
Bannitus, qui impunè potest occidi, transfugis æquiparatur, ibid.nu.20.
Bannitus est incapax omnium hæreditatum, & successionum, & mortuus reputatur, etiam respectu filiorum, quoad iuris effectum, ibid.nu.21.
Barones titulati, vide in verb. Titulati.
Bart. in l.1.num.12. de act.empt. declaratur cons.71. num.10.
Beneficia Sacri Ordinis Hierosolymitani antiquitus censebantur simplices administrationes, & ad nutum superioris amouibiles, cons.34.nu.1.
Beneficia Ordinis Hierosolymitani sunt Ecclesiastica regularia, & conferuntur perpetuò in titulum beneficij Ecclesiastici, ibid.nu.5.
Beneficia Ordinis Hierosolymitani, subsunt Regulæ de resignandis, ita Gregorius XIII. declarauit, ibid.nu.6.
Beneficia Principum, latissimam recipiunt interpretationem, in præiudicium etiam concedentis, cons. 98.nu.36.
Beneficia, & Commendæ possunt resignari ex causa permutationis, accedente Superioris auctoritate, vel per viam renunciationis in manibus Superioris, vel collationis, cons.67.nu.6.
Beneficij inæqualis redditus, & valoris inuicem permutantis suspitio simoniæ, & fraudis resultat, ibid.nu.10.
Beneficij renunciatio, & resignatio. vide in verb. renunciatio, & resignatio beneficij.
Beneficij collatio facta vni, tenet si vacet alio modo quàm

quàm sit expressum, nisi de intentione mandantis aliter appareat, cons. 124. nu. 12.
Beneficio velleiani etiam expresè absque iuramento renunciari non potest, cons. 129. nu. 4.
Beneficium velleiani cessat, vbi in contractu renunciationis adsit iuramentum, ibid. nu. 5.
Beneficio velleiani mulierem iuuari, æquior opinio est, ibid. num. 15.
Beneficium excommunicato occulto conferri non potest, quando scit se esse excommunicatum, & verè perseverat, in contemptum, cons. 52. nu. 12.
Beneplacitum dicitur habere naturam perpetui, & morte finitur, cons. 34. nu. 4.
Benignior pars, in dubijs est à Iudice semper amplectenda, cons. 79. nu. 22.
Bona immobilia ex pecunijs ex feudo perceptis empta à Principe, priuatum Principis sunt patrimonium, cons. 3. nu. 27.
Bona immobilia confiscata à Principe, cuius patrimonij censeantur, priuati nè, an Principis? ibid. num. 40.
Bona in agnatione per fœminas non conseruantur, cons. 4. nu. 29.
Bona peruenta ad aliquem ab hærede testatoris, non dicuntur amplius testatoris, maximè in materia renunciationis, cons. 25. nu. 1.
Bona donata alicui, dicuntur donatarij, latè sumpto vocabulo, ibid. nu. 3.
Bona, quæ quandoque fuerunt alicuius, quando etiam post mortem possunt appellari eiusdem bona, ibid. num. 9.
Bonorum delatio, animi mutationem significat, cons. 28. num. 12.
Bonorum concessorum maior pars, quando est feudalis, minor etiam feudalis præsumitur, cons. 33. num. 22.
Bona fideicommisso subiecta, & alienari prohibita possunt alienari, tàm pro restitutione, quàm pro constitutione dotis, cons. 36. nu. 1. & 3.
Bonorum appellatio, sicut hæreditatis vniuersitatem significat, cons. 41. nu. 4.
Bona auita, transiens mater ad secunda vota, an filijs teneatur quoad proprietatem reseruare, cons. 42. num. 1.
Bona filijs à patre obuenta, iniquum est, vt per matrem ad filios ex altero coniuge perueniant, ibid. num. 6.
Bona aui nepotibus magis debentur, quàm paterna filijs, ibid. num. 7.
Bonorum patris, & paternorum appellatione, auus, & auita bona continentur, & quid in odiosis, ibid. num. 8. & 29.
Bona patris, si cum auitis fuerint confusa, omnia reputantur paterna, & quando distinguatur, ibid. num. 9.
Bona Episcopi defuncti gaudent eo priuilegio, quo bona Ecclesiarum, cons. 61. nu. 4.
Bona sequuntur conditionem personæ, ibid. nu. 5.
Bona clericorum, iure spolij ad Cameram Apostolicam, cum suis qualitatibus, & oneribus perueniunt, ibid. num. 30.
Bona ab Episcopis ex propria doctrina acquisita, non pertinent ad Cameram Apostolicam, ibidem num. 32.
Bona ecclesiastica, præsertim immobilia non possunt alienari, nisi iusta causa, & interuenientibus solemnitatibus, cons. 102. nu. 1.
Bona, quæ per contractum in præiudicium hæredum alienari non possunt, per publicationem eorum non transeunt in Fiscum, cons. 114. nu. 28.
Bona fideicommisso subiecta, vt in familia conseruentur, etiam sine alicuius causæ expressione, ex sola fideicommissi institutione colligitur non posse alienari, ibid. num. 29.
Bona, cum ob fideicommissum non possunt transire in extraneos, in casu publicationis non transeunt in Fiscum, ibid. nu. 49.
Bona, si transirent in Fiscum, in familia non conseruarentur, ibid. nu. 50.
Bona fides in eo versatur, ne quis vltra dimidiam damnum patiatur, cons. 74. nu. 6.
Bullæ Summi Pontificis Pauli huius nominis Papæ III. tàm circa erectionem Studij Generalis, quàm Collegij Iesuitarum in Ciuitate Messanensi, ad maiorem elucidationem tam negotij principalis, super quo per tot annos fuit controuersia in Sacra Rota Romana, quàm ad studiosorum saturitatem, affertur exemplum, atque copia authentica, cons. 130. nu. 71.

C

CAducitatis ius non datur ex venditione, nisi sequuta traditione, cons. 121. nu. 10.
Camerarij doctrina in cap. imperialem §. præterea Ducatus, explicatur, cons. 128. nu. 16.
Cannæ zuccheratæ statim, quod sunt extirpatæ à solo, asportantur ad tappetum pro conficiendo zuschero, aliàs dissiccarentur, cons. 118. nu. 8.
Cannæ zuccheratæ de raro in pecunia venduntur, ibid. num. 10.
Canonici Regulares habent Breue à Sede Apostolica toto eorum Ordini concessum, vt possit vendere tot bona stabilia, quæ ascendunt ad summam vsque, & valorem decem millium, pro illis conuertendis in reemptionem bonorum aliàs alienatorum per Monasterium S. Mariæ in Portu, Ciuitatis Rauennæ, cons. 112. nu. 17.
Cap. super literis de rescriptis habet etiam locum in responso Doctoris, cons. 2. nu. 19.
Cap. quamuis, & cap. ex parte de rescript. in sexto, declarantur, cons. 76. nu. 28.
Capit. ex rescripto de iureiurand. inducitur, & eius verus intellectus postea traditur, cons. 129. nu. 8. & 28.
Capitulum Regis Ferdinandi 43. præcipit, vt vltimo morienti possessio continuetur, cons. 95. nu. 8.
Capituli Regni de anno 1560. verba, an clarè loquantur, quod Proreges huius nostri Regni possint assentire super feudo titulato, cons. 128. num. 1. 4. 12. 19. 23. 28. 36. 37. & 46.
Capituli prædicti interpretatio à nullo Tribunali potest fieri, nisi à sua Regia, atque Catholica Maiestate, quæ condidit, ibid. nu. 39. & 47.
Capitulum prædictum non derogatur per pragmaticam anni 1579. ibid. nu. 43.
Capit. Imperialem §. præterea Ducatus non loquitur de regali dignitate, nec de Regno, sed de Marchia, & Comitatu, & perinde Bartholomæus Camerarius explicatur in eodem loco, ibid. nu. 16.

Cardinalis vnius testis depositio, non sufficit ad condemnandum, cons. 2. nu. 37.
Cardinali non creditur in præiudicium alterius, ibid. nu. 38.
Cardinalium in ornatu, & comitatu, maxima sunt onera, cons. 17. nu. 9.
Cardinalis, si in conscribendo testamento, & legando, vti non potuisset opera fidelissimi familiaris, & debitam gratitudinem exercere, esset contra naturalem libertatem, cons. 60. nu. 7.
Cardinali potest etiam solo verbo à Summo Pontifice fieri potestas testandi, etiam absque legitima causa, ibid. nu. 29.
Cardinalis non potest habere successorem in feudo, cons. 127. nu. 30.
Carolus V. & Io. Galeatius Dux Mediolani prohibuerunt per edicta, ne subditi extra habitarent sub pœna confiscationis bonorum, cons. 2. nu. 95.
Casalia, & villæ, licet sint diuisa, remanent tamen sub primæua iurisdictione, cons. 47. nu. 22.
Castrum, vel Prouincia propria virtute à Principe acquisita, illius libera est, nec Principatui accedit, nisi id expressè faciat, cons. 3. nu. 31.
Casus à statuto omissus, remanet in dispositione iuris communis, cons. 61. nu 16.
Casus, & aduersa fortuna non sunt in consideratione, cons. 64. nu. 19.
Casus non comprehenditur, per quem concedens de inobseruantia fidei argui posset, cons. 104. numer. 11.
Casus omissus remanet in dispositione iuris communis, cons. 110. nu. 8.
Cathedratici solutio facta ab Ecclesia Episcopo, probat illam esse Parrochialem. cons. 49. nu. 13.
Causa prima in successione maioratus, quæ sit, cons. 30. num. 2.
Causa ab initio impediens, posteà superueniens tollit effectum iuris, ibid. nu. 22.
Causa finalis est illa, quæ mouet agentem, cons. 43. num. 15.
Causa est magis attendenda, propter quam aliquid fit, quàm persona, ad quam verba diriguntur, ibidem nu. 17.
Causa finalis est attendenda, non autem impulsiua, ibid. nu. 18.
Causam facti potius attendimus, quàm ipsum factum cons. 46. nu. 11.
Causa finali cessante, cessat & dispositio, cons. 64. num. 15.
Causæ debent esse expressæ in indultu, quæ verisimiliter retrahere possent animum Principis ab huiusmodi gratiæ concessione, & sic fieri debet semper expressa mentio delictorum, cons. 70. numer. 9.
Causa limitata, limitatum producit effectum, cons. 85. nu. 4.
Causæ piæ fauore, in dubio semper iudicandum est, cons. 118. nu. 24.
Causa conuentionis exequutiua, & summaria, non debet admittere processum reconuentionis simultaneum ordinariè, & plenariè, cons. 119. numer. 8.
Causa dispositionis est semper attendenda tanquam anima legis, per quam astringitur, & ampliatur, cons. 128. nu. 22.
Cautela, & iusta defensio est, aliquid dare testi, vt veritatem dicat, cons. 92. nu. 32.
Cautio sub conditione non præstatur, cons. 42. numer. 13.
Census non potest licitè imponi super omnibus bonis in genere, & si fuerit impositus non tenet, cons. 18. num. 2.
Census imponi debet super re immobili, certis finibus designata, cons. 19. nu. 2.
Census constitutio, si non valet super omnibus bonis generaliter, nec in illis super quibus alioquin valere potuisset, valet, ibid. nu. 11.
Census non potest constitui super persona, sed super re certa stabili, fructuosa, & perempta re, perimitur census, cons. 55. nu. 6.
Census constitutus contra formam extrauagant. Pij V. de censibus, dicitur fœneratitius, cons. 83. numer. 1.
Census imponendus est super re certa, stabili, & fructuosa, non autem super omnibus bonis generaliter, ex constitut. Pij V. alias dicitur nulla census constitutio, ibid. nu. 4.
Census vectigalia, emptor soluere tenetur, ibidem num. 6.
Census, seruitutes, hypothecæ continentur sub specie diminutionis feudi, cons. 128. nu. 9.
Cessio, iura, & actiones, quæ erant penes cedentem, in cessionarium transferuntur, cons. 61. nu. 2.
Cessio iuris luendi fit super feudo, vt vita durante sit Dominus feudi, cons. 127 nu. 12.
Cessionarius gaudet priuilegio cedentis, cons. 33. numer. 6.
Cessionarius non præsumitur ignorare pactum initum cum primo concedente, consil. 106. numer. 20.
Cibaria delicatiora sunt pro qualitate personæ præstanda, & idem dicendum de vestibus, cons. 17. num. 4.
Christus, & Christi Vicarius, & Petrus, & Petri successor sunt vnum caput, & vterque debet præ ceteris honorari, cons. 62. nu. 10.
Citationis defectus reddit sententiam nullam, cons. 2. num. 53.
Citatio, an propter nimiam temporis coarctationem afficiat domi citatum absentem, ibidem numer. 54.
Citatus ad locum non tutum, an teneatur comparere saltem per procuratorem, ibid. nu. 56.
Citatio illegitima, excludit contumaciam, cons. 54. num. 3.
Citatus ad vnum actum, non potest reputari vti contumax pro alio actu, ibid. nu. 5.
Citatio æquiuoca non inducit contumaciam, ibidem num. 12.
Citationis scientia non sufficit post terminorum obseruationem, ibid. nu. 15.
Citationem præsumitur in sententia præcessisse ex diuturnitate temporis, etiam si non fuerit enũciata in sententia, atque etiam si ab ea fuerit appellatum, cons. 107. nu. 14.
Citationem præcessisse præsumitur, appellatione pendente, ibid. nu. 15.
Citatio non exequuta, nullum contra citatum parit effectum, cons. 130. nu. 8.
Ciuiliter quid fieri non sufficit, nisi & naturaliter, cons.

conſ. 30. numer. 37.
Ciuitates an poſſint ſtatuere contra iura communia, conſ. 2. nu. 79.
Ciuitas poteſt ſtatuere, nè Ciues eant ad aliquem locum, in pœnam loci illius, & commodum ipſius Ciuitatis, ibid. nu. 80.
Ciuitas, vel Communitas, vt dicatur citata, opus eſt, quod conſtet fuiſſe requiſita capita illius ad conuocandum Conſilium, & ibi in loco ſolito, & conſueto exequuta ſit citatio, conſ. 130. nu. 1.
Ciuitati Meſſanenſi, ab antiqua conſuetudine fuit ius quæſitum, vt Stratigotus ab alio eligi non poſſit, quàm ab inuictiſſimo Rege, conſ. 104. nu. 4.
Ciuitas Meſſanenſis habet priuilegium à Regibus Federico, & Alphonſo, vt ſi quid ex literis regijs dubij emerſerit, id totum ad fauorem Meſſanæ Ciuitatis intelligendum ſit, ibid. nu. 16.
Ciuitas Meſſanenſis ſi alicui actui conſenſiſſet, abſque reſeruatione, & proteſtatione iurium, ſubintelligitur clauſula prædicta ad eius fauorem, ex ſupranominato priuilegio Regis Alphonſi, ibid. nu. 23.
Ciuitas Meſſanenſis gaudet priuilegio, nè ab inuictiſſimo Rege emaneant literæ concernentes plenitudinem poteſtatis, in præiudicium ſuorum priuilegiorum, ibid. nu. 27.
Ciuitas Meſſanenſis non amiſit poſſeſſionem conducendi Doctores ad legendum, & retinendum ſtudium, ex eo, quod ſtetit per aliquot annos, quibus Doctores non conduxit, conſ. 130. nu. 21.
Ciuitas Meſſanenſis habet priuilegia Pauli III. Imperatorum, atque Regum retinendi ſtudia generalia, & Doctores creandi, ibidem num. 23. & 69.
Ciuitas Meſſanenſis habet priuilegium doctorandi, & licet eo vſa non fuerit, non tamen illud amiſit, quia eſt qualitas, in qua non cadit præſcriptio, ibid. nu. 34.
Ciuitati Meſſanenſi fuit conceſſum priuilegium ad inſtar omnium ſtudiorũ generalium per Paulum III. Summum Pontificem, & Reges Siciliæ, ibid. nu. 38.
Ciuitas Meſſanenſis habet ius, & facultatem retinendi, & exercendi Studium generale omnium ſcientiarum, & Doctores creandi, ad inſtar Studiorum Pariſienſ. Bononienſ. Patauin. Papienſ. non obſtante contradictione ciuitatis Catanæ, ibidem nu. 50.
Ciuitas Meſſanenſis nobilis eſt in quaſi poſſeſſione retinendi ſtudium generale, & à Rota habuit mãdatum de manutenendo, ibid. nu. 55.
Ciuitas Catana non habet ius prohibendi, quo minus Ciuitas Meſſanenſis poſſit ſtudium generale retinere, ibid. nu. 20.
Ciuitas Catana, licet ſit in quaſi poſſeſſione retinendi ſtudium, non tamen poteſt aliis Ciuitatibus id prohibere, niſi probet eſſe in quaſi poſſeſſione etiam prohibendi, ibid. nu. 22.
Ciuitas Catana non habet priuilegia priuatiua, vel derogatiua ad futura priuilegia, ibid. nu. 41. & 52.
Ciuitas Catana non habet priuilegia priuatiua, & quatenus haberet, intelligerentur quoad inferiores, non autem quoad Papam, & ipſos Reges concedentes, ibid. nu. 61.
Claritas, & certitudo ex teſtatoris declaratione apparet, conſ. 12. nu. 29.
Clauſula præcedens, quando non cenſeatur repetita in ſequentibus, conſ. 14. nu. 12.
Clauſula, citra præiudicium iuris quæſiti, ſemper ſubauditur in diſpoſitionibus Principum, conſ. 16. nu. 1.
Clauſula, ordine ſucceſſiuo in ſubſtitutione idem operatur, vt clauſula, ſalua gradus prærogatiua, ibid. nu. 6.
Clauſula apposita in contractu cenſuali, vt deficientibus rebus ſuper quibus fuit impoſitus cenſus, intelligatur impoſitus ſuper alijs bonis reddit cõtractum nullum, conſ. 19. nu. 3. & 5.
Clauſula repetitiua exprimit omnes qualitates primo dictas, conſ. 20. nu. 24.
Clauſula, ordine quo ſupra, ad quid valeat, ibidem num. 26.
Clauſula, nihil reſeruantes, propenditur, conſ. 21. numer. 33.
Clauſulæ, ex certa ſcientia, non eſt neceſſaria expreſſio, ſed ſatis eſt colligi ex qualitate actus, conſ. 29. nu. 52.
Clauſula ex certa ſcientia, iuri maioratus præiudicat, etiam non expreſſa, conſ. 30. nu. 16. 17. declaratur nu. 79. 80. & 82.
Clauſula, ex certa ſcientia à Principe in inueſtitura adiecta, facit, vt Princeps videatur derogaſſe diſpoſitioni iuris communis, conſ. 32. nu. 32.
Clauſula generalis in fine poſita, refertur ad omnia præcedentia, vt omnia enumerata eiuſdem iuris cenſeantur non diuerſi, ibid. nu. 33.
Clauſula feudalis poſt molendini expreſſionem adiecta, ad omnia præcedentia refertur, conſ. 33. num. 3.
Clauſulæ ex certa ſcientia, & motu proprio derogãt diſpoſitioni iuris communis, & ita ſeruat Eccleſia, ibid. nu. 4.
Clauſula, pro ſe, ſuisq. hæredibus deſcendentibus maſculis, & fœminis, declaratur conſ. 38. nu. 4.
Clauſula, iure antiqui feudi, ſeu paterni, quid importet, ibid. nu. 23.
Clauſula, ex certa ſcientia, quid operatur, conſ. 39. num. 3.
Clauſula, quod valeat actus, licet ex dolo, & fraude procedat, arguit dolum, ibid. nu. 20.
Clauſula, vt omnia poſſit, quæ ipſe poſſet in mandato, quid operetur, ibid. nu. 30.
Clauſula in donationibus ea facilitate apponuntur, qua donatur, ibid. nu. 33.
Clauſula, modis, & formis præmiſſis, repetit omnes qualitates præcedentes, conſ. 40. nu. 25.
Clauſula, omni meliori modo, cuius vis ſit, ibidem num. 29.
Clauſula, maſculinitatis, inducit diſpoſitionem circa poſitos in conditione, ibid. nu. 32.
Clauſula, cum oneribus, & honoribus, in inſtrumento donationis appoſita, non debet eſſe otioſa, & per eam onus æris alieni fuit donatario impoſitum, conſ. 41. nu. 5.
Clauſula in donatione apposita, omnium bonorum præſentium, & futurorum cum iuramento, comprehendit bona patris peruenta ad filium poſt mortem, ita quod bona patris contineantur ſub appellatione bonorum futurorum, conſ. 51. nu. 4.

Clausula, tequè absoluentes, operatur etiam in verè irregulari, nè collatio beneficij impediatur, nisi per annum is perseueraſset in excommunicatione, conſ.52. nu.9.
Clauſula, ſublata, & decreti irritantis, reſcriptum ab omni ſubreptione præſeruat, conſ.62.nu.14.
Clauſula ex nunc, prout ex tunc, eius eſt efficaciæ, vt vnum tempus alteri ineſſe faciat, conſ.63. numer.9.
Clauſulæ ex nunc, prout ex tunc dicuntur reflexæ, quod terminum à quo iungant termino ad quem, & è contra, ibid.nu.10.
Clauſula, & verba, remittens omne ius, quod habet, vel habere ſperat, declarantur, conſ 64. numer.17.
Clauſulæ generales renunciationis ſolent de conſuetudine apponi, & ideò parum operantur, conſ.68. num.39.
Clauſula generalis præcedens non extenditur, niſi ad expreſſa, conſ.69.nu.3.
Clauſulæ codicillaris effectus inducitur ob conſanguinitatem, & affectionem, ibid.nu.22.
Clauſula codicillaris, ſi non iuuat, vt directa inſtitutio, neque trahitur ad fideicommiſſarium, quando teſtamentum eſt nullum ex defectu numeri teſtium, conſ.73.nu.5.
Clauſula codicillaris in teſtamento ſcribi ſolet ex ſtylo, & Notariorum ſolita conſuetudine, ibidem num.6.
Clauſula codicillaris ex ſui natura, niſi fuerit expreſſa, non ſubintelligitur, niſi in certis caſibus, ibid.nu.9.
Clauſula, hæres, apposita in inueſtitura feudali huius Regni, facit feudum hæreditarium, conſ. 88. num.3.
Clauſula, hæres, &c. in conceſſione emphyteutica, non eſt tantæ efficaciæ priuandi filios maſculos ſucceſſione iuris proprij, ibid.nu.13.
Clauſula in priuilegio appoſita, ex certa ſcientia, operatur in aliorum præiudicium, & tollit ius alteri quæſitum, præſertim vbi de non magno præiudicio agitur, conſ.89. nu.9.
Clauſula, ex certa ſcientia tollit vitium ſubreptionis, quo fit, vt dici nequeat, non conceſſiſſe Principem, ſi ſciuiſſet, ibid.nu.10.
Clauſula, motu proprio, idem operatur, quod clauſula, ex certa ſcientia, ibid.nu.11.
Clauſula, de plenitudine poteſtatis, amplius operatur, quàm clauſulæ, ex certa ſcientia, & motu proprio, præſertim cum coniungitur cum iſtis clauſulis, ibid.nu.12.
Clauſula in inſtrumento adminiſtrationis adiecta, ſi placuerit ambabus partibus, facit actum conditionalem, nam importat conditionem, conſ.90. num.15.
Clauſula, ſola facti veritate inſpecta, operatur, vt fides danda ſit teſtibus ſingularibus, & non concludentibus, conſ.97.nu.8.
Clauſula, vtriuſque ſexus deſcendentes, arguit promiſcuè, vt primo maſculi, deinde fœminæ vocentur, conſ.98.nu.17.21. & 34.
Clauſula in priuilegio adiecta, nec alij hæredes, vel filij ex vtraque linea ſuperſint, demonſtrat, vt nepotes ex fœmina debeant ſuccedere, ibid.nu.26.
Clauſula, quæ omnia, & ſingula ſupradicta cum modificationibus partes ipſæ, &c. operatur, ac ſi ſpecialiter omnibus, quæ obſtare poſſent, fuiſſet derogatum, conſ.101.nu.5.
Clauſula, conſtituti, & precarij habet vim veræ traditionis, & ex ea transfertur dominium, atque precarium, conſ.108.nu.11.
Clauſula ex nunc, pro tunc, importat conditionem, quæ eſt purificanda, cuius clauſulæ virtus eſt, vt vnum tempus inſit alio, conſ.123.nu.4.
Clauſula poſita in venditione feudi, cum omnibus iuribus, & pertinentijs ſuis, operatur, vt veniant omnia illa, quæ per legem, conſuetudinem, aut ſtatutum ſunt deputata, conſ.126.nu.8.
Clauſula, cum integro ſtatu, habet maiorem effectum clauſulæ, cum omnibus iuribus, ibi d.nu.9.
Clauſula, feudi natura in aliquo non immutata, quid importet, conſ.127.nu.18.
Clauſula, ſublata, &c. quæ eſt in bulla Papali tollit iuriſdictionem, & ob id non poteſt cauſare attentatum, conſ.130.nu.3.
Clerici, an comprehendantur ſtatuto laicorum, conſ. 61.nu.7.
Collatio beneficij facta à Vicario extra Diœceſim commorante, nullius eſt momenti, conſ. 28. numer.3.
Collatio beneficij eſt donatio quædam, & an extra Diœceſim exerceri poſſit, ibid.nu.20.
Collegium Aduocatorum Conciſtorialium eſt Rector Studij generalis, non tamen ideò ſequitur, quin Roma non dicatur habere ſtudium generale, conſ. 130.nu.6.
Colonus, ſeù partitarius, quando dabit partem fructuum Domino, tradet eam ſine deductione expenſarum, conſ.118.nu.21.
Comes Albertus Scottus intuitu Clementis VIII. fuit à Sereniſſimo Duce Parmæ gratiosè reſtitutus, conſ.2.nu.4.
Comes Albertus Scottus procurat diſpenſationem à Sereniſſimo Duce aduerſus edictum, conſ.2. nu. 7. Adducitur forma diſpenſationis prædictæ factæ per dictum Ducem, ibid.nu.8.
Comes Albertus Scottus non propoſuit factum iuxta veritatem Collegio Patauino, ſuper quo facto non vero emanauit conſilium nomine dicti Collegij compoſitum à D. Marco Antonio Peregrino, ibid.nu.14.
Comes, & Doctor præfertur antiquiori Comiti, conſ. 29.nu.31.
Comites creare, voluntariæ iuriſdictionis eſt, conſ.31. num.8.
Commenda Ordinis Hieroſolymitani vacante, ſi non inuentatur illius aliquis capax, interea fructus ſunt communes Ærario, conſ.34.nu.12.
Commendæ, & beneficia poſſunt reſignari ex cauſa permutationis, accedente Superioris authoritate, vel per viam renunciationis in manibus Superioris, vel collationis, conſ.67.nu.6.
Commiſſio cauſæ in Rota, an inducat quaſi poſſeſſionem quoad attentata, quando fuit pars citata, conſ. 130.nu.47.
Compenſatio opponi poteſt poſt ſententiam, & ſpecies ſolutionis æſtimatur, conſ.48.nu.7.
Compenſationis exceptio, impedit ſententiæ exequutionem, ibid.nu.8.
Compenſatio generaliter de liquido ad non liquidum,

dum, & è contra non admittitur, ibidem num. 11. & 22.
Compensatio debiti liquidandi cum debito liquidato, opponi non potest, ibid. nu. 14.
Compensatio non fit cum debito inter alios facto, conf. 2. nu. 3.
Compensare non potest pater in aduentitijs, conf. eodem nu. 4.
Compensatio non fit cum debito alieno, ibidem numer. 14.
Compensatio pensionis fieri debet cum vbertate anni præcedentis, vel sequentis, conf. 74. nu. 10.
Compensatio liquidi ad illiquidum non admittitur, conf. 119. nu. 5. & 7.
Concedendi antiquas formas, licet ob benemerita accipientis immutare, conf. 38. nu. 32.
Concedentis assertio sufficit, absque alia probatione in rebus non prohibitis, immò etiam inter prohibitas personas, in præiudicium ipsius, conf. 98. nu. 33.
Concessio, seù inuestitura facta per Paulum III. Duci Parmæ, & Placentiæ, quas facoltates contineat, conf. 2. nu. 1.
Concessio per nomen collectiuum augmentum, & diminutionem recipit, conf. 21. nu. 32.
Concessio facta ab Episcopo Vicario est limitata quoad locum, & Diœcesis fines non egreditur, conf. 28. nu. 2.
Concessio castri per Summ. Pontific. cum vineis, nemoribus, molendinis, non intelligitur nisi de iuribus concedentis, conf. 32. nu. 9.
Concesso castro cum pertinentijs, in quo adest molendinum, illud comprehenditur, ibid. num. 17. & conf. 33. nu. 5. 12. & 21.
Concessio generalis, si in vna parte tantum verificari potest, & non ad plura referri, tunc expressa, & specialis illius mentio facta videtur, ibidem num. 37.
Concesso, vel acquisito vno ex separatis, ad aliud non infertur, conf. 47. nu. 19.
Concesso vno, omnia concessa censentur, sine quibus illud integrè esse non potest, conf. 58. nu. 8.
Concessionis verba non debent impropriari, conf. 128. nu. 42.
Concessio Regis est referenda ad petitionem Vniuersitatis petentis Studium generale, conf. 150. num. 30.
Conclusio sumitur respectu iuris agentis, non respectu possessoris conuenti, in iudicio vniuersali, conf. 6. nu. 1. & conf. 8. nu. 14.
Conditio, & qualitas in oratione perfecta, non censetur repetita in altera pariter perfecta, etiam inter easdem personas, conf. 20. nu. 5.
Conditio, si sine liberis, &c. an contineat naturales, ibid. nu. 32.
Cõditio in forma specifica impleri debet, ita vt non satis sit æquipollens, conf. 26. nu. 17.
Conditio, si sine liberis decesserit, filij legitimatione expirat, conf. 30. nu. 8.
Conditio, si sine liberis, in dispensato non verificatur, ibid. nu. 53.
Conditio, si sine filijs decesserit, Monasterium non excludit, conf. 40. nu. 16.
Conditio, si sine filijs æquipollet conditioni si sine liberis, ibid. nu. 41.
Conditio inducit formam indiuiduam, ibidem numer. 43.
Conditio habere se debet ad esse, & non esse, ibidem num. 46.
Conditio, si matrimonium fuerit contractum non respicit personam viri tantum, sed etiam vxoris, conf. 43. nu. 12.
Conditio, & qualitas adiecta dispositioni, intelligitur secundum tempus illius dispositionis, ibidem num. 14.
Conditiones omnes in testamento positæ, sunt adimplendæ in forma specifica, conf. 95. nu. 1.
Conditio, & spes de futura morte, sunt à iure detestatæ, conf. 105. nu. 13.
Conductores sibi in contractu cauentes particularem casuum enumerationem, cæteris renunciare videntur, conf. 26. nu. 11.
Conductor, si percipit minus dimidia fructuum, magnum reputatur sentire incommodum, & enormis læsio, sicuti tempore contractus vltra iusti pretij dimidiam decipitur, conf. 74. nu. 3.
Conductor, an passus sit damnum vltra dimidiam fructuum, Iudicis arbitrio relinquitur, non autem vulgi opinioni, ibid. nu. 7. & 12.
Confessio contrahentis de simulatione probat simulationem contractus, & quid si sit extraiudicialis, absente parte, & geminata, conf. 57. nu. 24.
Confessio facta in instrumento nullo, valida est, conf. 12. nu. 24. & 42.
Confessio Prælati habens iuris præsumptionem, vel ex consensu capituli præiudicat Ecclesiæ, conf. 38. num. 34.
Confessio Prælati, regulariter Ecclesiæ non præiudicat, ibid. nu. 32.
Confessio debet interpretari ad fauorem confitentis, conf. 56. nu. 10.
Confirmatio ex certa scientia, intelligitur eam omninò validasse, etiam si ab initio fuisset nulla pensio, conf. 67. nu. 20.
Confirmatio requirit subiectum confirmabile, conf. 68. num. 48.
Confirmans, dat, conf. 127. nu. 5.
Confirmationis natura, est aliquid non mutare, sed corroborare, ibid. nu. 7. & 11.
Confiscatio omnium bonorum grauissima est, & prohibita est etiam à maioribus Magistratibus, conf. 2. nu. 76.
Confiscationes, & mulctæ, an censeantur, vt cæteri fructus naturales, conf. 3. nu. 26. & 38.
Confiscationes, & mulctæ vti fructus iurisdictionis cum feudo non transeunt, sed vt cæteri fructus inter hæredes diuiduntur, ibid. nu. 39.
Confusio tunc immutat naturam rerum, quæ confusæ sunt, quando in pristinam naturam redigi nequeunt, conf. 42. nu. 29.
Coniecturis non egemus in claris, conf. 1. num. 37. & conf. 12. num. 28. conf. 19. num. 15. conf. 28. numer. 14.
Coniecturæ, an idem operentur, quàm verba expressa, conf. 13. nu. 2.
Coniectura considerabilis esset filios masculos, & legitimos in conditione esse positos, si essent descendentibus testatoris, nec id simpliciter est satis, conf. 23. nu. 6.
Coniectura an sit sufficiens ad declarandam volũta-

tem testatoris, à Iudicis arbitrio, & religione dependet, ibid.nu.7.
Coniectura dilectionis est, si aliquis est de descendentibus ab ipso testatore, conf.24.nu.15.
Coniectura, quæ ex solemnium resultat obseruatione, obseruari debet, conf.44.nu.10.
Coniectura, quæ arguitur ex dilectione testatoris, est efficax ad transmissionem admittendam, conf. 45. num.14.
Coniecturæ, & præsumptiones, sunt aliquando liquidissimæ probationes, conf.57.nu.33.
Coniecturæ, & probationes meliores, & plures sunt præferendæ, vel saltem reddunt rem dubiam, taliter, quod succumbere debet ille, ad quem spectat onus probandi, conf.126.nu.22.
Coniugis vnius saltem bona fides satis est, conf.30. num.75.
Coniuncti sanguine, à testatore prælati censentur, & magis prædilecti, conf.95.nu.2.
Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti, conf. 108.nu.30.
Consanguinitatis gratia, multa sunt recepta contra iuris regulas, conf.69.nu.18.
Consanguineus meus occidens inimicum meum, non possum, nec debeo ego molestari, quia nec mandatum, nec consilium præsumitur, conf.115. num.8.
Consensus expressus patris requiritur ad aliquem actum filiifamilias solemnizandum, conf. 1. numer.13.
Consensus præsumptus patris, vel genericus non sufficit ad conualidandam donationem factam à filiofamilias, ibid.nu.14.
Consensus paternus si superueniat post donationem factam à filiofamilias, an valeat dicta donatio, ibid.nu.20.
Consensus limitatus alios casus non recipit, & limitatum parit effectum, præsertim si generalis clausula specialem non sequatur, conf.26.nu.12.
Consensus recipientis rem in feudum, quæ est allodialis, facit feudalem æstimari, conf.32. nu.14.
Consensus vtriusque partis requiritur pro dissoluenda emptione, conf.91.nu.2.
Consensus tacitus, qui ex facto colligitur, & præsumitur, sufficit in remissione pignoris, conf. 106. num.27.
Consentiens, dat, conf.127.nu.8.
Consequentia non valet, talis est inquisitus de crimine enormi, ergò est reus talis criminis, conf.75. num.11.
Consilium diuersum redditur secundum diuersitatem factorum, conf.2.nu.20.
Consulentem pro vna parte, retentis eisdem terminis pro alia respondere, reprehensibile est, conf.2. num. 15.
Consilium malitiosè quis petens ab aliquo Aduocato, vt illum parti aduersæ subtraheret, an licitè ille possit contra petentem consilium patrocinari, conf.78. nu.11.
Consilium, & persuasio præsumitur, quando constat, quod occidens motus fuit ex isto consilio, & persuasione, conf.115.nu.9.
Constare de mente clarè tunc dicitur, quando claris verbis, & protestationibus exprimitur, conf. 66. num. 20.
Constitutiones, & dispositiones Principum ad futura negotia trahi debent, non autem ad præterita, conf.29.nu.12.limita ibid.nu.51.
Constitutiones Ducales Parmæ sub tit. de dictatura, & signatura, declarantur conf.2. nu.45.
Constitutio Pij V. vult, quod census non possit imponi, nisi super vna re certa, & certis finibus designata, conf.18.nu.3.
Constitutio Pij V. de censibus intendit tantum constituere actionem realem contra possessorem rei, ibid.nu.6.
Constitutio Pij V. de censibus habet locum etiam in Regnis, & locis non subiectis temporali dominio Ecclesiæ, quia concernit animam, ibid.nu.9.
Constitutio Pij V. de censibus expressè requirit pecuniæ numerationem, præsentibus testibus, & Notario, conf.19.nu.12.
Constitutio Regni, statuimus non habet locum, quando pacto, vel declinata solutione quis fuerit sortitus forum, conf.35. nu.32.
Constitutio Regni, statuimus non habet locum, quando quis vult declinare forum, & trahere reum, vel actorem extra Regnum, ibid.nu.33.
Constitutio Regni comprehendit vtramque speciem distinctam prohibitionis alienationis feudi, conf. 128. nu.10.
Constitutio prohibitiua semper loquitur, & intelligitur habere clausulam derogatiuam, & annullatiuam actus, conf.83.nu.2.
Constitutio Caroli IV. de præcedentijs Electorum interpretatur, conf.105. nu.18.& 28.
Construere aliquid propria authoritate super aquam publicam, nemini licet, conf.89.nu.29.
Consuetudo Ciuitatis Neapolis de filiofamil. explicatur, conf.1.nu.21.
Consuetudines Neapolitan. dicuntur conuentiones quædam, & pacta Ciuium, ibid.nu.23.
Consuetudo loci in contractibus semper est attendenda, ibid. nu.22.
Consuetudo Neapolit. non data qualitate ciuilitatis exteros non comprehendit, ibid.nu.24.
Consuetudo Neapolitan. ad hoc, vt locum habeat duo requirit, ibid.nu.27.
Consuetudo Neapolit. attendi debet in bonis sitis in Ciuitate, in legato facto inter virum Neapolit. & vxorem exteram, ibid.nu.28.
Consuetudo vnius loci, ad bona extra territorium sita, quando extenditur, ibid.nu.29.
Consuetudo est attendenda in successione, & obseruantia domus, & familiæ circa fœminas, conf. 4. num.26
Consuetudo, seù statutum non admittitur, vt minor in dignitate, maiori præferatur, conf.29.nu.2.
Consuetudo inducitur ex multis actibus, à qua recedendum non est, ibid.nu.37.
Consuetudo infeudandi inducit præscriptionem, vt quamuis præiudicialis, sit tolerandæ, conf.38. num.27.
Consuetudo excusat à culpa, nec dicitur esse in culpa, qui consuetum facit, conf.80.nu.14.
Consuetudo, & priuilegium æquiparantur, conf.104. num.6.
Consuetudo in præcedentijs, principaliter attenditur, conf.105.nu.6.
Consuetudo successionis iure primogenituræ, contrariæ

traria partis ordinatione euerti non potest, ibid. nu. 23. & 45.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ duo capita habet circa dotium restitutionem, cons. 110. nu. 1.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ disponit, quod hæredes viri lucrifaciant dotes, cum sint per patrem lucratæ, & transmittit cum qualitate hæreditaria, ibid. nu. 5.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ fundatur secundum ius Authenticorum, ibid. nu. 14. & 21.

Consuetudo Ciuitatis Auersæ disponit, in omnem casum, siuè matrimonium soluatur morte viri, siuè vxoris, siuè vxor supersit, vel decedat filijs natis existentibus, vel non existant vir lucratur dotem, & ad hæredes extraneos transmittit, ibid. num. 18.

Consuetudo viri attenditur in contractu dotis, & non mulieris, etiam si habeat diuersa statuta, originis, & domicilij, cons. 122. nu. 2.

Contemplatione cuius aliquid datur, ex ipsius substantia profectum intelligitur, cons. 42. nu. 4.

Contemptor verè dicitur, qui Ecclesiæ præcepta ex professo non sequitur, cons. 52. nu. 14.

Contrahentium verisimilis mens est attendenda, cons. 25. nu. 2.

Contrahentium voluntas dat legem contractui, cons. 26. nu. 8.

Contrahentium animus inspiciendus est, cons. 88. num. 14.

Contrahentis assertio non sufficit in prohibitis, ibid. num. 13.

Contrahentes in dubio eum contractum celebrare præsumuntur, quem nominatim, & expressè nominant, cons. 3. nu. 3.

Contractus Principis ligat successorem in Principatu, eumq; seruare tenetur, cons. 3. nu. 11.

Contractus vbi est celebratus, & designata solutio, ibi debitum esse arguitur, cons. 12. nu. 34.

Contractus in Regno celebratus, & creditor Regnicola, absque aliqua subauditione fatit censeri creditorem Regni, ibid. nu. 39.

Contractus censualis est validus, si concurrant omnia requisita in extrauagant. Pij V. de censibus, cons. 19. nu. 1.

Contractus celebrari in aliquo loco, & ibi destinari solutionem, idem est, cons. 35. nu. 7.

Contractus eo magis redditur suspectus, quò validiores clausulas continet, cons. 39. nu. 36.

Contractus prohibitus, vel in quo à lege præsumitur fraus, iuramento non firmatur, cons. eod. num. 41. & seq.

Contractus in alterius præiudicium simulatus, nullius est momenti, & existimatur, vt corpus sine anima, cons. 57. nu. 10. vide in verb. simulatus contractus.

Contractus emptionis, & venditionis arguitur ex mensuratione, & limatione, & certo pretio, ibidem nu. 19.

Contrahens, si confitetur, pretium esse solutum, & celebratur contractus permutationis, dicitur simulatus contractus, ibid. nu. 20.

Contractus, non verborum cortex, sed effectus, propter quem verba prolata sunt, obseruandus est, ibid. nu. 25.

Contractus vim legis habet, initus cum Principe, cons. 58. numer. 15.

Contractus rescissio, in Principe læso indecens est, ibid. nu. 16.

Contractus ipso iure nullus, per iuramentum non confirmatur, cons. 78. nu. 47.

Contractus, si non obligat, nec iuramentum interpositum obligat, cons. eod. nu. 51.

Contractus in alterius voluntatem collatus, nullam parit obligationem, cons. 71. nu. 9.

Contractus minorum sine decreto, vel rei emphyteoticæ alienatio sine authoritate Domini est prohibitus, & factus tamen, tenet, cons. 76. nu. 24.

Contractus initus contra formam legis, dicitur nullus, cons. 83. nu. 2.

Contractus censualis redditur fœneratitius per solutionem primi semestris anticipatam, ibid. nu. 5. & 9.

Contractus censualis præsumitur fœneratitius, per pactum de retrouendendo in eo appositum, ibidem num. 7.

Contractus vsurarius, in dubio non præsumitur, nisi ex coniecturis, etiam leuioribus, ibid. nu. 8.

Contractus simulatus, & vsurarius arguitur per solutionem factam contra formam Bullæ Pij V. de censibus, ibid. nu. 12.

Contractus apparet vsurarius, ex dilatione temporis data ad soluendum pretium vini, quod tanti non valebat, cons. 83. nu. 15.

Contractus stricti iuris, non trahitur ad casus non expressos, cons. 90. nu. 5.

Contractus emptionis perficitur eo ipso, quod partes conueniunt pro certo pretio de aliqua re, data dilatione ad soluendum, cons. 91. nu. 1.

Contractus duo eadem die, & hora confecti coram eisdem Iudice, Notario, & testibus, habentur pro vnico actu, & primus contractus dicitur insitus cum secundo, & secundus cum primo, ibidem num. 5.

Contractus quod rescindatur, argumentum est, illum factum esse ab habente potestatem, cons. 94. num. 19.

Contractus ex natura quod non potest fieri, neque per pactum fieri permittitur, cons. 106. nu. 5.

Contractus, ex pacto legem accipiunt, ibid. nu. 28. & cons. 119. nu. 1.

Contractus emphyteoticus, propriam naturam non habet, nisi quam ex pacto, vel inuestitura assumit, ibid. nu. 8. 29. & 36.

Contractu declarato nullo, qui obtinet, tenetur restituere pecuniam cum vsuris, si vult rem cum fructibus, cons. 109. nu. 12.

Contractus nullus, numquam conualescit, ibidem num. 16.

Contractus feudalis à principio inter contrahentes est validus, quia dicitur res, quæ cadit in commercio nostro, ibid. nu. 17.

Contractus feudalis perficitur ex contrahentium voluntate, licet non potest habere suum effectum, nisi cum consensu Domini, ibid. nu. 18.

Contractus simulatio, vide in verb. simulatio contractus.

Contractus in fraudem celebratus, non potest reuocari, quia qui hoc diceret, allegaret vtique turpitudinem suam, cons. 116. nu. 11.

Contractum, atque pactum seruare, fidei humanæ conue-

conuenit, conſ. 119. num. 2.
Contractus venditionis feudi eſt nullus, quando ex eo inducitur feudi diuiſio, conſ. 126. nu. 1.
Contractus non reſcinditur, quando plura corpora ſint vendita, ſi vnum deficit, ibidem num. 6. & 23.
Contractus tot ſunt, quot ſunt res deductæ, ibidem num. 25.
Contractus venditionis feudi ſtat ſub ſecunda ſpecie prohibitionis, conſ. 128. nu. 11.
Contractus, & diſtractus à pari procedunt, ibidem num. 35.
Contractus iuratus non excludit exceptionem doli, vel metus, vel læſionis, conſ. 129. nu. 37.
Contractus qui firmatur iuramento, obtenta abſolutione, adhuc tamen remanet, validus, ibidem num. 41.
Contrarietas euitanda in teſtamentis, conſ. 40. numer. 54.
Contumacia ſimul cum perſeuerantia ſufficit ad condemnationem, quando continet contemptum proprium poſitiuè, conſ. 52. nu. 13.
Conuenctum, quod eſt inter partes, quando eſt attendendum, conſ. 1. nu. 32.
Conueniri quis poteſt in loco contractus, ratione deſtinatæ ſolutionis, ſi proprio foro renunciauit, etiam ſi ibi non reperiatur, conſ. 35. nu. 9.
Conueniri, an quis poſſit in foro ratione contractus, ſi tempore contractus erat vnius fori, & tempore quo conuenitur eſt alterius, ibid. nu. 35.
Conuentio, quod pacta omnia, quæ directo Domino debuiſſent ſeruari ſubalternis concedentibus ſeruentur, arguit onus rei impoſitum, conſ. 106. ſub num. 39.
Conuentus abſolui debet, actore non probante, conſ. 125. nu. 5. & 17.
Copia ſententiæ Romæ, vel alibi latæ, & promulgatæ, non debet mouere Iudices ad ſic iudicandum, quia exemplis non eſt credendum, conſ. 112. numer. 11.
Cor Regis in manu Dei, conſ. 2. nu. 33.
Creditor Regnicola, & contractus in Regno celebratus abſque aliqua ſubauditione facit cenſeri creditorem Regni, conſ. 12. nu. 39.
Creditor exequi volens pro ſuo credito ſuper bonis per alium poſſeſſis, tenetur probare illa eſſe ſui debitoris, tamquam fundamentum, conſ. 37. nu. 4.
Creditor inſtrumentarius, an excludatur à debitoribus donatarijs ex priuata ſcriptura anteriori, conſ. 39. nu. 1.
Creditoribus donantis, ad donatarium pertinet ſatisfacere, ſiuè tacitè, ſiuè expreſsè id actum ſit, conſ. 41. nu. 2.
Creditor non poteſt ſuper bonis non obligatis, & ad debitorem non ſpectantibus experiri, conſ. 88. numer. 18.
Creditores pro vnaquaque patrimonij natura ad ſuum ius obtinendum admitti debent, conſ. 94. num. 2.
Creditorum, qui ex argentaria ratione conſequi debent, nullus ordo ſpectatur, ſed omnes ſimul admittuntur, ibid. nu. 3.
Creditores Argentariæ menſæ in ſubſidium ad reliqua allodialia, & feudalia deuenire poſſunt, ibid. num. 8.
Creditoribus ius in feudo numquam conſtituatur, antea quam conſultus Princeps, adiudicationi, ſeù alienationi conſentiat, conſ. eod. nu. 9.
Creditores, qui priuatam fidem ſequuti ſunt, hypothecas liberi patrimonij accipere poſſunt, ibidem num. 4.
Creditor in diem, non poteſt petere, vt debitor condemnetur ad ſibi ſoluendum, die adueniente, conſ. 105. nu. 10.
Creditor, recipiendo ſortem, vſuras remittere cenſetur, & intereſſe, conſ. 106. nu. 25.
Creditores Domini feudi cum hypotheca præferuntur illis, qui redimunt feudum de illius pecunia, conſ. 127. nu. 3.
Crudelis dicitur, qui ſuum negligit honorem, conſ. 80. nu. 3.
Culpa dolo æquiparatur, & dolus etiam præſumptus culpæ latæ, conſ. 11. nu. 21.
Culpa in Officiali non præſumitur, ſed error, conſ. 81. nu. 4.
Cumulatio, & multiplicatio dignitatum, tanquam certum argumentum meritorum illuſtriorem quemuis reddunt, & digniorem cæteris præferendum, conſ. 29. nu. 16.
Cura finitur per lapſum ætatis, & annorum decem & octo, niſi pater aliter diſponat in teſtamento, conſ. 117. nu. 2.
Curator, qui inuentarium non fecit dicitur eſſe in dolo, & perinde in dubio contra eum præſumendum eſt, conſ. eod. nu. 11.
Curator non poteſt conſtitui bonis abſentis, ſi abſens non fuerit ſub iuriſdictione dantis curatorem, conſ. 35. nu. 1.
Curator dari poteſt abſenti per Iudicem competentem ipſius abſentis, coram quo ſi abſens adeſſet conueniri poſſet, ibid. nu. 2. & 21.
Curator ſi datur abſenti, ſufficit quod ille ſit de foro Iudicis dantis, ratione cauſæ manendæ, ibid. num. 3.
Curator, ad hoc, vt poſſit abſenti dari, ſufficit probari abſentia à Regno, etiam ſi ſciatur, vbi ſit abſens, nec eſt impedimento, vt detur, ibid. num. 21. & 23.
Curator datus ad lites, intelligitur datus ad lites ſub illo Iudice tantum, non autem, vt ab eo declinari poſſit, ibid. nu. 29. & 31.
Curatoris ſcientia, cenſetur eſſe ſcientia minoris, quæ ad contractus, conſ. 129. nu. 31.
Curſoris relatio, eſt de ſubſtantia citationis, conſ. 54. num. 2.
Curſori non creditur, vbi agitur de graui præiudicio, ibid. nu. 16.
Curſor eſt (prout ſemper dicitur) perſona vilis, ibid. nu. 18.
Curſus centum annorum facit præſumi aſſenſum Summi Pontificis, conſ. 103. nu. 7.

D

Damni emergentis, & lucri ceſſantis diuerſa eſt ratio inter intereſſe, ideò diuerſa eſt diſpoſitio, conſ. 26. nu. 6.
Dans, & recipiens ſunt correlatiua, quorum idem iudicium videtur eſſe, conſ. 92. nu. 2.
Debitor alimentorum ad conuiuia non tenetur, niſi attenta

attenta dignitate personæ, & dierum solemnitate, quia tunc etiam ad illa lautissima tenetur, cons.17. num.6.
Debitorem soluisse, credendum est, vt se ab obligatione liberaret, cons.83.nu.11.
Debitores tenentur de euictione, quorum bona per Iudices venduntur, cons.109.nu.8.
Debitum dicitur, quod ab inuito exigi potest, cons. 12.nu.23.
Debitum ibi esse arguitur, vbi est celebratus contractus, & designata solutio, ibid.nu.34.
Debitum in pecunia loco non circumscribitur, nec potius mobilis, quàm immobilis reputetur, nisi ex destinatione, vel contractu, ibid.nu.38.
Decanatus dignitas, an vacet, si fuerit non graduato collata, & post infra annum gradum non susceperit, cons.62.nu.15.
Decima soluitur in zucchero, & non in palmis, aliàs esset inutilis, & nullum afferret commodum Ecclesiæ, cons.118.nu.1. & 13. Affertur decisio Rotæ Romanæ, ibid.nu.25.
Decimam non soluere, vel taliter soluere, quod nullum afferrat commodum, vel vtilitatem, idem est, ibid.nu.3.
Decimæ solutio, non solùm debet afferre vtilitatem, & commodum, sed solutio est facienda absque diminutione, ibid.nu.4.
Decimam non soluit ille, qui minorem partem soluit, ibid.nu.5.
Decimæ solutio in palmis non est admittenda, ex quo nullum, aut paruum affert commodum, ibid.nu.7. & 9.
Decima soluitur in vino, & non in vua, in oleo, & non in oliuis, & sic in frumento, & non in spicis, ibid. nu.14.
Decima soluitur in caseo, & non in lacte, & etiam de butiro, ibid.nu.15.
Decima debetur etiam de cera, ibid.nu.16.
Decima molendinorum tàm ad aquas, quàm vt dici solet ad ventum, debetur, licet adsit industria hominis, ibid.nu.17.
Decima prædialis, & pastoralis soluitur absque vlla deductione expensarum, ibid.nu.18.
Decima pars datur Deo, & nouem partes remanent Domino, ideo non deducitur expensa, ibidem numer.19.
Decisio in fauorem Actuariorum Regiæ Cameræ contra Fiscum, cons.59.nu.27.
Declaratio facta per Regem, debet habere vim legis merè declaratiuæ, cons.128.nu.41.
Declarationi fides in dubijs dispositionibus adhibetur, cons.44.nu.29.
Decretum pro alienandis bonis pupilli, is Iudex interponit, in cuius territorio bona sunt sita, cons. 61.nu.9.
Decreta Ducum Vrbini cttrà successiones fœminarum, adducuntur, ibid.nu.19. & 24.
Decretum dicitur iniquum, quando cogit partem ædere scripturas priuatas, & libros memorialium, cons.77. nu.5.
Decretum Commissariorum in alienatione rei ecclesiasticæ, in scriptis semper interuenire solet, cons. 112.nu.9.
Decretum Iudicis requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ, præcedente informatione prius super necessitate, vel rei vtilitate, ibid.nu.12.
Defensio pro tuitione vitæ permittitur, & desiderium viuendi est naturale, cons.2.nu.29.
Defensio propria licita est, quemadmodum & consanguineorum, cons.79.nu.25.
Defensio consanguineorum cuilibet competit, etiam non vocato, ibid.nu.26.
Defunctorum memoriæ, & existimationis interest hæredem habere, cons.7.nu.9.
Defuncti voluntatem nullam esse in feudo ex pacto, & prouidentia, non in hæreditarijs, & quid in filijs, cons.96.nu.15.
Deliberatio ad aliquid faciendum, pœnam non meretur, quando si factum esset, nemini nocuisset iniustè, cons.92.nu.22.
Delictorum grauitas, ex pœnæ grauitate cognoscitur, cons.78.nu.1.
Delictum nullum est, vbi nemini damnum infertur, aut iniuria, cons.92.nu.10.
Delicti substantia tria sunt, nempè lex prohibens, animus delinquendi, & damnum, vel iniuria patientis, ibid.nu.11.
Delictum, vt excludatur, vide in verb. personæ qualitas.
Delicta detegere, laudabile est, ibid.nu.16.
Delictum vbi nullum est, nulla succedit pœna, ibid. num.26.
Delicta impunita minimè remanere debent, ob publicam vtilitatem, cons.114.nu.43.
Delictum commissum, si est manifestum, & notorium, non indiget sententia declaratoria, ibidem num.44.
Delictum notorium dicitur, quando reo nulla competit defensio, ibid.nu.45.
Delictum primi acquirentis nocet agnatis, & filijs, etiam in feudo ex pacto, cons.127. nu.25. & 28.
Demoliendum est, quod super aquam publicam fabricatum est, cons.89.nu.26.
Depositio vulnerati non probat vulnus illatum, nec ex ea potest deueniri, nec ad carcerationem, nec ad torturam, nedum ad condemnationem, cons. 79.nu.1.
Derogatio vltra casus limitatos non extenditur, cons.16 nu.2.
Derogatio specialis, & expressa requiritur, aliàs nil operatur, etiam si possit conijci, ibid.nu.3.
Descendentes ex fœminis etiam connumerantur inter masculos descendentes, cons.65.nu.14.
Descendentium appellatione, nepotes ex fratre non continentur, nec etiam appellatione nepotis, cons. 38.nu.55.
Detentatio sola, etiam de facto attenditur in iudicio possessorio, & non habetur ratio de priuilegijs, cons.130. nu.11.
Deus subiecit omnia Principi, non tamen conuentiones, & pacta, cons.58.nu.18.
Dicens se gratis concedere habitationem alicui in aliquo loco, non est de substantia probationis faciendæ loci, & temporis, sed vtrum dixerit, cons. 97.nu.3.
Dicto vnius standum est in atrocissimis, quando immediatè de ipso delicto deponit, cons. 75. numer.17.
Dictio (dumtaxat) est dictio taxatiua, cons. 4. numer.3.

Dictio (dumtaxat) adiecta conditioni explicitæ, tacitam excludit, ibid. nu. 12. & conſ. 10. nu. 4.
Dictio, omnes, vniuerſalis eſt, conſ. 12. nu. 9.
Dictio, verò, eſt aduerſatiua, ibid. nu. 10.
Dictio dictis, repetit omnes qualitates præcedentes, conſ. 14. nu. 14.
Dictio, vt ſupra, in ſubſtitutionibus quid importet, conſ. 20. nu. 25.
Dictio, niſi, ponit contrarium eius, quod dictum erat, ibid. nu. 34.
Dictio, hactenus, eſt taxatiua, conſ. 21. nu. 14.
Dictio, alterutrius, & eius vis, conſ. 38. num. 6. & 12.
Dictio, tamquam, ſimilitudinem denotat, & eius vis, ibid. nu. 24.
Dictiones, de qua, & in quæ, in inueſtituris, quid operantur, ibid. nu. 25.
Dictio, ex, cauſam ſignificat immediatam, ibidem num. 57.
Dictio, prorſus, idem ſignificat, quod omninò, ibid. num. 61.
Dictio, præter, eſt exceptiua, & in non exceptis firmat regulam, conſ. 42. nu. 22.
Dictio, ſolùm, omne aliud excludit, præter expreſſum, conſ. 44. nu. 22.
Dictionis repetitiuæ vis, conſ. 61. nu. 22.
Dictiones iſtæ, ita vt, ita, quod, & ſimiles modum denotant, & declarationem præcedentium, conſ. 69. nu. 17.
Dictio alternatiua poſita inter genus, & ſpecies, ſtat expoſitiuè, ibid. nu. 25.
Dictio, vtriuſque, illius natura eſt, vt diſtribuat actum inſolidum, conſ. 98. nu. 18.
Dictio, aliqua, verificatur etiam in minimo, & ſi ponitur ſuper feudo, non venit feudum titulatum, conſ. 128. nu. 25.
Differentia quæ ſit in mulctando inter Principes perpetuos de regalibus infeudatos, & alios inferiores, & Iudices, conſ. 2. nu. 93.
Differentia eſt reſpectu emolumenti inter inſtitutos in quotis, & inter inſtitutos in certis rebus, conſ. 15. nu. 5.
Differentia eſt inter feudum, & emphyteuſim Eccleſiæ, conſ. 88. nu. 4.
Differentia inter primogenitum, & maiorem natum, conſ. 105. nu. 41.
Dignitas ſuperueniens, quæ ſeparata eſt ab officio, licet ea maior effectus ſit, non præfertur eis, qui officium adepti ſunt prius, conſ. 29. nu. 6.
Dignitas ad Collegium non pertinens, non inducit loci mutationem, ibid. nu. 8.
Dignitas Marchionatus ſeparata eſt ab officio Magiſtri Rationalis Regni Siciliæ, nec cum eo aliquid commune habet, ibid. nu. 9.
Dignitas Epiſcopalis, maior eſt Marchionali, ibid. num. 10.
Dignior, & nobilior is dicitur, qui maioribus dignitatibus, atque honoribus fulget, conſ. 29. nu. 15.
Dignitatis Marchionalis notoria eſt nobilitas, & ſine magna conſideratione non conceditur, ibidem num. 20.
Dignitate duplici gaudens, & vtraque præſtanti, eſt cæteris Magiſtratibus præferendus, vnica tantum dignitate gaudentibus, ibidem num. 21. & 42.
Dignitatis Marchionalis priuilegium conceſſum ex motu proprio, erit interpretandum, quo fauorabilius ipſi Marchioni eſſe poſſit, ibid. nu. 29.
Dignitas addita dignitati, auget primam, ibidem num. 24.
Dignitas Marchionalis in Regno Siciliæ reperitur in poſſeſſionem, vt præferatur cæteris Magiſtratibus, & obtineat primum locum poſt Excellentiſſimum Proregem, ibid. nu. 34. & 35.
Dignitatis prærogatiua, & prærogatiua temporis, differunt inter ſe, ibid. nu. 40.
Dignitas Marchionalis ſemel collata à Principe ſit inſeparabilis à perſona, & illi annectit, & priorem auget, & perſona illuſtrior efficitur, ibidem num. 46.
Dignitatem eandem qualificatam habens, præfertur habenti non qualificatam, licet ſit antiquior, ibid. num. 47.
Dignitates, quæ regales dicuntur, vt Ducatus, Marchionatus, & Comitatus, ab Imperatore ſolùm confirmantur, conſ. 31. nu. 9.
Dignitates Regales ab alijs Regibus, vel præſcriptione, vel conſuetudine, vel conceſſione Imperatoris conceduntur, ibid. nu. 10.
Dignitatis futuræ ſpes, an inducat prærogatiuam præcedentiæ, conſ. 105. nu. 8.
Dignitas electoratus, nec ſcindi, nec diuidi poteſt. ibid. nu. 33.
Dignitates à ſolo Rege conferuntur, atque pariformiter ab eo ſolo tantummodo tolluntur, conſ. 128. num. 33.
Digreſſus per plures gradus ſubſtitutionum, quid operatur, conſ. 40. nu. 34.
Dilectio non præſumitur in eos, quos futuros nobis affines ignoramus, conſ. 65. nu. 30.
Dilectus minus à teſtatore, non præfertur magis dilecto, conſ. 45. nu. 13.
Dilectus minus, vt præferatur, abſurdum eſt, & nè ſequatur, facienda eſt interpretatio, conſ. 20. numer. 8.
Diligens ſemper quilibet in ſuo officio eſſe præſumitur, conſ. 81. nu. 13.
Diligentia ad vindictam, eſt legitimè permiſſa, conſ. 92. num. 17.
Diminutio feudi, an per Fiſcum reſarciatur, conſ. 21. num. 24
Diminutio, & augmentum æqualiter iudicantur, ibidem nu. 25.
Diſpenſationes, & licentiæ Principum aduerſus eorum leges, inter difficilia, & impoſſibilia numerantur, conſ. 2. nu. 73.
Diſpenſatio Summi Pontificis ex certa ſcientia omne tollit iuris impedimentum, conſ. 30. nu. 15.
Diſpenſatio, & legitimatio, differunt, ibid. nu. 52.
Diſpenſatio Summi Pontificis, ad maioratus ſucceſſionem non habilitat, ibid. nu. 56.
Diſpoſitio facta à filiofamilias nùm valeat, ſi pater ei conſentit, conſ. 1. nu. 9.
Diſponentis mens colligitur ex probemio, conſ. 6. numer. 10.
Diſpoſitione ex expreſſa, & vera veniens, præfertur venienti ex tacita, & ficta, conſ. 16. numer. 12.
Diſpoſitio hominis, non extenditur ad futura, conſ. 21. nu. 4.

Diſpo-

Dispositio præiudicialis, ad futura minimè extenditur, nisi sit indefinita, ibid. nu. 17.
Dispositio indefinita æquipollet vniuersali, ibidem num. 16.
Dispositio generalis, si non potest verificari nisi in vna specie, tunc ibi dicitur specialis, cons. 25. numer. 5.
Dispositio vna, interpretari solet secundum aliam, cons. eod. nu. 6.
Dispositiones, & Constitutiones Principum ad futura negotia trahi debent, non autem ad præterita, cons. 29. nu. 12. limita ibid. nu. 51.
Dispositio de filijs ex legitimo matrimonio natis verificatur in legitimatis per subsequens matrimonium, cons. 30. num. 25. sed quando id verum, ibid. num. 89.
Disponentis voluntas, legis dispositioni conformis præsumitur, cons. 30. nu. 95.
Disponendi facultas amplissima, si concedatur, donandi potestas non prohibetur, cum liberum arbitrium contineat, cons. 40. nu. 14.
Dispositio respiciens conseruationem agnationis, fideicommissum inducit, ibid. nu. 24.
Dispositio obliqua, vbi de voluntate constat, ad directam trahitur, ibid. nu. 28.
Dispositio facta in casu vero, in pœnalibus, non porrigitur ad fictum, cons. 42. nu. 25.
Dispositio cessat, cessante ratione, cons. 42. nu. 27.
Dispositio tacita in donationibus, perinde operatur, ac si esset expressa, cons. 43. nu. 4.
Disponentis intentio finalis, ex probemio dispositionis colligitur, ibid. nu. 6.
Dispositio permissiua, continet in reliquo prohibitionem, cons. 44. nu. 16.
Dispositio limitata, limitatum debet sortiri effectum, ibid. num. 21.
Dispositio pro parte permissiua, in reliquo continet prohibitionem, cons. 45. nu. 4.
Dispositio taxatiua excludit omnia, quæ non reperiuntur inclusa, ibid. nu. 11.
Disponendi potestas in re sua, cuilibet est libera, dummodò non disponat in casu à lege prohibito, vel in præiudicium alterius, cons. 57. nu. 34.
Dispositiones ad pias causas non subiacent legibus humanis, nec alicui legi ciuili, sed iudicandum est secundum Canones, & iura naturalia, atque diuina, cons. 60. num. 6.
Disponentis finalis intentio, ex probemio declaratur, cons. 61. nu. 20.
Dispositio quælibet testatoris in feudo in aliam personam, quam lex vocat, est nulla, cons. 64. numer. 27.
Dispositio Superioris ex certa scientia facta, etiam si in alterius præiudicium tenderet, valet, & non auditur quis veniens contra illam, sed perpetuum silentium imponitur, cons. 67. nu. 21.
Dispositio generalis non restringitur ex non necessaria verborum multiplicatione, cons. 69. nu. 15.
Dispositionis generalis virtus est, vt nullus singularis casus sub ea comprehensus excludatur, ibidem num. 27.
Dispositionis verba cui conueniunt, conuenit quoque verborum dispositio, cons. 98. nu. 11. & 13.
Disponens de re sibi legata, & non acceptata, illam acceptasse videtur, cons. 106. nu. 24.
Dispositio loquens de feudo, feudum titulatum non comprehendit, nam de eo specialis, ac particularis mentio requiritur, cons. 128. nu. 26.
Disputare de potestate Cæsaris, non conuenit, cons. 31. num. 2.
Dissipator dicitur etiam, qui ex mille decem consumit, vel si in proprios vsus conuertit, cons. 11. numer. 20.
Distributio graduum vnitatem, atque concordiam seruat, nec statutum, aut consuetudo admittitur, vt minor in dignitate maiori præferatur, cons. 29. num. 2.
Diuersitas locorum, & iurisdictionum, diuersa facit patrimonia censeri, & diuerso iure iudicari, cons. 4. num. 35.
Diuersitatis ratio vbi nulla considerabilis est, meritò idem ius erit. cons. 68. nu. 32.
Doctoratus præcedente examine præfertur Doctori ab Imperatore sine examine creato, etiam si sit prior Doctor tempore, cons. 29. nu. 44.
Doctor legens præfertur Doctori antiquiori non legenti, ibid. nu. 43.
Doctores nonnulli in eodem iuris articulo responderunt contraria, & dissidentia, & afferuntur nõnulla loca, cons. 2. nu. 16.
Doctoris plures opiniones referentis in dubio ea ascribi debet, quæ æquior est, cons. 42. nu. 30.
Doli suspitio, quando cesset in scriptura priuata, cons. 29. nu. 2.
Dolo cessante, de pœna agi non potest, cons. 2. numer. 97.
Dolus etiam præsumptus æquiparatur culpæ latæ, & è contra, cons. 11. nu. 21.
Dolus, vbi dat causam contractui, ipsum reddit ipso iure nullum, cons. 39. nu. 18.
Dolus, ex facti qualitate cognoscitur, ibid. nu. 19.
Dolus, ex enormissima læsione, ipso iure arguitur, ibid. num. 22.
Dolus, etiam in volentem, & scientem committitur, ibid. num. 23.
Dolosus est, qui iuris solemnitatem non seruat, ibid. num. 24.
Dolus re ipsa, & ex proposito æquiparantur, cons. 68. num 23.
Dolus re ipsa præsumitur ex læsione enormi, vel enormissima, & quoties enormis lasio euidens est, dolus arguitur, ibid. nu. 24.
Dolum allegans, probare tenetur, quia delictum continet, cons. 81. nu. 3.
Dolus, in dubio non præsumitur, cons. 92. nu. 12.
Dolus præsumitur in alienatione rei, quando adest læsio vltra dimidiam iusti pretij, cons. 112. numer. 20.
Domicilium viri, & non originis quando inspici debeat, cons. 1. nu. 36.
Domicilium, & incolatum mutare vnicuique licet, cons. 2. num. 68.
Dominium directum Parmæ, & Placentiæ est penes Ecclesiam cons. 2. nu. 23.
Dominium amisisse dici non potest, qui numquam habuit, cons. 94. nu 12.
Dominium vtile in vasallo consideratur, tamquam chymera, ibid. nu. 25.
Dominium rei donatæ non recedit à posse donantis, nisi sequuta traditione, cons. 108. nu. 9.

Domi-

Dominium apud duos esse non potest, consil. 109. numer. 5.
Dominium transfertur per contractum fraudulentum, secus per simulatum, consil. 116. nu. 12.
Dominis etiam inferioribus licet multare extraordinariè non obedientes mandatis, consil. 2. nu. 75.
Dominus, qui nonnulla bona in certo loco existentia locauit alicui, si molendino, quod ibidem est situm, conductorem frui patiatur, illud etiam in locatione comprehensum censetur, consil. 26. nu. 1.
Dominus locans non tenetur de modico damno, ibid. num. 7.
Dominus habet rei vendicationem contra possessorem rei venditæ per negotiorum gestorem, sine ipsius mandato, vel ratificatione, consil. 71. nu. 16.
Dominus per ratihabitionem rei venditæ per negotiorum gestorem, amittit rei venditæ dominium, sed aget contra Negotiorum gestorem, ibidem num. 17.
Domini nomine, in dubio à Negotiorum gestore res vendi non præsumitur, ibid. nu. 18.
Domini conditio deterior fieret, si contra eius voluntatem feudum amitteretur, & non sibi, sed alijs acquireretur, consil. 94. nu. 23.
Domino directo licet pacisci, vt pro minori pretio, nimirum decem minus pro centenario, rem emphyteuticam redimere possit, consil. 106. nu. 11.
Dominus Casalis Iuliani habet in eo iurisdictionem ciuilem, & criminalem, atque mixtam, cum mero, mixtoq. imperio, ac gladij potestatem, etiam contra exteros ibi delinquentes, consil. 125. nu. 1.
Donatio causa mortis facta à filiofamilias de bonis, de quibus patri vsusfructus non quaritur, sine expresso consensu patris non valet, consil. 1. numer. 12.
Donatio causa mortis non venit, vbi conceditur alicui, quod possit donare, nisi specificè exprimatur, ibid. nu. 15.
Donatio inter viuos prohibita est inter coniuges, prout etiam causa mortis, ibid. nu. 16.
Donatio causa mortis, quomodo & quando confirmatur, ibid. nu. 17.
Donatio ex defectu insinuationis non valet, ibidem num. 19.
Donatio facta à Principe, rata, & firma habenda est à successore in Principatu, consil. 3. nu. 2.
Donatio alimentorum causa non est exorbitans in bonis ad regiam coronam, & Principatum spectantibus, ibid. nu. 4.
Donatio rerum, quæ alioquin donari non possunt, ob alimenta valida est habenda, consil. 3. nu. 9.
Donatio est contractus, & qui donat dicitur contrahere, ibid. nu. 10.
Donatio facta à Principe est contractus bonæ fidei, hinc magis bona fides debet in eo exuberare, ibid. num. 13.
Donans rem litigiosam scienter, an teneatur ad æstimationem, consil. 3. nu. 17.
Donatio quando incipit à traditione cessat euictio, & quid in donante scienter rem alienam, vel litigiosam, ibid. nu. 21.
Donatio facta à Rege filijs, non expressa Regia authoritate, subijcitur inualiditati, si est facta filijs in potestate, consil. 4. nu. 24.
Donatio facta à defuncto, non impedit alium declarari heredem, licet hæreditatem minuat, consil. 6. num. 5.
Donatio bonorum particularium, institutionem non continet, ibid. nu. 7.
Donatio, cuius exequutio differtur in tempus mortis, adhuc dicitur contractus donationis, ibidem num. 9.
Donatio inter viuos reuocari non potest, consil. 8. numer. 7.
Donationis exequutio potest in tempus mortis differri, ibid. nu. 13.
Donatio particularis non impedit alium donantis declarari heredem, consil. 8. nu. 16.
Donatio est, quod nullo iure cogente fit, consil. 12. numer. 25.
Donans equos, & similia iuxta dignitatem personæ à simoniaca labe excusatur, consil. 17. nu. 7.
Donationem non arguunt data ob causam, ibidem num 15.
Donatio ob causam dicitur permutatio, ibidem numer. 16.
Donatio propter nuptias, dos, & militia imputantur in legitimam, ibid. nu 17.
Donare videtur, qui retinendo potest sibi prouidere, nec facit, consil. 21. nu. 19.
Donatio facta alicui, præsumitur facta in præmium refutationis, & legitimæ prohibitionis, consil. 25. num. 7.
Donatio habetur pro non facta, si præcedat mors illius, ad beneficium cuius fuit facta donatio, ibid. num. 8.
Donatio, & si inualida, per confirmationem ex certa scientia Principis reconualidatur, consil. 39. numer. 7.
Donatio, quando censeatur concepta sub tacita conditione, & modo, consil. 39 nu. 26.
Donatio, ob non seruata promissa fit irreuocabilis, nec aliqua necessitate non implentes excusantur, ibid. num. 27.
Donatio magis inter consanguineos, quam inter extraneos suspecta, ibid. nu. 32.
Donatarius omnium bonorum tenetur ad debita donantis contracta ante donationem, consil. 41. numer. 1.
Donatrix, si vsumfructum omnium bonorum sibi reseruauit, sequitur, vt onus ad ipsam non pertineat, multo magis si integrum vsumfructum sibi reseruauit, quia non diceretur integer, si ad onera teneretur, ibid. nu. 6
Donatarius soluens partem æris alieni donantis, arguit eum debitorem ex causa donationis, ibid. num. 8.
Donatarius soluens æs alienum donantis, videtur confiteri debitum, & ob scientiam iuri suo renunciasse, nec tituli inualiditatem potest allegare, ibid. num. 9.
Donatio propter nuptias, nedum à viro, sed à quouis alio, viri intuitu facta, per transitum mulieris ad secunda vota, quoad proprietatem admittitur, consil. 42. num. 3.
Donatio facta vxori, contemplatione mariti, quaritur ipsi marito, consil. 43. nu. 1. & 8.
Donatio videtur esse facta contemplatione mariti, cuius personam donans respexisse videtur, ibid. num. 2.

Donata filio arrogato ab amicis arrogatoris, censentur donata contemplatione ipsius arrogatoris, & pertinent ad substitutum arrogati, non autem ad hæredes eius, ibid. nu. 7.
Donata Prælato contemplatione Ecclesiæ, quæruntur Ecclesiæ, non Prælato, ibid. nu. 9.
Donatio facta vxori contemplatione matrimonij, non marito, sed hæredibus vxoris, ea defuncta quæritur, ibid. nu. 19.
Donatio iustè, & legitimè facta, non potest reuocari, nisi ex causis in iure expressis, ibid. nu. 20.
Donatio facta socio, occasione societatis, cedit donatario, non societati, ibid. nu. 22.
Donatum legatis, occasione legationis, legato acquiritur, ibid. nu. 23.
Donatio facta à matre vxoris marito valet, & ad hæredes mariti quæritur, ibid. nu. 27.
Donatio facta personæ subiectæ, quæritur ei, cui de iure potestatis consueuit quæri, ibid. nu. 28.
Donationis factæ Prælato, & Ecclesiæ, inter ipsos facienda est diuisio, ibid. nu. 29.
Idem quando est facta viro, & vxori, ibidem num. 30.
Donatum alteri ex coniugibus, occasione matrimonij, ipsi donatario cedit, ibid. nu. 24.
Donatum à fratribus mariti vxori, vxoris est, & ad suos hæredes transit, ibid. nu. 25.
Donatio inducitur per præsentiam cum taciturnitate, quamuis in dubio non induceretur, ibidem numer. 26.
Donatio facta occasione alicuius periculi imminentis, annihilitatur periculo cessante, & fructus restitui debent, cons. 51. nu. 1.
Donatio causa mortis facta per eum, qui de propria vita desperauit, tacitam conditionem habet, si ex illa infirmitate decesserit, ibid. nu. 2.
Donatio causa mortis facta ab infirmo, superueniente conualescentia dicitur ipso iure nulla, ibidem num. 3.
Donatio est inter modos transferendi iuspatronatus, cons. 76. nu. 1.
Donatarius nullum ius acquirit in iurepatronatus, non obtento Episcopi consensu, sed donans interim etiam est patronus, ibid. nu. 15.
Donans non potest venire contra propriam donationem, nec filius hæres contra factum paternum, ibid. nu. 27.
Donatio facta infanti, & absenti, non potest reuocari, etiam antea quam fuerit acceptata, cons. 108. nu. 1. & 3. limita ibid nu. 6.
Donatio pacto nudo valet, vt quis cogatur adimplere, & rem donatam tradere, ibidem numero 8.
Donatarius non potest præferri illi, cui res prius fuit donata, nisi in donatione adsit clausula, constituti, & precarij, ibid. nu. 10.
Donatio facta infanti, & absenti valet, nec requiritur ratihabitio, ibid. nu. 34.
Donatio omnium bonorum præsentium, & futurorum, licet non valeat quoad omnia, substinebitur tamen quoad præsentia, cons. 126. nu. 28.
Donationes plures censentur factæ in inuestitura feudi, cons. 127. nu. 27.
Donatio causa mortis, etiam appositio iuramento est reuocabilis, cons. 129. nu. 18.
Donatio inter viuos habet tacitam conditionem, vt natis liberis reuocetur, ibid. nu. 20.
Dos habet quædam priuilegia, & inter alia priuilegium in eius repetitione, cons. 1. nu. 35.
Dos, donatio propter nuptias, & militia imputantur in legitimam, cons. 17. nu. 17.
Dos de paragio, & vita militia fœminis, atque secundogenitis debentur ex pecunia destinata ad emptionem rerum feudalium, cons. 56. nu. 15.
Dotis fauore quæritur mulieri absenti actio, etiam per extraneum, absque acceptatione, vtilis tamen cons. 108. nu. 19.
Dos, respectu mulieris, dicitur donatio, non autem respectu viri, ibid. nu. 24.
Dos lucratur per maritum, & confunditur cum alijs bonis, ita vt non possit fieri amplius distinctio bonorum, cons. 110. nu. 11.
Dos, ex consuetudine generali introductum est, vt ad filios hæredes matris vadat non ad dotantem, ibid. num. 13.
Dotis in contractu, attenditur viri consuetudo, non mulieris, etiam si habeat diuersa statuta, originis, & domicilij, cons. 122. nu. 2.
Dos data, donationem propter nuptias meretur, non data, non meretur, siue pater, siue mulier promittat dotem, siue extraneus, nisi negligentia viri adfuit, cons. 123. nu. 3.
Dos data à muliere, & à marito non lucrata, quia fuit euicta, non meretur antefatum, ibidem numer. 10.
Dotis consignatio debet fieri cum effectu translationis dominij, & non de facto, vt antefatum debeatur, ibid. nu. 11.
Dubitatio nulla cadit in donatione facta à Principe, ob alimenta de rebus patrimonialibus, cons. 3. num. 5.
Dubium, vel illiquidum aliquid, vbi aduersus rem claram, & liquidam opponitur, quod de proximo liquidari non potest, reseruatur in alio iudicio, cons. 113. nu. 2.
Duces in Regno Siciliæ, quod sint cæteris Magistratibus prælati, est vltimus possessionis actus, cons. 29. nu. 38.
Duces Parmenses virtute eorum inuestituræ ab Ecclesia Romana possunt in eorum statibus statuere secundum ius, præter ius, & contra ius, vt possunt facere Imperatores, & Reges in Imperio, & Regnis suis, cons. 2. nu. 81.
Duces Parmenses possunt confiscare bona subditorum, & de confiscandis bonis leges condere, ibid. num. 82.
Dux Farnesius, quæ habeat in statibus Parmæ, & Placentiæ iura, cons. 2. nu. 92.
Dux Mediolani Io. Galeatius, & Carolus V. prohibuerunt per edicta, nè subditi extra habitarent sub pœna confiscationis bonorum, ibid. nu. 95.

E

EA, quæ sunt voluntariæ iurisdictionis, non circumscribuntur loco, cons. 31. nu. 6.
Ea quæ sunt iuris publici, non possunt pactis priuatorum tolli, cons. 46. nu. 4.
Ea quæ à contrahentium voluntate dependent, in his per eorum pacta possunt disponere, ibid. nu. 5.

Ecclesia semper concedendo rem, in feudum praesumitur concessisse, cons. 32. nu. 13.
Ecclesia retinens territorium limitatum, ex quo percipit decimas, est maximum signum, fuisse parochialem, cons. 49. nu. 5.
Ecclesiæ Parochiales solæ habent territorium, ibid. num. 8.
Ecclesiæ Parochialis signum est, si antiquitus habuit populum, ibid. nu. 10.
Ecclesiam esse Parochialem, probatur per solutionem Cathedratici per ipsam Episcopo factam, ibidem num. 13.
Ecclesia Parochialis habet de iure intentionem fundatam in decimis, ibid. nu. 15.
Ecclesia existens in possessione exigendi decimas de aliquibus fructibus, etiam si non habeat fundatam intentionem, illi debentur de omnibus, ibidem num. 16.
Ecclesia vna non potest diuidi in plures, sine consensu eorum, quorum interest, consil. 59. numer. 28.
Ecclesiæ fauore, fauorabilior semper est sumenda interpretatio, cons. 74. nu. 9.
Ecclesia, si vacat ante præstitum assensum Episcopi, debet institui præsentatus ab hærede testatoris, cons. 76. nu. 31.
Ecclesia non potest concedere in emphyteusim, sine solemnitatibus requisitis, cons. 103. nu. 1.
Ecclesiastica re legata, æstimatio debetur, cons. 96. num. 2.
Edictum generale Sereniss. Ducis Raynutij publicatum sub die 15. Iulij 1602. mentionatur, cons. 2. num. 3.
Edictum generale de habitando sub pœna, an comprehendat bannitum banno capitali, cons. 2. numer. 28.
Effectus nomini præualet, cons. 3. nu. 43.
Electioni non est locus in necessitatibus, consil. 17. num. 25.
Electio non valet antequam dies cedat, neque dicitur quis elegisse, ibid. nu. 26.
Electio Magistratuum ad triennium facta non valet, nec pro vno anno, quando extat statutum, quod non nisi pro vno anno fieri possit, cons. 19. num. 10.
Electores laici Sacri Imperij, prærogatiuam cum præcedentia supra alios Principes seculares retinent, cons. 105. nu. 7.
Electoratus successio, defertur ad instar successionis regalium, ibid. nu. 19.
Electoratus successio defertur ad primogenitum, & eius lineam, qua deficiente, ad fratrem seniorem laicum pertinebit, ibid. nu. 29.
Electoratus in successione, nepos ex fratre præmortuo excluditur à patruo, ibid. nu. 30. & 36.
Electoratus dignitas, nec scindi, nec diuidi potest, ibid. num. 33.
Electoratus in dignitate, non succedit fatuus, & mentecaptus, ibid. nu. 34.
Emancipationem allegans, illam plenè probare debet, cons. 46. nu. 1.
Emancipatio non probatur ex matrimonij contractu, cum pacto relatiuo ad leges, & consuetudines Portugalliæ, ibid. nu. 2.
n iEmancipatione debet interuenire Iudicis, & Superioris authoritas, ibid. num. 3.
Emancipatio, quod habeatur pro valida, quoad omnes effectus sine Iudicis authoritate, est tangere ius publicum, ibid. nu. 13.
Emphyteusis concessa pro se, & descendentibus, vsque ad tertiam generationem, ad nepotem ex filia pertinebit, cons. 65 nu. 15.
Emphyteusis concessa alicui, & successoribus masculis descendentibus, non potest obligari, quia successor venit ex propria persona, cons. 88. nu. 1.
Emphyteusis, soluto laudemio, etiam sine Domini consensu alienabilis est, ibid. nu. 6.
Emphyteusis, si esset alienabilis, potiores essent extranei, quàm sui, ibid. nu. 11.
Emphyteusis, si descenderet ad filios masculos, vt hæredes, sine existentia filiorum masculorum, prouidentia primi acquirentis esset superuacua, ibidem num. 12.
Emphyteusi legata, æstimatio debetur, cons. 96. nu. 5.
Emphyteusis concessa pro se, filijs, & hæredibus, non solum ad masculos, verum etiam ad fœminas, & eorum descendentes extenditur, cons. 98. nu. 22.
Emphyteusis concessa pro se, & liberis, etiam nepotem ex filia comprehendit, ibid. nu. 24.
Emphyteusis concessa primogenito, habet relationem ad tempus mortis emphyteutæ, cons. 105. numer. 43.
Emphyteuta non tenetur quicquam de pretio, quod ab alio offertur diminuere, etiam si excedit iustum pretium, cons. 106. nu. 1.
Emphyteuta non tenetur rem reddere Domino directo, vel ei, qui illum representat, nisi restituatur pretium integrum, nec iuuat depositum, ibid. num. 3.
Emphyteuta non tenetur rem restituere pro minori pretio, neque pacto id potest fieri, ibidem numer. 4.
Emphyteusis transit cum oneribus suis, ibidem numer. 22.
Emere rem, qui prohibetur, non prohibetur illam in pignus accipere, cons. 53. nu. 16.
Emptio, vt dissoluatur, consensus vtriusque partis requiritur, cons. 91. nu. 2.
Emptor tenetur soluere census vectigalia, cons. 83. num. 6.
Emptor feudi, vel donatarius non petit inuestituram à Domino, nec iurabit fidelitatem Domino, cum assentit venditioni, aut donationi, cons. 127. num. 16.
Episcopalis dignitas, maior est Marchionali, cons. 29. nu. 10.
Episcopus, vt Canonicus, cum inter Canonicos sedet, non præcedit alios, nec inconuenit aliquem esse maiorem, & minorem diuersis respectibus, cons. 29. nu. 9.
Episcopus Doctor, Episcopum non Doctorem præcedit, etiam si antè fuerit promotus, idquè obseruatur in Collaterali Consilio Neapolitano, ibidem num. 32.
Episcopus, vt Canonicus sedens inter alios, tamen propter dignitatem Episcopalem, debet post Præsidem Collegij, vel Capituli cæteris omnibus præferri, ibid. nu. 33.
Episcopus retinet bona patrimonialia, & in illis an reputetur vt laicus, cons. 61. nu. 33.

Epi-

Episcopi, & Vicarij idem est tribunal, & diuerso iure censeri non debet, cons.62.nu.5.
Episcopi, & Vicarij non debet esse dispar professio, vt vnus debeat præferri, & non alter, & consuetudo in contrarium non attenditur, ibid.nu.6.
Episcopus, & Vicarius non sunt duo capita, sed vnũ tantum caput, & vnum officium tanquam materia, & forma, & simul iuncti faciunt vnum effectum, ibid. nu.9.
Episcopi consensus retrotrahitur ad tempus donationis iurispatronatus, cons.76.nu.14. & 36.
Episcopus, an possit præstare suum assensum super donatione iurispatronatus, mortuo donante, & sic in præiudicium hæredis, ibid.nu.18. & affirmatur ibid.nu.21.
Episcopi consensus non est necessarius donationi, sed translationi iurispatronatus, ibidem numero 23.
Episcopi consensus superuenire potest contractui donationis valido, ibid.nu.26.
Episcopus nolens assentire donationi iurispatronatus sine causa, potest compelli ad consentiendum, ibidem nu.30.
Episcopi consensus superueniens retrotrahitur ad tempus contractus, & ad diem stipulationis, ibid. num. 36.
Episcopus potest vnire Ecclesiã alteri Ecclesiæ, etiam non vocato Rectore, cons.124.nu.11.
Equites Hierosolymitani erant incapaces beneficiorum ecclesiasticorum, cons.34.nu.2.
Error excusabilis, est in accessorijs, non in re principali, cons.48.nu.25.
Error in dubio non præsumitur, cons.54.nu.8.
Error, & ignorantia excludit delictum, & excusat contrahentes, quia consensu, non autem ignorantia obligamur, cons.126.nu.7.
Error confinium non vitiat, nec minuit contractum, quando constat de corpore, ibid.nu.13.
Error facti excusat, non autem error iuris, cons.128. num.48.
Exceptio in non exceptis regulam constituit, cons.4. nu.22. & cons.8.nu.8.
Exceptio lapidicinarum, vendito fundo, ad postea inuentas non porrigitur, cons.21.nu.3.
Exceptio contrarium firmat in non exceptuatis, cons. 26.num.9.
Exceptio aliquorum casuum ab obligatione operatur, vt de cæteris quis teneatur, ibid.nu.10.
Exceptio simulationis contractus impedit exequutionem, cons.37. nu.7.
Exceptiones multæ opponi possunt aduersus exequutionem sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam, cons.48.nu.5.
Exceptio non infringens sententiam, post illam opponi potest, ibid.nu.6.
Exceptio aduersus exequutionem, quæ altiorem exigit transactionem, non permittitur, ibidem numer.16.
Exceptio aduersus sententiam, ex stylo Regni Siciliæ permittitur opponi infra quindecim dierum spatium, ibid.nu.18.
Exceptio non numeratæ pecuniæ semper admittitur ad fauorem Cameræ, nisi in alterius vergat detrimentum, cons.86.nu.11.
Exceptio dubia in ciuilibus, non concedit intentionem Actoris iure fundatam, consil. 105. numer. 17.
Exceptio repellit eundem agentem, quem de euictione tenet actio, cons.109.nu.9.
Excipiens partes actoris, sibi competit onus probandi, cons.126. nu.14.
Exceptio discussionis inuentarij potest opponi post sententiam in actione personali, secus verò in actione reali, vel hypothecaria, cons. 127. numer.1.
Exceptio non numeratæ pecuniæ, an competat ei, qui iuramento testifi atus sit mutuum recepisse, cons. 129. num.21.
Exceptio velleiani, an obstet fauore piæ causæ, ibid. num.29.
Exclusio restringi debet ad suam causam, cons. 61. num.13.
Excommunicatio lata contra ignorantem probabiliter, sine monitione non afficit, cons. 52. numer.5.
Excommunicato occulto beneficium conferri non potest, quando scit se esse excommunicatum, & verè perseuerat, in contemptum, ibid.nu.12.
Excommunicatus, excommunicationem iustè ignorans, si celebrauerit non est irregularis, ibidem num.16.
Excommunicatus, si ante notitiam excommunicationis fructus perceperit, facit suos, ob bonam fidem, post verò notitiam, & ante dispensationem, tenetur restituere, ibid.nu.17.
Excusatur qui bonis viris credit, cons.2.nu.44.
Exempla non restringuũt regulam, eam tamen declarant, in quibus casibus procedere possit, cons. 17. num.23. & cons.69. num. 7. & quomodo intelligatur, ibidem num.30.
Exequutio non debet concedi pro bonis non existentibus in dominio debitoris, cons.37.nu.2.
Exequutio non debet concedi pro bonis non expressis in obligatione, ibid.nu.3.
Exequutio sententiæ concedi non debet, nisi facta liquidatione, immò prius reuocanda erit, ibidem num.5.
Exequutio Cameralis obligationis, sicut per solutionem impeditur, ita per causam, ob quam reus soluere non tenetur, ibid.nu.6.
Exequutio impeditur per exceptionem simulationis contractus, ibid.nu.7.
Exequutio impediri non debet contra creditorem ex parte sua adimplentem, & id in sententiarum exequutionibus locum habet, consil. 48. numero 20.
Exequutori in dubijs omnimoda fides adhibetur, cons.45. nu.12.
Existentes extra territorium statuentium, non statuentium, sed proprij loci legibus subijciuntur, cons.4.nu.34.
Existentes in dignitate, antiquioribus præferuntur, eam non habentibus, cons.29.nu.41.
Expensæ, quæ fiunt pro zucchero conficiendo, dicuntur expensæ factæ, gratia colligendorum fructuum, quia zuccherum dicitur fructus, cons. 118. nu.12.
Ex præsenti, præsumendum est de præterito, & è contra, cons.38.nu.44.
Expressio generalis, & vniuersalis includit omnes,

& singulos absentes, ac si nominatim fuissent expressi, cons. 2. nu. 6.
Expressio speciei, restringit genus suum, cons. 125. num. 16.
Expressum facit cessare tacitum, cons. 40. nu. 60.
Expressum quoque dicitur, quod expresse subsequitur, cons. 45. nu. 9.
Expressum dicitur per relationem ad aliud, cons. 54. num. 11.
Extare, vt aliquid dicatur, sufficit, vt aliquid, quantumcumque modicum ex eo existat, cons. 105. num. 27.
Extensio non permittitur in taxatiuis, cons. 4. num. 4. & cons. 69. nu. 6.
Extensio non fit ad id, quod non reperitur expressum, cons. 42. nu. 26.
Extensio facilius permittitur, quam quid nouiter inducatur, cons. 45. nu. 16.
Extensio non est facienda, neque inferendum de permutatione ad venditionem, & dationem in solutum, cons. 57. nu. 2.
Extensio non fit de casu ad casum in pœnalibus, etiam ex identitate rationis, cons. 114. nu. 3. Fallit, quando ratio est scripta, ibid. nu. 42.
Extẽsio ad similia in fauorabilibus admittitur, etiam in taxatiuis, cons. 69. nu. 29.
Exteri in quibus casibus vtantur commodo, & incommodo Ciuitatis, cons. 11. nu. 9.
Extrauag. ambitiosæ nullam personam excipit quoad pœnas, cons. 102. nu. 7.
Extrauag. ambitiosæ in aliquibus partibus non fuit recepta, sed Neapoli sic, ibid. nu. 8.
Extrema a quo, & ad quod, per fictionem non sunt consideranda, cons. 30. nu. 42.

F

FActa non præsumuntur, nisi probentur, cons. 112. num. 4.
Facti species noua ius alterat, & reformat, cons. 2. num. 101.
Facti diuersitas, iuris diuersitatem producit, ibidem num. 103.
Factum clarioris expressionis causa, nil operatur, cons. 12. nu. 18.
Factum defuncti tenentur hæredes ratum habere, ibid. nu. 44.
Factum sine iusta causa, nihil penitus valet, cons. 59. num. 30.
Factum non sufficit probare, sed facti qualitatem, cons. 79. nu. 16.
Factum Principis, factũ partis dicitur, cons. 101. n. 3.
Factum Iudicis, factum partis reputatur, cons. 109. num. 7.
Factum à Prorege, censetur factum à Rege, cons. 124. num. 8.
Factum notorium, & facti permanentis, verisimiliter non potest alicui esse absconditum, cons. 130. numer. 19.
Facultas ampliandi, minuendi, cancellandi, & modificandi in rebus donatis vltimæ voluntati non conueniunt, sed contractui, cons. 6. nu. 13. & cons. 8. nu. 4.
Facultas amplissima disponendi, si concedatur, donandi potestas non prohibetur, cum liberum arbitrium contineat, cons. 40. num. 14.
Falsi suspitionem, & fraudis habet ius ciuile de ascribente sibi legatum, cons. 60. nu. 9.
Falsitatis habet imaginem, quod non est verisimile, cons. 97. nu. 9.
Falsitas frustra inuestigatur, cuius euentus nihil operatur, cons. 99. nu. 8.
Falsitas tollitur per probationem veritatis in contrarium, ibid. nu. 9.
Famæ integræ non erat is, qui ex tormentis mortuus est, cons. 75. nu. 5.
Famam simpliciter non sufficit probare, cons. 79. numer. 9.
Fama publica facit indicium ad præsumendum delictum, cons. 115. nu. 3.
Familiæ nomen, & arma assumere, agnationem testatoris conseruare videtur, cons. 20. nu. 23.
Familiæ conseruatio, ex liberorum existentia obtinetur, cons. 30. nu. 4. cons. 40. nu. 23. cons. 61. nu. 27. & cons. 65. nu. 13.
Fatalium cursus non impeditur per latitationem, & paupertatem reclamantis, cons. 109. nu. 1. Neque per eius mortem, ibid. num. 2. Neque per hæredis ignorantiam, ibid. nu. 3.
Fatuus, & mentecaptus, non succedit in Electoratus dignitate, cons. 105. nu. 34.
Fauor præcepti facti in alicuius fauorem, debet ostendi in his, quæ damnum afferre possunt, cons. 93. numer. 8.
Fœminæ, & extranei hæredes veniunt feudo concesso alicui pro se, & omnibus hæredibus, aut quibuscumque suis hæredibus, cons. 2. nu. 5.
Fœminæ dotatæ non succedunt ex obseruantia in familia Serenissima Medicea, cons. 10. nu. 8.
Fœminæ, si ad successionem fuerint vocatæ, an cesset agnationis ratio, cons. 20. nu. 21.
Fœminæ, de iure feudali, sunt à feudorum successione exclusæ, & quo casu admittantur, cons. 38. num. 40. & 67.
Fœminæ, iurisdictionis sunt incapaces, cons. eodem num. 43.
Fœmina primogenita, & dotata à patre succedit in feudo post mortem fratris, & quid si renunciauit, cons. 64. nu. 4.
Fœmina in anno nono, dicitur doli capax, cons. 108. num. 32.
Feudo concesso alicui pro se, & omnibus hæredibus, aut quibuscumque suis hæredibus, veniunt fœminæ, & extranei hæredes, cons. 2. nu. 5.
Feudo, facto hominis adiecta, propriam, ac separatam à feudo conditionem retinent, & separatam possessionis apprehensionem, & præscriptionem requirunt, cons. 3. nu. 28.
Feudalia, an censeantur, quæ à feudo originem trahunt, cons. 3. nu. 32.
Feudi incrementum, vide in verb. incremen'um.
Feudatarius plus iuris habet, quàm vsufructuarius, cons. 21. nu. 20.
Feudi diminutio, an per fiscum resarciatur, cons. 21. num. 24.
Feudum est quid vniuersale, ibid. nu. 35.
Feudatarius negans scienter rem sibi in feudũ fuisse concessam, cadit à iure suo, cons. 27. nu. 3.
Feudorum natura, non minus consuetudine, quam pacto obseruatur, ibid. nu. 6.

Feudalis res seruitutem quamdam pati intelligitur, & in dubio non præsumitur seruitus, consil. 32. numer. 2.
Feudalis dicitur res ratione loci, in quo sita est, puta in flumine publico, quod absque Principis concessione non potest possideri, ibid. nu. 18.
Feudalis dicitur res ex circumstantijs ipsius rei, ibidem nu. 19.
Feudalis præsumitur res ratione minoris partis, quæ cohæret cum minori feudali, ibid. nu. 20.
Feudalis dicitur res, quando fiscus illam cedit alteri, quam vt feudalem possidebat, ibidem numer. 21.
Feudum probatur per inuestituram factam de molendino, simul cum Castro, consil. 33. nu 11.
Feudale dicitur, quod est intra fines feudi, consil. 33. num. 16.
Feudum non reputatur antiquum, nisi inter eos, quorum principium connexum est in vno stipite, consil. 38. nu. 8.
Feudum duobus fratribus, & eorum descendentibus concessum, altero eorum absque filijs mortuo, reuertitur ad Dominum, ibid. nu. 14.
Feudum antiquum dicitur, quod est acquisitum à communi ascendente, ibid. nu. 18
Feudi ex pacto, & prouidentia in successione sufficit eum, qui succedat esse de descendentibus primi acquirentis, ibid. nu. 20.
Feudum esse antiquum, ex inuestituris spectandum, ibid. nu. 21.
Feudum antiquum ad Dominum deuolutum, si alteri concedatur, prout antecessores tenuerunt, antiquum existimatur, ibid. nu. 22.
Feudum, an antiquum, vel nouum sit, si dubitetur, ad coniecturas est recurrendum, & quæ præsumantur, ibid. nu. 28.
Feudi partem, si constet antiquam, idem de toto iudicandum, ibid. nu. 29.
Feudum, in dubio antiquum præsupponitur, & neganti incumbit onus probandi, ibid nu. 30.
Feudum concessum, ob insignia seruitia principaliter respicit masculos, ibid. nu. 39.
Feudorum in successione, quando habeat locum ius accrescendi, vel non decrescendi, cum prælatione masculorum, ibid. nu. 41. & 69.
Feudum propriè dicitur nobile, quod iurisdictionem habet, ibid. nu. 46.
Feudum ex pacto, & prouidentia, quando dicatur, ibid nu. 49. & 52.
Feudum familiare, quod nam sit, ibid. nu. 50.
Feudum ex pacto, & prouidentia, non potest fieri hæreditarium, ibid. nu. 51.
Feudum, si concedatur pro se, & hæredibus, hæredum nomine, qui veniant, ibid. nu. 53.
Feudum antiquum, non efficitur nouum, nisi substantialis qualitas immutetur, ibid nu. 63.
Feudum antiquum receptum, vt nouum, an præiudicet agnatis, ibid. nu. 64.
Feudum quoad aliquos nouū, quoad alios antiquum, an esse possit, ibid. nu. 65.
Feudi primæua natura, Principis voluntate, in præiudicium filiorum non immutatur, ibidem numer. 66.
Feudum pro se, & hæredibus concessum, de filijs intelligitur, consil. 40. nu. 47.
Feudi concessio pro se, & hæredibus quibuscumque, ad habiles tantum restringitur, ibid. nu. 51.
Feudatarius alienans feudum, sine Domini consensu, incidit in commissum, consil. 88. nu. 5.
Feudum, accedente assensu Domini, nihil differt ab allodijs, consil. 94. nu. 6.
Feudum, nullo facto vasalli potest Domino auferri, ibid. nu. 24.
Feudum non venit in cessione bonorum, ibidem numer. 26.
Feudi refutatio facta à vasallo Domino, vtriusque gratia concessa, non valet, ibid. nu. 27.
Feudum in beneficium extraneorum, ex latitatione non potest perimi vasallo, ibid. nu. 28.
Feudum non est extra commercium, cum de eo permittatur dispositio, Principis accedente consensu, consil. 96. nu. 7. & 19.
Feuda præsumuntur esse hæreditaria pro hæredibus, & successoribus concessa, & in dubio ita praesumuntur, ibid. nu. 11.
Feudo legato ex dispositione testatoris debetur æstimatio, ibid. nu. 14.
Feudum ad primogenitum pertinet, in vim legitimæ, ibid. nu. 20.
Feuda dignitatum diuisionem non admittunt, ibidem num. 22.
Feudo seruitus imponi non potest, vt successor ad illam teneatur, nisi hæres retineret alia bona, vltra legitimam, ibid nu. 26.
Feudo legato, æstimationem deberi, sapè iudicatum ibid. nu. 29.
Feudorum æstimationem, testator potest perpetuo subijcere fideicommisso, ibid. nu. 30.
Feudum hæreditarium fideicommisso subijci potest, & sequuta alienatione, proximiori agnato competit vendicatio, ibid. nu. 31.
Feudo concesso pro se, & hæredibus masculis, nepos ex fœmina admittitur, quamuis mater à feudo videatur exclusa, consil. 98. nu. 19. & 29.
Feudatarius contumax amittit dominium feudi, si per annum in contumacia persistit, consil. 107. numer. 5.
Feudi dominium amittitur ipso iure, propter culpam vasalli, sed requiritur sententia pro auferenda possessione, consil. 107. nu. 8.
Feudum est veluti homo mutus, & surdus vtens ministerio feudatarij, apud quem consistit, vt scilicet loco sui, tanquam pica, & organum vices gerat, & dismembratas, & recisas parties redintegret, & reuniat, consil. 126. nu. 10.
Feudum non potest consistere partim in vna Prouincia, & partim in alia, ibid nu. 20.
Feudum, si conceditur, & allodium sine assensu, licet non valeat respectu feudi, valebit tamen respectu allodij, ibid. nu. 26.
Feuda reempta ab alio de illius pecunia quæruntur Domino feudi, & reemens solum habet actionem personalem, consil. 127. nu. 2.
Feudum in esse deductum, ac formatum, in eo retinetur qualitas primordialis ipsius ab initio adicta. nec per venditionem, aut aliquem contractum de ipso feudo factum cum consensu Domini aliquid detrahitur, ibid. nu. 4.
Feuda omnia sunt hæreditaria in Regno Siciliæ, ibid. num. 9.

Feudum dicitur hæreditarium, dum fit mentio hæredis, conſ. eod. nu. 19.
Feudum non debetur diuerſo iure cenſeri, ibidem num. 20.
Feudum conceſſum, & datum per ordinem Petro, & filijs, in eo vti hæres ſucceditur, nempè ordine ſucceſſiuo, ibid. nu. 22.
Feudo ſine titulo vendito, aſſenſus non dicitur præſtitus ſuper feudo titulato, conſ. 128. nu. 3.
Feudi diminutio fit per ſeruitutes, cenſus, hypothecas, & his ſimilia, ibid. nu. 9.
Feudi cum titulo venditio non poteſt fieri per Proregem, ibid. nu. 15.
Feudum titulatum non comprehenditur ſub diſpoſitione loquente de feudo, nam de eo ſpecialis, ac particularis mentio requiritur, ibid. nu. 26.
Feuda titulata habent naturam ſeparatam ab alijs feudis, & ſic congruunt maioritati, & prærogatiuæ feudorum ibid. nu. 29.
Feudum vendens, in quo adeſt titulus perſonalis, per alienationem amittitur, ibid. nu. 38.
Feudum, qui ſine aſſenſu alienauit, iure proprio reuocabit, quamuis iurauerit non reuocare, conſ. 129 num. 22.
Fictio quoad veritatem inducendam, numquam procedit, conſ. 30. nu. 34.
Fictio in alterius præiudicium nihil operatur, ibidem nu. 49. 76. 77. & 78.
Fideicommiſſa ſunt odioſa, conſ. 14 nu. 6.
Fideicommiſſum non impeditur eſſe perpetuum, & in familia conſeruari, licet nepotes patris locum non ingrediantur, conſ. 16. nu. 18.
Fideicommiſſum conditionale non tranſmittitur, ibidem nu. 19.
Fideicommiſſum conditionale tranſmittitur, ex coniecturata voluntate teſtatoris, ibid. nu. 22.
Fideicommiſſo ſi quis fuerit prædilectus, etiam eius deſcendentes cenſentur prædilecti, conſ. 20. numer. 6.
Fideicommiſſum, quod ex ſui natura eſt tranſmiſſibile, ex voluntate teſtatoris, fieri poteſt non tranſmiſſibile, & è contra, conſ. 22. nu. 2.
Fideicommiſſum noluiſſe teſtatorem eſſe tranſmiſſibile, apparet quando de filijs ſubſtituti conditionaliter loquutus eſt, non diſpoſitiuè, ibid. nu. 3.
Fideicommiſſum conditionale efficitur caducum, ſi ſubſtituti pendente conditione decedant, viuente hærede, conſ. 24. nu. 1. & 16.
Fideicommiſſum conditionale caducum non tranſmittitur ad ſuos hæredes, ibid. nu. 2.
Fideicommiſſum filijs impoſitum, expreſſis, & claris verbis, ad nepotes non porrigitur, conſ. 40. num. 5. & 8.
Fideicommiſſum eſt onus, & proinde odioſum, nec debet in dubio præſumi, ibid. nu. 6.
In dubio ea ſumenda interpretatio, per quam fideicommiſſum excludatur, ibid. nu. 7.
Fideicommiſſum non niſi inter expreſsè nominatos, & grauatos admittitur, ibid. nu. 8.
Fideicommiſſarius poteſt diſponere, & donare quartam ſibi ſpectantem, conſ. 40. nu. 15.
Fideicommiſſum, etiam verbis enunciatiuis inducitur, ſi de mente teſtatoris conſtat, ibid. nu 20.
Fideicommiſſum inducitur, ſi teſtator iuſſerit bona ſua conſeruari in familia, ibid. nu. 21.
Fideicommiſſum, quando de perſona ad perſonam extendatur, ibid. nu. 39.
Fideicommiſſum eſt onus, & præſumi non debet, vbi non eſt expreſsè iniunctum, conſ. 44. nu. 4. Et in dubio contra eum pronunciandum, ibid. nu. 5.
Fideicommiſſum inducitur per prohibitionem alienationis, ibid. nu. 17.
Fideicommiſſum vniuerſale, fauorabilius eſt particulari, & benigna interpretatione ſubſtinetur, ibidem nu. 32.
Fideicommiſſum, an primo decedente fideicommiſſario, amplietur ad eius hæredes, ſi hæredi inſtituto tantum de quarta parte fuerit permiſſum diſponere, conſ. 45. nu. 1.
Fideicommiſſum conditionale, prædecedente fideicommiſſario, non tranſmittitur, ibid. nu. 2. & 20.
Fideicommiſſi vinculum iniunctum filio, & hæredi inſtituto perſonaliter, atque eius deſcendentibus, dicitur ſucceſſiuum, & ad alienos non refertur, conſ. 56. nu. 2.
Fideicommiſſum familiæ fauorem reſpiciens, non cenſetur repetitum in perſonam ſororis ſubſtitutæ, quia militat ratio alienationis prohibitæ, ad fauorem familiæ, ibid. nu. 3.
Fideicommiſſum in tranſactione, & in contractibus conſtitui poteſt, ibid. nu. 5.
Item per relationem, & approbationem fideicommiſſi, alias à prædeceſſoribus conſtitutum, ibidem nu. 6.
Fideicommiſſum reſpectu agnationis, & familiæ bonis perpetuò impoſitum contemplatione omnium, ad omnes de familia pertinere dicitur, ibidem num. 13.
Fideicommiſſarius, hæredis locum obtinet, conſ. 95. num. 11.
Fideicommiſſario hæreditatis petitio conceditur aduerſus poſſeſſorem, vel hæredem putatiuum, ibidem num. 12.
Fideicommiſſarius, ſi adeptus eſſet poſſeſſionem, & ab ea deiectus, experiri poterit remedio l. memineriut C. vnde vi, ibid. nu. 13.
Fideicommiſſum ad fauorem duorum antiquiorum de familia, deſertur de vno in alium, ætatis habita ratione, conſ. 105. nu. 38.
Fideiuſſio, & promiſſio de non habendo recurſum ad Superiores, intelligitur de fruſtratorio, calumnioſo, & illuſorio iudicio, conſ. 81. nu. 24.
Fideiuſſores, qui pro certo tempore limitato ſe obligauerunt, vltra illud non tenentur, prorogata principalis debitoris obligatione, conſ. 90. num. 1. Finito tempore obligationi adiecto, ſi debitor perſeueret in eadem cauſa obligationis, fideiuſſores, qui pro eo primum interuenerunt, amplius non ſunt obligati, ibid. nu. 2.
Fideiuſſores non tenentur vltra tempus limitatum, quamuis debitor prorogationi creditoris conſenſerit, ibid. nu. 3.
Fideiuſſio, ſtricti iuris eſt, ibid. nu. 6.
Fideiuſſorum obligatio ad certum tempus limitata, vltra illud non porrigitur, ibid. nu. 7.
Fideiuſſor ſine ſtipulatione non obligatur de nouo, ibid. nu. 12.
Fideiuſſor, qui in inſtrumento adminiſtrationis ſe obligauit pro duobus annis, & de duobus annis in duobus, an vltra biennium ſit obligatus, ſi dicat

vat, reddita ratione, ibid. num.13.
Fideiussor promittens insolidum cum principali, censetur vt principalis, ibid.nu.16.
Fidem non falli, ad publicos Magistratus spectat, cons.94. nu.16.
Filiafamilias licet sit nupta, tamen remanet sub patria potestate, cons.1.nu.10.
Filiafamilias dùm nubit de iure communi remanet sub potestate patris, & in tribus tantum eximitur, ibid. nu.25.
Filia maritata, existente patre in medio non testatur more Magnatum, ibid.nu.31.
Filius naturalis potest legitimari, vt patri in ea portione succedat, quam illi relinquere patri placuerit, cons.10.nu.1.
Filiorum appellatione, regulariter non continentur nepotes in substitutionibus, & fideicommissis, cons. 14.nu.5.& 10.
Filiorum appellatione in odiosis nepotes non continentur, etiam quod fauor aliquis esset considerabilis, ibid.nu.7.
Filius non ingreditur personam patris, quando substitutio est facta cum clausula, salua gradus prærogatiua, vel cum clausula, ordine successiuo, cons. 16. nu.7.
Filius semper locum patris ingreditur in successione ascendentium, intelligitur ab intestato, ibidem num.15.
Filius consequitur legitimam ex legis dispositione, non autem testatoris iudicio, ibid.nu.25.
Filius rem à se alienatam, videtur in causam legitimæ elegisse, cons.17.nu.19.
Filio à patre data pro eius dignitate, & qualitate seruanda in studijs commoranti, non imputantur in legitimam, ibid.nu.21.
Filius representat personam patris in fideicommissis, quando est ab ascendente relictum, cons. 23. num.8.
Filij ex Statuti Vrbis dispositione positi in conditione fideicommissi, censentur ad illud vocati, cons. 24.num.12.
Filij in conditione positi, censentur substituti ex nonnullis coniecturis, ibid.nu.14.
Filij de iure communi non intelliguntur tacitè vocati, nisi ad successionem patri acquisitam, ibidem num.18.
Filij positi in conditione ẽsto, quod substituti dici possent, non censentur substituti, nisi in eo, quod fuit eorum patris prius substituti, vel ad exclusionem vltimi substituti, ibid.nu.21.& 23.
Filios in conditione positos non esse admittendos nec iure transmissionis, nec iure substitutionis, neque proprio iure, ibid.nu.28.
Filius, si ante immixtionem hæreditarios conueniat debitores, ad eius fauorem possunt illi condemnari, cons.30.nu.24.
Filius, quod secundum naturam consequitur, non obtinet secundum legem, ibid.nu.36.
Filiorum appellatio est extensiua, & in feudis, quæ comprehendat, cons 38.nu.58.
Filij aliter, aliter nepotes appellantur, cons. 40. numer.9.
Filij in conditione positi, an censeantur vocati, ibid. nu.10.& 30.
Filij in conditione positi, vt censeantur vocati, quæ coniecturæ sufficiant, ibid. nu.31.
Filij quando videantur consentire, si mater transierit ad secunda vota, cons.42.nu.19.
Filius familias, vt sui iuris reputetur, ad effectum præscriptionis inducendæ, requiritur lapsus temporis 20.annorum, cons.46.nu.15.
Filij ex diuersis matrimonijs in capita, & non in stirpes, ad successionem sunt admittendi, cons.56. num.17.
Filia dotata à successione exclusa, à donantis dumtaxat censetur exclusa, cons.61.nu.12.& 40.
Filia, quæ renunciauit, numquam excluditur, nisi sit persona, quæ ex præsumpta voluntate eam excludat, cons 64.nu.12.
Filius, qui renunciauit feudo in vita patris, non præiudicat sibi post mortem patris, & ita decisum, cons.64.nu.24.
Filius illegitimus aduersus legitimum non habet remedium l.final. C. de edict. Diu. Adrian. etiam si vellet docere esse legitimatum, quia plura possent opponi, ibid.nu.26.
Filius in feudo hæreditario tenetur esse hæres, non tamen venit, vt hæres, sed iure successorio tanquam à lege vocatus, ibid.nu.28.
Filiorum appellatio, an comprehendat nepotes, cons. 65.nu.2.23.& 24.
Filiorum appellatione, nepotes continentur, ibidem num.22.
Filij, & nepotes, eadem paterna affectione æstimantur, ibid.nu.23.
Filius hæres non potest venire contra factum paternum, cons.76.nu.27.
Filius potest non ratificare transactionem initam per patrem, & non inualidatur transactio, etiam si pater promisit filium ratum habiturum, cons.84. num 11.
Filiorum appellatione, nepotes non continentur, secundum strictam interpretationem, cons. 98. numer.10.
Filia instituta, & sub conditione substituta, si illa sine masculis decesserit, & illa cum nepote ex filia decesserit, substitutum excludit, cons. 98. numer.22.
Filius, patre superstite, non agit ad declarationem iuris sui in bonis paternis, cons.105.nu.11.
Filij natiuitas est tantum considerata, vt vir dotem lucretur, cons.110 nu.2.& 9.
Filius ex prouidentia Consuetudinis non potest venire ad dotes maternas, ibid.nu.3.12.& 16.
Filius, inspecta Consuetudine Auersana erit hæres tantum matris in dotario, ornamentis, & iocalibus, secus in dote, ibid.nu.6.& 19.
Filius natus, si statim decesserit, hæredes viri lucrifaciunt dotem in pecunia, ex dispositione prædictæ Consuetudinis, ibid.nu.7.
Filius, ex dispositione Consuetudinis prædictæ, si sit natus, & non supersit tempore soluti matrimonij, adhuc etiam pater lucratur dotem, ibidem num.10.
Filius succedit in fideicommisso post mortem patris, quando dispositiuè est vocatus, etiam ex coniecturis, cons.114.nu.27.
Filius positus in conditione, quando censeatur vocatus, coniecturæ referuntur, ibid. nu.31. 32.33. 34.& 35.

Filij in conditione positi, vt censeantur vocati, singularis coniectura sufficit, ibid.nu.36.
Filij succedunt matri ad dotem vti hæredes, & ad onera contracta in vita tenentur etiam inspecta Consuetudine Neapolitana, conf.122.nu.18.
Finis maioratus attendi debet, vt familiarum dignitas conseruetur, conf.30.nu.3.
Finis in intentione præcedit, ibid.nu.51. & conf.43. num.16.
Fisco nil acquiritur, quando ex proprio delicto aliquis à successione repellitur, conf.114.nu.46.
Fiscus non potest augere numerum Magistrorum Actorum, nam per indirectum tolluntur emolumenta, & diminuitur dignitas, & vtilitas officij, conf.59.nu.20.
Fiscus, augendo numerum Actuariorum sine causa, moueretur contra Regis honorem, ibidem numer.22.
Fiscus debet esse immobilis, sicut Polus in Cœlo, nec reuocare debet beneficium concessum, ibidem num.24.
Fiscus eligendo viam iuris, & iustitiæ, non sufficit allegare causam, nisi ea sit iusta, aliàs iniquissimè per Ministros Regis decerneretur, ibidem num.29.
Fiscus poterit vendicare ab emptore, qui vsurarum nomine ex contractu tenetur, conf.83.nu.15.
Flumen est confinis naturalis, conf.126.nu.18.
Flumina sunt Principis, sicuti omnia, quæ sunt in illius territorio, & iurisdictione, illius esse præsumuntur, conf.33.nu.25.
Foriudicatus, si infra annum banni decesserit, transmittit bona ad suos hæredes, etiam si sententia foriudicationis sequatur, secus est si post annum, quia tunc fiscus succedit, conf.107.nu.7.
Forma certa bonis in proprio territorio sitis tradita, ad alia non extenditur, conf.4.nu.36.
Forum quis sortiri potest, ratione rei sitæ, conf. 35. num.8.
Forus originis, vel contractus dicitur naturalis, & per consequens immutabilis, non sic in foro domicilij, ibid.nu.34.
Frater non excluditur à fratris ab intestato successione, propter filium legitimatum defuncti, conf. 4.nu.1.
Fratre defuncto sine liberis, primogenita, etiam maritata excludit sororem in capillo in successione feudi, etiam vigore pragmaticæ, dictæ la Filingera conf.64.nu.1.
Fratres superstites æqualiter succedunt, defuncto fratre absque liberis, nec extantibus parentibus, præterquam in bonis feudalibus, in quibus maior natu succedit, conf.3.nu.22.
Fratres proprijs nominibus ad inuicem substituti, nulla habita de hæreditarijs portionibus consideratione, ad viriles debent admitti, conf. 13. numer.4.
Fraudator latitans, qui & foro cedere dicitur, neque dominium, neque administrationem perdit rerum suarum, conf.94. nu.17.
Fraudator contrahit, paciscitur, stipulatur, pignori apponit, & vendit, & solum actione Prætoris intra annum rescinditur, quod in fraudem creditorum gestum appareat, ibid.nu.18.
Fraudatore latitante, datur curator bonis eius, iurium seruandorum causa, ibid.nu.20.
Fraus, nec simulatio generaliter in contractu sunt præsumendæ, sed potius bona fides, conf. 57. numer.3.
Fraus, & simulatio, quando non debent admitti, ibid. num.39.
Fraus in feudis non potest considerari, respectu creditorum anteriorum, qui assensu carent, conf. 94. num.32.
Fructus collecti, & à solo separati, & pecuniæ collectæ à Principe ex Principatu, dicuntur priuatum patrimonium Principis, liberèq. de eo disponit, conf.3.nu.24.
Fructus beneficij à solo separati, non dicuntur ecclesiastici, sed temporales, ibid.nu.25.
Fructus beneficij Ordinis Hierosolymitani, durante vacantia beneficij, sunt successoris, & applicantur ad vtilitatem beneficij, conf.34.nu.7.
Fructus Commendæ alicui collatæ, quamuis ab alio fuerit occupata, debent restitui prouiso, & non Ordini, cum expensis, & laboribus prouisi recuperentur, ibid.nu.14.
Fructus recollecti antea quam dies legati cedat, vel ante aditam hæreditatem, dicuntur bona hæreditaria, conf.63.nu.3.
Fructus non producitur ex radice infecta, conf. 65. num.5.
Fructus, & fructus fructuum, cum omnibus accessionibus debentur cohæredi, conf.117.nu.10.
Fructus dicuntur, deductis expensis naturaliter tantum, secùs ciuiliter, conf.118.nu.22.
Fructuum si fiat mentio inter contrahentes, debet intelligi, non deductis expensis, ibid nu.23.
Fundare quis se non potest ex actu impugnato, conf. 35.nu.28.
Functiones fiscales, connumerantur inter regalia, conf 21.nu.7.
Futura sunt in incerto, apud homines, conf. 105. num.15.

G

Gabriel.conf.115.num.11.lib.1. declaratur conf. 24.nu.25.
Gemmæ, aurum, argentum, picturæ, statuæ, & alia pretiosa mobilia ex fructibus, & pecunijs Principatus collectis parata tanquam priuatum Principis patrimonium, etiam ad extraneos hæredes, non ad successorem in Principatu spectant, conf. 3.nu.26.
Geminatio verborum, ampliſſimum recipit sensum, conf.39.nu.4.
Generalia, generaliter sunt intelligenda, & generaliter operantur, etiam in odiosis, conf. 68. numer.5.
Generalitati per specialem denominationem derogatur, cum ad aliam personam referri non potest. conf.82.nu.8.
Genus in testamento relictum, restringitur ad species in codicillis enumeratas, conf.69.nu.9.
Generi per speciem derogatur, quando agitur de diuersis dispositionibus inter diuersas personas, non autem in eadem dispositione, & inter easdem personas, ibid.nu.26.
Germaniæ in Comitijs, exceptis Principibus, Electori-

Aoribus, reliqui pro ordine ætatum præcedunt, conſ.105.nu.5.

Geſta coram Conſulibus poſt inhibitionem, ſunt reuocanda,tanquam nulla,& attentata, conſ.77. numer.8.

Gloſ.& text. in l.ſtipulatio iſta,§.ſicut ff.de verbor. obligat.declarantur,conſ.106.ſub nu.39.

Gloſ.opinionem in l.1.C.de impub.in verb.ex diſparibus,omnes ſequuntur, conſ.15.nu.3.

Gomezij doctrina ad l.Tauri 45.nu.66. verſ.4.concluſ.diſcutitur,conſ.5. nu.11.

Gratia contra iuris diſpoſitionem conceſſa, ob partium importunitatem conceſſa cenſetur, conſ. 30. num.81.

Gratia reſtitutionis conceſſa, intelligitur quoad pœnam,non quoad bona, conſ. 114.nu.25.

Grauari quis non debet ex facto alieno, conſ.81. numer.22.

Grauatus reſtituere, cogi poteſt ad cautionem præſtandam, de conſeruanda hæreditate,conſ.44. numer.25.

Grauatus reſtituere poſt mortem, ita vt non poſſit diſponere, niſi de quarta parte,an detrahet trebellianicam,ibid.nu.26.

Gubernium,& Rectoratum Studij differunt, & inter facultatem aperiendi, & retinendi ſtudium etiam eſt differentia,conſ.130.nu.31.

H

HAbilitas vtriuſque ſexus ad ſuccedendum, ſi adeſt, nulla fit extenſio, ſed comprehenſio, conſ.65.nu.34.

Habilitas vtriuſque extremi concurrere debet in fictionibus introducendis,conſ.123.nu.5.

Habitatio ſeorſum à patre cum geſtione negotiorum infert emancipationem, ſi tamen filius alleget, vti emancipatus iſta facere velle,conſ.46.nu.14.

Habitus, profeſſorum ſuſceptio, & delatio illius per plures annos, inter coniecturas tacitæ profeſſionis eſt, conſ.66.nu.3.

Hæredes extranei,& fœminæ veniunt,feudo conceſſo alicui pro ſe,& omnibus hæredibus, aut quibuſcumque ſuis hæredibus,conſ.2.nu.5.

Hæreditatis petitio competit etiam contra eum, qui negat ſe hæredem,conſ.5.nu.3.

Hæreditatis petitionis natura eſt,vt reus condemnetur ad reſtitutionem, & actor docens de iure ſuo declaretur hæres,ibid.nu.4.& 8.

Hæreditatis in petitione partes Iudicis ſunt, declarare actorem hæredem, abſque vlla ſpecificatione bonorum,ibid.nu.5.

Hæreditatis petitione, fruſtra agit, qui aduerſarium poſſidere non probat, ibid.nu.9.

Hæreditatis in petitione,an etiam ſi reus non contendat, ſe eſſe hæredem, poſſit condemnari, ibidem num.7.

Hæreditatis petitionis in iudicio, quale ſit Iudicis officium,ibid.nu 12.

Hæredem ſe declarari pro parte poteſt quis petere, conſ.6.nu.2.

Hæreditatis petitio generalis admittitur in iudicio vniuerſali,conſ.6.nu.6.

Hæreditas eſt nomen iuris, complectens vniuerſum ius defuncti,ibid.nu.14.& conſ.8.nu.9.

Hæredem ſe proportionabiliter patris,matris, & fratris declarari quis petere poteſt, conſ.7.nu.1.

Hæreditatis petitionis iudicium eſt vniuerſale,conſ. 7.nu.2.

Hæreditatis petitionis iudicium cœptum prius eſt determinandum,ibid.nu.5.

Hæreditatis petitionis in iudicio, concluſio ſumitur reſpectu agentis,non conuenti, conſ.8.nu.14.

Hæres vniuerſalis propriè, & verè hæres eſt, conſ. 12.nu.3.

Hæres particularis habetur loco legatarij, ibidem num.15.

Hæres tunc grauatus cenſetur, cum expreſsè onus imponitur,ibid.nu.19.

Hæres tenetur habere ratum factum defuncti,ibidem num.44.

Hæreditas per Iuriſconſultum diuiditur per quotas, & vncias, & non per partes, conſ. 15.numer. 4.

Hæredes in re certa ſunt potius legatarij, ibidem num.10.

Hæreditas non adita,non tranſmittitur, conſ.22.numer.6.

Hæres ſub conditione non poteſt interim adire hæreditatem,conſ.23.nu.2.

Hæredum appellatione,extranei quoque continentur, conſ.40.nu.12.

Hæredis nomen in fideicommiſſis,ad liberos dumtaxat accommodatur, ibid.nu.45.

Hæredes,vniuerſi iuris ſunt ſucceſſores, conſ.43.numer.21.

Hæres is cenſetur inſtitutus, qui poſt legata ad reliqua omnia bona vocatur,conſ.44. nu.7.

Hæredis inſtitutio,ex coniecturis colligitur, ibidem num.12.

Hæres, additione obligatur ad omnia onera hæreditatis,ibid.nu.34.

Hæres,ſi approbauit teſtamentum,& Scribentis perſonam reſpectu inſtitutionis, non poteſt reſpectu legati reluctari,conſ.60.nu.22.

Hæres petens exequutionem teſtamenti,videtur omnia contenta in eo approbare,ita vt non poſſit contrauenire,ibid.nu.37.

Hæreditas tota ibi eſſe cẽſetur,vbi maior ipſius pars reperitur, conſ.61.nu.36.

Hæreditates legibus deferuntur, non ex erronea hominum opinione, ibid.nu.39.

Hæres poteſt inſtitui ſub conditione, ſi pecuniam non petierit à debitore,conſ.63.nu.7.

Hæres, qui cenſetur vna, eademq. perſona cum defuncto non poteſt venire contra eius factum, conſ. 76.nu.22.

Hæres, vox, in conceſſione emphyteutica facta ab Eccleſia, interpretatur filius, conſ. 88. num. 2. & 7.

Hæres non poteſt venire aduerſus defuncti diſpoſitionem,conſ. 96.nu.13.& 28.

Hæres obligatur ex additione haereditatis, ibidem num. 27.

Hæredum appellatione, omnes hæredes continentur, etiam extranei,& etiam ſi de hæredibus ſuis dictũ ſit, in materia tamen tranſmiſſibili ad omnes hæredes,conſ.98.nu.15.

Hæredes Principum, quomodo ſumantur in Conſtit. Caroli IV. conſ.105.nu.32.

Hæreditas non potest adiri post triginta annos, cons. 107.num.26.
Hæres mittendus est in possessionem hæreditatis, producens testamentum non abrasum, nec vitiatum, neque cancellatum, sed omni exceptione ex sui parte absolutum, cons.111.nu.5.
Hæres potest liquidare instrumenta, & obligationes incusare, ibid.nu.8.
Hæres scriptus, pendente discussione validitatis testamenti, non est mittendus in possessionem, quando alius prætendit se esse hæredem, secus verò est in debitore defuncti, cons.eod.nu.9.
Hæres non tenetur exhibere totum testamentum, sed tantummodò particulam institutionis, ibidem num.12.
Hypotheca inducitur super redditibus Commendæ, ex concessione pensionis, & datur contra singularem, vel vniuersalem reddituum perceptorem, & dicitur actio in rem, quæ sequitur possessorem, cons. 67.num.13.
Hypothecæ, census, seruitutes continentur sub specie diminutionis feudi, cons.128.nu.9.
Homicida ad successionem illius, quem interfecit, non admittitur, sed à successione primi testatoris non excluditur, cons.114.nu.2.
Homicida non ipso iure, sed lata sententia excluditur ab interfecti successione, ibid.nu.4.& 14.
Homicidæ, quod tanquam indigno aufertur, fisco debetur, ibid.nu.5.
Homicidium sine dolo dicitur, quando actus ab initio fuit licitus, & lex permittebat ad propriam defensionem, & consanguineorum, cons. 79. numer.24.
Homicidium casu patratum, an sit puniendum, ibid. num.27.
Homicidij à pena excusatur quis, si occisus omnibus armis offensiuis munitus, eadem poterat facilitate armis offendere, qua faciebat verbis, cons. 80.num.4.
Homicidij à pena excusat nedum mortis, sed personalis iniuriæ periculum, ibid.nu.5.
Homicidium commissum ex causa præcedentis inimicitiæ, dicitur dolo commissum, ibid.nu.9.
Homicidium, præcedentibus verbis iniuriosis, ex improuiso, & ex mera rixa dicitur factum, ibidem num.10.
Hominem adstringere ad habitandum in certo loco, in pœnam delicti inuentum est, cons. 2. num. 71. & 89.
Homo præsumitur viuere vsque ad centum annos, cons.76.num.19.
Honor, & vita à pari procedunt, cons.78.nu.4.
Honoris proprij tutela, quibuslibet rebus præferri debet, cons.80.nu.1.
Hospitale non potest amplecti iudicium testatoris iuridicum pro suo commodo, & non legatarij, consil.60.num.11.

I

Iesuitæ debent legere, ergò studium est ipsorum, non valet consequentia, quia ipsi, & alij debent legere, cons.120.nu.28.
Ignorantia præsumitur in dubio in obligatione conditionali, cons.26.nu.15.
Ignorantia præsumitur propter longam absentiam, & remotam, quod dicitur, quando quis est extra Prouinciam, cons.52.nu.6.
Ignorans probabiliter se excommunicatum, irregularis non censetur celebrando, cons.eod.nu.7.
Ignorantia crassa nimis, & supina non excusat ab irregularitate, in quam absque contemptu non incurritur, ibid.nu.8.
Ignorans potest excommunicari quoad vinculum, non quoad pœnam, ibid.nu.15.
Ignorans non consentit, ibid.nu.11.
Ignorantia hæredis non excusat à cursu fatalium, cons.109.nu.3.
Ignorantia, & error excludit delictum, & excusat contrahentes, quia consensu, non autem ignorantia obligamur, cons.126.nu.7.
Ignorans aliquid, non præsumitur renunciasse, cons. 129.num.26.
Illatio non fit ex separatis, cons.4.nu.16.
Illatio non est facienda ex diuersis constitutionibus, & priuilegijs, cons.104. nu.17. & cons. 113. numer.16.
Illicitum, vt euitetur, interpretatio semper sumenda est, per quemcumque sensum verba capiãtur, etiam fingendo, cons.81.nu.25.
Illustrissimus Marchio Montis Maioris Panormitanus creatus est sub assertione Magistri Rationalis, non autem Magister Rationalis sub consideratione Marchionis, igitur qualitas Magistri Rationalis erit attendenda, cons. 29. numer. 14.
Immediatum dicitur, quod per rerum naturam continuatur, cons.65.nu.21.
Immunes à redditione computorum, testatoris præcepto, vel cautione præstanda, adhuc pro euitandis damnis tenentur, cons.11.nu.23.
Immunitas semel concessa, ad bona trahitur postea quæsita, cons.21.nu.29.
Immunitas concessa à Principe, non extenditur ad onera, quæ per Communitates imponuntur in suis necessitatibus, salua prærogatiua nobilitatis, cons. 89.num.16.
Immunitatis priuilegium, vide in verb. priuilegium immunitatis.
Impensæ factæ per patrem, vt filius ecclesiasticum beneficium consequatur, non imputantur in legitimam, cons.17.nu.22.
Impensæ factae pro infirmitatibus defuncti, sunt ab haerede satisfaciendae, cons.63.nu.11.
Imperator inter non subditos in arrogatione non decernit, cons.30.nu.59.
Imperator dicitur Dominus totius Mundi quoad omnimodam potestatem, & iurisdictionem, cons.31. num.3.
Imperator, & si nequeat in alienis terris exercere iurisdictionem, non tamen impeditur exercere ea, quae sunt voluntariae iurisdictionis, ibidem numer.5.
Imperator potest legitimare in terris non subditis, ibid.num.7.
Imperator, eslò quod in terris sibi non subditis nequeat legitimare, tamen creare Comitem non prohibetur, quoniam nulli praeiudicium infertur, sicut per legitimationem, ibid.nu.14.
Imperator potest extra proprium territorium creare

Docto-

Doctores, & Milites, & non requiritur causæ cognitio, ibid. nu. 15.
In alternatiuis conditionibus, sufficit alteram partem esse veram, conf. 40. nu. 11.
Inclusio vnius quoad expressa excludit cætera, conf. 1. nu. 30.
In continenti, quæ fiunt, censentur in esse, conf. 129. num. 39.
Incrementum feudi post primæuam concessionem accedens, ad feudatarium, an ad fiscum pertineat, conf. 21. nu. 1.
Incrementum feudo accedens, non vasallo, sed Domino quæritur, ibid. nu. 8. & 14.
Incrementum rei venditæ opera venditoris accedens, emptori non quæritur, ibid. nu. 9.
Incrementum feudo accedens, industria feudatarij, cui accrescat, ibid. nu. 11.
Incrementum, si accrescat feudo, soluitur æstimatio, ibid. nu. 12.
Incrementum naturaliter absque alicuius industria accedens feudo, cui acquiratur, ibid. nu. 13.
Incrementum eodem iure censetur cum principali, ibid. nu. 31.
Indefinita quando non æquipollet vniuersali, conf. 12. nu. 14. & quando æquipollet, ibid. nu. 16.
Indefinita locutio ex proprietate sermonis, vniuersali non æquipollet, conf. 65. nu. 10.
Indicia solemnia non requiruntur in enormissimis delictis, sicut in cæteris criminibus, nam eo casu potest procedi, iuris ordine non seruato, conf. 75. nu. 1. & quomodo, & quando procedatur, declaratur ibid. nu. 11.
Indicia diuersa non coniunguntur in criminalibus, conf. 79. nu. 14.
Indicia præsumpta, possunt esse ratione personæ, loci, & temporis, conf. 81. nu. 6.
Indicium, indicio tollitur, conf. 99. nu. 2.
Indicium idem, quod resultat ex dicto vnius testis, resultat etiam ex dicto plurium, ad instar plurium sociorum criminis, conf. 100. nu. 7.
Inducta ad conseruationem familiarum, quamuis præter ius commune, latam accipiunt interpretationem, conf. 61. nu. 21.
Indultum generaliter concessum non prodest carceratis, præsertim ijs, quorum delicta sunt publicata, conf. 70. nu. 1.
Indultum, si non remittit pœnam delicti in totum, sed differt ad aliquod tempus, durante scilicet bello, carceratis non prodest abolitio, licet generalis prodesset, tamen non carceratis, ibid. nu. 3.
Indultum generale etiam carceratis, & condemnatis prodesse solet ex consuetudine, ibid. nu. 4.
Indultum generale non procedit in crimine falsi, ibidem nu. 8.
Indultum præsumendum est esse concessum, ob partis remissionem, conf. 85. nu. 2.
Inferior à Principe, quæ possit in angarijs, & perangarijs, conf. 2. nu. 78.
Inferioribus Dominis à supremo non licet facere statuta contra ius commune, conf. eod. nu. 77. & explicatur nu. 94. ibid.
Infeudatio, propter obligationes debitas à vasallo Domino, & è contra, dicitur contractus feudalis nominatus, & propterea sine causa non potest dari reuocatio, conf. 125. nu. 27.
Ingressus Religionem, si disponat fauere Monasterij, an Monasterium excludat fideicommissarium conf. 40. nu. 1.
Inhabilitas medij in extremis, quorum inhabilitatem parit, conf. 65. nu. 4.
Inhibitio, quæ habet illa verba, si ita, &c. requirit causæ cognitionem, & in vim citationis resoluitur, conf. 130. nu. 9.
In his, quæ sunt facti, sine probatione non creditur, conf. 54. nu. 9.
Inimicitia præcedens, facit indicium contra inquisitum, conf. 115. nu. 1.
Inimicitia purgatur per amicitiam renouatam, ibid. num. 5.
Iniuria infertur filijs ex primo matrimonio, per secundas nuptias, conf. 42. nu. 5. & 16.
Iniuria non infertur volenti, & consentienti, conf. eodem nu. 17.
Iniuria non infertur socero, per transitum nurus ad secunda vota, ibid. nu. 28.
Iniuria illata vili seruo, ad vindictam rationabiliter deueniri non debet, conf. 80. nu. 11.
Iniuria verbalis fit, si quis dixerit alicui, mentiris, etiam si dictum sit, saluo honore tuo, & etiam si fuisset prouocatus, conf. 82. nu. 1.
Iniuria verbalis, etiam absenti fieri potest, conf. eod. num. 3.
Iniuria omnis præsumitur facta animo iniuriandi, nisi contrarium probetur, ibid. nu. 5.
Iniuria impersonaliter prolata, non excusat à pœna, conf. eod. nu. 6.
Iniuria generalis non dicitur, cum specialiter nomine alterius fuerit promulgatum bannum, & immediatè contra promulgantem dicat quis: chi vuol dire questo, mente per la gola, *ibid. nu. 7.*
Iniuriam atrocem, & inexcusabilem inferens, condemnandus est pœna extraordinaria, saltem Iudicis arbitrio, ibid. nu. 9.
Insinuationi, in donationibus, renunciari non potest, conf. 39. nu. 16.
Insinuatio, cuius gratia requiratur in donationibus, ibid. nu. 42.
Insinuatio in donationibus vltra 500. aureos est necessaria, & eius defectus per quæ suppleatur, conf. 39. nu. 5.
Institutio est de essentia testamenti, conf. 8. numer. 10.
Institutionis defectus in testamento, Principis authoritate, an possit suppleri, ibid. nu. 11.
Institutus in re certa, legatarij loco habetur, conf. 12. nu. 11. & conf. 13. nu. 7. & 10.
Instituti proprijs nominibus, si in substitutione ad eosdem habeatur relatio, etiam nominibus appellatiuis, censentur etiam proprijs nominibus substituti, conf. 13. nu. 5.
Instituens filios nomine proprio, illis postea substituens per verba, dictis hæredibus institutis, non adiecto, meis, non ideo nepotes comprehenduntur, conf. 14. nu. 13.
Institutis duobus in certis rebus, non dato alio hærede vniuersali, reliquum hæreditatis pro virili, & non pro valore rerum certarum, in quibus fuerint instituti, defertur, conf. 15. nu. 6.
Institutis pluribus in quotis, si aliqua quota ad assis perfectionem remaneat indisposita, illa diuiditur secun-

secundum portiones hæreditarias assignatas, ibidem nu.7.

Instituti *in rebus certis, & institutus vniuersalis non possunt sub vna appellatione hæredis vniuersalis, vel hæredum in rebus certis comprehendi, ibid.nu.13.*

Instituti *cum plures sint speciali nomine, & alij generaliter, tunc specialis nominatio, proximitas, & affectio attenditur, cons.16.nu.16.*

Institutus *post mortem alicuius cum incerta sit dies, dicitur sub conditione institutus, cons.23.nu.1.*

Institutus *post mortem primi instituti non censetur directo institutus, sed ad fideicommissum trahitur institutio, ibid.nu.4.*

Institutus *sub conditione, si Caius Cardinalis creatus non fuerit, si Caius creatur postea Cardinalis, non intelligitur Caius substitutus, sed conditionis defectus, & non Caius excludit substitutum, cons. 24. nu.24.*

Instituo, *verbum, quamlibet dispositionem significat, cons.40. nu.13.*

Institutio *hæredis caput, & basis cuiuscumque testamenti est, cons.44.nu.2.*

Institutio *hæredis, expressis verbis nominatim fieri debet, ibid.nu.3.*

Institutio *tacita, quæ ex verborum consequentia colligitur, etiam admittitur, ibid.nu.9.*

Institutio *hæredis, ex coniecturis colligitur, ibidem num.12.*

Instrumenta *conductionum, seù locationum factarum per Ciuitatem Messanensem de quamplurimis Doctoribus in varijs scientijs, probant quasi possessionem studij generalis, cons.130.nu.16.*

Instrumentum *potest exequi in loco destinatæ solutionis, si ibi vigeat statutum dans exequutionem instrumentis, etiam si promittens ibi non reperiatur, cons.35.nu.13.*

Instrumentum *simulatum, non est instrumentum, cons. 57. nu.11.*

Instrumentum *habens, & statim ostendens, in continenti dicitur probare, cons.64 nu.36.*

Instrumentis *fides adhibenda est aduersus producentem, cons.89 nu.28.*

Instrumentum, *in dubio dicitur vera, atque realis probatio, cons.126.nu.21.*

Intentio *finalis semper attendi debet, cons. 16. numer. 17.*

Intentio *non attenditur, legis dispositioni non consonans, cons.28.nu.18.*

Interdictum *vti possidetis conceditur ei, qui est in quasi possessione eligendi Magistratum, & à Domino vniuersitatis, vel ab alio nè eligat impeditur, cons.58.nu.6.*

Interdictum *quorum bonorum competit fideicommissario, cons.95.nu.10.*

Interesse *lucri cessantis, an dotis fauore possit taxari ab initio per partes, & deduci in pactum, cons. 55.nu.5.*

Interesse *duplex consideratur, bursale, & voluntatis, cons.128.nu.44.*

Interpretatio, *quæ ex proprijs verbis sumitur, cæteris maior est, cons.12.nu.1.*

Interpretatio *sumitur à frequenti vsu loquendi testatoris, ibid.nu.4.*

Interpretatio *sumitur à verisimili, ibid.nu.7. item à qualitate extrinseca, ibid.nu.8.*

Interpretari *non debemus in claris, cons.12.nu.32.*

Interpretatio *sumenda est in vltimis voluntatibus, quæ repetitionem excludit, cons.56.nu.1.*

Interpretatio *fauorabilis est facienda, quando agitur de soluenda pensione iam imposita, secus si de imponenda, cons.67.nu.23.*

Interpretatio *fauorabilior facienda est, vt alimentorum appellatione, vestes censeantur comprehensæ, cons.69.nu.21.*

Interpretatio, *in dubio sumenda est contra fiscum, cons.70.nu.7.*

Interpretatio *semper est sumenda, vt euitetur illicitum, per quemcumque sensum verba capiantur, etiam fingendo, cons.81.nu.25.*

Interpretatio *benignior semper sumenda est, ad euitandam pœnam, cons.92.nu.23.*

Intestatus *decedere vult, qui non disponit, cons. 4. num.19.*

Inuentarij *confectio ad eos pertinet, qui coguntur reddere rationes, cons.11.nu.6.& 27.*

Inuentarium *respicit probationem veritatis, nè bona occultari possint, ibid.nu.31.*

Inuestiti *si sint duo simul, cum pacto, vt vnusquisque succedat, factum vnius non nocet alteri, quia inuestitura est facta in personam amborum, consil. 127.nu.29.*

Inuestitura, *seù concessio facta per Paulum III. Duci Parmæ, & Placentiæ, quas facultates contineat, cons.2.nu.1.*

Inuestitura, *cuius virtute non succeditur, non præiudicat succedenti, cons.32.nu.7.*

Inuestitura *non arguit feudum, nisi in iurisdictionalibus, in cæteris ius tantum, ibid.nu.8. & 30.*

Inuestitura *sola non arguit feudum, nisi in iurisdictionalibus, limita quando res concessa, & sub generali inuestitura comprehensa ab alio possidebatur tempore inuestituræ, cons.33. nu.7.*

Inuestituræ *tenor in feudis seruandus, cons. 38. numer. 3.*

Inuestituræ *plures vbi sunt, à primis subsequentes intellectum recipiunt, ibid.nu.26.*

Inuestitura, *quæ fit pro se, & filijs, ac hæredibus suis vtriusque sexus, in defectum masculorum veniunt nepotes ex fœmina, cons 98.nu.27.*

Inuestituræ *verba, & tenor sunt perpendenda in contractu emphyteutico, sicut in feudis, cons. 106. num.30.*

Iudex *vigore generalis arbitrij non potest adhibere fidem testibus non iuratis, cons.2.nu.40.*

Iudex *suspectus in iudicando, & cognoscendo non est suspectus in delegando, ibid.nu.66.*

Iudicis *officium quale sit in iudicio petitionis hæreditatis, cons.5.nu.12.*

Iudex *etiam affinis Collitigantis, maximè si esset magnæ integritatis, & religionis, non remouetur à iudicando, cons.50.nu.8.*

Iudicem *suspectum, non quælibet affinitas arguit, ibid.num.9.*

Iudicem *alium deputare in locum alterius sine causa, est in maximum præiudicium partis collitigantis, propter impensas, ibid.nu.12.*

Iudex *eligendus est in loco viciniori, & non est trahenda pars ad loca remotiora, ibid.nu.13.*

Iudicis *arbitrio relinquitur, non autem vulgi opinioni,*

nioni, an conductor passus sit damnum vltra dimidiam fructuum, consil.74.nu.7. & 12.
Iudicis arbitrium circa remissionem mercedis regulari debet ex fide testium, & alijs probationibus, & coniecturis, ibid.nu.8.
Iudex an possit ad tormenta procedere absque indicijs, quando fuit ei concessum à Principe liberum arbitrium, consil.75.nu.6.& 9.
Iudex punitur, quando ex tortura illata absque indicijs sequitur mors, consil.eod.nu.8.
Iudicibus, si daretur facultas torquendi sine indicijs, illis delinquendi etiam occasio praberetur, ibid.nu.10.
Iudex non potest procedere contra delinquentem malæ conditionis, & famæ, nisi cum indicijs sufficientibus, ibid.nu.18.
Iudicis arbitrium debet esse iuri, & æquitati conueniens, quia non proprium arbitrium, sed publicum, & iuri consonum sequi debet, ibidem num.19.
Iudex non potest ex prima depositione testis variantis ferre sententiam, consil.79.nu.5.
Iudex, in dubijs semper benigniorem partem amplecti debet, ibid.nu.22.
Iudicem corrumpere tentans, punitur ac si corrupisset, consil.92.nu.3. Et maior est ratio in corrumpendo eum quam testem, ibid.nu.29.
Iudices in Ciuitate Messanensi non possunt eligi à Prorege, consil.104.nu.9.
Iudex, procedendo ad vlteriora, tacitè videtur reiecisse exceptionem oppositam, consil.107. num.21. & 24.
Iudicis factum, factum partis reputatur, consil. 109. num.7.
Iudices delegati per Sedem Apostolicam super alienatione rei ecclesiasticæ, debent adimplere formam, & tenorem eorum commissionis, alias decretum erit nullum, atque inualidum, consil. 112. num.15.
Iudices suspectos eos allegare, quos ipse procurauit, quis non potest, consil.113. nu.17.
Iudicis non sui prorogatio, fit stante destinatione solutionis, & dicitur legalis, consil.35.nu.16.
Iudex originis, vel domicilij, vtrum possit punire crimina extra proprium territorium commissa, consil. 125.nu 2.
Iudicandi consuetudo ex quibus inducatur, consil.21. num.41.
Iudicandum pro Fisco, iuxta receptam obseruationem, consil.21.nu.10.
Iudicandum idem est de legatis laicis relictis, & ad non pium vsum, consil.60.nu.5.
Iudicium idem est de principali, quod de accidentibus, ibid.nu.26.
Iudicium institutum per D. Ioannem Mariam de Malnepotibus coram Consilio Placentiæ contra Comitem Albertum Scotium, narratur consil. 2. num.2.
Iudicium vniuersale, facit silere particulare, consil. 7. num.4.
Iudicium petitionis hæreditatis cœptum prius est determinandum, ibid.nu.5.
Iudicium petitionis hæreditatis est vniuersale, ibidem num.2.
Iudicia plura multiplicari, & simul inuicem se impediri non debent, ibid.nu.6.
Iudicium non debet esse frustratorium, consil.70.nu.2.
Iudicium manutentionis, quia est summarijssimum, quàm aliud, pro iuribus incorporalibus expedit magis intentare, consil.130.nu.46.
Iudicium manutentionis dicitur facilius, & leuiores in eo sufficiunt probationes, & vnicus etiam testis sufficit, ibid. nu.48. Et in eo non datur appellatio, ibid.nu.49.
Iudicium dandi, & restituendi dotem, non potest dici esse diuersum, consil.36.nu.2.
Iunior excellentis scientiæ præfertur seniori indocto, consil.29.nu.49.
Iura, & actiones non possunt tradi, sed quasi tradi dicuntur, Domino iurium patiente vti iuribus, consil.1.nu.18.
Iura transgredi licitum est propter enormitatem delicti, quando constat reum verè deliquisse, secus in procedendo, consil.75. nu.14.
Iura transgredi permissum est Magistratibus maioribus, non minoribus, ibid.nu.16.
Iura omnia præsumunt pro Officiali, & omni publica persona, consil.81.nu.26.
Iuramenti vis in donationibus, consil. 39. num.6. 38. & seqq.
Iuramentum non supplet ignorantiam facti, & ad ignorata non porrigitur, ibid.nu.38.
Iuramento, tacita inest conditio, nisi per dolum, & errorem fuerit celebratus contractus, ibidem num.39.
Iuramento, non includitur noua causa, ibidem numer. 40.
Iuramentum tantum partis principalis non sufficit, vt possit Iudex ordinarius, seù delegatus vti suspectus remoueri, consil. 50.nu.7.
Iuramentum debet interpretari ad fauorem iurantis, consil.56 nu.9.
Iuramentum, & renunciatio, intelliguntur, rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus, consil. 64.num.11.
Iuramentum, & renunciatio, non extenduntur ad non cogitata, & incognita, ibid.nu.18.
Iuramentum vbi non vergit in dispendium salutis æternæ, omninò seruandum, etiam in minore, consil. 68. num.9.
Iuramentum transit ad hæredes mulieris, ibidem num.10.
Iuramentum super renunciatione authent. si qua mulier C. ad velleian. interposito, potius ex stylo Notarij, quàm ex pacto appositum præsumitur, ibid.num.41.
Iuramentum sequitur naturam actus, super quo interponitur, ibid.nu.42.
Iuramentum semper intelligitur, rebus sic stantibus, ibid. num 43.
Iuramentum non debet esse vinculum iniquitatis, ibidem num.45.
Iuramentum debet in se habere tres comites, veritatem, iudicium, atque iustitiam, ibidem numero 46.
Iuramentum, contractum ipso iure nullum non confirmat, ibid.nu.47.
Iuramentum non operatur, quando fuit obtenta absolutio, ibid.nu.52.
Iuramentum suppletorium deferendum est, quando

est semiplenè probatum, etiam per plures testes, cons. 97. nu. 10.

Iuramentum suppletorium non deferri, quando plures testes sunt examinati, declaratur ibidem numer. 11.

Iuramentum efficit, vt quæratur absenti actio, consil. 108. nu. 17.

Iuramentum est promissio facta Deo, qui vbique præsens est, & sic perindè Deo acquiritur actio, ibid. num. 18.

Iuramentum seruari semper debet, & quomodo id intelligatur, cons. 129. nu. 9.

Iuramentum habet vim certiorationis, ibid. num. 10. & 36.

Iuramentum continet in se clausulam, vt actus valeat omni meliori modo, ibid. nu. 11.

Iuramentum ligat contrahentes de iure diuino, & eius vis per ius ciuile nequaquam tollitur, ibid. num. 14.

Iuramentum non auget obligationem, ibidem numer. 16.

Iuramentum recipit omnes conditiones, limitationes, & exceptiones contractus, ibid. nu. 17.

Iuramentum non magis extenditur, quàm virtus promissionis patiatur, ibid. nu. 23.

Iuramentum non trahitur ad non cogitata, ibidem num. 25.

Iuramentum quanta facilitate apponatur in contractibus à Notarijs ex stylo ordinario, enarratur, ibid. nu. 27.

Iuramentum, vt seruari debeat, tria concomitantia requirit, ibid. nu. 34.

Iuramentum non excludit enormissimam læsionem, ibid. nu. 35.

Iuramentum quomodo rescindatur ex causa enormissimæ læsionis, latissimè traditur, ibidem numer. 44.

Iurans aliquid facturum, tenetur ad quantum facere potest, & non vltra, ibid nu. 32.

Iurans soluere in aliquo loco destinato, tenetur seruare iuramentum, etiam si obtinuit absolutionem ab eo, parte non citata, quia solum aperit viam agendi, & excusat à periurio, cons. 35. nu. 14.

Iurisdictio semel concessa, ad territorium postea auctum porrigitur, cons. 21. nu. 23.

Iurisdictio expirat expleto tempore, quo concessa est illa, cons. 28. nu. 4.

Iurisdictio extra locum exerceri non potest, ibidem num. 5.

Iurisdictio non prorogatur in reseruatis Principi, sine ipsius licentia, cons. 30. nu. 58.

Iurisdictio Iudicis non sui, absque Superioris consensu, quomodo possit à priuatis prorogari, consil. 35. num. 15.

Iurisdictionalia sunt indiuidua, consil. 38. numer. 42.

Iurisdictionis, fœminæ sunt incapaces, ibidem numer. 43.

Iurisdictio probatur per creationem Magistratuum, electionem Officialium, edicta publica, receptionem homagij, & exequutionem pœnæ capitalis, ac actus iudiciales condemnationis, atque absolutionis, cons. 47. nu. 1.

Iurisdictio, si semel exerceri contigerit, plenè probata intelligitur, ibid. nu. 2.

Iurisdictio facilius potest pertinere ad Archiepiscopum, cum sit persona publica, & cum de iure communi habeat illam, ibid. nu. 5.

Iurisdictio probatur ex concistoriali decreto prouisionis Ecclesiæ, ibid. nu. 6.

Iurisdictionis præcedentis reseruatio arguit concessionem in fauorem illius, cui reseruatur, ibidem num. 7.

Iurisdictio priuatiuè, & non cumulatiuè competit illi, quando concessa alteri generaliter est, & ipsi specialis, ibid. nu. 8.

Iurisdictio specialis à suo genere eximitur, ibidem num. 9.

Iurisdictio probatur, præscriptione longissimi temporis annorum 70. ibid. nu. 11.

Iurisdictio dicitur legitimè præscripta, vbi scientia interuenit & patientia illius, contra quem præscribitur, ibid. nu. 12.

Iurisdictio sine territorio esse non potest, & illi cohæret, ibid. nu. 15.

Iurisdictio actiuè est in Magistratu, passiuè in subditis, & territorio, ratione personarum in eo degentium, ibid. nu. 16.

Iurisdictio quoque, vt plurimum concessa videtur, concesso territorio, non è contra, ibidem numer. 17.

Iurisdictio est quid à territorio extrinsecum, & nihil commune habet cum eo, ibid. nu. 18.

Iurisdictio se habet ad territorium, sicut Nebula super Palude à Sole generata, ibidem numero 20.

Iurisdictio, non territorio, sed hominibus in eo degentibus redditur, ibid. nu. 21.

Iurisdictionem superesse absque territorio, quæ ipso territorio terminatur, absurdum, neque nouum est, ibid. nu. 23.

Iurisdictionem in dubio præsumitur quis in territorio habere, eo ipso, quod probat ipsum territorium habere, cons. 49. nu. 6.

Iurisdictio Parochiarum est circa forum pœnitentiale, & se extendit in Parochianos, iuxta territorium designatum, ibid. nu. 7.

Iurisdictio prorogata, dicitur eadem vt prima, cons. 59. num. 11.

Iurisdictio, quando est penes omnes Iudices loci originis cumulatiuè, præuentioni locus erit, consil. 125. num. 3.

Iurisdictio specialis alicui tributa, non tollit alteri habenti in eodem loco generalem, & ordinariam, ibid. num. 4.

Iurisdictio, quæ conceditur à lege, dicitur ordinaria, ibid. num. 5.

Iurisdictio specialis alicui concessa per verba taxatiua, non derogat alteri per prius habenti generalem cognitionem, ibid. nu. 6.

Iurisdictionem habens in Capitaneum, seù in officium reuocabile, valdè differt à iurisdictione, quam habet in feudum, ibid. nu. 12.

Iurisdictionem habens de iure communi in aliquo loco, habet illam tanquam Iudex in exteros ibi delinquentes, ibid. nu. 18.

Iurisdictio omnis residet apud Regem, nec minima potest exerceri, nisi Principis authoritate, quæ solum competit Imperiali Maiestati, ibidem num. 19.

Iurisdictio, eo ipso, quod est concessa, comprehendit etiam forenses nedum vasallos, & quomodo, vide latissimè, atque peramplè, ibid. nu. 21.
Iuris luendi cessio fit super feudo, vt vita durante sit Dominus feudi, cons. 127. nu. 12.
Iuris luendi venditio, differt à venditione feudi titulati, cons. 128. nu. 52.
Iuri suo, nemo renunciare videtur, cons. 106. numer. 26.
Ius accrescendi cessat in feudalibus, & emphyteuticis, post rem acquisitam, cons. 38. nu. 7.
Ius adeundi hæreditatem, an transmittatur per sororem, cons. 107. nu. 27.
Ius alteri quæsitum, non aufertur, consil. 29. numer. 13.
Ius confiscandi soli Principi competit, cons. 3. numer. 37.
Ius decimandi in feudo, arguit iurisdictionem, cons. 38. num. 47.
Ius exequutiuum transit ad hæredem, & ad legatarium, cons. 111. nu. 2.
Ius exequutiuum potest cedi, ibid. nu. 3.
Ius Francorum seruatur Neapoli, & in Ciuitate Auersæ, ita vt primogenitus tantum succedat in feudo, cons. 64. nu. 3.
Ius hæreditarium dicitur reale, quod cessat, vbi principale ius est contemplatum, cons. 83. nu. 9.
Ius particulare competens ex pacto, transmittitur ad successorem singularem, per clausulam generalem, sed requiritur expressa concessio, cons. 106. num. 7.
Iuspatronatus transferendi inter modos est donatio, cons. 76. nu. 1.
Iurispatronatus in donatione facta Ecclesiæ, vel alio pio loco non requiritur consensus Diœcesani, ibidem num. 2.
Iurispatronatus donatio facta laico, requirit Episcopi consensum, ibid. nu. 3.
Iurispatronatus in donatione consensus Ordinarij, quando debet interuenire, ibid. nu. 5.
Iuspatronatus in alium transferri non potest, ante Episcopi consensum, ibid. nu. 6.
Iurispatronatus, si fiant duæ donationes, prima sine consensu, & altera cum consensu, prævalet secunda, ibid. nu. 7. & 11.
Iurispatronatus in donatione, ad quem finem assensus Ordinarij requiratur, ibid nu. 8.
Iurispatronatus, si plures initio fuere patroni, ius ad vnum tantum temporis processu deuenire potest, qui illud cum consensu Episcopi transferre potest, ibid nu. 9.
Iuspatronatus cum eisdem conditionibus, cum quibus possidebatur, censetur translatum, ibidem numer. 10.
Iurispatronatus in donatione, quando non adest præmium, vel pretium, nec spes, nec qui donat est pupillus, aut minor, tunc nulla læsio potest considerari, ibid. num. 16.
Iurispatronatus simoniaca donatio tunc dicitur, quãdo non est facta simpliciter, & gratis, sed sub spe alicuius rei, ibid. nu. 17.
Iurispatronatus translatio fit ex permissione Episcopi, apud quem de iure residet, non patroni consensu, apud quem de gratia residet, ibid. nu. 25.
Iurispatronatus effectualis translatio, ex donatione tunc dicitur facta, quando superuenit consensus Episcopi, ibid. nu. 29.
Iurispatronatus donatio, est conditionalis, & stat in pendenti, donec sequatur Episcopi consensus, ibid. nu. 33. & 37.
Iuspatronatus potest patronus non iure suo alteri donare, sed ex permissione iuris, donec non præstetur assensus Superioris, ibid. nu. 34.
Ius percipiendi prouentus, decimas, vel collectas, quando ad futura porrigatur, cons. 21. nu. 28.
Ius plenum non dicitur, si quod adsit onus, quo dispo nendi facultas diminuatur, cons. 42. nu. 21.
Ius prohibendi, qui non habet, prohibere non potest, cons. 130. nu. 42.
Ius purè non tribuunt, quæ sunt in conditione, cons. 105 num. 12.
Ius succedendi à filiatione est separatum, cons. 4. numer. 15.
Ius succedendi potest in contractum deduci, cons. 6. num. 8.
Ius superueniens ex causa de præterito, idem operatur, quod ius præteritum validum, cons. 30. nu. 23. declaratur nu. 88.
Ius totum mutatur ex mutatione facti, cons. 2. numer. 20.

L

LAicus est incapax spiritualitatis, cons. 76. nu. 4.
Lambertini rationi, quam ille demonstratiuam appellat responsio, cons. 76. nu. 32. & hoc in materia Iurispatronatus donationis.
Latitatio, & paupertas reclamantis, non impedit cursum fatalium, cons. 109. nu. 1.
Laudemio soluto, emphyteusis etiam sine Domini cõsensu alienabilis est, cons 83. nu. 6.
Legatum est donatio quædam, cons. 1. nu. 7.
Legatum per alienationem ademptum censetur, non tamen per pignorationem, cons. 53. nu. 11.
Legatum in triennium, quod hæres singulis annis soluat legatario aliquam pecuniam pro centenario, dicitur vsura, cons. 55. nu. 8.
Legatum factum propter obsequia, dicitur pium, consil. 60. nu. 3.
Legatario, qui propria manu testamenti scriptionem exarauit, debetur legatum, quando manus ascribẽtis nullam præbet fidem testamento, sed aliunde robur, & authoritatem accipit, ibid. nu. 17. & 19.
Legatum factum familiæ, censetur factum pro seruitijs, & cessat pœna legis si quis legatum ad l. Cornel. de falsis, ibid nu. 23.
Legatum liberationis ab administratione futura, quid importet, cons. 63. nu. 5.
Legatum, quando censeatur factum, animo compensandi cum debito, ibid. nu. 12.
Legatum generale non est diminutum per species enumeratas, quia ex abundanti expressæ sunt, cons. 69. nu. 12.
Legatum vxori relictum omnium bonorum mobilium, & suppellectilium, in sua generalitate remanere debet, nec ad vsumfructum suppellectilium restringi, ibid. nu. 13.
Legati facti per sororem sorori pro dote, nihil ad patrem pertinet, etiam quoad vsumfructum, consil. 72. num. 1.

Legatum dotis non compensatur cum dote eidem ab alio promissa, ibid.nu.2.
Legatum à sorore relictum, non erit cum dote à patre constituta compensandum, ibid.nu.7.
Legatum factum patri pro maritanda filia, compensatur cum dote postea constituta, ibid.nu.8.
Legatum in testamento facto cum minori numero testium septem, non debetur, etiam in foro conscientiæ, cons.73. nu.2.
Legata re ecclesiastica, æstimatio debetur, cons. 96. num.2.
Legatum feudi, licet inualidum quoad corpus, erit tamen validum quoad æstimationem, ibidem numer.3.
Legata emphyteusi, æstimatio debetur, ibidem numer. 5.
Legati earum rerum, quarum commercium non est prohibi um, sed sub certa dumtaxat conditione alienantur, debetur æstimatio, ibid.nu.6.
Legatæ rei ex mente verisimili testatoris debetur æstimatio, quando res ipsa præstari non potest, ibid. num.9.
Legato feudo ex dispositione testatoris debetur æstimatio, ibid.nu.14.
Legata militia, æstimatio debetur, ibid.nu.17.
Legato feudo, æstimationem deberi, sæpè iudicatum, ibid.nu.29.
Legatarius debet habere fructus Castrorum, absque deductione expensarum, quando expensæ redderent legatum parum vtile, cons.118. nu.11.
Legem seruare sufficit, quamuis dura videatur, cons.2.nu.55.
Legem quisquis potest dicere, quam vult in re sua, & ita æquum fuit, vt lex eam obseruet, & dispositio valeat, etiam præter stricti iuris regulas, cons.108.nu.26.
Leges sunt intelligendæ, cæteris paribus, vt procedere possint earum dispositiones, cons. 29. numer.39.
Leges, vt locum non habeant quoad lucrum dotis, potest per pactum fieri, cons.46.nu.12.
Leges transgredi licitum est propter atrocitatem delicti, cons.75.nu.2. Idque declaratur ibid.num.15. & 16.
Legi imponenti solemnitatem, non renunciatur, cons. 39.nu.17.
Legis verba cui non conueniunt, nec legis conuenit dispositio, cons.105.nu.31.
Legi scriptæ, absque alia controuersia deseruiendum, ibid.nu.35.
Lex rebus, & non verbis imponenda est, cons.22.numer.13.
Lex exorbitans non extenditur vltra casum suum, cons.122. nu.22.
Lex seruanda est, licet dura sit, cons.128.nu.45.
Lex posterior, vel statutum derogat priori, quando posterior est primæ directè contraria, alias verò non, cons.125. nu.7.
L. Barbarius ff. de offic. Prætor. latè declaratur, cons. 128.nu. 50.
L. exigere ff. de iudic. declaratur in quibus casibus locum habeat. cons.1.nu.33.
L. fœminæ C. de secundis nuptijs dispositio est odiosa, & non extenditur, præterquam ad bona primi coniugis, cons.42.nu.14.
L. final. C. de edict. Diu. Adrian. toll. remedium est fauorabile, vt testamenta quamprimum exequantur, probatisq. requisitis, actor reo, etiam titulo possidenti, præfertur, cons.32.num.34. & cons.33. num.8.
L. final. prædictæ remedium non habet locum in hærede ab intestato succedente, ibid. nu.35. & cons. 33.nu.9.
L. hac edictali C. de secund. nupt. non habet locum, quando mulier disponit ad beneficium fratris, cons.122.nu.21.
L. hac edictali C. de secund. nupt. non habet locum, quando facta est donatio secundo viro recipienti, atque stipulanti pro filijs nascituris, ibidem numer.23.
L. libertas ff. de statu hominum explicatur, cons. 2. num.87.
L. penult. C. de oper. libert. explicatur, cons.2. nu.86.
L. prima C. de impub. regula quando procedat, cons. 14. num.11.
L. prima de negot. gest. intellectus traditur, cons.71. numer. 12.
L. qui balneum, & l. qui potior ff. qui pot. in pign. hab. intellectus traditur, cons.76.nu.38.
L. quod si nepotes de testam. tutel explicatur, cons. 65.nu.27.
L. quos nos in fin. ff. de verbor. signif. declaratur, consil.17.nu.5.
L. secunda C. de rescind. vendit. remedium quando spectat, cons.129.nu.46.
L. si conuenerit de iurisd. omn. iudic. quo casu non procedit, cons.35.nu.12.
L. si merces §. vis maior ff. locat. & conduct. & c. propter sterilitatem eod. tit. intellectus, cons.74.nu.5.
L. Statius florus §. Cornelio felici, declaratur, cons. 114.nu.22.
L. stipulatio ista §. sicut ff. de verbor. obligat. & eius glosa declarantur, cons.106 sub nu.39.
L. Titio centum §.2. ff. de condit. & demonstr. declaratur cons.2.nu.83. & 85.
L. vnica §. sed vt manifestetur C. de caduc. toll. declaratur, cons.15.nu.8.
L. vnicæ C. de plus petit. dispositio locum habet in re principali petita, secus in petitione censuum decursorum, cons.48.nu.23.
Legitima debetur filio iuxta numerum liberorum absque onere, & in specie fideicommissi, cons.16. nu.24. & 26.
Legitimam filius consequitur ex legis dispositione, non autem testatoris iudicio, ibid.nu.25.
Legitimæ renunciari potest, pecunia accepta, cons.17. num.18.
Legitima sub fideicommisso vniuersali non includitur, cons.95.nu.6.
Legitima liberis primi gradus potest prohiberi, quãdo sunt instituti in plus, quàm in legitima sub fideicommisso comprehenditur, ibid.nu.7.
Legitimæ onus imponi non potest, si nil aliud à testatore perueniat ad filium, cons.96.nu.21.
Legitima detrahitur de bonis omnibus hæreditarijs, ibid. nu.23.
Legitimati facultas succedendi regulatur à legitimatione tanquam à sua causa, cons.4. nu.2.
Legitimatio limitata valida est, & ita seruari debet ibid.nu.5.

Legitimatus eatenus succedit, quatenus in eius legitimatione est comprehensum, ibid. nu. 6.
Legitimatus ad certam partem, vltra illam non admittitur, ibid. nu. 7.
Legitimatus nec legitimam, nec eius supplementum petere potest, ibid. nu. 8.
Legitimatus trebellianicam retinere non potest, ibid. num. 9.
Legitimatus ad ea tantum, quæ illi pater assignauerit, à successione intestati excluditur, ibidem numer. 10.
Legitimatio limitata, est potius quædam dispensatio, ibid. nu. 13. & cons. 9. nu. 3.
Legitimatus si reputetur quis quoad quædam, & quoad reliqua non, monstruosum est, idq. quomodo procedat, declaratur, ibid. nu. 14.
Legitimatio generaliter concepta, ad specificata tantum refertur, ibid. nu. 17.
Legitimari pro parte quis non potest, nisi quoad partem successionis, ibid. nu. 18.
Legitimatus ad certa bona, non excludit proximiorem à iudicio vniuersali, cons. 9. nu. 2.
Legitimatus nihil differt à legitimo, cons. 30. nu. 7. & 9. præsertim per subsequens matrimonium nu. 10. sed ciuiliter nu. 63.
Legitimatus per rescriptum, ad successionem maioratus non admittitur, ibid. nu. 12.
Legitimatio per subsequens matrimonium, cæteris præfertur, cons. 30. nu. 11.
Legitimatio quid sit, ibid. nu. 13.
Legitimatio quod tempus respicit, ibid. nu. 14.
Legitimatus non est considerabilis, vbi de honore agitur, ibid. nu. 43.
Legitimatus dicitur fictè legitimus, ibid. nu. 48.
Legitimatus excluditur à feudorum, & maioratus successione, nisi ad id specialiter sit legitimatus, ibid. nu. 44.
Legitimatio, & dispensatio differunt, ibid. nu. 52.
Legitimatio, quando ad radices matrimonij retrotrahatur, ibid. nu. 54. & 55.
Legitimatio est de reseruatis Principi, ibidem numer. 57.
Legitimatio arrogationi similis, ibid. nu. 61.
Legitimum esse ex matrimonio, & propter matrimonium, differunt, cons. 30. nu. 65.
Legitimitas, & primogenitura, quando simul concurrere debeant, cons. 30. nu. 72.
Legitimitas secundum naturam requisita, non sufficit ciuiliter, ibid. nu. 73.
Legitimitas ex matrimonio putatiuo, bona fide in facie Ecclesiæ contracto, ad maioratus pertinet successionem, ibid. nu. 74.
Legitimari non potest per subsequens matrimonium, quorum parentes ob incestum copulari non poterant tempore conceptionis, ibid. nu. 84.
Legitimationis prolis susceptæ, & suscipiendæ diuersa ratio, ibid. nu. 87.
Læsio enormis dicitur, cum quis tempore contractus vltra dimidiam iusti pretij decipitur, cons. 74. nu. 4.
Læsus enormissimè dicitur, qui pro minori quantitate, maiorem, saltem ad duplum cessit, cons. 39. num. 21.
Læsionem enormissimam, semper ex ignorantia prodire censetur, ibid. nu. 34.
Læsio in sexta parte sufficit ad rescindendum actum, cons. 68. nu. 15.
Læsio ad rescindendum actum, quanta esse debeat, remittitur arbitrio Iudicis, ibid. nu. 16.
Læsio enormis, vel enormissima non comprehenditur sub generalibus clausulis renunciationis, & quanto magis sunt generales, eò maior læsio præsumitur, ibid. nu. 38.
Læsio magna in alienatione rei ecclesiasticæ, facit præsumere, quod non interuenerunt solemnitates requisitæ etiam ex diuturnitate longi temporis, cons. 112. nu. 10.
Læsio consideratur tribus modis, primo ex rei quantitate, seù magnitudine, secundò ex illius rei fertilitate, & redditu, tertio ex tenuissimo, & paruissimo censu, ibid. nu. 18.
Læsio sufficit in sexta parte ad rescindendum alienationem rei ecclesiasticæ, ibid. nu. 19.
Læsio vltra dimidiam iusti pretij, quando adest in alienatione rei, dolus præsumitur, ibidem numer. 20.
Læsionis Ecclesiæ in contractu, non solum status præsens, de iure inspicitur, sed etiam oculus ad id habetur, quod etiam de facto in futurum verisimiliter possit contingere, ibid. nu. 21.
Læsio non potest considerari in donatione, nec in fideiussione, & declaratur quomodo id intelligi debeat, cons. 129. nu. 45.
Liberatio est fauorabilis, & semper amplianda, cons. 70. nu. 5.
Liberatio generalis patri facta à filia, & genero de dote, non prodest patri quoad legatum factum ab alio eidem filiæ à patre exactum, cons. 72. numer. 13.
Libertatis ius, an infringatur, si quis coarctetur habitare in certa Ciuitate aliqua, cons. 2. nu. 67.
Libertas est naturalis facultas eius, quod cuiq. facere libet, ibid. nu. 69.
Libertas arbitrij, quæ in totum tolli non potest, nequit etiam arctari, ibid. nu. 70. & quomodo procedat, ibid. nu. 88.
Libri memorialium mercatoris non probant contra Scribentem, nec tenetur illos edere, cons. 77. nu. 6.
Licentia non potest concedi alij de imponendis pensionibus, quia solo Magno Magistro conceditur, cons. 67. nu. 19.
Licentiatus legitimè, vt quis dicatur, quid requiritur in Regno Neapolitano, cons. 62. nu. 17.
Licitum censetur, quod lege non prohibetur, cons. 92. num. 7.
Licitum est dare pecuniam alicui, ne quis molestetur in suo beneficio, ibid. nu. 9.
Limitata causa, limitatum parit effectum, cons. 21. nu. 15. cons. 85. nu 4. & cons. 114. nu. 37.
Limitatum aliquid esse, non est censendum, cum expressè non reperiatur immutatum, cons. 1. numer. 34.
Linea primogeniti, in infinitum est priuilegiata supra lineam secundogeniti, vt linea secundogeniti ad sequentem, cons. 105. nu. 24.
Liquidum per illiquidum in exequutiuis impediri non potest, cons. 43. nu. 10.
Liquida res dicitur, quæ apparet ex instrumento, quando ex forma statuti instrumentum habet exequutionem paratam, ibid. nu. 12.

Idem est, quando contra instrumentum nihil est, quod obijci possit, ibid. nu.13.
Liquidum, cum illiquido non compensatur, consil. 113. nu.16.
Liquidum dicitur, quod certum est, & nullam patitur controuersiam, neque etiam egeat probatione, cons.119.nu.3.
Lis esse potest inter patrem, & filium in potestate, ex causa aduentitiorum, cons.11.nu.24.
Literæ Apostolicæ valent etiam, quod non faciant mentionem de primis bullis, si primæ erant nullæ, & inualidæ, cons.76.nu.13.
Locatio rei ecclesiasticæ vltra triennium, non valet, cons.102.nu.9.
Locatio facta rei ecclesiasticæ vltra tempus permissum non subsistinetur pro tempore, quo fieri permittitur, cons.19.nu.9.
Locator non tenetur ad remissionem mercedis, si inter eum & conductorem conueniatur, vt damnum denuncietur, & à die denunciationis mercedis remissio debeatur, si non fiat denunciatio, etiam si aliunde sciat, cons.26.nu.14.& 16.
Locatio, & conductio se habent ad instar emptionis, & venditionis, ibid.nu.19.
Locumtenens gerens publicè officium, sciente Superiore, censetur præpositus ad illud officium, cons. 124.nu.2.
Locus in quo agitur, si non apponatur in scriptura, redditur inualida, cons.39.nu.11.
Locus contractus obseruatur in numeratione pecuniæ, cons.12.nu.35.
Loquutio generalis non extenditur ad casum aliàs prohibitum, nisi expressè de eo loquatur, cons.128. num.27.
Lucrum eatenus dicit quatenus superest, compensatis expensis, cons.72.nu.10.
Lusores dicuntur esse in lata culpa, cons.11.nu.19.

M

MAgistratibus maioribus permissum est iura transgredi, secus minoribus, cons. 75. numer.16.
Magistri Rationalis Regni Siciliæ munus est, de regijs rationibus cognoscere, ideoq. Procurator Cæsaris appellatur, cons.29.nu.17.
Magistri Rationales dicuntur Comites sacrorum largitionum, ibid.nu.18.
Magistri Rationales post Regni Præsidem sedere debent, ibid.nu.19.
Magnatum mos est quædam consuetudo, seù forma viuendi, inducta inter Barones Regni, cons.122. num.1.
Magnatum mos efficit, vt mulier possit in articulo mortis disponere secundum ius commune, relicta filijs legitima, ibid.nu.3.
Magnatum mos multum differt à Consuetudine Capuani, & Nidi, ibid.nu.4.
Maioratus finis attendi debet, vt familiarum dignitas conseruetur, cons.30.nu.3.
Maioratus nominis significatio, ibid.nu.5.
Maiorotus ob prærogatiuam, natus ante illius erectionem, vel acquisitionem, cæteris postea natis omninò præfertur, ibid. nu.29. sed declaratur numer.98.
Maioratus ad successionem duo copulatiuè successionis tempore requiruntur, ibid.nu.33.
Maioratus, honorem, & dignitatem continet, ibidem num.47.
Maioratus ex constitutione, arguitur intentio constituentis, ibid.nu.50.
Maioratum erigentis intentio, ibid.nu.62.& 67.
Maior ætate, præfertur alijs cæteris paribus, cons. 105.nu.1.
Maior natus, si ad successionem vocatur, ratio maioris ætatis semper habenda, cons.105.nu.40.
Maioris natus, & primogeniti, differentia, ibidem num 41.
Maleficium puniri non debet, quando non adfuit dolus, & culpa, cons.79.nu.23.
Maleficium ex pluribus causis præsumitur, cons.81. num.8.
Mandatum factum à tutrice, non operatur in bonis proprijs, quia aliua mandatum requiritur proprio nomine, cons.35.nu.27.
Mandatum exequutiuum obtentum vigore sententiæ Iudicis laici contra personas Ecclesiasticas est nullum, quia non vt Iudex, sed vt priuatus censetur, cons.37.nu.1.
Mandatum recipiens quis à debitore de soluendo creditoribus, an ipsis propterea teneatur, cons.39. num.29.
Mandatum de soluendo creditoribus, an morte mandantis extinguatur, ibid.nu.31.
Mandatum in negotiorum gestore, quando ex præsentia, & patientia Domini præsumatur, cons. 71. num.14.
Mandatum expressum Domini requiritur, quando actus potest redundare in ipsius commodum, & incommodum. ibid.nu.15.
Mandatum non præsumitur ad illicita facienda, nisi pluribus concurrentibus, cons.81.nu.23.
Mandatum tunc præsumitur, quando tria præcedunt, videlicet inimicitia capitalis, allocutio ante delictum, & quod delictum sit commissum statim post allocutionem, cons.115.nu.6.
Mandatum non præsumitur, quando delinquens erat pariter inimicus, ibid.nu.7.
Marchionalis dignitatis notoria est nobilitas, & sine magna consideratione non conceditur, cons.29. num.20.
Marchionalis dignitatis priuilegium concessum ex motu proprio, erit interpretandum quo fauorabilius ipsi Marchioni esse possit, ibidem numer.29.
Marchionalis dignitas in Regno Siciliæ reperitur in possessionem, vt præferatur cæteris Magistratibus, & obtineat primum locum post Excellentissimum Proregem, ibid.nu.34.& 35.
Marchionalis dignitas semel collata à Principe sit inseparabilis à persona, & illi annectit, & priorem auget, & persona illustrior efficitur, ibidem num.46.
Mariti defuncti memoria, secundis nuptijs afficitur, cons.42.nu.15.& 28.
Mariti scientia supplet ignorantiam vxoris, consil. 129.nu.30.
Maritus non tenetur soluto matrimonio de peculio serui dotalis, quando contemplatione mariti seruus fuisset hæres institutus, cons.43.nu.11.

Maritus, qui potest agere vti legitimus administrator vxoris, si agit vt procurator, iudicium erit nullum, cons. 107. *nu.* 3.
Masculinitatis qualitas naturalis, & ciuilis, cons. 20. *num.* 20.
Masculinitatis qualitas adiecta in testamento reuocato, operatur repetitionem in dispositis in sequenti testamento, ibid. nu. 29.
Masculorum descendentium appellatione, masculi, & fœminæ continentur, cons. 61. *nu.* 17.
Masculorum appellatione, an contineatur natus ex filia, cons. 65. *nu.* 6.
Masculorum appellatione, masculi ex masculis intelliguntur, ibid. nu. 8.
Masculi præstantiores sunt fœminis, & ad eos naturale hominum votum magis defertur, ibidem num. 12.
Masculinum ex proprietate termini non concipit fœmininum, ibid. nu. 9. *Quando autem concipiat, ibid. nu.* 11.
Masculinum concipit fœmininum, si in defectum filiorum, & descendentium ab eis vocetur extraneus, cons. eod. nu. 19.
Masculinum concipit fœmininum in dispositione testamentaria, ibid. nu. 21.
Masculi, & fœminæ, si simul supersint, masculinum non concipit fœmininum, ibid. nu. 33.
Mater tenetur conficere inuentarium bonorum sui filij, cons. 11. *num.* 29. *Inter patrem, & matrem non est multum dissimilis ratio in ijs casibus, ibid. num.* 30.
Mater transiens ad secunda vota an teneatur bona auita filijs reseruare quoad proprietatem, cons. 42. *num.* 1.
Mater ad filiorum successionem quoad proprietatem, quarè non admittatur, cons. 42. *nu.* 16.
Mater transiens ad secunda vota de consensu, vel expresso, vel tacito filiorum, eis non videtur inferre iniuriam, ibid. nu. 18.
Mater non rectè filiorum tutelam administrans, an poterit à proprietate bonorum excludi, quæ per eorum patrem ei obuenerunt, ibid. nu. 23.
Mater, masculos si instituat, eisq. substituat, conseruationem familiæ mariti respexisse intelligitur, cons. 61. *nu.* 28.
Mater, ob affectum in filios in delatione tutelæ, fauore filiorum renunciat secundis nuptijs, velleiano, & omni legum auxilio, cons. 69. *nu.* 19.
Mater potest dotem suam totam alienare, non obstante superexistentia filiorum, iusta tamen causa suadente, atque rationabili, cons. 122. *nu.* 14.
Materia priuatiua dicitur pœnalis, & omnis priuatio dicitur pœna, cons. 42. *nu.* 24.
Matrimonij fauore, omnis præcedens macula abstergitur, cons. 30. *nu.* 28.
Matrimonium putatiuum non est, inter scientes impedimentum, ibid. nu. 83.
Matrimonium est viri, & vxoris coniunctio, cons. 43. *nu.* 13.
Matrimonij in contractu, requiritur exuberantia bonæ fidei, adeò vt dolus ipso iure pauca in contractu adiecta vitiat, cons. 123. *nu.* 9.
Medium sapit naturam extremorum, non tamen in publicum præiudicium, cons. 89. *nu.* 33.
Meliorationibus factis in re potest quis pro eis rem retinere, & non solum datur actio, sed etiam exceptio, cons. 120. *nu.* 1.
Meliorationes non solum dicuntur, quando factæ sunt in re, sed etiam pro omni debito contracto, occasione illius rei, ibid. nu. 2.
Meliorationes, & expensæ, non solum debentur in re allodiali, sed etiam in re feudali, ibidem numer. 3.
Meliorare feudum dicitur ille, qui soluit vitam militiam debitam super feudo, ibid. nu. 4.
Meliorationem fecisse in rem dicitur, qui eam liberat ab aliquo onere, vel acquirit seruitutem, ita vt res deinde vti libera, & exempta habeatur, ibidem num. 6.
Menoch. cons. 51. *&* 257. *num.* 36. *vol.* 3. *declarantur cons.* 62. *nu.* 16.
Mens potius, quàm verba inspicitur in fideicommissis, cons. 13. *nu.* 3.
Mens declaratur ex prohemio, cons. 125. *nu.* 9.
Mensuratio, æstimatio, & certum pretium arguunt contractum emptionis, & venditionis, cons. 57. *num.* 19.
Mensuratio, vide in verb. Perticatio.
Messanensis Ciuitas, quæ priuilegia habeat, cons. 104. *per totum, vide in verb. Ciuitas.*
Metus, siue iustus, siue iniustus, ab omni culpa excusat, cons. 80. *nu.* 6.
Ministri Cameræ, si negligunt capere possessionem molendini, non præiudicant Fisco, cons. 33. *numer.* 19.
Minor, ob iuramentum, an careat beneficio restitutionis in integrum, cons. 129. *nu.* 13. *&* 40.
Moderamen inculpatæ tutelæ, tam respectu temporis, quàm armorum excusat ab homicidio, cons. 80. *numer.* 8.
Molendinum, & reliqua feudalia comprehenduntur, Castro concesso cum pertinentijs vti feudali, consil. 33. *nu.* 5.
Molendinum ædificatum in flumine publico non potest possideri sine concessione, & titulo habito à Principe, ibid. nu. 15.
Molendinum si reperitur accatastatum tanquam allodiale, non tamen dicitur allodiale, si de eo non soluitur, sed erit feudale, ibid. nu. 17.
Monasterij assertioni non statur, quod res sit sterilis, atque parua, & nullius vtilitatis, cons. 112. *num.* 22.
Monasterium, an excludat fideicommissarium, si ingressus religionem disponat fauore monasterij, cons. 40. *nu.* 1.
Monasterium non excluditur, per conditionem si sine filijs decesserit, ibid. nu. 16.
Monasterium habetur loco filij, ibid. num. 17. 63. *& seqq.*
Monasterium, nè loco filij habeatur, an testator prohibere possit, ibid. nu. 63.
Monasterij fauor non est tantus, vt libera testatoris voluntas ex eo impediatur, ibid. nu. 64.
Monasterium hæres institutus à grauato, non excludit substitutum, ibid. nu. 65.
Monitus peremptorie, vnica citatione pro trina, si tamen iustam causam habebat, vt crederet, non esse deueniendum ad excommunicationem, verè contumax non debet existimari, consil. 52. *numer.* 1.

Montes dicuntur proprij, atque verè confines, & naturales, conſ.126.nu.19.
Mortis tempus, conditionem arguit, conſ.42. numer.11.
Mors eſt quid facti, & facta non præſumuntur, niſi probentur, conſ.76.nu.20.
Mors ciuilis, & naturalis iunc æquiparantur, quando idem ex ipſis reſultaret effectus, conſ.114. numer.16.
Mortuo naturaliter ſuccedunt venientes ab inteſtato, bannito autem fiſcus, ibid.nu.17.
Mortuus ciuiliter poteſt reuiuiſcere, in gratiam Principis rediens, ibid.nu.18.
Mortis conditio, in naturali, non autem ciuili, & ſic in caſu vero, non autem ficto verificari debet, ibid. num.19.
Mulctæ, & confiſcationes, an cenſeantur, vt cæteri fructus naturales, conſ.3.nu.36. & 38.
Mulctæ, & confiſcationes vti fructus iuriſdictionis cum feudo non tranſeunt, ſed vt cæteri fructus inter hæredes diuiduntur, ibid.nu.39.
Mulier non debet remanere indotata, propter fideicommiſſum, conſ.36. nu.4. Ad ipſam non pertinet viri ſubſtantiam perquirere, & illam æſtimare, ibid. nu.5.
Mulieri non poteſt culpa imputari, quod virum duxit obnoxium fideicommiſſo, ibid.nu.6.
Mulier eſt ſuæ familiæ caput, & finis, conſ. 65. numer.17.
Mulieri non ſuccurritur, quando pretium ad eam peruenit, conſ.68.nu.2.
Mulieri per velleianum, ratione ſexus fragilitatis, vel ex cauſa ſubueniri, non tamen ratione iuramenti videtur, ibid.nu.8.
Mulier non læſa, an iuuetur velleiano, ibidem numer.12.
Mulier dicitur enormiſſimè læſa, quando remanet indotata, idque Reipublicæ intereſt, ibidem numer.17.
Mulier, ſi pro viro intercedit, nullum præiudicium ſibi inferre poteſt, ibid.nu.18.
Mulier enormiſſimè dicitur læſa, quando pretium prædij dotalis ad eam non peruenit, ibidem numer. 19.
Mulieres nobiles, & honeſtæ inducuntur ad interceſſionem faciendam perſuaſionibus, blanditijs, & in illis non exigitur ille metus, qui in viris, ibid. num.22.
Mulieris interceſſio, nullo modo admitti poteſt, etiam ſi qualitates aliquæ concurrant, ibidem numer.28.
Mulier poteſt ſuam interceſſionem reuocare, atque obligationem, ibid.nu.31.
Mulier expreſsè renunciando auth. ſi qua mulier C. ad velleian. etiam cum iuramento, ſibi non præiudicat, ibid.nu.40.
Mulier, qua facilitate inducitur ad ſe obligandum, & intercedendum pro viro, & renunciandum, eadem ad iurandum, ibid.nu.50.
Mulier, inſpecta Conſuetudine Auerſana, nato filio, priuata eſt dote, & in ea nullam ſpem reconualidationis habet iure ſucceſſionis, ſed ea mortua ad hæredes viri vadit, conſ.110.nu.15.& 17.
Mulier, quæ contraxit primo loco matrimonium ſecundum conſuetudinem Sedilium Capuani, & Nidi, poteſt ſecundo nubendo contrahere more Magnatum, in præiudicium filiorum, conſ.122.num.5. 20.& 24.
Mulier habens filios, poteſt in ſua vltima voluntate eis relinquere de decem partibus vnam tantum, ſecus verò inter viuos, ibid.nu.7.
Mulier ſecundo nubendo poteſt facere pactum viro de dote lucranda, quia non eſt factum in vltima voluntate, ſed inter viuos, ibid.nu.8.& 12.
Mulier ſecundo nubendo poteſt in præiudicium filij, quam velit conditionem apponere doti, ibidem num.9.
Mulier, conſtante matrimonio bona ſtabilia in dotem data non poteſt alienare, niſi ex iuſta, rationabili, & neceſſaria cauſa, ibid.nu.10.
Mulier donare poteſt benemerenti, quia ſufficit, quod adſit cauſa iuſta, licet non neceſſaria, ibid.num.11. & 17.
Mulieres maritari, publicè intereſt, ad ſobolem procreandam, ibid.nu.13.
Mulier carens filijs non poteſt diſponere, niſi de medietate, in præiudicium agnatorum, ibidem num.15.
Mulier in totum poteſt alienare in vita, in præiudicium agnatorum, fraude tamen ceſſante, ibidem num.16.
Mulier, quando ſecundo nubit, dicitur iuſta cauſa alienandi dotem, ibid.nu.19.
Mulier, quæ dedit dotem, & à marito lucrata non eſt, quia fuit cuicta, non meretur antefatum, conſ. 123.nu.10.
Mulier, ſi pro filio fideiuſſerit, & renunciauerit generaliter omni legum auxilio, an iuxta pragmaticas Regni Siciliæ iuuari poſſit beneficio velleiani, conſ.129.nu.1.
Mulier fideiubens pro filio, iuuatur beneficio velleiani, ibid.nu.2.
Mulier, ſi in iudicio ſine iuramento fideiuſſerit, & renunciauerit, velleiano non iuuatur, ibidem numer.3.
Mulier renuncians omni legum auxilio, non per hoc excluditur à beneficio velleiani, ibidem numer.6.
Mulier, an iuuetur velleiano, ſi in contractu non adſit renunciatio, ſed contractus ſit ſolummodo iuratus, ibid.nu.7.
Mulier excuſatur ab ignorantia iuris in caſibus à iure expreſſis, ibid.nu.24.
Mulier fideiubens, ſi ſoluerit, numquid poſſit deinde repetere, declaratur, ibid.nu.43.
Mulier fideiubens in plus quàm ipſa poſſideat, dicitur enormiſsimè læſa, ibid.nu.47.
Multiplicatio, & cumulatio dignitatum tanquam certum argumentum meritoram illuſtriorem quèuis reddunt, & digniorem cæteris præferendum, conſ.29.nu.16.

N

Nati ex matrimonio putatiuo, ſubſequens excludunt, conſ.30.nu.18. declaratur nu.84.
Nati ex matrimonio contracto de facto, licet diſpenſatione confirmato, in maioratu non ſuccedunt, niſi prolis ſuſceptæ mentio facta ſit, ibid. nu. 19.& 20.

Natus ex illegitimo matrimonio, in Episcopum eligi non potest, sufficit tamen ex subsequenti matrimonio fuisse legitimatum, cons.30. num.26. & 27. & quando procedat nu.94.
Naturale votum magis ad descendentes masculos ex filia, vel nepte, quam ad extraneos defertur, cons.65.nu.32.
Naturalem instinctum sufficit probare, ad fundandam intentionem, cons.68.nu.21.
Naturaliter ad antidora tenemur, cons.92.nu.24.
Naturaliter, quod præstare debemus, possumus ad ciuilem obligationem transferre, ibid.nu.25.
Necessitas residendi excludit liberam voluntatem, cons.28.nu.11.
Necessitas vrgens, & euidens vtilitas non sufficiunt in alienatione rei ecclesiasticæ, cons.102.num.6. limita ibid.nu.7.
Necessitas, & vtilitas Monasterij requiritur ad alienationem rei ecclesiasticæ, quæ sunt exprimendæ, cons.112.nu.1.
Necessitas, & vtilitas requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ, tempore alienationis, & non post factam alienationem, ibid.nu.5.
Negatiua magis negat, quàm ponat affirmatiua, cons. 20. nu 4.
Negatiua vniuersalis minimam partem excludit, modum etiam, atque tempus, cons.68. num.26. & æquiparatur clausulæ decreti annullatiuæ, tollitq. dispensandi facultatem, ibid.nu.27.
Negatiua ex affirmatiua resultans non indiget probatione, cons.86.nu.5.
Negans solutionem sibi factam, probare non tenetur, ibid.nu.6.
Negatiua simplex non coarctata loco, & tempore, est improbabilis, & non cadit in hominis sensum, cons.99.nu.6.
Negotiorum gestor, sine Domini mandato vendere non potest, cons.71.nu.11.& 13.
Nemini permittitur allegare turpitudinem suam, cons.57.nu.4.
Nemo præsumitur id dixisse, quod prius mente non concepit, cons.12.nu.2.
Nemo inuitus cogitur benefacere, cons.40.nu.61.
Nemo ex successoribus puniri debet ex delicto prædecessoris, cons.114.nu.9.
Nepos principaliter institutus, non ideò censetur etiam substitutus, cons.14.nu.1.
Nepos qui patris locum ingreditur, illius personam fictè assumit, cons.16. nu.10.
Nepotes in substitutione quando cum patruo concurrant, cons.16.nu.14.
Nepos ex sorore in feudis, an excludat amitam, cons. 20.num.13.
Nepotes ex fratre, descendentium appellatione non continentur, nec etiam appellatione nepotis, cons. 38. num.55.
Nepos ex fratre ex præsumpta voluntate testatoris, non comprehenditur, quando agitur de exclusione fœminarum, ibid nu.56.
Neptis ex filia, dicitur ex vnione filij instituti, cons. 65.num.20.
Nepotes, & filij eadem paterna affectione æstimãtur, ibid.num.23.
Nepos ex filia, non est de familia Aui, cons.98. numer.7.
Nepos ex filia dicitur ex proprio corpore Aui materni, ibid.nu.14.
Nepos ex filia succedit in feudo accepto ab Auo pro se, & filijs masculis, quia ex propria significatione, eorum appellatione continetur, ibid.nu.25.
Nepos ex filia, licet non sit de familia Aui, est tamen de ipsius genere, ibid.nu.32.
Nepotes, & pronepotes dicuntur descendere ex proprio corpore eorum progenitorum, cons. 105. numer. 26.
Nepos ex fratre præmortuo, in Electoratus successione excluditur à patruo, ibid.nu.30. & 36.
Nepos ab Auo in conditione positus, ad fideicommissum est vocatus, cons.114.nu.30.
Nihil est, quod clariori lumine præfulgeat, quàm recta fides, & obseruantia in Principe, cons. 58. num.17.
Nobilissimorum virorum dictis, & eloquijs est standum, cons.2.nu.10.
Nobilior, & dignior is dicitur, qui maioribus dignitatibus, atque honoribus fulget, cons. 29. numer. 15.
Nobilitas, quæ ex proprijs meritis trahit originem, est præclarior, cons.29.nu.23.
Nobiles fieri possunt ex priuilegio Principis non recognoscentis Superiorem, præsertim Imperatoris, & ij alijs præferuntur, cons.89.nu.1.
Nobiles ad personales operas præstandas minimè tenentur, ibid.nu.2.
Nobiles ad operas personales præstandas non tenentur, & cum illarum exercitium sit sordidum, sua nobilitate priuarentur exercendo, ibid.nu.5.
Nobiles à vilibus, ac sordidis quibuscumque ministerijs sunt immunes, ibid.nu.7.
Nobiles ad onera, quæ decent exerceri, & absque nobilitatis priuatione, exercere possent, ibidem nu.17.
Nobilis non est exemptus à muneribus realibus, pro rebus ab eo possessis, immò ad illa subeunda tenetur, ibid.nu.22.
Nobilis mercaturam vilium rerum, citra præiudicium nobilitatis, per alium exercere potest, dummodo non assistat, ibid.nu.23.
Nobilis, si vinum, vel frumentum proprium, etiam minutatim venderet, vel agrum suum coleret, non ideò ignobilis redderetur, ibid.nu.24.
Nominati speciali, & singulari, non generali, & collectiua nominatione admittuntur ad fideicommissum factum familiæ, cons.16.nu.8.
Nominati specialiter præferuntur vocatis in genere, & qui dicantur nominati in specie, vel in genere, cons.20.nu.11.
Nominatio testium non admittitur in causa, quæ nullam in contrarium probationem admittit, consil. 119. num.9.
Non probat hoc esse, quod ab hoc contingit abesse, cons.126.nu.15.
Notarij, seù Actuarij assertioni non creditur, si in instrumento dicat, de mandato Iudicis, inquisitus stipulatus est, cum clausula de non petendo recursum, & recurrendo ad Superiores, atque fideiussorem dederit, cons.81.nu.21.
Notario, an credatur, asserenti se notam habere manum Scribentis, cons.39.nu.14.
Notarius, conficiendo testamentum, potest sibi ascribere

bere legatum, pro salario, consil. 60. nu. 24.
Notario non creditur, qui conscripsit testamentum, in quo erant instituti venientes ab intestato, inter quos ipse Notarius esse profitebatur, & verè non erat, & testes contradicant, ibid. nu. 18.
Notarius potest stipulari pro infante, & absente, & actio quæritur sine cessione, & ratificatione, etiam quoad hypothecariam de dominio, atque possessione, consil. 108. nu. 2.
Notarius in locum serui publici successit, ibidem num. 15.
Notarius non potest nobis acquirere actionem, ipso iure directam, utilis namq. actio à Prætore nobis datur, ibid. nu. 16.
Notarius potest stipulari pro persona incerta, & pro futuro viro, etiam quod adhuc non sit in rerum natura, ibid. nu. 27.
Nouatio videtur inducta per transactionem factam, interuentu nouæ personæ, consil. 48. nu. 1.
Nouatio inducta est ob nouam dilationem solutioni adiectam, ibid. nu. 2.
Nouatio, ex coniecturis induci potest, ibid. nu. 3.
Nouatio non præsumitur, nisi fiat verbis expressis, etiam si noua persona interueniat, & dilatio concedatur, ibid. nu. 21.
Nullitates non possunt proponi post lapsum 30. annorum, consil. 36. nu. 7.

O

OBedientiæ bonum tunc sentitur, cum discolis Dominis flexis genibus obeditur, consil. 2. numer. 61.
Obligatio nulla oritur ex contractu, in quo solemnitates iuris, vel statuti non fuerint seruatæ, consil. 39. num. 43.
Obligatio naturalis nascitur ex minus solemni testamento, quoad legati præstationem, nec soluti datur repetitio, consil. 60. nu. 14.
Obligatio antidoralis ex seruitijs nascitur, & obligat etiam sub pœna peccati, ibid. nu. 28.
Obligationis renouatio quædam incipit per administrationis continuationem, & continuando, nouiter se obligasse censetur, consil. 90. nu. 11.
Occidens testatoris filium, habetur ac si ipsum testatorem interfecisset, consil. 114. nu. 7. & 41.
Occidens fratrem, nihil consequitur quoad successionem, sed locum facit proximioribus, ibidem numer. 47.
Offerens pro alio soluere, voluntariè obligatur, consil. 39. num. 28.
Officia omnia sunt pœnes Regem, & solum administratio conceditur, & ideò non transeunt ad hæredem, consil. 124. nu. 15.
Officiales in officijs commissis, dicuntur Vicarij Regis, & prouidere possunt de eorum Ministris, quando Rex non prouidit, at prouisos amouere non possunt, consil. 124. nu. 16.
Officiali publico in his, quæ ad eius officium spectant, est credendum consil. 2. nu. 47.
Officialis hodiè non syndicatur, maximè in Statu Ecclesiastico, nisi de dolo, & baractaria, non autem de sententijs, & decretis ab eo iniustè, & nulliter prolatis, consil. 81. nu. 1.
Officialis non potest hodie vexari quouis pacto, nisi de eius dolo euidenter constet, ibid. nu. 2.
Officialis, ad hoc vt excusetur, leuiora sufficiunt, ibid. num. 10.
Officialis, quod neglexerit perquirere contra furem, non præsumitur, ibid. nu. 12.
Officium dimittendi non videtur habuisse animum, qui alium in eo substituit, consil. 28. nu. 17.
Officium Bidelli, & eius administratio spectat ad Proregem, consil. 124. nu. 9 & 10.
Officium Bidelli non venit in generali alienatione per prius alteri concessum, ibid. nu. 14.
Officium Bidelli est pedissequum ad officium Magni Cancellarij, quia seruit Magno Cancellario, ibid. nu. 20.
Omne dicens nihil excludit, consil. 21. nu. 18.
Omnia, quæ sunt cessibilia, etiam ad extraneos sunt transmissibilia, consil. 111. nu. 4.
Onera debent ex æquitate ad eos pertinere, ad quos commodum pertinet, consil. 12. nu. 6.
Oneris æqualitas virilem arguit successionem, consil. 13. num. 8.
Onus probandi incumbit alleganti notoriam iniustitiam, consil. 2. nu. 27.
Onus probandi incumbit asserenti rem esse feudalem, etiam si verba inuestituræ amplissimè concepta sint, nisi in specie fuit dictum feudalem, & possessam vti feudalem, & sæpè decisum in Camera Apostolica, consil. 32. nu. 10. & 30. & consil. 33. numer. 14.
Onus rei impositum, rem ipsam sequitur, quocumque vadat, consil. 41. nu. 3.
Onus cui committitur, non est verisimile eidem nihil emolumenti relinquere voluisse, consil. 44. numer. 30.
Onus impersonaliter relictum, censetur ab hærede relictum, ibid. nu. 35.
Onus non præsumitur, consil. 45. nu. 17.
Onus in matre non consideratur, ob charitatem, & maternum affectum, consil. 69. nu. 31.
Onus dotandi sororem, non ad sororem, sed ad patrem pertinet, consil. 72. nu. 6.
Onus probandi, pecuniam versam fuisse ad vtilitatem Ecclesiæ, spectat ad emptorem, consil. 102. numer. 4.
Onus redimendi decem minus pro centenario, est rei annexum, & ad quem res transit, ipse tenetur oneri satisfacere, consil. 106. nu. 38.
Operam danti rei licitæ, nihil imputari potest, consil. 92. nu. 6.
Operæ sordidæ, turpes, & à nobilitate penitus alienæ, sunt vehiculum ducere, tabula pertractare, furcas erigere, & similia, consil. 89. nu. 6.
Opinio ea approbari videtur in scribendo, quæ vltimo refertur, consil. 42. nu. 10.
Opponi de iure tertij, quando possit, consil. 4. num. 20. consil. 9. nu. 5. & consil. 10. nu. 6.
Opponi vlterius non potest aduersus exequutionem infra certum tempus concessum non oppositum, consil. 48. nu. 19.
Oppositum in opposito, idem operatur, quod propositum in proposito, consil. 40. nu. 59.
Oratio apposita termino communi, facit signum vniuersale, consil. 12. nu. 17.
Ordo Equitum Hierosolymitanorum obtinuit priuilegium à Summo Pontifice Clemente VII. vt possit

possit alternatiuè beneficium conferre in titulum perpetuum beneficij Ecclesiastici Regularis, vel ad nutum amouibilis, consi. 34. nu. 3.
Ordo Hierosolymitanus, si vacet Commenda per obitum, nullum aliud ius capit, nisi vacans, & mortuorium, quod si vacet per resignationem duas annatas integras, ibid. nu. 8.
Ordinis Hierosolymitani statutum antiquum volebat, vt prouisus de beneficio, quia faciebat fructus suos, teneretur duas annatas integras soluere, vel mortuorium, & vacans, ibid. nu. 9.

P

PAcem faciens cum inimico, & eum non offendere promittens, si postea fuerit ille bannitus, poterit impunè offendere, pace non obstante, consi. 85. num. 9.
Pacto posse quem subijci Iudici non suo, & sortiri forum, vel ratione contractus, vel solutionis destinatæ, probatur consi. 35. nu. 5. & 6.
Pactum, quod non liceat debitori cedere bonis, & carceri se subijcere, an valeat, vel cedendo bonis se liberare à carceribus, consi. 2. nu. 84.
Pactum factum ex necessitate, & cum lasione, non obstat, consi. 17 nu. 24.
Pactum appositum in impositione census super re certa, vt si fructus illius rei non sufficiant, censeatur impositus super alijs bonis, est illicitum, & ratio affertur, consi. 13. nu. 1.
Pactum, vt si res super qua fuit impositus census aliquo casu pereat, census solui debeat, etiam quod de iure non deberet solui, non valet, ibidem numer. 4.
Pactum, quod sit in electione emptoris census, illum exigere à venditore, vel ab eius Affictuarijs, est vsurarium, ibid. nu. 5.
Pactum, quod in euentum non solutionis census per tres tertias continuas possit agi ad solutionem sortis principalis est contra extrauagant. Pij Papæ V. ibid. nu. 7.
Pactum, quod solutio onerum illius rei, super qua impositus est census spectet ad venditorem non tenet, & est contra supradictam bullam extrauagant. Papæ Pij V.
Pactum, vt census solui debeat etiam, quod res ipsa pereat, an videatur esse pactum de non petendo deductionem, consi. 19. nu. 14.
Pactum, quo mulier stet sub potestate viri, non requirit authoritatem Iudicis, consi. 46. nu. 6.
Pacta circa ea, quæ non substantialia, sed accidentalia matrimonij concernunt sunt seruanda, ibidem num. 7.
Pactum circa emancipationem, sine Iudicis authoritate, nihil operatur, ibid. nu 8.
Pactum est vsurarium, vt ex pecunia reddatur certa quantitas pro centenario, consi. 55. nu. 1.
Pactum, vt pecunia annuam pecuniam reddat, est vsurarium, etiam in contractu societatis, quando capitale est securum, sors principalis est tuta, ibid. nu. 7.
Pactum initum cum sponsa, vel sponso, quod teneatur reddere arrha, cum illorum intersse, si non sequitur matrimonium, dicitur vsurarium, ibidem num. 9.
Pactum adiectum in contractu sponsaliorum, cum simus in contractu correspectiuo, nisi fuerit ab vtraque parte adimpletum, nullum ius, nec vtilitatem adimpleti parit, ibid. nu. 10.
Pactum redimendi, reddito pretio est coniectura simulationis contractus permutationis, consi. 57. num. 16.
Pactum factum inter Dominum, & vasallum, non tollit ius tertij in feudo, consi. 64. nu. 23.
Pactum, nè dotale prædium alienetur in celebratione matrimonij, ipso iure inducit prohibitionem alienationis, consi. 68. nu. 29. Hoc casu potest quis contra factum proprium venire, & contractum à se factum reuocare, ibid. nu. 30.
Pactum de retrouendendo, facit præsumere contractum censualem fœneratitium, consi. 83. nu. 7.
Pactum contra substantialia contractus, est nullum, consi. 106. nu. 6.
Pacta in emphyteusi apposita, omninò seruari debent, ibid. nu. 9.
Pactum ab emphyteusis natura extraneum, seruandum est, ibid. nu. 10. & 31.
Pactum, pars pretij existimandum est, ibid. nu. 12.
Pactum adiectum contractui, interpretari debet semper, vt aliquid operetur, etiam vltra ius commune, ibid. nu. 13.
Pactum, & statutum æquiparantur, ibid. nu. 14.
Pactum, legi æquiparatur, ibid. nu. 16.
Pactum interpretari debet in eius fauorem, gratia cuius fuit adiectum, idem in lege, ibid. nu. 15.
Pactum initum inter Dominum, & emphyteutam, vt teneatur relaxare decem minus pro centenario, operari debet ad beneficium cessionarij, ibidem num. 19.
Pactum initum cum primo concedente, non præsumitur ignorare cessionarius, ibid. nu. 20.
Pactum extraneum à natura contractus est seruandum, ibid. nu 31.
Pactum voluntarium, semper debet aliquid operari, licet secundum naturam actus intelligi debeat, ibidem nu. 32.
Pactum, quod inutile esset si interpretaretur, secundum ius commune seruandum est, ibid. nu. 34.
Pactum huiusmodi, quod possit redimere minus decem pro centenario, dicitur pars pretij, ibidem num. 39.
Pactum de vendendo, non dat de per se actionem ad intereſse, sed propter moram subsequentem, consi. 121. nu. 3.
Pactum de vendendo feudum cum assensu, parit actionem, quæ vocatur certi conditio, per quam ex mora tenetur etiam ad intereſse, ibid. nu. 6.
Pactum de vendendo feudum est nullum, & à iure prohibitum, quando caret assensu, ibid. num. 7. 9. & 12.
Papa, an cum consilio Dominorum Cardinalium possit concedere in feudum Oppida, Ciuitates, & Status Ecclesiæ, & quando, consi. 2. nu. 25.
Papa, an possit dispensare, vt testi non iurato credatur, consi. 2. nu. 41.
Papa potest concedere molendinum in feudum, consi. 33. nu. 1.
Papa, omnium feudorum Ecclesiarum est Dominus, consi. 38. nu. 38.
Papa concedens alicui, quod possit testari etiam de bonis

bonis paternis, non est curandum de dispositione iuris ciuilis, sed Canonici, cons. 60. nu. 8.
Papa omnimodam habet potestatem erigẽdi studium generale, & in omnibus scientijs conferendi facultatem doctoratus, cons. 130. nu. 37.
Papa maiora priuilegia, quàm alijs concessit, semper concedere potest, ibid nu. 39.
Papæ, & Regibus propriè competit potestas concedendi studia generalia, & Doctores creandi, ibidem num. 51.
Pares in gradu se inuicem non excludunt in successione, cons 10. nu. 5.
Paria sunt, quod aliquid non fiat, vel inutiliter fiat, cons. 118. nu. 2.
Partes expressæ in institutione, quando censeantur repetitæ in substitutione, cons. 13. nu. 11.
Pater legitimationi filij naturalis potest legem, quam vult imponere, cum patris beneficio legitimationem consequatur, cons. 10. nu. 2.
Pater, vel Auus usufructuarius bonorum sui filij, vel nepotis, non tenentur cauere, quia dicuntur legitimi administratores vigore patriæ potestatis, cons. 11. num. 4. Nec tenentur conficere inuentarium, ibid. nu. 5. Nec coguntur reddere rationes bonorum administratorum sui filij, vel nepotis, ibidem nu. 7. Limita num. 28. In quibus casibus teneantur cauere, & inuentarium conficere, ibidem num. 13.
Pater usufructuarius, vel legitimus administrator tenetur satisdare in casu suspectæ dilapidationis, quod si non potest, fit sequestrum Iudicis officio, ibid. nu. 25.
Patrem, vel Auum legitimum administratorem ad inuentarij confectionem non teneri, non est absolutè verum, ibid. nu. 26.
Pater vt conficiat inuentarium, honestius est, ibidem num. 32.
Pater tenetur non solum alimenta filijs, sed omnia alia onera præstare, cons. 17. nu. 8.
Pater soluendo debitum contractum à filio pro alimentis, suum debitum soluere dicitur, & ideò in legitimam non imputatur filio, ibid. nu. 20.
Pater, an vt legitimus administrator bonorum maternorum, ea donando filios obligare possit, cons. 61. nu. 11. & 37.
Pater, etiam si Princeps esset, filijs in iure quæsito, aut in spe non præiudicat, ibid. nu. 38
Patrem, odio habuisse filiam, non est præsumendum, cons 64 nu. 13.
Pater non potest compensare in aduentitijs, cons. 72. num. 4.
Pater expensas factas in recuperatione legati facti filiæ, potest ex eodem legato detrahere, ibid. nu. 9.
Pater non compensat fructus perceptos ex legato filiæ facto, cum expensis per eum erogatis in lite, ibid. num. 11.
Pater, qui filiæ negotia gessit, illam dotans, an de illius bonis dotasse censeatur, & quid in extraneo, ibid. num. 15.
Pater in dote aduentitia, non est legitimus administrator, ibid. nu. 16.
Pater tenetur dotare filiam, ibid. nu. 17. & cons. 108. num. 22.
Pater legitimus administrator filij in bonis aduentitijs, vel maternis, vel auitis, quorum ipse vsumfructum habet, pleniss mam administrationem habet, cons. 81. numer. 1.
Pater non tenetur reddere rationem suæ administrationis bonorum filij, in quibus vsumfructum habet, ibid nu. 2.
Pater potest immobilia filij, in quibus habet vsumfructum alienare, sine decreto Iudicis, ibid. nu. 4.
Pater potest obligare bona filij pro annuis redditibus, quando prouenit ex obligatione antiqua, & tãquam hæres illam agnoscit, ibid nu. 8.
Pater potest transigere in bonis aduentitijs, vel maternis sui filij, absque Iudicis decreto, ibid. nu. 6.
Pater potest bona filij aduentitia alienare, quando de filij vtilitate tractatur, ibid. nu. 9.
Pater pro filia potest stipulari, cons. 108. nu. 21.
Pater stipulando pro se, & filijs suis, intelligitur ordine successiuo, & venit filius vti hæres, etiam in casu, quo res transitura esset ad filios vti filios, non vti hæredes, cons. 127. nu. 23.
Patientia Superioris sufficit ad colorandum titulum, tàm in retinenda, quàm in recuperanda possessione, cons. 58. nu. 12.
Patria nobis dulcissima est, cons. 2. nu. 90.
Patriæ plus, quàm parentibus debemus, ibid. nu. 91.
Patrimonium priuatum Principis sunt immobilia ex pecunijs ex feudo perceptis empta à Principe, cons. 3. nu. 27.
Patrimonium potest esse multiplicis speciei, & generis, cons. 94. nu. 1.
Patruus excludit nepotem ex fratre præmortuo, in Electoratus successione, cons. 105. nu. 30. & 36.
Paulus III. Pontifex Maximus damnauit sui Fisci Aduocatum, qui noua contra priuatorum commoda excogitabat, cons 59. nu. 6.
Paupertas, & latitatio reclamantis non impedit cursum fatalium, cons. 109. num. 1. Neque eius mors, ibid. nu. 2. Neque haeredis ignorantia, ibid nu. 3.
Pecunia dicitur recepta ad vsum loci, iuxta ipsius vsualem valorem, cons. 12 nu. 33.
Pecunia eo modo censetur recepta, quo est soluta, ibid. num. 36.
Pecunia non generat pecuniam, etiam si detur periculo dantis, cons. 55. nu. 3.
Pecunia non parit fructus, vel simile ibid. nu. 4.
Pecunia ex feudo redacta, non est feudalis, fallit si venditor protestatur, vt pecunia in locum feudi succedat, vel si fuisset destinata ad emptionem rerum feudalium, cons. 56. nu. 14.
Pecunia ex retrouenditione feudi redacta, censetur feudalis, & ex ea vita militia, & dotes de paragio debentur, ibid. nu. 18.
Pecunia soluta pro facultate prorogandi officium, intelligitur soluta pro ipso officio in terminis, in quibus reperitur, & dicitur totum oneros um, cons. 59. num. 12.
Pecuniam Iudici dare, vt iustam ferat sententiam, quam alias non erat iustè laturus, non est delictum, cons. 92. num. 20. Quod non procedit, quando iustè erat laturus, ibid. nu. 31.
Pecuniam recipiens non integrè depositatam, renunciasse videtur iuri, quod sibi competeret aduersus depositantem, cons. 106. nu. 23.
Pecuniæ solutio, vide in verb solutio pecuniæ.
Pecuniæ repositæ à Magno Duce in Ærario Reipublicæ Florentiæ, & implicitæ negotiationibus, an dican-

dicantur priuati patrimonij magni Ducis, an feudales, conſ. 3. nu. 41.
Pœna maiori periuro impoſita, à verè, & naturaliter maiori exigitur, conſ. 20. nu. 64.
Pœna poteſt imponi à teſtatore priuationis hæreditatis, & quo caſu, conſ. 39. nu. 25.
Pœna ſuos habet auctores, conſ. 83. nu. 16.
Pœna temerè litigantium, vltra expenſarum refectionem hodie non exigitur, conſil. 113. numero 15.
Pœna compoſitio, & ſolutio facta ab inquiſito, an faciat præſumptionem contra Officialem, conſ. 81. num. 14.
Pœniten iæ locus eſt in ceſſione bonorum expreſſa, conſ. 94. nu. 21.
Penſio non conſtituitur, niſi ſuper fructibus, & redditibus beneficij, conſ. 67. nu. 1.
Penſio conſtituta ex præcedentibus pactionibus, inualida eſt, & præſumitur fraus, & ſimonia, ibid. num. 2.
Penſio non poteſt imponi, niſi ab hal ente poteſtatem, aliàs nullius eſt momenti, ibid. nu. 3.
Penſiones non poſſunt imponi, niſi à Magno Magiſtro, vel Generali Capitulo Equitum Hieroſolymitanorum, ibid. nu. 4. & 18.
Penſio perſonalis conſtituta ſine authoritate Magni Conſilij ſuper Commenda, ſucceſſorem non afficit, ſed cum perſona promittentis extinguitur, ibidem num. 5.
Penſio temporalis, quouſque aliam quis congruam conſequatur, eſt valida, ibid. nu. 11.
Penſio legitimè impoſita, ſoluenda, & præſtanda eſt, & debetur, reſpectu fructuum perceptorum, & à percipiente ſolui debet, ibid. nu. 12.
Penſio, quamuis ſuper fructibus, & redditibus Commendæ conſtituta non ſit, tamen cum ex ſtylo ſuper fructibus imponi ſoleat, valida iudicanda eſt ex ſtylo, & ſuper fructibus ſemper cenſetur onus iniunctum, ibid. nu. 14.
Penſio dicitur onus reale, impoſita ſuper fructibus Commendæ, & ab illius poſſeſſore præſtari debet, ibid. nu. 22.
Peregrini conſil. vltimum num. 10. lib. 1. Declaratur conſ. 93. nu. 7.
Permiſſa per tempus, prohibita ſunt ante illud, conſ. 44. nu. 24. & è contra conſ. 48. nu. 17.
Permutatio permiſſa eſt, ad excludendum retractum, conſ. 57. nu. 6.
Perſeuerantia per annum in excommunicatione, ſi non fuit ex voluntate, ſed ex ignorantia, non afficit, conſ. 52. nu. 10.
Perſona, extrinſecus non ſubintelligitur, conſ. 38. numer. 13.
Perſona citata, ſi ſit integræ fidei, quæ fides ei habenda erit, conſ. 54. nu. 17.
Perſona, cum ſit pubertati proxima, eſt doli capax, & ſic perindè acquirere poteſt, conſil. 108. numer. 31.
Perſonæ qualitas eſt multum conſideranda ad probandum, vel præſumendum actum, & animum agentis, & eius iuramento ſtatur, vt delictum excludatur, conſ. 92. nu. 13.
Perticatio, ſeù menſuratio fieri debet à continentibus ædificijs, etiam vbi locus circumdatus eſt muris, etiam per aerem, ſi aliter fieri nequeat, & quomodo id procedat, declaratur conſ. 98. nu. 5.
Perticatio non fit, niſi per portas loci, quando fit ad euitandam æmulationem, & tollendum impedimentum, ibid. nu. 6.
Petere quis non debet, cuius contrarium non eſſet facturus, conſ. 21. nu. 26.
Petitio non concludens, admitti non debet, conſ. 26. num. 5.
Pignoris in remiſſione, ſufficit tacitus conſenſus, qui ex facto colligitur, & præſumitur, conſ. 106. numer. 27.
Pignus dicitur impropriſſima alienatio, conſ. 53. numer. 10.
Pluralitas poteſt reſolui in plures ſingularitates, cum militat eadem ratio, vel aliquid contra mentem diſponentis reſultaret, vel abſurdum, conſ. 12. nu. 13.
Plures vocati ad aliquod commodum, cenſentur inviriles vocati, conſ. 15. nu. 1. Fallit nu. 2.
Poſſeſſio longiſſima percipiendi decimas de Noualibus, arguit Eccleſiam eſſe Parochialem, etiam ſi alteri ex priuilegio, vel territorio competant, conſ. 49. num. 9.
Poſſeſſio in omnibus fructibus decimalibus eſt acquiſita, expreſſione vnius ſpeciei decimarum, in ipſo iure decimandi, ibid. nu. 14.
Poſſeſſio vniuerſalis iuriſdictionis acquiritur per vnicum actum, ſi tamen intentio, & cauſa vniuerſalis vtentis adſit, conſ. 125. nu. 22.
Poſſeſſionis vltimus actus eſt, quod Duces ſint in Regno Sicilia prælati cæteris Magiſtratibus, conſ. 29. nu. 38.
Poſſeſſione capta Caſtri, cenſetur capta poſſeſſio molendini, quod eſt annexum, & dependens à Caſtro, conſ. 33. nu. 26.
Poſſeſſio præſumitur in vim tituli præcedentis, ibid. num. 27.
Poſſeſſionis cauſa eſt ſeparata à cauſa proprietatis, conſ. 107. nu. 9.
Poſſeſſor tuendus eſt in ſua quaſi poſſeſſione, conſ. 58. nu. 5.
Poſſidens authore prætore, iuſtè poſſidet, conſ. 107. nu. 25. & conſ. 109. nu. 14.
Poſterior tempore, licet in alijs maior, & dignior, non debet prioribus præferri, conſ. 29. nu. 5.
Poſteriora cum conſilio, & ex propoſito deliberato derogant prioribus, & in quibus habeat locum iſta regula, conſ. 2. nu. 31.
Poſteriora ſpecialia derogant prioribus generalibus, quia generi per ſpeciem derogatur, conſ. 69. nu. 4.
Poſterorum appellatione, tàm ad fœminas, quàm ad earum deſcendentes, quàm ad maſculos defertur, conſ. 98. nu. 2.
Poteſtas legitimandi, & Doctores, & Notarios creãdi eſt actus præiudicialis, conſ. 31. nu. 19.
Poteſtas, & voluntas ſunt duæ præcipuæ potentiæ humanorum actuum, conſ. 33. nu. 2. conſ. 38. nu. 31. conſ. 66. nu. 15. conſ. 67. nu. 8. & conſ. 130. nu. 36.
Poteſtas limitata non patitur ampliationem, conſ. 44. num. 23.
Poteſtas variandi tàm in donatione, quàm in alijs diſpoſitionibus poſita, valet, & tenet, conſ. 56. n. 16.
Poteſtas eligendi Stratigotum Ciuitatis Meſſanẽſis, eſt de regalibus, & alteri eſt prohibita, & ſoli Regi reſeruata, conſ. 104. nu. 14.
Poteſtas conceſſa Proregi, etiam ampliſſima, in dubio

bio interpretanda est secundum loci consuetudinem,ibid.nu.15.
Potiores essent extranei,quam sui, si emphyteusis esset alienabilis,conf.88.nu.11.
Pragmatica Caroli V. declaratur, qua Nummularij conturbantes foriudicantur, quomodo procedat, conf.94.nu.33.
Pragmatica de anno 1579. tollit potestatem Proregibus assentiendi super feudo titulato,non autem aerogat præterita,conf.128.nu.2.
Pragmatica anni 1531. prohibuit assensum præstari per Proregem,tàm in diminutionem,quàm in commutationem feudorum titulatorum, ibid.nu.18.
Pragmatica anni 1531. prohibuit Proregibus præstari assensum super feudis titulatis, & super feudis etiam magni momenti, in quibus translatio tituli potest considerari,ibid.nu.21.
Pragmatica de anno 1579.non derogat Capitulum Regni de anno 1560.ibid.nu.43.
Pragmatica promulgata, & redacta in corpore Pragmaticarum,dicitur lex,ibid.nu.49.
Pragmaticæ Regiæ prohibent vsum partitorum, vt non possit quis vendere vestes, data dilatione ad soluendum,& consequi interesse,conf.88.nu.16.
Praxis Curiarum Regni Siciliæ in Curatore ad lites, non exigit,nec requirit cautionem, & inuetarium, nec alias solemnitates,conf.35.nu.22.
Præambulum Magnæ Curiæ Vicariæ probat aditionem hæreditatis, non autem testamentum, conf.111.nu.7.
Præcedentia influunt, & declarant sequentia, conf.38.nu.62.
Præcedentiæ prærogatiua, an inducatur per spem futuræ dignitatis,conf.105.nu.8.
Præco, si dùm nomine Magistratus aliquem banniuerit, quis dicat, chi vuol dir questo, se ne mente per la gola, grauior, & atrox dicitur iniuria, & grauiori pœna puniendus est, conf. 82. num. 2.
Prædilectus censetur, qui primum à testatore vocatur ad successionem,conf.20.nu.10.
Præferendi sunt qui, ob proprias virtutes, & benemerita priuilegium consequuntur eis, qui ex sola Principis benignitate, & liberalitate obtinent, conf.19.nu.12.
Præferendus est posterior tempore, maiorem dignitatem tamen assequutus, præcipuè ob merita, ibidem num.43.
Prælatio in dignitatibus est tanti momenti,vt ei, veluti publico iuri renunciari nequeat, conf.29. numer.3.
Prælatus in prima institutione, debet & in fideicommisso præferri, conf.16.nu.13.
Prælatus potest res Ecclesiæ suæ in feudum concedere,conf.38.nu.35.
Prælatus iurisdictionem simpliciter aduersus sedem Apostolicam præscribere non potest, sed ab ea vti subalternatam debet recognoscere,conf.47.nu.14.
Prælatus potest remunerare benemerita famulis, etiam de bonis Ecclesiæ, & statur suæ assertioni de benemeritis,conf.69.nu.24.
Præpositus Societatis Iesus est Rector studij, ergo studium non est Ciuitatis, non valet consequentia, conf.130.nu.58.
Prærogatiua dignitatis,& prærogatiua temporis differunt inter se, conf.29. num.40.
Prærogatiua temporis in æquali dignitate habet locum, nisi altera sit magis qualificata,ibid.num.45. & 48.
Prærogatiua masculini sexus præfertur etiam primogenituræ,in successione feudorum, conf. 38. numer. 52.
Præsens rerum status consideratur,& secundum eum iudicari debet,conf.105.nu.14.
Præsentia cum taciturnitate inducit donationem, quamuis in dubio non induceretur, conf. 43. numer.26.
Præsumitur pro sententia, & pro facto Officialium & Magistratuum, conf.2.nu.21.
Præsumptio iuris est pro Episcopo, vt non sit opinandum, quod animam suam propter alium perdere velit in iudicando,conf.50.nu.11.
Præsumptio iuris,circa professionem inducendam, contraria tamen vehementiori tollitur,conf.66.numer. 19.
Præsumptio ex facto prouenies, fictionem, & plerumque falsitatem arguit,ibid.nu.22.
Præsumptiones,& coniecturæ, sunt aliquando liquidissimæ probationes,conf.57.nu.33.
Pretia rerum, non ex cuiusque affectione constituuntur,conf.106.nu.2.
Pretium certum, mensuratio, & æstimatio arguunt contractum emptionis,& venditionis, conf.57.numer. 19.
Pretium rei dotalis venditæ cum consensu vxoris, integrum ad maritum peruenisse præsumitur, nisi contrarium probetur,conf.68.nu.34.& 37.
Pretij quantitas, ex redditibus colligitur, ibidem num.53.
Prænaricatio graue delictum, & legibus valdè exosum,conf.38.nu.2.
Prænaricator multis pœnis subijcitur, & infamis efficitur,ibid.nu.3.
Prænaricator is dicitur,qui cum parte aduersa colludit,& secreta causæ suæ partis detegit aduersario, ibid. nu.6.
Prænaricator dicitur ab illa varia certatione, quæ ex vtraque parte consistit, immò ex altera tantum, ibid.num.7.
Prænaricator Aduocatus magis impropriè potest dici, qui sibi confidentis causam prodidit, ibidem num.8.
Prænaricator dicitur, qui suam causam aduersario donat, & mitius cum eo agendum, ibidem numer. 9.
Prænaricator,an sit,& ideò puniendus Aduocatus, qui vtriusque partis secreta percepit,& vtriusque collegio interfuit,ibid.nu.12.
Prænaricatoris pœna,est extraordinaria, præter infamiæ,ibid.nu.16.
Prænaricator Causidicus in exilium fuit missus, & publicatione bonorum punitus, ibidem numer. 17.
Prænaricator, vt quis propriè dicatur, an interuenire debeat pecunia,vel aliud quid simile,ibidem numer.18.
Prænaricatio fieri dicitur ex qualibet re,vel causa, ibid. nu.19. contra Prænaricatorem tribus modis procedi potest per replicationem, accusationem, & inquisitionem, ibid.nu.20.

Præuenire potest quis, percutiendo, quia non debet expectare, quod percutiatur priùs, & deinde se defendat, etiam quod potuisset, aufugiendo, se saluare, cons. 80. nu. 7.
Præuenire, & præcauere, melius est, in commodis, cons. 89. nu. 34.
Præuentioni locus erit, quando iurisdictio est penes omnes Iudices loci originis cumulatiuè, cons. 125. num. 3.
Primogenitura, & legitimitas, quando simul concurrere debeant, cons. 30. nu. 72.
Primogenitus ad ea omnia tenetur, ad quæ defunctus tenebatur, illius hæreditatem adeptus, cons. 3. num. 14.
Primogenitus quis dicatur, cons. 30. nu. 6.
Primogenitus masculus solus succedit in Regno, & in eius defectu secundogenitus, & deinceps, cons. 105. nu. 22.
Primogeniti linea, in infinitum est priuilegiata supra lineam secundogeniti, vt linea secundogeniti ad sequentem, ibid. nu. 24.
Primogenitum, quisquis ex eius linea se dicere potest, cum eius sit sanguis, ibid. nu. 25.
Primogeniti, & maioris natus, differentia, ibidem num. 41.
Primogenitus, post mortem alicuius vocatus, is est, qui tunc tempore mortis reperitur primo natus, ibid. nu. 44.
Princeps præsumitur semper cogitare, quæ iusta sunt, cons. 2. nu. 32. & 34.
Principi asserenti de culpis vasallorum, an sit credendum, cons. 2. nu. 35.
Principi asserenti se aliquid fecisse ex causa, an credatur, cons. 2. nu. 11.
Principem non decet labium mendax, cons. 2. nu. 12.
Princeps an possit vti suspectus recusari, cons. 2. numer. 58.
Principis persona subditis videri debet sancta, & honesta, cons. 2. nu. 62.
Princeps in terris, Dei vices sustinet, ibid. nu. 63.
Princeps mouetur nutu Dei, & non motu proprio, & per os Dei loquitur, ibid. nu. 64.
Principes boni in causis, in quibus agitur de eorum interesse, committere solent bonis viris, & ab omni suspitione alienis, ibid. nu. 65.
Principes an possint statuere contra iura communia, ibid. nu. 79.
Princeps, alimentorum causa etiam in præiudicium successoris in Principatu, dummodo notabile damnum Principatui non inferat, potest donare, cons. 3. nu. 3.
Principis contractus ligat successorem in Principatu, eumq. seruare tenetur, ibid. nu. 11.
Princeps potest de re aliena in alterius fauorem disponere, etiam quod sit non subditi, sed in eius territorio sita, ibid. nu. 18.
Princeps de suo lesis tenetur satisfacere, ibid. nu. 19.
Princeps quilibet duplex habet patrimonium, vnum vt Princeps, quod feudalia continet bona, alterum vt priuatus, quod allodialia, ibid. nu. 23.
Princeps potest publica efficere priuata, ibid. nu. 30.
Princeps non debet esse deterioris conditionis, quàm subditi, ibid. nu. 42.
Princeps statuendo, vel statutum confirmando, videtur vsus potestate sua super omnibus, non excipiendo filios, cons. 4. nu. 23. & 25.
Principes quando statuto ligentur, ibid. nu. 28.
Princeps per priuilegium Marchionalis dignitatis non censetur derogasse prioribus obseruationibus, atque prælationibus in alterius præiudicium, cons. 29. nu. 11.
Princeps si aliquid concedit, omnia quæ in contrarium obstare viderentur, subtuliisse, dicendum est, ibid. nu. 25.
Principes omnes subsunt Imperatori, cons. 31. nu. 4.
Princeps pro bonis proprijs priuatis, non excusatur à collectis, cons. 32. nu. 5.
Princeps potest concedere rem in feudum, & concedendo eam, dicitur, & est feudalis, ibid. num. 11. & cons. 33. nu. 20.
Principum concessiones pertinentias continent, ibid. num. 24.
Princeps mandans, quod fiat iustitia, iubet fieri, quod iuris est, vndè non intelligitur partium cõuentioni derogatum, vel iuri tertij, cons. 35. nu. 19.
Principis voluntate, primæua feudi natura in præiudicium filiorum non immutatur, cons. 38. nu. 66.
Princeps aduersus rem iudicatam potest admittere supplicationem, & concedere restitutionem, cons. 39. num. 9.
Principis, ex certa scientia confirmatio, in alterius præiudicium nihil operatur, cons. eod. nu. 44.
Principis mens, talis esse debet, qualis est legum dispositio, ibid. nu. 46.
Princeps, quod tollere possit, quæ sunt iuris ciuilis, quomodo intelligatur, ibid. nu. 47.
in Principe, iusta causa præsumitur, ibid. nu. 48.
Princeps, nec potestate absoluta potest ius alteri quæsitum auferre, ibid. nu. 49.
Principem auocasse causam non præsumitur, quando verus status illius non est narratus, cons. 50. nu. 5.
Princeps non potest contractui per se, vel per suos Ministros celebrato, nam etiam cum subditis, contrahendo efficax oritur actio, & obligatio, etiam si de re aliena conuentum esset, cons. 58. nu. 14.
Principem in dubio, non est credendum velle vti plenitudine potestatis, ibid. num. 19. & cons. 59. num. 18.
Principis voluntas ea esse debet, quæ legi scriptæ, & naturali congruit rationi, & si absque iusta causa quid fieret, esset penitus nullum, ibid. nu. 20.
Princeps non potest auferre, quod alteri ex sua dispositione quæsitum est, nec per clausulam, ex certa scientia, ibid. nu. 21.
Princeps non propria causa moueri debet, sed publica debet esse vtilitas, dummodo demerita non concurrant, ibid. nu. 22.
Princeps, si motu proprio reuocat, quod de iure reuocare non poterat, præsumitur circumuenius, adeò vt contrarium probare nequeat, ibid. nu. 23.
Princeps debet esse immobilis, debetq. habere vnam linguam, vnum calamum, nec hodie velle, & cras nolle, ibid. nu. 24.
Princeps, dum coarctare intendit creandi Cancellarios potestatem, coarctatio ad diminutionem emolumentorum, authoritatis, & dignitatis officij Secretarij tendit, ibid. nu. 25.
Princeps magis æquitatem, quàm iuris rigorem debet respicere, cons. 59. nu. 1.
Principem, non decet proprios, vel à Ministris

factos contractus irritare, nè oriantur rebelliones, & ne personæ retrahantur à contrahendo cum eo, ibid.nu.4.

Princeps, si proprios contractus irritaret, priuaretur commercio humano, & in graue Reipublicæ præiudicium tenderet, ibid.nu.5.

Principis assertioni standum, de eius necessitate in ijs, quæ nequeunt fieri sine causa, ibid.nu.16.

Princeps, & eius successor, obseruare ea, quæ promisit, etiam cum suis subditis tenetur, ibidem numer. 17.

Princeps, volens vti plenitudine suæ potestatis, tenetur restituere pretium acceptum, ibidem numer. 19.

Princeps non debet esse auarus, sed liberalis, & auaritia est contra eius maiestatem, & grauitatem, conf.eod.nu.23.

Principis beneficium, latissimè est interpretandum, ibid.nu.25.

Princeps absque iusta causa, non potest auferre à subdito, quod suum est, nec debet esse proprium, & particulare interesse, sed publica vtilitas, ibidem num.26.

Principis assertioni non standum, abstuliſſe alicui bona, ob crimen læsæ maiestatis, ibid.nu.31.

Princeps in regalibus non potest præiudicare suo successori, ibid.num.32. Limita, quando alienatio non est facta in maximam regalium diminutionem ibid.nu.34.

Principes supremi generalia statuta, etiam iuri communi derogando, condere possunt, conf. 61. num. 18.

Principis beneficium est latè interpretandum, conf. 70. nu.6.

Principis voluntas sufficit, asserentis de delicto sibi constare contra præuaricatorem, conf. 78. numer. 21.

Principis verba in priuilegio enunciatiua, vel narratiua, inducunt probationem, & dispositionem, conf.89.nu.14.

Principis concessio remuneratiua, intelligitur etiam in alterius præiudicium, ibid.nu.15.

Principem creare nobiles, eosq. velle sordidis ministerijs subesse, non est credendum, implicaret enim contradictionem, ibid.nu.18.

Princeps nunquam iurisdictionem tàm latè concedit, quin sibi non reseruet maiorem, ibid. num.19. & conf.130.nu.40.

Principum priuilegia latissimam recipiunt interpretationem, in præiudicium etiam concedentis, conf. 98.nu.36.

Principi credendum est, conf.101.nu.2.

Principis factum, partis factum, ibid.nu.3.

Principem alicui ius suum adimere velle, credibile non est, conf.104.nu.3.

Princeps potest vni Ciuitati ex priuilegio concedere aliquid, nulla sibi penitus reseruata potestate, ibid. nu.26.

Principi non credere, crimen sacrilegij esset, consil. 124.nu.6.

Princeps non decipitur in iure, nec præsumitur in facto deceptus, ibid.nu.13.

Principe vendente, vel Ministro, semper intelligitur exceptum præiudicium tertij, conf.125.nu.14.

Principale trahit ad se accedentia, conf.60.nu.4.

Principium, ad excusationem rei accipere debemus, conf.79.nu.28.

Principium alicuius actus, quando licitum est, licet finis esset illicitus, vel è contra, id solum attenditur, quod licitum est, ad excusandum reum, conf. 92.nu.14.

Prior in tempore, potior est in iure, conf.94.nu.5.

Priuatio qualibet dicitur pœna, & materia priuatiua dicitur pœnalis, conf.42.nu.24.

Priuilegia interpretantur, vt prosint priuilegiato, & dignitatem ipsius augeant, non autem è contra, conf.29.nu.53.

Priuilegia Principum, absque alterius iniuria intelliguntur, conf.39.nu.45.

Priuilegij forma obseruata in testamento ordinando, quæ in sola subscriptione consistit, non est quærendum de cæteris à iure requisitis, præsertim si est Cardinalis, conf.60.nu.2.

Priuilegium Ciuitatis in alterius præiudicium non retrotrahitur, conf.11.nu.12.

Priuilegium dignitatis Marchionalis concessum ex motu proprio, erit interpretãdum, quo fauorabilius ipsi Marchioni esse possit, conf.29.nu.29.

Priuilegium ex motu proprio concessum habet vim clausulæ, non obstante, conf.eod.nu.50.

Priuilegium ab Imperatore concessum, à Prorege debet exequutioni demandari, & gratiosè confirmari, conf.31.nu.1.

Priuilegium Comitatus ab Imperatore concessum, nouum non est in Regnis Regis nostri confirmari, ibid.nu.17. Referitur exemplum ibid.nu.18.

Priuilegiorum generalis cõcessio relata ad priuilegia alteri concessa, valida est, conf.58.nu.3.

Priuilegium concessum à Principe, iudicatur vt contractus, quando pecunia interuenit, conf. 59. numer.13.

Priuilegio derogando, iniuria infertur, conf.eodem num.21.

Priuilegium iuri communi conforme, latius interpretandum erit, conf.89. nu.8.

Priuilegia Principum in alterius præiudicium non trahuntur, immò restrictionem recipiunt, nisi essẽt roborata clausulis de plenitudine potestatis, ex certa scientia, & motu proprio, ibid.nu.13.

Priuilegium immunitatis concessum pro se, & posteris, non comprehendit descendentes ex fœminis, conf.98.nu.1.& 3. Declaratur ibid.nu.30.& 31.

Priuilegium continens onerum remissionem, se habet ad instar donationis, quæ cum sit stricti iuris non extenditur ad fœminas, & earum descendentes, ibid.nu.4.

Priuilegium immunitatis est contra publicam vtilitatem, ideò non est latè interpretandum, ibidem num.5.

Priuilegia concessa pro se, & omnibus descendentibus masculis, & fœminis, non porrigitur ad descẽdentes ex fœminis, quæ secundo nupserunt, ibid. nu.6. Declaratur ibid.nu.36.

Priuilegia exemptionis sunt ambitiosa, & regulariter non tenent, nisi facta sint ob benemerita, quæ constare debent, ibid.nu.8.

Priuilegia sunt interpretanda, vt minus lædant ius commune, ibid.nu.9.

Priuilegij verba, nepoti ex filia conueniunt, ibidem num.12.

Priuilegia ex benignitate Principis concessa, ac meritorum causa, absque concedentis notitia, reuocari non possunt, & semper ad idem reperitur obnoxius de nouo adimplendum pro æqualitate, cons. 104. num. 1.
Priuilegium inducitur ex consuetudine, ibid. nu. 5.
Priuilegium, & consuetudo æquiparantur, ibid. nu 6.
Priuilegio derogatum non est, licet ampla, & generalis potestas à Serenissimo Rege Proregi concessa sit, & quæ speciali mentione sunt digna, sub generali dispositione non comprehenduntur, ibid. n. 10.
Priuilegium, quod conceditur à Principe ex mera liberalitate, sola Principis voluntate potest reuocari, ibid. nu. 18.
Priuilegium ob merita, & seruitia, non dicitur mera gratia, sed transit in vim contractus, ibidem num 19.
Priuilegium concessum ob remunerationem, & cum clausula, motu proprio, & de plenitudine potestatis, tolli non potest, ibid. nu. 20.
Priuilegio concesso Ciuitati Messanensi, non intelligitur illi derogatum, nisi Rex in specie, & in individuo derogauerit, ibid. nu. 24.
Priuilegium concessum Ciuitati, ob benemerita à Principe, habetur ac si successor contraxisset, & concessisset, ibid. nu. 25.
Priuilegium concessionis officij Bidelli, tenet etiam si vacaret alio modo, quia solum ad vitam conceditur, cons. 124. nu. 18.
Priuilegium concessum per Magnum Cancellarium, expirat translato eius officio, secus verò, si nomine Regio fuerit concessum, ibid. nu. 19.
Priuilegium primum, non derogatum per secundum, in dubio est iudicandum, cons. 125. nu. 8.
Priuilegij reuocatio, in dubio non inducitur, ibid. nu. 13. 20. 23. 24. 26. & 28.
Priuilegio nouo acquisito, non per hoc censetur reuocatum antiquum, nisi de illo fuerit facta specifica mentio, ibid. nu. 17.
Priuilegium loquens de Comitatu, non extenditur ad caput Comitatus, cons. 128, nu. 31.
Priuilegia Regia non sunt reuocata per pragmaticas cons. 130. nu. 24.
Priuilegiorum reuocationem allegans, probare debet, ibid. nu. 25.
Priuilegij Pauli III. Ciuitati Meßanensi concessi ex narratiua, quod Iesuitæ deberent gubernare studium, non concluditur, quod dicta Ciuitas non possit erigere studium, gubernandum ab ipsis Patribus Iesuitis, ibid. nu. 26.
Priuilegium, in alterius præiudicium, quando strictè est intelligendum, ibid. nu. 32.
Priuilegij ob non vsum per breue tempus, non inducitur status negatiuus, nec præscriptio, ibidem num. 33.
Priuilegia Ciuitatis Messanæ sunt posteriora Ciuitatis Catanæ, & illis tanquam prioribus derogat, & sunt cum clausulis derogatoriorum derogatorijs, & cum clausula, decernentes, & etiam cum clausula, sublata, atque decreto irritanti, & specialiter, quod de obreptione, & subreptione dici non possit, ibid. nu. 43.
Priuilegia prædicta habēt vim derogationis omnium priuilegiorum Catanæ Vrbis, quibus expressè Paulus III. derogauit, ibid. nu. 44.
Priuilegium Pauli III. concessum Ciuitati Messanæ agit de erectione studij generalis, ad instar Parisiens. Salmaticens. Patauin. Bononiens. & aliorum, & agitur in eo de stipendiis Doctorum ex publico erogandis, & alijs huiusmodi, & non de Collegio Iesuitarum, quod iam erat per prius antea erectum, ibid. nu. 45.
Priuilegia, quando per non vsum amittantur, ibidem num. 54.
Priuilegia non sunt discutienda, quando sufficit excludi partem aduersam per non ius suum, ibidem num. 56.
Priuilegium Pauli Papæ III. non est restrictum ad Præpositū generalem Societatis Iesus, sed est concessum Ciuitati Messanensi, vt retineat studium generale, quod intelligitur, etiam de Iurisprudentia, atque Medicina, quæ non conueniunt RR. PP. Societatis Iesus, ibid. nu. 57.
Priuilegijs tantum, aliquādo sufficit derogare, ex quibus ius aliorum priuilegiorum resultat, ibidem num. 62.
Priuilegiorum derogatio non est necessaria in gratia concessa causa publicæ vtilitatis, ibid. nu 63.
Priuilegium Papæ non indiget iustificatione, quando habet clausulam, quod de subreptione dici non possit, & cum clausula sublata, &c. ibid. nu. 64.
Priuilegia per non vsum in doctorando non sunt amissa, ex quo sunt facultatiua, maximè si non probatur, quod euenerit casus, & tunc interuenit negligentia, vel impedimentum, ibid. nu 65.
Probatio concludens eße debet, cons. 1. nu. 4.
Probatio nulla maior, quàm rei ipsius euidentia, consil. 54. nu. 7.
Probationes faciendæ sunt per modos legales, per testes idoneos, & iuratos in figura iudicij, & per plures, cons 2. nu. 36.
Probationes sunt Iudicum arbitrariæ cons. 2. nu. 43.
Probationes leuiores debent sufficere in antiquissimis super incidenter deductis, puta in causa decimarum, Parochialitate incidenter deducta, vel in matrimonio, ad effectum successionis, cons. 49. nu. 12.
Probationes imperfectæ coniunguntur, ad fraudem, & simulationem probandam, cons. 57. nu. 42.
Probationes non requiruntur in iuris articulo, cons. 64. nu. 34.
Probationes liquidissimæ, ac clariores luce meridiana debent esse in criminalibus, cons. 79. num. 12. & cons. 100. nu. 10.
Probationes semiplenæ non coniunguntur in criminalibus, ibid. nu. 13.
Probatio vera fit ex pluribus indicijs, in ciuilibus tantum, ibid. nu. 15.
Probationes in suo genere imperfectæ non iunguntur ad faciendam plenam probationem, nisi in re difficilis probationis, cons. 86. nu. 8. & 10.
Probationes, & coniecturæ meliores, & plures sunt præferendæ, vel saltem reddunt rem dubiam, taliter, quod succumbere debet ille, ad quem spectat onus probandi, cons. 126. nu. 22.
Procedendum non est eo modo contra fictum contumacem, quo contra verum, cons. 52. nu. 4.
Procedi potest contra aliquem malæ conditionis, & famæ, non seruatis iuris solemnitatibus, cons. 75. num. 4.

Procedi non potest absque indicijs in crimine lasæ maiestatis, ibid.nu.13.
Procurator videtur reuocatus, per constitutionem secundi Procuratoris, cons.107.nu.4.
Procurator falsus comparens in iudicio, Domino sciẽte, præsumitur habere mandatum, cons.124.nu.3.
Professio tacitè, vel expressè emitti potest, cons.66. num.1.
Professio tacita, ex coniecturis, signis, & præsumptionibus arguitur, ibid.nu.2.
Professionis tacitæ, coniectura est, cũ quis gessit actus conuenientes professis, ibid.nu.4.
Professio emissa probatur per vnicum actum, idque declaratur, ibid.nu.5.
Professionem recipientis, & professi, mutuus consensus ex quibus arguatur, ibid.nu.6.
Professionem expressam emittens, si per multos annos in Religione perseuerauerit, licet inualidam credidisset, an illam tamen approbasse videatur, ibidem num.7.
Professionem emittens ante 16. annum dicitur nulla, tam quoad obseruantiam religionis, quam ad alios quoscumque effectus, ibid.nu.8.
Professio tacita per delationem habitus, & similium inducta, non est tantæ potentiæ, sicut expressa, quia illa tolli potest per declarationem in contrarium, ibid.nu.18.
Prohibita non veniunt sub generali concessione, cons. 104.nu.13.
Prohibitio alienationis, inducit fideicommissum, cons.44.nu.17.
Prohibitio alienationis, præmoriente eo, cuius gratia facta est, euanescit, nisi aliter constet de voluntate testatoris, cons.45.nu.3. & 21.
Prohibitio alienationis hæredi facta ad fauorem fideicommissarij, quid operetur, ibid nu.10.
Prohibitio alienandi, ad casus necessarios non applicatur, cons.40.nu.52.
Prohibitio Regis non obstat, quando non fuit intimata, nec exequuta, neque constet de ea habuisse notitiam, cons.130.nu.7.
Prohibitio debet fieri ab eo, qui prætendit esse in quasi possessione prohibendi, ibid.nu.10.
Prohibitionis duæ sunt species, alienatio feudi, & diminutio, cons.128.nu.8.
Prohibitum quod non reperitur, censetur permissum cons.5.nu.2.
Prohibitum censetur illud, quod infra certum tempus permittitur, si fiat vltra, cons.90.nu.8.
Prohibitum si est aliquid, intelligitur etiam prohibitum omne illud, per quod peruenitur ad illud, siuè præcisè, siuè causatiuè, cons.121.nu.8.
Prohibita venditione, prohibitum est etiam pactum de vendendo, ibid.nu.11.
Prohibitus specialiter, an postea in generali edicto censeatur comprehensus, cons.2.nu.96. & 98.
Prohibitus vendere, & alienare, prohibetur etiam in pignus dare, cons.53.nu.3.
Prohibitus alienare, non potest alienare sine causa, ibid.nu.13.
Prohibitus rem emere nõ prohibetur illam in pignus accipere, ibid.nu.16.
Proles suscepta, atque suscipienda simul legitimari potest, cons.30.nu.21. Sed quando sufficiat legitimatio nu.84. & 85.
Prolis nomen, tàm masculos, quàm fœminas respicit, cons.38.nu.5. & 60.
Promissio de non contraueniendo, quomodo intelligatur, cons.39.nu.35.
Promissio de vendendo, non obligat ad vendendum, cons.71.nu.1.
Promissio, & fideiussio de non habendo recursum ad Superiores, intelligitur de frustratorio, calumnioso, & illusorio iudicio, cons.81.nu.24.
Promissio facta testi, vt veritatem dicat, malum præbet exemplum, & crimen nuncupari posse videtur, cons.92.nu.5.
Promissio de donãdo, non est donatio, cons.92.nu.18.
Promissio de vendendo, aliud est, quam venditio, ibidem nu.19.
Promissio conditionalis, ante euentum conditionis nihil ponit in esse, ibid.nu.21.
Promissio de vendendo, præscribitur spatio 30. annorum, cons.121.nu.16.
Promittere decem tempore, quo nauis ex Asia venerit, vel si nauis ex Asia venerit, paria sunt, cons. 123.nu.3.
Promittens coram Iudice non suo litigare cum pœna, potest Iudex cognoscere circa exactionem pœnæ, quia iuramentum obligat præcisè ad factum, cons.35.nu.17.
Promittentis onus, vt euitetur, generalitas coarctatur, cons.69.nu.8.
Pronominis, illius, natura quæ sit, & quid operetur, cons.54.nu.14.
Proprio fauori quis renunciare potest, cons.89.nu.21.
Prorex non habet potestatem eligendi Stratigotum in Ciuitate Messanensi, cons.104.nu.7.
Prorex non habet potestatem eligendi Iudices in Ciuitate Messanensi, ibid.nu.9.
Prorex potest assentire in venditionibus necessarijs, quæ fiunt per Iudices in terris, titulo decoratis, quia potest præstare assensum super illis quoad hypothecam, & sic venit pro exequutione iuris hypothecæ, quod secus est in venditionibus voluntarijs, cons.109.nu.10. & 13.
Proregem non fuisse deceptum in dubio credendum est, cons.124.nu.7.
Prorex potest concedere officium Bidelli, & non per hoc dicitur dismembrare officium Magni Cancellarij, ibid.nu.21.
Prorex, in mandatis non habet priuilegiorum reuocationem, cons.125.nu.25.
Prorex non potest assentire super venditione feudi, quando ipsius feudi indutitur diuisio, cons. 126. num.2.
Proreges non possunt venditioni feudi titulati assentire, cons.128.nu.7. & 15.
Proreges possunt assentire venditionibus faciendis super feudo titulato, non autem de ipso feudo, ibid. num.13.
Proreges non possunt assentire translationi tituli, cum hæ dignitates à solo Rege concedi possint, tanquam ossibus eius affixæ, ibid.nu.17.
Prorex Siciliæ non habet potestatem tollendi priuilegia à Summo Pontifice, vel Imperatore concessa, cons.130.nu.66.
Prorogatio, durante officio, non iudicatur esse diuersum, sed idem, cons.59.nu.9.
Prorogatio nullum parit effectum, nisi quoad prorogantes,

gantes, vel si fideiussores consenserint, cons. 90. num. 4.
Protestatio contraria facto nihil operatur, consil. 8. num. 1.
Protestationem esse facto contrariam, non præsumitur, ibid. nu. 2.
Protestatio non potest esse contraria facto, cons. 61. num. 26.
Protestatio facta à Religioso, quod nisi legitimè sit professus, nullo modo vult id ratum habere, conseruat ei ius suum, cons. 66. nu. 12.
Protestatio sepiùs reiterata, maiorem arguit protestatis deliberationem, ibid. nu. 13.
Protestatione aduersus instrumentum non releuatur, qui se fundat in eo, cons. 95. nu. 14.
Protestatio, & reseruatio iurium adhibita in aliquo actu possessorio, facit vt ex illo actu non inducatur, nec quasi possessio in contrarium, cons. 104. num. 21.
Prouincia, vel Castrum propria virtute à Principe acquisita, illius libera est, nec Principatui accedit, nisi id expressè faciat, cons. 3. nu. 31.
Prouocatus dicitur etiam quis, ex toruo sepius reiterato aspectu, & ex verbis iniuriosis, & inhonestis, cons. 80 nu. 2.
Proximior testatori censetur magis dilectus, cons. 20. nu. 7. & 31.
Proximitas testatoris in fideicommissis attenditur, quoties de masculis ad fœminas fit transitus, ibid. nu. 9. & 33.

Q

Quadragesimam non seruat, qui omnes dies quadragesimales non obseruat, cons. 118. nu. 6.
Qualitates à statuto requisitæ, sunt de forma, cons 11. nu. 14.
Qualitas sine subiecto esse non potest, ibid. nu. 17.
Qualitas expressa in institutione, non censetur repetita in substitutione, quando eadem ratio non militat, cons. 13. nu. 9.
Qualitas masculinitatis naturalis, & ciuilis, cons. 20. num. 20.
Qualitas masculinitatis adiecta in testamento reuocato operatur repetitionem in dispositis in sequenti testamento, ibid. nu. 29.
Qualitas contiguæ, & variæ significationis sicut in vna testamenti parte expressa est, ita quoque in altera accipienda, ibid. nu. 30.
Qualitas duplex consideratur, temporis & dignitatis, hæc præfertur qualitati temporis in præcedendo, cons. 29. nu. 30.
Qualitates duæ ad idem certo tempore necessariæ, copulatiuè simul adesse debent, cons. 30. nu. 32.
Qualitas verbo iniuncta, secundum verbi tempus intelligitur, cons. 30. nu. 40.
Qualitas personæ concedentis, facit præsumi, rem esse feudalem, cons. 33. nu. 23.
Qualitas eadem pluribus inhærens, ampliat dispositionem, cons. 40. nu. 40.
Qualitas in filio requisita, si non est in nepote, non idem de isto, ac de illo iudicatur, cons. 65. nu. 29.
Quasi possessio, quomodo probetur, cons. 130. nu. 13.
Quasi possessio in iuribus incorporalibus ex effectuatione constituitur, & per testes probatur, ibid. n. 17.
Quasi possessio vnius iuris, & vsus sufficit, vt sit acquisita quoad aliud ius, ex quo omnes istæ qualitates proueniunt ex eodem priuilegio, ibid. nu. 35.
Quæ maturè prius non cogitamus, non dicimus, cons 12. nu. 31.
Quæ sunt in conditione, non sunt in dispositione, cons. 22. nu. 4.
Quæ vltimo decernuntur, velut præcedentium correctoria attendenda, cons. 61. nu. 25.
Quæ non prosunt singula, multa iuuant, & maximè in delictis occultis ad condēnationem, cons. 81. nu. 9.
Quari non potest de delicto sepiùs, fallit tamen in præuaricatore, cons. 78. nu. 5.
Quæritur frustra de eo, quod subiecta materia non patitur, cons. 12. nu. 21.
Quietatio facta per filiam patri de dote, non includit legatum eidem facto ab alio, cons. 72. nu. 12.
Quicquid ex contractu vsurario percipitur debet deduci à sorte principali, cons. 18. nu. 10.
Quilibet tenetur probare fundamentum intentionis suæ, cons. 12. nu. 46.
Quilibet admittitur ad probandam innocētiam, etiam absentis, & ignorantis, cons. 79. nu. 20.
Quis per geminatum actum in contractu iurato, videtur magis teneri ad illius obseruantiam, cons. 129. nu. 12.
Qui expressè aliquem instituit, si voluisset eundem substituere, expressè etiam substituisset, cons. 14. num. 2.
Qui ex substitutione venit, ex expressa, qui per reprensationem ex tacita dispositione vocatur, cons. 16. nu. 9.
Qui omnes dicit, neminem excludit, cons 12. nu. 5. & 20. & cons. 21. nu. 18.
Qui potuit, prouidendo sibi prospicere futurum euentum, sibi imputet, cons. 26. nu. 12.
Qui conditionem adimplere potuerunt in forma specifica, & eorum intererat, & non adimpleuerunt, ijs est imputandum, ibid. nu. 18.
Qui ad aliquam dignitatem priores tempore euecti sunt, hi in honoribus, & priuilegijs eiusdem dignitatis sedendo, scribendo, & alia ad dignitatem pertinentia faciendo, priores esse debent, cons. 29. num. 4.
Qui à successione alicuius excluditur, ab hæredis eiusdem etiam successione repellitur, cons. 114. nu. 6.
Qui naturaliter viuit, facit cessare successionem, ibid. nu. 12. Idq. declaratur ibid. nu. 13.
Quod non valet, vt agitur in dependentibus à voluntate contrahentium, nec etiam valet eo modo, quo fieri, & valere alias posset, cons. 19. nu. 8.
Quod à natura, vel à iure gentium prouenit, potētius est, quam quod à Principe, cons. 21. nu. 30.
Quod in oratione dispositiua omittitur, habetur pro omisso, cons. 22. nu. 5.
Quod sic se naturaliter habet, suo inhæret semper subiecto, cons. 30. nu. 35.
Quod certo tempore requiritur, subsequi non sufficit, ibid. nu. 39.
Quod ab Auo ad nepotes proficiscitur, quando dicatur à patre peruentum, cons. 42. nu. 2.
Quod mei causa factum est, id meum dicitur esse, cons. 43. nu. 3.
Quod longiorem requirit indaginem, in aliud iudicium reseruatur, cons. 48. nu. 15.

Quod recta via quis consequi non potest, non est ei concedendum per indirectum, consil. 50. numer. 15.
Quod nullum est, nullum producit effectum, cons. 66. num. 9.
Quod nullum est, confirmari intelligitur ex certa scientia Superioris, cons. 67. nu. 7.
Quod alteri prodest, & alteri non nocet, permitti debet, cons. 93. nu. 9.
Quod verisimile est, alijs probationibus præualet, & veritas facti dignoscitur, cons. 99. nu. 7.
Quod non licet directò, quandoq. licet in consequentiam, cons. 122. nu. 6.

R

Ratificatio inducitur ex sola donatarij scientia, cons. 107. nu. 28.
Ratihabitio non sufficit vbi iussus requiritur, cons. 30. num. 38.
Ratihabitio in præiudicium alterius non retrotrahitur, quando per eam ius quæritur, secus si prius fuerat quæsitum, cons. 108. nu 5.
Ratio, vt bona in agnatione conseruentur apud Principes est magnæ considerationis, & habetur pro expressa, etiam si non esset expressa, cons. 4. numer. 30.
Ratio est diuersa inter hæredem vniuersalem, & institutum in re certa, quia hic habetur loco legatarij, cons. 13. nu. 10.
Ratio adhærens principali dispositioni, dicitur finalis, cons. 40 nu. 26.
Ratio limitatè reddita, limitat totam conuentionem, cons. 46 nu. 9.
Ratio expressa est illa, quæ regulat totam dispositionem, ibid. nu. 10.
Ratio eadem, quæ militat in teste, militat in Iudice, cons. 92. nu 4.
Ratio obseruanda est in præceptis pœnalibus, sicut in statutis, quæ verisimiliter moueri potuerunt præcipientes cons. 93. nu. 1.
Ratio, si vnica considerari potest, licet non expressa, seruanda est, ac si fuisset expressa, ibidem numer. 2.
Rationem reddere quis non tenetur, nisi prius pars aduersa, quæ similiter administrauit reddiderit rationem ex parte sua, cons. 77. nu. 7.
Recedendum non est à certis, pro incertis, cons. 105. num. 16.
Recedere possumus expressè, & tacitè ab appellatione, cons. 109. nu. 4.
Receptor Ordinis Hierosolymitani nunc absque alicuius licentia pro mortuorio, & vacante commendarum possessionem capit, & exigit, cons. 34. nu. 10. Quo verò ad vacantiam per resignationem, statutum est, vt exigantur duæ annatæ, sit in electione Receptoris, vt exigat à prouiso, vel locet alteri, vt exigat, ibid. nu. 11.
Recipiens pecuniam non integrè depositatam, renunciasse videtur iuri, quod sibi competeret aduersus depositantem, cons. 106. nu. 23.
Reclamantis latitatio, & paupertas non impedit cursum fatalium, cons. 109. nu. 1. Neque eius mors hæredi prodest, ibid. nu. 2. Neque hæredis ignorantia, ibid. nu. 3.
Reconuentio non admittitur aduersus liquidū, quando continet aliquid incertum, & illiquidum, cons. 119. nu. 4 & 6.
Rectoratum, & Gubernium studij, differunt, & inter facultatem aperiendi, & retinendi studium etiam est differentia, cons. 130. nu. 11.
Rectoris officium non est aliud, quàm præesse gubernio scholarium, cons. 130 nu. 60.
Refectio molendini ad Dominum spectat, & ad remissionem mercedis pro rata temporis tenetur cōductori, cons. 26. nu. 2.
Reformatio, sicut derogat prioribus, ita cætera confirmat, cons. 101. nu. 4.
Refutatio, seù renunciatio non debet esse inutilis, cons. 25. num. 4.
Regalia non continentur in generali Principis concessione, cons. 21. nu. 6.
Regalia quando ex mente concedentis veniant in generali concessione, ibid. nu. 39.
Regalia non veniunt sub generali concessione, quæ soli Principi reseruantur, cons. 104. nu. 12.
Regnicola creditor, & contractus in Regno celebratus, absque aliqua subauditione facit censeri creditorem Regni, cons. 12. nu. 39.
Regnum Neapolitanum in anno 1560. non supplicauit suæ Regiæ Catholicæ Maiestati, quod Prorex posset assentire venditionibus feuderum titulatorum, sed tantummodo contractationibus, cons. 128. num. 24.
Regula, quod qui non habet in bonis, luat in corpore, fallit in nobili, cons. 89. nu. 4.
Regula est in quauis materia, satis esse habilitatem eo tempore subesse, quo contingit casus, cons. 114. numer. 15.
Regula vulgaris est, quod qui non potest dare, neque etiam potest tollere, & similiter, quod qui non potest condemnare, neque etiam absoluere possit, cons. 128. nu. 34.
Regula, de iure quæsito non tollendo non procedit in Principe, quando iure suo vtitur, concedendo alteri priuilegia, cons. 130. nu. 53.
Rei duo, quando reperiuntur, ad quorum alterum negotium principaliter spectat, is principaliter, & in solidum obligatur, cons. 68. nu. 36.
Relatum dicitur esse in referente, cum suis qualitatibus, cons. 15. nu. 11. cons. 32. num. 3. 23. & 25 cons. 54. nu. 10. cons. 56. nu. 7. cons. 58. nu. 4. & cons. 106. num. 21.
Relatum non dicitur in referente, quando de eo nihil apparet, cons. 83. nu. 14.
Releuium Regiæ Curiæ non soluitur, quando succeditur in feudo ex pacto, cons. 127. nu. 14.
Releuium soluitur per filium, quando omnia bona habet ex donatione, vel est alio modo immediatè successurus, ibid. nu. 15.
Releuium soluitur, quando quis reemit feuda pro se, & alio, ibid. nu. 17.
Relictum conditionale, pendente cōditione non transmittitur, cons. 22. nu. 15.
Relictum personaliter, deuoluitur ad causam intestati, cons. 44. nu. 6.
Religionem ingressus, si disponat fauore Monasterij, an Monasterium excludat fideicommissarium, cons. 40. num. 1.
Reliquum, quid significet, cons. 44. nu. 15.

Reme-

Remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. quando non habet locum, declaratur conf. 64. nu. 25.
Remedium prædictum, an habeat locum in feudis, ibidem nu. 29. 30. & 33.
Remedium prædictum est possessorium adipiscendæ summarium, ibid. nu 31.
Remissio mercedis pro modico damno non solet concedi, conf. 26. nu. 3.
Remissio mercedis fit, quando dãnum emergens fuisset intolerabile, vt vix dimidium soliti sit receptum, ibid. nu. 4.
Remissio non habet locum in contractibus, si quis renunciauit priuilegio fori, & quando in loco contractus litigare promisit, conf. 35. nu. 10.
Remissio causæ alteri Magistratui facta, confitetur, & confirmat illi iurisdictionem, conf. 47. numer. 10.
Remissio mercedis, ob sterilitatem, cum tertia pars fructuum deperdita est, tunc debetur, conf. 74. numer. 1.
Remissioni mercedis, ob sterilitatem locus est, quando conductor damnum patiatur vltra dimidiam fructuum, qui communiter percipi consueuerunt, ibid. nu. 2. & 11.
Remissio partis limitata certo loco, extra illum non habet effectum, conf. 85. nu. 3.
Remissoria non datur in attentatis, conf. 130. numer. 14.
Remuneratio est merces præstiti laboris, conf. 104. num. 2.
Renunciatio est facienda ad tenorem, & sonum verborum conuentionis, referendo se ad ea in omnibus, conf. 25. nu. 10.
Renunciare potest quis cum iuramento proprio foro, & domicilio, & omnibus legibus, iuxta l. si conuenerit de iurisdict. omn. iudic. conf. 35. numer. 4.
Renuncians suo foro non potest amplius declinare forum, ibid. nu. 11.
Renunciatio amplissimè, & pactum de non opponendo, an includat priuilegium l. vnicæ C. quand. Imper. maximè quando verè non est persona miserabilis vidua, ibid. nu. 25.
Renunciatio facta à filia, contemplatione fratris, dicitur personalis, & eo mortuo non excluditur à sorore in capillo renuncians in illius successione, conf. 64. nu. 5.
Renuncians renunciatione reali, semper est exclusa, ibid. nu. 6.
Renunciatio, quando dicatur realis, & quando personalis, remissiuè ibid. nu. 7.
Renunciatio realis dicitur, quando filia renunciat patri, & hæredibus suis, ibid. nu. 8.
Renunciatio facta contemplatione masculorum, dicitur limitata, ideò limitatum producit effectum, ibid. nu. 10.
Renunciatio, & iuramentum, intelligitur rebus sic stantibus, & in eodem statu permanentibus, ibid. num. 11.
Renunciatio filiæ, habet in se præsumptionem, vt intelligatur facta, contemplatione masculorum, vt bona conseruentur in familia, nisi ex aliquibus coniecturis aliter appareat, ibid. nu. 14. & 20.
Renunciatio amplissima trahitur ad iura de futuro, quæ possent competere ex causa de præsenti tantum, ibidem num. 16.
Renunciatio, & iuramentum non extendũtur ad non cogitata, & incognita, ibid. nu. 18.
Renunciatio quantumuis ampla, & amplissima, licet excludat filiam in burgensaticis, non tamen in feudalibus, mortuis patre, & fratre, excludit, ibidem num. 21.
Renunciatio generalis trahitur ad omnes casus, consil. 68. num. 3. & 35.
Renunciatio generalis tantum præiudicat, quantum particularis, ibid. nu. 4.
Renunciatio generalis, etiam per clausulas generales, idem operatur, ac si in specie renunciatum esset ibid nu. 6.
Renunciatio generalis, ab omni legum auxilio excludere videtur, ibid. nu. 7.
Renunciatio beneficij sponte fieri debet, alioquin dicitur nulla, & reuocatur, conf. 87. nu. 1.
Renunciatio ad alterius suggestionem, & molestiam est nulla, ibid. nu. 2.
Renunciatio beneficij facta calore iracundiæ, non valet, præsertim cum re integra reuocetur, ibidem num. 3.
Renunciatio facienda est coram eo, qui habet potestatem conferendi beneficium, vel cogendi renunciantem redire ad beneficium, alias est nulla, ibid. num. 4.
Renunciationes beneficiorum in manibus Ordinarij non valent, nisi fiant ex causa infirmitatis, vel senectutis, ex Bulla Pij V. ibid. nu. 7.
Renunciare iuri suo, nemo videtur, conf. 106. numer. 26.
Representatio fit ex quodam iure speciali, conf. 16. num. 11.
Requisitis ex duobus ad prioritatem, alterum prius adeptum non sufficit, conf. 30. nu. 41.
Res litigiosa alienari nequit, nisi ob necessitatem, conf. 3. nu. 8.
Rei donatæ traditio arguitur in donatione ex retentione vsusfructus, ibid. nu. 20.
Res qualibet in dubio præsumitur allodialis, & libera, & non feudalis, conf. 32. num. 1. Fallit ibidem num. 22.
Res præsumitur allodialis ex descriptione in æstimo inter res allodiales, & solutione collectarum pro ea, ibid. nu. 4.
Res, si pro vna parte ab vno possidetur vt allodialis, pro alia etiam præsumitur allodialis possessa ab altero, ibid. nu. 6. & 28.
Res possessa vti feudalis, censetur etiam vti feudalis à successoribus possideri, ibid. nu. 16.
Rem esse feudalem, coniecturis probatur, nisi euidenter contrarium appareat, ibid. nu. 12.
Res eadem, diuersis respectibus, diuerso iure potest censeri, ibid. nu. 28.
Res feudalis habita ex transactione cõfirmata à Principe, suam non mutat naturam, ibid. nu. 29.
Res concessa vti feudalis sub generali inuestitura comprehensa, si ab alio possidetur tempore inuestituræ in præiudicium tertij possidentis non reputatur feudalis, secus inter Dominum, & vasallum ibid. nu. 31.
Res etiam si esset propria allodialis, & aliquis de ea facit se inuestire, facit tamen ex hoc illam feudalem, conf. 33. nu. 12.

Res præsumitur feudalis pœnes possessorem, quando eius author habuit eam, vt feudum, consc. eodem num. 24.
Res, vt dicatur infeudari solita, quot infeudationes requirantur, cons. 38. nu. 26.
Res pignorata, pleno iure remanet in bonis debitoris, cons. 53. nu. 9.
Res dicitur notoria, & apparere in promptu, quando venit decidenda ex instrumento, cons. 64. numer. 35.
Res amplius æstimari non debet, quàm vendi potest, cons. 68 nu. 54.
Res inter alios acta, non iuuat, cons. 89. nu. 20 & consil. 97. num. 12.
Res iudicata facit de albo nigrum, & qualiscumque fuerit, pro veritate habetur. cons. 109. nu. 6.
Rescissio non admittitur, prætextu iurisiurandi, cons. 68. num. 11.
Rescripta obtenta per obreptionem, vel subreptionem, viribus debent carere, cons. 2. nu. 18.
Rescriptum auocatorium causæ Iudicis delegati, impetrari non potest, absque citatione partis, cons. 50. num. 1.
Rescriptum ex obreptione, & falsa narratione extortum, debet reformari, & est ipso iure nullum, ibid. nu 2. & 4.
Rescriptum nulliter impetratum, nullam tribuit alteri Iudici iurisdictionem, etiam absque partis exceptione, ibid. nu. 3.
Reseruatio iurium in contractu facta, in fauorem ipsius reseruantis debet interpretari, cons. 56. numer. 8.
Reseruationis natura est, vt nihil factum censeatur, eueniente casu reseruationis, ibidem numer. 11.
Reseruatio actus, conseruatiuum effectum operatur, ac si eodem tempore gestus fuisset, quamuis postea fiat, ibid. nu. 12.
Reseruatio iurium, & protestatio adhibita in aliquo actu possessorio, facit, vt ex illo actu non inducatur, nec quasi possessio in contrarium, cons. 104. num. 21.
Resignare in manibus Superioris, & reseruationem pensionis obtinere potest quis, etiam si tractatus præcessisset, & non dicitur nec simonia mentalis, cons. 67. nu. 15.
Resignatio geminata, vel triplicata facta, tollit omnem exceptionem, ibid. nu. 17.
Resignatio conditionalis facta in beneficium tertij in manibus Summi Pontificis, non abdicat ius à resignante, nisi sequuta conditione, cons. 87. numer. 5.
Resignatio facta purè, & liberè in manibus Ordinarij, non abdicat ius à resignante, nisi fiat in manibus illius, qui habet potestatem conferendi, ibidem nu. 6.
Resignatio beneficij purè, & liberè facta in manibus Ordinarij, quo casu abdicat omne ius à resignante, ibid. num. 8.
Responsio ad positiones per verbum, credo, non præiudicat respondenti, cons. 57. nu. 31.
Restitutio potest concedi post mortem naturalem, per viam transactionis, cons. 114. nu. 26.
Reuelans alterius secreta, deportatione punitur, cons. 78. num. 14.
Reuocationem priuilegiorum allegans, probare debet, cons. 130. nu. 25.
Rex Hispaniæ inuictissimus, qui Imperio non subest, & Regnum à faucibus Hostium eripuit, proprio iure confert, cons. 31 nu. 11.
Rex Hispaniæ est Monarcha & totum continens in suo Regno, ibid. nu. 12.
Reges, an priuatiuè quoad Imperatorem præscripserint facultatem conferendi regales dignitates, ibidem num. 13.
Regis voluntas apparet ex verbis priuilegij, cons. 29. num. 28.
Regis prohibitio non obstat, quando non fuit intimata, nec exequuta, neque constet de ea habuisse notitiam, cons. 130. nu. 7.
Regibus, & Ducibus infeudatis à sede Apostolica, an liceat prohibere, sub pœna ne Romæ habitent sui subditi, cons. 2. nu. 74.
Regibus, & Papæ propriè competit potestas concedendi studia generalia, & Doctores creandi, cons. 130. nu. 51.
Rex dans licentiam alicui, vt de suo iure docere possit, nec docuerit, hoc idem eius successori concessum videtur, cons. 58 nu. 7.
Rex concessit Domino de Soto amplam potestatem resignandi officia, ibid. nu. 26.
Rex læsus habet restitutionem in integrum, cons. 59. num. 3.
Rex Hispaniarum omninò tenetur ad obseruantiam eorum, quæ facta sunt per Carolum patrem, cui successit. ibid. nu. 14.
Rex reseruans sibi electionem alicuius Officialis, talis reseruatio interpretari debet, vt electio alteri non competat, cons. 104. nu. 8.
Rex, erigendo feudum, si aliquem inuestierit, & decedat feudatarius, si postea Rex concedat Baroniam in feudum, venit feudum deuolutum, cons. 124. nu. 17.
Rex non potest assentire super alienatione feudi, quando præcedit reuocatio, cons. 126. nu. 3.
Rex concedens assensum obligationi, vel alienationi feudalium, non per hoc veniunt feuda titulata, vel baronalia, cons. 128. nu. 30.
Regis interest, quod eo inscio familiares, & in dignitate constituti, & descendentes non remaneant dignitate priuati seruientes coram eo simpliciter, ibidem num. 32.
Rex procedens ad interpretationem legis, non vult votum Proregis, licet præcedat sua cõsultatio cum Collaterali Consilio, & non dicitur sententia, sed lex, ibid. nu. 40.
Ritus Magnæ Curiæ Vicariæ fuerunt emanati per modum Constitut. Regni, cons. 107. nu. 11.
Riui aquarum dicuntur propriij, atque veri confines, & naturales, cons. 126. nu. 19.
Rotæ Romanæ decisio declaratur, cons. 4. nu. 32.

S

Sacrilegium committitur, de Regis potestate dubitare, cons. 29. nu. 27.
Sanguinis continuatio fit in nepote ex filia, & censetur immediatè procedere, cons. 20. nu. 19.
Scandalum, an fuerit sequutum, semper attenditur in pœnalibus, cons. 81. nu. 17.

Scientia, rem esse feudalem, ex quibus potest apparere, conf. 27. nu. 4.
Scientia ex coniecturis probatur, conf. 108. numero 29.
Scientia, vel patientia Vniuersitatis, ad inducendum delictum, requiritur quod illa sit communicato consilio, vel habeat tractum successiuum, conf. 130. num. 2.
Scientia inhibitionis non sufficit ad inducenda attentata, nisi ipsa inhibitio sit actualiter exequuta, ibid. num. 4.
Scientia ad effectum attentatorum non releuat, nisi realiter ipsa citatio, seù inhibitio sit exequuta, conf. eod. nu. 15.
Scribens litteras, vel dans munera pro occultando delicto, facit indicium ad illud præsumendum, conf. 115. nu. 4.
Scriptura priuata cum publica legalitate extracta ex publica Cancellaria, quam fidem faciat, conf. 2. num. 39.
Scripturæ priuatæ, & testimonia domestica non iudicialiter recepta, quam fidem faciant, conf. 2. numer. 42.
Scriptura priuata non præiudicat hypothecæ ex posteriori publico instrumento, conf. 39. nu. 10.
Scripturæ priuatæ exemplum, cuius fides sit, maximè in aliam linguam translatæ, ibid. nu. 12.
Scriptura suspecta, nec Iudice authore exemplari potest, ibid nu. 13.
Scriptura, cum exemplatur, debet citari pars, ibidem num. 15.
Scripturæ veritatem dicitur constare per testes, qui eam viderant antea, & post subscriptionem, conf. 60. num. 13.
Scripturam subscribens, censetur omnia in illa contenta pariformiter approbasse, ibid. nu. 25.
Scriptura propria aduersarij, maiorem obtinet firmitatem, quam testis, conf. 99. nu. 10.
Scripturæ Regiæ Cancellariæ, faciunt plenam fidem, conf. 124. nu. 4.
Secretarij Regni Neapolitani poterant eligere quatuor Cancellarios in Regia Cancellaria, conf. 58. num. 1.
Secretario Regni Domino de Soto fuit permissum à Serenissimo Rege, vt officium Secretarij cum omnibus prærogatiuis, prout ipse fungebatur, alteri resignare posset, ibid. nu. 2.
Secretarij Vargas, memoria renouatur, conf. 128. nu. 5. & 51.
Senatusconsultum Libonianum non habet locum in familiari ascribente, sed in Notario, conf. 60. numer. 20.
Senatusconsultum Libonianum non habet locum, quando ascribens probat per testes voluntatem testatoris, ibid. nu. 21.
Senior, in dignitatibus primò honoratur, conf. 105. num. 2.
Seniores virtutibus, & bonis moribus antecellunt Iunioribus, ibid. nu. 3.
Seniores, sapientiores præsumuntur, ibidem numer. 4.
Senior, & antiquior, eiusdem sunt significationis, ibidem num. 39.
Sententia ferri nequit, & lata est nulla ex scripturis non productis in iudicio, citata parte, etiam extraiudicialiter datis Iudici, conf. 2. nu. 48. Declaratur hoc nu. 49. ibid.
Sententia tunc nulla est, cum error in ea oculis corporeis legi potest, ibid. nu. 50.
Sententiam impugnare sicut licet reo ex nouis deductis in causa appellationis, ita licet actori illam tueri, & confirmari facere, etiam ex nouis, conf. 2. num. 51.
Sententia debet ferri secundum probata, eo, quod principale est probatum, conf. 5. nu. 6.
Sententia lata in iudicio petitionis hæreditatis contra non possidentem, si is postea cœperit possidere absque nouo processu, sententia exequutioni demandabitur, ibid. nu. 10.
Sententia exequutionis tempore est tractandum de rebus particularibus liquidandis in iudicio vniuersali, conf. 7. nu. 8.
Sententia, quæ transiuit in rem iudicatam irreuocabilis est, & facit ius inter litigantes, conf. 36. num. 8.
Sententia inter alios lata probat, quando agitur de statu vasallorum, conf. 47. nu. 4.
Sententiæ, quæ transiuit in rem iudicatam exequutio, vide in verb. exceptiones multæ.
Sententia exequutionem impedire potest quilibet, etiam non possidens, & pro suo interesse sua iura proferre, conf. 48. nu. 9.
Sententia lata ex defectu citationis, quando est nulla, conf. 54. nu. 1.
Sententia interpretatur ad fauorem eius, pro quo fuit lata, idem in verbis testatoris, conf. 106. numer. 17.
Sententia Sacri Consilij non potest exequi contra non citatum, seù cum illegitimo Procuratore actum, conf. 107. nu. 1.
Sententia foriudicationis est nulla ex defectu citationis agnatorum in prolatione sententiæ, ibid. nu. 6. & 10.
Sententia, postquam transiuit in rem iudicatam, pro veritate habetur, & pro ea præsumitur tàm respectiu iustitiæ, quàm ordinis, etiam si Iudex fuerit ribaldus, ibid. nu. 13.
Sententiæ verbis per Iudicem positis, quod omnia necessaria ad foriudicandum essent consummata, standum est, ibid. nu. 16.
Sententiam fuisse latam, probatur per quinque testes, ibid. num. 17.
Sententia foriudicationis præsumitur ritè lata ex diuturnitate temporis, etiam sine actis, quo ad illius exequutionem, & sic refertur fuisse decisum pluries per Sacrum Regium Consilium, ibidem num. 19.
Sententiæ exequutio spectat ad Iudicem, qui tulit eam, non autem ad Iudicem appellationis confirmantem sententiam, ibid. nu. 22.
Sententia præsumitur pro lege ex antiquitate temporis, nempè quadraginta trium annorum, necnon præsumitur, etiam omnia acta ritè, atque legitimè praecessisse, ibid. nu. 12.
Sententia post biennium lata, praesumitur pro ea, quod omnia fuerunt solemniter acta, ibidem numer. 18.
Sententia lata ad fauorem legatarij, erit etiam exequutioni demandanda, ad beneficium haeredis legatarij, conf. 111. nu. 1.

Sententia, an sit reuocanda, etiam si appellatio esset deserta, declaratur conf. 113. nu. 12. Quid si sit iustificata, ibid. nu. 13.
Sententia Rotæ Romanæ tàm circa praetensa attentata, quàm etiam circa negotium principale, tàm in prima, quàm in secunda, atque etiam in tertia instantia ad fauorem nobilis Ciuitatis Meßanensis, refertur conf. 130. nu. 70.
Sequestrum dicitur iniquum, quando principalis possidet bona stabilia in loco iudicij, puta, quia tenet domum, & banchum apertum, conf. 77. numer. 2.
Sequestrum dicitur iniquum, quando conceditur ad instantiam illius, qui non habet mandatum ad iurandum, debitorem esse suspectum de fuga, ibidem num. 3.
Sequestrum dicitur iniquum, quando conceditur, non constito prius de credito per publicas scripturas, sed solùm per priuatas non recognitas, ibidem num. 4.
Sermonis proprietas, in dubio semper seruanda est, conf. 12. nu. 22.
Seruitus feudo imponi non potest, vt successor ad illam teneatur, nisi heres retineret alia bona, vltra legitimam, conf. 96. nu. 26.
Seruitutes, census, hypothecæ, continentur sub specie diminutionis feudi, conf. 128. nu. 9.
Seruus pœnæ, quis dicatur, & quæ amittat, conf. 114. nu. 23. & 24.
Sexus contemplatio, est succedentium contemplatio personalis, & non realis, conf. 88. nu. 8.
Simulatio vt probetur, arguimus à priori, & à posteriori, conf. 2. nu. 100.
Simulatio, nec fraus generaliter in contractu sunt praesumendæ, sed potius bona fides, conf. 57. numer. 3.
Simulationis cautela vti possumus, pro euitandis incommodis, ibidem num. 5. Declaratur ibidem num. 37.
Simulatio contractus probanda est testibus omni exceptione maioribus, ibid. nu. 9.
Simulata traditio non transfert possessionem, ibidem num. 12.
Simulationis contractus, coniecturis, & praesumptionibus probatur, & duae sufficiunt, ibidem num. 14.
Simulatus contractus dicitur nullus, ibidem numer. 15.
Simulati contractus coniectura est, non informare Notarium de aliquibus, ne à scribendo instrumento retrahatur, ibid. nu. 17.
Simulatus contractus arguitur ex tractatu præ edenti, ibid. nu. 18.
Simulatus contractus dicitur, si contrahens confitetur, pretium esse solutum, & celebratur contractus permutationis, ibid. nu 20.
Simulatus contractus dicitur, si in contractu permutationis res datur æstimata, ibid. nu. 21.
Simulatus contractus præsumitur ex modico temporis spatio, ibid. nu. 22.
Simulatus contractus præsumitur ex mixtura contractuum, ibid. nu. 23.
Simulatus contractus, in dubio non praesumitur, si in contrarium non adsint coniecturæ, ibidem num. 32.
Simulatio, & fraus, quando non debent admitti, conf. cod. nu. 39.
Simulatio contractus probatur per eosdem testes, qui celebrationi eius interfuerunt, conf. 116. num. 1. & 5.
Simulatio contractus probatur coniecturis, puta, quod qui vendidit, remansit etiam in possessione rei venditæ, ibid. nu. 2. & 6.
Simulatio arguitur, quando quis soluit pro executione contractus præcedentis, ibid. nu. 3.
Simulatus contractus dicitur, quando contrahentes fingunt venditionem, & nihil esse voluerunt, ibid. num. 4.
Simulatio contractus non potest probari testibus, quando scriptura est de substantia ipsius contractus, ibid. nu. 7.
Simulatus contractus non firmatur iuramento, ibid. num. 8.
Simulatio contractus potest opponi, vt quis non incidat in turpitudinem, ibid. nu. 9.
Simulatus contractus differt valdè à contractu in fraudem celebrato, ibid. nu. 10.
Simulatum contractum facere, aliquando licitum est, ibid. num. 13.
Simulatum contractum allegans, dicit esse nullum, ibid. num. 14.
Singula quæ non prosunt, vnita iuuant, conf. 40. numer. 36.
Singularis, ad vniuersale venit in consequentiam, conf. 61. nu. 35.
Singularitas adminiculatiua, dicta testium non annullat, conf. 86. nu. 2.
Sociorum Congregatio, animum deliberatum occidendi significat, nisi homicidium sit factum in continenti, calore iracundiæ, non diuertendo ad alios actus, conf. 80. nu. 166.
Sollemnitatis forma, & veritas causæ exigitur ad validitatem alienationis rei ecclesiasticæ, conf. 112. num. 2.
Sollemnitas extrinseca tunc præsumitur interuenisse in alienatione rei ecclesiasticæ, quando non esset in scriptis exhibenda, ibid. nu. 8.
Soluens viribus praeturæ compulsus, dicitur soluisse ex necessitate, cens. 120. nu. 5.
Soluere pro alio offerens, voluntariè obligatur, conf. 39. nu. 28.
Solutio Cathedratici facta ab Ecclesia Episcopo, probat illam esse Parochialem, conf. 49. nu. 13.
Solutio pecuniæ arguit titulum oneroſum in officio, licet sit soluta, vt possit à soluente eligi successor in officio, conf. 59. nu. 7.
Solutio primi semestris anticipata, reddit contractum censualem fœneratitium, conf. 83. num. 5. & 9.
Solutio facta contra formam Bullæ Pij V. de censibus arguit contractum simulatum, & vsurarium, ibid. num. 12.
Solutionem sibi factam negans, non tenetur probare, conf. 86. nu. 6.
Solutionis, subsequentis virtus, est præcedentem ambiguam obligationem declarare, conf. 12. numer. 37.
Soror maritata à patre, eius portio accrescit hæreditatem diuidendam inter reliquos superstites hæredes, conf. 117. nu. 8.

Specialia duo non possunt simul concurrere, cons.22. nu.14.& cons.24.nu.26.
Specie expressa causa demonstrationis, non fit restrictio generis,cons.69. nu.16.
Species ostendit genus suum, cons.125. nu.15.
Speciei expressio,restringit genus suum, ibidem numer.16.
Spes considerabilis non est in iure quærendo de futuro ex causa de futuro, quod non transmittitur, cons.22.nu.8.
Spes futuræ dignitatis, iure probita, an inducat praerogatiuam praecedentiae, consil. 105. numero 8.
Spes, & conditio de futura morte, sunt à iure detestatæ,cons.eod.nu.13.
Spoliatus à Principe, non restituitur, quando fuit spoliatus sub prætextu deuolutionis, nisi praecedente causæ cognitione, cons.32. num.36. & cons. 33. num.10.
Status rerum præsens consideratur,& secundum eum iudicari debet,cons.105.nu.14.
Statutum quando loquitur circa personam, vel rem, tunc non extenditur quoad bona extra territorium sita, cons.1.nu.26.
Statuto non ligari, speciale est in solo Principe, & quid in Episcopo,cons.4.nu.21.
Statutorum obseruantia est interpres, & attenditur, ibid.nu.27.& cons.10.nu.9.
Statutum Florentinum,quod stantibus patruis fœminæ non succedant, filias Principis quando comprehendat,ibid.num.31. cons.9.num.4.& cons.10. num.7.
Statutum ad bona extra territorium sita,non extenditur, siue statutum loquatur in rem, siue in personam,ibid.nu.33.& cons.9.nu.6.
Statutum Ferrariæ sub rubrica,quod non fiat translatio bonorum immobilium,vt habeat locum, quæ requirantur,cons.11.nu.8.
Statutorum verba præcisè intelligi debent, ibidem num.13.
Statutum Ciuitatis conditum est ad fauorem suorum Ciuium,& suas exercet vires aduersus extraneos, & forenses,ibid.nu.15.
Statutum Vrbis, quo filij in conditione positi censentur grauati,quam interpretationem accipiat, cons. 22.nu.16.
Statutum recipit interpretationem passiuam à iure communi, & eo modo, quo ius commune vocat filios in conditione positos,eodem & statutum,cons. 24.nu.17.
Statutum,seù consuetudo non admittitur,vt minor in dignitate,maiori præferatur,cons.29.nu.2.
Statuti verba ad vnguem obseruari debent, quia disponunt,quatenus loquuntur,cons.57.nu.1.
Statutum loquens de instrumento, ad simulatum non refertur,ibid.nu.13.
Statuti verba licet offendere, vt mentem seruemus, quia in statutis mens præponitur verbis, ibidem num.26.
Statuti verba possunt impropriari, vt mentem sequamur,ibid.nu.27.
Statuentium mens non fuit, vt in alterius præiudicium dolus, atque fraus per simulationem inducerentur,ibid.nu.30.
Statutum ad personas non subditas, referri non potest nec ad earum bona, cons.61.nu.6.
Statuto laicorum, an comprehendantur clerici, ibid. num.7.
Statutum circa bona disponens, ad extra territorium existentia,an porrigatur, ibid.nu.23.& 24.
Statutum excludens fœminas, est odiosum earum respectu,& porrigi non debet, ibid.nu.14.
Statutum excludens fœminas,stantibus masculis, intelligitur in eodem gradu existentibus,ibidem numer.23.
Statuentes quod disposuissent, si cogitassent, pro expresso habetur,ibid.nu.29.
Statutum excludens fœminas, excludit etiam descendentes ab eis, ibid.nu.41.
Statutum excludens fœminam dotatam à successione, intelligitur quando fuit dotata de bonis illius, de cuius successione agitur,cons.64.nu.2.
Statutum excludens fœminas, natas etiam ex illis excludit,cons.65.nu.7.
Statutum, si non remittit pœnam delicti in totum, sed differt ad aliquod tempus, durante scilicet bello, carceratis non prodest abolitio, licet generalis prodesset, tamen non carceratis, consil. 70. numer.3.
Statutum, vt de omni contractu soluatur gabella, promissionem de vendendo non includit, cons. 71. num.7.
Statutum loquens in personam facientis, comprehendit etiam eum,qui per alium facit,nisi lex consideraret actum ipsius personæ exercentis, vt dicatur nobilis,vel vilis,cons.89.nu.25.
Statutum loquens de vendente, non comprehendit promittentem vendere, cons.92.nu.20.
Statutum, & pactum aequiparantur, cons. 106. numer.14.
Statutum, ne remaneat superfluum, debet interpretari, vt aliquid vltra ius commune operetur,ibidem num.35.
Statutum Vrbini, de bannito ob homicidium, refertur cons.114.nu.11.
Statutum mandans solui quartam partem de omnibus, quæ recolliguntur, non fit deductio expensarum,cons.118.nu.20.
Statutum posterius,seù lex derogat primo,quando posterius est primo directè contrarium, alias verò non,cons.125.nu.7.
Stylus, & Statutum Ciuitatis Placentiæ citandi ad domum solitæ habitationis, & ad petram Arengheriæ,cons.2.nu.13.
Stylo, & vsui forensi est standum, consil. 2. numer.46.
Stipulatio regulatur à clausulis in ea adiectis, cons. 38.nu.68.
Stipulatio quæ diuidatur in viriles, consil. 38. numer.9.
Stipulari quis censetur pro suis masculis,& fœminis, ibid.num.11.
Stipulari quis alteri potest, cons.108.nu.23.
Stipulari potest alteri,non solum, cum eadem res donata sit,vt alteri donetur,sed etiam quando species datur,vt tertio detur pecunia, ibid. nu.25.
Stratigotus Ciuitatis Meßanensis eligi non potest ab alio, quàm inuictissimo Rege, ab antiqua consuetudine, nam fuit ius quæsitum eidem Ciuitati, cons.104.nu.4.

Stratigotus Ciuitatis Messanensis non potest eligi à Prorege, ibid. nu. 7.
Stratigotum Ciuitatis prædictæ eligendi potestas, est de regalibus, & alteri est prohibita, & soli Regi reseruata, ibid. nu. 14.
Studium vniuersale non potest applicari solis RR. PP. Iesuitis, cons. 130. nu. 29.
Subditi Ducum Parmæ, & Placentiæ, an aduersus sententias notoriè iniustas, si non per viam ordinariæ appellationis, possint saltem per viam querelæ, & recursus adire Summum Pontificem supremum, & directum Dominum, cons. 2. numero 22.
Subditi, an debeant audiri super perhorrescentia sui Principis, ad euadendum illius iudicium tàm in ciuilibus, quàm in criminalibus, siuè sint rei, siuè actores, cons. 2. nu. 57.
Subditorum non est Principum gesta corrigere, cons. 2. nu. 59.
Subditi tenentur obedire sub graui peccato Superiori, etiam si præcepta grauia esse videantur, modo contra Deum non sint, ibid. nu. 60.
Subditis facultatem peregrinandi interdicere, inhumanum videtur, ibid. nu. 72.
Subscriptio indiuidua est, & diuidi non potest, alias inaequalitatem induceret, consil. 60. numero 10.
Subscriptio firmat legata, institutionem, & omnia antea subscripta vniformiter, ibid. nu. 12.
Subscriptio testatoris operatur idem, ac si totum scriberet testamentum, ibid. nu. 30.
Substitutio facta in donatione titulo donationis, non inducit vltimam voluntatem, consil. 6. numero 11.
Substitutiones fieri possunt in contractu, cons. 8. numer. 12.
Substitutio inter legatarios operatur in dubio successionem æqualem, cons. 13. nu. 6.
Substitutio non præsumitur, nisi expressè de ea constet, cons. 14. nu. 3.
Substitutio restricta ad filios proprijs nominibus nominatos nepotes, non comprehendit, ibidem numer. 4.
Substitutio superstiti, & superstitibus facta filijs testatoris, & cum clausula, ordine successiuo, nepotes excludit, ibid. nu. 8.
Substitutio ab institutione declaratur, & quomodo id procedat, ibid. nu. 9.
Substitutio facta sub nomine appellatiuo hæredum, intelligitur secundum quotas, id tamen non procedit in substitutione facta nomine appellatiuo legatariorum, cons. 15. nu. 9.
Substituti nominibus proprijs, censentur in viriles vocati, ibid. nu. 12.
Substituto superstite ex institutis filijs testatoris in mortuorum locum alij non succedunt, nec eorum personam representant, cons. 16. nu. 4.
Substituto superstite ex institutis idem iudicatur, ac si testator dixisset, salua gradus praerogatiua, quo casu filius non ingreditur locum patris, ibid. num. 5.
Substitutio proprijs nominibus expressa impedit trãsmissionem, & ad successoris personam non respicitur, ibid. nu. 20.
Substitutio alicui facta, si sine filijs decesserit, non habet locum, si nepos ex filia ei adsit, cons. 20. numer. 18.
Substitutio conditionalis, ea pendente, nec etiam ad suos hæredes transmittitur, cons. 22. nu. 1.
Substitutus, conditione pendente adire non potest, & ei morte præuento non dicitur delata hæreditas, cons. 22. nu. 7.
Substitutio nihil aliud est, quam conditionalis institutio, cons. 23. nu. 3.
Substitutio limitata, & restricta ad aliquam personam, quæ nunquam hæres fuit, ea decedente expirat, cons. 24. nu. 3. & 13.
Substitutio mutilis, aliam reddere vtilem non potest, ibid. nu. 4.
Substitutum substituti plus iuris consequi posse, quam ipse substitutus, absurdum est. ibid. nu. 5.
Substitutio expirat, primo substituto præcedente, ibid. nu. 6.
Substitutio directa concurrens cum obliqua, & directa, locum non habet, nec etiam obliqua, ibidem num. 7.
Substitutus secundo per fideicommissum non potest ad hæreditatem primo substituto adscriptam venire, nisi primus fuerit hæres, ibid. nu. 8. & 22.
Substitutus substituti dicitur substitutus hæredi instituto, & quomodo procedat, ibid. nu. 19.
Substitutus excluditur hæreditate adita, veluti substitutione exprata, ibid. nu. 20.
Substitutio fideicommissaria, per nomen collectiuum inducitur, cons. 40. nu. 27.
Substitutio hæredis interpretatoria, adiuuatur velut fauorabilis, cons. 44. nu. 8.
Substitutio dubia, ex præcedenti institutione declaratur, ibid. nu. 14.
Substitutio, si immediatè prohibitioni adijcitur, prohibitio propter illam facta videtur, ibidem numer. 19.
Substituto præmoriente, habetur ac si non fuisset substitutus, cons. 45. nu. 5.
Substitutio inita filiæ, si sine filijs masculis decesserit, non habet locum, si decesserit cum nepote ex filia, cons. 65. nu. 18.
Substituti contra Capitulum Regis Ferdinandi habent remedium l. fin. C. de edict. Diu. Adr. quod datur aduersus titulo possidentem pro hærede, vel possessore, cons. 95. nu. 9.
Substitutio facta sub duplici conditione, si deficit vna conditio, deficit etiam, & substitutio, cons. 111. num. 10.
Substitutus debet habere bona à manu hæredis, non autem ea capere ex propria authoritate, ibidem num. 11.
Substitutus impedit publicationem bonorum delinquentis, cons. 114. nu. 48.
Succedens in ius alterius, eodem iure vti debet, quod is cui successit habebat, cons. 61. nu. 31.
Succedere an debeat quis vti substitutus, si is cuius ad successionem vocatur non sit solemniter institutus, cons. 44. nu. 1.
Succeditur in successione ab intestato ex tacita defuncti, non autem ex expressa, & explicita, cons. 4. nu. 11. & cons. 10. nu. 3.
Successio in vnius persona fundata, donec eius descendentes sunt superstites, non tendit ad aliam lineam, cons. 38. nu. 10.

Suc-

Succesſio in feudis inter deſcendentes, vſque in infinitum progreditur, ibid.nu.15.
Succesſio vltra decimum gradum non extenditur in allodialibus, ibid.nu.16.
Succesſio feudorum in tranſuerſalibus, ad ſeptimum gradum coarctatur, ibid.nu.17.
Succesſio non habet locum in bonis quæſitis Cameræ Apoſtolicæ, conſ.61.nu.3.
Succesſio Electoratus, defertur ad inſtar ſucceſſionis regalium, conſ.105.nu.19.
Succesſio in Regnis, & regalibus, aliter defertur, quam in allodijs, ibid.nu.20.
Succesſio pro iure primogenituræ, non eſt inducta legibus Romanorum, & Cæſarum, ibidem numero 21.
Succesſionis iure primogenituræ conſuetudo, contraria partis ordinatione euerti non poteſt, ibid.num. 23.& 45.
Succesſio Electoratus defertur ad primogenitum, & eius lineam, qua deficiente, ad fratrem ſeniorem laicum pertinebit, ibid.nu.29.
Succesſio, quæ defertur primogenito, ei defertur, qui tempore, quo cedit dies ſucceſſionis reperitur primogenitus, ibid.nu.42.
Succeſſor in Principatu tenetur præſtare alimenta alijs fratribus, & ideò pro eis poteſt conueniri, conſ.3.nu.6.
Succeſſor tenetur habere ratum factum defuncti, ibid. num.12.
Succeſſor ſingularis admittitur ad ſuſcipiendum iudicium pro eo, à quo cauſam habet, conſil.58. num.9.
Succeſſor in Regno non poteſt recedere ab eo, quod factum eſt per Anteceſſorem ſuum, maximè ſi interuenit pecunia, conſ.59.nu.36.
Succeſſor particularis iuuari debet iuribus ſui auctoris, ſicut aſtringitur eiuſdem vinculis, conſ.106. num.37.
Succeſſor in feudo, vti hæres tenetur approbare factum defuncti, conſ.127.nu.10.
Succeſſoris appellatione, quilibet ſucceſſor continetur, ſiuè vniuerſalis, ſiuè particularis, conſil. 98. num.16.
Superfluitas, ob maiorem declarationem ſæpè toleratur, conſ.40.nu.49.
Superfluitas tolerari debet, nè quid fiat contra voluntatem teſtatoris, ibid.nu.50.
Superior Societatis Ieſus, licet eſſet Præpoſitus Studij Ciuitatis Meſſanenſis, non tamen per hoc ſequeretur, quin ſtudium ipſius Ciuitatis generale non eſſet, conſ.130.nu.5.
Superioritas retenta per Summum Pontificem in feudis conceſſis, quam vim habeat, & an illius virtute poſſit apponere manus in cauſis occurrentibus, ſiuè per appellationis, ſiuè per querelæ, & recurſus viam, & quando, conſ.2.nu.26.
Superſtes quando ſubſtituitur, quod alioquin erat tranſmiſſibile, efficitur non tranſmiſſibile, conſ.16. nu.21.& 23.
Suſpitionis cauſam allegare non ſufficit, & niſi plenè probetur cauſa, non poteſt auocari, conſ.50. numer.6.
Suſpitio allegata in perſonam Epiſcopi, non militat in eius Vicario, cui etiam cauſa fuit commiſſa, conſ.eod.nu.10.
Suſpitio maxima reſultat in perſona viliſſima, malæ conuerſationis, & vitæ, & ſolita delinquere, & furari, conſ.81.nu.7.

T

TAcens videtur actui conſentire, quando vltra taciturnitatem interuenit etiam actus poſitiuus, conſ.91.nu.3.
Tacitum non debet plus operari, quàm expreſſum, conſ.96. nu.10.
Talis non dicitur, donec non fuerit pronunciatus pro tali, conſ.75.nu.12.
Taruiſinæ Eccleſiæ priuilegium, conſ.38.nu.37.
Temeritati improuiſæ ſolet ignoſci, conſ. 81. numero 16.
Tempus conceſsionis attenditur in æſtimatione rei conceſſæ, conſ.21.nu.5.
Tempus contractus attenditur in eo, conſ.eodem numer.38.
Tempus mortis, conditionem arguit, conſ. 42. numer.11.
Tempus immemorabile habetur loco tituli legitimè conſtituti, & habet vim priuilegij, & vicem legis, etiam in reſeruatis Principi, & pro indubitabili veritate habetur, & de ſcientia aduerſarij non curatur, conſ.47. nu.13.
Tempus inducit diuerſitatem in ſubſtantia, conſ.90. num.10.
Tempus, dicendi de nullitate ſententiæ, præſcribitur ſpatio 30.annorum, conſ.107.nu.20.
Tentans corrumpere Iudicem, punitur ac ſi corrumpiſſet, conſ.92.nu.3.
Terminus currit ei, qui potuit tollere impedimentum, & non abſtulit, conſ.111.nu.13.
Theſauri deciſ.Pedemont 123. declaratur quomodo intelligi debeat, conſ.1.nu.41.
Teſtamenti vna pars alteram declarat, conſ. 20. numer. 27.
Teſtamentum fuiſſe factum allegans, debet probare, non qui negat, conſ 6.nu.4.conſ.8.nu.15.& conſ.9. num.1.
Teſtamentum ſæpè mutari poteſt, conſ.8.nu.5.
Teſtamentum conditum in loco exempto, non ſubijcitur ſtatutis iuris ciuilis, ſed ſeruanda ſunt ſtatuta loci exempti, conſ.60.nu.1.
Teſtamentum ad pias cauſas, ſola ſubſcriptione teſtatoris ſubſtinetur, etiam ſi ſine teſtibus, conſ.60. num.35.
Teſtamentum ſubſcriptum à teſtatore, valet inter liberos, abſque teſtibus, multo magis ad pias cauſas, ibid.nu.36.
Teſtamentum condere poteſt, qui Religionem eſt ingreſſurus, etiam ſi nihil Monaſterio relinquat, dummodo de Religione cogitauerit, conſ. 63. numer.1.
Teſtamentum conditum ab eo, qui eſt ingreſſurus religionem, ſumit vires à die profeſſionis emanatæ, ibid.nu.2.
Teſtamentum ex defectu ſolemnitatis reſpectu teſtium numeri, eſt ipſo iure nullum regulariter, conſ. 73.nu.1.
Teſtamentum, cum eſt nullum, nulla competit e eo hæredi ſcripto actio, etiam ſi hæreditatem poſſideret, ibid.nu.3.

Testamentum solemniter factum, per secundum non solemne ex defectu numeri testium, etiam inter liberos non tollitur, etiam tempore pestis non sauissima, ibid. nu. 4.
Testamentum non probat aditionem hæreditatis, sed præambulum Magnæ Curiæ Vicariæ, cons. 111. num. 7.
Testari qui non potest, non potest codicillare, neque legare, nec fideicommittere, cons. 1. nu. 11.
Testari non potest, qui post mortem prohibetur disponere, cons. 44. nu. 18.
Testator alicui præsenti, & acceptanti donans aliquid, numquid donatio, vel legatum nuncupari debeat, cons. 1. nu. 5.
Testatoris voluntas à nemine melius, quàm à se ipso declarari potest, cons. 12. nu. 30.
Testatoris voluntas dùm interpretatur, subauditio non admittitur, ibid. nu. 40.
Testatoris voluntas expressa, cæteris cõiecturis præfertur, ibid. nu. 42.
Testatoris voluntas præcipuè est attendenda, consil. 13. nu. 1.
Testator, si in vna parte testamenti de masculis meminit, & in altera de filijs simpliciter, clausula masculinitatis non censetur repetita, cons. 20. nu. 2. & 28.
Testator dicere cum potuisset, & non dixerit, consultò omisisse videtur, ibid. nu. 3.
Testatoris voluntas in fideicommissis omninò obseruanda, cons. 20. nu. 14.
Testatoris mens obseruari magis debet, quàm verborum proprietas, ibid. nu. 15.
Testatoris voluntas indagatur coniecturis, ibidem num. 16.
Testatorem, agnationis rationem habuisse, facti coniectura affertur, cons. eod. nu. 22.
Testatoris agnationem conseruare videtur, familiæ nomen, & arma assumere, ibid. nu. 23.
Testatorem noluisse fideicommissum esse transmissibile, apparet quando de filijs substituti conditionaliter loquutus est, non dispositiuè, cons. 22. nu. 3.
Testator dilexisse, & vocasse videtur substituti filios in conditione positos, cons. 22. nu. 10.
Testatoris certa voluntas constare debet verbis expressis declarata, ibid. nu. 11.
Testator ponendo filios substituti in conditione, nec ad fideicommissum expresè vocando, credendum non est, voluisse eos ex transmissione succedere, ibid. num. 12.
Testator potest facere transmissibile, quod non erat transmissibile, cons. 24. nu. 9.
Testatoris voluntas apparere videtur ex eo, quod filios posuit in conditione, ideoq. dilexisse, & vocasse videtur, quod non sufficit ad transmissionem, ibid. nu. 10.
Testatoris voluntas nisi certa sit, & expressis verbis declarata, non sufficit constare de præsumpta, ibid. num. 11.
Testatoris voluntas non est coarctanda, sed libera esse debet, ibid. nu. 27.
Testator potest imponere pœnam priuationis hæreditatis, & quo casu, cons. 39. nu. 25.
Testatoris voluntas, tàm quæ ex coniecturis, quàm verbis expressa seruari debet, cons. 40. nu. 19.
Testator vocans fœminas in defectum masculorum videtur voluisse, bona conseruari in familia, cons. eod. nu. 22.
Testator respiciens ad filios legitimos, & naturales ex legitimo matrimonio natos, dispositiuè vocat, ibid. num. 33.
Testatoris à voluntate, in fideicommissis, minimè recedendum, ibid. nu. 38.
Testatoris verba generalia, restringuntur ex verisimili eius mente, ibid. nu. 53.
Testatoris verba, non ita interpretari debent, vt eius dispositio reddatur eluforia, ibid. nu. 55.
Testator est rerum suarum moderator, & arbiter, ibidem num. 62.
Testator, an prohibere possit, nè Monasterium loco filij habeatur, ibid. nu. 63.
Testatoris voluntas non impeditur, fauore Monasterij, ibid. nu. 64.
Testatoris intentio, ex præfatione testamenti arguitur, cons. 44. nu. 11.
Testatoris voluntas, potissimum inspicienda, ibidem num. 27.
Testatoris affectio in arguendo ipsius voluntatem, magnoperè præualet, ibid. nu. 28.
Testatorem, sufficit dixisse, Titius esto, licet eum hæredem non nominauerit, ibid. nu. 32.
Testatoris voluntate, quod non est transmissibile, efficitur transmissibile, & è conuerso, cons. 45. num. 6.
Idem operatur voluntas tacita, quæ ex coniecturis percipitur, ibid. nu. 7.
Testatoris voluntas, ex quibus coniecturis colligitur, ibid. nu. 8.
Testatoris sola assertione seruitia familiæ dicuntur sufficienter probata, cons. 60. numer. 15. 27. 32. & 33.
Testatoris subscriptio, operatur idem, ac si totum scriberet testamentum, ibid. nu. 30.
Testatoris voluntas, ex dictis extra testamentum declarari potest, ibid. nu. 31.
Testator, an possit probibere hæredi sub pœna priuationis hæreditatis, ne vsufructuarium molestet de sua administratione, cons. 63 nu. 6.
Testatoris voluntas est seruanda, quæ claris verbis fuit expressa, etiam aduersus pias causas, ibidem num. 8.
Testatoris dispositio quælibet in feudo in aliam personam, quam lex vocat, est nulla, consil. 64. numer. 27.
Testatoris intentio interpretari sic debet, vt sit iuri communi, vel municipali conformis, cons. 65. numer. 25.
Testator, censetur iuris ordinem seruasse, ibidem numer. 26.
Testatoris verba vbi capi non possunt propriè, sumuntur impropriè, ibid. nu. 28.
Testator, si expressam fecerit institutionem, etiam si appareat aliundè, clausulam codicillarem ex sua voluntate fuisse appositam, nihilominus cessat fideicommissi præsumptio, cons. 73. num. 7. Hoc casu testamentum dumtaxat facere voluisse credendum est, non fideicommissum, ibid. nu. 8.
Testator potest in feudo hæreditario imponere legem, quam vult inter agnatos, & fideicommissum inducere, cons. 96. nu. 12.
Testator potest, feudorum æstimationem perpetuo subijcere fideicommisso, ibid. nu. 30.

Tes-

Testatoris verba interpretantur ad fauorem illius, pro quo disponit, cons. 106. nu. 18.
Testatori, qui fideicommissum instituit succeditur, non autem per illud vltimo morienti, cons. 114. numer. 1.
Testatoris coniecturata mens, habet locum in fideicommisso, ibid. nu. 8.
Testatoris mens, & intentio, in testamentis semper est perquirenda, ibid. nu. 38.
Testatoris voluntatem seruare, & perquirere debemus, etiam si verba aliud importent, ibidem numer. 39.
Testatoris intentio est, vt bona conseruentur in familia, & ex quibus arguatur, ibidem numero 40.
Testator, cum iuramento aliquem hæredem instituens, adhuc eum reuocare potest, cons. 129. numer. 19.
Testator potest hæredem prohibere, vt non vendat feudum concessum iure Longobardorum honorificum, francum, & liberum, cons. 53. nu. 1.
Testator prohibens hæredem, vt non vendat feudum, an possit illud pignorari, ibid. nu. 2.
Testificari quis potest in facto suo, & eius dicto statur, cons. 57. nu. 36.
Testimonia domestica non iudicialiter recepta, & scripturæ priuatæ, quam fidem faciant, cons. 2. numer. 42.
Testimonium mentis nostræ nullum certius est, quam certa verborum expressio, cons. 66. nu. 23.
Testis vnius depositio, etiam Cardinalis, non sufficit ad condemnandum, cons. 2. nu. 37.
Testibus non iuratis non creditur, etiam in causis summarijs, cons. 2. nu. 39.
Testium depositiones super iure non probant, quia in eorum sensum cadere non potest, cons. 32. numer. 26.
Testes dicentes, aliquem possedisse molendinum, vt allodium, non probant, rem esse allodialem, consil. 33. num. 18.
Testes vilis conditionis in causis arduis, an admittantur cons. 39. nu. 37.
Testes deponentes de publica voce, & fama, quod Ecclesia esset antiquitus curata, plenè probant in antiquissimis, cons. 49 nu. 1.
Testes de auditu plenè probant in antiquissimis, cum præsenti statu rei, & longa possessione, ibid. num. 2. & 11.
Testis de auditu auditus plenè probat in antiquissimis, ibid. nu. 3.
Testes de credulitate deponentes, & bonam rationem reddentes, Ecclesiam fuisse curatam, plenè probant in antiquissimis, ibid nu. 4.
Testes singulares nil probant, cons. 57. nu. 8. & cons. 97. nu. 1.
Testium singularitas, adminiculatiua dicitur, quando testes in eundem rei finem conueniunt, ibidem num. 40.
Testes singulares admittuntur ad probandam simulationem, ibid. nu. 41.
Testes consanguinei in causis ciuilibus admittuntur, & quid in criminalibus, & quando sunt consanguinei per lineam transuersalem tantum ascendentem, vel descendentem, ibidem numero 43.
Testi vnico legitimo non creditur, etiam si esset Cardinalis, sed magna fides ei adhibetur, si contestem habeat, cons. 60 nu. 32.
Testis deponens in Curia Iudicis incompetentis inquisiti, non probat, cons. 79. nu. 3.
Testis, qui coram vno Iudice deposuit vnum, & coram alio variat, nullam fidem facit, ibidem numer. 4.
Testis deponens contra depositionem principalis, non potest cum illo concordare, ibid. nu. 6.
Testium concordia non fit in criminalibus, nisi ad fauorem rei, ibid. nu. 7.
Testes deponentes de fama, debent esse concordes, & rationem dicti assignare, ibid. nu. 8.
Testes de auditu, & de fama non sufficiunt ad condemnandum, ibid. nu. 10.
Testis, qui de auditu deponit, non est verus testis, ibidem nu. 11.
Testibus, ob numerum, & dignitatem, maior fides adhibetur, ibid. nu. 17.
Testis depositio pro inquisito, vti benignior semper præualere debet, ibid. nu. 18. & 21.
Testes domestici, & minus idonei admittuntur, ad probandam innocentiam, ibid. nu. 19.
Testes de animo deliberato deponentes, recipi non solent, cons. 80. nu. 18.
Testes inimici, & processati non probant, consil. 81. num. 15.
Testes deponentes in eundem rei finem, si conueniant non possunt dici singulares, consil. 86. numer. 1.
Testium dicta non annullat singularitas adminiculatiua, ibid. nu. 2.
Testes singulares admittuntur, deponentes de confessione alicuius, ibid. nu. 3.
Testis consanguineus, si concurrat cum alijs, probat ibid. num 4.
Testem sui dicti causam non reddidisse, si de ea non fuit interrogatus, nullius considerationis esse debet, ibid. nu. 7.
Testis de confessione, & de facti veritate deponens, si cum cæteris testibus de confessione tantum deponentibus coniungatur, plena probatio inducitur, maximè in mutuo, ibid. nu. 9.
Testis pecunia ductus veritatem testificans, in falsi pœnam incidit, maximè si vltrò se offert, cons. 92. num. 1.
Testi promissio facta, vt veritatem dicat malum præbet exemplum, & crimen nuncupari posse videtur, ibid. nu. 5.
Testi pecuniam dare permittitur, vt veritatem dicat, quam alioquin non esset dicturus, nec veritas aliter probari, & pro redimenda vexatione, & non dicitur corruptela, sed cautela, ibidem num. 8. 28. & 32.
Testes, ad deponendum veritatem, precibus, & pretio induci possunt, quando aliter recusant, ibidem num. 15.
Testis pecuniam recipiens, vt verum dicat, incidit in pœnam, & rationes afferuntur, ibid. nu. 27.
Testes debent esse contestes de loco, & tempore, quando locus, & tempus sunt principaliter de substantia, ibid. nu. 2.
Testes singulares dicuntur, qui in suis depositionibus iungi non possunt, ibid. nu. 4.

Testes non dicuntur singulares, sed contestes, quando depositiones, licet diuersæ, simul coniungi possunt, ibid. nu. 5.

Testes concordes in eiusdem rei finem, non dicuntur singulares, ibid. nu. 6.

Testes singulares plenè probant, si sunt tales, quibus fides danda est à Iudice, & personarum qualitas, & causæ id exigit, ibid. nu. 7.

Testis, si ex interuallo, cum potuit alloqui partem, contrarium dixit eius, quod aliàs in eius examine asseuerat, dicitur subornatus, consil. 99. numer. 1.

Testes falsos fuisse inductos, si asseratur, liquidè probandum est, ibid. nu. 2.

Testis varius in eius examine, suspectus est de falso, ibid. num. 4.

Testis periurus, & falsus, nullum indicium facit ad torturam, neque ad inquirendum, ibidem num. 5.

Testes contradicentes producenti, pro eo non probant, ibid. nu. 11.

Testis semel reprobatus, etiam in causa ciuili, amplius approbari non potest, ibid. nu. 12.

Testi magis creditur in primo eius dicto, vti approbato, quàm in secundo, ibid. nu. 13.

Testis, qui se vltro obtulit non interrogatus, nec requisitus, non probat, ibid. nu. 14.

Testes rei, præferuntur testibus actoris, ibidem numer. 15.

Testis, qui in diuersis causis contraria deposuit, punitur pœna falsi, ibid. nu. 17.

Testibus duobus inuicem pugnantibus, nulla fides adhibetur, ibid. nu. 16.

Testis debet esse omni exceptione maior, vt reus possit conuinci, vel torqueri, consil. 100. numer. 1.

Testi asserenti se pecunia, vel precibus fuisse corruptum ad deponendum falsum, nulla fides adhibenda est contra corrumpentem, ibid. nu. 2.

Testis se corruptum fuisse asserendo, se infamem reddit, & socium criminis, ibid. nu. 3.

Testis asserens se fuisse corruptum, nec indicium ad torquendum, nec etiam ad inquirendum facit, nec etiam ad capturam, ibid. nu. 4.

Testis corrupti dictum, aliis indicijs non existentibus, non sufficit ad torquendum, ibidem numer. 5.

Testium numerus, non tollit inhabilitatem, nec supplementum inducit, ibid. nu. 6.

Testis vnius ex dicto, idem indicium quod resultat, resultat etiam ex dicto plurium, ad instar plurium sociorum criminis, ibid. nu. 7.

Testis improbatus in vna causa, non potest amplius approbari, ibid. nu. 9.

Testes domestici probant ea, quæ domi facta sunt, cons. 108. nu. 33.

Testi vnico credendum est, quando est tantæ religionis, & tàm magnæ sanctitatis, vt parum habeat affectionem ad vtramque partem litigantem, consil. 117. num. 5.

Testium singularitas, non inducitur ex diuersitate loci, ibid. nu. 6.

Testes singulares sufficiunt ad probandum aliquid in genere, ibid. nu. 7.

Testium nominatio non admittitur in causa, quæ nullam in contrarium probationem admittit, consil. 119. num. 9.

Testis vnicus sufficit in mandato de manutenendo, cons. 130. nu. 18.

Textus habens plures intellectus, non benè allegari potest, cons. 129. nu. 28.

Titulati, qui amiserunt Terras, remanent adhuc, eorum vita durante titulati, consil. 109. numero 22.

Tituli conceduntur personæ, non rebus, ibidem numer. 23.

Titulis pluribus concurrentibus, semper validior est attendendus, non obstante prioritate temporis, consil. 76. nu. 12.

Titulum esse necessarium in his, quæ non possunt haberi sine concessione Principum, quomodo procedat, declaratur cons. 130. nu. 12.

Titulus præsumitur ex continuatione possessionis, cons. 58. nu. 10.

Titulus coloratus sufficit, & is arguitur ex præcedenti possessione, superioris authoritate habita, ibid. nu. 11.

Titulus duplex potest esse, regalis, & personalis, cons. 128. nu. 6.

Torquendi sunt inquisiti, quando adsunt indicia probabilia, & sufficientia pro furto domestico, cons. 81. num. 5.

Tortura repetenda est ei, qui reuocat confessionem à se factam, tempore ratificationis, ibidem numer. 11.

Tortura inferri potest ex dicto vnius testis, nec omni exceptione maioris, consil. 75. num. 3. & 17. Ab ea non est incipiendum contra inquisitum, ibid. num. 7.

Tortura imponitur delinquenti, citra præiudicium sententiæ foriudicationis, & probatorum, necnon etiam confessatorum, cons. 107. nu. 23.

Tractatus præcedens arguit contractum simulatum, cons. 57. nu. 18.

Tractus futuri temporis, non spectat ad Iudicem, cons. 105. nu. 9.

Traditio simulata, vide in verbo simulata traditio.

Transactio est de re dubia, & lite incerta compositio, cons. 12. nu. 26.

Transactio nullum certum præsupponit debitum, ibid. num. 27.

Transactio, sufficit si fiat ob solum litis timorem, ibid. num. 45.

Transactione facta de alimentis, de vestibus quoque transactum non videtur, consil. 69. numero 1.

Transactio super alimentis, quando est præiudicialis, alimentatio non comprehendit vestes, & habitationem, ibid. nu. 24.

Transactio facta à patre administratore est eo magis valida, si pater nihil dedit pro filio, sed aliquid accepit, vel euitauit lites, & dispendia, quibus poterat vexari, cons. 84. nu. 7.

Transactio inter Curatorem, & Adultum, in beneficium Curatoris est nulla, consil. 117. numer. 11.

Transactio est nulla, ob dolum ex proposito cum machinatione, & deceptione, ibid. nu. 3.

Transactio dicitur dolosa, quando adsunt læsio vltra

tra dimidiam, respectu ad dubium litis euentum, ibid. num. 9.
Transferens omnia iura sibi competentia, quasi ipsum emptorem constituit in rem propriam Procuratorem, cons. 106. sub nu. 39.
Transmissio, an possit fieri ex tacita testatoris voluntate, cons. 22. nu. 9.
Transmissio facilius inducitur, quàm vocatio, cons. 45. num. 15.
Transmissio ex voluntate testatoris non denegatur, ibid. nu. 18. Et est vtilior regula iudicandi in vltimis voluntatibus, ibid. nu. 19.
Transuersales ex linea alterius descendentes, ad feudum nouum non admittendi, consil. 38. numer. 2.
Transuersales succedunt cum prælatione masculorum in feudo, ex pacto, & prouidentia, ibidem num. 48.
Transuersalis succedit transuersali in feudo ex pacto, & prouidentia, ibid. nu. 71.
Trebellianicam non detrahit, qui hæreditatem integram iussus est restituere, quia aliàs integram non restitueret, cons. 41. nu. 7.
Trebellianicæ locus non est, cum à testatore expressè prohibita est. cons. 95. nu. 4.
Trebellianica liberis primi gradus prohiberi potest, & ita iudicatum, ibid. nu. 5.
Tutela honoris proprij, quibuslibet rebus præferri debet, cons. 80. nu 1.
Tutor, & alij Administratores tenentur reddere rationem suæ administrationis, consil. 84. numer. 3.

V

VAlles dicuntur proprij, atque veri confines, & naturales, cons. 126. nu. 19.
Variandi potestas tàm in donatione, quàm in alijs dispositionibus posita, valet, & tenet, cons. 56. numer. 16.
Vasallus paruifaciens Dominum, & ius, quod habet, arguit se in fide suspectum, consil. 27. numer. 7.
Vasallus fidelis esse semper debet, ibidem numero 8
Vasallus, qui quæ in instrumento, & inuestitura promisit, non adimpleuit, priuatur feudo, ibidem num. 9.
Vasallus veniens contra iuramentum, dicitur infidelis, & suo iure priuatur, ibid. nu. 10.
Vasallus Domini secreta reuelans, feudo priuatur, cons. 78. nu. 15.
Vasalli decoctio, & latitatio in feudo nihil operatur quoad eius amissionem, cuius certæ sunt causæ, cons. 94. nu. 22.
Vasallo latitante, propter quod Dominus debitum seruitium consequi non posset, eo casu considerari debet, an adsit iusta causa excusationis, vt feudo non priuetur, ibid. nu. 29.
Vasallus feudi dominium non perdit ipso iure, sed ei debet per sententiam auferri, ibidem numer. 30.
Vectigalia census, emptor tenetur soluere, cons. 83. num. 6.
Vendens, & habens potestatem rei tradendæ, tenetur præcisè aliàs ad interesse, consil. 121. numer. 1.
Vendere promittens, contra eum datur certi conditio, quod vendat, & sic datur actio ad interesse, ibid. num. 2.
Vendens feudum cum assensu, tenetur præcisè ad illud tradendum, ibid. nu. 4.
Vendens feudum sine assensu, emptor amittit pecuniam, ibid. nu. 5.
Vendere aliud est, quàm venditioni consentire, cons. 127. num. 6.
Vendere quis intelligit ius, quod habet, consil. 125. num. 11.
Venditio tunc facta intelligitur, vt dici solet ad corpus, quando contrahentes à corpore conceptum expresserunt, cons. 126. nu. 11.
Venditione rei certis finibus limitatæ facta, vtputa iugerum centum, si tamen sunt iugera centum, & decem, veniunt etiam, & illa decem, nec quicquam de pretio emptor addere tenetur, ibidem num. 12.
Venditio rei Ecclesiæ sine assensu Apostolico cum profana facta, valebit respectu rei non sacræ, ibid. num. 17.
Venditione plurium rerum vnico pretio facta, dicuntur plures venditiones, & de singulis ex empto agi potest, ibid. nu. 29.
Venditio est nulla, si non apparet de pretio conuento, cons. 57. nu. 7.
Venditio naturalis effectuata non est, & donec perficiatur, si impedimentum interueniat annullatur actus, si prohibitum, vt vendatur, venditum sit, & fides habeatur de pretio, donec ipsum pretium effectualiter soluatur, cons 88. nu. 17.
Venditio iuris luendi, vide in verb. iuris luendi venditio.
Venditoris scientia absque denunciatione emptoris non facit, vt de euictione emptor experiri possit, cons. 26. nu. 20.
Venditor, si dicat nolo vendere, nisi tibi, non potest tamen cogi ad vendendum, cons. 71. numer. 2 & 4.
Venditionis contractus non nascitur ex promissione de vendendo, ibid. nu. 6.
Verbum, lego, vel relinquo vltimam voluntatem propriè denotat, cons. 1. nu. 1.
Verbum, codicillare vltimam quoque voluntatem demonstrat, ibid. nu. 2.
Verbum, disponere, ad vltimam voluntatem refertur, non autem ad contractum inter viuos, ibidem num. 8.
Verborum à proprietate non est recedendum, consil. 12. nu. 12. & cons. 54. nu. 13.
Verba vniuersalia negatiua, omnem casum excludunt, cons. 19. nu. 6.
Verbum cum conuenerit, dispositio quoque conuenire debet, cons. 20. nu. 17.
Verba (exigendis, & assignandis) interpretantur, cons. 21. nu. 27.
Verbum, instituo, aliquando trahitur ad fideicommissum, cons. 23. nu. 5.
Verba conditionalia in vltimis voluntatibus an disponant, & declaratur Gabr. cons. 115. nu. 11. lib. 1. & cons. 24. nu. 25
Verba iuxta sensum iuris intelligi, cons. 30. num. 30. decla-

declaratur numer. 99.
Verborum qualis acceptio, ibid. nu. 66.
Verborum geminationis qualitas, ibidem nu. 68. 69. & 70.
Verba geminata causam arguunt immediatam, ibid. num. 97.
Verba prouisionis hominis restringi non debent, etiam si actus redderetur nullus, ibidem num. 92. & 93.
Verborum geminatio, singularitatem non admittit, ibid. num. 96.
Verba narratiua Principis, probant rem esse feudalem, cons. 33. nu. 21.
Verba enunciatiua relata à Superiore, disponunt, cons. 38. nu. 45.
Verba, hoc est, sunt declaratiua ad clausulam præcedentem, ibid. nu. 59.
Verba, quæ ex testatoris voluntate dependent, in testamentis sunt potissimum obseruanda, consil. 40. num. 2.
Verba, vbi sunt clara, omnis tollitur interpretatio voluntatis, ibid. nu. 3.
Verborum, ab expressione, non temerè recedendum, ibid. nu. 4.
Verbum, instituo, quamlibet dispositionem significat, cons. 40. nu. 13.
Verba intentioni deseruiunt, non intentio verbis, ibid. num. 37.
Verba accipi debent, vt semper aliquid operentur, ibid. nu. 48.
Verba testatoris generalia, restringuntur ex verisimili eius mente, ibid. nu. 53.
Verba testatoris non ita interpretari debent, vt eius dispositio reddatur elusoria, ibidem numer. 55.
Verba, reliquum sit, & esse debeat, in testamentis, quid importent, consil. 44. numer. 13. 15 & 20.
Verba sententiæ per modum causæ prolata, dispositionem, & probationem inducunt, consil. 47. numer. 3.
Verba in contractibus non debent obseruari, sed mens præcipuè, & effectus ad quem proferuntur, consil. 57. num. 28.
Verba contractus non debent derogare intentioni contrahentium, ibid. nu. 29.
Verba Regiæ concessionis, licet sonèt in priuilegium, illud tamen transit in contractum, quando pecunia interuenit, cons. 58. nu. 13.
Verbum, hæres, in feudo intelligitur de filio masculo, cons. 64. nu. 22.
Verborum à significatione non recedendum est ex præsumpta mente disponentis, consil. 65. numero 3.
Verborum expressio, veritatem, & certitudinem mentis inducit, cons. 66. nu. 21.
Verborum generalis significatio tunc restringitur, quando facta est per dictiones declaratiuas, videlicet, & scilicet, cons. 69. nu. 14.
Verba in concessione generaliter expressa, filiorum nomine continentur, cons. 98. nu. 35.
Verba enunciatiua, & ad aliud ordinata, non mutant stabilimentum dispositionis, consil. 105. numer. 46.
Verba conuentionis, de habilitate à contrahentibus prolata, restrictionem non recipiunt, cons. 106. numer. 33.
Verba enunciatiua posita in priuilegio Troregis, probant cons. 124. nu. 1 & 5.
Verborum impropriatio non potest admitti, cons. 128. num. 14.
Verba concessionis non debent impropriari, consil. 128. num. 42.
Veritas non facilè occultari potest, consil. 57. numer. 38.
Veritas causæ, & sollemnitatis forma exigitur ad validitatem alienationis rei ecclesiasticæ, consil. 112. num. 2.
Veritate facti comperta, licet in conscientia Consultori pro alia parte respondere, consil. 2. numer. 17.
Vestium appellatione, quæ sub alimentis continentur, apparatus maximus continetur, cons. 17. numer. 13.
Vestium legato, quæ tempore testamenti aderant dumtaxat continentur, cons. 21. nu. 2. de ratione vide, ibid. num. 36.
Via non est aperienda, faciendi litem immortalem, cons. 50. nu. 14.
Via publica dicitur confinis naturalis, & perpetua, & diuidit in dubio, cons. 126. nu. 16.
Vicarius ideò ab Episcopo creatur, vt personis, & Ecclesijs suis deseruiet, cons. 28. nu. 1.
Vicario recedente à Diœcesi, animo non redeundi, potestas sibi concessa expirat, idem in legato à latere, ibid. nu. 7.
Vicarij assertioni se nolle amplius reuerti, standum erit, ibid. nu. 15.
Vicarius alium substituere non potest, ibidem numer. 19.
Vicarius quicquid gerit postquam ab Episcopo est reuocatus, nullius est momenti, ibidem numero 21.
Vicarij in Regno Poloniæ non habent iurisdictionem excommunicandi, cons. 52. nu. 2.
Vicarius tàm in sedendo, quàm in omnibus alijs actibus debet præcedere Decanum, Archidiaconum, cæterosq. de Capitulo, cons. 62. nu. 1.
Vicarius habet iurisdictionem ordinariam in Decanum, Archidiaconum, & totum Capitulum, & vniuersam Diœcesim, ibid. nu. 2.
Vicarius, licet ab Episcopo eligatur, iurisdictio tamen à lege sibi conceditur, & ordinariam iurisdictionem habere dicitur, ibid. nu. 3.
Vicarius tanquam maior debet sedere in altiori, & digniori loco, ibid. nu. 4.
Vicarij, & Episcopi idem est tribunal, & diuerso iure censeri non debet, ibid. nu. 5.
Vicarij, & Episcopi non debet esse dispar professio, vt vnus debeat præferri, & non alter, & consuetudo in contrarium non attenditur, ibidem numer. 6.
Vicarius habet iurisdictionem ordinariam à lege, tàm Episcopo absente, quàm præsente, nec facienda est distinctio, ibid. nu. 7.
Vicarius dicitur habere vnum, & idem tribunal, & Consistorium cum Episcopo præsente, vel absente, ibid. num. 8.
Vicarius, & Episcopus non sunt duo capita, sed vnum tantum caput, & vnum officium, tanquam mate-

materia & forma, & simul iuncti faciunt vnum effectum, ibid. nu. 9.

Vicarius Christi, & Christus, & Petrus, & Petri successor sunt vnum caput, & vterque debet præ cæteris honorari, ibid. nn. 10.

Vicarius corruscat radijs Episcopi, sicut Augustæ radijs Imperatoris, ibid. nu. 11.

Vicarius, in Ecclesia Neapolitana, & Bononiensi præcedit omnes de Capitulo, ibid. nu. 12. Extat de hoc decisio Sacræ Congregationis Rituum, ibid. nn. 13. Et alia decisio Rotæ, cuius sententiæ exemplum affertur nu. 18.

Vidua diues non habet priuilegium l. vnicæ C. quando Imperat. quia habitu, & non actu dicitur miserabilis, cons. 35. nu. 26.

Villa legata, illæ dumtaxat suppellectiles comprehenduntur, quæ enumeratæ postea fuerunt, aliæ verò non, cons. 69. nu. 10.

Villæ, & Casalia, licet sint diuisa, remanent tamen sub primæua iurisdictione, consil. 47. numer. 22.

Vir non potest constituere Procuratorem pro vxore, absque eius mandato speciali, nisi promittat de rato, cons. 107. nu. 2.

Vir, ex dispositione Consuetudinis Auersanæ, si præmoriatur post suscepios, & mortuos filios, dos non reddit ad matrem, sed ad hæredes viri, etiam si sint extranei, cons. 110. nu. 20.

Vir, inspecta prædicta Consuetudine lucratur dotem ex causa onerosa, non autem ex causa lucratiua, ibid. num. 22.

Vir, & vxor, vbi simul dotale prædium alienauerunt, præsumitur pretium pro dimidia peruenisse ad vnumquemque eorum. cons. 68 nu. 1.

Viro alienante prædium dotale cum vxoris consensu, si enormiter læsa vxor sit, illi non præiudicat, ibid. num. 14.

Viro probo, facile credi potest, cons. 52. nu. 3.

Vita, & militia debita fratribus dicitur onus reale, & cum feudo transit ad quemcumque successorem, cons. 3. nu. 16.

Vita, & militia, dos, & donatio propter nuptias imputantur in legitimam. cons. 17. nu. 17.

Vita militia, & dos de paragio secundogenitis, atque fœminis debentur ex pecunia destinata ad emptionem rerum feudalium, consil. 56. numero 15.

Vita militia legata, æstimatio debetur, cons. 96. numer 17.

Vita, & honor à pari procedunt, consil. 78. numero 4.

Vulnerum multitudo, animum occidendi deliberatum arguere solet, cons. 80. nu. 15.

Vltima voluntas quælibet per quinque testes, etiam non rogatos probatur, cons. 1. nu. 3.

Vltima voluntas est ambulatoria vsque ad mortem, cons. 8. nu. 6.

Vltimæ voluntates exequuntur, licet possint in futurum rescindi, cons. 111. nu. 6.

Vni parti, ad discrimen alterius credere non debemus, cons. 79. nu. 2.

Vnio, & additio facta à Principe in re feudali, an censeatur facta cum qualitate feudali, cons. 3. numer. 34.

Vniuersitas approbans Capitula, etiam inualida conualidat, cons. 101. num. 1.

Vniuersitatis nomine multa transeunt, quæ singula non transirent, cons. 21. nu. 34.

Vnumquodque tale propter, quod est, illud tale magis est, cons. 43. nu. 5.

Vocatos ex testamento, arguitur fuisse prædilectos, ex præsumpta mente testatoris, consil. 95. numero 3.

Vocatus ex propria persona secundum tenorem inuestituræ, dato quod eum præcedat inhabilis, non excluditur, cons. 98. nu. 28.

Vocatus prius à testatore ad successionem, censetur prædilectus, cons. 20. nu. 10.

Vocatus à testatore, deficientibus masculis, & fœminis eius hæredum, & descendentium, si vltimo morienti supersint nepotes ex filia, an eos excludat, cons. 65. nu. 1.

Vocatus per inuestituram feudi, non venit ex propria persona, sed vti hæres, quia subordinate vocatus est, cons. 127. nu. 21.

Vox, hæres, in concessione emphyteutica facta ab Ecclesia interpretatur, filius, consil. 88. numer. 2. & 7.

Voluntas Regis apparet ex verbis priuilegij, consil. 29. num. 28.

Voluntas, & potestas omnium humanorum actuum sunt causa, cons. 33. nu. 2. cons. 38. num. 31. cons. 66. nu. 15. cons. 67. nu. 8. & cons. 130. nu. 36.

Voluntas libera exigitur in voto Religionis, consil. 66. num. 10.

Voluntas, ex quatuor rationibus mutari non potest, cons. 71. nu. 3.

Voluntatis mutatio, arguitur loci mutatione, cons. 28. num. 9.

Votum a principio inualidum, potest in maiori ætate ratum haberi, cons. 66. nu. 11.

Vsusfructus reseruatio in rebus donatis, facultas ampliandi, minuendi, cancellandi, & modificandi vltimæ voluntati non conueniunt, sed contractui, cons. 6. nu. 13. & cons. 8. nu. 4.

Vsusfructus omnium bonorum nepotis Auo debetur vigore patriæ potestatis, cons. 11. nu. 1.

Vsufructuarij tenentur cauere de vtendo fruendo arbitrio boni viri, & de restituendis bonis finito vsufructu, cons. 11. nu. 3.

Vsumfructum Patri, & Auo posse denegari ex causis, non est absurdum, ibid. nu. 16.

Vsufructuarius omnes accessiones rei vsufructuatæ consequitur, cons. 21. nu. 21.

Vsufructuarius poterit vti frui fructibus bonorum illius, qui ingressus est Religionem, collectis antea quam professionem emiserit, præstita cautione, cons. 63. nu. 4.

Vsura est, quicquid sorti accedit, cons. 55. nu. 2.

Vsurarum suspitio non præsumitur ex qualitate personæ, sed fallit in mutuere, consil. 19. numero 16.

Vtile per inutile in separabilibus non vitiatur, cons. 19. nu. 4. & 7. & cons. 126. nu. 24.

Vtilitas, & necessitas Monasterij requiritur ad alienationem rei ecclesiasticæ, quæ sunt exprimendæ, cons. 112. nu. 1.

Vtilitas, & necessitas requiritur in alienatione rei ecclesiasticæ, tempore alienationis, & non post factam alienationem, ibid. nu. 5.

Vxor, operas obsequiales marito præstare tenetur, non tamen si esset nobilis, cons.89.nu.3.

Vxoris nimia reuerentia erga virum, facit præsumere, actum ab ea factum esse meticulosum, licet nec minæ, nec verbera interuenerint, consil. 68. numer. 20.

Vxoris intercessio pro marito, est ipso iure nulla, etiam si confiteretur, pecuniam in propriam commoditatem conuersam, nisi id verè probetur, ibid. num.44.

Vxor dicitur enormissimè laesa, si tempore exactionis bona mariti non sufficiant, quod tempus inspicitur, non autem suae obligationis, ibidem numer.55.

Z

ZVccherum dicitur fructus, & expensae, quae fiunt pro eo conficiendo dicuntur expensæ factae, gratia colligendorum fructuum, cons. 118. num.12.

FINIS.

UNIVERSITARIA DE GRANADA

Imprimatur.

Alexand. Bosch. Episcop. Carinol. & Vicar. General. Neapolitan.

Io. Aloysius Riccius Canonicus Deputat. vidit.

Lelius Abbas Tastius Deputat. vidit.

NEAPOLI,

Ex Typographia Dominici de Ferdinãdo Maccarani.

MDCXXII.